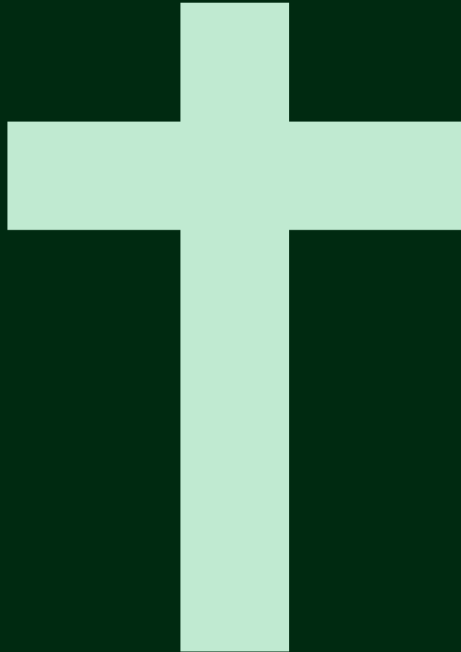

The New Testament in
the Buli language
(Ghana)

Buli: The New Testament in the Buli language (Ghana) (New
Testament)

The New Testament in the Buli language (Ghana)
Buli: The New Testament in the Buli language (Ghana) (New Testament)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a

Contents

Matiu	1
Maak	46
Luuk	74
Joon	121
Tuima	156
Aroom Demma	203
1 Korinti Demma	224
2 Korinti Demma	241
Galatia Demma	253
Efisos Demma	261
Filipai Demma	268
Kolose Demma	273
1 Tesalonika Demma	278
2 Tesalonika Demma	282
1 Timoti	285
2 Timoti	291
Titus	295
Failemon	298
Yiburu Demma	299
Jeemsi	316
1 Piita	321
2 Piita	327
1 Joon	331
2 Joon	336
3 Joon	337
Juud	338
Pa Sakka	340

Yeezu Wamaɗsaɗa Wie Ate MATIU A N̄MARISI La

¹ Yeezu Kirisita kokpiensaɗa ale nna. Wa kokpiensaɗa meena po, ka naawa Deewid jam le wa kokpien kpak. Abraham me jam le Deewid kokpien kpak.

² Abraham yaa jam biak Aizik, ate Aizik biak Jakob ate Jakob biak Juda ale wa yuama. ³ Juda biak Perezi ale Zera, Tamara a jam ale ba mawa. Perezi a yaa jam biak Ayeziron, ate Ayeziron me a biak Aram. ⁴ Aram a yaa jam biak Aminadab, ate Aminadab me a biak Naason, ate Naason me a biak Salimon. ⁵ Salimon a yaa jam biak Boazi, Arayab a jam ale wa mawa. Boazi a yaa jam biak Obed, Arut a jam ale wa mawa. Obed me a biak Jese. ⁶ Jese a yaa jam biak naawa Deewid.

Deewid a yaa jam biak Solomon, wa mawa a lin jam ka Yuraya pok. ⁷ Solomon yaa jam biak Ariyoboam, ate Ariyoboam me a biak Abaija ate Abaija me a biak Asa. ⁸ Asa a yaa jam biak Jeyosafat, ate Jeyosafat me biak Joram ate Joram me a biak Yuzaya. ⁹ Yuzaya a yaa jam biak Jotam, ate Jotam me a biak Ayazi, ate Ayazi me a biak Ayezekaya. ¹⁰ Ayezekaya a yaa jam biak Manasa, ate Manasa me a biak Amon, ate Amon me a biak Josia. ¹¹ Josia a yaa jam biak Jekonaya ale wa yuama. Dila po ate nuruba a yaa jam yik Juuma a ta cheɗ teɗ kanyi, ate ba jam a wi ayen Babilon.

¹² Juuma ale ga paari Babilon teɗka la, ate Jekonaya a yaa jam biak Sealtiel ate Sealtiel me a biak Zerubabel. ¹³ Zerubabel a yaa jam biak Abayud, ate Abayud me a biak Eliakim, ate Eliakim me a biak Azor. ¹⁴ Azor a yaa jam biak Zadok, ate Zadok me a biak Akimu, ate Akimu me a biak Elayud. ¹⁵ Elayud a yaa jam biak Eleaza, ate Eleaza me a biak Matan, ate Matan me a biak Jakob. ¹⁶ Jakob a yaa jam biak Josefi waai ate M̄eri a jam yali la. M̄eri a jam ka Yeezu waai ate ba jam a wi ayen

Varibasidɔwa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la ma.

¹⁷ A nyini Abraham daaɗa po a ga paari Deewid daaɗa po, kokpiensaɗa a jam ka pi ale banaansi. A nyini Deewid daaɗa po a ga paari diipo ate ba yik ba a ta cheɗ Babilon teɗka la, kokpiensaɗa a jam ka pi ale banaansi me. A n̄man nyini diipo ate ba yik ba a ta cheɗ Babilon teɗka la a ga paari diipo ate ba biak Yeezu Kirisita la, kokpiensaɗa a jam ka pi ale banaansi me.

¹⁸ Ba le jam biak Yeezu Kirisita dii la ale nna. Yeezu mawa yoi jam ale M̄eri. M̄eri jam siak kama ayen wa yali nidɔa wanyi ate ba jam a wi ayen Josefi. Alege diipo ate ba an diem jam yali chaab la, Naawen Chiika jam nye kama ate M̄eri a deri tapuuk. ¹⁹ Josefi a jam ka nuru man a kasim jam a yaali ayen wa a tom wie n̄aai ale ka wamaɗsa la. Wa an jam a yaali ayen wa pa M̄eri a nyo chivie po nuruma nimbie. Dila nyin la wa yaa jam a yaali ayen wa suk a zeri wa. ²⁰ Ase Josefi ale diem jam boro a poli wienja de la, da yeɗ po wa yaa nya Naawen sabiilowa goadaasima po. Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Fi Josefi waai ale ka naawa Deewid n̄aɗɗbiik la, kan te fi kpaziim a nagi ale M̄eri fi yenni ta kulika, dii nyin la ka Naawen Chiika ale basi ate wa ta puuka. ²¹ Nipowa de M̄eri le biak ka nidɔabili. Ku a fe kama ayen fi te wa yue ayen Yeezu dii nyin la, ka wala le wa vari wa nuruma ba wabaatana po a basi.”

²² Nyaku de meena jam nye kama ayen ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerɔma po wanyiwa a jam n̄marisi Naawen gbanɗa po dila po dila po la a chim wensie. ²³ Wa jam n̄marisi ayen, “Ka nipokbili dii ale kan diem seba nidɔa la, le wa yik puuk a biak nidɔabili, ate ba te wa yoi ayen Emanuel”, (yonni de kiri ale “Naawen a bo ale ti kama”).

²⁴ Josefi a yaa le yiti wa goomu jigini la, wa yaa deri nye dii ate Naawen sabiilowa poom weeni wa la, ale ge yaa ta M̄eri a kuli wa yenni. ²⁵ Wa le jam ta M̄eri a kuli la, wa an jam goa ale wa nyaya, ale ge ate wa taam ga biak wa biika. Wa le jam biak la, Josefi yaa te biika yoi ayen Yeezu.

2

¹ Ba jam biak Yeezu ka Betilhem tenka ate ka bo Judia po la. Va nala po, naab waai ale jam soa ten kala meena a nya la yue jam ale Ayerod. Da yen po ate nuru baai ale jam seba chinmarisa kie la, a yaa jam nyini kori nummu po ninin a jam ten kaai ate ba a wi ayen Jerusalem la.

² Ba le jam paari dula jigini la, ba yaa nya ten kala nuruba ba gela a yaa bek ba ayen, “Ka be ate ba biak biik kaai le ka jam chim Juuma naawa la? Tama nya ka wa chinmarika kori nummu po ate ti yaa va ka a cheena ayen ti zuli wa.”

³ Naawa Ayerod ale wom ale nichamma a bek biika wie la, ku yaa deri a daani wa nna yegayega. Ku jam maari a daani Jerusalem demma meena me kama.

⁴ Ayerod yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma meena ate ba jam jigi yen ate wa yaa bek ba ayen, “Ka be ate ba le biak waai ate Naawen jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la?”

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka Naawen biisiteeroma po wanyi ale jam nmarisi Naawen gbanka po dila po dila po ayen ba le biak wa ka Betilhem tenka kaai ale bo Judia po la. Wa pilim nmarisi ayen,

⁶ ‘Ba le biak nindeero Betilhem tenka po, ate wa a nya m nuruma Juuma zuk. Ka dila ale soa ate Betilhem chim tenkpien a gaam ten sii meena ale bo Judia po la.’ ”

⁷ Ayerod ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa wi nicham baai ale nyini kori nummu po a jam la, ate ba dek ba nyiini jam wa jigi. Ba le jam la, wa yaa bek ba ayen, “Nama seba diipo ate ni piilim nya chinmarika la?” Ba yaa weeni wa ba le nya ka diipo la. ⁸ Wa le nman wom wienja de me la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni chen Betilhem tenka po a ga kpesi gisi nya ase biika bo ka be. Ni dan nya wa, ni nman pilim jam weeni mu, ate mi me chen ga maa nya wa abe m zuli wa.”

⁹ Nichamma yaa yiti chen Betilhem tenka. Ba le jam bo siuku po a chen la, ba yaa nman nya chinmarika, kaai ale jam nyini kori nummu po la, ate ka de ba nin, a ta ba ga zaani juijui ate biika

Yeezu a jam boro la zuk. ¹⁰ Ba le ga nya chinmarika ale ka za dula jigini la, ba sue yaa deri peenti nna yegayega. ¹¹ Ba yaa ga jo yenni po a nya biika ale wa mawa Mæeri ate ba yaa kpi dunduna ten dula jigini a te wa zula, ale ge yaa lagi ba foritana a yeeri ba tiirimu a te wa. Ba jam ta ka ligmonin, ale “ferankinsense” ate ku a nye ase zaunkunun la, ale “muur” kpa buui nyum ale masa la. Ba le nye dila a ga nueri la, ba yaa chen ayen ba vuusi.

¹² Ba le diem jam dua a vuusi la, Naawen yaa jam weeni ba, ba goad-aasima po ayen, “Ni kan nman pilim chen naawa Ayerod jigiya.” Nichamma ale yiti la, ba yaa va siuk yon a taam kuli ba dek tenka.

¹³ Ba le chen ga nueri la, Josefi yaa nman nya Naawen sabiiloma po wanyi wa goadaasima po, ate wa weeni Josefi ayen, “Ayerod a gisi biika ayen wa ko kama. Yiti nna nwuli a ta biika ale ka mawa chali chen ten kaai ate ba a wi ayen Ejipiti la. Ni dan ga paari dula jigini, ni kasim boro ate ku ga paari diipo meena ate mi ayen m weeni ni, ate ni nman pilim jam dela la.”

¹⁴ Sabiilowa ale weeni dila nueri la, Josefi yaa deri yiti yok diipo nna nwuli a ta biika ale ka mawa a chali chen Ejipiti.

¹⁵ Ba noa batawa meena jam bo ka dula jigini a ta ga paari diipo ate Ayerod a kpi la. Ba jam nye dila kama, ayen Naawen biisiteeroma wanyiwa ale jam nmarisi dii Naawen gbanka po la a sum jam chim wensie. Wa jam nmarisi kama ayen Naawen weeni ayen, “M wi m biika kama a ta nyini Ejipiti po a nyini.”

¹⁶ Ayerod ale mini ayen nichamma paasi wa kama la, wa sui yaa jam kaasi nna yegayega, ate wa yaa wi wa sojima ate ba jam wa jigi, ate wa yaa tom ba ayen ba nyini chen Betilhem tenka ale ten sii meena ale gilim ka la a yik bisii meena ale ka nidoabilisa an gaam bena naye la a ko. Wa lueri bisila kama dii nyin la wa wom nichamma jigi kama ayen ba ale piilim nya chinmari ka la ku ka bena naye.

¹⁷ Sojima yaa le ko bisanja a nueri la, dii ate Naawen biisiteerowa Jerimaya weeni

la, a yaa jam sum chim wensie. ¹⁸ Wa jam weeni kama ayen,

“Nuruba ale wom kaarik ale ka a kaari Arama tenka.

Ti makpienka Arekel ale a kaari wa bisa nyin. Ba meena a kpi kama. Waai karo a бага a nye ate wa sunni a yogi.”

¹⁹ Ayerod ale jam kpi la, Naawen sabiilo yaa nman pilim chen Josefi jigi Ejipiti. ²⁰ A yaa weeni Josefi wa goadaasima po ayen, “Naawa ale a yaali ayen wa ko fi biika la, kpi kama. Yiti pa biika ale ka mawa a ta ba a nman pilim chen Izirali.” ²¹ Dula jigini Josefi yaa yiti a ta ba nman pilim chen ba tenka.

²² Ba le ga paari Izirali la, ba yaa wom ayen Ayerod biika, waai ate ba jam a wi wa ayen Akilayasi la, ale nman de Judia naamu. Wienja de meena yaa jam basi ate Josefi kpaziim a nagi ale dula jigini boka, ate Naawen yaa nman biisi ale wa wa, goadaasima po ²³ ayen, wa chen ga se wa yenni ten kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la, po. Josefi ale ga nye dila la, dii ate Naawen biisiteeroma jam weeni dila po dila po la, yaa jam chim wensie. Ba jam weeni kama ayen, “Nuruba le jam wi Naawen biika ayen ka Nazaret deno.”

3

¹ Va nala po nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Joon. Da yen, wa yaa yiti a chen ga jo Judia goanni po a boro a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka me ale nyiam. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Ni meena basi ni wabaatana abe ni ge va Naawen siuku, dii nyin la, Naawen naamu a moata kama.”

³ Naawen biisiteerowa waai ate ba jam a wi ayen Azaya la, a jam nmarisi Joon wie kama a nyo Naawen gbanka po dila po dila po ayen,

“Nuru ale bo goanni po a mooli ayen,

‘Ni gomsu Nyonowa siuku abe ni yuarisi ku.’ ”

⁴ Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nye Joon gataja, wa jam pa ka chiakgbain me a bobu wa chiaka. Wa jam a nobi ka tintue ale a de siita me. ⁵ Nuruba yegayega yaa jam nyini Jerusalem tenka ale Judia

tenjana meena ale ten sii meena ale jam za gilim beli dii ate ba a wi ayen Jodan la noai la, a chen Joon jigi ayen ba wom wa sinsanja. ⁶ Ba le ga wom wa wienja la, ba yaa deri siak ayen ba ka wabaata nyam ale basi ate Joon a ta ba a sin Jodan benni po a te ba soka.

⁷ Da yen ate, Joon yaa nya Juuma baai ate ba jam a wi ayen Farisiiba ale baai me ate ba jam a wi ba ayen Sajusiba la yegayega ale ba cheena wa jigi ayen wa te ba soka. Wa yaa weeni ba ayen, “Ni a nye ase ka wiiga la. Ka wana ale weeni ni ayen Naawen le jam ta supuurim ale ni abe wa te ni waalika ate ni yaa chali a sugi? ⁸ Ni be basi ni wabaatana abe ni a nye wamanja ate ku sak nuruba ayen ni sum tagri kama ni suniima po. ⁹ Ni kan a poli ayen ni le ka Abraham njanbisa la, kula le бага a tagri ni wabaatana. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen dek бага kama a pa tintanana de a nye ate na a chim Abraham njanbisa. ¹⁰ Nama a nye ase ka tiib sii ale kan a yoani la. Naawen poom saasi wa lakpienka a magsi kama ayen wa che ni a lonsi ten abe wa pisi ni a ta ga nyo bolim po. ¹¹ Mi, Joon, pa ka nyiam a te ni soka ate ku a sak nuruba ayen ni basi ni wabaatana kama. Nuru wanyi ale bo mi njan cheena. Wa le jam pa Naawen Chiika ale bolim a te ni soka. Wala pagra kama a gaam mi. Mi posima kama ale m nin ji wa nuensana. ¹² Wala le pa ka doalaadi a fobi wa zaana. Wa dan fobi nueri, wa yaa le yalinja kama abe wa pa zabeena a nyo wa bunni po ale ge vottana a pa nyo bolim buui ate nuru waai an бага a kpimsi la po.”

¹³ Va nala po Yeezu a yaa basi Galili ale ge chen Jodan benni po ayen Joon te wa soka nyiamu po. ¹⁴ Joon ale ga nya Yeezu la, wa yaa zeri ayen wa kan te wa soka ale ge weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen fi jam mi jigi ate mi a te fu soka, alege ku a magsi kama ayen fi a te mi soka.”

¹⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi te mi soka, dii nyin la ku ka Naawen dek yaalika ayen fi nye dila.” Joon a yaa siak.

¹⁶ Joon ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsun a juei la, wa

yaa deri nya wenɲmazuk ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a sin jam kali wa zuk ase nangban la. ¹⁷ Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa wom lueluk ate ku nyini wenɲmazuku po a weeni ayen, “Ka mi biik kaai ate m mariɲ la ale nna. M sui a peenti ale wa ka nna yegayega.”

4

¹ Da yen ate Naawen Chiika yaa jam de Yeezu nin a ta wa chen ga jo sagini po, dii nyin la ka Velinvendika ale jam a yaali ayen wa tu Yeezu dula jigini a nye wa nya. ² Yeezu ale jam bo sagini po la, wa an jam de nandiinta a ta ga paari daa pisinaansi, ate kom yaa jam ta wa nna yegayega. ³ Velinvendika yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, be nye ate tintanaɲa de a chim boroboruk a te fu.”

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanƙa po kama ayen, ‘Nurubiik an boro ka nandiinta nyiini nyinɲa, alege wa boro ka wari dii meena ale a nyini Naawen noai po a nyini la nyin.’ ”

⁵ Velinvendika yaa nman ta Yeezu chen teɲ welenƙa Jerusalem a ta wa ga jueli zaani Juuma Puusika Yenni zukparuku a, ⁶ yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen dek biik, be nyini yenni de zuk a yok zi teɲ ate m nya, dii nyin la fi dek seba ayen ba nmarisi Naawen gbanƙa po kama ayen,

‘Wa le weeni wa sabiiloma baai ale gilim fu la, ate ba pa ba nisimaɲa a yik fu a tara, ate fi dan ga moata tenƙa abe fi kan pa fi nanɲaɲa a fobi tanaɲa ate si torinji.’ ”

⁷ Yeezu yaa nman tulisi wa ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanƙa po me kama ayen, ‘Ku a fe kama ayen fi kan nye fi nyonowa Naawen a nya.’ ”

⁸ Velinvendika yaa nman ta Yeezu chen ga jueli guuk won zuk a yaa dak tenƙa meena tenɲaɲa ale si nalimu a sak wa, ⁹ a yaa le ge weeni wa ayen, “Fi dan siak ayen fi kpi duna teɲ mi nin a te mu zula, m le basi ate fi soa nantaɲa de meena ate m dak a sak fu la.”

¹⁰ Yeezu yaa nman tulisi wa ayen, “Sitaana, basi mi abe fi chen du m teɲ. Ba

nmarisi Naawen gbanƙa po kama ayen, ‘A zuli fi nyonowa Naawen abe fi a puusi a te wala nyiini.’ ”

¹¹ Velinvendika ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa deri basi wa ale ge chen. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maari Yeezu.

¹² Da yen ate nuruba yaa yik Joɔn a ta wa ga lik. Yeezu ale wom dii ate ba nye la, wa yaa yiti chen ga jo Galili po. ¹³ Yeezu yaa ga va Nazaret tenƙa po a gaam taam a ga bo Kapernaum tenƙa, ate ka bo Zebulun ale Nafitali po a moata Galili mogi kpeeni noai la. ¹⁴ Yeezu jam chen dula jigini kama ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la, a chim wensie. Wa jam nmarisi ka,

¹⁵ “Zebulun ale Nafitali wie ate si bo siuk kuui ale a chen mogi kpeeni noai la. Si bo ka Jodan benni kauk kunƙula la, Galili po. Nuru baai ale jam bo dula la a daa Juuba.

¹⁶ Nuru baai ale jam bo legi po la a yaa nya bolim kama.

Bolim a yaa jam baai ale jam moata kum jigi la kama.”

¹⁷ A nyini da nala po a ta a chen, Yeezu nyiem a jam kasim a sak nuruma kama ayen, “Ni basi ni wabaataɲa abe ni ge va Naawen wensie siuku. Naawen naamu a moata kama.”

¹⁸ Yeezu ale jam bo Galili mogi kpeeni noai a chen la, wa yaa jam nya nuru ale wa suok ate ba a wi ba ayen Simon ale Andiru ale ba bo nyiamu po a yuk ba nmaasa dii la ba jam ka jum yigrisa.

¹⁹ Yeezu yaa zaani dula jigini a weeni ba ayen, “Ni jueli jam va mi njaan. Nama a kasim yik ka juma a ta jam paari jinla, alege yogyogla de mi a pa ka tuim paali a te ni. Ayen ni nye ate nuruba a jam va mi njaan.” ²⁰ Wa le weeni ba dila a ga nueri la, ba yaa deri pa ba nmaasaɲa a basi ale ge jueli a va wa njaan.

²¹ Wa le nman ga chen maga dek la, wa yaa nman nya nuru ale wa suok ate ba jam a wi ba ayen Jeemsi ale Joɔn. Ba jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Ba le ba kowa a jam kala ka ba njaarunƙu po a gomsa ba nmaasaɲa a

magsi. Yeezu yaa wi ba, ²² ate ba me deri basi ba kowa ale njaarunƙu ale ge yiti a cheŋ ga va wa njaan.

²³ Va nala po Yeezu kasim jam bo ka Galili po a nyeemu, ale a jo ba tuka diinaŋa po a sak nuruma Naawen wamaŋsaŋa wie a weeni ba ayen, Naawen naamu a moata kama. Wa jam maari a tebi yuariba me kama juijui meena ate wa jam boro la. ²⁴ Yeezu wie yaa jam waan a tagli teŋ kaai ate ba jam a wi ayen Siriya la po meena. Kula a jam basi kama ate baai meena ale jam bo teŋ kala po la, a jam ta ba yuariba a jam wa jigi ayen wa tebi ba. Chichiribaata ale jam bo ba gela zuima po, ba gela a lo kpinƙpinsa, ate mba me nisima ale ba nanŋa a jam kpi. Yeezu a jam tebi ba meena kama. ²⁵ Nuru boari yegayega a yaa jam nyini Galili teŋka ale Jerusalem ale Judia ale Dekapolis teŋsaŋa ale teŋ sii meena ale bo Jodan benni kuŋkuŋini la, meena a jam va Yeezu njaan.

5

¹ Da yen ate Yeezu yaa nya nuru boari nna yegayega ate wa yaa ta wa njaanviirima a ga jueli guuk kunyi zuk a kali du. Wa njaanviirima a yaa jam tigi a gilim wa, ² ate wa yaa piilim ba sakka. Yeezu yaa weeni ba ayen,

³ “Baai ale seba ayen ba an welema Naawen nimbie po la, a ta supeentik kama dii nyin la, ba le de Naawen Naamu.

⁴ Baai ale a kum la, a ta supeentik kama dii nyin la, Naawen le basi ate ba sue yok.

⁵ Baai me ale a zaab ba dek la, a ta supeentik kama dii nyin la ba le nya nanta baai ate Naawen a puulim ayen wa le te ba la.

⁶ Baai me ale kasim ta ku nyinbiiri ba suniima po ayen ba a tom dii ate Naawen a yaali la, a ta supeentik kama dii nyin la, Naawen le te ba nanta baai ate ba a yaali la.

⁷ Baai me ale kasim ta jiirim ale nuruba la, a ta supeentik kama dii nyin la, Naawen le ta jiirim ale ba me.

⁸ Baai me suniima ale lagri ale Naawen la, a ta supeentik kama dii nyin la, wa le basi ate bala a nya wa.

⁹ Baai me ale a maari nuruba ate ba ta noayen ale chaab la, a ta supeentik kama, dii nyin la Naawen le wi ba ayen wa bisa.

¹⁰ Baai me ate nuruba a namsi ba nna yegayega ba ale a tom Naawen yaalika nyin la, a ta supeentik kama, dii nyin la, ba le de Naawen naamu.

¹¹ “Nuruba a dan a le ni, ale a namsi ni, ale a velimu a te ni, ni ale a va mi siuku la nyin, ni basi ate ni sue a peenti. ¹² Siuk kula po ate nuruba a jam namsi Naawen biisiteeroma baai ale jam boro dila po dila po la, nna yegayega. Ni tutuna a dua wenmazuk kama ate Naawen ayen wa te ni. Ni be ta supeentik.

¹³ “Nama a nye ase ka yesa la nurubiik meena jigi. Ase yesa dan jogi si masim, nuru karo a бага nye ate si masimu a pilim a boro. Ku be dan nye dila, nuruba a nya si ase ka yekayaata la, ate ba a pa si yuk a basi ate nuruba a tabi si zuk a taam.

¹⁴ “Ni be a nye me ase ka bolim ate ba toati ate bu a nya teŋka meena zuk la. Yeri dii ate ba se zaani guuk zuk la, jaab an бага a lik di.” ¹⁵ Nuru waai a karo a toati wa bolim a pa chin vuk bu a zaani. Nuru wala pa bu a zaani ka jaab zuk, ate bu a nya dokku po meena. ¹⁶ Siuk kula po me, ku a fe ate nama me dek a basi ate nuru meena a nya ni tuimansaŋa, ate ba бага a pak ti kowa Naawen waai ale bo wenmazuk la.

¹⁷ “Ni kan a poli ayen mi jam kama ayen m ko Moosis ale Naawen biisiteeroma Sinsaŋa a basi. Mi an jam ayen m ko nja a basi, alege m jam kama ayen m basi ate nuruma a min ba sinsaŋa wensie kiri. ¹⁸ Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a kan бага a ko Sinsaŋa wafiik me la a basi, alege ate wenzuk ale teŋka meena a jam nueri. ¹⁹ Nuru waai a dan zeri Naawen Sinsak fiisaŋa dinyi vaka alege a sak nuruba ayen ba me a zeri, kula nyonon le jam wari ka njaan Naawen naamu po. Nuru waai me a be dan va Naawen Sinsaŋa ale a sak nuruba ayen

ba a va ŋa, wala le de ka niŋ Naawen naamu po. ²⁰ M be a weeni ni kama ayen ni siaka a dan kan gaam Juuma Sinsanŋa sagraŋa, ale Farisiima ni waai a kan jo Naawen naamu po.

²¹ “Ni wom ayen nuruba jam sak ni kokpiensanŋa dila po dila po ayen, ‘Kan ko nuru. Ase waai dan jam ko nuru, ba a yik wa kama a ta cheŋ boteka yenni’.” ²² Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai sui a dan puuri ale wa suok ba a yik wa kama a ta a cheŋ boteerowa jigi. Nuru waai me a dan weeni wa suok ayen wa ka kiriya, ba a yik wa kama a ta a cheŋ boteeroma jigi. Nuru waai me a be dan weeni wa suok ayen wa ka beruk, Naawen a le pa kula nyonowa a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. ²³ Ni nyiem dan a yaali ayen ni pa tiirim a te Naawen wa puusika yenni po, alege ni ŋman teeri ayen ni sue a puuri ale ni suaata wie nyin, ²⁴ ni pa ni tiirimu a dueni puusika yenni po abe ni ga ate nama ale ni suaatanŋa a biisi a niak chaab. Ni dan nye dila a nueri, ni yaa ŋman pilim cheŋ a ga pa ni tiirimu a te Naawen.

²⁵ “Nuru waai a dan ta ni a cheŋ boteka yenni, ni basi ate nama ale kula nyonowa a biisi a niak chaab siuku po. Ni dan kan nye dila ale ge ate ni paari ku jigini, wa le ta ni kama a ga nyo boteeroma wanyi nisima po ate boteerowa a pa ni a te soji ate wa ta ni a ga lik dok po. ²⁶ Mi ale a weeni ni ayen nama a le kasim a bo ka dula jigini ate ni ga tuni ni pamanŋa meena a nueri abe ba lagi ni.

²⁷ “Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpiensanŋa dila po dila po ayen ba kan nye kabonŋa. ²⁸ Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai a dan nya nipok a yaali ayen wa goa ale wa, kula nyonowa a nye ka kabonŋa wa sunum po. ²⁹ Fi juga nummu a dan a nye ate fi a nye wabaata, yeeri bu a yuk basi. Fi dan jok fi nyinŋa kauk a zunchonŋa Naawen ale yuk fi nyinŋa meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. ³⁰ Fi juga nisana me a dan a nye ate fi a nye wabaata, gebi si a yuk basi. Fi dan jok fi nisana sinyi a zunchonŋa Naawen ale yuk fi nyinŋa meena

a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po.

³¹ “Nuruba a ŋman sak ba me dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pok, ku a fe ate wa ŋmarisi gbanŋ ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa kama. ³² Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai a dan zeri wa pok, alege daa ayen wa a yaali ka nidɔaba, ate wa yali nidɔa wa choa, ka wa dek ale basi ate wa powa a tom kabonŋa tuima. Nuru waai me ale a faari wa la a nye ka kabonŋa.

³³ “Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpiensanŋa dila po dila po ayen ba dan puulim ayen ba nye wari ba kan basi di nyeka alege ku a fe ate ba nye dii ate ba puulim ale nyonowa la. ³⁴ Alege mi a weeni ni yogyogla de ayen ni dan a puulim, ni kan pe. Ni kan pe wenŋmazuk yoi nyinŋa dii nyinŋa la Naawen boka jigi ale la. ³⁵ Ni be kan pe tenzuk meena yoi nyinŋa, dii nyinŋa la ka Naawen nanŋa tabika jigi ale la. Ni be kan pe Jerusalem tenka yoi nyinŋa me, dii nyinŋa la ka nakpionku boka jigi ale la. ³⁶ Ni be kan pe ni zuima yoi nyinŋa, dii nyinŋa la nama an baga a tagri zuyenŋ ate ka a chim zupeelik yaase zusobliga. ³⁷ Ni dan nye wari ate ba bek, ni siak ayen ni nye kama, ni be dan kan nyeya weeni ayen ni an nyeya. Ni dan biisi a gaam nyaku de, ni wienŋa meena a nyini ka Velinvendika jigi.

³⁸ “Nama a wom ayen nuruba a sak ba dila po dila po ayen, ‘Nuru waai a dan yeeri fi num, fi me a yeeri wa me nummu. Nuru waai, a dan voori fi nyini, fi me a voori wa me nyini.’” ³⁹ Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai a dan nye ni a kaasi, nama me abe kan ŋman a nye wa dila degadega. Nuru waai a dan fobi fi juga tapiaka, fi basi ate wa fobi gala tapiaka. ⁴⁰ Nuru waai a dan ta fu a cheŋ boteka yenni fi garuk nyinŋa, fi be ŋman a pa fi garuk kpionŋa a gum du a te wa. ⁴¹ Nuru waai a dan daani fu ayen fi ji wa koalima a ta cheŋ meeli dinyi, fi be ji a ta cheŋ meela ŋaye a te wa. ⁴² Nuru waai a dan juisi ni jaab, ni pai a te wa. Nuru

waai a dan a yaali ayen wa piem jaab ni piem a te wa.

⁴³ “Nama wom ayen nuruba a sak ni kokpiensaŋa dila po dila po ayen, ba a yaali ba doaba abe ba a kisi ba dachaasa.

⁴⁴ Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen ni a yaali ni dachaasaŋa abe ni a tom tuimmaŋsa a te ba. Ni a puusi a te Naawen ate wa a maari baai ale a namsi ni nna yegayega la. ⁴⁵ Nama a dan a nye dila, Naawen waai ale bo wenŋmazuk la, a le basi ate ni chim wa bisa. Wa nye wenbinni ayen di a nyagsi nuru baata ale nuru maŋsa zuk ale basi ate ŋmoruku a ni baai ale a nye wabaata ale baai me ale a nye wamaŋsa la zuk. ⁴⁶ Ni dan a yaali baai ale a yaali ni la nyiini, Naawen ayen wa nye ka se a pa wa tiirimu a te ni? Lampoo cheesiro ma me a yaali baai ale a yaali ba la kama. ⁴⁷ Ni dan a puusi ni doaba nyiini, nama a nye ka boa a gaamu nuruba ale a nye dii la? Baai ale kan seba Naawen la a puusi ka dila. ⁴⁸ Ni a nye wamaŋsa ase ni kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk, ale a nye wamaŋsa dii la.

6

¹ “Ni dan tom tuimmaŋsa a te nuruba, ni kan a nye ŋa a lagri ate nuru meena a nya ŋa. Ni dan a nye dila, ni kan бага a tuesi tutuna ŋaai ate ni kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk a yaali ayen wa te ni la.

² “Ni dan pai jaab a te nuru waai kan mooli a sak nuruba ase venta nyamma ale a nye dii ba tuka diinaŋa po ale yabaŋa po la. Ba a nye dila ayen ka nuruba a pak ba. Bala chaama poom tuesi ba tutuna kama.

³ Ni dan a maari nuru waai ni kan basi ate ni doa maŋsa a poom seba ku noai po. ⁴ Ni dan a suk a nye dila, ni Kowa Naawen, waai ale a nya dii ate ni a nye la ale tuni ni.

⁵ “Ni dan puusi a te Naawen, ni kan a puusi ase venta nyamma ale a puusi dii la. Bala chaama a yaali ayen ba nyiem zaani ka ba tuka diinaŋa po yaase yabaŋa po a puusi ate nuruba a nya ba. Mi ale a weeni ni ayen ba poom tuesi ba tutunaŋa kama. ⁶ Alege ni dan a yaali ayen ni puusi

a te Naawen, ni jo ni diinaŋa po ni deki ni nyiini abe ni lik ni tuaataŋa a puusi a te ni kowa Naawen, waai ate ni kan nya wa la. Ate ni Kowa, waai ale a nya ni la a te ni jaab buui ate ni a yaali la.

⁷ “Ni dan puusi a te wa, ni kan a biisi wie nna yegayega ate ŋa ka kiriya ase bogluk kaarisana ale a nye dii la. Ba a poli kama ayen biik yegayega ale basi ate ba bogtaŋa a wom ba. ⁸ Ni abe kan a nye ase bala la. Ni Kowa Naawen a poom seba jaab buui ate ni a yaali wa jigi la kama ale ge ate ni a bek wa. ⁹ Ni be puusi a te Naawen ase nnala la.

‘Ti Ko Naawen, fi waai ale bo wenŋmazuk la,

Basi ate fi yoi welenka a yiti ate fi nya zula.

¹⁰ Fi naamu abe jam, ate fi ale a yaali dii la, a nye tenzuk de, ase ku le ka dii wenŋmazuk la.

¹¹ Te ti jinla de ŋandiin tii ate ti a yaali la.

¹² Von ti wabaata a te ti ase tama ale von a te chaab dii la.

¹³ Kan basi ate ti jo nyenyaka po, abe fi vari ti Velinvendika jigi a basi.’

¹⁴ “Ni dan von a te baai ale nye ni a kaasi la, ni Kowa Naawen, waai ale bo wenŋmazuk la, a le von a te nama me.

¹⁵ Ni be dan kan von a te baai ale nye kaasi ni la, ni Kowa Naawen me a kan von a te ni.

¹⁶ “Ni dan boro a bobi noa, ni kan kaasi ni nimbeenja ase venta nyamma ale a nye dii la. Ba a kaasi ba nimbeenja kama ayen waai meena nya ba ale bobi noa la. Mi ale a weeni ni, ba poom nya ba tutunaŋa kama dera. ¹⁷ Ni dan bobi noa, ni be puuri ni nimbeenja abe ni chaasi ni zuimaŋa, ¹⁸ ate nuruba a kan бага a seba ayen ni bobi ka noa. Ni Kowa Naawen waai ale a nya dii meena ate ni a sugi a nye la, wa le te ni ni tutunaŋa.

¹⁹ “Ni kan pa ŋanta yegayega a dueni tenzuk de, ate miari a de kaasi, yaase nyiam a siŋ ba po a kaasi ba, yaase zueba a we a jo du a zu ba. ²⁰ Alege ni pa ni ŋantaŋa yegayega a dueni wenŋmazuk. Miari ale nyiam a kan бага a kaasi ba dula jigini. Zueba me a kan бага a we jo dula jigini a zu ba. ²¹ Ni popola meena

a bo ka juijui ate ni n̄antaŋa yegayega a boro la.

²² “Nimbeenja a nyɛ ase ka bolim la a te nyin̄ka. Nimbeenja a dan nala nyin̄ka an bo legi po. ²³ Alege ni nimbeenja a dan kan nala nyin̄ka a bo ka legi po. Ase bolim buui ale bo ale ni la dan ka legi, legi dila bie kama yegayega.

²⁴ “Nuru yen an бага a tomu a te kpage naye, dii nyin̄ la ku a fe kama ate wa a yaali wanyi abe wa kisi nwala. Wa le ta siaka ale wanyiwa abe wa a zeri nwala noai. Siuk kula po me, ni kan бага a tomu a te Naawen abe ni n̄man yaali ligra a gum du.

²⁵ “Ku de nyin̄ mi a weeni ni ayen ni kan te ku a daani ni, ni le ni nyɛ dii a nya n̄andiinta ale nyiam ate ni бага boro la, yaase gatta a jo la. Ni nyuvoorja an gaam n̄andiinta ale gatta? ²⁶ Ni nya nuinsaŋa sii ale bo wenȳmazuku a yiti la. Si kan kpa talita yaa si a che za a pa n̄a a nyo bua po. Ni Kowa Naawen waai ale bo wenȳmazuk la ale a nya si zuk. Nama an gaam nuinsaŋa? ²⁷ Ni waai бага a nyɛ ate wa bena a wonja a gum du wa yiila nyin̄ja?

²⁸ “Ka boa ate ku a daani ni gatta nyaka nyin̄ja? Ni nya wuutaŋa puutaŋa ale ka dii la. Ti kan tom tuima a baali gatta a te ti dega. ²⁹ Alege mi a weeni ni, ni teeri Juuma naawa waai ate ba jam a wi wa ayen Solomon la. Wa jam ka nuru waai ale jigsi a gaam ba meena dila po dila po alege wa an jam a jo gatta ate ti nala a soa se wuutaŋa de puutaŋa la. ³⁰ Ka Naawen ale a te wuutaŋa gatta. Ti kan kasim a boro a beni, dii nyin̄ la wenkarik a nyiem a dan paari, bolim ale a de ti. Nama a gaam wuutaŋa kama Naawen nimbie po. Dila nyin̄ la, wa an бага a te nama gatta? Ni siaka an zuaya.

³¹ “Ni be kan a daani ni dega abe ni a weeni ayen, ‘Ti te nyɛ ka se a nya n̄andiinta a de? Ti te nya nyiam ka be a nyu yaase ti te nya gatta ka be a jo?’

³² Baai ale kan daa Juuba la a nyiem a kasim a yaali ka n̄antaŋa de chaama, alege ni Kowa waai ale bo wenȳmazuk la, a seba ayen nama a yaali ba kama. ³³ Ni

basi ate ni nin̄ a bo ale Naawen naamu ale wa le a yaali ayen ni a tom dii a te wa la a gaam jaab buuri meena ate wa yaa te ni jaab buuri meena ate ni a yaali la. ³⁴ Nyaku de nyin̄ ni kan basi ate chum wie a daani ni. Daan̄a meena a ta wie kama ate n̄a a daani. Kan n̄man yaali daanika a gum dann̄i ale ta daani kaai la po.

7

¹ “Ni be kan a bo ni chaab buusa ate Naawen kan bo nama me buusa. ² Nama ale a bo ni chaab buusa dii la, Naawen me ale bo ni buusa ka dila degadega. Ni ale pai dii a nyɛ, ale nuruba la, Naawen me ale pai dila degadega a nyɛ ale ni. ³ Ka boa ale soa ate ni a nya yaata ni suaata nina po alege kan kpesi da tii ale bo ni dek ninaŋa po la? ⁴ Ka boa ale soa ate nama a weeni ni suaataŋa ayen, ‘Ni basi ate ti yeeri yaata ni ninaŋa po’, alege daata a bo nama dek ninaŋa po? ⁵ Nama a paasi ka ni dek. Ni be lin̄ a yeeri da tii ale bo ni dek ninaŋa po la, ale ge ate ni бага a nya yeeri yaataŋa ni suaataŋa ninaŋa po.

⁶ “Ni kan a pa n̄an maŋsa a te baasa, dii nyin̄ la si le chiem a dom ni. Ni kan pa ni n̄anta baai ate ba nyaka a tua la a dueni die nin̄ja, dii nyin̄ la n̄a le tabi ba zuk a kaasi.

⁷ “Ni dan puusi a bek Naawen ayen wa te ni jaab, wa le te ni. Ni dan a yaali jaab wa jigi, ni le nya. Ni dan wi wa wa tuoku noai, wa le siak abe wa lak a te ni. ⁸ Baai meena ale a puusi a bek Naawen ayen wa te ba n̄anta la, wa le te ba. Baai meena me ale a yaali n̄anta wa jigi la, ba le nya ba. Baai ale a wi wa wa tuoku noai la, wa le wom ba abe wa lak a te ba. ⁹ Nama baai ale ka koba la, kom a dan ta fi biik ate wa a yaali boroboruk, fi le pai tintain a te wa. ¹⁰ Wa dan a yaali jum fi le pai waab a te wa? ¹¹ Nama ka nuru baata, alege ni seba n̄an maŋsa a pa a te ni bisaŋa. Ni kowa Naawen, waai ale bo wenȳmazuk la, a бага a te baai ale a puusi a te wa la, n̄an maŋsa kama.

¹² “Ni a tom tuimmaŋsa a te ni suaataŋa ase nama ale a yaali ayen ba tom dii a te ni la. Moosis ale Naawen biisiteeroma Sinsaŋa kiri ale la.

13 “Ni va tuok kuui ale migla la a jo, dii nyin la tuok kuui ale a jo bolim buui ale kan maari a kpimsi la jigini a lagri kama. Ate siuk kuui ale a cheŋ du la po chelim an tua. Nuruba yegayega abe le a va ku. 14 Alege siuk kuui ale a jo nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka jigini la po chelim tua kama. Nuruba maga ale nya siuk kula a va.

15 “Ni kpesi a nya venta biisiteeroma. Ba dan jam ni jigi, ba a nye ase ka piisa la, alege ba suniimaŋa po ba a nye ase ka piina la. 16 Ni le seba ba ale ka baai la ba tuima nyin. Zaaun an бага a yoani tuita, fetiib me an бага a yoani chaama. 17 Timan a yoani ka yoana dek. Tibiok me a yoani ka yoan baata. 18 Timan a kan yoani yoan baata. Tibiok me an бага a yoani yoana dega. 19 Ti buui ale kan a yoani yoan maŋsa la, ba a che bu kama a yugi a basi bolim po ate bu a de. 20 Dila la ni le seba venta biisiteeroma ba tuimaŋa nyin.

21 “Ku daa waai meena ale a wi mi ayen, ‘Ti Nyɔɔ, la ale ba nya siuk a jo mi naamu po, alege ka baai nyiini ale a tom dii ate mi Kowa Naawen waai ale bo wennmazuk a yaali la, bala le ba jo wa naamu po. 22 Wa dan jam ayen wa bo tenka meena demma buusa, nuruba yegayega a le weeni wa ayen, ‘Ti Nyɔɔ, tama a sak nuruba kama fi wamaŋsaŋa wie fi yonni nyin. Ti be nman pa fi yonni nyin a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ti be pa fi yonni nyin me a tom wakperikaliisa nna yegayega.’ 23 Ba dan biisi a nueri, mi le weeni ba ayen, ‘Mi ze ni. Nama baai ale tom wabaata la, ni cheŋ du mi ten.’

24 “Waai meena ale a wom mi wienja de ale a va ŋa la, bala a nye ase ka yam nyɔɔ waai ale se wa yeri a zaani pinjaalin zuk la. 25 Dai yeŋ po ate nmoruk a yaa jam ni nna yegayega ate viok kpionku me a fobi wa yenni ate belanja a sueri a nyini, alege di an loya dii nyin la yenni nyɔɔwa a se di ka pinjaalin zuk.

26 “Waai meena ale a wom mi wienja de alege kan va ŋa la, bala a nye se ka beruk kuui ale se ku yeri a zaani tambusun zuk la. 27 Dai yeŋ po ate nmoruk a yaa jam

ni nna yegayega ate va kpionku me a fobi wa yenni ate belanja a sueri a nyini, ate di yaa deri lo burummm.”

28 Yeezu ale biisi wienja de meena a nueri la, ku yaa cha nuru boanni meena wa sinsaŋa nyin. 29 Wa sak ba kama ale wa dek pagrim. Wa ale a sak ba dii la ale Juuma Sinsak sagrama sakka a jam daa wayenja.

8

1 Yeezu ale jam nyini guuku zuk a sin la, nuru boari yegayega a yaa va wa. 2 Gami dinyi a yaa yiti a cheŋ ga kpi duna ten wa nin a saalim wa ayen, “M Nyɔɔ, be tebi m tuemu de a te mu ase fi nin a yaali.”

3 Yeezu a yaa teeri nisa a tiri wa ale weeni wa ayen, “M tebi fu kama, dii nyin la mi a yaali kama ayen fi nya nyinyogsa.” Wa ale weeni dila la, gamini tuemu a yaa deri basi wa ate wa nya nyinyogsa. 4 Yeezu a nman weeni wa ayen, “Kan weeni a sak waai ya, alege be cheŋ Juuma Puusika Yenni tomteeroma wanyi jigi ate wa nya fu. Wa dan nya fu, be basi ate wa nye kaabka a te fu ase ti kokpienka Moosis ale jam a sak ti dii dila po dila po la. Kula a le sak nuruba ayen fi tuemu a nueri kama.”

5 Yeezu ale ga paari Kapernaum tenka la, sojiba kpagi dinyi a yaa jam tu wa a saalim wa ayen wa maari wa. 6 Wa yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔɔ, m tomteerowa ale bo yeri ate wa nanja ale wa nisima kpi ate wa a nam nna yegayega.”

7 Yeezu yaa weeni wa ayen, “M le jam a nye ate wa nya nyinyogsa.”

8 Sojima kpagini a yaa nman weeni wa ayen, “Aaya, m Nyɔɔ. Mi daa nuru waai ale magsi ayen fi jam m yenni la. Juijui ate ti za nna, fi dek a weeni fi wannu ate m tomteerowa a nya nyinyogsa. 9 Mi me ta nuruba baai ale nman ta pagrim mi zuk la kama, ale ta sojiba a nya ba zuk me. M dan weeni wanyi ayen wa cheŋ, wa a cheŋ kama. M dan nman weeni wa choa ayen wa jam, wa a jam kama. M dan weeni m tomteerowa ayen wa tom tuini a te mu, wa a tomu kama.”

¹⁰ Wa ale weeni dii la, a yaa deri cha Yeezu nna yegayega. Wa yaa chiem weeni nuru boanni meena baai ale va wa la ayen, “Mi a weeni ni ka wensie, mi an nya nuru Izirali ate wa ta siaka ase nuruwa de la. ¹¹ Ni wom mi wienja de nalimnyiini. Dai yen po nuruba ale nyini konni ale yeniŋka gen a jam jo Naawen naamu po a de nandiinta ale Abraham, ale Aizik ale Jakob. ¹² Alege baai ale magsi ayen ba jo dula jigini la, Naawen ale yuk ba basi legini po, dula ba le kasim a kum kama ale a nobi nyina.” ¹³ Yeezu ale biisi nyaku de a nueri la, wa yaa nman cheemu sojima kpagini jigi a weeni wa ayen, “Kuli yeri. Fi ale ta siaka la nyin, mi le nye a te fu.”

Wa tomteerowa a yaa deri nya nyinyogsa.

¹⁴ Yeezu a yaa chen ga jo Piita yenni po a yaa nya ale wa nanuba a wiagi. Wa nyin ale jam tolin ate wa doa dokku po. ¹⁵ Yeezu a yaa jo wa dokku po a tiri wa nisanja ate wa a deri nya nyin yogsa. Wa yaa yiri yaali nyiam a te ba.

¹⁶ Wein ale jam a sin la, tenka demma a yaa ta yuariba ale baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la a jam Yeezu jigi. Wa yaa pa wa wannu a yak chichiribaatana nuruba zuima po a basi alege a tebi yuaroma meena. ¹⁷ Wa nye nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po la a jam ka wensie. Wa jam a weeni ayen, “Wala dek le wa tuesi ti tuetana meena.”

¹⁸ Yeezu ale nya nuru boanni ale ba gilim wa la, wa yaa weeni wa njanviirima ayen ba chen a ga gaam mogi kpeeni a taam jueli kauk kunjula. ¹⁹ Ase ba ale jam boro a gomsu ayen ba chen la, Juuma Sinsak sagrama po wanyi a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “M Sagram, m gomsu a magsi kama ayen m va fu a chen juijui meena ate fi a chen la.”

²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Suemkparita a bo ka vie po ale ge nuinsa me a bo tugta po alege mi Saalobiika a ka jigiya a duagi a goa.”

²¹ Yeezu njanviirima wanyi a yaa nman weeni wa ayen, “M Nyono, mi me a yaali

kama ayen m va fu, alege basi ate m lin a ga pa m kowa a gu.”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Jam a va mi yogyogla de, abe fi basi ate baai ale kpi la a gu ba dek kpeema.”

²³ Yeezu ale wa njanviirima a yaa jo njanrunku po a chen. ²⁴ Ase ba ale jam a chen la, va kpion a yaa deri yiti a fuk nna yegayega. Ku yaa fobi nyiamu ate bu a yiti a nagi njanrunku ate bu gela me a jo njanrunku po ate ku a nye ku sin nyiamu ten. Nyaku de meena ale jam a nye la, Yeezu a jam doa njanrunku po a goa kama. ²⁵ Wa njanviirima a yaa nagi wa a yiti a weeni wa ayen, “Ti Nyono, tama a bo ka kum po. Vari ti a basi.”

²⁶ Yeezu yaa yiti a begi ba ayen, “Ka boa ate nama a chali yogsuoma? Ni siaka an soa diiya?” Wa yaa weeni vioku ayen ku basi alege weeni nyiamu me ayen bu balin. Vioku a deri basi ate nyiamu me a balin. Bu an nman a choa ale maga dek me.

²⁷ Ku yaa deri cha ba nna yegayega. Ba yaa begi chaab ayen, “Ka boan jaab nuru ale nna? Wa baga a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noai.”

²⁸ Ba ale gaam a taam paari mogi kpeeni kauk kunjula la, ba yaa ga paari nuru baai ate ba a wi ba ayen Gergesimba la tenka. Nuruba baye ale jam bo dula jigini a ta chichiribaata ba zuima po. Nuru waai an jam baga a nyiem a va siuk kula. Yeezu ale ga nyini njanrunku po a sin ten la, nuruba bayewa a yaa deri nyini juijui ate ba a gu nuruba la, a jam tu wa. ²⁹ Ba wanyi a yaa kaari a bek wa ayen, “Fi Naawen biika, ka boa ate fi a yaali ti jigiya? Dai dii dannu ate Naawen ayen wa jam a bo tenka meena demma buusa la an diem a paariya. Fi lin a de ka nin jam ayen fi basi ate ti namu abe fi ge ate dai dila dannu a paari?”

³⁰ Dula jigini die a yaa jam za guuk zuk a de. ³¹ Chichiribaatana a yaa saalim Yeezu a weeni wa ayen, “Fi dan a yaali ayen fi yak ti ate ti nyini be basi ate ti nyini a ga jo deena po.”

³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni be chen dula jigini.” Ti yaa nyini nuruma

jigi a ga jo deenja po ate deenja a chali a ga va guuku nakpiak a sali sinj a lo mogi kpeeni po a kpi.

³³ Baai ale jam a nya deenja zuk la a yaa chali chenj ba tenka a ga weeni baai ale bo dula la dii ale nye nuruma bayewa baai ate chichiribaatanja a jam bo ba zuimanja po la. ³⁴ Tenj kala demma ale jam a wom dii ate ba weeni la, ba meena a yaa nyini ba yeeja po a jam tu Yeezu a saalim wa ayen wa basi ba tenka.

9

¹ Yeezu a yaa ga jo naarunju po a nman pilim a lo mogi kpeeni jueli chenj wa dek tenka. ² Dula jigini ate nuru a boro ate wa nisima ale wa nanja a kpi. Nuruba a yaa pa wa dueni jaab zuk a ta jam Yeezu jigi. Yeezu a yaa le nya ba siaka ale wa ale soa dii la, wa yaa weeni nuru waai nisimanja ale wa nanjanja ale kpi la ayen, "M biiga, yik fi dek abe fi kan te ku a daani fu. M vonj fi wabaatanja a te fu kama."

³ Juuma Sinsanjanja sagroma ba gela a jam bo dula jigini a yaa poli ba popola po ayen, "Wa ale a biisi dii la a nye nna ase wa ka Naawen la."

⁴ Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama a yaa bek ba ayen, "Ka boan popola baata ate nama a poli?" ⁵ Ase mi dan weeni nuruwa de ate wa nisima ale wa nanja a kpi la ayen m vonj wa wabaatanja a te wa a yaase wa yiti a chenj, ka kuna dek ale pagra? ⁶ Mi a yaali kama ayen ni seba ayen mi Saalobiika a ta siuk kama tenjuk meena a baga vonj nuruba wabaata a te ba." Wa yaa weeni nuru waai ale a wiak la ayen, "Yiti a zaani abe fi pai fi jaamu a chenj kuli fi yenni."

⁷ Nuruwa a yaa deri yiti a zaani a pa wa jaamu a chenj kuli. ⁸ Yogsom nna yegayega a yaa deri yik baai meena ale jam za dula la. Ba yaa te Naawen pimpauk, dii nyinj la wa ale te Yeezu siuk ate wa baga a tom tuini de la.

⁹ Yeezu a yaa le basi dula jigini ale chenj la, wa yaa nya nuru ate ba a wi wa ayen Matiu. Wa jam kala ka lampoo dokku po a tuesi lampoo. Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Yiti a jam va mi."

Wa yaa deri basi wa tuimanja ale ge yiti a ga va wa.

¹⁰ Yeezu ale wa njaanviirima a yaa chenj Matiu yenni ayen ba de nandiinta. Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam nna yegayega a yaa jam gum wa ale wa njaanviirima po, ate ba meena a yaa kala a de nandiinta. ¹¹ Farisiiba ba gela a yaa nya ba ale ba a de nandiinta. Ba yaa bek wa njaanviirima ayen, "Ka boa ate ni sagrowa ale wabaata nyam ale lampoo cheesiroba a de nandiinta ale chaaba?"

¹² Yeezu a yaa wom dii ate ba a bek la a yaa tulisi ba ayen, "Nuru baai ale ta nyinjogsa la, bala a kan chenj tiim nyono jigiyi, alege ka yuariba nyiini. ¹³ Ba jam a nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po ayen wa weeni ayen, 'Nama ale ta jirim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko dunja a kaabi a te mi la kama.' Ni be chenj a ga gisi dii ate Naawen a weeni ni la kiri. Mi an jam ayen m wi ka nuru manja, alege ka wabaata nyam."

¹⁴ Da yenj Jonn waai ale jam a te nuruba soka la, njaanviirima a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, "Ka boa ate tama ale Farisiima njaanviirima a kasim a bobi noa alege fi njaanviirima a kan bobi?"

¹⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Ase nuru a dan faari nipok, wa doama sue a kaasi kama? Aawo, na kan kaasi. Dai cheena kama ate nipokfiaka nyonowa a dan kan bo ale ba, ba yaa bobi noa."

¹⁶ Wa yaa nman weeni ba ayen, "Nuru a kan pa garuchiak paalik a lanj garuk kpaga. Ba dan nye dila, garuku a kan beni ku le cheeri a gum du. ¹⁷ Ba kan pa dapagrik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a pusi kama ate daamu a waanj. Ba pai dapagrik a su ka bunlok paaluk pu."

¹⁸ Yeezu ale biisi a nueri la, Juuma po kpagi dinyi a yaa jam a kpi duna tenj wa ninj a weeni wa ayen, "Ka m lie ale deri kpi. Mi a saalim fu ayen fi jam a pa fi nisanja a tiri wa ate wa yiti kum po."

¹⁹ Yeezu yaa yiti va wa ate wa njaanviirima me a va chenj.

²⁰⁻²¹ Nipok wanyi a yaa jam bo dula a jam a wiagi bena pi ale naye. Wa jam a lo ka chiak. Wa yaa poli wa sunum po ayen, “M dan baga a paari wa garuku nɔanni a tiri, m le nya nyinyɔgsa.” Wa yaa va Yeezu n̄aan̄ a magi tiri wa garuku.

²² Yeezu a yaa virin̄ n̄aan̄ a nya wa ale weeni ayen, “M lie yik fi dek abe fi kan basi ate ku a daani fu. Fi ale ta siaka ale mi dii la a basi kama ate fi nya nyinyɔgsa.” Wa le weeni nyaku de la, nipowa yaa deri nya nyinyɔgsa.

²³ Yeezu ale ga paari Juuma kpagini yenni la, wa yaa nya yiyiirisa ale ba kala dula jigini alege baai me a kum. ²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni meena a yiti nyini. Biika an kpiya, alege wa a goa kama.” Ba ale wom dila la, ba yaa deri a la wa. ²⁵ Nuruma meena a yaa le nyini la, Yeezu a yaa jo biika dɔkku po a yik wa nisan̄a ate wa yiti. ²⁶ Dii ate Yeezu a nyɛ la, a yaa deri waan̄ tɛn̄ sii meena ale gilim dula jigini la.

²⁷ Yeezu ale nyini dula jigini a nyini a chen̄ la, yeeba baye a yaa wom wa a yaa deri chen̄ va wa. Ba yaa kaari a wi wa a weeni ayen, “Naawa Deev̄id n̄aan̄biika, ti a saalim fu ayen fi ta jiiirim ale ti.”

²⁸ Yeezu ale ga jo dɔk la, yeema bayewa a yaa jam wa jigi. Yeezu yaa bek ba ayen, “Nama ta siaka ayen mi baga a tebi ni?” Ba yaa siagi.

²⁹ Dula jigini Yeezu a yaa tiri ba ninan̄a ale weeni ba ayen, “Basi ate ku nyɛ ase ni siaka ale ka dii la.” ³⁰ Ba ninan̄a a yaa deri lagri ate ba a nya. Yeezu a yaa kaam ba ayen, “Ku a fe kama ate ni kan weeni waai dii ale nyɛ la.”

³¹ Alege nuruba bayewa de a ta ga weeni ate ku tagli tɛn̄ sii meena ale mɔata dula jigini la.

³² Ase nuruba bayewa ale jam a chen̄ la, nuruba ba gela a yaa jam ta nuru wa choa a jam Yeezu jigi. Chichiribiok ale jam bo wa zukku po ate wa an jam baga a biisi. ³³ Yeezu ale yiak chichiribioku ate ku nyini nuruwa zukku po a nyini la, wa yaa deri a biisi. Ku yaa deri cha nuru baai meena ale za dula la. Ba yaa weeni chaab

ayen, “Tama an diem a nya wann̄i de choa Izirali.”

³⁴ Alege Farisiima a weeni ayen, “Ka chichiribaatan̄a kpagini ale te wa pagrimu ate wa baga a yiak chichiribaata nuruba zuima po.”

³⁵ Va n̄ala po Yeezu yaa kasim a nyiem tɛn̄kpiɛnsan̄a ale tɛn̄kpansan̄a meena. Wa jam a sak nuruba Naawen naamu wie ba tuka diinan̄a po, ale a tebi yuariba yegayega me. ³⁶ Wa ale ga nya n̄an̄bɔanni la, wa jiiirim yaa jam bo ale ba dii nyin̄ la ku jam a daani ba kama nna yegayega ate ba yaa yaali maarika. Ba jam a nyɛ ase ka piisa ale kan ta naapeerik la. ³⁷ Wa yaa jam a weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Ka cheka tuima ale boro nna yegayega, alege cheeroma an piisiya. ³⁸ Ni puusi a te Naawen waai ale ka cheka nyɔn̄ɔwa la ate wa basi ate cheeroba yegayega a jam a che abe ba vaari a ta jo.”

10

¹ Yeezu a yaa wi wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa ate ba jam wa jigi, ate wa yaa pa wa pagrimu a te ba, ate ba nyini a chen̄ a nyiem a yiak chichiribaata nuruba zuima po ale a puusi ate yuariba a nya nyinyɔgsa. ² Wa tuimtomdoma pi ale bayewa yue a jam ale Simon waai ate Yeezu a jam te wa yue paani ayen Piita la, ale wa yuawa Andiru ale Jeemsi ale wa me yuawa Joɔn, Zebedi bisan̄a, ³ ale Filip ale Batolomiu ale Tomasi ale Matiu waai ale jam ka lampoo cheesirowa la, ale Jeemsi, Alfiyus biika, ale Tadiusi, ⁴ ale Simon ale jam a nyɛ ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas Iskariot waai ale jam a ta Yeezu a ga bobri a sak la.

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan basi dela ale ge chen̄, ni kan va Samaria tɛnsan̄a po ale baai ale kan daa Juuba la tɛn̄ka. ⁶ Ni nyiem Juuma ale bo tɛn̄ sii la nyiini. Ba a nyɛ se ka piisa ale be n̄a siuk la. ⁷ Ni chen̄ a ga sak ba ayen Naawen naamu a mɔata kama. ⁸ Ni puusi a te yuaroma ale gaman̄a ate ba nya nyinyɔgsa, abe ni nagi kpeebe kum po a yiti abe ni a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Pagrimu de ate mi a pa te ni la, ni an tuniya, nama me a

pa te abe ni kan yaali tutuna. ⁹ Ni kan pa ligra a nyo ni fotanja po. ¹⁰ Ni kan pa koalima yaase fotta ale garujenta ale nuensa ale tachegsa. Ku a magsi kama ayen tuimtomdisa a de ba tuimaña nyinj.

¹¹ “Ni dan ga paari tenj, ni jo ka po a gisi nuru waai ale wa te ni tia abe wa tuesi ni la. Ni dan nya nuru wala choa, ni be bo ale wa a ta ga paari dai dii dai ate ni a basi dula la. ¹² Ni dan ga jo yenni po, ni puusi ba abe ni weeni ba ayen Naawen ale te ba suyogini. ¹³ Ba dan te ni tia, Naawen a le te ba suyogini. Ba dan kan te ni tia, Naawen a kan te ba suyogini. ¹⁴ Tenj kaai nuruba a yaase yeri dii dem a dan kan te ni tia ale kan yaali ayen ba wom dii me ate ni tara ayen ni weeni ba la, ni kpaanti ni nanšana paasuku a basi dula jigini, ate ku sak ayen ba me zeri ba kama. ¹⁵ Ni wom mi nalim nyiini. Naawen a dan jam ayen wa bo tenjka meena demma buusa, wa le ta jirim ale nuru baai ale jam bo tenj sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la po a gaam ba.

¹⁶ “Ni wom mi nalimnyiini. Nama baai ate mi a tom la, a nye ase ka piisa ale bo piina sunsunj la. Dila nyinj la ku a fe kama ayen ni ta yam ase wiiga la abe ni yik ni dek ase nangbanša la. ¹⁷ Ni kpesi ni dek dii nyinj la nuruba a le yik ni ale pagrim a ta chej boteka yenni. Ba le miiri ni me ale fijsa ba tuka diinaña po. ¹⁸ Ba le ta ni a chej a ga zaani nalima ale kpaga ninj ate ba bo ni buusa mi nyinj. Ba dan nye ni dila ni yaa le nya siuk a biisi ale ba ale baai me ale kan daa Juuba la Naawen wamañšana wie. ¹⁹ Ba dan ta ni a jam boteka yenni po, ni kan basi ate dii ate ni ayen ni biisi la a daani ni. Ku dan jam paari ni biik, Naawen a le sagi ni ate ni biisi. ²⁰ Wie ñaai ate ni ayen ni biisi la a kan chim nama dek wie, alege ña le nyini ka ni Kowa Naawen Chiika jigi.

²¹ “Nuruba a le jam yik ba suaata a te nuruba ba gela ate ba ko ba. Bisa koba a le jam a yik ba me a nye ba dila degadega. Bisa me a le jam nye ba koba ale ba maba dila me. ²² Waai meena a le kisi ni, dii nyinj la nama ale a va mi la. Nuru waai a dan ta sudunji ale ninam ate ku beni,

Naawen a le vari wa a basi. ²³ Ba dan a daani ni tenj kaai po ni basi dula abe ni chali chej tenj yonj. Wensie ate mi a weeni ni, ni kan baga a tom ni tuimaña meena Izirali tenšana po a nueri ale ge ate mi Saalobiika a pilim jam.

²⁴ “Zamsiro waai an baga a seba a gaam wa sagro. Tomteero waai me an baga a chim nuru kpionj a gaam wa nyonon. ²⁵ Zamsiro a pii ka nyinj wa dek ayen wa magsi chaab ale wa sagro. Tomteero me a yaali kama ayen wa dan nya siuk wa ale wa nyonowa a magsi chaab. Nuruba a dan a wi mi ayen Beelzebu, chichiribaata meena kpagini, ba le wi nama wie ate ña gaam di.

²⁶ “Ni be kan a chali nuruba yogsumoa. Wie ñaai ale lik dua yogyogla de la ale jam nyini peelim, wie ñaai meena ale chim wasusuga la ba le jam seba ña. ²⁷ Dila nyinj ku a fe kama ate ni a sak nuruba wie ñaai ate mi a suk a sak ni la, a lagri. ²⁸ Ni kan a chali yogsum ale nuru baai ale a ko nuruba nyinlammu la, dii nyinj la ba an baga a ko ba chiisana. Ku magsi kama ayen ni a chali Naawen waai ale baga a kaasi nuruba nyinša ale ba chiisa bolim buui ale kan maari a kpimsi la po yogsum. ²⁹ Ni baga kama a pa ligbiri a da nuinsa siye yabana po, alege si po bunyi a dan poom a lo tenj, ni Kowa Naawen a seba ku po kama. ³⁰ Alege nama, Naawen a chiini ni zuisana meena ni zuimaña po kama. ³¹ Nyaku de nyinj nama kan a chali yogsum ale dii ate nuruba ayen ba nye ni la. Ni gaam nuinsana ka nna yegayega Naawen nimbie po.

³² “Waai meena ale a weeni a lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ba la, mi me a le weeni dila degadega m Kowa Naawen waai ale bo wenjmazuk la nimbie po. ³³ Waai meena ale kan weeni a lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ba la, mi me a kan biisi m Kowa Naawen waai ale bo wenjmazuk la nimbie po.

³⁴ “Ni kan a poli ayen mi sakka de a le basi ate nuruba a tigi jam jigi yenj a boro ale suyogini. Ku le basi kama ate nuruba a poori chaab. ³⁵ Bisa a le ñman tulim a ta chaab ale ba koba. Leeba me a le ñman

tulim a ta chaab ale ba maba. Sampooaba me ale tulim ta chaab ale ba njanipooba.

³⁶ Ku dan jam ase nnala la, ni le seba ayen nuru dek dɔkdem ale wa dachaasa.

³⁷ “Nuru waai ale a yaali wa ko a yaase wa ma a gaam mi la an magsi ayen wa va mi. Nuru waai me ale a yaali wa biik a yaase wa lie a gaam mi la an magsi ayen wa va mi.

³⁸ Nuru waai a ale kan gomsa a magsi ayen wa nya ninam a yaase wa kpi mi nyin la an magsi ayen wa va mi.

³⁹ Nuru waai ale a yaali wa dek nyuvuri ale kan yaali ayen wa nya ninam la, kula nyɔɔ a le jok wa nyuvunni. Nuru waai a dan jok wa nyuvuri mi nyin, wa le nman nya di.

⁴⁰ “Nuru waai a dan te ni tia ale tuesi ni, kula nyɔɔ a te ka mi me tia dila. Nuru waai me ale a te mi tia ale a tuesi mi la, wa te ka Naawen waai ale tom mi la tia dila.

⁴¹ Nuru waai ale a te Naawen biisiteerɔwa tia, dii nyin la wa le tom a te Naawen la, da yey po wa le nya ku tutuna. Nuru waai me ale a te nuru man tia ayen wa le ka nuru man la nyin, da yey po wa le nya ku tutuna. ⁴² Ni wom mi nalimnyiini. Nuru waai a dan pa nyayɔgsik a te mi njanviirima po wanyi, da yey po wa le tuesi ku tutuna.”

11

¹ Yeezu ale biisi ale wa njanviirima pi ale bayewa a nueri la, wa yaa basi dula jigini ale ge cheɲ tɛɲ sii ale mɔata dula la ayen wa sak ba Naawen wamanɲaɲa wie.

² Jɔɔn waai ale jam a te nuruba soka la, a diem a jam bo ka naawa Ayerod dɔkku kuui ate ba a lik nuruba la po. Jɔɔn ale wom dii ate Yeezu a jam a tom la, wa yaa tom wa njanviirima po ba gela ate ba cheɲ Yeezu jigi. ³ Ba ale ga paari wa jigi la, ba yaa bek wa ayen, “Ka fi ale nuru waai ate Jɔɔn a weeni ayen fi le jam la, yaa ti deema a limsi nuru yonɲɔa?”

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni nman pilim cheɲ a ga weeni Jɔɔn dii ate nama a wom ale a nya la. ⁵ Yeeba a nya, gbanisa me a бага a cheɲ, gama me a nya nyinyɔgsa. Tukpara nyam a wom, ale nagi kpeebe kum po a yiti. M be sagi nanjagsa me Naawen wamanɲaɲa wie.

⁶ Nuru baai ale kan ta chichama ale mi la, sue a peenti kama.”

⁷ Ase Jɔɔn njanviirima a yaa ale nman pilim a bo siuku po a cheɲ la, Yeezu a yaa chiem a weeni nuru boanni Jɔɔn wie. Wa yaa weeni ba ayen, “Nama ale nyini a cheɲ Jɔɔn jigi sagini po la, nama a jam a poli ayen ni le nya ka boa? Nama a poli ayen ni le nya ka chichama nyɔɔ?”

⁸ Nama a nyini cheɲ ayen ni nya ka boa? Nama a cheɲ dula ayen ni nya ka nuru waai ale jo garuk nalinsa la? Baai ale a jo garuk tila chaama la a bo ka nalima yie po.

⁹ Ni be weeni mu, ni nyini cheɲ ayen ni nya ka boa? Naawen biisiteerɔma yaa? Ni basi ate m weeni ni ayen ni nya ka waai ale gaam Naawen biisiteerɔma meena la. ¹⁰ Ba nmarisi Jɔɔn wie Naawen gbanɲa po kama dila po dila po ayen Naawen a weeni ayen, ‘Ka mi tomteerɔwa ale nna. M be le lin a tom wa fi nin ate wa gomsa siuk a te fu.’

¹¹ Wensie ate mi a weeni ni, Jɔɔn waai ale a te nuruba soka ale nyiam la a gaam nuru baai meena ale jam boro a ta nyini dila po dila po la kama, alege Naawen naamu po waai ale ka baɲ la a nman zuak a gaam Jɔɔn kama. ¹² A ta nyini diipo ate Jɔɔn a piilim a sak nuruba la a ta jam paari jinla, pagrim nyam a kasim a yaali kama ayen ba kaasi Naawen naamu.

¹³ A ta nyini diipo ate Naawen a lin pa wa Sinsanɲa a te Moosis la ale Naawen biisiteerɔma meena ale jam a sak nuruba dii la a ta jam paari Jɔɔn jamka me nuruma de meena a biisi Naawen naamu wie kama. ¹⁴ Ni dan siak a te dii ate ba nmarisi la, ni le min ayen Jɔɔn ka Naawen biisiteerɔwa Elaja. Ba nmarisi Naawen gbanɲa po ayen wa le nman pilim jam. ¹⁵ Ni lagri ni tuenɲa a wom dii ate m weeni a sak ni la.

¹⁶ “Yɔgyɔgla de, m le pai jinla demma a magsi chaab ale ka boa? Ba a nyɛ se ka bisa ale tigsɛ chaab a kala yaba po a wi ba dɔaba a weeni ba ayen, ¹⁷ ‘Tama a yi ka nipɔkfiak yiila, alege nama a kan gogi. Ti a yi kum yiila, alege ni sue a kan kaasi.’ ¹⁸ Jɔɔn ale jam bobi wa nɔanni la, waai meena a jam a weeni kama ayen chichiribiok ale bo wa zukku po. ¹⁹ Mi Saalobiika ale jam, a de ale nuruba la,

waai meena a jam a weeni kama ayen, 'Ni nya nuruwa de. Wa ka puuk nyɔɔ ale a nyu daam me nna yegayega. Wa ka lampoo cheesiroba ale wabanyeerisa doa.' Naawen a sak nuruba ka wa wensie siutana tii ale ka toɔgatoɔga la."

²⁰ Yeezu a tom wakperikaliisa yegayega ten sii ale moata la po, alege ten sila demma an diem a jam basi ba wabaatana. Wa yaa toarin ba ayen, ²¹ "Nama Koraziin demma ku le jam tua kama ni jigi. Nama Beteseida demma, ku le jam tua kama nama me jigi. Ase mi a dan poom a tom wakperikaliisana de ka Taaya ale Saidon tenjana po ase mi ale tom dii nama jigi la, baai ale jam bo dula dila po dila po la ate basi ba wabaatana kama. Ba te jo ka garuk tii ale a lu ba nyinsa la abe ba nye tintuem a yuk ba zuimana. Nyaku de te le sak nuruba kama ayen ba nman va ka Naawen siuku. ²² Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo tenzuk meena demma buusa wa le ta jirim ale Taaya ale Saidon demma a gaam nama kama. ²³ Nama Kapernaum demma, ni a yaali kama ayen ni pa ni dek jueli wenmazuk. Dai dila dannii a dan paari, ba le yuk ni basi bolim buui ale kan maari a kpinsi la po. Ase mi dan poom a tom wakperikaliisana de ka Sodom tenka po dila po dila po, ase m le tom dii la, Naawen a kan bo ba buusa a kaasi ba. ²⁴ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo tenzuk meena demma buusa wa le ta jirim ale Sodom demma a gaam ni."

²⁵ Va nala po Yeezu a yaa puusi a te Naawen ayen, "M dek ko, fi waai ale ka wenmazuk ale tenzuk meena nyɔɔ. Wie naai ate fi a zeri yam nyam sakka ale ge a pa suk ba la, fi pa ka nala a sak baai ale kan seba gban la. Mi a te fi jiam wienja de nyin. ²⁶ M Koa, fi ale yaali ayen ku nye dii la ale la."

²⁷ Yeezu ale puusi a nueri la, wa yaa cheemu a weeni nuru boanni ayen, "M Kowa a pa jaab buuri meena a te mu kama. Nuru waai a ze Naawen biika ka wa kowa nyiini ale seba wa. Nuru waai me a ze kowa ka wa biika nyiini ale seba

wa. M basi kama ate baai ate m lueri la seba wa me.

²⁸ "Nama meena baai ale ji jib kpeenta ale jiak la, ni jam mi jigi. Mi a le te ni vuusum. ²⁹ Mi sinsanana a nye se ka naabkpaama duok la. Ni pa ku a su ni neena po ate ni бага. Mi ka nuru waai ale seba m dek taka la. Ni dan basi ate mi a sak ni, ni le nya vuusum. ³⁰ Duok kuui ate mi a pai a te ni la, ku ta chenka an tua. Jib tii ate mi a pai a ji ni la an dobra."

12

¹ Ba Vuusum Daana po dinyi Yeezu ale wa naanviirima a yaa jam chen va nuru talim po. Ba la chen la, kom a yaa ta wa naanviirima ate ba yaa wie "wiiti" ayen ba nobi. ² Farisiima ba gela ale nya dii ate ba a nye la, ba yaa bek Yeezu ayen, "Ka boa ate fi naanviirima a kaasi ti Vuusum Danni kisiku?"

³ Yeezu a yaa bek ba ayen, "Nama an diem karim Naawen gban ka po a min naawa Deevide wie a chak ya? ⁴ Dii po ate nuru waai ate ba a wi wa ayen Abiata ate wa jam ka Juuma Puusika Yenni tomteeroma la, da yen ate kom a yaa jam ta Deevide ale wa doama. Wa yaa jo Puusika Yenni po a pa boroboruk a we a nobi ale ge a wie a te wa doama ate ba me a nobi. Ba kan te nuru yon a nobi boroboruku de ka Juuma Puusika Yenni tomteerowa nyiini ale a nobi ku. ⁵ Nama an karim dii ate Moosis a nmarisi Naawen gban ka po ayen Juuma Puusika Yenni tomteeroma nyiini ale a tom wa Puusika Yenni po Vuusum Danni la? Ba nyiem a kasim a a kaasi ti Vuusum Danni kisiku kama, alege nuru waai a kan nya ba kaasunku. ⁶ Ni basi ate m weeni ni ayen nuru a bo dela a zuak gaam Juuma Puusika Yenni kama. ⁷ Ba nmarisi Naawen gban ka po ayen wa weeni kama ayen, 'Nama ale ta jirim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko dinsa a kaabi a te mi la kama.' Ni dan seba wienja de kiri, kuna magsi ayen nama a bu baai ale kan nye a kaasi la buusa. ⁸ Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daana me."

⁹ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge a chen ga jo Juuma tuka dokku po. ¹⁰ Nuru

wanyi ale jam bo dula ate wa nisa a kpi. Nuru baai ale jam bo dula la, a jam a limsi kama ayen ba nya se Yeezu le tebi nuruwa nisaŋa Vuusum Danni po yaase wa kan tebi ate ba бага a nya wari biisi.

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “A se nama waai poosuk a dan lo vili po Vuusum Danni ni kan yeeri ku? ¹² Nurubiik a be gaam poosuk kama nna yegayega. Ka dila ale soa ate nuru a dan maari wa suok Vuusum Danni po, wa kan kaasi Vuusum Danni kisiku.” ¹³ Wa yaa weeni nuru waai nisaŋa ale kpi la ayen wa teeri si.

Wa yaa teeri si a deri nya nyinyogsa. ¹⁴ Farisiima a yaa yiti dula jigini a nyini a yaa gisi siuk ayen ba ko Yeezu.

¹⁵ Yeezu ale wom dii ate ba a yaali ayen ba nye wa la, wa yaa basi dula jigini ale ge cheŋ. Nuruba yegayega a jam va wa ate wa tebi ba tuetan̄a meena. ¹⁶ Wa ale tebi ba la, wa yaa weeni ba ayen ba kan weeni a sak nuru wa ale nye dii la. ¹⁷ Wa weeni ba nyaku de kama ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a ŋmarisi dila po dila po la a chim wensie. Wa ŋmarisi kama ayen Naawen a weeni ayen,

¹⁸ “Ka mi tuiptomdowa waai ate mi a lueri a te m dek la, ale nna. Mi a yaali wa kama. M sui me a peenti ale wa nna yegayega.

M le pai m chiika a nyo wa sunum po ate wa sak baai ale kan daa Juuba la nyemagsika.

¹⁹ Wa daa sak ba nyaku de, wa kan yaali ayen wa ale ba a ta nampaga ale chaab a yaase wa a na ba yaban̄a po.

²⁰ Wa le maari ŋanjagsa baai ale nye a se wuuk tii ale wie la abe wa pa wa pagrimu a te nuru baai ale seba ba dek taka la, dii nyin̄ la bala a nye se ka bolim ate ba toati a zaani la.

Wa kan basi nyaku de nyeka a se ka wa ta nyemagsika a jam ten̄zuk de.

²¹ Waai meena yiila ale bo ka wa jigi.”

²² Da ŋala po nuruba ba gela a yaa ta nuru wanyi a jam Yeezu jigi. Wa jam ka gaauŋ ale yi me, dii nyin̄ la chichiribiok ale jam bo wa zukku po. Yeezu a yaa tebi wa ate wa ŋman бага a biisi ale a nya. ²³ Ku yaa cha nuru boanni ate ba yaa

bek chaab ayen, “Nuruwa de, ka naawa Deevidee ŋaan̄biik yaa?”

²⁴ Farisiima ale wom dii ate nuruma a biisi ale chaab la, ba yaa weeni ba ayen, “Chichiribaatan̄a meena kpagini ate ba a wi ayen Beelzebu la ale a te wa pagrim ate wa бага a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

²⁵ Yeezu a jam seba dii ate Farisiima a poli la kama a yaa weeni ba ayen, “A se ten̄ kaai dem a dan poori ba dek ta chaab, ba dachaasa a kan va dila nyin̄ a ko ba? Ase yeri yen̄ po dem a dan tulim a ta chaab yeri dila a waan̄ kama. ²⁶ A se Sitaana ale wa tuiptomdoma a dan ta chaab, wa naamu a kan beni ale ge a lo.

²⁷ Nama a weeni ayen Beelzebu ale kasim a pa wa pagrimu a te mi ate mi бага a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ka wana ale a te nama ŋaan̄viirima pagrimu ate ba a yiaŋ chichiribaata a basi. Ni dek ŋaan̄viirima ale a tom dii la a sak kama ayen dii ate nama a biisi mi wie la a daa wensie. ²⁸ Ka Naawen Chiika ale a te mi pagrim ate mi a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Nyaku de a sak ni kama ayen Naawen naamu a jam diiri ni kama.

²⁹ “Nuru karo a бага a jo pagro yeri po a zu wa ŋanta ka wa nin̄ lin̄ a yik wa a bobi alege pai ŋantan̄a.

³⁰ “Nuru waai a dan zeri mi ŋaan̄ zaanika, kula nyon̄o a kaasi ka mi ale a tom dii la. Nuru waai a dan kan a maari mi ate ti tigi a gum chaaba, kula nyon̄o a kati a waan̄ kama. ³¹ Wensie ate mi a weeni ni, Naawen бага kama a von̄a te nuruba ba wabaata meena ale ba ale a le wa dii la me. Alege nuruba a daa le Naawen Chiika, Naawen a kan бага a von̄ a te ba. ³² Nuruba a daa le mi Saalobiika Naawen ale бага a von̄ a te ba. Nuruba abe daa le Naawen Chiika, Naawen a kan бага a von̄ a te ba diipo diipo.”

³³ Yeezu a yaa ŋman weeni Farisiima ayen, “Timan̄ a yoani ka yoana man̄sa, alege tibiok a yoani ka yoana baata. Nuruba a бага a min̄ timan̄ ale tibiok ka si yoanan̄a nyin̄. ³⁴ Nama a nye se ka wiiga la. A se nama a daa tom wabaata ni le nye ka se a biisi waman̄sa? Wie ŋaai ate nama a biisi la a nyini ka ni dek puusa po.

³⁵ Nuru sunum a bo ka wa nanta zaanika jigi. Wamaɗsa a dan bo dula, wa a yeeri na kama a biisi. Wabaata me a dan bo du, wa a yeeri na me kama a biisi.

³⁶ “Wensie ate mi a weeni ni, Naawen a dan jam ayen wa bu tenzuk meena demma buusa, wa le bek waai meena wa ka ya tii ate ba biisi la. ³⁷ Naawen le pa ka wie naai ate ni biisi la a bu ni buusa. Nama ale biisi naai meena ate wa wom la le basi ate wa weeni ayen ni kaasi kama yaa se ni ze ku po.”

³⁸ Da nala po Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima ba gela a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagro, tama a yaali kama ayen fi tom wakperikaliik ate ti nya.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom tuimbaata. Mi a kan siagi a tom wakperikaliik a te nama yogyogla de. Wakperikaliik sii ate nama le nya dai yen po la ale dii ate Naawen a tom a te wa biisiteerowa waai ate ba jam a wi wa ayen Jona la. ⁴⁰ Naawen a jam tom jum kpiem ate bu ga ne Jona. Wa jam a bo bu poni po ka daa nata. Siuku la po me ba dan jam ko mi Saalobiika, nuruba le gu mu. Ba dan gu mu, daa nata danni m le yiti kum po. ⁴¹ Naawen a dan jam ayen wa bu tenzuk meena demma buusa baai ale bo ten kaai ate ba a wi ayen Niineve la, le jam a yiti a biisi gaam ni. Jona a le jam sak ba Naawen wie dila po dila po la, ba jam a basi ba wabaatana kama ale va wa. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Jona kama nna yegayega. ⁴² Naawen a dan jam ayen wa bu tenzuk meena demma buusa, Siiba tenka nipok naawa, le jam a yiti a biisi gaam ni. Wa nyini ka nna ninjina a jam naawa Solomon jigi ayen wa wom wa yammu wiena. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Solomon kama nna yegayega.”

⁴³ Yeezu a yaa nman weeni Farisiima ayen, “Chichiribiok a dan nyini nuru zuk po a nyini, ku a cheɗ ka sagini po a ga nyeema a gisi vuusum jigi. Ku dan kan baga a nya jigi ya. ⁴⁴ Ku a weeni ka ku

dek ayen, ‘Basi ate m nman a ga jo nuru waai zukku po ate m poom boro la.’ Ku dan nmani a ga jo dula jigini, ku yaa ale nya ayen ku jigini a gomsu magsi kama.

⁴⁵ Ku yaa nman nyini dula jigini a nyini a ga gisi a nya ku chichiribaata ti chaab tiyopoi a ta nmani ga jo nuruwa zukku po. Chichiribaata tiyopoi wa tuimbaatana a pagra a gaam m kula tuimana kama chichiribiok kula a dan tom ku tuimana a nueri, nuru wa la ale poom ka dii la a gaam wa daam wa kama. Ku le ku nye dii ale jinla demma baai ale a tom wabaata la ale la.”

⁴⁶ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa mawa ale wa suaatana a yaa jam za peelim a tom nuru ayen wa jo a wi wa.

⁴⁷ Wa yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Fi mawa ale fi suaatana a za peelim a yaali fu.”

⁴⁸ Nuruba yegayega ale jam kala a gilim Yeezu ate wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?” ⁴⁹ Wa yaa dak ayen ba nya wa naanviirima, ale weeni ba ayen, “Mi maba ale mi suaatana ale la. ⁵⁰ Baai meena ale a tom dii ate mi kowa a yaali la, bala ale mi suaata, ale mi toaba, ale mi maba.”

13

¹ Dai dila danni Yeezu a yaa basi dula ale nmani a cheɗ mogi kpeeni noai a ga kala a sak nuruma Naawen wie. ² Nuru boari yegayega a yaa jam za a gilim wa. Ba ale jam a piisi la nyin ale soa ate wa yaa a yiti a ga jo naaruɗ po a sin nyiamu po a torisi a cheɗ nin maga dega, ale ge ate nuru boanni a yaa za nyiamu noai. ³ Wa yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega a weeni ba ayen,

“Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini a cheɗ wa talim ayen wa yuk wa nanborinta ase muma la. ⁴ Wa ale jam boro a yuk la, beɗa gela a lo siuku po ate nuinsa a jam pisi na meena. ⁵ Beɗa gela me a lo tintana po. Nala an jam baga a nyini nwuli, dii nyin la tantana an jam soa dii ya dula jigini. ⁶ Kantuen ale jam a moak la, na meena yaa jak dii nyin la na ka nansa ate na yaa a kpi. ⁷ Beɗa gela

me a lo munsa po a yaa nyini. Munsanja me a chim gerigi na. ⁸ Beenja gela me a lo tenj naluŋ po a nyini a biak nalimnyiini. Naai a ta bie pisita, naai pisiyuebi, naai me a ta kook.”

⁹ Yeezu yaa a nman weeni ba ayen, “Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini.”

¹⁰ Yeezu ale jam kala wa dek wa nyiini la, wa njanviirima a yaa jam a bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate fi a daa sak nuruba, fi a pa wamagsima a sak ba?”

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Naawen a pa wa naamu wienja a lagri sak ni kama alege wa an nye nna la a te ba. ¹² Nuru waai a dan tara, Naawen ale gum du a te wa ate wa ta yegayega. Nuru waai a dan kan ta jaaboa, mak kaai ate wa ta la, Naawen ale tuesi. ¹³ Ka dila nyin ale soa ate mi a magsi wamagsima a sak nuruba la. Ba ta nina alege an baga a nya. Mi daa biisi ale ba, ba kan minj mi ale a biisi dii la kiri ya. ¹⁴ Dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi ba wie Naawen gbanja po dila po dila po la ka wensie. Wa nmarisi ayen Naawen a weeni ayen, ‘Nuruma de a wom ale a wom kama alege ba kan minj. Ba a nya ale a nya alege ba kan nya.

¹⁵ Dii nyin la ba popolana a lik kama, ba tuenja me a kpari ate ba ninaja a yi.

Ba dan kan nye ka dila ba ninaja a ta nya kama, ate ba tuenja a wom ate ba popolana me a minj.

Ate ba basi ba wabaatana ate m vonj a te ba.’

¹⁶ “Nama a ta supeantik kama. Ni ninaja a baga nya ate ni baga a minj dii ate weeni la kiri. ¹⁷ Ni basi ate m weeni ni ayen Naawen biisiteeroma ale Naawen nuruma yegayega a yaali kama ayen ba nya wie naai ate nama a nya la nna yegayega, alege ba an baga a nya na. Ba a yaali ayen ba wom wie naai ate nama a wom la nna yegayega, alege ba an baga a wom na.

¹⁸ “Ni goori a wom mi ale a ayen m sak ni boridowa wamagsini la kiri. ¹⁹ Bie naai ale lo siuku po la a nye se ka Naawen Naamu po wamansanja naai ate nuruba

a wom alege kan minj na kiri la. Sitaana a yaa jam nna nwuli a tuesi wamansanja ba suniimana po. ²⁰ Bie naai ale a lo tanana po la a nye se ka baai ale a wom wamansanja ate ba sue a peenti la. ²¹ Alege wamansanja a kan sinj ba suniimana po ate ba a ta na a beni. Ninam a dan jam yik ba wamansanja vaka nyin, ba yaa deri basi. ²² Bie naai ale a lo munsa jaigini la a nye se ka baai ale a wom wamansanja, alege tenjuk meena nantana yaalika ale ba ligrana yaalika yegayega ka, nala meena a kaasi ka wamansanja ate ba an baga a ta na a beni. ²³ Bie naai ale a lo tenj naluŋku po la a nye se ka baai ale a wom wamansanja ate na a jo ba suniima po nalimnyiini ale baga a biak a ta bie pisita, naai pisiyuebi ate na gela me a ta bie kook la.”

²⁴ Yeezu yaa nman magsi wamagsima na chaab ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale chenj wa talim ayen wa bori wa nanborinta la. ²⁵ Dii po ate nuru meena a goa la wa dachiak a yaa yiti yokku po a chenj nuruwa talimu a ta wuu bie a ga bori bu po ale ge chenj. ²⁶ Nantana ale nyini a chim a moata puusa yikka la, wuutana me a nyini a chimu. ²⁷ Da yenj po talimu nyonowa tomteeroma a yaa jam a bek wa ayen, ‘Ti nyono, nan baai ate fi a pa ta ga a bori fi talimu po la, na daa nanmansa? Ka boa ale soa ate wuuta a nyini na po a soa di?’ ²⁸ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ka m dachiak ale bori wuutana na po.’ Ba yaa nman bek wa ayen, ‘Fi a yaali ayen ti ga voori wuutana a basi?’ ²⁹ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni basi ti, dii nyin la ni dan ga ayen ni voori ti, nama a le maa voori nantana me a basi. ³⁰ Ni basi ate nantana ale wuutana a gum chaab a chim. Cheka danni a dan paari, m le basi ate cheeroma a che na meena abe ba yaa luk wuutana a ju abe ba ge nantana dek a ta ga nyo m buni po.’ ”

³¹ Yeezu yaa a nman magsi wamagsini ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ ate nuruba a pa di a bori ba talita po la. ³² Di ka bie meena po be fiik. Di dan nyini a

chim, di a zuagi kama a gaam ti fiisaŋa meena, ate nuinsa a jam a yɔgi si tugta bu zuk.”

³³ Yeezu a ŋman diem a magsi wa-magsini di choa ale ba ayen, “Naawen Naamu a nyɛ se ka nipɔk a nyiem ale pa dabinta a nyo boroboruk zom po ate ku fuusi a zuak dii la.”

³⁴ Yeezu a nyiem a dan boro a sak nuru boanni, wa nyiem a kasim a magsi ka wamagsima ale ba. Wa kan weeni wariya alege a kan magsi wa magsi. ³⁵ Wa a nyɛ nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerowa a ŋmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la a chim wensie. Wa ŋmarisi ayen Naawen a weeni ayen,

“Mi dan boro a sak nuruba, m le magsi ka wamagsima ale ba. Mi ale nyɛ tenzuk meena la, m pa ka wie nna yegayega a suk, alege m le pa ŋa a sak ba a lagri.”

³⁶ Dula jigini Yeezu a yaa basi nuru boanni ale ge a ga jo yenni po. Wa ale ga jo yenni po la, wa ŋaŋviirima a yaa jam a weeni wa ayen, “Fi ale a magsi wuutaŋa ale ŋanborintaŋa po wamagsini dii a sak ti la, tama a yaali kama ayen fi weeni di kiri a sak ti.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai ale bori ŋanborintaŋa la a nyɛ ase ka mi Saalobiika la. ³⁸ Talimu a magsi chaab ale ka tenzuk meena, ale ge ate ŋanborintaŋa a magsi chaab ale nuru baai ate Naawen a soa la. Wuutaŋa me a magsi chaab ale ka nuru baai ate Sitaana a soa la. ³⁹ Dachiak kaai ale bori wuutaŋa la ale Sitaana. Cheka danni a magsi chaab ale ka tenzuk meena kpeglimka danni. Cheeroma me a magsi chaab ale ka Naawen sabiiloma. ⁴⁰ A se Cheeroma ale a tigi wuutaŋa a gum chaab a ju dii la, tenzuk meena kpeglimka danni me ale nyɛ a se ka dila la. ⁴¹ Mi Saalobiika a le tom Naawen sabiiloma ate ba tigi baai ale a tom wabaata ale baai ale a sak nuruba wabaata tomka siuk la meena. ⁴² Sabiiloma a le pa ba a yuk basi bolim buui ale kan maara kpimsi la po ate ba bo dula a kaari abe ba ŋobi ba nyinaŋa. ⁴³ Tuimmaŋsa nyamma a za ba a nyagsi

a se ka wenbinni la ba nyɔŋowa Naamu po. Nama baai ale ta tue la, ni wom mi.

⁴⁴ “Naawen Naamu a nyɛ se ka nuru waai ale tu a nya jaab ate wa silima. Wa sui yaa peenti nna yegayega ate wa chuili tanta a si alege a ga pa wa ŋanta meena a da a jam da tenƙa kala.

⁴⁵ “Naawen naamu a nyɛ se ka gerindo waai ale a gisi ayen wa da tintain ate ba a wi ayen ‘pearl’. ⁴⁶ Wa dan nya kpain dii diak ale pagra a gaam ŋa meena la, wa yaa ga a pa wa ŋanta meena a da. Wa le da a nueri la, wa yaa ŋmani a cheŋ waai ale ta tintanni a da la jigi a ga da.

⁴⁷ “Naawen Naamu a nyɛ se ka nuru waai ale a yuk ŋmiak a basi beli kpeeni po a yik juma toƣatoƣa la. ⁴⁸ Ŋmiaka a dan sueri, jumyigrowa a yaa dari ka a ta jueli kunƙoŋini. Wa dan ta ŋa a jueli, wa yaa kali tenƙa a luk jum ŋaai ate ba ŋobi la a nyo chinni po ale ge a pa jum ŋaai ate ba kan ŋobi la a yuk a basi. ⁴⁹ Siuku la po me, tenzuk meena kpeglimka a dan jam paari, Naawen sabiiloma a le luk nuru maŋsaŋa ale nuru baataŋa toƣatoƣa a zaani. ⁵⁰ Wa le pa wabaataŋa nyamma a ta ga a yuk basi bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. Dula jigini ba le kum nna yegayega abe ba a ŋobi ba nyinaŋa.”

⁵¹ Yeezu ale a magsi wamagsimaŋa de a nueri la, wa yaa bek nuruma ayen, “Nama a miŋ dii ate mi a biisi ale ni la kiri a chagi ya?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Mm, ti miŋ ya.”

⁵² Yeezu a ŋman weeni ba ayen, “Juuma Sinsaŋa sagroma waai a dan chim mi ŋaŋviiro Naawen Naamu po, wala a nyɛ se ka yeri nyɔŋo ale yeri ba ŋan paala ale wa ŋan kpagsa wa doƙ po la.”

⁵³ Yeezu ale a sak nuruma de a nueri la, wa yaa basi dula jigini, ⁵⁴ alege a cheŋ wa dek tenƙa. Da yeŋ po wa yaa cheŋ a ga jo ba Juuma tuka doƙku po a sak nuruma Naawen wie. Ku yaa jam a cha nuru baai ale jam a bo dula jigini la. Ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de a nya yammu de ka be? Wa nyɛ se a tom wakperikaliisaŋa nna? ⁵⁵ Daa wala ale chapentawa biika la? Daa Mɛeri biika ale la? Da Jeemsi ale Josefi ale Judas ale

Simon suok ale la? ⁵⁶ Wa toama an bo daa de la? Wa nye ka se a seba nna?" ⁵⁷ Nuruma meena sue an jam masa ale wa, dii nyin la ba seba wa kiri meena kama.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Waai meena a te Naawen biisiteerowa zula kama, alege ka wa dek tenka demma ale wa dok demma nyiini ale ka a te wa zula." ⁵⁸ Wa an jam a tom wakperikaliisa yegayega dula jigini, dii nyin la ba jam ka siaka ale wa.

14

¹ Da nala po Galili demma naawa waai ate ba a wi wa ayen Ayerod la, a yaa wom Yeezu wie. ² Wa yaa wi wa kpanja a weeni ba ayen, "Joon waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la a yiti kum po kama. Ka dila ale soa ate wa baga a tom wakperikaliisana de."

³ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi wa ayen Filip la powa. Wa yue a jam ale Ayerodiasi. ⁴ Joon a lin jam a weeni Ayerod kama ayen, "Fi ale nye dii ale fi suoku powa la an nala." Joon ale weeni dii la a basi kama ate Ayerodiasi a nye ate Ayerod a tom wa nuruma ba gela ate ba ga yik Joon a lik dok po. ⁵ Ayerod a jam a yaali ayen wa ko wa kama, alege wa jam a chali Juuma yogsom, dii nyin la ba jam a poli kama ayen Joon a jam ka Naawen biisiteeroma po wanyi.

⁶ Ayerod biamu benni dannii ale jam a paari la, wa yaa wi nuruba yegayega ayen ba jam a maa de wa biamu dannii nandiintana. Ba ale jam a tigi chaab a boro a de la, Ayerodiasi leewa a yaa jo dok kuui ate ba jam kala a de la, a yaa gogi. Wa gogtana a jam a te Ayerod supeentik nna yegayega. ⁷ Wa yaa a pe a weeni wa ayen, "Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu ate m te fu."

⁸ Nipokbinni a yaa nyini a chen wa mawa jigi a bek wa jaab buui ate wa ayen wa yaali naawa jigi la. Wa ale biisi ale wa mawa a nueri la, wa yaa nmani a chen Ayerod jigi a weeni wa ayen, "Mi a yaali kama ayen fi basi ate fi nuruma a ga gebi Joon zukku a ta jam te mu."

⁹ Wa wienja a jam kaasi Ayerod sui nna yegayega, alege wa an jam baga a zeri ya, dii nyin la wa jam a pe kama ale nipokbinni nuruma meena nimbie po. Wa yaa weeni wa sojima ¹⁰ ayen ba chen juijui ate ba lik Joon la a ga gebi wa zukku a ta jam. ¹¹ Ba ale ga nye dila a nueri la, ba yaa pa zukku a dueni taasi tanlan po a ta nmani a chen ga te nipokbinni. Wa yaa tuesi ku a ta ga te wa mawa. ¹² Joon njanviirima ale jam a wom dii ale nye la, ba yaa chen a ga pa wa nyinka a ta ga gu. Ba yaa ga weeni Yeezu.

¹³ Yeezu ale ga wom dii ale nye Joon la, wa yaa chen a ga jo njarun po a chen sagini po wa dek wa nyiini. A se wa ale jam a chen la, nuruba yegayega a yaa nya wa. Ba yaa basi ba tensana ale a yiti a de nin a chali a ga paari du ale ge ate wa yaa wari njan a jam. ¹⁴ Yeezu ale a nyini njarunku po a sin ten la, wa yaa nya nuru boari nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa jirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa tebi baai ale a yuagi la.

¹⁵ Wa ale wa njanviirima ale jam a bo dula jigini ate ku beni la, ba yaa jam a weeni wa ayen, "Nya ti meena a za ka sagi po ate wenni me a sin ti dela. Basi ate nuru boanni a chen tenkpansana po a ga da nandiinta a de."

¹⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "M kan yaali ayen m basi ate ba cheni, alege nama dek a te ba nandiinta ate ba de."

¹⁷ Ba yaa weeni wa ayen, "Tama a ta ka borobotta tinu ale juma naye dela jigini."

¹⁸ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni ta a jam te mu." Ba yaa ga a ta jam. ¹⁹ Yeezu a yaa weeni ate nuruma meena a kali ten dula jigini, ate wa yaa a pa borobottana tinuwa ale juma naye naye a zak wa zuk a nya wenzmazuk a puusi a te Naawen ayen wa niak ti. Wa ale puusi a ga nueri la, wa yaa wie boroboruku a pa te wa njanviirima ayen ba pa a chari nuruma, ²⁰ ate ba meena a yaa njobi chak. Ba ale njobi a ga nueri la, Yeezu njanviirima a yaa pa busisa pi ale siye a pa nandiin talinga a sueri si. ²¹ Baai ale jam a njobi boroboruku ale juma naye la nidama nyiini a jam ka tusa njanu.

²² Yeezu yaa weeni wa nyaanviirima ayen ba jo nyaarunƙu po a taamu mogi kpeeni kauk kunƙula nyaan nyin, abe ba ge ate wa banti nuru boanni ate ba kuli ba yeeja. ²³ Wa ale banti ba a nueri la, wa yaa chej a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen. Tenka ale jam a sobri la, Yeezu dek wa nyiini ale jam bo dula. ²⁴ Wa nyaanviirima a yaa jam bo nyaarunƙu po nyiamu sunsun ate vioku a fobi ba nyaarunƙu a basi kauk yon.

²⁵ Ku ale jam a paari vari kpadiaka kumka po la, Yeezu a yaa nyini guuku zuk a sinj a chej a ga sinj mogini po a za nyiamu zuk a chej wa nyaanviirima jigi. ²⁶ Ba meena ale nya wa ale wa za nyiamu zuk a chej cheena ba jigi la, yogsum a yaa deri yik ba nna yegayega. Ba yaa kaari nna yegayega, dii nyin la ba jam a poli ayen wa ka kok.

²⁷ Yeezu a yaa deri kpabi a weeni ba ayen, “Ka mi. Ni yigi ni dek abe ni kan a chali yogsumoa.”

²⁸ Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyono, ku dan ka fi, be weeni mu ate m nyini nyaarunƙu po a chej nyiamu zuk a jam fi jigi.”

²⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Be nyini a jam.” Piita a yaa basi nyaarunƙu ale nyini a chej Yeezu jigi. ³⁰ A se wa ale jam a chej la, wa yaa nya ale vioku a jam a pagra kama nna yegayega. Yogsum a ya deri yik wa ate wa yaa a sinj nyiamu ten. Wa yaa kaari a weeni ayen, “M Nyono, yik mu.”

³¹ Yeezu a yaa deri teeri wa nisanja a yik wa ale a weeni wa ayen, “Ka boa ate fi ka siaka ale mi ale a chamu?”

³² Yeezu ale Piita a yaa chej a ga jo nyaarunƙu po. Ba ale ga jo ku po a nueri la, vioku a yaa deri basi. ³³ Wa nyaanviirima baai ale jam a tali a bo nyaarunƙu po la a yaa pak Yeezu ayen, “Wensie fi sum ka Naawen biik.”

³⁴ Ba yaa jam a taam jueli mogi kpeeni kauk kunƙula a ga paari ten kaai ate ba a wi ayen Genesaret la. ³⁵ Baai ale jam bo dula la, a yaa nya Yeezu a deri minj wa. Ba yaa deri tom ayen ba ta yuaroma a jam wa jigi. ³⁶ Ba yaa saalim wa ayen wa basi ate yuaroma a tiri wa garuku noanni

ate ba baga a nya nyinyogsa. Baai meena ale jam a tiri wa garuku noanni la a nya nyinyogsa kama.

15

¹ Farisiima ale Juuma Sinsak sagroma ba gela a yaa nyini Jerusalem tenka a tigi chaab a jam Yeezu jigi a bek wa ayen, ² “Ka boa ate fi nyaanviirima a zeri ti kokpiensanja sinsanja vaka? Ba kan nari ba nisimanya a magsi alege a de njandiinta.”

³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama a kasim a va ka ni dek kisitaja, alege a kan va Naawen sinsanja. ⁴ Ba nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen wa weeni ayen, ‘Nama a kasim a te ni koba ale ni maba zula.’ Waai a dan le wa ko a yaa se wa ma, ba ko kula nyono.

⁵ Nama a nyiem a kasim a sak nuruba ni kokpiensanja siuku ayen nuru waai a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa a ayen wa pai a maari wa la ka Naawen ale soa. ⁶ Nama a kan basi ate nuru wala a maari ba. Ni daa nye dila, nama a va ka ni kokpiensanja siuku ale ge a kaasi Naawen sinsanja. ⁷ Nama ka venta nyam Naawen biisiteerowa Azaya ale nmarisi nama wie dii Naawen gbanƙa po la ka wensie. Wa nmarisi ayen,

⁸ “Naawen a weeni ayen, nuruma de a pa ka ba noa nyiini a zuli mi, alege ba suniimanya a ka mi jigi ya.

⁹ Ba nyiem a kasim a pa ka nurubisa kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita. Ka dila ale soa ate ba puusanya a ka kiri mi jigi la.”

¹⁰ Yeezu yaa nman wi nuru boanni ate ba jam wa jigi. Wa yaa weeni ba ayen, “Ni lagri ni tujaja a wom ate ni minj dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la.

¹¹ Nanta baai ale a jo ni noanja po la a kan te ni danta, alege nanta baai ale nyini ni noanja po a nyini la, ale a te ni danta.”

¹² Wa nyaanviirima a yaa weeni wa ayen, “Fi ale a weeni dii la, Farisiima sue an peenti ya.”

¹³ Yeezu a yaa weeni wa nyaanviirima ayen, “Mi Kowa waai ale bo wennmazuk la a nye se ka kpaaro waai a nyiem ale kasim a bori wa njanta la. Da yen po wa le

weeni wa tomteeroma ayen ba ga a voori nanta baai meena ale chim nan kayaata la a yuk basi. ¹⁴ Ni kan basi ate Farisiima ale a biisi dii la a daani ni. Ba a nye se ka yeeba ale a dari chaab dii la. Ba meena a le ga a lo ka goluk po.”

¹⁵ Piita a yaa weeni wa ayen, “Be weeni wamagsini de kiri a sak ti.”

¹⁶ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama me a ka yammaa? ¹⁷ Nama a ze ayen nanta baai ale a va ni noana po a jo ni puusaana po la me a va ka ni bitagifiisa me a nyiini? ¹⁸ Ni an miŋ ya? Ni noana po biika a nyini ka ni suniimaana po a nyini ale a basi ate ni a ta danŋa. ¹⁹ Nanta baai ale bo nuru sunum po la ale a basi ate wa poli wabaata ale a tom kabonŋa ale nipok yaalik tuima ale a ko chaab ale a zu ale a velimu a te chaab ale a kaasi chaab yue. ²⁰ Tuimaana de meena ale a basi ate nuruba a ta danŋa. Nuruba a dan ka a nari ba nisima ale ge a de nandiinta a se Farisiima kisiku ale a va dii la, kula a kan basi a te ba a ta danŋa.”

²¹ Yeezu a yaa nman basi dula jigini ale ge a cheŋ Taaya ale Saidon tenŋana. ²² Nipok wanyi ale nyini Keenan a bo dula jigini. Wa yaa jam a saalim Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, fi waai ale ka naawa Deevidee nanaŋbiik la, ta jiiirim ale mu, dii nyiŋ la chichiribiok ale bo m lie zuk po a daani wa.”

²³ Yeezu a yaa sina. Wa nanaŋviirima a yaa jam a weeni wa ayen, “Ti Nyɔɔɔ, ti a saalim fu ayen fi yiaŋ nipowa de ate wa nmani ti nanaŋ, dii nyiŋ la wa va ti kama a nuemu.”

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Naawen ale tom mu ayen m cheŋ Juuma baai ale a nye a se piisa ale be la, nyiini jigi.”

²⁵ Nipowa ale wom dii ate wa a weeni la, wa yaa kpi dunduna tenŋ Yeezu niŋ a weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, mi a saalim fu kama ayen fi maari mu.”

²⁶ Yeezu yaa a weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen ba pa bisaŋa nandiinta a te baasa.”

²⁷ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, dii ate fi weeni la ka wensie, alege baasaana a de ka nandiin tii ate bisaŋa a de ale a tali la.”

²⁸ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ta siaka ale mi ka nna yegayega. M le nye dii ate fi a yaali la a te fu.” Wa ale weeni dila la, nipowa lie wa a yaa deri nya nyiŋyɔŋsa.

²⁹ Yeezu a yaa nman basi dula jigini ale ge a ga bo Galili mogi kpeeni noai a nyiemu a yaa ga paari jigi a jueli a kala guuk kunyi zuk. ³⁰ Wa le kala dula jigini la, nuru boari a yaa jam wa jigi ale ba yɔŋnyeensa. Yɔŋnyeensa de jam ka gbanisa ale yeeba ale ghatta ale gaaŋta. Yeezu a yaa puusi ate ba nya nyiŋyɔŋsa. ³¹ Nuru boanni meena ale nya ale gaaŋtana a biisi ate gbaritana me a yiti a zaani a baga a cheŋ, ate gbanisaana me nanaŋa a teenti ate yeema me nanaŋa a lagri ate ba a nya la, ku yaa cha ba nna yegayega. Ba yaa pak Izirali Naawenni ale a te wa zula wienŋa de meena nyiŋ.

³² Yeezu a yaa wi wa nanaŋviirima a weeni ba ayen, “M jiiirim a bo ale nuruma de meena kama, dii nyiŋ la ba kasim a bo ale mi kama daa nana, alege ba an diem a de nandiinta. M dan basi ayen ba kuli ale kommu, ba le viiri siuku niŋ.”

³³ Wa nanaŋviirima a yaa bek wa ayen, “Dela ka sagi po. Te ti nya nandiinta ka be ate ba paari nuruma de a soa nna?”

³⁴ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Ka borobotta ti dina ate ni tara?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka borobotta tiyopoi ale juma maga la ale boro.”

³⁵ Wa yaa weeni nuru boanni meena ayen ba kali tenŋ. ³⁶ Wa yaa pa borobotana tiyopoi wa ale jumaana a puusi a te Naawen ayen wa niak ti, a yaa le ge a wie a te wa nanaŋviirima ayen ba pa a chari nuru boanni. Ba yaa pa a chari ba meena. ³⁷ Ba meena a yaa nobi a chak a yaa le ge ate Yeezu nanaŋviirima a pa boroboruk tii ale tali la a sueri busisa siyopoi. ³⁸ Nuru baai ale nobi boroboruku ale jumaana la, nidoama meena nyiini a jam ka tusa nanaansi.

³⁹ Nuruma ale de nueri la, Yeezu a yaa banti ba ayen ba kuli, ale ge ate wa ale wa nanaŋviirima a ga jo nanaŋ po a cheŋ a ga paari tenŋ kaai ate ba a wi ayen Magdala la.

16

¹ Farisiiba ale Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi ayen wa tom wakperikaliik a sak ba ate ba miŋ ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Wenbinni a daa siŋ ate chinmaanŋa a muni ni seba kama ayen ŋmoruk a kan ni. ³ Wenbinni a dan pusi a jueli ate chinmaanŋa a sobri, ni seba kama ayen ŋmoruk a le ku ni. Ni dan poom seba ayen ŋmoruk le ni yaa se ku kan ni alege nama an baga a seba wie ŋaai a le ŋa nye jinla la kiri ya.” ⁴ Yeezu a yaa ŋman weeni ba ayen, “Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom wabaata. Mi a kan siagi a tom wakperikaliik a te nama yogyogla de. Wakperikaliik kaai ate nama a le nya da yen po la ale dii ate Naawen a tom ale wa biisiteerowa Jona dila po dila po la.”

Wa yaa basi ba ale ge cheŋ.

⁵ Ba ale bo ŋaarunŋku po a taamu mogi kpeeni kauk kunŋkula la, Yeezu ŋaanviirima a yaa baŋi ba ŋandiintanŋa a basi ŋaanŋ. ⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni a limsi abe ni kpesi ni deŋ ale Farisiima ale Sajusima dabintanŋa.”

⁷ Wa yaa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka tama ale kan ta boroboruk la ale soa ate wa a weeni dila?”

⁸ Yeezu a yaa seba ayen ba an jam a miŋi ayen wa a sak ba ka Farisiima sinsanŋa wie. Ka dila nyiŋ ale soa ate wa yaa a bek ba ayen, “Ka boa ate boroboruk kuui ate nama a baŋi la a daani ni ate nama a biisi ku wie? Nama a ka siaka ale mi nalimnyiini. ⁹ Nama an diem a miŋ ya? Nama a kan teeri dii po ate mi a pa borobotta tinuwa a wie a chari ate nuruba tusa ŋanuwa la? Ka busisa si dina ate ni pa a sueri?” ¹⁰ Wa yaa ŋman bek ba ayen, “Mi ale ŋman a pa borobotta tiyopoiwa a wie a chari ate nuruba tusa ŋanaansiwa la, ka busisa si dina ate ni pa a sueri? ¹¹ Mi a poom a weeni ni kama ayen ni kpesi ni deŋ ale Farisiima ale Sajusima sinsanŋa. Mi a poom kan biisi ale ni ka boroboruk kuui ate ni baŋi basi ŋaanŋ la wie.”

¹² Yeezu ŋaanviirima ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri miŋ ayen

wa a sak ba kama ayen ba kpesi ba deŋ ale Farisiima ale Sajusima sinsanŋa. Daa ayen wa jam a weeni ba kama ayen ba kpesi ba deŋ ale ba dabin tii ate ba pa a nyo ba boroboroku po la.

¹³ Ku ŋaanŋ nyiŋ Yeezu ale wa ŋaanviirima yaa cheŋ tenŋkanŋ sii ale jam gilim Siizariya Filipai tenŋka la. Ba ale ga paari dula jigini la, wa yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi Saalobiika ka wana?”

¹⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ba gela a weeni ayen fi ka Joon waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la. Mba me a weeni ayen fi ka Naawen biisiteerowa Elaja, ale ge ate mba me a weeni ayen ka Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la, a yaa se wa biisiteeroma po wanyi ale ŋman pilim jam.”

¹⁵ Wa yaa bek ba ayen, “Nama deŋ a weeni ayen mi ka wana?”

¹⁶ Simon Piita a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Naawen waai ale boro la, biik. Fi be ŋman ka Varibasidowa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi Simon, Joon biika, Naawen a le basi ate fi sui a peenti nna yegayega. Nurubisa an sak fu wensie ŋaai ate fi biisi la, alege m Kowa waai ale bo wenŋmazuk la, le sak fu. ¹⁸ Dila nyiŋ ate mi a weeni fi Piita, baai ate Naawen a soa la a nye se ka yeri ate mi a boro a se la, ate fi a chim yenni nyubini. Sitaana ale wa chichiribaatanŋa meena a kan baga a kaasi di diipo diipo meena wuu. ¹⁹ M le pa Naawen namu chaafiisanŋa a te fu. ŋanta baai ate fi pa zaani tenŋzuk de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wenŋmazuk. ŋanta baai me ate fi a kan pa a zaani tenŋzuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.”

²⁰ Wa ale a biisi ale Piita a nueri la, wa yaa weeni wa ŋaanviirima meena ayen ku a fe kama ate nama deŋ a kan weeni a sak nuru waai ya ayen ka mi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam da yen po la.

²¹ A nyini va ŋala po a ta a cheŋ, Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima a lagri ayen,

“Ku magsi kama ayen m cheŋ Jerusalem teŋka. Dula jigini teŋka kpaŋŋa ale Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsak sagra ma meena a le basi ate mi a nam nna yegayega abe ba ge a ko mu, alege ku dan paari daa ŋata dai m le yiti kum po.”

²² Piita a yaa le a wom wa wienja la, wa yaa yik wa a ta wa a taam nakpiak nyin a toarin wa ayen, “Naawen dek a le maari ate dila a kan jam fi jigi ya.”

²³ Yeezu a yaa virin a weeni Piita ayen, “Cheŋ du mi teŋ di nyin la fi ta ka Sitaana popola. Fi a daani mu kama ale m tuima tomka. Fi la biisi dii la an nyini daa Naawen jigi ya, alege dii nyini ka nuruba jigi.”

²⁴ Yeezu a yaa ŋman weeni wa ŋaanviirima ayen, “Nuru a daa yaali ayen wa va mi ŋaan, basi ate wa lin a zeri wa dek yaalika, abe wa pa wa jabarimu a vi wa mankpalaŋa zuk a jam va mi. ²⁵ Nuru waai nina a dan muni wa dek yaalika nyin, kula nyonɔ a le jam a lo. Nuru waai ale pa mi ale Naawen wamanŋaŋa a nyo wa dek yaalika nyin la, wala a le jam a tuesi Naawen nyuvuri paalini. ²⁶ Nuru waai a dan baga a nya teŋzuk masimu meena, ka boa nyuenta ate wa a ayen wa nya? Wa kan baga tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Ka boa ate nuru ayen wa pa a gerimu a nya wa nyuvuriya? ²⁷ Mi Saalobiika a le ŋman pilim a jam ale Naawen pagrimu ale wa zulaŋa ale wa sabiiloma. M dan jam m le tuni waai meena a magsi ba tuima le ka dii la. ²⁸ Ni basi ate m weeni ni ayen nuruba a bo dela jigini kama a kan kpi ase ka ba nya mi Saalobiika ale m cheena a se naab la.”

17

¹ Daa ŋayuebi ale jam a taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale wa suoku Joon a ta ba a jueli guuk kpion kunyi zuk a bo dula ba dek ba nyiini. ² Ba ale jam a bo dula la, Yeezu nimbidiaka a yaa tagri ba nin ale a nyagsi a se wenbinni la. Wa gataŋa me a tagri ale peenti ale a nyagsi nna yegayega. ³ Ba yaa nya Elaja ale Moosis a boro a biisi ale Yeezu. ⁴ Piita

a yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyonɔ, tama ale bo dela la a nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te ni ate fi a soa kunyi, Moosis me a soa kunyi abe Elaja a soa kunyiwa.”

⁵ Piita ale diem boro a biisi la, chinma nyagsini a yaa deri jam a lik ba. Ba yaa a wom lueluk chinmanni po ate ku weeni ayen, “Ka mi biika ate mi a yaali la ale nna. Wa a nye ate m sui a peenti. Dila nyin la ni be wom wa.”

⁶ Yeezu ŋaanviirima ale wom lueluku la, yogsum a yaa deri yik ba nna yegayega, ate ba nyinŋa a gok ate ba yaa lo teŋ a pa ba loga a vugi teŋ. ⁷ Yeezu a yaa jam ba jigi a tiri ba ale weeni ba ayen, “Ni yiti ŋmai abe ni kan te ni kpaziim a nagi.” ⁸ Ba ale yiti ŋmai a gisi nya la, ba an jam a nya waai ya, alege ka Yeezu nyiini ale jam za ba teŋ.

⁹ Ba ale nyini guuku zuk a sin la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Dii ate ni nya la, ni kan weeni a sak waai ya a se ka da dii dannu ate mi Saalobiika a yiti kum po la.”

¹⁰ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ale soa ate Juuma Sinsak sagra ma a weeni ayen ka Elaja a le wa lin a jam?”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ku ka wensie ate Elaja a lin a jam a gomsu jaab meena. ¹² Mi a weeni ni kama ayen Elaja a poom jam kama. Nuruba a jam ze ayen ka wa ale la ate ba yaa nye wa dii ate ba a yaali la. Ba abe le nye mi Saalobiika me ka dila degadega.”

¹³ Wa ŋaanviirima ale wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri min ayen wa a biisi ka Joon sokateerowa wie.

¹⁴ Ba ale jam a biisi ale chaab a nueri la, ba yaa a jam paari wa ŋaanviirima mbala ate nuru boari yegayega a za a gilim ba. Nuru wanyi a yaa jam a kpi dunduna teŋ Yeezu nin. ¹⁵ A yaa weeni wa ayen, “M Nyonɔ, ta jirim ale m biika, dii nyin la kpinkpinsu ale ta wa ale a daani wa nna yegayega. Wa nyiem a kasim a a lo ka botta po ale nyaata po a nye ayen wa ko wa dek. ¹⁶ M saalim ka fi ŋaanviirima ayen ba tebi wa, alege ba an baga a tebi wa.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni ayen, “Nama jinla demma a ka siaka ale mi ale kasim a nye

a kaasi. Nama a yaali ayen mi a bo ale ni a paari ka dimpo abe ni miŋ mu? Mi ale yik m dek ale ni a paari ka dimpo? Ta biika a jam mi jigi denna.”¹⁸ Ba yaa ta wa a jam Yeezu jigi, ate wa yaa weeni chichiribioku ayen ku nyini biika jigi a nyini. Wa ale weeni dila la, biika a yaa deri nya nyinyogsa.

¹⁹ Yeezu ŋaanviirima a yaa nya wa ba dek ba nyiini a yaa bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate tama an poom baga a yiaƙ chichiribioku ate ku nyini biika jigi ya?”

²⁰ Wa yaa weeni ba ayen, “Nama siaka an zuak ya. Ni basi ate m weeni ni ayen a se ni siaka a dan soa a se be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ la, nama ate baga kama a weeni guuk kpionƙu de ayen ku yiti dula jigini a cheŋ. Ku le sum a yiti. Ku dan ka dila, ni baga kama a nye jaab buuri meena.”²¹ Alege chichiribioku de choawa dan kan daa noai bobika ale puusa nalimnyiini, ni an baga a yiaƙ ate ku a nyini.”

²²⁻²³ Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ Galili. Ba ale ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba a le jam a yik mi Saalobiika a nyo nuru baai ale ba ko mu la nisima po, alege daa ŋatawa danni m le yiti kum po.” Wa ŋaanviirima ale wom wienja de la, ba sue a yaa kaasi nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale wa ŋaanviirima ale ga paari Kapernaum teŋka po la, Juuma Puusika Yenni lampoo cheesiroma a yaa jam Piita jigi a bek wa ayen, “Fi sagrowa a tuni Juuma Puusika Yenni lampoo?”

²⁵ Piita a yaa weeni ba ayen, “Mm, wa a tuni kama.”

Piita ale jo yenni po ayen wa weeni wa dii ale nye la, Yeezu a yaa de niŋ a bek wa ayen, “Simon Piita, ka bana ale a tuni lampoo a te teŋka kpanŋa? Ka nichamma yaa ka teŋka demma? Fi a poli ka se?”

²⁶ Piita yaa weeni wa ayen, “Ka nichamma ale a tuni.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku kiri ale teŋka demma a kan tuni.”²⁷ Alege tama a kan yaali ayen ti daani nuruma de. Cheŋ mogi kpeeni a ga pa fi ŋmiaka a yuk a yik juma nyiamu po. Jum buui ate fi liŋa a yik la, fi le nya ligri bu noanni po dii

ale a magsi mi ale fi Juuma Puusika Yenni lampoo wa tutuna la.” Ta di a cheŋ a ga tuni a te lampoo cheesiroma.

18

¹ Da yeŋ po Yeezu ŋaanviirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka wana ale kpagi Naawen Naamu po?”

² Yeezu a yaa yik biik wanyi a ta jam a zaani ba niŋ,³ a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni ayen a se ka ni pa ni dek a chim a se bisa la, kan daa di ni kan jo Naawen Naamu po.”⁴ Nuru waai ale yik wa dek ale a nye ase biik la ale a chim kpagi Naawen Naamu po.”⁵ Nuru waai ale a tuesi biika de mi vaka nyiŋ la, wala a tuesi ka mi dila.

⁶ “Nuru waai a dan nya biik ate wa ta siaka ale mi, alege ate wa paasi wa ayen wa va siuk kuui ale kan nala la, kula nyono a magsi ka ba pa miik a bobi niri a pa yik wa ŋiri a ta wa a ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po, kula ale zunchoŋa.”

⁷ Nuruba ba gela a nyiem a kasim a yaali kama ayen ba a paasi nuruba ate ba a va tuim kaasima siuk. Ku ale jam bie baai ale nye dila la jigi.

⁸ “Nuru waai a dan pa wa nisima a yaa se wa nantuok a tom wabiok, ku a fe ate wa gebi wa nisimaŋa a yaa se wa nantuoku a yuk basi. Nuru waai a dan ta ni yeŋ a yaa se naŋ yeŋ ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, kula ale zunchoŋa a gaam wa ale ta nisima siye a yaa se naŋsa siye alege a cheŋ a ga jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po.”⁹ Nuru waai a dan pa wa num a tom wabiok, ku a fe ate wa yeeri bu a yuk basi. Nuru waai ale ta num bunyi ale ge a ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglim la, kula ale zunchoŋa a gaam wa le ta nina ŋaye ale ge a jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po.

¹⁰ “Nama a kpesi ni dek abe ni ka a nya bisaŋa de a se ba daa nuruba la. Ni basi ate m weeni ni ayen ba sabiiloma a bo ka m kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk la, jigi.”¹¹ Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale be la a vari ba a basi.

¹² “Nuru waai a dan ta piisa kook ate kunyi a be, nama a poli ayen nuru wala a

le nyɛ ka se? Wa a basi ka nɲala guutaɲa zuima ale ge a gisi kunyiwa. ¹³ Mi a weeni ni kama ayen wa dan nya ku, wa sui ale peenti nna yegayega ku nyiɲ a gaamu nɲala meena. ¹⁴ Siuku la po ni Kowa Naawen waai ale bo wɛnɲmazuk la, a kan yaali ayen bisaɲa de po wanyi a be.

¹⁵ “Fi suok a dan nyɛ fu a kaasi, cheɲ wa jigi a ga weeni wa ayen wa nyɛ fu kaasi kama. Wa dan siak wa le kaasi la, fi ale wa ale nɲman niak chaab. ¹⁶ Wa dan zeri yik fi doa wanyi a yaa se baye ate ba chim fi seeroba a maa biisi fi ale fi suoku ale a ayen ni biisi dii la. ¹⁷ Wa dan nɲman zeri ba me ta ba a cheɲ ate ni ga a weeni a sak Yeezu nɲanviirima ku meena. Wa be dan nɲman zeri ba me, nama a kan nɲman ta wari ale wa a se nama ale kan ta wari ale lampoo cheesiroma ale baai ale kan da Kirisita bisa dii la.

¹⁸ “Wensie ate mi a weeni ni ayen nɲanta baai, ate nama a pa zaani tɛnzuk de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wɛnɲmazuk. Nɲanta baai me ate nama a kan pa a zaani tɛnzuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.

¹⁹ “M be nɲman a weeni ni kama a gum du ayen nama baye a dan tu chaab a puusi a te Naawen wari nyiɲ ale ta siaka ni kowa Naawen waai ale bo wɛnɲmazuk la, a le pa a te ni. ²⁰ Nuruba baye a yaa se nuruba bata a dan tu chaab mi yonni nyiɲ mi a le bo ale ba.”

²¹ Da yeɲ po ate Piita a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “M Nyɔnɔ, a se m suok a dan kasim a nyɛ mu a kaasi ka bu dina ate mi ayen m voɲ a te wa? Ku noai buyopoi yaa?”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Daa buyopoi dekki, alege kasim a a voɲa te wa a ta a cheɲ. ²³ Basi ate m weeni ku kiri ale ka dii la a sak fu. Naawen naamu a nyɛ se ka tɛɲ kaai naab la. Da yeɲ po ate wa yaa wi wa tomteerɔma ayen wa bek ba a wom a se ba tuimaɲa ka se. ²⁴ Ba meena ale tigi chaab a jam la, wa yaa a wi wa tomteerɔma po wanyi a ta nyini a zaani ba niɲ. Nuruwa de a jam a piem ka ligra nna yegayega naawa jigi, ²⁵ alege wa an jam a бага a tuni nɲa a te wa. Naawa ale ga wom nyaku de la, wa yaa weeni wa

nuruma ayen ba ga koalim wa nɲanta baai meena ate wa ta la a da abe ba yik wa dek ale wa dɔk demma meena a ta ga da ate ba chim yom. Dila a le basi ate wa бага a nya wa ligraɲa meena. ²⁶ Tomteerɔwa ale wom dii ate naawa a weeni la, wa yaa deri a kpi dunduna tɛɲ wa niɲ a saalim wa ayen, ‘M nyɔnɔ, yik fi sunni m le tuni fu nɲa meena.’ ²⁷ Naawa a yaa jam ta jirim nna yegayega ale wa a yaa voɲ wa pamini meena a te wa ale a weeni wa ayen wa a cheɲ.

²⁸ “Tomteerɔwa a yaa le basi naawa yenni ale cheɲ la, wa yaa ga tu naawa tomteerɔma po wanyi. Nuru waai ate wa tu la a jam a ta ka wa ligra nna maga dega. Wa ale ga paari nuruwa la, wa yaa deri bobi nuruwa a nɲmeeni ale a weeni wa ayen, ‘Tuni mu m ligraɲa meena’. ²⁹ Wa pamini nyɔnɔwa a yaa kpi dunduna tɛɲ wa niɲ a saalim wa ayen, ‘Yik fi sunni m le tuni fu nɲa meena.’

³⁰ “Alege tomteerɔwa a zeri ale ta wa a ga lik dɔk po a ta ga paari dii po ate wa бага a tuni wa pamini meena la. ³¹ Naawa tomteerɔma ba gela ale wom dii ale nyɛ la, ku yaa daani ba nna yegayega ate ba yaa cheɲ naawa jigi a weeni wa ba ale wom dii la. ³² Naawa ale wom la, wa yaa wi tomteerɔwa ate wa jam wa jigi ate wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka kiri ya. Fi ale jam saalim mi la, m voɲ fi pamini meena dii ate fi ta la kama a te fu. ³³ M ta jirim ale fu kama. Fi me ate poom a ta jirim ale waai ale de fi pamini la kama.’ ³⁴ Naawa sui a yaa a jam a puuri nna yegayega ale wa tomteerɔwa ate wa yaa a basi ate wa nuruma a yik wa a ta ga lik dɔk po ale a te wa waalika a ta ga paari dii po ate wa tuni wa pamini meena a nueri la.”

³⁵ Yeezu biika ale mɔata kpeglimka la, wa yaa weeni baai meena ale a wom la ayen, “Mi Kowa Naawen ale bo wɛnɲmazuk la ale nyɛ ni ka dila degadega ase ni a nin kan voɲ a te chaaba ale ni suniima meena.”

19

¹ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa basi Galili ale nɲman cheɲ Judia a taam

Jodan beni kauk kunjula. ² Nuru boari yegayega a yaa jam wa jigi ate wa tebi yognyeensaṅa meena dula jigini.

³ Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya a se wa ale biisi wari a kaasi ya. Ba yaa bek wa ayen, “Nuru waai a dan zeri wa pɔk, kula a kisi?”

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba ḡmarisi Naawen gbanḡa po ayen, ‘Ku piilimka po ate Naawen a nye tenzok meena la, wa nye ka nidɔa ale nipɔk.’ ⁵ A yaa weeni ayen, ‘Ku nala kama ate nidɔa a basi wa ko ale wa ma ale ge a ga faari nipɔk ate ba noai bayewa a chim bunyi. Nama an diem a karim kula?’ ⁶ Ba ḡman daa nuruba baye, ba yaa ka nuru yen. Dila nyin la baai ate Naawen a basi ate ba chim nuru yen la, ku an magsi ayen nuru a poori ba.”

⁷ Farisiima a yaa bek wa ayen, “Dii ate fi a weeni la ka wensie, alege ka boa ate Moosis a sak nuruba dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pɔk, kula nyɔnɔ a ḡmarisi gbanḡa ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa powa kama?”

⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Moosis a te ni siuk ayen ni a nye dila kama dii nyin la ni sakka a pagra kama. Alege ku jam daa dila a nyini diipo ate Naawen a nye tenka la. ⁹ Dila nyin nuru waai pɔk a dan kan pa wa deka a te nidɔa yon wa, alege ate wa zeri wa powa ale faari nipɔk wa choa kula nyɔnɔwa a nye ka kabonḡa.”

¹⁰ Wa ḡaanviirima a yaa weeni wa ayen, “Ku dan ka dila nidɔa ale wa pɔk jigi, ku zunchoṅa kama ate nidɔaba meena a kali dakɔksa.”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Waai meena a kan baga a va mi sinsanḡa de. Ka baai nyiini ate Naawen a lueri la, a le ba va ḡa. ¹² Dila wie toḡatɔga nyin ale soa ate nuruba a kan faari nipooba. Ba gela a kan faari dii la ba biak ba ka dila. Baai me a kan faari dii la ba je ba kama. Mba me a kan faari Naawen naamu nyin. Baai ale baga a va mi sinsanḡa de la, ni basi ate ba a va ḡa.”

¹³ Dula jigini nuruba ba gela a yaa pa ba bisa a ta a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisanḡa a tiri ba abe wa puusi a te ba, alege

wa ḡaanviirima a yaa toarinḡ ba. ¹⁴ Yeezu a yaa weeni wa ḡaanviirima ayen, “Ni te bisaṅa siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiak ba. Nama a ze ayen ka bala ale soa Naawen naamu?”

¹⁵ Wa yaa pa wa nisanḡa a tiri ba a yaa le ge a chenḡ.

¹⁶ A se Yeezu ale jam bo siuku po a chenḡ la, nuru wanyi a yaa jam a bek wa ayen, “M Sagro, ka boan jaab tuim manḡ a le mi m tom ate m baga a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁷ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a bek mu ḡan manḡa wie? Nuru waai an baga a chim nuru manḡ ḡa ka Naawen nyiini. Fi daa yaali ayen fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, be va sinsanḡa.”

¹⁸ Nuruwa a yaa bek wa ayen, “Ka boan jaab sinsaga?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Juuma Sinsanḡa ale nna. Kan ko nuru, kan nye kabonḡa, kan zu, kan chim venta seero, ¹⁹ a zuli fi ma ale fi ko abe fi a yaali fi saalo choa ase fi deka la.”

²⁰ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, “Wienḡa de meena mi kasim a va ḡa kama. Mi abe ḡman nye ka boa a gum du?”

²¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi dan a yaali ayen fi kan ta kaasunḡa ate fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, chenḡ ga pai fi ḡanta meena a da a pa ligranḡa a te niwomma abe fi jam a va mi. Fi dan nye dila fe le jam a nya ḡanta Naawen jigi.”

²² Wa ale wom dii ate Yeezu a weeni wa la, wa sui a yaa deri kaasi, dii nyin la wa jam ka jigsiro. Wa yaa deri cheem wa ḡaanḡ te Yeezu a chenḡ.

²³ Yeezu a yaa weeni wa ḡaanviirima ayen, “Ku le pagra a te baai ale ka jigsiroba la a baga jo Naawen naamu po.

²⁴ Ni yaala ate m ḡman weeni ni ayen ase laalaakomi a dan baga a va garupein vorub po a taamu a nyini ḡanta nyɔnɔ me a baga a jo Naawen naamu po kama.”

²⁵ Ku yaa cha wa ḡaanviirima nna yegayega ate ba yaa weeni chaab ayen, “Ku dan ka dila, ka wana a le wa baga a jo Naawen naamu po?”

²⁶ Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, “Dan ka nuruba nyiini jigi, ku kan baga a

nyε, alege dan ka Naawen jigi, wie meena a бага a nyε kama.”

²⁷ Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ka ti nanta meena ale jam va fu. Tama ale nya ka boa ku nyiηηa?”

²⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, mi Saalobiika a dan ηman jam ayen m soa tenzuk meena demma abe m bo ba buusa, nama ηaanviiriba pi ale bayewa de a le jam a bo Izirali dokdemma pi ale bayewa buusa.

²⁹ Nuru waai ale basi wa yeri ale wa suaata ale wa tɔaba ale wa koba ale wa maba ale wa bisa ale wa kadugsa mi nyiη la, Naawen a le ηman a pa wa nanta bala po wanyiwanyi kook kook a gum du a te wa abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka me a te wa. ³⁰ Nuru baai yegayega ale bo niη yogyogla de la, le jam a taam ka ηaan. Baai me ale bo ηaan la a le jam a taam de niη.”

20

¹ Yeezu a yaa ηman weeni ba ayen, “Naawen naamu a nyε ase ka talim nyɔnɔ la. Saliuk yokyokwa wa yaa yiti a gisi nuruba ayen ba kpa wa talimu po a te wa. ² Wa yaa le nya ba la, wa yaa weeni ba ayen ba dan kpa ate wenni a siη, wa le tuni ba dai dila dannii ligraηa. Ba ale siak la, wa yaa ta ba a cheη wa talimu po. ³ Wenni ale jueli magla, wa yaa cheη yabaηa po a ga nya nuruba ba gela ale ba za. ⁴ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni dan cheη ka mi talimu po a ga kpa a te mi nna m te a tuni ni ka dii ale a magsi la.’ Ba yaa siak a cheη. ⁵ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsuη la, wa yaa ηman basi ate kpaaroba ba gela a cheη wa talimu po a ga gum mbala po. ⁶ Wenbinni ale mɔata siηka la, wa ηman cheη yabaηa po a ga nya nuruba ale ba za. Wa yaa bek ba ayen, ‘Ka boa ate nama a kasim a za denna dannii meena?’ ⁷ Ba yaa weeni wa ayen, ‘Nuru karo a te ti tuini ayen ti tomu.’ Wa yaa ηman weeni ba ayen, ‘Nama me a cheη m talimu po a ga kpa.’

⁸ “Wenbinni ale siη la, talimu nyɔnɔwa a yaa cheη wa talimu po a ga weeni kpaaroma kpagini ayen, ‘Wi kpaaroma

meena ate ba jam.’ Wa yaa pa ligraηa a te kpagini ayen wa ηɔa a tuni ba, ale weeni wa ayen, ‘Piilim a tuni baai ale wari ηaan a jam la abe fi ge a tuni baai ale liη a jam la ηaan nyiη.’ ⁹ Dula jigini kpagini a yaa tuni baai ale poom jam ale wenni a mɔata siηka la, dai dila dannii meena ligraηa. ¹⁰ Kpagini ale boro a tuni baai ale a liη de niη a jam la, ba yaa poli ayen ba ligraηa a le gaam baai ale jam ηaan nyiη la ligraηa kama, alege kpagini a tuni ba me ka dai dila dannii meena ligraηa. ¹¹ Wa ale ga tuni ba ba ligraηa a nueri la, ba yaa ηuuni ale talimu nyɔnɔwa. ¹² Kpaaroma po wanyi a yaa jam a weeni wa ayen, ‘Nuru baai ate fi basi ate ba wari ηaan a jam la, bala an kpa ate ku beniya. Tama a kpa kama ale kantuenka ate wenni a ga siη, alege ate fi a yaa tuni ba a soa se fi ale fi tuni tama dii la.’

¹³ “Talimu nyɔnɔwa a yaa weeni kpaarowa ayen, ‘M doa, goori a wom mi. Mi an gebi ni ligra a basiya, dii nyiη la mi ale nama a siak kama ayen m tuni ni dai yeη dai tutuna. ¹⁴ Dila nyiη ni ta ni ligraηa a kuli. M dek ale a yaali ayen m tuni baai ale wari ηaan a jam la me dai yeη dai tutuna. ¹⁵ M ka siuk a nyε m dek ale a yaali dii la ale m ligraηa? Mi ale tuni nuruma de ligraηa a gaam dii ate ba kpa la, nyiη ale soa ate nama a de nyunni ale ba.’ ”

¹⁶ Yeezu biika ale mɔata kpeglimka la, wa yaa weeni ba ayen, “Baai ale bo ηaan la, bala a le ba taam niη, alege ate baai ale de niη la me, a ηman taam ηaan.”

¹⁷ Yeezu ale wa ηaanviirima pi ale bayewa ale jam bo siuku po a cheη Jerusalem tenka la, wa yaa weeni ba ba dek ba nyiini ayen, ¹⁸ “Ni nya, ti bo ka ti siuku po a cheη Jerusalem tenka. Ti dan paari dula jigini, nuruba ale yik mi Saalobiika a ta mu a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpaηa ale Juuma Sinsak sagroma nisima po. Bala a le bo mi kummu buusa. ¹⁹ Abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima po. Ba le nyε mu a la, abe ba nak mu abe ba yaa ko mu, alege daa ηata dai Naawen a le basi ate m yiti kum po.”

²⁰ Da n̄ala po Zebedi powa a yaa jam Yeezu jigi ale wa bisa bayewa a yaa kpi duna t̄eñ Yeezu niñ a saalim wa ayen wa nyɛ wari a te wa.

²¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen m nyɛ ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “Fi Naamu deka dann̄i a dan paari, be pe ale mi ayen m bisañ a bayewa le jam a kali fi t̄eñ ate wanyi a bo fi juga abe nwala me a bo fi gala.”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Jaab buui ate fi a yaali la, fi ze dii ale bo ku n̄aaj a cheena la. Ninam buui ate mi ayen m nam la, fi bisañ ale baga a maa namu?”

Wa bisañ a yaa weeni ayen, “Mm, ti le baga.”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me a le namu, alege m jun̄a ale m galañ a kalika jigini, Naawen ale wa lueri nuru baai a le ba kali du la la. Daa mi ale maḡsi ayen m lueri.”

²⁴ Wa n̄aajviirima piwa ale wom la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale mbala bayewa. ²⁵ Yeezu a yaa t̄igsi ba meena chaab a weeni ba ayen, “Ni seba ku le ka dii ale baai ale kan daa Juuba la. Baai ale a wi ba dek ayen nalima la, ba soa ka ba t̄eñka demma ale a sak ba pagrim. Ba kpañ a me a sak ba pagrim kama. ²⁶ Ku ka siuk ate nama me a va kula. ²⁷ Nuru waai dan a yaali ayen wa chim nama naab ase ka wa a tom tuima ase tomteero la a te nama. ²⁸ Mi saalobiika an jam ayen m gisi ka nuru baai ale a tomu a te mi la. M jam ayen m tomu a te ka t̄eñka meena demma abe m kpi a tuesi ba a basi.”

²⁹ Yeezu ale wa n̄aajviirima ale a cheñ Jeriko t̄eñka la, ate nuru boari yegayega a va wa. ³⁰ Ba ale jam a nyini t̄eñka po a nyini la, yeeba baye a yaa jam kala siuku nakpiak nyiñ. Ba ale wom ayen Yeezu a va dula jigini a taam la, ba yaa kaari a wi wa ayen, “Ti Nyɔno, fi naawa Deev̄id n̄aajbiika, ta j̄iirim ale ti abe fi maari ti.”

³¹ Nuru boanni a yaa weeni ba ayen ba goori ba wann̄i, alege ba z̄eri ale a kaari nna yegayega a gaam ba le poom a kaari dii la ale n̄man wi wa ayen, “Ti Nyɔno, fi

naawa Deev̄id n̄aajbiika, ta j̄iirim ale ti abe fi maari ti.”

³² Yeezu a yaa zaani a wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa bek ba ayen, “Nama a yaali ayen m nyɛ ka boa a te ni?”

³³ Ba yaa weeni wa ayen, “M Nyɔno, tama a yaali kama ayen fi nyɛ ate ti ninan̄a a lagri a te ti ate ti baga a nya.”

³⁴ Yeezu j̄iirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa pai wa nisan̄a a tiri ba ninan̄a. Ba ninan̄a a yaa deri lagri ate ba yaa deri va wa.

21

¹ Ba yaa jam paari t̄eñfiik kaai ate ba a wi ayen Betfaaji ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuku ate ka jam moata Jerusalem t̄eñka la. Yeezu a yaa wi wa n̄aajviirima po baye a ² weeni ba ayen, “Nama a liñ de niñ a cheñ ga jo t̄eñfiika po. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya boniñ ale ka biik ate ba bobi a zaani. Ni foli si a ta jam. ³ Ni dan boro a foli si nuru a le bek ni ayen, ‘Ka boa ate nama a nyɛ?’ Ni weeni wa ayen ka ni nyɔnowa ale a yaali si. Ni dan weeni dila, wa le te ni siuk ate ni foli si a ta jam.”

⁴ Yeezu a weeni ba nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteeroma wanyi wa a n̄marisi Naawen gban̄ka po dila po dila po la a jam a chim wensie. Wa n̄marisi ayen,

⁵ “Cheñ a ga weeni t̄eñ kaai ate ba a wi ayen Zayon la demma ayen ni naawa waai ale seba wa dek yik la a le do bompaalik a jam ni jigi.”

⁶ Wa n̄aajviirima bayewa a yaa de niñ a cheñ a ga nyɛ dii ate Yeezu a weeni ba la. ⁷ Ba yaa ga foli bonika ale ka biika a ta si a jam Yeezu jigi. Ba le ta si a ga paari wa la, ba yaa yeeri ba gattan̄a ti gela a pa vi bompaalika chiaka zuk ate Yeezu a yaa jueli a kali. ⁸ Nuru boari yegayega a yaa jam gilim ba ate nuruba yegayega a pa ba gatta a pati a dueni siuku po ayen Yeezu a ta wa bonika a cheñ va ti zuk a taam. Ba gela me a cheñ siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a pati a dueni siuku po. ⁹ Ba le jam a bo siuku po a cheñ ate baai a jam de niñka, ale baai me a jam de n̄aajka la, meena a yaa zuli wa ale a kaari

ayen, “Ti a pak fu. Fi waai ale ka naawa Deevidee n̄aan̄biik la. Naawen a niak waai ale cheena nyon̄owa yonni nyin̄ la. Ti a pak fu nalimnyini.”

¹⁰ Yeezu ale ga jo Jerusalem ten̄ka po la, ten̄ka meena demma a yaa deri ta tugurik ale chaab. Ba meena a yaa jam a bek chaab ayen, “Ka wana ale nuruwa de?”

¹¹ Nuru boanni ba gela baai ale Yeezu ale va chaab a ga jo ten̄ka po la, a yaa weeni ba ayen, “Nuruwa de ka Naawen biisiteerowa Yeezu. Wa nyini ka Nazaret ten̄ kaai ale bo Galili la.”

¹² Yeezu a ga jo Juuma Puusika Yenni po ate nuruba a jam boro a gerim dula jigini. Wa yaa vi ba meena ate ba nyini dula a nyini, ale ge a zak nuru baai ale jam ta ligraña a tagri la teebulitaña a tulim kpib, ale tusi baai ale ta nangbansaña a da la zukpaglisaña a lonsi. ¹³ Wa yaa bek ba ayen, “Nama a ze dii ate ba n̄marisi Naawen gban̄ka po la? Ba n̄marisi ayen, ‘Mi Yenni de ka puusika yeri.’ Ba n̄marisi nyaku de kama alege nama a pa di a chim zueba kalika jigini.”

¹⁴ Nuruba a yaa ta yeeba ale gbatta a jam Yeezu jigini ate wa tebi ba dula jigini.

¹⁵ Juuma Puusika Yenni kpan̄ña ale Juuma Sinsak sagroma ale ga nya wakperikaliik sii ate wa tom la ale bisaña ale a pak wa dii la ale a weeni ayen, “Ti a pak fi naawa Deevidee n̄aan̄biika la”, ba sue a yaa puuri ale Yeezu.

¹⁶ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Fi kan wom ba le a weeni dii la?”

Yeezu yaa siak ale ge a bek ba ayen, “Nama an diem karim a wom dii ate ba n̄marisi Naawen gban̄ka po ayen, ‘Naawen a lueri ka bisa ale biluaata ayen ba a pak wa.’ ”

¹⁷ Yeezu a yaa basi ba ale ge a cheñ nyini ten̄ka po a cheñ ten̄ kaai ate ba a wi ayen Betani la po ga goa.

¹⁸ Vari ale n̄man a veenti la saliuk, ba yaa basi Betani ten̄ka ale ge a n̄man a cheñ Jerusalem ten̄ka ate kom a yaa jam ta Yeezu. ¹⁹ Ba le jam bo siuku po a cheñ la, wa yaa nya kin̄kan̄ ale ka za siuku nakpiak. Wa yaa cheñ ka ten̄ ayen wa nya ase ka ta moota ya ate wa de, alege jaab a jam ka ka zuwa. Ka vaata nyini ale jam

boro. Yeezu a yaa weeni kin̄kan̄ka ayen, “A nyini jinla dann̄i a ta a cheñ, nuru waai a kan n̄man a nya fi yoana a de.” Wa le ga weeni dila la, kin̄kan̄ka vaatana meena a yaa deri jak ate ka kpi.

²⁰ Wa n̄aan̄viirima ale nya nyaku de la, ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega ba jigini. Ba yaa bek chaab ayen, “Kin̄kan̄ka a nȳe ka se a deri kpi nna nwuli?”

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni ayen nama a dan ta siaka ale mi ale ka chichama, nama le бага a tom dii ate mi a nȳe ale kin̄kan̄ka la kama. Ni бага weeni guuku de me dek ayen ku yiti a cheñ a ga zaani mogi kpeeni po ate ku sum a nȳe dila. ²² Nama a dan ta siaka ale mi nalimnyini ale a puusi a te Naawen ayen wa te ni jaab, wa a te ni kama.”

²³ Ba le ga paari Jerusalem ten̄ka po la, ba yaa n̄man jo Juuma Puusika Yenni po. Yeezu ale jam boro a sak nuruma la, Juuma Puusika Yenni kpan̄ña ale Juuma kpan̄ña a yaa jam wa jigini a bek wa ayen, “Ka wana ale te fu pagrimu de ate fi a tom tuimana de? Ka wana ale te fu siuk me ate fi a nyeemu jigini meena a tom tuimana de?”

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me ta wari ayen m bek ni. M dan bek ni ate ni бага a tulisi mu, m le weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimana de meena la. ²⁵ Joon ale jam a te nuruma soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nuruba?”

Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, “Ti dan weeni ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, ka boa ate nama an siak a te wa?”

²⁶ Ba gela a weeni ayen, “Ti dan weeni ayen ka nuruba ale te wa pagrimu, nuru boanni sue a le puuri ale ti, dii nyin̄ la ba a wi Joon ayen ka Naawen biisiteerowa.” ²⁷ Ba yaa tulisi Yeezu ayen, “Tama ze.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me kan weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimana de meena la.

²⁸ “Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni a sak ni la. Nuru wanyi ale jam boro a ta wa bisa baye. Da yeñ po wa yaa weeni wa be kpagini ayen, ‘Cheñ a ga kpa m

talimu po jinla.’ ²⁹ Wa biika a yaa weeni wa ayen, ‘Mi kan yaali ayen m cheŋi.’ Ku le nye maga dek la, wa yaa ŋman tagri wa popola a yaa cheŋ talimu. ³⁰ Ku an jam beniya ate kowa a yaa cheŋ baanƙa jigi a weeni wa me ayen wa cheŋ a ga kpa talimu po. Wala a yaa siak, alege wa an cheŋiya.” ³¹ Dula jigini Yeezu a yaa bek Juuma ayen, “Bisaŋa de bayewa, ka ba wana dek ale tom dii ate ba kowa a yaali la?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka kpagini.”

Yeezu a yaa ŋman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, lampoo cheesiroma ale nipok baai ale ka nidɔa yaalisa la a le basi ba wabaataŋa abe ba de ni niŋ a jo Naawen naamu po. ³² Jɔɔn Sokateerɔwa a jam kama ayen wa sak ni wensie siuku kuui ate nama ayen ni va la, alege ni jam ka siaka ale wa sinsaŋa. Lampoo cheesiroma ale nipok baai ale ka nidɔa yaalisa la meena a jam ta siaka ale wa sinsaŋa kama. Nama dek a seba nyaku de kama, alege nama an jam a basi ni wabaataŋa tomka ale ge va wa.”

³³ Yeezu a yaa ŋman weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni wamagsini di choa. Nuru wanyi ale jam boro a kpa wa talim fiik. Wa yaa che daata a ti a gilim bu meena a yaa gomsu bu puuka po meena a yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po. Wa le nye dila a nueri la, wa yaa nyeemu a cheŋ niŋniŋa. ³⁴ Wa talimu tiisaŋa yoanaŋa pisika po ale jam a paari la, wa yaa tom wa tomteerɔma ba gela ayen ba cheŋ a ga tuesi yoanaŋa gela wa nuruma jigi a ta jam te wa. Ba yaa cheŋ ba jigi.

³⁵ “Ba le ga paari dula jigini la, nuruma yaa yik ba a nak ba wanyi ale a ko wanyi ale ge a pisi tana a yuk nwala me. ³⁶ Talimu nyɔɔwa a yaa ŋman tom wa tomteerɔma ba yega a gaam wa le poom a tom mbala dii la, alege nuruma a ŋman nye ba me ase mbala la degadega. ³⁷ Wa yaa le ga tali wa dek bipoosini la, talimu nyɔɔwa a yaa weeni wa dek ayen, ‘M le tomu ka m dek biika, dii nyiŋ la wala a dan cheŋ dula jigini ba le te wa zula.’ Wa yaa tom wa ate wa cheŋ. ³⁸ Nuruma

ale ga nya wa biika ale wa cheena la, ba yaa weeni chaab ayen, ‘Biika de kowa a dan jam kpi, wala a le wa tuesi wa kowa ŋantaŋa meena. Ni basi ate ti ko wa, ate wa kowa a dan jam kpi abe tama a soa wa ŋantaŋa meena.’ ³⁹ Biika ale ga paari talimu po la, ba yaa yik wa a ko wa a yaa vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim.”

⁴⁰ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama a poli ayen talimu nyɔɔwa a dan wom nyaku de, ka boa ate wa ayen wa nye tomteerɔma?”

⁴¹ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Wa le jam a yik ba kama a ko abe wa pa wa talimu a ŋman te nuruba ba chaab, ate wa tiisaŋa yoanaŋa pisika wein a dan paari, abe wa nya wa denni.”

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama an diem a karim Naawen gbanƙa po wienja a wom ale miŋ ŋa kiri juijui ate ba weeni ayen,

“Tintain dii ate seeroma a zeri ayen di daa tintain maŋ la, dila ale di tulim chim tintain maŋ a gaam ŋa meena.

Naawen ale nye dila. Di ka wakperikaliik ti jigi.’ ”

⁴³ Yeezu ale biisi ga moata nuerika la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuruwa talim fiika a nye ase ka Naawen naamu la. Naawen a le yiaƙ ni ate ni nyini wa naamu po a nyini abe wa ŋman pa bu a te baai ale a tom tuimmaŋsa la. ⁴⁴ Nuru waai a dan lo tintanni de zuk di a gebi wa ka nna gela gela. Tintanni abe dan lo nuru waai zuk di a piak wa ka nna se zom la.”

⁴⁵ Juuma Puusika Yenni kpaŋa ale Farisiima ale wom dii ate Yeezu a biisi la, ba yaa deri miŋ ayen wa a biisi ka ba wie. ⁴⁶ Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali ka nuru boanni yɔgsum. Nuru boanni a jam a poli kama ayen Yeezu a jam ka Naawen biisiteerɔma po wanyi.

22

¹ Yeezu yaa ŋman magsi wamagsini a sak nuru boanni ayen, ² “Naawen naamu a nye se ka naab waai biik ale faari nipok

ate wa yaa gomsɪ ayen wa wi nuruba ate ba jam wa yenni a de ɲandiinta abe ba gogi a te wa la. ³ Wa yaa tom wa tomteerɔma ayen ba nyeemu a wi nuruba ate ba jam, alege ba an jam a yaali ayen ba jamu. ⁴ Wa yaa ɲman wi wa tomteerɔma ba gela a weeni ba ayen, 'Ni cheɲ a ga weeni nuruma ayen, ti nyɔɔwa ɲandiin kpeentaɲa a gomsɪ nueri kama. Wa luk wa naakpeemaɲa ale pakpeemaɲa a ko a dik ayen wa te ni. Dila nyiɲ ni pii nyiɲ a jam.' Wa le weeni ba a ga nueri la, wa yaa tom ba ate ba cheɲ. ⁵ Alege nuru baai ate naawa a wi ayen ba jam la, niɲ a jam ka ale dii ate wa ta la. Ba wa wanyi a jam a cheɲ ka wa talim. M wa me a cheɲ yaba ayen wa gerim. ⁶ Baai ale jam a tali la, a yaa yik naawa tomteerɔma a nak ko. ⁷ Naawa ale wom dii ate ba nye wa nuruma la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ate wa yaa tomu wa sojima ate ba cheɲ nuruma teɲka. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa yik nuru baai ale ko naawa tomteerɔma la a ko ale ju ba teɲka meena ale bolim a kaasi. ⁸ Sojima ale jam bo siuku po a cheɲ la, naawa a yaa ɲman wi tomteerɔ paalisa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, 'Nandiin kprien tii ate mi a basi ate ba digi la a magsi deka kama, alege nuru baai ate mi a wi la, an magsi ti deka. ⁹ Ni nyini a cheɲ sukpeentaɲa po a ga wi waai meena ate nama a nya ba dula jigini la a ta jam ate ba de ɲandiintaɲa.' ¹⁰ Wa tomteerɔma a yaa nyini a cheɲ sukpeentaɲa po a wi waai meena ate ba nya dula la. Nuru maɲsa ale nuru baata a yaa jam tigi chaab a sueri naawa yenni.

¹¹ "Ba meena ale jam tigi a nueri la, naawa a yaa jo juijui ate ba boro la ayen wa puusi ba. Wa le nyiem bo nuruma po a diak waai meena nisima la, wa yaa ga nya nuru wanyi ale wa an jo garuk maɲsa. ¹² Naawa a yaa weeni wa ayen, 'M doa, ka boa ale soa ate fi a jo kala doƙku de po ale ge fi an jo garuk maɲsa?' Wa le bek wa dila la, nuruwa a yaa jam kala a ka wari a tulisi. ¹³ Naawa a yaa chiem a weeni wa tomteerɔma ayen, 'Ni yik nuruwa de a bobi wa naɲsaɲa ale wa nisaɲa a gum

chaab a ta wa a nyini a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega abe wa a ɲobi wa nyinaɲa.' "

¹⁴ Yeezu ale biisi a moata nuerika la, wa yaa weeni nuru boanni ayen, "Naawen a wi nuruba yegayega ayen ba jam wa jigi, alege wa lueri ka ba maga la."

¹⁵ Farisiima a yaa basi wa ale nyini. Ba yaa zok ayen ba choa wa noai a nya ase wa le weeni wari a kaasi ya, ate ba nya siuk a ko wa. ¹⁶ Ba yaa tom ba ɲaanviirima ale Ayerod nuruma po ba gela wa jigi. Ba yaa weeni wa ayen, "Ti Sagro, ti seba ayen fi ka wensie nyɔɔ. Fi niɲ a ka dii meena ate nuruba a biisi fi wie la po. Fi kan chali yogsum ale wensie biisika ale waai meena ale nuru kpeenta me nimbie po. ¹⁷ Ti dan tuni ti lampoowa a te ti nakpionku Siiza, kula a nala yaa ku an nala? Ti tuni yaa ti kan tuni?"

¹⁸ Yeezu a poom seba ayen ba a yaali kama ayen ba choa wa noai nya, ate wa yaa weeni ba ayen, "Nama ka venta nyam. Ka boa ale soa ate ni a paasi mu? ¹⁹ Ni te mu ligra ɲaai ate ni pa a tuni lampoowa la dinyi ate m nya."

Ba yaa ta dinyi a jam te wa. ²⁰ Yeezu yaa bek ba ayen, "Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyiɲɲa?"

²¹ Ba yaa weeni wa ayen, "Ka nakpionku Siiza zukku ale wa yonni ale dua di zuk."

Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni be pa jaab buui meena ate Siiza a soa la a te wa, abe ni pa jaab buui meena me ate Naawen a soa la a te Naawen."

²² Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba nna yegayega, ate ba yaa basi wa ale ge cheɲ.

²³ Dula jigini Sajusima ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Bala a jam ka siaka ayen nuruba a dan kpi, ba ale ɲman yiti kum po. ²⁴ Ba yaa weeni wa ayen, "Ti Sagro, Moosis a sak ti Naawen gbanƙa po ayen, 'Nuru waai a dan faari nipok ate ba an biagi ale chaaba alege ate wa chorowa a kpi, tama a basi kama ate wa yua a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.' ²⁵ Nuruba bayopoi ale jam boro, ate ba meena a yaa chim ma yeɲ ale ko yeɲ bisa. Kpagini a yaa faari nipok. Wa le wa powa an jam a biak

ale chaab a nyaya, ale ge ate nidoawa a kpi. Waai ale nman pa sanj la a yaa faari wa mowa powa ale ge ba me an jam a biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi. ²⁶ Ba meena bayopoiwa a faari nipok wala kama a taam tu. ²⁷ Nidoama bayopoiwa meena ale kpi la, ku an jam beniya ate nipowa me a yaa kpi. ²⁸ Yogyogla, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiti kum po la, nuruba bayopoiwa de meena ale faari nipowa de a nya la, ka ba wana ale wa soa wa?"

²⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni ze Naawen gbanjka po wienja nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ni be ni siuku ale diem ze Naawen pagrimu me la. ³⁰ Da dii dannii ate nuru meena a yiti kum po la, nipooba faarika a kan boro. Ba meena a le jam a nye ase ka Naawen sabiiloma baai ale bo wennyamazuk la. ³¹ Nama a dan kan ta siaka ayen nuruba a le yiti kum po, ku a sak kama ayen nama an karim Naawen gbanjka po wienja a minj ku kiri juijui ate Naawen a weeni ayen, ³² 'Mi ka Naawen dii ate ni kokpiensanja Abraham ale Aizik ale Jakob a puusi a te la.' Baai ale ka kpeebe la an baga a puusi a te Naawen ya, alege ka baai nyiini ale ka nanvuuta la."

³³ Nuru boanni ale wom dii ate wa boro a sak ba la, ku yaa cha ba nna yegayega.

³⁴ Farisiima ale wom ayen Yeezu biika a masa gaamu Sajusima biika la, ba yaa a tigi chaab a jam Yeezu jigi. ³⁵ Ba wanyi, waai ale jam seba Juuma Sinsanja nalimnyiini la, a yaa jam ayen wa choa Yeezu noai a nya ale bega. ³⁶ Wa yaa bek wa ayen, "M Sagro, ka Juuma Sinsanja po di dina ale gaamu na meena?"

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, " 'A yaali Naawen ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola meena.' ³⁸ Sinsanja de ale gaamu na meena. ³⁹ Sinsak naai ale nman pa sanj la ale nna, 'A yaali fi choa ase fi dek la.' ⁴⁰ Sinsak naai meena ate Naawen a weeni Moosis la ale Naawen biisiteeroma meena sinsanja a nyini ka sinsanja de nyayewa po."

⁴¹ Dai yen po Farisiima ba gela a yaa ale nman tigi chaab a jam Yeezu jigi la, wa

yaa bek ba ayen, ⁴² "Nama a weeni ayen Varibasidowa ka wana naanjiik la?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Wa ka naawa Deevit naanjiik."

⁴³ Wa yaa nman bek ba ayen, "Ku dan ka dila, ka boa ale soa ate Naawen chiika a weeni Deevit ayen wa a wi Varibasidowa ayen wa nyono? Ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen Deevit a weeni ayen,

⁴⁴ 'Mi Nyonowa Naawen a weeni mi Nyonowa ayen, kali mi juga genj ate ku jam a paari diipo ate mi ayen m basi ate ni dachaasanja a chim ni yom la.'

⁴⁵ Ase Deevit dek a dan a wi wa ayen 'wa Nyono', wa nye ka se a nman baga a chim Deevit naanjiiga?"

⁴⁶ Nuru waai a jam karo a baga a tulisi Yeezu. A nyini da dila dannii a ta a chej, nuru waai an nman jam bek Yeezu bega.

23

¹ Yeezu a yaa nman sak nuru boanni ale wa naanjiirima. ² Wa yaa weeni ba ayen, "Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima nyiini ale ta siuk ayen ba a kasim a sak nama sinsak naai ate Naawen a pa te Moosis la. ³ Bala dek me a kan va ba ale a sak ni dii la nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ku chim fifiok ayen nama va dii ate ba a sak ni la, alege ni kan a va ba nyeka ale ka dii la. ⁴ Ba nyiem a gomsii ka jib dobrita a ta ti a jam dueni ayen nuruma a koati a ji, alege ba dek a kan maari a pa ba nisima a tiri a nya. ⁵ Ba kasim a nye ka wie nna yegayega ayen nuruba a nya ba. Ba nyiem gebi ka gbanja a nmarisi Naawen wienja a dueni du a pa bobii ba dienja ale ba nisana nyinj. Ba gattanja zuesanja me a wonja kama. ⁶ Ba dan tigi chaab ayen ba de ba dakpeeni nandiintanja, a yaase ba jo ba tuka dokku po, ba a yaali kama ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba kpanja a kali la zuk. ⁷ Ba nyiem a kasim a yaali kama ayen nuruba a puusi ba yabaja po abe ba a zuli ba abe ba a wi ba ayen, 'Sagroba'. ⁸ Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali ayen nuruba a wi ni ayen, 'Sagroba'. Nama meena ka suaata ale ta sagro wanyi dekki. ⁹ Ni kan a wi nuru waai ale bo tenjuk de

la ayen ni 'Koa', dii nyin la ni meena a ta ka ko yen ate wa bo wɛnɛmazuk. ¹⁰ Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali nuruba ayen ba a wi ni ayen 'Ninɛɛroba'. Mi waai ate nuruba a wi ayen Varibasidɔwa la nyiini ale nama meena ninɛɛro. ¹¹ Ni dan a yaali ayen ni gaam ni suaata, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a chim ase ba tomteerɔba la. ¹² Nuru waai a dan zak wa dek nmai, Naawen ale basi ate wa sin tɛn. Alege waai a dan yik wa dek tɛn tɛnka, Naawen ale zak kula nyɔnɔwa nmai.

¹³ "Nama Juuma Sinsak sagraɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Nama ale a sak nuruma dii la a nyɛ ase nama a yik ka Naawen naamu nansiunɔku tuoku a ligi ba nimbie po la. Nama dek a kan yaali ayen ni jo du, ni be kan basi ate nuruba a jo du.

¹⁴ "Nama Juuma Sinsak sagraɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Nama nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi ba nanta ale ge a paasi waai meena a puusi puusa wonɔta a te Naawen. Dila nyin la, wa dan jam ayen wa bo ni buusa, ni waalika le zuak yegayega.

¹⁵ "Nama Juuma Sinsak sagraɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama nina a muni ka nna yegayega ayen ni nyɛ ate nuruba a tagri a va nama Naawen puusika siuku. Ba dan a va nama nyeka ba yaa tom tuimbaata a nya waalika a gaam nama.

¹⁶ "Nama baai ale de nuruba nin a ta ba a cheɛ ale kan nya siuku la, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama a sak kama ayen, 'Nuru waai a dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe nɔmoruk, ku daa wariya. Alege wa dan wi ligmɔninɔka ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe nɔmoruk, ku ka wakpeeni.' ¹⁷ Nama bettaɔna nna, ka ba wana ale gaam wa choa? Juuma Puusika Yenni yaa ligmɔninɔka ale bo di po la? Ka Juuma Puusika Yenni ale a basi ate ligmɔninɔka a nala. ¹⁸ Ni be nman a sak me ayen, 'Waai a dan wi Juuma Puusika Yenni jaab buui zuk ate ba a nyɛ kaabka la yoi a pe nɔmoruk ku daa wariya. Alege waai a dan wi Naawen tiirimu buui

ale bo wa puusika yenni po la yoi a pe, ku ka wari.' ¹⁹ Ni ka betta ale nyɛ ase yeeba la. Ka ba wana ale gaam wa choa? Tiirimu yaa jaab buui zuk ate tiirimu a dua la? Ka jaab buui zuk ate tiirimu a dua la ale a nyɛ ate tiirimu a welema. ²⁰ Nuru waai a dan wi kaab teka jigini ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe, wa maa pe ka tiirim buui ale dua ku zuk la yoi me nyin. ²¹ Nuru waai abe dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe, wa maa pe Naawen waai ale bo di po la me yoi nyin. ²² Nuru waai a dan wi wɛnɛmazuk yoi a pe, wa maa pe ka Naawen zukpaglika, kaai ate wa a kali ka zuk la, yoi me nyin.

²³ "Nama Juuma Sinsak sagraɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Ni a sak kama ayen nanta baai ate ni a pa a nyo jenta po la, ni a lueri ku noai piwa po bunyi a te Naawen. Alege nyemagsika ale jirim ale wensie ale nyɛ wari yegayega la ni zeri. Wie nɔaai ale magsi ayen ni a nyɛ la ale la ase ni a nin poom a nyɛ nɔjala. ²⁴ Ni a nyɛ ase ka yeeba la. Nama nyiem zeri ka nanjiun neka alege ne laalaakomi.

²⁵ "Nama Juuma Sinsak sagraɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Ku a nyɛ ka nna ase ni ale a nari beerisa ale china nɔaɔn alege a basi puusaɔna po dii la. Ni suniimaɔna po a sueri ale ka butuom nyeka nyiini. ²⁶ Nama Farisiima a nyɛ ase ka yeeba la. Ni lin sugri ni suniimaɔna po ate nuruba a sum seba ayen nama a tom ka tuimmaɔna.

²⁷ "Nama Juuma Sinsak sagraɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama a nyɛ ase ka boosi tii nyinɔsa ale a nyagsi alege ti puusaɔna po a sueri ale koba nyiini ale dan me nna yegayega la. ²⁸ Siuk kula po ate nama a nyiem a paasi nuruba ayen nama a tom ka tuimmaɔna, alege ni suniimaɔna po a sueri ale ka tuimbaata ale venta nyiini.

²⁹ "Nama Juuma Sinsak sagraɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama a nyɛ ate Naawen biisiteerɔma ale nuru maɔsa

baai ale kpi dila po dila po la, boositaŋa a kasim a nyagsi. ³⁰ Ni nyiem a kasim a weeni chaab ayen ase tama a dan jam maa bo ka ti kokpiensana tenka po, tama ate an jam maa gum ba po a ko Naawen biisiteeroma. ³¹ Nama a siak kama ayen nama ka baai ale ko Naawen biisiteeroma la, ŋaŋbisa. ³² Ni kokpiensana ale piilim dii la, ni kasim a tom nueri. ³³ Ni kokpiensana a jam a nye ase ka wiiga la. Dila nyinj la nama me a nye ka dila. Naawen a dan jam ayen wa bo tenzuk meena demma buusa, wa le weeni ayen nama a lo kama, ale a pa ni a nyo bolim buui ale kan maara kpimsi la po. Nama a poli ayen nama a le nye ka se a chali be dula jigini? ³⁴ Mi a weeni ni kama ayen, mi a le tom biisiteeroba ale yam nyam ale sagraoba ate ba jam ni jigi. Nama a le pa ba gela a yik ŋanbarinta nyinsa a ko ba, abe ni miiri ba gela ale fiŋsa ni tuka dokku po abe ni yiak ba ate ba nyini ni tenšana po a nyini. ³⁵ Ni kokpiensana a lij jam ko ka nuru wanyi waai ate ba a wi ayen Abil ate wa an jam a kaasi wari la. Ba jam a ko nuru maŋsa yegayega. Nuru waai ate ba jam a ko kpeglim la a jam le Zakaria, Barakaya biika. Ba jam a ko wa a moata ka kaab teka jigini Juuma Puusika Yenni po. Naawen a le te ni waalika abe wa weeni ayen nama ale soa baai meena ale jam kan kaasi wari la, kummu. ³⁶ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a le te Juuma baai ale diem boro jinla la waalika abe wa weeni ayen bala ale soa wienja de meena a nye.”

³⁷ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ayen, “Nama Jerusalem demma, ni nyiem a kasim a ko biisiteeroma baai ate Naawen a tom ba ni jigi la. Mi nyiem a kasim a yaali kama ayen m pobi ni meena a tara ase kpiak a ale a pobi ka bisa dii la, alege nama a kan siagi. ³⁸ Ku kan beni ate Juuma Puusika Yenni a kaasi. ³⁹ Mi a weeni nama kama yogyogla de ayen ni kan ŋman nya mi ase ka m ŋman pilim jamka danni. Da dila danni a dan paari, nama a le weeni ayen, ‘Ni basi ate ti a te waai ate Naawen a tom la pimpaok.’ ”

24

¹ Yeezu ale yiti Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa ŋaŋviirima a yaa wi wa ayen wa zaani a nya Juuma Puusika Yenni. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni a sak ni. Ku danni a cheena kama ate nuruba a jam a kaasi jaab buuri ale bo dela la. Ba kan basi tintain yen me di choa zuwa.”

³ Yeezu ale wa ŋaŋviirima nyiini a yaa cheŋ a ga jueli a kala Olivi Guuku zuk. Ba yaa bek wa ayen, “Ka boa a le ku nye ate ku sak ti ayen fi jamka ale tenka zuk meena kpeglimka danni a moata kama?”

⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. ⁵ Nuruba yegayega a le jam a pa mi yonni nyinj a wi ba dek a weeni ayen ba ka Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la abe ba paasi nuruba yegayega. Ku a fe kama ayen nama a kan va ba. ⁶ Ni dan wom kpaliŋsa wie ate si gela a moata ale ge si gela me a bo niŋniŋa, ni kan a chali yogsumoa. Kula a le sak ni ayen tenka kpeglimka danni a moata kama. ⁷ Tenka meena demma ale ba nalima meena a le yiti a cheŋ a ga tu chaab kpaliŋsa po. Tenka me a le choa nna yegayega ate kom a jam tenka meena po. ⁸ Wienja de meena a nye ase ka nipok logi ale a dom alege ate wa a biak la.

⁹ “Nuruba a le yik ni a ta ni a ga nyo baai ale ba basi ate ni nya ninammu la nisima po ate ba ko ni. Waai meena a le kisi ni mi vaka nyinj. ¹⁰ Va ŋala po nuruba yegayega baai ale jam a ta siaka ale mi la, a le ŋmani mi ŋaŋ vaka. Ba le kisi chaab abe ba a bobri chaab a sak. ¹¹ Biisiteeroba yegayega baai ale kan seba Naawen la, a le jam a paasi nuruba yegayega. ¹² Nuruba yegayega a le jam a basi chaab yaalika, dii nyinj la nuruba tuimbaata a le jam a waŋji a tagli jigi meena. ¹³ Waai a dan pik a ga paari ku nueri ka, Naawen a le vari wa a basi. ¹⁴ Nuruba a le jam a pa Naawen wamaŋsana a sak nuruba Naawen naamu wie. Waai meena ale bo tenka zuk la le lij wom wa wamaŋsana wienja ale ge ate tenka meena a kpeglim.

15 “Ni wom mi wienja de nalimnyiini. Naawen biisiteero waai ate ba a wi wa ayen Daniel la, a jam nmarisi wabiok kuui ale ku jam a basi ate nuruba a namu la wie kama Naawen gbanja po dila po dila po. Nama a le nya ku ale ku za juijui ale kan magsi ayen ku zaani la.” (Nuru waai ale a karim wienja de la, abe miŋ chak.) 16 “Baai meena ale bo Judia tenka po la, a yiti a pii nyin a chali nna yegayega a ga suk guutaŋa po. 17 Baai ale bo ba gbirima zuima la a dan wom wabioku de wie, ba kan nman a yaali ayen ba siŋ a jo ba diinaŋa po a pa ba nanta. 18 Baai me ale bo ba kadugsa po la a dan wom wannu de, ba me a kan nman jo ba diinaŋa po ayen ba pa nanta. 19 Da nala po ku le jam a pagra nna yegayega a te nipok puusa ale baai ale ta biluaata la. 20 Ni a puusi a te Naawen ate kula kan jam a pagra a te nuruba noota wenyaa yaase ba Vuusum Danni. 21 Ku dan pari da nala ninam buui ate nuruba ale nam la ale gaam ninam meena ate nuruba, a nam a ta nyini diipo ate Naawen a nye tenka la. Ninam bula choa a kan nman jam. 22 Naawen a poom yeeri ninam daŋa po na gela a basi kama, dii nyin la baai ate wa lueri ayen ba jam a va wa la nyin. Wa dan kan yeeri ninammu daŋa gela a basiya, waai ate kan nyini ninammu po a nyini.

23 “Da nala po nuru a le weeni ayen, ‘Nya, Varibasidowa bo ka dela.’ Wa choa me a le weeni ayen, ‘Varibasidowa bo ka dula.’ Ni kan a wom ba. 24 Nuruba ba gela me a le yiti a paasi nuruba a weeni ayen ka ba ale Varibasidowa. Ba baai me a le jam a weeni ayen ba ka Naawen biisiteeroma. Ba le jam a tom wakperisa nna yegayega a paasi nuru baai ate Naawen a lueri ayen ba a va wa la, ase ba a nin бага. 25 Ni wom mi wienja de nalimnyiini. Mi a poom lin a weeni ni ba le cheena ayen ba nye ni dii la kama.

26 “Va nala po nuru wanyi a le weeni ayen, ‘Ni nya, Varibasidowa a bo ka sagini po.’ Wa choa me a le weeni ni ayen, ‘Ni nya, Varibasidowa a suk a bo ka dewa.’ Nama a kan a wom ba. 27 Mi Saalobiika nman jamka ale nye a ase ka nyagsika la

a nyini kori a taam siŋ yenin ate nuruba a nya.

28 “Ni seba ayen duinsa ale a gilim kaukuu la, jakpiuk ale doa dula.

29 “Da nala po ninammu a dan jam nueri, wenbinni ale chirika a le chim ka legi ate chinmarisaŋa me meena a nyini wennmazuk a lo ten. Nantaŋa de meena ale bo wennmazuk a ta pagrim la, Naawen ale jam yik ba choa. 30 Nuruba ale deri nya saalobiika chinmaŋa po ale wa cheena. Tenka meena demma ale kum, dii nyin la ba le nya mu ale m nyini chinmaŋa po a cheena ale m pagrimu ale m zulaŋa ale m nalimu nna yegayega. 31 Naawen sabiiloma po ba wanyi ale jam a pa damuniŋ a peeri nna yegayega. Wa dan nye dila, mi yaa a le tom sabiiloma ate ba waan a sueri tenka meena a tigi si nuru baai ate Naawen a lueri la.

32 “Ni basi ate kinjan a sak ni wari kiri. Ni nyiem a dan nya ale ka boro a pusi vaata, ni seba ayen kpari wein a moata kama. 33 Siuk kula po me, ni dan nya wienja de meena ale na boro a nye, ni le seba ayen da nala a moata kama. 34 Ni basi ate m weeni ni nyaku de ayen jinla demma a kan kpi ase ka wienja de meena a jam nye. 35 Wennmazuk ale tenzuk meena a le jam a nueri da yen po, alege mi wienja a kan taamu diipo diipo.

36 “Nuru waai a ze mi Saalobiika nman jamka danni. Mi ale Naawen sabiiloma me dek a ze, alege ka m kowa Naawen nyiini ale seba. 37 Mi nman jamka a le nye ase ka dii ale jam a nye ale nuru waai ate ba a wi wa ayen Nowa dila po dila po la. 38 Ase Nowa ale jam boro a nye wa naaruŋ kpionku la, waai meena a jam boro a nye ka wa dek ale a yaali dii la. Ba jam kasim a de nandiinta ale a nyu ate nidcaba me a faari nipooba. Ba kasim a nye ka dila a ta ga paari diipo ate Nowa a jo wa naaruŋku po alege ate nyiam a jam la. 39 Ba jam a ze ayen Naawen a le basi ate nyiam jam a sueri tenka meena a gbti ba a ko. Mi Saalobiika jamka a le nye ase ka dai dila danni la. 40 Dai dila dek danni nuruba baye a le bo ba kadugsa po a kpa, ate Naawen a pa wanyi a ta chen abe wa ge wanyi wa. 41 Nipooba baye a

le bo nanzuk po a num zom, ate wa pa wanyi abe wa ge wanyi wa.

⁴² “Ni kpesi ni dek abe ni a limsi, dii nyin la ni ze dai dii dannni ate ni nyonowa a cheena la. ⁴³ Ni basi ate m weeni ni ayen ase yeri nyonow a dan seba ayen zueba a le jam wa yeri, wa a le kasim a nya kama ate zuema a kan bage a jo zu. Wa kan goa ase ka wa nin yik ba. ⁴⁴ Diipo ate nama a kan nman a poli ayen mi Saalobiika a le jam la, dila po ale m cheena. Ka dila ale soa ayen ni kasim a gomsa a magsi a limsi la.

⁴⁵ “Ka nama wana dek ale wa chim wensie ale yam nyonow wienja de meena po? Ku a nye ase ka yeri nyonow waai ale lueri wa tomteeroma po wanyi ayen wa chim kpagi mbala zuk abe wa a te ba ndandiinta ate ba a de a yaa le ge a nyeemu la. ⁴⁶ Yenni nyonowa a dan nyini wa le chej juijui la a jam a nya ale tomteerowa a nye dii ate wa weeni wa la, tomteerowa sui a le peenti. ⁴⁷ Wensie ate mi a weeni ni, yenni nyonowa a yaa le basi ate wa a nya wa yenni ntanta meena zuk a te wa. ⁴⁸ Alege tomteerowa waai ate yenni nyonowa a lueri la, a dan ka nyinworuk nyonow, wa a weeni wa dek kama ayen wa nyonowa a kan jamu nwuli. ⁴⁹ Dila nyin la wa yaa yik wa tomteerow chaama a nak kama alege a chej a ga gum baai ale boro a de ndandiinta ale a nyu daata a bugi la jigi. ⁵⁰ Dai dii dannni ate wa kan poli ayen wa nyonowa a cheena la, dai dila dannni dek ate wa cheena. ⁵¹ Wa nyonowa a dan jam nya dii ate wa tom la, wa sui a le puuri nna yegayega ale wa, ate wa namsi wa abe wa pa wa a gum chaab ale velinvendisana. Wa ale bo ka dula a kum abe wa gobi wa nyinana.

25

¹ “Mi a dan nman jam, Naawen naamu a le nye ase ka nipokbilisa piwa baai ale yiti a pa ba zeunta a ta chej ayen ba ga tu nipokfiaka nyonowa la. ² Ba piwa po ka banu ale jam ta yam, alege mbala banuwa me a jam chim betta. ³ Bettana tinuwa a yaa pa ba zeuntana alege ba an pa kpaam a magsi ase mbula a dan nueri abe ba pa nyoro la. ⁴ Alege yammu

nyamma a ta kpaam a gum du a magsi ayen mbula a dan nueri abe ba pa nyoro. ⁵ Nipokfiaka nyonowa a yaa an jam nwuli, ate nipokbilisana a yaa doa a goa.

⁶ “Ku le jam paari goota sunsun la, nuru wanyi a yaa kaari ayen, ‘Nipokfiaka nyonow a cheena. Ni yiti nwuli ate ni ga tu wa.’ ⁷ Nipokbilisana piwa a yaa deri yiti nna nwuli a virinji ayen ba nya ase ba zeuntana a deema a de ya. ⁸ Bettana nyamma zeuntana kpaamu nyiini ale jam a nueri, ate ba yaa weeni yammu nyamma ayen ba nye ba kpaamu a te ba ate ba nyo ba zeuntana po. ⁹ Yammu nyamma a yaa weeni ba ayen, ‘Tama kpaamu an soa diiya. Dila nyin, ni chej yeeja po a ga da kpaam.’ ¹⁰ Bettana a yaa chej ayen ba da ba kpaamu. Ba le cheji a ga nueri la, nipokfiaka nyonowa a yaa jam. Yammu nyamma baai ale poom ta ba kpaamu a magsi la, a yaa deri va nipokfiaka nyonowa a jo yenni po ayen ba maa de nipokfiak ndandiintana. Ba meena ale jo yenni po a nueri la, ba yaa yik nansiunku tuoku a lik.

¹¹ “Ku le ga nye maga dek la, bettana tinuwa a yaa le a nmani a jam a paari la ale tuoku a lik kama. Ba yaa za tuoku noai a nagi ale a wi ayen ba jam a lagri a te ba. ¹² Nipokfiaka nyonowa ale wom ba luelutana la, wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni goori ni wanni abe ni chej du. Mi a ze ni ale ka baai la.’ ”

¹³ Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa weeni wa njanviirima ayen, “Ni chiibi a limsi, dii nyin la ni ze diipo ate mi a cheena la.

¹⁴ “Mi a dan nman jam, Naawen naamu a le nye ase ka nuru waai ale gomsa a magsi ayen wa nyiem la. Wa le gomsa a nueri la, wa yaa wi wa tomteeroma batawa a yaa pai wa ntanta meena a nyo ba nisima po ayen ba a nya ba zuk ate wa jam. ¹⁵ Wa yaa pa wa ntanta a chari ba a va waai meena ale a tom wa tuima dii la. Wa yaa te nin nyonowa ligra tusa nanu, ale a te waai ale pa san la ligra tusa naye, ale ge a te butawa nyonowa ligra tusidi. Wa le chari ba a ga nueri la, wa yaa chej. ¹⁶ Tomteerow waai ale tuesi ligra tusa nanuwa la, a pa

na kama a gerim a nya ligra tusa njanu nyuenta. ¹⁷ Buyewa nyonowa me waai ale tuesi ligra tusa nayewa la, a pa na kama a gerimu a nya ligra tusa naye me nyuenta. ¹⁸ Alege tomteerowa waai ale tuesi ligra tusini la a pa wa nyonowa ligrana kama a tu ten a gu.

¹⁹ “Ku yaa ale ga beni ate ba nyonowa a nyini wa nyeerimu jigini a jam la ate wa yaa a wi ba ayen ba jam wa jigi. Ba le jam wa jigi la, wa yaa bek ba ayen wa a yaali kama ayen wa nya waai meena ale pa wa ligra a gerimu a nya dii nyuenta la. ²⁰ Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusa njanuwa la, a yaa chen a nyini a taam zaani wa nin a weeni wa ayen, ‘M nyonow, fi daam pa ka ligra tusa njanu a te mi ate mi yaa pa na a gerim a nya ligra tusa njanu nyuenta a nman gum du.’ ²¹ Wa nyonowa a yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka nuru man ale nye ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po alege fi a yaa baga a nye ate na zuak a gum du. Yogyogla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po ate fi ale mi ta supeentik.’

²² “Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusa nayewa la, me a yaa nyini a taam zaani wa nin a weeni ayen, ‘M nyonow, fi daam pa ka ligra tusa naye a te mi ate mi yaa pa na a gerimu a nya ligra tusa naye nyuenta a nman gum du.’ ²³ Wa nyonowa a yaa weeni wa ayen, ‘Fi me ka nuru man ale nye ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po, alege fi a yaa baga a nye ate na zuak a gum du. Yogyogla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po, ate fi ale mi ale ta supeentik.’

²⁴ “Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusini la, me a yaa nyini a taam zaani wa nin a weeni ayen, ‘M nyonow, m seba ayen fi nyeka tua kama, dii nyin la fi a che ka za naai ate fi an bori la ale a vaari za naai me ate fi an fobi la. ²⁵ Fi le pai ligrana a te mi la, mi daam a chalika yogsum a yaa ta na a ga tu ten a gu. Nya, lig naai ate fi daam a pa te mi la ale nna.’

²⁶ “Wa nyonowa ale wom dii ate wa weeni la, wa sui a yaa jam a puuri nna

yegayega ale wa ate wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka nuru biok ale nyinworuk nyonow. Fi a poli kama ayen mi a che ka za naai ate mi an bori la ale a vaari za naai me ate mi an fobi la. ²⁷ Ku magsi kama ayen fi daam ate pa m ligrana a te ka nuru waai ale wa pa na a gerimu a nya nyuenta a gum du a te mu la. ²⁸ Tuesi ligrana wa jigi a pa na a te m tomteeroma wanyi wa waai ale ta ligra tusa piwa la. ²⁹ Nuru waai ale a pii nyin la, a le nya nanta a gum du, alege waai ale kan a pii nyin la a kan nya jaaboa. ³⁰ Ni yik nyinworuk nyonowa de a ta wa a nyini peelim a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega, abe wa a njobi wa nyinana.’

³¹ “Mi Saalobiika ale Naawen sabiiloma a dan jamu, m le jam a kala ka m naamu zukpaglika zuk a yaa soa tenka meena. ³² Abe m wi waai meena ate ba tigi a jam m ten. Ba dan jam, m le poori ba buye ase naapeerik ale a poori wa piisa ale wa bua dii la. ³³ M le yik baai ale a nye ase piisa la a zaani m juga gen, abe m yik baai me ale a nye ase bua la a zaani m gala gen. ³⁴ Mi waai ale soa tenzuk meena la, a le weeni baai ale bo m juga gen la ayen, ‘M Kowa Naawen a maari ni abe wa niak ni. Wa le jam a nye tenzuk meena la, wa gomsika nanta a zaani a te ni. Ni be jam a tuesi ba yogyogla de. ³⁵ Kom ale jam a yik mi la, nama a te mu nandiinta ate m de. Nyanyuila me ale jam ta mu la, ni te mu nyiam ate m nyu. M le jam ka nichaano la, ni nye m tia ale a ta mu a jo ni yienja po. ³⁶ Mi ale jam kan ta gatta la, ni te mu gatta ate m jo. Mi ale jam a wiak la, ni nya m zuk. Ba le jam a yik mu a lik dok po la, ni jam a puusi mu.’

³⁷ “Baai ale ka tomdo manja ale za m juga gen la, ba wanyi a le weeni mu ayen, ‘M Nyonow, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a ta fu ate ti te fu nandiinta ate fi de? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale nyanyuila a ta fu ate ti te fu nyiam ate fi nyu? ³⁸ Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi chim nichaano ate tama a nye fi tia ale a yik fu a ta jo ti yienja po? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi an jo gatta ate tama a te fu gatta ayen fi jo? ³⁹ Ka dimpo me

ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dok po ate tama a jam puusi fu?’

⁴⁰ Mi a le weeni ba ayen, ‘Wensie ate mi a weeni ni ayen dii meena ate nama a nye a te mi njanviirima po baanƙa me dek la, ni nye a te ka mi dila.’

⁴¹ “Dula jigini m le chiem a weeni tuimbaata nyamma baai ale bo m gala gen la ayen, ‘Nama baai ate Naawen a ka te ni la, ni cheɗ du mi ten a cheɗ bolim buui ale kan maara kpimsi ate Naawen a gomsɪ a magsi a te Sitaana la ale wa sabiiloma la. ⁴² Kom ale jam ta mu la, nama an te mi nandiinta ayen m de. Nyanyuila ale jam a yik mu la, nama an te mi nyiam ayen m nyu. ⁴³ Mi le jam ka nichaano la, nama an te mi tia ale ta mu a jo ni yienja po. Mi le jam kan ta gatta a jo la, nama an te mi gatta ayen m jo. Mi le jam a wiak ale bo likka dok po me la, nama an jam ayen ni nya mi zuwa.’

⁴⁴ “Baai ale jam za m gala gen la, ba wanyi a le weeni mu ayen, ‘M Nyɔɔɔ, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a yaase nyanyuila a ta fu? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi ka nichaano yaa fi ka gatta a jo? Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dok po, alege tama an maari fu?’ ⁴⁵ M le nman a weeni ba ayen, ‘Wensie ate mi a weeni ni ayen diipo meena ate nama an jam maari mi njanviirima po baanƙa me dek la, nama an maari daa mi.’ ⁴⁶ Naawen a le yik baai ale a tom tuimbaata la a nyo juijui ate ninam yegayega a boro ate ku ka kpeglimka me la, alege tuimmanja nyamma ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka.”

26

¹ Yeezu ale jam a sak wa njanviirima wienja de meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, ² “Tigi kpeeni dii ate Juuma a wi ayen Gaambasika Tigini la a tali ka daa naye ate di paari. Na dan jam paari, ba le yik mi Saalobiika a ta ga nyo baai a le ba pa mu a kpi jabarim nyin ate m kpi la, nisima po.”

³ Va nala po Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja a yaa tigi chaab Kayafas waai ale jam ka ba kpagi

la yekpeeni po, ⁴ ayen ba poli a nya siuk ate ba va a suk yik Yeezu a ko. ⁵ Alege ba yaa nman weeni chaab ayen, “Ase ti dan a yik wa nuru boanni baai ale tigi chaab ayen ba de tigi de la sunsun, ba le jam a yiti ale noayen a nyiem a kaasi tuima tenka po.”

⁶ Da yen po ate Yeezu a yaa jam bo nuru wanyi ate ba a jam a wi wa ayen, Simon la yenni po dii ale jam bo Betani tenka la a de nandiinta. Simon wala a jam ta ka gama tuem, alege ate bu yaa a nueri. ⁷ Nipok wanyi a yaa nyini peelim a ta kpa buui ate bu nyummu a masa nna yegayega la a jam jo Yeezu jigi a kpiiri bu a nyo wa zuk. ⁸ Yeezu njanviirima ale ga nya nipowa ale nye dii la, ba sue yaa puuri ale wa. Ba yaa jam a poli ba suniima po ayen, “Ka boa ale soa ate nipowa de a pa kpaamu a yik kaasi nna la? ⁹ Wa dan poom a pa bu a da ligra yegayega a pa na a te niwomma, dila an zunchoja?”

¹⁰ Yeezu a yaa jam seba dii ate ba a poli la, a yaa weeni ba ayen, “Ka boa ate wa le a nye dii la a daani nama? Ni basi wa, dii nyin la wa tom ka waman a te mi. ¹¹ Niwoba a kasim a bo ale nama kama daa meena, alege mi a kan bo ale ni a ta a cheɗi. ¹² Nipowa de a kpiiri a nyo mi zuk a deri gomsɪ mi nyinka a magsi ka guka. ¹³ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba a sak Naawen wamanjana la, ba le weeni nipowa de ale nye dii a te mi la. Ba le kasim a teeri wa yoi diipo meena wuu.”

¹⁴ Da nala po Yeezu njanviirima pi ale bayewa po wanyiwa waai ate ba a wi wa ayen Judas Iskariot la, a jam a yiti a cheɗ Juuma Puusika Yenni kpanja jigi, ¹⁵ a weeni ba ayen, “Ase mi a dan бага a yik Yeezu a ta wa a jam a nyo ni nisima po, nama a le te mu ka boa?” Wa le bek ba dila la, ba yaa deri a chiini ligbie pisita a te wa dula jigini. ¹⁶ A nyini da nala po a ta a cheɗ, Judas a yaa nyiem a gisi ka siuk ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak.

¹⁷ Juuma Gaambasika Tigini yaa jam paari. Da nala po ba nyiem a kasim a nobi ka boroboruk kuui ate ba kan pa dabinta a nyoro la. Yeezu njanviirima a yaa jam

wa jigi a bek wa ayen, “Ka be ate fi a yaali ayen ti ga gomsa Gaambasika Tigini nandiintana ate fi jam a de?”

¹⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni chenjuru wanyi jigi tenka po a ga weeni wa ayen, ‘Ti Sagrowa ale tom ti ayen ti jam a weeni fu ayen wa kummu dannu a moata kama. Tama ale wa ale a yaali ayen ti de Gaambasika Tigini nandiintana fi yenni po.’ ”

¹⁹ Wa njanviirima a yaa chenj ga nye dii ate wa weeni la a yaa dik nandiintana dula jigini.

²⁰ Wenni ale jam a sin la, Yeezu ale wa njanviirima pi ale bayewa a yaa tigi chaab a kala a de nandiintana. ²¹ Ba le jam boro a de la, wa yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nama po wanyi ale a yaali ayen wa ta mi a ga bobri a sak.”

²² Wa njanviirima ale wom dii ate wa weeni ba la, ba meena sue a yaa jam kaasi ate ba yaa bek wa wanyi wanyi ayen, “M Nyono, ka mi?”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale kala dela pa wa boroboruk a maari a siuk jentana ale mi dek la, a le wa ta mu a ga bobri a sak. ²⁴ Mi Saalobiika a le kpi ase ka dii ate ba njanviirima Naawen gbanaka po dila po dila po la. Ku le pagra a te waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la. Ba dan jam kan biak wa, kula ate zunchoj kama.”

²⁵ Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri la a yaa bek wa ayen, “M Nyono, ka mi?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ka fi.”

²⁶ Ba le jam boro a de la, Yeezu yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen ayen wa niak ku. Wa le puusi a te Naawen a nueri la, wa yaa we boroboruku a chari wa njanviirima ale weeni ba ayen, “Ka mi nyinka ale nna. Ni nja a nobi.”

²⁷⁻²⁸ Wa yaa njanviirima pai beerik ale daam a puusi a te Naawen ayen wa niak bu. Wa le puusi a te Naawen a nueri la, wa yaa pai a te ba ale weeni ba ayen, “Ka mi ziimu ale nna. Ni nja a nyu. M le pa bu a te nuruba yegayega, ate Naawen a vonj ba tuimbaatana a te ba. M dan nye dila, ku le sak ayen wa ale wa nuruma

a ta ka noayen ale chaab. ²⁹ Wensie ate mi a weeni ni, bu de ate mi a nyu la, m kan njanviirima nyu ase ka m nin jo m kowa Naawen naamu po a njanviirima nyu ale ni.”

³⁰ Ba le de nandiintana a nueri la, ba yaa yi yiili a pak Naawen ale ge a nyini dula jigini a chenj ga jueli Olivi Guuku zuk.

³¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba njanviirima Naawen gbanaka po a weeni ayen, ‘Naawen a le jam a ko naapeerika, abe wa ge wa piisana a basi ate njanviirima chali a waan chaab.’ Yokku de nama meena a le chali a waan abe ni ge mi nyini ³² Alege m dan yiti kum po, m le de ni nin a chenj Galili tenka po.”

³³ Piita yaa weeni wa ayen, “Fi njanviirima meena a dan basi fu, mi kan maara basi fu diipo.”

³⁴ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Basi ate m weeni fu, yokku de fi a le pagsi ku noai buta ayen fi ze mi, ale ge ate vari kpadiaka a kum.”

³⁵ Piita yaa njanviirima weeni wa ayen, “Mi kan weeni ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila.”

Wa njanviirima meena me a weeni dila degadega.

³⁶ Ba yaa jam paari jigi ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa njanviirima ayen, “Ni kali dela ate m chenj a ga puusi a te Naawen abe m jam.” ³⁷ Wa le a chenj la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemsi ale wa suoku Jon, Zebedi bisana a va wa. Ku yaa jam kperi wa ate wa piilim boro a nya ninam nna yegayega ate wa sui me a yaa kaasi nna yegayega. ³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “M sui ale kaasi a gaam taam nna yegayega, ate ku a nye nna ase mi a yaali ayen kpi la. Ni be limsi mu dela ate m jam.”

³⁹ Wa le njanviirima chenj maga dega la, wa yaa kpi duna ten a puusi a te Naawen ayen, “M Koa, mi a saalim ayen ku dan ka fi popeantik, be yeeri namka de mi jigi a basi. Nye fi dek ale a yaali dii la, alege daa mi ale a yaali dii la.”

⁴⁰ Wa le njanviirima pilim a nyini wa puusika jigini a jam la, wa yaa nya wa njanviirima batawa a doa goa. Wa yaa weeni Piita ayen, “Ka boa ate nama an

baga a kali a limsi maga ale ge a goa? ⁴¹ Ni yiti a puusi a te Naawen ate Sitaana a kan paasi ni ate ni va wa nɔaya. Ni suniima po nama a yaali ayen ni a nyɛ mi yaaka, alege ni nyiɛnsaɛ an pagra. Dila ale soa ate nama a goa la.”

⁴² Wa yaa nman pilim cheɛ wa puusika jigini a ga puusi a te Naawen ayen, “M Koa, ku dan kan ta nyeka alege ate fi a yaali ayen m nam be basi ate fi ale a yaali dii la a nyɛ.” ⁴³ Wa yaa nman pilim a jam a paari ale wa nɔanviirima a doa a goa, dii nyiɛ la goom ale jam ta ba nna yegayega.

⁴⁴ Yeezu a yaa nman pilim cheɛ a ga puusi a te Naawen ase wa le poom a puusi dii la. ⁴⁵ Butawa po Yeezu yaa nman pilim a jam paari a bek ba ayen, “Ni diem a doa a goa kama? Wie meena a nueri kama. Di danni a paari ya ate ba ayen ba yik mi Saalobiika a nyo tuimbaata nyam nisima po. ⁴⁶ Ni yiri ate ti cheɛ. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena.”

⁴⁷ Yeezu ale diem boro a biisi la, Judas waai ale jam ka wa nɔanviirima po wanyi la, a yaa jam wa jigi ale nuru boari yegayega. Juuma Puusika Yenni kpanɛa ale Juuma kpanɛa ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa. ⁴⁸ Bumbobrowa a poom weeni ba kama ayen, “Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi ale a gbaari wa la, ka wala ale la. Ni yik wa ale pagrim.”

⁴⁹ Nuru boanni ale jam a ga moata Yeezu la, Judas a yaa deri cheɛ a ga puusi ale gbaari wa a weeni wa ayen, “Mi Sagro, suyogini a bo ale fu.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “M doa, nyɛ dii ate fi a poli ayen fi nyɛ mu la.”

Baai ale jam va Judas la, a yaa yik wa ale pagrim. ⁵¹ Yeezu nɔanviirima po wanyi a deri yeeri wa gebi kpiɛɛ a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi turi a gebi lonsi tɛɛ. ⁵² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Pa fi gebika a nman su ka fooku po. Nuru waai ale ta gebi kpiɛɛ a che kpalɛɛ po la, a dan kan a kpesi, ba le pa gebi kpiɛɛ ka choa a ko wa. ⁵³ Nama a ze ayen mi baga kama a wi m kowa ayen wa tomu wa sabiiloma

baai ale piisi nna yegayega la ate ba jam a maari mu? ⁵⁴ M dan nyɛ dila, wie nɔai ate ba nmarisi mi wie Naawen gbanɛa po dila po dila po la a kan chim wensie.”

⁵⁵ Yeezu a yaa viriɛni a bek nuru boanni ayen, “Mi ka zue ate nama a ta gebi kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu? Daa meena mi a kasim bo ale ni Juuma Puusika Yenni po a sak ni kama, alege nama an jam a yik mu. ⁵⁶ Ba le nmarisi Naawen gbanɛa po dii la a sum chim ka wensie jinla.”

Dula jigini wa nɔanviirima meena a yiti a chali ale ge wa.

⁵⁷ Ba yaa ta Yeezu a cheɛ Juuma Puusika Yenni kpagini waai ate ba a wi wa ayen Kayafas la jigi. Ba le jam a ga paari dula la, Juuma Sinsak sagroma ale Juuma kpanɛa a yaa jam tigi chaab. ⁵⁸ Piita a yaa magi va ba nɔanɛ a jam jo Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni dabiaka po a cheɛ a ga kala ale kpagini limsidoma ayen wa nya dii ale di nyɛ la. ⁵⁹ Juuma Puusika Yenni kpanɛa ale boteeroma meena a jam bo dula a gisi nuru ayen wa weeni a sak ba ayen wa nya Yeezu ale wa boro a tom wabiok ate ba baga a nya siuk a ko wa. ⁶⁰ Ba yaa gisi a kpeeri. Alege nuruba yegayega a diem nyini a jam za ba niɛ ayen ba velim wie a te wa. Kula nɔanɛni nuruba baye a yaa nyini a jam za ba niɛ. ⁶¹ A weeni ayen, “Tama a wom ale Yeezu a weeni ayen wa baga a kaasi Juuma Puusika Yenni, abe wa nman a se di daa nta po.”

⁶² Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiti a cheɛ a ga zaani ba meena sunsuɛ a yaa bek Yeezu ayen, “Fi ka wari a tulisi ale nɔai meena ate ba a biisi a te fu la?” ⁶³ Alege Yeezu a yaa sina. Kpagi kpeeni a yaa nman weeni wa ayen, “Mi a yaali kama ayen fi pe Naawen waai ale boro la yonni nyiɛ abe fi weeni mu wensierɛa.” Wa yaa bek Yeezu ayen, “Fi ka Naawen biika waai ate ba a wi wa ayen Varibasidowa la?”

⁶⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mm, mi ale la. Ni basi ate m weeni ni ayen da yeɛ po fi le nya mi Saalobiika ale m kala Naawen juga geɛ. Fi le nman nya mu

ale m nyini Naawen jigi chinmaan̄a po a cheena.”

⁶⁵ Wa le weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa garuku a dari cheeri ale weeni ba ayen, “Ti kan n̄man a yaali seeroba. Ni meena a wom wa le pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la. ⁶⁶ Nama a poli ka se, wa lo yaa wa an loya?”

Ba meena a yaa weeni ayen, “Wa lo kama. Ku magsi ba ko wa kama.”

⁶⁷ Nuruma ba gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyin̄ ale a nak wa. ⁶⁸ A weeni ayen, “Fi a weeni ayen fi ale Varibasid̄owa. Be min̄ baai ale a nak fu la.”

⁶⁹ Ba le ta Yeezu a nȳ nyaku de meena la, Piita a diem bo ka yenni dabiaka po. Nip̄okbili wanyi a yaa jam boro. Wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni d̄ogleema po wanyi. Wa yaa nya Piita a weeni wa ayen, “Daa fi ale poom va Galili t̄n̄ka denowa Yeezu la?”

⁷⁰ Wa yaa pagsi ale baai meena ale za dula la nimb̄ie po ale weeni wa ayen, “Ka boa ate fi a begi mi dila? Mi ze fi ale a biisi dii la.” ⁷¹ Wa le weeni dila la, wa yaa yiti a chej a ga za nansiun̄ku noai. Nip̄okbili wa choa a n̄man diem nya wa dula jigini ale wa za ate wa yaa weeni nuru baai ale za m̄oata wa la ayen, “Nuruwa de ka Yeezu n̄aan̄viirima po wanyi.”

⁷² Piita a yaa n̄man pagsi ayen, “M pe ya, mi ze nuruwa de.”

⁷³ Ku an jam beniya ate baai ale jam za m̄oata wa la wanyi a yaa weeni wa ayen, “Fi ka ba wanyi, dii nyin̄ la fi a biisi ase ka Galili deno la.”

⁷⁴ Piita a yaa weeni wa ayen, “M pe ya, ka wensie ate mi a biisi. Mi ze nuru waai wie ate fi a biisi la.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, vari kpadiaka a yaa deri kum. ⁷⁵ Ate Piita a yaa teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa, ale ge ate vari kpadiaka a kum la. Wien̄a de meena a yaa nȳ ate Piita sui a kaasi ate wa yaa deri nyini a kum nna yegayega.

27

¹ Vanni ale veenti la, Juuma Puusika Yenni kpan̄a ale Juuma kpan̄a meena a n̄man tigi chaab ayen ba poli ba le ba nȳ dii a ko Yeezu la. ² Ba le biisi le chaab a nueri la, ba yaa bobi wa nisiman̄a a ta wa chej gominawa waai ate ba a wi wa ayen Paalot la jigi.

³ Judas waai ale jam ta Yeezu a ga bobri a sak la, ale nya ba le bo Yeezu buusan̄a dii la, wa sui a yaa jam kaasi, ate wa yaa n̄man pilim a chej Juuma Puusika Yenni kpan̄a ale Juuma kpan̄a jigi ayen wa pa ba ligbeen̄a pisitawa a te ba. ⁴ Wa le ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, “Naawen a nya mi kaasun̄ku kama, dii nyin̄ la mi a ta ka nuru waai ale kan seba wari noai po la, a jam bobri a sak nama. Ȳogȳogla de nama me a yaa bo wa kum buusa.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Kula a daa tama nin̄a, alege ka fi dek nin̄.”

⁵ Judas ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa pa ligran̄a a yuk basi Juuma Puusika Yenni sunsun̄, ale ge a nyini a ga bobi miik a kpi.

⁶ Judas ale ga nyini la, Juuma Puusika Yenni kpan̄a a yaa yiti a pisi ligran̄a ale weeni chaab ayen, “Ligran̄a de tama pa n̄a a da ka nuru nyuvuri. Ti Sinsan̄a a kan siagi ayen ti pa n̄a a maa gum Juuma Puusika Yenni ligran̄a po.” ⁷ Ba le nya chaab a nueri la, ba yaa pa ligran̄a a da t̄n̄ka kaai ate ba a wi ayen sam̄onsa meka jigi la. Ba jam a yaali kama ayen ba pa dula jigini a chim nicham guka jigi. ⁸ Ka dila ale soa ate nuruba a deema a wi dula jigini ayen ziimu jigini la.

⁹⁻¹⁰ Naawen biisiteer̄owa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la a jam a n̄marisi nyaku de wie kama dila po dila po ayen, “Juuma a jam siak kama ayen ba pa ligbeen̄a pisitawa a da sam̄onsan̄a meka jigini. Ba yaa pa ligran̄a a da t̄n̄ka ase Naawen ale poom a weeni ba dii la.” Dii ate Juuma Puusika Yenni kpan̄a a tom la a basi kama ate Jerimaya wien̄a a chim wensie.

¹¹ Yeezu a yaa jam taam a zaani Paalot nin̄. Paalot a yaa bek wa ayen, “Ka fi ale Juuma naawa la?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ka fi ale a weeni dila.” ¹² Alege Juuma Puusika Yenni kpan̄na ale Juuma kpan̄na ale jam a n̄ma wa la, wa an jam weeni wariya.

¹³ Paalot yaa bek wa ayen, “Fi kan wom ba ale a n̄ma fu ale wie n̄aai meena la?”

¹⁴ Alege Yeezu an jam tulisi wayen̄ me la. Ku yaa jam cha Paalot nna yegayega ale wa ale kan a tulisi wari la.

¹⁵ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, gominawa Paalot a nyiem lak nuru waai ate ten̄ka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka d̄okku po a nyini la a basi kama. ¹⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik. Nuruba a jam seba wa ka nna yegayega.

¹⁷ Paalot a yaa bek nuru baai meena ale tigs̄i chaab la ayen, “Nama a yaali ayen m basi ka ba wana? Barabasi yaa Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasid̄owa la?”

¹⁸ Paalot jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpan̄na nyunni nyin̄ ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

¹⁹ Paalot ale jam diem kala boteka d̄okku po la, wa powa a yaa tom weeni wa ayen, “Kan nȳe nuruwa de jaab̄oa ale wa an kaasi wariya. Dii nyin̄ la deemwa yokku mi goadaasim wa wari kama ate ku daani mi nna yegayega.”

²⁰ Juuma Puusika Yenni kpan̄na ale Juuma kpan̄na a yaa weeni nuru boanni ayen ba saalim ate wa lak Barabasi a basi abe wa ge ate ba ko Yeezu. ²¹ Paalot a yaa bek nuru boanni ayen, “Nuruma de bayewa, nama a yaali ayen m basi ka ba wana?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Ti a yaali ayen fi basi ka Barabasi.”

²² Wa yaa n̄man bek ayen, “M be m nȳe Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasid̄owa la ka se?”

Ba meena yaa tulisi ayen, “Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin̄ ate wa kpi.”

²³ Wa n̄man bek ba ayen, “Ka boan jaab wabiok ate wa nȳe?”

Ba yaa kaari nna yegayega ayen, “Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin̄ ate wa kpi.”

²⁴ Paalot a yaa nya ayen wa an бага a nȳe wariya dii nyin̄ la, ba nuemka ale ta kpalin̄ a jam. Wa yaa pa nyiam a nari

wa nisan̄a nuru boanni nin̄, ale weeni ba ayen, “Mi nin̄ maa ka nuruwa de kum po, ku bo ka nama dek jigi.”

²⁵ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Basi ate wa kummu nyin̄ ninammu a jam tama ale ti bisan̄a jigi.”

²⁶ Paalot a yaa lak Barabasi a basi ale basi ate ba miiri Yeezu. Ba ale miiri wa nueri la, wa yaa pa wa te ayen ba ta wa ga kpi jabarimu nyin̄ ate wa kpi.

²⁷ Paalot sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba gominawa yenni dabiaka po ate ba meena a yaa gilim wa. ²⁸ Ba yaa yeeri wa gattan̄a ale pa garuk monūj a jo wa. ²⁹ A pa munsa a yok zutok a pa vuk wa zukku ale pa tachek a nyo wa juga nisan̄a po. Ba yaa kpi duna wa nin̄ a nȳe wa a la, ale a weeni ayen, “Juuma naawa kasim boro taam wuu.” ³⁰ Ba jam chesi tintueta a basi wa nyin̄ ale pa duok a nak wa zukku. ³¹ Ba ale nȳe wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa dek gattan̄a a jo wa a ta wa nyini chen̄ ayen ba kpi wa jabarimu nyin̄ ate wa kpi.

³² Ba ale jam bo siuku po a chen̄ la, ba yaa zik Simon ale wa cheena ten̄ka po ate sojima a fe wa ate wa tuesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka ten̄ kaai ate ba a wi ayen Sairini la deno. ³³ Ba yaa ga paari juijui ate ba a wi ayen Golgota la. Ku kiri ale zukoluku jigini. ³⁴ Ba yaa pa tiim a nyo daam po a lam nya ale pa te Yeezu ayen wa nyu alege wa an jam nyu ya.

³⁵ Ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyin̄, ale pa wa gattan̄a a chari chaab. Ba jam nak ka gban̄ a nya waai ale magsi garuk kuui deka la. ³⁶ Ba ale nak gban̄ka wa gattan̄a nyin̄ a nueri la, ba yaa kala a limsi ayen waai a kan vari wa a basi. ³⁷ Ba yaa pa tapagi a n̄marisi di nyin̄ ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a pa di kpi jabarimu zuk. ³⁸ Ba jam maa kpi ka zueba baye n̄anbarinta nyin̄ a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala.

³⁹ Nuru baai ale jam va dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen, ⁴⁰ “Fi weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi n̄man se di a

nueri daa ηata po. Fi dan ka Naawen biik be nyini jabarimu zuk a sinj a vari fi dek a basi.”

⁴¹ Juuma Puusika Yenni kpanηa ale Juuma Sinsak sagra, ale Juuma kpanηa me a jam a la wa ale a weeni ayen, ⁴² “Wa jam baga a vari nuruba a basi kama, alege wa an baga a vari wa dek a basi. Daa wa ale Juuma naawa? Wa dan nyini jabarimu zuk a sinj ti yaa le ta siaka ale wa. ⁴³ Wa ta siaka kama ayen Naawen ale bo le wa ale weeni ayen wa ka Naawen biik. Ti be le nya ase Naawen ale vari wa a basi ya.”

⁴⁴ Zue baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa dila degadega.

⁴⁵ Wenni ale jam jueli a bo wenzuk sunsun la, legi a yaa jam lik tenj kala meena a ta ga paari wenbalini. ⁴⁶ Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega a weeni wa dek tenjka biika po ayen, “Eloi, eloi, lama sabagtani.” Ku kiri ale, “M Kowa Naawen, m Kowa Naawen, ka boa ate fi zeri mu?”

⁴⁷ Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela a wom dii ate wa weeni la kama. Ba yaa weeni ayen, “Wa a wi ka Naawen biisiteerowa Elaja.” ⁴⁸ Ba po wanyi a yaa chali chej ga pa sosok a lusi damiisin po a pa yik duok wonj nyinj a zak ta jueli Yeezu noai.

⁴⁹ Nuru mbala yaa weeni ayen, “Ni basi ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa a ta nyini jabarimu zuk a sinj tenj ya.”

⁵⁰ Yeezu a yaa ηman kaari nna yegayega a yaa le ge a kpi.

⁵¹ Wa ale jam kpi la, garuk kpionj kuui ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku ηmazuk a ta sinj paari ku tenj. Naawen a jam basi kama ate tenjka a choa ate pinaηa a na a mobi, ⁵² ate baai meena ale jam a va Naawen alege a kpi la boositaηa a lagri ate ba yiti kum po, ⁵³ alege basi boositaηa. Ku ηaan nyinj ate Yeezu a yiti kum po la ba yaa jo Jerusalem tenjka po. Nuruba yegayega ale jam a nya ba.

⁵⁴ Sojima kpagini ale soji baai ale jam a limsi la ale nya tenjka choaka ale dii meena ale nye la ku yaa cha ba nna

yegayega. Ba yaa weeni ayen, “Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik.”

⁵⁵ Nipok baai ale jam maari Yeezu Galili tenjka po la a jam za moata dula a nya dii meena ale nye la kama. ⁵⁶ Baai ale jam bo ba po la ale Mεeri Magdala ale Mεeri, Jeemsi ale Josefi mawa, ale Zebedi powa.

⁵⁷ Jigsiro wanyi ale jam nyini tenj ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka waai ale ta siaka ale Yeezu. ⁵⁸ Da dila dannijunwai ate wa yaa chej Paalot jigi a saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta chej ga gu. Paalot a yaa siak ayen wa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta ga gu. ⁵⁹ Josefi a yaa basi dula jigini alege chej ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a yaa pa garuk paaluk a pili ka ⁶⁰ a ta ga dueni punj vorub paalik po. (Tenj kala demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po). Wa yaa bilim tintain kpeeni a lik punjku vorumu noanni. ⁶¹ Mεeri Magdala ale Mεeri nwala a jam kali ka dula a tuk vorumu nyinj.

⁶² Vari ale ηman Veenti la, ba Vuusum Danni saliuku Juuma Puusika Yenni kpanηa ale Farisiima a yaa chej Paalot jigi a weeni wa ayen, ⁶³ “Ti deema teeri velinwendika ale jam boro la wa weeni ayen, ‘M le yiti kum po ku daa ηata dai.’” ⁶⁴ Be basi ate ba ga a limsi vorumu ate ku paari daa ηata ate wa ηaanviirima a kan magi yeeri wa abe ba weeni nuruma ayen wa yiti kum po. Dan kan daa di ventana de ale gaam wa le lij velim dii la.”

⁶⁵ Paalot a yaa siak ale basi ayen sojiba chej a ga ηmasi a limsi vorumu.

⁶⁶ Ba yaa chej ga daani tintanni ayen waai dan bilim di abe ba minj a yaa le basi ate sojima a limsi vorumu.

28

¹ Ba Vuusum Danni ale taam la, Mεeri Magdala ale Mεeri nwala a yaa chej ba nya juijui ate ba gu Yeezu la. ² Tenjka yaa jam choa nna yegayega, ate sabiilo a nyini wennmazuk a sinj bilim tintanni a dueni nakpiak a kali di zuk. ³ Sabiilowa a jam kasim a nyagsi kama ase wein ale a chagsi dii la. Wa gattaηa me a peenti

nna yegayega. ⁴ Yɔgsum yaa yik baai ale a limsi vorumu la nna yegayega ate ba nyiŋsaŋa a gok ate ba nyɛ nna ase ba kpi la.

⁵ Sabiilowa a yaa weeni nipooma ayen, “Ni kan chali yɔgsumɔa, mi seba ayen ni a gisi ka Yeezu waai ate ba kpi wa jabarimu nyiŋ la. ⁶ Wa ka dela jigini, wa yiti kum po kama ase wa ale liŋ weeni ni dii la. Ni jam a nya juijui ate ba pa wa a dueni la. ⁷ Ni cheŋ nwuli a ga weeni wa ŋaŋviirima ayen wa yiti kum po kama, wa be de ka niŋ a cheŋ Galili teŋka. Ni le nya wa dula jigini. Ni teeri m le weeni ni dii la.”

⁸ Ba yaa basi dula jigini ale supeentik a ga weeni wa ŋaŋviirima dii meena ate sabiilowa a weeni ba la.

⁹ Yeezu a yaa tu ba dula jigini a yaa weeni ba ayen, “Suyɔgini a bo ale ni.” Ba yaa domsi kali a puusi wa. ¹⁰ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yɔgsumɔa abe ni ga weeni m suaataŋa ayen ba cheŋ Galili teŋka a ga tu mu dula jigini.”

¹¹ Nipooma ale cheŋ a ga nueri la, sojima gela a yaa cheŋ teŋka po a ga weeni Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa dii meena ale nyɛ la. ¹² Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a yaa tu chaab ale teŋka kpaŋŋa ate ba pa ligra yegayega a te sojima ale weeni ba ayen, ¹³ “Ni weeni ayen nama a doa goa kama ate wa ŋaŋviirima a jam zu pa wa. ¹⁴ Gominawa a dan poom wom ti le biisi a vari ni a basi.”

¹⁵ Sojima yaa tuesi ligraŋa ale weeni ate ku paari Juuma meena ayen Yeezu ŋaŋviirima ale zu pa wa vorumu po.

¹⁶ Wa ŋaŋviirima pi ale wanyiwa a yaa cheŋ a ga jueli guuk kunyi zuk Galili teŋka po juijui ate Yeezu a weeni ba ayen ba cheŋ la. ¹⁷ Ba ale nya wa dula jigini la ba yaa puusi wa. Ba gela a jam diem ta ka chichama. ¹⁸ Yeezu a yaa forisi paari ba a weeni ba ayen, “Naawen a te mi pagrim kama wenŋmazuk ale teŋzuk meena. ¹⁹ Ni cheŋ teŋsa meena a sak nuruba ate ba va mi, abe ni a te ba soka Kowa Naawen ale wa biika ale wa chiika pagrim nyiŋ. ²⁰ Ni sak ba ate ba va wie ŋaai meena ate mi a sak ni la. M le bo ale ni a ga paari teŋka kpeglimka.”

Yeezu Wamaɓsaɓa Wie Ate MAAK A N̄MARISI LA

¹⁻⁴ Dila po dila po Naawen jam weeni wa biisiteerɔma wanyi ate ba a wi ayen Azaya la, ayen wa n̄marisi nyo Naawen gban̄ka po ayen,

“ ‘Wa le tom nuru ate wa de nin jam gomsɩ siuku a magsi a te waai ale wa jam la.’ ”

Lueluk ale a kaari goanni po a weeni ayen,

‘ni gomsɩ Nyɔnɔwa siuku abe ni teenti ku.’ ”

Naawen biika ate ba a wi ayen Yeezu Kirisita la wamaɓsaɓa wie ale nna. Ku be piilim kama a magsi chaab ale Azaya ale n̄marisi dii Naawen gban̄ka po la.

Ku n̄aan̄nyin̄ ate nuru wanyi ate ba a wi ayen Jɔɔn a yaa nyini goanni po a jam a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka ale a weeni ba ayen, “Ni meena basi ni wabaataɓa, abe ni va Naawen siuku. Ni dan tagri m le te ni soka ate Naawen a von̄ ni wabaataɓa a te ni.” ⁵ Nuruba yegayega a yaa nyini ten̄kpien̄ka Jerusalem ale ten̄ sii meena ale gilim ka a bo Judia po la a jam Jɔɔn jigi. Ba ale wom wa sinsaɓa la, ba yaa tok ba tuimbaataɓa meena a sak Naawen ale ge ate Jɔɔn yaa te ba soka beli dii ate ba a wi ayen Jodan la po.

⁶ Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nye Jɔɔn garuku. Wa jam pa ka chiakgbain a bobi wa chiaka. Wa jam a n̄obi ka tintue ale a de siita me. ⁷ Wa jam a mooli kama ayen, “Nuru wanyi ale bo mi n̄aan̄ a cheena. Wa ta pagrim a gaam mi kama. Mi posima ale m nin chim yomo waai ale wa domsi a kali wa nin̄ a yeeri wa nuensaɓa a te wa. ⁸ Nyiam ate mi pa a so ni nyiɓsaɓa, alege waai ale cheena la, a le pa ka Naawen Chiika a sueri ni suniimaɓa.”

⁹ Da n̄ala po Yeezu a jam nyini ten̄ kanyi ate ba a wi ayen Nazaret ate ka jam bo ten̄ kaai ate ba a wi ayen Galili la po. Wa yaa jam Jɔɔn jigi ayen Jɔɔn te wa soka Jodan benni po. ¹⁰ Jɔɔn ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsuɓ a

jueli la, wa yaa deri nya wenna mazuku ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a sin̄ jam kali wa zuk nna ase nangan̄ la, ¹¹ ate lueluk a yaa nyini wenna mazuku po a weeni Yeezu ayen, “Fi ale m be kaai ate m mariɓ la. M sui a peenti ale fu kama.”

¹² Dula jigini Naawen Chiika a yaa basi ate Yeezu a chen̄ ga jo goanni po juijui ate goaduɓa a boro la. ¹³ Wa jam bo dula jigini ate ku paari ka da pisinaansi. Da n̄ala po Sitaana a yaa jam wa jigi a nye wa nya ayen wa siak a te wa, alege Sitaana an jam baga a paasi wa. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maa maari wa.

¹⁴ Da yen̄ po nuruba a yaa yik Jɔɔn a ta wa ga lik dok po. Ku n̄aan̄nyin̄ ate Yeezu a yaa jam Galili ten̄ka po a mooli Naawen wamaɓsaɓa ayen, ¹⁵ “Da n̄aai ate Naawen dak ayen wa naamu le jam la, a moata kama. Ni basi ni tuimbaataɓa abe ni ta siaka ale wa wamaɓsaɓa.”

¹⁶ Yeezu ale va Galili mogi kpeeni noai a taam la, wa yaa nya nuru wanyi ale wa suok. Ba yue ale Simon ale Andiru, ate ba yaa za a yuk ba n̄maasaɓa a basi nyiamu po. ¹⁷ Yeezu yaa wi ba ayen, “Ni jam va mi n̄aan̄. Nama daam ka jum yigrisa, alege jinla mi a te ni ka tuim paali ayen ni nye ate nuruba a jam va mu.” ¹⁸ Ba yaa ale wom dila la, ba yaa deri basi ba n̄maasaɓa ale va wa.

¹⁹ Wa ale ga chen̄ maga la, wa yaa n̄man nya nuruba baye ate ba a wi ba ayen Jeemsi ale Jɔɔn. Ba jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la, bisa. Ba ale ba kowa ale wa tomteerɔma ale jam kala ba n̄aarun̄ku po a gomsɩ ba n̄maasaɓa. ²⁰ Yeezu a yaa wi ba, ate ba yaa basi ba kowa ale wa tomteerɔma n̄aarun̄ku po ale chen̄ ga va wa.

²¹ Yeezu ale wa n̄aan̄viirima yaa chen̄ ga jo ten̄ kaai ate ba a wi ayen Kapernaum la po. Juuma Vuusum Danni ale jam paari la, Yeezu yaa chen̄ ga jo ba tuka dokku po a boro a sak ba Naawen wie. ²² Nuruma ale wom wa sinsaɓa la, ku yaa cha ba, dii nyin̄ la wa sinsaɓa a kan neensi Juuma Sinsaɓa sagraɔma. Wa sakka a ta pagrim a gaam ba sinsaɓa kama.

²³ Dula jigini nuru ale jam ta chichiribiok ate ku bo wa zukku po. Wa yaa jam jo ba tuka dokku po a kaari ayen,
²⁴ “Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba ayen fi ka Naawen nuru welen.”

²⁵ Yeezu a yaa weeni chichiribioku ayen, “Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini.”

²⁶ Chichiribioku a deri basi ate nuruwa nyinka a gok a yaa kaari a nyini wa jigi a nyini. ²⁷ Ku yaa cha nuruma meena ale jam bo dula la, ate ba weeni ayen, “Ni nya nuruwa de ta pagrim a weeni chichiribaata ate ti a wom wa noai a nyini nuruba zuima po a nyini.” Ba ya bek chaab me ayen, “Ka boan jaab sinsak paala ale nna?”

²⁸ Galili tenka po nuruma yegayega a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

²⁹ Yeezu a yaa basi tuka dokku ale ge chen. Wa ale Jeemsi ale Joon a yaa chen ga jo Simon ale Andiru yenni po. ³⁰ Yeezu ale jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon njanuba ale a yuak. Wa nyinka jam tolin ka nna yegayega ate wa jam dua wa dokku po. ³¹ Yeezu a yaa jo nipowa dokku po a yik wa nisaŋa a zak ate wa yiri nmai. Wa ale nye dila la, wa nyinka a yaa deri yok ate wa yiri yaali nyiam a te ba.

³² Wein ale sin la, tenka po demma a pa ba yogneensa ale baai ate chichiribaata a jam bo ba zuima po la a ta ba jam Yeezu jigi. ³³ Tenka po demma meena a yaa tigiŋi chaab a jam yeri dii po ate Yeezu a boro la. ³⁴ Wa tebi nuruba yegayega baai ate nyintuila togatoga a jam ta ba la, ale a yiaŋ chichiribaata yegayega nuruba zuima po a basi. Yeezu an jam te chichiribaataŋa siuk ate ti weeni wariya, dii nyin la ti poom seba wa ale ka waai la kama.

³⁵ Saliuk yokyok ate vanni an diem a jam veenti la, Yeezu a yaa yiri a nyini tenka po a chen juijui ate nuru a karo la a puusi a te Naawen dula jigini. ³⁶ Vanni ale veenti la, Simon ale wa vaanchaama yaa yiri a nya ale Yeezu a karo. Ba yaa nyini ayen ba gisi wa. ³⁷ Ba ale nya wa

la, ba yaa weeni wa ayen, “Nuru meena a nyeemu a gisi fu kama.”

³⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni te ti chen ten sii ale tali la ate m sak dula nuruma Naawen wie ate ba wom. Ka dila nyin ate m jam.”

³⁹ Wa yaa nyiem a gilim Galili tenka a sak nuruba Naawen wienja ba tuka diinaŋa po. Wa jam yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi me.

⁴⁰ Gami dinyi a yaa jam Yeezu jigi a kpi duna ten wa nin a saalim wa ayen, “Fi dan siak, fi бага a tebi mu kama, ate mi a nya nyinyogsa.”

⁴¹ Yeezu a yaa ta jiiŋim ale wa nna yegayega a yaa teeri wa nisaŋa a tiri wa ale weeni wa ayen, “M siaya. Ta nyinyogsa.” ⁴² Wa ale weeni dila la, nyintuilaŋa yaa deri basi gamini ate wa nya nyinyogsa. ⁴³⁻⁴⁴ Yeezu a yaa weeni wa ale nin muna ayen, “Kan weeni sak nuru waaiya fi le nye dii a nya nyinyogsa la. Chen Naawen Puusika Yenni tomteeroma wanyi jigi a pa fi dek a sak wa, abe fi nye kaabi kaai ale magsi ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila le sak nuruba ayen fi yaa ta nyinyogsa kama.”

⁴⁵ Gamini yaa basi dula jigini. Wa an jam va Yeezu ale weeni wa dii la, alege wa jam goanti a nyeemu a weeni wa a meena kama Yeezu ale tebi wa dii la. Dila nyin ate Yeezu an nman бага a nyini peelim a jam tenka po wa yaaka. Wa yaa ga bo goanni po ate nuruba nyini tenja yegayega po a jam wa jigi.

2

¹ Daa ale nman jam taam la, Yeezu a yaa basi dula ale nman chen Kapernaum tenka po a ga jo yeri dinyi po. Tenka po demma a yaa wom ayen wa jam ya.

² Nuruba yegayega yaa jam tigiŋi chaab yeri dii po ate wa boro la. Yenni meena a jam sueri kama ate nansiunku noai a ka zaanika jigiya, ate Yeezu a yaa boro a sak ba Naawen wie. Nuru wanyi ale jam boro ate wa nisima ale wa nanja a jam kpi. ³ Wa yaa ale boro a sak nuruma la, nuruba banaansi a yaa pa nuru waai ate wa nisaŋa ale wa nanjaŋa a kpi la, a dueni jaab zuk a ta wa a jam Yeezu

jigi. ⁴ Ba an jam baga a vuri nuruma po a paari Yeezu, dii nyin la nuruma a jam piisi kama. Ba jam pa nuruwa kama a ta jueli yenni zuk a vuri vorub yenni sunsun a yaa pa miisa a bobi jaamu a pa wa ta va vorumu po a sin dueni Yeezu nin. ⁵ Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuru waai ate wa nisanja ale wa nansanja a kpi la ayen, “M biiga, m vonj fi wabaatana a te fu kama.”

⁶ Juuma Sinsanja sagrama ba gela ale jam maa kala dula jigini la, a yaa poli ba zuima po ayen, ⁷ “Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a nye dii la ku ka leeta Naawen jigi. Ka Naawen dek wa nyiini ale a vonj wabaata a te.”

⁸ Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama. Wa yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab popola ate nama a poli ni zuima po? ⁹⁻¹¹ Mi nin weeni nuruwa de ate wa nisimaja ale wa nansanja a kpi la, ayen Naawen vonj wa wabaatana a te wa a yaase wa yiri a chen, ka kuna dek ale pagra?” Wa ale ga bek dila la, wa yaa cheemu a weeni nuru waai ale a yuak la ayen, “Yiri a zaani nmai, abe fi pai fi jaamu ate fi a goa wa zuk la a chen kuli fi yenni.” Yeezu a nye nna kama ate ku sak ayen ni seba ayen ka wa Saalobiika ale ta pagrim tenzuk meena a baga a vonj nuruba wabaata a te ba.

¹² Nuruwa a yaa deri yiri a zaani nmai ale pa wa jaamu a chen nyini. Ku yaa cha nuru baai meena ale jam za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen a weeni ayen, “Tama an diem a nya nyaku de choa ase ka jinla nyiini.”

¹³ Yeezu yaa basi dula jigini ale nman pilim chen Galili mogi kpeeni noai, ate nuru boari a yaa jam wa jigi ate wa boro a sak ba Naawen wie. ¹⁴ Wa ale sak ba a nueri la, wa yaa chen ga zik nuru waai ate ba a wi ayen Livai, la. Wa jam ka nuru waai ate ba a wi wa ayen Alfiyus la biik. Wa jam kala ka lampoo cheesika dok po a tuesi lampoo. Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri a jam va mi njan.” Wa yaa basi wa tuimaja ale yiri a ga va wa.

¹⁵ Yeezu ale wa njanviirima a yaa chen Livai yenni ayen ba de nandiinta. Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam

yegayega a jam maa va Yeezu njan ate ba gela me a yaa jam gum wa ale wa njanviirima po, ate ba meena a kala a de nandiinta. ¹⁶ Juuma Sinsanja sagrama baai ate ba a wi ayen Farisiiba la, ba gela a yaa nya ba ale ba a de nandiintana. Ba yaa bek wa njanviirima po wanyi ayen, “Ka boa ale a sak ate Yeezu a siak a te lampoo cheesiroba ale wabaata nyam a kali a le wa a de nandiinta?”

¹⁷ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, “Fi dan kan a yuagi fi kan chen waai ale a tebi nuruba la jigiya, alege ka yuariba nyiini. Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru manja la, alege ka wabaata nyam ate m jam ayen m wi.”

¹⁸ Da yen po Jonn waai ale a te nuruba soka la njanviirima ale Farisiima njanviirima a yaa bobi noa. Nuruba ba gela a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “Ka boa ate Jonn njanviirima ale Farisiima njanviirima a bobi noa, alege fi njanviirima a kan bobi?”

¹⁹ Yeezu a yaa magsi wamagsini bek ba ayen, “Nipokfiaka nyonowa doama a baga a bobi noa? Aaya. Nipokfiaka nyonowa ale diem boro ale ba la, ba an baga a nye dila. Mi ale m njanviirima abe ale ka dii la ale la. ²⁰ Alege ku cheena ate nuruba le yik wa a ta chen, dila po wa ba yaa le bobi noa.”

²¹ Wa yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Ba kan pa garuchiak paalik a lan garuk kpaga. Ba dan nye dila, garuku le cheeri a gum du, a yaase, ²² ba kan pa da paalik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a na kama ate daamu a waani. Ku dan nye dila, nuruwa a jok wa bunlokku ale wa daamu meena kama. Da paalik a magsi ka bunlok paaluk suka.”

²³ Juuma Vuusum Daanja po dinyi ate Yeezu ale wa njanviirima a yaa va nuru wanyi talim po a taam. Ba ale a chen la, wa njanviirima a yaa wie “wiiti” zuima a nobi. ²⁴ Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Nya, ka boa ate fi njanviirima a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?”

²⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbanja po a min na

waai ate ba a wi ayen Deevide la wie? Da n̄aai po ate nuru waai ate ba a wi ayen Abiata a jam chim Naawen Puusika Yenni kpagi kpeeni la, ate kom a yaa jam ta Deevide ale wa doama. ²⁶ Wa yaa ga jo Naawen Puusika Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuruba a ta jam te Naawen la a we n̄obi ale ge a we a te wa doama ate ba me a n̄obi. Tama Sinsan̄a a weeni kama ayen nuru yon̄ an maara a n̄obi boroboroku de ka Naawen Puusika Yenni tomteeroma nyiini.

²⁷ “Naawen an lueri Vuusum Danni ayen ka di soa nuruba, wa nyɛ ka nuruba ale ge lueri Vuusum Danni ayen di chim da maŋ a te ba. ²⁸ Dila nyin̄ la, mi Saalobiika ale soa Vuusum Daan̄a me.”

3

¹ Yeezu a yaa n̄man cheŋ ga jo ba tuka doƙku po. Nuru wanyi ale jam bo dula ate wa nisa kpi. ² Baai ale jam bo dula la, a yaa limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi yaase wa kan tebi nuruwa nisan̄a Vuusum Danni ate ba baga a weeni wa ayen wa kaasi. ³ Yeezu a yaa weeni nuru waai ate wa nisan̄a a kpi la ayen, “Yiri n̄mai a jam de.” ⁴ A yaa ale ge a weeni nuruma ayen, “Nama seba Juuma Sinsan̄a kama. Ku magsi ayen ni tom ka tuimman̄sa yaa tuimbaata ni Vuusum Danni? Ni te nuruba nyuvuri yaa ni ko ba?”

Ba yaa goori nna chorototo. ⁵ Yeezu sui yaa puuri ale ba ate wa gisi nya ba ale su kaasun̄ dii nyin̄ la, ba tuen̄a a kpari kama ate ba ka siaka ale wa. Wa yaa weeni nuruwa ayen wa teeri wa nisan̄a. Wa ale teeri si la, si yaa deri nya nyin̄yogsa. ⁶ Farisiima a yaa yiri a nyini peelim. Ba ale na waai ate ba a wi ayen Ayerod la nuruma a yaa tigi chaab a poli siuk kuui ba le ba va a ko Yeezu la.

⁷ Yeezu ale wa n̄aan̄viirima a yaa nyini dula jigini a n̄man cheŋ mogi kpeeni noai. Nuruba yegayega a nyini Galili ten̄ka po a cheŋ va wa n̄aan̄. ⁸ Ba gela a nyini Jerusalem ale Judia ten̄san̄a po. Ba gela me a nyini ten̄ka choa ate ba a wi ayen Idumia ale ten̄ sii meena ale bo Jodan beli kpeeni n̄aan̄ nyin̄ la. Ba gela me

a n̄man nyini ten̄sa ate ba a wi ayen Taaya ale Saidon ale ten̄ sii meena ale gilim dula jigini la. ⁹ Yeezu yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen ba gisi n̄aarun̄ a gomsiku a zaani wa, dii nyin̄ la nuruma a piisi ka nna yegayega a yaa a tusi wa. Nuruma de meena ale wom Yeezu ale a nyɛ dii la ale soa ate ba jam wa jigi. ¹⁰ Yeezu a tebi nuruba yegayega dula jigini. Ka dila ale soa ate ba a tusi chaab ayen ba paari a tiri wa nya la. ¹¹ Baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la ale nya wa la, ba yaa lo ten̄ a kaari yegayega a weeni wa ayen, “Fi ka Naawen biik.”

¹² Nna nyiem a dan nyɛ, Yeezu a nyiem a weeni chichiribaatan̄a ka bunyi dekki ayen ti goori abe ti kan weeni sak nuruba wa ale ka waai la.

¹³⁻¹⁵ Yeezu ale wa n̄aan̄viirima a yaa cheŋ ga jueli guuk kunyi zuk. Wa ale jueli a nueri la, wa yaa wi nuru baai ate wa a yaali ayen ba jam wa jigi la. Wa yaa lueri nuruba pi ale baye a ta nyini nuru baai meena ate wa wi la po ayen ba jam va wa. Wa yaa weeni ba ayen, “M lueri ni kama ayen ni kasim bo ale mu. M le tom ni me ate ni nyini peelim a mooli Naawen wien̄a ate nuruba wom. M be le te ni pagrim ate ni baga a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

¹⁶ Wa nuruma pi ale bayewa yue ale Simon waai ate Yeezu a te wa yue paali ayen Piita la, ¹⁷ ale Jeemsi ale wa suoku Joon. Jeemsi ale Joon a jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Yeezu yaa n̄man te ba yue paali ayen Boanejisi. Di kiri ale nanpansa nuruba. ¹⁸ Yeezu a yaa n̄man lueri Andiru ale Filip ale Batolomiu ale Matiu ale Tomasi ale Jeemsi waai ale jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Alfiyus la, biik. Wa n̄man lueri Tadiusi ale Simon waai ale jam a nyɛ ayen Juuma a nya ba dek zuk la. ¹⁹ Wa yaa n̄man lueri Judas Iskariot, nuru waai ale wa ta Yeezu a ga bobri a sak la. Wa yaa ale lueri ba a nueri la, ba meena a yaa va chaab a nyini guuku zuk a sin̄ a cheŋ ga jo yeri dinyi po.

²⁰ Nuru boari yegayega a yaa n̄man tigi chaab a jam Yeezu jigi, ate wa n̄aan̄viirima an jam baga a nya siuk a de n̄andiinta. ²¹ Yeezu doƙku demma ale

wom dila la, ba yaa nyini ayen ba gisi a yik wa, dii nyin la nuruba ale jam a weeni ayen, "Wa zukku a tagri kama."

²² Juuma Sinsan̄a sagrāma ba gela a yaa nyini Jerusalem ten̄ka po a jam weeni chaab ayen, "Chichiribaatāna meena naawa ate ba a wi ayen Beelzebu la, ale bo wa nyin̄ka po a kasim a te wa pagrim ate wa бага a yiāk chichiribaata nuruba zuima po a basi."

²³ Yeezu a yaa wi Juuma Sinsan̄a sagrāma ate ba jam wa ten̄ ate wa yaa magsi wamagsima a sak ba ale bek ba ayen, "Sitaana a nyē ka se a бага yiāk wa dek tomteeroma a basi?" ²⁴ Ten̄ nuruba a dan a kpalim chaab, ten̄ kala choa le kaasi kama. ²⁵ Yeri yen̄ dem a dan ta kpalin̄ ale chaab, ba le waan̄ ka chaab. ²⁶ Dila nyin̄ la Sitaana ale wa tomteeroma a dan ta chaab, wa naamu a kan бага a zaani a beni.

²⁷ "Siuk kula po la waai abe dan kan yik pagrō a bobiya, wa le nyē ka se a jo wa yenni po a zu wa n̄antāna?"

²⁸⁻²⁹ "Ni basi ate m weeni nyaku de a sak ni ayen, Naawen le von̄ waai meena wabaata ale ba biisi kaasun̄ a te ba kama. Alege wa kan von̄ a te waai ale a le Naawen Chiika la, dii nyin̄ la, wabioku de a boro kama taam wuu." ³⁰ (Wa weeni ba wien̄a de kama, dii nyin̄ la nuruma ba gela a weeni kama ayen, "Wa ta ka chichiribiok wa zukku po.")

³¹ Ku n̄aan̄nyin̄ ate Yeezu suaatāna ale wa mawa a yaa jam a za peelim a wi wa.

³² Nuru boari ale jam za gilim wa a yaa weeni wa ayen, "Fi mawa ale fi suaatāna a za peelim a yaali fu."

³³ Wa yaa bek ba ayen, "Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?" ³⁴ Wa yaa chiem a nya ba meena ale kala a gilim wa la a yaa weeni ba ayen, "Ni nya, ka mi maba ale mi suaata ale nama. ³⁵ Baai meena ale a tom dii ate Naawen a yaali la, bala ale mi maba, ale m toaba, ale m suaata."

4

¹ Yeezu yaa n̄man jam Galili mogi kpeeni noai a sak nuruma Naawen wie. Nuruma a jam piisi ka nna yegayega a za

gilim wa ate wa yaa yiri jo n̄aarun̄ po a kala. N̄aarun̄ku a jam bo ka nyiamu po ale ge ate nuruma a yaa za nyiamu noai.

² Wa yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega ayen,

³ "Ni wom mi nalimnyiini. Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk n̄anborinta ase muma la. ⁴ Wa yaa ale boro a yuk la, bien̄a gela a yaa lo siuku nin̄ ate nuinsa a deri jam pisi n̄a meena, ⁵ n̄a gela me a lo tintana po. N̄a yaa nyini nna nwuli, dii nyin̄ la tantāna an jam soa diiya dula jigini. ⁶ Wentuen̄ka ale jam nak n̄a la, n̄a yaa deri ko, dii nyin̄ la n̄a n̄ansāna an jam бага a sin̄ paari nyiamoa. ⁷ N̄a gela me a lo munsa po a yaa nyini. Munsāna me a nyini a geri n̄a ate n̄a an jam бага a biaya. ⁸ N̄a gela me a lo ten̄ nalun̄ po a nyini a chim a biak a be nalimnyiini. N̄aai ta bie pisita. N̄a gela me pisiyuebi. N̄a gela me ta kook."

⁹ Yeezu ale ga nueri wa wamagsini la, wa yaa n̄man weeni ba ayen, "Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini."

¹⁰ Wa ale jam kala wa dek wa nyiini la, baai ale jam a maa va wa ale wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa la, a yaa bek wa ayen, "Fi wamagsimāna kie ale boa?" ¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, "Naawen basi kama ayen ni seba wa naamu wasusun̄na, alege nuru yonta jigi m sin̄san̄na a chim ka wamagsima, ate

¹² 'Ba a nya ale a nya alege ba kan nya, ba a wom ale a wom alege ba kan min̄ n̄a,

dii nyin̄ la, ba dan nya ale min̄ n̄a, ba le tagri ba wabaata popolana kama ate Naawen von̄ a te ba.' "

¹³ Yeezu yaa bek ba ayen, "Nama an бага wamagsini de kiri a min̄i? Ni be dan kan бага wamagsini de kiri a min̄i, ni yaa be le nyē ka se a бага a min̄ n̄a chaaba? ¹⁴ Nuru waai ale nyini a boro a yuk wa n̄anborintāna la, ku a nyē se ka Naawen wien̄a ate nuruba a sak la. ¹⁵ Be n̄aai ale lo siuku po la, a nyē se ka baai ale a wom wa wien̄a, ale ge ate Sitaana a nyiem a deri jam a yeeri n̄a nwuli a ta nyini ba suniima po a nyini la. ¹⁶ Be n̄aai me ale lo tintanāna po la, a nyē se ka baai

ale a wom wa wienja ate ba sue a peenti,
¹⁷ ale ge ate Naawen wienja a kan jo ba suniimaŋa po nalimnyiini la. Ba yaa va maga dega, alege ninam a dan yik ba, ba Naawen wienja vaka nyin, ba nyiem a deri pa ŋa vaka a basi. ¹⁸ Be ŋaai me ale lo munsana po la, a nye se ka baai ale a wom Naawen wienja ¹⁹ alege tenka po wienja popolaŋa ale ba ligra yaalika yegayega ale ba ŋanta yaalika, ŋala meena a de ka Naawen wienja ate waman an baga a nyini ŋa po a nyini. ²⁰ Be ŋaai me ale lo ten nalunku po la, a nye se ka baai ale a wom Naawen wienja ate ŋa jo ba suniima po nalimnyiini la. Ba a nye se ka ŋantaŋa ale nyini a yaa biak a be ate ŋa gela a ta bie pisita, ŋaai me pisiyuebi, ŋaai me bie kook dii la.”

²¹ Yeezu yaa bek ba ayen, “Nuru a dan toati wa bolimzeuŋ wa a pa ka chin a vuk ku? Yaase wa a pa a zaani ka gaduok tenka? Aawo, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya dokku po meena. ²² Jaab buuri meena ale chim wasusugi la, a kan ŋman chim wasusugi nuruba jigiya. Dii meena ale ligi doa la, le nyini peelim ate nuruba nya. ²³ Dila nyin, nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini.”

²⁴ Wa ŋman pilim weeni ba ayen, “Ni kpesi a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. Magsi kaai ate fi pa a magsi ŋanta a te nuru la, magsi kala degadega ate Naawen le pa magsi a te fi me, ate ku poom gaam taam. ²⁵ Nuru waai nisa po ale ta la, Naawen le ŋman te wa ŋanta yegayega a gum du, alege waai nisa po ale kan ta la, Naawen le ŋman tuesi jaab fiik kaai ate wa poom ta la kama.”

²⁶⁻²⁷ Yeezu a yaa ŋman weeni ba ayen, “Naawen Naamu ale a nye dii la ale nna. Nuru ale bori wa talim. Daa meena ate wa goa a yiri la, wa ze ŋantaŋa ale nye dii a nyini ale a chim la. ²⁸ Ka tenka ale a wuuk bienja ate ŋa a nyini ale a chim ale ge a ta bie. Zabuli ale lin a chim, a pak a paari kinjari, a yaa ga a biak ale ge ate bienja a yaa ga kpeglim. ²⁹ ŋa yaa ale be a ga nueri la, nuruwa a yaa pa wa gebik a ta cheŋ wa talimu po a ga che dii nyin la, ŋa cheka paari kama.”

³⁰ Yeezu a yaa ŋman bek ba ayen, “Ti le pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu? ³¹⁻³² Bu a nye ase ka nna la. Ase nuru ale pa ‘mastad’ bie a bori la. Bienja a posima kama a gaam tenzuk bie meena po. Wa yaa pa ŋa a bori ate ŋa nyini chim tikpiensa a ta nanja ale yogsum nna yegayega ate nuinsa a kali si zuk a yok tugta.”

³³ Wamagsima ŋaai chaab ate Yeezu a jam magsi a sak nuruba la ale nna. Wa jam magsi ka ŋa chaab nna yegayega a gum du ayen baai ale ta Naawen yammu la a baga a minj chak. ³⁴ Wa an jam biisi wari dinyi la ale nuruba alege kan magsi wamagsini. Alege, wa ale wa ŋaanviirima a dan jam boro ba dek ba nyiini, wa nyiem a weeni wa wamagsimaŋa kie a sak ba kama.

³⁵ Dila dannii junjai Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Ni te ti taam mogi kpeeni kauk kunjula.” ³⁶ Wa ŋaanviirima yaa basi nuru boanni ale cheŋ ga jo Yeezu ale kali ŋaarun kuui po la ayen ba cheŋ. Nuruba ba gela me a jo ŋaarunta a maa va ba ŋaan. ³⁷ Ba ale a cheŋ la, va kpion a yaa jam a nak ba ŋaarunku nna yegayega ate nyiamu me a yiri a jueli wein. Bu yaa jo ba ŋaarunku po ate ku a nye ku sin nyiamu ten. ³⁸ Yeezu a jam dua ŋaarunku po ba ŋaan a kpagli ka dafeeluk a goa. Wa ŋaanviirima a yaa nak wa a yiri a bek wa ayen, “Ti Nyono, fi nin ka ale ti ni wari nyiamu po?”

³⁹ Wa yaa yiri wa goomu jigini a zaani ŋmai a yaa weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu me a nye balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a baliŋ. Nyiamu an ŋman choaya ale maga dek me. ⁴⁰ Yeezu a yaa bek wa ŋaanviirima ayen, “Ka boa ate nama a chali yogsumoa? Nama diem ka siaka?”

⁴¹ Ku yaa cha ba ate ba a bek chaab ayen, “Nuruwa de, ka wana ate wa baga a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noaya?”

5

¹ Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa taam Galili mogi kpeeni kauk kunjula ŋaan

nyin a ga paari nuru baai ate ba a wi ayen Gerasa la tenka. ² Nuru wanyi a yaa jam bo ten kala po a ta chichiribiok wa zuk po. ³ Nuru waai jam karo a baga bobi wa. Ba jam pa ka choarima kpeema a bobi wa, alege wa baga a gebi na. ⁴ Ba nman pa choarimana ale kuta a bobi wa nanasa ale wa nisima a ga jia, alege wa nman gebi na me meena. Waai a jam karo a ta pagrim a baga a yik wa. ⁵ Wa jam bo ka ba ale a gu nuruba juijui la ale guuta zuima a nyiem a chen ale a kaari nna yegayega ale a pa tintain laasa a gebi wa nyinka.

⁶⁻⁸ Yeezu ale nyini naaruŋku po a sin la, nuruwa a jam za ka nuruma guka jigini ate ku jam yalima. Yeezu a yaa weeni chichiribioku ayen ku nyini nuruwa zukku po a nyini. Nuruwa ale nya Yeezu la, wa yaa chali a jam kpi duna ten wa nin, a yaa kaari nna yegayega a weeni wa ayen, “Fi Yeezu, Naawen kpeeni biika, fi a yaali ka boa mi jigiya? Chali Naawen yonni nyin abe fi kan namsi mu.”

⁹ Yeezu yaa bek wa ayen “Fi yoi ale boa?”

Ku yaa weeni wa ayen, “Mi yoi ale ‘Anurubari’, dii nyin la ti piisi kama.”

¹⁰ Nuruwa a yaa saalim Yeezu nna yegayega ayen wa kan yia chichiribaataŋa dula jigini a basi.

¹¹ Die ale jam piisi nna yegayega a za guuk kunyi zuk dula jigini a de. Na jam paari ka tusa naye. ¹² Chichiribaataŋa a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate ti ga jo dieŋa de po. ¹³ Yeezu a yaa te ti siuk. Ti yaa basi nuruwa ale nyini a ga jo dieŋa po ate na meena yaa chali nna nwuli a sin ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

¹⁴ Nuru baai ale jam a nya dieŋa zuk la, a yaa chali kuli ba yieŋa a ga weeni ba yieŋa demma ale baai meena ate ba jam a tu ba siuku nin la, dii ale nye la. Tenka demma a yaa nyini a chen Yeezu jigi ayen ba nya dii ate baai ale a nya deŋa la a weeni ba la. ¹⁵ Ba yaa jam a nya nuru waai ate chichiribaataŋa a jam bo wa zukku po la ale wa jo gatta a kala ale Yeezu. Wa an nman a yesimu. Yogsum a yaa deri yik ba. ¹⁶ Nuru baai ale jam nya dii ale nye nuru wa jigi ale

chichiribaataŋa ale dieŋa la, a yaa weeni a sak nuruba meena ale jam bo dula jigini la.

¹⁷ Tenka demma ale wom dii ate ba weeni la, ba yaa jam a saalim Yeezu ayen wa nyini ba tenka po nyini.

¹⁸ Yeezu a yaa ale chen ayen wa jo naaruŋku po la, nuru waai ale jam ta chichiribaataŋa la a jam saalim wa ayen wa basi ate wa maa va wa a chen.

¹⁹ Yeezu an jam siaya, alege weeni wa ayen, “Kuli ga weeni fi yenni demma Nyonowa ale ta jirim ale fu a maari fu dii la.”

²⁰ Nuruwa a yaa chen ga weeni nuru baai ale jam bo tenka piwa po la dii ate Yeezu a nye a te wa la. Ku yaa cha baai meena ale jam a wom la.

²¹ Yeezu yaa ga jo naaruŋku po a gaam taam mogi kpeeni kauk kunula. Wa ale chen a ga paari dula jigini la, nuru baari yegayega a yaa tigi a gilim wa mogini noai. ²² Juuma tuka dokku kpanna po wanyi ale jam maa bo nuru baanni po. Wa yoi a jam ale Jairus. Wa yaa ale ga nya Yeezu la, wa yaa jam wa nin ²³ a saalim wa nalimnyini ayen, “M dek koa, m lie ale a yuak a moata kum, ate mi a saalim fu ayen fi jam a pa fi nisa a ji wa zuk ate wa nya nyinyogsa.”

²⁴ Yeezu a yaa va Jairus a chen ate nuruba yegayega a yaa maa va wa a gilim wa.

²⁵ Nipok wanyi a yaa jam bo dula a jam a yuak bena pi ale naye. Wa tuemu a jam a nye ase wa a lo ka chiak la. Ku kasim jam a nye ka daa meena. ²⁶ Tiita nyam yegayega a jam tebi wa a kpeeri. Wa jam kaasi wa ligra meena, alege tuemu an jam a basi wa ale a diem a daani wa me nna yegayega a gum du. ²⁷⁻²⁸ Wa ale wom Yeezu wie la, wa yaa poli wa zuk po ayen, “M dan baga a paari wa garuku baanni a tiri, m le nya nyinyogsa.”

²⁹ Wa yaa chen a ga jo nuru baanni po a ga tu Yeezu a yaa va wa naan a tiri wa garuku baanni. Wa le tiri garuku la, wa tuemu a deri basi wa, ate wa yaa min ayen wa nya nyinyogsa kama dula jigini. ³⁰ Yeezu a yaa deri min ayen ku nye wa jigi kama ase nuru ale tiri wa a yaa nya

nyinyogsa la. Wa yaa cheemu ayen wa nya ase ka wana a yaa bek ayen, “Ka wana ale tiri mi garuku?”

³¹ Wa nyaanviirima a yaa weeni ayen, “Fi kan nya nuruma ale piisi a gilim fu dii la, alege ate fi a bek ayen ka wana ale tiri fu?”

³² Yeezu a yaa diem gisi nya gilim ayen wa nya waai ale tiri wa la. ³³ Nipowa kpaziim a yaa nak ate wa nyinka a gok. Wa jam seba ayen Yeezu a tebi wa kama ate wa yaa kpi duna tenj wa ninj a weeni wa ale wensie meena tuemu wie. ³⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “M lie, fi siaka a basi ate fi nya nyinyogsa kama. Kuli yeri ale sunum masik, dii nyinj la fi tuemu a nueri kama.”

³⁵ Yeezu ale diem bo dula a biisi la, nuruba ba gela a yaa nyini Jairus yenni a jam wa jigi a weeni wa ayen, “Fi leewa a kpi kama. Kan nman a daani Sagrowa ayen wa jamu.”

³⁶ Yeezu ale wom dii ate ba weeni wa la, wa yaa weeni Jairus ayen, “Kan te ku a daani fu, alege kasim ta siaka.” ³⁷ Yeezu an jam a yaali ayen nuru waai a va ba a chej, alege ka Piita ale Jeemsi ale wa suoku Joon nyiini. ³⁸ Ba ale ga paari nya ale ku a nye naglim Jairus yenni po ate nuruma a kumu ale a kaari nna yegayega la, ³⁹ Yeezu a yaa chej ga jo yenni po a bek ba ayen, “Ka boa ate nama a kum ale a kaari dila? Biika an kpiya. Wa a goa kama.”

⁴⁰ Ba yaa deri a la wa wa nina po. Wa yaa yiake ate ba meena a nyini peelim, ale ge a yik biika kowa ale wa mawa ale wa nyaanviirima batawa a yaa ta ba jo biika goomu dokku po. ⁴¹ Yeezu a yaa yik biika nisa a weeni wa ayen, “Nipokbiliga, yiri.” Ba a weeni ale ba dek tenka biika ayen ka “Talita kumi.”

⁴² Nipokbinni a yaa deri a yiri zaani nmai a chej. Biika jam ta ka bena pi ale njaye. Ku yaa cha baai meena ale jam bo dula jigini la nna yegayega. ⁴³ Yeezu a yaa weeni ba ayen ba nye nandiinta a te wa ate wa de, ale ge kaam ba me ayen, “Ni kan basi ate nuru a wom dii ate mi nye la.”

6

¹ Yeezu yaa basi dula jigini ale ge chej tenj kaai ate wa linj jam boro la. Wa nyaanviirima me a yaa va wa a chej. ² Ba ale diem bo dula jigini la, Juuma Vuusum Danni yaa paari ate ba chej ga jo ba tuka dokku po ate, wa yaa sak nuruma Naawen wienja. Nuruba yegayega a jam bo dula jigini a wom Yeezu sinsanja ate ku yaa cha ba. Ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de a nye ka se a seba nna? Ka boan jaab yam ale nna ate Naawen te wa? Wa nye ka se a tom wakperikaliisana nna? ³ Daa wala ale chapentawa a bo dela la? Daa Mæeri biika ale la? Daa wa suaata ale Jeemsi ale Josesi ale Judas ale Simon la? Wa toama me an bo daa dela la?” Dila nyinj ate Nazaret demma a jam zeri wa.

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai meena a te Naawen biisiteerowa zula kama, alege ka wa dek tenka demma ale wa suaataja, ale wa yenni demma nyiini ale kan a te wa zula.”

⁵ Wa ale jam bo dula jigini la, wa an jam baga a nye wariya alege, wa jam pa ka wa nisa a ji yognyeensa ba gela zuima tebi ba. ⁶ Ku jam cha wa ka nna yegayega ale nuruma ale jam kan ta siaka la.

Ba yaa basi dula jigini ale ge chej tenfiik sii ale jam bo dula la, a sak nuruba Naawen wienja. ⁷ Wa yaa wi wa nyaanviirima pi ale bayewa ate ba jam a tigi chaab wa jigi ayen wa tom ba baye baye. Wa yaa te ba pagrim ate ba baga a yiake chichiribaata nuruba zuima po a basi. ⁸⁻⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nama ale a chej la, ni kan pa koalima a yaase njandiinta, a yaase fotta, a yaase ligra dek me. Ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po. Ni su nuensa abe ni pa tachegsa nyiini a nyo ni nisima po a ta chej. ¹⁰ Ni dan chej ga paari tenj kanyi ate ba te ni dok ayen ni goa, ni kasim a goa dok kula po a ta ga paari diipo ate ni a basi tenj kala la. ¹¹ Ni dan jam paari tenj kanyi ate tenj kala demma a dan kan te ni tia a yaase ba an wom dii ate ni ta ayen ni weeni a sak ba la, ni basi dula jigini abe ni kpaanti ni nansanja paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wienja la nyinj.”

¹² Yeezu a yaa ale sak ba a ga nueri la, ba yaa chen ayen ba ga sak nuruma Naawen wienja, ate ba basi ba tuimbaatanja abe ba nman va Naawen wensie siuku. ¹³ Ba jam a yiaak chichiribaata nuruba zuima po yegayega a basi ale a pa kpaam a boori a nyo yuariba zuima zuk a tebi ba.

¹⁴ Naab Ayerod a jam wom Yeezu wie kama, dii nyin la waai meena a yaa jam a biisi ka Yeezu wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka Joon waai ale a te nuruba soka la, ale yiri kum po. Ka dila nyin ale soa ate wa baga a tom wakperikaliisanja de.

¹⁵ Ba gela a pa wa chim ka Naawen biisiteerowa waai ale jam boro ate ba a wi ayen Elaja la.

Ba gela me a jam a weeni ayen, "Wa ka Naawen biisiteerowa waai ale a nye ase baai ate Naawen jam tom la."

¹⁶ Naab Ayerod ale wom Yeezu wie la, wa yaa weeni wa dek ayen, "Nuruwa de ka Joon waai ale jam a te nuruma soka la. Mi basi ate ba gebi wa zukku kama alege wa nman yiri kum po." ¹⁷⁻¹⁹ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi ayen Filip la, powa. Wa powa yoi a jam le Ayerodiasi. Joon a lin jam weeni Ayerod kama ayen, "Fi ale nye dii ale fi suoku powa la, an va Juuma Sinsanjanja yaalika."

A nyini da njala po a ta a chen, Ayerodiasi a jam kisi Joon kama a yaa be a yaali ayen wa ko wa, alege wa an jam nya siuwa dii nyin la, Ayerod a jam yik wa a lik ka dok po. ²⁰ Ayerod a jam a chali Joon ka yogsum ale a te wa zula me, dii nyin la wa seba ayen Joon ka nuru man ale nuru welen. Ka dila nyin ale soa ate Ayerod an jam siak ayen ba ko wa. Joon sinsanjanja a jam a daani Ayerod ka nna yegayega alege wa diem a yaali ayen wa wom dii ate wa ta la.

²¹ Ku njanjnyin ate Ayerodiasi da sonku a yaa jam. Ayerod biamu dannii ale jam paari la, wa yaa wi wa kpak kpeemanja ale wa sojima kpanjanja ale nuru kpeentanja baai meena ale jam bo Galili tenka po la ayen ba jam maa de wa biamu dannii nandiintanja. ²² Ba ale jam tigi chaab a boro a de la, Ayerodiasi leewa a yaa jo dok kuui ate ba kala a de la po, a yaa

gogi sak ba. Wa gogtanja a jam te Ayerod ale wa doama ka supeentik nna yegayega, ate Ayerod a yaa weeni wa ayen, "Fi ale a yaali jaab buui la, m le te fu." ²³ Wa yaa nman pe a weeni wa ayen, "Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu, ate m te fu. Fi dan a yaali m tenka naamu geli m le pa te fu."

²⁴ Nipokbinni a yaa nyini a chen wa mawa jigi a yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi a yaali ayen m bek naawa jigiya?"

Wa mawa a yaa weeni wa ayen wa bek wa ate wa gebi Joon zukku a te wa.

²⁵ Wa yaa nman pilim a ga jo naawa jigi nna nwuli a weeni wa ayen, "Mi a yaali ayen fi gebi ka Joon zukku yogyogla de a pa dueni taasi tanlan po ate ba ta jam a te mu."

²⁶ Wa ale weeni nna la, ku jam kaasi Ayerod popola ka nna yegayega, alege wa an jam baga a zeriya, dii nyin la wa jam pe kama wa doama nimbie po ayen wa le te wa jaab buui meena ate wa a juisi wa jigi la. ²⁷ Wa yaa tom wa sojima po wanyi ayen wa gebi Joon zukku a ta jam. Sojiwa yaa chen juijui ate ba lik Joon la a yaa gebi wa zukku ²⁸ a pa dueni taasi tanlan po a ta nmani a chen ga te nipokbinni. Wa yaa tuesi a ta ga te wa mawa. ²⁹ Joon njanjvirima ale jam wom dii ale nye la, ba yaa ga pa wa nyinka a ta ga gu pun vorub po.

³⁰ Yeezu tuimtomdoma pi ale bayewa baai ate wa jam tom ba la, a yaa nman jam wa jigi a weeni wa dii meena ate ba tom ale dii meena ate ba sak nuruma la.

³¹ Bala ale Yeezu an jam nya siuk a kali de nandiinta, dii nyin la nuruba yegayega a kasim a jam kama ale a kuli. Dila nyin la, wa yaa weeni ba ayen, "Ni jam ate ti chen jigi yon ti dek ti nyiini a ga vuusi maga."

³² Ba yaa basi dula jigini ale ge chen a ga jo naarun po ayen ba chen juijui ate nuru karo la.

³³ Ba ale jam a chen la, nuruba yegayega a yaa nya ba a deri min ba. Ba yaa nyini ba tensanja po a chali va kunjonini a de ba nin a ga paari naarunku ale a chen juijui la. ³⁴ Yeezu ale nyini naarunku po a sin la, wa yaa nya nuru boari nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa nya

ba ase ba ka pa njaai ale kan ta naapeerik la. Wa jiiirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa sak ba wie nna yegayega dula jigini. ³⁵ Ba ale jam za dula jigini ate ku beni la, Yeezu njaanviirima a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, "Nya ti bo ka sagi po dela jigini ate wenni me a sinj ti. ³⁶ Basi ate nuruma a chenj tenj sii ale moata la po a ga da njaandiinta a de."

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Nama dek a te ba njaandiinta ate ba de."

Ba yaa weeni wa ayen, "Ee, ti le nya ligra ka be ate na paari a da njaandiinta, ate ba de chagi?"

³⁸ Yeezu njan bek ba ayen, "Ka boan njaandiinta ate ni tara? Ni chenj a ga gisi nya."

Ba yaa chenj a ga nya ale njan pilim a jam weeni wa ayen, "Ti ta ka borobotta tinu ale juma njaaye nyiini."

³⁹⁻⁴⁰ Wa yaa weeni nuruma meena ate ba kali tenj wuuku po, nuruba kook kook, ba gela me pisinu pisinu a ga nueri. ⁴¹ Di njaanynin ate Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma njaewa a yaa zak wa zuk nya wenjmazuk a te Naawen jiam. Wa ale nye Naawen jiam a ga nueri la, wa yaa nmari borobottana ale juma a te wa njaanviirima ayen ba pa chari nuruma. ⁴² Waai meena a jam njobi chak kama. ⁴³ Ba ale njobi a ga nueri la, Yeezu njaanviirima a yaa pa njaandin tii ale tali la a sueri busisa pi ale siye. ⁴⁴ Nidca baai ale jam de njaandiintana la a jam ka tusa njanu.

⁴⁵ Yeezu a yaa weeni wa njaanviirima ayen ba chenj a ga jo njaarunku po a taam mogi kpeeni kauk kunjula njaan nyin a ga paari tenj kaai ate ba a wi ayen Beteseida la, abe ba ge ate wa banti nuru boanni ate ba kuli ba yienja. ⁴⁶ Wa ale banti ba a ga nueri la, wa yaa chenj a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen. ⁴⁷ Juncai ale jam paari la, Yeezu a jam za ka guuku zuk wa dek wa nyiini. Wa njaanviirima a yaa jam kala njaarunku po mogi kpeeni nyiamu sunsunj. ⁴⁸ Wa yaa nya ale vioku a nak ba njaarunku ate ba an baga a paari kunjonini. Ku ale jam paari ate vari kpadiaka a kum la, wa yaa

nyini guuku zuk a sinj a chenj nyiamu zuk a ga ba jigi a yaa be a yaali ayen wa gaamba a taam. ⁴⁹ Ba meena ale nya wa ale wa a chenj nyiamu zuk la, ba yaa pa chim ayen, "Wa ka kok." ⁵⁰ Ba kpaziim a nak ate ba kaari nna yegayega.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ka mi. Ni kan chali yogsumca, ni basi ate ni nyinsana a pagra." ⁵¹ Wa yaa jam jo njaarunku po a gum ba po. Wa ale jo a ga nueri la, vioku a yaa deri zaani. Ku yaa cha ba nna yegayega. ⁵² Ku jam cha ba, dii nyin la, ba an jam minj Yeezu ale nye dii a pa borobottana a chari nuru boanni la kiriya. Ba popolana a jam lik kama.

⁵³ Ba yaa ale gaam taam a ga paari kauk kunjula njaan nyin la, ba yaa jam paari tenj kaai ate ba a wi ayen Genesaret la. Dula jigini ba yaa bobi ba njaarunku a zaani. ⁵⁴ Yeezu ale nyini njaarunku po a sinj la, nuruba a yaa deri minj wa, ⁵⁵ ate ba deri chali jo tenjka po meena ayen ba weeni a sak nuruba wa ale jam la. Juijui meena ate ba jam wom ayen wa boro la, ba yaa pa ba yuaroma a dueni njanta zuk a ta ga wa jigi ayen wa tebi ba. ⁵⁶ Yeezu a yaa nyiem gilim tenjkiensa ale tenj fiisa ale tenj kpansa meena po. Nuruma ale ga wom ayen Yeezu cheena la, ba yaa chali kuli ba yienja a ta ba yuaroma a chenj yabana po a saalim wa ayen wa basi ate ba tiri wa garuku noanni ate ba nya nyinyogsa. Baai meena ale tiri wa garuku la, a nya nyinyogsa kama.

7

¹ Farisiima ale Juuma Sinsanja sagroma ba gela a yaa nyini Jerusalem tenjka a jam tigi chaab a gilim Yeezu. ² Ba ale diem a jam bo wa jigi la, ba yaa nya ale wa njaanviirima a kaasi ba kisitana kunyi, dii nyin la ba an nari ba nisimana ase Farisiima kisitana ale a va dii la.

³ (Farisiima ale Juuma meena a nyiem kasim a va ka ba kokpiensa kisuk kuui ale a sak ba ayen ba nyiem nari ba nisimana abe ba de njaandiinta la. ⁴ Ba dan nyini yaba a kuli, ba a de ka ninj a sugri ba dek ale ge a de njaandiinta. Ba a va ka ba kokpiensa kisitana meena tii ale a sak

ba ayen ba a nari ba samonsa togotoga ale ba beerisa togotoga ale ba taasa togotoga la.)

⁵ Farisiima ale Juuma Sinsanña sagrama yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa nyin ate fi njanviirima a zeri ti kokpiensanña nisima narika kisiku ale ge a de nandiinta?”

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama ka venta nyam. Naawen biisiteerowa Azaya ale jam nmarisi nama wie a nyo Naawen gbanƙa po dii la ka wensie. Wa nmarisi ayen Naawen a weeni ayen, ‘Nuruma de a puusi mi ale ka ba noa nyiini,

alege ba suniimaña a ka mi jigiya.

⁷ Ba pa ka nurubiik kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita.

Ka dila nyin ale soa ate ba puusana chim kinla mi jigi la.’

⁸ “Nama a basi ka Naawen Sinsanña vaka ale a va ni kokpiensanña kisitana.

⁹ “Nama pa ka ni dek yam a zeri Naawen Sinsanña vaka ayen ni nya siuk a va ni dek kisita sinsanña. ¹⁰ Moosis a jam nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Ku a fe ate ni a zuli ni koba ale ni maba. Wa nman nmarisi ayen waai ale a le wa ko a yaase wa ma la, ku a fe ate ba ko wa.’ ¹¹⁻¹² Alege nama nyiem a kasim a sak nuruba ayen nuru waai a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa pa maari ba la ka ‘koban’ jaab, ku magsi ka wa kan a maari ba. ‘Koban’ kiri ale jaab buui ate ba a te Naawen la. ¹³ Ase nama a dan a nye dila, ni a va ka ni dek sinsanña, ni a kaasi ka Naawen Sinsanña. Wie na chaab nna degadega ate ni pa a sak nuruba ayen ba a va na.”

¹⁴ Yeezu a yaa nman wi nuru boanni ate ba jam wa jigi ate wa weeni ba ayen, “Nama meena lak ni tujana a wom abe ni min chak. ¹⁵ Nanta baai ale a jo ni puusa po la, a kan te ni danta, alege ka nanta baai ale a nyini ni noana po a nyini la, ale a te ni danta. ¹⁶ Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom nalimnyiini.”

¹⁷ Yeezu yaa ale basi nuru boanni ale ge chen ga jo dok la, wa njanviirima a yaa bek wa wa wamagsini kiri. ¹⁸ Yeezu a yaa tulisi ba ayen, “Nama an baga min

ayen nanta baai ale jo ni po la a kan te ni danta? Nama ze chak mi ale a weeni dii la? ¹⁹ Ba kan jo ni suniimaña po, ba a jo ka ni puusana po a yaa nman pilim a nyini.” (Yeezu a weeni ba wienja de ayen na sak ba ate ba kan nman a ta kisita ale nandiinta.)

²⁰ Wa nman weeni ba ayen, “Wie naai ale a nyini nuru sunum po a nyini la, ale a te wa danta. ²¹⁻²² Popola naai ale bo nuruba suniima po la ale a basi ate ba a poli wabaata ale a basi ate ba a yaali nipooba ale nidoaba, zueba, nuru kooroba, kabon nyeerisa, butuom nyam, gaasa nyam, pimpaasima nyam, a tom tuim gbentisa, a de nyuri ale chaab, ale a le Naawen, kanjanta nyam, ale a tom betta tuima. ²³ Wabaatana de meena ale a nyini ba suniimaña po a nyini la, ale a kaasi ba.”

²⁴ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge chen Taaya ale Saidon tensana po. Wa yaa chen ga jo yeri dinyi po ayen wa suk wa dek ate waai a kan seba ayen wa bo dula, alege wa an jam baga a nya sukka jigiya. ²⁵⁻²⁶ Nipok wanyi ale jam boro a yaa wom Yeezu wie. Nipowa kowa ale wa mawa a jam daa Juuba. Ba biak wa ka juijui ate ba a wi ayen Fonisia ate ka bo Siriya tenka po la. Chichiribiok a yaa jam bo nipowa lie zuk po. Wa yaa wom Yeezu wari a yaa chen wa jigi a ga kpi duna ten wa nin a saalim wa ayen wa yiaƙ chichiribioku ate ku nyini wa leewa zukku po a nyini. ²⁷ Yeezu a yaa tulisi nipowa ale wamagsini ayen, “Basi ate ba lin pa nandiinta a te bisa ate ba de chak. Ku an magsi ayen ba pa bisana nandiintana a te baasa ate si de.”

²⁸ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M Nyono, dii ate fi a weeni la ka wensie, alege baasana a nyiem a de ka nandiin tii ate bisana a de ale tali la.”

²⁹ Yeezu a yaa nman weeni wa ayen, “Fi ale tulisi mu dii la ale soa ate mi a weeni fu ayen kuli yeri ale chichiribioku a poom basi fi leewa kama.”

³⁰ Nipowa a yaa ale ga paari wa yenni la, wa yaa nya wa leewa ale wa dua wa goomu tiaka po. Chichiribioku a sum basi wa kama.

³¹ Yeezu a yaa basi Taaya tenka ale nman pilim a jam va Saidon tenka po a taam ga va Dekapolis wa po a taam chen Galili mogi kpeeni. ³² Wa ale ga paari dula la, nuruba a yaa ta nuru ate wa tue a kpari ate wa an baga a biisi nalimnyiini me. Ba yaa ta wa a jam Yeezu jigi a saalim wa ayen wa pa wa nisaŋa a vi wa nyinŋa ate wa nya nyinŋogsa. ³³ Yeezu a yaa yik wa a ta nyini nuru boanni po a taam nakpiak a yaa pa wa nandubsa siye a su nuruwa tueŋa po, ale ge a chesi tintueta a pa tiri nuruwa giŋgelunku. ³⁴ Yeezu ale nye dila a nueri la, wa yaa zak a nya wenŋmazuk a yaa nusi a weeni nuruwa ayen, "Efata." Ku kiri ale, "Lagri."

³⁵ Wa tueŋa a deri a wom ate wa giŋgelunku me a labri ate wa yaa baga a biisi nalimnyiini. ³⁶ Yeezu a yaa weeni nuru baai ale ta wa a jam la bunyi dekki ayen ba kan weeni a sak waai dii ale nye la, alege ba zeri ale nmasi a jalisi wa a gum du ate nuruba yegayega a wom. ³⁷ Ku yaa cha waai meena ate ba a weeni chaab ayen, "Nuruwa de a nye wie meena ka nalimnyiini. Nya wa ale poom baga a nye dii a tebi nuru waai tueŋa ale ka a wom ate wa an baga a biisi nalimnyiini la."

8

¹ Da ale nman jam taam la, nuru boari yegayega a nman tigi chaab a gilim Yeezu. Ba ale jam kan nman ta nandiinta ayen ba de la, Yeezu a yaa wi wa nŋanviirima ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, ² "M jirim a bo ale nuruma de, dii nyin la ba ale bo ale mu daa natawa de, alege ba ka nandiinta a de la. ³ M dan basi ate ba kuli ale kommu, ba le cha kama dii nyin la ba kan ta pagrim a chen paari ba yienja. Ba gela a nyini ka ninŋiŋa a jam."

⁴ Wa nŋanviirima a yaa weeni ayen dela ka sagi po. "Ti le nya nandiinta ka be dela jigini ate ti paari nuruma de a soa nna?"

⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Ka boan nandiinta ate ni tara?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "Ti ta ka borobotta tiyopoi."

⁶ Wa yaa weeni nuru boanni meena ayen ba kali ten. Ba yaa ale kali a nueri la, wa yaa pa borobottaŋa tiyopoiwa a yaa puusi a te Naawen ayen wa niak nandiintaŋa, a yaa ale ge a nŋari te wa nŋanviirima ayen ba pa chari nuru boanni. Ba yaa pa chari ba meena. ⁷ Wa nŋanviirima me a jam ta juma maga dega ale ba. Yeezu a yaa tuesi nŋa a nman puusi a te Naawen ayen wa niak nŋa a yaa ale ge a pa te wa nŋanviirima ate ba pa chari nuru boanni nmani. ⁸⁻⁹ Ba meena yaa nŋobi chak, ale ge ate Yeezu nŋanviirima a pisi nandiin tii ale tali la a sueri busisa siyopoi. Baai ale jam de nandiintaŋa la, a jam ka nuruba tusa nanaansi. Ba ale nye dila a nueri la, wa yaa basi ate nuru boanni meena a kuli. ¹⁰ Wa ale wa nŋanviirima deri jo nŋarun po nwuli a chen ga paari ten kaai ate ba a wi ayen Dalimanuta la.

¹¹ Farisiima ba gela a yaa jam Yeezu jigi a deri ta nampaga ale wa. Ba jam a yaali ayen ba yik wa kama. Ba yaa weeni wa ayen wa nye wakperikaliik ate ku sak ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi la. ¹² Yeezu a yaa weeni ayen "Mm, ka boa ale soa ate jinla demma yaali ayen ba nya wakperikaliiga? Mi a weeni ni ka wensie, nama ale a yaali dii la, m kan te ate ni nya di."

¹³ Wa yaa basi ba ale nman ga jo nŋarunku po ayen wa gaam a taam mogi kpeeni kauk kunjula.

¹⁴ Ba ale jam boro a gomsu ayen ba chen dula la, Yeezu nŋanviirima a yaa ban ba nandiintaŋa a basi nŋan. Boroboruk kunyi dekki ate ba jam pa nyo nŋarunku po. ¹⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni a limsi abe ni a kpesi ni dek ale Farisiima ale Naawa Ayerod dabintaŋa."

¹⁶ Wa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, "Ka tama ale kan ta ti boroboroku la ale soa ate wa a weeni dila?"

¹⁷ Yeezu a yaa seba dii ate ba jam a biisi la ate wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ale soa ate ni a biisi ayen ni ka nandiinta? Nama an diem baga a minji? Ku a nye ase ni tueŋa a diem kpari kama la. ¹⁸ Nama diem a nye ase ka nuru baai ate Naawen

biisi ba wie wa gbanjka po dila po dila po la. Ni ta nina kama alege ni kan nya. Ni be ta tue me kama, alege ni kan womu. ¹⁹ Nama baga a teeri diipo ate mi pa borobotta tinuwa a nmari chari nuruba tusa njanuwa la? Boroboruk talaŋa a jam sueri ka busisa si dina?”

Ba yaa nman weeni wa ayen, “Ti sueri ka busisa pi ale siye.”

²⁰ Wa nman bek ba ayen, “Mi ale pa borobotta tiyopoiwa a nmari chari nuruba tusa nanaansiwa la, boroboruk talaŋa a sueri ka busisa si dina?”

Ba yaa nman weeni wa ayen, “Ti sueri ka busisa siyopoi.”

²¹ Wa yaa nman bek ba ayen, “Nama an diem a miŋya?”

²² Ba yaa jam paari teŋ kaai ate ba a wi ayen Beteseida. Nuruba ba gela a yaa jam ta yio wanyi a jam Yeezu jigi a saalim wa ayen wa pa wa nisaŋa a tiri wa nyiŋka ate wa ninanŋa a lagri. ²³ Yeezu a yaa yik nuruwa nisaŋa a ta wa a nyini teŋka po a nyini a yaa chesi tintueta basi nuruwa ninanŋa po ale ge pa wa nisimaŋa me a vi nuruwa zuk ale bek wa ayen, “Fi baga a nya jaaboa?”

²⁴ Nuruwa a yaa lagi wa ninanŋa ayen wa nya, wa yaa weeni Yeezu ayen, “Mi a nya ka nuruba m niŋ ase tiisa la ate ba nyiem a cheŋ.”

²⁵ Yeezu a nman pilim pa wa nisimaŋa a tiri nuruwa ninanŋa, ate nja yaa lagri ate wa yaa nya nna cheri. ²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kuli yeri, kan cheŋ teŋka po.”

²⁷ Ku njanŋnyin Yeezu ale wa njanŋviirima a yaa cheŋ teŋfiik sii ale jam gilim teŋ kaai ate ba a wi ayen Siizariya Filipai la. Ase ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, wa yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi ka wana?”

²⁸ Ba yaa weeni wa ayen, “Ba gela ayen fi ka Joon waai ale jam a te nuruma soka la, ba gela me ayen fi ka Elaja. Mbala me a weeni ayen fi ka Naawen biisiteeroma po wanyi.”

²⁹ Wa yaa nman bek ba ayen, “Nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

Piita a yaa weeni wa ayen, “Fi ale Kirisitawa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam vari nuruba a basi la.”

³⁰ Yeezu a yaa kaam ba ayen, “Ni kan weeni dila a sak waai ya.”

³¹ Dula jigini Yeezu a yaa pilim jam boro a sak ba ayen, “Nuruba le basi ate Mi Saalobiika a nam nna yegayega. Juuma kpanŋa ale Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsaŋa sagroma ale zeri mu, abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa nŋata a dan paari m le yiri kum po.” ³² Wa biisi dila a lagri kama ayen ba miŋ chak. Piita ale wom wa wienŋa la, wa yaa yik wa a ta wa taam nakpiak a toarin wa wa ale weeni dila la nyin. ³³ Yeezu a yaa gisi nya wa njanŋviirima meena ale ge a yaa toarin Piita ayen, “Cheŋ du mi niŋ, Sitaana nyonɔ. Fi ale a biisi dii la an nyini daa Naawen jigiyi, alege di nyini ka nurubiik jigi.”

³⁴ Yeezu a yaa wi wa njanŋviirima ale nuru boanni ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Nuru a dan a yaali ayen wa va mi njanŋ, basi ate wa lin zeri wa dek yaalika abe wa gomsu wa dek a magsi kum abe wa jam va mu. ³⁵ Nuru waai nina a dan muni ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi, kula nyonɔwa le jogi di kama, alege nuru waai a dan jogi wa nyuvuri wa le va mi la nyin ale wa siaka ale Naawen wamaŋsaŋa nyin, kula nyonɔwa le vari di a basi. ³⁶ Dila nyin la, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya teŋzuk meena masimu ale ge jogi wa nyuvuriya? ³⁷ Jaab karo ate kula nyonɔwa le pa tagri a nya wa nyuvunni ase wa nin jogi di. ³⁸ Yogyogla de, nama boro ale ka nuru baai ale ta gaasa ale a zeri Naawen siuku vaka la. Da yeŋ po, Mi Saalobiika, le nman pilim jam teŋzuk de ale m Kowa nyagsika ale sabiilo welensaŋa. Nuru baai ale va mi la po wanyi, abe dan a chali chivie ale mi vaka yogyogla de, mi me a dan jam m le zeri kula nyonɔwa.”

9

¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nama baai ale bo

dela la, gela a kan kpi ase ka ba nin nya Naawen naamu ale bu cheena ale pagrim.”

² Daa n̄ayuebi ale jam taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale Joon a ta ba jueli guuk kpion̄ kunyi zuk ba dek ba nyiini. Ba ale jam bo dula jigini la, Yeezu a yaa deri tagri ba nin̄. ³ Wa gattan̄a me a tagri ale peenti a nyagsi nna kpelim̄kpelim̄. Nuru waai a jam ka a baga a nyɛ ate ti a peenti ale a nyagsi dila. ⁴ Ba yaa nya Elaja ale Moosis ale ba boro a biisi ale Yeezu. ⁵ Piita a yaa weeni Yeezu ayen, “Sagrɔ, tama ale bo dela la ku nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis a soa kunyi abe Elaja me a soa kunyiwa.” ⁶ Wa jam ze dii ate wa le weeni la, dii nyin̄ la wa ale mbala a jam a chali ka yɔgsum yegayega.

⁷ Wein chin̄mari a yaa jam lik ba ate ba wom lueluk ale ku nyini chin̄manni po a weeni ba ayen, “Mi be kaai ate m sui a marīn̄ la ale nna. Ni wom wa.” ⁸ Ba ale wom a nueri la, ba yaa gisi nya ale nuru karo, ka Yeezu nyiini ale jam bo dula jigini ale ba.

⁹ Ba ale basi guuku zuk a sin̄ la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Dii ate ni poom nya la, ni kan weeni a sak waaiya, ase ka dai dii dai ate Mi Saalobiika a yiri kum po la.”

¹⁰ Ba yaa siak wa ale weeni dii la ale pa n̄a a nyo ba suniima po ale a bek chaab ayen, “Wa kummu po yirika kiri ale boa?”

¹¹ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ate Juuma Sinsan̄n̄a sagrɔma a weeni ayen ka Naawen biisiteerɔwa Elaja le wa lin̄ jam abe wa ge ate Kirisitawa a jamu?”

¹²⁻¹³ Wa yaa weeni ba ayen, “Ku ka wensie, Naawen gban̄ka sum weeni dila kama ayen Elaja le wa lin̄ jam a gomsi jaab buuri meena. Joon waai ale jam a te nuruma soka la ale jam sum jam ate ku sak ayen Elaja ale la a jamu. Nuruba abe nyɛ wa dii ate ba a yaali la kama. Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen ale n̄marisi dii wa gban̄ka po la ka wensie. Naawen gban̄ka abe weeni kama ayen dai dii dai ate Mi Saalobiika le jam la, nuruba le zeri mu a basi ate m namu nna yegayega.”

¹⁴ Ba ale jam biisi ale chaab a nueri la, ba yaa jam gum chaab ale wa n̄aan̄viirima mbala ate nuru boari yegayega a za gilim ba ate Juuma Sinsan̄n̄a sagrɔma ba gela a yaa ta nampaga ale ba. ¹⁵ Nuru boanni ale jam nya Yeezu la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa chali ga tu wa a puusi wa. ¹⁶ Yeezu a yaa bek wa n̄aan̄viirima ayen, “Ka boa ate nama ta nampaga ale sinsan̄n̄a sagrɔma?”

¹⁷ Nuru wanyi yaa jam bo nuru boanni po a weeni wa ayen, “Sagrɔ, chichiribiok ale bo m biik zuk po ate wa an baga a biisi, wa be kan wom me. ¹⁸ Chichiribioku a dan ga yiri, ku nyiem a pa wa kama a kasim a fobi ten̄ diipo meena ate tintupuuk a nyini wa noanni po a nyini ate wa a n̄obi wa nyinan̄a ate wa nyin̄ka me a deri. M be ta wa jam ka fi jigi alege fi poom karo ate m yaa saalim fi n̄aan̄viirima ayen ba yiaak chichiribioku wa zukku po a basi alege ba an baga a nyeya.”

¹⁹ Yeezu a yaa chiem a weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Oo, nama ka siaka. Nama a yaali ayen mi bo ale ni a paari ka dimpo? Mi le ta sudun̄ni ale ni a paari ka dimpo?” Wa yaa n̄man weeni biika kowa ayen, “Ta biika jam dela.” ²⁰ Wa yaa ta wa a jam Yeezu jigi.

Chichiribioku ale ga nya Yeezu la, ku yaa deri yiri nna yegayega a pa biika a fobi ten̄ka ate wa yaa a bilim ate tintupuuk a nyini wa noanni po a nyini. ²¹ Yeezu a yaa bek biika kowa ayen, “Chichiribioku ale jo fi biika la, ka benan̄a dina?”

Wa kowa a yaa weeni Yeezu ayen, “Ku jo wa ka wa bifiik po. ²² Dai po dai po ku a yuk wa kama a lonsi bolim po ale nyiam po ayen ku ko wa. Fi dan baga a maari ti, be maari ti.”

²³ Yeezu a yaa n̄man bek wa ayen, “Ka boa ate fi a begi ayen ase m nin baga? Wie meena a baga a nyɛ kama a te nuru waai ale ta siaka la.”

²⁴ Biika kowa a yaa deri kaari a weeni ayen, “Mi ta siaka kama, alege m siaka an soa diiya. Maari mu ate m ta siaka a gum du.”

²⁵ Ba ale jam boro a biisi ale chaab la, nuru boari yegayega a yaa deri chali cheena Yeezu jigi. Wa ale nya ba la wa yaa deri weeni chichiribioku ayen, “Fi, chichiribiok kuui ale basi ate biika de an baga a biisi ale kan wom la, mi a biisi ale ka fi. Nyini biika jigi a nyini abe fi kan nman jo a bo ale wa.”

²⁶ Chichiribioku a yaa deri kaari nna yegayega a yuk wa a lonsi ale ge yaa nyini biika nyinika po a nyini, ale ge ate wa dua ase wa kpi la ate nuruba yegayega a jam a weeni ayen, “Wa kpi kama.” ²⁷ Yeezu a yaa yik wa nisanja a zak wa a zaani nmai.

²⁸ Yeezu ale wa njanviirima ale cheŋ a ga jo dok po ba dek ba nyiini la, ba yaa bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate tama an baga a yiaŋ chichiribioku ate ku a nyini biika jigiya?”

²⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Chichiribioku de choawa ni dan kan puusi a te Naawen nalimnyiini, ni an baga a yiaŋ ate ku a nyini.”

³⁰ Yeezu ale wa njanviirima yaa basi dula ale wa cheŋ taam Galili tenka po. Ba yaa ale a cheŋ la, Yeezu a kan jam a yaali ayen nuru seba ba ale a cheŋ juijui la, ³¹ dii nyin la wa a sak ka wa njanviirima dii le cheena ayen di nye la. Wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba le jam yik Mi Saalobiika, a ta ga nyo nuru baai ale ba ko mu la nisa po, alege daa neta a dan paari, m le yiri kum po.”

³² Wa ale weeni dila la, ba an jam min dii ate wa a biisi la kiriya, alege ba jam a chali ka yogsum ale wa bekka.

³³ Ba yaa jam paari Kapernaum tenka po a ga jo yeri po. Yeezu a yaa bek ba ayen, “Ti ale poom bo siuku po a cheena la, ka boan jaab nampaga ate nama poom a nagi?”

³⁴ Alege ba an weeni wa wariya, dii nyin la ba ale poom bo siuku po la, ba ta ka nampaga ase ka ba wana ale wa chim kpagi a gaam ba meena. ³⁵ Yeezu a yaa kali ten a wi wa njanviirima pi ale bayewa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni basi nin dekka yaalika. Nuru waai ale a yaali ayen wa chim nin deero la, ku a fe ate wa pa wa dek a zaani

njan abe wa chim ba meena tomteero.”

³⁶ Wa yaa yik biik wanyi a ta jam zaani ba sunsun a pa wa nisanja a gbaari wa ale weeni ba ayen, ³⁷ “Nuru waai ale a tuesi biik ase bisanja de wanyi mi nyin la, ka mi ale la ate wa a tuesi. Nuru waai abe ale a tuesi mi la, wa kan tuesi ka mi nyiini alege wa a tuesi ka waai dek ale tom mu la me.”

³⁸ Da yen ate Jonn a yaa weeni Yeezu ayen, “Sagro, tama nya ka nuru wanyi ale wa pa fi yonni nyin a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi, ate tama a yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyin la wa daa tama po wanyi.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan nman nya wa ase dila la, ni basi wa abe ni kan weeni wa ate wa basi. Nuru waai a dan pa mi yonni nyin a baga a tom wakperikaliik kula nyonowa a kan nman baga a kpabi kaasi mi yonni. ⁴⁰ Nuru waai ale kan ta chaab ale ti la, kula nyonowa va ti kama. ⁴¹ Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a dan nye nyiam fiifiiga a te ni, ni ale ka mi njanviiriba la nyin, Naawen le tuni wa.

⁴² “Nuru waai abe dan nye ate bisanja de wanyi a jok wa siaka, ku le zunchoŋ kama a te kula nyonowa ase ba nin pa ni kpeeni a bobi yik wa niri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po ate wa kpi. ⁴³ Nuru waai nisima a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula nyonowa a gebi ni sila a basi, dii nyin la, ku zunchoŋ kama ate kula nyonowa nya Naawen nyuvuri dii ale kan a kpeglim la ale ni yen a gaam wa nin ta nisima siye ale ge cheŋ ninam jigi, juijui ate bolim boro a kan maara kpi la. ⁴⁴ Nanzue njaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi. ⁴⁵ Nuru waai nan a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula nyonowa a gebi nan kala a basi, dii nyin la, ku zunchoŋ kama ate kula nyonowa nya nyuvuri dila ale nan yen a gaam wa nin ta nanja siye ale ge cheŋ ninam jigi. ⁴⁶ Nanzue njaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi. ⁴⁷ Nuru waai me num a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula

nyɔnɔwa a yeeri num bula a basi, dii nyin la, ku zunchoŋ kama ate kula nyɔnɔwa jo Naawen Naamu po ale num bunyi a gaam wa nin ta nina ŋaye ale ge cheŋ ninam jigi. ⁴⁸ Nanzue ŋaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi.

⁴⁹ “Ase dila po dila po ate ba jam pa yesa a nyo ŋanta baai ate ba pa a kaab Naawen, ayen ŋantaŋa chim ŋan welensa la, ku be le nyɛ ka dila ate waai meena a va bolim po a nyini abe wa ge nya welensa. ⁵⁰ Yesa a masa kama. Yesaŋa masimu a dan jam nueri, ni le nyɛ ka se a ŋman te si masimma? Ase yesa ale a te jenta masim dii la, ku a fe kama ate nama dek meena a ta nyɛ magsika ale chaab ate ni boro ale masim.”

10

¹ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge va Judia teŋka po a taam paari Jodan benni kauk kunjula. Nuru boari yegayega a yaa tigiŋi chaab a jam wa jigi ate wa yaa sak ba ase wa nyiem ale poom a sak ba dii la.

² Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya. Ba yaa bek wa ayen, “Ti Sinsaŋa a siak ayen nuru a basi wa powa?”

³ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Moosis a sak ni ka se?”

⁴ Ba yaa tulisi wa ayen, “Wa sak ti kama ayen nuru waai a dan a yaali ayen wa basi wa pok, ku a fe ate wa ŋmarisi gbaŋ a te nipowa ate ku a sak waai meena ayen wa basi wa kama.”

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Moosis a sak ni kama, ayen ni a va siuk kula dii nyin la, ni tue kan wom. ⁶⁻⁸ Alege ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen, ku piilimka po ate Naawen a nyɛ teŋka meena la, ‘Wa nyɛ ŋanta meena ka jaab duok ale jaab sari, nidɔa ale nipok,’ a yaa weeni ayen, ‘Ku ka wamaŋ ate nidɔa a basi wa ko ale wa ma, ale ge a ga faari nipok ate bala bayewa a chim bunyi, ba noa bayewa a ŋman daa nuruba baye, ba ka bunyi.’ ⁹ Dila nyin la, baai ate Naawen a basi ba ate ba chim bunyi la, nuru kan poori ba.”

¹⁰ Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa ŋman ga jo yeri po ate ba bek wa dii ate wa poom weeni ba la kiri. ¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan basi wa pok ale ge a ŋman faari wa choa, wa nyɛ wa powa a kaasi kama. Wa nyɛ ka kabonj. ¹² Nipok waai me a dan basi wa chora ale ge a ga yali nidɔa wa chora, wa me a nyɛ wa chorowa a kaasi kama. Wa nyɛ ka kabonj.”

¹³ Dula jigini nuruba gela a yaa pa bisa a ta ba jam Yeezu jigi ayen wa te ba niaka. Ba ale nyɛ dila la, wa ŋaanviirima a yaa toarinj ba. ¹⁴ Yeezu ale ga nya dii ate ba nyɛ la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ale wa ŋaanviirima ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni te bisaŋa siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiaŋ ba, dii nyin la bala chaab ale ba jo Naawen Naamu po. ¹⁵ Wensie ate mi a weeni ni, ayen nuru waai ale kan pa wa dek a chim biik ayen wa nya Naawen Naamu la, wala choa kan tabi naŋ bu po.” ¹⁶ Yeezu a yaa pa bisaŋa wanyi wanyi a nyo wa nigoruk po a yaa pa wa nisaŋa a ji ba zuima a niak ba.

¹⁷ Yeezu ale basi dula jigini ale a cheŋ la, nuru wanyi a yaa chali jam tu wa a kpi duna teŋ wa ninj a bek wa ayen, “Sagro maŋa, mi le nyɛ ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁸ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru maŋa? Nuru waai karo a chim nuru maŋ ase ka Naawen dek nyiini. ¹⁹ Fi poom seba Moosis Sinsaŋa kama, yaa boa? Naawen a weeni ayen kan ko nuru, kan nyɛ kabonja, kan zu, kan chim seero waai ale a velim la, kan a yaali degaamka. Ku a fe ate fi zuli fi ko ale fi ma.”

²⁰ Nuruwa yaa weeni wa ayen, “Sagro, mi kasim va Sinsaŋa de meena kama a ta nyini m biik po a jam paari jinla.”

²¹ Yeezu yaa nya wa ate wa jirim dari wa ate wa weeni wa ayen, “Wa yenj dekki ale tali fi jigi. Cheŋ a ga pa fi ŋantaŋa meena a da a tuesi ligraŋa a te niwomma. Fi dan nyɛ dila ale ge jam va mi, fi le jigiŋi wenŋmazuk.” ²² Yeezu ale weeni wa dila la wa sui yaa deri kaasi ate wa yaa deri cheŋ ale sukaasunj dii nyin la wa jam

ka nanta nyɔnɔ a kan siak wa nantaŋa nyinŋa.

²³ Yeezu yaa gisi nya wa nãanviirima meena ale weeni ba ayen, “Ku tua kama ate nanta nyam a baga a jo Naawen naamu po.”

²⁴ Wa ale weeni dila la ku yaa cha ba. Wa yaa nman weeni ba ayen, “M bisa, ku sum tua kama ate saalo a baga jo Naawen naamu po. ²⁵ Ku ka moali ate laalaakomi a va garupein num po a nyini, a gaam jigsiro a nin wa jo Naawen naamu po.”

²⁶ Yeezu ale weeni ba dila la, ku yaa cha ba. Ba yaa weeni chaab ayen, “Ku be dan ka dila, ka wana le wa baga nya varibasika?”

²⁷ Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, “Ku tua kama nurubiik jigi, alege ku ka moali Naawen jigi, dii nyin la Naawen baga wie meena a nyɛ kama.”

²⁸ Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ka ti nanta meena ale jam va fu.”

²⁹ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai ale basi wa yeri ale wa ko ale wa ma ale wa suaata ale wa tɔaba ale wa bisa ale wa kadugsa, mi ale Naawen wamaŋsaŋa nyin la, ³⁰ wa le nya nanta ale nuruba nna yegayega jinla a gaam baai meena ate wa basi la. Wa le nman nya yie, ale maba ale suaata, ale tɔaba, ale bisa ale kadugsa, alege wa le nya ninam me nna yegayega abe chum diipo wa yaa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ³¹ Baai ale de nin la yega ale jam wari nãan ate baai ale wari nãan la jam de nin.”

³² Ba ale jam bo siuku po a cheŋ Jerusalem teŋka la, Yeezu a yaa de ba nin ate ba a cheŋ. Baai meena ale jam va wa la, a jam a chali ka yɔgsum. Wa yaa poori wa nãanviirima pi ale bayewa a weeni ba dii ate nuruba ayen ba nyɛ wa la. ³³ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni wom nalimnyiini. Ti dan paari Jerusalem, nuruba le jam yik Mi Saalobiika, a ta mu cheŋ a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpaŋa ale Juuma Sinsaŋa sagroma nisima po. Ba le bo m kum buusa abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima po. ³⁴ Ba le la mu abe ba chesi tintueta a basi m nyin,

a nak mu abe ba yaa ko mu. Daa nanta a dan paari mi le yiri kum po.”

³⁵ Dula jigini Zebedi bisaŋa Jeemsi ale Joɔn, a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagro, ti a yaali ayen ti saalim fu kama ate fi nyɛ wari a te ti.”

³⁶ Wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ate nama a yaali ayen mi nyɛ a te ni?”

³⁷ Ba yaa weeni wa ayen, “Fi dan jam chim naab a soa nuru meena zuk a nya, ti a yaali kama ayen fi basi ate ti wanyi a kali fi juga, wanyi me a kali fi gala.”

³⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen “Nama ze dii ate ni a bek la. Ninam buui ate mi ayen m nam la, nama le baga a maa nam bu?”

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti le baga a maa nam.”

Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie, ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me le baga a nam kama. ⁴⁰ Alege mi ka siuk a lueri baai a le ba kali mi juga ale mi gala la. Ka Naawen le wa pa dula a te baai ate wa gomsɔ magsi ba la.”

⁴¹ Wa nãanviirima mbala piwa ale wom Jeemsi ale Joɔn ale bek Yeezu dii la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale ba. ⁴² Yeezu yaa wi ba ate ba jam tigi chaab wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Teŋzuk de nalima ta pagrim ba nuruma zuk kama a nyɛ ba ale a yaali dii la. Ba kpaŋa me ta pagrim ba zuk kama. ⁴³ Alege ku an magsi ayen ku chim dila nama jigiyi. Nuru waai a dan a yaali ayen wa chim nama kpaŋi, ku a fe ate wa chim ni meena tomteero. ⁴⁴ Nuru waai a dan a yaali ayen wa chim nama kpaŋi, ku a fe ate wa chim nama meena yomo. ⁴⁵ Mi Saalobiika, an jam ayen m gisi ka nuruba ate ba a tom a te mu. M jam ayen m tom a te ka teŋzuk demma meena. M dan nyɛ dila, m le zaani nuruba yegayega nanƙula po a kpi a te ba a vari ba a basi.”

⁴⁶ Ba yaa jam paari teŋ kanyi ate ba a wi ayen Jeriko, ate nuruba yegayega a yaa tigi chaab a jam Yeezu jigi. Ba le jam a basi dula jigini ale a nyini la, ba yaa nya yio wanyi ale wa kala siuku noai a juisi. Wa yoi jam ale Baatimiusi. Ku kiri ale Timiusi biik. ⁴⁷ Wa ale wom ayen ka Yeezu Nazaret denowa ale a taam la, wa

yaa kaari a wi wa ayen, “Yeezu, fi waai ale ka naawa Deevidee njaanbiik la, ta jiiirim ale mu abe fi maari mu.”

⁴⁸ Nuruma yega a yaa weeni wa ayen wa goori wa wannu, alege wa zeri ale a kaari nna yegayega, a gaam wa ale poom a kaari dii la a nman weeni wa ayen, “Yeezu, fi waai ale ka naawa Deevidee njaanbiik la, ta jiiirim ale mu abe fi maari mu.”

⁴⁹ Yeezu a yaa zaani a weeni ba ayen ba wi wa ate wa yiri a jam wa jigi.

Ba yaa weeni wa ayen, “Te fi sui peenti abe fi yiri jam, dii nyin la wa a wi fu kama.”

⁵⁰ Yiowa a yaa yeeri wa kasaauku a dueni, ale yiri a zaani nmai a chen ga Yeezu jigi.

⁵¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen mi nye ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “Sagro, mi a yaali ayen fi nye kama ate m ninaa a lagri a te mu.”

⁵² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Be chen. Fi ale ta siaka ale mu dii la a basi kama ate fi ninaa a lagri.”

Wa ninaa yaa deri lagri ate wa yaa va Yeezu a chen.

11

¹ Ba yaa jam paari tenfiik sii ate ba a wi ayen Betfaaji ale Betani ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la. Tensaale guuku a jam moata ka Jerusalem tenka. Yeezu a yaa wi wa njaanviirima po baye a weeni ba ayen, ² “Ni chen a ga jo tenfiik kaai ale bo ni nin la. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya bompaalik ate ba bobi ka zaani. Nuru an diem a do ka nyaya. Ni foli ka a ta jam te mu. ³ Ni dan boro a foli ka, ate nuru bek ni dii nyin ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen ka Nyonowa ale a yaali ka. Wa be dan nueri ale ka wa le nman basi ate ba ta ka a jam nwuli.”

⁴ Ba yaa chen a ga nya bompaalik ale ka bobi za yeri nansiun noai ate ba yaa foli ka. ⁵ Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa nya ba a bek ayen, “Ka boa ale soa ate nama a foli ka?”

⁶ Ba yaa weeni ba dii ate Yeezu a poom weeni ba la, ate nuruma a yaa basi ate

ba foli ka a ta chen ga te wa. ⁷ Ba yaa ta bompaalika a ga te Yeezu, a yaa yeeri ba gattana a pa vi bompaalika chiaka zuk ate Yeezu a yaa jueli a kali. ⁸ Nuruba yegayega a yaa jam pa ba gattana a pati siuku nin ayen Yeezu a ta wa bonika a chen va ti zuk a taam. Ba gela me a chen siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a ta jam pati siuku nin. ⁹ Ba ale jam bo siuku po a chen la baai ale jam de nin ka la, ale baai me ale jam bo njan ka la, meena a yaa zuli wa a kaari ayen,

“Naawen vari ti a basi.

Naawen niak waai ale cheena Nyonowa yonni nyin la.

¹⁰ Naawen niak waai ale cheena ayen wa soa ti kokpienka Deevidee naam buui ale cheena la.

Fi, Naawen waai ale bo wenna mazuk la, a vari ti a basi.”

¹¹ Yeezu ale jam paari Jerusalem tenka la, wa yaa chen ga jo Juuma Puusika Yenni po a nyiem a nya jaab buuri meena ale bo di po la a yaa ale ge a nman nyini. Yeezu ale wa njaanviirima an jam bo dula jigini a beniya, dii nyin la, wenni a jam a sin kama. Ba yaa basi dula jigini ale nman chen Betani.

¹² Vari ale jam veenti la, ba yaa nman yiri a basi Betani ale nyini. Kom a yaa jam ta Yeezu. ¹³ Wa yaa nya kin kan a za nin nin ate vaata a lik ka. Wa yaa chen ga paari ka ten ayen wa nya ase ka ta moota ya ate wa de, alege moota a jam ka ka zuwa. Ka jam ta ka vaata nyini, dii nyin la ku jam daa moota wenna. ¹⁴ Yeezu a yaa ka te kin kan ayen, “A nyini jinla dannu a ta a chen diipo meena wuu, nuru a kan nman nya fi moota a de.”

Wa njaanviirima a yaa wom dii ate wa weeni la.

¹⁵ Ba ale nman jam paari Jerusalem tenka la, Yeezu a yaa nman ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuruba ale jam bo di po a gerimu ale chaab. Wa yaa yak ba meena ate ba nyini dula jigini a nyini, a zak nuru baai ale jam ta ligrana a tagri la tebulitana a tulim kpib, a tusi baai ale ta nangbansa a da la zukpaglisa me a lonsi. ¹⁶ Wa an jam siak ayen waai a nman ta jaab a va Juuma Puusika Yenni

po a taam nyini. ¹⁷ Ku n̄aan̄nyin̄ wa yaa n̄man sak nuruma ale bek ba ayen, “Nama ze dii ate ba n̄marisi Naawen gban̄ka po dila po dila po la? Ba n̄marisi ayen Naawen a weeni ayen, ‘Mi yenni ka t̄n̄sa meena Puusika Yeri.’ Ba n̄marisi nyaku de kama alege nama a pa di chim zueba sukka jigi.”

¹⁸ Yeezu ale ga weeni dila ate Juuma Puusika Yenni kpan̄na ale Juuma Sinsan̄na sagrama a ga wom la, ba yaa jam a gisi siuk ayen ba ko wa. Alege yogsum ale jam yik ba ale Yeezu ate ba an jam baga a nya siuk a tiri wa. Dii nyin̄ la wa sinsan̄na a jam cha nuruma kama.

¹⁹ Jun̄oi ale jam paari la, Yeezu ale wa n̄aan̄viirima a yaa basi Jerusalem t̄n̄ka ale nyini a chen̄.

²⁰ Vari ale n̄man veenti la, ba yaa va siuku a taam a yaa nya kin̄kan̄ka ale ka kpi za. ²¹ Piita a yaa teeri Yeezu diem ale weeni dii la, a yaa weeni wa ayen, “Nya, kin̄kan̄ kaai ate fi diem a ka te ka la, ka meena a kpi kama.”

²² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ta siaka ale Naawen. ²³ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale ta siaka ale Naawen ale ka chichama ale sum siak ayen wa ale weeni dii la le nȳ la, a baga a weeni gu kpion̄ku kama ayen ku voori dula jigini a ga lo mogi kpeeni po ate Naawen sum nȳ a te wa. ²⁴ Dila nyin̄ ni dan puusi a te Naawen a juisi jaab, ni ta siaka ayen ni nya jaamu kama ate Naawen yaa pa a te ni. ²⁵ Diipo meena ni daa ni puusi a te Naawen ni de nin̄ a von̄ te baai ale nȳ ni a kaasi la, abe ni ge a puusi a te Naawen waai ale bo wen̄mazuk la ate wa me a von̄ te ni. ²⁶ Ni dan kan nȳ dila, Naawen abe kan von̄ te nama me.”

²⁷ Ba yaa n̄man jam Jerusalem t̄n̄ka po a ga jo Juuma Puusika Yenni po. Yeezu ale bo di po a nyiem la, Juuma Puusika Yenni kpan̄na ale Juuma Sinsan̄na sagrama ale t̄n̄ka kpan̄na meena a yaa tigi chaab a jam wa jigi ²⁸ a yaa bek wa ayen, “Ka boan pagrim ate fi ta a tom wien̄a de? Ka wana ale te fu siuk ate fi a nyiem a tom wien̄a de?”

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Mi me le bek ni wari. M dan bek ni ate ni siak a

tulisi mu, mi me le weeni sak ni pagrim buui ate mi ta tom wien̄a de la.” ³⁰ Yeezu a yaa bek ba ayen, “J̄on̄ ale jam a te nuruba soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nurubiiga?”

³¹ Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, “Ti dan weeni wa ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, ‘Be ka boa ale soa ate ti an siak a te wa?’ ³² Ti be an baga a weeni me ayen ka nurubiik ale te wa pagrimu dii nyin̄ la, waai meena a seba wa ale jam ka Naawen biisiteer̄o la kama.” (Ate ba yaa chali yogsum). ³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Tama ze.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me a kan weeni ni pagrim buui ate mi ta a tom wien̄a de la.”

12

¹ Yeezu yaa magsi wamagsima a sak ba ayen, “Nuru wanyi ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk ti fiisa bu po ayen si a yoani. Wa yaa che daata a ti gilim bu meena ale ge gomsi jaab meena bu po a magsi. Wa ale nȳ dila a ga nueri la, wa yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po ale ge nyiem a chen̄ t̄n̄ m na nin̄n̄na. ² Wa talimu tiisan̄a yoan̄na gbesika ale jam paari la, wa yaa tom wa tomteer̄oma po wanyi ayen wa ga tuesi wa deka jigini a ta jam te wa. ³ Wa ale ga paari dula la, nuruma a yaa yik wa a nak ale mini wa yoan̄na ate wa pilim kuli niyaala. ⁴ Talimu nyon̄owa yaa n̄man tom tomteer̄o wa choa ba jigi ate ba n̄man yik wa me a nak wa zukku, a pa wa a nyo chivie po. ⁵ Wa yaa n̄man pilim tom wa choa ba jigi ate ba ko wala. Ba jam a nȳ ka nuruba yega dila; a nak ba gela ale a ko ba gela me. ⁶ Waai nyiini ale jam tali ayen wa tom la ale wa dek biika, waai ate wa marin̄ la. Wa yaa weeni wa dek ayen, ‘M dan tom m dek biika, ba le te wa zula.’ Wa yaa tom wa ate wa chen̄ ba jigi. ⁷ Alege nuruma ale nya wa biika la, ba yaa weeni chaab ayen, ‘Biika kowa a dan kpi, wala le wa soa wa n̄antan̄a meena. Dila nyin̄ ni basi ate ti ko wa ate wa kowa chum dan kan boro abe tama soa wa n̄antan̄a.’

⁸ Ba yaa yik wa a ko a vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim.

⁹ “Nama seba talimu nyɔnɔwa le wa nye ba dii la? Wa le jam ko ba kama abe wa nman pa wa talimu a te nuru yonta.”

¹⁰ Yeezu ale magsi wamagsini a nueri la, wa yaa bek ba ayen, “Nama an diem a karim nyaku de Naawen gbanƙa po?

‘Tain dii ate seeroma a zeri ayen di an nala la,
tain dila dek ale tulim a chim tain man.

¹¹ Naawen ale nye dila. Di ka wakperik ti jigi.’ ”

¹² Yeezu ale weeni wienja de meena a ga nueri la, Juuma kpanja yaa deri min ayen ka ba jigi ate wa pa wamagsini de a magsi dii nyin la, ba zeri wa kama. Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali nuru boanni yogsum, ate ba yaa jam basi wa ale ge chen.

¹³ Dula jigini Juuma kpanja a yaa tom Farisiima gela ale naawa Ayerod nuruma gela ayen ba ga choa Yeezu noai a wom.

¹⁴ Ba yaa jam weeni wa ayen, “Sagɔ, ti seba ayen fi ka wensie nyɔnɔ. Fi nin ka dii meena ate nuruba a poli la po. Nuruba kpanja kan basi ate fi a tagri fi popola. Fi a sak Naawen wienja kama ale wensie. Ku magsi ayen ti tuni ti lampoowa a te nakpionku Siiza, yaa ku an magsi ya? Ti a tuni yaa ti kan a tuni?”

¹⁵ Yeezu a poom seba ba kiri kama ate wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ate ni a yaali ayen ni choa m noai a wom? Ni ga ta ligbiri a jam te mu.”

¹⁶ Ba yaa ta ligbiri dinyi a jam te wa. Wa yaa bek ba ayen, “Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyinja?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka nakpionku Siiza zuk ale wa yoi ale dua du.”

¹⁷ Wa yaa weeni ba ayen, “Dan ka dila, ni be pa nanta baai ate Siiza a soa la a te wa, abe ni pa nanta baai me ate Naawen a soa la a te Naawen.”

Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba.

¹⁸ Dula jigini nuru baai ate ba a wi ayen Sajusiba la, ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Ba jam a poli kama ayen nuruba dan kpi, ba an nman бага a yiri kum po. ¹⁹ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Moosis a nmarisi

wa gbanƙa po kama ayen, ‘Nuru waai a dan faari nipok ate wa ale wa an biak a nyaya ale ge ate wa kpi, ti a basi kama ate wa yuawa a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.’ ²⁰ Nuruba bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba suok kpagini a faari nipok ate ba an biaya ale ge ate wa kpi. ²¹ Waai ale pa san la a yaa faari wa suoku powa, alege nipowa ale wa me an biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi. Ba suok kuui ale pa san butawa la me a nye dila degadega. ²² Ba meena bayopoiwa a jam faari nipowa kama a taam tu, alege ba waai an biak ale wa ale ge kpi ya. Ku njanjnyin ate nipowa me a yaa kpi. ²³ Yogyogla de ate nuruba bayopoiwa de meena a faari wa a nya la, dai dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka ba wana dek chekki ale wa soa nipowa de?”

²⁴ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama an diem a min Naawen gbanƙa po wienja chagiya. Ka dila ale soa ate ni be siuku. Ni ze Naawen pagrimu me ale ka dii la. ²⁵ Dai dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ba meena le tagri kama a nye ase Naawen sabiiloma, baai ale bo wenjmazuk la. Nidɔa a kan nman faari nipowa. Nipok me abe kan nman yali chora. ²⁶ Yogyogla de, a magsi chaab ale nuruba le ba yiri kum po la, nama an karim Moosis gbanƙa kauk kuui ale a biisi a magsi chaab ale ti fiika ate bolimu jam a nye nna ase bu a de bu la? Dula jigini ku nmarisi kama ayen Naawen weeni Moosis kama ayen, ‘Wa ale Abraham ale Aizik ale Jakob Naawenni.’ ²⁷ Dila a sak kama ayen wa daa kpilima Naawenya, wa ka nanvuuta Naawen, dila nyin ni be siuku kama.”

²⁸ Yeezu ale Sajusima ale boro a biisi la, Juuma Sinsanja sagroma wanyi a yaa wom ba ale a biisi dii la. Wa ale wom ale Yeezu a tulisi ba magsi la, wa yaa jam bek Yeezu ayen, “Ka Naawen Sinsanja po njan dek ale chim sinsak kpeema a gaam nja meena?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Sinsanja de ale chim sinsak kpeema a gaam nja meena. ‘Izirali demma ni wom nalimnyini. Tama Nyɔnɔwa Naawen ka dinyi

dekki. ³⁰ A yaali wa ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola ale fi pagrim meena.’

³¹ Sinsak kpeema njaai ale pa a sanj la ale nna, ‘A yaali fi saalo choa ase fi dek la.’ Sinsanŋa nman karo a chim sinsak kpeema a gaam sinsanŋa de nŋayewa.”

³² Juuma Sinsanŋa sagraŋa a yaa weeni wa ayen, “Sagraŋ, fi wienŋa ka wensie. Naawen sum ka dinyi dekki. Naawen di choa a nman karo a gum wa po. ³³ Fi dan yaali wa ale fi sunum ale fi popola ale fi pagrim meena ale yaali fi saalo choa me ase fi dek la, dila ka wari kpeeni a gaam fi ale a ko dunsa ale pa nanta ba chaab a kaab a te wa la kama.”

³⁴ Nuruwa ale weeni dila la, Yeezu yaa seba ayen wa tulisi wa ka nalimnyini ate wa yaa weeni wa ayen, “Ku tali ka magla ate fi jo Naawen naamu po.”

Yeezu ale biisi ale nuruwa a ga nueri la, waai nman jam karo a ta zupagruk ayen wa bek wa wariya.

³⁵ Da yenj ate Yeezu a yaa jam boro a sak nuruma Juuma Puusika Yenni po. Wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate Juuma Sinsanŋa sagraŋa a weeni ayen Kirisitawa, waai ate Naawen le tom ate wa jam la, ale chim ka naawa Deewid njanj biiga? ³⁶ Naawen Chiika jam basi kama ate Deewid weeni ayen,

‘Nyɔnɔwa Naawen weeni mi Nyɔnɔwa ayen,

kali m juga nyinj a ta cheena diipo ate m le basi ate fi dachaasana a chim fi yom la.’

³⁷ Ase Deewid dek a dan a wi Kirisitawa ayen wa, ‘Nyɔnɔ’, ku be zaani ka se ate wa nman бага a chim Deewid njanjbiiga?”

Nuru boari nna yegayega ale jam boro a wom Yeezu sinsanŋa ale supeentik. ³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate Juuma Sinsanŋa sagraŋa a kan paasi ni. Ba a yaali kama ayen ba jo ba garuk wonŋana a bo yabana po a nyiem a chej ate nuruba a puusi ba abe ba a te ba zula me. ³⁹ Ba a yaali kama ayen ba nyiem a kali zukpaglik sii ate nuru kpeentana a kali la zuima ba tuka diinana po. Ba nyiem a dan boro a nyɛ tigi ba a yaali kama ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba

kpanŋa a kali la zuk. ⁴⁰ Ba nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi ba nanta ale ge a paasi waai meena a puusi puusa wonŋa a te Naawen. Wa dan jam ayen wa bo ba buusa, ba waalika le zuak yegayega.”

⁴¹ Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa a nya. Ligra nyam yegayega ale jam maa bo Puusika Yenni po. Ba me yaa jam maa ta ligra nna yegayega a jam a nyoro. ⁴² Pukogi niwobo a yaa jam boro a ta wa ligbie naye a jam nyoro. Na a magsi chaab ale ka kubook. ⁴³⁻⁴⁴ Yeezu yaa wi wa njanjviirima ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. Ni nya pukogini de. Wa ligbie naye ate wa nyoro la, Naawen jigi wa tiirimu a gaam ligra nyamma de ligrana kama, dii nyinj la, ba te ka ligra dii ale kan tua ale ba pa teka la, alege pukogini de a pa ka wa ligrana meena ate wa ta la a ta jam nyoro.”

13

¹ Yeezu yaa ale jam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa njanjviirima po wanyi a yaa weeni ayen, “Sagraŋ, nya yenni ale nala dii la?”

² Yeezu a yaa tulisi ayen, “Ni nya yeri kpeeni de? Dai cheena ate ba le nak di meena a lonsi. Tain yenj me la a kan nman dua di choa zuwa.”

³ Ba yaa chej ga jueli Olivi Guuku zuk a kala dula jigini a nya Juuma Puusika Yenni. Piita ale Joɔn ale Jeemsi ale Andiru a yaa bek Yeezu ba dek ba nyiini ayen, ⁴ “Ka dimpo ate wienŋa de meena ayen nana nyɛ? Ka boa a le ku nyɛ ate ku sak ti ayen dannu a moata?”

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. ⁶ Nuruba yegayega le jam pa ba dek a chim Kirisitawa. Ba le paasi nuruba yegayega ayen ba va ba. ⁷ Ni dan wom kpaliŋsa wie ate si gela moata alege si gela me a bo ninŋina, ni kan a chali yɔgsumɔa. Ku a fe kama ayen nyanja de meena a nyɛ, alege ku kan sak kama ayen tenjka kpeglimka a moata kama. ⁸ Tenjka

le yiri a ta chaab. Tenka me le choa m na yegayega ate kom a jam tenka meena po. Ase nipok ale de nin a dom dii ale ge a biak la, ku a fe kama ayen wienja de meena me de nin nye ale ge ate tenka a jam kpeglim.

9-10 “Ni kpesi ni dek dii nyin la, nuruba a le jam yik ni ale pagrim a ta ni chej ba tuka diinaja kpanja jigi ate ba bo ni buusa abe ba nak ni. Ni ale a va mi la nyin, ba le ta ni me a chej ga zaani nalima nin ate ba me bo ni buusa, ate ni nya siuk a mooli Naawen wamanjana a sak ba. Ku a fe kama ayen nuru meena a lin wom Naawen wamanjana ale ge ate tenka kpeglim. 11 Ba dan ta ni a chej ga jo buusa boka dokku po, ni kan basi ate ni le ni biisi dii la a daani ni. Ni biisi dii meena ate Naawen le basi ate ni biisi la dii nyin la, ka Naawen Chiika le ka sak ni ate ni biisi daa nama dega. 12 Kula danni a dan paari, suaata le yik chaab a te nuruba ate ba ko ba. Koba me ale nye ba bisa dila, ate bisa me a nye ba koba ale ba maba dila. 13 Waai meena le kisi ni kama ni ale a va mi la nyin. Alege waai a dan baga a chiib a zaani a tu ninammu de meena a ga nueri, Naawen le vari wa a basi.

14 “Da yen ni le nya jaab buui ate Naawen kisa la ale wa za juijui ale kan magsi ayen wa zaani la. Ni dan nya dila ku a fe kama ate nama baai meena ale bo Judia tenka po la a chali ga suk guutaja sunsun.” (Nuru waai le wa karim nyaku de la, a nmasi min chak.) 15 “Waai a dan za wa gbon zuk wa kan nman daani wa dek ayen wa sin a pa jaaba. 16 Waai me ale bo wa kaduk po la, a kan nman kuli yeri ayen wa pa wa garuwa. 17 Da njala po ku le jam tua ka nna yegayega a te nipok puusa ale baai ale ta biluaata la. 18 Ni a puusi a te Naawen ate nyaku de a kan jam nye yoiya. 19 A zaani diipo ate Naawen a nye tenka la a ta jam paari jinla, ninammu de le gaam ninam meena ate nuru biik a nam ale diem kala ayen wa nam la kama. 20 Alege Naawen a yeeri ninammu daanja gela a basi kama, baai ate wa lueri ayen ba jam va wa la nyin. Wa dan kan yeeri ninammu daanja gela a basiya, waai kan nyini ninammu po a

nyini.

21 “Da njala po waai dan weeni ayen, ‘Ni nya, Kirisitawa ale nna,’ yaase ‘Ni nya, Kirisitawa ale la,’ ni kan wom wa. 22 Nuruba gela a le jam yiri a paasi nuruba ayen ba ale Kirisitawa. Ba baai me le jam a weeni ayen ba ka Naawen biisi-teeroba. Ba le jam a tom wakperikaliisa nna yegayega a yaali ayen ba dan poom baga ba paasi baai ate Naawen a lueri ayen ba va wa la. 23 Ni be kpesi ni dek, dii nyin la m njaam weeni wienja de meena kama ale nj an diem nyeya.

24 “Alege ninammu daanja a dan jam taam, wenbinni ale chiika meena le chim ka legi. 25 Chinmarisaja le nyini wenmazuk a lo ate njanta baai meena ale bo wenmazuk a ta pagrim la me a choa. 26 Dila po nuruba ale nya Mi Saalobiika, ale nyini chinmaaja po a cheena ale pagrim ale zula ale nalim. 27 Mi le tom sabiiloma ate ba jam tenka meena po a tigi nuru baai ate Naawen a lueri ayen ba va wa la.

28 “Ni zamsi wari a magsi chaab ale kinjan. Ni dan nya kinjan ale ka pusi vaata, ni seba ayen wulum wein a paari kama. 29 Ni be dan nya wienja de ale nj piilim a nye, ni yaa be seba ayen jamka moata kama. 30 Wienja de meena ale nye kama alege ate nuru baai ale boro la meena a kpi. 31 Wenmazuk ale tenka meena le jam taam kama. Alege mi wienja a kan maara taamu.

32 “Alege nuru waai a ze Mi Saalobiika nman jamka daiya. Mi dek ale Naawen sabiiloma ale bo wenmazuk la an baga a min di danni, ka m kowa Naawen nyiini. 33 Ni kpesi ni dek abe ni a limsi dii nyin la, ni ze m jamka daiya. 34 Ku a nye se ka nuru ale a gomsu ayen wa nyiem a chej saten ninin la. Wa yaa te wa tomteeroma meena tuima ale weeni waai ale a nya yenni zuk la ayen wa a limsi. 35 Ba nyonowa a baga a jam juncu gensa a yaase goota sunsun a yaase kpadaasa kumsa po a yaase wenbinni ale a pusi diipo la kama. Ba waai ze wa le cheena diipo la. Siuk kula po me, nama waai a kan seba mi nman jamka danni. Dila nyin

la, ni kpesi ni dek abe ³⁶ ni kan basi ate ni Nyɔnɔwa a jam diiri ni ale ni dua a goa. ³⁷ M kan weeni ka nama nyiini, mi a weeni ka waai meena. Ni kpesi ni dek abe ni a limsi.”

14

¹⁻² Ku jam tali ka daa naye ate Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi ayen Juuma Gaambasika Tigini la, tigi dii ate ba a nɔbi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la a paari. Juuma Puusika Yenni kpanɔa ale Juuma Sinsanɔa sagrɔma a yaa jam a gisi siuk ayen ba yik Yeezu a ko. Ba yaa weeni ayen, “Ti kan yik wa tigini po, kan daa di nuruma le nye kpaliɔ kpieri.” Dula jigini ba yaa nye noayen ba le ba nye dii ate ba suk yik wa la.

³ Yeezu yaa chen Betani tenka a ga jo Simon, waai ate gamaɔa tuemu a jam yik wa ale ge nueri la yenni po. Wa yaa jam kala a de nandiinta ate nipok wanyi a ta kpaam jam. Kpaamu nyummu a jam masa kama ate bu diak a pagra. Nipowa yaa pa kpaamu a kpiiri basi Yeezu zukku zuk. ⁴⁻⁵ Nuru baai ale jam kala dula jigini la gela a yaa nya dii ate nipowa a nye la, ate ba sue a yaa a puuri ale wa. Ba yaa poli ba zuima po ayen, “Ka boa ate nipowa de a pa kpaamu a yik kaasi dila? Wa dan pa bu a da kama m na, wa te nya ligra ka m na yegayega a te niwomma. Kula a gaam dii ate wa nye la kama.” Ba yaa jam tɔariɔ wa.

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi wa. Ka boa ate ni a daani wa? Wa nye ka waman a te mu. ⁷ Niwomma a bo ale ni kama daa meena ate ni dan a yaali ni бага a maari ba. Alege mi a kan kasim bo ale ni. ⁸ Wa nye ka wa ale бага a nye dii meena la a te mu. Wa kpiiri kpa masika de mi nyinka kama a gomsɔ ka a magsi guka. ⁹ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba le sak Naawen wamanɔaɔa la, ba le weeni nipowa de ale nye dii a te mu la kama a teeri wa wari.”

¹⁰ Dula jigini Yeezu nyanviirima pi ale bayewa po wanyi, waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la a yaa chen Juuma Puusika Yenni kpanɔa jigi a ga weeni ba ayen wa бага a maari ba kama ate ba a

yik Yeezu. ¹¹ Ba ale ga wom dila la, ba sue a yaa peenti m na yegayega, ate ba weeni wa ayen wa dan бага a maari ba, ba le te wa ligra. Judas a yaa basi dula jigini ale a gisi siuk kuui wa le wa va ate ba бага a yik Yeezu la.

¹² Yeezu nyanviirima yaa jam wa jigi tigi dii ate ba a nɔbi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la piilimka danni. Da dila me ale ba a ko Juuma Gaambasika Tigini piisaɔa. Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka be ate fi a yaali ayen ti ga gomsɔ Juuma Gaambasika Tigini nandiintana ate ti de?”

¹³ Wa yaa weeni wa nyanviirima po baye ayen, “Ni chen a ga jo tenka po. Dula jigini ni le nya nidɔa a ji nyiam ale samɔniɔ. ¹⁴ Ni va wa a ga jo yeri dii po ate wa a jola. Ni dan ga jo ni weeni yenni nyɔnɔwa ayen, ‘Ti Sagrɔwa ale tom ti ayen ti jam bek fu dok kuui po ate wa ale wa nyanviirima ayen ba jam de ba Juuma Gaambasika Tigini nandiintana la.’ ¹⁵ Wa le dak dok kpion kunyi ate ba vaari ale gomsɔ ku meena po, ate ku bo nɔ chaab zuk la a sak ni. Ni yaa jo ku po, a gomsɔ jaab buuri meena a magsi ate ti kali a de.”

¹⁶ Ba yaa chen ga jo tenka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsɔ ba Juuma Gaambasika Tigini nandiintana dula jigini ale ge pilim nman a ga Yeezu jigi.

¹⁷ Junɔai ale jam paari la, Yeezu ale wa nyanviirima pi ale bayewa a yaa jam kala a de. ¹⁸ Ba ale boro a de la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni meena ale kala a de ale mu la, ni po wanyi le wa ta mu a ga bobri sak m dachaasaɔa.”

¹⁹ Wa nyanviirima sue yaa kaasi ate ba bek wa wanyiwanyi ayen, “Ka mi? Ka mi?”

²⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku le chim ka nama pi ale bayewa po wanyi, waai ale a nɔmari boroboruku a siuk jentaɔa ale mu la, a le wa ta mu a ga bobri sak. ²¹ Mi, Saalobiika, ale kpi ase ka ba ale nmarisi dii Naawen gbanka po la. Alege ku le pagra kama a te waai dek ale wa ta

mu a ga bobri sak la. Ku zunchoŋ kama ale ba nin poom kan biak wa.”

²² Ba ale boro a de ŋandiintaŋa la, Yeezu a yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen a nyɛ wa jiam, alege ŋmari ku a chari wa ŋaŋviirima ale weeni ba ayen, “Ni ŋɔa ŋobi, mi nyiŋka ale m na.”

²³ Wa yaa ŋman pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nyɛ wa jiam, alege pa te ba ate ba nyu. ²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ka mi nyiŋka ziimu ale nna. Buui ale a nyini nuruba yega nyiŋ la, ayen ku sak ayen Naawen ale jam puulim ayen wa le nyɛ dii a te nurubiik la, wa sum a nyɛ kama. ²⁵ Wensie ate mi a weeni ni, m kan ŋman nyu daamu de ase ka dai dii danni ate m ŋman a nyu da paalimu Naawen naamu po la.”

²⁶ Ba yaa yi yiili ale ge a nyini ga jueli Olivi Guuku zuk.

²⁷ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni meena ale chali abe ni ge mu dii nyiŋ la ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po kama ayen, ‘Naawen le jam ko naapeerika, ate piisaŋa a yaa chali waŋ chaab.’ ²⁸ Alege m dan yiti kum po, m le de ni niŋ a cheŋ Galili teŋka.”

²⁹ Piita yaa weeni wa ayen, “Mbala meena a dan poom basi fu, mi kan maa basi fu diipo diipo.”

³⁰ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Basi ate m weeni a sak fu ayen, yokku de fi le pagsi ku noai buta ayen fi ze mu, ale ge ate vari kpadiaka a kum a nyɛ buye.”

³¹ Piita yaa pii nyiŋ a ŋman weeni wa ayen, “Mi kan weeni diipo diipo ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila.”

Wa ŋaŋviirima mbala meena me a yaa weeni dila degadega.

³² Ba yaa jam paari jigi ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa ŋaŋviirima ayen, “Ni kali dela ate m ga puusi a te Naawen abe m jam.” ³³ Wa ale a cheŋ la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemsi ale Joŋn a va wa. Wa sui a yaa jam kaasi nna yegayega, ate ³⁴ wa weeni ba ayen, “M sui ale kaasi nna yegayega, ate ku a nyɛ nna ase mi a yaali ayen m kpi kama la. Ni be limsi dela ate m jam, abe ni kan goa.”

³⁵ Wa ale ga cheŋ maga dek la, wa yaa kpi duna teŋ a puusi a te Naawen ayen dan ka dii wa yeeri ninam buui ate wa za wa nam la wa jigi a basi. ³⁶ Wa puusi a te Naawen kama ayen, “M Koa, fi baga a nyɛ wari meena kama. Yeeri ninammu de m jigi a basi. Alege, nyɛ fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la.”

³⁷ Wa yaa pilim jam a paari wa ŋaŋviirima batawa ale ba dua a goa. Wa yaa weeni Piita ayen, “Simon, ni a goa kama? Nama an baga nya ate ku a beni fiifiik ale ge kan goa? ³⁸ Ni a nya abe ni puusi a te Naawen ayen goom kan yik ni ate ni goa. Ni a yaali ayen ni nyɛ dii ate m weeni ni la kama, alege ni an baga a nyɛ dila ale ni dek pagrimɔa. Ni a yaali ka maarika m jigi.”

³⁹ Wa yaa ŋman ga puusi a te Naawen a weeni wa ale poom a weeni dii la. ⁴⁰ Wa yaa ŋman jam wa ŋaŋviirima jigi ale ba ŋman dua a goa, dii nyiŋ la, goom ale jam ta ba nna yegayega, ate ba ze ba ale ba weeni wa dii la.

⁴¹ Wa ale ŋman jam ku noai butawa la, wa yaa weeni ayen, “Ni diem a goa kama? Ku magsiya. Di danni a paari ya. Ba le yik Mi, Saalobiika a nyo nuru baata nisima po yɔgyɔgla de. ⁴² Ni yiri ate ti cheŋ. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena.”

⁴³ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa ŋaŋviirima pi ale bayewa po wanyiwa Judas, a yaa jam wa jigi ale nuru boari. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagrom a te teŋka kpaŋŋa ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa. ⁴⁴ Bumbobrowa a poom weeni ba kama ayen, “Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi wa la, ka waai ate ni a yaali la ale la. Ni yik wa a ta cheŋ abe ni kan te wa be.”

⁴⁵ Ba ale ga paari Yeezu la, Judas a yaa deri ga wa jigi a wi wa ayen, “M Sagro,” a yaa ale ge a puusi wa. ⁴⁶ Judas ale nyɛ dila la, nuruma a yaa deri yik Yeezu ale pagrim. ⁴⁷ Yeezu ŋaŋviirima po wanyi a yaa deri yeeri wa gebi kpien a che Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa kpeeni tomteerowa turi a lonsi teŋ. ⁴⁸ Yeezu a yaa bek nuru boanni ayen, “Mi ka zue ate ni ta gebi

kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu?
⁴⁹ Daa meena mi kasim bo ale ni kama Juuma Puusika Yenni po a sak nuruba, alege ni an yik mu. Alege ku a fe kama ayen ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dii dila po dila po la, a jam chim wensie.”

⁵⁰ Dula jigini Yeezu n̄aan̄viirima meena a yaa chali ale ge wa.

⁵¹ Nid̄a wanyi ale jam maa va Yeezu a yulum gatta peelik. Ba jam a yaali ayen ba yik wa kama, ⁵² ate wa foli gatiaka a basi a te ba ale ge a yiri chali ale chabola.

⁵³ Ba yaa ta Yeezu a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale teŋka kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagrāma a yaa jam tigi chaab dula jigini, ayen ba bo Yeezu buusa. ⁵⁴ Piita a yaa magi va ba n̄aan̄ a ga jo Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni dabiaka po a ga kala ale kpagini tomteeroma a n̄uun̄ bolim. ⁵⁵ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale boteeroma meena a yaa jam a bek nuruba ayen ba wom Yeezu wakaasun̄ ba jigi ate ba nya siuk a ko wa. Alege ba an baga a nya wari ya. ⁵⁶ Nuruba yegayega a jam velim wie a te wa kama alege ba noaŋa jam daa bunyi.

⁵⁷ Ba gela a nyini a biisi venta wie ayen, ⁵⁸ “Tama wom ale wa a weeni ayen wa baga a kaasi Juuma Puusika Yenni dii ate nuruba a se la kama, abe wa n̄man se di daa n̄ata po. Wa be kan pa nuruba ate ba se di.” ⁵⁹ Alege ba me wien̄a a jam daa noayen̄ wie.

⁶⁰ Ba meena ale biisi a ga nueri la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiri a zaani ba meena niŋ a bek Yeezu ayen, “Fi ka wari a tulisi wien̄a de meena ate ba a biisi la po?”

⁶¹ Yeezu yaa sina. Wa yaa n̄man bek wa ayen, “Ka fi ale Naawen biika, Kirisitawa ate Naawen le tom la?”

⁶² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mm, mi ale la. Da yen̄ ni le nya Mi, Saalobiika ale m kali Naawen kpeeni juga gen̄ a nyini chin̄maan̄a po a cheena.”

⁶³ Wa ale weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa dek garuku a dari cheeri ayen ku sak ayen Yeezu ale weeni dii la a kabi wa kama ate wa yaa weeni boteeroma ayen, “Ti

an n̄man a yaali seeroba. ⁶⁴ Ni meena a wom wa ale pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la kama. Nama a poli ka se? Wa lo yaa wa an loya?”

Ba meena a yaa bo mini wa ayen ku a magsi kama ayen wa kpi.

⁶⁵ Boteeroma gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyin̄ ale pa garuk a bobi lik wa nin̄aŋa a nak wa ale a bek ayen, “Fi seba waai dek ale nak fu la?” Nuru baai me ale ga yik Yeezu la yaa fobi wa a gum du.

⁶⁶ Ba ale ta Yeezu a nye dila la, Piita a diem jam bo ka yenni dabiaka po. Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni doogleema wanyi a yaa nya wa. ⁶⁷ Wa ale nya Piita ale wa kala a n̄uun̄ bolimu la, wa yaa bek wa ayen, “Fi daa Yeezu Nazaret denowa n̄aan̄viirima po wanyi?”

⁶⁸ Piita a yaa pagsi ayen, “Mi ze fi ale a weeni dii la.” Wa ale weeni dila la, wa yaa yiri a cheŋ ga za nansiun̄ku noai. Dila powa kpadiak a yaa deri kum.

⁶⁹ Nipokbinni ale n̄man nya wa ale wa za dula jigini la wa yaa weeni baai ale za dula la ayen, “Nuruwa de ka Yeezu n̄aan̄viirima po wanyi.” ⁷⁰ Piita yaa n̄man pagsi ayen wa daa Yeezu n̄aan̄viirima po wanyi.

Ku n̄aan̄nyin̄, nuru baai ale jam za moata wa la a yaa weeni wa ayen, “Fi ka ba po wanyi, dii nyin̄ la fi me nyini ka Galili teŋka.”

⁷¹ Piita yaa pe ayen wa ze nuru waai ate ba a weeni wa wie la.

⁷² Wa ale pe la, vari kpadiaka a yaa deri kum a nye buye ate Piita a deri teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen, wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa ale ge ate vari kpadiaka a kum a nye buye la. Wien̄a de meena a yaa nye ate Piita sui a kaasi nna yegayega ate wa yaa deri a kum.

15

¹ Vari ale veenti la, saliuuk yokyokwa Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale teŋka kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagrāma ale boteeroma a yaa n̄man kpabi tu chaab ayen ba zok ba le ba nye Yeezu dii la. Ba ale zok ale chaab a ga nueri la, ba yaa bobi wa nisimaŋa a ta wa cheŋ teŋka

gominawa Paalot jigi. ² Ba ale ga paari la, Paalot a yaa bek Yeezu ayen, “Ka fi ale Juuma naawa la?”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Ka fi dek ale weeni dila.”

³ Juuma Puusika Yenni kpanja jam a chiini ka wie nna yegayega ayen Yeezu a nye kaasi. ⁴ Dila nyin Paalot yaa nman bek wa ayen, “Fi kan wom ba ale a chiini wienja nna yegayega a te fu la? Fi ka wariya a tulisi ba?”

⁵ Alege Yeezu a jam sina. Wa an jam weeni wariya. Ku yaa cha Paalot.

⁶ Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, Gominawa Paalot a nyiem lak nuru waai ate tenka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi kama. ⁷ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyin la, wa jam maa nye ka noayen ale wa tenka demma ate ba nye kpalin ale baai ale a nya ba tenka zuk la. Ba ale jam boro a nye kpalin la, ba jam ko ka nuruba gela. ⁸ Nuruba yegayega a yaa tigi chaab a jam Paalot jigi a saalim wa ayen wa nye dii ate wa nyiem poom a nye tigi dani la a te ba. ⁹ Wa yaa bek ba ayen, “Nama a yaali ayen m basi ka Juuma naawa?” ¹⁰ Paalot a jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpanja nyunni nyin ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

¹¹ Juuma Puusika Yenni kpanja a yaa weeni nuru boanni ayen ba a saalim ayen wa lak Barabasi a basi abe wa ge Yeezu. ¹² Paalot a yaa bek ba ayen, “Nuru waai ate nama wi ayen Juuma naab la, m nye wa se?”

¹³ Ba meena a yaa kaari nna yegayega ayen, “Ni ko wa.”

¹⁴ Paalot a yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab wabiok ate wa tom?”

Ba yaa kaari a gaam dila a weeni ayen, “Ni ko wa.”

¹⁵ Paalot a jam a yaali kama ayen wa nye ate nuru boanni supeentik. Wa yaa lak Barabasi a basi, ale ge basi ate ba miiri Yeezu ale kpaasa ale ge pa wa a te, ayen ba ta wa ga ko.

¹⁶ Paalot sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba Gominawa yenni dabiaka po a yaa wi ba soji chaama ate ba jam. ¹⁷ Ba yaa pa garuk monun a jo wa ale pa munsa a yok zutok a pa vuk wa zukku, ¹⁸ a yaa a puusi wa a weeni ayen, “Juuma naawa kasim boro taam wuu.” ¹⁹ Ba yaa pa duok, a nak wa zukku ale chesi tintueta a basi wa nyin ale kpi duna wa nin a potim a nye nna ase ba a te wa ka zula la. ²⁰ Ba ale nye wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa dek gattanja a jo wa a ta wa nyini chen ayen ba ko.

²¹ Ba ale jam bo siuku po a chen la, ba yaa zik Simon ale wa cheena tenka po ate sojima a fe wa ate wa tuesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka tenka ba a wi ayen Sairini la deno. Wa jam ka nuru baai ate ba a wi ayen Alezanda ale Arufusi la ko. ²² Ba yaa ta Yeezu a ga paari juijui ate ba a wi ayen Golgota la. Ku kiri ale “Zukoluku Jigini.” ²³ Ba yaa pa tiim a nyo daam po ayen Yeezu nyu, alege wa an jam nyuya. ²⁴⁻²⁵ Wenbinni ale jam kan diem a jueli paari wenzuk sunsun la, ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyin. Ba yaa pa wa gattanja a chari chaab. Ba jam nak ka gban a nya waai ale magsi garuk kuui deka la. ²⁶ Ba yaa pa tapagi a nmarisi di nyin ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a pa di kpi jabarimu zuk. ²⁷ Ba jam maa kpi ka zueba baye nanbarinta nyin a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala. ²⁸ Ate ba le jam nmarisi dii Naawen gban po ayen, “Ba nye wa ase ka zue la a yaa jam chim wensie.”

²⁹ Nuru baai ale jam va dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen, “Mm, daa fi ale weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi nman se di a nueri daa nata po la? ³⁰ Nyini jabarimu zuk a sin a vari fi dek a basi ate ti nya.”

³¹ Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagrama me a jam a la wa ale a weeni chaab ayen, “Wa jam бага a vari nuruba a basi kama, alege wa an бага a vari wa dek a basi. ³² Ka Juuma

naawa, ale nna. Kirisitawa ate Naawen le tom ate wa jam la ale nna. Wa nyini jabarimu zuk a siŋ ate ti yaa siak a te wa.”

Zuema bayewa baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa.

³³ Wenni ale jam jueli a bo wenzuk sunsuŋ la, legi a yaa jam lik teŋ kala meena a ta ga paari wenbalini. ³⁴ Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega a weeni wa dek teŋka biika po ayen, “Eloi, eloi lema sabagtani.” Ku kiri ale, “M kowa Naawen, m kowa Naawen, ka boa ate fi zeri mu?”

³⁵ Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela wom dii ate wa weeni la. Ba yaa weeni chaab ayen, “Fi wom wa ale a wi Naawen biisiteerowa Elaja la?” ³⁶ Ba po wanyi a yaa chali cheŋ ga pa sosok a lusi da miisij po a pa yik do wonj nyinj a zak ta jueli Yeezu noai. Wa ale diem a zak duoku ta la wa yaa chiem weeni baai ale jam za la ayen, “Ni basi ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa ta nyini jabarimu zuk a siŋ teŋ ya.”

³⁷ Yeezu a yaa nman kaari nna yegayega a yaa ale ge a kpi.

³⁸ Wa ale jam kpi la, garuk kpionj kuui ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku nmazuk a ta siŋ paari ku teŋ. ³⁹ Sojima kpagi dii ale jam za Yeezu jabarimu teŋ la a jam nya wa ale kpi dii la kama. Wa yaa weeni wa dek ayen, “Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik.”

⁴⁰⁻⁴¹ Nipok baai ale jam maari Yeezu Galili teŋka po la, ba gela a jam za moata dula a nya dii ale nye la kama. Ba gela yue a jam ale Salomi ale Mæri Magdala ale Mæri, Jeemsi baanŋka ale Josesi mawa. Nipok baai ale jam va Yeezu a cheŋ Jerusalem teŋka po la, yegayega me a jam bo dula jigini kama.

⁴²⁻⁴³ Nuru wanyi ale jam nyini teŋ ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka Juuma boteeroma po wanyi ate nuruba a zuli wa nna yegayega. Wa jam kasim a limsi ka diipo ate Naawen ayen wa jam chim naab teŋzuk de a nya teŋka meena la. Da dii ale pa a te ba Vuusum Danni la, ka da dii ate ba a gomsi ba dek nalimnyini a limsi Vuusum Danni

la. Da dila dannii junɔai ate wa yaa yiri ale popo pagrim a cheŋ Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri Yeezu nyinŋka jabarimu zuk a ta cheŋ ga gu. ⁴⁴ Paalot ale ga wom ayen Yeezu a kpi ka nna nwuli la, ku yaa deri cha wa nna yegayega. Wa yaa wi wa sojima kpagini a bek wa ayen, “Ka wensie wa sum kpi kama?” Kpagini a yaa tulisi wa ayen, “Mm, ka wensie wa sum kpi kama.” ⁴⁵ Dula jigini Paalot a yaa siak ayen Josefi ga yeeri Yeezu nyinŋka jabarimu zuk a ta ga gu. ⁴⁶ Josefi a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ ga da garuk a yaa ga yeeri Yeezu nyinŋka jabarimu zuk a yaa pa garuku a pili ka a ta ga dueni puŋ vorub paalik po. Teŋ kala demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po. Wa ale nye dila a ga nueri la, wa yaa bilim tintain kpeeni a lik puŋku vorumu noanni. ⁴⁷ Mæri Magdala ale Josesi mawa Mæri, a jam nya ba ale gu Yeezu juijui la kama.

16

¹ Ba Vuusum Danni ale taam la, Mæri Magdala ale Jeemsi mawa Mæri ale Salomi a yaa ga da kpa masik ayen ba pa sa Yeezu nyinŋka. ² Laasidi dai, saliuk yokyok ate wenni pusi magla la, ba yaa cheŋ juijui ate ba gu Yeezu la. ³ Ba ale jam a cheŋ la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka wana dek ale wa bilim tintanni puŋku vorumu noai a basi a te ti?” ⁴ Ba ale ga paari la, ba yaa nya tintanni ale di bilim dua nakpiak ale ge puŋku vorumu noanni a basi. Tintanni a jam zuak kama ale dobra. ⁵ Nipooma a yaa ga jo Yeezu guka jigini a yaa nya nidɔa wanyi ale wa kala ba juga geŋ a jo kasaauk peeluk ate yogsum a yaa jam yik ba nna yegayega.

⁶ Nidɔawa a yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yogsumɔa. M seba ayen ni a gisi ka Yeezu Nazaret denowa waai ate ba kpi wa jabarimu nyinj la. Wa yiri kum po kama. Ni nya ba ale pa wa dueni juijui la nna. ⁷ Ni cheŋ ga weeni Piita ale Yeezu njanviirima meena ayen, ‘Wa le de ba ninj a cheŋ Galili teŋka po kama ase wa daam ale weeni ba dii la. Ba dan cheŋ dula, ba le nya wa.’ ”

⁸ Nipooma a yaa basi dula jigini ale ge chali a cheŋ. Ba kpaziiim a yaa jam a nak nna yegayega ate ba nyiŋsaŋa a gok. Ba an jam a weeni sak waaiya, dii nyiŋ la ba jam a chali ka yɔgsum.

⁹ Yeezu ale yiri kum po Laasidi dai saliuik yokyok la wa liŋ pa wa dek a sak ka Mɛeri Magdala waai ate wa jam yiaŋ chichiribaata tiyopoiwa wa jigi a basi la. ¹⁰ Mɛeri a yaa jam cheŋ Yeezu ŋaŋviirima jigi. Ba meena sue a jam kaasi ka nna yegayega ate ba a kum. ¹¹ Mɛeri a yaa weeni ba ayen Yeezu a yiri kum po kama ŋman ta nyuvuri ate wa dek a nya wa. Alege ba an jam siak ayen ku ka wensie.

¹² Ku ŋaŋnyin ate Yeezu a yaa jam tagri a pa wa dek a sak wa ŋaŋviirima po bayewa, baai ale jam basi Jerusalem teŋka a cheŋ jigi yon la. ¹³ Ba yaa pilim ŋmani a cheŋ wa ŋaŋviirima mbala jigi a weeni ba ayen ba nya Yeezu kama, alege ba an jam siak ayen ku ka wensie.

¹⁴ Ku ale ŋman pilim ga nye maga la, Yeezu ŋaŋviirima pi ale wanyiwa a yaa jam kala a de ba ŋandiinta ate Yeezu a yaa jam pa wa dek a sak ba. Wa yaa tɔariŋ ba ayen ba ka nuru baai ale kan ta siaka la. Ba tuenja a kpari ka nna yegayega ate ba an baga siak ale baai ale jam weeni a sak ba ayen ba nya wa kama ale wa yiri kum po la. ¹⁵ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni nyini a cheŋ teŋka meena po a mooli Naawen wamaŋsaŋa a sak waai meena. ¹⁶ Baai meena ale ba ta siaka ale mi, a tuesi soka, Naawen le vari ba ba wabaataŋa po a basi, alege baai meena ale kan ba ta siaka ale mi la, Naawen le jam bo mini ba kama. ¹⁷ Baai meena ale ta siaka ale mi la, le baga a nye wie ate ku sak ayen Naawen ale sum tom ba. Ba le pa mi yonni nyin a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ba le baga a biisi be paalisa me. ¹⁸ Ba dan yik wiiga yaase ba dan nyu choŋ, jaab kan nye ba. Ba le baga me a pa ba nisima a vi yɔgnyeensa zuk ate ba a nya nyinyɔgsa.”

¹⁹ Nyɔnɔwa Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa yiri a jueli wenŋmazuk a ga kala Naawen juga geŋ. ²⁰ Wa ŋaŋviirima a yaa nyini a cheŋ teŋka meena po a

mooli Naawen wamaŋsaŋa a sak nuruba. Nyɔnɔwa a jam bo ale ba kama diipo meena ale a maari ba ate ba a tom tuimkperisa nna yegayega ayen ku sak ayen ba wienja ka wensie.

Yeezu Wamaɓsana Wie Ate LUUK A NMARISI LA

¹ Fi Teofilos waai ate mi Luuk a te fu zula nna yegayega la, ale a nmarisi gbanƙa de a te fu. Nuruba yegayega a pii nyin kama ayen ba nmarisi wie n̄aai meena ale nye tama sunsuɗ la. ² Wie n̄aai meena ate ba nmarisi la a nyini ka seero baai ale nya n̄a ta nyini ku piilimka po ale a sak nuruba n̄a wie la jigi. ³ Dila nyin la, mi ale lagi nina a nmasi zamsi wienja de a ta nyini n̄a piilimka po la nyin ale soa ate mi poli ayen ku nala kama ate m nmarisi n̄a meena ate n̄a va chaab a te ni. ⁴ Mi a nmarisi gbanƙa de a te fu kama ate fi baga a min ayen wie n̄aai meena ate ba sak fu la a sum ka wensie.

⁵ Va n̄aai po ate Ayerod a jam chim Judia tenka naab la, Juuma Puusika Yenni kpagi wanyi ale jam boro. Wa yoi jam le Zakaria. Wa jam nyini ka kpagi diinaɗa po kunyi ate Abaija soa la. Zakaria powa yoi jam ale Elizabet. Elizabet me jam ka Juuma Puusika Yenni tomteeroma po wanyi le. ⁶ Zakaria ale wa powa a jam ka nuru welensa ale a va Naawen sin-san̄a n̄a limnyini. Ba jam ka wakaasun̄ Naawen jigi ya. ⁷ Wa ale wa powa meena a jam kpan̄ ka nna yegayega, alege ba jam ka biiga, dii nyin la wa powa Elizabet a jam ka kirik.

⁸ Da yen̄ ate ku jam paari Zakaria buuni po wanyi ayen wa jo Juuma Puusika Yenni po a nye kaabka la, ba yaa jam lueri ayen wa Zakaria jo nye kaabka. ⁹ Juuma Puusika Yenni tomteeroma a ta ka ba nyeka a va a tom ba tuimaɗa. Ba yaa nak gban̄ a lueri Zakaria ayen wa ju n̄anta baai nyum ale masa la kun̄kun̄ku zuk a te Naawen. Wa yaa jo Juuma Puusika Yenni po. ¹⁰ Wa ale diem a jam bo di po la, nuru boanni baai ale jam ayen ba puusi Naawen la, a yaa tigi chaab nna yegayega a jam za dabiaka po a puusi.

¹¹ Zakaria ale jam boro pa n̄antaɗa a nyo bolimu po ayen ba de la, Naawen sabiiloma wanyi a yaa deri jam wa jigi a jam za kun̄kun̄ku jigini juga gen̄.

¹² Zakaria ale nya wa la wa yaa deri a chali yogsum. ¹³ Alege sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Zakaria, kan chali yogsum, dii nyin la Naawen a wom fi puusana kama. Wa be le basi ate fi powa a yik puuk a biak nidoabili. Wa dan jam biak, te biika yonni ayen Jon. ¹⁴ Wa dan biak wa fi ale fi powa ale nuruba yegayega sue le peenti ka nna yegayega. ¹⁵ Naawen a le basi ate wa chim nuru kpion̄ Naawen nimbie po abe wa kan a nyu daamoa yaase dapagriga. Naawen Chiika ale sueri wa a nyini wa biam po. ¹⁶ Wa dan chim wa le basi ate Izirali demma yegayega a basi ba beemu suitana abe ba nman va ba nyonowa Naawen. ¹⁷ Jon ale de Nyonowa nin̄ ale pagrim ase Naawen biisiteerowa Elaja ale jam pagra dii la. Wa le jam yik koba ale ba bisa ate ba niak chaab. Wa ale ta baai ale kan a va Naawen siuku la a jam welensa nyamma yammu siuku po. Wa ale gomsi Nyonowa nuruma a magsi a te wa.”

¹⁸ Zakaria a yaa bek sabiilowa ayen, “Mi a le nye ka se a seba ayen fi ale biisi dii la ka wensie? Mi ale m powa a kpan̄ kama.”

¹⁹ Sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Mi ka Gabriel waai ale a zaani Naawen nin̄ la. Wala abe le tom mu ayen m weeni fu wamaɓsana de. ²⁰ Mi ale weeni fu dii la a le jam chim ka wensie, diipo ale magsi la alege fi ka siaka ale mi ale weeni dii la. Dila nyin la fi le chim ka gaauɗ a ta ga paari wienja de meena nyeka dai.”

²¹ Dila po meena ale nuruma za ka dabiaka po a limsi ayen wa nyini. Ba yaa jam a weeni chaab ayen, “Ka boa ale soa ate wa a beni dokku po dila.”

²² Zakaria ale nyini yenni po a za nuru boanni meena nin̄ la, wa an jam baga a biisi ate wa yaa pa wa nisimaɗa a magsi a sak ba. Nuruma ale nya Zakaria ate wa pa wa nisimaɗa a magsi wienja a sak ba la, ba yaa deri min̄ ayen wa nya ka wari Juuma Puusika Yenni po nna ase wa goa daasim kama la.

²³ Zakaria tuimaɗa daana ale nueri Juuma Puusika Yenni po la, wa yaa nman kuli wa yenni. ²⁴ Daa magla ale taam la, wa powa a yaa yik puuk a bo wa yenni po chiisa sinu ale kan nyeemu a ga jigiya.

25 Dula jigini Elizabet yaa weeni ayen, “Yogyoḡla de Nyɔnɔwa a bola maari mu kama. Wa yeeri mu m chivienja po a basi kama nuruba nimbie po.”

26 Elizabet puuka ale nya chiisa siyuebi la, Naawen a yaa tom wa sabiilowa Gabriel ayen wa cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la po. 27 Nipɔkbili wanyi ale jam bo dula ate ba a wi ayen Mɛeri. Wa jam siak kama ayen wa yali nidɔa wanyi ate ba a wi wa ayen Josefi. Josefi a jam ka naawa Deevidee naanbiik. 28 Sabiilowa a yaa jam weeni Mɛeri ayen, “Suyogini a bo le fu. Nyɔnɔwa a bo ale fu kama ale niak fu me nna yegayega.”

29 Mɛeri ale wom dii ate sabiilowa a weeni wa la, ku yaa daani wa nna yegayega ate wa poli wa wannu kiri ale ka dii la. 30 Sabiilowa a yaa nman weeni wa ayen, “Mɛeri, kan basi ate fi kpaziim a nagi, dii nyin la Naawen niak fu kama. 31 Wa weeni kama ayen fi le yik puuk a biak nidɔabili. Fi dan jam biak biika, wa yoi ale Yeezu. 32 Wa le jam chim ka nuru kpion nna yegayega. Ba le wi wa ayen ka Naawen Kpeeni biik. Ti Nyɔnɔwa Naawen le bobi wa naam ase wa le jam bobi wa kokpienka Deevidee naam buui dila po dila po dii la. 33 Wa le jam soa wa kokpienka Jakob naanbisana meena a ta a cheŋ diipo meena wuu, ate wa naamu a kan maa kpeelim.”

34 Mɛeri a yaa weeni sabiilowa ayen, “Mi a diem ze nidɔa. Ku be le nye ka se ate m yik puuga?”

35 Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Naawen le pa ka wa Chiika a nyo fi po abe wa pa wa pagrimu me a lik fu. Biik kaai ate fi ayen fi biak la, nuruba le wi wa ayen ka welensa nyɔnɔ ale Naawen biik me. 36 Be teeri fi suoku Elizabet wari. Nuruba a weeni kama ayen wa ka kirik alege wa ale wa kpanšana meena wa ta ka puuk chiisa siyuebi ale nna. 37 Wari karo ate Naawen an baga a nye.”

38 Mɛeri yaa weeni ayen, “Naawen dek ale soa mu. Wa yaa be basi ate ku nye ase fi ale weeni dii la.” Sabiilowa yaa deri basi wa ale cheŋ.

39 Mɛeri yaa deri gomsa a cheŋ nna nwuli nwuli a cheŋ teŋ kanyi ate ka bo guuta sunsun Judia teŋka po. 40 Wa le ga paari ku jigini la, wa yaa cheŋ ga jo Zakaria yenni po ayen wa puusi Elizabet. 41 Elizabet ale wom Mɛeri lueluku la, wa biika a yaa deri a labri ponni po. Naawen a yaa basi ate wa Chiika a sueri Elizabet sunummu. 42 Ate wa yaa weeni Mɛeri ale lueluk kpion ayen, “Naawen niak fu kama a gaam nipooba meena. Biik kaai ate fi le biak la, Naawen niak wa kama. 43 Ka boa ale soa ate wa kpeeni de a nye mi jigiya ate mi Nyɔnɔwa ma a cheena ayen wa puusi mu? 44 Mi ale poom wom fi lueluku la, m biika a deri a labri kama ale supeentik. 45 Fi ta supeentik kama, dii nyin la fi ta siaka kama ayen dii ate ti Nyɔnɔwa Naawen weeni fu la a le sum nye kama.”

46 Dula jigini Mɛeri yaa weeni ayen, “Mi a pagi Naawen ale ka m sunum meena.

47 Mi sui a peenti kama, ayen Naawen ka m varibasido,

48 a teeri mi waai ale ka wa tomteeroma po nuru fiik la wari.

A ta nyini jinla dannu a ta a cheŋ waai meena le kasim a wi mi ayen ka supeentik nyɔnɔ,

49 dii nyin la Naawen kpeeni tom ka tuim kpeema a te mu.

Wa yonni abe welema kama.

50 Wa kasim ta jirim kama ale baai meena ale a zuli wa la.

51 Wa jam pa ka wa pagrimu yegayegaka a yik kanjanta nyam ale ba wie nyeka popola meena a kaasi.

52 Wa yik nalim kpeema a yeeri ba naam po ale ge basi ate nuru baai ale kan ta zaana jigi la a nman taam de ba nin.

53 Wa be maari a te baai ate kom ta ba la nandiinta yegayega ale ge a basi ate baai ale jigsu la a chim nanjagsa.

54-55 Wa maari tama wa tomteeroma Izirali demma a yaa teeri ta jirim ale Abraham ale wa naanbisana taam wuu ase wa ale jam puulim

ale ti kokpiensanja ayen wa le nye dila, a te ba la.”

⁵⁶ Mæeri ale biisi nueri la wa yaa wari bo ale Elizabet a paari chiisa sita ale ge yaa nman kuli wa yenni.

⁵⁷ Elizabet biamu dannu ale jam paari la, wa yaa biak nidoabili. ⁵⁸ Wa dokdemma ale wa vaanchaama baai ale jam moata wa la, a yaa wom Naawen ale ta jirim yegayega ale wa dii la ate ba meena ale wa a yaa jam ta supeentik nna yegayega.

⁵⁹ Biika ale jam paari daa naani la nisomma yaa jam ba ale biak wa juijui la ayen ba gebi wa yoanni. Ba ale nye dila a ga nueri la, ba yaa weeni ayen biika me yoi ale Zakaria, ase wa kowa la. ⁶⁰ Alege biika mawa a yaa zeri ale weeni ba ayen, “Wa yonni ale Joon.”

⁶¹ Ba yaa weeni wa ayen, “Nama buuni po waai a karo a ta yoi dila.” ⁶² Ba yaa pa ba nisimaja a magsi a biisi wie ale biika kowa a bek wa ayen, “Fi a yaali ayen fi te biika yonni ayen ka boa?”

⁶³ Zakaria yaa weeni ba ayen ba ga ta jaab a jam ate wa nmarisi. Ba ale ta jaamu a jam la, wa yaa nmarisi jaamu zuk ayen, “Wa yoi ale Joon.” Nyaku de yaa deri cha ba nna yegayega. ⁶⁴ Zakaria ale nmarisi a nueri la, wa yaa deri nman бага a biisi ate wa yaa te Naawen pimpauk. ⁶⁵ Ba vaanchaama meena ale jam bo dula jigini a moata ba ate ba wom ale Zakaria a nman a biisi la, ba yaa jam a chali yogsum nna yegayega ate wapaani de wie a yaa tagli tenj sii ale jam bo guutaja sunsun Judia tenka po la. ⁶⁶ Baai meena ale jam wom la, ku yaa cha ba ate ba yaa pa ku nyo ba suniima po a poli ku wie ale a bek chaab ayen, “Biika de ale chim ka nuru boan choa ase wa nin chimu?” Ba jam a bek wa nyaku de kama dii nyinj la, Nyonowa Naawen pagrimu a jam bo ale wa kama.

⁶⁷ Naawen Chiika a yaa jam sueri Joon kowa Zakaria ate wa biisi Naawen wienja. Wa yaa weeni ayen,

⁶⁸ “Ti Nyonowa waai ale ka tama Izirali Naawenni la, a jam tama jigi kama a vari ti a basi. Ni be basi ate ti a pak wa nyaku de nyinj.

⁶⁹ Wa te ti ka nuru kpionj waai ale ka naawa Deevidee njanbiik la. Wa le chim ka ti varibasido.

⁷⁰ Dila po dila po ate Naawen a weeni wa biisiteeroma baai ate wa lueri a te wa dek la, ayen ba nmarisi wa gbanka po ayen,

⁷¹ wa puulim kama ayen wa le vari ti, ti dachaasa nisima po a basi ale baai ale kisi ti la nisima po a basi.

⁷² Wa nman weeni ayen wa le ta jirim ale ti kokpiensanja abe wa kan banj wa ale ba ale nye noayen kaai ale chaab ayen ba kasim chim wa dek wa nyiini nuruba la.

⁷³⁻⁷⁴ Wa jam puulim ka nna pagrik pagriga a te ti kokpienka Abraham ayen wa Naawen le vari ti,

ti dachaasa nisima po a basi ate ti a va wa Naawen abe ti kan a chali yogsum.

⁷⁵ Ate tama ale chim nuru welensa ale wayorisima nyam wa jigi ti boka meena po a ta a chen.

⁷⁶ M biiga, nuruba le weeni ayen fi ka Naawen kpeeni biisiteero,

dii nyinj la fi le linj de ti Nyonowa ninj a gomsu wa siuku a magsi te wa,

⁷⁷ abe fi weeni ayen Nyonowa le vonj wa nuruma tuimbaataja a te ba ate ba nya varibasika.

⁷⁸⁻⁷⁹ Ti Naawenni ka jirim yegayega nyonow. Tama, a nye ase ti bo ka legi po ate kum yaa pa bu yisunju a ligi ti la.

Naawen varibasika abe a nye ase ka vari ale boro a veenti a yaa dak siuku a sak ti ayen ti бага a nya suyogini la.”

⁸⁰ Zakaria biika, Joon yaa chim zuak a pagra ale wa nyinj ale wa chiik a yaa basi wa yenni ale ge chenjo sagini po a bo dula jigini a ta ga paari da dii dai dek ate wa nyini piilim boro a sak Izirali demma la.

2

¹ Da njala po na kpionju Siiza Agustusi ale jam soa dula jigini meena a nya. Wa yaa jam a yaali ayen wa chiini a nya nuruba dii ale jam bo wa tenka Aroom ale tenj sii meena ate Aroom tenka soa la.

² Chiinika de a jam ka piilim chiinika a

magsi chaab ale diipo ate Kurinius a jam chim Siriya gomina la. ³ Waai meena yaa jam cheŋ ba dek teŋsa ayen ba chiini ba.

⁴ Josefi yaa basi Nazaret teŋka ate ka bo Galili teŋka po la a yaa cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Betilihem ate ka bo Judia teŋka po la. Ba jam a wi Betilihem ayen ka Deevide teŋ. Josefi a jam cheŋ dula jigini kama ayen ba maa chiini wa dii nyiŋ la wa jam ka naawa Deevide waai ate ba jam biak dula jigini dila po dila po la, ŋaŋbiik. ⁵ Mæri waai ale jam siak ayen wa yali wa la a jam ta ka wa poklari puuka ale ge va wa cheŋ la. ⁶ Ba ale jam bo Betilihem teŋka po la, wa biamu dannu a yaa paari, ⁷ teŋ kala po, wa yaa biak wa poklari biamu nidɔabili a yaa pa garuk a pili wa a dueni daka dii po ate ba pa dunsana ŋandiintana a nyoro ate si a ŋobi la, dii nyiŋ la nichamma dokku jam sueri kama ate ba a te ba zoŋ ayen ba goa.

⁸ Naapeerisa yaa jam bo goanni po a moata dula jigini a limsi ba piisa yok kula. ⁹ Naawen sabiilo a yaa jam pa wa dek a sak ba ate Naawen nyagsika a yaa deri nyagsi gilim ba meena ate yogsom yaa deri yik ba nna yegayega. ¹⁰ Sabiilowa yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yogsomɔa. Nyɔɔwa Naawen ale tom mu ayen m ta wamaŋsa ŋaai le ŋa nye ate nuru meena sui peenti nna yegayega la, a jam weeni a sak ni. ¹¹ Jinla yokku ba biak ka nidɔabili naawa Deevide teŋka Betilihem po. Ba biak wa ayen wa chim ka nama ale waai meena Nyɔɔ ale Varibasido. Wa ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la. ¹² Ni yiri cheŋ dula jigini a ga nya biika ate ba pa garuku a pili wa dueni dakanni po la. Ni dan nya biika, nyaku de le basi ate ni miŋ ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie.”

¹³ Sabiilowa ale biisi ga nueri la, sabiiloba yegayega a yaa deri nyini wenna mazuk a jam gum wa po ate ba meena a yaa yi yiili a pak Naawen ayen, ¹⁴ “Ni basi ate ti te Naawen waai ale bo wenna mazuk la, zula yegayega.

Wala ale a te baai ale bo teŋzuk de ate wa sui peenti ale ba la suyogini.”

¹⁵ Sabiiloma ale yi ba yiini a nueri la, ba yaa ŋman yiri jueli wenna mazuk.

Dula jigini naapeerisaŋa yaa weeni chaab ayen, “Ni basi ate ti cheŋ Betilihem teŋka po a ga nya wa dii ate ti Nyɔɔwa weeni sak ti la.”

¹⁶ Ba yaa deri yiri nye nwuli cheŋ ga nya Mæri ale Josefi ale biika ale wa dua dakari po. ¹⁷ Naapeerisaŋa ale nya biika la, ba yaa weeni Josefi ale Mæri dii ate sabiilowa weeni ba biika wie la. ¹⁸ Dii ate naapeerisaŋa weeni la, a yaa deri cha baai meena ale jam wom la. ¹⁹ Mæri yaa deri ta wiena de a teeri ŋa ale poli ŋa wie nna yegayega. ²⁰ Naapeerisaŋa yaa ŋman cheŋ ba piisaŋa jigini. Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, ba yaa jam a biisi a pak Naawen a te wa zula wie ŋaai ate ba wom ale ge nya me la nyiŋ. Wiena de a sum jam ka wa ŋaai meena ate Naawen sabiilowa a weeni sak ba la.

²¹ Biika ale jam paari da naaniŋ la, ba yaa gebi wa yoanni ale ge a yaa wi wa yonni ayen Yeezu. Yonni de ate Naawen sabiilowa a te wa ale ge ate wa mawa yik puuka la.

²² Da dii dannu ate Mæri ayen wa cheŋ a ga nye wa biamu welensa kaabka ase Moosis Sinsaŋa ale a weeni dii la, Josefi ale wa a yaa pa Yeezu ate ba cheŋ Jerusalem teŋka po ayen ba pa biika a sak Naawen dula jigini. ²³ Ba jam ŋmarisi Naawen gbaŋka po kama dila po dila po ayen, “Kaliak a dan jam biak wa poklari biik, nidɔabili, ka Naawen ale soa nidɔabili dila.” ²⁴ Sinsaŋa me a sak kama ayen ku a fe kama me ayen ba ko nangbaŋsa siye a nye nipowa biamu welensa kaabka, Josefi ale Mæri ale ba biika ale jam cheŋ ayen ba nye dii la ale la.

²⁵ Nuru wanyi ale jam bo Jerusalem ate ba a wi wa ayen Simeyon. Wa jam ka nuru maŋ ale a va Naawen nalimnyiini ate Naawen Chiika jam bo ale wa. Wa jam a limsi ka da dii dai dek ate Naawen ayen wa tom waai le wa jam vari Izirali demma a basi la. ²⁶ Naawen Chiika ale jam puulim ale wa ayen wa kan kpi ase ka wa nin nya Kirisitawa waai ate Naawen dek a weeni ayen wa le tom da yeŋ ate wa jam la. ²⁷ Josefi ale Mæri ale biika Yeezu ale ga paari Jerusalem teŋka po la, ba yaa

chenj ga jo Juuma Puusika Yenni po ayen ba nye dii ate Naawen gbanjka po a weeni la. Ba ale ga jo la, ba yaa nya Simeyonwa de ate Naawen Chiika a dari wa a ta jam dula jigini. ²⁸ Simeyon yaa tuesi biika nyo wa nisima po a pak Naawen a weeni ayen, ²⁹ “M Nyɔɔɔ, jinla, fi nye dii ate fi puulim ayen fi le nye la kama.

Yɔgyɔgla de fi yaa le basi ate mi fi tomteerɔwa kpi ale suyɔgini,

³⁰ dii nyinj la, mi dek nya waai le wa vari nuruba basi la kama.

³¹ Be ka fi ale gomsɔi wa a magsi ate nuru meena tɔgatɔga a yaa nya.

³² Wa le nye ase ka bolim ate ba tɔati zaani la. Wa le sak baai ale kan daa Izirali dem la ate ba a va fi wensie siuku abe wa zak Izirali demma baai ate fi lueri te fi dek ayen ba chim fi nuruba la zuima zaani.”

³³ Biika kowa ale wa mawa ale wom dii ate Simeyon a biisi biika wie la, ku yaa cha ba nna yegayega. ³⁴ Simeyon a yaa te ba niaka ale weeni biika mawa Mɛeri ayen, “Ka Naawen ale tom biika de ayen wa jam basi ate Izirali demma yegayega a nya kaasun, abe wa basi ate ba yegayega me a nya varibasika. Naawen le tom wa ate wa dak wensie siuku a sak nuruba alege nuruba yegayega le zeri wa kama, ³⁵ Abe ba tɔk ba wasusunja a lagri. Fi dek sunum po le kaasi ate fi nya ninam nna yegayega nna se ba pa ka gebi wonj a chubi fi sunum vuri la.”

³⁶⁻³⁷ Naawen biisiteerɔ ale jam boro ate ba a wi wa ayen Ana. Wa jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Fanuel la, le. Fanuel jam nyini ka nuru baai ate ba a wi ba ayen Ase la, buuni po. Ana ale jam yali wa chorowa la, ba jam bo ale chaab ka bena njayopoi ale ge ate wa chorowa a kpi. Ale ge ate wa yaa chim pukogi a ta bena pinaanun ale njanaansi. Wa kasim a jam bo ka Juuma Puusika Yenni po ale kan nyini peelimɔa. Yok ale kantuenj meena, wa jam kasim a zuli ka Naawen ale a bobi noai a puusi Naawen. ³⁸ Josefi ale Mɛeri ale jam boro a biisi ale Simeyon la, Ana yaa jam gum ba po. Wa le nya biika la, wa yaa te Naawen jiam wa nyinj a yaa ale ge basi ba ale chenj ga weeni Jerusalem

demma baai meena ale jam a limsi ayen Naawen vari ba a basi la, biika wie.

³⁹ Josefi ale Mɛeri ale nye dii ate Naawen gbanjka po a weeni ba a nueri la, ba yaa basi Jerusalem tenjka ale pilim njmani chenj ba dek tenjka Nazaret ate ka bo Galili tenjka po la. ⁴⁰ Biika yaa chim a ta pagrim ale yam nna yegayega ate Naawen jam a niak wa.

⁴¹ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a dan paari, Yeezu kowa ale wa mawa nyiem a chenj ka Jerusalem tenjka a ga maari a de ⁴² Yeezu ale jam paari bena pi ale njaye la, wa kowa ale wa mawa ale wa a yaa va chaab a chenj ayen ba maa de ase ba kisiku ale a weeni dii la. ⁴³ Ba tigini daanja ale jam nueri la, wa nyamma a yaa basi tenj kala ayen ba kuli. Ba ale jam a kuli la, ba jam ze ayen ba biika, Yeezu, a jam wari bo ka Jerusalem. ⁴⁴ Ba jam a poli ayen wa maa bo ka nuruma po. Ba ale jam a chenj ate wenni a sinj la, ba yaa nyiem bo ba mabisanja ale nuru baai ate ba seba la po a gisi wa. ⁴⁵ Ba ale gisi wa nuruma po a kpeeri la, ba yaa njmani a chenj Jerusalem tenjka po ayen ba gisi wa boka jigi dula jigini. ⁴⁶ Daa njata ale jam paari la, ba yaa nya wa ale wa bo Juuma Puusika Yenni po. Wa ale Juuma sagroma ale jam kala ale chaab ate wa yaa a wom ba, ale a bek ba bega. ⁴⁷ Ba me a jam a bek wa ka bega. Baai meena ale jam bo dula jigini la a wom wa ale a tulisi ba ale yam dii la kama. Ku yaa cha ba. ⁴⁸ Wa nyamma ale ga nya wa la, ku yaa deri cha ba nna yegayega. Wa mawa a yaa bek wa ayen, “M biiga, ka boa ate fi nye tama dila. Ku daani fi kowa ale mi kama nna yegayega ate ti a gisi fu.”

⁴⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ka boa ate nama a nyiem a gisi mu? Nama ze ayen ku magsi kama ate m bo m kowa yenni po?” ⁵⁰ Alege wa nyamma an jam minj wa le weeni ba dii la kiriya.

⁵¹ Yeezu a yaa yiri ate wa ale ba a va chaab a njmani chenj Nazaret tenjka ate wa yaa siak ba noai dula jigini ase wa nyiem ale a nye dii la. Wa mawa yaa pa dii meena ale nye la a nyo wa sunum po ale ta nja a teeri. ⁵² Yeezu yaa chim a pak a

yaa ta yam a gum du ale a nye ate Naawen ale nuruba sue a peenti.

3

¹ Nakpionku Tiberiusi Siiza ale jam de wa naamu a paari bena pi ale njanu la, Pontios Paalot me jam chim ka Judia gomina, ate Ayerod me chim Galili Naab, ate wa suoku me Filip, a jam soa Ituriya ale Takonitisi tɛnsaɲa a nya, ate Lisani-asi me a jam soa Abilene tɛɲka me a nya. ² Anasi ale Kayafas ale jam chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeemaɲa, dila powa, Zakaria biika Joɔn a jam bo ka sagini po. Naawen yaa biisi ale Zakaria biika Joɔn goanni po. ³ Joɔn a yaa nyiem a gilim tɛɲ sii meena ale kali Jodan benni noai la a sak nuruba a weeni ba ayen, “Ni meena basi ni tuimbaataɲa abe ni va Naawen siuku. Ni dan tagri, m le te ni soka ate Naawen a vonɲ ni tuimbaataɲa a te ni.” ⁴ Ase Azaya Naawen biisiteerowa ale nmarisi Naawen gbanɲa po dii la ayen,

“Lueluk ale a kaari sagini po a weeni ayen, ‘Ni gomsɪ Nyɔnɔwa siuku abe ni teenti ku.

⁵ Ni sueri golaɲa meena ate nja magsi chaab. Kunkutimaɲa ale guutaɲa meena a magsi chaab ale tɛɲka.

Ni yuarisi siuk tii meena ale goalim la, siuk tii meena ale ta tintana la, ni gomsɪ ti ate ti soa ase chaab la,

⁶ ate nurubiik meena a yaa nya Naawen Varibasika.’ ”

⁷ Nuru boari a yaa nyini jam Joɔn jigi ayen wa te ba soka. Joɔn yaa weeni ba ayen, “Ni a nye ase ka waapiisa la. Ka wana ale weeni ni ayen ni baga a chali a nyini waali kaai ate Naawen za wa te ni la po? ⁸ Ni be a tom tuim njaai ale nja sak ayen ni basi ni tuimbaataɲa tomka kama la, abe ni kan a weeni ni dek ayen, ‘Abraham ka tama ko.’ Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen baga pa tintanaɲa de kama a nye ate nja a chim Abraham njaanbisa. ⁹ Ni nya liaka abe gomsɪ magsi ayen ka che tiimu kinni nanɲaɲa kama. Ti sii meena me ale kan a yoani yoan maɲa la, ka le gebi si kama

a lonsi tɛɲ, ate ba pa si a yuk basi bolim po.”

¹⁰ Nuruma a yaa bek Joɔn ayen, “Yɔgyɔgla de, ti be le nye ka se?”

¹¹ Wa yaa tulisi ba ayen, “Waai a dan ta gatta tiye, ku a fe kama ayen wa pa kunyi a te waai ale kan ta garuk la. Waai me abe ale ta nandiinta la, ku a fe kama ayen wa me nye wa nandiintaɲa gela a te waai ale kan ta nandiinta a de la.”

¹² Lampoo cheesiroba ba gela ale maa jam ayen ba tuesi soka. Ba me yaa bek Joɔn ayen, “Ti Sagro, tama me abe ale nye ka se?”

¹³ Wa yaa tulisi ba me ayen, “Ku a fe kama ayen ni kan tuesi nuruba ligra a gaam ba ale weeni ni ayen ni tuesi dii la.”

¹⁴ Sojiba ba gela me a jam bek wa ayen, “Tama me abe ti nye ka se?”

Wa yaa tulisi ba me ayen, “Ku a fe kama ayen ni kan vari nuru jaabɔa, a yaase ni velim a te wa a tuesi wa jaabɔa, ku a fe kama ate ni basi ate ni nina sueri ale ni tutunaɲa.”

¹⁵ Nuruma ale wom dila la, ku yaa deri cha ba ate ba deri ta yiila a poli ayen da dii dai Joɔn ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la. ¹⁶ Alege Joɔn yaa tulisi ba meena ayen, “Mi a te ni soka ale ka nyiam nyiini, alege nuru ale bo njaan cheena. Wa ta pagrim gaam mi. Mi posima ale m nin chim waai ale wa domsi a kali wa ninɲ a yeeri wa nuensaɲa a te wa la. Nuru wala ale cheena la, wa le pa ka Naawen Chiika ale bolim a sueri ni suniimaɲa. ¹⁷ Wa gomsɪ magsi kama ayen wa yali wa zaɲa. Wa dan yali nueri, wa le tali zabeɲa nyo wa bunny po abe wa yaa ju vottaɲa ale bolim buui ale kan a kpimsi la.”

¹⁸ Joɔn jam magsi ka wie nja chaab nna yegayega ase nna la, a sak nuruma Naawen wamaɲsaɲa wie. ¹⁹ Alege da yeɲ ate Joɔn toariɲ naab Ayerod nuruma nimbie po ayen ka boa ale soa ate wa faari wa suoku powa Ayerodiasi, ale maara tom tuimbaata ti chaab me a gum du. ²⁰ Dii ate Ayerod a nye ate di nmasi bie la ale wa ale yik Joɔn a lik la.

²¹ Nuruma meena ale jam boro a tuesi soka la, Yeezu a jam maa tuesi soka

kama. Yeezu yaa boro a puusi Naawen ate wenɲmazuku a deri lagri, ²² ate Naawen Chiika a sin jam wa zuk ase nangban la, ate lueluk a yaa nyini wenɲmazuku po a weeni Yeezu ayen, “Fi ale m dek biik. Mi a yaali fu ka nna yegayega. M sui peenti ale fu kama.”

²³ Yeezu a jam a nye ase ka bena pisita la alege yaa piilim wa sinsanɲa. Nuruba jam a poli kama ayen Yeezu kowa ale Josefi. Yeezu buuni po abe ale ka dii la ale nna:

Josefi kowa ale Ayeli. Ayeli kowa ale Matati.

²⁴ Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Meliki.

Meliki kowa ale Janai. Janai kowa ale Josefi.

Josefi kowa ale Matatiasi. ²⁵ Matatiasi kowa ale Amos.

Amos kowa ale Nayum. Nayum kowa ale Ezli.

Ezli kowa ale Nagai. Nagai kowa ale Maat.

²⁶ Maat kowa ale Matatiasi. Matatiasi kowa ale Semein.

Semein kowa ale Josek. Josek kowa ale Joda.

Joda kowa ale Joanan. ²⁷ Joanan kowa ale Aresa.

Aresa kowa ale Zerubabel. Zerubabel kowa ale Sealtiel.

Sealtiel kowa ale Neri. Neri kowa ale Meliki.

²⁸ Meliki kowa ale Addi. Addi kowa ale Kosam.

Kosam kowa ale Elimadam. Elimadam kowa ale Eri.

Eri kowa ale Josua. ²⁹ Josua kowa ale Elieza.

Elieza kowa ale Jorim. Jorim kowa ale Matati.

Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Simeyon.

³⁰ Simeyon kowa ale Juda. Juda kowa ale Josefi.

Josefi kowa ale Jonam. Jonam kowa ale Eliakim.

Eliakim kowa ale Melea. ³¹ Melea kowa ale Mena.

Mena kowa ale Mataata. Mataata kowa ale Natan.

Natan kowa ale Deevide. Deevide kowa ale Jese.

³² Jese kowa ale Obed. Obed kowa ale Boazi.

Boazi kowa ale Salimon. Salimon kowa ale Naason.

Naason kowa ale Aminadab. ³³ Aminadab kowa ale Ademin.

Ademin kowa ale Arini. Arini kowa ale Ayeziron.

Ayeziron kowa ale Perezi. Perezi kowa ale Juda.

Juda kowa ale Jakob. ³⁴ Jakob kowa ale Aizik.

Aizik kowa ale Abraham. Abraham kowa ale Tera.

Tera kowa ale Nayo. Nayo kowa ale Serug.

³⁵ Serug kowa ale Areu. Areu kowa ale Peleg.

Peleg kowa ale Eba. Eba kowa ale Sela. Sela kowa ale Kenan. ³⁶ Kenan kowa ale Afakasad.

Afakasad kowa ale Sem. Sem kowa ale Nowa.

Nowa kowa ale Lamek. Lamek kowa ale Metusela.

³⁷ Metusela kowa ale Enok. Enok kowa ale Jared.

Jared kowa ale Mayalale. Mayalale kowa ale Kenan.

Kenan kowa ale Enos. ³⁸ Enos kowa ale Seti.

Seti kowa ale Adam. Adam kowa ale Naawen.

4

¹ Yeezu yaa nyini Jodan benni jigini a nman jam ate Naawen Chiika a sueri wa sunummu a yaa ta wa cheɲ ga jo sagini po, ² juijui ate Sitaana jam pa da pisinaansi meena a nye wa nya la. Da pisinaansi wa de meena wa an jam de jaabjaabɔa. Da nɲala meena ale jam taam la kom nna yegayega ale jam ta wa.

³ Wa ale jam bo sagini po an de jaabjaab la Velinvendika yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, be nye ate tintanni de a tagri chim boroboruk a te fu,”

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanɲa po kama ayen, ‘Nurubiik an boro ka nandiinta nyiini nyiɲa.’ ”

⁵ Yeezu ale tulisi dila la, Velinvendika yaa zak wa a ta jueli nɲmazuk a deri sak wa tenɲuk meena tenɲanɲa ale soa dii la, ⁶ ale weeni wa ayen, “M le te fu pagrim ate fi soa tenɲuk de meena ale jigsika meena.

Naawen ale pa ku meena a nyo m nisima po. M бага kama pa a te waai dek ate mi a yaali la. ⁷ Fi dan siak a te mu zula, m le pa ku meena a te fu.”

⁸ Yeezu yaa nman tulisi ayen, “Ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, ‘Ku a fe kama ayen ni a te Nyɔnɔwa ni Naawenni nyiini zula abe ni a tom a te wala nyiini.’ ”

⁹ Velinvendika yaa nman ta wa a cheɗ Jerusalem teɗka a ta wa ga jueli kali Juuma Puusika Yenni zuk nna niɗniɗa a yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, nyini dula jigini a yok zi teɗ, ¹⁰ dii nyiɗ la, ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, ‘Naawen a le basi ate wa sabiiloma a nya fi zuk.’ ¹¹ Ba nman nmarisi ayen, ‘Sabiiloma le yik fu kama nalimnyiini ate fi zi ale ge tananƙa kan te fu tuem.’ ”

¹² Alege Yeezu yaa tulisi Velinvendika ayen, “Ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, ‘Kan nye fi Nyɔnɔwa fi Naawenni a nya.’ ”

¹³ Velinvendika ale nye wa nya a nueri la, wa yaa basi Yeezu alege a limsi da dii danni ale magsi la ate wa nman nye wa a nya.

¹⁴ Yeezu yaa basi dula jigini ale pilim nman cheɗ Galili teɗka ale Naawen Chiika pagrimu. Nuru meena teɗ kala po a jam wom Yeezu wie kama. ¹⁵ Wa jam nyiem cheɗ ba tuka diinanƙa po kama a sak nuruma ate ba meena jam a te wa pimpauk nna yegayega.

¹⁶ Wa yaa cheɗ wa dek teɗka Nazaret juijui ate wa chim la, a yaa ga jo ba tuka doƙku po ba Vuusum Danni ase wa nyiem ale poom a nye dii la. Wa yaa yiri zaani ayen wa karim Naawen gbanƙa. ¹⁷ Ba yaa pa ka geli juijui ate Azaya Naawen biisiteerɔwa nmarisi la a te wa ate wa lagri ka a nya juijui ate ku nmarisi ayen,

¹⁸ “Ti Nyɔnɔwa Chiika a bo ale mu kama, dii nyiɗ la, wa lueri mu kama ayen m pa Naawen wamaɗsaɗa a sak baai ale ka nanjagsa la.

Wa tom mu me kama ayen m ga weeni niwomma, baai ate pagrɔba a yik ba kpaliɗ po a ta ba la ayen ba nya vuusum kama,

abe m weeni yeeba ayen Naawen nye kama ate ba ninanƙa lagri, abe m weeni baai me ate nuruba basi ate ba a nam la ayen Naawen nye ate ba nya vuusum kama,

¹⁹ abe m weeni ayen diipo ate Naawen le ta varibasika jam te wa nuruma la a jam kama.”

²⁰ Yeezu ale karim nna a nueri la, wa yaa yik gbanƙa lik ale pa te nuru waai ale pa ka a te wa la ale ge kali teɗ, ate ba yaa kasim a nya wa nna ziim. ²¹ Yeezu yaa piilim biik a weeni ba ayen, “Jinla danni, nama dek abe ale wom Naawen Gbanƙa karunƙu de la, ku sum chim ka wensie.”

²² Waai meena ale wom wa wienƙa de la, ba yaa pak wa. Ku jam cha ba ka nna yegayega ale wie nƙaai ale jam nyini wa noai po a nyini la ate ba yaa bek chaab ayen, “Daa Josefi biika ale nna?”

²³ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, “M seba chak kama ayen ni le weeni mu wamagsini de ayen, ‘Tiim nyɔnɔ, tebi fi dek.’ Ni le weeni mu ayen ni wom dii meena ate m nye Kapernaum teɗka po la kama. Ku be magsi ka fi nye dila fi dek teɗka po.” ²⁴ Yeezu ale miɗ ba popolana la, wa yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni nyaku de ayen nuru dan weeni ayen wa ka biisiteerɔ, wa dek teɗ demma a kan yaali wa nyummɔa.

²⁵ “Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo ate Naawen biisiteerɔwa Elaja jam boro la, pukoga yegayega ale jam bo Izirali teɗka. Dii po ate nmoruku an jam ni ate ku paari bena nƙata ale chiisa siyuebi la, kom kpiem ale jam bo teɗka meena po. ²⁶ Alege Naawen an jam tom Elaja nya ba de waai jigiya. Wa jam tom wa ka pukogi dinyi jigi ate wa bo Zarefat teɗka po ate ka bo Saidon teɗka po la. ²⁷ Ni basi ate m nman weeni a sak ni ayen diipo ate Naawen biisiteerɔ wa choawa Elaisa a jam boro la, gama nna yegayega ale jam bo Izirali teɗka po alege ba wanyi la an jam nya nyinyɔgsa, ka dinyi nyiini waai ate ba a wi ayen Naaman ate wa nyini Siriya teɗka la, ale jam nya nyinyɔgsa.”

²⁸ Waai meena tuka dokku po ale wom wienja de meena la, ku yaa te ba supuurim nna yegayega, ²⁹ ate ba yaa dari wa a ta nyini tenka po a nyini a yaa ta wa jueli guuk kuui zuk ate ba tenka a jam za la. Ba jam poli kama ayen ba yuk wa ate wa nyini guuku zuk a sin lo ten, a kpi. ³⁰ Alege ku naanyin ate wa yaa va nuruma sunsun a nyini chen.

³¹ Wa jam chen ka Kapernaum tenka ate ka bo Galili tenka po me la. Ba Vuusum Danni ale jam paari la, wa yaa sak ba. ³² Wa sinsanja jam cha ba kama, dii nyin la na ta ka pagrim na po. ³³ Nuru ale jam ta chichiribiok wa zukku po a maa bo tuka dokku po, a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen, ³⁴ "Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba fi ale ka waai la kama, fi ka Naawen nuru welenka."

³⁵ Alege Yeezu weeni chichiribioku ayen, "Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini." Chichiribioku yaa deri chiak nuruwa a pa fobi ten waai meena nin alege ate ku nyini wa zukku po a nyini. Ku an jam te nuruwa tuem.

³⁶ Waai meena ale nya dila la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa bek chaab ayen, "Ka boan jaab sinsaga ale nna? Ni nya nuruwa de ale ta pagrim a baga a weeni chichiribaata nuruba zuima po ate ti a nyini?" ³⁷ Baai meena ale jam kala a gilim Kapernaum tenka la, a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

³⁸ Yeezu yaa basi tuka dokku alege chen ga jo Simon yenni. Wa ale ga jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon nanuba ale a yuak. Wa nyinka a jam tolin ka nna yegayega. ³⁹ Yeezu yaa jo wa jigi a zaani wa ten a yaa weeni nyintuilana ale nin muna ayen na basi wa. Wa ale weeni dila la, nyintuilana a yaa basi wa ate wa yaa deri yiri yaali nyiam a te ba.

⁴⁰ Wein ale jam boro a sin la, nuru baai ale jam ta nuruba ate tueta togatoga a jam ta ba la a yaa pa ba meena a ta jam Yeezu jigi ate wa pa wa nisanja a vi ba meena zuk ate ba meena yaa nya nyinyogsa. ⁴¹ Chichiribaata me a jam

nyini ba yegayega zuima po a nyini a kaari a weeni ayen, "Yeezu, fi ka Naawen biik!"

Alege Yeezu jam weeni si kama ale nin muna ayen si nyini. Wa an jam te si siuk ayen si weeni wari ya dii nyin la, chichiribaata a jam seba kama ayen wa ka Varibasidowa waai ate Naawen le tom ate wa jam la.

⁴² Vanni ale ga veenti la, wa yaa yiri chen juijui ate nuru karo la. Alege nuruma a diem gisi nya wa a jam wa jigi a lik wa tara, kan siak ayen wa basi ba, ⁴³ alege wa yaa weeni ba ayen, "Ku a fe kama ayen m chen tenja si chaab a ga sak Naawen wamanjana wie ate ba me wom, dii nyin la ka dila nyin ate wa tom mu."

⁴⁴ Yeezu yaa nyiem gilim Juuma tenjana meena tuka diinana po a sak Naawen wamanjana.

5

¹ Dai yen ate Yeezu jam za Genesaret mogi kpeeni noai a sak nuru boari. Nuru boanni ale jam a tusi chaab ayen ba wom Naawen wamanjana la, ² Yeezu yaa nya ale naarunta tiye a za mogini noai. Jum yigrisa ale jam soa ti a yaa pa ti zaani alege ga boro a sugri ba nmaasana. ³ Wa yaa jo kali naarun kuui po ate Simon soa la, a yaa weeni wa ayen wa dam ku ate ku sin nyiamu po magla. Simon yaa dam ku ate ku sin nyiamu po magla ate Yeezu yaa kali ku po alege a sak nuruma.

⁴ Wa ale biisi nueri la, wa yaa weeni Simon ayen ba dam ba naaruntana a sin lin ku po a yuk ba nmaasana ale ba le yik juma.

⁵ Simon yaa tulisi wa ayen, "M Nyono, yokku meena tama kasim a yuk kama alege ti an yik jaabjaaboa. Alege fi dan weeni dila, mi le yuk nya." ⁶ Ba yaa yuk basi nyiamu po a yik juma nna yegayega a gaam taam ate ba nmaasana tali maga ate si cheeri. ⁷ Ba yaa kamsi wi ba vaanchaama ale bo naarun kunjula po la ayen ba jam a maa maari ba. Ba ale jam la, ba yaa maa chaab a vaari juma a sueri naarunta tiyewa ate ti jam tali maga ate ti sin nyiamu ten. ⁸ Simon Piita ale

jam nya dii ale nye la, wa yaa kpi duna ten Yeezu nin a weeni wa ayen, "Basi mu m dek nyɔnɔ, m Nyɔnɔ, dii nyin la, mi ka tuimbaata nyɔnɔ."

⁹⁻¹⁰ Wa weeni dila kama dii nyin la, ku jam cha wa ale wa doama kama. Ku jam cha wa jum yigri chaama Zebedi bisaŋa kama, Jeemsi ale Joɔn. Alege Yeezu a weeni Simon ayen, "Kan chali yɔgsum, a ta nyini jinla a chen, mi a te fu ka tuim paali, ayen fi nye ate nuruba a jam va mu."

¹¹ Ba ale dam ba ŋaaruntaŋa a jueli kunƙɔŋini la, ba yaa basi jaab meena ale ge va Yeezu.

¹² Ten kanyi ate nuru jam ta gama tuem. Nuru wa ale nya Yeezu la, wa yaa kpi duna ten wa nin a saalim wa ayen, "M dek nyɔnɔ, fi dan siak, fi бага a tebi mu kama ate mi a nya nyinyɔgsa."

¹³ Yeezu yaa teeri wa nisaŋa a tiri wa ale weeni ayen "M siak ya. Ta nyinyɔgsa." Wa ale weeni dila la, tuemu yaa deri basi wa ate wa nya nyinyɔgsa. ¹⁴ Yeezu yaa weeni wa ale nin muna ayen, "Kan weeni a sak nuru waai ya, ku ale nye dii ate fi nya nyinyɔgsa la. Chen Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa po wanyi jigi a pa fi dek a sak wa. Wa dan nya fu weeni wa ate wa nye kaabka a te fu ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila a le sak nuruba kama ayen yɔgyɔgla de fi yaa ta nyinyɔgsa."

¹⁵ Alege waai meena jam wom Yeezu wie ka nna yegayega ate nuru boari a yaa jam wa jigi ayen ba wom wa sinsaŋŋa abe wa tebi ba tuetana. ¹⁶ Alege Yeezu jam basi ba kama ale chen juijui ate nuru karo la ayen wa puusi Naawen.

¹⁷ Da yen ate Yeezu a jam boro a sak la, Farisiima ale Juuma Sinsaŋŋa sagroma a yaa jam ayen ba wom. Ba jam nyini ka tenfiisaŋa meena ale bo Galili tenka po la. Ba gela me a jam nyini Judia ale Jerusalem tenŋa. Ti Nyɔnɔwa pagrimu abe jam bo ale Yeezu kama ate wa бага a tebi nuruba. ¹⁸ Wa ale jam boro a sak la, nuruba yaa jam ji nuru wanyi ale jaab. Wa nisa ale wa naŋsa ale jam kpi. Ba yaa pii nyin ayen ba ta wa jo a dueni

Yeezu nin, ¹⁹ alege nuruma jam piisi ka nna yegayega ate ba an jam бага vuri ba po a paari Yeezu. Ba yaa pa nuruwa a ta jueli dokku zuk a vuri vorub gbonku sunsuŋ a yaa pa miisa a bobi jaamu a pa wa ta va vorumu po a sin dueni Yeezu nin. ²⁰ Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuruwa ate wa nisaŋa ale wa naŋsaŋa a kpi la ayen, "Nidoa, Naawen von fi wabaatana te fu kama."

²¹ Juuma Sinsaŋŋa sagroma ba gela ale Farisiima ale jam maa kala dula a wom Yeezu ale weeni dii la, a yaa a bek chaab ayen, "Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a biisi dii la ku ka leeta Naawen jigi. Ka wana ale бага a von nuru wabaata a te wa, nin kan daa Naawen nyini?"

²² Alege Yeezu a jam seba ba ale a poli dii la kama, ate wa bek ba ayen, "Ka boa ale soa ate ni ta bek ŋala chaab ni suniima po? ²³ Ni basi ate m bek ni wari ayen, 'Ka ku kuna dek ale moali ate m weeni? Mi nin weeni nuruwa de ayen fi nya vonteka a yaase m weeni ayen yiti chen?' " ²⁴ Yeezu nye nna kama ayen ba seba ayen ka wa saalobiika ale ta pagrim tenzuk meena a бага a von nuruba wabaata a te ba. Wa yaa chiem weeni yɔgnyienka ayen, "Yiri zaani ŋmai, abe fi pa fi tiaka a chen kuli fi yenni."

²⁵ Nuruwa yaa deri yiri zaani ba meena nin, a yaa pa wa tiaka a pak Naawen a kuli. ²⁶ Ku yaa cha waai meena ale za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen ale a weeni ayen, "Jinla, tama nya wakperikaliisa." Yɔgsum jam yik ba ka nna yegayega.

²⁷ Yeezu ale basi yenni ale a chen la, wa yaa nya lampoo cheesido wanyi ate ba a wi wa ayen Livai. Wa jam kala ka lampoo cheesika dok po a tuesi lampoo. Yeezu yaa weeni wa ayen, "Yiri a jam va mi naan." ²⁸ Yeezu ale weeni dila la, Livai a yaa basi wa tuimaŋa meena ale yiri va wa.

²⁹ Livai yaa ta Yeezu a kuli yeri a nye tigi kpeeni nna yegayega a te wa. Lampoo cheesiroba nna yegayega ale nuru ba chaab ale jam maa kala a de ale ba. ³⁰ Farisiima ale Juuma Sinsaŋŋa sagroma

ale nya ale ba kala a de la, ba yaa njuuni ale chaab a yaa bek Yeezu njaanviirima ayen, “Ka boa ate nama a gum chaab ale Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam a kala a de ale a nyu?”

³¹ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, “Daa nyinyogsa nyam ale a yaali tiim nyonɔ, ka yuariba nyiini. ³² Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru welensa la, alege ka wabaata nyam ate mi jam ayen m wi ate ba basi ba tuimbaataŋa tomka.”

³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Jɔɔn Sokateerɔwa njaanviirima a nyiem kasim a bobi ka noa ale a puusi Naawen me. Farisiima njaanviirima me a nyiem a bobi kama, alege, fi Yeezu, njaanviirima kan bobi noa ale ge goanti a de.”

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ale wamagsini ayen, “Nipɔkfiaka nyonɔwa dɔama a бага a bobi noa? Aaya! Nipɔkfiaka nyonɔwa ale diem boro ale ba la, ba an бага a nye dila. ³⁵ Alege ku cheena ate nuruba le yik wa a ta cheŋ, dila powa, ba yaa le bobi noa.”

³⁶ Wa yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Ba kan cheeri garuk paaluk garuchiak a laŋ garuk kpaga. Ba dan nye dila ba a kaasi garuk paaluku kama. Garuchiak paalika me abe kan magsi garuk kpakka.” ³⁷ Wa nman pilim a magsi di choa ayen, “Ba kan pa da paalik a su bunlɔk kpak po. Ba dan nye dila, bunlɔkku a na kama ate daamu a waani. Ku dan nye dila, nuruwa a jok wa bunlɔkku ale wa daamu meena kama. ³⁸ Dapaalik a magsika bunlɔk paaluk suka.” ³⁹ Wa yaa nman weeni me ayen, “Nuru abe karo a nyu dakpaga ale nman a yaali dapaaliga, dii nyin la, wa le weeni ayen ka da kpakka ale nala.”

6

¹ Juuma Vuusum Danni po dinyi ate Yeezu ale wa njaanviirima a yaa ga jo nuru wanyi talim po. Ba ale a cheŋ la, wa njaanviirima a yaa wie “wiiti” zuima a piak a njobi. ² Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek ba ayen, “Nya, ka boa ate ni a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?”

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbanƙa po a wom kommu ale jam yik Deevide ale wa dɔama ate ba nye dii la? ⁴ Wa an jo daa Naawen Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuruba ta jam te Naawen la a nmari njobi ale ge nmari te wa dɔama ate ba me njobi? Nama ze ayen kan daa Juuma Puusika Yenni kpanŋa nyiini, nuru yonŋ kan maari a njobi boroboruk kula?”

⁵ Yeezu yaa nman weeni ba ayen, “Ka Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanŋa me.”

⁶ Vuusum Danni di choa ale nman jam paari la, Yeezu yaa ga jo ba tuka dɔkku po a boro a sak. Nuru wanyi ale jam maa boro ate wa juga nisa kpi. ⁷ Juuma Sinsanŋa sagrama ale Farisiima ale jam maa bo dula la, a yaa jam a limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi nuruwa yaase wa kan tebi. Ku ale jam ka ba Vuusum Danni ate wa dan tebi abe ba бага a nya siuk a tɔarin wa. ⁸ Alege Yeezu jam minŋ ba ale a poli dii la kama ate wa yaa weeni nisim kpiitaŋa nyonɔwa ayen, “Jam zaani dela.” Nuruwa yaa yiri a ga zaani dula, ⁹ ate Yeezu yaa weeni nuruma ayen, “Mi a yaali ayen m bek ni ka wari ayen, Vuusum Danni a weeni ti kama ayen ti a tom tuimmanŋa a te nuruba yaa di a weeni ti kama ayen ti tom tuimbaata a te nuruba? Ku be a weeni ti kama me ayen ti te nuruba nyuvuri yaa ti ko ba?” ¹⁰ Yeezu bek ba nyaŋa de meena ale gisi nya ba meena a yaa weeni nisim kpiitaŋa nyonɔwa ayen, “Teeri fi nisaŋa” ate nuruwa yaa teeri wa nisaŋa a deri ta nyinyogsa.

¹¹ Alege ku yaa deri te Farisiima supurim nna yegayega ate ba yaa zok ale chaab ba le ba nye Yeezu dii la.

¹² Da njala po da yenŋ ate Yeezu a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi Naawen. Dila danni wa jam puusi ka Naawen kantuenƙa ale yokku meena. ¹³ Vari ale veenti la, wa yaa wi wa njaanviirima a yaa lueri a ta nyini ba meena po nuruba pi ale baye a yaa te ba yoi ayen tuimtomdɔba. Tuimtomdɔma de jam ale: ¹⁴⁻¹⁶ Simon, (waai ate wa te wa yoi paali ayen Piita la), ale Andiru (waai ale ka Simon suok

la), ale Jeemsi, ale Joon, ale Filip, ale Batolomiu, ale Matiü, ale Tomasi, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas (Jeemsi biika), ale Judas Iskariot, waai le wa ta Yeezu a ga bobri sak la.

¹⁷ Yeezu ale ga nyini guuku zuk a sinj ale wa njaanviirima la, wa yaa chenj ga zaani juijui ate tenka a dua magsi chaab la. Wa njaanviirima yegayega ale nuru boari me nna yegayega a jam nyini Judia tenka meena ale Jerusalem ale Taaya ale Saidon tensaŋa ale kali nya kpeemu noai la. Ba meena jam jam kama ayen ba wom wa sinsaŋa abe wa tebi ba tuetana me. ¹⁸ Baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po ate ti a daani ba la a jam maa nya nyinyogsa kama me. ¹⁹ Nuru boanni a yaa kasim jam a tusi chaab ayen ba tiri wa, dii nyinj la, pagrim ale jam nyini wa jigi a jam a te ba meena nyinyogsa.

²⁰ Wa yaa zak wa zuk a nya wa njaanviirima ale deri piilim sakka ayen, “Nama, mi njaanviirima, baai ale ka njanjagsa la ta supeentik kama, dii nyinj la, nama le de Naawen Naamu.

²¹ Nama baai ate kom ta ni yogyogla la, ta supeentik kama, dii nyinj la, ni chum le chak.

Nama baai ale a kum yogyogla la, ta supeentik kama, dii nyinj la, ni chum le la.

²² Nama baai ate nuruba kisi ni la, ale a zeri ni ale a le ni ale a weeni ayen ni ka nuru baata la, nyaŋa de meena ni ale a va mi Saalobiika nyinj, la ta supeentik kama.

²³ Ni a gok ale supeentik ba ale a nye ni dila la, dii nyinj la, tutuna kpeema ale bo wenjmazuk a limsi ni. Daa nama nyiini ale piilim a nya dila, ba kokpiensaŋa a jam nye Naawen biisiteeroma jigi ka dila degadega.

²⁴ Alege nama baai ale jigsi la ku ale bie ni jigi kama dii nyinj la, nama poom deri nya ni masimu kama yogyogla.

²⁵ Nama baai ale chak yogyogla la, ku ale bie ni jigi dii nyinj la, kom le yik ni chum diipo.

Nama baai me ale a la yogyogla la, ku ale bie ni jigi dii nyinj la, ni le kum chum diipo.

²⁶ Nama baai ate nuru meena a te ni pimpauk la, ku ale bie ni jigi dii nyinj la, ba kokpiensaŋa a jam biisi ka dila degadega a magsi chaab ale biisiteeroma baai ale jam a velim dila po dila po ayen ba ka Naawen biisiteeroma la.

²⁷ “Alege mi a biisi ale ka nama baai ale a wom la ayen ku a fe kama ayen ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimmanŋa a te baai ale kisi ni la ²⁸ abe ni a niak baai ale a ka a te ni la, abe ni a puusi Naawen a te baai ale a le ni la. ²⁹ Waai a dan fobi fi tapiak, virim ka choawa me a te wa ate wa fobi. Waai me abe dan yeeri fi garigeli ale pagrim, yeeri garuk kuui me ate fi jo garigenni a vi ku zuk la a te wa. ³⁰ Waai a dan juisi ni jaab, ku a fe ate ni te wa. Waai abe dan pa ni jaab me ni kan bek wa ate wa te ni. ³¹ Ni nye ni chaab jigi ase nama me ale a yaali ayen nuru nye nama me jigi dii la.

³² “Ni dan ta yaalika ale baai ale ta yaalika ale ni la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen tuimbaata nyam dek a ta yaalika kama ale baai ale ta yaalika ale ba la.

³³ Ni be dan a tom tuimmanŋa a te baai me ale a tom tuimmanŋa a te nama me la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Boan nyinŋa, tuimbaata nyam a nye ka dila degadega me. ³⁴ Ni be dan te nuru maarika ale ge ta yiila ayen wa me a le te ni maarika, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Tuimbaata nyam me a te maarika ka tuimbaata nyam me ale a yiili ayen bala me le te ba maarika. ³⁵ Alege ku a fe kama ate ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimmanŋa a te nuruba, abe ni kan a yiili ayen ba me le tom tuimmanŋa a te nama me, abe ni a te nuruba maarika, abe ni ka a yiili ayen nuru bala me a le maari nama me. Ni dan nye nyaŋa de meena ni tutuna kpeema njaai ale bo njaan la, le zuak ka nna yegayega ate ku sak ayen ni ka Naawen kpeeni bisa, dii nyinj la, wa diem ta jiiirim kama ale baai ale kan a nye nuru jiam ase ba nin nye wari

a te ba la. Wa ta jiirim me kama ale gaasa nyam. ³⁶ Ni ta jiirim ase ni kowa Naawen ale ta jiirim dii la.

³⁷ “Ni dan a bo nuruba buusa, nama dek me le nya ka buusa boka. Dila nyin la, ni kan a bo nuruba buusa. Ni von a te nuruba ate nama me nya vondeka.

³⁸ Ni te nuru jaab ate Naawen pa jaab a te nama me ate ku poom gaam taam sueri a nyini. Dii nyin la, fi le pa poli kaai a magsi jaab a te nuru la, poli kala degadega ate Naawen le pa magsi a te nama me.”

³⁹ Wa nman pilim magsi wamagsini di choa ayen, “Yio an baga a dari yio. Ba dan nye dila, ba noa bayewa a lo ka goluk po.

⁴⁰ Naanviiro an gaam wa kpagiya alege kpagini a dan sak wa nalimnyiini, wa a nye ase ka kpagini la.

⁴¹ “Ka boa ale soa ate fi a nya yiok kuui ale bo fi vaanchoa nummu po la alege fi an baga a nya duok kuui ale bo fi dek nummu po la? ⁴² Fi baga a nye ka se a weeni fi vaanchoa ayen, ‘M doa, basi ate m pa yiok fi nummu po a basi’, alege an baga nya duok kuui ale dua fi dek nummu po la? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ni ka pimpaasiroba. De nin a pa duok kuui ale bo fi dek nummu po la a basi ate fi baga nya nalimnyiini a pa yeri kuui ale bo fi vaanchoawa nummu po la a basi.”

⁴³ Yeezu yaa nman magsi ayen, “Tiib buui ale ta nyinyogsa la, kan yoani yoan baata, ti buui me ale kan ta nyinyogsa la, kan yoani yoan manja, ⁴⁴ dii nyin la, ba a min tiib ka bu yoana jigi boan nyina moota a kan yoani zaau zuwa yaase gaa kan yoani kangbegi zuwa. ⁴⁵ Nuru man a tom ka tuimmanja a ta a nyini wa sunum po a nyini. Nuru biok me a tom ka tuimbaata a ta a nyini wa sunum bioku po a nyini. Dii nyin la, wa dii ale bo nuru sunum po la, ka dila degadega ate wa a biisi.

⁴⁶ “Ka boan nyin ale soa ate ni a wi mu ayen, ‘Nyono, Nyono,’ alege ni kan nye dii ate mi a weeni ni la? ⁴⁷ Nuru waai a dan jam mi jigi a wom m wienja ale va na m le weeni a sak ni wa ale ka nuru waai choa la. ⁴⁸ Wa a nye ase ka nuru ale boro a se wa yeri la. Wa tu ka goluk ate ku sin nna yegayega a yaa paari tintana a nyubi

wa nyubini. Nmoruk ale ga ni a sueri tenka meena la, beli a yaa sueri a nyini ate nyiamu a chali ga a nak wa yenni alege bu an baga viti yenni a lonsiya, dii nyin la, wa se di kama nalimnyiini ate di pagra. ⁴⁹ Alege m nman a weeni kama ayen nuru waai a dan wom m wienja ale ge kan va na, wala choa a nye ase ka nuru ale se wa yeri alege wa an nyubi nyubi la. Benni nyiamu ale mobi la, wa yenni a yaa deri lo paari ten nna bugibugi.”

7

¹ Yeezu ale biisi nueri la, wa yaa chen Kapernaum tenka. ² Aroom tenka demma sojima kpagi dinyi ale jam ta wa tomteerwa. Kpagini jam a yaali wa ka nna yegayega. Wa tomteerwa a yaa jam a yuak a moata kum. ³ Kpagini ale wom Yeezu wie la, wa yaa tom Juuma kpage na gela ayen ba chen a ga wi Yeezu ate wa jam tebi wa tomteerwa. ⁴ Ba yaa jam Yeezu jigi a saalim wa a weeni wa dila, ale ge weeni wa me ayen, “Kpagini de ka waai ale magsi ayen fi maari wa la. ⁵ Wa a yaali ti nuruma ka nna yegayega ate wa yaa se tuka dok a te ti.”

⁶ Yeezu a yaa va ba a chen kpagini yenni. Wa ale jam tali maga ate wa paari yenni la, kpagini a yaa tom wa doaba ayen ba ga weeni wa ayen, “M dek nyono, kan daani fi dek ayen fi jam m yenni. Mi posima ale fi nin jam jo m yenni po. ⁷ Be ka dila ale soa ate m dek an jam fi jigiya. Biisi biik nyiini ale m tomteerwa a le nya nyinyogsa kama. ⁸ Mi me ka nuru waai ale a tom a te kpage na chaab la. Alege m ta sojiba kama baai me ate mi me a nya ba zuk la. M dan weeni ba wanyi ayen wa chen dela, wa a chen kama, m dan weeni wanyi me ayen wa jam de, wa a jam kama, m dan weeni m tomteerwa ayen, ‘Nye nna,’ wa a nye kama.”

⁹ Wa ale weeni nya de meena a nueri ate Yeezu wom la, ku jam cha Yeezu ka nna yegayega ate wa virim weeni nuru boanni ale jam va wa la ayen, “Tenka meena ale dua, mi an diem nya siaka de choa. Izirali dek tenka po me mi an nya ka choa.”

¹⁰ Kpagini ale tom nuru baai la, a yaa pilim kuli kpagini yenni a ga a paari a nya ale tomteerowa a ta nyinyogsa kama.

¹¹ Ku naanyinyi ate Yeezu chen ten kanyi ate ba a wi ayen Neen. Wa naanviirima ale nuru boari nna yegayega ale jam maa va wa. ¹² Ba ale ga boro a moata noai dii ale a jo tenka po la, Yeezu yaa nya ale nuru wanyi a kpi ate ba ji a ta a nyini. Wa mawa biik meena a jam ale nuruwa. Wa mawa be jam ka pukogi. Nuru boari a yaa jam maa nyini tenka po a va wa. ¹³ Nyonowa ale nya pukogini la, jirim yaa yik Nyonowa ate wa weeni pukogini ayen, "Kan a kum". ¹⁴ Yeezu yaa chen a ga tiri tiaka ate nuru baai ale ji kpiowa la, a yaa deri zaani. Yeezu yaa weeni kpiowa ayen, "M biiga, mi ale a weeni fu ayen fi yiri." ¹⁵ Kpiowa yaa deri yiri a biisi ate Yeezu yaa pa wa a te wa mawa.

¹⁶ Yogsum yaa jam yik ba meena ate ba a te Naawen pimpauk ale a weeni ayen, "Biisiteero kpioj ale pa wa dek a sak tama. Naawen abe ale jam ayen wa vari wa nuruma a basi."

¹⁷ Wann de ate Yeezu nye la, a yaa jam tagli Judia tenka meena ale ten sii meena ale jam kala a gilim ka la.

¹⁸ Joon naanviirima ale wom wienja de meena la, ba yaa weeni sak wa. Wa yaa wi ba baye a tom ba ¹⁹ ayen ba chen Nyonowa jigi a ga bek wa ayen, "Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yonjoa?"

²⁰ Ba ale jam paari Yeezu la, ba yaa weeni ayen, "Joon Sokateerowa ale tom ti fi jigi ayen ti bek fu ayen, 'Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yonjoa?' "

²¹ Ba ale jam za a limsi dula jigini la, Yeezu jam tebi ka nuruba nna yegayega tueta ale yik chichiribaata nuruba zuima po a basi, ale lagi yeeba yegayega nina.

²² Wa yaa tulisi Joon nuruma ayen, "Ni pilim nman chen ga weeni Joon dii ate nama nya ale wom me la. Ni nya baai nina daam ale ligi la, ba yaa a nya kama, baai daam ale ka gbatta ale gbanja la, ba yaa a yiri a chen, baai daam ale ka gama, ba yaa ta nyinyogsa, baai daam

ale ka tukpara nyam la, ba yaa a wom, kpeeba a yiri kum po, nanjagsanja a wom wamanja. ²³ Baai ale kan ta chichama ale mi la, ta supeentik kama."

²⁴ Joon naanviirima ale basi Yeezu ale a kuli la, Yeezu yaa deri pilim a biisi Joon wie ale nuru boanni, a bek ba ayen, "Nama ale jam nyini chen sagini po la nama poli ayen ni nya ka boa? Nama a poli ayen ni nya ka nuru ate wa a nye ase wuuk ate viok a fugi la? ²⁵ Nama nyini ayen ni nya ka nuru ate wa jo garuk nalinta? Aawo, nuru baai ale a jo garuk nalinta ale a de masim la, a bo ka nalima yie. ²⁶ Mi a bek ka nama ayen ni weeni a sak mu jaab buui dek ate nama nyini ayen ni nya la? Ni nyini ayen ni nya ka biisiteero? Mm, ni nya wari kama di gaam biisiteero. ²⁷ Ka waai ate ba nmarisi wa wie Naawen Gbanja po la ale nna ayen, Naawen weeni ayen, 'Ni nya, mi a tom ka m nuru ayen wa de fi nin a goms siuku magsi a te fu.' ²⁸ Mi a weeni ni kama ayen Joon a gaam ka waai meena ate nipok a biak la. Alege waai ate ba a zaab Naawen naamu po la, a poom gaam Joon kama."

²⁹ Nuruma meena a jam wom wa kama. Ba ale lampoo cheesiroa a jam siak kama a va wie naai meena ate Naawen a yaali la ate Joon a te ba soka. ³⁰ Alege Farisiima ale Juuma Sinsanja sagrama a jam zeri Naawen ale a yaali ayen wa nye dii a te ba la kama ate ba yaa zeri ayen Joon kan te ba soka.

³¹ Yeezu yaa nman ayen, "Ka boan jaab ate mi le pa a magsi chaab ale jinla demma nna? Ba a nye ase ka boan la?"

³² Ba a nye ase ka bimbaansa ale kala yaba peelim po a wi chaab a weeni ayen, "Tama peeri damunja kama alege fi kan gogi? Tama be nman yi ka kuuna yiila alege fi kan kumu?" ³³ Siuk kula po Joon Sokateerowa ale jam jam la, wa jam bobi ka noai, a kan de nandiinta yaase wa nyu daam, ate ni jam a weeni ayen, 'Wa ta ka chichiribiok wa zuk po.' ³⁴ Ku naanyinyi ate mi Saalobiika me a jam a de ale a nyu la, ni jam weeni kama me ayen, 'Mi baga a de ale a nyu, ka nna

yegayega, ayen mi ka lampoo cheesiroba ale tuimbaata nyam doa.' ³⁵ Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo meena yam nyam a nyiem dan nya Naawen yammu, ba a miŋ bu kama."

³⁶ Farisii wanyi ale jam wi Yeezu ayen wa jam de ŋandiinta ale wa ate Yeezu yaa cheŋ ate ba kala a de. ³⁷ Teŋ kala po nipok ale jam boro. Wa jam ka waba nyeerik. Wa ale wom ayen Yeezu a bo Farisii wa yeri a de ŋandiinta la, wa yaa ta kpa buui nyum ale masa la jam Yeezu jigi, kpaamu jam sueri ka kpaam cheŋbili. ³⁸ Wa yaa zaani Yeezu teŋ a kum ale pa wa ninyiamu a sugri Yeezu naŋsaŋa ale ge a yaa domsi kali teŋ a pa wa zuisaŋa a duisi wa naŋsaŋa ate si ko, ale a puusi, a yaa pa kpaamu a kpiiri si zuk. ³⁹ Farisiiwa ale nya dila la, wa yaa weeni wa dek wa popola po ayen, "Nuruwa de a daam dan sum ka Naawen biisiteerɔ, wa te seba nipowa de ale ka waai choa a tiri wa la kama, dii nyiŋ la, nipowa ka waba nyeerik."

⁴⁰ Yeezu ale miŋ nuruwa ale a poli nna la, wa yaa tulisi wa ayen Simon, "M ta ka wari ayen m weeni a sak fu."

Simon me a yaa bek wa ayen, "Ka boan wari, sagrɔ?"

⁴¹ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Nuru ale jam boro a yaa piem wa ligra a te nuruba baye. Nuruma de wanyi a jam piem ka daa kobsinu tutuna, wanyi me piem daa pisinu tutuna. ⁴² Ba noa bayewa an ŋman jam baga a tuni nuruwa ligraŋa a te wa. Nuruwa yaa voŋ te ba meena ale weeni ba ayen ba basi ba pamaŋa tunika. Ka ba wana dek ale ta yaalika yegayega yɔgyɔgla de ale nuruwa de?"

⁴³ Simon yaa tulisi Yeezu ayen, "Mi a poli ayen ka waai ale ta nuruwa ligra yegayega alege wa voŋ a te wa la, le wa ta yaalika nna yegayega ale wa."

Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Fi biisi ka wensie", ⁴⁴ ale ge yaa virim nipowa jigi a bek Simon ayen, "Fi nya nipowa de? Mi ale jo fi yenni po alege fi an te mu nyiam ayen m ŋɔa sugri m naŋsaŋa alege nya wa de sugri ka mi naŋsaŋa ale wa ninyiam ale ŋman pa wa zuisaŋa a duisi

si ate si ko. ⁴⁵ Fi an te mi tia, alege diipo ate mi ga jo yenni de po la, wa an diem basi mi puusa. ⁴⁶ Fi an pa kpaam a kpiiri m zuwa, alege wa pa ka kpa masak a kpiiri basi m naŋsaŋa zuk. ⁴⁷ Wa ta yaalika ka nna yegayega dii nyiŋ la, wa nya voŋ teka kama wa wabaataŋa nyiŋ. Alege waai ale nya voŋteka magla la, a ta ka yaalika magla me."

⁴⁸ Yeezu yaa weeni nipowa ayen, "Fi nya voŋteka kama."

⁴⁹ Baai meena ale jam maa boro a de la, a yaa jam a bek chaab ayen, "Ka wana ale nna, a voŋ nuruba wabaata a te ba?"

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni nipowa ayen, "Fi siaka vari fu basi kama, cheŋ ale suyɔgini."

8

¹ Ku ŋaŋnyin ate Yeezu yaa nyiem gilim a cheŋ teŋkpiensa ale teŋfiisa a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa wie a magsi chaab ale Naawen Naamu. Wa ŋaŋviirima pi ale bayewa a jam maa bo ale wa kama. ² Nipooba gela me baai ate wa jam yiaŋ chichiribaata ba zuima po a basi ale ba gela me baai ate wa jam tebi ba tueta la a jam maa va wa kama. Nipooma de jam ale Mɛeri waai ale jam nyini Magdala teŋka ate Yeezu yiaŋ chichiribaata tiyopoi wa zukku po a basi la ale ³ Chuuza waai ale jam ka Naawa Ayerod tomteerɔma kpaŋi la, powa Joana ale Suzana ale nipooba ba chaab nna yegayega. Nyaba de meena ale jam pa ba dek ŋanta a nya Yeezu ale wa ŋaŋviirima zuk.

⁴ Nuru boari nna yegayega a yaa nyini teŋsa togatɔga a jam wa jigi ase wa ale va si po a taam la. Ba ale jam jam wa jigi a piisi nna yegayega la wa yaa piilim sakka ale wamagsini ayen,

⁵ "Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk ŋanbie, biena gela a yaa lo siuku niŋ ate nuruba a yaa tabi ŋa zuk taam ate nuinsa a deri jam pisi ŋa meena.

⁶ Ŋa gela me a lo tintana po. Ŋa ale nyini a chim la, ŋa yaa jak a kpi dii nyiŋ la, tantaŋa an jam soa dii dula jigini ate nyiam a duagi. ⁷ Ŋa gela me a lo munsa

po a yaa nyini a gum chaab ale munsanja ate si gerigeri na. ⁸ Na gela me a lo ten nalun po a nyini a chim biak a be bie kook dinyidinyi nyin.”

Yeezu ale weeni wa wamagsini de a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale ta tue a wom la, wa wom mi nalimnyiini.”

⁹ Wa naanviirima ale bek wa wamagsini de kiri la, ¹⁰ wa yaa tulisi ba ayen, “Naawen basi kama ate nama seba wa naamu wasusunja alege nuruba gela jigi, na chim ka wamagsima nyiini ate ba a nya ale a nya alege ba kan min, ba a wom ale a wom alege ba kan min na.”

¹¹ Yeezu yaa weeni ayen wamagsini kiri ale m na: “Bieja ka Naawen wienja. ¹² Be naai ale lo siuku po la ka nuru baai ale wom Naawen wienja de la, ate Sitaana a yaa jam jo ba suniimaja po a pa na ta nyini ate ba kan nya siuk a siak a te na ate ba a nya varibasika. ¹³ Be naai me ale lo tintanaja po la, a nye se ka baai ale wom na ate ba sue peenti alege na kan jo ba suniimaja po nalimnyiini la. Ba yaa va na maga dega, alege nyenyaka a dan jam ba jigi Naawen wienja vaka nyin, ba nyiem deri pa na vaka a basi. ¹⁴ Be naai ale lo munsanja po la, a nye ase ka baai ale wom na alege tenka po wienja popolaja ale ba ligra yaalika yegayegaka ale ba nanyaalika, nala meena a de ka Naawen wienja ate waman an baga nyini na po a nyini. ¹⁵ Be naai ale lo ten nalunku po la, a nye ase ka baai ale wom na ale ta na ba suniima po a va na nalimnyiini ale a zuli wa ale a tom tuimansa la.”

¹⁶ Yeezu a yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Nuru karo a toati wa bolimzeun ale nman pa jaab a lik ku a yaase wa pa ku a zaani gaduok tenka. Alege wa dan toati, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya ate baai ale a jo dokku po la a nya bolimu.

¹⁷ “Boan nyinja, wari karo a suk ate di kan nyini peelim ate nuruba a nya, yaase wari karo a chim wasusugi ate di kan nyini peelim ate waai meena a seba.”

¹⁸ Yeezu yaa pa wanni de a biisi nueri a weeni ayen, “Be nman lak tue wom wa dii

ate Naawen a weeni la. Dii nyin la, waai ale seba Naawen maga dek la, Naawen le basi kama ate wa nman seba wa nna yegayega a gum du, alege waai me ale kan seba wa, alege a poli ayen wa seba wa la, Naawen le basi kama ate wa kan poom seba wa ale maga dek me la.”

¹⁹ Dula jigini, Yeezu suaataja ale wa mawa a yaa jam wa jigi alege, ba ale jam paari la, ba an baga a nya wa dii nyin la, nuruma a jam piisi ka nna yegayega. ²⁰ Nuruma yaa weeni Yeezu ayen, “Fi mawa ale fi suaataja a za peelim a yaali ayen ba nya fu.”

²¹ Yeezu yaa weeni nuruma meena ayen, “Mi ma ale mi suaata ale baai ale wom Naawen wanni ale siak a te di la.”

²² Da yen ate Yeezu ale wa naanviirima a yaa jo naarun po ate wa weeni ba ayen, “Ni te ti taam mogi kpeeni kauk kunjula.” Ba yaa siak ate ba a taam. ²³ Ba ale bo nyiamu po a chen la, goom a yaa deri yik Yeezu. Va kpion a yaa yiri ale ba diem bo nyiamu po. Ba naarunku a yaa nye ase nyiamu a sueri ku la ate ba yaa poli ayen ba bo ka kum po. ²⁴ Ba yaa nak Yeezu a yiri a weeni wa ayen, “Ti Nyono, Ti Nyono, ti boro a kpi kama.”

Yeezu yaa yiri a weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu a nye balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a balin. Ba waai an nman choaya ale maga dek me. ²⁵ Yeezu yaa bek wa naanviirima ayen, “Ni siaka le?”

Ku yaa cha ba ate ba kpaziim a nak ate ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de, ka wana ate wa baga a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noaya?”

²⁶ Yeezu ale wa naanviirima a yaa jam paari Gerasa tenka. Tenka de bo ka Galili mogi kpeeni kori gen. ²⁷ Wa ale ga nyini naarunku po a ga sin ten la, Gerasa deno ate chichiribaata a jam bo wa zuk po a yaa jam Yeezu jigi. Ku jam beni ka nna yegayega. Wa an jam a jo gatta. Wa be jam bo daa yeri po, wa jam bo ka juijui ate ba a gu kpeeba la a goa boositaja sunsun.

²⁸ Wa ale nya Yeezu la, wa yaa lo ten wa nin a yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, “Fi a yaali ka boa m jigiya, fi Yeezu Naawen kpeeni biika? Mi a saalim, kan

namsi mu.” ²⁹ Wa weeni dila kama dii nyin la, ka Yeezu ale na chichiribioku ayen ku nyini wa zukku po a nyini. Wa jam ka chichiribiok kuui ale kasim a jam a daani wa nna yegayega la. Ba jam yik wa kama a pa choarima a bobi wa nisa ale wa nan̄sa alege wa nyiem diem gebi na ale ge ate chichiribioku a ta wa chej ga bo sagini po.

³⁰ Yeezu yaa bek wa ayen, “Fi yoi ale boa?”

Wa yaa tulisi ayen, “Mi yoi ale Anurub̄ari.” Dii nyin la, chichiribaataja a jam piisi ka nna yegayega a jo wa. ³¹ chichiribaataja a yaa saalim Yeezu ayen wa kan na ti ate ti chej ninam jigiya.

³² Die ale jam piisi nna yegayega a za guok kunyi zuk dula jigini a de. Chichiribaataja a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate ti nyini a ga jo dieja po ate na yaa chali sin̄ a ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi. ³³ Chichiribaataja meena yaa nyini nuruwa zukku po a ga jo dieja ate na meena chali sin̄ mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

³⁴ Nuru baai ale jam a nya dieja zuk la ale nya dii ale nye la, ba yaa chali kuli ba yien̄a a ga weeni ten̄ka po demma ale baai meena ale jam bo ba tatta po la.

³⁵ Nuruma yaa nyini chej Yeezu jigi ayen ba nya dii ale nye la. Ba yaa nya nuru waai ate chichiribaataja a poom ta wa la ale wa kala Yeezu ten̄ a jo gatta. Wa an nman a yesimu. Yogsum a yaa deri yik ba.

³⁶ Baai ale nya dii meena ale nye la, a yaa weeni sak nuruba ba chaab ayen nuru waai ate chichiribaataja a jam ta wa la a yaa ta ka nyinyogsa. ³⁷ Gerasa demma meena, a yaa weeni Yeezu ayen wa nyini ba ten̄ka po a nyini, dii nyin la yogsum nna yegayega ale jam yik ba. Yeezu a yaa chej ga jo naarun̄ku po a pilim nmani. ³⁸ Nuru waai ate chichiribaataja a ta wa la, a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate wa maa va wa a chej.

Yeezu yaa zeri ale weeni wa ayen. ³⁹ “Pilim kuli fi yenni a ga weeni sak waai meena Naawen ale nye dii a te fu la.”

Nuruwa yaa chej ga jo ten̄ka meena po a weeni Yeezu ale tom dii a te wa la.

⁴⁰ Yeezu nman pilim nmani mogini kauk kun̄kula juijui ate wa poom basi la. Nuru boari a yaa te wa tia, dii nyin la, ba kasim jam a limsi wa kama. ⁴¹ Ku an jam bo la beniya alege ate nuru wanyi a yaa deri jam lo Yeezu nan̄sa ten̄ a saalim wa ayen wa maa va wa ate ba kuli wa yenni. Nuruwa yoi jam ale Jairus. Wa jam ka ba tuka diinaja kunyi kpagi. ⁴² Wa jam ta ka wa le yen̄ ate wa a yuak a moata kum. Nipokbinni a jam ka bena pi ale naye.

Yeezu ale jam siak ate ba chej la, nuruma jam piisi ka nna yegayega a yaa jam a tusi wa. ⁴³ Nipok ale jam maa bo ba po a yuak ate ku ga paari bena pi ale naye. Wa tuomu a jam a nye ase wa a lo ka chiak la. Wa jam pa wa nantaja meena tuesi ka tiita alege nuru a jam karo a бага tebi wa. ⁴⁴ Nuruma ale jam gilim Yeezu dila la, wa yaa va Yeezu naan̄nyin̄ a tiri wa garuku noanni. Wa ale tiri la, wa chiaka loka yaa deri basi wa. ⁴⁵ Yeezu yaa bek ayen, “Ka wana ale tiri mi la?”

Ba meena yaa pagsi ayen daa ba. Piita yaa weeni ayen, “Nyoo, ka nuruma ale gilim fu dii la ale tusi fu.”

⁴⁶ Alege Yeezu tulisi wa ayen, “Ka nuru ale tiri mu dii nyin la, m seba kama ayen pagrim ale nyini m jigi a nyini.”

⁴⁷ Nipowa ale min̄ ayen Yeezu min̄ kama la, wa yaa nyini ate wa nyinka a gok a lo Yeezu nin̄ a weeni ate waai meena wom dii nyin̄ ale soa ate wa tiri Yeezu a deri nya nyinyogsa la. ⁴⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, “M lie fi siaka a basi kama ate fi nya nyinyogsa, be chej ale suyogini.”

⁴⁹ Yeezu ale diem jam boro a biisi la, nidoa wanyi a yaa nyini Jairus yenni a jam weeni Jairus ayen, “Fi leewa kpi kama, kan nman daani Sagrowa.”

⁵⁰ Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni Jairus ayen, “Kan chali yogsum, ta siaka nyiini ale wa le nya nyinyogsa kama.”

⁵¹ Yeezu ale paari Jairus yenni la, wa an siak ate nuruba a maa va wa jo alege ka Piita ale Joon ale Jeemsi ale biika kowa ale wa mawa ale jam maa va jo. ⁵² Nuruma jam a kum kama ale a kaari alege Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kan a kum boan nyin̄ja, wa an kpiya, wa a goa kama.”

⁵³ Wa ale weeni ba dila la, ba yaa a la wa ale ge seba chak ayen nipokbinni kpi kama. ⁵⁴ Alege Yeezu a yaa zak nipokbinni nisa ale weeni wa ayen, "Bi-iga, yiri nmai." ⁵⁵ Yeezu ale weeni dila la, nipokbinni chiika a pilim jam ate wa deri yiri bunyi dekki. Yeezu yaa weeni ba ayen ba nye nandiinta a te wa ate wa de. ⁵⁶ Ku yaa cha wa nyamma alege Yeezu yaa kaam ba ayen ba kan weeni a sak waaiya dii meena ale nye la.

9

¹ Da yenj ate Yeezu a yaa wi wa njanviirima pi ale bayewa ate ba jam jigi yenj ate wa te ba pagrim ayen ba baga a yia chichiribaata meena wuu nuruba zuima po a basi abe ba a tebi tueta. ² Wa yaa tom ba ayen ba ga sak nuruba Naawen Naamu wie abe ba a tebi nuruba. ³ Wa nman weeni ba ayen, "Nama ale a chenj la, ni kan pa jaabjaab ale ni. Ni kan pa tachegsa, a yaase fotta, a yaase nandiinta, yaase ligra, abe ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po. ⁴ Yeri dii meena wuu ate ni a jo la, ni goa dula ate ku ga paari diipo ate ni a yaali ayen ni basi tenj kala la. ⁵ Ni dan jam paari tenj kanyi ate tenj kala demma a dan kan te ni tia, ni daa basi dula jigini ni kpaanti ni nanšana paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wienja la nyinj."

⁶ Yeezu ale ga biisi nueri la, ba yaa chenj tenšana meena a sak Naawen wamašana ale a tebi nuruba jigi meena.

⁷ Galili tenka Naawa Ayerod a yaa jam wom wie njaai meena ale jam a nye la, alege wa an jam minj na kiri ya, dii nyinj la, nuruba gela ale jam a weeni ayen ka Joon ale yiri kum po, ⁸ ba gela me a jam a weeni ayen ka Elaja ale nman pilim jam, ba gela me a jam a weeni ayen ka dila po dila po Naawen biisiteeroma wanyi ale yiti kum po. ⁹ Ayerod a yaa weeni ayen, "Mi gebi Joon zukku kama a basi alege ka wana ale la ate mi a wom wa wie?" Dila nyinj, Ayerod a yaa jam kasim a yaali ayen wa nya Yeezu.

¹⁰ Baai ate Yeezu jam tom la a yaa pilim jam a weeni wa dii meena ate ba nye la.

Wa yaa yik ba a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini ate ba chenj tenj kaai ate ba a wi ayen Beteseida la. ¹¹ Nuru boanni ale wom ba wari la, ba yaa sanj va ba jam paari ba ate wa nye ba tia ale sak ba Naawen Naamu wie ale tebi baai me ale jam a yaali tebika la.

¹² Wenni ale jam boro a sinj la, wa njanviirima pi ale bayewa a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, "Basi ate nuruma chenj tenjfiisana ale tattanja ale gilim la a da nandiinta a de abe ba gisi goom jigi dii nyinj la, tama ale bo dela la, nuru ka dela jigini ayen wa nya ba zuwa."

¹³ Alege Yeezu yaa weeni ba ayen, "Nama te ba nandiinta ate ba de."

Ba yaa tulisi wa ayen, "Tama ta ka borobotta tinu nyiini ale juma naye. Fi a yaali ayen ti ga da ka nandiinta a te nuruma de meena?" ¹⁴ Dii nyinj la nuruma jam ka nidoaba tusa njanu.

Wa yaa weeni wa njanviirima ayen ba weeni ba ate ba kali togatoga nuruba pisinu pisinu.

¹⁵ Wa njanviirima a yaa nye dila. ¹⁶ Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma naye a yaa zak zuk a nya wennyamazuk a nye Naawen jiam ale ge a yik borobot-tanja ale juma a nmari a pa te wa njanviirima ayen ba chari nuruma. ¹⁷ Ba meena a jam de chak kama ale tali ate wa njanviirima yaa cheesi nandin talanja sueri busisa pi ale siye.

¹⁸ Da yenj ate Yeezu a jam boro a puusi Naawen wa dek wa nyiini, wa njanviirima nyiini ale jam maa bo dula jigini. Yeezu yaa bek ba ayen, "Nuruba a weeni ayen mi ka wana?"

¹⁹ Wa njanviirima yaa tulisi wa ayen, "Ba gela a wi fu ayen ka Joon Soka-teerowa, ba gela me a wi fu ayen ka Elaja a yaa nman pilim jamu. Mba me a weeni ayen fi ka dila po dila po Naawen biisiteeroma po wanyi waai ale yiri kum po la."

²⁰ Wa yaa nman bek ba ayen, "Alege nama dek a weeni ayen mi ka wana?"

Piita yaa tulisi wa ayen, "Fi ale Varib-asidowa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom ate wa jam la."

²¹ Yeezu yaa kaam ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan weeni nuru waai wannu de, ²² Wa yaa nman weeni ayen, “Nuruba le basi ate mi Saalobiika a nam nna yegayega ate nisomma ale Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsanna sagroma a zeri mu abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa nata a dan paari m le yiri kum po.”

²³ Wa yaa weeni ba meena ayen, “Nuru waai a dan a yaali ayen wa va mi, ku a fe kama ayen wa zeri wa dek yaalika abe wa gomsu wa dek daa meena a magsi kum abe wa jam va mu. ²⁴ Dii nyin la, waai a dan kan gomsu wa dek a magsi kum alege goanti a yaali ayen wa boro wa dek nyin, kula choa nyonowa, a jok wa nyuvunni kama. Waai abe dan jok wa nyuvuri wa ale va mi la nyin kula nyonowa le vari wa nyuvunni a basi. ²⁵ Boan nyinna, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya tenzuk de meena masimu ale ge jogi wa nyuvuri ya? ²⁶ Nuru waai abe dan a chali chivie nyaka ale mi ale m sinsanna, mi Saalobiika a dan nman pilim jam ale m zulaŋa ale Kowa zulaŋa ale wa sabiiloma zulaŋa mi me le chali chivie ale kula nyonowa. ²⁷ Alege mi a weeni ka wensie ayen nama baai ale za dela la, ni ba gela a kan kpi abe ni ge nya Naawen Naamu.”

²⁸ Yeezu ale biisi wienja de, ate daa nayopoi a jam taam la, wa yaa yik Piita ale Jeemsi ale Jon a ta ba jueli guuk kunyi zuk ayen ba puusi Naawen. ²⁹ Yeezu ale jam boro a puusi la, wa nimbidiaka a yaa deri tagri ate wa gattana me a tagri a peenti a nyagsi nna yegayega. ³⁰ Nuruba baye a yaa deri za a biisi ale wa. Ba jam ka Moosis ale Elaja. ³¹ Ba me a jam a nyagsi ka nna yegayega. Ba jam boro a biisi ale Yeezu a magsi chaab ale ka wa ale wa chen Jerusalem a ga kpi ate ku nueri a va Naawen popolaŋa ale magsi dii la. ³² Goom nna yegayega ale jam yik Piita ale wa vaanchaama. Ba ale yiri goomu po la, ba yaa nya Yeezu nyagsika yegayegaka ale nidoama bayewa ale ba za ale wa. ³³ Nidoama bayewa ale jam boro a yaa ba basi Yeezu abe ba chen la, Piita yaa weeni

Yeezu ayen, “M Nyono, tama ale bo dela dii la a nala kama. Basi ate ti viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis soa kunyi abe Elaja me a soa kunyi.” (Piita jam ze dii ate wa a biisi la.)

³⁴ Piita ale jam boro a biisi dila la, chinmari yaa jam lik ba. Di ale jam lik ba la ate yogsum a yaa yik ba ate ³⁵ lueluk a yaa nyini chinmanni po a weeni ayen, “Yeezu ale Mi Biik ate m lueri, ni be wom wa nalimnyini.”

³⁶ Lueluku ale ga biisi nueri la, ba yaa nya ale Yeezu a za wa dek wa nyini. Va nala po ba an jam weeni sak nuru waaiya dii ate ba nya la.

³⁷ Vari ale veenti ate ba nyini guuku zuk a sin la, nuru boari ale jam tu wa. ³⁸ Nuru a yaa nyini nuru boanni po a kaari a yaa weeni ayen, “M Sagro, mi a saalim fu kama ayen fi nya m biika, wala nyini ale m biik. ³⁹ Chichiribiok ale ta wa ate wa nyiem deri a kaari nna yegayega. Ku dan ga yiri, ku nyiem kasim chiak wa kama a fobi ten ate tintupuuk a nyini wa noanni po a nyini. Ku kasim a nye ka dila a te wa mula ku kan maari a basi wa. ⁴⁰ M be poom saalim ka fi naanviirima ayen ba yiak ku wa zukku po a basi alege ba an бага a nyeya.”

⁴¹ Yeezu yaa weeni ayen, “Nama jinla demma baai tue ale kpari ate ni ka siaka me la, nama a yaali ayen mi bo ale ni ate ku paari ase ka dimpo la? M be le ta sudunni ale ni ate ku ga paari ka dimpo?” Wa yaa weeni biika kowa ayen, “Ta fi biika a jam dela.”

⁴² Biika kowa ale jam ta wa cheena la, chichiribioku a yaa chiak biika a fobi ten ate wa nyinka deri a gok. Alege Yeezu yaa weeni chichiribioku ale nin muna ale ge a tebi biika a yaa pa wa a te wa kowa. ⁴³ Ku yaa cha waai meena ate ba yaa nya Naawen pagrimu ale ka dii la.

Ba meena ale jam nya wakperikaliisana de meena ate wa nye la, Yeezu yaa weeni wa naanviirima ayen, ⁴⁴ “Ni kan bagim wie naai ate mi a yaali ayen m weeni ni la. Wienja de ale, ba le yik Mi Saalobiika kama a nyo nuruba nisa po.” ⁴⁵ Alege ba an jam minj wa ale biisi dii la kiriya. Ku jam ka wa susugi ba jigi ate ba kan бага a

miŋ di kiriya. Alege yɔgsum ale jam ta ba ate ba an bek wa ale weeni dii la kiriya.

⁴⁶ Ku ŋaanyinyiŋ ate wa ŋaanyviirima a yaa ta nampaga ale chaab a bek chaab ase ka ba wana ale nuru kpion ba meena po.

⁴⁷ Yeezu yaa miŋ ba ale ta popola ŋaai ba suniimaŋa po la, wa yaa yik biik wanyi a zaani wa teŋ ⁴⁸ a yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan zuli biik ase biika de la mi nyiŋ, wa zuli ka mi dila. Waai me abe ale a zuli mi la, a zuli ka waai me ale tom mi ate m jam la, boan nyiŋŋa, waai ate nama a poli ayen wa daa nuru kpion ni meena po la, ka wala dek ale nuru kpion ni meena po.”

⁴⁹ Joɔn yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, tama nya ka nuru wanyi ate wa pa fi yonni nyiŋ a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi ate tama yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyiŋ la, wa daa tama po.”

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni wa ayen, “Wa kan weeni wa ayen wa basi dii nyiŋ la, nuru waai a dan kan a nyɛ ayen fi basi dii ate fi a nyɛ la, kula nyɔnɔwa, a maari fu kama.”

⁵¹ Yeezu daaŋa ale jam moata ayen wa cheŋ wenŋmazuk la, wa yaa poli wa popola meena ayen wa a cheŋ ka Jerusalem teŋka. ⁵² Wa yaa tom nuruba ayen ba de niŋ a cheŋ Samaria teŋka teŋfiik kanyi po a ga gomsɪ magsi a limsi wa. ⁵³ Alege nuruma a jam zeri kama ayen wa kan jam ba teŋka dii nyiŋ la, ba jam seba chak kama ayen Yeezu popola meena a bo ka wa Jerusalem chelimu po. ⁵⁴ Wa ŋaanyviirima Jeemsi ale Joɔn ale nya ale nuruma a zeri wa la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Ti Nyɔnɔ, fi a yaali ayen ti basi ate bolim nyini wenŋmazuk a jam de nuruma de?”

⁵⁵ Ba ale bek wa dila la, wa yaa chiem nya ba a weeni ba ale nin muna, ⁵⁶ ate ba basi teŋ kala chelim ale ge cheŋ teŋfiik ka choa.

⁵⁷ Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, nuru wanyi a yaa weeni Yeezu ayen “M le va fu a cheŋ juijui meena ate fi a cheŋ la.”

⁵⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Goaduŋsa ta vie kama a jo, nuinsa me abe ta tugta

kama me a jo, alege Mi Saalobiika potim ka m dek yeri a goa.”

⁵⁹ Yeezu yaa weeni nuru wa choa ayen, “Jam va mu.”

Alege nuru wala a yaa tulisi Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, basi ate m liŋ cheŋ a ga pa m kowa a gu abe m jam va fu,”

⁶⁰ Alege Yeezu yaa tulisi nuruwa me ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi ate kpeema a pa ba dek kpeeba a gu, alege fi tuini ale fi cheŋ ga biisi Naawen Naamu wie ate nuruba wom.”

⁶¹ Nuru wa choa me a ŋman weeni Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, m le va fu kama alege, mi a saalim ayen fi basi ate m liŋ banti m yenni demma abe m jam va fu.”

⁶² Yeezu ŋman tulisi wa me ayen, “Waai a dan pa wa nisa a vi niigakunni zuk a kpa alege ŋman cheemu a nya ŋaŋ, kula nyɔnɔwa an magsi Naawen naamu po boka.”

10

¹ Ku ŋaanyinyiŋ ate Yeezu yaa ŋman lueri nuruba pisiyopoi a yaa tom ba baye baye ayen ba de niŋ a cheŋ teŋsaŋa meena po ale juijui meena ate wa dek weeni ayen wa le cheŋ la. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Teŋka a nyɛ ase ka talim kpiem ate ŋandiinta a zuak nna yegayega bu po alege tuimtomdoma an piisi la. Ni yaa be juisi ŋandiintaŋa nyɔnɔwa ate wa tom tuimtomdoba ate ba nyɛ ate ŋandiintaŋa jo dɔk. ³ Ni yaa be a cheŋ. Ni nya, mi a tom ni kama ayen ni nyini a cheŋ ase pabisa ate ba pa basi piina sunsuŋ dii la. ⁴ Ni dan a cheŋ, ni waai kan pa ligra foowa yaase foruwa, a yaase nuensa. Ni kan wari zaani siuk ayen ni puusi waai ya. ⁵ Yeri dii meena wuu ate ni a jo di po, ni nyiem liŋ puusi yenni demma a weeni ayen, ‘Naawen le ta niaka jam yenni de po.’ ⁶ Nuru waai abe dan bo yenni po ate wa a yaali ayen Naawen niak wa yenni, niak kaai ate nama a te wa la, le bo ale wa. Alege nuru a dan boro ate wa kan yaali Naawen niak wa la niak kaai ate nama weeni ayen ka bo yenni po la le pilim ŋman jam ka ni dek jigi. ⁷ Ni dan bo yeri po, ni kasim bo dila po a de abe ni a nyu jaab buuri meena ate ba nyɛ a

te ni la dii nyin la, ku a fe kama ayen ba tuni tuimtomdowa wa tutunaŋa. M ŋman a weeni ni kama ayen ni kan a togli yie. ⁸ Ni dan cheŋ teŋ po ate ba nye ni tia, ni de jaab buuri meena ate ba nye a te ni la. ⁹ Yɔɔnyeensa a dan bo teŋka po ni tebi ba abe ni weeni ba ayen Naawen Naamu a moata ba kama. ¹⁰ Alege ni dan ga jo teŋ po ate ba an nye ni tia, ni taam ka su kpeentaŋa a zaani a weeni ayen, ¹¹ 'Ni teŋka tintain tii dek ale maŋ tama nantaataŋa la, tama kpaanti ka tila a basi ni nyin ate ku sak ayen ti a kaam ni kama, abe ni seba nyaku de ayen, "Naawen Naamu a moata ba kama." ¹² M be a weeni a sak ni kama ale wensie ayen da dii dannii ate Naawen cheena ayen wa bo buusa a te waai meena la, ku le pagra ka nna yegayega a poom gaam ku ale jam pagra dii a te Sodom teŋka la.

¹³ "Koraziin ale Beteseida teŋsaŋa a jok wein kama boan nyiŋa, ase Taaya ale Saidon teŋsaŋa a daam dan nya, Ka Naawen ale nye wakperikaliik sii la ase nama Koraziin ale Beteseida demma ale nya ŋa dii la, ba daam te basi ba tuimbaataŋa tomka kama dandandŋa ale sui kaasun. ¹⁴ Alege, dai dii dannii ate Naawen a le jam bo nuruba buusa la, ku kan pagra yegayega a te Taaya ale Saidon demma ase nama Koraziin ale Beteseida demma ate ku ale pagra dii yegayega a te ni la. ¹⁵ Alege nama Kapernaum demma a poli kama ayen ba ale zak ni zaani kama ate ni cheŋ wenna mazuk wa. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ku a fe kama ate ni siŋ bolim buui ale kan maara kpinsi la po."

¹⁶ Yeezu yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, "Waai a dan wom nama, wa wom mi me kama, alege waai a dan zeri nama, wa zeri mi me kama. Waai abe ale a zeri mi la, a kan zeri ka mi nyiini, wa a zeri ka waai dek ale tom mi la."

¹⁷ Nuruba pisiyopoiwa ate Yeezu a jam tom ba ayen ba nyiem cheŋ teŋsaŋa po la, a yaa ŋman pilim jam ale supeentik a weeni Yeezu ayen, "Ti Nyɔɔɔ, chichiribaata me dek a siak te ti kama fi yonni nyin."

¹⁸ Wa yaa tulisi ba ayen, "Mi nya Sitaana ale wa nyini wenna mazuk nna ase wenni ale nyagsi la a jam lo. ¹⁹ Ni nya de m te ni ka pagrim ate ni baga a tabi wiiga ale nuenta zuima, ale dachiaka Sitaana ale wa pagrimu meena, alege nyaŋa de meena po wariwari a kan daani ni. ²⁰ Alege mi a weeni kama ayen ni kan basi ate ni sui peenti nyiini ale chichiribaataŋa ale siak a te ni la, ni basi ate ni suena peenti ale ba ale ŋmarisi ni yuena wenna mazuk po la."

²¹ Yeezu ale biisi dila a nueri la, Naawen Chiika a yaa deri te wa supeentik ate Yeezu yaa weeni ayen, "M Kowa, fi waai ale ka wenna mazuk ale teŋzuk Nyɔɔɔ la, mi a te fi jiam ale fi ale pa fi wienŋa a suk ale baai ale ta yam ale minchakka la jigi ale ge pa ŋa a sak baai ale kan ta yam ale minchakka la. Mm, wensie m Kowa, nyaku de meena abe ka fi dek ale a yaali dii la ate fi nye."

²² Yeezu yaa ŋman weeni ayen, "Ŋanta meena, mi Kowa ale pa ba a te mi. Nuru waai abe ze mi wa Biika ale ka waai la, ka m kowa nyiini ale seba. Be ka wana ale seba mi Kowa? Ka mi wa Biika nyiini, ale baai ate mi, wa Biika a yaali ayen m dak wa a sak la."

²³ Wa yaa virim wa ŋaanviirima nyiini jigi a weeni ba ayen, "Nama baai ale a nya wienŋa de ate ni a nya nna la, ta supeentik kama. ²⁴ Dii nyin la, Naawen biisiteeroba yegayega ale nalima yegayega a jam a yaali kama ayen ba nya nama ale nya dii la, alege ba an jam nya ya. Ba jam a yaali kama me ayen ba wom nama ale wom dii la, alege ba an jam wom ya."

²⁵ Sinsaŋa sagroma po wanyi a yaa yiri zaani a bek Yeezu bega ayen wa nye wa a nya. Wa yaa jam bek Yeezu ayen, "M Sagro, m le nye ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?"

²⁶ Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Ba ŋmarisi Sinsaŋa po ayen ka boan la? Ŋa a weeni ayen ka boa?"

²⁷ Nuruwa yaa tulisi ayen ba ŋmarisi kama ayen, "Ku a fe kama ate fi yaali Nyɔɔɔwa fi Naawenni ale fi sunum meena, ale fi chiik meena, ale fi pagrim

meena ale fi popola meena, abe fi yaali fi saalo choa ase fi ale a yaali fi dek dii la.”

²⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Fi tulisi mu a magsi kama, be nye nyanja de meena, ale fi le boro.”

²⁹ Alege Sinsanja sagrowa ale jam a yaali ayen wa sak ayen wa ka wayorisima nyonɔ la, wa yaa bek Yeezu ayen, “Ka wana abe ale mi vaanchoa?”

³⁰ Yeezu yaa tulisi wa ale wamagsini ayen, “Nuru ale jam nyini Jerusalem tenka a sin Jeriko tenka. Wa yaa ga jo zueba sunsun ate ba yeeri wa gattana ale nak wa a moata koka a yaa basi wa ale ge chej. ³¹ Juuma Puusika Yenni kpanja po wanyi a yaa yiti va siuk kula me a chej. Wa ale jam nya ale nuruwa dua la, wa yaa logri va siuku nakpiak a taam. ³² Livai demmapo wanyi me jam nyini va siuk kula degadega a chej. Wala me ale jam paari nya nuruwa la, wa me a logri va siuku nakpiak a taam. ³³ Alege Samaria deno me a yaa nyini siuk kula degadega a chej a yaa jam paari nya nuruwa ate jirim a yaa yik wa ale nuruwa, ³⁴ ate wa yaa chej wa jigi a pa kpaam a sugri wa niranja, alege pa daam a kpiiri nyo na po a yaa bobi na. Wa ale nye dila a ga nueri la, wa yaa pa nuruwa a kali wa dek dunka zuk a ta wa chej yeri dinyi po a nya wa zuk nalimnyiini ate ³⁵ vanni ga veenti ate wa pa daa naye tutuna ligra a te yenni nyonɔwa alege weeni wa ayen, ‘Nmasi nya wa zuk. Fi ale a kaasi ligra a yaase nandiinta dii meena nuruwa nyin la, m dan pilim nman jam m le tuni fu ku meena.’ ”

³⁶ Yeezu ale weeni wanni de a nueri la, wa yaa bek Sinsanja sagrowa ayen, “Fi ale wom wanni de la, nuruma de batawa po ka ba wana ale nuru waai ate zuema nak la vaanchoa?”

³⁷ Sinsanja sagroma yaa tulisi ayen, “Ka nuru waai ale nya wa a ta jirimu ale wa la.”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Be chej ga nye ase nuru wala ale nye dii la degadega.”

³⁸ Ku njanjinyin ate Yeezu ale wa njanjiirima a jam a chej la, ba yaa jam paari tenjik kanyi po ate nipok wanyi a

jam tuesi wa a ta jo wa yenni po. Nipowa yoi ale Maata. ³⁹ Wa suok me ale jam boro ale wa, wa me yoi ale Mɛeri. Mɛeri a yaa jam kala Nyonɔwa ten a wom wa sinsanja, ⁴⁰ alege Maata popola meena jam bo ka dikka jigini. Wa sui an jam peenti ale Mɛeri ale jam basi wa dek wa nyiini ate wa boro a dik la, ate wa yaa chej Yeezu jigi a ga bek wa ayen, “M Nyonɔ, ku peenti fi sui kama ate fi nya mi dek m nyiini ale boro a dik nandiintana la? Weeni m suoku ate wa jam maa maari mu.”

⁴¹ Alege Nyonɔwa yaa tulisi wa ayen, “Maata, Maata, ka boan ale soa ate fi basi ate wie yegayega a danni fu? ⁴² Fi ze ayen ka wa yen nyiini ale magsi nyeka? Mɛeri abe lueri ka waman kala. Nuru a kan baga a tuesi di wa jigi ya.”

11

¹ Da yen po ate Yeezu a yaa jam chej jigi dinyi a boro a puusi Naawen. Wa ale ga puusi nueri la, wa njanjiirima po wanyi a yaa weeni ayen, “M Nyonɔ, sak ti ate ti seba Naawen puusa ase Jon ale sak wa njanjiirima dii la.”

² Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni daa ni puusi, ni be puusi nna,

‘Tama Ko,

basi ate nuruba te fi yonni zula, di ale welema la nyin.

Basi ate waai meena a va fi noai ase ba Naab la.

³ Te ti da yen da yen nandiinta,

⁴ Abe fi vonj ti wabaatana a te ti, dii nyin la,

tama a vonj a te baai ale a nye wie a kaasi tama la kama.

Kan te ti a jo nyenyaka po.’ ”

⁵ Yeezu yaa nman weeni ba ale wamagsini ayen, “Ase nama po wanyi a nin ta doa ate fi yaa yiri goota sunsun po a chej wa jigi a weeni wa ayen, ‘M doa, m cheena ayen fi piem mu ka borobotta tita, ⁶ dii nyin la, m doa ale nyiem jam m yenni yogyogla, alege m ka jaabjaab ayen m te wa ate m cheena fi jigi ayen fi maari mu.’

⁷ Ate wa yaa duak wa dokku po a tulisi fu ayen, ‘Kan daani mu. Dokku kpari kama yogyogla de. Mi ale m bisanja abe dua a

goa kama. Mi an бага a yiri a te fi jaaboa.’
⁸ Ka nama wana dek doa le wa tulisi nna? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, wa dan poom kan бага a yiri a te fu boroboruku, fi ale ka wa doa la nyin. Wa ale yiti a te fu jaab meena ate fi a yaali la dii la, fi ale ka a chali chivie alege kasim a bek la.

⁹ “Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen waai a dan a yaali jaab, wa bek Naawen ale wa le te wa, wa gisi me ale wa le nya, wa dan za dokku noai a nak ba le lak te wa. ¹⁰ Boan nyina, nuru waai abe ale a bek jaab wari la a nya kama, waai me abe ale a gisi jaab la a nya kama, waai me abe ale a nak dokku noanni la, ku a lagri kama a te wa. ¹¹ Biik a dan juisi wa ko ayen wa te wa jum wa le pa waab a te wa? ¹² Yaase wa dan juisi kpajein wa le pa nuon a te wa? ¹³ Alege nama baai ale chim wabanyeerisa la a dan seba tiirim mansa ni bisa teka m be m nman weeni ka ti kowa ale bo wennyamazuk la a nin yaa wa pa Naawen Chiika a te baai a ale a juisi wa la?”

¹⁴ Da yen ate Yeezu yaa nman boro a yiak chichiribiok nuru wanyi zuk po a basi. Chichiribioku a jam ka gaauj a yaa nye ate nuruwa chim gaauj me. Chichiribioku ale ga nyini la, nuruwa yaa nman бага a biisi ate ku deri cha nuru baai ale bo dula la. ¹⁵ Alege nuruma gela a yaa jam weeni ayen, “Ka chichiribaata naawa, Beelzebu ale te wa pagrimu ate wa бага a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

¹⁶ Ba gela a jam a yaali ayen ba nye wa a nya, yaa weeni wa ayen wa be nye wari ate ba nya ate ku sak ba ayen wa pagrimu a nyini ka wennyamazuk. ¹⁷ Alege Yeezu ale jam minj ba popolana ale ka dii la, wa yaa weeni ba ayen, “Tenj kaai ale poori ka dek togatoga a kpalim chaab ale ka dek ka nyiini la, a kan beni, ka a tali ka guuta. Yie a dan a nye kpalinsa ale chaab ba a poori ka chaab. ¹⁸ Sitaana me abe ka dila degadega. Wa dan poori wa dek a ta chaab ale wa dek, wa naamu ale nye ka se a бага a zaani? Nama weeni kama ayen ka chichiribaata naawa, Beelzebu pagrim nyin ale soa ate m бага a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi.

¹⁹ Be dan ka wala pagrim ate mi бага a nye dila, ni basi ate m bek ni ayen nama dek nuruma abe nya ba pagrimu me ka be a бага a nye wa nala chaama? Bala abe le ba bo ni buusa ale ni le tulisi dii la. ²⁰ Ku be dan ka Naawen pagrim nyin ate mi бага a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi, ku be a sak kama ayen Naawen Naamu jam ni jigi kama.

²¹ “Nidoa pagrɔ a dan gomsɔ wa dek a magsi a limsi wa yeri, wa jaab kan be. ²² Alege nidoa pagrɔ wa choa waai ale ta pagrim gaam wa la, a dan jam tu chaab ale wa a nak wa yiak, wa le tuesi nanta baai meena ate nuruwa a pa gomsɔ wa dek la kama alege a pa wa ntanta a chari wa doaba.

²³ “Nuru waai abe ale kan va mi la, a kan yaali mi nyummoa. Waai me abe ale kan basi ate mi ale wa a maa chaab a tigi nanta a nyo jigi yen la, kula nyonowa abe nmasi kati a waan kama.

²⁴ “Chichiribiok a dan nyini nuru zuk po a ga nyini, ku yaa nyiem bo ka goanni po a chen a gisi jigi ayen ku vuusi. Ku be dan kan nya jigi ayen ku vuusi, ku nman a weeni ka ku dek ayen, ‘M le nman pilim chen ka yeri dii ate m basi la.’ ²⁵ Wa dan jam paari wa le nya ale ba vaari yenni po kama a gomsɔ di a magsi. ²⁶ Ku dan nya dila, ku pilim a nmani kama a ga a ta chichiribaata ti chaab tiyopoi tii ale nman chim chichiribaata dek nalimnyiini a gaam ku dek la a jam. Ti meena yaa maa chaab a jo bo nuruwa zukku po. Nna abe basi kama yɔgla, ate nuru a nmasi bie gaam wa ale poom lij ka dii la.”

²⁷ Yeezu ale biisi nna a nueri la, nipok wanyi ale jam maa bo nuru boanni po a yaa lagi wa lueluku biisi ate ku jueli wein ayen, “Yeezu, nipok waai ale biak fu ate fi noosi wa a chim la ta wein kama.”

²⁸ Alege Yeezu yaa tulisi nipowa ayen, “Aawo, ka baai ale a wom Naawen Wannɔ ale va di la ale ta wein.”

²⁹ Nuruma a jam nmasi zuak ka nna yegayega a gilim Yeezu ate wa jam diem boro a sak ba. Wa yaa weeni ayen, “Jinla demma ka nuru baata, nya ba ale a bek mu ayen m nye wakperikaliik ate ku sak ayen m nyini ka Naawen jigi. Mi a weeni

ni kama ayen ba kan nya wakperikaliik a nman gum dii ale nye Naawen biisiteero waai ate ba a wi ayen Jona la jigi ya. ³⁰ Ase Jona ale jam chim wari dii a te ten kaai ate ba a wi ayen Niineve la, dila degadega ate mi Saalobiika a le chim wari a te jinla demma me. ³¹ Ten kanyi ale boro ate ba a wi ka ayen Siiba. Tenka de naawa jam ka nipok. Dila powa ni dekokpienka Solomon a jam ka waai ale ta yam nna yegayega, ate tenzuk meena jam seba wa noai po la. Da yen ate Siiba Naawa de a yaa nyini wa tenka a jam wa jigi ayen wa wom wa yammu sinsanja. Alege wa dii ale bo dela la a gaam Solomon kama. Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen da dii danni ate Naawen le jam bo nuruba buusa la, Siiba Naawa de le yiri zaani kama a toarin jinla tenka demma ale nin muna. ³² Buusa boka danni me a dan paari, Niineve demma me le yiri zaani kama a toarin ni dii nyin la, ba ale wom Jona sinsanja la, ba basi ba tuimbaatana tomka kama. Ni be basi ate m nman weeni a sak ni ayen wa dii ale bo dela la, a gaam Jona kama.”

³³ Yeezu yaa nman magsi wamagsini ayen, “Nuru karo a toati bolimzeun a pa ku sugi a yaase wa pa jaab a lik ku. Wa pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya, ate baai ale a jo dokku po la a nya bolimu. ³⁴ Fi nummu abe a nye ase ka bolimzeun a soa fi nyinka meena. Fi nummu abe dan nala, fi nyinka meena a sueri ale ka bolimu nyagsika. Alege nummu a dan kaasi fi nyinka meena a sueri ale ka legi. ³⁵ Be kpesi fi dekokpienka ayen jaab buui ale bo fi po la ka welensa alege daa legiya. ³⁶ Fi nyinka meena abe dan sueri ale welensa ate ka juijui ka biem po, ka meena be le bo ka welensa po ase fi nyiem ale toati bolim ate fi a nya dii la.”

³⁷ Yeezu ale jam biisi a nueri la, Farisii wanyi a yaa weeni ayen ba kuli ate ba de nandiinta. Yeezu yaa siak ate ba jo kali ayen ba de, ³⁸ ate ku cha Farisii wa nna yegayega ate wa nya ale Yeezu a de alege an nari wa nisanja ase ba kisiku ale a sak dii la. ³⁹ Nyonowa a yaa weeni wa ale wamagsini ayen, “Nama Farisiima

a nyiem sugri ka beerisana ale taasana njanja, alege ni puusana po ka varuk popola ale gaasa nyiini ale sueri. ⁴⁰ Ni ka betta. Nama ze ayen Naawen ale nye jaab njanja la wa maa nye ka wa puuka po me? ⁴¹ Dila nyin la ni pa nanta baai ale bo beerisana ale taasana po la a te njanjagsana ate jaab meena a nala a te ni.

⁴² “Alege nama Farisiima a jok wein kama boan nyin, ni a te Naawen ka jaab buui ate wa soa la a ta nyini ni tinan masisa ale tinan toasa ale tinansa si chaab a gum du alege, chiem ni njanja a te wensienja. Ni be ka yaalika me ale Naawen ya. Ku be a fe kama ayen ni te jam a yaali wensie tuima kama abe ni ta yaalika me ale Naawen abe ni kan basi njala meena.

⁴³ “Nama Farisiima abe nman diem jok wein kama, dii nyin la, ni a yaali ka zukpaglik sii ate ba lueri a te nuru baai ale magsi zula teka la zuima kalika ni tuka diinana po. Ni be a yaali kama me ayen nuruba a puusi ni a te ni zula yaba peelitana po ate waai meena a nya ni. ⁴⁴ Ni be jok wein me kama dii nyin la, ni a nye ase ka boosita ale doa alege nuruba an baga a nya ti a yaase ba ze ayen ti ka boosita la.”

⁴⁵ Juuma Sinsanja sagroma po wanyi a yaa tulisi wa ayen, “M Sagro, fi ale biisi nna la, fi le tama me kama.”

⁴⁶ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Nama Sinsanja sagroma me jok wein kama dii nyin la, ni basi kama ate nuruba a ji jib tii ale gaam ale jika alege nama a kan poli ayen ni pa niyen a tabri ji ba. ⁴⁷ Boan nyin, ni se ka boosi nalinsa a te Naawen biisiteeroma baai dekokpienka ate nama kokpienka a ko la. ⁴⁸ Dila nyin nama nyeka a sak kama ayen ni siak kama ale ni kokpienka ale nye dii la. Boan nyin ka bala ale ko ba ate nama me yaa a se boositana a teeri ba. ⁴⁹ Dila ale soa ate Naawen Yammu a weeni ayen, ‘M le tom biisiteeroba ale tuimtomdoba ate ba jam ba jigi. Ba be le ko biisiteeroma ale tuimtomdoma de ba gela abe ba basi ate ba gela a nya ninam.’ ⁵⁰ Ku be a fe kama ayen jinla demma a nya waalika ba ale

ko biisiteerɔma de meena la a ta nyini diipo ate ba nyɛ tɛŋka la,⁵¹ a ta nyini Abil a ga paari Zakaria ate ba jam ko Juuma Puusika Yenni kunƙunƙu ale welensaŋa jigini sunsuŋ la. Ka wensie, jinla demma ale nya waalika nyaŋa de meena nyin.

⁵² “M be ŋman a weeni ka nama Sinsaŋa sagra ma ayen ni jogi wein kama, boan nyinŋa ka nama ale ta sebika saafiika. Ni dek abe kan jo, alege ni kan siak ayen baai ale a yaali joka la a jo.”

⁵³ Yeezu ale ga basi dula jigini ale chen la, Sinsaŋa sagra ma ale Farisiima a jam a tɔariŋ wa kama nalimnyiini a bek wa bega nna yegayega. ⁵⁴ a pii nyin a nyɛ ayen wa biisi kaasi ate ba nya siuk a bo wa buusa.

12

¹ Ase nuru boanni ale kasim jam de tusa diichoa jigi yen a yaa tabi chaab zuk la, Yeezu a yaa de nin a weeni wa ŋaŋviirima ayen, “Ni kpesi ni dek ale Farisiima dabintaŋa, mi a weeni ka ba pimpaasimaŋa. ² Wari karo ayen di suk yogyogla a dua ate di kan maari a nyini peelim chum diipo. Wari dii meena me ale chim wasusugi la, ku a fe kama ayen di nyini peelim ate nuruba seba. ³ Dila nyin la, fi dan biisi wari legi po, ku a fe kama ayen kantuen ba wom di. Wari dii me ate fi waasi dok po la, ku a fe kama ayen di jueli gbon ate nuruba wom.

⁴ “M doaba, ni kan a chali yogsum ale nurubiiga. Wa baga a ko ka fi nyinƙa alege ku ŋaŋnyin wa an ŋman baga a nyɛ fi wari di choa. ⁵ Ni basi ate m dak a sak ni waai ale magsi ayen ni a chali yogsum la. Wala ale Naawen, waai ale wa ko fu abe wa ta pagrim a ŋman pa fu a yuk basi bolim buui ale kan maari kpi la po. Wensie ate mi a weeni ayen ka wala ate ku a fe ayen ni chali wa yogsum.

⁶ “Ba kan yik nuin fiisa sinu a da ka ligbie ŋaye? Alege Naawen kan ban bunyi la wari ya. ⁷ Naawen poom seba fi zukku zuisaŋa ale piisi soa dii la kama. Dila nyin la, ni kan chali yogsum, boan nyinŋa, Naawen jigi nama gaam nuin fiisa diichoa kama.

⁸ “Nuru waai a dan nyini peelim nuruba nin a weeni ayen wa va ka mi, Mi Saalobiika me a le nyɛ ka dila degadega Naawen sabiiloma nin. ⁹ Alege waai me a dan nyini peelim nuruba nin a zeri mi, Mi Saalobiika me a le nyini ka peelim a zeri wa me Naawen sabiiloma nin.

¹⁰ “Nuru waai a dan le Mi Saalobiika kula nyonowa a le nya vonƙeƙa kama, alege waai a dan le Naawen Chiika, kula nyonowa kan nya vonƙeƙa.

¹¹ “Nuruba dan yik fu a ta jam zaani tuka diinaŋa po a yaase nalima nin a yaase kpaga nin, ayen ba bek fu bega, kan basi ate ku daani fu ale fi le fi nyɛ dii a biisi nyini la a yaase fi le fi biisi dii la, ¹² dii nyin la, dila powa, Naawen Chiika a le sak fu fi le fi biisi dii la.”

¹³ Nuru a yaa nyini nuru boanni po a bek Yeezu ayen, “Sagra, weeni m suoku ate wa basi ate ti lueri ti kowa ale tali ŋanta baai a te ti la a chari chaab.”

¹⁴ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “M doa, ka wana ale te mi siuk ayen m bo nama buusa a yaase m lueri ŋanta a chari nama niyewa?” ¹⁵ Yeezu bek ba dila alege a yaa weeni nuru boanni meena ayen, “Ni kpesi ni dek ate ni kan chim ŋanyaalik nyamma dii nyin la, nyuvuri potim daa ni nin a nya ŋanta yegayega.”

¹⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, “Jigsiro ale jam ta wa talim ate bu yaa ta ŋanta nna yegayega. ¹⁷ Wa yaa poli ayen, ‘M ka jigi a nyo m ŋantaŋa de meena du. M le nyɛ ka se?’ ¹⁸ Wa yaa ŋman weeni wa dek ayen, ‘M le nyɛ ka nna: M le nak ka m buaŋa a lonsi abe m se bu kpeema a pa m ŋantaŋa meena a nyoro. ¹⁹ M dan nyɛ dila a nueri m yaa weeni m dek ayen, m dega, fi ta ŋandiinta ka nna yegayega a de ate ku ga a paari bena yegayega. Kan a yiili, a de abe fi a nyu abe fi a nyɛ fi yaaka.’ ²⁰ Alege Naawen yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka beruk, yokku de ku a fe kama ate fi kpi. Be ka wana a le wa soa fi ŋantaŋa de meena ate fi gomsɔ zaani la?’

²¹ “Ku be ale ka dii la ale la ale baai ale kasim pa ŋanta a zaani a jigsi la jigi alege Naawen nimbie po ba ka jaabo.”

²² Yeezu yaa weeni wa ṅaanviirima ayen, “Dila abe ale soa ate mi a weeni ni ayen ni kan a yiili ale ni nyuvoṅṅa, ase ni le nya ṅandiinta ka be a de vuugi, a yaase gatta a jo lik ni nyiṅsaṅa. ²³ Dii nyiṅ la, nyuvuri a gaam ṅandiinta kama, fi nyiṅka me abe gaam gatta kama. ²⁴ Nama dek abe nya teṅka nuinsaṅa, si kan bori ṅanta yaase si a che ṅanta, si ka bua ayen si pa ṅanta a nyoro, alege nyaku de meena ka Naawen ale a te si ṅandiinta. Nama abe gaam nuinsa kama! ²⁵ Ni basi ate m bek ni wari, ka nuru wana dek ale kasim a yiili ale wa bena noai ate wa yiilika a basi ate bein yeṅ la a lueri gum wa benaṅa po? ²⁶ Fi be dan kan baga a nye wa fiika de, ka boan ale soa ate fi a yiili nyaṅa de meena. ²⁷ Ni ṅman nya tiisaṅa ale wuutaṅa ale a nye ba puutaṅa la, ba kan tom a yaase ba a yok gatta, alege ni basi ate m weeni sak ni ayen Nakpionku Solomon ale jam jigsii dii nna yegayega la, wa jam ka gatta ate ti nala a paari tiisaṅa ale wuutaṅa de puutaṅa. ²⁸ Alege Naawen abe dan a te ti ga tila chaab wuutaṅa de tii nyiem ale boro jinla alege chum ba ṅman pa ti nyo bolim po la, ku a fe kama ayen wa te nama me gatta. Ka boa ale soa ate nama siaka an soa diiya?

²⁹ “Dila nyiṅ ni kan kasim a yiili abe ni pa ni popola meena a basi ni ale ni de abe nyu jaab buui la jigiya. ³⁰ Dii nyiṅ la, ka baai ale kan seba Naawen la ale kasim chali a vi ṅantaṅa de, alege nama kowa poom seba ayen nama me a yaali ṅantaṅa de kama. ³¹ Dila nyiṅ ni de niṅ a pa ni popola meena a basi Naawen naamu po alege ate Naawen a yaa basi ate ṅantaṅa de meena me a jo ni nisa po.”

³² Yeezu yaa ṅman weeni ayen, “Nama baai ale kan piisi la ate mi a weeni ni ayen, ku an magsi ayen ni a chali yṅsum, dii nyiṅ la, ni kowa poli kama ayen ku ka wamaṅ nna yegayega ate wa pa wa naamu a te ni. ³³ Ni pa ni ṅanta baai ate ni ta la a da a pa ligraṅa a te ṅanjagsa. Ni yaali ligra fot tii ale kan maari a kaasi la, ate ni jigsika meena a bo wenṅmazuk juijui ate ṅanta kasim boro taam wuu ate

zueba an baga zu la, a yaase ṅanta an baga de ba la. ³⁴ Dii nyiṅ la, ni jigsika ale bo juijui la, ni sunummu me a bo ka dula.

³⁵⁻³⁶ “Ni gomsii ni dek a limsi Mi Saalobiika jamka ase yom nyiem ale gomsii ba dek dii a limsi ate ba nyṅṅowa ga nyini nipok faarika tigi po a jam la. Tomteerṅoma nyiem jo ka ba gattaṅa a toati ba kanaasaṅa ate ba nyṅṅowa yaa dan jam a wi ba abe ba lagi dokku noanni bunyi dekki ate wa yaa jo. ³⁷ Baai ate ba nyṅṅo a jam a paari ale ba kan goa la, ta wein kama. Wensie, wa dan jam nya dila, wa le yeeri wa kasaauku a dueni teṅ abe wa de niṅ a yik ba kali ate ba de ṅandiinta ate wa dek a de niṅ a poom nye ṅandiintaṅa a chari. ³⁸ Ba nyṅṅowa a dan ṅman pilim jam a paari yok dii po ale ba kan goa, tomteerṅ bala ta wein kama. ³⁹ Alege yṅgyṅgla de ni basi ate m weeni a sak ni ayen, yenni nyṅṅowa abe dan seba dii po ate zuewa a le jam wa yenni la, wa te kan goa ale ge basi ate ba a kaasi wa yenni a jo di po. ⁴⁰ Dila nyiṅ la, mi a weeni ni kama ayen ku a fe kama ate nama me gomsii ni dek a magsii dii nyiṅ la, Mi Saalobiika a le jam ka diipo ate ni kan poli ayen m le jam la.”

⁴¹ Piita yaa bek Yeezu ayen, “M Nyṅṅo, fi a weeni wamagsini de a sak ka tama nyiini yaa waai meena?”

⁴² Yeezu yaa weeni ayen, “Ku be a fe kama ayen ni meena chim yanta nyam ase tomteerṅ waai ale ka yam nyṅṅo ate wa nyṅṅowa yaa lueri wa ayen wa a nya wa yenni zuk nalimnyiini abe wa a nye ṅandiinta a te yom bimbala diipo meena ale magsii ayen wa nye a te ba la. ⁴³ Alege tomteerṅ waai ale nye nyaku de ate wa nyṅṅowa nyiem a jam yeri a yaa nya la, ta wein kama. ⁴⁴ Wensie, ate mi a weeni fu ayen wa nyṅṅowa a le pa wa ṅantaṅa meena a nyo ka wa nisa po ayen wa a nya. ⁴⁵ Alege tomteerṅowa a dan weeni ayen wa nyṅṅowa goa a beni ka yegayega ale jamka, ate wa yaa yiri a nak wa yom bimbala, nidoama ale nipooma meena a gum chaab alege a yaa nye ṅandiinta a de ale nyu daam buk, ⁴⁶ wa nyṅṅowa ale ṅman pilim a jam ka da dii dannii ate wa

kan poli ayen wa le jam la. Wa nyɔnɔwa a dan jam paari, wa le te tomteerowa de ka waalika ase baai ale kan a va Naawen noai la po.

⁴⁷ “Tomteerɔ waai ale seba wa nyɔnɔwa ale a yaali ayen wa nyɛ dii a te wa alege wa kan gomsɔ wa deka a nyɛ la, ale nya ka waalika ale nagta nna yegayega. ⁴⁸ Alege tomteerɔ waai ale kan seba wa nyɔnɔwa ale a yaali ayen wa nyɛ dii a te wa alege wa nyɛ wari dii ale magsi wa nya nagta la, wa le nya ka nagta nna magla. Nuru dan te fu yegayega, wa a poli ayen wa tuesi fi jigi ka yegayega me. Wa be dan te fu nna yegayega gaam taam, wa poli ayen wa tuesi fi jigi ka nna yegayega me a gaam taam.”

⁴⁹ Yeezu yaa weeni ayen, “M jam ayen m cheeni ka bolim a basi tɛnzuk. M deka be a yaali kama ayen bu te tɔati ya. ⁵⁰ M ta ka ninam ayen m musɔ bu po ase nuru ale a musɔ nyiam po dii la. M sui abe kaasi kama ase ka m nin tuesi ninammu de a nueri. ⁵¹ Nama a poli ayen mi jam ayen m ta ka suyɔgini a jam tɛnzuk de? Aawo, ni basi ate m weeni a sak ni ayen m jam ayen m ta ka chaab poorika jam. ⁵² A ta nyini yɔgyɔgla a cheɲ, nuruba banu a dan bo ba yeri po, ba le poori ka tɔgatɔga ate nuruba bata a maa chaab a ta chaab ale nuruba baye. ⁵³ Ate ko ale ta chaab ale wa biik ate biika me a ta chaab ale ka kowa. Ate ma ale ta chaab ale wa lie ate lie wa me a ta chaab ale wa mawa. Ate njanipɔk ale ta chaab ale wa sampɔk ate sampowa me a ta chaab ale wa njanipowa.”

⁵⁴ Yeezu yaa nman weeni nuruma ayen, “Nama nyiem a dan ga nya chinmari ale di sobri ni deri a poli kama ayen ka nmoruk ale a yaali ku ni ate ku sum ni. ⁵⁵ Ni nyiem a dan ga nya ale viok a nyini yiseok geɲ a cheena, ni a poli kama ayen wulum wein a moata ate bu sum jam. ⁵⁶ Ni ka pimpaasiroba. Ni baga a nya tɛnka ale chinmaɲa kama a baga a seba ku ale ka dii la. Be ka boa ale soa ate ni an baga miɲ wa njaai ale a nyɛ yɔgyɔgla la?

⁵⁷ “Ka boa ale soa ate ni an baga a poli wa dii ale magsi nyeka la? ⁵⁸ Nuru a dan poti ni a ta ni cheɲ, ni biisi magsi chaab ate wa kan dari ni ale pagrim a ta cheɲ

nuru waai ale a biisi biisaɲa la jigiya. Wa dan nyɛ dila biisaɲa nyɔnɔwa a le pa ni a nyo ka polisa nisa po ate ba me yaa pa ni a nyo likka dɔk po. ⁵⁹ M be le weeni ni ayen, ni be nya ba kan lagi ni ate ni nyini ase ka ni nin tuni pamini meena a kan tali ale ligbiri me la.”

13

¹ Yeezu ale jam boro a biisi la, nuruba gela a yaa jam weeni a sak wa naawa Paalɔt ale ko Galili demma ba gela ba ale jam boro a nyɛ kaabka a te Naawen dii la. ² Ba ale weeni sak wa dila la, wa yaa tulisi ba ayen, “Nama a poli ayen Galili demma de baai ale jam nam nna la, a chim ka tuimbaata nyam a gaam Galili demma mbala? ³ Aawo, ni be dan kan basi ni tuimbaataɲa tomka, nama me le kpi ka bala ale kpi dii la. ⁴ Yaase ni basi ate m nman bek ni ayen, nama a poli ayen nuruba pi ale naaniɲka ate Jerusalem tɛnka Sailom yeri kpien wonku a jam lo ba zuk a ko ba la a chim ka tuimbaata nyam a gaam nuru baai meena ale bo Jerusalem tɛnka po la? ⁵ Aawo, alege mi a weeni kama ayen ni dan kan basi ni tuimbaataɲa nama me le kpi kama.”

⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini ayen, “Nuru ale jam ta kinɲaɲ wa talim po. Nuruwa yaa yiri da yeɲ a yaali mootaa alege wa an nya jaabɔa. ⁷ Wa yaa weeni waai ale a nya talimu zuk la, ayen, ‘Nya de, bena nta ale nna ate mi kasim a yaali mootaa kinɲaɲka de zuk alege kan nya jaabɔa. Che bu lonsi, ale mi ze jaab buui nyiɲ ale soa ate bu a de tɛnka nandiintaɲa la.’ ⁸ Wa yaa tulisi wa ayen, ‘M nyɔnɔ, basi ate bu zaani benni de nmani ate m tu gilim bu a nyɛ bibaam a yuk gilim bu. ⁹ Bein a dan nman paari ate bu yoani, ku nala, alege bu dan kan yoani ya, fi yaa che lonsi.’ ”

¹⁰ Da yeɲ ba Vuusum Danni dinyi dai ate Yeezu jam boro a sak nuruba ba tuka diinaɲa kunyi po. ¹¹ Nipɔk wanyi a yaa jam maa boro ate chichiribiok a bo wa zuk po a nyɛ ate wa chim gbaruk a paari bena pi ale naaniɲ. Tuemu a jam nyɛ kama ate wa gori an nman baga a teenti wa deka a zaani. ¹² Yeezu ale ga nya wa

la, wa yaa wi nipowa ayen, “Nipowa, fi kan nman chim gbaruwa”,¹³ a yaa pa wa nisaŋa a vi nipowa zuk ate wa yaa deri teenti wa dek bunyi dekki a yiri zaani nmai a te Naawen pimpauk.

¹⁴ Alege tuka dokku kpagini ale ga nya dila la, wa sui yaa puuri dii nyin la, ku jam ka ba Vuusum Daana po dinyi ate Yeezu nye dila. Tuka dokku kpagini a yaa weeni nuruma ayen, “Daa nayebe ale boro ate ti pa nala a tom tuima. Nuru waai a dan a yaali ayen wa nya tebika wa jam daana de po. Ku daa ti Vuusum Danni ate ba a nye dila!”

¹⁵ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Nama ka pimpaasiroba boan nyinŋa, nama wanyi wanyi a foli ni niiga ale ni bonsaŋa kama a nya ba zuk a ta a cheŋ ate ba a nyu nyiam ni Vuusum Danni. ¹⁶ Yogyogla, be ka Abraham njanbiik ale nna ate Sitaana kasim ta wa kenken a ga paari bena pi ale naanin. Ku be an magsi ayen mi me foli nipowa de ale bo Sitaana nisa po la Vuusum Danni?” ¹⁷ Yeezu tulisika de a jam pa wa dachaasaŋa nyo ka chivie po nna yegayega alege nuruma sue a jam peenti ka nna yegayega ale wakperikalik sii ate Yeezu jam nye la.

¹⁸ Yeezu yaa bek ayen, “Naawen Naamu a nye ase ka boan la? M le pa ka boan jaab a magsi chaab ale bu? ¹⁹ Bu a nye ase ka nna la. Bu a nye ase ka be dii ate ba a wi ayen ‘mastad’ ate nuru yaa pa bori wa talim po la. Binni a yaa nyini a chim tiib ate nuinsa yaa jam a yok si tugta bu nansaŋa nyin.”

²⁰ Yeezu nman bek ayen, “M be le nman pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu? ²¹ Bu a nye ase ka dabinta ate nipok a pa nyo taasi kpeeni ale boroboruk zom po ate bu piri nna yegayega a sueri di meena dii la.”

²² Yeezu yaa va tenkpiensaŋa ale ten fiisaŋa po a cheŋ Jerusalem ale a sak nuruma. ²³ Nuru wanyi a yaa bek wa ayen, “M Nyono, nuru baai a le ba nya varibasika la an soa diiya?”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, ²⁴ “Ni nye nyinbiiri ate ni va dok kuui noanni ale kan soa dii la a jo dii nyin la nuruba yegayega a le ba pii nyin ayen ba va dula

jo alege ba kan baga. ²⁵ Yenni nyonowa yaa dan yiri lik dokku noanni ni yaa weeni ayen, ‘M nyono lagi dokku noanni a te ti.’ Ni dan weeni dila, wa le tulisi ni ayen, ‘Mi ze ni ale nyini ka juijui la.’ ²⁶ Ate ni yaa weeni wa ayen, ‘Tama ale fi a de nandiinta ale chaab kama. Fi be sak nuruba tama tenka kama.’ ²⁷ Alege wa le nman tulisi ayen, ‘Mi ze ni le nyini ka juijui la. Nama gaasa nyamma, ni be mi nin!’ ²⁸ Ni ni a kum kama abe ni pa nisima a su noa po a dom ase ni nin nya Abraham ale Aizik ale Jakob ale Naawen biisiteeroma meena a bo Naawen Naamu po. Dila powa ale nama bo ka bu peelim. ²⁹ Nuruba ale nyini kori gen ale yeri nin gen ale yiseoku gen ale wiiluku gen a jam kali fi jigi, fi jigi tigi kpeeni po Naawen naamu po. ³⁰ Ate ba gela baai daam ale wari njan yogyogla la a yaa de nin ale ge ate ba gela me baai ale de nin yogyogla de la a yaa wari njan.”

³¹ Yeezu ale boro a biisi la, Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi dela jigini abe fi nyini a cheŋ jigi yon dii nyin la, Naawa Ayerod a yaali ayen wa ko fu kama.”

³² Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni ga weeni pimpaasima nyonowa ayen m bo ka dela a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi ale a tebi ba gela me jinla ale chum ate vonun a dan paari abe m nueri m tuimaŋa. ³³ Alege ku a fe kama ayen m bo m siuku po a cheŋ jinla ale chum ale vonun dii nyin la, ku an magsi ayen Naawen biisiteerowa a kpi jigi jigiya, ka Jerusalem tenka po nyiini ate wa le kpi.”

³⁴ Yeezu yaa nman weeni ayen, “Oo, Jerusalem, Jerusalem, ten kaai demma ale a yuk Naawen biisiteeroma, baai ate wa tom ba ni jigi la ni yuk ale tana a ko. Ka bu dina ate mi kasim a yaali ayen m yik ni nuruma a pobi ni ase kpiak ale a pobi ka bisa dii la alege ni kasim a zeri? ³⁵ Dila nyin la, da yen cheena ate Juuma Puusika Yenni a kan nya nuru di po. Be ka wensie ate mi a weeni ni ayen ni kan nman nya mi alege ate di danni jam ate ni yaa weeni ayen, ‘Naawen le niak waai ale a jam ti Nyonowa yonni nyin la.’ ”

14

¹ Vuusum Daanja dinyi ale jam paari la, Yeezu yaa cheŋ Farisii denowa wanyi yeri ayen wa de ŋandiinta. Nuruwa jam ka kpagi. Dila danni Farisiima ale Naawen Sinsaŋŋa sagrōma yaa kasim jam a nya Yeezu ase wa le nyɛ wari ya. ² Nuru wanyi a yaa boro ate wa nisima ale wa nanŋa a jam fuusi nna yegayega a yaa za Yeezu nin ³ ate Yeezu yaa bek Sinsaŋŋa sagrōma ale Farisiima ayen, “Sinsaŋŋa a siak ate nuru a tebi yɔgnyeensa Vuusum Danni yaa ŋa kan siagi?”

⁴ Alege ba an tulisi wariya. Yeezu yaa tebi nuruwa ate wa kuli. ⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ase ni wanyi a nin ta biik yaase naab ate ba wanyi a yaa lo vilini po Vuusum Danni, ni kan yeeri biika, yaase naamu Vuusum Danni dila degadega a ta a nyini?”

⁶ Alege ba an jam baga a tulisi wa beŋŋa de me po.

⁷ Ba ale jam a kali ayen ba de la, Yeezu yaa nya ale nichamma ba gela a lueri jigi maŋŋa a kali. Yeezu ale nya dila la, wa yaa biisi magsi wamagsini ayen, ⁸ “Nuru a dan wi fu ayen fi jam maa de tigi ŋandiinta, kan kali jigi maŋŋa. Dii nyin la, ku baga a nyɛ kama ate nuru waai ale ŋman chim nuru kpionŋ a gaam fi la a jam ayen wa maa de tigrini ŋandiintaŋa. ⁹ Ku dan nyɛ dila, nuru waai ale wi fu ayen fi jam a maa de tigrini ŋandiintaŋa la, a le jam ŋaŋnyin a weeni fu ayen fi yiri abe fi ge ate nuru waai ale ŋman gaam fu la a kali. Dila abe a ta ka chivie a jam fi jigi, dii nyin la, wa ale weeni fu ate fi sinŋ tɛŋ la nyin. ¹⁰ Alege, nuru abe dan wi fu ase dila la, fi dan cheŋ, ga kali juijui ale kan magsi fi kali la, ate waai ale wi fu la a yaa jam fi jigi a weeni fu ayen, ‘M doa, yiri jueli jam kali jigi maŋka de.’ Nna le ta zula a jam fi jigi ate waai meena nya. ¹¹ Dii nyin la, nuru waai ale pa wa dek a chim nuru kpionŋ la, ba le zaab wa, alege nuru waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpionŋ.”

¹² Yeezu yaa weeni Farisii waai ale wi wa ayen wa jam ate ba de la ayen, “Fi dan nyɛ kantuenŋ a yaase yok ŋandiinta a poli

ayen fi wi ate nuruba jam maa de, kan wi fi doaba yaase fi suaata yaase fi mabisa yaase fi kalimotido baai me ale jigsi la, dii nyinŋa la, bala meena waai a dan nyɛ ŋandiinta tigi, ase dila la ba pilim a wi fi me kama. Dila abe dan nyɛ, ku a sak ase fi nya fi ale nyɛ dii la tutuna kama. ¹³ Fi dan ta ŋandiinta tigi, wi ŋanjagsa, ¹⁴ ale gbatta, ale gbaŋsa, ale yeeba ate fi nya niaka, dii nyin la, bala waai an baga nyɛ wari ase dila la a tuni fu. Ka Naawen a le wa tuni fu dai dii danni ate wayɔrisima nyam le yiri kum po la.”

¹⁵ Nidoama wanyi ale jam maa kala a de ŋandiintaŋa la a yaa wom dii ate Yeezu a weeni la a yaa weeni wa ayen, “Baai a le ba kali a de Naawen Naamu tigrini ŋandiintaŋa la, ta wein kama.”

¹⁶ Yeezu me yaa tulisi wa ale wamagsini ayen, “Nuru ale jam nyɛ wa ŋandiinta tigi nna yegayega a yaa wi nuruba nna yegayega ayen ba jam de. ¹⁷ Ba ale ga dik ŋandiintaŋa a nueri la, wa yaa tom wa tomteerowa ayen wa nyiem a weeni baai meena ate wa wi la ayen ba jam ale jaab meena a gomsii magsi kama. ¹⁸ Alege ba meena wanyi wanyi a yaa tulisi ayen ba kan nya siuk a jam. Waai ate tomteerowa a de ninŋ ga weeni la, yaa weeni ayen, ‘M da ka tɛŋ ate ku a fe ayen m ga nya ka. Mi a saalim mi an baga a jam.’ ¹⁹ Wanyi me a jam weeni ayen, ‘M da ka m lalikpaansa bunu ate mi a cheŋ ayen m ga pa si kpa nya. Mi a saalim mi an baga a jam.’ ²⁰ Wa choa me a jam weeni ayen, ‘M faari ka nipok, dila nyin mi an baga jam.’

²¹ “Tomteerowa a yaa ŋman kuli a ga weeni wa nyɔŋowa nyaŋa de meena. Ku yaa puuri wa nyɔŋowa sui nna yegayega ate wa weeni wa tomteerowa ayen, ‘Chali nyini tɛŋka po su kpeentaŋa ninŋ ale gugottaŋa po a wi ŋanjagsa ale gbatta ale yeeba ale gbaŋsa ate ba jam.’ ²² Ku an bola beni ya ale ge ate tomteerowa a nyini a pilim jam weeni wa ayen, ‘M nyɔŋo, m nyɛ dii ate fi weeni mu ayen m nyɛ la kama. Ba jam kama alege doŋku an diem sueriya.’ ²³ Tomteerowa nyɔŋowa yaa ŋman weeni wa ayen, ‘Cheŋ jigi ŋaai meena ale kali gilim tɛŋka po la a ga fe

nuruba ate ba jam sueri m yenni. ²⁴ Mi ale a weeni ni ayen baai meena ate m lin wi la, ba wanyi me la noai a kan tiri mi nandiintana de.' "

²⁵ Da yen ate nuru boari a yaa va Yeezu a chen ate wa chiem a weeni ba meena ayen, ²⁶ "Nuru waai ale a jam mi jigi ayen wa chim m naanviiro la an baga a chim ase kula nyonowa a nin ta yaalika ale mi a gaam wa ale a yaali wa ko, yaase wa ma, yaase wa pok yaase wa bisa yaase wa suaata yaase wa toaba yaase wa dek me dii la. ²⁷ Waai a dan a yaali ayen wa va mi alege an gomsu wa dek a magsi kummoa, kula nyonowa an baga chim mi naanviiro.

²⁸ "Ase ni wanyi a dan a poli yeri kpian won jueli wein seka, wa a kali ka zimm a poli wa a le wa pa jaab buui ale jaab buui a se ate yenni ga nueri la. Wa ale poli nya me ase wa ta ba yegayega ya. ²⁹ Kan daa di, wa dan nyubi nyubini alege wa an baga a se nueriya waai meena le nya wa ale nye dii la a la wa kama ³⁰ a weeni ayen, 'Ni nya nuruwa de ale pilim wa yeri seka alege an baga a se nueri yie.' "

³¹ Yeezu nman pilim magsi di choa ayen, "Naab abe dan nyini peelim ale nuruba tusa pi ayen wa kpalim chaab ale naab wa choa waai ale ta nuruba tusa pisiye la, ku a fe kama ate wa kali ten zimm a poli a nya ase wa ta pagrim yegayega a baga tu chaab ale naab nwala ya. ³² Wa be dan nya ale wa an baga, wa a tom ka nuruba ate ba de nin a ga tu naab nwala siuku po a saalim wa ate ba nye magsi chaab alege ate naawa dek a diem bo siuku po ninin a cheena." ³³ Yeezu yaa weeni ayen, "Dila nyin la mi a weeni ni kama ayen ni wanyi me la an baga chim mi naanviiro ase ka wa nin yeeri wa nisa jaab buuri meena ate wa ta la po.

³⁴ "Yesa masa kama, alege si masimu a dan kan boro fi an nman baga nye ate si a masa. ³⁵ Si nman ka kiriya a magsi bibaam a yaase jaabjaab pa nyeka ba be yuk si a basi kama. Waai abe ale ta tue a wom mi ale a biisi dii la, ni basi ate wa wom."

15

¹ Da yen ate lampoo cheesiroba yegayega ale wabaata nyam bachaab a jam ayen ba wom Yeezu sinsanana.

² Farisiima ale Juuma Sinsanana sagroma a yaa maa chaab a nuuni a weeni ayen, "Nuruwa de a pa wa dek a gum chaab ale ka wabaata nyam ale a de ale ba me."

³ Yeezu yaa weeni wamagsini a bek ba ayen,

⁴ "Ase ni wanyi a nin ta piisa kook ate kunyi be, wa a nye ka se? Wa le basi ka pa nanjala pineuk ale neoku sagini po alege yaa nyiem a gisi kuui ale be la ate wa nya ku. ⁵⁻⁶ Wa dan ga nya ku wa sui ale peenti yegayega ate wa a zak ku a vi nmankpala ta kuli. Wa dan ta kuli wa yaa wi baai ale kali moata wa la ale wa doama a ta ba jam jigi yen a weeni ba ayen, 'M sui peenti ka nna yegayega dii nyin la, m nya pa kuui ale be la kama. Ni be basi ate ti meena sue peenti' ⁷ Mi a weeni ni kama ayen ka supeantik kala degadega ale ka bo wenzmazuk ase tuimbaata nyono wanyi a nin basi wa tuimbaata tomka. Wala nyin, supeantik yegayega bo wenzmazuk kama ale waai ale tagri basi wabaata nyeka la a gaam supeantik kaai ate wa ta ale nuruba pineuk ale neok baai ale ka wayorisima nyam la kama."

⁸ Yeezu yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, "Ase nipok wanyi a nin ta ligbie pi ate ligbinni dinyi a yaa be wa a nye ka se? Wa toati ka bolimzeun a vari dokku meena a gisi nalimnyini ate wa ga nya di. ⁹ Wa dan ga nya di wa ale wi wa doama ale baai ale kali moata wa ate ba jam jigi yen a weeni ba ayen, 'M sui peenti yegayega dii nyin la, m nya m ligbie dii ale be la kama. Ni be basi ate ti sue peenti.' ¹⁰ Supeantik kala dega dega ate Naawen Sabiiloma a tara ase tuimbaata nyono wanyi a nin basi wa tuimbaata tomka."

¹¹ Yeezu yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, "Nuru ale boro a ta wa nidcabilisa baye. ¹² Wa bibaanka a yaa weeni wa ayen, 'M koa, nanta baai ate fi ale lueri a chari mi ale m suoku la, pa mi nantana a te mi yogyogla.' Nuruwa yaa siak a yaa chari ba wa nantana. ¹³ Daa

magla ale ga taam la, bibaanka a yaa pa wa nantana meena a da a yaa yiri chen saten nna ninina. Dula jigini wa yaa nye nanbolini a kaasi wa ligana meena. ¹⁴ Wa ale ga de wa nantana meena a nueri la, kom nna yegayega a yaa jam ten kala alege wa nman ka jaabjaaba. ¹⁵ Wa yaa chen ten kala nuru wanyi jigi ate nuru wala a yaa ta wa a chen wa talim ayen wa a nya die zuk. ¹⁶ Wa sui ate jam peenti kama yegayega ase wa nin nya siuk a maari a de deena nandiintana, alege nuru an jam te wa jaabjaaba. ¹⁷ Alege ku naanyin ate wa yammu jam la, wa yaa weeni wa dek ayen, 'M kowa tomteeroma meena a ta nandiinta ka nna yegayega a gaam ba deka alege mi bo dela ayen m kpi ale kom. ¹⁸ M le yiri kama a kuli ga weeni m kowa ayen, M Koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. ¹⁹ Ku an nman magsi fi ale wi mu ayen fi biiga, a nye mu ase fi tomteeroma po wanyi la.' ²⁰ Biika ale ga poli dila la, wa yaa deri yiri a kuli wa kowa jigi.

"Wa ale jam bo siuku po a cheena yeri la, wa kowa a yaa nya wa. Jirim a yaa yik wa kowa ate wa chali nyini a ga tu wa siuku nin a pa wa nana meena gbaari wa biika alege a yaa puusi wa. ²¹ Biika yaa weeni ayen, 'M koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. Ku an nman magsi ayen fi wi mu ayen fi biiga.' ²² Alege wa kowa yaa na wi tomteeroma ayen ba nye nwuli a ta garuk kuui ale nala nna yegayega wa gattana meena po la a jam jo wa. Wa weeni ba ayen, 'Ni pa nifelinni a su wa nana abe ni pa nuensa a su wa. ²³ Ni ga yik naabiik kaai ale biigi la a ta jam ko. Ate ti nye nandiin kpeenta tigi ate ti nye supeantik ale chaab. ²⁴ Dii nyin la, m biika de a jam kpi kama, alege yogyogla de wa vua kama, wa jam be kama alege yogyogla de ti nya wa kama.' Ba yaa deri pilim ba nandiintana deka ale diinta.

²⁵ "Ba ale jam boro a nye nyana de meena la, wa bikpagini a diem jam bo ka talim. Wa yaa ale jam nyini peelim a cheena a jam boro a mata yeri la, wa yaa wom yiilana ale gogtana. ²⁶ Wa ale jam paari la, wa yaa wi tomteeroma

wanyi a bek wa ayen, 'Ka boan ale a nye?' Tomteerowa yaa tulisi wa ayen, ²⁷ 'Ka fi yuawa ale nman pilim jam ate fi kowa yaa ko naabiik kpien tanjanini, dii nyin la wa nya biika kama ale jaabjaab ka wa, wa ta nyinyogsa kama.'

²⁸ "Bikpagini ale wom nna la, wa sui a yaa a puuri nna yegayega ate wa zeri ayen wa kan nman a jo yenni. Wa kowa yaa nyini saalim wa ayen wa jo ²⁹ alege wa tulisi wa ayen, 'Nya de, benana de meena wuu ate mi tom te fu nna ase yomo la, m be an zeri fi noai me. Ka boan jaab ate fi nye te mi? Ale buuk me la, fi an te mi ayen m nye nandiinta tigi ale m doama. ³⁰ Alege fi biika de waai ale ta fi nantana a chen ga yik kaasi nipok kaasanta zuk, a yaa dan pilim jam fi yiri yik naabiik kaai ale zuak nna yegayega la, a ko te wa!' ³¹ Wa kowa yaa tulisi wa ayen, 'M biiga, fi kasim bo ale mi ka daa meena, m be ale ta jaab buui meena la ka fi abe ale soa. ³² Alege ku magsi kama ayen ti boro a de ale a gok dii nyin la, fi yuawa a daam kpi kama alege yogyogla de wa vua kama, wa daam be kama alege yogyogla de ti nya wa kama.' "

16

¹ Yeezu yaa nman weeni wamagsini ale wa naanviirima ayen, "Nuru ale jam boro a jigsini nna yegayega a yaa ta tomteerowa waai ale a nya wa nantana meena zuk la. Wa jam ka wa tomteeroma meena kpagi. Nuruba yaa bobri ale jigsirowa ayen, nuruwa kaasi wa ligana kama. ² Jigsirowa yaa wi wa a bek wa ayen, 'Ka boan jaab wari ate mi a wom a magsi chaab ale fi dila? Pai m nantana meena ale fi ale nye ba dii ale dii la a te mu, dii nyin la, fi an nman baga a chim waai ale a nya m nantana meena zuk la.' ³ Tomteerowa yaa weeni wa dek ayen, 'M nyonowa a yaa wa yik mu kama tuimana po. M be le nye ka se nna? M be ka pagrim a kpa, chivie abe ta mu ase m nin nyiem a juisi. ⁴ Aaya, m seba m le m nye dii yogyogla de la, ate m dan jogi m tuimana abe m ta doaba baai ale ba nye m tia ase m nin chen ba yeeja la.'

5 “Wa yaa wi nuru baai meena ale ta wa nyɔɔwa pama la, ate ba jam wa nyɔɔwa jigi a bek niɲ denowa ayen, ‘Fi ta m nyɔɔwa ka dina?’ 6 Nuruwa yaa tulisi ayen, ‘M ta ka kpaam pami samɔnsa kook.’ Wa yaa weeni wa ayen, ‘Pa fi pamini gbanƙa nwuli a ɲmarisi ka po ayen fi ta ka kpaam pami samɔnsa pisinu.’ 7 Wa ɲman pilim bek nuru wa choa dila degadega, ate nuruwa tulisi wa ayen, ‘Mi ta ka “wiiti” pami busisa tusidi.’ Wa ɲman pilim weeni wa me ayen, ‘Wa ɲmarisi a nyo wa pamini gbanƙa po nwuli ayen wa ta ka “wiiti” busisa kobsa naaniɲ pami.’

8 “Tomteerɔwa de nyɔɔwa a yaa te wa pimpauk ale wa yammu tuimaɲa de ate wa baga tom ayen wa nya wa dek chum diipo la nyiɲ. Ka wensie ate mi a weeni ayen jinla teɲka demma a ta yam kama a seba tuima tomka a gaam nuru baai ale a wa Naawen noai la.”

9 Yeezu yaa ɲman biisi a cheɲ a weeni ayen, “Dila nyiɲ, m be a weeni kama ayen ni pa teɲzuk de jigsika a de doata ale nuruba ate jigsika a dan kan boro, abe ba nye ni tia wenɲmazuk yeeɲa po. 10 Nuru waai ale ta wensie wafiisa zuk la, a ta wensie kama me ale wakpeema. Waai me abe ale kan ta wensie wafiisa zuk la, a ka wensie me ale wakpeema. 11 Naawen pa teɲzuk de ɲantaɲa ba gela a nyo ka ni nisima po. Ni be dan kan pa ba a tom tuima a magsi chaab ale wa ale weeni ayen ni pa ba a nye dii la, wa be le nye ka se a ta siaka ale ni ate wa pa wensie jigsika a te ni? 12 Ni be dan kan ta wensie me ale jaab buui ale chim nuru jaab la, ka wana le wa pa jaab a te nama ate wa chim ni jaabɔa.

13 “Tomteerɔ waai abe karo a ta nuruba baye ate ba chim wa nyamma ate wa tom a te ba meena, dii nyiɲ la, ku a fe kama ayen wa kisi ba wanyi a be wa a yaali ba wanyi yaase wa a zuli wanyi abe wa a le wanyiwa. Nuru an baga a pa wa dek a te Naawen ale ɲman pa wa dek a te ligra yaalika me.”

14 Farisiima ale wom nyaɲa de meena la, ba yaa nye wa a la dii nyiɲ la, ba ka nuru baai ale a yaali ligra nna yegayega

la. 15 Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama ka baai ale a chim nuruba nimbie po ayen ba pa ni chim nuru maɲsa alege ka Naawen nyiini ale seba ni suniimaɲa po ale ka dii la. Dii nyiɲ la, wie ɲaai ate nurubiik a pa ɲa a chim wamaɲsa la, ɲa ka ɲaai ate Naawen kisa la.

16 “Moosis Sinsaɲa ale Naawen biisi-teerɔma biisaɲa jam ta pagrim kama a ta jam paari diipo ate Joɔn Sokateerɔwa a jam boro la, alege a zaani dila powa, nuruba a kasim a wom Naawen wamaɲsaɲa sinsaɲa a magsi chaab ale Naawen Naamu kama ate waai meena a fe ayen ba jo bu po. 17 Alege ku an toa ti wenɲmazuk ale teɲzuk a muriɲ be, alege ku pagra kama ate Moosis Sinsaɲa po dinyi magla me la a muriɲ be.

18 “Nuru waai a dan zeri wa pɔk alege faari wa choa, kula nyɔɔwa a nye ka kabonɲ. Nuru waai me abe ale a faari nipok waai ate ba zeri la, a nye ka kabon me.

19 “Jigsiro ale jam boro a kasim a jo garuk tii diak ale pagra nna yegayega la. Daa meena wa kasim jam a de ka masim. 20-21 Jajak me ale jam boro. Wa yoi ale Lazarus. Nira ale kasim jam nye wa nyiɲka meena ate baasa kasim jam a leeli ɲa me. Wa kasim jam doa ka jigsirowa de yenni nansiunƙu. Wa sui a jam peenti ka nna yegayega ase wa nin nya siuk ate wa de ɲandiin tii ale jam a lo jigsirowa teebuluku teɲ la.

22 “Da yeɲ ate jajakka de a yaa kpi ate Naawen sabiiloma yaa pa wa a ta jueli ga kali wenɲmazuk Abraham teɲ. 23 Da yeɲ ate jigsirowa me yaa kpi ate ba gu wa, ate wa cheɲ kpilun juijui ate wa nyiɲka a kasim jam a dom nna yegayega ate wa zak zuk a nya Abraham ale wa yalima nna yegayega ate Lazarus me a yaa kala wa gaunɲ. 24 Jigsirowa a yaa kaari a wi Abraham ayen, ‘M koa, ta jirim ale mu abe fi tom ate Lazarus pa wa nandummu a lusi nyiam po ate bu zi m giɲgelun ku nyiɲ, dii nyiɲ la, m nyiɲka meena ale a dom nna yegayega bolimu de po.’

25 “Alege Abraham yaa tulisi wa ayen, ‘M biiga, a teeri diipo ate fi jam vua la, fi jam ta ka ɲanmaɲsaɲa meena alege

Lazarus a jam soa n̄anbaatan̄a meena. Alege yogyogla de, wa boro a de ka masim dela jigini, alege ate fi ta nyin̄domma nalimnyini. ²⁶ Daa dila nyiini, ale kaasiya, ka goluk ale limsa a dua tama ale fi sunsun̄, ate baai ale a yaali ayen ba nyini dela a jam fi jigi la, an baga a taamu, yaase waai me abe dan a yaali ayen wa nyini fi jigi a jam tama jigi wa an baga a taamu.’ ²⁷ Jigsirowa a yaa weeni ayen, ‘Ku be dan ka dila, mi a saalim kama m koa ayen fi tom Lazarus ate wa cheŋ m kowa yenni ²⁸ juijui ate m ta suaata tinu la. Wa ga kaam ba ate bala me kan jam nyin̄domma jigini de.’

²⁹ “Abraham yaa tulisi wa ayen, ‘Fi suaatan̄a a ta Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsan̄a kama ate ŋa a kaam ba, ku be a fe kama ayen fi suaatan̄a abe lagi tue a wom ŋa ale a weeni ba dii la.’ ³⁰ Jigsirowa a yaa n̄man tulisi ayen, ‘M koa, aawo, alege nuru a dan yiri tama baai ale ka kpilima la po a cheŋ ga weeni ba ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaatan̄a tomka.’ ³¹ Abraham n̄man tulisi wa ayen, ‘Ba dan kan a yaali ayen ba wom Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsan̄a ale a weeni dii la, nuru a dan poom yiri kpilima po me a ga weeni ba, ba kan diem a wom.’ ”

17

¹ Yeezu yaa weeni wa n̄aanviirima ayen, “Ku a fe kama ayen nuruba nyɛ ni nya ate ni tom wabaata. Alege waai ale wa nyɛ dila la, a jogi wein kama. ² Ku ate zunchoŋ kama a te kula nyɔnɔ ase ba nin pa ni kpeeni a bobi yik wa ŋiri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po a gaam wa nin nyɛ ate bisaŋa de wanyi a tom wabiok. ³ Dila nyin̄ la, ni kpesi ni dek ale wa dii meena ate ni a nyɛ la.

“Fi suok a dan nyɛ wabiok, tɔarin̄ wa ale nin muna ate wa dan basi wa wabaatan̄a tomka fi von̄ te wa. ⁴ Wa be dan nyɛ kaasi fu a paari ku noai buyopoi da yeŋ ale n̄man weeni fu ku noai buyopoi ayen wa siak wa kaasun̄ku ku a fe kama ayen fi von̄ te wa.”

⁵ Tuimtomdoma yaa weeni ba Nyɔnɔwa ayen, “Nyɛ ate ti siaka a zuak a nyoro.”

⁶ Ate wa me yaa tulisi ba ayen, “Ni siaka a dan soa ase jabiri fiik la, ni baga weeni kin̄kan̄ka de kama ayen, ‘Voori fi dek a yiri ga zaani mogi kpeeni nyiamu po’, ate ka sum siak ni noa a yiri ga zaani du.

⁷ “Ase ni wanyi a nin ta tomteerɔ ate wa a kpa a yaase wa a kasi fi piisa. Wa nin ga nyini sagini a jam, fi deri a weeni wa ayen wa nyɛ nwuli a jam de wa n̄andiintan̄a?

⁸ Ni kan goanti weeni wa kama ayen, ‘Dik jun̄oi n̄andiinta a te mu abe fi pa garuk nalun̄ jo a limsi mu ate m de a nueri abe fi me yaa de fi n̄andiinta?’ ⁹ Nama a poli ayen ku a fe kama ate tomteerɔwa nyɔnɔwa nyɛ wa jiam ale wa ale weeni wa ate wa nyɛ dii la? Aawo. ¹⁰ Ku be ka dila, nama me jigi. Ni dan tom Naawen ale weeni ni ayen ni tom dii la a nueri, ni weeni ni dek ayen, ‘Tama ka tomteerɔba. Dila nyin̄ la ku an magsi wa nyɛ ti jiam. Ti tom ka dii ale magsi ayen ti tom la.’ ”

¹¹ Yeezu ale jam bo siuku po a cheŋ Jerusalem la, wa jam va ka Samaria ale Galili ten̄sa sunsun̄ po a cheŋ. ¹² Wa jam boro a jo ka ten̄fiik po a yaa ga zik gama pi ate ba za nna nin̄niŋa, ¹³ a kaari ate ku a jueli a weeni ayen, “Ti Nyɔnɔ, Yeezu, ta jirim ale ti.”

¹⁴ Yeezu ale nya ba la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni cheŋ a ga pa ni dek a sak Juuma Puusika Yenni kpan̄a.” Gaman̄a ale jam bo siuku po a cheŋ Puusika Yenni kpan̄a jigi la, ba yaa deri nya nyin̄yogsa. ¹⁵ Ba wanyi ale chuiiri nya ale wa ta nyin̄yogsa la, wa yaa pilim n̄mani ale a pak Naawen ate ku a jueli nna yegayega ¹⁶ a yaa jam paari Yeezu a lo wa nan̄sa ten̄ a nyɛ wa jiam. Nuruwa a jam ka Samaria deno. ¹⁷ Yeezu yaa bek wa ayen, “Daa nuruba pi ale nya nyin̄yogsa la? Mbala neoku a bo ka be? ¹⁸ Ba wanyi me la an baga pilim n̄man jam a te Naawen pimpauwa ka nichaanowa de nyiini?” ¹⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri zaani a cheŋ. Fi siaka ale basi ate fi nya nyin̄yogsa.”

²⁰ Farisiima ba gela yaa bek Yeezu ayen, “Ka dimpo ate Naawen Naamu a le jamu?”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama a poli kama ayen ni nya wie ate ku sak ayen

Naawen Naamu a cheena, alege ni kan nya bu dila, ²¹ yaase nuru kan weeni ayen, 'Nya de, bu bo ka dela', yaase, 'Bu bo ka dula.' Boan nyinṅa, Naawen Naamu a bo ka ni sunsuṅ."

²² Wa yaa weeni wa ṅaanviirima ayen, "Daa cheena kama ate ni le kasim a yaali ayen ni jogi nya dii po ate Mi Saalobiika le soa m naamu la, alege ni kan nya.

²³ Nuruba abe le weeni ni ayen, 'Ni nya dula, ni nya dela.' Ba dan weeni dila, ni kan chen, ni be kan va ba me. ²⁴ Ase ṅmoruk a nyiem ale a ni ate wenni a nyagsi taam dela a ṅman nyagsi taam dela, la Mi Saalobiika me danni a dan jam ku le nye ka dila degadega. ²⁵ Alege, ku a fe kama ayen wa de niṅ a nam nna yegayega ate jinla demma me abe le zeri wa. ²⁶ Ase ku ale jam ka dii Nowa vaanṅa po la, ku a le chim ka dila degadega Mi Saalobiika me daanṅa po. ²⁷ Diipo ate Nowa a jam boro la, nuruba jam a de ale a nyu kama. Nidṅama me a jam a faari nipooba, nidṅaba me a pa ba leeba a yalisi. Nuruba jam a nye ka dila a ta jam paari da dii danni ate Nowa yaa jo ṅaarunṅku po alege ate nyiamu a jam tagli tenṅka a ko ba meena la. ²⁸ Ku jam nye ka dila degadega Loti daanṅa po. Dila powa, waai meena a kasim jam a de kama ale a nyu, ale a da diak me, ale a bori, ale se yie. ²⁹ Da dii danni ate Loti basi Sodom tenṅka la, bolim ale tintain tuila ale jam nyini wennyamazuk a jam ko ba meena. ³⁰ Ku le nye ka dila degadega da dii dai ate Mi Saalobiika ale pa m dek a sak nuruba la.

³¹ "Da dila danni, nuru waai a dan bo wa gbonṅ zuk wa kan ṅman siṅ jo wa dṅkku po ayen wa pa wa ṅanta, dila degadega nuru waai me ale bo peelim wa talim po la, a kan ṅman pilim jam yeriya.

³² Ni teeri Loti powa wari! ³³ Nuru waai ale pii nyinṅ a nye ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi la, ale jok di kama. Waai me abe ale a jok wa nyuvuri la, le vari di a basi kama. ³⁴ Basi ate m weeni a sak ni ayen da dila danni yokku, nuruba baye ale ba dua ta yeṅ po a goa, ate Naawen jam pa ba wanyi a ta chenṅ alege nwala a dueni. ³⁵ Nipooba baye me ale maa chaab

a boro a num zom ate Naawen jam pa ba wanyi a ta chenṅ ale ge nwala a zaani. ³⁶ Nuruba baye ale bo kaduk po a kpa ate Naawen jam pa ba wanyi a ta chenṅ alege nwala a zaani."

³⁷ Wa ṅaanviirima yaa bek wa ayen, "Ti Nyṅṅ, ka be ate nyaṅa de a le nye?"

Wa yaa tulisi ba ayen, "Jakpiuk ale dua juijui la, duinsa a bo ka dula."

18

¹ Yeezu yaa magsi wamagsini a sak wa ṅaanviirima Wa weeni wamagsini kama ayen di denṅi ba kpa ate ba kasim a puusi Naawen. ² Wamagsini ale, "Tenṅ kanyi po nuru ale jam boro. Wa jam a biisi ka biisa. Wa jam kan chali yṅgsum ale Naawen, yaase nurubiiga. ³ Pukogi me ale jam bo tenṅ kala po a yaa nyiem kasim a chenṅ nuruwa de jigi a saalim wa ayen wa maa maari wa ate wa nye buusa ale wa dachiak. ⁴ Ku jam beni ka nna yegayega alege wa jam zeri wa maatika kama. Alege ku ṅaanṅyinṅ wa weeni wa dek ayen, 'M seba ayen m kan chali Naawen m be kan zuli nurubiik me ⁵ alege, pukogini de ale kasim a daani mu dii la, m le nya ku zuk ate wa nya wa ale a yaali dii la. M dan kan nye dila, wa a le kasim a jam kama ate m ga jiak.' "

⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni wom venta nyṅṅwa de ale weeni dii la. ⁷ Ase nuruwa dan weeni dila, nama kan poli ayen Naawen le bo buusa a te wa dek nuruma baai ale a kaari yok ale kantuenṅ ayen wa maari ba la? Wa le beni abe wa maari ba? ⁸ Basi ate m weeni a sak ni ayen wa le bo buusa a te ba ka nna nwuli. Alege Mi Saalobiika a dan ṅman pilim jam tenṅzuk de m le nya siaka nuruba jigiya?"

⁹ Yeezu yaa ṅman jam magsi wamagsini di choa a te nuru baai ale jam a poli ayen ba ka nuru manṅa a kan pa waai meena a chim nuruba la. Wa yaa magsi wamagsini ayen, ¹⁰ "Nuruba baye ale jam boro a yaa jam jo Naawen Puusika Yenni po ayen ba puusi Naawen. Ba wanyi a jam ka Farisii, wanyi me a jam ka lampoo cheesido.

¹¹ "Farisii wa a yaa yiri zaani wa dek wa nyiini a yaa puusi Naawen ayen, 'Naawen mi a nye fi jiam, boan nyinṅa, m daa nuru

baai chaab ale a vari la, yaase baai ale kan ta wensie la, yaase kabon nyeeroba la. Mi a te fi jiam me ayen m daa lampoo cheesirowa ale za dula la. ¹² Daa n̄ayopoi meena po mi a bobi ka noai daa n̄aye. M be a va kisi kuui ale a sak ti ayen jaab buui meena ate ti a nya la, ti poori ba togatoga ku noai pi a yaa lueri piwa po bunyi a te fi la kama.’

¹³ “Alege lampoo cheesirowa me a ga za niñniñ wa toga a kan poom a yaali ayen wa zak zuk a nya wen̄mazuwa. Wa yaa yik nimbie a kaasi a weeni ayen, ‘Oo, Naawen ta jiirim ale mu, dii nyin la, m ka wabaata nyon̄o.’ ” ¹⁴ Yeezu yaa weeni ayen, “Basi ate m weeni a sak ni ayen daa Farisiwa alege ka lampoo cheesirowa de ate Naawen von̄ wa wabaatana a te wa, ale ge ate wa yaa kuli yeri. Ni basi ate m n̄man weeni a sak ni ayen nuru waai ale a pa wa dek a chim nuru kpion̄ la, ba le zaab wa alege waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpion̄.”

¹⁵ Nuru ba gela a yaa ta ba biluaata a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisa a vi ba zuk. Wa n̄aan̄viirima ale nya dila la, ba yaa toarin̄ ba ayen ba kan nye dila, ¹⁶ alege Yeezu yaa wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Ni basi ate bisana jam mi jigi. Ni kan yiak ba, dii nyin la, ka nuruba ase bisana de chaab la ale soa Naawen Naamu. ¹⁷ Ni a teeri nyaku de ayen, waai a dan kan a nye wa dek ase bisana de wanyi la, wa kan nya Naawen Naamu.”

¹⁸ Da yen̄ ate kpagi dinyi a yaa bek Yeezu ayen, “Sagro man̄na, m nin nye se ale m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁹ Yeezu yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru man̄na? Nuru karo a chim nuru man̄na, ka Naawen nyiini. ²⁰ Fi dek a seba Naawen Sinsan̄na kama, na ale nna: ‘Kan nye kabon̄sa. Kan ko nuru. Kan zu. Kan chim seero waai ale a velim la. Zuli fi ko ale fi ma.’ ”

²¹ Nuruwa yaa tulisi ayen, “A ta nyini dii po ate mi jam ka biik la, mi kasim va ka Sinsan̄na de meena a jam paari jinla.”

²² Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni nuruwa ayen, “Fi tali ka wayen̄ ate fi

nye. Pa jaab meena ate fi ta la a da a pa ligrana a te n̄anjagsa ate fi nya jigsika wen̄mazuk. Fi dan nye dila, fi yaa va mi.” ²³ Nuruwa ale wom nna la, wa sui a yaa deri a kaasi nna yegayega dii nyin la, wa jam ka jigsiro nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale nya ale wa sui kaasi la, wa yaa weeni ayen, “Ku toa kama ate jigsiroba de Naawen Naamu. ²⁵ Ase laalaakomi ale kan baga a va garupein num po a nyini dii la, ku be pagra kama me nna yegayega ate jigsiro de Naawen Naamu.”

²⁶ Baai ale jam wom nna la a yaa bek ayen, “Be ka wana a le wa nya varibasika?”

²⁷ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Dii ate nurubiik an baga nye la, Naawen baga nye kama.”

²⁸ Piita yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ti yeeña kama ale jam va fu.”

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan basi wa yeri ale wa pok ale wa suaata ale wa ko ale wa ma, a yaase wa bisa Naawen Naamu nyin, ³⁰ Naawen ale te kula nyon̄owa n̄anta bala chaab nna yegayega gaam taam wa ale poom ta dii la, ale chum diipo ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

³¹ Da yen̄ ate Yeezu yaa poori wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa a ta nyini m bala po a yaa weeni ba ayen, “Ni nya, ti a chen̄ ka Jerusalem ten̄ka. Naawen biisiteeroma ale n̄marisi dii meena a magsi chaab ale Mi Saalobiika la, ti dan ga a paari dula, ba ale n̄marisi dii meena la a le chim ka wensie. ³² Boan nyin̄na, ba le sum yik mu kama, a pa mu nyo nuru baai ale kan daa Juuba la nisima po ba a le la mu, a le mu, a chesi tintueta a basi m nyin̄ ³³ ba a le miiri mu abe ba ko mu, alege daa n̄ata dai, m le yiri kum po.”

³⁴ Yeezu ale biisi nna la, wa n̄aan̄viirima an jam min̄ ku kiriya. Dii nyin̄ la Naawen an jam lak ku kiri a sak ba, ate ba an min̄ wa ale a biisi dii la.

³⁵ Yeezu ale boro a moata Jeriko ten̄ka la, yio ale jam kala siuku nin̄ a juisi. ³⁶ Wa ale wom ale nuru boanni a va wa ten̄ a taam la, wa yaa bek ayen, “Ka boa ale la?”

³⁷ Nuruma yaa tulisi wa ayen, “Ka Yeezu Nazaret denowa ale a taam.”

³⁸ Yiowa yaa kaari a weeni ayen, “Yeezu, Naawa Deevidee njaanbiika, ta jirim ale mu.”

³⁹ Nuruma ale jam de ninj ka la a yaa weeni wa ayen wa goori wa wannu alege wa zeri ale a kaari nna yegayega a gaam wa ale poom a kaari dii la a nman weeni ayen, “Naawa Deevidee njaanbiika, ta jirim ale mu.”

⁴⁰ Yeezu yaa zaani a weeni ayen ba ta nuruwa a jam wa jigi. Wa ale jam paari la, Yeezu yaa bek wa ayen, ⁴¹ “Fi a yaali ayen m nye ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, mi a yaali ayen fi nye kama ate m ninanja a lagri a te mu.”

⁴² Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be lagri a nya. Fi siaka a basi kama ate fi nya nyinyɔɔsa.”

⁴³ Yeezu ale weeni dila la, wa ninanja deri lagri ate wa a nya, ate wa yaa va Yeezu a te Naawen pimpauk. Nuru boanni ale nya nna la, ba meena yaa te Naawen pimpauk.

19

¹ Yeezu yaa ga jo Jeriko tenka a va ka po a taam. ² Nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Zakiyos. Wa jam ka lampoo cheesiroba kpagi a jigsi nna yegayega. ³ Wa yaa jam a yaali ayen wa nya Yeezu alege wa an jam baga dii nyinj la, wa jam gela kama ate nuru boanni a yaa jam lik wa. ⁴ Wa yaa chali de ninj a ga jueli kinjan ayen wa nya wa dii nyinj la Yeezu le jam wa ka dula a taam. ⁵ Yeezu ale jam paari dula jigini la, wa yaa zak nya wa weeni wa ayen, “Zakiyos, nye nwuli a sinj tenj, dii nyinj la, ku a fe kama ayen m goa fi yenni jinla.”

⁶ Zakiyos yaa kpabi sinj a nye wa tia ale supeentik nalimnyiini. ⁷ Nuru baai ale jam nya dila la, ba yaa jam a nuuni a weeni ayen, “Wa jo ayen wa chim ka tuimbaata nyɔɔwa de nichaano.”

⁸ Zakiyos yaa yiri zaani a weeni Nyɔɔwa ayen, “Wom, m Nyɔɔɔ, m le pa njanta baai meena ate mi ta la geli a te njanjagsa, abe m daam dan velim

tuesi nuru jaab, m le tuni wa jaab wala degadega ku noai bunaansi.”

⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Varibasika jam yenni de po jinla kama, wa ale maa ka Abraham njaanbisana po wanyi la nyinj. ¹⁰ Boan nyinjna, Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale be la ate m vari ba a basi.”

¹¹ Nuruma ale jam diem za a wom wienja de la, wa yaa magsi wamagsini, dii nyinj la wa jam moata Jerusalem tenka kama, ate ba jam a poli ayen Naawen Naamu a jam moata ka jamka nwuli.

¹² Wa yaa magsi wa wamagsini ayen, “Nuru kpionj ale jam boro, a yaa yiri da yenj a chej satenj nna nininja ayen ba bobi wa naam abe wa nman pilim jam.

¹³ Wa ale a yaali wa basi wa yenni abe wa chej la, wa yaa wi wa tomteeroma po pi a chari ba wanyiwanyi ligra a soa si chaab la ale ge weeni ba ayen, ‘Ni pa ligrana de a gerim ate m chej abe m pilim jam.’ ¹⁴ Wa tenka demma a jam kisi wa kama, ate ba yaa tom nuruba ate ba sanj wa njaan a ga weeni ayen, ‘Ti kan yaali nuruwa de ayen wa chim ti naaba.’

¹⁵ “Ba yaa jam bobi nuruwa naamu ate wa pilim jam. Wa ale jam paari la, wa yaa wi wa tomteeroma ayen ba jam ate wa bek ba nya ase ba gerim a nya ka boan nyuenta. ¹⁶ Ba wanyi a yaa de ninj a jam weeni ayen, ‘Nyɔɔɔ, fi ligrana vi ka ku noai pi a gum du.’ ¹⁷ Nuruwa yaa weeni wa ayen, ‘Fi nye wamanj, tomteerɔ. Fi ale ta wensie ale wafiisa la nyinj ale soa ate mi a pa tenkpiensa pi a nyo fi nisima po ayen fi a nya si meena zuk.’ ¹⁸ Tomteerɔ waai ale pa a sanj la a jam weeni wa ayen, ‘Nyɔɔɔ, fi ligrana vi ka ku noai bunu.’ ¹⁹ Wa yaa weeni tomteerɔ wala me ayen, ‘Fi soa ka tenkpiensa sinu zuk a nya.’

²⁰ “Tomteerɔ wanyi me a jam weeni wa ayen, ‘M nyɔɔɔ, fi ligrana ale nna. Mi pa di a bobi ka laki po a dueni fu. ²¹ Mi a chali fu kama, dii nyinj la, fi nyeka toa ka ma, fi a tuesi ka njanta baai ale kan daa fi njanta la nuruba jigi ale a che njanta baai me ate fi an bori la.’ ²² Wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka tomteerɔ kaasunj, m le pa ka fi dek biika a dak fi kaasunju a sak fu.

Ka fi ale seba ayen mi nyeka toa, a tuesi nanta baai ale kan daa m nanta la nuruba jigi ale a che jaab buui ate mi an bori la.

²³ Be ka boa ale soa ate fi an pa m ligni a te nuru ate wa ta a tom ate diipo ate m le pilim jam la m nya nyuenta di po?’

²⁴ “Wa yaa weeni nuru baai ale jam za dula la ayen, ‘Ni tuesi ligbinni ale bo wa jigi la a te yomo waai ale ta ligbie piwa la.’

²⁵ Ba yaa weeni wa ayen, ‘M nyonɔ, wa an poom ta ka ligbie pi?’ ²⁶ Alege nuruwa yaa tulisi ba ayen, ‘Ase ba ale weeni dii ayen waai nisa po ale ta la, wala a le nman nya nanta ka nna yegayega a gum du, alege waai nisa po ale poom kan ta la, kula nyonɔwa ale poom ta dii magla la, wa a le jok bala me kama a gum du.

²⁷ Alege mi dachaasana, baai ale jam kan a yaali ayen mi chim ba Naab la, ta ba a jam dela a ko ba ate m nya.’ ”

²⁸ Yeezu ale magsi wamagsini de a nueri la, wa yaa de nin a cheɲ Jerusalem tenka.

²⁹ Wa ale jam boro a moata tenfiisana, Betfaaji ale Betani ate si moata Olivi Guuku la, Yeezu yaa tom wa nyanviirima po baye ³⁰ a weeni ba ayen, “Ni cheɲ tenfiik kaai ale bo ni nin la. Ni dan ga jo ka po ni le nya bonin ate nuru waai an diem do ka ale ka bobi za. Ni foli ka a ta jam dela. ³¹ Nuru a dan bek ni jaab buui nyin ale soa ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen, ‘Ka Nyonɔwa ale a yaali.’ ”

³² Ba yaa cheɲ ga nya dii dek ate Yeezu weeni ba la. ³³ Ba ale jam boro a foli ka la, ka nyamma yaa bek ba ayen, “Ka boan nyin ate ni a foli ka?”

³⁴ Nyanviirima yaa tulisi ba ayen, “Ti Nyonɔwa ale a yaali ka”, ³⁵ ate ba yaa ta bonika a cheɲ Yeezu jigi a yaa yeeri ba kasautana a vi ka zuk a gomsu magsi ate Yeezu do. ³⁶ Wa ale jam a cheɲ la, nuruba yaa pa ba kasautana a pati dueni tenka siuku po.

³⁷ Wa ale jam boro a moata Jerusalem a yaa churinti nyini Olivi Guuku zuk a sin la, wa nyanviirima meena yegayega a piilim deri a te Naawen pimpauk ate ku a jueli nna yegayega, ale ba ale jam nya wakperikaliik pagri sii meena la. ³⁸ Ba yaa a pak Naawen a weeni ayen,

“Naawen niak naab waai ale cheena Nyonɔwa yonni nyin la.

Suyogini a bo Naawen jigi, ale nalim a bo wennmazuk.”

³⁹ Farisiima ba gela ale jam maa bo nuru boanni po la, a yaa weeni Yeezu ayen, “Ti Sagro, weeni fi nyanviirima ate ba goori.”

⁴⁰ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni basi ate m weeni ayen ba dan poom goori me, tintana de le yi yiila a pak Naawen ase bala la.”

⁴¹ Wa ale jam moata tenka po ate wa ga nya ka la, wa deri a kum ka nyin ⁴² a weeni ayen, “Ase ni dan poom seba ni le ni nye dii ate suyogini a jam la ku te zunchoɲ kama alege na meena a suk kama ni jigi. ⁴³ Di danni cheena kama, ate ni dachaasana a jo gilim ni jigi meena a basi sunsuɲ. ⁴⁴ Ba ale kaasi ni tenka abe ba ko ni ale ni bisana meena. Ba kan basi tintain yeɲ me la ate di dua di choa zuwa. Nyana de meena le nye kama dii nyin la, diipo ate Naawen jam ayen wa vari ni a basi la, ni jam zeri kama.”

⁴⁵ Yeezu yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a yak baai ale jam bo di po a gerim la ⁴⁶ ale weeni ba ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanka po ayen Naawen a weeni ayen yenni a le chim ka puusika yeri. Alege nama goanti pa di chim ka zueba yeri.”

⁴⁷ Daa meena Yeezu a kasim jam a sak ka nuruba Juuma Puusika Yenni po. Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsanna sagroma ale nisomma jam a yaali kama ayen ba ko wa ⁴⁸ alege ba an бага a jam nya siuwa, dii nyin la, nuruma meena a kasim jam a wom ka wa sinsanna. Ba kan jam a yaali ayen ba jogi ale wa yeɲ la womka.

20

¹ Da yeɲ ate Yeezu a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma Naawen wamansaɲa. Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsanna sagroma ale nisomma a yaa jam ² a bek wa ayen, “Ka wana ale te fi siuk ate fi a nye wiena de? Ka wana ale te fu siuk wa?”

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni basi ate mi me bek ni wari. ⁴ Joon ale jam a te

nuruba soka la, wa jam nya wa pagrimu ka Naawen jigi yaa nuru biik jigiya?"

⁵ Ba yaa deri a zok ale chaab, "Ti ti tulisi wa ayen ka boa? Ti be dan weeni ayen bu nyini ka Naawen jigi wa le bek ti ayen be ka boa ate ti jam ka siaka ale Joon wienja.

⁶ Alege ti dan weeni me ayen bu nyini ka nurubiik jigi, nuru boanni ale za dela la ba a le yuk ti kama ale tintana dii nyin la, ba seba chak kama ayen Joon ka Naawen biisiteero." ⁷ Ba yaa tulisi ayen, "Ti ze Joon pagrimu ale nyini juijui la."

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Mi me abe kan weeni a sak ni jaab buui pagrim nyin a te mi a nyε wienja de la."

⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak nuruma ayen, "Nuru wanyi ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk tiisa. Wa yaa pa nuruba ayen ba a limsi bu ale ge yaa yiri nyiem a cheŋ teŋ ka choa a ga beni nna yegayega. ¹⁰ Wa talimu tiisaŋa yoanaŋa pisika ale jam paari la, wa yaa tom tomteero ayen wa ga tuesi yoana ŋaai ate wa soa la wa nuruma jigi a ta jam te wa. Tomteero wa ale ga paari talimu po la, nuruma yaa yik wa a nak wa a yiak wa ate wa cheŋ ale nisim kotta. ¹¹ Wa yaa ŋman tom tomteero wa choa alege ba ŋman yik wa me a nak ate wa nya chivie nalimnyiini a yiak wa ate wa cheŋ ale nisim kotta. ¹² Wa ŋman tom tomteero wa choa a nyε buta, ba ŋman yik wa me a nak a te wa tuom a yiak wa ate wa nyini. ¹³ Talimu nyonowa yaa bek wa dek ayen, 'M le nyε ka se nna m le tom ka m dek biika waai ate m mariŋ la ate wa cheŋ, da dii dai ba a le te wa zula.' ¹⁴ Nuruma yaa ale ga nya nuruwa dek biika la, ba yaa weeni chaab ayen, "Talimu nyonowa dek biika ale nna. Wa dan kpi, ka wala le soa wa ŋantaŋa. Basi ate ti ko wa ate wa ŋantaŋa meena a chim tama ŋanta.' ¹⁵ Ba yaa yik wa a ta wa nyini talimu po a nyini a ko wa."

Yeezu ale magsi wamagsini nna a nueri la, wa yaa bek ayen, "Talimu nyonowa le nyε nuruma de ka se?" ¹⁶ "Wa le jam ko ba kama abe wa pa talimu a nyo nuruba ba chaab nisima po."

Nuruma ale wom nna la, ba yaa weeni ayen, "Ti a saalim Naawen ayen wa kan basi ate dila nyε."

¹⁷ Wa yaa nya ba ale weeni ayen, "Be ka boa ate ba ŋmarisi Naawen gbanŋka nna ayen,

"Tintain dii ate seeroma a zeri ayen di an nala la,

tintain dila degadega ale ŋman chim tintain manŋka ŋa meena po.'

¹⁸ Nuru waai abe dan lo tintanni de zuk, kula nyonowa nyinŋka a le pasi ka meena meena, alege nuru waai ate tintanni de a lo wa zuk la, di a le num wala choa nyinŋka ase ka zom la."

¹⁹ Juuma Sinsaŋa sagroma ale Juuma Puusika Yenni kpanŋa a yaa jam pii nyin ayen ba yik Yeezu dila powa, dii nyin la, ba jam miŋ kama ayen wa pa ka ba a magsi wamagsini. Alege ba an jam nya siuk a yik wa dii nyin la, yogsum ale jam ta ba ale nuruma. ²⁰ Ba yaa kasim jam a gisi siuk ayen ba yik wa. Ba yaa tom nuruba a weeni ba ayen ba pa ba dek a chim wensie nyam a ga bek Yeezu bega ate ba nya siuk a yik wa a te Gominawa waai ale ta pagrim la. ²¹ Nuruma de ale jam Yeezu jigi la, ba yaa weeni wa ayen, "Ti sagro, tama seba ayen fi ale a biisi dii ale a sak nuruba dii la ka wensie. Tama seba me ayen fi ka waai ale kan a luk nuruba la, alege fi a sak ka wensie sinsaŋa ŋaai ale a sak nurubiik Naawen ale a yaali ayen wa boro dii la. ²² Be weeni nyaku de a sak ti, tama Sinsaŋa a siak ate ti tuni ti lampoowa a te nakpionku Siiza yaa Sinsaŋa kan siagi?"

²³ Alege Yeezu poom seba ba yammu noai po kama ate wa yaa weeni ba ayen,

²⁴ "Ni sak mu ligbiri." Ba yaa ta ligni jam ate wa yaa bek ba ayen. "Ka wana zuk ale wa yoi ale dua di nyinŋa?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "Ka Siiza."

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ku be dan ka dila, ni be pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Siiza la, a te wa, abe ni pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Naawen la, a te wa." ²⁶ Wa ale jam tulisi ba dii nna la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa goori nna chorototo. Ba an jam

baga a yik wa nuruma nimbie po, wa ale tulisi ba dila la nyin.

²⁷ Dula jigini, Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi, a bek wa bega. Sajusima meena jam a weeni kama ayen nuruba dan kpi, ba an nman baga a yiri kum po. Ba yaa bek Yeezu ayen, ²⁸ “Ti Sagro, Moosis ale nmarisi nyaku de a te ti a weeni ayen, ‘Nuru a dan faari wa pok ate ba an biak biik ale ge ate nuruwa a dan kpi, ku a fe kama ate wa suok a faari pukogini a biak bisa a te wa suoku waai ale kpi la.’ ²⁹ Yogyogla de, nuruba bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba so kpagini a faari nipok ate wa an biak ale wa nya ale ge kpi. ³⁰ Waai ale pa a sanj wa la me a yaa faari wa suoku powa alege nipowa ale wa me an biak a nya ya ale ge ate wa kpi. ³¹ Ba suok kuui ale pa a sanj butawa la, a nye kula me degadega. Ba meena bayopoiwa a faari nipok wala kama a taam tu alege ba waai ale wa an biak a nya ya ale ge kpi. ³² Ku njanjnyin ate nipowa me a yaa kpi. ³³ Yogyogla de, ate nuruma bayopoiwa de meena a faari wa a nya la, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka wana le wa soa nipowa de?”

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Tenjuk de demma a faari ka nipooba, a pa ba leeba me a yalisi choroba, ³⁵ alege nuru baai ale magsi ba yiri kum po a yaa bo tenj kaai ale bo njanj cheena la, ba kan yali chaaba. ³⁶ Ba ba a nye ase ka Naawen Sabiiloma la. Ba kan nman maari a kpi. Ba yaa ka Naawen bisa dii nyin la, ba yiri kum po kama. ³⁷ Moosis dek abe weeni nyaku de ate ku lagri kama ayen nuru baai ale kpi la le yiri kum po kama boan nyinja juijui ate wa nmarisi Naawen gbanja po a magsi chaab ale juijui ate wa nya bolimu goanni po ate bu a nye nna ase bu a de ka ti fiik la wa weeni ayen, ‘Nyonowa ka ti kokpiensaŋa Abraham Naawen, Aizik Naawen, ale Jakob Naawen.’ ³⁸ Ni poom seba kama ayen Naawen be daa kpilima Naawenya, alege wa ka nanvuuta Naawen, boan nyinja, waai meena vua kama wa jigi.”

³⁹ Juuma Sinsanja sagroma ba gela

a yaa weeni ayen, “Sagro, fi biisi ka nalimnyiini.” ⁴⁰ Dii nyin la, ba nman ka siuk a bek wa bega nja chaaba.

⁴¹ Alege Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ba a weeni ayen Kirisitawa waai ate Naawen a le tom wa ate wa jam la a le chim ka Naawa Deevidee njanjbiiga? ⁴² Wanni abe ale ka dii la ale Naawa Deevidee dek a weeni Naawen gbanja Yiilana dinyi po kama ayen,

‘Nyonowa Naawen weeni mi Nyonowa ayen,

kali mi juga gen

⁴³ ate ku jam paari diipo ate m le basi ate fi nya pagrim fi dachaasana zuk.’

⁴⁴ Ase Deevidee dek dan a wi Kirisitawa waai ate Naawen a le tom ate wa jam la, ayen wa Nyono, ku be zaani ka se a te Kirisita a baga a chim Naawa Deevidee njanjbiiga?”

⁴⁵ Nuruma meena jam a za a wom kama ate Yeezu yaa weeni wa njanjviirima ayen, ⁴⁶ “Ni kpesi ni dek ale Juuma Sinsanja sagroma baai ale a yaali ayen ba jo ba kasaautana a nyiem a chej a yaali ayen waai a ta a puusi ba, yaba peelitana po la, baai ale a yaali me ayen ba kali zukpaglik sii ate ba lueri zaani tuka diinana po la. Ba ka nuru baai me ale a yaali ayen ba kali nuru kpeenta zukpaglisa zuima nandiin kpeenta tinja po la. ⁴⁷ Ba be ka baai me ale a yaali pukoga paasi deka la, ale baai me ale a puusi Naawen venta puusa wonja la. Ba la chaab waalika le gaam taam ka nna yegayega.”

21

¹ Yeezu yaa jam kala Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa nya ba. ² Wa yaa jam nya pukogi dinyi, wa jam ka jajak a yaa maa ta wa ligbie naye a jam ayen wa lonsi du. ³ Yeezu yaa weeni ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen, pukogi niwobowa de ale nyo ligri naai du la, wa tiirimu a gaam mbala meena tiirintana kama. ⁴ Dii nyin la, mbala te ka ligra dii ale kan toa ale ba pa teka la alege

pukogi niwobowa de a pa ka wa ligraṅa meena ate wa ta la a ta jam nyoro.”

⁵ Yeezu ṅaanviirima ba gela a jam a weeni ka Juuma Puusika Yenni ale nala dii ale di tintain nalinsaṅa ale tiirim tii meena ate nuruba te Naawen ate ba ṅmirisi di la. Yeezu yaa weeni ayen, ⁶ “Dii meena ate ni a nya nna la, di danni cheena ate nuruba jam nak di a lonsi. Ba kan basi tintain yeṅ me la di choa zuwa.”

⁷ Ba yaa bek wa ayen, “Ka dimpo ate wienṅa de ayen ṅa nye? Ka boa ale ku nye ate ku sak ti ayen danni a moata?”

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. Nuruba yegayega le jam mi yonni nyiṅ a pa ba dek a chim Kirisitawa waai ate Naawen a le tom la, a velim a weeni ayen di danni abe paari kama. Ni kan va ba. ⁹ Ni dan wom tigurisa wie ale kpaga ale a nya baai zuk la, a nye kpaliṅ ale ba kpaṅṅa ni kan a chali yoḡsum. Ku a fe kama ayen nyaṅa de meena a nye alege ku kan sak kama ayen teṅka kpeglimka a le deri jam kama.”

¹⁰ Wa yaa ṅman weeni ba ayen, “Teṅsa gela dem ale ba nalima meena a le yiri a cheṅ ga tu chaab kpaliṅ po. ¹¹ Teṅka me a le choa nna yegayega ate kom ale tue pagrisa jam jigi meena. Wakperikaliisa nna yegayega ale wie ṅaai ale ṅa te nuruba yoḡsum la le nye wenṅmazuk chinmaṅa po. ¹² Alege wienṅa de a dan yaa ṅa nye, ku a fe kama ayen nuruba ale ba yik ni ale pagrim a basi ate ni nam nna yegayega. Ba a le yik ni a ta ni cheṅ ba tuka diinaṅa kpaṅṅa jigi ate ba bo ni buusa a yaase ba ta ni a ga lik likka diina po a yaase ba a le ta ni a cheṅ ga zaani nalima ale kanbonnalima niṅ. Ni ale a va mi la nyiṅ ale soa ate ba a le nye ni dila. ¹³ Dila powa nyaku de a le te ni siuk ate ni бага weeni mi wie a sak ba. ¹⁴ Ba dan ta ni a ga jo buusa boka dokku po, ni kan basi ate ku a daani ni ale dii ate ni tara ayen ni biisi ale boteerowa la, ¹⁵ dii nyiṅ la mi le weeni sak ni ni le ni weeni dii la. M be le te ni yam ate ni dachaasaṅa a kan ba a biisi gaam ni. ¹⁶ Ni dek koba ale ni maba ale ni suaata ale ni kobisa ale ni doaba a le yik ni ale pagrim a te ate ba

ko ni ba gela. ¹⁷ Waai meena a le kisi ni kama mi nyiṅ. ¹⁸ Alege zuik yeṅ me la ni zuimaṅa po a kan be. ¹⁹ Dila nyiṅ ni yik ni dek nalimnyiini a siak a te ni ninam ate ni vari ni dek basi kama.

²⁰ “Ni dan ga nya ale sojiba a jam gilim Jerusalem teṅka, ni be seba ayen ka kaasika a moata kama. ²¹ Ni dan nya ale dila boro a nye, nama baai ale bo Judia teṅka po la ni chali nna yegayega a ga suk guutaṅa sunsuṅ. Baai ale bo teṅka dek po la, ba basi dula jigini. Baai me ale bo peelim la, ba kan cheṅ teṅka dek po. ²² Dii nyiṅ la, ase ba ale ṅmarisi dii Naawen gbaṅka po ayen da ṅala po ka ‘Waalika Da’ la le sum chim ka wensie. ²³ Da ṅala po, nipok baai ale ta puusa ale biluaata la jok wein kama. Dii nyiṅ la, kaasun nna yegayega a le ku jam teṅka de, waalika nna yegayega me a le ka jam nuruma de jigi. ²⁴ Ba a le pa ka gebi wonṅa me a ko ba gela. Ba a le yik ba gela me a ta cheṅ teṅsa yegayega. Nuru baai ale kan daa Juuba la, a le kaasi Jerusalem abe ba bo ka po paari ba danni ate ba ale basi.

²⁵ “Wakperikaliisa ale si a nye wenbinni ale chiika ale chinmarisaṅa jigi. Sukaa-sun nna yegayega a le di jam teṅzuk de nuruma meena jigi ate yoḡsum yik ba ale nya kpeemu ale a wuuri dii ate bu nyamiisaṅa me a nye dii la. ²⁶ Yoḡsum a le yik nuruba kama ate ba cha ase ba ale a limsi dii ale di nye teṅzuk meena la, dii nyiṅ la, chinmarisaṅa ale bo wenṅmazuk la, le tagri si suitaṅa kama. ²⁷ ṅala meena ṅaannyiṅ, ate Mi Saalobiika a yaa pa m dek a sak ate nuruba yaa nya mu ale m bo chinmari po a cheena ale pagrim ale nyagsika nna yegayega. ²⁸ Wienṅa de a dan piilim nyeka ni yiri zaani ṅmai abe, ni zak ni zuima ṅmai dii nyiṅ la, ni varibasika danni moata kama.”

²⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, “Ni nya kiṅkaṅ ale tiisaṅa meena. ³⁰ Ase ni dan ga nya si ale si pusi vaata, ni seba ayen wulum wein a moata kama. ³¹ Ni be dan nya wienṅa de me ale ṅa piilim boro a nye, ni yaa be seba ayen Naawen Naamu a moata kama.

³² “Wensie ate mi a weeni ni ayen jinla demma a kan kpi ase ka ba liṅ nya wienṅa

de meena nyeka. ³³ Wenɲmazuk ale tɛŋka meena a le jam kpeglim ka da yeɲ. Alege mi wienja a kasim ta ka pagrim taam wuu.

³⁴ “Ni kpesi ni dek ate ni kan pa ni dek meena a te deka ale nyuka abe ni kan a daani ni dek ale nyeboka wie, kan daa di, Da dila dannii a le jam diiri ni kama. ³⁵ Dii nyiɲ la, da dila dannii ale diiri waai meena kama ase baruk ate ba bari yik jaab la. ³⁶ Alege, m ɲman a weeni kama ayen ni kpesi ni dek daa meena, a puusi Naawen ayen ni a le ta pagrim ate ni бага nyini wienja de meena a le cheena ayen ɲa nyɛ la po a nyini ate ni бага zaani Mi Saalobiika niɲ.”

³⁷ Yeezu a jam pa ka da ɲala meena a kasim a sak nuruba Juuma Puusika Yenni po. Junɔai nyiem a dan jam paari, wa a nyini kama a cheɲ guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la. ³⁸ Saliuk yokyok foribi, nuruma meena a nyiem jam ka Juuma Puusika Yenni a wom wa sinsaɲɲa.

22

¹ Ku jam tali ka magla ate Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi ayen Juuma Gaambasika Tigini la dannii a paari. Da dila dannii ale ba piilim a ɲobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta ku po la. ² Ku ale jam boro a moata da kpeeni la, Juuma Puusika Yenni kpaɲɲa ale Juuma Sinsaɲɲa sagroma a jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu, alege ba an бага dii nyiɲ la ba jam a chali ka yogsum ale nuruma.

³ Sitaana a ya basi ate Yeezu ɲaɲviirima pi ale bayewa po wanyi a siak te wa. Wa yoi ale Judas Iskariot. ⁴ Judas yaa cheɲ Juuma Puusika Yenni kpaɲɲa ale Yenni limsidoma jigi a biisi ale ba wa a le wa nyɛ dii a yik Yeezu a te ba la. ⁵ Ba sue a yaa jam peenti nna yegayega ate ba weeni ayen ba a le tuni wa ligra. ⁶ Judas me a yaa jam siak a deri piilim a gisi siuk kuui ate ba yik Yeezu diipo ate nuru boanni karo la.

⁷ Tigini dannii piilimka ate ba a ɲobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la, ba a pa ka pabisa a nyɛ kaabka a gomsii a magsii ayen ba de Juuma Gaambasika Tigini ɲandiintaɲa. ⁸ Da dila dannii, Yeezu

yaa tom Piita ale Joon a weeni ba ayen, “Ni cheɲ a ga gomsii ti Gaambasika Tigini ɲandiintaɲa ate ti de.”

⁹ Ba yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen ti cheɲ ka be a ga gomsii magsii?”

¹⁰ Wa yaa tulisi ba ayen, “Ni nya de, ni ale a cheɲ tɛŋka po la, nidɔa ale wa ji nyiam ale samoniɲ a jam tuni. Ni maa va wa a ga jo yeri dii po ate wa ga a jo la. ¹¹ Ni dan ga jo, ni bek yenni nyonowa ayen, ‘Sagrowa a weeni ayen, fi dak nichamma dok kuui ate wa ale wa ɲaɲviirima le jo kali de Gaambasika Tigini ɲandiintaɲa la a sak ti?’ ¹² Wa le dak ɲmazuk dok kpionɲ kunyi ate ba vari ale gomsii ku meena po a sak ni. Ni yaa jo ku po a gomsii jaab buuri meena a magsii ate ti kali a de.”

¹³ Ba yaa cheɲ ga jo tɛŋka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsii ba Gaambasika Tigini ɲandiintaɲa a magsii.

¹⁴ Ku ale jam paari diipo ate ba ayen ba de la, Yeezu ale wa tuimtomdoma a yaa maa chaab kali ayen ba de. ¹⁵ Wa yaa weeni ba ayen, “M poom kasim a yaali ka nna yegayega ayen m kali a de Gaambasika Tigini ɲandiintaɲa de ale nama abe m ge a nam ¹⁶ dii nyiɲ la, m kan de deka de diipo diipo ase ka da dii dannii ate Naawen Naamu ale jam la ate ti yaa de ate deka de a sak ni ka wie la.”

¹⁷ Yeezu yaa pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nyɛ wa jiam ale ge a weeni ba ayen, “Ni ɲoa a chari chaaba, ¹⁸ dii nyiɲ la, m kan ɲman nyu daamu de ase ka Naawen Naamu a nin jam.”

¹⁹ Wa yaa ɲman pa boroboruk a puusi Naawen a nyɛ wa jiam, a yik ku a wie a te ba ale ge weeni ba ayen, “Ni ɲoa ɲobi, mi nyiɲka ale nna ate m pa a te ni. Ni nyiem kasim a nyɛ nna ate ni a teeri m wari.” ²⁰ Dila degadega, ba ale ga de nueri la, wa yaa ɲman pa beerika ale daamu a weeni ba ayen, “Beerika de ale daamu a kpiiri basi a te ka nama ayen yogyogla de Naawen a va mi ziimu nyiɲ yaa basi ate wa dek ale nuruba a ta noayen paalik ale chaab.

²¹ “Alege nuru waai le wa ta mi a ga bobri a sak la, a maa kali ka dela ale mi a de. ²² Ka Naawen ale poli ku ayen Mi

Saalobiika a kpi alege nuru waai dek a le wa ta Mi Saalobiika a ga bobri sak la, ku le bie wa jigi.”

²³ Wa n̄aanviirima yaa jam a bek ba dek ayen, “Ka tama wana a le wa nyɛ dila?”

²⁴ Wa n̄aanviirima a yaa jam a nak nampaga ale chaab a bek chaab ayen, “Ka tama po wana dek ate nuruba a poli ayen wa ka nuru kpionj a gaam ti meena?”

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Tɛnzuk de nalimaɲa ta pagrim ka nna yegayega a gaamu ba nuru baai zuk ate ba a nya la. Nuruma ka wariwari a maari a biisi. Ba a wi ba nalimaɲa ayen ka ba maaroba.

²⁶ Alege nama jigi ku be daa dila, ku a fe kama ayen waai ale chim nuru kpionj ni meena po la, a pa wa dek a chim ni meena baan, waai me abe ale chim ni nindeero la, ku a fe kama ayen wa chim ni tomteero. ²⁷ Basi ate m bek ni nyaku de ayen, nuruma de bayewa, ka ba wana ale gaam wa choa, waai ale kali tɛɲ a de n̄andiintaɲa la yaa waai ale nyɛ n̄andiintaɲa a te waai ale kali tɛɲka a de la? Daa waai ale kali tɛɲka a de la ale gaam waai ale a te wa la? Alege mi bo ni po ase ka nuru waai ale ka tomteero la.

²⁸ “Nama kasim bo ale mi ale m ninammu meena kama. ²⁹ Ase mi kowa ale pa wa naamu a nyo mi nisima po dii la, mi me ase m kowa ale nyɛ dii la, a te ni ka siuk ³⁰ ate ni a de abe ni a nyu m naamu po, abe ni kali zukpaglisa zuima a nya Izirali buuni pi ale buyewa meena zuk.

³¹ “Simon, Simon kpesi fi dek ale Sitaana a juisi ka siuk ayen wa nyɛ ni meena a nya. Wa ale yeeri n̄an maɲsaɲa n̄an baataɲa po, ase kparo ale yali votta a basi ale a ge n̄an biena dii la. ³² Alege, mi puusi Naawen a te fi Simon kama ayen fi kan basi fi siaka. Fi dan tagri a siak mi noai ase ti ale poom a nyɛ dii yogyogla la ku a fe kama ate fi nyɛ ate fi suaataɲa a ta pagrim me.”

³³ Simon Piita yaa tulisi wa ayen, “M Nyɔɔ, mi gomsi magsi kama ayen m maa va fu a chen likka dɔk a yaase m kpi ale fu.”

³⁴ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Mi a le a weeni fi Piita ayen, fi ale pagsi ku noai

buta ayen fi ze mi, alege ate kpadiaka a kum.”

³⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Diipo ate mi jam tom ni ate ni chen alege ka ligra fook, yaase fɔrok, yaase nuensa la, ni jam jogi jaabɔa?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Aawo, ti an jam jogi jaabjaabɔa.”

³⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Alege yogyogla de ate mi a weeni ni ayen waai a dan ta ligra fook, yaase fɔrok ku a fe kama ayen wa pai. Waai abe dan kan ta gebi wonj ku a fe kama me ayen wa pa wa kasauk a da a yaa pa ligraɲa a da gebi kala choawa. ³⁷ Boan nyinɲa, ba ale n̄marisi Naawen gban̄ka po dii ayen, ‘Ba jam pa wa a gum chaab ale ka zueba la’, ku a fe kama ayen dila chim wensie mi jigi. Dii nyin la, ba ale n̄marisi dii dila po dila po a magsi chaab ale mi la, a boro a chim ka wensie.”

³⁸ Ba yaa tulisi wa ayen, “Ti Nyɔɔ, tama ta ka gebi sila chaab siye.”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Dila magsi kama.”

³⁹ Yeezu ale wa n̄aanviirima yaa basi dula jigini ale ge chen Olivi Guuku ase wa nyiem ale a nyɛ dii la. ⁴⁰ Wa ale jam paari dula jigini la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka.”

⁴¹ Wa yaa poori wa dek wa toga a taam nakpiak a kpi duna tɛɲ a puusi Naawen ayen, ⁴² “M koa, ku dan ka fi yaalika, yeeri ninammu de m jigi a basi, alege nyɛ fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la.” ⁴³ Naawen sabiiloma wanyi a yaa jam wa jigi a te wa pagrim. ⁴⁴ Ase wa a le jam a yiili wa ninammu wie la, wa yaa n̄man puusi Naawen a gum du ate wulum a kasim jam a zi nna ase ka ziim ale a zi tɛɲ la.

⁴⁵ Wa ale ga puusi Naawen nueri la, wa yaa yiri n̄man pilim jam wa n̄aanviirima jigi a jam a paari ale ba dua a goa dii nyin la ba sue ale jam kaasi ⁴⁶ ate wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ate ni dua a goa? Ni yiri a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka.”

⁴⁷ Wa ale jam diem boro a biisi nna la, nuruba yegayega ale Judas waai ale jam

ka wa n̄aan̄viirima po pi ale bayewa la a yaa de ba niŋ a cheena. Wa yaa forisi paari Yeezu a puusi wa. ⁴⁸ Alege Yeezu yaa weeni Judas ayen, “Judas, fi a dak Mi Saalobiika a sak ale ka puusa?”

⁴⁹ Yeezu n̄aan̄viirima baai ale jam maa bo ale Yeezu ale ga nya dii ale di nye la, a yaa bek Yeezu ayen, “Nyɔnɔ, ti pa ti gebik wonsaŋa a chubi ba?” ⁵⁰ Ba wanyi a yaa deri che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni tomteeroma po wanyi juga turi.

⁵¹ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Dila magsi kama”. Wa yaa tiri nuruwa tunni ate di deri nueri.

⁵² Yeezu yaa bek Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Yenni limsidoma ale nisomma baai meena ale jam nyini jam ayen ba yik wa la, ayen “Mi ka zue ate nama ta gebi won̄ta ale dua a jam ayen ni yik mu?” ⁵³ Daa meena mi kasim bo ale nama kama Juuma Puusika Yenni po a sak nuruba alege nama an jam pa nisa a tiri mu, ka nama me danni ale nna, di be ka da dii me ate Sitaana ta siuk pa wa pagrimu a tom tuima la.”

⁵⁴ Ba yaa yik wa a ta wa cheŋ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni. Piita yaa wari n̄aan̄ a cheŋ a vi. ⁵⁵ Ba ale jam toati bolim yenni dabiaka po a maa chaab a kali la, Piita jam maa bo ba po kama. ⁵⁶ Nipɔkbili wanyi ale jam boro. Wa jam ka pɔkdɔklie. Nipɔkbinni de ale nya ale Piita kala bolimu niŋ la, wa yaa nya wa nna ziim, a weeni ayen, “Nuruwa de a poom bo ale wa kama.”

⁵⁷ Piita yaa pagsi ayen, “Nipɔkbiliga, mi poom ze wa.”

⁵⁸ Ku an bula beniya ale ge ate nuru wa choa a n̄man nya wa a weeni ayen, “Fi me ka ba po wanyi.”

Alege Piita n̄man weeni ayen, “Nidɔa, mi maa daa ba po.”

⁵⁹ Ku ale n̄man ga beni maga dega la, nuru wa choa a n̄man weeni ale nin muna ayen, “Mi seba chak kama ayen nuruwa de a jam maa bo ale wa kama, dii nyin̄ la, nuruwa de ka Galili tɛŋka deno.”

⁶⁰ Alege Piita n̄man weeni ayen, “Nidɔa, mi ze fi ale a biisi dii la.”

Wa ale diem boro a biisi dila la, kpa-diaka yaa kum, ate Nyɔnɔwa yaa, virin̄

nya Piita ⁶¹ ate Piita yaa teeri Nyɔnɔwa ale poom weeni wa dii ayen, “Fi le pagsi kama ku noai buta ayen fi ze mu ale ge ate kpadiaka kum yokku de.” ⁶² Piita ale ga teeri dila la, wa yaa nyini peelim kum nna yegayega.

⁶³ Nuru baai ale jam ta Yeezu la, a yaa nye wa a la ale a nak wa, ⁶⁴ a yaa pa n̄anta a bobi lik wa nin̄a me a yaa bek wa ayen, “Weeni a sak ti waai ale nak fu la.” ⁶⁵ Ba jam biisi ka wie n̄a chaab nna yegayega a le wa.

⁶⁶ Vari ale ga veenti la, nisomma a yaa jam tu chaab. Ba gela a jam ka Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa, ba gela me Juuma Sinsan̄ŋa sagroba. Nuru baai ale jam ta Yeezu la a yaa ta wa a cheŋ ba jigi ate ba yaa bek wa ayen, ⁶⁷ “Fi ka Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, be weeni a sak ti.”

Alege wa yaa tulisi ba ayen, “M dan weeni a sak ni, ni kan ta siaka. ⁶⁸ M be dan begi ni bega ni kan tulisi mu. ⁶⁹ Alege a zaani jinla a ta a cheŋ, Mi Saalobiika a le kali ka Pagrowa Naawen juga geŋ.”

⁷⁰ Ba meena a yaa n̄man begi wa ayen, “Fi abe ka Naawen biika?”

Yeezu n̄man tulisi ba ayen, “Nama ale weeni.”

⁷¹ Ba yaa bek chaab ayen, “Ka boan jaab wari ate ti n̄man a yaali ayen ti wom a magsi chaab ale nuruwa de dii nyin̄ la, ti wom ku kama a ta nyini wa dek noai po ayen ti an velim ya.”

23

¹ Nisomma meena yaa yiri ta Yeezu a cheŋ Gominawa Paalɔt jigi. ² Juijui ate ba tɔariŋ wa a weeni ayen, “Tama yik nuruwa de kama ale wa boro a paasi ti nuruma ayen ba kan a tuni ba lampoowa a te nakpion̄ku Siiza. Wa maari a weeni me ayen wa dek ale Kirisitawa. Ku kiri ale wa ka naab.”

³ Gominawa Paalɔt a yaa bek wa ayen, “Ka fi ale Juuma naawa la?”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Fi ale weeni.”

⁴ Paalɔt yaa weeni Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale nuru boanni ayen, “Mi an nya nuruwa de wari dii ate wa kaasi la.”

⁵ Ba yaa nmasi a biisi nna yegayega ayen, “A zaani Galili tenka a jam paari Judia tenka a ta ga paari dela, wa kasim a sak nuruma kama ayen ba basi ate kaasun jam.”

⁶ Paalot ale wom nna la, wa yaa bek ayen, “Nuruwa de ka Galili deno?”

⁷ Paalot ale wom ayen Yeezu nyini ka juijui ate Naab Ayerod a jam a nya ka zuk la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu a chen wala jigi. Dila po wa Naab Ayerod dek a jam bo ka Jerusalem tenka. ⁸ Naab Ayerod ale nya Yeezu la, ku yaa peenti wa sui nna yegayega boan nyin, wa kasim jam a yaali ka nna yegayega ayen wa nya wa dii nyin la, wa wom ka wa wari ate wa yaa jam a yiili ayen wa le nye wakperikaliik ate wa nya. ⁹ Naab Ayerod yaa bek wa bega nna yegayega alege Yeezu an jam tulisi wa. ¹⁰ Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsanra sagrama a yaa za dula a toarin Yeezu ale nin muna. ¹¹ Naab Ayerod ale wa sojima a yaa nye Yeezu a la ale a nye wa jigi nna ase wa daa nuru la. Ba ale nye dila la ba yaa pa kasaauk nalun jo Yeezu ate Naab Ayerod yaa weeni ate ba ta wa nman chen Paalot jigi. ¹² Da dila danni Naab Ayerod ale Paalot a deri de doata ale chaab. Ba jam ka dachaasa alege ate nyaku de a nye.

¹³ Paalot yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanna ale kpage na chaab ale nuruma ¹⁴ a yaa weeni ba ayen, “Nama ale ta nuruwa de a jam mi jigi a weeni mi ayen wa a dak ka siuk kaasunta a sak nuruma. Yogyogla de nama dek a be nya mi ale bek wa bena meena alege mi an nya dii meena ate nama weeni ayen wa kaasi la. ¹⁵ Ayerod me a be an nya wa wakaasunna dii nyin la, ka wala ale basi wa ate wa jam tama jigi. Nuruwa de an nye wariwari a magsi kumma. ¹⁶ M be le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa ate wa chen.”

¹⁷ Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem dan jam paari ku nyiem a fe kama ayen Gominawa Paalot lak nuru waai ate wa tenka demma a yaali ayen ba lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi.

¹⁸⁻¹⁹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyin la, wa jam maa nye ka noai yen ale wa tenka demma a yaa nye kpalin ale baai ale a nya wa tenka zuk la ate wa ko nuruba ate ba yaa yik wa a lik. Nuruma yaa maa chaab a kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, “Ko wa abe fi yeeri Barabasi a basi te ti.”

²⁰ Paalot yaa nman biisi ale ba a yaali ayen wa yeeri Yeezu a basi. ²¹ Alege nuruma a nman kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, “Kpi wa jabarim nyin, kpi wa jabarim nyin.”

²² Dii ale a saari butawa la, Paalot yaa bek ba ayen, “Ka boa? Ka boan jaab wabiok ate wa nye? Mi an nya wa dii ate wa kaasi a magsi wa kpi la. M le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa.”

²³ Alege nuruma yaa nman kaari ate ku jueli nna yegayega a gaam dii ate ba poom kaari la a weeni ayen, ba kpi wa jabarim nyin ate wa kpi. Ba kaarika de a jam basi kama ate ba de. ²⁴ Paalot yaa siak bo buusa te ba ²⁵ a yaa lak Barabasi waai ale jam maa nye noayenka ale wa tenka demma a nye kpalinka a ko nuruba ate ba yik wa a lik la a te ba, Paalot yaa pa Yeezu a te wa sojima ayen ba nye wa dii ate ba a yaali la.

²⁶ Sojima a yaa ta Yeezu a chen a yaa ga zik nuru wanyi ale wa cheena tenka po. Wa yoi ale Simon. Wa jam nyini ka Sairini. Sojima yaa yik wa a fe wa ate wa ji Yeezu jabarimu a va wa nana.

²⁷ Nuru boari nna yegayega ale jam va wa. Nipooba ale jam maa bo ba po, a yaa kum ale a kaari Yeezu nyin. ²⁸ Yeezu yaa virim nya ba a weeni ba ayen, “Jerusalem nipooba, ni kan a kum a te mi, ni a kum a te ni dek ale ni bisana. ²⁹ Dii nyin la, daa le cheena ate nuruba ale weeni ayen, ‘Nipok baai ale kan ka bisa la, baai ale kan biak nya la, baai ate bisa an noosi la a ta wein la.’ ³⁰ Dila powa ale nuruba a le weeni guuk kpeentana ayen, ‘Ni lo ti zuk,’ abe ba weeni guuk fiisana me ayen, ‘Ni lik ti.’ ³¹ Ni be wom wamagsini de, nipooba,

'Ase duoku ale yɔgsa alege ba a nyɛ nna la, ka boa a le di nyɛ ase ku nin ko?' "

³² Tuim kaasima nyam baye a te ba jam maa ta ba ale Yeezu a cheɲ ayen ba kpi ba.

³³ Ba ale jam paari juijui ate ba a wi ayen "Zukoluku La", ba yaa kpi wa jabarimu nyin. Tuim kaasima nyamma me bayewa ba kpi wanyi a zaani wa juga, wanyi me a zaani wa gala. ³⁴ Yeezu yaa weeni ayen, "M Koa, von te nuruma de dii nyin la, ba ze ba ale a nyɛ dii la."

Ba ale kpi wa la, ba yaa nak gban a lueri wa gattaɲa a chari chaab. ³⁵ Nuruma yaa za a nya wa, alege ba kpanɲa yaa nyɛ wa a la a weeni ayen, "Wa vari nuru ba chaab a basi, basi ate wa vari wa dek a basi ase wa nin ka Varibasidɔwa, waai ate wa lueri la."

³⁶ Sojima me a jam a nyɛ wa a la a pa da miisin a te wa a nyɛ ase ba a te wa ka zula la. ³⁷ ale a weeni ayen, "Fi dan ka Juuma naab, be vari fi dek a basi."

³⁸ Ba jam nmarisi ka jaab tapagi nyin ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a yaa pa di a maɲ wa jabarimu zuk.

³⁹ Tuim kaasimaɲa nyamma bayewa ate ba jam maa kpi ba a gum Yeezu po la, bala wanyi a yaa jam a le wa ayen, "Fi daa Varibasidɔwa? Be vari fi dek ale tama me a basi."

⁴⁰ Alege wa vaanchoawa a yaa toarin wa ayen, "Fi kan chali Naawen ya ale ba ale nyɛ ti meena bunyi dii la? ⁴¹ Ba ale nyɛ tama dii la, ku magsi kama dii nyin la, ka tama tuim kaasimaɲa tutuna ale nna ate ti boro a tuesi. Alege nuruwa de an kaasi wariya." ⁴² Wa biisi dila ale ge a yaa weeni ayen, "Yeezu, fi dan jam ase naab la, teeri m wari."

⁴³ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Wensie ate mi a weeni fu ayen jinla fi a le bo ale mu Naawen jigi."

⁴⁴ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsun la, wenbinni a yaa sobri ate ku yaa deri nyɛ nna birim ate legi a yaa lik tɛɲ kala meena a ta dila a jam paari kantueɲ ban buta, ⁴⁵ ate garuk kpion kuui ate ba pa lik a kasi buye Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri poori buye. ⁴⁶ Yeezu yaa kaari nna yegayega ate ku jueli ayen, "M

Koa, m pa m chiika a nyo fi nisima po". Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kpi.

⁴⁷ Sojima kpagini ale jam za dula a yaa nya dii ale nyɛ la, wa yaa te Naawen pimpauk a weeni ayen, "Nuruwa de a sum jam ka wayɔrisima nyɔɔ."

⁴⁸ Nuru boari ale jam jam ayen ba nya dii le di nyɛ la. Ba ale nya dii meena ale nyɛ la ba yaa pilim nmani a kuli ale sukaasun. ⁴⁹ Baai meena ale jam seba Yeezu nalimnyiini a chak la, ale nipok baai me ale jam va wa a nyini Galili a jam la, bala meena a jam za ka niɲniɲa alege a nya.

⁵⁰⁻⁵¹ Nuru wanyi ale jam nyini Juuma tɛɲ kanyi ate ba a wi ayen Arimatia, wa yoi a jam ale Josefi, wa jam ka nuru maɲ ale chim welensa nyɔɔ. Wa jam maa ka nisomma, po wanyi. Alege wa an jam siak ale ba ale poli a nyɛ Yeezu dii la. Wa kasim jam a limsi ka diipo ate Naawen a le jam soa nuruba la. ⁵² Josefi wa de ale jam cheɲ Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri kpiowa jabarimu zuk.

⁵³ Paalot yaa siak ate wa ga yeeri wa a ta nyini jabarimu zuk a siɲ, a yaa pa garupali peeluk a vili wa a ta wa ga gu pun vorub ate ba keru la po. Kpio an jam duak bu po a nya ya. ⁵⁴ Da dila dannu ka da dii ate ba a gomsu ba dek a limsi ba Vuusum Danni la. Vuusum Danni abe jam boro a piilim kama me.

⁵⁵ Nipok baai ale jam va Yeezu a nyini Galili tɛɲka a jam la a yaa jam va Josefi a cheɲ ga nya vorumu ate Yeezu dua bu po juijui la ⁵⁶ ale ge a yaa pilim nmani a ga gomsu kpa masisa.

Vuusum Danni a yaa ale jam paari la, ba vuusi kama ase ba sinsaɲa ale a sak ba dii la.

24

¹ Laasidi Dai saliuk yokyok wa ate nipooma yaa yiri ale ba kpa masisaɲa a cheɲ boosuku jigini. ² Ba yaa ga a paari a nya ale tintain dii ate ba pa lik boosuk noanni la ale di bilim ale ge boosuku noanni a basi. ³ ate ba yaa jo bu po alege ba an nya Nyɔɔwa Yeezu nyinɲa. ⁴ Ba yaa za dula jigini ate ku cha ba.

Nuruba baye a yaa jo garuk peeta ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim a deri za ba tenj. ⁵ Yogsom a yaa yik nipooma ate ba pa ba zuima a su tenj ate nuruma yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni a gisi nuru waai ale vua la kpilima sunsunja? ⁶ Wa ka dela, wa yiri kum po kama. Ni teeri wa ale jam weeni ni dii diipo ate ni jam bo ale wa Galili tenka po la. ⁷ Wa ale jam weeni ayen, ‘Mi Saalobiika ku a fe kama ate nuruba a yik mu a pa nyo tuimbaata nyam nisima po, ate ba kpi mu jabarim nyinj alege daa nata dai m le yiri kum po.’”

⁸ Nipooma yaa teeri wa wienja de ⁹ ate ba yaa pilim nmani a jam weeni nyaku de a sak wa naanviirima pi ale wanyiwa ale nuru mbala meena. ¹⁰ Nipooma jam ale Mæri waai ale nyini Magdala la, ale Joana, ale Jeemsi mawa Mæri, nyaba de ale nipooma ba chaab baai ale jam bo ale ba la yaa weeni wienja de a sak tuimtomdoma. ¹¹ Alege tuimtomdoma jigi, wienja de a jam chim ka sunsuelima, dila nyinj, ba an jam siak ayen ku ka wensie. ¹² Piita yaa yiri chali chen boosuku jigini a ga churi nya alege wa an nya jaaboa, ka gatta nyiini. Ku yaa cha wa nna yegayega ate wa kuli. Wa jam a poli ka dii dek chekki ale nye la.

¹³ Da dila dannii degadega ate Yeezu naanviirima baye a yaa jam a chen tenfiik ate ba a wi ka ayen Imayas, ka jam ka mæla nayopoi ale Jerusalem tenka. ¹⁴ Ba ale bo siuku po a chen la, ba yaa a biisi naai meena ale nye la. ¹⁵ Ba ale jam a biisi na wie ale a magsi na la, Yeezu dek a yaa forisi paari ba ate ba va chaab a chen ¹⁶ alege jaab ale jam nye ate ba an jam baga a minj wa. ¹⁷ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab wari ate nama biisi a chen la?”

Ba yaa za nna zimm ale sukaasunj. ¹⁸ Ba wanyi ate ba a wi ayen Kiliyopas, wala a yaa tulisi wa ayen, “Ka fi nyiini ale nichaano Jerusalem tenka po a ze wa naai ale bo ka po daanja de la?”

¹⁹ Wa yaa bek ba ayen, “Ka boan wie?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “A magsi chaab ale Yeezu Nazaret deno waai ale jam ka Naawen biisiteero ate wa wie ale wa biik

a pagra Naawen jigi ale nuru meena jigi la. ²⁰ Ate tama Puusika Yenni kpanja ale tenka nisomma a yaa yik wa ayen ba bo buusa a ko wa. Ba yaa sum kpi wa jabarim nyinj. ²¹ Alege tama jam a yiili kama ayen ka wala le wa vari Izirali tenka a basi, daa dila nyiini, ku daa nata ale jinla ate nyaku de meena a nye la. ²² Daa dila nyiini me, tama buuni po, nipooma ale weeni wari ate di cha ti nna yegayega. Ba chen ka wa boosuku jigini saliuk yokyokku de ²³ alege ba an nya wa nyinka. Ba yaa pilim jam a weeni ayen ba nya Naawen sabiiloba ate ba weeni ba ayen wa vua kama. ²⁴ Baai ale jam maa bo ale tama la ba gela a chen boosuku jigini kama a ga nya nipooma ale poom lij weeni ba dii la degadega. Ba an nya wa.”

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni ka betta! Ka boa ale soa ate ni an baga a ta siak ale Naawen biisiteeroma ale biisi dii la. ²⁶ Ku kan jam a fe kama ayen Kirisitawa ate Naawen a le tom ate wa jam la a nam ale wienja de abe wa ge nya wa zulaña?” ²⁷ Yeezu a yaa piilim deri a weeni wie naai meena ate ba nmarisi Naawen gbanka po a magsi chaab ale wa dek la kiri. Wa jam piilim ta nyini ka Moosis ale Naawen biisiteeroma meena a weeni na kie a sak ba.

²⁸ Ba yaa jam boro a moata tenfiik kaai ate ba a jam a chen la. Yeezu yaa nye ase wa a taam ka ninj la. ²⁹ Alege ba yaa yik wa a weeni ayen, “Ti kuli ga goa dii nyinj la, wenni boro a sinj kama ate tenka boro a sobri.” Wa yaa siak va kuli. ³⁰ Ba ale boro a de la, wa yaa pa boroboruk a nye Naawen jiam a wie ku a yaa pa a te ba ³¹ ate ba nina a yaa deri lagri ate ba minj wa ate wa yaa deri murum be ba nina po. ³² Ba yaa weeni chaab ayen, “Ti ale poom bo siuku po ate wa a biisi dii a magsi chaab ale ba ale nmarisi Naawen gbanka po dii la, an poom a te ti masim ti suniima po?”

³³ Ba yaa deri yiri bunyi a chen Jerusalem tenka. Dula jigini, ba yaa ga nya wa naanviirima pi ale wanyiwa ale ba tigi chaab a kali jigi yenj ale baai meena ale jam a maa kali ale ba la ³⁴ ale

ba kala a biisi ayen, “Ti Nyɔnɔwa a sum yiri kum po kama a pa wa dek a sak Simon.”

³⁵ Kiliyopas ale nwala yaa weeni a sak ba dii meena ale nyɛ siuku po la ale wa ale wie boroboruku ate ba miɲ wa dii la.

³⁶ Ba ale jam boro a biisi nna la, Yeezu dek a deri jam za ba sunsuɲ a weeni ba ayen, “Ni boro ale suyɔgini.”

³⁷ Ate yɔgsum nna yegayega a jam yik ba ate ba poli ayen ba nya ka kok. ³⁸ Alege wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ale a daani ni? Ka boa ale soa ate ni ta chichama ni zuimaɲa po? ³⁹ Ni nya m nisimaɲa ale m naɲsaɲa ate ni miɲ ayen ka mi dek ale la. Ni tiri mu a nya ate ni seba ayen daa kowa dii nyiɲ la, kok ka nyiɲɲa ale koba ase ni ale nya mi ale ta dii la.”

⁴⁰ Wa ale weeni dila la, wa yaa pa wa nisaɲa ale wa naɲsaɲa a sak ba. ⁴¹ Ba an diem jam siak ayen ku ka wensie, dii nyiɲ la, supeentik ale jam bo ba jigi ate ku cha ba me. Yeezu yaa bek ba ayen, “Ni ta jaab dela a de?” ⁴² Ba yaa pa jum digima te wa ⁴³ ate wa ɲobi ate ba nya.

⁴⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Wienɲa de degadega ate mi jam weeni ni diipo ate mi jam diem bo ale ni la, ayen wie ɲaai meena ale bo Naawen gbaɲka po ate Moosis ɲmarisi Sinsaɲɲa gbaɲka po la, ale Naawen biisiteerɔma gbaɲsaɲa ale gbaɲ kanyiwa ate ba a wi ayen Yiila Gbaɲ la po a magsi chaab ale mi la, ku a fe kama ayen ɲa chim wensie.”

⁴⁵ Wa yaa lagri ba popolaɲa ayen ba miɲ chak ba ale ɲmarisi dii Naawen Gbaɲka po la. ⁴⁶ Wa yaa weeni ba ayen, “Ba ɲmarisi ka po ayen, ku a fe kama ate Mi Varibasidɔwa ate Naawen le tom ate m jam la, a nam abe daa ɲata dai m yaa yiri kum po. ⁴⁷ Ku be a fe kama me ayen nuruba pa mi yonni nyiɲ a sak nuru meena tenzuk de ayen ba basi ba tuimbaataɲa tomka ate Naawen vonj te ba. Sinsaɲɲa de le piilim ka Jerusalem tenka a ta a cheɲ tenka meena. ⁴⁸ Nama dek be nya wienɲa de meena kama ale ni dek nina. ⁴⁹ Mi dek le basi ate m kowa ale puulim la a jam ni jigi. Alege, ku a fe kama ayen ni bo tenka de po a limsi ate pagrim nyini wenna mazuk a jam ni jigi.”

⁵⁰ Wa yaa de ba niɲ ate ba nyini tenka dek po a ta ba cheɲ ga paari Betani tenka, ate wa yaa zak wa nisaɲa a te ba niaka. ⁵¹ Wa ale jam boro a te ba niaka la, Naawen yaa deri pa wa a ta jueli wenna mazuk. ⁵² Ba yaa pilim cheɲ Jerusalem ale supeentik nna yegayega ⁵³ a kasim jam bo Juuma Puusika Yenni po a pak Naawen.

Yeezu Wamaŋsaŋa Wie Ate JŌON A NŊMARISI LA

¹ Piilimka po wenŋmazuk ale tenzuk meena a jam karo, alege Nyuvuri Wannu a poom a liŋ boro kama. Wannu nyiem kasim bo ale ka Naawen diipo meena. Wannu me ale Naawen dek a jam ka bunyi. ² A nyini ku piilimka po a ta a cheŋ, Wannu a nyiem kasim jam bo ale ka Naawen diipo meena. ³ Naawen ale basi ate wa nye wenŋmazuk ale tenzuk meena ale ŋanta baai meena ale bo wenŋmazuk ale tenzuk la. Jaab buui meena ka Naawen ale basi ate wa nye. ⁴ Nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, a bo ka Wannu jigi. Nyuvunni de ale ta bolim a jam tenzuk ayen nuru meena a nya. ⁵ Wa nyuvuri a nye se ka bolim ate ba toati ate bu a nya legi po dii la. Legini an baga a kpimsi bolimu.

⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Joon ate Naawen a tom wa. ⁷ Wa jam kama ayen wa sak nuruba bolimu wie, ate ba nya siuk a wom abe ba ta siaka. ⁸ Daa Joon a jam le bolimu, alege ka Naawen ale tom wa ayen wa jam a sak nuruba bolimu wie. ⁹ Wala a jam le bolim maŋka dek buui ale jam tenka meena po, ayen waai meena a baga a nya siuk a bo bu jigini.

¹⁰ Nyuvuri Wannu a jam bo ka tenka meena po. Naawen ale basi ate wa nye ka ale jaab buuri meena ale bo ka zuk la, alege tenka meena demma a jam ze wa le ka waai la. ¹¹ Wa jam ka wa dek tenka demma, jigi alege ba zeri wa. ¹² Alege baai ale a tuesi wa ale ta siaka ale wa la, wa te ba ka siuk ate ba chim Naawen bisa. ¹³ Nuruba a nyiem ale kasim a biak ba bisa dii la a kan basi ate ba a chim Naawen bisa. Ku jam daa nuruba dek yaalika nyiŋ ale soa ate wa chim ba ko. Ku jam ka wa dek yaalika nyiŋ ate wa chim ba ko.

¹⁴ Nyuvuri Wannu a jam chim ka nuru-biik ate Naawen a pa wa niaka ale wa wensienja a te wa ate wa jam a boro ale

ti. Wa nyiini ale wa Kowa Biik. Ate ti nya wa zulaŋa ale wa nalimu ate wa tuesi wa Kowa jigi la.

¹⁵ Joon a jam sak nuruba wa wie ale a kaari a weeni ayen, “Mi a weeni ni nuruwa de wie kama. Wa bo ka mi ŋaan a saŋ cheena. Wa liŋ boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la.”

¹⁶ Wa niaka ale zuak la nyiŋ ate wa baga a niak ti meena. Wa abe le kasim a niak ti kama diipo meena. ¹⁷ Naawen ale basi ate Moosis a pa wa Sinsaŋa a te nuruba alege ka Yeezu nyiŋ ate Naawen a sak ti wa niaka ale wa wensienja. ¹⁸ Nuru waai an diem a nya Naawen ya, alege wa be yeŋka waai ale Naawen ale ka bunyi ale ŋman bo wa jigi la, wala a sak ti wa wie kama.

¹⁹ Dai yen po Juuma kpaŋa ale jam bo Jerusalem tenka la a yaa tom Juuma Puusika Yenni tomteeroma ale baai ate ba a wi ba ayen Livaiba la, ba gela ayen ba cheŋ a ga bek Joon ayen, “Ka fi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?”

²⁰ Joon an jam a zeri ba tulisika alege weeni ba a lagri ayen, “Daa mi ale Varibasidowa.”

²¹ Ba yaa ŋman bek wa ayen, “Fi be ka wana? Fi ka Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi ayen Elaja la?”

Joon a yaa weeni ayen, “Mi daa wala.”

Ba yaa ŋman bek wa ayen, “Ka fi ale Naawen biisiteerowa waai ate tama a poli ayen Naawen ale tom wa ti jigi la?”

Joon ŋman weeni ba ayen, “Aawo, daa mi.”

²² Ba yaa weeni wa ayen, “Be weeni ti fi ale ka waai la. Kan daa di ate ti ŋman cheŋ baai ale tom ti la jigi, ba a yaali kama ayen ti weeni ba wari. Fi abe ka wana?”

²³ Joon a yaa weeni ba ayen, “Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi ayen Azaya la a jam ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po a weeni ayen Naawen a weeni ayen,

‘Mi ka lueluk kuui ale a kaari sagini po a weeni ayen,

teenti Nyonowa siuku a te wa jam.’ ”

²⁴ Juuma baai ale jam a tom Naawen Puusika Yenni tomteeroma ale Livaiba

Joon jigi la, a jam ka baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la. ²⁵ Baai ate ba tom la a yaa nman bek Joon ayen, “Kan daa fi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la a yaa se Elaja yaa Naawen biisiteero nwala, ka boa ale soa ate fi a te nuruma soka ale nyiamowa?”

²⁶ Joon a yaa weeni ba ayen, “Mi a te ka nuruba soka ale nyiam ayen m gomsi ba a magsi ate ba a limsi nuru waai a le cheena la. Wa deka a bo ti sunsun dela kama jinla. Nama deka a ze nuru wala ale ka waai la. ²⁷ Wala a bo ka mi naan a cheena. Mi posima ale m nin domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensa a te wa.”

²⁸ Wienja de meena a nye ka Betani tenka po, Joon a jam a te nuruma soka ka Jordan benni kunjon ndila.

²⁹ Vari ale veenti la Joon a yaa nya Yeezu ale wa cheena wa jigi, ate wa yaa weeni baai ale jam mwata dula jigini la ayen, “Ni nya, nuruwa de a nye ase ka posuk ate Juuma a nyiem a kasim a pa a ko a te Naawen la. Wala ale a basi ate Naawen a von tenka meena demma nye kaasunku. ³⁰ Ni teeri mi ale weeni wa wie dii ale ni la. Mi a lin weeni ni ayen nuru ale bo mi naan a cheena. Wa poom lin a boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la. ³¹ Mi poom a lin ze wa le ka waai la, alege mi lin deka wa nin a jam dela ayen m te nuruma soka ale nyiam ate m бага a pa wa a sak Izirali demma.”

³² Dula jigini ate Joon a yaa nman weeni ba ayen, “Mi nya Naawen Chiika ale ka nyini wenmazuk ase nangban la a sin a jam kali Yeezu zuk. ³³ Mi a jam ze wa le ka waai la, alege Naawen waai ale tom mi ayen m jam a te nuruba soka la a lin a weeni mi kama ayen, waai ate nama a nya ale Naawen Chiika a jam a wari wa zuk la, wala a le wa sueri ni suniimaja ale Naawen Chiika. ³⁴ Mi nya wienja de meena kama. Wensie ate mi a weeni ni ayen wa sum ka Naawen Biik.”

³⁵ Vari ale nman a veenti la, Joon ale wa naanviirima baye a yaa nman jam bo dula jigini, ³⁶ ate Joon a yaa nya Yeezu ale wa che a taamu. Joon a yaa weeni ba

ayen, “Ni nya nuruwa de, wa a nye ase ka Naawen Posuk la.”

³⁷ Wa naanviirima bayewa ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri basi wa ale che a ga va Yeezu. ³⁸ Ba le jam a vi Yeezu naan la, wa yaa chiem a nya ba ale ba wa wa naan la ate wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ate nama a gisi?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Arabi, fi yenni bo ka be?” (Arabi kiri ale Sagro.)

³⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni va mu a jam nya.” Ba yaa va wa a ga nya wa le bo juijui la. Ba jam a ga paari wa boka jigini ale wenni a gbelin kama ate ba yaa jam bo dula ate tenka a ga sobri.

⁴⁰ Nuruma bayewa wanyi a jam ka Andiru, Simon Piita suok. ⁴¹ Andiru ale jam a nman kuli yeri la, wa yaa deri a che a Simon jigi a ga weeni wa ayen, “Tama jinla a nya Kirisitawa waai ale Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la kama.” ⁴² Wa yaa ta Simon a che a Yeezu jigi.

Yeezu a yaa nya wa a weeni ayen, “Fi le Simon, Joon biika la. Mi a yaali ayen m te fu ka yue paali ayen Sifas dii ate nuruba ayen ba a wi fu la.” (Yue dila ale Piita ka bunyi, di kiri ale pun.)

⁴³ Vari ale nman veenti la Yeezu a yaa che a Galili. Wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Filip. Wa yaa weeni wa ayen, “Jam va mu.” ⁴⁴ Filip a jam nyini ka ten kanyi ate ba a wi ayen Beteseida. Andiru ale Piita me a jam nyini ka dula. ⁴⁵ Filip me a yaa che a ayen wa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Natani. Wa le ga nya wa la, wa yaa weeni wa ayen, “Moosis ale Naawen biisiteeroma a jam nmarisi Naawen gbanka po dila po dila po ayen Varibasidowa ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la, tama a nya wa kama. Wa ka Yeezu, Josefi biika, waai ale nyini Nazaret la.”

⁴⁶ Natani a yaa bek Filip ayen, “Ti бага a nya maaka Nazaret tenka po?”

Filip a yaa nman weeni wa ayen, “Jam a nya.”

⁴⁷ Ba le jam a ga mwata Yeezu la, wa yaa weeni baai ale jam bo ale wa la, ayen, “Ni

nya Izirali denowa de waai ale cheena mi jigi la, wa ka wensie nyɔɔ.”

⁴⁸ Natani a yaa ga paari Yeezu a bek wa ayen, “Fi nye ka se a seba mi?”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Fi ale poom kala kinƙanƙa teɲ la, mi nya fu kama ale ge ate Filip a wi fu.”

⁴⁹ Natani ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, “M Sagrɔ, fi sum ka Naawen biik. Fi ale Izirali Naawa.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ta siaka ale mi kama mi ale weeni ayen m nya ale fi kali kinƙanƙa teɲ la? Fi ale nya wakperikaliisa a gaam nyaku de.” ⁵¹ Dula jigini Yeezu a yaa cheemu a weeni baai ale jam za la ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ni le nya wenzuk ale ku lagri ate Naawen sabiiloma a nyini wenɲmazuk nna ase ba a siɲ Saalobiika zuk la ale ɲman pilim a jueli.”

2

¹ Daa ɲaye ale jam taam la, nuru wanyi a yaa faari nipɔk teɲ kaai ate ba a wi ayen Kena ate ka bo Galili la po. Yeezu mawa a jam boro kama. ² Ba yaa jam wi Yeezu ale wa ɲaɲviirima ayen ba jam nipɔkfiaka yenni. ³ Nipɔkfiaka nyɔɔwa a jam te nuru baai ale jam la ka daam. Daamu yaa le nueri la, Yeezu mawa a yaa ga weeni wa ayen daamu a nueri kama.

⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kan weeni mu dii ate mi ayen m nye la, dii nyiɲ la diipo ate mi a yaali ayen m nye wari la an diem a paari ya.”

⁵ Wa mawa ale wom wienɲa de la, wa yaa cheemu a weeni yenni tomteerɔma ayen, “Wa dan weeni ayen ni nye wari, ni nye.”

⁶ Samɔniɲ kpeensa siyuebi ale jam bo yenni po. Samɔniɲ kanyi a jam a su ase ka bogtiba naaniɲ nyiam la. Juuma a nyiem a dan boro a gomsɔ ayen ba de ɲandiinta, ba a ɲari nyiam a nyo samɔnsaɲa de po a sugri ba dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni yenni tomteerɔma ayen, “Ni ɲari nyiam a sueri samɔnsaɲa.” Ba yaa ɲari a sueri, ⁸ wa yaa weeni ba ayen, “Ni ɲari bu a ta ga te waai ale ka kpagini a nya nichamma zuk la.” Ba yaa

ɲari nyiamu a ta ga te wa. ⁹ Kpagini ale lam nya buui ale tagri a chim daamu a nya la, wa yaa ze bu le nyini ka juijui la, alege ka yenni tomteerɔma baai ale ɲari a ta ga te wa la, nyiini ale seba bu le nyini juijui la. Kpagini a yaa wi nipɔk fiaka nyɔɔwa a weeni wa ayen, ¹⁰ “Nuruba a dan wi ba dɔaba ayen ba jam ate ba de ɲandiinta, ba nyiem a liɲ a pa ka da masik a te ba ate ba nyu. Ba yaa dan nyu da masika a chak, yenni tomteerɔma a nyiem a yaa pa ka da buui ale kan masa la a ɲman ta nyini a gum du ayen ba nyu. Alege fi tomteerɔma a pa ka da masika a ta wari ɲaɲ a jam.”

¹¹ Yeezu a piilim tom ka wakperikaliika de Kena teɲka ate ka bo Galili po la. Wakperikaliika de a jam sak ka wa ɲaɲviirima ayen Naawen pagrimu a bo wa jigi kama. Dila nyiɲ ate ba yaa a jam ta siaka ale wa.

¹² Nipɔk fiaka diintaɲa ale jam a taam la, Yeezu ale wa mawa ale wa yuama ale wa ɲaɲviirima a yaa basi dula jigini ale ge cheɲ teɲ kanyi ate ba a wi ayen Kapernaum a yaa bo dula daa maga.

¹³ Juuma Gaambasika Tigini a jam mɔata kama ate Yeezu ale wa ɲaɲviirima a yaa cheɲ Jerusalem teɲka. ¹⁴ Ba yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po. Dula jigini wa yaa nya nuruba yegayega ate ba boro a ta niiga ale piisa ale nangbaɲsa a da. Baai me ale jam ta ligra a tagri la a kala dula jigini. ¹⁵ Yeezu a yaa yaali miisa a melim chaab ase fiɲ la a yiaɲ niiga ale piisaɲa ale duɲsa si chaab a ta nyini. Wa ɲman yik baai ale ta ligra a tagri la tebulitaɲa a tulim kpib ate ba ligraɲa meena a waɲ teɲ. ¹⁶ Wa le nye dila a nueri la, wa yaa weeni baai ale ta nangbaɲsaɲa a da la ayen, “Ni pa ɲantaɲa de meena dela a ta nyini. Ka boa ate nama a nye wienɲa de meena ale pa m kowa yenni a chim yaba?”

¹⁷ Wa ɲaɲviirima ale wom dii ate wa jam a biisi la, ba yaa teeri dii ate ba jam ɲmarisi Naawen gbaɲka po dila po dila po a weeni ayen, “Mi ale a yaali Naawen yenni dii la a le ku nye ate mi kpi.”

¹⁸ Juuma kpan̄ṅa a yaa jam bek Yeezu ayen, “Ka wana dek ale te fi siuk ayen fi nyiem a tom tuimaṅa de meena? Be tom wakperikaliik ate ku sak ti ayen fi ta siuk a tom dila.”

¹⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni be nak Juuma Puusika Yenni de a lonsi tɛɲ ate mi a ṅman se di a nueri daa ṅata po.”

²⁰ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama nuruma a pa ka bena pisinaansi ale ṅayuebi a se di. Tama a be dan nak di a lonsi, fi ale baga a pa daa ṅata a ṅman se di a nueri?”

²¹ Alege Yeezu an jam biisi a magsi chaab ale ka Juuma Puusika Yenni dii ale bo Jerusalem tɛɲka po la. Wa jam biisi a magsi chaab ale ka wa dek nyiṅka.

²² Yeezu ale jam a kpi ate Naawen a basi ate wa yiti kum po la, wa ṅaṅviirima a yaa jam teeri dii ate wa weeni la. Ba yaa jam ta siaka ale Yeezu ale weeni ba dii la, ale ba le ṅmarisi wa wie Naawen gban̄ka po dii la ka wensie.

²³ Yeezu ale jam boro a de Juuma Gaambasika Tigini Jerusalem tɛɲka po la, nuruba yegayega a jam nya wa wakperikaliik sii ate wa jam a tom la, a yaa ta siaka ale wa. ²⁴ Alege Yeezu an jam a pa wa dek a te ba, dii nyiṅ la wa jam seba ba le ka nuru baai la ka meena.

²⁵ Wa an jam a yaali ayen waai a sak wa ba le ka nuru baai la dii nyiṅ la wa seba ba popolaṅa kama.

3

¹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Nikodimusi. Wa jam ka Juuma kpan̄ṅa po wanyi ale Farisiima po me wanyi. ² Yok kunyi po ate nuruwa de a yaa cheṅ Yeezu jigi a ga weeni wa ayen, “M Sagrɔ, tama seba fi ka sagrɔ waai ate Naawen a tom fu. Nuru an baga a tom tuimkperikaliik sii ate fi a tom la ka Naawen a nin bo ale wa.”

³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an baga a jo Naawen naamu po, ka ba nin pilim biak wa.”

⁴ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, “Ba ale nyɛ ka se a pilim biak nuru waai ale chim ya? Wa an ṅman baga a jo wa mawa ponni po ate ba a biak wa buye.”

⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an baga a jo Naawen naamu po, ka ba nin biak wa ale nyiam ale pilim biak wa ale Naawen Chiika. ⁶ Nurubisa a biak bisa kama alege Naawen Chiika a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁷ Kan te ku cha fu dii nyiṅ la mi ale a weeni ayen se ba nin pilim biak fu la. ⁸ Vioku a fuk a cheṅ ka juijui meena ate ku a yaali la, ate fi me a wom ku fukka, alege fi ze ku le nyini juijui la yaase ku ale a cheṅ juijui la. Ku abe ka dila ale waai meena ate Naawen Chiika a biak la.”

⁹ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, “Nyaku de ale nyɛ ka se a baga a nyɛ?”

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ka sagrɔ kpion̄ a bo Izirali tɛɲka alege an baga a miṅ mi ale weeni fu dii la kiri ya?

¹¹ Wensie ate mi a weeni fu ayen ti a biisi ka wie ṅaai ate ti seba ṅa, la ale a weeni wie ṅaai ate ti nya ṅa la a sak alege ni waai a kan siagi. ¹² Ni ka siaka ale mi ase m nin weeni tɛɲka de zuk wie, ni abe ni nyɛ ka se a ta siaka ale mi ase m nin weeni wen̄mazuw wie. ¹³ Nuru karo a jueli wen̄mazuwa ka Mi Saalobiika ale nyini wen̄mazuw a jam tɛɲzuk de.

¹⁴ “Ase Moosis ale jam pai kutuku a nyɛ waamu a magim dua won̄ku nyiṅ a zak zaani sagini po la, dila dek ate ba le yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyiṅ a zak zaani. ¹⁵ Ate waai meena ale a ta siaka ale mi la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka. ¹⁶ Naawen a yaali tɛɲka meena demma ka nna yegayega ate wa tom wa be yeṅka ba jigi, ate baai ale ta siaka ale wa la a kan kpi alege ba le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁷ Naawen an tom wa biika ayen wa jam chim ka tɛɲzuk meena demma buteero, alege wa jam chim ka ba varibasido.

¹⁸ “Baai ale ta siaka ale Naawen biika la, Naawen a kan bu ba buusa. Baai ale kan ta siaka ale wa biika la, Naawen a poom bu ba buusa kama, dii nyiṅ la ba an ta siaka ale wa be yeṅka. ¹⁹ Naawen ale a poli ba jigi dii la ale nna. Wa biika a nyɛ se ka bolim ate wa tom ate wa jam tɛɲzuk meena la. Nuruba yegayega a lueri ka legini po boka alege a kan yaali ayen ba bo bolimu ale a nya juijui la, dii nyiṅ la

ba a tom ka wabaata. ²⁰ Ba seba ayen ba dan bo bolimu nyaka jigini a tom ba wabaatana, waai meena a le nya dii ate ba a nye la kama. Ka dila ale soa ate ba kan yaali ayen ba moata bolimu jigini. ²¹ Alege baai ale a tom dii ale ka wensie la, bala a kan chali bolimu jigini boka. Ba a tomu ba tuimana ate na a sak kama ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la.”

²² Ku de naan nyin, Yeezu ale wa naanviirima a yaa basi dula jigini ale ge chej tenj kanyi ate ka bo Judia. Ba ale wa a yaa jam bo dula daa maga dega a te nuruba soka ale nyiam. ²³ Joan me a jam a te nuruba soka ale nyiam tenj kanyi po ate ba a wi ayen Enon, ka an yalima ale Salim tenka, dii nyin la nyiamu a jam zuak kama dula jigini. Nuruba a yaa jam a chej wa jigi ate wa a te ba soka ale nyiam. ²⁴ Ku de naan nyin ale ba yik Joan a ligi la.

²⁵ Dai yen po ate Juuma po ba wanyi a yaa jam Joan naanviirima jigi a ta nampaga ale ba soka teka nyin. ²⁶ Ba yaa jam Joan jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagro, fi baga a teeri nuru waai ale poom a bo ale ti Jordan benni kauk kunjula ale dii ate fi poom a weeni wa wie a sak ti la? Yogyogla de wa yaa te ka nuruba soka ale nyiam ate waai meena a chej wa jigi.”

²⁷ Joan a yaa weeni ba ayen, “Nuru an baga a lueri wari wa dega, ka Naawen a nin te wa. ²⁸ Nama teeri ayen mi a poom weeni ni ayen daa mi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la. Naawen a tom mi ate mi de ka wa nin a jam ayen m gomsu wa siuku a magsi a te wa. ²⁹ Nuru waai a dan faari nipok, ka wala dek ale soa wa. Mi a nye ase ka nipok fiaka nyonowa doa la. Mi sui a peenti kama ayen mi a moata wa ale a wom wa lueluku. Nuruma a dan a basi mi ale ge a chej Yeezu jigi ayen wa te ba soka ale nyiam, kula a peenti mi sui ka nna yegayega a gaam ku le poom ka dii la. ³⁰ Ku magsi kama ayen wala a jueli nmai abe mi a bo tenj.”

³¹ Waai ale nyini wennmazuk la a gaam waai meena kama. Waai ale nyini tenjuk de la, ka tenjuk de nuru ale a biisi tenjuk

de wie, alege waai ale nyini wennmazuk la a gaam waai meena kama. ³² Wa a weeni ka wie naai ate wa nya ale wom la alege waai a ka siaka ale na. ³³ Alege waai ale ta siaka ale wa wienja la a sak kama ayen Naawen ka wensie nyono. ³⁴ Waai ate Naawen tom la a biisi ka Naawen wienja, dii nyin la Naawen a basi ate wa Chiika a bo ale wa kama. ³⁵ Naawen a yaali wa biika kama ate wa pai jaab buuri meena pagrim a te wa. ³⁶ Baai meena ale ta siaka ale wa biika la a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. Baai meena me ale kan ta siaka ale wa ale kan va wa noai la, a kan nya nyuvuri dila, alege Naawen ale waali ba.

4

¹⁻² Farisiima a yaa jam wom ayen nuruba yegayega a jam va Yeezu naan ale a basi ate wa a te ba soka ale nyiam a gaam Joan. Daa Yeezu dek ale jam a te nuruma soka, alege ka wa naanviirima. ³ Yeezu ale jam a min ayen Farisiima a wom kama la, wa ale wa naanviirima a yaa basi Judia ale nmani a chej Galili. ⁴ Yeezu a yaa poli ayen ba le va ka siuk kuui ale a va Samaria la a chej Galili.

⁵ Ba yaa jam paari Samaria tenj kanyi ate ba a wi ayen Saika. Saika ale talim buui ate Juuma kokpienka Jakob a pa te wa biika Josefi dila po dila po la an jam yalima ale chaaba. ⁶ Vili dii ate Jakob a jam tu la a bo ka dula jigini. Yeezu ale jia la wa yaa kali vilini tenj a vuusi. Wenbinni a jam jueli ka wenzuk sunsun.

⁷⁻⁸ Wa naanviirima a yaa basi wa ale ge chej tenka po ayen ba da nandiinta a ta jam. Yeezu ale diem kala a vuusi la, Samaria nipok wanyi a yaa jam ayen wa nari nyiam vilini po. Yeezu a yaa weeni wa ayen wa nye nyiamu a te wa ate wa nyu.

⁹ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Juu alege mi a chim Samaria tenka nipok. Ka boa ale soa ate fi a juisi nyiam mi jigi ya?” (Juuma a kan pai tama beerisa a nyu nyiamoa, ba abe kan de tama china po.)

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ase fi dan seba Naawen tiirimu kama ale waai ale a juisi nyiamu fi jigi la, fi ate le juisi

nyiam wa jigi ate wa te fu nya buui ale a te nyuvuri la.”

¹¹ Nipowa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, fi ka janarimɔa alege vilini me a limsa. Fi ayen fi nya, nya bula ka be a te mi? ¹² Tama kokpienka, Jakob, ale tu vilini de dila po dila po, ayen wa ale wa dok demma ale wa dunsana a nya nyiam a nyu di po. Fi a be zuak a gaam ti kokpienka Jakob kama?”

¹³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Baai meena ale a nyu nyiam vilini de po la, nyanyuila ale nman a yik ba. ¹⁴ Baai meena ale a nyu nya buui ate mi a te ba la, nyanyuila a kan nman yik ba diipo diipo. Mi ale m te nya buui la ale kasim a buli kama a te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹⁵ Nipowa a yaa le ga wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, “M nyɔɔ, be te mu fi nyiamu de ate nyanyuila a kan nman yik mu ate m nman jam dela a nari nyiamɔa.”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Chen a ga wi fi chorowa ate ni jam.”

¹⁷ Wa yaa weeni wa ayen, “Mi ka chora.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ale weeni dii la ka wensie. ¹⁸ Fi yali nidɔaba a paari ka ku noai bunu nidɔa waai ate fi boro ale wa jinla la wala ka fi nɔɔ. Fi ale weeni mu dii la ka wensie.”

¹⁹ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M nyɔɔ, fi ale a biisi dii la a basi kama ate m miɲ ayen fi ka Naawen biisiteerɔma po wanyi. ²⁰ Nya guuk kpionku de kuui ale za dela la. Ti kokpiensana a puusi a te Naawen ka kula zuk alege nama Juuma a weeni ti ayen ka Jerusalem tenka ale Naawen puusi teka jigi.”

²¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku dannu a cheena ate nuruba a kan nman puusi a te Naawen guuku de zuk yaase Jerusalem tenka po. ²² Nama Samaria demma, ni sum ze waai dek ate ni puusi a te la. Tama Juuma a seba waai dek ate ti puusi a te la kama. Dii nyin la, wala ale basi ate Juuma po wanyi a vari tenka meena demma ba tuimbaatana po a basi. ²³ Ku dannu a cheena kama ate baai ale a puusi a te Naawen ale wensie la a jam

puusi dila, dii nyin la wa Chiika a bo ka ba suniimana po. Ti Kowa Naawen ale a yaali ayen nuruba a puusi a te wa dii la ale la. ²⁴ Naawen ka Chiik, ka dila ale soa ate nuruba an baga a puusi a te wa, ase ka kula nyɔɔwa a nin lin ta wa Chiika wa sunum po ate ka maari wa.”

²⁵ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M seba ayen Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la a le jam. Wa dan jam, wa le sak ti wie meena.”

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ka wala waai ale a biisi ale fu la.”

²⁷ Wa le a diem boro a biisi la, wa nyanviirima a yaa deri nman jam. Ba le nya Yeezu ale nipowa a za a biisi la, ku yaa deri cha ba nna yegayega, alege ba waai an jam a begi wa ayen ka boa ate wa a biisi ale wa yaa se jaab buui wari ate ba a biisi la.

²⁸ Dula jigini nipowa a yaa basi wa nyiamu liika ale nmani a chen tenka po a ga weeni nuruma ale bo dula jigini la ayen, ²⁹ “Ni jam a nya nuru ale weeni mi wie naai ate mi nyɛ la. Wala ale baga a chim Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?” ³⁰ Ba le wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri nyini a chen Yeezu jigi.

³¹ Ase nipowa ale jam bo siuku po a kuli la, Yeezu nyanviirima a yaa saalim wa ayen, “Ti Sagrɔ, ti a saalim fu ayen fi nɔa nandiintana a de.”

³² Wa yaa weeni ba ayen, “Nama a ze nandiin tii ate mi a tara ayen m de la.”

³³ Wa nyanviirima a yaa bek chaab ayen, “Ka nuru yaa be le ta nandiinta a jam a te wa ale ge tama a ze ya?”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi dan va Naawen waai ale tom mu la yaalika ale a tom tuimana naai ate wa pa te mu la a nueri, kula a nyɛ a se ka nandiintana tii ate m nyiem a kasim a de la. ³⁵ Juuma kpanna a nyiem a kasim a weeni ayen ku dan paari chiisa sinaansi po, ti le che ti nantana, alege mi a weeni ni kama ayen, ni dek a pa ni nina a nya kadugšana. Nantana a za magsi ka cheka yɔgyɔgla de. ³⁶ Nuru waai ale a che nantana la a tuesi tutuna kama. Wa ale a tigi nanteena la a nyɛ ase ka nuruba la, ate nuru bala a

nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Dila nyin boridowa ale cheerowa sue ale peenti ale chaab.”

³⁷ Yeezu a yaa nman weeni wa njanviirima ayen, “Juuma kpanja a nyiem ale kasim a weeni dii ayen nuru wanyi ale a bori ate wanyi me a che la, ka wensie. ³⁸ Ku a nye ase ka mi ale tom ni ayen ni chej a ga che nanta Naawen kaduka po. Nuru yonta ale bori ba ale chej ale ge ate nama ayen ni nya ba tuimaña nyuenta.”

³⁹ Samaria tenka nipowa ale ga weeni wa tenka demma ayen ba jam a nya nuru waai ale weeni wie naai meena ate wa nye la, ba yegayega a yaa jam ta siaka ale Yeezu. ⁴⁰ Ba yaa jam wa jigi a saalim wa ayen wa jam a bo ale ba. Yeezu a yaa siak a wari ba jigi daa naye.

⁴¹ Wa le jam bo ale ba la, wa yaa sak ba Naawen wie ate ba yegayega a ta siaka ale wa a gum baai ale poom a ta siaka la po. ⁴² Ba yaa weeni nipowa ayen, “Tama an ta siaka ale wa ka fi ale weeni ti dii la nyiini nyinja, alege ka wa sakka nyin ale soa ate ti ta siaka ale wa. Ti seba ayen ka Naawen ale sum a tom wa ayen wa jam a vari tenzuk meena demma ba tuimbaata po a basi.”

⁴³ Daa magla ale jam taam la, Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge chej Galili. ⁴⁴ Wa dek a poom weeni kama ayen Naawen biisiteero dek tenka demma a kan te wa zula. ⁴⁵ Ba ale paari Galili la nuruma a jam te wa tia kama dii nyin la ba chej ga de Gaambasika Tigini Jerusalem kama ale nya wie naai meena ate wa tom la.

⁴⁶ Yeezu a yaa nman chej Kena tenka ate ka bo Galili la. Ka dula jigini ate wa nye ate nyiamu a tagri a chim daamu la. Kpigi dinyi a yaa jam bo dula jigini ate wa biik a yaa bo Kapernaum tenka po a wiak. ⁴⁷ Wa le wom ayen Yeezu a basi Judia ale nman jam Galili la, wa yaa jam Yeezu jigi ayen wa saalim wa ate ba va chaab a chej Kapernaum tenka ate wa tebi wa biika waai ale moata kum la. ⁴⁸ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Nuruba a kan ta siaka ale mi a se ka mi a lin tom wakperikaliisa ate ba nya.”

⁴⁹ Kpagini a yaa weeni wa ayen, “M Nyono, fi dan kan va mu a kuli nwuli, m biika a le kpi.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kuli yeri a ga nya fi biika ale wa ta nyinyogsa kama.”

Kpagini a yaa deri siak ale Yeezu ale weeni dii la a yaa le ge a kuli. ⁵¹ Wa le jam bo siuku po a kuli la, wa tomteeroma ba gela a yaa tu wa siuku nin a weeni wa ayen, “Fi biika a ta nyinyogsa kama.”

⁵² Wa yaa bek ba ayen, “Ka dimpo ate wa nya nyinyogsa?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka deemwa wein gbelini ate wa yuamu a basi wa.”

⁵³ Biika kowa a yaa deri teeri ayen ka diipo ate Yeezu a weeni wa ayen wa biika a nya nyinyogsa kama la. Wa yaa ga paari yeri a nya ale dii ate wa tomteeroma a weeni wa la sum ka wensie. Wa le wa dokdemma meena a yaa ta siaka ale Yeezu dii ate wa nye la nyin.

⁵⁴ Yeezu ale nyini Judia a jam Galili la wa tebi kpagini biika a gum wa wakperikaliisa po a nye ka buye.

5

¹ Daa magla ale jam a taam la, Yeezu a yaa nman chej Jerusalem tenka ayen wa maa de Juuma tigi dinyi. ² Beli fiik ale jam bo dula a moata tenka nansuintana kunyi ate ba a wi ayen piisa nansiun. Juuma a wi dula jigini ale ba dek tenka biika ayen ka Betezata. Kusunta tinu ale jam gilim benni noanni. ³ Yuariba yegayega ale jam dua kusun tila po. Ba gela a jam ka yeeba, ba gela me a chim gbanisa, ba gela me nansa ale ba nisima a kpi a yaa dua a limsi nyiamu choaka. ⁴ Naawen sabiilo a nyiem ale jam a sin nyiam po a pun. Wa dan pun jueli waai ale de nin a sin nyiamu po la a nya nyinyogsa kama. ⁵ Nuru wanyi a yaa maa boro ate yuamu a ta wa paari bena pisita ale naanin. ⁶ Yeezu a yaa nya wa ale wa dua, wa yaa deri seba ayen tuemu a yik wa ate ku beni kama ate wa yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen fi nya nyinyogsa?”

⁷ Yuarowa a yaa weeni wa ayen, “M nyono, nyiamu a nyiem a dan choa, m ka nuru ate wa pa mu a ta ga a nyo

bu po nwuli. M nyiem a dan pii nyin a yaali ayen m forisi a paari bu, nuru yon a nyiem ale a de nin a paari du ale a ge mu.”

⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiti a zaani abe fi kpamsi fi tiaka a chej.” ⁹ Nuruwa a yaa deri nya nyinyogsa a yiti zaani ale kpamsi wa tiaka a chej.

Dai dii dannii ate nyaku de a nye la a jam ka Juuma Vuusum Dai. ¹⁰ Juuma kpanja ba gela a yaa nya Yeezu ale tebi nuruwa dii la a yaa weeni wa ayen, “Ku a kisi kama ate fi ji fi tiaka tama Vuusum Danni po.”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale tebi mu la ale weeni mu ayen m pai tiaka a chej.”

¹² Ba yaa bek wa ayen, “Ka wana ale weeni fu ayen fi nye ku de?”

¹³ Nuru waai ale nya nyinyogsa la a jam ze Yeezu ale ka waai la, dii nyin la nuru boari ale jam bo dula ate Yeezu a moali nyini.

¹⁴ Ku njaan nyin Yeezu a yaa nman nya wa Juuma Puusika Yenni po a weeni wa ayen, “Yogyogla de fi yaa ta nyinyogsa kama. Be kan nman a tom tuimbaata. Fi dan nman tom tuimbaata, fi le nam a gaam ku le jam ka dii la.”

¹⁵ Yeezu ale ga weeni wa nyaku de a nueri la, nuruwa a yaa deri nyini a chej a ga weeni Juuma kpanja ayen ka Yeezu ale tebi wa. ¹⁶ Ba le ga wom ayen ka Yeezu ale jam tebi nuruwa ba Vuusum Danni la, ba yaa deri a daani Yeezu nna yegayega.

¹⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “M Kowa Naawen a kasim a tom wa tuimaña kama diipo meena. Mi me a tom ase ka wala la.”

¹⁸ Yeezu ale ga weeni ayen ka Naawen ale wa Kowa la, ku jam a nye ase wa ale wa ka bunyi la. Wa wienja de meena ale wa le kaasi ba Vuusum Danni dii la a jam basi kama ate ba nina a jam muni ate ba a yaali ayen ba ko wa.

¹⁹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen mi waai ale ka Naawen biik la an baga a nye mi dek nyin wari ya. Dii meena ate m Kowa a tom la, mi me a tom ka dila degadega.

²⁰ Wa a yaali mu ale a sak mu dii meena

ate wa dek a tom la. M Kowa Naawen ale sak mu wa kpeema ate m tom ate nja zuak a gaam nyaku de ate ku cha ni. ²¹ Ase wa ale basi ate kpeeba a yiti kum po la. Mi waai ale ka wa biik la, mi me ale te baai ate mi a yaali la nyuvuri. ²² Wa kan bo nuruba ba tuimbaata buusa. Wa pa dila a nyo ka mi nisima po. ²³ Ate waai meena a te mu zula ase ba ale a te m Kowa dii la. Waai ale kan a te mi zula la, a kan te mi Kowa Naawen waai ale tom mi la me zula.

²⁴ “Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni ni la nalimnyiini. Baai meena ale a wom mi sakka de ale ta siaka ale Naawen waai ale tom mi la, wa le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen a kan bu wa buusa dii nyin la ba poom nya nyuvuri kama. ²⁵ Wensie ate mi a weeni ni ayen ku dannii a cheena, di be poom a pa a kama ate baai ale a nye ase kpeeba la ale wom Naawen Biika lueluk a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ²⁶ Ase m Kowa ale basi ate nuruba a boro la, wa te mu pagrim kama ate mi me a basi ate nuruba a boro. ²⁷ Wa te mu siuk kama ayen m bo nuruba buusa dii nyin la mi ka Saalobiik. ²⁸ Ni kan basi ate mi ale a weeni ni dii la a cha ni. Ku dannii a cheena kama ate baai meena ale kpi la a wom mi lueluku a yiti kum po. ²⁹ Baai meena ale tom tuimansa la, m Kowa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Baai meena me ale tom tuimbaata la, wa le yiti ba kum po abe wa te ba waalika.

³⁰ “Mi an baga a tom mi dek wari ya. Mi a bo buusa ase ka Naawen ale weeni mu dii la. Dila m boteka ka wensie. M kan yaali ayen m va m dek yaalika, alege ka waai ale tom mu la yaalika ate mi a va.

³¹ “Dan ka mi nyiini ale weeni ni mi ale ka waai la, nama ate a weeni kama ayen m wienja a daa wensie. ³²⁻³³ Alege Joón waai ale jam a te nuruba soka la a za ka mi njaan, dii nyin la njaai meena ate wa a sak nuruma mi wie la, ka wensie. Nama dek a tom nuruba ate ba chej wa jigi ate wa biisi mi wie kama. ³⁴ Mi nin ka ale dii ate nuruba a biisi mi wie la, alege mi a weeni ni kama ayen ni a teeri dii ate Joón a weeni mi wie la ate ku maari ni ate ni

nya varibasika. ³⁵ Joon a jam a nye ase ka zeun ate ba toati ate ku a nyagsi ate wa ale biisi dii la a peenti ni sue. ³⁶ Joon a sak nuruba mi wie, alege wie gela ale boro a sak nuruba mi wie a gaam Joon ale a sak ni dii la. Tuimkperikaliik sii ate mi Kowa a tom mi ayen m jam a tom la, njala ale a sak nuruba ayen ka wa ale waai ale tom mu la. ³⁷ Nama an diem a wom wa lueluwa a yaase ni nya wa, alege wa a kasim a sak nama mi wie kama. ³⁸ Wa tom mi ka nama jigi, alege ni ka siaka ale mi. Ka dila ale soa ate wa sinsanja a ka ni suniimanja po la. ³⁹ Nama a kasim a karim Naawen gbanja kama daa meena dii nyin la nama a poli kama ayen ka karimka a le basi ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Alege wa gbanja a diem a sak nama ka mi wie, ⁴⁰ alege nama a kan yaali ayen ni jam mi jigi ya ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka.

⁴¹ “Mi kan yaali ayen nuruba a pak mu, ⁴² alege mi seba ni ale ka nuru baai la nalimnyiini, a seba me ayen ni kan yaali Naawen ya. ⁴³ M Kowa Naawen ale tom mu ayen m jam a zaani wa nanjula po, alege nama an tuesi mu. Alege nuru waai a dan jam wa dek nyin, ni a tuesi wa kama. ⁴⁴ Nama a yaali chaab zula teka alege ni kan yaali zula naai ate Naawen ale baga a te ni la. Ni be ni nye ka se a ta siaka ale mi? ⁴⁵ Nama a kan poli ayen mi a le ta biisigaamka ale ni m Kowa ninja. Nama a ta ka popola Moosis jigi ale wa le a sak ni dii la. Wala ale waai a le wa biisi a gaam ni la. ⁴⁶ Ase ni dan jam ta siaka ale Moosis kama, ni te ta siaka ale mi kama dii nyin la wala ale nmarisi mi wie. ⁴⁷ Ni be ale kan ta siaka ale Moosis ale nmarisi dii la, ni le nye ka se a ta siaka ale mi?”

6

¹ Ku de naan nyin, Yeezu ale wa naanviirima a yaa basi dula jigini ale ge a nmani a taam Galili mogi kpeeni kunjonini. Mogini de yue di choa a jam le Tiberiasi mogi. ² Ba le jam a chen la, nuru boari a yaa va ba, dii nyin la ba nya Yeezu ale jam a tom wakperikaliik sii ale yuaroma tebika la. ³ Yeezu ale wa naanviirima ale ga paari dula jigini la,

ba yaa a ga jueli a kala guuk kunyi zuk. ⁴ Juuma Gaambasika Tigini a jam moata kama. ⁵ Yeezu a yaa cheemu a nya nuru boanni ale ba cheena ate wa yaa bek Filip ayen, “Ti ti nya nandiinta ka be a te nuru boanni nna ate ba de?” ⁶ Wa dek a jam seba dii ate wa ayen wa nye la kama, alege wa jam a yaali kama ayen wa nye Filip a nya.

⁷ Filip a yaa weeni wa ayen, “Ti dan kan pai ligra a gaam naai ate ti ta la a da nandiinta ku kan paari a de ba ale maga dek me.”

⁸ Filip ale ga weeni nyaku de a nueri la, Andiru, Simon Piita yuawa, a yaa weeni Yeezu ayen, ⁹ “Nidobabili wanyi ale bo dela a ta borobotta tinu ale juma naye, alege nantana de a kan paari nuruma de meena.”

¹⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate nuru boanni a kali ten.” Wuuk yegayega ale jam bo dula jigini. Nuruma a yaa kali ten. Ba nidoama nyiini a jam ka tusa nanu. ¹¹ Yeezu a yaa pa borobottana ale juma a puusi a te Naawen ayen wa niak ti ale ge a pa chari nuruma ate ba njobi. Ba ale chari a te waai meena a ga nueri la, ba meena a yaa njobi chak. ¹² Yeezu a yaa weeni wa naanviirima ayen, “Ni chen a ga pisi nandiin talana ate bala a kan kaasi.” ¹³ Ba yaa pisi nandiin tii ate nuru boanni a de ale tali la a sueri busa pi ale siye.

¹⁴ Nuruma ale nya wakperikaliik kaai ate Yeezu a tom te ba la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a sum ka biisi-teero waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa sin jam tenzuk de la.” ¹⁵ Yeezu ale ga wom dii ate ba jam a biisi ale chaab la, wa yaa yiti dula jigini a chen a nyini guuku zuk a sin ten a chen a jo guutana po wa dek wa nyiini. Wa jam seba ayen ba nina ale muni ayen ba yik wa ale pagrim a bobi ba naab.

¹⁶ Wenni ale jam a sin la, wa naanviirima a yaa nman chen mogi kpeeni noai, ¹⁷ a ga jo naarun po ayen ba taam kunjonini ndila a ga paari Kapernaum tenka. Tenka ale jam a sobri la, Yeezu an diem a jam ba jigi ya. ¹⁸ Va kpion a yaa deri a yiti a fobi ba

naarunƙu ale a nyɛ ate nyiamu a choa nna yegayega. ¹⁹ Wa ɲaanviirima ale damu ba ɲaarunƙu a cheɲ ga paari mɛɛla ɲata yaase ɲanaansi la, ba yaa nya Yeezu ale wa bo nyiamu zuk a cheɲ cheena ba jigi. Ba le ga nya wa la, yɔgsum a yaa deri yik ba. ²⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ka mi. Ni kan chali yɔgsumɔa.” ²¹ Wa le ga paari ba ɲaarunƙu la, ba meena sue a yaa peenti ate ba weeni wa ayen wa jo ba ɲaarunƙu po. Yeezu ale ga jo a gum ba po la, ba yaa deri paari kunƙonɲini kauk kuui ate ba a cheɲ la.

²²⁻²³ Vari ale veenti la, nuru boanni baai ale jam a wari ɲaan la a jam miɲ kama ayen ka ɲaarun yɛɲ ale boro. Ba jam seba me ayen Yeezu an va ale wa ɲaanviirima alege ba cheɲ kama ale ge wa. Naarun yon tii ale nyini Tiberiasi a yaa jam dula jigini kauk kuui ate Yeezu a puusi a te Naawen jiam alege ate ba ɲobi boroboruku la. ²⁴ Nuru boanni a yaa le gisi Yeezu a jiaƙ la, ba yaa ga jo ɲaaruntaɲa po a va a cheɲ Kapernaum tenƙa ayen ba nya wa.

²⁵ Nuruma ale ga nya Yeezu la, ba yaa bek wa ayen, “Ti Sagra, fi jam dela ka dimpo?”

²⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ɲandiin tii ate mi diem a te ni ate ni de a chak la ale basi ate ni a gisi mu. Ni kan gisi mu ka m tuimƙperikaliisaɲa miɲka nyiɲɲa. ²⁷ Ni kan basi ate ni yam meena, a bo ale ɲandiin tii a le ti jam a kaasi la, alege ni basi ate ni yam meena a bo ale ɲandiin tii ale a te nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen waai ale ka mi ko la a za ka mi ɲaan ayen mi ka wa biik. Ka dila ale soa ate mi a бага a pa nyuvuri dila a te ni.”

²⁸ Ba yaa bek wa ayen, “Tama ayen ti nyɛ ka se ate ku peenti Naawen sui ya?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan a yaali ayen ni nyɛ ate Naawen sui a peenti, ni ta siaka ale mi waai ate wa tom ni jigi la.”

³⁰ Ba yaa weeni wa ayen, “Boan wakperikaliik ate fi ale tom ate ti nya abe ti ge a ta siaka ale fu? ³¹ Fi seba ayen ti kokpiensaɲa a jam de ka ɲandiinta ate

ba wi ayen ‘maana’ la sagini po ase ba ale ɲmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Moosis a jam a nya ka ɲandiinta chinmaɲa po a te wa nuruma ayen ba de’ ”.

³² Yeezu a ɲman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen Moosis an jam a nya ɲandiintaɲa ka chinmaɲa po a te ni kokpiensaɲa, alege ka mi Kowa Naawen ale pa te ba. ³³ ɲandiin tii ate Naawen a te la a nyɛ se ka waai ale nyini wenna mazuk a jam ayen wa te tenƙa demma nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

³⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, fi kasim a te ti ɲandiintaɲa de.”

³⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a nyɛ se ka ɲandiin tii ale a te nyuvuri la. Baai ale a jam mi jigi la, kom a kan ɲman a yik ba diipo diipo. Baai me ale ta siaka ale mi la, nyanyuila a kan ɲman a yik ba diipo diipo. ³⁶ Mi poom a liɲ a weeni ayen ni nya mu kama alege ni diem a ka siaka ale mu. ³⁷ Baai ate m Kowa a pa te mu la, a le jam m jigi ate m tuesi ba. Mi kan zeri baai meena a le ba jam mi jigi la diipo diipo. ³⁸ Dii nyiɲ la mi an nyini wenna mazuk a jam ayen m tom ka mi dek ale a yaali dii la alege ka waai ale tom mu la ale a yaali dii la. ³⁹ Waai ale tom mu la yaalika ale nna. Baai ate wa pa te mu la, m le nya ba zuk ate ba kan be. Wa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. ⁴⁰ M Kowa me yaalika ale ka dii la ale nna. Baai meena ale ta siaka ale mu la, wa ale te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Wa ale basi ate ba yiti kum po kpeglimka danni.”

⁴¹ Nuruma ale ga wom Yeezu ale a biisi dii ayen wa ale nyuvuri ɲandiintaɲa tii ate Naawen a tom ate wa nyini wenna mazuk la, ba yaa ɲuuni. ⁴² Ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de ka Yeezu, Josefi biika, yaa da di? Ti seba wa kowa ale wa mawa kama. Ka boa ale soa ate wa a weeni ayen wa nyini ka wenna mazuk po a jamu?”

⁴³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ni ɲuunika. ⁴⁴ Nuru waai an бага a jam mi jigiya ase ka m Kowa waai ale tom mu la, dek a nin dari wa a ta jam mi jigi, ate m basi ate wa yiti kum po kpeglimka

danni ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁴⁵ Naawen biisiteeroma nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen, 'Naawen a le jam a sak nuruba meena.' Baai meena ale a wom dii ate m Kowa a weeni la ale a va wa sinsanƙa la, wa le dari ba a ta jam mi jigi. ⁴⁶ Nuru waai an diem a nya mi Kowa. Mi waai ate wa tom ni jigi la, nyiini ale nya wa. ⁴⁷ Wensie ate mi a weeni ni ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. ⁴⁸ Mi ale nandiin tii ale a te nyuvuri la. ⁴⁹ Ni kokpiensanƙa a jam de ka nandiin tii ate ba a wi ayen 'maana' la sagini po dila po dila po ale ge ba kpi, ⁵⁰ alege baai meena ale a de nyuvuri nandiin tii ale nyini wenna mazuk la, bala a kan kpi. ⁵¹ Mi ale nyuvuri nandiin tii ale nyini wenna mazuk a jam la. Baai meena ale a de nandiintanƙa de la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Nandiin tii ate mi ayen m pa te ba la ale m nyinƙa, ate tenƙa demma a baga a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

⁵² Nuruma ale ga wom dii ate Yeezu a weeni la, ba yaa ta nampaga nna yegayega ale chaab wa le a weeni dii la nyin ayen, "Nuruwa de ale nye ka se a pa wa nyinƙa a te ti ate ti nobi?"

⁵³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a dan kan nobi Mi Saalobiika nyinƙa ale nyu m ziimu, Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan baga a bo ni suniimanƙa po. ⁵⁴ Baai meena ale a nobi mi nyinƙa ale a nyu m ziimu la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. M dan jam ayen m bo tenƙuk meena demma buusa, m le nak ba kum po a yiti. ⁵⁵ Mi nyinƙa ale nandiin mansanƙa dek ale m ziimu me ale chim nyu manƙa. ⁵⁶ Baai meena ale a nobi mi nyinƙa ale a nyu mi ziimu la a bo ale mi kama ale ge mi me a bo ale ba. ⁵⁷ M Kowa waai ale ka nyuvuri nyonowa la, ale tom mu ni jigi. Wala nyin ale soa ate mi a boro. Siuk kula po me baai meena ale a nobi mi la, ale boro mi nyin. ⁵⁸ Nyuvuri nandiintanƙa ale nandiin tii ate Moosis a jam pa te ni

kokpiensanƙa ate ba de dila po dila po ale ge a kpi la, daa wayenƙa. Naawen ale tom wa nyuvuri nandiintanƙa ate ti nyini wenna mazuk a jam, ate baai meena a le ba de ti la, a tuesi nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

⁵⁹ Yeezu a jam bo ka Juuma tuka dokku kuui ale bo Kapernaum tenƙa po la, a sak wienƙa de meena.

⁶⁰ Yeezu nannviirima yegayega ale jam wom dii ate wa sak la, a yaa weeni chaab ayen, "Wa sinsanƙa a pagra kama. Waai an baga nƙa a va."

⁶¹ Yeezu ale jam a min ayen ba boro a zu wa nann la, wa yaa bek ba ayen, "Mi sinsanƙa ayen nƙa nye kama ate ni pa mi nann vaka a basi? ⁶² Ase ni dan nya mi Saalobiika ale m nmani a jueli wenna mazuk po, ni ale poli ka se? ⁶³ Waai ale a te nyuvuri la ale Naawen Chiika alege nurubiik pagrim an baga a nye ku de. Mi ale biisi wie nna ate ni la ale a basi ate Naawen Chiika a jam ni jigi. ⁶⁴ Alege ni gela a ka siaka ale mi ale a sagi dii la." (Yeezu ale piilim a sak wa nannviirima la, wa jam seba baai ale ba kan ta siaka ale wa la kama ale waai a le wa ta wa a ga bobri a sak la.) ⁶⁵ Dula jigini Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, "Ka dila ale soa ate mi a lin sak ni ayen nuru waai an baga a jam mi jigi ase ka M Kowa a nin dari wa a ta jam mi jigi la."

⁶⁶ Wa nannviirima ale ga wom dila la, ba yegayega a yaa deri basi wa nann vaka. ⁶⁷ Yeezu ale ga nya ba le nye dii la, wa deri chiem wa nannviirima pi ale bayewa jigi a bek ba ayen, "Nama me ayen ni basi mi kama?"

⁶⁸ Simon Piita a yaa weeni wa ayen, "M Nyonƙo, ka wana jigi ate ti a yaali ayen ti cheni? Fi ale waai ale ta Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la sinsanƙa a sak ti. ⁶⁹ Tama abe ta siaka ale nƙa kama ale seba ayen ka fi ale Naawen nuru welenƙa."

⁷⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi a lueri ni ka nuruba pi ale baye ayen ni chim mi nannviiriba, alege ni po wanyi ka Sitaana nuru." ⁷¹ Wa jam a biisi ka waai ate ba a wi wa ayen Judas, Simon

Iskariot biika la, wie. Yeezu a jam seba ayen wa le bobri wa a sak.

7

¹ Nyaku de njaan nyin, Yeezu a yaa nyiem a gilim Galili tenka. Wa jam seba ayen Juuma kpanna baai ale jam bo Judia tenka po la a gisi ka siuk ayen ba ko wa. Ka dila ale soa ate wa kan jam a yaali ayen wa nmani a chen dula jigini. ² Juuma tigi dii ate ba a wi ayen Kusunta Tigi la, a jam moata kama. ³ Wa suaataja a yaa jam a weeni wa ayen, "Basi dula jigini abe fi chen Judia tenka po, ate fi njaanviirima baai ale bo dula la me a nya fi tuimkperikaliisana sii ate fi a tom la." ⁴ Ba nman weeni wa ayen, "Nuru a kan suk wie naai ate wa a tom la ase wa ale a yaali ayen ba seba wa. Fi abe le a tom wienja de la, basi ate tenka meena a seba fu." ⁵ Yeezu suaataja an jam a ta siaka ale wa.

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ku an diem a magsi ayen mi chen dula yogyogla de, alege nama a бага a chen diipo meena ate ni a yaali la kama. ⁷ Tenka meena demma an kisi nama alege ba kisi mi kama, dii nyin la mi kasim a weeni ba kama ba ale a tom tuimbaata la, alege ba an kisi nama. ⁸ Nama a chen Jerusalem a ga de tigrini, dii nyin la ku an magsi ayen mi a chen dula jigini yogyogla de." ⁹ Yeezu ale weeni nyaku de la, wa yaa wari a bo Galili tenka po.

¹⁰ Wa suaataja ale jam a basi wa ale chen tigrini la, Yeezu me a yaa magi va ba njaan a chen. ¹¹ Juuma kpanna baai ale jam a tigi chaab a bo Jerusalem tenka la a jam a gisi ka Yeezu ale a bek chaab wa boka jigi.

¹² Nuruba yegayega a yaa jam a waasi a biisi wa wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka nuru man, alege baai me a weeni ayen wa a paasi ka nuruba. ¹³ Ba meena a jam a chali ka ba kpanna yogsum. Ka dila ale soa ate ba an jam a biisi wa wie ate ku a juei la.

¹⁴ Tigrini daana ale jam a chalisi a soa se chaab la, Yeezu a yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a boro a sak nuruma. ¹⁵ Wa

sinsanja a yaa cha Juuma kpanna baai ale jam bo dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, "Nuruwa de a ka sagro ate wa sak wa ale nye ka se a seba wienja de meena a sagi tama?"

¹⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi sinsanja ka Naawen ale tom mi la wie, na daa mi dek wie. ¹⁷ Baai meena ale a yaali ayen ba va Naawen yaalika la, a le min ase mi sinsanja a nyini ka Naawen jigi yaa mi dek. ¹⁸ Nuru waai ale a biisi wa dek wie la a yaali kama ayen nuruba a te wa zula. Nuru waai ale a yaali ayen wa a te waai ale tom wa la zula la, wala ka wensie nyono. Venta a ka wa jigiya. ¹⁹ Moosis ale te ni Naawen Sinsanja, wa an te ni? Alege ni waai a kan zuli na. Ka boa ale soa ate ni a yaali ayen ni ko mu?"

²⁰ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, "Fi a yesim kama. Ka wana ale a yaali ayen wa ko fu?"

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi tom ka wakperikaliik kanyi ni Vuusum Danni ate ku cha ni nna yegayega. ²² Moosis a sak ni kama ayen ni a gebi ni bisana yuana alege ka ni kokpiensa ale a piilim ku, ate nama a gebi biik yuari Vuusum Danni po. ²³ Nama abe dan nye dila Vuusum Danni po alege an nye kaasi Moosis Sinsanja ka boa ale soa ate nama sue a puuri ale mi m le tebi nuruwa Vuusum Danni la? ²⁴ Ni kan a bo nuruba buusa ale ba peelim tuima ale ka dii la, alege ni a bo ba wensie buusa."

²⁵ Nuru baai ale jam bo Jerusalem tenka po la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, "Daa nuruwa de ate kpanna a yaali ayen ba ko la? ²⁶ Ni be nya, wa le la a za peelimu po a sak nuruma alege ti kpanna a kan yaali ayen ba nye wa wariya. Ba бага a seba ayen wa sum ka Varibasidowa waai ate Naawen ayen wa le tom la? ²⁷ Varibasidowa a dan jam, waai a kan seba wa ale nyini juijui la. Alege tama meena seba nuruwa de ale nyini juijui la kama."

²⁸ Yeezu ale diem a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma la, wa yaa weeni ate ku juei ayen, "Nama a seba mi ale nyini juijui la? Mi an jam daa m dek

nyinŋa. Waai ale tom mu la ka wensie nyɔnɔ. Ni abe ze wa, ²⁹ alege mi ale seba wa. Mi ale wa a jam bo ka jigi yeŋ ale ge ate wa tom mi ni jigi.”

³⁰ Nuruma gela ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa alege nuru an pa nisa a tiri wa dii la wa yikka dannii an diem a paari ya. ³¹ Nuru boanni po yegayega a jam ta siaka ale wa, a yaa weeni chaab ayen, “Ase Varibasidɔwa a dan poom jam, wa le baga a tom wakperikaliisa a gaam nuruwa de?”

³² Farisiima ale wom nuru boanni ale a waasi Yeezu wie dii la, ba le Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a yaa wi chaab a biisi alege a tom ba dek nuruba ayen ba ga yik Yeezu. ³³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi le bo ale ni daa maga dega abe m ge a nman cheŋ waai ale tom mu la jigi. ³⁴ Ni le nyiem a gisi mi boka jigi, alege ni kan nman nya mu dii nyin la ni kan baga a cheŋ juijui ate mi a cheŋ la.”

³⁵ Juuma kpaŋŋa a yaa bek chaab ayen, “Wa ti an a yaali ayen wa cheŋ ka Girik teŋsaŋa ate tama nuruma a maa boro la a sak Girik demma yaa? ³⁶ Wa weeni ti ayen ti le nyiem a gisi wa boka jigi, alege ti kan nman nya wa. Wa nman weeni ti me ayen ti kan baga a cheŋ juijui ate wa a cheŋ la. Nyaku de kiri ale boa?”

³⁷ Juuma tigini dai dii dai dek ale jam a kpeglim la ale nin muna dai. Dai dila dannii Yeezu a yaa yiti a zaani nuru boanni nin a weeni ate ku jueli ayen, “Baai meena ate nyanyuila a ta ba la, a jam mi jigi ate m te ba nyiam ate ba nyu. ³⁸ Ba nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen, ‘Nyiam a le nyini baai ale ta siaka ale mi la suniima po a kasim a chali a nyini.’ ” ³⁹ Yeezu ale biisi ale ba dii nyiamu jigi la, a magsi chaab ale ka Naawen Chiika. Naawen an diem a pa wa Chiika a te baai ale ta siaka ale Yeezu la, dii nyin la Yeezu an diem a yiti a jueli Naawen jigi ya.

⁴⁰ Nuru boanni ale wom dii ate Yeezu a weeni la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a sum le biisiteerɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la.”

⁴¹ Ba gela me a weeni ayen, “Ka wala ale Varibasidɔwa ate Naawen a weeni ayen wa le tom la.” Mbala me a weeni ayen, “Varibasidɔwa an baga a chim Galili deno. ⁴² Ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Varibasidɔwa ale chim ka Naawa Deevii njanbiik. Ba le biak wa ka Betilihem, teŋ kaai ate Deevii nyini la.’ ” ⁴³ Nyaku de meena a yaa jam basi ate nuru boanni a poori chaab nna toƣatoƣa. ⁴⁴ Ba gela a jam a yaali kama ayen ba yik wa, alege nuru waai an jam a tiri wa.

⁴⁵ Nuru baai ate Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Farisiima a jam tom ba ayen ba ga yik Yeezu la, a nman pilim a cheŋ ale ka niyaala. Baai ale tom ba la a yaa bek ba ayen, “Ka boa ate ni an yik wa a ta jam ya?”

⁴⁶ Nuruma a yaa weeni ba ayen, “Nuruwa de biika, tama an diem a maa wom ka choa.”

⁴⁷ Farisiima a yaa weeni ba ayen, “Wa sum a maa paasi nama me kama? ⁴⁸ Nama diem a wom ale kpaŋŋa yaase Farisiima wanyi a ta siaka ale wa. ⁴⁹ Nuru boanni baai ale za a wom wa sinsaŋa la, a ze Moosis Sinsaŋa, dila nyin la Naawen ale waali ba.”

⁵⁰ Nikodimusi waai ale jam a lin biisi ale Yeezu la a jam maa ka Farisiima po wanyi. Wa yaa weeni wa vaanchaama ayen, ⁵¹ “Tama Sinsaŋa a sak ti kama ayen ti dan kan de nin a bo nuru buusa a wom wa dek noai po ti an baga a weeni ayen wa biisi lo ya.”

⁵² Ba yaa bek wa ayen, “Fi me a nyini ka Galili teŋka? Be nya Naawen gbanƙa po ate fi min ayen biisiteerɔ an nyini Galili teŋka.” ⁵³ Ba meena a yaa yiti a waan chaab a kuli ba yeeŋa.

8

¹ Yeezu me a yaa basi dula jigini ale ge a cheŋ ga jueli Olivi Guuku zuk. ² Vari ale veenti la saliuk wa yaa nman sin a cheŋ ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuru boari a yaa nman tigi a gilim wa ate wa yaa kala a sak ba. ³ Wa le jam boro a sak ba la, Juuma Sinsaŋa sagra ma ale Farisiima a yaa yik nipok wanyi a ta jam zaani ba meena nin. Ba jam yik nipowa de ale wa

boro a nye ka kabonj. ⁴ Baai ale ta wa a jam la a yaa weeni Yeezu ayen, “Ti Sagro, tama nya wa kama ale wa boro a goa ale nidɔa. ⁵ Ti Sinsanɔa po, Moosis a sak ti kama ayen ti dan nya nipok ale wa boro a nye dila, ti pisi tintana a yuk wa a ko. Fi a poli nyaku de ka se?” ⁶ Ba bek wa dila kama ayen ba nye wa a nya ate wa dan tulisi be abe ba weeni ayen wa kaasi ya. Alege Yeezu an jam a tulisi ba a yaa le ge a koori tenj a pa wa nandub a nmarisi tenj.

⁷ Ba le diem za a bek wa la, wa yaa yiti nya ba ale weeni ayen, “Nuru waai dek ale seba ayen wa an diem a maa tom tuimbiok a nya la, wala dek abe linj a pai tintain a yuk nipowa.” ⁸ Wa le weeni dila la, wa yaa nman koori tenj a nmarisi. ⁹ Ba le wom wa wienja la, ba yaa waan chaab wanyi wanyi, nankpagsanja a de ninj ate mbala a pa sanj. Ba yaa jam a tali ka Yeezu ale nipowa nyiini dula jigini. ¹⁰ Yeezu a yaa nman yiti nmai a nya nipowa ale bek wa ayen, “Ba bo ka be? Nuru waai a karo ayen wa bo mini fu?”

¹¹ Nipowa a yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyonɔ, waai karo.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi me a kan bo mini fu. Be chej a kuli abe fi kan nman a tom tuimbaata.”

¹² Va njala po Yeezu a yaa nman boro a sak nuru boanni ayen, “Mi a nye se ka bolim ate ba toati la a te tenjuk meena demma. Baai meena ale a va mi la a kan nman a cheji legi po. Mi a le de ba ninj ase bolim la a dak siuku a sak ba abe m te ba Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹³ Farisiima a yaa wom wa le biisi dii la a yaa weeni wa ayen, “Fi a biisi a pak ka fi dek, dila abe kan sak wari ya.”

¹⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a biisi a pak ka m dek alege ku ka wensie dii nyinj la m seba m le nyini juijui la kama ale a nman seba m le a chej juijui la me. Nama ze mi ale nyini juijui la yaase m le a chej juijui la me. ¹⁵ Nama a kasim a bo nuruba buusa ka ba peelim tuima ale ka dii la, alege mi kan bo waai buusa. ¹⁶ Ase mi dan poom a bo nuru waai buusa, m buusanja ka wensie, dii nyinj la daa mi nyiini ale a bo buusanja, m Kowa Naawen

waai ale tom mu la a bo ale mu kama. ¹⁷ Ba nmarisi ni sinsanɔa po kama ayen nuruba baye a dan siak a ta noayen ale chaab wari nyinj, ba wannu ka wensie. ¹⁸ Mi a biisi a pak ka m dek, m Kowa waai ale tom mu la me a biisi a pak ka mi.”

¹⁹ Ba yaa bek wa ayen, “Fi kowa bo ka be?”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ze mi yaase m Kowa, ni dan seba mi ni seba m Kowa me kama.”

²⁰ Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruma a nyiem a pa ba ligranja a ta jam a nyoro a te Naawen la a sak nuru boanni wienja de meena. Nuru waai an jam a yik wa dii nyinj la wa yikka dannu an diem a jam paari ya.

²¹ Yeezu a nman weeni ba ayen, “Mi a gomsu kama ayen m chej jigi. M daa chej, ni kan baga a va mu a cheji. Nama a le nyiem a gisi mu, alege ni le kpi ale ni tuimbaatanja.”

²² Juuma kpanja ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen ti kan baga a va wa a chej wa ale a chej juijui la. Ku de be a sak kama ayen wa a yaali ayen wa ko ka wa dek ya?”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama ka tenjuk de nuruba, alege mi nyini ka wenyamazuk, nama nyini ka tenjuk de alege mi an nyini tenjuk de. ²⁴ Dila ale soa ate mi a weeni ayen ni le kpi ale ni tuimbaatanja la. Ni le kpi ale ni tuimbaatanja ase ni a nin kan ta siaka ale mi le weeni ayen mi ka waai la.”

²⁵ Ba yaa bek wa ayen, “Fi ka wana?”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a linj weeni ni mi ale ka waai la kama. ²⁶ M ta ka wie yegayega ayen m weeni ayen ni kaasi ya. Waai ale tom mu la ka wensie nyonɔ, mi me a sak tenjuk de nuruma ka dii nyiini ate m wom m Kowa jigi la.”

²⁷ Juuma kpanja an diem a jam minj ayen Yeezu a jam a sak ba ka wa Kowa Naawen wie. ²⁸ Wa yaa nman weeni ba ayen, “Ni dan jam yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyinj, ni le minj mi ale a weeni ayen mi ka waai la, ate ni seba ayen mi a kan nye wari ale m dek pagrimɔa. Alege

mi a biisi ka m Kowa ale sak mu dii la. ²⁹ Waai ale tom mu la dek a bo ale mu kama wa an basi mu m dek m nyiini dii nyin la m kasim a tom ka dii ale a peenti wa sui la.”

³⁰ Yeezu ale biisi a nueri la, baai ale jam a wom wa la, yegayega a yaa jam ta siaka ale wa.

³¹ Dula jigini Yeezu a yaa nman weeni baai ale jam ta siaka ale wa la ayen, “Ni dan va mi wensie sinsan̄a de, ni le chim mi n̄aan̄viirimānsa. ³² Ni le min̄ wensien̄a ate wensien̄a a vari ni a basi.”

³³ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama ka ti kokpien̄ka Abraham n̄aan̄bisa, alege ti an diem a chim nuruba yom a nya ya. Fi ale a weeni ti dii ayen fi wensien̄a a le vari ti yomtiri po a basi la kiri ale boa?”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen waai dek ale a tom tuimbaata la a chim ka tuimbaata yomo. ³⁵ Nuru yomo a ka siuk ale wa jaaboa, alege nuru dek biik a ta siuk ale wa n̄anta meena kama. ³⁶ Mi, Naawen Biika, a dan vari fu a basi fi sum a nya varibasika kama. ³⁷ Mi seba ayen ni ka Abraham n̄aan̄bisa, alege ni a yaali ayen ni ko mu, dii nyin la ni kan yaali ayen ni wom m sinsan̄a. ³⁸ Mi a biisi ka mi ale nya dii m kowa jigii la alege nama a biisi ni kowa ale weeni dii la.”

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka Abraham ale tama ko.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Abraham a dan sum ka nama ko, ku te a fe kama ayen ni va wa wamānsa. ⁴⁰ Nama ba gela a yaali kama ayen ni ko mu, dii nyin la mi ale a sak ni wensie wie n̄aai ate Naawen a sak mu la. Abraham an jam бага a nye wari ase nyaku de la. ⁴¹ Nama a dan a nye dila, ku a nye ase ni a va ka ko yon̄ nan̄kula po la.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Naawen nyiini ale tama Ko.”

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase Naawen a dan sum ka nama Ko, nama a te a yaali mi kama, dii nyin la mi nyini ka wa jigii. Mi an jam denna ka m dek nyin̄a, alege ka Naawen ale tom mu. ⁴³ Nama an бага a wom mi sinsan̄a, dii nyin la ni zeri n̄a womka kama. ⁴⁴ Ni ka ni kowa Velinvendika bisa ate ni a yaali ayen ni

a va wa yaalika. A nyini piilimka po wa ka nuru koorik. Wa an maa va wensie siuwa dii nyin la wensie ka wa jigii ya. Wa daa velim wa a nye dila kama dii la venta a piilim ka wa jigii ale chim venta naab.

⁴⁵ Mi a sak ni ka dii ale ka wensie la, alege nama a kan ta siaka ale mi ale a weeni ni dii la. ⁴⁶ Nama waai a ka dela a бага a sak mu wa dii ate mi a nye kaasi la. Ase mi a dan kasim a sak ni ka wensie, ka boa abe le soa ate nama a kan ta siaka ale dii ate mi a sak ni la? ⁴⁷ Baai ale ka Naawen bisa la a nyiem a kasim a wom wa ale a weeni ba dii la kama. Nama ale kan a yaali ayen ni wom Naawen wien̄a dii la a sak kama ayen ni daa wa bisa.”

⁴⁸ Dula jigini Juuma kpan̄a a yaa weeni Yeezu ayen, “Tama ale weeni ayen fi ka Samaria deno ate chichiribiok a bo fi zukku po la, daa wensie ate ti a weeni?”

⁴⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Chichiribiok a ka mi zukku po. Mi a te m Kowa zula kama, alege nama a kan te mi zula. ⁵⁰ Mi a kan yaali zula a te m dega, alege ka m Kowa ale a yaali ayen nuruba a te mu zula, wa abe ni wa bo baai ale zeri mu la buusa. ⁵¹ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale a va mi sinsan̄a la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵² Juuma kpan̄a a yaa weeni wa ayen, “Yogyogla de ti sum seba kama ayen chichiribiok ale bo fi zukku po, ti kokpien̄ka Abraham ale Naawen biisi-teroma meena a kpi ka dila po dila po. Alege fi a weeni ti ayen baai meena ale a va fi sinsan̄a la a kan maa kpi. ⁵³ Ti kokpien̄ka Abraham kpi kama. Fi a poli ayen fi zuak a gaam wa kama. Naawen biisiteeroma me a kpi, fi ti an a poli ayen fi ka wana?”

⁵⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase mi a dan yaali ka zula a te m dek zula n̄ala a kan ta kiri ya. Waai ale a te mi zula la ale m Kowa waai dek ate nama a wi ayen ni Naawen la. ⁵⁵ Nama a ze wa, alege mi a seba wa kama. Mi a dan weeni ayen m ze wa, m ka velinvendik ase nama la. M seba wa kama ale a va wa sinsan̄a. ⁵⁶ Nama kokpien̄ka Abraham ale jam a nya mu ale m cheena ten̄zuk de la, wa sui a jam peenti kama nna yegayega.”

⁵⁷ Juuma kpan̄ṅa a yaa weeni wa ayen, “Fi an diem a paari bena pisinu ale nye ka se a seba Abraham?”

⁵⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni wom dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la nalimnyiini. Mi poom a jam liṅ boro kama ale ge ate ba biak Abraham.”

⁵⁹ Juuma kpan̄ṅa ale ga wom nyaku de la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa, alege Yeezu a yaa suk a taam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini.

9

¹ Dai yeṅ ate Yeezu a yaa nyiem a cheṅ a ga zik nid̄ṅa wanyi ate ba jam a biak wa ale yiisa. ² Yeezu ṅaan̄viirima a yaa bek wa ayen, “Ti Sagr̄ṅ, ka boa ale soa ate ba biak wa ale yiisaṅa? Ka wa dek tuimbaata nyiṅ yaa ka wa nyamma tuimbaata nyiṅ ale soa ate wa yi?”

³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wa yiisaṅa a ka wari a nye ale wa dek tuimbaata yaase wa nyamma tuimbaata. Wa yi kama ayen ku sak nuruba Naawen pagrimu a le bu tom dii la. ⁴ Ȳṅȳṅla ate ku ka kantueṅ la ti le tom ka waai ale tom mu la tuimaṅa. Teṅka abe za ka sobi kama ate waai a kan ṅman baga a tom tuima. ⁵ Mi ale diem bo teṅzuk de la, mi a nye ase ka bolim ate ba toati a zaani ate bu a nyagsi a te teṅka meena demma la.”

⁶ Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa chesi tintueta a basi teṅ a pa wa nandummu a yik tintuetaṅa ale tantaṅa a dam chaab a pa sa nuruwa ninan̄ṅa. ⁷ A yaa weeni wa ayen, “Cheṅ a ga puuri fi ninan̄ṅa beli fiik kaai ate ba a wi ayen Sailom la nyiamu po.” Sailom kiri ale juijui ate mi a tom fu la. Nuruwa a yaa cheṅ a ga puuri wa ninan̄ṅa ate ṅa deri lagri ate wa a nya.

⁸ Wa ale kuli yeri la, nuru baai yeeṅa ale za m̄ṅata wa yenni ale baai ale jam a nya wa ale wa nyiem a juisi la, a yaa bek chaab ayen, “Daa nuruwa de a nyiem ale kasim a kala denna a juisi la?”

⁹ Ba gela a weeni ayen, “Ka wa ale la.” Mbala me a weeni ayen, “Daa wa ale la, alege wa a neensi wa kama.”

Nuruwa dek a yaa weeni ba ayen, “Ka mi ale la.”

¹⁰ Ba yaa bek wa ayen, “Fi ninan̄ṅa a nye ka se a lagri?”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ate ba a wi wa ayen Yeezu la, ale tu mu a yaa chesi tintueta a dam ale tanta a pa sa mi ninan̄ṅa ale ge a weeni ayen m cheṅ a ga puuri ṅa Sailom beli fiika nyiamu po. Mi ale cheṅ a ga puuri ṅa la ṅa yaa deri a nya.”

¹² Ba yaa ṅman bek wa ayen, “Wa bo ka be?”

Wa yaa weeni ba ayen, “M ze.”

¹³ Ba yaa yik nuru waai ale jam a yi la a ta wa a cheṅ Farisiima jigi. ¹⁴ Dai dii dann̄i dek ate Yeezu a pa tantaṅa a sa nuruwa ninan̄ṅa ate ṅa lagri la, a jam ka Juuma Vuusum Dai. ¹⁵ Farisiima a yaa bek wa ayen, “Fi ninan̄ṅa a nye ka se a lagri?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Wa pa ka tanta a sa mi ninan̄ṅa. Mi ale cheṅ a ga puuri ṅa la, ṅa yaa deri a nya.”

¹⁶ Farisiima ale wom dii ate wa weeni la, ba gela a weeni chaab ayen, “Waai ale nye dila la an baga a nyini Naawen jigi ya, dii nyiṅ la wa nye ku ka ti Vuusumu Dann̄i.”

Mbala me a weeni chaab ayen, “Ase nuruwa de a dan ka tuimbaata nȳṅṅ, wa ti an wa nye se a tom tuimkperikaliika de?” Ate ba ta noa toṅat̄ṅa.

¹⁷ Ba yaa ṅman begi nuruwa ayen, “Nuru waai ate fi a weeni ayen wa lagi fi ninan̄ṅa la, fi ti an a poli ayen wa ka wana?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Wa ka Naawen biisiteer̄ṅ.”

¹⁸ Farisiima a kan jam a siagi ayen nuruwa de a liṅ a yi kama ale ge ṅman a nya. Ba yaa wi wa nyamma. ¹⁹ A bek ba ayen, “Ka nama biik ale nna? Ase nama a dan biak wa ale yiisa, wa nye ka se a ṅman baga a nya?”

²⁰ Ba yaa weeni ba ayen, “Wa ka tama biik ate ti biak wa ale yiisaṅa. ²¹ Alege tama an baga a miṅi wa le nye dii a nya la yaase waai ale lagi wa ninan̄ṅa a te wa la. Nama dek a bek wa, wa ninan̄ṅa ale nye dii a lagi la, dii nyiṅ la wa pak kama ale ta yam a baga a weeni a sak ni.” ²² Nuruwa nyamma a jam a chali ka

yogsum ale Farisiima ate ba yaa tulisi ba dila. Farisiima a jam liŋ weeni kama ayen nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ayen Yeezu ale Varibasidowa ate Naawen ayen wa le tom wa la, ba ale yeeri kula nyɔɔ ba tuka dokku po. ²³ Ka dila nyin ate wa nyamma a weeni ayen ba begi wa dek ale wa pak kama ale ta yam a бага a weeni ba dii ale nye la.

²⁴ Farisiima a yaa nman wi nuru waai ale jam a yi la a weeni wa ayen, “Tama a seba kama ayen nuru waai ale lagi fi ninaja la ka wabanyeerik. Yogyogla de be pe Naawen ayen fi le weeni wensie nyiini a sak ti.”

²⁵ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, “Mi ze ase wa ka wabanyeerik yaa wa daa wabanyeeriga. Wa yen ate mi a seba, mi jam yi kama, alege yogyogla de m nman pilim a nya.”

²⁶ Ba yaa nman begi wa ayen, “Fi ninaja a nye ka se a lagri?”

²⁷ Wa nman weeni ba ayen, “Mi poom a liŋ weeni ni kama, alege ni an wom ya. Nama a yaali ayen m weeni ate ni nman wom kama? Dai dii dai nama me dek a yaali kama ayen ni chim wa njanviiriba.”

²⁸ Ba le wom dila la, ba yaa deri a toarin wa ayen, “Fi ka wala njanviirima po wanyi, alege tama ka Moosis njanviiriba. ²⁹ Tama seba ayen Naawen a jam a biisi ale Moosis kama dila po dila po, alege nuru waai ale lagi fi ninaja la, tama ze wa le nyini juijui la.”

³⁰ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, “Nyaku de ka wakperikaliik mi jigi, nama a ze wa ale nyini juijui la alege wa lagi mi ninaja. ³¹ Ti seba kama ayen Naawen a kan wom wabaata nyamma. Wa a wom ka baai ale a te wa zula ale a tom wa yaalika la. ³² A nyini diipo ate Naawen a nye tenzok meena la a ta jam paari jinla, nuru waai an diem a lagi nuru ate ba biak wa ale yiisa, nina. ³³ Nuruwa de a dan kan nyini Naawen jigiya wa ti an kan бага a nye wari ya.”

³⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Fi nyamma a biak fu kama ate fi pak ale tuimbaata. Fi a poli ayen fi ale ta zupagruk a бага a sak

tama?” Ba yaa yiaƙ ate wa nyini ba tuka dokku po a nyini.

³⁵ Yeezu ale wom dii ale nye la, wa yaa gisi a yik nuru waai ate wa tebi la a bek wa ayen, “Fi ta siaka ale Saalobiika?”

³⁶ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, weeni a sak mu wa le ka waai la ate m ta siaka ale wa.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi poom nya wa kama, waai ale a biisi ale fu la wala ale la.”

³⁸ Nuruwa a yaa domsi kali Yeezu nin a weeni ayen, “M Nyɔɔ, m ta siaka ale fu.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi jam tenƙa de zuk kama ayen m basi ate baai nina ale kan lagri la, a lagri abe baai nina ale lagri la a yi.”

⁴⁰ Farisiima baai ale jam moata dula jigini la ba gela a yaa wom wa le weeni dii la. Ba yaa weeni wa ayen, “Fi a yaali ayen fi weeni ka tama ayen tama nina an lagi ya?”

⁴¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase nama ninaja a dan yi kama, mi ate kan weeni ayen ni nye a kaasi, alege nama ale a weeni ayen ni ninaja a lagri alege na an lagri la, ale soa ate mi a weeni ayen ni nye kaasi la.”

10

¹ Da nala po Yeezu a yaa magsi wamagsini ayen, “Wensie ate mi a weeni ni. Nuru waai a dan jo piisa zon po alege an va zonku noanni a jo ya, kula nyɔɔ ka zue. ² Nuru waai ale kasim a va zonku noanni a jo la, wala ale naapeerika dek. ³ Zonku noanni limsidowa a nyiem ale kasim a lak ku noanni a te naapeerika ate wa jo a wi wa piisana yuena ate na a va wa a nyini, dii nyin la na seba wa lueluku kama. ⁴ Na meena a yaa dan nyini, wa nyiem a yaa de ka na nin ate na a vi wa, dii nyin la na seba wa kama. ⁵ Na nyiem a kasim a va ka naapeerika nyiini. Nuru yon a dan de na nin, na a chali kama a waan chaab, dii nyin la na ze wa.”

⁶ Yeezu ale magsi wamagsini a nueri la, baai ale jam a wom wa la an jam min di kiri ya.

⁷ Nyaku de nyin, Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni

ni. Mi a nye se ka piisaŋa zoŋku noanni la. ⁸ Nuru baai ale liŋ jam ale ge mi la a nye se ka zueba la, ate piisaŋa an miŋ ba luelutaŋa. ⁹ Mi a nye se ka piisaŋa zoŋku noanni la, baai meena ale basi ate mi a vari ba ba tuimbaata po a basi la, a nye se ka piisa ale kasim a jo ŋa zoŋku po ale a ŋman a nyini a de wuuk dii la. ¹⁰ Zue a nyiem jam kama ayen wa zu, abe wa ko, abe wa kaasi, alege mi a jam kama ayen ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Di ka nyuvuri maŋ kaai ate Naawen a pa a te ni.

¹¹ “Mi ale naapeerik maŋka waai ale gomsu a magsi a yaali ayen m kpi piisaŋa nyiŋ la. ¹² Ase ba dan pa nuru ayen wa a nya piisaŋa zuk, abe ba a tuni wa, wa kan nya ŋa nalimnyiini. Piuk a dan jam a jo ŋa po ayen ku yik ŋa, naapeerik kaai ate ba pai ate wa a nya ŋa zuk la, a chali kama, ale a ge ŋa, dii nyiŋ la daa wa dek ale soa ŋa. ¹³ Ba ale a tuni wa ate wa a nya ŋa la nyiŋ ale soa ate wa kan zaani a vari ŋa a basi. ¹⁴ Mi ale naapeerik maŋka. M seba ŋa kama ate ŋa me a seba mu. ¹⁵ Siuk kula po me, mi seba m Kowa kama ate m Kowa me a seba mu. Mi a potim gomsu magsi kama ale m dek yaalika ayen m kpi a te m piisaŋa. ¹⁶ Mi a soa piisa ŋa chaab kama, alege ate ŋa bo jigi yoŋ. Ku a fe ate m cheŋ dula jigini ate ŋa wom mi lueluku ate ŋa baga a va mu. Ŋa le jam a gum chaab ale ŋjala ate ŋa meena a chim pa yena abe naapeerik yeŋ nyiini a nya ŋa zuk.

¹⁷ “M Kowa a yaali mu, dii nyiŋ la m le kasim a gomsu a magsi ayen m kpi la. M dan jam kpi, m le yiti kum po. ¹⁸ Nuru karo a baga a ko mu ase ka mi dek a nin siak ate ba ko mu. M ta siuk a siak alege ta siuk a zeri alege m Kowa ale weeni ayen m nye dila.”

¹⁹ Farisiima ale ga wom Yeezu ale weeni dii la, ba yaa ta nampaga ale chaab. ²⁰ Ba yegayega a yaa weeni ayen, “Nuruwa de chichiribiok ale bo wa zukku po. Wa a yesim kama. Ka boa ate ni a wom wa?”

²¹ Mbala me a weeni ayen, “Ase chichiribiok a dan bo nuruwa de zuk po,

wa kan baga a biisi nna la. Chichiribiok an baga a nye ate yeeba nina a lagri.”

²² Noota wein a dan jam paari, Juuma a nyiem a kasim a de ka tigi a teeri dai dii dai ate ba pai ba puusika yenni a nyo Naawen dek nisima po dila po dila po la. ²³ Da ŋala sunsuŋ, Yeezu a yaa cheŋ va Juuma Puusika Yenni kusuŋ kuui ate ba a wi ayen Naawa Solomon Kusuŋku la. ²⁴ Yeezu a yaa jam a cheŋ ate Juuma ba gela a yaa ga tu wa a deri gilim wa a zaani ba sunsuŋ a bek wa ayen, “Ku ale paari ka dimpo ate fi ale weeni ti fi ale ka waai la? Be weeni ti wensie, ka fi ale varibasidowa ate Naawen ayen wa ale tom la?”

²⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a liŋ a weeni ni mi ale ka waai la kama, alege nama a ka siaka ale dii ate mi a weeni la. Tuim ŋaai ate mi a tom m Kowa pagrimu nyiŋ la, ale a sak ni ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie. ²⁶ Alege ni ka siaka ale mi, dii la ni a nye ka nna ase ni daa mi piisa la. ²⁷ Mi seba m piisaŋa kama ate ŋa me a seba m lueluku ale a va mu, ²⁸ ate mi a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ŋa, ate Naawen a kan ŋman a te ŋa waalika abe wa basi ŋa ate ŋa kan ta kiriya. Nuru waai an baga a fe a vari ŋa mi jigiya. ²⁹ Mi Kowa waai ale pagra a gaam jaab buuri meena la, ale pa ŋa a nyo mi nisima po. Wala dek me abe kan basi ate waai a fe vari ŋa mi jigiya. ³⁰ Mi ale m Kowa ka bunyi.”

³¹ Nuruma ale ŋman wom dii ate wa a weeni la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa. ³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi Kowa a basi kama ate mi tom tuimmaŋsa nna yegayega ate nama a nya. Be ka nyaŋa de di din dek nyiŋ ate nama a yaali ayen ni yuk mu a ko?”

³³ Nuruma a yaa weeni wa ayen, “Tama a kan yaali ayen ti ko fu fi tuimmaŋsa nyiŋŋa, alege fi me ka nurubiik ale ge fi pa fi dek a magsi chaab ale Naawen. Ka dila ale soa ate ti a yaali ayen ti ko fu la.”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po kama ayen nama ale mi ka bunyi. ³⁵ Ti seba ayen wa gbaŋka po wienja ka wensie diipo meena. Naawen weeni ayen baai ate wa pai wa

wienja a te ba la ale wa ka bunyi. ³⁶ Mi Kowa ale lueri mi a tom mu ate m jam tenzuk de. Dila nyinj la mi a dan weeni ayen mi ka wa biik, ka boa ale soa ate nama a weeni ayen m le wa? ³⁷ Ni be kan ta siaka ale mu ase m nin kan a tom dii ate m Kowa a yaali la. ³⁸ Alege m dan a tom ka m Kowa ale a yaali dii la, ni dan poom kan ta siak ale mu, ni ti an ta siaka ale m tuimana ate ni seba a chak ayen m kowa a bo ale mu kama, ate mi me a bo ale m Kowa.”

³⁹ Juuma kpanja a jam a yaali ayen ba yik Yeezu kama, alege wa baga a va ba po a taam nyini.

⁴⁰ Wa le ga nyini la, wa yaa chej a taam Jodan benni kunjonini juijui ate Joon a jam a te nuruba soka la a bo dula.

⁴¹ Nuruba yegayega a yaa jam wa jigi a weeni chaab ayen, “Joon an jam tom wakperikaliisa, alege wie naai meena ate wa biisi nuruwa de wie la, ka wensie,”

⁴² ate nuruba yega deri ta siaka ale Yeezu dula jigini.

11

¹⁻² Nuru wanyi ale jam bo Betani tenka ate ba a wi ayen Lazarus. Wa jam ta ka toaba baye, ba yue ale Mæeri ale Maata. Ba me a jam bo ka Betani tenka. Ba wanyi wa Mæeri ale waai ale jam pa kpa buui ate bu nyummu a masa la, a kpiiri a basi nyonowa nansaņa nyinj ale ge a yik wa zukku zuisaņa a bili si la. Lazarus a yaa jam a yuak. ³ Wa toama a yaa tom weeni Yeezu ayen, “Ti Nyonɔ, fi dek doawa Lazarus ale a wiak.”

⁴ Yeezu ale wom la, wa yaa weeni ayen, “Lazarus yuamu a dan poom ko wa, daa ku kpeglimka ale la. Ku nye dila kama ayen nuruba a te Naawen ale wa biika zula nna yegayega.”

⁵ Yeezu a jam a yaali Maata ale wa suoku ale Lazarus ka nna yegayega, ⁶ alege wa ale wom Lazarus yuamu la wa yaa jam bo juijui ate wa boro la daa naye.

⁷ Daa naye wa ale jam a taam la, wa yaa weeni wa naanviirima ayen, “Ni basi ate ti nman chej Judia tenka.”

⁸ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, dula jigini ate nuruma a jam a yaali ayen ba

yuk fu ale tintanaņa la. Ku an diem beni ya ate fi a yaali ayen ti nman chej dula?”

⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wenbinni a dan pusi a ga siņ, dann meena ale soa dii la ale la, yaa daa di? Mi a nye se ka bolim la a te tenzuk demma meena. Waai ale a chej kantuen la, a kan nagi nan a lo, dii la wa ale a nya la nyinj. ¹⁰ Alege wa dan a chej yok wa a nak ka nan a lo dii nyinj la wa kan nya.” ¹¹ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Ti doawa Lazarus a goa kama. M le chej a ga nagi wa a yiti.”

¹² Wa naanviirima a yaa weeni wa ayen, “Ti Nyonɔ, wa be dan a goa kama, wa le nya nyinyogsa.”

¹³ Ba jam a poli ayen Lazarus a sum doa a goa kama, alege ba jam ze ayen Yeezu ale weeni dii la kiri ale wa kpi kama.

¹⁴ Yeezu a yaa biisi ku meena a lagri a sak ba ayen, “Lazarus a kpi kama. ¹⁵ Nama nyinj mi sui a peenti kama ale mi ale kan bo dula jigini ale wa la, kula ale basi ate ni ta siaka ale mu. Ni te ti chej wa jigi.”

¹⁶ Yeezu naanviirima po wanyiwa Tomasi ate ba a wi wa me ayen yibika la a yaa weeni wa naanviiro chaama ayen, “Ni basi ate ti va ti sagro wa chej, ate tama ale wa meena a maa chaab a kpi.”

¹⁷ Yeezu ale wa naanviirima ale ga paari Betani tenka la, baai ale jam bo dula la a yaa weeni wa ayen ba le gu Lazarus la jinla a ta ka daa nanaansi.

¹⁸ Betani tenka ale Jerusalem tenka an jam yalima ale chaaba. ¹⁹ Nyaku de nyinj ate Judia demma yegayega a jam dula jigini ayen ba puusi Maata ale Mæeri ba suoku kummu nyinj.

²⁰ Maata ale ga wom ayen Yeezu a bo siuk a cheena la, wa yaa deri yiti a nyini ayen wa ga tu wa. Mæeri ale jam a wari kala yenni po. ²¹ Maata a yaa ga tu Yeezu a weeni wa ayen, “M Nyonɔ, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya. ²² M seba ayen jaab buuri meena ate fi a bek Naawen jigi la, wa le nye te fu.”

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi suoku a le yiti kum po.”

²⁴ Maata a yaa weeni wa ayen, “M seba ayen tenka meena kpeglimka a dan jam paari, wa le yiti kum po.”

²⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ale waai ale бага a nak nuruba kum po a yiti ale nman a basi ate ba a nya nyuvuri la. Nuru waai a dan ta siaka ale mi ale ge kpi, m le basi ate wa yiti a nya nyuvuri.

²⁶ Waai ale bo bo kaai choa ate Naawen a yaali la ale ta siaka ale mi la a kan kpi alege wa ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Fi ta siaka ale nyaku de?”

²⁷ Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, m ta siaka. M be nman ta siaka ayen fi ale Varibasidɔwa, Naawen biika waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

²⁸ Maata ale biisi a ga nueri la, wa yaa nman jo yenni po a ga wi Mɛeri a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini a weeni wa ayen, “Sagrowa a jam kama ale a yaali ayen wa nya fu.” ²⁹ Mɛeri a yaa deri yiti a cheɲ Yeezu jigi. ³⁰ Yeezu an diem a jam jo teɲka po. Wa diem a jam za ka juijui ate Maata a tu wa la. ³¹ Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mɛeri la, ale ga nya wa le yiti nna nwuli a nyini la, ba me a yaa yiti va wa, dii nyiɲ la ba a poli ayen wa a cheɲ ka juijui ate ba gu wa toawa la ayen wa kum.

³² Mɛeri a yaa cheɲ a ga tu Yeezu a domsi kali wa niɲ a weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya.”

³³ Yeezu ale ga nya ale Mɛeri ale nuru baai ale jam va wa la, a kum la, ku yaa daani wa sui nna yegayega. ³⁴ Wa yaa bek ba ayen, “Ka be ate ni gu wa?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔɔ, jam a nya.”

³⁵ Yeezu me yaa kum. ³⁶ Nuruma ale jam nya wa kumsaɲa la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Wensie wa sum a yaali wa ka nna yegayega.”

³⁷ Alege ba gela weeni ayen, “Daa nuruwa de ale jam a lagri nuruwa ninɲa la, ku be nyɛ ka se ate wa an tebi Lazarus ale ge basi ate wa kpi?”

³⁸ Lazarus ale jam a kpi la, ba jam a pa wa kama a nyo puɲ vorub po a yaa pai tintain a ligi vorumu noanni. Yeezu ale ga paari puɲku vorumu la, ba jiirim a yaa dari wa. ³⁹ Ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni lagi tintanni a basi nakpiak.”

Maata, Lazarus toawa, yaa deri weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, ti le gu wa la ka daa nanaansi jinla. Nna po de wa a nyuɲ kama.”

⁴⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi an poom a liɲ a weeni fu ayen fi dan ta siaka ale mi, fi le nya Naawen pagrimu ale ka dii la?” ⁴¹ Ba yaa bilim tintanni vorumu noai a basi ate Yeezu a yaa zak wa zukku a nya wɛnɲmazuk ale weeni ayen, “M Koa, mi a te fi jiam fi le kasim a wom mu la. ⁴² Mi dek a seba ayen fi a wom mu kama, alege mi a biisi ale fu kama ate baai ale za dela ale mu la a nya ate ba бага a ta siaka ale mu ayen ka fi ale sum tom mu.” ⁴³ Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kaari a wi ayen, “Lazarus, yiti a nyini peelim.” ⁴⁴ Wa yaa deri yiti a nyini peelim. Wa jam a yiti a nyini ale ka garuk guɲku ate ku vili a gilim wa nisaɲa ale wa nimbidiaka ale wa nansaɲa meena. Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni foli garuku abe ni ge wa ate wa cheɲ.”

⁴⁵ Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mɛeri ale Maata la, yega a jam nya dii ate Yeezu a tom la kama a yaa ta siaka ale wa. ⁴⁶ Mbala me gela a chali cheɲ Farisiima jigi a ga weeni ba dii ale nyɛ la. ⁴⁷ Farisiima ale ga wom ba le a weeni dii la, ba yaa wi Juuma Puusika Yenni kpaɲɲa ayen ba jam ate ba tigsɪ chaab a poli ba le ba nyɛ dii la. Ba yaa le jam la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a tom ka tuimkperikaliisa nna yegayega. ⁴⁸ Ku a fe kama ate ti nyɛ nuruwa de wari. Ti dan basi ayen wa a tom wa le ta dii la, waai meena a le va wa kama. Ba dan va wa dila Aroom demma baai ale soa ti la, a le jam a kaasi ti Juuma Puusika Yenni abe ba ko ti meena.”

⁴⁹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni Kayafas a yaa weeni ba ayen, “Nama waai a ka yammɔa. ⁵⁰ Nama a ze ayen ni dan basi ate nuruwa de a kpi te ti meena ku ale zunchoɲ ale ti meena ale kpi ya.”

⁵¹ Wa le jam a weeni dii la an nyini daa wa dek jigɪya. Dii nyiɲ la wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni, wa jam a nyɛ se ka Naawen biisiteerɔma po wanyi ale jam a weeni ayen Yeezu a le kpi a te Juuma. ⁵² Daa dila nyiini alege Yeezu a

dan kpi, Naawen nuruma baai meena ale waan a bo tenka meena zuk la, a le jam a tigi chaab a chim bunyi.

⁵³ A nyini dai dila dannu a chen ba jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu. ⁵⁴ Yeezu ale ga wom dii ate ba a yaali ayen ba nye la, wa an nman a nyiem Judia tenka po. Wa ale wa njanviirima a yaa basi dula jigini ale chen ga bo ten kaai ate ba a wi ayen Efraim ate ka moata goanni la.

⁵⁵ Juuma Gaambasika Tigini ale jam moata la, nuruba yegayega a yaa basi ba tena ale ge a chen Jerusalem tenka ayen ba lin gomsu kisita wie abe ba ge ate daana a paari. ⁵⁶ Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nyiem a gisi Yeezu. Nuruma de ba gela a yaa tigi chaab Juuma Puusika Yenni po a weeni chaab ayen, "Nama a poli ayen wa le jam a maa de tigini yaa wa kan jamu?" ⁵⁷ Farisiima ale Juuma Puusika Yenni kpana a weeni kama ate ku paari waai meena ayen waai a dan seba Yeezu boka jigi, kula nyona a jam a weeni ba ate ba chen a ga yik wa.

12

¹ Ku le jam tali daa nayuebi ate Juuma Gaambasika Tigini a paari la, Yeezu a yaa nman chen Betani tenka. Lazarus waai ate Yeezu a jam nak wa a yiti kumu po la yenni. ² Lazarus toama a jam nye ka nandiinta ayen ba de ate Yeezu ale Lazarus a yaa jam kala ale chaab ate Maata a yaa ta nandiintana a jam te ba. ³ Meeri yaa ta kpaam ate bu nyum a masa ate bu ligrana me a pagra nna yegayega a nyo kpaam chenbili po. Ba le jam boro a de la, wa yaa ta bu a jam a pa bu meena a kpiiri a basi Yeezu nansa nyan a yaa le ge a yigi wa zukku zuisana a bili si. Yenni meena a jam a sueri ale ka kpaamu nyummu. ⁴ Yeezu njanviirima po wanyi waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la, a yaa jam bo dula. Wala jam le waai a le wa ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa le ga nya dii ate Meeri a nye la, wa yaa weeni ba ayen, ⁵ "Ase nipowa de a dan poom a pa kpaamu de a da, wa te le nya ligra yega a pa te njanjagsana." ⁶ Judas nin a jam karo ale njanjagsa maarika, dii nyan

la wa jam ka zue. Wala ale jam a nya Yeezu njanviirima ligrana zuk ale a pa na gela a maari wa dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Basi wa abe fi kan a daani wa. Wa lin a de ka nin a kpiiri kpaamu de a nyo mi nyinka a gomsu mu a magsi m guka. ⁸ Njanjagsa a kasim bo ale ni kama, alege mi a kan bo ale ni a beni."

⁹ Nuruba yega ale jam wom ayen Yeezu a bo Betani tenka la, ba yaa chen ayen ba nya wa. Ba jam a yaali kama ayen ba nya Lazarus waai ate Yeezu a nak wa kumu po a yiti la me. ¹⁰ Juuma Puusika Yenni kpana ale jam a gisi siuk ayen ba ko Yeezu la, a jam a yaali ayen ba ko Lazarus kama me. ¹¹ Dii nyan la Juuma ba yega a jam a basi ba kpaaga ale ge a ta ka siaka ale Yeezu wa ale nagi Lazarus a yiti kumu po la.

¹² Vari ale veenti la nuru boanni ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini la, a yaa wom ayen Yeezu a cheena Jerusalem. ¹³ Ba yaa nasi kpinkparuk vaata a tu wa ale a kaari a weeni ayen, "Ti a pak Naawen! Naawen a niak waai ale cheena Nyonowa yonni nyan la! Naawen a niak Izirali naawa."

¹⁴ Yeezu yaa yaali bonin a doa ase ba ale nmarisi Naawen gbanka po ayen,

¹⁵ "Nama Jerusalem demma ni kan chali yogsumoa, ni naawa ale la a doa bombiik a cheena ni jigi."

¹⁶ Yeezu njanviirima an jam a min nyaku de kiri ya alege, ka wa le jam a kpi a nman yiti kumu po a jueli wenna mazuk la, ale basi ate ba yaa teeri dii ate ba jam a nmarisi la kiri.

¹⁷ Nuru baai ale jam boro a nya Yeezu ale nagi Lazarus ate wa yiti kumu po la, ale weeni dii ale nye la a sak nuruma.

¹⁸ Ka dila ale soa ate nuruba yegayega a jam nyini a tu Yeezu la. Ba jam wom kama ayen wa ale tom wakperikaliika de.

¹⁹ Farisiima yaa weeni chaab ayen, "Wa a yaali ayen wa gaam ti kama. Ni nya nuruma de meena ale soa dii a va wa la."

²⁰ Va nala po me nuruba gela ate ba a wi ayen Girik ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini. ²¹ Ba yaa jam Yeezu

naanviirima wanyi ate ba a wi ayen Filip la jigi. Wa jam nyini ka Beteseida ate ka bo Galili tenka la. Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, ti a yaali kama ayen ti nya Yeezu.”

²² Filip a yaa ga weeni Andiru ate ba noai bayewa a yaa va chaab a ga weeni Yeezu. ²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku danni a paari kama ate Saalobiika ale nya zula ale nalim yegayega. ²⁴ Wensie ate mi a weeni ni. Fi dan ka pai biri a bori ya di ka di dek di nyiini alege fi dan bori, di a poak kama alege a nyini a be a nya bie yegayega. ²⁵ Nuru baai nin ale kan karo ale ba dek nyuvoona la, Naawen a le pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Nuru baai me nin ale boro ale ba dek nyuvoona la ale jok na. ²⁶ Baai ale a yaali ayen ba tom a te mi la a jam a va mi ate ba a bo juijui meena ate mi a boro la. Ba dan nye dila, m kowa a le te ba zula.”

²⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa weeni ba ayen, “M sui a kasim kaasi kama. Yogyɔgla de mi ze m nin weeni dii la. M weeni ayen m Koa yeeri mu a ta nyini ninammu de po yaa. Alege mi ale jam dii nyin la ale la ayen m jo ninammu de po.” ²⁸ Dula jigini wa yaa puusi a te Naawen ayen, “M Koa, basi ate nuruba a te fu zula.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri a wom lueluk wenna mazuk a weeni ayen, “Mi poom a lin basi ate nuruba a te mi zula kama ale ge m le nman a basi ate ba nye dila dek.”

²⁹ Nuru boanni baai ale jam za dula jigini la a yaa wom lueluku ate ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Ku a nye ase ka wein ale a kum la.” Mbala me a weeni ayen, “Ka Naawen sabiilo ale a biisi ale wa.”

³⁰⁻³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wie naai ate ni a wom la daa mi nyin, alege ka nama nyin ate Naawen a biisi. Dai dii danni ate Naawen a yaali ayen wa bo tenzuk meena demma buusa abe wa nak Sitaana waai ale soa ba la, a yia la, a moata kama. Ba dan yik mi a kpi jabarimu nyin, m le basi ate nuruba yegayega a jam m jigi.” ³³ (Wa ale weeni

ku de la a jam a sak ka wa le wa nam dii a kpi la.)

³⁴ Nuru boanni yaa weeni wa ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanka po ayen Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la, a le boro kama diipo meena wuu. Ka boa ale soa ate fi a weeni tama ayen nuruba a le yik Saalobiika a kpi jabarim nyin ate wa kpi? Saalobiika de ka wana?”

³⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a nye ase ka bolim ate ba toati ate m bo ale ni la. Ni be kasim a chen ale bu diem a nya ate legini a kan paari ni. Waai ale a chen legi po la a ze wa ale a chen juijui la. ³⁶ Ni be a ta siaka ale mi waai ale a nye ase bolim la ale m diem bo ale ni, ate ni chim m bisa.”

Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa chen a ga suk. ³⁷ Yeezu a jam tom ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma meena nimbie, alege ba yegayega a jam ka siaka ale wa. ³⁸ Ka dila ale soa ate dii ate Naawen biisiteero Azaya a jam nmarisi Naawen gbanka po dila po dila po la, a chim wensie la. Wa nmarisi ayen, “M Nyɔnɔ, ka wana ale ta siaka ale wie naai ate tama sak la?”

Nyɔnɔwa a sak wa pagrimu ale ka wana?”

³⁹ Azaya a nman nmarisi baai ale jam kan ta siaka ale Yeezu la wie ayen,

⁴⁰ “Naawen ale ligi ba ninana ale ba popolana

me ate ba ninana a kan nya,
ate ba popolana me a kan minji,
ate ba kan бага a tagri,
ate m von ba tuimbatana a te ba.”

⁴¹ Azaya ale jam nya Yeezu zula ale wa nalimu la ale soa ate wa nmarisi nyaku de la.

⁴² Juuma kpanna yega a jam ta siaka ale Yeezu kama, alege ba an jam a biisi wa wie a lagri, dii nyin la Farisiima ale yia ba ba tuka diinana po. ⁴³ Juuma kpanna a yaali kama ayen nuruba a te ba zula a gaam ba le a yaali ayen Naawen a te ba zula dii la.

⁴⁴ Dula jigini Yeezu a yaa basi ate wa lueluku a jueli a weeni nuru boanni ayen, “Nuru waai ale ta siaka ale mi la, a ta siaka ale Naawen waai ale tom mu la me kama. ⁴⁵ Nuru waai ale nya mi la, a nya Naawen waai ale tom mu la me kama.

⁴⁶ Mi a jam tenka de zuk meena kama ase bolim la ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a kan nman bo legi po. ⁴⁷ Mi a kan bo baai meena ale a wom mi wienja ale kan va na la buusa. Mi an jam ayen m bo ka tenka meena demma buusa, alege m jam ayen m vari ba ka ba tuimbaatarja po a basi. ⁴⁸ Tenzuk meena kpeglimka a dan jam paari, wie naai ate mi a biisi la a le bo nuru baai meena ale a zeri mi ale m wienja la buusa. ⁴⁹ Mi ale a sak nama wie naai la an nyini daa mi dek jigiya, alege m Kowa waai ale tom mu la ale te mu wienja ayen m sak ni. ⁵⁰ Wie naai meena ate wa pa te mu la mi pa na a sak ni kama. Wa wienja a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

13

¹ Ku jam tali ka dai yen ate Gaambasika Tigini a paari. Yeezu a jam seba ayen wa yikka dannu a moata kama ate wa basi tenzuk de abe wa nmani a chen wa kowa jigi. Wa jam kasim a yaali baai ale bo tenka po ate wa soa la kama a ga paari wa kum.

² Wenni ale jam a sinj ate tenka a sobi la, Yeezu ale wa naanviirima a yaa jam boro a de yok nandiinta. Velinvendika a poom basi ate Judas Iskariot, Simon biika a ta ka popola ayen wa bobri Yeezu a sak. ³ Yeezu a jam seba ayen wa kowa waai ale tom wa ate wa jam tenzuk de la, ale pa jaab buuri meena pagrim a te wa. Wa be jam a seba me ayen wa nyini ka Naawen jigi a jam, alege nman pilim a chen Naawen jigi. ⁴ Ba le diem boro a de la, Yeezu a yaa yiti nmai a yeeri wa garuk kuui ate wa jo a basi nmai la a dueni tenj ale ge a pai papa a bobi wa chiaka. ⁵ Wa yaa nari nyiam a nyo chin kpien po a pa ta nyiem a sugri wa naanviirima nanšana a gilim ale a bili si ale papawa. ⁶ Wa ale sugri a ga paari Simon Piita la Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyono, fi ayen fi sugri mi nanšana kama?”

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ze dii ate mi a nye a te fu yogyogla de la kiriya, alege ku dan ga nye maga, fi le minj di kiri.”

⁸ Piita yaa weeni wa ayen, “Mi a kan basi ate fi a sugri mi nanšana diipo diipo.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi dan kan basi ate mi a sugri si, fi kan nman a maa chim mi naanviirima po wanyi.”

⁹ Simon Piita a yaa deri kpabi tulisi wa ayen, “Ku be dan ka dila, be kan sugri m nanšana nyiini, maa sugri m nisimana ale m zukku meena me.”

¹⁰ Yeezu a nman weeni wa ayen, “Fi dan so fi nyinika a be, ka nala kama, alege fi dan nman chen a ga jigi, fi nanšana a dan kama. Si le dan la, fi yaa sugri ka fi nanšana nyiini.” Wa le biisi ale Piita a nueri la, wa yaa nman chiem wa naanviirima jigi a weeni ba ayen, “Yogyogla de ni suniima meena a nala kama, alege ka ni po wanyi sunum ale danj.” ¹¹ Yeezu a poom seba waai dek a le wa ta wa a ga bobri a sak la kama, dila ale soa ate wa weeni dila la.

¹² Yeezu ale sugri ba nanšana a nueri la, wa yaa pa wa garuku a nman jo ale pilim chen wa kalika jigini a weeni ba ayen, “Ni minj dii ate m nye a te ni la kiri ya?”

¹³ Nama a kasim a wi mi ayen ka ni sagro ale ni nyono. Kula a magsi kama, dii nyin la mi sum ka ni sagro ale ni nyono. ¹⁴ Mi waai ale ka ni nyono ale ni sagro la, ale sugri ni nanšana. Nama dek me a sugri chaab nanšana. ¹⁵ Mi a nye ka magsa a sagi ni ayen ni a va. ¹⁶ Wensie ate mi a weeni ni. Yomo a kan zuagi a gaam wa nyono. Tomteero me an бага a zuagi a gaam waai ale tom wa la. ¹⁷ Yogyogla de ate ni seba wensienja la ni sue a le peenti ase ni nin a nye dila.

¹⁸ “Mi ale a biisi dii ale ni la, daa ni meena ate mi a weeni, alege ka baai nyiini ate m lueri a te m dek la. Ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen, ‘Waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la, wala ate mi ale wa a de nandiintanja ale chaab.’ Ba le nmarisi wienja de dii la, a le jam a chim ka wensie. ¹⁹ Dila nyin la, m linj a weeni ni kama, ayen ku dan jam boro a nye, ni ta siaka ale mi ale weeni ayen m ka waai la. ²⁰ Wensie ate mi a weeni ni. Baai meena ale a te waai ate mi a tom la, tia la, a te ka mi tia dila. Baai meena ale a te mi tia

me la, ba a te ka waai ale tom mu la tia dila.”

²¹ Yeezu ale biisi a nueri la, ku yaa daani wa, wa sunum po nna yegayega. Wa yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, ni po wanyi a le wa ta mu a ga bobri sak.”

²² Ba yaa deri gisi a nya chaab ale a poli le ka waai dek la. ²³ Waai ate Yeezu a jam a yaali ba po nna yegayega la a jam kala kama a m̄oata wa. ²⁴ Simon Piita a yaa magsi a weeni wa ayen wa bek Yeezu a miñ waai dek a le wa nyɛ wa dila la.

²⁵ Waai ate Yeezu a jam a yaali nna yegayega la, a yaa forisi paari a bek wa ayen, “M Nyɔɔɔ, ka wana dega?”

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Waai ate mi a pa boroboruku a siuk jentaña a te wa la, wa le la.” Wa yaa deri pa boroboruk a siuk jentaña a te Judas Iskariot, Simon biika. ²⁷ Judas ale ga tuesi boroboruku la, Sitaana a yaa deri a jam jo wa popola po ate n̄a tagri. Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Chen̄ nwuli a ga nyɛ dii ate fi ta la.” ²⁸ Baai ale jam a tigi ale wa a boro a de n̄andiintaña la, an jam a miñ wa le weeni dii la kiriya. ²⁹ Judas a jam ale waai ale a nya ba ligraña zuk la. Dila nyin̄ la, ba jam a poli kama ayen Yeezu a tom wa kama ayen wa chen̄ a ga da n̄anta a magsi tigni, yaase wa te niwomma ligra.

³⁰ Judas ale ga tuesi boroboruku la, wa yaa deri yiti a nyini a chen̄. Ku jam ka yok ate wa nyini la.

³¹⁻³² Judas a yaa le chen̄ a ga nueri la, Yeezu a yaa weeni wa n̄aan̄viirima mbala ayen, “Nuruba yegayega a le ba te Naawen pimpauk dii ate nuruba ayen ba nyɛ mi la nyin̄. Diipo ate Naawen ayen wa pa wa zulaña ale wa nalimu yegayegaka a te mi Saalobiika la a m̄oata kama. Ku kan beni ate wa nyɛ ku. ³³ M bisa, mi a kan bo ale ni ate ku beni. M dan chen̄, ni le nyiem a gisi m boka jigi. Ni teeri diipo ate m weeni Juuma kpan̄ña ayen ba kan baga a va mu a chen̄ juijui ate mi a chen̄ la. Ni kan baga a chen̄ juijui ate mi a chen̄ la. ³⁴ Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va. Ni a yaali chaab nalimnyini. Mi ale yaali ni a soa dii la ni a yaali chaab dila.

³⁵ Ni daa yaali chaab dila, waai meena a le seba ayen ni ka mi n̄aan̄viiriba.”

³⁶ Simon Piita a yaa bek wa ayen, “M Nyɔɔɔ, fi a chen̄ ka be?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi kan baga a va mu a chen̄ yɔgyɔgla de, alege ku dan ga nyɛ maga, fi le baga a va mu.”

³⁷ Piita a n̄man bek wa ayen, “M Nyɔɔɔ, ka boa ale soa ate mi an baga a va fu yɔgyɔgla de? Mi a gomsi a magsi kama ayen m kpi fi nyin̄.”

³⁸ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi sum gomsi a magsi ayen fi kpi mi nyin̄ña? Wensie ate mi a weeni fu. Fi le weeni nuruba ku noai buta yokku de ayen fi ze mi abe varikpadiaka a kum.”

14

¹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Ni kan basi ate wari a daani ni, ni suniima po. Ni ta siaka ale Naawen abe ni ta siaka ale mi. ² Mi Kowa boka jigini a ta ka diina nna b̄oari b̄oari ya. Mi abe pilim a chen̄ ku jigini kama, ayen m gomsi jigi a te ni. Ase ku dan kan daa dila, m te kan weeni ni. ³ M dan gomsi n̄a a nueri, m le n̄man jam a ta ni a chen̄ ku jigini ate nama ale mi a maa chaab a bo jigi yen̄. ⁴ Ni seba mi ale a chen̄ juijui la kama ale siuk kuui ale a chen̄ ku jigini la.”

⁵ Tomasi a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, tama a diem ze juijui dek ate fi a chen̄ la. Ti be ti nyɛ ka se a seba siuk kuui ale a chen̄ dula jigini la?”

⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ale siuk kuui ale a chen̄ dula la ale n̄man chim wensie ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la nyɔɔɔ. Nuru waai an baga a chen̄ mi Kowa jigiya ase ka wa nin va mi jigi. ⁷ Nama ale seba mi ale ka waai yɔgyɔgla de la, kula le basi ate ni seba m Kowa ale ka waai la me. A nyini jinla a ta a chen̄ ni yaa nya wa kama ale seba wa.”

⁸ Filip a jam diem ze wa le a biisi dii la kiriya. Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, tama ale a yaali dii nyiini la ale fi basi ate ti nya fi Kowa.”

⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Tama a bo le chaab ate ku beni kama alege fi a ze mi? Waai meena ale nya mi la, a

nya m Kowa kama. Ka boa ale soa ate fi weeni ayen m dak m kowa a sak ni? ¹⁰ Fi ka siaka ayen mi a bo ale m Kowa ate m Kowa me a bo ale mu? Mi ale sagi ni wie njaai meena la an nyini daa mi dek jigi ya. M Kowa waai ale bo ale mu la, ale a tom wa tuimaŋa.” ¹¹ Yeezu a yaa cheemu a weeni wa njaanviirima meena ayen, “Ni ta siaka ayen m Kowa a bo ale mu kama ate mi me a bo ale wa. Be dan kan daa di ni be ta siaka ale m tuimkperikaliik sii ate ni nya ale maa tom la nyiŋ. ¹² Wensie ate mi a weeni ni, baai ale ta siaka ale mi la a le ba a tom dii ate mi a tom la. Bala dek a le tom tuimkperikaliisa a gaam dii ate mi a tom la, dii nyiŋ la mi a le nmani a cheŋ m Kowa jigi la. ¹³ Ni dan juisi jaab buuri meena mi yonni nyiŋ m le nyɛ a te ni ate nuruba a va mi nyiŋ a nya Naawen zulaŋa. ¹⁴ Ni basi ate m nman a weeni ni, jaab buuri meena ate ni a juisi ayen mi a nyɛ a te ni mi yonni nyiŋ la, m le nyɛ.

¹⁵ “Ni dan a yaali mu, ni le va dii ate mi a weeni ni la. ¹⁶ Mi le saalim m Kowa ate wa te ni Maarowaa choa ate wa kasim a bo ale ni. ¹⁷ Wa ka Chiik kaai ale wa sak Naawen ale ka waai la. Tenzuk demma a kan siak ayen wa ka ba Maarowaa, dii nyiŋ la ba kan nya wa, ba be ze wa. Alege nama seba wa kama, dii nyiŋ la wa bo ale ni kama.

¹⁸ “M kan basi ni, ni dek ni nyiini. M le nman jam ni jigi. ¹⁹ Dai dii dannii ate tenzuk de meena demma a kan nman nya mu la a moata kama, alege nama a le nman nya mu kama. Mi abe nin kasim a boro la nama me ale kasim boro. ²⁰ Dai dila dannii a dan pari, ni le seba ayen mi bo ale ka m Kowa ate nama a bo ale mi ale ge ate mi me a bo ale nama.

²¹ “Baai ale a wom mi wienja ale a va nja la a sak kama ayen ba a yaali mu. Mi me a le pa m dek a sak ba abe mi a yaali ba. Ba le a yaali mu la nyiŋ, m Kowa me a le yaali ba.”

²² Nuru wanyi ale jam bo dula jigini ate ba a wi wa ayen Judas, alege wa daa Judas Iskariot waai ale ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, fi le nyɛ ka se a pa fi dek a sak tama nyiini alege daa tenka meena demma?”

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Baai ale a yaali mi la a va ka m sinsanŋa. Bala me ate m Kowa a yaali ate mi ale wa a jam bo ba suniimaŋa po. ²⁴ Baai ale kan a yaali mi la a kan va m sinsanŋa. Mi ale a sak ni dii la an nyini daa mi dek jigiya, alege ka m Kowa waai ale tom mu la jigi.

²⁵ “Mi ale diem bo ale ni la, ale soa ate mi a weeni ni wienja de. ²⁶ M Kowa a le tom Maarowaa waai ale ka Naawen Chiika la ate ka jam mi yonni nyiŋ a sak ni abe wa teeri ni dii meena ate mi a weeni ni la.

²⁷ “Mi a le basi ate ni ta suyogini ase mi dek jigi ale ka dii la. Suyogini dii ate mi ayen m te ni la ka di toga ale tenka meena demma suyogini. Ni kan a yiili abe ni a chali yogsumɔa. ²⁸ Mi poom a liŋ weeni ni kama ayen m le cheŋ m Kowa jigi abe m nman pilim jam. Ase ni dan sum a yaali mu, ni sue a le peenti, ale m ale a cheŋ m Kowa jigi la dii la m Kowa a zuak kama a gaam mi. ²⁹ Mi a weeni ni wienja de kama abe nja ge a jam nyɛ, ate nja dan jam a nyɛ abe ni ta siaka ale mu. ³⁰ Mi kan yaali ayen m biisi wa boari ale ni, dii nyiŋ la Sitaana waai ale soa tenzuk de meena demma la, a cheena kama. Wa ka pagrim mi zuwa. ³¹ Alege tenka meena demma a le seba ayen mi a yaali m Kowa kama, dila me abe ni soa ate mi a tom wa dii meena ate wa a weeni mu la.

“Ni basi ate ti yiti a cheŋ jigi yonŋ.”

15

¹ Yeezu yaa nman weeni ba ayen, “Mi a nyɛ se ka tiib la. Mi Kowa me a nyɛ se ka nuru waai ale a nya tiimu zuk la.

² Wa nyiem a kasim a gebi nanj sii ale kan a yoani la a basi kama ale a gebi sii ale a yoani la a magsi chaab ate si a yoani yoana yega. ³ Naawen a poom liŋ sugri ni suniimaŋa kama ale wie njaai ate mi a sagi ni la. ⁴ Ni be kasim a bo ale mi ate mi me a bo ale ni. Nanj a kan baga yoani yoana ka dega, ka nanjka a nin bo kinni nyiŋ ale ka baga a yoani. Siuk kula po ni dan kan bo ale mi ni kan baga a nyɛ wariya.

⁵ “Mi ale kinni alege nama a chim nanjanja. Waai ale bo ale mi ate mi me

a bo ale wa la ale yoani yoana yega. Ni kan baga a nye wariya ase mi nin kan bo ale ni. ⁶ Waai ale kan bo ale mi la m Kowa a le gebi wa a basi ase tiib nanſa la, nan sila a dan ko ba tigsu si kama a nyo bolim po a ju. ⁷ Ni dan bo ale mi ate m wienſa a bo ale ni, ni dan juisi jaab buui ate ni a yaali la Naawen a le te ni. ⁸ Ni dan a yoani yoana kula a le sak ayen ni ka mi nſanviiriba ate m Kowa a nya zula. ⁹ Mi a yaali ni ase ka m Kowa ale a yaali mu dii la. Ni kasim a ta yaalika ale mu. ¹⁰ Ni dan tom a va mi yaalika m le kasim a yaali ni ase mi ale a tom a va m Kowa yaalika ate wa yaali mu dii la.

¹¹ “Mi a weeni ni wienſa de kama ayen ni ta supeentik kaai ate mi ta la. ¹² Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va di. Ni a yaali chaab ase mi ale yaali ni dii la. ¹³ Nuru waai a dan zaani wa doaba nanjkula po a kpi a te ba, yaali kaai ate wa ta ale wa doama la a gaam jaab buuri meena kama. ¹⁴ Ni dan a va dii ate mi a sak ni la, ni ka mi doaba. ¹⁵ Wie nſaai meena ate m Kowa a weeni mu la, nſala ale mi a pa weeni ale ni. Ka dila ale soa ate mi a weeni ayen ni ka m doaba la. Mi a kan yaali ayen m nſman weeni ayen ni ka mi tuimtomdo, dii nyin la tuimtomdo a ze wa nyono ale ta dii la. ¹⁶ Daa nama ale lueri mi ayen m chim ni nyono, alege ka mi ale lueri nama ayen ni a tom tuimmanſa nſaai ale kan a kaasi la a te mu. Ni dan tom nſa dila ni le baga a pa mi yonni nyin a juisi nſanta baai ate ni a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni. ¹⁷ Wa dii ate mi a chiib a weeni ni la ale ni kasim a yaali chaab nalimnyiini.

¹⁸ “Ase tenka meena demma a dan kisi ni mi nſanſ vaka nyin, ni be teeri ayen ka mi ate ba jam a lin kisa. ¹⁹ Ase nama ale tenka meena demma a dan jam bo ka jigi yen ale chaab, ba te a yaali ni kama, alege ka mi ale lueri ni ate nama ale ba an bo ale chaab la ale soa ate ba kisi ni. ²⁰ Ni teeri dii ate m weeni ni ayen yomma an baga a zuak a gaam wa nyono la. Ba jam a daani mi ka nna yegayega. Dila dek dek ate ba a yaali ayen ba daani nama me la. Ba dan wom mi sinsanſa kama, ba te le wom nama sinsanſa me. ²¹ Ba le daani

ni dii nyin la ba ze waai ale tom mi la. Ba le nſman a daani ni, ni ale a va mi la nyin. ²² M jam kama ayen m weeni ba ate ba basi ba wabaatanſa siuku vaka, alege ba zeri. Dila nyin Naawen a dan bo ba buusa ayen ba lo ya, ba an nſman baga a weeni wari ale wa. ²³ Waai ale kisi mi la, a kisi m Kowa me kama. ²⁴ Mi tom ka tuimkperikaliik sii ate waai an baga a tom la, ba nimbie po. Dila nyin Naawen a le weeni ba ayen ba nye kaasiya. Ba dek a nya nſaai meena ate mi a nye la kama ale ba nimbie alege ba diem kisi mi ale m Kowa. ²⁵ Ba kisi mu nna la kama ayen dii ate ba nſmarisi Naawen gbanſka po dila po dila po la a chim wensie. Ba nſmarisi ayen, ‘ba kisi mu kama kinla nyin.’

²⁶ “Mi poom a lin weeni ni kama ayen Maarowa waai ale ka Naawen Chiika la ale pai Naawen wensie wienſa a sak ni, wa abe le nyini ka m Kowa jigi. M le tom wa ate wa nyini m Kowa jigi a jam a biisi mi wie. ²⁷ Ate nama me a baga a biisi mi wie dii nyin la ni bo ale mu kama a nyini piilimka.

16

¹ “Mi a weeni nama wienſa de kama, ate ni kan jok siaka ale mi. ² Juuma a le yiak ni ba tuka diinanſa po a basi. Ku dannu me dek a le jam a paari ate baai a le ba ko ni la a poli ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la. ³ Ba le nye ni nyanſa de meena, dii nyin la ba ze mi yaase m Kowa. ⁴ Mi a weeni ni wienſa de kama ate da nſala, a dan paari ate ba boro a nye ni dila abe ni teeri mi ale weeni ni dii la.

“Mi an weeni ni wienſa de piilimka po, dii la m le jam bo ale ni la. ⁵ Yogyogla de m nſmani a cheſ ka waai ale tom mu la jigi, alege ni waai a karo ayen wa bek mi m le a cheſ juijui la. ⁶ Mi ale weeni ni wienſa de meena la a nye kama ate ni sui a kaasi nna yegayega. ⁷ Alege wensie ate mi a weeni ni, ku ale zunchoſ ni jigi ase m nin cheſ m Kowa jigi, dii nyin la m dan kan cheſ ya, Maarowa a kan jam ni jigi ya. Alege m dan cheſ m le tom wa ate wa jam a maari ni. ⁸ Wa dan jam, wa le basi ate tenzuk de meena demma a min ba le ta popola kaasima ale tuimbaata dii

la, ale ba le ta popola kaasima ale Naawen buusaŋa dii la. ⁹ Ba ta popola kaasima ale tuimbaata dii la ba ka siaka ale mi. ¹⁰ Ba ta popola kaasima ale wayorisima dii la mi a cheŋ ka m Kowa jigi ate ni kan ŋman nya mu. ¹¹ Ba ta popola kaasima ale Naawen buusaŋa dii la Naawen a poom bo Sitaana waai ale soa teŋka demma meena la buusa kama.

¹² “Mi ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni a gum du, alege ŋa zuak kama a gaam ni womka. ¹³ Naawen Chiika kaai ale ka wensie nyɔɔ la, a le jam a bo ni suniimaŋa po, ka le de ni niŋ a sak ni wensie siuku. Ka le ka sak ni dii la a kan nyini daa ka dek jigi ya. Wie ŋaai ate mi ale m Kowa a weeni ka la, ŋala a le ka pai a sak ni. Ka le sak ni me wie ŋaai ale diem cheena ayen ŋa nyɛ la wie. ¹⁴ Ka le te mi zula yegayega, dii nyiŋ la ka le wom mi wienŋa ŋaai ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni. ¹⁵ Jaab buuri meena ate m Kowa a ta la ka mi ale soa. Ka dila ale soa ate mi a weeni ni ayen Naawen Chiika a le wom dii ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni.

¹⁶ “Mi a kan bo ale ni a beni abe m ge a cheŋ m Kowa jigi ya. Mi a dan cheŋ wa jigi ku kan beni ate ni ŋman nya mu.”

¹⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa ŋaanviirima ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen wa kan bo ale ti a beni abe wa ge a cheŋ wa kowa jigi ya. Wa ŋman a weeni ti kama ayen wa dan cheŋ ku kan beni ate ti ŋman nya wa. Nyaku de meena ate wa biisi la, kiri ale boa? ¹⁸ Tama ze dii ate wa a weeni ayen wa kan beni la kiri ya.”

¹⁹ Yeezu a jam seba kama ayen ba a yaali ayen ba bek wa kama. Wa yaa weeni ba ayen, “Ku kan beni ate ni kan ŋman nya mu, ku be kan beni ate ni ŋman nya mu. Ka ku de ate ni a bek chaaba? ²⁰ Wensie ate mi a weeni ni ayen mi dan basi ni, teŋka meena demma sue a le peenti nna yegayega, alege nama dek sueŋa a le kaasi kama nna yegayega. Ni sukaasimaŋa ale tulim a chim supeentik. ²¹ Nipok a dan boro a dom wa puuk, wa sui a nyiem kaasi kama. Wa dan jam biak a ga nueri, wa yaa bagim wa sukaasuŋku

kama, ale ta supeentik wa biika nyiŋ. ²² Nama sue a kaasi kama yogyogla de, alege m dan ŋman nya ni, ni sueŋa a peenti kama nna yegayega. Nuru karo a бага a tuesi supeentika de ni jigi ya.

²³ “Dai dila dannii a dan jam paari ni kan begi mu jaaboa. Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a le бага a pa mi yonni nyiŋ a juisi jaab buuri meena ate nama a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni. ²⁴ A ta nyini dila po a jam paari jinla dannii, nama an diem a juisi wa jaaboa mi yonni nyiŋŋa. Ni be juisi wa ate wa te ni ate ni sueŋa a peenti a gaam taam.

²⁵ “Wie ŋaai ate mi a kasim a weeni ni la, ka wamagsima ate ni an бага ŋa kiri a miŋ, alege ku dannii a cheena kama ayen m sak ni m Kowa wie a lagri ate ku kan ŋman tua a te ni. ²⁶ Dai dila dannii a dan paari, ni kan ŋman nya mi ayen mi a basi ate m Kowa a te ni ŋanta baai ate ni a yaali la. Nama dek a бага kama a puusi a te wa mi yonni nyiŋ ate wa a te ni. ²⁷ Mi Kowa a le te ni jaab buui ate ni a yaali la, dii nyiŋ la wa a yaali ni ka nna yegayega. Nama a yaali mu kama ale ta siaka ayen m nyini ka m Kowa Naawen jigi. ²⁸ Mi a nyini ka wa jigi a jam teŋzuk de. Yogyogla de mi a basi teŋzuk kama ayen m ŋmani a cheŋ wa jigi.”

²⁹ Wa ŋaanviirima ale ga wom dii ate wa a weeni la, ba yaa weeni wa ayen, “Yogyogla de tama a yaa miŋ fi ale a weeni dii la kiri kama. Ku an ŋman tua a te ti. ³⁰ Ti seba ayen fi seba wie meena kama. Ku daa nuru ŋman bek fu bega. Ku de a basi kama ate tama a ta siaka ayen fi nyini ka Naawen jigi.”

³¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni sum ta siaka ale mu yogyogla de? ³² Ni wom mi nalimnyiini. Ku kan beni ate nama meena ale chali a kuli ni yeeŋa abe ni ge basi mi nyiini, alege m Kowa a kan basi mu, dii nyiŋ la wa bo ale mu kama. ³³ Mi a weeni ni wienŋa de kama ate ni dan bo ale mi ni ni ta suyogini. Teŋka demma ale namsi ni alege ni ta sunum pagrik mi nak de Naawen dachaasa kama.”

17

¹ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa

zak wa zuk a nya wennyamazuk a weeni ayen, “M Koa, m kummu dannu a moata kama. Sak nuruba fi zulaŋa ale fi nalim buui ate fi pa te mi la, ate mi a te fu zula. ² Fi te mu pagrim kama nurubiik meena zuk ayen m baga a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te baai meena ate fi a te mu la. ³ Fi ka wanyi dekki ale wensie nyɔɔ. Nuru waai a dan seba fi ale mi waai ate fi tom la, wala nyiini ale ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁴ Tuim ŋaai ate fi pa te mu ayen m tom la a basi ate tenka meena demma a nya fi zulaŋa ale fi nalimu kama. Yɔgyɔgla de mi a be nueri tuimaŋa kama. ⁵ M Koa, te mu zula fi dek nimbie po, zula ŋaai ate mi ale fi a jam ta alege ate fi nye tenka la.

⁶ “Nuru baai ate fi lueri ba tenka po a te mi la, mi a basi ate ba seba fu kama. Fi ale soa ba a yaa pa ba a te mi. Ba be va fi noai kama. ⁷ Yɔgyɔgla de ba yaa seba ayen jaab buuri meena ate mi ta la a nyini ka fi jigi. ⁸ Wie ŋaai ate fi a weeni mu la, m pa ŋa kama a sak ba, ate ba ta siaka ayen ka fi ale tom mu ba jigi.

⁹ “M kan puusi a te ka tenka meena demma, alege mi a puusi a te ka baai ale ta siaka ale mi la. Fi ale soa ba ale lueri ba a te mi. ¹⁰ Mi nuruba meena ka fi nuruba. Fi nuruba me meena ka mi nuruba. Ba ale va mi dii la a sak ka nuruba ayen mi ta zula ka nna yegayega. ¹¹ Yɔgyɔgla de mi cheena ka fi jigi, m kan ŋman bo tenzuk de, alege bala dek ba nyiini a le ba bo tenzuk de. M Ko Welenja a nya ba zuk nalimnyiini ale fi pagrimu ate ba chim bunyi ase mi ale fi ale ka bunyi dii la. ¹² Ase mi ale diem a jam bo ale ba dii la, mi pa ka fi pagrimu a nya ba zuk. Mi a nya ba zuk kama ate ba wanyi an be ya, alege ka waai ale yeeri wa dek ayen ba ale ŋmarisi wa wie dii Naawen gbanƙa po dila po dila po la a jam chim wensie. ¹³ Yɔgyɔgla de mi cheena ka fi jigi. Ka dila ale soa ate mi a puusi a te fu ba nyiŋ ayen ba sue a peenti ase mi sunni ale ka dii la. ¹⁴ Wie ŋaai meena ate fi weeni mu la m pa ŋa kama a sak ba. Tenka meena demma a kisi ba kama, dii nyiŋ la ba daa bunyi ase mi ale tenka meena demma me ale kan daa bunyi dii la. ¹⁵ Mi a kan puusi a

te fu ayen ka fi yeeri ba tenka po a basi, alege mi a yaali kama ayen fi lik ba a tanla ate Velinvendika a kan paari ba. ¹⁶ Ba le tenzuk de demma a daa bunyi ase mi ale tenka meena demma ale kan daa bunyi dii la. ¹⁷ Fi wie ŋaai ate mi a pa sak ba la ka wensie. Be pa ba ate ba chim fi nuruba ate ba va fi wensienja. ¹⁸ Mi ale a tom ba ayen ba chen a ga sak tenka meena demma fi wie ase fi ale tom mi me ayen m jam a sak ba dii la. ¹⁹ Ba nyiŋ mi pai m dek a te fu ayen ba baga a pai ba dek a te fu.

²⁰ “Mi kan puusi a te ka mi ŋaanviirima dek ba nyiini, alege ka baai meena a le ba ta siaka ale mi ba sinsanŋa nyiŋ la. ²¹ Be maari ba ate ba ta noai yen ale chaab. M Koa, fi ale mi ka bunyi. Maari ba ate ba ta noai yen ate tenzuk de meena demma a ta siaka ayen ka fi ale tom mi ba jigi. ²² Fi zulaŋa ale fi nalimu ate fi a pa te mi la, mi a pai a te ba kama ate ba baga a ta noai yen ale chaab ase tama la. ²³ Mi a bo ale ba kama ate fi a bo ale mi ayen ba ta noai yen ate tenka meena demma a seba ayen fi ale tom mi alege a yaali ba ase fi ale a yaali mi dii la.

²⁴ “M Koa, fi ale pai m ŋaanviirima a te mu. Mi a yaali kama ayen ba bo ale mu juijui ate mi a chen la ate ba nya zula ŋaai ale nalim buui ate fi a te mi la, dii la fi a yaali mi kama piilimka po alege a nye tenka. ²⁵ M Ko waai ale ka tuimmanja nyɔɔ la, tenka meena demma a ze fu, alege mi a seba fu kama ate m ŋaanviirima me a seba ale ka fi ale tom mu ba jigi la. ²⁶ Mi sak ba fi ale ka waai la kama. M le kasim a sak ba ate yaali kaai fi ta ale mi la bo ba jigi ate mi me a baga a bo ale ba.”

18

¹ Yeezu ale jam a puusi a te wa Kowa a nueri la, wa le wa ŋaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge lo beli fiik kaai ate ba a wi ayen, Kidron la a jueli a ga jo jigi ate ba vuk tiisa. ² Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak la, a jam seba dula jigini kama, dii nyiŋ la wa ale Yeezu ale wa ŋaanviirima meena a nyiem

a kasim a cheŋ ka ku jigini. ³ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Farisiima a yaa tigi sojiba ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la jigi yeŋ ate Judas a yaa de ba niŋ a ta ba cheŋ juijui ate ba vuk tiisaŋa la ayen ba yik Yeezu. Ba jam a pa ka ba gebi woŋsa ale ba kanaasa ale do woŋta. ⁴ Yeezu a jam seba dii a le cheena ayen di nyɛ la kama a yaa cheŋ ayen wa tu ba. Wa le tu ba la, wa yaa bek ba ayen, “Nama a gisi ka wana?”

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa.”

Wa yaa weeni ba ayen, “Ka mi ale la.”

Judas waai ale ta wa a ga bobri a sak la, a jam maa za dula kama ale ba. ⁶ Yeezu ale weeni ayen ka wa ate ba a gisi la, ba yaa tori ŋaŋ nyiŋ a lo teŋ. ⁷ Yeezu a yaa ŋman bek ba ayen, “Nama a gisi ka wana?”

Ba ŋman diem weeni wa ayen, “Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa.”

⁸ Wa yaa ŋman weeni ba ayen, “Mi poom a liŋ weeni ni kama ayen ka mi ale la. Dan ka mi ate ni a yaali ayen ni yik, ni be basi ate m ŋaŋviirima cheŋ abe ni yik mi nyiini.” ⁹ Wa weeni nyaku de kama ayen wa ale poom liŋ weeni wa Kowa dii ayen wa kan yaali ayen wa jok nuru baai ate wa lueri a te wa la, po wanyi la a chim wensie.

¹⁰ Dula jigini Simon Piita a yaa deri yeeri gebi woŋ a che Juuma Puusika Yenni kpaŋi kpeeni yomma po wanyi juga tunni a lonsi teŋ. Yomo wala yue a jam le Malakusi. ¹¹ Yeezu a yaa weeni Piita ayen, “Pa fi gebika a ŋman su ka jigini, fi a poli kama ayen mi kan nam ninam buui ate m Kowa a weeni ayen m jam a namu la.”

¹² Yeezu ale biisi a ga nueri la, sojima ale ba kpaŋini ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa yik Yeezu a bobi wa nisaŋa, ¹³ a ta wa a cheŋ nuru waai ate ba a wi wa ayen Anasi la yenni. Juuma Puusika Yenni kpaŋi kpeeni yue a jam le Kayafas. Anasi a jam ka wa chichambiik. ¹⁴ Kayafas a jam le nuru waai ale liŋ a weeni Juuma ayen ku a magsi kama ate nuru yeŋ a zaani ba meena nanjula po a kpi a te ba la.

¹⁵ Anasi a jam seba Yeezu ŋaŋviirima po wanyi kama. Wa ale Piita a yaa jam va nuru boanni ŋaŋ a cheŋ juijui ate ba jam ta Yeezu a cheŋ la. Ba le ga paari Anasi yenni la, ŋaŋviiro wala a yaa taam jo dabiaka po, ¹⁶ alege Piita yaa jam wari nansiunku noai. Ku an jam a beniya ate Yeezu ŋaŋviiro waai ate Anasi a jam seba la a yaa ŋman nyini dabiaka po a cheŋ nansiunku noai a saalim nipokbinni waai ale jam a limsi nansiunku la ale ta Piita a jo dabiaka po. ¹⁷ Nipokbinni a yaa bek Piita ayen, “Fi daa nuru wala ŋaŋviirima po wanyi?”

Piita a yaa weeni wa ayen, “Aawo, mi daa ba po wanyi.”

¹⁸ Yenni tuiptomdoma ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa jam yaali kaala a cheeni bolim dabiaka sunsuŋ a za gilim a ŋuunji, dii nyiŋ la, ŋoota ale jam boro. Piita me yaa cheŋ ga gum ba po.

¹⁹ Ba le jam ta Yeezu a ga jo yenni po la, Anasi a yaa bek wa ku le ka dii wa sinsaŋa ale wa ŋaŋviirima jigi la. ²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi nyiem a kasim a sak nuruma ba tuka diinaŋa ale Naawen Puusika Yenni po juijui ate ba a tigi chaab la kama. Mi an suk a biisi wariya. ²¹ Fi kan a begi mi, alege a begi baai ate mi a sak la, dii nyiŋ la bala dek a seba mi ale weeni ba dii la kama.”

²² Wa le ga weeni dila la, baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la wanyi a yaa deri fobi Yeezu ale weeni wa ayen, “Ka boan jaab ale soa ate fi a biisi dila ale kpaŋini?”

²³ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Ase mi dan biisi ka wari a kaasi, fi a weeni ka nuruma de meena di ale ka dii la, alege m dan nyɛ magsi kama, be ka boa ale soa ate fi a fobi mu?”

²⁴ Yeezu nisaŋa a diem a bobi kama. Anasi ale biisi ale wa nueri la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu cheŋ Kayafas waai ale jam ka Juuma Puusika Yenni kpaŋi kpeeni la jigi.

²⁵ Piita a jam diem bo ka dabiaka po a ŋuunji bolimu. Baai ale jam za ale wa la po wanyi a yaa bek wa ayen, “Fi daa nuru wala ŋaŋviirima po wanyi?”

Wa yaa pagsi ayen, "Aawo, mi daa ba po wanyi."

²⁶ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi a jam ka nuru waai ate Piita a jam a gebi wa tunni la suok. Wa yaa weeni Piita ayen, "Daa fi ale nuru wala ate mi a poom nya ni juijui ate ba vuk tiisanja la?"

²⁷ Piita nman pagsi ayen, "Aawo, daa mi." Wa ale ga weeni dila la, vari kpadiaka a yaa deri kum.

²⁸ Vari ale veenti la saliuok yokyok foribi ate Kayafas a basi ate sojima yaa ta Yeezu chej gominawa yenni. Ba ale chej la Juuma a jam wari za ka peelim dii nyin la ba an jam a yaali ayen ba dan ba dek ate ba kan бага a de Gaambasika Tigini nandiintanja. ²⁹ Gominawa yoi jam ale Paalot. Wa yaa nyini dabiaka po a begi Juuma ayen, "Ka boan jaab wari ate nama a ta ayen wa kaasi ya?"

³⁰ Ba yaa weeni wa ayen, "Ase wa dan kan nye ka wari a kaasi ya, tama te kan ta wa a jam dela."

³¹ Paalot a yaa weeni ba ayen, "Ni be ta wa a chej ga bo wa dii ate ni nyiem a bo ni nuruma, buusa la."

Ba yaa weeni wa ayen, "Nama Aroom demma a kan siak ate ti a bo nuruba kum buusa." ³² Juuma ale jam a yaali ayen Paalot yik Yeezu a kpi jabarimu nyin ate wa kpi la, a jam basi kama ate dii ate Yeezu a weeni wa njanviirima la, a chim wensie.

³³ Paalot a yaa nmani jo boteka yenni po a yaa weeni wa sojima ate ba ga ta Yeezu a jam ate wa yaa weeni wa ayen, "Ka fi ale Juuma Naawa?"

³⁴ Yeezu a yaa bek wa ayen, "Ka fi dek ale a bek wannu de yaa ka nuruba ale weeni fu ayen fi bek mu?"

³⁵ Paalot a yaa weeni wa ayen, "Fi a poli ayen mi ka Juu? Ka fi dek nuruba ale Juuma Puusika Yenni kpanja, a ta fu a jam nyo mi nisa po. Ka boan jaab wabiok ate fi tomu?"

³⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mi naamu a ka tenjuk de. Ase bu dan bo ka tenjuk de, mi nuruma a te nye ka kpalin a vari mi Juuma kpanja jigi a basi. M be

nman a weeni fu kama ayen mi naamu a ka tenjuk de."

³⁷ Paalot a yaa bek wa ayen, "Fi be sum ka naaba?"

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi ale weeni ayen m ka naab. Ba biak mu ka tenjuk de ayen m sak nuruba wensie wie. Baai ale a yaali ayen ba chim wensie nyam la ale a wom mi sinsanja."

³⁸ Paalot a yaa bek wa ayen, "Ka boa ale wensie?"

Wa yaa nman nyini peelim a weeni Juuma ayen, "Mi an бага a nya wabiok kuui ate nuruwa de a tom a magsi kum la. ³⁹ Ni Gaambasika Tigini daanja a nyiem a dan jam paari bena meena, mi nyiem a lak ka nuru baai ate mi yik a lik la po wanyi a basi. Nama a yaali ayen m basi waai ale ka Juuma naab la?"

⁴⁰ Ba meena a yaa kaari ate ku jueli ayen, "Tama a kan yaali wa. Ti a yaali ka Barabasi." (Barabasi a jam ka zue.)

19

¹ Paalot ale wom dii ate nuruma a weeni la, wa yaa basi ate sojima a miiri wa. ² Ba le miiri wa la, ba yaa yaali munsu a yok zutok ate ka a nye ase naab zutok la a vuk wa zukku ale ge pa garuk monun a jo wa, ³ a yaa fobi wa ale a puusi wa ayen, "Juuma Naawa, ti a puusi fu."

⁴ Ba le jam a nye dila la, Paalot a yaa nman nyini Juuma jigi dabiaka po a weeni ba ayen, "M le nman ta wa a nyini a sak ni, ate ni seba ayen mi an nya wa kaasun wa jigiya." ⁵ Wa le ga weeni nyaku de la, sojima yaa deri ta Yeezu a nyini zaani nuru boanni nin. Wa diem a jam jo ka wa garuk monunku ale wa munsu zutoka. Paalot a yaa weeni nuru boanni ayen, "Ni nya, nuruwa ale nna."

⁶ Juuma Puusika Yenni kpanja ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la ale nya Yeezu la, ba yaa kaari ate ba luelutaja a jueli a weeni Paalot ayen, "Ko wa! Ko wa!"

Paalot a yaa weeni ba ayen, "Mi an nya wa kaasun ale nuruwa de. Ni ta wa chej ga kpi jabarimu nyin ate wa kpi."

⁷ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, "Tama sinsanja a sak ti kama ayen ku a

magsi kama ate nuruwa de a kpi, dii nyinj la wa pa ka wa dek a chim Naawen Biik.”

⁸ Paalot ale wom dii ate ba weeni la, yogsum a yaa yik wa nna yegayega. ⁹ Wa yaa nman chen ga jo boteka yenni po, a yaa bek Yeezu ayen, “Fi nyini ka be?”

Alege Yeezu an tulisi ya. ¹⁰ Paalot a yaa nman bek wa ayen, “Fi ka wari a weeni? Mi ta pagrim kama a бага a vari fu a basi ale nman бага a weeni ayen ba ta fu a chen a ga kpi jabarimu nyinj ate fi kpi.”

¹¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ase Naawen a dan kan te fu pagrimu de, fi an бага a nye mi wariya. Ka dila ale soa ate mi a dan kpi, nuru waai ale pa mu a nyo fi nisa po la, wala kaasunku a gaam fi kaasunku la.”

¹² Paalot ale wom Yeezu wienja la, wa yaa deri a nye wa popola bunyi ayen wa vari wa a basi. Nuru boanni ale jam a minj dii ate wa a yaali ayen wa nye la, ba yaa nman kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, “Fi dan basi ate nuruwa de a chen, fi kan va ti nakpionku waai ate ba a wi wa ayen Siiza la noaya. Ase nuru waai me a dan pa wa dek a chim naab, wa me a kan va Siiza noaya.”

¹³ Paalot ale wom dii ate ba weeni la, wa yaa nman basi ate wa sojima a ta Yeezu a de wa ninj a chen ga jueli kunjukunju zuk. Juuma a jam a wi dula jigini ale ba dek tenka biika ayen ka Gabata. Paalot a yaa kali boteka zukpaglika zuk. ¹⁴ Paalot ale jam a ga jo a kali diipo la ale wenbinni a jam bo ka wein zuk sunsun. Da dila dannu me ate Juuma a boro a gomsu ba Gaambasika Tigini daanja. Paalot a yaa weeni nuru boanni ayen, “Ni nya, ni naawa ale nna.”

¹⁵ Ba yaa nman kaari ayen, “Ko wa! Ko wa! Basi ate ba kpi wa jabarimu nyinj!”

Paalot a yaa weeni ba ayen, “Nama a yaali ayen m basi ate ba ta ni naawa a ga kpi ka jabarimu nyinja?”

Juuma Puusika Yenni kpanja baai ale jam bo nuru boanni po la, a yaa kaari ayen, “Na waai nyiini ate ti ta la ale Siiza.”

¹⁶ Paalot a yaa jam weeni wa sojima ayen ba ta Yeezu a chen a ga kpi wa jabarimu nyinj ate wa kpi.

Ba yaa deri yik wa. ¹⁷ Ba jam pai ka jabarim a te Yeezu ayen wa ji ate ba chen juijui ate Juuma a wi ale ba dek tenka biika ayen, “Golgota” la. Dula jigini kiri a jam le zukoluku jigini. ¹⁸ Ba le ga paari ku jigini la, ba yaa pa wa a kpi jabarimu nyinj. Ba jam maa ta ka nuruba baye a jam kpi njanbarinta nyinj dula jigini a gum Yeezu po, ate wanyi a bo wa gala nwala me a bo wa juga. ¹⁹ Paalot a yaa jam weeni wa sojima ayen ba nmarisi dii ate Yeezu a nye la a pa man wa jabarimu nyinj. Dii ate ba jam nmarisi la ale,

*YEEZU NAZARET DENOWA,
ALE JUUMA NAAWA*

²⁰ Ba le jam kpi Yeezu juijui la an yalima ale Jerusalem tenka. Juuma yegayega a yaa jam nyini ba tenka a chen ayen ba nya jaab buui ale jam a nye la. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nya sojima ale nmarisi dii a pa man la. Ba jam pa ka biisa buta a nmarisi, si jam ka Juuma ale Girik demma ale Aroom demma biisa. ²¹ Juuma Puusika Yenni kpanja yaa nmani a chen Paalot jigi a ga weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen fi poom weeni fi sojima ate ba nmarisi ayen wa ka Juuma Naaba. Fi te weeni ba ate ba poom a nmarisi ayen, wa weeni kama ayen wa ka Juuma Naab.”

²² Paalot a yaa weeni ba ayen, “Dii ate mi basi ate ba nmarisi la, ale la.”

²³ Sojima ale jam kpi Yeezu jabarimu nyinj a nueri la ba yaa pai gattana a poori bunaansi ate waai meena a pai bunyi. Ba jam pai wa garuk kuui ate ba an baali ku alege yok ku la me. ²⁴ Ba yaa weeni chaab ayen, “Ni kan basi ate ti cheeri ku, alege ni basi ate ti nak gban a nya waai dek ale wa de garuku la.” Sojima ale ga nye dila la, dii ate ba jam nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po la a yaa chim wensie. Ba nmarisi ayen,

“Ba pai mi gattana a chari chaab, alege a pai m garuk wonku kuui ate m jo a basi ten la, a nak gban ayen ba nya waai dek ale wa de la.”
Sojima ale jam nye dii la ale la.

²⁵ Yeezu mawa, ale wa mawa suoku, ale Kolopase powa Meeri ale Meeri Magdala ale jam za a moata Yeezu. ²⁶ Yeezu

yaa nya wa mawa ale wa za moata wa n̄aan̄viiro waai ate wa jam a yaali nna yegayega la. Wa yaa weeni wa mawa ayen, “M ma, wa ka fi biik.”

²⁷ Yeezu yaa n̄man weeni wa n̄aan̄viiro waai ate wa a yaali nna yegayega la ayen, “Wa ka fi ma.” A nyini da dila dann̄i, a ta a chen̄ wa n̄aan̄viiriwa a yaa jam kasim a nya wa mawa zuk kama.

²⁸ Yeezu ale weeni dila la, wa yaa deri seba ayen wa tuimaṅa t̄enzuk de a nueri kama, ate wa yaa weeni ayen, “Nyanyuila ale ta mu.” Wa weeni wien̄a de kama ate dii ate ba n̄marisi Naawen gban̄ka po dila po dila po la a chim wensie.

²⁹ Daam ale jam bo chin po a za dula, nuru baai ale jam za dula jigini la wanyi a yaa yaali sosok a pa lusi daamu po a pa yik duok won̄ nyin̄ a zak ta jueli Yeezu jigi ayen wa nyu. ³⁰ Yeezu a yaa nyu ale a weeni ayen, “Ku nueri kama.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, wa yaa deri chigsi wa zukku t̄en̄ a kpi.

³¹ Juuma a kan jam a yaali ayen Yeezu ale nuruba bayewa a bo dula jigini, dii nyin̄ la ba tigini daaṅa ale cheena la nyin̄. Ba tigini daaṅa po dinyi a jam ka ba Vuusum Dai. Ba gela yaa chen̄ Paalot jigi a ga weeni wa ayen ba a saalim wa kama ayen wa basi ate wa sojima a chen̄ ga we ba nan̄saṅa ate ba kpi nwuli abe ba yeeri ba ate ba nyini n̄an̄barintaṅa zuima a sin̄. ³² Wa yaa siak ate ba chen̄. Ba le ga la, ba yaa lin̄ we nuru baai bayewa ate ba kpi a gum Yeezu po dula jigini la nan̄saṅa. ³³ Ba le ga ayen ba we Yeezu nan̄saṅa la, ba yaa nya ale wa kpi kama ate ba yaa pa wa nan̄saṅa weka a basi. ³⁴ Sojima wanyi a yaa pa wa gbaluku a chubi wa gaun̄ku a pusi ate ziim ale nyiam a nyini du a nyini. ³⁵ Ka mi dek, Joan, ale nya ale m nina. Ka dila ale soa ate mi ale n̄marisi dii la ka wensie la. Mi a weeni ni kama ayen ni ta siaka ale ku. ³⁶ Sojiwa ale ga nȳe dila la, ba le jam a n̄marisi dii Naawen gban̄ka po dila po dila po la a chim ka wensie. Ba n̄marisi ayen, “Kobi yen̄ me la an̄ jam we wa nyin̄ka po.” ³⁷ Ba n̄man n̄marisi Naawen gban̄ka po ayen, “Nuruba a le

nya nuru waai ate ba pa gbaluk a boro a chubi wa la.”

³⁸ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Josefi ate wa jam nyini t̄en̄ kanyi ate ba a wi ayen Arimatia. Wa jam ka Yeezu n̄aan̄viirima po wanyi, alege wa yaa jam a suk wa dek Juuma kpan̄ṅa nyin̄. Wa yaa jam chen̄ Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa sojima a ga yeeri Yeezu ate wa nyini jabarimu zuk a sin̄ t̄en̄ ate wa ta ga gu. Paalot a yaa jam te wa siuk. ³⁹ Nikodimusi waai ale jam lin̄ chen̄ Yeezu jigi yokku la, a jam maa bo dula kama a yaa ta wa kpaam, bu nyummu a jam masa kama. ⁴⁰ Josefi ale Nikodimusi a yaa jam pa kpaamu a sa Yeezu nyin̄ka ale ge a pa guka garupali a vili wa. Juuma ale a gu ba nuruba dii la ale la. ⁴¹ Juijui ate ba kpi Yeezu jabarimu nyin̄ la, ba jam vuk ka tiisa. Dula jigini pun̄ vorub ale jam boro ate ba an̄ diem a gu nuru du a nya ya. ⁴² Ba jam a yaali ayen ba ta Yeezu a ga gu ka vorub bula po, dii nyin̄ la Juuma Gaambasika daaṅa a jam paari kama a nueri.

20

¹ Laasidi dai saliuk yokyok, ate M̄ɛri Magdala a yaa yiti a chen̄ juijui ate ba gu Yeezu la. Wa le ga paari la, wa yaa nya ale tintain̄ dii ate ba pa lik vorumu n̄oanni la a jam bilim kama a basi nakpiak. ² Wa yaa n̄mani chali chen̄ Simon Piita ale Yeezu n̄aan̄viiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la jigi a yaa weeni ba ayen, “Nuruba ale yeeri ti Nȳon̄owa vorumu po. Mi be ze ba le ta wa a chen̄ juijui la.”

³ Piita ale Yeezu n̄aan̄viiro nwala a yaa deri yiti a chali chen̄ dula jigini. ⁴ Yeezu n̄aan̄viiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la, a lin̄ de Piita nin̄ kama a chali a paari vorumu jigini. ⁵ Wa le churi nya la, ka guka garuku kuui ate ba jam pa vili Yeezu nyin̄ka la ale jam doa vorumu po alege wa an̄ jo du. ⁶ Simon Piita a yaa jam a fobi taam a ga jo vorumu po a nya ale ka guka garuku ale doa du. ⁷ Wa n̄man nya garuk kuui ate ba jam pa bobi Yeezu zukku la ale ku doa ku t̄oga, garuk kula ale guka garuku an̄ jam a doa ale chaaba. ⁸ Yeezu n̄aan̄viiro waai ale lin̄ a paari dula

la a yaa jo a gum Piita po. Wa yaa gisi a nya jaab buuri meena a yaa le ge a ta siaka ayen wa yiti kum po kama. ⁹ Ba an diem a jam minji dii ate ba nmarisi Naawen gban̄ka po dila po dila po ayen, “Ku a fe kama ate wa yiti kum po la.”
¹⁰ Ba yaa basi dula ale ge a kuli.

¹¹ Mɛeri Magdala a jam za ka peelim a kum. Wa me a yaa chuiiri ayen wa nya bu po. ¹² Wa le chuiiri la, wa yaa nya Naawen sabiiloba baye ale ba jo garuk peelita a bo vorumu po. Ba jam kala ka juijui ate ba jam pa Yeezu a dueni la ate wanyi a kala wa zukku duaka jigini ale ge nwala me a kala wa nan̄saŋa jigini. ¹³ Sabiiloma a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a kumu?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba ale pai m Nyɔnɔwa a ta cheŋ, ate m ze ba le ta wa a ga dueni juijui la.”

¹⁴ Wa le a weeni nyaku de la, wa yaa chiem a nya Yeezu ale wa za wa ŋaan, alege wa an jam a miŋ wa. ¹⁵ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a kumu? Fi a gisi ka wana?”

Mɛeri a jam a poli ayen ka waai ale a limsi tiisaŋa la ale la a yaa weeni wa ayen, “Dan ka fi ale yeeri m nyɔnɔwa, weeni mu juijui ate fi ta wa ga dueni la ate m ga pa wa.”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mɛeri.”

Ate wa yaa chiem wa jigi a weeni ale wa dek teŋka biika ayen, “Araboni.” Ku kiri ale, “M Sagro.”

¹⁷ Yeezu a nman weeni wa ayen, “Kan tiri mu, dii nyiŋ la mi an diem a cheŋ m Kowa jigi ya. Cheŋ m ŋaanviirima jigi a ga weeni ba ayen ku kan beni m le nman cheŋ waai ale ka mi Koa ale ba koa, waai ale ka mi Naawen ale ba Naawen la jigi.”

¹⁸ Dula jigini Mɛeri a yaa cheŋ ŋaanviirima jigi a ga weeni ba ayen wa nya ba Nyɔnɔwa kama ale dii meena ate wa weeni a sak wa ayen wa weeni ba la.

¹⁹ Laasidi dai junɔai yok, Yeezu ŋaanviirima a jam tigi ka chaab a bo yeri dinyi po ale lik tuaataŋa meena, dii nyiŋ la ba jam a chali ka Juuma kpan̄a yɔgsum. Ba le jam a kala la, Yeezu a deri jam jo za ba sunsuŋ a yaa weeni ba ayen, “Naawen a te ni suyɔgini.” ²⁰ Wa yaa

lagri wa nitalaŋa po a sak ba ale a nman cheemu wa gaun̄ku me ayen ba nya. Ba yaa deri jam seba ayen ka ba Nyɔnɔwa ale la ate ba suniima a yaa peenti nna yegayega. ²¹ Yeezu yaa nman weeni ba ayen, “Naawen ale te ni suyɔgini. Mi Kowa ale tom mi ate m jam teŋzuk de siuk kula po me ate mi a tom nama yɔgyɔgla de ayen ni cheŋ teŋka meena demma jigi.” ²² Wa le weeni ba dila a ga nueri la, wa yaa vuusi a basi ba nyiŋ ale weeni ayen, “Ni ŋɔa Naawen Chiika.” ²³ Ni dan von̄ nuruba wabaata a te ba, Naawen ale von̄ te ba alege ni dan kan von̄ nuruba wabaata a te ba, Naawen a kan von̄ te ba.

²⁴ Yeezu ale jam wa ŋaanviirima jigi la, ba po wanyi wa waai ate ba a wi wa ayen Tomasi yibika la, a jam ka ba po. ²⁵ Tomasi a yaa le nman jam juijui ate Yeezu ŋaanviirima a jam tigi chaab la, ba yaa weeni wa ayen, “Tama nya ti Nyɔnɔwa kama.”

Tomasi yaa weeni ba ayen, “Mi a kan бага a siagi ka mi a nin nya wa nitalaŋa po juijui ate ba pa peemaŋa a kpi la abe m pa m nisaŋa a su wa gaun̄ku vurika jigini a nya.”

²⁶ Daa ŋayopoi ale jam taam la, Yeezu ŋaanviirima ale Tomasi a nman jam a tigi chaab yenni po ale lik tuata meena. Yeezu a yaa nman jam zaani ba sunsuŋ a weeni ba ayen, “Naawen a le te ni suyɔgini.” ²⁷ Wa yaa weeni Tomasi ayen, “Pa fi nisaŋa a tiri mi nitalaŋa a nya juijui ate ba pa peemaŋa a kpi la abe fi pa fi nisaŋa a su m gaun̄ku po a nya. Basi fi chichamaŋa abe fi ta siaka ale mi.”

²⁸ Tomasi yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ ale m Naawen.”

²⁹ Yeezu a weeni wa ayen, “Fi ale a nya mi la ate fi ta siaka ale mi. Baai a le kan nya mi ale ta siaka ale mi la, sue ale peenti.”

³⁰ ŋaanviirima nimbie Yeezu a tom ka wakperikaliisa gela nna yegayega ate ŋa an nmarisi gban̄ka de po. ³¹ Alege ŋa de a nmarisi kama gban̄ka de po ayen ni ta siaka ayen Yeezu ale varibasidɔwa, Naawen biika ate ni siaka nyiŋ ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

21

¹ Ku le ga nye maga la, Yeezu a yaa nman tu wa njaanviirima Galili mogi kpeeni noai. Mogini yoi di choa ale Tiberiasi. Dii a yaa le nye la ale nna.

² Wa njaanviirima baai ale jam a tigsu dula jigini la, ale Simon Piita ale Tomasi yibika ale Natani waai ale nyini Kena ate ka bo Galili tenka po la, ale Zebedi bisana ale mba baye. ³ Simon Piita a yaa weeni ba ayen, “Mi a chen kama ayen m yik juma.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Tama me a yaali kama ayen ti va fu a chen.” Ba yaa deri a ga jo naarun po a chen. Yok kula ba an jam nya juma a yigi ya. ⁴ Vari ale veenti la saluuk ba yaa nya Yeezu ale wa za nyiamu noai, alege ba an jam baga a min wa. ⁵ Ba le diem a bo nin a cheena Yeezu jigi la wa yaa wi a bek ba ayen, “M bisa, ni an nya juma a yigi ya?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ti an yigi jaabaa.”

⁶ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni pa ni nmiaka a yuk basi naarunku juga gen ate ni nya juma a yik dula jigini.” Ba le ga nye dii ate wa weeni ba la, ba yaa deri yik juma nna yegayega ate ba an nman baga a dari ba nmiaka ate ka a jo naarunku po.

⁷ Yeezu njaanviiriwa waai ate wa jam a yaali nna yegayega la ale ga nya dii ale nye la, wa yaa weeni Piita ayen, “Nuru waai ale za ti nin la, ka ti Nyonowa ale la.” Simon Piita ale ga wom wa le weeni dii la, wa yaa pa wa tuimana garuku a jo lik wa dek a yaa yok zi nyiamu po ayen wa ga tu Yeezu. ⁸ Naarunku a diem jam yalima ase ka nantuok noai kobsita la ale ge ate Piita a yok zi la. Yeezu njaanviirima baai ale diem a jam bo naarunku po la a yaa dari ba nmiaka a ta paari nyiamu noai. ⁹ Ba le ga nyini naarunku po a sin ten la, ba yaa nya Yeezu ale wa kala a se juma kaala bolim zuk ale pa boroboruk me a dueni wa ten. ¹⁰ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni ga lueri juma gela a ta jam.”

¹¹ Simon Piita a yaa de ba nin a ga yik nmiaka a dari ka a ta jueli kunkonini, a yaa yeeri juma. Na meena a jam ka juma kook ale pisinu ale nata. Na jam a piisi kama nna yegayega alege ba nmiaka

an jam a cheeri ya. ¹² Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni jam a kali ate ti njobi.” Ba wanyi me an jam a begi wa le ka waai la, dii nyin la ba meena a jam seba ayen wa ka ba nyonowa. ¹³ Yeezu a yaa pa juma ale boroboruku a chari ba meena.

¹⁴ Wa le yiti kum po diipo la, wa ale wa njaanviirima tu chaab nna la a nye ka ku noai buta.

¹⁵ Ba le ga de a nueri la, Yeezu yaa weeni Simon Piita ayen, “Fi Simon, Joan biiga, fi a yaali mi a gaamu mbala?”

Piita yaa weeni wa ayen, “M Nyonow, fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa pabisa zuk dii la.” ¹⁶ Yeezu a nman bek wa ayen, “Fi Simon, Joan biiga, fi a yaali mu?”

Piita yaa weeni wa ayen, “M Nyonow, fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya piisa zuk dii la.” ¹⁷ Yeezu a nman pilim bek wa ku noai butawa ayen, “Fi Simon, Joan biiga, fi a yaali mu?”

Piita ale ga wom Yeezu ale bek wa dii ku noai butawa la, wa sui a yaa deri kaasi ate wa yaa weeni wa ayen, “M Nyonow, fi seba wie meena kama. Fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa nman weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la. ¹⁸ Wensie ate mi a weeni fu. Ase fi ale diem a jam ka paalik la, fi nyiem a gomsu ka fi dek a chen fi le a yaali juijui meena la. Fi dan jam a kpagimu, fi ale zaani kama ate nuruba a bobi fu a ta chen juijui ate fi kan yaali la.” ¹⁹ Yeezu a weeni nyaku de ayen ku sak Piita ka wa le wa kpi siuk kuui po a te Naawen zula dii la. Wa le biisi nyaku de a ga nueri la, wa yaa weeni Piita ayen, “Jam va mu.”

²⁰ Piita yaa cheemu a nya Yeezu njaanviiriwa waai ate wa a yaali nna yegayega la ale wa bo ba njan a vi. Wala a jam le waai ale jam kala a moata Yeezu Gaambasika Tigini dannu ale bek wa ayen, “Ka wana a le wa ta wa a ga bobri a sak la?” ²¹ Piita ale ga nya wa ale wa a vi

ba ɲaan la, wa yaa bek Yeezu ayen, “M Nyɔɔ, ku cheena ayen ku nyɛ nuruwa de jigi me ka se?”

²² Yeezu yaa weeni wa ayen, “Mi a dan a yaali ayen wa boro ate m pilim jam paari wa, fi nin karo, fi dek a ti an jam va mu.”

²³ Yeezu ale biisi dii ale wa ɲaanviiro nwala la, ku yaa deri a tagli wa ɲaanviirima mbala meena jigi ayen waai ate Yeezu a yaali nna yegayega la, a kan ɲman maa kpi diipo diipo. Yeezu an jam a weeni ayen wa kan maa kpi, alege wa weeni ka Piita ayen wa dan a yaali ayen wa boro ate wa pilim a jam paari wa, wa nin karo.

²⁴ Ka mi Joan waai ale ɲmarisi gbanƙa de la ale Yeezu a yaali nna yegayega la. Wie ɲaai meena ale nyɛ ate mi a ɲmarisi a nyo gbanƙa de po la, mi a nya ɲa kama ale m dek nimbie. Ti meena abe seba ayen wienja de ka wensie.

²⁵ Yeezu a tom ka tuima nna yegayega a gum mi ale ɲmarisi dii gbanƙa de po la. Mi a poli ayen ɲa meena a dan ɲmarisi a nyo gbanƙa po dok a kan bo tenka zuk a paari a dueni si du.

YEEZU TUIMTOMDOMA TUIMANA GBANKA

1-2 Teofilos, m poom liŋ ŋmarisi te fu a weeni Yeezu ale jam bo ale ti a piilim wa tuimana dii ale sak nuruba me alege a yaa cheŋ wenŋmazuk la. Wa yaa weeni wa tuimtomdo baai ate wa lueri a te wa dek la, ale pa Naawen Chiika pagrimu a sak ba ba le ba a tom dii la. ³ Wa ale kpi la, ŋaanŋ nyiŋ ku ale jam paari daa pisinaansi la, wa yaa pa wa dek a sak ba ate ku paari dii choa ayen ku sak ba ayen wa vua kama. Wa yaa sak ba Naawen naamu wie. ⁴ Wa ale jam boro ale ba la, Yeezu a yaa ŋman weeni ba ale nin muna ayen, “Ni kan ŋman basi Jerusalem abe ni cheŋ teŋ ka choa. Ni limsi ate ni nya m Kowa tiirim buui ate wa puulim ayen wa le pa a te ni la. Nama dek abe baga teeri ayen m poom weeni nyaku de a sak ni kama. ⁵ Joon a pa ka nyiam a so nuruba, alege ku kan beni ate Naawen pa wa chiika ase soka la a sueri ni suniimana.”

⁶ Da yeŋ ate Yeezu ale wa tuimtomdoma a jam kala ale chaab ate ba yaa a bek wa ayen, “Ti Nyɔɔɔ, yɔgyɔgla de fi le basi ate Juuma a soa ba dega?”

⁷ Yeezu a weeni ba ayen, “Mi Kowa ale dak da ŋaai ate wie ayen ŋa nyɛ la, ni waai niŋ a karo. ⁸ Naawen a le pa wa chiika a sueri ni suniimana ate ka basi ate ni ta pagrim yegayega ate ni cheŋ Jerusalem ale Judia ale Samaria ale teŋka meena nuruma jigi a sak ba mi wie.”

⁹ Yeezu ale biisi a nueri la, Naawen a yaa pa wa a ta jueli wenŋmazuk. Ba yaa za a nya wa ale a jueli la, ate chinmari a jam lik wa ta jueli ate ba an ŋman nya wa.

¹⁰ Ba ale za a nya la, nuruba baye a deri jam a za ba niŋ. Ba jam jo ka garuk peeta, ¹¹ a yaa weeni ba ayen, “Nama Galili demma, ka boa ate ni diem za a nya chinmanni po? Ase nama ale nya Naawen ate wa pa Yeezuwa de a ta jueli wenŋmazuk dii la, da yeŋ po wa le ŋman siŋ teŋzuk de ka dila degadega.”

¹² Tuimtomdoma yaa nyini guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuk la zuk a siŋ a cheŋ Jerusalem teŋka. Ku jam yalima ase ka mɛɛli geli la ale Jerusalem. ¹³ Ba ale jam paari la, ba yaa ga jueli ŋmazuk dokku po ate ba poom boro la. Ba jam ka Piita, ale Joon, ale Jeemsi, ale Andiru, ale Filip, ale Tomasi, ale Batolomiu, ale Matiu, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon waai ale jam a nyɛ ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas (Jeemsi biika). ¹⁴ Nyaba de meena, ale nipooma ale Yeezu mawa Mɛeri ale Yeezu suaataŋa a kasim jam wari ka Naawen puusika ale popola yena.

¹⁵ Da yeŋ ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, a yaa jam jigi yeŋ ayen ba nyɛ tuka. Ba jam paari ka nuruba kook ale pisiye. Piita yaa yiri zaani a piilim biik ayen, ¹⁶ “M suaata ku a fe kama ayen Naawen Chiika ale weeni Deevide ayen wa ŋmarisi dii a nyo Naawen gbanka po la, a chim wensie. Deevide a jam ŋmarisi magsi chaab ale ka Judas. Wa jam ka Judas, a dak Yeezu a sak nuru boanni ate ba yik wa. ¹⁷ Wa jam ka tama po wanyi a jam a tom dii ate Yeezu lueri wa ayen wa me a tom la.”

¹⁸ (Ligi ŋaai ate ba jam tuni wa ale ge ate wa tom wabioku de la, Judas jam pa ŋa a da ka talim. Ku ŋaanŋnyiŋ ate wa lo ate wa puuka meena a na di sunsunŋka po ate wa nyuaataŋa meena a yaa nyini peelim. ¹⁹ Waai meena Jerusalem teŋka po a jam wom wannu de kama ate ba yaa jam a wi talim bula teŋka ayen Akeldama. Ku kiri ale Ziimu teŋka.)

²⁰ “Boan nyiŋŋa, ba ŋmarisi Naawen gbanka po gbanŋ kanyi ate ba a wi ayen yiila gbanŋ la ayen,

‘Basi ate wa yenni a chim yeri korok.

Basi ate nuru kan bo di po.’

Ba ŋmarisi me ayen,

‘Basi ate nuru yonŋ a tagri wa a tom wa tuimana.’

²¹ “Dila nyiŋ la, nuru waai ale maa wa tama diipo meena wuu ate Nyɔɔɔwa a jam a nyiem ale tama la, ²² a piilim a ta nyini diipo ate Joon Sokateerɔwa a jam boro la a ta jam paari jinla dannu ate Naawen yaa jam ta wa a cheŋ la, ku a fe

kama ayen nuru wala choa a maa bo ale ti a chim waai le wa weeni sak nuruba a magsi chaab ale Nyɔnɔwa ale yiri kum po la.”

²³ Ba yaa lueri nuruba baye ayen ba yaa lueri bala po wanyi. Nuruma de jam ale Josefi. Wa jam ta ka yue naye me, ate ba wi ayen Baasabas yaase Jasitus. Wa choawa yoi me ale Matayas. ²⁴ Ba yaa puusi Naawen ayen, “Nyɔnɔ, fi seba nuru meena sunum po ale ka dii la kama. Be sak ti nuruma de bayewa po, fi ale lueri ka waai ²⁵ ayen wa tagri tuimtomdɔ wa Judas tuim n̄aai ate wa basi ale chen̄ juijui ate wa nyini la a tom.” ²⁶ Ba yaa nak gban̄ ayen ba lueri nuru wala ate gban̄ka a yaa lueri Matayas ate ba yaa pa wa a gum tuimtomdɔba pi ale wanyiwa po.

2

¹ Juuma dakpeeni danni ate ba a wi ayen Pentekos ale jam paari la, Yeezu n̄aan̄viirima meena a yaa tigi chaab jigi yen̄. ² Ba ale jam bo jigi yen̄ la, ba yaa wom chiok ase n̄moruk viok la a deri nyini wen̄n̄mazuk a jam sueri yenni juijui meena ate ba jam kala la. ³ Ba yaa nya bolim̄njiak a sin̄ jam kala ba zuimāna zuk togatɔga a nyɛ ase gingelun̄ta la. ⁴ Ate Naawen Chiika a jam sueri ba suniimāna a te ba pagrim ate ba deri a biisi bisii ale kan daa ba dek tɛnsāna biisa la.

⁵ Juuma yegayega baai nina ale muni ale wensiuku vaka la a poom jam nyini tɛn̄ka meena po a jam Jerusalem tɛn̄ka po kama. ⁶ Ba ale wom dii ale nyɛ la, nuru boanni yegayega a yaa tigi chaab ate ku yaa cha ba nna yegayega, dii nyin̄ la ba wom ba ale a biisi ale ba dek tɛnsāna biisa la. ⁷ Ku jam ka wakperikaliik ba jigi ate ba yaa weeni chaab ayen, “Nuru baai ale a biisi nna la, daa Galili demma? ⁸ Ku nyɛ ka se ate tama baga a wom ba ale a biisi ti wanyi wanyi tɛnsāna biisāna? ⁹ Tama ka Patiya dem, ale Miidi dem, ale Iilam dem, ale Mesopotamiya dem, ale Judia dem, ale Kapadosia dem, ale Pontus dem, ale Asia dem, ¹⁰ ale Firijiya dem, ale Pamfiliya dem. ale Ejipiti dem, ale Libia demma baai ale kala m̄ata Sairini la. Ti ba gela ka Juuba, ti ba gela daa Juuba a

va Juuma wensiuku la a yaa chim nicham a nyini Aroom tɛn̄ka la. ¹¹ Tama ba gela ka Kariti dem ale Arab dem. Tama a biisi ka biisa togatɔga, alege tama a wom ba ale a biisi ale ti dek tɛnsāna biisāna a magsi chaab ale Naawen tuimkperisāna wie ale ka dii la kama.” ¹² Ku jam ka wakperikaliik ba meena jigi ate ba jam tuim a yaa a weeni chaab ayen, “Ka nyaku de kiri ale boa?”

¹³ Alege mbala me a yaa nyɛ Yeezu n̄aan̄viirima a la ale a weeni chaab ayen, “Nuruma de a nyu ka daam a yib.”

¹⁴ Alege Piita yaa ale za ale mbala pi ale wanyiwa la yaa weeni ale lueluk kpion̄ ayen, “Nama Juuma ale baai meena ale bo Jerusalem tɛn̄ka la, ni meena a lagri ni t̄en̄ja a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. ¹⁵ Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, ni a poli kama ayen nuruma de a nyu ka daam a yib, alege ku daa wensie. Nama kan nya ku ale diem ka saliuk ban̄ m neok wa? ¹⁶ Naawen biisiteerɔwa Joel jam n̄marisi Naawen gban̄ka po ayen Naawen a weeni ayen,

¹⁷ ‘Tɛn̄ka meena kpeglimka a dan m̄ata, m le nyɛ ka nna.

M le kpiiri Naawen Chiika a nyo nuru meena suniima po.

Ni nidɔabilisa ale ni nipɔkbilisa le biisi Naawen wien̄ja ase ba ka Naawen biisiteerɔba la,

ni bipaaluku me le nya wie ase ba goa a daasim kama la,

ni nisomma me le goa goadaasima.

¹⁸ Wensie, m le poom basi me ate ka jam nuru baai ale a tom a te mu la jigi, nidɔaba ale nipooba.

M le basi ate m Chiika jam ba jigi ate ba chim m biisiteerɔba a yaa weeni mi ale a biisi dii la a sak nuruba.

¹⁹ M le nyɛ wakperikaliisa wen̄n̄mazuk ale tɛnzuk de ate nuruba nya.

Ba a le nya ziim, ale bolim ale nyuisa nna kpito,

²⁰ wenbinni le sobri,

ate chiika tagri a muni nna ase ziim la.

Nyāna de meena a le nyɛ kama alege ate Nyɔnɔwa Dakpeeni a yaa jam.

²¹ Dila powa waai abe ale a wi Nyɔnɔwa yonni la, le nya varibasika.’

²² “Izirali demma, ni lagi tue a wom wienja de. Naawen lueri Yeezu Nazaret denowa kama. Wa be va ka wala nyin a nye wakpeema ale wakperikaliisa ayen ku sak ni ayen ka wa ale lueri wa. Wa abe nye wienja de ka nama nimbie po. Ni be seba nyaku de a chak kama nalimnyiini. ²³ Yeezuwa de ate nama a yik a te tuimbaata nyam ayen ba ko wa. Ni be ale nye dii la, ka Naawen ale poli ku ayen ku nye dila. ²⁴ Alege Naawen a vari wa kama kum po a basi a yaa nak wa a yiri kum po dii nyin la wa jam daa waai ate kum a бага yik wa a tara. ²⁵ Boan nyinḡa, ti kokpienka Deevide a ḡmarisi Naawen gbanḡa po kama a magsi chaab ale wa ayen,

‘Mi kasim jam a nya Nyonowa kama ale wa bo ale mu.

Wa kasim moata mu kama ate yogsum kan yik mu.

²⁶ Dila nyin m sui a jam peenti kama ate m biika meena po supeentik a kasim boro.

M seba ayen m le kpi kama alege mi a vuusi kama ale yiila,

²⁷ boan nyinḡa, fi kan zeri mu a basi ate m chen kpilunḡa, yaase fi basi ate fi welensa nuruwa a puak vorumu po.

²⁸ Fi sak mu nyeboka siuku kama.

M le bo ale fu dii la a basi kama ate m sui peenti yegayega.’ ”

²⁹ Piita yaa ḡman biisi ayen, “M suaata, ni basi ate m biisi lak a sak ni ayen ni kokpienka Deevide a kpi kama ate ba gu wa. Wa boosuku abe diem boro kama a jam paari jinla. ³⁰ Wa jam ka Naawen biisiteeroma wanyi a seba Naawen ale puulim dii ale wa la. Naawen jam puulim kama ayen wa le nye ate Deevide ḡanḡbisana po wanyi a chim naab ase Deevide dek ale jam ka naab dii la.

³¹ Deevide abe jam nya Naawen ale jam ayen wa nye dii la kama, ate wa yaa biisi a magsi chaab ale waai ate wa lueri la le wa kpi abe wa yiri kum po la, Deevide yaa biisi ayen,

‘Naawen an jam yuk wa a basi kpilunḡa. Wa be an jam puak vorumu po me.’

³² Naawen abe nak Yeezuwa de a yiri kum po kama. Tama abe nya wanni de kama a yaa weeni a sak ni. ³³ Naawen zak wa kama a kali wa dek juga geḡ ate wa yaa tuesi Naawen Chiika wa Kowa Naawen jigi ase wa ale jam puulim dii ayen wa a le pa Naawen Chiika a te wa la. Ni be ale a nya ale a wom dii yogyogla de la, ka wa tiirimu ate Yeezu a pa kpiiri sueri tama. ³⁴ Boan nyinḡa Deevide dek an jueli wenḡmazuwa, alege weeni ti Naawen Gbanḡa po ayen,

‘Nyonowa a weeni mi Nyonowa ayen, Kali dela, mi juga geḡ

³⁵ ate ku ga paari diipo ate m le basi ate fi dachaasana a chim fi yom la.’

³⁶ “Nama Izirali demma ku a fe kama ayen ni seba a chak ayen ka Yeezuwa de ate ni yik wa a kpi jabarimu nyin la ate Naawen basi ate wa chim Nyonowale waai ate wa lueri la.”

³⁷ Nuruma ale jam wom Piita biika de meena a nueri la, yogsum yaa yik ba nalimnyiini, ate ba yaa bek Piita ale tuimtomdo mbala, ayen, “Ti suaata, ti be ti nye ka se?”

³⁸ Piita yaa tulisi ba ayen, “Ni meena basi ni tuimbaatana tomka abe ni tuesi soka Yeezu Kirisita yoi nyin ate wa von ni wabaatana a te ni ate ni yaa nya Naawen tiirimu buui ale ka Naawen Chiika la. ³⁹ Dii nyin la, Naawen jam puulim kama ayen wa ale pa tiirimu de a te nama ale ni bisa ale baai me ale yalima la ale waai meena ate Nyonowa tama Naawenni a wi ba a te wa dek la.”

⁴⁰ Piita jam biisi ka wa boari nna yegayega ale densi ba kpa a weeni ayen, “Ni vari ni dek a ta nyini ninam buui ale cheena nyeka tuem nyamma jigi la.”

⁴¹ Nuruba yegayega a jam siak a te wa ale biisi dii la kama ate ba yaa tuesi soka. Waai meena ale jam ta siaka a maa gum ba po da dila dannila, a jam paari ka nuruba tusa nata. ⁴² Ba kasim jam pa ka ba dek a te tuimtomdoma sinsanḡa, ba an jam poori chaab ale ba popola ale ba ḡanta ba nyeboka meena po, ba jam pa ba dek meena a te Nyonowa ḡandiintana deka. Ba jam pa ba dek me a te ka Naawen puusa.

⁴³ Yɔgsum nna yegayega ale jam yik waai meena. Naawen a jam va ka tuimtomdoma nyin a nye wakperikaliisa nna yegayega ale nye wie me naai ale a sak ba ayen wa bo ale ba kama la. ⁴⁴ Baai meena ale ta siaka a va wensiuku la, a kasim jam boro ale ka chaab ba popola ale ba tuima jigi a pa ba ntanta a maari chaab ⁴⁵ a pa ba ntanta a da a pa ligra a chari chaab a magsi ale ba wanyi wanyi ale sum a yaali dii la. ⁴⁶ Daa meena ba kasim a nye ka tuka ale popola yena Juuma Puusika Yenni po. Ba maa chaab me ba yeeja po a de ba ndiintanta ale supeentik ale chaab ⁴⁷ ale a pak Naawen, ale ta supeentik ale nuruba meena. Daa meena Nyɔnɔwa a ta ka nuru baai ale a nya varibasika la jam a gum ba po.

3

¹ Da yej ate Piita ale Joon a yaa yiri wenbalini (ban buta) a chej Juuma Puusika Yenni ayen ba puusi Naawen. Diipo ate tej kala nuruba ga a puusi Naawen la ale la. ² Juuma Puusika Yenni a jam ta ka noa boari. Noanni dinyi yoi ale Nalim noai. Nuru ale jam chim gbaruk a ta nyini wa biamu dannu ate ba yaa kasim ta wa daa meena a jam a dueni Puusika Yenni noanni ate ba a wi ayen Nalim Noai la. Ba yaa nyiem ta wa jam ayen wa a juisi nuru baai ale a jo Juuma Puusika Yenni po la. ³ Wa ale jam nya Piita ale Joon ale ba cheena ayen ba jo la, wa yaa juisi ba ayen ba te wa jaab. ⁴ Ba yaa nya wa nina po nna ziim, ate Piita yaa weeni wa ayen, "Nya tama." ⁵ Wa yaa kasim a nya ale a yiili ayen wa ale nya ka jaab ba jigi. ⁶ Alege Piita yaa weeni wa ayen, "Mi ka ligra, alege m le te fu ka mi ale ta jaab buui la. Yeezu Kirisita Nazaret denowa yonni nyin ate mi a weeni fu ayen fi yiri zaani chej." ⁷ Piita yaa yik wa juga nisanja a maa maari wa ate wa yiri. Nuruwa nanšana a le kunaanja a deri ta pagrim nna nwuli ⁸ ate wa yok jueli wein a jam zi a yaa va ba a maa bo Juuma Puusika Yenni po a chej ale yok a zi a pak Naawen ⁹ ate nuruma meena a nya wa ale a chej ale a pak Naawen la ¹⁰ ate

ba yaa minj ayen wa ka waai ale a kali Nalim Noanni a juisi la. Ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega a te ba.

¹¹ Piita ale Joon a yaa pilim jam bo ka Yenni po juijui ate ba a wi ayen Solomon Posuk la. Nuruwa ale jam bobi Piita ale Joon nna kenkenj a ta la, ku yaa cha nuruma meena ate ba yaa chali chej Piita ale Joon jigi. ¹² Piita ale nya nuruma la wa yaa weeni ba ayen, "Izirali demma, ka boa ale soa ate ni basi ate wannu de a cha ni? Be ka boan me ale soa ate ni a nya ti dila? Nama poli ayen ku ka tama dek pagrim nyin yaase ti dek wein siuk tuima nyin ale soa ate tama nye ate nuruwa de a baga a chej? ¹³ Aawo, ku ka Abraham ale Aizik ale Jakob ale ti kokpiensanja Naawenni ale te zula wa tomteerowa Yeezu. Alege nama ale yik wa a te Gominawa Paalot a yaa zeri wa wa ninj. Paalot jam poom a yaali ayen wa vari wa a basi kama alege nama zeri. ¹⁴ Yeezu a jam ka welensa ale wayorisima nyonɔ, alege nama zeri wa kama alege weeni Paalot ayen wa yeeri nuru koorowa a te ni. ¹⁵ Nama be ko ka nyuvuri teerowa. Naawen abe nak wa yiri kum po kama. Tama be nya wannu de kama a yaa weeni a sak ni. ¹⁶ Ku be poom ka wala yonni pagrim nyin ale siaka wa yonni nyin ate nuruwa de ate ni seba wa la a nya nyinyogsa ate ni a nya wa ate wa ta pagrim. Ni ale a nya dii nna la, ku ka siaka Yeezu yonni nyin ate nuruwa a tara a yaa nya nyinyogsa nalimnyiini nama meena nimbie po.

¹⁷ "Yogyogla de m suaata, m seba ayen nama ale ni kpanja ale nye Yeezu dii la, ni ze kama, ate ni nye. ¹⁸ Alege, nama ale nye dii la, ku ka Naawen ale pa te wa biisiteeroma meena dila po dila powa a yaa weeni ayen, ku a fe kama ate waai ate wa lueri la a nam. Ku sum jam chim ka wensie. ¹⁹ Dila nyin ni be tagri a basi ni tuimbaatanta ate Naawen a vonj a te ni. Ni dan nye dila supeentik ale nyini Nyɔnɔwa jigi a jam ni jigi ²⁰ ate wa basi ate Yeezu waai ale ka Kirisitawa ate wa poom lueri wa a te ni la a yaa jam ni jigi. ²¹ Wa ale kasim bo ka wennmazuk ate ku ga paari diipo ate wa le jam nye

wie meena a magsi ase Naawen ale jam pa wa biisiteero welensaŋa a biisi dii dila po dila po la. ²² Boan nyiŋŋa, Moosis a weeni kama ayen, 'Nyɔŋɔwa fi Naawenni a le tom ate biisiteero jam ase mi la. Biisiteerowa de a chim ka ni deŋkuru. Ku be a fe kama ayen ni siak a va wari meena ate wa a weeni ni ayen ni nye la. ²³ Nuru waai abe ale kan a va dii ate biisiteerowa de a weeni la, ku a fe kama ayen Naawen poori wa nuruma po a kaasi wa.' ²⁴ Biisiteeroma baai meena ale biisi a ta nyini Samuel la, ale baai me ale pa saŋ wa la, bala meena a biisi magsi chaab ale ka wie ŋaai ale nye daaŋa de la. ²⁵ Nama be ka biisiteeroma de bisa. Naawen abe ale jam nye noayenka dila po dila po ale ni kokpiensaŋa la, nama abe maa ta noayen kala me kama ase wa ale jam weeni Abraham ayen, 'M le va ka fi ŋaŋbisaŋa nyiŋ a niak waai meena tenzok.' ²⁶ Dila nyiŋ ate Naawen lueri wa yomowa de niŋ tom wa nama jigi ayen wa te ni niaka. Niaka de ale wa a le nye ate nama waai meena a basi wa gaasa suitaŋa vaka."

4

¹ Ba ale jam boro a biisi ale nuruma la, Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Puusika Yenni limsidoma kpagini ale nuru baai ate ba a wi ayen Sajusi la, a yaa maa chaab a jam ba jigi ² ale supuurim dii nyiŋ la Piita ale Joon a jam a sak nuruma kama ayen Yeezu a yiri kum po kama. Dila abe a sak kama ayen baai ale kpi la a le yiri kum po kama. ³ Dila nyiŋ ba yaa yik Piita ale Joon a lik ate vari veenti dii nyiŋ la, ku jam poom deri ka junɔai. ⁴ Alege baai yegayega ale wom ba sinsaŋŋa la, a jam siak a te ŋa kama ate ba meena a gum chaab paari nidɔaba tusa ŋanu.

⁵ Vari ale veenti la, Juuma nalimaŋa ale nisomma ale Juuma Sinsaŋŋa sagraŋa a jam tigsii chaab Jerusalem tenka. ⁶ Ba jam tu chaab ale ka Anasi waai ale ka Juuma Puusika Yenni kpaŋi kpeeni la, ale nuru baai ate ba a wi ayen Kayafas ale Joon ale Alezanda la ale baai meena ale ka Anasi dɔkdemma po la. ⁷ Ba yaa yik tuimtomdoma a zaani ba niŋ a bek ba

ayen, "Ka boan jaab pagrim nyiŋ a yaase ka wana yoi nyiŋ ate nama nye nna?"

⁸ Naawen Chiika abe ale jam sueri Piita la, wa yaa tulisi ba ayen, "Nuruma kpage ale nisomma, ⁹ Nama a dan a bek tama jinla a magsi chaab ale wamaŋ kaai ate ti nye a te gbaruku la ale jaab buui nyiŋ ate nuruwa de a nya nyiŋyɔgsa la, ¹⁰ ku a fe kama ayen nama meena ale Izirali tenka demma meena a seba ayen ka Yeezu Kirisita Nazaret denowa waai ate ni yik kpi jabarimu nyiŋ ate Naawen nak wa yiri kum po la, wala yonni nyiŋ ate nuruwa de ale za ni niŋ la a nya nyiŋyɔgsa. ¹¹ Ba ale ŋmarisi dii Naawen gbaŋka po la ka wensie a magsi chaab ale Yeezu ayen,

'Tintain dii ate seeroma a zeri la a chim ka tintain maŋ ŋa meena po.'

¹² Varibasika a va ka wala nyiini nyiŋ a jam. Nuru ka tenzok de ate Naawen a te ti ate kula nyɔŋɔwa a бага vari ti a basi. Ka wala nyiini."

¹³ Ba ale jam nya ale Piita ale Joon a ta pagrim a бага biisi nna alege ba an zamsi gbaŋ a paari niŋ la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa miŋ ayen ba jam boro ale ka Yeezu. ¹⁴ Alege ba jam ka wari a weeni, dii nyiŋ la, nuru waai ate ba tebi la a jam za ale ka Piita ale Joon. ¹⁵ Ba yaa weeni ba ayen ba nyini kpaŋŋa dɔkku po a nyini peelim. Piita ale Joon ale ga nyini la, kpaŋŋa yaa deri piilim a biisi ale chaab ayen, ¹⁶ "Ti бага a nye nuruma de ka se? Wakperikaliika de ate ba nye nna ate waai meena Jerusalem tenka po a nya la? Ti be an бага a nak nampaga me ale di me. ¹⁷ Ti be dan a yaali ayen wanni de a kan ŋman tagli jigi meena, ni basi ate ti kaam ba ayen ba kan ŋman pa Yeezu yonni nyiŋŋa a biisi wari ale waaiya."

¹⁸ Ba yaa wi Piita ale Joon a kaam ba ayen ba kan ŋman pai Yeezu yonni nyiŋ a biisi a yaase ba sak waaiya. ¹⁹ Alege Piita ale Joon a yaa tulisi ba ayen, "Nama dek a be weeni nyaku de ase ka ku kuna dek ale magsi Naawen jigi ase ka ti zuli nama yaa ti zuli Naawen ya? ²⁰ Boan nyiŋŋa, tama an бага basi dii ate tama dek a nya ale wom la biiga." ²¹ Kpaŋŋa a yaa ŋman kaam ba ale nin muna a gum

du a yaa basi ba ate ba chen, dii nyin la ku jam pagra kama ate ba nya siuk a te ba waalika, boan nyinṅa, nuruma meena a kasim jam a te ka Naawen pimpauk ale dii ale nye la. ²² Dii nyin la, nuru waai ate wakperikaliika de a jam nye wa jigi ate wa nya nyinyogsa la, a jam gaam bena pisinaansi kama.

²³ Ba ale jam pa Piita ale Joon a basi la, ba yaa pilim ṅman chen ba Kirisita bisa vaanchaama jigi a weeni a sak ba Juuma Puusika Yenni kpanṅa ale nisomma ale weeni ba dii la. ²⁴ Ba ale wom la, ba yaa maa chaab a puusi Naawen ayen, “Ti Nyonɔ, fi waai ale nye wenṅmazuk ale tenj ale nyakpeemu ale ṅanta baai meena ale bo ba po, ate fi soa ba la, ²⁵ fi va Naawen Chiika nyin a pa biisi ale ti kokpienka Deavid waai ale ka fi tomteerɔ la ate wa yaa weeni ayen,

‘Ka boa ale soa ate nuru baai ale kan daa Juuba la sue a puuri nna yegayega?’

Ka boa ale soa ate nuruma ta popola kayaata?

²⁶ Tenjka meena nalimaṅa gomsɔ ba dek a magsi ka kpaliṅ.

Ninṅdeeroma de meena abe nye ka tuka ayen ba nye kpaliṅ ale Nyonɔwa Naawen ale Kirisitawa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la.’

²⁷ Ku be sum ka wensie, Naawa Ayerod ale Gominawa Pontios Paalot a nye tuka kama tenjka de po ale Izirali dem ale baai ale kan daa Izirali dem la a maa chaab a zok ayen ba nye Yeezu waai ale ka tomteerɔ welenjka ate fi nye wa ate wa chim Kirisitawa la wari. ²⁸ Ba tu ka chaab ayen ba nye wannɔ de, alege ba ṅman ze ayen ka fi dek ale fi pagrim popola ayen di la nye. ²⁹ Yogyogla de, Nyonɔ, nya ba ale a nyigsi ti dii ale popola ṅaai ayen ba nye ti jigi la. Be basi ate tama fi tomteeroma a ta pagrim a biisi fi wamaṅsaṅa abe ti kan a chali yogsum. ³⁰ Pa fi pagrimu a tebi nuruba, abe fi te siuk ate ti pa fi tomteerɔ welenjka Yeezu yonni a nye wakperikaliisa ate nuruba nya.”

³¹ Ba ale jam puusi a nueri la, juijui ate ba jam kala la, a yaa jam a choa. Naawen Chiika a jam sueri ba meena

suniimaṅa kama ate ba yaa deri piilim a biisi Naawen wamaṅsaṅa ale nyinṅpagra.

³² Baai meena ale jam ta siaka ale Yeezu la, a jam ta ka noai yen ale popola yena. Ba waai jam karo a weeni ayen wa ṅanta baai ate wa ta la ka wa dek wa nyiini ṅanta, alege ba meena a pa ba ṅantaṅa a chari ka chaab. ³³ Tuimtomdoma a yaa jam a sak kama ale pagrim ayen ba nya Yeezu ale yiri kum po la kama. Naawen a jam niak ba kama nna yegayega. ³⁴ Nuru a jam ka ba po a nam a yaali jaaboa. Baai meena ale jam soa tenjka ale yie la, a pa da kama, a ta ligraṅa ³⁵ a jam a te tuimtomdoma. Ligraṅa de ba yaa pa kama a chari ba meena a magsi chaab ale ba wanyiwanyi ale sum a yaali ligra dii la.

³⁶ Nuru wanyi ale jam boro. Wa yoi ale Josefi. Wa jam ka Livai deno ate ba biak wa tenj kaai ate ba a wi ayen Saipurus la. Tuimtomdoma a jam te wa ka yoi ayen Banabas. Di kiri ale nuru waai ale a denjɔ nuruba kpa la. ³⁷ Nuruwa de waai ale jam ka ba po la, a yaa jam pa wa tenj a da a yaa ta ligraṅa a jam te tuimtomdoma.

5

¹ Alege nuru ale jam boro. Wa yoi ale Ananaiyas. Wa powa yoi ale Safira. Ba yaa maa chaab a pa ba ṅanta a da. ² Ba yaa maa chaab a poori ligraṅa ṅa gela a ta ba dek ale ge ṅjala a te tuimtomdoma.

³ Ba ale ta ligraṅa a jam tuimtomdoma jigi la, Piita yaa bek wa ayen, “Ananaiyas, ka boa ale soa ate fi basi ate Sitaana paasi fu ate fi velim ale Naawen Chiika alege a yaa tali tenjka ligraṅa gela? ⁴ Diipo ate fi an diem pa ka a da la, daa fi ale jam soa ka? Fi be ale pa ka me a da la, ligraṅa me daa fi ale soa? Be ka boa ale soa ate fi poli a nye wannɔ de? Nya de, fi an velim ale daa nurubiiga, fi velim ale ka Naawen.”

⁵ Ananaiyas ale wom nna la, wa yaa deri lo tenj a kpi ate yogsum nna yegayega a yaa yik baai meena ale jam wom nyaku de la. ⁶ Nidɔa paaluk baai ale jam bo dula la a yaa pa garupali a vili wa nyinjka a ji wa ta nyini chen a ga gu.

⁷ Ku ale ga beni maga dek la, wa powa a yaa jam jo. Wa jam ze dii ale nye la.

⁸ Piita a yaa weeni wa ayen, “Weeni a sak mu, fi ale fi chorowa ale pa ni tenka da la, ka ligraŋa meena ale la ate nama a ta jam?”

Nipowa yaa tulisi Piita ayen, “Mm, ŋa meena ale la.”

⁹ Piita yaa bek wa ayen, “Be ka boa ale soa ate fi ale fi chorowa a maa chaab ayen ni nye Nyɔnɔwa Naawen Chiika a nya? Nya de, nidɔa baai ale ta fi chorowa a ga gu la, a ŋman cheena kama dɔkku noai yɔgyɔgla de. Ba be a le ji fi me kama a ta nyini ga gu.”

¹⁰ Wa yaa deri lo Piita nanŋa ten a kpi. Nidɔa paaluku a yaa jam jo a nya ale wa kpiya ate ba yaa ji wa a ta nyini a ga gu wa chorowa ten. ¹¹ Yɔgsum nna yegayega a yaa jam yik Kirisita bisanŋa meena ale baai meena me ale jam wom wienja de la.

¹² Tuimtomdoma kasim jam a nye ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma po. Baai ale ta siaka la, a kasim jam a nye tuka ale chaab ka Solomon Posuku jigini Juuma Puusika Yenni po. ¹³ Nuru waai ale jam kan daa ba po la a jam a chali ka yɔgsum ayen wa pa wa dek a gum ba po. Alege nuruma a kasim jam a te ba ka pimpauk nna yegayega. ¹⁴ Nuru bɔari nna yegayega nidɔaba ale nipooba baai ale jam ta siaka ale Nyɔnɔwa la a kasim jam a gum ba po. ¹⁵ Tuimtomdoma ale jam a nye dii la a basi kama ate nuruba ji yɔgnyensa ale gaduaata ale taasa a ta ba nyini suitanŋa ninŋa ayen Piita a dan va a taam abe wa yisunku a jogi va ba zuk a taam. ¹⁶ Nuru bɔari nna yegayega a jam nyini ten sii ale kala gilim Jerusalem tenka la a ta nuru baai ale a yuak a yaase chichiribaata a bo ba zuima po la a jam. Ba meena jam nya nyinyɔgsa kama.

¹⁷ Alege Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ale wa vaanchaama meena Sajusi demma a yaa jam a de nyuri ale tuimtomdoma. ¹⁸ Dila nyin la, ba yaa yik tuimtomdoma a lik dɔk kuui po ate ba a lik waai meena ku po la. ¹⁹ Yok kuui ate ba lik ba la, Naawen sabiilo a yaa jam lak likka diinanŋa noanŋa a ta tuimtomdoma a nyini a yaa weeni ba ayen, ²⁰ “Ni cheŋ a ga jo zaani Juuma Puusika Yenni po a

weeni nuruma nyuvuri paalini de kiri ale ka dii la.” ²¹ Tuimtomdoma yaa siak wa nɔanni a yaa yiri saliuk yokyok a ga jo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma.

Dila powa Juuma Puusika Yenni kpanŋa kpagi kpeeni ale wa vaanchaama yaa wi Juuma nisomma meena ate ba jam jigi yen a nye tuka. Ba yaa tom nuruba ayen ba cheŋ likka diinanŋa a ga ta tuimtomdoma a jam ba nin. ²² Alege nuruma baai ate ba tom ayen ba ga ta ba a jam la a yaa cheŋ ga a paari alege tuimtomdoma ka likka dɔkku po ate ba pilim ŋman jam a weeni a sak ba ayen, ²³ “Tama ale ga a paari likka dɔkku la ku jam lik kama nalimnyiini ate baai ale za a limsi la a diem za a limsi. Alege tama ale ga lagi dɔkku nɔanni la, tama an nya nuru du.” ²⁴ Juuma Puusika Yenni limsidoma kpagini ale Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale ga wom dila la, ba yaa tuim ate ba a poli jaab buui ate wannu de le ta jam la. ²⁵ Nuru wanyi a yaa jam jo ba jigi a weeni ba ayen, “Ni wom de, nuru baai ate ni yik a lik la, a za Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma.” ²⁶ Puusika Yenni limsidoma kpagini ale wa nuruma a yaa maa chaab a cheŋ a ga ta tuimtomdoma a ŋman jam. Ba an jam nye pagrim a yik ba dii nyin la ba jam a chali ka yɔgsum ayen nuruma nin zaan yuk ba ale tintana.

²⁷ Ba yaa ta tuimtomdoma a jam zaani kpanŋa nin ate Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa bek ba ayen, ²⁸ “Tama an weeni ni ale nin muna ayen, ni kan pa Yeezu yonni nyin a sak nuruba? Alege nama dek abe nya ni ale kasim a pa ni sinsanŋa a sueri Jerusalem tenka po dii la. Ni be a yaali kama ayen ni weeni ayen ka tama ale soa ate wa kpi?”

²⁹ Piita ale tuimtomdoma mbala a yaa tulisi ayen, “Ku a fe kama ayen ti siak a te Naawen noai a gaam nurubiik noai. ³⁰ Ni ale yik Yeezu a kpi jabarimu nyin a ko wa la, tama ale ti koma Naawenni a nak wa a yiri kum po kama. ³¹ Naawen zak wa kama a kali wa dek juga ase Nindeero ale Varibasido la ayen ku te Izirali demma siuk ate ba basi ba wabaatanŋa tomka ate ba nya wabaatanŋa vondeka. ³² Naawen

Chiika waai ate Naawen a pa a te baai ale a zuli wa noai la, ale a weeni wienja de. Tama abe maa nya wienja de kama ate ti weeni a sak nuruba.”

³³ Kpanja ale wom nna la, ku yaa puuri ba sue nalimnyiini ate ba jam a yaali ayen ba ko ba. ³⁴ Alege kpanja po wanyi a jam ka Farisii. Wa yoi ale Gamaliil. Wa jam ka Juuma Sinsanja sagro. Waai meena a kasim jam a te wa zula ka nna yegayega. Wala a yaa yiri zaani kpanja po a weeni ayen ba ta tuimtomdoma a nyini peelim ate ku nye maga dega. ³⁵ Wa yaa weeni tuka demma ayen, “Izirali demma, ni kpesi ni dek ale ni ale ni nye dii nuruma de jigi la. ³⁶ Nama dek baga teeri ayen nuru waai ate ba a wi ayen Teudasi la a jam pa wa dek a sak kama ayen wa ka nuru kpion nna yegayega ate nuruba yaa jam paari nidoaba kobsinaansi a pa ba dek a te wa. Alege Aroom demma ko wa kama ate wa njanviirima meena a jam waan chaab ate wa wanni me a be. ³⁷ Dila njanvini ate Judas Galili denowa me a jam jam diipo ate ba jam boro a chiini nuruma la. Wa ale jam jam la, nuru boari ale jam va wa me. Alege ba ko wa me kama ate wa nuruma meena a waan chaab. ³⁸ Dila nyin ate mi a weeni ni ayen ni kan nye nuruma de wariya. Ni basi ba ba dek ba nyiini. Boan nyinja, ba ale poli dii ale a nye ba nyeka la, ku dan nyini ka nurubiik dek popola jigi, ku a le murum be kama, ³⁹ alege ku dan nyini ka Naawen jigi, ni an baga ale nak a yiak ba. Ni be kpesi ni dek ate ni kan kpalim chaab ale Naawen ya.”

Gamaliil ale weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri pa wa sinsanja, ⁴⁰ a yaa wi ate tuimtomdoma jo ate ba nak ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan pa Yeezu yonni nyin a biisi wariya, alege basi ba ate ba chen. ⁴¹ Tuimtomdoma ale jam basi ba la, ba sue a jam peenti kama dii nyin la, ka Naawen ale pa ba a chim nuru baai ale magsi ayen ba nam a nya chivie Yeezu yonni nyin la. ⁴² Daa meena Juuma Puusika Yenni po ale nuruba yie po ba kasim jam bo ka na po a sak nuruba ayen Yeezu ka Kirisitawa (waai ate Naawen a weeni ayen wa a le tom ate wa jam la).

6

¹ Va njala po ate Yeezu njanviirima a yaa jam piisi a gum du la, kpalin a yaa jam yiri ba sunsun, Juuma baai ale jam a biisi Giriki demma biika la, ale baai me ale jam a biisi Juuma biika la. Baai ale jam a biisi Giriki biika la, a jam a njuuni kama ayen ba pukonja a kan jam maari a nya ligi njai ate nuruba jam pa a chari daa meena la. ² Tuimtomdoma pi ale bayewa a yaa wi njanviirima meena ate ba jam jigi yen ate ba weeni ba ayen, “Ku an magsi ayen ti basi Naawen wamanjana sakka abe ti ta ligra tuima. ³ Dila nyin m suaata, ni lueri nuruba bayopoi baai dek ate nama a seba ayen Naawen Chiika ale yam, sueri ba kama la, ate tama yaa pa ligra tuimtomdoma de a nyo ba nisima po. ⁴ Abe tama dek a pa ti dek a te Naawen puusa ale wa wamanjana sinsaga ase ti ale kasim a nye dii la.”

⁵ Ba meena sue a yaa kasim jam peenti kama ale tuimtomdoma ale weeni dii nna la. Ba yaa lueri Sitiven waai ale jam ta siaka nalimnyiini la ale ta Naawen Chiika me la. Baai ale pa san la ale: Filip, ale Porokorus, ale Nikano, ale Timon, ale Paminas, ale Nikolasi. Wa jam nyini ka Antiok a yaa tagri wa dek dila po dila po maa va Juuma wensiuku alege wa daa Juu. ⁶ Ba yaa pa ba a sak tuimtomdoma ate ba puusi Naawen a te ba a pa ba nisima a vi ba zuk.

⁷ Naawen wanni a yaa kasim jam a tagli Jerusalem meena ate njanviirima ale bo dula la a jam piisi a gum du. Juuma Puusika Yenni kpanja yegayega me a jam ta siaka ale sinsanja kama.

⁸ Sitiven abe jam ka waai ate Naawen a te wa niaka nna yegayega ate pagrim a sueri wa la. Wa jam tom ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma sunsun. ⁹ Alege tuka dok kunyi po nuruba ale jam boro a te ba dek yue ayen Anmandaayom. Juuma ale jam maa nyini Sairini ale Alezandiria ale Silisiya, ale Asia tenjana la a yaa jam maa bo ba po. Nya ba de meena a yaa jam maa chaab a ta nampaga ale Sitiven. ¹⁰ Alege Naawen Chiika a jam te Sitiven ka yam ate wa dan jam biisi wari, ba an baga a tulisi wa. ¹¹ Ba yaa

biisi ale noamasim ale nuruma ayen ba weeni ayen ba wom ale wa a le Moosis ale Naawen. ¹² Ba ale nye nna la, ku yaa te nuruma ale nisomma ale Juuma Sinsan̄a sagroma nyin̄pagra ate ba yik Sitiven ale pagrim a ta wa a cheŋ tuka kpaŋŋa jigi. ¹³ Ba yaa ta nuruba ba gela a jam jo ayen ba velim a te wa a weeni ayen, “Nuruwa de a kasim a le ti Juuma Puusika Yeri Welen̄ka ale Moosis Sinsan̄a kama. ¹⁴ Tama wom kama ale wa weeni me ayen Yeezuwa de a le daasi Juuma Puusika Yenni a lonsi abe wa tagri kisi tii meena ate Moosis a te ti la.” ¹⁵ Baai meena ale kali kpaŋŋa tuka dokku po la, a yaa kasim jam a nya Sitiven nna zii, a yaa nya ale wa nimbidiaka a nyagsi nna ase Naawen sabiilo nimbidiak la.

7

¹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yaa bek Sitiven ayen, “Nuruma ale a weeni dii la ka wensie?”

² Sitiven yaa tulisi wa ale biik ayen, “M suaata ale m koba, ni lak tue a wom mi ale ta dii ayen m biisi la. Naawen waai ate ku magsi ayen nuruba a zuli wa la, a jam pa wa dek a sak ti kowa Abraham kama. Dila powa, Abraham diem jam bo ka Mesopotamiya ten̄ka. Wa an diem jam cheŋ Yaran Naawen yaa jam jam wa jigi Mesopotamiya ten̄ka po ³ a weeni wa ayen, ‘Basi fi ten̄ka ale fi dokdemma abe fi cheŋ ten̄ kaai ate mi ayen m dak a sak fu la.’

⁴ “Abraham yaa basi Kaldiya ten̄ka ale ge cheŋ a ga bo Yaran ten̄ka. Abraham kowa ale ga kpi la, Naawen yaa weeni Abraham ayen wa jam ten̄ka de ate ni boro yogyogla nna la. ⁵ Dila powa Naawen an jam te Abraham ten̄ka de juijuiya ayen Abraham dek abe soa dela ale fiifiik me la. Alege Naawen jam puulim kama ayen wa a le pa ka a te wa ate wa ale wa ŋaŋbisa meena a soa ka. Diipo ate Naawen weeni Abraham nna la, wa jam diem ka biiga. ⁶ Naawen ale weeni wa dii la ale nna ayen, ‘Fi ŋaŋbisaŋa a le cheŋ ka saten̄ a ga chim nicham ate ba deri pa ba a chim yom dula jigini. Ten̄ kala demma le basi ate ba nam

ate ku ga paari bena kobsinaansi. ⁷ Alege ten̄ kala ate ba tom a te la, mi le bo ka buusa. Dila ŋaŋnyin̄ ba a le basi ten̄ kala abe ba nyini a jam dela jigini a te mi zula.’

⁸ Naawen yaa weeni Abraham ayen wa gebi wa yoanni ate ku sak ayen wa ale Abraham a yaa ta ka noai yen̄ ale chaab. Abraham a yaa biak Aizik a gebi wa me yoanni wa biam da naan̄ dai. Aizik me yaa biak Jakob ate Jakob me a yaa chim wa bisa pi ale bayewa ko. (Bisaŋa de ale se Izirali yezuima pi ale ŋayewa.)

⁹ “Jakob bisaŋa yaa a de nyuri ale ba suoku Josefi a deri yik wa a da ate wa chim yomo Ejipiti ten̄ka. Alege Naawen a jam bo ale wa kama ¹⁰ a maa maari a vari wa a basi nalimnyini ale dii meena wuu ale a daani wa la. Josefi ale din jam a zaani Ejipiti nakpion̄ku nin̄ la, Naawen yaa te wa nye maŋ ale yam ate ku peenti Ejipiti naawa poi ate wa deri nye Josefi ate wa chim Ejipiti ale wa Yenni Gomina a nya ten̄ka ale wa Yenni zuk. ¹¹ Kom a yaa jam jam Ejipiti ale Keenan ten̄saŋa ate ninam nna yegayega a yaa jam. Ti kokpien̄saŋa an jam бага a nya ŋandiinta. ¹² Jakob ale wom ayen ŋandiinta a bo Ejipiti ten̄ka la, wa yaa tom wa bisaŋa ti koma ayen ba cheŋ dula jigini. Ba piilim chelim ale la. ¹³ Ba ale ŋman pilim cheŋ dii a nye buye la, Josefi a yaa basi ate wa suaataŋa a min̄ wa, ate Naawa a yaa seba Josefi dokdemma. ¹⁴ Josefi yaa te tuntomin̄ wa kowa Jakob a weeni wa ayen wa ale wa dokdemma meena nuruba pisiyopoi ale banuwa a jam Ejipiti ten̄ka a maa boro ale wa. ¹⁵ Jakob a yaa koalim cheŋ Ejipiti ten̄ka a bo dula a yaa kpi ate ti kokpien̄saŋa me kpi ¹⁶ ate ba yaa pa ba a ta jam ten̄ka de juijui ate ba a wi ayen Sikiim la a gu ba. Ba jam gu ba ka vorub buui po ate ba gu Abraham la. Abraham dek ale jam da vorumu ale ligra Ayaamo bisaŋa jigi Sikiim ten̄ka po.

¹⁷ “Alege Naawen ale jam puulim dii ale Abraham la a jam moata kama. Ti nuruma a yaa ŋmasi jam a piisi a gum du Ejipiti ten̄ka po. ¹⁸ Naawa ale jam kpi la ku ŋaŋnyin̄ ate naab wa choa a

yaa nman jam soa Ejipiti tenka a nya. Dila po wa Josefi a jam poom kpi kama ate ku beni. Napaalika de jam ze Josefi. ¹⁹ Wala a jam ta ka gaasa nna yegayega ale ti kokpiensana a fe ba ayen ba pa ba biluaatana a ta nyini peelim a dueni ate ba kpi. ²⁰ Dila powa ale ba jam biak Moosis. Wa jam nala ka nna yegayega. Wa jam bo ka wa kowa yenni ate ba a nya wa zuk ate ku ga paari chiisa sita. ²¹ Ba ale jam maa pa wa a dueni peelim ayen wa kpi la, naawa le ale jam pa wa ate wa chim wa dek biik a yaa a nya wa zuk. ²² Ba jam sak wa kama Ejipiti demma Yammu meena ale ka dii la ate wa yaa chim nuru kperikaliik wie po ale wa biik po.

²³ “Moosis ale chim paari bena pisi-naansi la, ku yaa jam wa popola po ayen wa chen ga nya wa suaatana Izirali bisana. ²⁴ Wa yaa nya ale Ejipiti deno wanyi ale wa a nye Izirali deno wanyi gaasa nna yegayega. Moosis yaa ga ayen wa maari wa suoku Izirali denowa. Wa yaa nye dila a deri ko Ejipiti denowa. ²⁵ Wa jam poli kama ayen wa dek nuruma le min ayen Naawen le pa ka wa a vari ba a basi, alege ba an jam minya. ²⁶ Vari ale veenti la Moosis yaa nya ale Izirali demma baye a ta chaab ate wa yaa pii nyin ayen wa gaari ba. Wa yaa weeni ba ayen, ‘Nidcaba, ni wom de, ni ka suaata, ka boa ale soa ate ni a kpalin chaaba.’ ²⁷ Alege nuru waai ale jam a namsi wa choawa la a yaa tusi Moosis ate wa taam nakpiak ale ge bek Moosis ayen, ‘Ka wana ale ti an bobi fi naam ate fi a biisi tama biisa? ²⁸ Fi a yaali ayen fi ko mi me kama ase deemwa ate fi ko Ejipiti denowa dii la?’ ²⁹ Moosis ale wom nna la, wa yaa basi Ejipiti tenka ale yiri chali chen a ga bo Midian tenka. Dula jigini wa yaa biak bisa baye.

³⁰ “Bena pisinaansi ale ga taam la, Naawen sabiilo a yaa jam Moosis jigi sagini po guuk kuui ate ba a wi ayen Sinaai Guuk la ten. Sabiilowa a jam a pa wa dek a sak Moosis bolimu po ate Moosis yaa nya bolimu ale bu a nye nna ase bu a de tiib la. ³¹ Moosis ale jam nya dila la, ku yaa cha wa ate wa yaa forisi

paari ayen wa nmasi nya chak. Wa yaa jam wom Nyonowa lueluk ale ku a weeni ayen, ³² ‘Mi ka fi kokpiensana Naawen, Abraham ale Aizik ale Jakob Naawen.’ Yogsum yaa yik Moosis ate wa nyinka a gok ate wa an nman jam baga a pa wa nina virin a nya bu. ³³ Ti Nyonowa yaa weeni wa ayen, ‘Yeeri fi nuensana, dii nyin la, fi ale za juijui la, ka welensa ten. ³⁴ M nya m nuruma ale bo Ejipiti tenka a nam dii nna yegayega la kama. M be wom ba funfobla me kama ate m sin jam ayen m vari ba a basi. Gomsii fi dek yogyogla de ate m tom ate fi chen Ejipiti.’

³⁵ “Moosiswa de ate ba jam zeri wa ale a bek wa ayen, ‘Ka wana ale ti an bobi fi naam ate fi a biisi tama biisa?’ Ka Naawen dek ale tom wa ba jigi. Wa jam basi ate ka Sabiilowa waai ale jam jam wa jigi tiimu ale a de la po la a maa maari wa ayen wa soa ba a nya ba zuk abe wa chim ba varibasido? ³⁶ Wa sum jam de nuruma nin kama a ta ba a nyini Ejipiti tenka po a nyini a nye wakperikaliisa ale wie naai ale a sak ayen Naawen bo ale wa kama Ejipiti tenka po ale mogi kpeeni dii ate ba a wi ayen Nyamonun la po, ale sagini po ate ku ga paari bena pisinaansi. ³⁷ Moosiswa de abe ale weeni Izirali demma ayen, ‘Naawen a le tom ka wa biisiteero ase mi la ate wa nyini ni po.’ ³⁸ Moosiswa de abe ka waai ale jam bo Izirali demma po diipo ate ba jam tigi chaama sagini po la. Wa jam boro kama diipo ate Naawen sabiilowa a jam biisi ale wa Sinaai Guuku zuk la. Wa be tuesi Naawen tuntomin kaai ale a te ti nyuvuri la kama yaa pa ka a te ti.

³⁹ “Alege ti kokpiensana a zeri wa noai kama. Ba tusi wa a basi ka nakpiak ale a yiili ba suniima po ayen ba dan baga abe ba pilim chen Ejipiti tenka. ⁴⁰ Ba yaa weeni Moosis suoku Aaron ayen, ‘Nye bogluk tii a le ti de ti nin la a te ti. Moosiswa de waai ale ta ti nyini Ejipiti tenka po a nyini la, ti ze jaab buui ale nye wa la.’ ⁴¹ Ka dila powa ate ba nye bogluk ate ku a neensi naabiik ate ba yaa a kaab ku, a nye nandiinta tiga a te ku zula, jaab buui ate ba nye ale ba dek

nisima la. ⁴² Dila nyin Naawen yaa pa wa n̄aan̄ a te ba a pa ba basi ayen ba a zuli chin̄marisāna ase ba ale n̄marisi dii Naawen biisiteer̄oma gban̄ka po kaai ale bo Naawen gban̄ka po dii la ayen,

‘Izirali demma, diipo ate ni jam bo sagini po ate ku ga paari bena pisinaansi la, daa mi ate ni jam kaab duns̄ana a te la.

⁴³ Ni jam pa ka bogluk kuui ate ba a wi ayen Molok la viuku a ji.

Ni jam maa pa ka ni chin̄marika bogluku ate ba a wi ayen Arifan la jameemu a ji a ta chēn me.

Bala meena ka bogluta ate ni nye a yaa te ti zula.

Dila nyin m le basi ate nuruba a ta ni chēn gaam Babilon ten̄ka a be.’

⁴⁴ “Ti kokpiens̄ana ale jam bo sagini po la, ba jam ta ka viuk kuui ate ba pa garuku a nye ku ate ba бага kpiti ku a a ta a chēn jigi meena ate ba a yaali la. Naawen Sins̄an̄na piika ate wa jam n̄marisi n̄a la a jam bo ka viuku de po. Ba jam nye viuku kama ase Naawen ale weeni Moosis ale sak wa me ayen ba nye ku dii la. ⁴⁵ Ku n̄aan̄nyin̄ ate ti kokpiens̄ana a tuesi ku ba koma jigi la, a jam ji ku kama diipo ate ba jam va Josua ate ba jam tuesi ten̄ sii ate Naawen a jam yiak ka nuruma alege ate ba a chēn la. Ba jam ta Viuku ka dila ten̄ sila po ate ku ga paari diipo ate Deivid jam la. ⁴⁶ Naawen sui jam peenti ale wa kama ate wa bek Naawen ayen wa basi ate wa se yeri a te wa Naawen waai ale ka wa kokpien̄ka Jakob Naawen la. ⁴⁷ Alege Naawen jam basi kama ate Deivid biika Solomon a se yenni a te Naawen.

⁴⁸ “Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen wien̄a de meena wuu po Naawen kpeeni ka daa yie po n̄aai ate nurubisa a pa ba nisima se la, ase Naawen biisiteer̄owa ale weeni dii ayen Naawen weeni ayen,

⁴⁹ ‘Wen̄mazuk ale mi zukpaglik kpeen̄ka,

ten̄zuk de abe ale juijui ate m pa m nans̄ana a tabi ka zuk a vuusi la.

Ka boan jaab yeri ate nama ale se a te mi? Ka be ate mi a le boro?

⁵⁰ Daa mi dek ale nye nyaba de meena?’

”
⁵¹ Sitiven yaa n̄man biisi a chēn a weeni ayen, “Ni ka tukpara nyam. Ni a nye ase ni daa Naawen nuruba la. Ni nyiem kasim a zeri Naawen Chiika kama. Ase ni kokpiens̄ana ale nye dii la, nama me a nye ka dila degadega. ⁵² Naawen biisiteer̄oma wanyi me la a jam boro ate ni koma an basi ate wa namya? Ba jam maa ko ba baai me ale jam mooli sak ayen Waȳorisima Nȳon̄o a cheena la. Waȳorisima Nȳon̄owa de abe ale nama bobri sak ate ba yik wa a ko la. ⁵³ Nama abe ale jam tuesi Naawen Sins̄an̄na. Naawen sabiiloma dek abe ale jam pa n̄a a te ni. Alege ni an siak a te n̄a.”

⁵⁴ Kpan̄na ale wom Sitiven ale a biisi dii la, ku yaa te ba supuurim nna yegayega ate ba n̄obi nyina. ⁵⁵ Alege Sitiven sunummu ale poom jam sueri ale Naawen Chiika la wa yaa zak zuk a nya wen̄mazuk a yaa nya Naawen nyagsika a yaa nya me ale Yeezu za Naawen juga gen̄. ⁵⁶ Sitiven yaa weeni ayen, “Ni nya de, mi nya kama ale wen̄mazuk a lagi ate Saalobiika a za Naawen juga gen̄.”

⁵⁷ Kpan̄na a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen ba kan n̄man a yaali ayen ba wom wa. Ba yaa chali chēn wa jigi ⁵⁸ a yik wa a ta nyini ten̄ka po a nyini a yaa pa tintana a yuk wa ayen ba ko. Seeroma me a yeeri ba kasaautan̄a a dueni bipaalik kanyi ate ba a wi ayen Sool nans̄a ten̄ ayen wa a nya. ⁵⁹ Ba ale jam a yuk wa la, Sitiven a kasim jam a wi ka Nȳon̄o ayen, “M Nȳon̄o Yeezu, n̄oa m chiika.” ⁶⁰ Wa yaa kpi duna ten̄ a weeni ate ku jueli ayen, “M Nȳon̄o, kan teeri wabioku de ate fi bek ba.” Wa ale weeni nna la, wa yaa deri kpi.

8

¹ Sool a jam maa ka baai ale siak ayen ba ko Sitiven la po wanyi.

Da dii dann̄i ate ba ko Sitiven la, Kirisita bisana ale a tu chaab Jerusalem ten̄ka la a deri piilim ninam nna yegayega nyaka. Baai ale ta siaka ale Yeezu la, a yaa jam waan̄ chaab Judia ale Samaria ten̄sana meena po. Ka tuimtomdoma nyiini ale

jam kan waan chaaba. ² Nuru baai ale nmasi jam yaali Naawen siuku nna yegayega la, ale jam ta Sitiven a ga gu ale a kaari nna yegayega.

³ Alege Sool a jam diem pii ka nyin a nyiem gilim a cheŋ yeeŋa dinyi dinyi a basi ate Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la a nam a dari ba meena nidɔaba ale nipooba a yuk basi likka diinaŋa po.

⁴ Baai meena ale ta siaka ate ba waan jigi meena la, a yaa jam nyiem a cheŋ jigi meena a sak Naawen wamaŋsaŋa. ⁵ Filip jam cheŋ ka Samaria teŋkpieŋka dek po a sak nuruba. Varibasidɔwa ate Naawen weeni ayen wa le basi ate wa jam la wie. ⁶ Nuru boanni ale jam nya wakperikaliik sii ate Filip nyɛ la, ba yaa nmasi lagi ba tueŋa nalimnyiini a wom wa sinsaŋa. ⁷ Wie ŋaai ale jam nyɛ la gela ale, nuruba yegayega baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po la, a kaari ate ti a nyini, ale baai naŋsa ale ba nisima ale jam kpi la, a jam nya nyiŋyɔgsa kama. ⁸ Dila nyin la, supeentik nna yegayega a jam bo teŋ kala po kama.

⁹ Nuru wanyi ale jam bo teŋ kala po. Wa yoi jam ale Simon. Wa jam ka tiita nyɔɔ. Wa jam pa ka tiita a nyɛ wakperikaliisa nna yegayega ate ŋa cha Samaria demma. Wa jam pa wa dek a chim ka nuru kpion. ¹⁰ Waai meena nuru kpeenta ale nuru fiisa teŋ kala po a jam a wom wa ka nna yegayega a weeni ayen, "Nuruwa de ta ka Naawen pagrim kpiem buui ate ti a wi wa ayen Pagrim kpion la." ¹¹ Ba jam a wom wa kama nalimnyiini dii nyin la, wa wakperikaliisaŋa a jam cha ba beni ka nna yegayega. ¹² Alege ba ale jam wom Filip sinsaŋa a magsi chaab ale Naawen Naamu ale Yeezu Kirisita pagrimu wie la, ba meena nidɔaba ale nipooba a jam tuesi ka soka. ¹³ Simon dek a jam maa ta siaka kama. Ba ale jam te wa soka a ga nueri la, wa yaa jam maa boro ale Filip ate ku kasim jam a cha wa ate wa nya Naawen ale pa wa nyɛ wakperikaliisa ale wie ŋaai ale a sak ayen Naawen bo ale wa kama la.

¹⁴ Tuimtomdoma ale jam bo Jerusalem la a yaa wom ayen Samaria demma a tuesi Naawen Wanni kama la, ba yaa

tom Piita ale Joon ayen ba cheŋ ba jigi. ¹⁵ Ba ale jam cheŋ a ga paari la, ba yaa puusi Naawen a te baai ale ta siaka la ayen ba tuesi Naawen Chiika. ¹⁶ Dii nyin la, Naawen Chiika an diem jam sin ba waai zuwa. Ba jam tuesi ka soka nyiini Nyɔɔwa Yeezu yonni nyin. ¹⁷ Piita ale Joon a yaa pa ba nisimaŋa a vi ba zuk ate Naawen yaa te ba Naawen Chiika.

¹⁸ Simon ale nya ayen tuimtomdoma a pa ba nisima a vi ba zuk ate ba tuesi Naawen Chiika la, wa yaa pa ligra ayen wa te Piita ale Joon, ¹⁹ a weeni ba ayen, "Ni te mi me pagrimu de choawa ate mi me a dan pa m nisimaŋa a vi nuru zuk, abe wa me a tuesi Naawen Chiika."

²⁰ Alege Piita a yaa tulisi wa ayen, "Fi ale fi ligraŋa meena maa chaab a kpi, boan nyinŋa, fi a poli kama ayen fi baga a da Naawen tiirimu ale ka ligra! ²¹ Fi niŋ a maa ka ti tuimaŋa po dii nyin la, fi sunummu a ka nyemagsika ale Naawenya. ²² Dila nyin, ku a fe kama ayen fi tagri fi popola baataŋa de abe fi puusi ate Nyɔɔwa a von a te fu fi ale poli wannu de choawa la nyin. ²³ Dii nyin la, m nya kama ale fi sunummu a kasim sueri ale ka nyuri ate ku basi ate fi an baga a chala be fi wabaataŋa jigiya."

²⁴ Simon a yaa weeni Piita ale Joon ayen, "Mi a saalim, ni puusi a te Nyɔɔwa a te mu ate wienŋa de meena ate ni biisi la a kan jam mi jigiya."

²⁵ Piita ale Joon ale biisi soa se ba ale seba Yeezu a soa dii la, ale maa sak ba Naawen wamaŋsaŋa a ga nueri la, ba yaa pilim ŋman cheŋ Jerusalem teŋka. Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, ba jam sak Naawen wamaŋsaŋa Samaria teŋfiisaŋa yegayega po kama.

²⁶ Nyɔɔwa sabiilo a yaa weeni Filip ayen, "Gomsi fi dek a yiri cheŋ a va yenin gala nyin a va siuk kuui ale dua Jerusalem ale Gaza teŋka sunsun la." (Ku ka siuk kuui ale va sagini po a cheŋ la.) ²⁷⁻²⁸ Filip a yaa yiri a cheŋ. Wa ale jam bo siuku po a cheŋ la, wa yaa ga tu Itoopiya teŋka kpagi kpien dinyi. Wa me a jam bo ka siuku po a kuli. Wa jam a nya ka Itoopiya teŋka nipok Naawa ligraŋa zuk.

Kpaga kpeeni de jam cheŋ ka Jerusalem teŋka ayen wa puusi Naawen a yaa puusi nueri a kuli. Wa jam kala ka jaab po ate wusuma dari ta a cheŋ. Wa ale kala wa jaamu po a cheŋ la, wa jam a karim ka Naawen biisiteerowa Azaya ale ŋmarisi dii Naawen gbanƙa po la. ²⁹ Naawen Chiika a yaa weeni Filip ayen, “Yiri a ga pa fi dek gum chaab ale nuruwa.” ³⁰ Filip a yiri a chali cheŋ wa jigi a yaa wom ale wa a karim ka Naawen biisiteerowa Azaya gbanƙa. Filip a yaa bek wa ayen, “Fi miŋ a chak dii ate fi a karim la?”

³¹ Kpagini a yaa tulisi wa ayen, “Mi a le nye ka se a miŋ chak ase nuru a nin kan weeni ku kiri a sak mu?” Wa yaa wi Filip ate wa jueli a maa kali jaamu po ale wa.

³² Nuruwa ale jam a karim dii la ale nna, “Ase posuk ate ba ta a cheŋ ayen ba ko la, ase pabiik ate ba a gebi ka kobtaŋa a basi alege ka kan kaari la, wa an jam weeni wariya.

³³ Wa jam nya chivie alege ba jam mini wa wensienƙa kama.

Nuru karo ale baga a biisi wari a sak wa ŋaŋbisana, dii nyiŋ la, wa nyuvunni teŋzuk de a kpeglim kama.”

³⁴ Kpagini a yaa bek Filip ayen, “Weeni a sak mu ka wana ate biisiteerowa a biisi wa wari nna? Ka wa dek yaa ka nuru yonŋoa?” ³⁵ Filip a yaa deri pa karimka de a piilim biik a weeni Naawen wamaŋsana a magsi chaab ale Yeezu.

³⁶ Ba ale jam va chaab a cheŋ siuku po la, ba yaa jam paari jigi ate nyiam a dua ate kpagini a yaa weeni Filip ayen, “Nyiam ale nna. Ka boan ale wa kasi ate fi kan te mu soka?” ³⁷ Filip a yaa weeni wa ayen, “Fi ale nya soka ase fi nin siak ale fi sunum meena.” Kpagini yaa tulisi wa ayen, “Mm, m siak ya ale m sunum meena ayen Yeezu Kirisita ka Naawen biik.”

³⁸ Kpagini yaa nye ate jaamu a zaani, ate wa ale Filip a yaa maa chaab a siŋ nyiamu po ate Filip a te wa soka. ³⁹ Ba ale nyini nyiamu po a jueli la, Naawen Chiika a yaa deri ta Filip a cheŋ ale ge kpagini nyiini. Kpagini an ŋman nya wa, alege a yaa cheŋ wa chelimu ale supeentik.

⁴⁰ Filip a yaa deri nya ale wa dek a bo ka teŋ kaai ate ba a wi ayen Azotus la. Wa nyini teŋ kala a cheŋ Siizariya teŋka. Wa ale jam bo siuku po a cheŋ la, wa jam a sak Naawen wamaŋsana ka teŋsana meena.

9

¹ Nyana de meena ale jam a nye la, alege Sool a kasim jam diem boro a nyigsi Nyonowa ŋaŋviirima kama ayen wa a le ko ba. Wa yaa jam cheŋ Juuma Puusika Yenni kpage kpeeni jigi ² a bek wa ayen wa ŋmarisi gbanƙa a te wa ate wa ta ga te Damasikus teŋka tuka diinaŋa demma, ate gbanƙa te wa siuk ate wa dan nya waai ale wa ka Nyonowa siuku nuru, nidɔa yaase nipok, abe wa yik kula nyonowa a bobi a ta cheŋ Jerusalem teŋka.

³ Sool yaa ale bo siuku po a cheŋ ate wa jam moata Damasikus teŋka la, wenna mazuk a yaa nyagsi nna yegayega a gilim wa. ⁴ Sool yaa lo teŋ a wom ale lueluk a weeni wa ayen, “Sool, Sool, ka boa ale soa ate fi a namsi mu nna?”

⁵ Alege Sool a yaa weeni wa ayen, “Ka wana, m Nyonɔ?”

Ate lueluku a yaa tulisi wa ayen, “Ka mi Yeezu ate fi a namsi, ⁶ alege yiri a jo teŋka po ale fi le wom dii ale magsi ayen fi nye la.”

⁷ Nidɔa baai ale jam maa va wa a cheŋ la a jam wom ka lueluku alege ba an nya nuru. Ba be an ŋman jam baga a biisi. ⁸ Sool ale ga yiri ŋmazuk la, wa ninana yaa ligi ate wa an ŋman baga a nya. Ba yaa yik wa nisima a ta wa cheŋ Damasikus teŋka. ⁹ Ku jam paari ka daa ŋata alege wa an diem a nya. Wa be an jam de ŋandiinta a yaase wa nyu nyiam.

¹⁰ Yeezu ŋaŋviirima po wanyi ale bo Damasikus teŋka. Wa yue jam ale Ananaiyas. Nyonowa a yaa jam jam wa jigi nna se wa goa daasim kama la a yaa weeni wa ayen, “Ananaiyas.”

Ate wa yaa tulisi ayen, “M Nyonɔ, nya mi ale nna.”

¹¹ Nyonowa a yaa weeni wa ayen, “Yiri a cheŋ siuk kuui ate ba a wi ayen Suyorosun la. Fi dan ga paari Judas yenni, bek

ayen fi a yaali ka nuru waai ate ba a wi ayen Sool ate wa nyini Taasus tenka la. Wa boro a puusi ka Naawen. ¹² Wa seba kama ayen fi cheena dii nyin la, wa jam nya nuru nna ase wa goa daasim kama la, ale wa cheena wa jigi. Nuruwa yoi ale Ananaiyas. Wa jam nya wa kama ate wa jam pa wa nisima a vi wa zuk ayen wa ninana nman lagri.”

¹³ Ananaiyas a yaa tulisi Nyonowa ayen, “M Nyono, mi wom ka nuruba yegayega jigi nuruwa de ale basi ate fi nuruma a nam yegayega dii Jerusalem tenka po la. ¹⁴ Wa be tuesi ka pagrim Juuma Puusika Yenni kpanna jigi a jam Damasikus tenka po ayen wa yik waai ale a wi fi ayen wa Nyono la.”

¹⁵ Nyonowa a yaa weeni Ananaiyas ayen, “Chen, dii nyin la m potim lueri wa kama ayen wa chim mi tomteero a weeni mi yonni a sak nuru baai ale kan daa Izirali demma la, ale ba nalim kpeema me, ale Izirali demma dek. ¹⁶ Mi dek abe a le sak wa ninam buui ate wa a le nam mi yonni nyin la.”

¹⁷ Ananaiyas yaa chen ga jo yenni a pa wa nisimana a vi Sool zuk a weeni wa ayen, “M suok, Sool, Nyonowa Yeezu dek waai ale pa wa dek a sak fu siuk kuui po dek ate fi va a jam dela la ale tom mu fi jigi ayen m weeni fu ayen fi ninana a nman lagri abe Naawen Chiika a sueri fi sunummu.” ¹⁸ Wa ale ga weeni nueri la, nanta nna ase jum pagta la a yaa nyini Sool ninana po a nyini lo ate dula jigini wa yaa nman baga a nya. Wa yaa yiri zaani a tuesi soka. ¹⁹ Wa ale ga de nandiinta la, wa pagrimu a yaa nman pilim jam.

Sool yaa jam goa da maga dega Damasikus tenka po ale naanviirima. ²⁰ Wa yaa deri chen ga jo Juuma tuka diinana po a deri piilim a sak nuruma Yeezu wie a weeni ba ayen, “Yeezu ka Naawen Biik.”

²¹ Baai meena ale jam wom wa sin-sanna la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba a bek chaab ayen, “Ee, daa nuru waai ale jam bo Jerusalem tenka a basi ate baai meena ale a wi Yeezu ayen ba Nyono la a namu? Wa be jam dela daa dila nyin ayen

wa yik ba a ta chen Juuma Puusika Yenni kpanna jigiya?”

²² Alege Sool a yaa nmasi jam ta ka pagrim nna yegayega a sak wa sinsanna ale a biisi a nak nampaga nna yegayega ate ku yaa tuim Juuma baai ale jam bo Damasikus tenka po la. Ba bula nman jam ka wari a weeni. Wa jam a nye wienja de kama ayen ku sak ayen Yeezu sum ka Kirisitawa ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la.

²³ Daa yegayega ale ga taam la, Juuma a yaa jam jigi yen a nye tuka a poli ayen ba ko Sool. ²⁴ Alege wa jam wom ba ale poli ayen ba nye wa dii la kama. Daa meena yok ale kantuen ba kasim jam za ka tenka po tuaatana noa a limsi ayen ba dan nya wa abe ba ko wa. ²⁵ Alege da yen yok po ate Sool naanviirima a yaa pa wa a nyo busik po a ta wa va siaka tokparuku ate wa sin chen.

²⁶ Sool ale jam chen Jerusalem tenka la, wa jam pii nyin a yaali ayen wa maa pa wa dek a gum Yeezu naanviirima po. Alege ba an jam poli ayen wa maa ka Yeezu naanviiro. Yogsum a yaa jam yik ba. ²⁷ Alege nuru waai ate ba a wi ayen Banabas la yaa maari wa a ta wa jam Yeezu tuimtomdoma jigi. Banabas yaa weeni sak ba Sool ale jam bo siuku po a chen Damasikus ate wa nya Nyonowa ate wa biisi ale wa dii la. Wa nman weeni sak ba Sool ale jam nyini peelim dii Damasikus tenka po a pa Yeezu yonni nyin a sak nuruba ale kan chali yogsum la. ²⁸ Ba yaa siak ate Sool a maa boro ale ba Jerusalem tenka po a nyini peelim a sak nuruba Nyonowa yonni nyin ale kan chali yogsum. ²⁹ Wa jam a biisi kama ale a nak nampaga ale baai ale ka Juuma a wom Girik demma biika la. Ba yaa jam pii nyin a yaali ayen ba ko wa. ³⁰ Wa Kirisita bisa suaatana ale ga seba la, ba yaa ta wa chen Siizariya tenka, a yaa zaani dula jigini a basi wa ate wa a chen Taasus tenka.

³¹ Kirisita bisana ale a tu chaab meena a jam bo Judia tenka meena po la, ale Galili tenka meena po la, ale Samaria tenka meena po la a yaa jam boro ale ka masim.

Ba siaka jam ta ka pagrim a kasim jam a chim nna yegayega a gum du ate ba va Nyɔnɔwa siuku ale a chali wa. Naawen Chiika abe jam a maari ba kama ate ba jam piisi a gum du.

³² Piita kasim jam nyeemu a cheŋ ka Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la jigi, jigi meena. Da yeŋ ate wa yaa cheŋ Lida teŋka, ayen wa puusi Naawen Nuruma. ³³ Dula jigini wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Aniiyas la. Wa jam gbariŋ kama an baga a cheŋ ate wa kasim jam dua tiak po ate ku ga paari bena naaniŋ. ³⁴ Piita yaa wi wa ayen, “Aniiyas”, a weeni wa ayen, “Yeezu Kirisita a basi kama ate fi nya nyiŋyɔgsa. Yiri ŋmai a kpamsi fi tiaka.” Aniiyas a yaa deri yiri nna bunyi dekki. ³⁵ Nuru baai meena ale bo Lida ale Saaron teŋsaŋa ale nya wa la, ba me yaa deri tagri a maa va Nyɔnɔwa.

³⁶ Nipok ale jam bo Jopa teŋka. Wa maa ka waai ale ta siaka ale Yeezu la. Wa yoi ale Tabita. Ba jam a wi wa ale Giriki demma biika ayen ka Dookas. Ku kiri ale yisik. Wa kasim jam a yaali tuimmaŋsa tomka ale a maari ŋanjagsa me. ³⁷ Va ŋala po nyiŋtuila a yaa yik wa ate wa kpi. Ba ale jam so wa nyiŋka nueri la, ba yaa jam pa wa a ta jueli dueni ŋmazuk dok po. ³⁸ Lida teŋka abe ale jam poom moata Jopa la, ŋaanviirima ale wom ale Piita bo Lida la, ba yaa tom nidoaba baye wa jigi a saalim wa a weeni ayen, “Ti a saalim, nye nwuli a jam dela.” ³⁹ Ba ale ga weeni Piita dila la, wa me a yaa yiri a maa va ba a cheŋ. Wa ale jam la, ba yaa ta wa jueli ŋmazuk dokku po. Pukoŋŋa meena a yaa jam gilim wa a kaari ale a sak Piita garuk tii meena ate Dookas a jam nye ti diipo ate wa jam vua la.

⁴⁰ Piita yaa yiaak ate ba meena nyini peelim ale ge a kpi duna teŋ a puusi Naawen ale ge a virim Dookas jigi a weeni wa ayen, “Tabita, yiri ŋmai.” Tabita yaa lagi wa ninana. Wa ale ga nya Piita la, wa yaa yiri kali ŋmai. ⁴¹ Piita yaa forisi paari wa a maa maari wa ate wa yiri zaani ŋmai. Piita yaa wi baai ale ta siaka ale Yeezu la, ale pukonŋa a yaa pa wa javuuk

a te ba. ⁴² Waai meena Jopa teŋka po a jam wom wannu de kama ate nuruba yegayega a yaa jam siak a te Nyɔnɔwa. ⁴³ Piita jam goa Jopa kama da boari ale nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Simon. Wa jam ka gbanzaba.

10

¹ Nuru ale jam bo Siizariya teŋka. Wa yoi jam ale Koniilos. Wa jam ka Aroom sojima beŋ kanyi kpanŋa po wanyi. Beŋ kala yoi jam ale, “Italiya beŋka.” ² Wa jam a yaali ka Naawen siuku wie nna yegayega. Wa ale wa dokdemma meena a kasim jam a chali Naawen kama ale a te ŋanjagsa tiirinta nalimnyiini, ale a puusi Naawen daa meena. ³ Da yeŋ ate wenbalini a ta chiem kantueŋ baŋ buta la, ate ku yaa nye wa jigi nna ase wa goa daasim kama la, ate wa yaa nya Naawen sabiilo chak nalimnyiini. Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Koniilos.”

⁴ Ate Koniilos a yaa nya sabiilowa ale yɔgsum a yaa bek Sabiilowa ayen, “Mi a saalim ka boa M Nyɔnɔ?”

Sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Fi puusaŋa ale fi tiirintaŋa ate fi a te ŋanjagsaŋa la, a basi kama ate Naawen ta fu wari. ⁵ Yogyɔgla de, be tom nidoaba ate ba cheŋ Jopa a ga ta nuru wanyi ate ba a wi ayen Simon Piita a ta wa jam. ⁶ Wa a goa ale ka gbanzaba wanyi ate ba a wi ayen Simon. Wa yenni za ka nyakpeemu noai.”

⁷ Sabiilowa ale ga biisi ale wa a nueri ale cheŋ la, Koniilos a yaa wi wa tomteeroma po baye ale soji wanyi waai ale kasim jam a yaali Naawen siuku wie me la. Wa jam ka waai ale kasim jam moata wa nalimnyiini a tom a te wa la. ⁸ Koniilos yaa weeni dii meena ale nye la a sak ba ale ge a tom ba ayen ba cheŋ Jopa.

⁹ Vari ale ga veenti ate ba bo siuku po a cheŋ a yaa jam boro a moata teŋ kaai ate ba a cheŋ la, Piita yaa jam jueli gboŋ zuk kantueŋ sunsuŋ ayen wa puusi Naawen.

¹⁰ Kom a yaa jam yik wa ate wa yaa jam a yaali ŋandiinta ayen wa de. Ba ale jam diem boro a dik ŋandiintaŋa la, ku yaa nye wa jigi nna ase wa goa daasim la, ¹¹ ate wa nya ale wenŋmazuk a lagri ate

jaab ase gatta kpien la ate jaab a yik ka noa bunaansiwa meena a yaa sin cheena ten. ¹² Goadunsa meena kanyikanyi ale nanta baai meena ale a cheŋ ba loga nyinŋa la wanyiwanyi, ale nuinsa meena bunyibunyi ale jam bo ka po. ¹³ Lueluk a yaa weeni Piita ayen, “Piita, yiri nmai, ko jaab buui dek ate fi a yaali la a de.”

¹⁴ Alege Piita yaa tulisi ayen, “Aawo, m Nyɔɔ, dii nyin la, mi an diem maa de jaab buui ale ka tama kisuk jaab la.”

¹⁵ Lueluku a nman pilim jam wa jigi a nye buye a weeni wa ayen, “Naawen ale weeni jaab buui ayen wa ka jawelen la, ku a fe kama ayen fi kan weeni ayen jaab wala ka fi kisuk jaaba.” ¹⁶ Nyaku de a jam nye ka buta ale ge ate gatiaka a yaa nman yiri jueli wennmazuk.

¹⁷ Piita ale jam boro a poli wanni de kiri ale ka dii la, nuru baai ate Koniilos a jam tom ba la a yaa bek Simon Yenni jigi a jam za tuoku noai ¹⁸ a yaa wi a bek ayen, “Simon waai ate ba a wi ayen Piita me la bo dela?”

¹⁹ Piita a jam diem boro a poli ka wanni kiri ale ka dii la ate Naawen Chiika a yaa weeni wa ayen, “Wom de, nidɔɔba bata ale bo dela jigini a gisi fu. ²⁰ Yiri sin ten a va ba a cheŋ. Kan basi ate ku daani fu dii nyin la, ka mi ale tom ba fi jigi.” ²¹ Piita a yaa yiri sin ba jigi a weeni ba ayen, “Ka mi ale nuru waai ate ni a gisi la. Ka boa ate ni jam?”

²² Ba yaa tulisi wa ayen, “Ka soji kpagini Koniilos ale tom ti. Wa ka nuru waai ale ka nuru man a chali Naawen nalimnyiini ate Juuma meena a zuli wa nna yegayega la. Naawen sabiilo ale weeni wa ayen wa tom wi fu ayen fi jam ate wa wom dii ate fi ta ayen fi weeni sak wa la.” ²³ Piita yaa wi ba ate ba jo goa yok kula.

Vari ale ga veenti la wa yaa maa va ba a cheŋ. Jopa demma ba gela baai ale ta siaka maara la a jam maa va ba a cheŋ. ²⁴ Da dii ale pa a san la, ba yaa cheŋ paari Siizariya tenka, juijui ate Koniilos ale wa mabisa ale wa doa baai ate wa jam wi ba ayen ba jam la. Ba meena a jam kala a limsi Piita kama. ²⁵ Piita ale jam paari Koniilos Yenni ayen wa jo la, Koniilos a

yaa ale ga nya wa la, wa yaa kpi duna ten Piita nin, a puusi wa. ²⁶ Alege Piita yaa zak wa a zaani a weeni wa ayen, “Yiri nmai, dii nyin la, mi me ka nurubiik ase fi la.” ²⁷ Ba jam a biisi kama ale chaab ale ge a jo yenni po. Ba ale ga jo nueri la, Piita yaa nya ale nuruba yegayega a yaa tigi chaab a kala. ²⁸ Piita yaa weeni ba ayen, “Nama dek seba ayen Juuma wensiuku Sinsanŋa a kan basi ate Juu a cheŋ waai ale kan daa Juu la yeri a yaase wa pa wa dek a gum chaab ale ba. Alege Naawen sak mu kama ayen m kan weeni ayen nuru waai karo a welema a yaase wa ta danŋa. ²⁹ Dila nyin fi ale tom a wi mu la, mi an zeriya. Yɔgyɔgla, be ka boan nyin ate fi tom wi mu?”

³⁰ Koniilos a yaa tulisi wa ayen, “Ku daa nanaansi ale jinla ate wanni de a nye. Da yen po wenbalini (a magsi chaab ale ban buta) ate mi jam boro a puusi Naawen m yenni po. Nuru a yaa deri jam za mi nin. Wa jam jo ka garuk peelita ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim. ³¹ Wa yaa weeni mi ayen, ‘Koniilos, Naawen wom fi puusaŋa kama. Wa be teeri fi tiirintanŋa ate fi a te nanjagsa la kama. ³² Tom nuru ate wa cheŋ Jopa tenka a ga wi nuru wanyi Simon waai ate ba a wi wa ayen Piita me la. Wa bo ka Simon gbanzabawa yenni. Wa yenni moata ka nyakpeemu noai.’ ³³ Dila nyin ate m tom wi fu nna nwuli ate fi zuli mu a jam. Yɔgyɔgla de ti meena abe kala ka Naawen nin, ayen ti wom Nyɔɔwa ale weeni fu dii ayen fi weeni a sak ti la.”

³⁴ Piita yaa piilim biik a weeni ayen, “Yɔgyɔgla de m seba ayen ku ka wensie ayen Naawen kan lugi nuruba a yaali ba gela ale kan yaali ba gela. ³⁵ Waai a dan a chali wa ale a tom dii ale nala a te wa, nuru wala choa dan poom nyini juijui meena, Naawen a yaali wa kama. ³⁶ Nama seba tuntominŋ kaai ate Naawen ta cheŋ Izirali demma jigi a mooli sak nuruma wa wamanŋa la. Wamanŋa tuntomika ta ka suyogini a va Yeezu Kirisita waai ale ka waai meena Nyɔɔ la jigi a jam. ³⁷⁻³⁸ Nama seba ayen ka Joɔn Sokateerɔwa ale de nin a jam sak nuruba soka teka wie ale ge ate wanni de a nye.

Ni be seba Yeezu Nazaret denowa de waai ale pa wannu de a piilim sak Galili tenka a ta jam paari Judia tenka la kama. Nama seba me ayen Naawen ale te wa Chiika ale pagrim nalimnyiini dii la kama. Ni seba me wa ale jam nyeemu a tom wamaŋsaŋa tuimaŋa ale a tebi waai meena ate Sitaana ta ba la, dii nyiŋ la, Naawen jam boro ale wa kama. ³⁹ Mi ale m vaanchaama abe nya wienja de meena ate wa nye Juuma tenka ale Jerusalem dek ate ti weeni a sak ni. Nuruba ale yik wa a kpi jabarim nyiŋ a ko wa. ⁴⁰⁻⁴¹ Alege ku daa ŋata dai ate Naawen nak wa yiri kum po a yaa basi ate wa pa wa dek a sak tama baai nyiini ate Naawen a poom lueri ti ayen ti weeni dii ate tama nya la a sak nuruba chaab. Naawen an basi ate wa pa wa dek a sak waai meena, alege ka tama nyiini ate ti de ŋandiinta ale nyu ale wa diipo ate wa yiri kum po nueri la. ⁴² Wa yaa weeni ti ale nin muna ayen ti pa Naawen wamaŋsaŋa a sak nuruba abe ti weeni a sak ba ayen wa ka waai ate Naawen lueri wa ayen wa bo buusa a te kpeebe ale ŋanvuuta la. ⁴³ Naawen biisiteeroma meena a biisi wa wari kama a weeni ayen waai a dan ta siak ale wa, kula nyonowa le va wa yonni pagrim nyiŋ a nya wa wabaataŋa vondeka.”

⁴⁴ Piita ale diem jam boro a biisi la, Naawen Chiika a yaa siŋ jam jo baai meena ale jam a wom wa biika la suniima po. ⁴⁵ Juuma baai ale jam ta siaka a yaa jam maa va Piita a nyini Jopa tenka a jam la, ku yaa jam cha ba ate ba nya ale Naawen te baai ale kan daa Juuma la Naawen Chiika me. ⁴⁶ Dii nyiŋ la, ba jam wom kama ale ba a biisi be chaŋsa a pak Naawen ale wa ale nye ŋaai meena la.

Piita yaa ŋman biisi a weeni ayen, ⁴⁷ “Nuruma de me a tuesi Naawen Chiika kama ase tama me ale jam tuesi dii la. Nuru karo abe le weeni ayen ba kan tuesi soka ale nyiamoa.” ⁴⁸ Wa yaa weeni ayen ba tuesi soka Yeezu Kirisita yonni nyiŋ. Piita ale ga biisi nueri ayen wa kuli la, ba yaa saalim wa ayen wa goa ale ba daa maga abe wa kuli.

11

¹ Tuimtomdoma ale nuruba ba chaama ale ta siaka ate ba bo Judia tenka meena po la, a yaa jam wom ayen nuru baai ale kan daa Juuba la me a siak a te Naawen Wannu kama. ² Piita ale ŋman pilim cheŋ Jerusalem tenka la, Juu baai ale a yaali ayen baai ale kan da Juuba la a gebi ba yuaŋa abe ba gum ba po la a yaa jam a toariŋ wa a weeni ayen, ³ “Ka boa ale soa ate fi cheŋ nuru baai ale kan daa Juuba la jigi a de ŋandiinta ale ba?” ⁴ Piita yaa piilim a togi dii meena ale nye la ayen,

⁵ “Mi ale jam boro a puusi Naawen Jopa tenka po la, ku yaa nye mi jigi nna ase goadaasima la, ate mi yaa nya jaab nna ase gatta kpien la ate jaab a yaa yik ka noa bunaansiwa meena a yaa siŋ cheena ten a jam zaani a moata mi. ⁶ Mi yaa ŋmasi nya jaamu po nalimnyiini a yaa nya ale yeri duŋsa ale goaduŋsa ale ŋanta baai meena ale a cheŋ ba loga nyiŋsa, ale nuinsa. ⁷ Mi yaa wom ale lueluk a weeni mi ayen, ‘Piita, yiri ŋmai. Ko a de.’ ⁸ Mi yaa tulisi ayen, ‘M Nyonɔ, aawo, dii nyiŋ la, ba ale biam mi la, mi an diem maa de jaab buui ale ka tama kisuk jaab la.’ ⁹ Alege lueluku a nyini wenyimazuk a ŋman weeni mi a nye buye ayen, ‘Naawen ale weeni jaab buui ayen wa ka jawelen la, ku a fe kama ayen fi kan weeni ayen jaab wala ka fi kisuk jaaboa.’ ¹⁰ Nyaku de a jam nye ka buta ale ge ate gatiaka a yaa ŋman yiri jueli wenyimazuk. ¹¹ Diipo ate jaamu a yiri a jueli la, nidɔaba bata a yaa deri nyini Siizariya tenka a jam yeri dii po ate mi jam boro la a weeni mu ayen ba nyonowa ale bo Siizariya la ale tom ba mi jigi. ¹² Naawen Chiika a yaa weeni mi ayen m yiri a cheŋ abe m kan basi ate ku daani mu. M suaataŋa bayuebiwa de abe maa va ka mi a nyini Jopa a jam ate ti meena a yaa jo Koniilos yenni po. ¹³ Wa yaa weeni a sak ti wa ale nya Naawen Sabiilo wa yenni po ate wa weeni wa ayen, ‘Tom nuru ate wa cheŋ Jopa tenka a ga wi nuru wanyi ate ba a wi Simon waai ate ba a wi ayen Piita me la. ¹⁴ Wa ale biisi wie ale fu ate fi ale fi dɔkdemma meena a dan ta siaka ale ŋa, ni le nya varibasika.’

¹⁵ Mi Piita ale jam piilim boro a biisi ale ba la, Naawen Chiika a deri sin jam ba suniima po ase wa ale pilim jam tama jigi dii la. ¹⁶ Ate mi yaa teeri Nyɔnɔwa ale jam weeni dii la ayen, 'Joon Sokateerowa a pa ka nyiam a te ni soka alege yogyogla de mi a le te ni soka kama ale Naawen Chiika.' ¹⁷ Naawen abe jam pa ka tiirim bula a te ba ase wa ale jam pa bula degadega a te tama diipo ate tama a jam siak a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita la. Naawen abe dan nye dila, mi ka wana ate mi бага a weeni Naawen ayen wa kan nye dila?"

¹⁸ Ba ale ga wom nna la, ba yaa basi ba nampaga nakka ale ge a te Naawen pimpauk a weeni ayen, "Naawen a be poom te baai me ale kan daa Juuma la siuk kama ayen ba basi ba tuimbaatana tomka ate ba nya nyuvuri paalik."

¹⁹ Diipo ate ba jam ko Sitiven ate ninam a jam jam baai ale ta siaka la jigi la ba jam chali waan ka chaab. Dila powa, ba gela a jam chali cheŋ Fonisia ale Saipurus ale Antiok tenšana a yaa nyiem a sak Juuma nyiini Naawen wamašana. ²⁰ Ba gela me a jam ka nidɔaba a nyini Saipurus ale Sairini tenšana a cheŋ Antiok tenka. Ba ale ga paari dula la, ba yaa sak baai ale kan daa Juuba la me. Ba jam sak ba ka Naawen wamašana a magsi chaab ale Nyɔnɔwa Yeezu. ²¹ Nyɔnɔwa pagrimu a jam bo ale ba kama ate nuru boari nna yegayega a jam ta siaka ale sinsanŋa a yaa tagri ba dek a va Nyɔnɔwa.

²² Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Jerusalem tenka a yaa ale ga wom nna la, ba yaa tom Banabas ayen wa cheŋ Antiok tenka a ga nya. ²³⁻²⁴ Banabas a jam ka nuru man a ta siaka nalimnyiini. Naawen Chiika me abe jam sueri wa sunummu kama nalimnyiini. Banabas ale ga paari Antiok a nya ale Naawen a niak ba dii la ku yaa te wa supeentik ate wa yaa denŋi ba kpa a weeni ba ayen, ba pii nyin a ta siaka ale ba suniima meena ale Nyɔnɔwa. Nuruba yegayega a yaa kasim jam ta siaka ale Nyɔnɔwa a gum mbala po.

²⁵ Banabas a yaa cheŋ Taasus tenka ayen wa gisi Sool. ²⁶ Wa ale ga nya wa la, wa yaa yik wa a ta cheŋ Antiok. Ba

noai bayewa a jam bo ka dula ale Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la ate ku ga paari bein. Ba jam a sak ka nuru boari nna yegayega ben dila po. Ku jam ka Antiok tenka de po ate nuruba piilim te baai ale ta siaka ale Yeezu la, yoi ayen Kirisita Bisa.

²⁷ Dila powa, Naawen biisiteeroba ba gela a yaa jam nyini Jerusalem tenka a cheŋ Antiok tenka. ²⁸ Biisiteeroma de wanyi yoi a jam ale Agabus. Wala a yaa yiri zaani ale Naawen Chiika pagrimu a weeni ayen kom pagrik ale za bu jam tenzuk de meena. Kommu a sum jam jam kama diipo ate Nakpionku Kilodiyus a jam boro la. ²⁹ Naanviirima a yaa jam maa chaab a poli waai meena wanyi wanyi ale бага te ligra dii ate ba pa ŋa a maari ba sua tintila baai me ale ta siaka a bo Judia tenka po la. ³⁰ Ba yaa cheesi ba ligrana a pa ŋa a te Banabas ale Sool ate ba ta ŋa a ga te Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la nisomma dula jigini.

12

¹ Dila powa, Naab Ayerod a deri jam piilim kama a basi ate Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la ba gela a nya ninam nna yegayega. ² Wa jam basi kama ate ba yik Joon suoku Jeemsi a pa gebi kpien a togri wa. ³ Wa ale ga nya ale wannu de a te Juuma popeentik la, wa yaa ŋman yik Piita. Ba yik wa a magsi chaab ale ka dii po ate Juuma a ta ba tigi kpeeni dii po ate ba kan ŋobi boroboruk kuui ale ta dabinta la. ⁴ Ba ale jam yik Piita la, ba deri jam ta wa a ga lik kama, a yaa yaali sojiba pi ale bayuebi ate ba a limsi wa. Wa poori ba ka togatoga bunaansi. Naawa Ayerod jam nye dila a poli kama ayen Juuma Gaambasika Tigini a dan taam abe wa ta wa nyini peelim ate ba bo wa buusa ate waai meena nya. ⁵ Ba yaa ta Piita a ga lik. Wa ale jam bo likka dokku po la, Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la a yaa jam puusi Naawen nalimnyiini a te wa.

⁶ Yok kuui ate Ayerod jam a poli ayen vari a dan veenti abe wa lagri Piita a ta nyini a te nuruma la, Piita jam doa ka limsidoma baye sunsun a goa. Ba jam pa ka choarima kpeema a bobi wa.

Limsidoba me ale jam za likka dokku noai. ⁷ Nyonowa sabiilo a yaa deri jam za dula ate ku yaa nyagsi nna yegayega likka dokku po, a choa Piita kpinkpaluk a yaa weeni wa ayen, "Nye nwuli, yiri." Wa ale ga weeni dila la, choarimana yaa deri nyini Piita nisima po a gebi lo. ⁸ Sabiilowa yaa nman weeni ayen, "Pa fi gattana a jo abe fi su fi neunsa." Piita yaa nye dila ate Sabiilowa a nman weeni ayen, "Pa fi kasaaaku a jo abe fi jam va mu." ⁹ Piita yaa va wa nyini likka dokku po a nyini alege ze ayen sabiilowa ale nye dii la a sum ka wensie. Piita jam a poli kama ayen da dii dai wa a goa a daasim kama. ¹⁰ Sabiilowa ale Piita a yaa jam va chaab a chen a jam gaam ninka limsidoma a nman jam gaam baai ale pa san la, a yaa ga paari noa dii ate ba pa kutana a nye ate fi gaam ku abe fi yaa deri a jo tenka po la. Ba ale jam a paari tuok kula la, ku yaa deri lagi ku dek ate ba taam nyini a va chaab a chen siuku po. Ba ale chen maga la, Sabiilowa a yaa deri basi Piita wa dek wa nyiini ale ge chen be.

¹¹ Piita yaa deri min dii ale nye wa jigi la ate wa yaa weeni ayen, "Yogyogla de m seba ayen ka Nyonowa ale tom wa sabiilowa ate wa jam vari mu Ayerod nisima po ale Juuma ale jam a poli dii la nisima po a basi."

¹² Wa ale min nna la, wa yaa chen Meeri yenni. Meeri a jam ka Jon ma. Jon yoi di choa a jam ale Maak. Piita ale jam a paari Meeri yenni la, nuru boari nna yegayega ale jam tu chaab dula a boro a puusi Naawen. ¹³ Piita ale ga a nak dokku noanni la, pokdokie wa yue jam ale Aroda, a yaa jam tulisi Piita. ¹⁴ Wa ale ga wom lueluku a yaa min ayen ka Piita la, ku yaa deri te wa supeantik nna yegayega ate wa an nman poom lagi dokku noanni alege deri chali a ga weeni ayen, "Ka Piita ale jam za peelim."

¹⁵ Ba yaa tulisi wa ayen, "Fi a yesin kama?" Alege wa nman nmasi weeni ba ayen, "Mi a biisi ka wensie." Ba nman tulisi wa ayen, "Ka wa chiika."

¹⁶ Ba ale jam a biisi dila la, Piita a diem a nak dokku noanni kama. Ba ale lagi nya

wa la, ku yaa deri cha ba. ¹⁷ Wa yaa yuk nisa ayen ba goori ale ge yaa weeni a sak ba Nyonowa ale nye dii ate wa nyini likka dokku po a nyini la. Wa yaa weeni ba ayen ba weeni nyaku de a sak Jeemsi ale mbala meena ale ta siaka la. Wa ale biisi nna a ga nueri la, wa deri basi ba ale ge nyini chen jigi yon.

¹⁸ Vari ale veenti la, ku yaa nye nna naglim sojima sunsun ate ba a begi chaab jaab buui ale nye Piita la. ¹⁹ Ayerod a yaa weeni ba ayen ba nyiem gisi yik wa a ta jam. Ba jam gisi ka nalimnyiini alege ba an nya wa. Wa yaa wi sojima a bek ba alege a yaa weeni sojiba ba chaab ayen ba ta ba a ga ko.

Ku naanyin Ayerod yaa basi Judia tenka ale ge chen Siizariya a goa dula maga dega.

²⁰ Ayerod sui ale jam a puuri nna yegayega ale Taaya ale Saidon demma. Da yen, ba yaa nye noai yen a chen ayen ba nya wa. Ba jam de ka nin a nya nuru waai ale jam soa Naawa yenni meena a nya la. Wa yoi ale Balastus. Ba yaa jam nya wa ayen wa maa maari ba ate ba nya Naawa. Wa yaa siak te ba siuk. Ba yaa jo Naawa jigi a saalim wa ayen wa basi ate masim ale nyemagsika a jam ba sunsun ate ku basi ate ba nman a nya ba nandiintana ase wa nyeem ale poom a nye dii la.

²¹ Da yen ate Ayerod a potim lueri dai a yaa pa wa naam gattana a jo, a yaa kali wa zukpaglika zuk a piilim biik a biisi ale ba. ²² Nuruma yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, "Daa nuru ale a biisi, ka wein." ²³ Nyonowa sabiilowa a yaa deri fobi wa lonsi dii nyin la, wa an zuli Naawen ya. Nanzue ale jam de wa ate wa yaa kpi.

²⁴ Nyana de meena ale jam a nye la, Naawen wamansa a kasim jam tagli ka jigi meena ate nuruba jam piisi a gum du.

²⁵ Banabas ale Sool a yaa jam tom ba tuimana a nueri kama Jerusalem tenka po ale pilim nman Antiok. Ba jam ta ka Jon waai ate ba maara wi wa ayen Maak la a jam.

13

¹ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Antiok tenka po la, a jam ta ka Naawen biisiteeroba ba gela ale sagroba ba gela ba po. Ba yue jam ale Banabas ale Simon (waai me ate ba jam a wi ayen Asoblik la) ale Lusiyas Sairini denowa, ale Manayen (waai ale jam bo ale Naawa Ayerod waai ale jam ka Galili naab la) ale Sool. ² Da yen ate ba yaa boro a puusi Naawen a bobi ba noa, ate Naawen Chiika a yaa weeni ba ayen, “Ni poori Banabas ale Sool a te mu ate ba tom tuim dii ate mi wi ba ayen ba tom la.”

³ Ba yaa maa chaab a bobi noa a puusi Naawen a pa ba nisima a vi ba zuk ale ge a yaa tom ba ayen ba a cheŋ.

⁴ Dila nyin, Naawen Chiika a yaa tom Banabas ale Sool ate ba cheŋ Seliusiya tenka a yaa zaani dula a jueli naarun a cheŋ Saipurus tenka ⁵ a yaa ga siŋ cheŋ Salamisi tenka. Ba jam cheŋ ga jo Juuma tuka diinaŋa po a sak ba Naawen wann. Joon Maak ale jam maa boro ale ba a maari ba ale ba tuimaŋa.

⁶ Ba yaa nman jam basi dula jigini ale cheŋ Pafos tenka. Ten kala po ba yaa jam nya sampoporik. Wa yoi ale Baayeezu. Wa jam ka Juu. Wa jam a paasi ka nuruba ayen wa ka Naawen biisiteero. ⁷ Wa jam boro ale ka tenka kpagini ate ba a wi wa ayen Saajus Poolus la. Poolus jam tagri ka Aroom kpaŋŋa zuk a nya Saipurus tenka. Wa jam ka yam nyono nna yegayega. Wa yaa wi Banabas ale Sool ayen ba jam weeni Naawen wann a sak wa. ⁸ Alege sampoporika Elimas (wa yoi di choa a jam ale la ale Giriki tenka biika) a kasim jam a zeri ba kama ayen Gominawa kan nya siuk a ta siaka ale Naawen wamaŋsaŋa. ⁹ Naawen Chiika yaa sueri Sool (waai yoi di choa ale Pool la.) ate wa yaa nya sampoporika nimbie po nna zii ¹⁰ a weeni ayen, “Fi ka Velinvendika biik. Fi ka wamaŋsa meena dachiak. Fi kasim sueri ale pimpaasima ale gaasa meena ate fi kasim pii nyin a nye ayen Nyonowa wensienŋa wienŋa a chim venta. ¹¹ Yogyogla de, nya de, Nyonowa nisimaŋa a siŋ fi zuk kama. Fi le yi ate ku beni maga dega.”

Pool ale ga biisi dila a nueri la, ku yaa nye Elimas nina po nna ase legi la, ate wa yaa cheŋ a gilim a gisi ayen wa nya nuru ate wa yik wa nisima a ta wa a kuli.

¹² Gominawa ale ga nya dila la, wa yaa ta siaka yogla. Ku jam cha wa ka nna yegayega ate wa wom sinsaŋŋa de chaab a magsi chaab ale Nyonowa.

¹³ Pool ale wa vaanchaama a yaa nyini Pafos a jueli naarun a cheŋ Periga tenka kaai ale bo Pamfiliya tenka po la. Alege Joon Maak a jam pa ba a basi ka Pamfiliya ale ge pilim nmani Jerusalem. ¹⁴ Ba yaa basi Periga tenka ale ge cheŋ Antiok tenka kaai ale bo Pisidiya tenka po la. Juuma Vuusum Danni ale jam paari la, Pool ale Banabas yaa jo ba tuka diinaŋa po a kala. ¹⁵ Nuru wanyi ale ga karim ba Moosis Sinsaŋŋa gbaŋsaŋa po wienŋa ŋa gela ale Naawen biisiteeroma ale nmarisi dii Naawen Gbaŋka po a nueri la, ba tuka diinaŋa kpaŋŋa a yaa tom tuntomin Pool ale Banabas jigi a weeni ba ayen, “Ti suaata, ti a yaali kama ayen ni dan ta wari ayen ni weeni a densi ti kpa ni be weeni a sak ti.” ¹⁶ Pool yaa yiri zaani a zak wa nisima a puusi ba a yaa piilim biik ayen,

“Izirali demma ale baai ale kan daa Izirali demma alege a chali Naawen la, nama meena lagi tue a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. ¹⁷ Tama Izirali demma de Naawenni ale lueri ti kokpiensaŋa. Dii po ate ba jam chim nicham Ejipiti tenka po la, Naawen jam basi ba kama ate ba chim nuru kpeenta. Naawen jam pa ka wa pagrimu a nye ate ba nyini Ejipiti tenka po a nyini. ¹⁸ Wa kasim jam dun wa sui sagini po ale ba kama ate ku ga paari bena pisinaansi. ¹⁹ Wa jam kaasi ka Keenan satensa siyopoi ale ge a yaa basi ate wa dek nuruma a soa ten sila. ²⁰ Nyaŋa de meena abe pa paari ka bena kobsinaansi ale pisinu ate Naawen a yaa jam te ba kpage ayen ba a nya tenŋa zuk.

“Ba jam a nya si zuk ka dila ate ku ga paari dii po ate Naawen biisiteero waai ate ba a wi ayen Samuel la a ga jam. ²¹ Izirali demma ale ga juisi ayen Naawen te ba naab la, Naawen yaa pa a nuru waai ate ba a wi ayen Sool la ayen wa chim

ba naab ate ku ga paari bena pisinaansi. Sool jam ka kisi biik. Kisi jam nyini ka Benjamin buuni po. ²² Ku njaaninyin Naawen yeeri wa ale ge zak Deevide a zaani ayen wa chim ba naab. Naawen ale biisi dii a magsi chaab ale Deevide la ale nna ayen, 'Mi nya kama ale ka Jese biika Deevide ale chim nuru waai ate mi sunummu a bo ale wa la. Wa ka nuru waai a le wa tom dii ate mi a yaali la nalimnyiini.' "

²³ Pool yaa nman biisi a cheŋ a weeni ayen, "Ase Naawen ale jam puulim dii a magsi chaab ale varibasidowa la, ku jam ka Deevide wa de njaanbiika Yeezu ate Naawen a pa wa ayen wa chim Izirali demma varibasido. ²⁴ Joon ale lin jam de nin a sak Izirali demma meena ayen ba tagri a basi ba wabaatana tomka abe ba tuesi soka ale ge ate Yeezu a yaa jam piilim wa tuimana. ²⁵ Joon ale jam moata wa me tuimana tom kpeglimka la, wa yaa bek nuruma ayen, 'Nama dek a ta a poli ayen mi ka wana? Mi daa nuru waai ate ni a limsi la. Aawo, ni be nya wa bo ka mi njaan a cheena. Mi posima kama ale m nin chim yomo waai le wa domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensana a te wa la.' "

²⁶ Pool yaa nman biisi a cheŋ ayen, "M suaata, Abraham njaanbisa, ale nama baai ale kan daa Izirali demma a chali Naawen la, ka tama meena jigi ale varibasidowa tuntominj ka de a jam. ²⁷ Boan nyin, nuru baai ale bo Jerusalem tenka ale ba nindeeroma la, a jam ze ayen Yeezu ka varibasidowa. Ba be an jam minj Naawen biisiteeroma wienja Naawen Gbanƙa po ate ba jam a karim Vuusum Daana meena la a chak ya. Dila nyin la, ba nindeeroma yaa bo buusa mini wa ayen ba ko wa. Ba ale nye dila la, ba jam ze ayen ba poom a nye dila a magsi chaab ale ka biisiteeroma ale poom weeni dii la ate ku chim wensie. ²⁸ Ba an jam poom baga a nya wa dii ate wa kaasi a magsi ba ko wa la, alege ba diem jam saalim Gominawa Paalot kama ayen wa basi ate wa nuruma ko wa. Wa yaa siak ate ba ko wa. ²⁹ Ba ale ga nye wa wienja de meena a magsi chaab ale dii ale nmarisi Naawen gbanƙa a nueri la, nuruba yaa

yeeri wa jabarimu nyin a ta sinj tenj a ta wa a ga dueni punj vorub po. ³⁰ Alege Naawen a nak wa kama a nyini kpilima po a yiri ³¹ ate wa yaa jam pa wa dek a sak baai ale jam va ale wa a nyini Galili tenka a cheŋ Jerusalem la. Wa jam pa wa dek a sak ba dila ate ku paari ka daa dii choa. Bala abe ale nya nyaŋa de la ale soa ate ba weeni a sak Izirali demma. ³²⁻³³ Tama abe bo dela ayen ka ti sak ni Naawen wamaŋsana ayen Naawen ale puulim dii ale ti kokpiensana la, wa a nye kama. Yogyogla de, tama baai abe ale ka ba njaanbisa la, wa be nye a te ti kama, boan nyina, wa zak Yeezu a zaani kama, ase ba ale nmarisi yi dii ale saa buyewa Yiila Gbanƙa po la ayen,

'Fi ka m biik,

Jinla m sum chim ka fi ko.'

³⁴ Naawen abe ale weeni dii a magsi chaab ale wa ayen wa le nak wa a yiri kum po ate wa kan puak vorumu po la ale nna ayen,

'Niak kaai ale welema ate m puulim

ale Deevide ate ku a fe ayen ku nye la, m le pa a te fu.'

³⁵ Ase Deevide ale weeni jigi di choa Naawen Gbanƙa po dii ayen,

'Fi Naawen kan basi ate fi nuru welenka a puak vorumu po.' "

³⁶ Pool yaa nman biisi a cheŋ a weeni ayen, "Dii po ate Deevide a vua la wa tom tuim njaai ate Naawen a yaali la kama ale ge a kpi ate ba gu wa ale wa kokpiensana ate wa puak. ³⁷ Alege waai ate Naawen a nak wa a yiri kum po la an puak vorumu po. ³⁸⁻³⁹ Ni meena, m suaata, ku a fe kama ayen ni seba a chak ayen wa dii ate mi mooli a sak ni la ale wabaata vonj teka. Wabaata vonj teka de abe va ka Yeezu jigi a jam. Ku be a fe kama me ayen ni seba ayen waai ale ta siaka ale wa la, a nyini wa wabaatana po a nyini kama, wabaata tii ate Moosis Sinsana an jam baga a vari ni ni wabaatana po a basi la. ⁴⁰ Dila nyin la, ni kpesi seba ate Naawen biisiteeroma ale biisi dii la, a kan nye ni jigiya. ⁴¹ Ba ale weeni dii la ale nna.

'Ni wom de, nama baai ale a le Naawen ale biisi dii la,

ku le cha ni ate ni cheŋ be a yaa kpi.

Boan nyin̄a, mi ale a nye dii jinla la,
 ka wa dii ate nuru a dan poom t̄ogi di
 kiri a sak ni,
 ni kan diem a ta siaka la.' "

⁴² P̄ool ale Banabas ale ga sak nueri a
 nyini tuka d̄okku po a nyini la, nuruma
 yaa weeni ba ayen ba ḡman pilim jam
 ḡaan̄nyin̄ Vuusum Danni a ḡman sak ba
 wien̄a de gum du. ⁴³ Nuruma ale ga basi
 tuka d̄okku la, Juuma yegayega ale baai
 ale kan daa Juuba a maa chim Juuma
 wensiuku vaaroba la, yaa maa chaab a va
 ka P̄ool ale Banabas. Tuimtomd̄oma a yaa
 biisi a den̄si ba kpa ayen ba kasim boro
 ale Naawen niaka.

⁴⁴ Juuma Vuusum Danni ale ḡman jam
 paari la, waai meena ale bo ba ten̄ka
 po la, a yaa jam ayen ba wom Nȳon̄owa
 wann̄i. ⁴⁵ Juuma ale ga nya ale nuruma
 piisi a soa dii la, ba suniimaḡa yaa deri
 sueri ale nyuri ate ba yaa a weeni ayen
 P̄ool ale a biisi dii la ka venta. Ba yaa
 jam a le wa me. ⁴⁶ Alege P̄ool ale Banabas
 a yaa nyini peelim a biisi ale kan chali
 ȳogsum a weeni ayen, "Ku a fe kama ayen
 nama Juuma a liḡ wom Naawen wann̄i.
 Alege ni z̄eri di kama ale a poli, ayen ku
 an poom magsi ni nya nyuvuri dii ale kan
 ta kpeglimka la. Tama abe le basi ni abe ti
 chen̄ baai ale kan daa Juuba la jigi. ⁴⁷ Dii
 nyin̄ la, Nȳon̄owa ale weeni ti dii la ale
 nna ayen,

'M goms̄i ni a magsi kama ayen ni sak
 baai ale kan daa Juuba la wensiḡa
 ase nuru waai ale ta bolim a jam
 legi po la.

Ayen m ta varibasika a jam nuru
 meena jigi ten̄zuk de meena.' "

⁴⁸ Baai ale kan daa Juuba ale wom nna
 la, ku yaa te ba supeentik ate ba a te
 Nȳon̄owa pimpauk wa wamaḡsaḡa nyin̄.
 Nuru baai ate Naawen lueri ba ayen ba
 nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a
 yaa ta siaka ale P̄ool ale Banabas ale sak
 ba dii la.

⁴⁹ Ate Nȳon̄owa wann̄i a yaa tagli ten̄
 kala meena. ⁵⁰ Alege Juuma a yaa paasi
 nip̄ok baai ale kasim jam a yaali wen-
 siuku vaka wie ate nuruba a te ba zula
 nna yegayega me la, ale kpaḡa kpeemaḡa
 ale a nya ten̄ka zuk la ayen ba basi

ate P̄ool ale Banabas nya ninam. Ba
 yaa yiak ba ate ba nyini ba ten̄ka po a
 nyini. ⁵¹ P̄ool ale Banabas yaa kpaanti ba
 naḡsaḡa tantaḡa a basi ba ten̄ka po ayen
 ku sak ayen ba a kaam ba kama. Ba nye
 dila ale ge a yaa chen̄ Ikoonium ten̄ka.
⁵² Supeentik ale Naawen Chiika a yaa
 jam sueri Yeezu ḡaan̄viirima nalimnyini
 Antiok ten̄ka po.

14

¹ P̄ool ale Banabas ale jam paari Iko-
 nium ten̄ka la, ba yaa ḡman jo Juuma
 tuka diinaḡa po a biisi nalimnyini ate
 nuruba yegayega, Juuma ale baai ale kan
 daa Juuba la yaa jam ta siaka ale ba
 sinsaḡa. ² Alege Juuma baai ale jam a
 z̄eri ayen ba kan ta siaka ale Yeezu la a
 yaa jam a choa baai ale kan daa Juuba la,
 noa a weeni ayen Kirisita bisaḡa daa nuru
 maḡsa. ³ Tuimtomd̄oma a jam goa dula
 beni ka nalimnyini a yaa nyini peelim
 a sak Nȳon̄owa wie kan chali ȳogsum.
 Nȳon̄owa abe jam te ba ka pagrim ate
 ba бага a nye wakperikaliisa ayen ku sak
 ayen ba sinsaḡa a magsi chaab ale ka wa
 ale a yaali ba wa niaka nyin̄ dii la. ⁴ Ten̄ka
 po demma a yaa jam poori ka chaab buye,
 ba bunyi a va Juuma, ba bunyi me a va
 tuimtomd̄oma.

⁵ Juuma ale baai ale kan daa Juuba la ba
 gela ale ba kpaḡa a yaa maa chaab a nye
 noai yen̄ ayen ba nye ate tuimtomd̄oma
 nam abe ba yuk ba ale tintana a ko.
⁶ Tuimtomd̄oma ale ga wom la, ba yaa
 chali chen̄ Lisitira ale Daabe ale ten̄ fi sii
 meena ale bo si po la. Lisitira ale Daabe
 abe jam bo ka Likaaniya ten̄ka. ⁷ Jigi ḡala
 meena ate ba chali chen̄ la, ba jam sak
 Naawen wamaḡsaḡa kama.

⁸ Nuru ale jam bo Lisitira ten̄ka po a
 chim gbaruk a nyini wa biam po. Ba ale
 biak wa wa an ma chen̄ nyaya. ⁹ Wa yaa
 jam kala a wom P̄ool ale a biisi dii la. P̄ool
 a yaa nya wa nna zii, a yaa miḡ ayen
 nuruwa ta siaka kama a magsi wa nya
 nyinȳogsa. ¹⁰ P̄ool yaa weeni wa ate ku
 jueli ayen, "Yiri zaani fi naḡsaḡa zuk."
 Nuruwa yaa yok jueli wein a jam zi a yaa
 deri chen̄ a gilim. ¹¹ Nuru boanni ale nya
 dii ate P̄ool nye la, ba yaa deri a na ate ku

a jueli wein a weeni ale Likaaniya biika ayen, “Yogyogla de, boglutaŋa a yaa labri chim ka nuruba a siŋ jam tama jigi.” ¹² Ba yaa te Banabas yonni magsi chaab ale ba bogluku ayen Zeeyus. Ba jam te Pool me yue magsi chaab ale ba bogluk kpienku ayen Yemas dii la wa jam ale biisirowa. ¹³ Waai ale a kaab Zeeyus la a yaa ta lalisa ale tiisa puuta a ta jam kaabka yenni dokku boanni ayen wa ale nuru boanni a nye kaabka a te tuimtomdoma, kaabka yenni de a za ka juijui ale kan bo tenka po la.

¹⁴ Pool ale Banabas ale wom ba ale a yaali ayen ba nye dii la, ba yaa yik ba gattaŋa a cheeri ayen ku sak ba ayen ba ale nye dii la ka wabiok. Ba noa bayewa yaa a chali jo nuru boanni sunsuŋ a deri piilim a na ate ku a jueli a weeni ayen, ¹⁵ “Nidɔaba, ka boa ate ni a nye dila? Tama dek ka nurubisa ase nama me la. Tama bo dela kama ayen ti mooli Naawen wamaŋsaŋa a sak ni ate ni tagri a basi ŋankayaataŋa de chaab abe ni va Naawen dii ale vua a nye wenzuk ale ten ale nyaataŋa ale ŋanta baai meena ale bo ba po la. ¹⁶ Dila po dila powa, Naawen jam basi kama ate waai meena a va ba dek ale a yaali siuk kuui la. ¹⁷ Alege wa va ka wie nna yegayega nyiŋ a nye ayen ku sak nuruba ayen wa vua kama. Wienja de ale wa a te ni nyiam ate bu nyini wenzuk a jam diipo ale magsi la, wa a basi ate ni ŋanborintaŋa a nye a niak diipo meena ale magsi la, wa a te ni ŋandiinta ate ni de a chak, ale a basi ate ni suniimaŋa a sueri ale supeentik.” ¹⁸ Tuimtomdoma ale jam poom a biisi wienja de meena la, ba jam nam ka nna yegayega ate nuruma a basi kaab kaai ate ba jam ayen ba kaab a te ba la.

¹⁹ Juuma ba gela ale jam nyini Antiok ate ka bo Pisidiya ale Ikoonium tenŋaŋa la a jam. Bala ale jam nye ate nuru boanni a va ba Juuma ale a yaali dii la. Ba yaa yik Pool a pa tintana a yuk wa a vuuri a ta nyini tenka po a nyini. Ba ale jam nye wa dila la ba jam a poli ayen wa kpi kama. ²⁰ Alege Yeezu ŋaanviirima ale jam gilim wa. Dila ŋaannyiŋ ate wa yaa yiri a ŋman ga jo tenka po. Vari ale veenti la, wa ale

Banabas a yaa chen Daabe tenka.

²¹ Dula jigini, Pool ale Banabas a jam sak Naawen wamaŋsaŋa a nya ŋaanviiriba ka nna yegayega. Ba yaa pilim ŋmani Lisitira ale Ikoonium, a zaani dula a chen Antiok ate ka bo Pisidiya po la. ²² Jigaŋa de meena, ba kasim jam a denŋi ka ŋaanviirima kpa, a weeni ba ayen ba kasim ta siaka ale Yeezu. Ba jam maa sak ba ayen, “Ku a fe kama ayen ti nya ninam yegayega abe ti ge jo Naawen Naamu po.” ²³ Pool ale Banabas ale Kirisita bisana ale a tu chaab la a yaa maa chaab a bobi noa a puusi Naawen a yaa lueri kpaga a ta nyini Kirisita bisana ale a tu chaab toga toga la po. Pool ale Banabas a yaa pa ba nyo Nyonowa waai ate ba ta siaka ale wa nalimnyiini la nisima po.

²⁴ Ba yaa jam va Pisidiya tenka po a taam chen Pamfiliya tenka. ²⁵ Dula jigini ba jam sak Naawen wamaŋsaŋa Periga me po ale ge a chen Ataliya tenka. ²⁶ Ba yaa zaani dula a jueli naaruŋ a pilim ŋman Antiok juijui ate Kirisita bisana ale a tu chaab la a liŋ pa ba a nyo Naawen nisima po ayen wa maari ba ate ba бага tom wa tuimaŋa ŋaai ate ba yaa tom nueri nna la.

²⁷ Ba ale jam paari Antiok la, ba yaa tigi Kirisita bisana ale a tu chaab la meena a nyo jigi yen a weeni sak Naawen ale pa ba a tom dii meena la. Ba weeni a sak ba wa ale lagi siuk ate baai ale kan daa Juuba la a maa ta siaka. ²⁸ Pool ale Banabas a jam goa dula jigini kama ale ŋaanviirima meena ate ku beni nna yegayega.

15

¹ Nuruba ale jam nyini Judia a jam Antiok tenka a deri piilim a sak baai ale ta siaka ale Yeezu la sinsaga ayen, “Nuru karo a бага nya varibasika ase ka kula nyonowa a nin gebi wa yoanni ase Moosis Sinsaŋa ale a sak dii la.” ² Dila nyiŋ la Pool ale Banabas a yaa jam ta nampaga nna yegayega ale ba. Baai ale ta siaka la a yaa lueri Pool ale Banabas ale baai ale ta siaka la gela a bo Antiok la ayen ba chen Jerusalem a ga nya tuimtomdoma ale kpaŋa wanni de zuk.

³ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la a yaa basi ba siuku po ayen ba cheŋ. Ba ale jam va Fonisia ale Samaria tenŋa po a cheŋ la, ba yaa va ba Kirisita be chaama ale bo dula la jigi, a yaa weeni sak ba ayen nuru baai ale kan daa Juuba la a tagri va Naawen. Wa paaliŋa de ate ba weeni a sak ba la yaa ta masim ale supeentik a jam ba meena jigi. ⁴ Ba ale jam paari Jerusalem la, Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la ale ba kpaŋŋa ale tuimtomdoma a jam maa chaab a nyɛ ba tia kama ate ba weeni a sak ba meena Naawen ale pa ba a tom tuima dii la. ⁵ Ba ale ga weeni nna a nueri la, baai ale ta siaka la gela baai ale ka Farisiima po nuruba la, a yaa yiri zaani ŋmai a weeni ayen, “Ku a fe kama ayen baai ale kan daa Juuba la a gebi ba yuaŋa. Ku a fe kama me ayen, ba kaam ba ayen ba a zuli Moosis Sinsaŋa ale a weeni dii la.”

⁶ Tuimtomdoma ale kpaŋŋa a yaa tu chaab ayen ba biisi wannu de. ⁷ Ba ale nak nampaga di nyiŋ ate ku beni la, Piita yaa zaani a biisi ayen, “M suaata, nama dek seba ayen a ta nyini dila po dila po, Naawen ale jam lueri mi a ta nyini nama po a nyini ayen m ga sak baai ale kan daa Juuba la, Naawen wamaŋsaŋa ate ba wom abe ba ta siaka ale ŋa. ⁸ Naawen waai abe ale seba nurubiik meena popola ale ka dii la, a te Naawen Chiika baai ale kan daa Juuba la kama ase wa ale te tama me dii la ayen ku sak ayen wa ta yaalika ale ba kama ase wa ale ta yaalika ale tama me dii la. ⁹ Naawen nyɛ ba jigi kama ase wa ale a nyɛ, tama jigi dii me la. Siuk kula po, wa va ka ba siaka ale wa a yaa sugri ba wabaataŋa ba suniima po a basi. ¹⁰ Yogyogla de, ka boa ale soa ate nama a yaali ayen ni pa jib kpeemu de buui ate ti kokpiensaŋa a yaase tama dek an бага ji bu la ayen ŋaŋviirima ji? Ni dan a nyɛ nna, ni a nyɛ ka Naawen a nya. ¹¹ Alege tama seba a chak kama ayen tama ale va ti Nyɔŋowa Yeezu niaka nyiŋ a nya varibasika ase bala me a le nya dii la.”

¹² Ba meena tuka po a kasim jam goori ka nna chorototo, ale a wom Pool ale Banabas ale jam a weeni Naawen ale pa ba a tom wakperikaliisa ale baai ale kan

daa Juuba po dii la. ¹³ Pool ale Banabas ale ga biisi nueri la, Jeemsi yaa tulisi ayen, “M suaata, ni meena lagi tue a wom mi. ¹⁴ Ni wom Simon Piita ale togi Naawen ale liŋ nyɛ dii a sak baai ale kan daa Juuba la a yaa piilim lueri ba po ba gela a soa ba la. ¹⁵ Ase Naawen biisiteeroma ale ŋmarisi Naawen Gbanŋa po a weeni a magsi chaab ale nyaku de la. Ba ŋmarisi weeni ayen Nyɔŋowa a weeni:

¹⁶ ‘Nyaku de ŋaŋnyin, m le pilim jam a nyɛ ate Deevide yenni ale lo la a ŋman zaani.

M le ŋman pilim se di juijui ale lo la, abe m nyɛ ate di ŋman pagra.

¹⁷ Ate nurubiik meena a jam mi jigi.

Baai meena ale kan daa Juuba ate mi wi ba ayen m nuruba la, bala meena ale jam mi jigi.

¹⁸ Nyɔŋowa ale weeni nyaŋa de meena a ta nyini dila po dila po.’ ”

¹⁹ Jeemsi yaa ŋman biisi a cheŋ a weeni ayen, “Dila nyiŋ mi a poli kama ayen ti kan a daani baai ale kan daa Juuba a yaa tagri a va Naawen la. ²⁰ Ku magsi ka ti ŋmarisi gbaŋ a te ba a weeni ba ayen, ba kan a de bogluta ŋandiinta dii nyiŋ la, ŋandiin tila an welema. Ti weeni ba me ayen ba kan bobi nipok baai ale kan daa ba pooba la a goa, abe ba kan a ŋobi jaab buui ate ba an togri la lamma abe ba kan a de ziim. ²¹ Baai ale kan daa Juuba la, le deri siak nyaŋa de kama, boan nyiŋŋa ba seba kama ayen Juuma baai ale bo juijui meena ale ba la, ba sak Moosis Sinsaŋa de kama ate ku beni yegayega. Ba be wom ale karim ŋa kama ba tuka diinaŋa po ba Vuusum Daana meena po.”

²² Tuimtomdoma ale kpaŋŋa ale Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la a yaa maa chaab a poli ayen ku nala kama ate ba lueri nuruba a ta nyini ba po a tom ba ale Pool ale Banabas ate ba cheŋ Antiok. Ba yaa lueri nuruba baye baai ale ta siaka la a te ba zula nalimnyiini la. Nuruba bayewa ale Judas (waai me ate ba a wi wa ayen Baasabas la) ale Silas. Ba yaa tom ba ayen ba ta gbanŋa a cheŋ. ²³ Ba ale jam ŋmarisi gbanŋa a weeni dii la ale nna ayen,

“Tama ni suaataŋa tuimtomdoma ale kpaŋŋa a maa chaab a puusi ti suaataŋa baai ale potim kan daa Juuba a nyini biam po ate ba bo Antiok ale Siriya ale Silisiya teŋsaŋa la.

²⁴ “Tama wom ayen nuruba gela ale nyini tama po a jam biisi wie ate ŋa daani ni ale nye ate ni popola kaasi. Ti a weeni a sak ni kama ayen ni nya nuru bala an tuesi sinsaŋa tama jigi ayen ba jam biisi dila. ²⁵ Dila nyiŋ ate tama meena a nye tuka a yaa poli ate ti yaa siak a lueri nuru ba gela ayen ba va Pɔɔl ale Banabas ti sua tii ate ti mariŋ la a jam ni jigi. ²⁶ Pɔɔl ale Banabas ka nuru baai ale pa ba nyuwoa a da ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita nyiŋ la. ²⁷ Dila nyiŋ ate ti yaa tom Judas ale Silas ni jigi. Ba ale poom weeni a sak ni dii meena wuu ate ti ŋmarisi gbaŋka de po la.

²⁸ “Naawen Chiika ale tama a maa chaab a siak kama ayen ti kan pa jib bu choa a ji ni. Ti ta ka wienŋa de nyiini ayen ti weeni a sak ni. Ku a fe kama ayen ni va ŋa. ²⁹ Wienŋa de ale, Ni kan a de bogluta ŋandiinta, ni kan a de ziim, ni kan a ŋobi jaab buui ate ba an togri la lammaa, ni kan a bobi nipɔk baai ale kan daa ni pooba la a goa. Ku a le nala kama ase ni a le kan a nye wienŋa de.

“Ni boro nalimnyiini.”

³⁰ Ba ale ŋmarisi gbaŋka nna a ga nueri la, ba yaa tom Pɔɔl ale Banabas ale ba vaanchaama ayen ba ta ka cheŋ Antiok. Ba ale ga paari la, ba yaa tigi baai ale ta siaka la ate ba jam jigi yeŋ a yaa te ba gbaŋka. ³¹ Ba ale ga karim ka a nueri la, gbaŋka wienŋa a yaa ta supeentik a jam ba jigi. ³² Judas ale Silas dek abe jam ka Naawen biisiteerɔba. Ba yaa bo ale ba a denŋi ba kpa ayen ba nya pagrim. ³³ Ba ale ga daliŋ maga dega la, Antiok demma yaa te Judas ale Silas siuk ale suyɔgini ate ba pilim cheŋ baai ale tom ba la jigi. ³⁴ Alege Silas jam nya kama ayen ku nala kama ate wa wari dula.

³⁵ Alege Pɔɔl ale Banabas a jam wari ka Antiok a gum chaab ale nuruba chaab ate ba maa chaab a yaa sak nuruma Nyɔɔwa wannu.

³⁶ Ku ale ga beni maga dega la, Pɔɔl a yaa weeni Banabas ayen, “Basi ate ti pilim ŋmani cheŋ jigi ŋaai meena ate ti sak Nyɔɔwa wannu la a ga nya ase Kirisita bisaŋa a nye ka se.” ³⁷ Banabas a jam a yaali kama ayen Jɔɔn Maak a maa va ba a cheŋ. ³⁸ Alege Pɔɔl an jam poli ayen ku magsi ayen Jɔɔn Maak a maa va cheŋ dii nyiŋ la wa an jam maa boro ale ba ate ku ga paari ba tuini kpeglimka. Wa jam zaani ka Pamfiliya teŋka a basi ba. ³⁹ Nampaga a yaa deri jam ba sunsuŋ ate ba poori chaab togotoga. Banabas a yaa yik Maak ate ba jueli ŋaarunŋ a cheŋ Saipurus teŋka ⁴⁰ ale ge ate Pɔɔl me a lueri Silas ate baai ale ta siaka a yaa pa ba nyo Naawen nisima po ayen wa nya ba zuk ale wa niaka, ⁴¹ ate ba cheŋ Siriya ale Silisiya teŋsaŋa a ga a denŋi Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpa dula a te ba pagrim.

16

¹ Pɔɔl yaa nyini Siriya ale Silisiya teŋsaŋa a cheŋ Daabe ale Lisitira. Kirisita bisaŋa wanyi ale jam bo Lisitira. Wa yoi jam ale Timoti. Wa mawa jam ka Juu a ta siaka ale Nyɔɔwa. Alege Timoti kowa jam ka Giriki deno. ² Kirisita bisaŋa meena ale jam bo Lisitira ale Ikoonium la, a kasim jam a pak Timoti kama. ³ Pɔɔl a yaa jam a yaali ayen wa maa va a cheŋ. Pɔɔl yaa gebi wa yoanni dii nyiŋ la, Juuma meena ale jam bo dula jigini meena la, a jam seba ayen Timoti kowa ka Giriki deno. ⁴ Ba ale jam va teŋsaŋa po a taam la, ba jam weeni sinsaŋa meena ŋaai ate tuimtomdoma ale kpaŋŋa meena Jerusalem teŋka a sak baai ale ta siaka la kama. Ba weeni ba me ayen ba chiib a va sinsaŋa. ⁵ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la siaka a yaa ŋmasi pagra a gum du ate ba jam a piisi daa meena a gum du.

⁶ Ba yaa jam cheŋ a va Firijiya ale Galatia teŋsaŋa dii nyiŋ la, Naawen Chiika an jam te ba siuk ate ba sak Naawen wamaŋsaŋa Asia teŋka po. ⁷ Ba ale jam paari Misiya teŋbanni la, ba jam poli kama ayen ba cheŋ Bitiniya teŋka alege Yeezu jam tom ka Naawen Chiika ayen wa

weeni ba ayen ba kan cheŋ. ⁸ Ba yaa va Misiya teŋka a taam siŋ Torowas teŋka. ⁹ Ku yaa nye Pɔɔl jigi yokku ase wa goa daasim kama la ate wa nya Masidoniya deno a za wa teŋ a saalim wa a weeni ayen, “Taam jam Masidoniya dela a maa maari ti.” ¹⁰ Wa ale ga nya nna la ase goadaasima la, ti yaa yiri a gomsɪ ayen ti cheŋ Masidoniya a poli weeni ti dek ayen Naawen weeni ti ayen ti cheŋ ka dula a ga sak ba wa wamaŋsaŋa.

¹¹ Ti yaa jueli ŋaarunŋ a zaani Torowas a gaam taam cheŋ Samotiras. Vari ale veenti la, ti yaa ŋman cheŋ Niyapolis. ¹² Ti yaa zaani dula a basi ŋaarunŋ ale ge cheŋ Filipai, ka Masidoniya teŋsaŋa po teŋ kpɪeŋ la. Aroom demma ale ba kpaŋa ale jam bo teŋka de po a nya ba zuk. Ti jam bo teŋ kala ate ku beni magla. ¹³ Juuma Vuusum Danni ate ti yaa basi teŋka po alege cheŋ siŋ benni noai juijui ate ti jam a poli ayen ti le nya jigi ale Juuma a tigi chaab a boro a nye Naawen puusa la. Ti yaa jam kala a biisi ale nipɔk baai ale jam tigi chaab a kala dula la. ¹⁴ Ti ale jam boro a biisi la, nipɔk wanyi ate ba a wi wa ayen Liidiya ale jam a wom dii ate ti jam a biisi la. Wa jam nyini ka Tayatira. Wa jam ta ka garuk sobta a gerim. Wa jam ka waai ale a te Naawen zula nna yegayega la. Dila nyinŋ la, Nyɔnɔwa yaa lagri wa popolaŋa ate wa a wom Pɔɔl ale jam a weeni dii la. ¹⁵ Wa ale wa dɔkdemma ale ga tuesi soka a nueri la, wa yaa wi tama a weeni ayen, “Nama a dan sum siak kama ayen mi ta siaka ale Nyɔnɔwa, ni be jam mi yenni a goa.” Wa jam weeni dila ate ku yik tama kama ate ti va wa a cheŋ.

¹⁶ Da yeŋ ate ti jam a cheŋ juijui ate Juuma a tigi chaab a puusi Naawen la, ate nipɔkbili wanyi, wa jam ka yomo a yaa tu ti siuku niŋ. Chichiribaata ale jam ta wa ate wa baga a weeni chum dii po wie. Baai ale jam soa nipɔkbili yomowa de la, ba basi kama ate wa yaa a porisi a nya ligra nna yegayega a te ba. ¹⁷ Wa yaa jam kaari a wi Pɔɔl ale tama a weeni ayen, “Nuruma de ka Naawen kpeeni tomteeroba. Ba a mooli a sak ni

ka ni ale ni nye dii ate ni nya varibasika la.” ¹⁸ Wa jam nye nnala ate ku paari ka daa dii choa ate ku yaa puuri Pɔɔl sui nna yegayega ate dai dila danni Pɔɔl yaa virim a weeni chichiribioku ale bo wa zukku po la ayen, “Yeezu Kirisita yonni nyinŋ ate mi a weeni fu ayen fi nyini wa zuk po a nyini.” Chichiribioku a yaa deri basi wa dula jigini nna nwuli.

¹⁹ Nipɔkbilika nyamma ale ga miŋ ale ba an ŋman baga a nya ligra la, ba yaa yik Pɔɔl ale Silas a vuuri ba a ta ba cheŋ kpaŋa jigi yaba peelimu po. ²⁰ Ba yaa ta ba jam Aroom teŋka kpaŋa jigi a weeni ba ayen, “Nuruma de ka Juuba. Ba be a daani ka ti teŋka demma. ²¹ Ba a sak ka sinsak ŋaai ale kan a va tama Aroom demma sinsaŋa la. Ku be a fe kama ayen ti kan nye dii ate ba a weeni ti la.” ²² Nuru boanni a yaa maa gum ba po a yaa tu chaab ale Pɔɔl ale Silas.

Ate kpaŋa a yaa yik Pɔɔl ale Silas gattaŋa a dari cheeri ale weeni ayen ba miiri ba. ²³ Ba ale miiri ba nna yegayega la, ba yaa ta ba a ga lik ale ge weeni likka dɔkku limsidɔwa ayen wa ŋmasi lik ba nalimnyiini. ²⁴ Limsidɔwa ale ga wom nna la, wa yaa ta ba taam niŋniŋ dɔkku a lik a yaa pa duok kpionŋ ate ba kerɪ vie, ku dobra nna yegayega a pa ba naŋsaŋa a su du.

²⁵ Alege goota po sunsunŋ ale ga paari la, Pɔɔl ale Silas a yaa jam boro a puusi Naawen ale a yi yiila a pak Naawen. Baai ate ba jam maa yik ba a lik la, a yaa jam a wom Pɔɔl ale Silas ale a nye dii la. ²⁶ Teŋka a yaa deri choa nna yegayega ate likka yenni me a choa ate ku an bola beniya ate diinaŋa noaŋa a deri lagri, ate choroma ŋaai ate ba pa bobi ligrima la a yaa deri gebi me. ²⁷ Likka yenni limsidɔwa a yaa yiri ga a nya ale likka yenni noaŋa a lagriya. Wa yaa yeeri gebi woŋ ayen wa ko wa dek dii nyinŋ la, wa jam a poli kama ayen nuruma a nyini chali be kama. ²⁸ Wa ale jam boro a ayen wa nye dila la, Pɔɔl yaa nya a kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni wa ayen, “Kan te fi dek tuem, ti meena bo ka dela.”

²⁹ Limsidɔwa yaa wi ayen ba ta bolim a jam a yaa chali jo yenni po ate yɔgsum yik

wa ate wa nyin̄ka yaa a gok nna pampam ate wa yaa lo Pɔɔl ale Silas nin̄ ³⁰ a yaa ta Pɔɔl ale Silas a nyini peelim ate wa yaa weeni ba ayen, “M koba, ku a fe ayen m nyɛ ka se ate m nya varibasika?”

³¹ Ba yaa tulisi wa ayen, “Ta siaka ale Nyɔnɔ Yeezu, ale fi le nya varibasika, fi ale fi dɔkdemma meena.” ³² Ba yaa sak wa ale baai meena ale bo wa yenni po la Nyɔnɔwa wann̄i. ³³ Dila powa degadega yok kula ate nuruwa a yaa yik ba a sugri ba nirana ate ba deri te wa ale wa dɔkdemma soka. ³⁴ Wa yaa ta ba jo wa dɔkku a nyɛ n̄andiinta a te ba. Wa dɔkdemma meena sue a yaa jam peenti nna yegayega dii nyin̄ la, ba ta siaka ale Naawen kama.

³⁵ Vari ale ga veenti la, Aroom tɛn̄ka kpan̄na a yaa tom limsidɔba ale tuntomin̄ ka de ayen, “Ni basi ate nuru bala chɛn̄.”

³⁶ Limsidɔwa yaa weeni Pɔɔl ayen, “Aroom tɛn̄ka kpan̄na a tom weeni kama ayen m lagi fi ale Silas a basi. Dila nyin̄ yɔgyɔgla de, ni nyini chɛn̄ ale suyɔgini.”

³⁷ Alege Pɔɔl yaa tulisi ba ayen, “Ba an nya ale ti kaasi wari ya, alege ba nak ti ate waai meena a nya. Tama ka Aroom dem. Ba nak ti a yaa ta ti ga yuk basi likka dɔkku po. Alege yɔgyɔgla de, ate ba yaa a yaali ayen ba basi ti ate nuru kan seba ku noai po? Aawo, dila kan tom! Ku a fe kama ate Aroom kpan̄na dek a jam dela jigini a lagi ti a basi.”

³⁸ Limsidɔma a yaa ga weeni ate Aroom tɛn̄ka kpan̄na wom. Ba ale ga wom ayen Pɔɔl ale Silas ka Aroom demma la, yɔgsum yaa yik ba ³⁹ ate ba chɛn̄ a ga weeni ba ayen ba kaasi ale ge yaa lagi ba ate ba nyini a yaa saalim ba ayen ba basi tɛn̄ka po. ⁴⁰ Pɔɔl ale Silas a yaa basi likka dɔkku ale ge chɛn̄ Liidiya yenni. Dula jigini, ba yaa tu chaab ale Kirisita bisinsila a yaa biisi wie a dɛnsi ba kpa ale ge yaa basi ba ale chɛn̄.

17

¹ Pɔɔl ale Silas a yaa n̄man va Amfipolise ale Apoloniya tɛnsana a taam chɛn̄ Tesalonika tɛn̄ka. Juuma tuka yeri dinyi ale jam za Tesalonika po. ² Ase Pɔɔl

nyiem ale a nyɛ dii la, wa yaa chɛn̄ ga jo tuka yenni po. Wa jam bo ka dula ate ku paari Juuma Vuusum Danni ku noa buta a jo ba tuka yenni po a pa Naawen Gban̄ka a biisi a daliŋ ale ba a ³ togi Gban̄ka wien̄a kie a sak ba ayen ku sak ba ayen ku jam a fe kama ayen Kirisitawa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom ate wa jam la a nam ate ba yik wa a ko ale ge ate wa n̄man yiri kum po. Pɔɔl yaa weeni ayen, “Kirisitawa de ate Naawen puulim ayen wa le tom ate wa jam la, ale Yeezu. Be ka wala wie ate mi ta jam ayen m biisi a sak ni.” ⁴ Juuma ale wom nna la ba gela a yaa sum siak ayen Pɔɔl ale a biisi dii la ka wensie a yaa pa ba dek a gum chaab ale Pɔɔl ale Silas. Giriki demma me yegayega baai ale a chali Naawen la, ale nipooba ba gela baai ale chim nuru kpeenta la bala meena jam siak kama a maa va Pɔɔl ale Silas.

⁵ Alege Juuma a yaa jam a de nyuri ale Pɔɔl ale Silas. Juuma yaa yik tɛn̄ka po nuru baai ale kan a yaali tuima ale a yaali kpaliŋsa a bo tɛn̄ka po siuk kpeentana niŋsa a nyiem a chɛn̄ la a nyo jigi yɛn̄ ate ba yaa maa chaab a nyɛ ate supuurim a jam waai meena jigi tɛn̄ka po ate ba a nuemu nna yegayega. Nuruma yaa nyɛ dila a chali chɛn̄ nuru wanyi ate ba a wi ayen Jeesin la yeri po. Ba jam a poli ayen ba a gisi ka Pɔɔl ale Silas dila ate ba dan nya ba abe ba yik ba a ta nyini peelim a te nuruma. ⁶ Alege ba ale jam nyɛ dila ale ge ba an nya ba la, ba yaa yik Jeesin dek ale Kirisita bisana gela a vuuri a ta ba jam tɛn̄ka kpan̄na jigi a yaa a nuemu ate ku a jueli a weeni ayen, “Nuruma de a ta ka daanika a jam jigi meena. Yɔgyɔgla de, ba ale nna a jam tama tɛn̄ka po ⁷ ate Jeesin a yaa basi ate ba bo wa yenni po. Ba meena a kaasi ka Aroom tɛn̄ka nakpion̄ku Siiza sinsana. Ba a weeni kama ayen nakpion̄ku choa ale boro. Wa yoi ale Yeezu.” ⁸ Tɛn̄ka po kpan̄na ale nuruma ale wom nna la, ku yaa ta popola togotoga nna yegayega a jam ba jigi. ⁹ Kpan̄na yaa basi ate Jeesin ale mbala a tuni ligi n̄aai ale magsi ba tuni la, abe ba basi ba ate ba yaa chɛn̄.

¹⁰ Tɛn̄ ale jam sobri la, Kirisita bisana

a yaa basi ate Pool ale Silas a chen Beria tenka. Ba ale jam paari dula la, ba yaa ga jo Juuma Tuka Yenni po. ¹¹ Tenka la demma a jam a zunchoŋ Tesalonika demma de ale Naawen wamaŋsaŋa womka kama. Ba kasim jam lagi ba tue meena nalimnyiini kama a wom wamaŋsaŋa. Daa meena ba a karim ale a zamsi Naawen gbanƙa wienƙa kama ayen ba nya ase Pool ale a biisi dii la ka wensie ya. ¹² Juuma yegayega a jam ta siaka kama ale wamaŋsaŋa. Girik tenka nipooma yegayega baai ale chim nuru kpeenta la ale Giriki demma nidɔama a jam maa ta siaka kama. ¹³ Alege Juuma baai ale jam bo Tesalonika ale wom ayen Pool sak Naawen wannɩ Beria tenka me po la, ba yaa nman jam dula me a yik nuruba a nyo jigi yen a paasi ba ayen ba ta daanika a jamu. ¹⁴ Kuna bula beniya ale ge ate Beria demma Kirisita bisaŋa a basi ate Pool a chen nya kpeema kunƙoŋini, alege Silas ale Timoti a yaa wari Beria. ¹⁵ Nuru baai ale jam ta Pool a chen ayen ba basi la, a jam ta wa a chen paari ka Atens ale ge pilim nmani Beria. Pool jam te ba ka tuntomiŋ ayen ba weeni Silas ale Timoti ayen ba dan nya siuk yogyogla de ba jam wa jigi.

¹⁶ Pool ale jam bo Atens tenka a limsi Timoti ale Silas la, wa yaa jam nya ale bogluta a kasim jam sueri tenka de po meena. Nyaku de a yaa jam te wa supuurim nna yegayega. ¹⁷ Daa meena wa kasim jam a daliŋ kama ale Juuma ale baai ale kan daa Juuba ale a chali Naawen la ba tuka yenni po. Daa meena me wa jam maara a daliŋ kama ale nuru baai meena ale bo yaba peelitaŋa po la. ¹⁸ Sagroba ale jam boro. Ba jam ka toƣatoƣa buye. Ba bunyi wa yoi a jam ale Epikuriyos demma. Bunyiwa me yoi a jam ale Sitooyik demma. Epikuriyos demma ale Sitooyikma sagroma me a jam maa nak nampaga kama ale Pool. Ba gela a jam bek wa ayen, “Nuruwa de a ti an za a nak ka boan jaab gunƣoŋ dila?”

Ba gela me weeni ayen, “Ku a nye ase wa a biisi ka tenƣa si chaab bogluta wie la.” Ba weeni dila kama dii nyin la, Pool

a yaa biisi a magsi chaab ale ka Yeezu ale kpi ale nman yiri kum po dii la. ¹⁹ Dila nyin la, ba yaa weeni Pool ayen wa jam sagroma kpanƣa tuka jigini ate ba a wi ayen Ariyapagus la a jam siak wiik. Wa yaa siak a jam ate ba yaa bek wa ayen, “Pool, tama a yaali kama ayen fi weeni a sak ti sinsak paali nƣaai ate fi a sak la kiri. ²⁰ Ti ale wom ale wie nƣaai ate fi a weeni la gela ka wachansa ti tue po la ate ti a yaali ayen fi weeni nƣa kiri a sak ti.” ²¹ Ba jam bek Pool nna kama dii nyin la Atens demma ale nicham baai ale maa bo tenka po dula la a nyiem kasim a yaali ayen ka ba a weeni chaab abe ba a wom me wa paala ale popola paala wie. Ba nyiem nman ka wari wari a nye a gum nna po.

²² Pool yaa yiri zaani Ariyapagus nuruma nin a weeni ba ayen, “M nya kama ale nama Atens demma a yaali Naawen wie ka nna yegayega. ²³ Dii nyin la, mi ale kasim va tenka po a taam la, mi nya jigi nƣaai meena ate ni a kaab la ale bogluta ate ni se zaani a nmarisi kunyi nyin ayen, ‘Naawen dii ate ti ze la.’ Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen dii ate ni a te di zula alege ni ze di la, ka Naawen dila ate yogyogla de mi a biisi di wari a sak ni. ²⁴ Wa ka Naawen waai ale nye tenka meena ale jaab buuri meena ale bo ka po la. Wa ka waai ale ka wen nmanzuk ale tenzuk Nyonɔ la. Wa be an bo daa yeri nƣaai ate nurubisa se la po. ²⁵ Yaase ku be kan fe kama ayen Naawen pa nurubiik ate wa nye wari a te wa. Dii nyin la ka wala dek ale a te nyuvuri jaab buuri meena. Be ka wala me ale a te nurubiik meena jaab buuri meena me. ²⁶ Wa lin nye ka nuru yen, a yaa va nuru wala nyin a nye nuru boari toƣatoƣa tenzuk de meena. Ka wa dek me abe ale poli diipo ate tenƣa toƣatoƣaka tenzuk de ale boro a beni la. Wala dek me abe ale daani tenbanana a te tenƣa toƣatoƣaka tenzuk de. ²⁷ Naawen nye nyana de meena kama ayen ku basi ate nurubiik nyiem a gisi wa ate da dii dai ba baga a nya wa. Alege, ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen moata ti ka nna farafara ²⁸ ase nuru wanyi ale weeni dii ayen, ‘Ka wala ale basi ate ti vua a nyiem a chen

ale boro.’

Ku a nye ase ka ni dek nuruma ale nmarisi dii ayen,

‘Tama me ka wa bisa la.’

²⁹ Tama a be dan ka Naawen bisa, ku a fe kama ayen ti kan a poli ayen wa a neensi ka kuta a yaase tintana ate nurubiik a pa wa dek yam a peesi ba la. ³⁰ Diipo ate nurubiik a jam ze Naawen la, wa an jam te nurubiik waalika ase ku ale magsi ayen wa te ba dii la. Alege yogyogla de, wa yaa a weeni nurubiik meena jigi meena kama ayen ba tagri basi ba wabaata tuimaŋa tomka. ³¹ Boan nyiŋŋa, wa dak ka dai ayen dai dila dannu abe wa pa nuru wanyi ate wa lueri ayen wa va wala nyiŋ a bo tenzuk de meena wensie buusa. Nuru wala abe ale wa nak a yiri kum po ayen ku basi ate nuru meena seba chak nalimnyiini ku le sum nye kama.”

³² Nuruma ale wom ale Pool a biisi magsi chaab ale yiri kum po wie la, ba gela a yaa jam nye wa a la. Ba gela me a weeni ayen, “Ti nman a yaali kama ayen fi biisi nyaku de wie ate ti wom.” ³³ Pool a yaa basi tuka jigini ale cheŋ. ³⁴ Nuru ba gela ale jam maa gum wa po a ta siaka ale Yeezu. Nuruma de po wanyi yoi ale Daanisios. Wa jam maa ka Ariyapagus kpaŋŋa po dinyi. Nipok me ale jam maa ta siaka. Wa me yoi ale Damaris. Nuruba ba chaab me a jam maa ta siaka a gum du.

18

¹ Pool ale ga biisi ale Ariyapagus kpaŋŋa tuka a nueri la, ku nŋaŋnyiŋ ate wa yaa basi Atens ale cheŋ Korinti. ² Dula jigini wa yaa nya Juu wanyi, ate ba a wi ayen Akiila. Ba biak wa ka Pontus tenka. Wa ale wa pok ale jam nyini Italiya tenka jam daaŋa de. Wa powa yoi ale Pirisila. Ba jam nyini ten kala jam kama dii nyiŋ la, Nakpionku Kilodiyus ale jam te wada ayen Juuma meena basi Aroom tenka. Pool yaa cheŋ ayen wa nya Akiila ale wa powa. ³ Wa jam a goa ale ka bala ale a tom ale ba dii nyiŋ la Pool jam a baali ka duŋsa gbaŋsa a da ase Akiila ale wa powa ale jam a nye dii la. ⁴ Juuma Vuusum Daaŋa meena wa nyiem jam ta

ka biik ba tuka yenni po ale Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a biisi ale a poli ayen wa dan baga abe wa nye ate ba ta siaka ayen wa ale a biisi dii la ka wensie.

⁵ Silas ale Timoti ale nyini Masidoniya a jam la, ba jam a paari ale Pool yaa kasim jam pa ka daaŋa meena wa boka po a kasim a sak Juuma Naawen wamaŋsaŋa a biisi ate ku a lagri ayen Yeezu ale Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la. ⁶ Nuruma ale jam a weeni ale a biisi wa a kaasi ayen ba kan yaali wa ale a weeni dii la, Pool me yaa kpaanti wa gattaŋa paasuku ayen ku sak ba ayen wa a kaam ba kama a weeni ayen, “Ni dan be nama dek ale soa dila. Ku daa mi niŋŋa a zaani yogyogla de a ta a cheŋ m le cheŋ ka nuru baai ale kan daa Juuba la jigi.” ⁷ Pool yaa basi ba ale cheŋ nuru wanyi waai ale kan daa Juu la yeri. Wa yoi ale Titus Jasitus. Wa jam ka waai ale a chali Naawen nna yegayega la. Wa yenni jam za moata ka Juuma tuka yenni. ⁸ Nuru waai ale jam chim tuka yenni kpagi la yoi ale Kirisipus. Wala ale wa dokdemma meena a jam ta siaka kama ale Nyonowa. Nuruba yegayega me Korinti tenka a jam maa wom wamaŋsaŋa kama a yaa ta siaka a tuesi soka.

⁹⁻¹⁰ Yok kunyi ate ku yaa nye Pool jigi ase wa goa daasim kama la ate wa nya Nyonowa ate wa weeni ayen, “Kan chali yogsum, boan nyiŋŋa, mi bo ale fu, kama. Nuru karo a baga a te fi tuomoa. Kan sina, a biisi boan nyiŋŋa, mi ta ka nuruba yegayega tenka de po, baai ale a limsi ayen ba wom mi wanni.” ¹¹ Pool jam bo dula jigini ate ku paari ka bein ale geli a sak nuruma Naawen wanni.

¹² Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Galiyo, ate Aroom tenka a jam lueri wa ate wa chim Gomina a tagri Aroom tenka zuk a ga bo Korinti tenka a nya Akaaya tenka zuk. Diipo ate nuruwa de a jam chim Akaaya Gominawa la, dila powa ate Juuma a jam maa chaab a yik Pool ale pagrim a ta wa cheŋ dok kuui ate Aroom demma a biisi biisaŋa la. ¹³ Ba jam a weeni kama ayen, “Nuruwa de Pool, a kasim pii ka nyiŋ a paasi nuruma ayen

ba a te Naawen zula n̄aai ale kan a va sinsan̄a ale a sak dii la.”

¹⁴ P̄ool ale deri lagi noai ayen wa biisi a vari wa dek basi la, Galiyo yaa weeni Juuma ayen, “Ku daam dan ka wari dii ale ka wabiok a yaase wakaasun̄ ate wa nȳe, ku te nala kama ate m ta chichiiba ale nama Juuma nna, ¹⁵ alege ku ka wa dii ale ka nampaga wari a magsi chaab ale wie n̄aai ate ni pa a biisi la, ale nuruba yue la, ale sinsak n̄aai ate nama nyiini a va la, ku a fe kama ayen ni dek abe biisi a magsi chaab. Mi kan chim wien̄a de chaab boteer̄o.” ¹⁶ Galiyo weeni dila ale ge yiaak ba ate ba nyini biisa d̄okku po a nyini. ¹⁷ Ba meena yaa yik Sositenisi waai ale jam ka tuka d̄okku kpagini la a zaani biisan̄a d̄okku nin̄ a nak. Alege dila an jam daani Galiyo ale magla me.

¹⁸ P̄ool jam bo Korinti ten̄ka ale Kirisita bisan̄a ate ku beni ka nna yegayega. Da yen̄ wa ale Pirisila ale wa chorowa Akiila a yaa banti ba ale ge jueli n̄aarun̄ a cheŋ Siriya. Ba ale jam zaani Ken̄keriya ayen wa jueli n̄aarun̄ku a cheŋ la, P̄ool jam poni wa zukku kama, dii nyin̄ la wa pe kama a magsi chaab ale dila. ¹⁹ Ba ale jam paari Efisos ten̄ka la, wa yaa basi Pirisila ale Akiila dula jigini. P̄ool yaa biisi biik ale Juuma ba tuka yenni po. ²⁰ Ba yaa weeni wa ayen wa goa magla ale ba alege P̄ool zeri ²¹ alege weeni ba ayen, “Ku dan ka Naawen yaalika m le pilim n̄man jam ni jigi.” P̄ool weeni dila ale jueli n̄aarun̄ a zaani Efisos a cheŋ.

²² Wa ale jam paari Siizariya la, wa yaa cheŋ Jerusalem a ga puusi Kirisita bisan̄a ale a tu chaab dula jigini la ale ge a yaa cheŋ Antiok. ²³ Wa ale beni maga dula jigini la, wa yaa basi dula, ale va Galatia ale Firijiya ten̄san̄a po a den̄si Kirisita bisan̄a kpa.

²⁴ Juu wanyi ate ba a wi ayen Apolos ate ba biak wa Alezandiria la, a yaa jam Efisos. Wa jam ka waai ale baga a biisi nna yegayega ale seba Naawen Gban̄ka wien̄a nna yegayega me la. ²⁵ Nuruba ale poom lin̄ jam sak wa Nȳon̄owa siuku wien̄a nna yegayega ate wa a biisi ale a sak ale nin̄ muna a va siuku nalimnyiini

wensie n̄aai ale a magsi chaab ale Yeezu la. Alege soka kaai nyiini ate wa jam seba la ale soka kaai ate Jōon te la. ²⁶ Wa yaa piilim a deri a biisi nyan̄a de meena ba tuka yenni po ale kan chali ȳogsum. Alege Pirisila ale Akiila ale wom biika la, ba yaa yik wa a t̄ogi Naawen siuku meena wien̄a ate n̄a lagri a te wa nalimnyiini. ²⁷ Apolos yaa poli ayen wa jueli n̄aarun̄ a cheŋ Akaaya ten̄ka. Kirisita bisan̄a ale jam bo Efisos la a yaa den̄si wa kpai a n̄marisi gban̄ a te Akaaya Kirisita bisan̄a a saalim ba ayen ba tuesi wa nalimnyiini. Wa ale jam paari du la, wa jam maa maari nna yegayega baai meena ale va Naawen niaka nyin̄ a chim Kirisita bisa la. ²⁸ Boan nyin̄na, wa kasim jam nak ka nampaga ale pagrim a biisi yiaak Juuma. Ba nyini ka peelim a nak nampan̄a ale chaab dila ate Apolos a yaa biisi a ta nyini Naawen Gban̄ka wien̄a po ate ku lagri ayen ku sak ba ayen Yeezu ka Kirisita waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom ate wa jam la.

19

¹ Apolos ale jam bo Korinti la, P̄ool yaa cheŋ va Galatia ale Firijiya ten̄san̄a sun̄sun̄ po a taam nyini cheŋ Efisos. Dula jigini, wa yaa nya n̄aan̄viiriba ba gela ² a yaa bek ba ayen, “Diipo ate nama chim Kirisita bisa la, nama tuesi Naawen Chiika?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama an poom wom ayen Naawen Chiik boro.”

³ P̄ool yaa bek ba ayen, “Ku be dan ka dila nama abe tuesi ka boan soka?”

Ba yaa tulisi P̄ool ayen, “Ka Jōon soka ate tama tuesi.”

⁴ P̄ool yaa tulisi ayen, “Soka kaai ate Jōon te la, wa te ka baai ale basi ba wabaatan̄a tomka la. Wa jam te ba kama ale ge weeni Izirali demma ayen ba be pa ba dek a te waai ale bo n̄aan̄ a cheena la. Kula nȳon̄owa ale Yeezu.”

⁵ Ba ale wom nna la, ba yaa tuesi soka Nȳon̄owa Yeezu yonni nyin̄. ⁶ P̄ool yaa pa nisima a vi ba zuk ate Naawen Chiika yaa sin̄ jam ba zuk ate ba deri jam biisi be sii ale kan daa ba dek biisa la a yaa weeni Nȳon̄owa ale weeni ba ayen ba weeni dii

la. ⁷ Baai ale jam nye nna la, a jam a nye ase ka nuruba pi ale baye la.

⁸ Chiisa sita meena Pɔɔl kasim jam a jo ka Juuma tuka yenni po a biisi wie ale nuruma. Pɔɔl a kasim pii nyin a biisi ale ba ayen ba miɲ chak Naawen Naamu wie ale ka dii la. ⁹ Alege ba gela tue a jam kpari ka nna yegayega ate ba jam kan yaali ayen ba ta siaka, ate ba jam a biisi be bulorisa nuruma meena nin a magsi chaab ale Nyɔnɔwa siuku. Dila nyin la, Pɔɔl yaa yik ɲaɲviirima ate ba maa chaab a basi ba ale cheɲ. Daa meena Tiranus yenni po Pɔɔl jam a biisi ka biik ale nuruba dɔk kpion kuui po ate nuruba kali a sak nuruba la. ¹⁰ Wa kasim jam a nye ka dila ate ku ga paari a yaase ku gaam bena ɲaye ate nuru baai meena ale jam bo Asia tɛɲka po la (Juuma ale baai ale kan daa Juuba) a jam wom Nyɔnɔwa wanni.

¹¹ Naawen a jam pa Pɔɔl a tom wakperikaliisa gaam wakperikaliisa ale ka dii la kama. ¹² Wa lakima ale tuima ga tii ate wa jam ta la, nuru a dan pa ɲanta bala wanyi a ta ga yɔgnyien jigi kula nyɔnɔwa nyintuilana a yaase wa chichiribaatana a basi wa kama. ¹³ Juuma baai me ale jam boro a nyiem a gilim a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi la, ba me a jam pii ka nyin pa Nyɔnɔwa Yeezu yonni nyin a nye dila. Ba yaa weeni chichiribaatana ayen, “Yeezu waai ate Pɔɔl a sak wa wienja la, yonni nyin ate mi a weeni fu ayen fi nyini nuruwa zuk po a nyini.” ¹⁴ Baai ale jam a nye nna la ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni wanyi bisa. Ba jam ka bisa bayopoi. Ba kowa yoi jam ale Sikiiva.

¹⁵ Chichiribioku yaa weeni ba ayen, “Mi seba Yeezu kama, m be seba Pɔɔl me kama. Alege nama, ka bana?”

¹⁶ Nuruwa yaa deri yiri a tu chaab ale ba meena a nak ba yiak. Ba meena yaa yiri chali ale nira ale chabola a basi nuruwa yenni. ¹⁷ Juuma meena ale baai ale kan daa Juuba ate ba meena bo Efisos la a jam wom nyaku de kama ate yɔgsum yaa jam yik ba meena ate Nyɔnɔwa Yeezu yonni a jam nya zula nna yegayega. ¹⁸ Baai ale chim Kirisita bisa

yɔgyɔgla de la bala yegayega a yaa jam nyini peelim a siak ale a weeni wie ɲaai ate ba jam nye la. ¹⁹ Ba yegayega baai ale jam ka sampoporisa a yaase tiita nyam la, a jam ta ba gban sii ate ba a nya si po a tom ba tuimana la a jam jigi yen waai meena nimbie po a ju ba a basi. Ba jam maa pa gbanjana ligra meena a gum du kama, ɲa dan cheesi gum chaab ɲa a paari ka ligbie tusa pisinu. ²⁰ Siuk kula po ate Nyɔnɔwa wanni a kasim jam a tagli tɛɲka meena ale pagrim.

²¹ Wienja de meena ale ga nye la ɲaɲnyin ate Pɔɔl yaa poli wa zuk po ayen wa le va ka Masidoniya ale Akaaya ɲaɲnyin a taam cheɲ Jerusalem. Wa yaa weeni wa dek ayen, “M dan cheɲ dula, ku a fe kama ayen m basi dula abe m cheɲ Aroom tɛɲka.” ²² Dila nyin wa yaa tom baai ale maara a maa wa la po baye, Timoti ale Erasitus ayen ba cheɲ Masidoniya ale ge ate wa dek a diem wari Asia tɛɲka ate ku beni maga.

²³ Ku jam ka nna po de ate daani kpier a jam jam Efisos tɛɲka Nyɔnɔwa Siuku wienja nyin. ²⁴ Nuru ale jam boro ate ba a wi wa ayen Dimetirus. Wa jam pa ka kuta tii ale a nyagsi la, a nye ɲanta a da. Wa jam a nye ka bogluk kuui ate ba a wi ayen Atimis la yenni a da. Wa tuimana de a jam basi kama ate baai ale a nye ɲanta bala a da la a jam nya tuima. ²⁵ Wa yaa jam wi nuruma de chaab ale baai ale a tom ale ba la ate ba jam jigi yen ate ba nye tuka. Wa yaa piilim wa biik ayen, “M dɔaba, nama dek seba ayen ti jigsika meena a nyini ka tuini de po. ²⁶ Nama dek abe nya kama ale wom nuruwa de Pɔɔl ale a nye dii la. Wa a weeni kama ayen bogluk tii ate nuruba pa ba nisima nye la, a ka pagrim fiifiik me la. Wa a biisi dila a paasi nuruba yegayega kama. Efisos ale Asia tɛɲka meena po ba siak wa ale a biisi dii la kama. ²⁷ Mi abe a chali ka yɔgsum ayen ti tuimana de a le nya ka yoi kaasun. Daa dila nyiini, mi a chali yɔgsum me ayen bogluk kpierku Atimis yenni kan ta kiri ya. Bogluku dek me le jogi yue, ku kan ɲman nya zula. Waai meena Asia tɛɲka po ale tɛɲka meena ale

doa a ga saari la abe a te zula bogluku de kama.”

²⁸ Nuru boanni ale ga wom wienja de la, ku yaa puuri ba sue ate ba yaa deri a kaari a weeni ate ku a jueli wein a tulisi chaab ayen, “Efisos bogluku Atimis ka boglu kpionj.” ²⁹ Nuemu ka de a yaa jam deri basi ate Efisos tenka po meena a nye nna nglim. Nuru boanni de a yaa maa chaab a yik Masidoniya demma bayewa ate ba a wi ba ayen Gayus ale Arisitaakus la. Ba jam va ka Pool a chen ate ba yaa yik bala ba noai bayewa a ta ba chali chen juijui ate tenka nuruma a nyiem tigi chaab a nye tuka la. ³⁰ Pool dek a jam a yaali kama ayen wa zaani nuru boanni nin a biisi alege Kirisita bisaŋa an jam siak ate wa nye dila. ³¹ Tenka meena kpanja ba gela baai ale jam ka Pool doaba la, ba me a jam maa te Pool tuntominj a saalim wa ayen wa kan pa nanj a tabi tuka jigini. ³² Nyana de meena ale jam a nye la, ale nuru baai meena ale boro a nye tuka la, a jam a na ka chaab, ba gela a weeni wa yen, ba gela me a na a weeni wa di choa, dii nyinj la, ba yegayega jam poom ze ba ale jam ayen ba nye tuka ale dii nyinj la. ³³ Juuma a yaa weeni Alezanda ate wa taam ninj ate nuru boanni ba gela yaa kaari ate ku jueli a yaa weeni a sak wa wa a le wa weeni dii la. Alezanda yaa zak nisima ayen ba goori ate wa biisi a tuesi Juuma basi. ³⁴ Alege ba ale ga minj ayen wa ka Juu la, ba meena yaa kasim a nuem a na ale noa yen ate ku a jueli a weeni ayen, “Efisos bogluku, Atimis ka boglu kpionj.” Ba kasim jam a weeni ka nna ate ku ga beni nna yegayega.

³⁵ Ku njanjnyinj ate tenka kpanja dinyi waai ale ta pagrim a nya nuru boari zuk la a yaa yuk nisima ate nuru boanni a goori. Wa yaa weeni ba ayen, “M mabisa, Efisos demma waai meena seba kama ayen ka Efisos tenka ale a nya boglu kpionjku Atimis yenni zuk. Ku maara nya ka tintain welenj kaai ale nyini wenjmazuk a jam lo la zuk.

³⁶ “Nuru abe karo a nak nampaga ayen nyana de daa wensie. Dila nyinj la, ku a fe kama ayen ni goori abe ni kan tom wari

dii ate ni ze di kiri alege a tom di la. ³⁷ Ni ale ta nuruma de a jam dela nna, ba be an zu jaabjaaboa Atimis yenni po, a yaase ba le ku. ³⁸ Dimetirus ale wa nuruma abe dan ta wari a magsi chaab ale nuru waai, ti be ta Aroom tenka kpanja kama, dok kuui ate ba a biisi bisaŋa la, abe kasim lagri za kama daa meena ate waai a dan ta wa biik ayen wa biisi, wa a chenj ka dula. ³⁹ Alege ku dan ka wari dii ate ni nman ta bega nja chaab la, ku a fe kama ayen ti biisi nyaku de ti tuka dai ate ti yaa biisi di a nueri. ⁴⁰ Boan nyinja, wari dii ale nye jinla la, ku njanjnyinj mi a chali ka yogsum ayen Aroom demma a le toarinj ti kama ayen dii ale nye jinla la, ka nuem kayiok. Ti be ka wari a weeni dii nyinj ale soa ate nuemka de a jam la.” ⁴¹ Kpagini ale ga biisi nna meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen ba kuli.

20

¹ Nuem ka de ale ga nueri la, Pool yaa wi Kirisita bisaŋa ate ba jam jigi yenj ate wa yaa biisi maga dega a denji ba kpa ale ge a banti ba ale a chenj Masidoniya. ² Wa yaa nyiem gilim Masidoniya tenjaŋa meena a biisi bisa nna yegayega denji ba kpa. Wa nye dila ale ge yaa chenj Akaaya. ³ Dula jigini, wa jam goa ka chiisa sita. Wa ale jam boro a gomsu ayen wa jueli njanjnyinj a chenj Siriya tenka la wa yaa minj ayen Juuma a jam a poli ka popola baata nyeka ayen ba tu chaab ale wa. Wa yaa tagri wa popolana ayen wa nman pilim nmani va Masidoniya a taam chenj Siriya yogla. ⁴ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Purosi. Wa nyini ka Beria tenka. Wa biik yoi jam ale Sopaata. Biika de ale jam maa va Pool a chenj. Baai me ale jam maa va wa a chenj la, ale Arisitaakus ale Sekundus. Bala nyini ka Tesalonika. Mbala jam ale Gayus, wa nyini ka Daabe tenka, ale Tikikus ale Torofimus. Bala me nyini ka Asia tenka. Timoti me a jam maa va wa chenj. ⁵⁻⁶ Bala de ka ninj a chenj Torowas ayen ba limsi tama. Juuma jam de ka ba tigi kpien dii ate ba kan njobi boroboruk kuui ale ta dabinta la a nueri ale ge ate ti yaa zaani Filipai a jueli njanjnyinj. Ku daa njanjnyinj dai ate ti yaa paari

Torowas nye tuka ale chaab. Ti yaa jam bo ka Torowas tenka po ate ku ga paari daa nayopoi.

⁷ Asibi dai juncai ate ti jam jigi yey ayen ti de Nyɔɔwa nandiinta. Pɔɔl yaa jam biisi wie ale nuruma ate ku ta dila ga paari goota sunsun, dii nyin la vari a dan ga veenti, wa a yaali ayen wa basi ten kala kama. ⁸ Kanaasa yegayega ate ba jam toati zaani nmazuk gbonku dokku po ate tama jam kala la. ⁹ Nidɔa bili wanyi ale jam maa kala dokku tokparuku zuk dii po ate Pɔɔl jam a boro a biisi la. Nuruwa de yoi ale Yutikus. Goom yaa jam yik wa ate wa goa a ban wa dek a yaa nyini gbon kuui ale saa butawa la siaka zuk a jam lo ten. Ba ale jam zak wa ayen wa yiri la, ba ga a nya ale wa kpi kama. ¹⁰ Pɔɔl yaa sin ten a ga duok wa zuk a gbaari wa ale ge weeni ayen, “Ni kan basi ate ku daani ni, wa vua kama.” ¹¹ Pɔɔl yaa nman jueli gbonku zuk ate wa ale njanviirima mbala a maa chaab a de Nyɔɔwa nandiintana. Wa ale ga biisi ale ba ate ku beni nna yegayega ate wein binni a poom moata pusi ka la, wa yaa basi ba ale chey jigi yon. ¹² Ba yaa ta nidɔa binni a kuli yeri ale supeantik. Wa an jam kpi ya.

¹³ Ti yaa chey ga jo njarunku po a chey Asos tenka. Pɔɔl jam nye wa popola kama ayen ti basi ate wa dek va siuk a chey Asos ate ti yaa jam pa wa dula jigini ate ti chey. ¹⁴ Wa yaa ale jam paari tama Asos tenka la, ti yaa pa wa a nyo njarunku po a chey Mitiliini. ¹⁵ Ti yaa jueli njarunku a chey dila veenti vari a yaa va Kiyos tenka a taam a paari Samos tenka. Vari ale ga veenti la, ti yaa paari Militus. ¹⁶ Ti jam gaam Efisos kama dii nyin la wa kan jam a yaali ayen wa beni Asia tenka. Dii nyin ate wa jam a kpabi la, wa jam a yaali kama ayen wa paari Jerusalem ate wa dan бага abe wa paari Juuma dai kpien dii ate ba a wi ayen Pentekos la.

¹⁷ Pɔɔl yaa zaani Militus a tom tuntomin a te Efisos a weeni Efisos Kirisita bisaɔa ale a tu chaab la kpanna ayen ba tu wa Militus. ¹⁸ Ba ale jam tu wa la, wa yaa weeni ba ayen, “Nama seba mi boka ale

ka dii la kama a zaani da dii danni ate mi jam Asia tenka meena po dela la. ¹⁹ Nama dek seba ayen m jam zaabi m dek ka nna yegayega, m kasim a kum ka ninyiam a tom m tuimana ase yomo la a te Nyɔɔwa. Diipo ate m jam a tom dila la, ninam nna yegayega ale jam m jigi dii nyin la Juuma ale jam a nye mu gaasa. ²⁰ Nama dek abe seba me ayen diipo ate m jam nyini peelim ale maa jo ni yeeɔa po a sak ni la, mi an zeri ni sakka wa dii a le di te ni maarika la. ²¹ M jam weeni ale nin muna Juuma ale baai ale kan daa Juuma la, ayen ku a fe kama ayen ba basi ba wabaatana tomka abe ba va Naawen a pa ba dek a te Nyɔɔwa Yeezu Kirisita. ²² Yogyogla de ka Naawen Chiika ale weeni mu ayen m chey Jerusalem ate m siak alege m ze dii ale di nye mu dula la. ²³ Alege m seba kama ayen Naawen Chiika ale kaam mu ayen m seba ale jigi meena ate mi a chey la, ba a le yik mu a lik, daanika me le jam m jigi. ²⁴ Alege mi dek nyuvunni, mi kan nya di ase di ka jaab mi jigi la. Mi a yaali kama ayen m tom tuin dii ate Nyɔɔwa Yeezu a te mu la a nueri. Tuini de ale m weeni a sak nuruba Naawen wamaɔsana a magsi chaab ale waman sii ate wa nye a te nuruba niaka nyin la.

²⁵ “M nyiem nama meena po kama a sak Naawen Naamu wie. Yogyogla de, m be seba kama ayen ni wanyi la kan nman nya mu. ²⁶ Dila nyin la, mi a weeni ni kama ale nin muna jinla danni dek ayen ni wanyi abe dan be kula daa mi nin ale la. ²⁷ Dii nyin la, mi an tali wariwariya a magsi chaab ale Naawen ale a poli ayen wa nye dii la. ²⁸ Dila nyin la, ni be nmasi a nya ni dek ale nuru baai ate Naawen Chiika a pa te ni la zuk nalimnyiini. Naawen pa ka wa dek biika ziimu a da Kirisita bisaɔa ale a tu chaab la. Ni be a nya ba zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la. ²⁹ M seba a chak kama ayen mi dan basi ni ale chey, nuruba ale ba jam jo ni sunsun po. Ba a nye ase ka piina ale jo piisa sunsun a kaasi na dii la. ³⁰ Di danni cheena ate nuruba nyini ni dek po a nyini a velim a paasi ni ate nyaku de basi ate Kirisita bisaɔa a basi ba siuku abe ba maa va ba. ³¹ Dila

nyin la, ni be kpesi ni deka abe ni a teeri dii po yok ale kantuen ate m kasim jam a kum ale a kaam ni wanyiwanyi ate ku ga paari bena nata la.

³² “Yogyogla de, m pa ni meena a nyo Naawen nisima po ayen wa nya ni zuk. Mi a salim ni me ayen ni va Naawen wamaŋsaŋa ŋaai ale a biisi a magsi chaab me ale wa wamaŋ sii ate wa nye a te ti niaka nyin la. Naawen wamaŋsaŋa de abe бага basi ate ni siaka a pagra a gum du kama. Di ŋman бага basi kama me ate niak kaai ate wa le pa te wa nuruma meena la le jam nama jigi. ³³ Mi kan jam a yaali nuruba ligra a yaase ba gatta. ³⁴ Nama deka abe seba ayen mi pa ka m deka nisimaŋa de a tom tuima a nya jaab meena ate mi ale vaanchaama a jam a yaali la. ³⁵ M be weeni ni kama ale sak ni me wienja de meena po ayen ni dan a tom nalimnyiini ase mi ale a tom dii la, ku a fe kama ayen ti a maari niwoba abe ni a teeri wienja de ate Nyonowa Yeezu deka a weeni ayen, ‘Nuru a dan pa ŋanta a te nuruba chaab, kula nyonowa ta wein kama a gaam waai ale a tuesi ŋanta.’ ”

³⁶ Pool ale ga biisi wa biika a nueri la, wa yaa kpi duna ten ale ba a puusi Naawen. ³⁷ Ba ale ga puusi Naawen nueri ale ge ayen ba banti Pool la, ba meena a kasim jam a kum kama a yaa gbaari wa a banti wa. ³⁸ Dii ale potim jam kaasi ba sue la ale Pool ale weeni ba dii ayen ba kan ŋman nya wa diipo diipo la. Ba yaa bani wa a ta cheŋ ŋaarunku jigini ayen wa jueli cheŋ.

21

¹ Ti ale ga banti ba nueri la, ti yaa jueli ŋaarunku a cheŋ yorr a yaa jam paari Kosi tenka. Vari ale veenti la, ti yaa paari Aroodisi tenka a zaani dula a taam paari Pataara tenka. ² Dula jigini, ti yaa nya ŋaarun ale ku a cheŋ Fonisia tenka. Ti yaa jueli ŋaarun kula a maa va cheŋ. ³ ŋaarunku yaa le paari jigi ate ti jam бага nya Saipurus tenka la, a yaa dam va ten kala yenin a juga gen a yaa ga paari Siriya tenka. Ti ale jam paari Taaya la, ti yaa sin dii nyin la ka dula jigini ate

ŋaarunku nyamma a jam a yaali ayen ba yeeri ba koalimaŋa. ⁴ Dula jigini, ti yaa gisi nya Kirisita bisa a yaa goa ale ba ate ku ga paari daa ŋayopoi. Naawen Chiika a yaa basi ate ba weeni Pool ayen wa kan cheŋ Jerusalem. ⁵ Ti ale jam boro ale ba ate ti dannii jam paari ayen ti basi ba la, ti yaa banti ba ale ŋman lo ti chelimu po. Ti ale jam banti ba ale ge a yaa ayen ti cheŋ la, ba meena ale ba pooba ale ba bisa ale jam ta ti a nyini tenka po a ta ti jam paari nyakpeemu noai. Dula jigini ti meena a yaa maa chaab a kpi duna ten a puusi Naawen ⁶ ale ge a yaa banti chaab ate tama me jueli ŋaarunku a cheŋ ale ge ate ba yaa ŋman a kuli.

⁷ Ti yaa ŋman lo ti chelimu po a zaani Taaya a jueli ŋaarun a cheŋ Tolomayas tenka. Dula jigini ti yaa puusi Kirisita bisaŋa ale ge goa da yen. ⁸ Vari ale ga veenti la, ti yaa basi dula ale ŋman a cheŋ a ga paari Siizariya. Dula jigini, ti yaa jam boro ale Filip waai ale ka Naawen wienja moolidowa la. Wa jam ka bayopoiwa po wanyi baai ate Kirisita bisaŋa a lueri ayen ba a nya ligraŋa zuk la. ⁹ Filip jam ta ka leeba banaansi. Ba waai an jam yali nyaya. Ba jam ka Naawen biisiteeroba. ¹⁰ Ti ale jam a goa dula ate ku ga beni maga la, Naawen biisiteerowa wanyi a yaa jam nyini Judia a jam tama jigi. Wa yoi ale Agabus. ¹¹ Wa yaa jam paari a pa Pool chiakgbanni a bobi wa deka nanŋa ale wa nisima ale weeni tama ayen, “Naawen Chiika ale weeni dii la, ale nna, ayen, Juuma Jerusalem tenka po a le yik ka di nyonowa a bobi ase nna la a yaa pa wa a te baai ale kan daa Juuba la.”

¹² Ti ale wom nna la, tama ale mbala ale jam maa bo dula la, a yaa maa chaab a saalim Pool ayen wa kan cheŋ Jerusalem. ¹³ Alege wa yaa tulisi ayen, “Ka boa ate nama a nye dila, a nye ate m popola a kaasi? Mi poom gomsii magsi kama ayen ba kan bobi mu bobika nyiini Jerusalem, alege m poom gomsii magsi kama ayen m kpi dula jigini Nyonowa Yeezu yonni nyin.”

¹⁴ Ti an jam бага fe wa ate wa wariya. Ti yaa pa dila basi ale weeni wa ayen, “Ti

a saalim Nyɔɔwa ayen ku meena abe nye magsi ale wa dek ale a yaali dii la.”

¹⁵ Ti le jam goa dula jigini ate ku beni maga la, ti yaa nman gomsɔ ti koalimaɔa a magsi a yiri cheɔ Jerusalem. ¹⁶ Yeezu njaanviirima baai ale jam nyini Siizariya la bala ba gela a yaa ta ti cheɔ nuru waai yenni ate ti jam a poli ayen ti goa la. Nuruwa yoi ale Minaason. Wa nyini ka Saipurɔ. A ta nyini diipo ate Kirisita bisaɔa ale a tu chaab la a piilim boro la ale nuruwa a chim ka Kirisita biik.

¹⁷ Ti ale jam paari Jerusalem la, ti suaataɔa Kirisita bisaɔa a jam nye ti tia ka nalimnyiini ale supeentik. ¹⁸ Vari ale veenti la Pɔɔl yaa maa va ti a cheɔ ayen wa nya Jeemsi. Kirisita bisaɔa ale a tu chaab la Kpaɔɔa meena a jam maa boro kama. ¹⁹ Pɔɔl yaa puusi ba ale ge a togi wari meena dinyi dinyi a sak ba Naawen ale va wa tuimaɔa nyin a tom dii a te baai ale kan daa Juuba jigi la. ²⁰ Ba ale wom wa a nueri la, ba meena yaa te Naawen pimpauk. Ba yaa weeni ayen, “Ti suowa, fi nya Juuma ale piisi dii chim Kirisita bisa la kama. Fi dek be nya ba ale kasim a yaali ale nin muna dii ayen nuruba a va sinsaɔa la kama. ²¹ Nuruba weeni ba kama ayen ka fi ale a sak Juuma meena baai ale bo teɔ sɔi ale kan daa Juuba teɔsa la, ayen ba kan a va Moosis Sinsaɔa abe ba kan a gebi ba bisaɔa yuaɔa yaase ba kan a va Juuma kisitaɔa. ²² Yɔgyɔgla de ti a le nye ka se? Ku a fe kama ayen ba wom ayen fi jam ya. ²³ Tama ale a yaali ayen fi nye dii la ale nna. Nuruba banaansi ale bo dela jigini a puulim ale Naawen. ²⁴ Maa va ba a pa fi dek a gum ba po a cheɔ a ga nye ba a le ba nye dii ate ba welema Naawen jigi la. Tunɔ pami dii meena ate ba a le tunɔ abe ba nya welensaɔa de la. Fi dan nye dila ba a le nya siuk a yaa poni ba zuimaɔa yɔgla. Siuk kula po, nuruba yaa le seba ayen wie njaai meena ate nuruba weeni a magsi chaab ale fi la, wensie fiifiik la a ka ba biika po, alege ba le nya ayen fi dek fi boka po, fi a va ka Moosis Sinsaɔa ale a weeni dii la. ²⁵ Alege baai ale kan daa Juuba a yaa chim Kirisita bisa la, gbaɔ kaai ate tama nmarisi ayen fi ta

ga te ba la, ti weeni ba kama ayen, ba kan a de bogluta nandiinta, ba kan a de ziim ba a kan nɔbi jaab buui ate ba an togri la lammaa, abe ba kan a bobi nipɔk baai ale kan daa ba pooba la a goa.”

²⁶ Vari ale veenti la, Pɔɔl yaa de nuruma nin ate ba cheɔ a ga nye dii ale dii ale di basi ate ba chim nuru welensa la. Pɔɔl yaa jo Juuma Puusika Yenni po a weeni ku a le pa daa dii ate welensa nyaka tigini de a nueri abe ku ge ate ba yaa nya siuk ate ba nye kaabka a te ba wanyi wanyi la.

²⁷ Ku jam pa ka daa njaɔpoi ate welensa nyaka tigini de a taam. Alege ku ale jam tali maga ate nja nueri la, Juuma ba gela baai ale jam nyini Asia la a yaa nya Pɔɔl Juuma Puusika Yenni po. Ba yaa choa nuru boanni meena a yik Pɔɔl ale pagrim, ²⁸ a yaa nuem ate ku a jueli nna yegayega a weeni ayen, “Izirali demma, ni maari. Ka nuruwa de ale a nyiem jigi meena a sak waai meena ayen Izirali demma ale Moosis Sinsaɔa ale Juuma Puusika Yenni de bala meena ka nuru kayaata ale sinsak kayaata ale Juuma Puusika Yenni ka yeri kayiok. Yɔgyɔgla, wa be nman ta ka nuru baai ale kan daa Juuba la a jam jo Juuma Puusika Yenni de po a tanim jigi welenka de.” ²⁹ Ba jam weeni nna kama dii nyin la, ba jam nya ale Torofimus waai ale nyini Efisos la ale wa va ka Pɔɔl a nyiem a nyiemu teɔka po ate ba yaa deri poli ayen da dii dai Pɔɔl a ta wa jam jo ka Juuma Puusika Yenni po.

³⁰ Ku yaa kasim deri jam a nye nna njaɔlim teɔka meena po ate nuru meena a yaa maa chaab a chali jam Juuma Puusika Yenni po a dari Pɔɔl ale pagrim a ta nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini, a yaa deri ligi Yenni diinaɔa noaɔa meena. ³¹ Nuru boanni ale jam a yaali ayen ba ko Pɔɔl la, tuntomin yaa jam paari Aroom teɔka sojima kpaɔi kpeeni ayen wa nya Jerusalem teɔka meena demma boro a nye ka kpalin nna njaɔlim. ³² Kpaɔi kpeeni yaa deri yik kpaɔi fiisaɔa ba gela ale sojiba ate ba yaa chali sinɔi nuru boanni jigi. Nuru boanni ale nya wa ale sojima la, ba yaa basi Pɔɔl nagta. ³³ Kpaɔi kpeeni yaa taam cheɔ Pɔɔl jigi a yik wa ale pagrim a yaa weeni ayen sojima pa

choarima naye a bobi wa. Wa yaa bek ayen, “Ka be deno ale nna? Wa nye ka se?”³⁴ Nuru boanni a yaa deri a nuem ate ku a jueli. Ba gela a nuem a weeni wari di choa, ba gela me a nuem a weeni di choa. Juuma yaa nye nna naganlim yegayega ate kpagi kpeeni an jam baga min wari dii ate Pool nye la. Wa yaa weeni wa sojima ayen ba ta Pool chen juijui ate sojima boro la.³⁵ Ba ale jam ta wa a jueli dokku tiilana la, nuru boanni sue a yaa nman nmasi jam a puuri nna yegayega. Dila nyin ku yaa jam fe sojima ate ba koati Pool a ji.³⁶ Nuru boanni a kasim jam a vi wa kama ale a kaari a weeni ayen, “Ko wa.”

³⁷ Sojima ale jam tali maga ate ba ta wa jo yenni po la, Pool yaa weeni kpagi kpeeni ayen, “Mi a saalim, m weeni wari a sak fu?”

Kpagini yaa bek wa ayen, “Ee, fi a wom ka Giriki?”³⁸ Be dan ka dila, fi daa Ejipiti denowa waai dila powa ale jam nye kpalin ka ale gomintiwa a yaa de kpalin nyeeroba tusa nanaansiwa nin a ta ba nyini chen sagini po la?”

³⁹ Pool yaa tulisi wa ayen, “Aaya, mi daa wala, mi ka Juu. Ba biak mu ka Taasus tenka kaai ale bo Silisiya po la. M be nyini ka ten kpien kaai yoi ale yiri nna yegayega. Mi a saalim ayen fi te mu siuk ate m biisi ale nuruma.”

⁴⁰ Kpagi kpeeni yaa te wa siuk ate Pool yaa zaani tiini zuk a zak nisima ayen nuruma goori ate wa biisi. Ba ale ga goori la, Pool yaa pa Juuma biika ate ba a wi ka ayen Yiburu la a biisi ale ba.

22

¹ Pool yaa piilim wa biika ayen, “M suaata ale m koba, ni lak tue wom mi ale za ni nin ayen m biisi a vari m dek a basi dii la.”² Ba ale wom ale wa a biisi ale ba dek biika Yiburu la, ba yaa nmasi goori nna chorototo ale ge ate Pool a biisi a chen a weeni ayen,

³ “Mi ka Juu. Ba biak mu ka Taasus tenka kaai ale bo Silisiya po la. Alege mi chim ka Jerusalem dela a yaa chim sagro waai ate ba a wi ayen Gamaliil la sukuuri biik. M zamsi ka ku ale a fe dii ayen mi a zuli nalimnyiini abe mi a va

nalimnyiini Juuma Sinsan na nna ate ti kokpiensan a sak ti la. Mi be jam pa m dek kama nalimnyiini a te Naawen ase nama meena baai ale bo dela jinla a pa ni dek nalimnyiini a te wa dii la.⁴ Mi namsi baai ale a va Yeezu la ka nna yegayega a poom jam a bobi ba gela nidoaba ale nipooba ta ba ga a lik, ale a ko ba gela me.⁵ Ni dan bek Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ale kpan na meena, ba a le siak ayen mi ale a biisi dii la ka wensie. M jam tuesi gban sa ba jigi ate ba nmarisi a te ti mabisa Juuma me baai ale bo Damasikus tenka la ayen mi chen dula a ga yik baai ale a va Yeezu la a pa choroma bobi ba a ta jam Jerusalem ate ba nya waalika.

⁶ “Ase mi ale jam bo siuku po a chen a yaa jam moata Damasikus tenka la, wenbinni jam bo ka wein zuk sunsun ate wen n mazuk a yaa deri nyagsi nna yegayega a gilim mu.⁷ Mi yaa lo ten a wom ate lueluk a weeni mi ayen, ‘Sool, Sool, ka boa ate fi a namsi mu nna?’⁸ Ate mi yaa bek wa ayen, ‘Ka wana, m Nyono?’ Lueluku yaa tulisi ayen, ‘Ka mi, Yeezu, Nazaret denowa ate fi a namsi dila.’⁹ Nidoa baai ale jam maa va mi a chen la, a jam nya nyagsika kama alege ba an jam wom lueluku ale jam a biisi dii ale mi la.¹⁰ Mi yaa bek ayen, ‘Mi le nye ka se m Nyono?’ ate Nyonowa yaa weeni ayen, ‘Yiri chen Damasikus. Dula jigini fi le wom Naawen ale a poli ayen fi nye dii a te wa la.’¹¹ Nyagsi kaai ale jam nyagsi la, a jam basi kama ate m deri yi. M vaan chaama baai ale jam maa va mu la, a yaa yik m nisima a ta mu chen Damasikus yogla.

¹² “Nuru ale jam bo Damasikus. Wa yoi ale Ananaiyas. Wa jam ka waai ale a yaali wensiu k wie vaka nna yegayega la. Wa jam a zuli Juuma Sinsan na kama. Juuma meena ale jam bo dula la a jam a te wa zula ka nna yegayega.¹³ Wala yaa jam mi jigi a zaani m ten a yaa weeni mu ayen, ‘M suok Sool, lagi fi nina na.’ Wa ale ga weeni dila la, mi yaa deri lagri na a yaa nya wa¹⁴ ate wa deri weeni mi ayen, ‘Ti kokpiensan na Naawenni ale lueri fu ayen fi seba wa ale a yaali dii la, abe fi nya

wayorisisima Tomteerowa, abe fi wom wa dek lueluku. ¹⁵ Boan nyinŋa, fi ale chim wa seero a weeni waai meena fi ale nya ale wom dii la. ¹⁶ Fi be ŋman a limsi ka boa jaab yogyogla de? Yiri, a tuesi soka abe fi puusi a wi wa yonni ate wa sugri fi wabaatanja a basi.' "

¹⁷ Pool yaa ŋman biisi a chen a weeni ayen, "Mi yaa pilim ŋman chen Jerusalem. Da yen ate mi yaa jam Juuma Puusika Yenni po a puusi Naawen. Diipo ate mi jam boro a puusi la, ku yaa nye mi jigi nna ase goadaasima la ¹⁸ ate mi nya Nyonowa ate wa yaa weeni mi ayen, 'Nye nwuli basi Jerusalem yogyogla de dii nyin la nuruma dela jigini a kan siak fi ale a biisi dii a magsi chaab ale mi la.' ¹⁹ Mi yaa weeni ayen, 'M Nyonowa, ba seba chak kama ayen ka mi ale chen tama tuka yeenja po a yik baai ale ta siaka ale fi la a nak ale a lik ba me. ²⁰ Ba ale jam yik Sitiven a ko ayen wa ale jam a sak nuruba fi wienja nyin la, ka mi dek abe ale jam maa boro a siak ayen ba ko wa. Be ka mi ale jam a nya baai ale ko wa la kasaautanja zuk.' ²¹ Nyonowa yaa weeni mi ayen, 'Chen boan nyinŋa m le basi ate fi chen nna ninŋinja baai ale kan daa Juuma la jigi.' "

²² Nuruma jam goori kama a wom wa ale biisi dii la, ale ge wa ale ga weeni Nyonowa nna la, wa yaa weeni wa ayen, wa chen nuru baai ale kan daa Juuba jigi la, ba yaa kaari nna yegayega ate ku jueli wein a weeni ayen, "Ku an magsi ayen nuruwa de choa a poom maa bo tenjuk de, ni ko wa." ²³ Ba yaa jam a kaari a yik ba gattanja a kpaanti ale ŋari tintanta a yuk a basi wenzuk. ²⁴ Aroom sojima kpagi kpeeni a yaa weeni wa nuruma ayen ba ta Pool a ga jo sojima yenni po, a miiri wa ate wa weeni a sak ba jaab buui nyin ale soa ate Juuma a kaari ayen ba kan yaali wa la. ²⁵ Ba ale yik wa a bobi zaani ayen ba miiri wa la, Pool yaa bek soji kpagi dii ale jam za dula la ayen, "Ku va Aroom tenka sinsanŋa ate ni yik nuru waai ale ka Aroom deno la ayen ni miiri alege kan ta wa a chen biisa dokku a weeni wari dii ate nuruwa kaasi la?"

²⁶ Soji kpagini ale wom nna la, wa yaa ga bek Sojima kpagi kpeeni ayen, "Fi a nye ka boan dila? Fi ze ayen nuruwa de ka Aroom deno?"

²⁷ Kpagi kpeeni yaa chen Pool jigi a ga bek wa ayen, "Weeni a sak mu, fi ka Aroom deno?"

Pool me yaa tulisi ayen, "Mm".

²⁸ Kpagi kpeeni yaa weeni ayen, "Mi tuni ka ligra nna yegayega ale ge a chim Aroom deno."

Pool yaa tulisi ayen, "Alege a nyini mi biam po mi ka Aroom deno."

²⁹ Nuru baai ale jam gomsu ayen ba miiri Pool la ale wom nna la, a yaa pilim ŋmani ŋaan ale ge basi Pool. Yogsu yaa yik kpagi kpeeni dii nyin la wa ale jam min ayen Pool ka Aroom deno alege wa bobi wa ayen ba miiri wa la.

³⁰ Wa jam a yaali kama ayen wa seba a chak dii nyin ale soa ate Juuma a tɔarin Pool la. Dila nyin vari ale ga veenti la, wa yaa foli Pool choarimanja ale ge a wi Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma tenka kpanja ayen ba nye tuka. Wa yaa ta Pool a chen ga zaani ba nin.

23

¹ Pool yaa a nya nuruma po nna zii a yaa weeni ba ayen, "M mabisa, Izirali demma, mi popolanja po mi seba chak kama nalimnyiini ayen a zaani diipo ate mi kasim boro a jam paari jinla la, Naawen jigi mi ka wariya." ² Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni Ananaiyas yaa weeni baai ale jam za moata Pool la ayen, ba fobi wa noanni. ³ Pool yaa weeni Ananaiyas ayen, "Naawen me a le fobi fi me kama. Fi ka pimpaasido. Fi kala ka dula a pa Juuma Sinsanŋa a bu mi buusa alege fi ze ayen fi a kaasi ka Juuma Sinsanŋa ale fi ale a weeni ayen ba fobi mi noanni la?"

⁴ Nuru baai ale jam za moata Pool la a yaa weeni wa ayen, "Fi a le ka Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni waai dek ate Naawen soa la?"

⁵ Pool yaa tulisi ba ayen, "M mabisa, mi poom ze ayen wa ka Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni. Dii nyin la, Naawen Gbanja a weeni ayen, 'Ku a fe kama ayen

nuru waai kan biisi kpagi dii ale a nya ba zuk la a kaasi.' "

⁶ Pɔɔl ale ga nya ale nuruma ba gela ka Sajusiba la, ba gela me Farisiiba la, wa yaa biisi ate ku jueli nna yegayega a weeni kpanɲa ayen, "M mabisa, mi ka Farisii, mi be ka Farisii biik. M be za dela kama ayen ba bo mu buusa boan nyiɲɲa, mi ta yiila kama ayen baai ale kpi la le nman yiri kum po kama a ta nyuvuri."

⁷ Wa ale weeni dila a magsi chaab ale kpeeba le ba nman yiri a vua la, Farisiima ale Sajusima a yaa deri piilim ta chaab ate dila yaa nyɛ ate ba poori chaab. ⁸ (Boan nyiɲɲa Sajusima a weeni kama ayen nuruba a kan nman yiri kum po a vua, ba a weeni kama me ayen Naawen Sabiiloba ale chichirisa karo. Alege Farisiima ta siaka kama ayen nuruba le yiri kum po kama, Naawen sabiiloba ale chichirisa boro kama.) ⁹ Nuemka yaa jam a jueli nna yegayega ate Juuma Sinsanɲa sagroma ba gela baai ale jam maa ka Farisiima nuruba la a yaa yiri a weeni ale pagrim ayen, "Tama an nya wari dii ate nuruwa de kaasi la. Da dii dai ku ka wensie ayen chichirik a yaase Naawen sabiilo ale sum jam biisi ale wa."

¹⁰ Nampaɲa a jam pagra ka nna yegayega ate sojima kpagi kpeeni a jam a chali yɔgsum ayen ba nin zaan yik Pɔɔl a dari pasi. Wa yaa weeni wa sojima ayen ba siɲ nuru boanni po a vari Pɔɔl ba jigi a ta jam a nyo yenni po.

¹¹ Yok kula dek ate Nyɔnɔwa jam zaani Pɔɔl tɛɲ a weeni wa ayen, "Pɔɔl kan a chali yɔgsum. Fi weeni m wie kama a sak nuruba Jerusalem tɛɲka po. Ku boa fe kama me ayen fi nyɛ dila degadega Aroom tɛɲka."

¹² Vari ale ga veenti la, Juuma ba gela yaa nyɛ tuka ayen ba ko Pɔɔl. Ba yaa jam pe ayen ba waai kan de nandiinta a yaase ba nyu nyiam ase ba nin ko Pɔɔl nueri abe ba de yaase ba nyu. ¹³ Nuru baai ale jam maa chaab a poli nna la, a jam gaam pisinaansi kama. ¹⁴ Ba yaa maa chaab a cheɲ Juuma Yenni kpanɲa ale nisomma jigi a ga weeni ba ayen, "Tama maa ka chaab a pe ale nin muna ayen ti kan de jaabɔa ase ti nin ko Pɔɔl. ¹⁵ Yɔgyɔgla

de, ni ale kpanɲa meena abe tom weeni Aroom sojima kpagi kpeeni ayen wa ta Pɔɔl jam. Paasi wa ayen ni a yaali kama ayen ni nmasi wom chak dii dek ale boro a magsi chaab ale wa la. Alege tama ale le poom gomsɪ magsi kama ate ti ko wa ale ge ate wa poom nya siuk a paari dela jigini."

¹⁶ Alege ba ale jam a biisi nna meena la, Pɔɔl toa biik, a yaa jam wom ba ale a biisi dii meena a magsi chaab ale Pɔɔl la, ate wa yaa cheɲ yeri dii po ate ba lik Pɔɔl la a weeni sak wa. ¹⁷ Pɔɔl yaa wi soji kpanɲa wanyi a weeni wa ayen, "Ta nidɔabinni nna a cheɲ ni kpagi kpeeni jigi ale wa ta ka wari ayen wa weeni a sak kpagini." ¹⁸ Soji kpagini yaa ta wa cheɲ kpagi kpeeni jigi a weeni wa ayen, "Pɔɔl waai ate ti yik a lik la ale weeni ayen m ta nidɔabinni de a jam fi jigi ale wa ta ka wari ayen wa weeni a sak fu."

¹⁹ Kpagi kpeeni dek yaa yik nidɔabinni nisima a ta wa a taam nakpiak a yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi tara ayen fi weeni a sak mu?"

²⁰ Nidɔabinni yaa weeni wa ayen, "Juuma kpanɲa a maa chaab a siak kama ayen ba bek fu ate fi dan siak abe fi ta Pɔɔl a cheɲ kpagi kpeemaɲa jigi chum. Ba be ale paasi fu kama ase kpagi kpeemaɲa ale sum a yaali wa ayen ba nmasi wom dii dek chekki ale boro a magsi chaab ale wa la. ²¹ Alege ba dan weeni dila, kan wom ba, dii nyiɲ la, nuruba ale gaam pisinaansi a suk siuk a limsi ayen wa dan jam a paari abe ba ko wa. Ba pe kama ayen ba kan de a yaase ba nyu ase ka ba nin ko wa. Yɔgyɔgla de ba be gomsɪ ba dek a magsi kama a yaa a limsi ayen ba wom fi ale ta dii ayen fi weeni a magsi chaab ale wannɪ de la."

²² Kpagi kpeeni yaa weeni nidɔabinni ayen, "Kan weeni a sak nuru ayen fi weeni wannɪ de a sak mi." Kpagini yaa weeni dila ale ge basi ate nidɔabinni kuli.

²³ Soji kpagini yaa wi wa soji kpanɲa baye a weeni ba ayen, "Gomsɪ sojiba kobsiye a magsi ate ba cheɲ Siizariya. Gomsɪ wusum dueriba pisiyopoi ale ba wusumaɲa ale nuruba kobsiye baai ale a kpalim ale gbalita la ate bala meena

a gum chaab ale sojiba kobsiyewa ate ku dan nak yok ban neok abe fi ta ba cheŋ. ²⁴ Ni ta wusuma jam ate Pɔɔl do. Ni ta wa paari du ale nyinyɔgsa a ga te Gominawa Feliksi.” ²⁵ Kpagini yaa weeni dila ale ge yaa ŋmarisi gban ayen ba ta ga te Gominawa. Wa ale ŋmarisi gban ka a weeni dii la ale nna ayen,

²⁶ “Mi, Kilodiyus Lisiyas ale a ŋmarisi gban ka de a te fi Feliksi waai ale ka Gomina a nya ti meena zuk la.

“Mi a puusi fu nalimnyiini.

²⁷ “Juuma a yik nuruwa de, Pɔɔl kama ale pagrim ayen ba ko. M be wom kama ayen wa ka Aroom deno ate mi yaa cheŋ wa jigi ale sojima ayen m vari wa a basi. ²⁸ Mi abe jam a yaali kama ayen m miŋ wa dii ate wa kaasi la ate ba a tɔariŋ wa la. Dila nyiŋ ate mi yaa ta wa cheŋ ba kpagi kpeemaŋa jigi.

²⁹ “M be nya kama ale wa an nye wa dii ale magsi ba ko wa a yaase ba ta wa ga lik la. Ka ba dek Sinsanŋa vaka nyiŋ ale soa ate ba a tɔariŋ wa.

³⁰ “Mi ale wom ale ba a poli kama ayen ba a paasi mi ayen ba a ko wa la, m yaa deri weeni m sojima ayen ba ta wa jam fi jigi. M be weeni baai ale a tɔariŋ wa la kama ayen ba ta beŋŋa meena jam bek wa fi niŋ.”

³¹ Sojima yaa nye ba kpagini ale weeni ba dii la. Ba yaa yik Pɔɔl yok kula a cheŋ dila tee a ga paari Antipatirisi. ³² Vari ale veenti la, soji baai ale jam a cheŋ nanŋa la, a yaa pilim ŋmani Jerusalem ale ge basi soji baai ale jam do wusumaŋa la ate ba a cheŋ ale wa. ³³ Ba yaa ta Pɔɔl cheŋ Siizariya a ga paari, pa gban ka a te Gominawa a yaa pa Pɔɔl a nyo wa nisima po. ³⁴ Gomina yaa karim gban ka ale ge yaa bek Pɔɔl ayen, “Fi nyini ka teŋ boa?” Gominawa ale miŋ ayen Pɔɔl nyini ka Silisiya la, wa yaa weeni Pɔɔl ayen ³⁵ “Mi le wom dii ate fi ta la ase baai ale a tɔariŋ fu la a nin jam.” Gominawa yaa weeni sojiba ayen ba basi Pɔɔl yenni po abe ba nya wa zuk nalimnyiini. Yeri kpeeni de jam ka Naawa Ayerod ale se di.

24

¹ Daa ŋanu ale jam taam la, Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni Ananaiyas ale teŋka nisomma ba gela a yaa va chaab a cheŋ Siizariya. Ba jam ta ka Tetuulos cheŋ ayen wa biisi te ba. Ba yaa jam Gominawa Feliksi jigi a jam zaani wa niŋ a weeni dii nyiŋ ale soa ate ba a tɔariŋ Pɔɔl la. ² Ba yaa wi ate Pɔɔl jo ate Tetuulos yaa deri piilim a tɔariŋ wa ayen,

“Feliksi, fi yam buui ate fi pa a nya ti zuk la a basi kama ate ti boro ale suyɔgini a ta nyini dila po dila po. Ti be seba kama me ayen ka fi yammu nyiŋ ate tagrika kasim a jam ti teŋka po ate ti boro ale suyɔgini. ³ Dii po meena wuu ale jiga meena wuu ti kasim a nye ka fi jiam nalimnyiini. ⁴ M be kan yaali ayen m beni fu, alege mi a saalim fu ayen fi le te ti zula a lagi tue a wom ti bigelika de ate ti tara ayen ti biisi la. ⁵ Tama nya kama ale nuruwa de ka nuru biok a ta daanika a jam ti teŋka po. Wa a denŋi ka Juuma ale bo teŋzuk de meena la kpa ayen ba nye kpaliŋ ale Aroom demma. Wa be ka nuru baai ate ba a wi ayen Nazarinba la kpagi. ⁶ Wa kasim jam pii ka nyiŋ a nye ayen wa tanim Juuma Puusika Yenni ate tama yaa yik wa. Tama yaa poli ayen ti yik wa a bo buusa a magsi chaab ale tama sinsanŋa. ⁷ Alege Lisiyas sojima kpagi kpeeni a yaa jam tuesi wa ale pagrim tama jigi. ⁸ Dila la Lisiyas yaa weeni ayen baai ale a tɔariŋ wa la a jam fi niŋ a weeni ba ale ta dii la. Fi dek abe dan bek nuruwa de Pɔɔl, fi dek abe le nya wie ŋaai meena wuu ale soa ate ti a tɔariŋ wa la.” ⁹ Juuma yaa jam pa ba dek a gum ba po ate ba meena maa chaab a tɔariŋ wa a weeni ayen dii meena ate ba a weeni la ka wensie.

¹⁰ Gominawa yaa te Pɔɔl siuk ayen wa biisi. Pɔɔl yaa piilim ayen,

“M seba ayen fi chim boteero teŋka de ate ku beni ka nna yegayega. Dila nyiŋ la, ku te mu supeentik ate m zaani fi niŋ a biisi vari m dek a basi. ¹¹ Yɔgyɔgla de ase fi dek a dan bek nuruba wienja de fi le wom ayen ka ku da pi ale ŋaye nyiini ale jinla ate mi daam yiri a cheŋ Jerusalem ayen m puusi Naawen. ¹² Diipo ate mi jam jo Juuma Puusika Yenni po la, a yaase ba

tuka diinaŋa po la, a yaase teŋka po la, Juuma an nya ale mi a nak nampaga ale nuru a yaase m nye wari dii ale basi ate nuruba tigsu chaab jigi yeŋ la. ¹³ Ba be an baga ale sak fu ayen wienŋa de meena ate ba a toariŋ mi la ka wensie. ¹⁴ Alege mi a weeni nyaku de a sak fu kama ayen mi a va ka Kirisita bisaŋa siuk kuui ate nuruma de a weeni ayen ku ka venta la, a puusi ti kokpienŋa Naawenni. M be maa ta siaka kama ale Juuma Sinsanŋa ale a weeni dii meena la kama. Naawen biisiteeroma me ale nmarisi ba gbanŋa a weeni nŋaai meena la, m ta siaka kama me ale nŋa. ¹⁵ Mi be ta yiila kama ase nuruma de dek ale ta yiila dii la ayen, waai meena, nuru manŋa ale nuru baata le yiri kum po kama. ¹⁶ Dila nyinŋ la, mi nyiem kasim a pii ka nyinŋ m boka meena po ale m popola po ayen Naawen ale nuru biik kan nya wari m jigi ate ba baga biisi gaam mu.

¹⁷ “Mi ale ga basi Jerusalem ate ku beni maga la, m jam chenŋ kama ayen m te m Kirisita bisa vaanchaama ligra abe m te Naawen tiirim. ¹⁸ Diipo ate mi jam bo Juuma Puusika Yenni po a nye dila la ate Juuma yaa nya mi du. Dila powa ale mi nye welenŋa nyeka tuini a nueri kama. Dila powa me, nuru boari a yaase daanika a jam karo. ¹⁹ Alege Juuma ba gela ale jam nyini Asia teŋka a jam maa boro. Ku a fe kama ayen bala dek a dan ta wari ayen ba toariŋ mu di nyinŋ ba be jam zaani fi ninŋ a weeni wa dii ate mi nye kaasi la. ²⁰ Yaase fi basi ate nuruma ale za dela la a weeni sak fu diipo ate mi jam zaani kpagi kpeemaŋa ninŋ ate ba nya mu la m nin nye wari kaasi. ²¹ Kan daa ka wari dinyi dekki ate mi jam weeni dila powa ayen, ‘Jinla ate mi za nama ninŋ ate ni a bek mu benŋa de mi ale weeni ayen baai ale kpi la a le yiri kum po kama a nman vua la nyinŋ.’ ”

²² Alege Feliksi ale jam seba Nyonowa Yeezu siuku wienŋa nalimnyiini dii la, a yaa dak da yonŋ ayen ba biisi biika ale ge a weeni ba ayen, “Sojima kpagi kpeeni Lisiyas a dan jam, abe m yaa poli nya dii ate m le weeni la.” ²³ Feliksi yaa weeni soji waai ale a nya Pool zuk la ayen wa nmasi nya Pool zuk nalimnyiini abe wa

basi wa nna fasiyaa yenni po, abe wa basi me ate wa doama a te wa jaab buuri meena ate wa a yaali la.

²⁴ Feliksi powa yue jam ale Durusila. Wa jam ka Juu. Daa maga ale ga taam la, Feliksi yaa jam ale wa. Feliksi yaa tom ayen ba ta Pool jam. Pool ale ga jam la, Feliksi yaa lagi tue a wom Pool ale a togi ku kiri ale ka dii ate nuru weeni ayen wa pa wa dek a te Yeezu Kirisita la. ²⁵ Alege Pool ale biisi paari ninŋ a yaa boro a biisi wie a magŋi chaab ale nye manŋ, ale fi dek taka wie ale da dii dannu ate Naawen a le bo buusa ale waai meena la, nyaŋa de a yaa basi ate yogsum yik Feliksi ate wa yaa weeni Pool ayen, “Fi baga chenŋ yogyogla de kama. M le nman wi fu ate fi jam ase m nin nya siuk.” ²⁶ Feliksi ale jam weeni dila la, wa jam a poli me kama ayen da dii dai Pool ale te wa ligra. Dila nyinŋ wa yaa kasim jam a tom a wi Pool maga maga a daliŋ ale wa.

²⁷ Alege bena nŋaye ale taam la, Gomina wa choa a yaa jam tagri Feliksi zuk. Gominawa de yoi a jam ale Poosiyos Fesitos. Dila powa Feliksi a jam a yaali kama ayen wa nye wari ate Juuma supeentik. Dila nyinŋ, wa yaa basi ate Pool bo sojima nisima po.

25

¹ Fesitos ale ga de wa Gomina naamu a yaa soa teŋka la, ku daa nŋata dai ate wa basi Siizariya ale ge chenŋ Jerusalem. ² Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma kpanŋa a yaa jam wa jigi a weeni wa wie nŋaai meena ate Pool kaasi la. Ba meena jam maa chaab a saalim Fesitos ayen, ³ wa maa maari ba ate ba ta Pool a jam Jerusalem. Ba jam weeni dila kama a poli ayen ba le basi kama ate nuruba suk siuku ninŋ ate wa dan jam a taam abe ba ko wa. ⁴ Fesitos yaa tulisi ba ayen, “Ba yik Pool a lik ka Siizariya. Mi dek abe le chenŋ dula ka yogyogla de. ⁵ Ni basi ate ni kpanŋa a va mu chenŋ Siizariya ate ni ga toariŋ wa dula jigini.”

⁶ Fesitos a nman goa ale ba da naaninŋ a yaase da pi a gum du ale ge a yaa chenŋ Siizariya. Wa ale ga paari Siizariya ate vari veenti la, wa yaa jo biisaŋa dokku

po a kali wa zukpalika zuk a yaa weeni wa sojima ayen ba ta Pɔɔl jam. ⁷ Pɔɔl ale ga jam la, Juuma baai ale jam maa nyini Jerusalem a jam la, a yaa jam za gilim Pɔɔl a weeni ayen wa a kaasi ka wie nna yegayega alege ba an jam baga sak ayen ɲaai ate ba a weeni a magsi chaab ale Pɔɔl la ka wensie. ⁸ Pɔɔl me yaa biisi ayen wa vari wa dek a basi a yaa weeni ayen, “Mi an kaasi Juuma Sinsanɲa a yaase Juuma Puusika Yenni a yaase m biisi Aroom tenka Nakpionku a kaasi.”

⁹ Alege Fesitos ale jam a yaali ayen wa nye wari ate Juuma supeentik la, wa yaa bek Pɔɔl ayen, “Fi a le siak a chen Jerusalem ate m bek fu a wom ba ale a biisi ɲaai meena nna a te fu la?”

¹⁰ Pɔɔl yaa tulisi ayen, “Mi za ka waai ale tagri Aroom tenka Nakpionku la nin, ale wa dek buusa boka dokku po juijui ale magsi ayen wa bo mu buusa la. Fi dek abe seba chak kama ayen mi an nye Juuma wari a kaasi ya. ¹¹ M be dan kaasi ka wari ate dila nyin ku magsi ayen m kpi, m kan weeni ayen m kan kpi. Alege wensie abe dan kan boro ale ba ale a toarin mu la, nuru karo a baga pa mi a nyo ba nisima po. Mi a yaali kama ayen ti chen Aroom tenka Nakpionku jigi ate wala bo mu buusa.”

¹² Fesitos yaa nya chaab ale wa nuruma baai ale bo ale wa a sak wa a magsi chaab ale wa tuimaɲa la a nueri ale ge a weeni Pɔɔl ayen, “Fi weeni kama ayen fi yaali ayen fi chen ka Nakpionku jigi, be ka wala jigi ate fi le chen.”

¹³ Ku ale ga beni maga la, Naab Agiripa ale wa toa ate ba a wi ayen Beniis a yaa chen Siizariya ayen ba puusi Fesitos abe ba nye wa tia. ¹⁴ Ba ale bo dula ate ku paari dabori la, Fesitos ya togi Pɔɔl wanni kiri a sak Naab Agiripa. Wa yaa piilim tokka ayen, “Nuru ale bo dela ate Feliksi jam yik wa a lik a basi wa dela. ¹⁵ Mi ale chen Jerusalem la, Juuma Puusika Yenni kpanɲa ale tenka kpanɲa ale jam a toarin nuruwa de ayen wa nye wie kaasi ate ba yaa jam mi jigi ayen m bo wa buusa. ¹⁶ Mi me yaa tulisi ba ayen tama Aroom demma sinsanɲa a weeni kama ayen nuru waai ate nuru a toarin wa ayen wa kaasi wari

la, bala bayewa a tu chaab a nya chaab ate waai ate ba a toarin wa la a biisi vari wa dek a basi ale ge ate ti yaa bo ba buusa. ¹⁷ Ba ale ga jam dela la, mi an bula beniya ale ge ka dai dila dannu dek a veenti vari ate mi kali biisa dokku po a weeni ate ba ta nuruwa a jam biisa dokku po. ¹⁸ Wa dachaasana ale ga yiri zaani ayen ba biisi la, ba an poom biisi wakaasima ɲaai ate mi jam a poli ayen ba ale biisi a magsi chaab ale wa la. ¹⁹ Ba ale jam a biisi dii meena la ale nampaga nakka a magsi chaab ale ba dek wensuuk vakka wie ale nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Yeezu ate wa kpi alege Pɔɔl a weeni ayen wa vua kama la. ²⁰ Mi an jam poli m le m nye dii a wom wensie a magsi chaab ale biisana de la. Dila nyin ate mi yaa weeni Pɔɔl ayen wa dan siak abe wa chen Jerusalem tenka ate m bo wa buusa a magsi chaab ale wienja de. ²¹ Alege Pɔɔl a jam weeni kama ayen wa a yaali kama ayen wa wari dela ate Nakpionku a poli nya wa a le wa nye wanni de dii la. Dila nyin ate mi yaa weeni ayen ba limsi wa nalimnyiini ate m yaa tom ate wa chen Nakpionku jigi.”

²² Agiripa yaa weeni Fesitos ayen, “Mi a yaali kama ayen mi dek a wom nuruwa de biik.”

Fesitos me yaa tulisi wa ayen, “Chum fi be le wom wa.”

²³ Vari ale ga veenti la, Agiripa ale Beniis a yaa va chaab a jam ate nuruba nna yegayega a vi ba ɲaan a te ba zula. Bala meena a yaa va chaab ale sojima kpagi kpeemaɲa ale tenka nisom kpeentaɲa a yaa maa chaab ba meena a ga jo dok kpion kuui ate nuru boari a jo ku po a nye tuka la. Fesitos yaa weeni ate ba ta Pɔɔl a jo jam. ²⁴ Fesitos yaa weeni ayen, “Naab Agiripa ale baai meena ale bo dela jigini ale ti la, ni meena nya nuruwa de waai ate Juuma baai ale bo dela ale Jerusalem tenka la a yaa maa chaab a ta wa wie a jam mi jigi, a kaari a weeni ayen, ku an poom nman magsi ayen nuruwa de a nman bo tenzuk de diipo diipo. ²⁵ Alege mi abe nya kama ale wari karo a magsi nuruwa de kpi kumu de la. Alege wa dek ale weeni ayen wa a yaali ayen wa chen Nakpionku jigi la, ate mi yaa poli ayen

m basi ate wa cheŋ Aroom. ²⁶ Alege mi potim ka wari ayen m ŋmarisi a magsi chaab ale wa a te Nakpionku. Dila nyin ate m ta wa jam nama meena jigi a potim jam fi jigi Naab Agiripa ayen fi dan bek wa wannu a wom, abe mi yaa ta wari a ŋmarisi. ²⁷ Boan nyinŋa, mi jigi, yam ka ku po ate m tom ligro ale ge kan weeni ate ku a lagri dii dek chekki ate nuruba a weeni ayen wa kaasi la.”

26

¹ Agiripa yaa weeni Pɔɔl ayen, “Fi ta siuk kama a biisi a te fi dek.” Pɔɔl yaa zak wa nisima a puusi Naawa a yaa deri piilim ayen wa biisi a vari wa dek a basi. Wa yaa piilim ayen,

² “Naab Agiripa, mi a poli ayen mi ta ka wein ate jinla mi zaani fi nin ayen mi biisi a vari m dek a basi ale Juuma ale a toariŋ mu ayen mi kaasi la. ³ Fi dek abe seba Juuma kisitaŋa ale ba beŋŋa a magsi chaab ale ba wensiuku vaka a chak kama. Dila nyin ate mi a saalim fu ayen fi wom mi ale suduŋni.

⁴ “Juuma meena seba mi boka ale ka dii la kama a ta nyini m bifiik po a ta pa a diipo ate mi jam bo m dek teŋka ate ku ŋaŋnyin ate mi bo Jerusalem teŋka la. ⁵ Juuma wensiuk kunyi vaka ale pagra nna yegayega. Ku ka tama Juuma wensiuk ate ti a wi ku ayen Farisii. Juuma meena abe seba chak ate ku bein ka nna yegayega ase ba dan a yaali ayen ba biisi wensienŋa, mi chim ka Farisii m boka po meena a magsi chaab ale Farisii demma nye boka sinsaŋŋa ale ka dii la. ⁶ Yɔgyɔgla de m be za ka dela ayen ni bo mu buusa dii nyin la, mi ta yiila kama ale Naawen ale jam puulim dii ale ti kokpiensana ayen wa le tom varibasido ate wa jam vari ba a basi la. ⁷ Wa dii dek chekki ate ti nuruma yeri zuima pi ale ŋayewa a yiili ayen ba nya ase ba ale kasim a te Naawen zula yok ale kantuen dii la. Oo, Naaba be ka yiilaŋa de choawa ate mi ta la ate Juuma a toariŋ mi. ⁸ Be ka boa abe ale soa ate nama baai ale za dela la an бага ta siaka ayen Naawen бага nak kpilima a yiri kum po kama?

⁹ “Mi dek abe jam poli kama ayen m nye dii meena wuu ate m бага nye la ate ku kaasi Yeezu Nazaret denowa yoi. ¹⁰ M be ale jam nye dii Jerusalem teŋka la ale la. M jam tuesi ka siuk Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa jigi a yaa yik Kirisita bisana yegayega a lik. Daa likka nyiini alege, ti ale jam poli ayen ti ko ba la ka mi me abe ale jam siak ayen ba ko ba. ¹¹ Daa dila nyiini, mi jam te ba waalika ti tuka diinaŋa po ate ku paari ka dii choa, a kasim a nye dila ayen ba le Yeezu. M sunni kasim ŋmasi jam a de ka nna yegayega ale ba ate mi nyiem poom jam cheŋ saten yonsa juijui ate ba boro la a te ba waalika.

¹² “Ku jam ka dila nyin ate mi tuesi pagrim ale wada Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa jigi a cheŋ Damasikus teŋka la. ¹³ Ku jam ka siuk kula po ate mi jam a cheŋ la, wenzuk sunsuŋ, Oo Naaba ate mi nya ale ku nyagsi nna kpeglimka a peenti gaam wenbinni a yaa nyini wenŋmazuk a sin jam gilim mi ale nuru baai meena ale jam va mi ate ti a cheŋ la. ¹⁴ Ate ti meena a yaa lo teŋ ate mi wom ale lueluk a weeni mi ale Juuma biika ate ba a wi ayen Yiburu la ayen, ‘Soɔl, Soɔl, ka boa ate fi a namsi mu nna? Fi a namsi ka fi dek dila.’ ¹⁵ Mi yaa bek ayen, ‘Fi ka wana Nyɔɔɔ?’ Ate Nyɔɔɔwa yaa tulisi ayen, ‘Ka mi Yeezu ate fi a namsi. ¹⁶ Alege, yiri zaani ŋmai. M pa m dek a sak fu kama yɔgyɔgla de ayen ku sak ayen m lueri fu kama ale tom fu me ayen fi chim m tomteero. Ku a fe kama ayen fi weeni a sak nuruba chaab dii ate fi nya a magsi chaab ale mi jinla la ale m le m sak fu dii chum diipo la. ¹⁷ M le vari fi dek nuruma Juuma nisima po a basi ale baai me ale kan daa Juuba ate mi le tom fu ba jigi la nisima po me a basi. ¹⁸ M dan tom fu, mi le basi ate fi lagri ba ninana ate ba tagri nyini legini po a nyini jam peelim nin. Ba ale tagri nyini Sitaana nisima po a nyini a jam Naawen nisima po ate ba ta siaka ale mu ate ba nya wabaatana vonŋteka ate ba yaa maa bo nuru baai ate Naawen lueri la po.’

¹⁹ “Dila nyin la, Naab Agiripa, mi a be an zeri dii ale nyini wenŋmazuk a jam

ate mi nya di ase m goa daasim kama la. ²⁰ Mi yaa piilim Damasikus ale Jerusalem tenŋa po ale ge yaa paari Judia tenka meena ale baai me ale kan daa Juuba la, a sak ba ayen ku a fe kama ate ba basi ba wabaataŋa tomka abe ba pa ba dek a te Naawen abe ba a tom tuim ŋaai ale a sak ayen ba tagri kama la. ²¹ Ku be jam ka sinsaŋa de nyiŋ ate Juuma a jam yik mi diipo ate mi jam bo Juuma Puusika Yenni po la a pii nyiŋ ayen ba ko mu. ²² Alege zaani dila powa a jam paari jinla, ka Naawen ale jam a maari mi. Ka dila nyiŋ ate mi za dela ayen m biisi wensie a sak waai meena, nuru fiik yaase nuru kpion. Mi ale a biisi dii la ale dila degadega ate Naawen biisiteeroma ale Moosis a jam weeni ayen ku le nye la. ²³ Bala jam weeni ayen ku a fe kama ate Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, a nam. Wa be ale ka waai ale wa chim nuru waai ale wa de niŋ tenzuk de a yiri kum po la. Wa dan yiri wa le sak wa dek nuruma Juuma ale baai ale kan daa Juuba la ayen ba бага a nya varibasika kama. Varibasika de abe a nye ase ka nuru ale nyini legi po a yaa jo kantuen peelim po la.”

²⁴ Pool ale jam a biisi nna ayen wa vari wa dek a basi la, Fesitos yaa na wa a weeni ayen, “Pool, fi a yesim kama. Fi gbanŋa zamsika yegayegaka a basi kama ate fi a yesim.”

²⁵ Pool yaa tulisi wa ayen, “M koa, mi kan yesimu. Wie ŋaai ate mi a biisi la ka wensie ale yam. ²⁶ Mi бага a nyini ka peelim a biisi ale fi Naab Agiripa dii nyiŋ la fi dek seba wienŋa de noai po kama. M seba chak kama ayen fi ŋmasi kpesi wienŋa de dinyidinyi kama, dii nyiŋ la, wannu de an sugi nye ka gugoruk po. ²⁷ Naab Agiripa, fi ta siaka ale Naawen biisiteeroma ale a biisi dii la? M seba ayen fi ta siaka kama.”

²⁸ Agiripa yaa bek Pool ayen, “Ku an diem bula beniya ale ge fi a poli ayen fi nye kama ate mi chim Kirisita biik, yaa boa?”

²⁹ Pool yaa tulisi wa ayen, “Ku beni yaa ku an beniya, mi a puusi a te ka Naawen ayen fi ale baai meena ale kali dela jigini

a wom mi jinla dannu la, nama ale chim ase mi ale ka nuru waai jinla la. Alege m kan poli ayen ni le ta choroma ase mi ale ta dii la.”

³⁰ Naawa ale Gominawa ale Beniis ale mbala meena a yaa yiri zaani ayen ba nyini. ³¹ Ba ale ga nyini nueri la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa an nye wari a magsi wa kpi a yaase ba yik wa a ligi.” ³² Agiripa yaa weeni Fesitos ayen, “Nuruwa de a poom magsi ka ti basi wa ase wa nin poom kan weeni ayen wa a yaali ayen ka wa cheŋ Nakpionku jigiya.”

27

¹ Gominawa ale jam poli ayen ti jueli ŋaarun a cheŋ Italiya la, ba yaa pa Pool ale ligriba ba chaab a nyo Juliyos nisima po. Juliyos jam ka Aroom tenka sojima beŋ kanyi kpagi. Wa jam ka Nakpionku beŋsaŋa kpanŋa po dinyi. ² Ti jam zaani ka Siizariya tenka a jueli ŋaarun. Ku jam nyini ka Adiramitiyom. Naarunku a jam gomsu magsi ayen ku cheŋ ka jiga ŋaai meena ate ŋaarunta a zaani Asia tenka la. Nuru ale jam maa va ti a cheŋ, wa yue ale Arisitaakus wa jam ka Tesalonika deno. ³ Vari ale veenti la, ate ti yaa paari Saidon. Juliyos a jam ta zula ale Pool ate wa yaa siak ayen Pool ga nya wa doama ate ba te wa jaab buui ate wa a yaali la. ⁴ Ti yaa zaani Saidon a cheŋ alege vioku a jam a fobi ti kama a ta ti a ŋmani ŋaanŋyiŋ ate ti yaa dam ti ŋaarunku a va Saipurus tenka juijui ate vioku an jam pagra la. ⁵ Ti yaa pa Silisiya ale Pamfliya tenŋa a basi a juga geŋ ale ge yaa taam jam ten kaai ate ba a wi ayen Mira ate ka bo Lisia po la. ⁶ Dula jigini ate soji kpagini a yaa nya ŋaarun ale ku nyini Alezandiria a taam a cheŋ Italiya. Wa yaa pa ti nyo ku po ate ti maa cheŋ.

⁷ Naarun kula po, ti kasim jam a cheŋ ka nna maglamagla ate daaŋa jam paari dabori nna yegayega ate ti nam nna yegayega ale ge yaa paari Kinides tenka. Ka an jam yalima ale ti. Vioku a jam pagra ka nna yegayega ate ti an ŋman jam бага a va siuk kuui ate ti jam va la, ate ti yaa ŋmerin va Kariti tenka juijui ate vioku an jam pagra la a yaa jam va

jigi di choa ate ba a wi ayen Salomoni.
⁸ Guuku de jam wonja kama a sinj nyiamu po. A zaani dula a yaa cheŋ a moata nyakpeemu kunjkonjini a nam ka dila a yaa jam paari jigi ate njaaronun a zaani ate vioku a daa fuk wariwari a kan daani ti la. Dula jigini an jam yalima ale Lasia tenka.

⁹ Ti jam beni ka nna yegayega ate ku ga paari diipo ate ku pagra ale ti chelimu nmani la. Dii me la, dai dii dannii ate ba a nye Juuma tigi dii a magsi chaab ale wabaatana vondeka la a jam poom taam kama. Dila njaanynin, vioku a nmasi pagra kama. Pool yaa te ba sinsanja de ayen, ¹⁰ "M doaba, mi nya kama ale ti chelimu a zaani dela a cheŋ a kan nala. Koalimaja ale njaaronun ku le kaasi kama, kum me abe le jam ti jigi." ¹¹ Alege soji kpagini a jam ka siaka ale Pool ale weeni nna la. Njaaronun ku damdowa ale ku nyonowa ale jam weeni dii la ale jam basi ate Soji kpagini a siak te ba. ¹² Ba jam weeni ayen juijui ate ba jam za la, an jam nala a magsi ba wari dula noota wenni. Dila nyin la, nuruma yegayega a jam a yaali kama ayen ku dan siak a nye ba dam a cheŋ ate ba ga paari Foniksi tenka ate ba wari dula noota wenni a vuusi. Foniksi bo ka Kariti tenka juijui ate njaaronun a nyiem zaani a vuusi la. Jigini de a tuk ka yenin genj.

¹³ Viok a yaa nyini yenin a gala genj a fuk nna balibali ate ba yaa poli ayen nyaku de ale deri basi kama ate ba nye ba ale poom a yaali dii ayen ba cheŋ la. Ba yaa pa kutuk kpionj kuui ate ba nyiem pa a yik njaaronun ku a zaani la a yeeri ku a ta nyini nyiamu po a jueli. Ba yaa jam cheŋ va kunjkonjini noai nna farafara a moata Kariti tenka la. ¹⁴ Alege ku an bula beniya ate viok kpionj a yaa nyini a gala genj korinummu po a yaa nyini kunjkonjini a jam ¹⁵ a fobi njaaronun ku. Ku be ale jam pagra nna yegayega ate ti an jam bage dam ti njaaronun ku a va ku po a taam la, ti yaa basi ate ku ji njaaronun ku a ta a cheŋ. ¹⁶ Ti ale jam paari tenj fiik kanyi ate ba a wi ayen Koda ate nyiam a gilim ka la gauj nyin ate vioku an jam

pagra la. Dula jigini, ti yaa nam nna yegayega ale ge bage a yaa yik njaaronun ku njaaronun fiika a zaani. ¹⁷ Ba yaa dari ate ku jueli njaaronun kpionun ku zuk. Ba ale nye dila a ga nueri la, ba yaa pa mi pagrisa a bobi kenkenj a gilim njaaronun kpionun ku. Yogsum ale jam ta ba ayen dai dii dai ba njaaronun ku a nin zaan a chali ga feri tintain tii ale vi chaab a jueli dua nyiamu tenj a moata Libia nyiamu kunjkonjini noai la. Dila nyin, ba yaa jam a cheŋ magamaga ale basi ate vioku a yaa tusi njaaronun ku a ta a cheŋ. ¹⁸ Va kpionun ku kasim jam a fobi ka dila tee ate nyamiisana a yiri a jueli wein nna yegayega a jam a lo. Vari ale ga veenti la, ba yaa piilim a koalim nantana njaaronun ku po a yuk a basi nyiamu po. ¹⁹ Daa natawa dannii ba yaa pa nisima a pa nanta baai ate ti ta a nye ate njaaronun ku a zaani ale a cheŋ la gela yegayega me a yuk basi nyiamu po. ²⁰ Daana a jam piisi ka nna yegayega alege ti an jam bage a pa numbiri tu wenbinni a yaase chinmarisa. Vioku me abe kasim jam a fobi ka dila nna yegayega. Ti nman jam ka yiila ayen ti a le vuugi.

²¹ Ba ale ga cheŋ ate ku beni alege ba an de nandiinta la, Pool yaa yiri zaani ba ninj a weeni ba ayen, "Nidoaba, ku poom magsi ka ni ti wom mi ate ti kan poom nman zaani Kariti a dam cheŋ. Nnapode ti ti poom kan nya kaasun ku de ale nantana de ate ti jogi la. ²² Alege yogyogla de, ni yik ni dek. Ni wanyi me a kan kpi. Ka njaaronun ku nyiini ale ku kaasi. ²³ Mi bage a biisi nna kama boan nyinja, Naawen dii ale soa mi ate mi a te wa zula la, wala sabiilo deemwa yokku ale jam mi jigi ²⁴ a weeni mi ayen, 'Pool, kan chali yogsum, ku a fe kama ate fi zaani Nakpionun ku ninj. Naawen abe tulisi fi puusana kama ayen nuruma de wanyi me la a kan kpi.' "

²⁵ Pool yaa weeni nuruma ayen, "Dila nyin la, nidoaba, ni yik ni dek boan nyinja, m ta siaka ale Naawen kama ayen wa ale weeni mi dii la, dila degadega le ku nye. ²⁶ Alege ku a fe kama ayen vioku a ta ti cheŋ paari tenj kanyi ate nyiam dua gilim ka la."

²⁷ Ti kasim jam bo ka nyakpeem buui po ate ba wi ayen Adariya la po a va vioku ate ku fobi ti a ta a cheŋ la. Ku jam ka yok kuui ale saa yogta pi ale tinaansiwa la goota po sunsuŋ ate baai ale a tom ŋaarunƙu po la, a yaa poli ayen ti boro a moata teŋ yɔgla. ²⁸ Dila nyiŋ la, ba yaa pa miik a bobi jaab dobruk nyiŋ a yaa basi ate ku siŋ nyiamu po a nya ale ku limsa ka nna yegayega. Ku ale ga nye maga dek la, ba yaa ŋman magsi nya ate ku ŋman limsa yegayega. ²⁹ Ba jam a chali ka yɔgsum ayen dai dii dai ti ŋaarunƙu a le nak ka tintain kpeema ŋaai ale bo nyiamu po la. Dila nyiŋ la, ba foli kuta dobrita tinaansi ŋaarunƙu ŋaŋ a basi ate ti zula ayen ŋaarunƙu a kan ŋman baga cheŋ. Ba nye dila ale ge yaa a puusi Naawen ayen vanni a veenti. ³⁰ Baai ale a tom ŋaarunƙu po la, a jam pii ka nyiŋ ayen ba chali be. Ba yaa foli ŋaarunƙu fiika a basi nyiamu po ale ge yaa velim ayen ba boro a foli ka kuta dobrita ti chaab ŋaarunƙu niŋ. ³¹ Alege Pɔɔl yaa weeni soji kpagini ale sojima ayen, “Ŋaarunƙu tuimtomdoma de a dan kan bo ŋaarunƙu po, ni kan vuugi.” ³² Sojima yaa gebi mi sii ale yik ŋaarunƙu fiika a ta la ate ku cheŋ ku dek ku nyiini jakorok

³³ Vari a yaa jam moata ka veentika ate Pɔɔl yaa weeni ba ale nin muna ayen ku a fe kama ayen ba de ŋandiinta yɔgla. Pɔɔl yaa ŋman pilim weeni ba ayen, “Da pi ale ŋanaansi ale jinla ate ni kasim a limsi a jam paari yɔgyɔgla de alege ni an diem de jaabɔa. ³⁴ Dila nyiŋ ate mi a weeni ni ayen ni de ŋandiinta. Ku a fe kama ayen ni de ate ni vuuk. Naawen weeni mi kama ayen ni zuimaŋa zuisaŋa ale kanyi la a kan be.” ³⁵ Pɔɔl ale ga weeni nna a nueri la, wa yaa pa boroboruk puusi a te Naawen a nye wa jiam ba meena niŋ, a yaa we boroboruku a piilim ŋobika. ³⁶ Ba yaa yik ba dek ate ba meena wanyi wanyi a yaa de ŋandiinta. ³⁷ Baai meena ale jam bo ŋaarunƙu po la a jam ka nuruba kobsiye ale pisiyopoi, ale bayuebi. ³⁸ Waai meena ale de chak nalimnyiini la, ba yaa koalim “wiitiwa” meena a yuk a basi nyiamu po ale ge ayen ŋaarunƙu a valima magla.

³⁹ Vari ale veenti la, ŋaarunƙu tuimtomdoma a yaa jam nya kuŋkuŋini dinyi alege ba an jam miŋ ale ka juijui kuŋkuŋini la. Ba jam nya ka nyakpeemu gugoruk kunyi ale tintambusuŋ a dua jueli magla ate ba yaa poli ayen ba dan baga abe ba dam ŋaarunƙu a zaani dula. ⁴⁰ Ba yaa gebi kuta tii ale jam yik ŋaarunƙu a zaani la miisaŋa a yaa basi ate ti a cheŋ nyiamu po. Diipo ate ba boro a gebi kutana de miisaŋa la, ba jam maa foli dakpien tii ale bobi maŋ ŋaarunƙu ŋaŋka ate nuruba pa a dam ku la ayen ba yaa pa tila a dam ku. Ba yaa zak garuk kuui ale bobi yiga ŋaarunƙu niŋka la ale ge ayen vioku fuk ku a basi niŋ. Ba yaa nye dila a deri a cheŋ kuŋkuŋini. ⁴¹ Alege ŋaarunƙu a yaa nak kuŋkutinni ate ku niŋka yaa feri kuŋkutinni an ŋman baga cheŋ. Ku ale nye dila la, nyamiisaŋa me a kasim jam a fobi ku ŋaŋka ate ku a we nna bunabuna a lo nyiamu po.

⁴² Sojima yaa nye ba popola po ayen ba ko ligrima meena ate ba waai a kan nya siuk a puŋ nyiamu a chali be. ⁴³ Alege sojima kpagini a kan jam a yaali ayen wa ko Pɔɔl. Wa yaa weeni ba ayen ba kan nye dila. Wa jam weeni ba kama ayen waai meena ale baga a de nyiam la, ba yok a zi nyiamu po a yaa de jueli kuŋkuŋini ⁴⁴ ale ge ate mbala meena a yaa yik ŋaarunƙu daataŋa a yaase ku ŋanta baai ale kasi a lo la a jueli. Ti meena ale jam nye dii a vuuk a paari kuŋkuŋini la ale la.

28

¹ Ti ale jam paari kuŋkuŋini nalimnyiini la, teŋ kala demma jam weeni a sak ti kama ayen teŋ kala yoi ale Malita. ² Teŋ kala demma a jam tuesi ti kama a te ti zula nna yegayega. Nmoruk a yaa deri jam a ni ate ŋoota boro ate ba yaa jam cheem bolim a te ti. ³ Pɔɔl yaa tigi daata ayen wa nyo bolimu po. Wa ale pa boro a nyoro la, bolim wulumu yaa nye ate waab a yaa nyini ti po a chali nyini a meli wa nisa a dom wa. ⁴ Teŋ kala demma ale nya ale waamu meli Pɔɔl nisimaŋa la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de ku a fe kama ayen wa ka nuru koorik. Wa baga

nyini nyakpeemu po a nyini kama alege tama bogluku a kan nya ase ku magsi ayen wa vuugi la.”⁵ Alege waamu ale meli Pool nisimaŋa la, wa yaa misi si ate waamu lo bolimu po alege wariwari an nye wa.⁶ Nuruma yaa jam a limsi ale a poli ayen ba nya ale wa nyinŋa fuusiya yaase wa deri kpi dua. Alege ba ale jam a limsi ale a poli ate ku beni alege wari an nye wa la, ba yaa tagri ba popolaŋa ale ge weeni ayen, “Wa ka bogluk.”

⁷ Tenka naawa yoi a jam ale Pubiliyosi. Naawa de kadugsa ale jam dua moata ti juijui ate ti jam kala la. Wa yaa jam nye ti tia. Daa nŋata meena ti kasim jam bo ka wala yenni ate wa a nya ti zuk nalimnyiini.⁸ Noota ale chaaruk ale jam ta wa kowa ate wa jam dua dok po. Pool yaa jo ayen wa nya wa a pa wa nisima a vi wa zuk a puusi Naawen te wa ate wa nya nyinyogsa.⁹ Wanni de ale ga nye la, yogneensa meena ale jam bo ten kala la, a jam jam kama a nya nyinyogsa.¹⁰ Ba jam te ti ka tiirinta nna yegayega. Ti ale jam pa nŋaarun ku choa ayen ti basi ba abe ti nŋman a cheŋ la, ba jam pa nŋanta baai ate ti jam a yaali ale nin muna la, a nyo ku po a te ti a magsi ti chelimu.

¹¹ Ti jam goa Malita ka chiisa sita ale ge yaa cheŋ Aroom. Nŋaarun ku de ate ti jam jueli la yoi ale “Yibisa Boglutaŋa”. Ku jam ka Alezandiria nŋaarun. (Ku be jam ka noota wein ate ku jam wari Malita ayen nootaŋa taamu.)¹² Ti yaa jam paari Sirakusi tenka goa dula da nŋata.¹³ A zaani dula a nŋman a cheŋ a jam paari ten ka choa ate ba a wi ayen Arigiyum. Vari ale ga veenti la, viok yaa nyini yenin a gala gen a fuk. Daa nŋaye dai ate ti yaa nŋman paari Putiyooli tenka.¹⁴ Dula jigini ate ti jam nya Kirisita bisa ate ba weeni ti ayen ti dan a yaali ti goa daa nŋayopoi ale ba. Ti yaa siak a goa daa nŋayopoiwa ale ba ale ge yaa yiri cheŋ Aroom.¹⁵ Ti Kirisita bisa suaataŋa ale bo Aroom, ale wom ayen ti cheena la, ba yaa nyini cheŋ paari Apiyas Yabaŋa ale Vuusum Yie Natawa la, a jam tu ti. Pool ale ga nya ba ale ba cheena la, ku yaa te wa nyin pagra ate wa te Naawen jiam.

¹⁶ Ti ale ga paari Aroom la, tenka kpaŋŋa jam basi ka soji ate wa a nya Pool zuk. Ba jam basi kama ate sojiwa ale wa boro ba dek ba nyiini. Ba an jam lik wa a gum chaab ale ligriba mbala.

¹⁷ Daa nŋata ale jam taam la, Pool yaa wi Juuma kpaŋŋa Aroom tenka po ate ba jam ayen wa nye tuka ale ba. Ba ale jam tigi chaab jigi yen la, Pool yaa weeni ba ayen, “M mabisa mi an kaasi tama nuruma wariya a yaase kisitaŋa tii ate ti tuesi ti kokpienŋaŋa jigi la, alege ba yik mu a lik ka Jerusalem tenka a yaa pa mu nyo Aroom demma nisima po.¹⁸ Ate Aroom demma yaa bek mu bega ale ge a poli ayen ba basi mu, dii nyin la ba nya kama ale mi an kaasi wari a magsi ba ko mu.¹⁹ Alege Juuma ale ga wom Aroom demma ale biisi nna la, ba yaa zeri ate ku yaa fe mi ate mi weeni ayen mi a yaali ayen m paari ka Nakpionku jigi ate wa wom m le ta dii la. Alege mi jam ka chaab ale m dek nuruma ayen ba kaasi wari ya ate m toarin ba Nakpionku ninŋa.²⁰ Dila nyin ate mi wi ni ayen m nya ni abe m weeni a sak ni. Mi be ta choarini de kama dii nyin la mi ta yiila nŋaa me ate Izirali demma meena me a ta la.”

²¹ Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama an tuesi gban ate ka nyini Judia a biisi fi wariya. Ti mabisana wanyi me la abe an nyini dula a jam weeni fi wari a sak ti a yaase wa biisi wabiok a magsi chaab ale fi.²² Alege tama a yaali kama ayen ti wom fi me popola ale ka dii la, dii nyin la, jigi meena nuruba kasim a weeni kama ayen ba kan yaali nuru baai ate fi maa bo ba po la.”

²³ Ba yaa dagi dai yon ayen ba nŋman nye tuka ale Pool. Dila dannii ale jam paari la, ba yaa piisi nna yegayega a tigi chaab juijui ate Pool a goa la. A ta nyini saliuk a jam paari juncai Pool kasim jam a biisi a magsi chaab ale ka Naawen Naamu wie. Wa kasim jam pii ka nyin a biisi a ta a nyini Moosis Sinsaŋa gban ka po ale Naawen biisiteeroma ale nŋmarisi Naawen gban ka po ayen ku sak ayen wa ale a biisi dii la ka wensie a magsi chaab ale Yeezu.²⁴ Ba gela a jam siak kama ayen wa ale a biisi dii la ka wensie. Ba gela me an jam siak ya.

Ba ale jam a nak nampañña nna la, ba yaa waan̄ chaab. Ba ale diem kan jam waan̄ chaab dii la, ²⁵ Pɔɔl yaa weeni wa dinyi ayen, “Naawen Chiika ale jam basi ate Naawen biisiteerɔwa Azaya a biisi dii a te ni kokpien̄saña la sum ka wensie. ²⁶ Naawen Chiika ale jam biisi dii a te wa ayen wa weeni a sak ni la ale nna ayen, ‘Chen̄ ga weeni sak nuruma nna ayen: Nama le wom, a wom alege ni kan min̄ chagi.

Nama le nya, a nya alege ni kan min̄ chagi.

²⁷ Dii nyin̄ la, nuruma de zeri kama ayen ba kan yaali min̄ chakka, ba lik ba tuen̄a kama, a lik ba ninan̄a me, kan daa dila ba ninan̄a ate nya ya, ba tuen̄a me ate wom ya, ba popola po me, ba ate min̄ chak, ate ba tagri a basi ba wabaatan̄a, ate m te ba nyin̄yɔgsa.’ ”

²⁸ Pɔɔl yaa biisi kpeglim a weeni ba ayen, “Dila nyin̄ la, mi a yaali kama ayen ni seba ayen Naawen basi kama ate Varibasika wann̄i de a chen̄ baai ale kan daa Juuba la jigi. Ba be le wom di abe ba tuesi di me.” ²⁹ Pɔɔl ale weeni nna nueri la, Juuma yaa nak nampaga ale chaab a yaa waan̄ chaab. ³⁰ Pɔɔl jam bo dula ka bena ñaye. Wa jam bo ka yeri dinyi po a tuni ale ge a goa di po. Waai meena nyiem dan jam wa yenni, wa a nye kula nyɔnɔwa tia ka nalimnyiini. ³¹ Wa nyiem jam nyini ka peelim a kan chali yɔgsum a sak nuruba Naawen Naamu wie ale a sak ba me Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita wie. Nuru an jam nye ate wa an бага sak wien̄a de.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te AROOM DEMMA La

¹ Mi Pool waai ale ka Yeezu Kirisita tomteero la ale a nmarisi gbanƙa de. Naawen dek ale lueri mu a potim wi mu ayen m chim wa tuimtomdo abe m weeni wa wamaɗsaɗa a sak nuruba.

² Wamaɗsaɗa de ka n̄aai ate wa puulim a biisi n̄a dila po dila po ate wa biisi-teeroma a nmarisi nyo Naawen gbanƙa po la. ³ Wamaɗsaɗa a biisi ka wa biika waai ale ka ti Nyɔno la wie. Nurubiik jigi, wa jam ka Deevide n̄aanbiik. ⁴ Naawen Chiika jigi, wa ka Naawen biik. Naawen be jam nak wa a yiri kum po kama ayen ku sak ti ayen, wa ka wa Naawen dek Biik a ta pagrim. ⁵ Yeezu Kirisita nyin ate Naawen a te mu siuku de ate m chim wa tuimtomdo ayen m baga a weeni wa wie a sak tɛnsa meena nuruba ate ba ta siaka ale wa abe ba a siak wa noai. ⁶ Naawen wi nama me kama ayen Yeezu Kirisita soa ni.

⁷ Mi a puusi nama meena baai ate Naawen ta yaalika ale ni a lueri ni a te wa dek Aroom tɛnka po la.

Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnowa Yeezu Kirisita le niak ni abe wa te ni suyogini.

⁸ Mi a yaali ayen m va ka Yeezu Kirisita nyin a nyɛ Naawen jiam a te ni meena, dii nyin la, jigi meena nuruba a biisi ni wie kama ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la. ⁹ Naawen waai ate m tom a te ale m sunum meena a sak nuruba wa biika wamaɗsaɗa wie la, ka wala ale mi seero ate mi kasim a puusi a te nama daa meena. M maara puusi me ayen, ¹⁰ ku dan ka wa yaalika wa le te mu siuk ate m jam ni jigi yogyogla. ¹¹ Mi a yaali ka nna yegayega ayen m nya ni ate m te ni maari kaai ale a nyini Naawen Chiika jigi la ate ni ta pagrim. ¹² M jamka le maari ka ti meena. Dii nyin la, mi ale ta siaka dii ale Naawen la, ku le maari ka nama. Nama me abe le ta siaka dii ale wa la a le maari ka mi me.

¹³ M suaata, mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen m kasim a yaali ayen m jam ni jigi kama, alege mi an baga a jam ya. Mi a yaali ayen ka m dan jam m nyɛ ate nuruba ni po a pa ba dek a te Naawen ase m le nyɛ dii ale ni vaanchaab baai meena ale kan daa Juuba la. ¹⁴ Boan nyin n̄a, mi ta ka tuima ayen m tom a te nuru meena. Baai ale ka Girik dem la ale nuru baai ale kan daa Girik dem la. Baai me ale seba gbanƙa ale baai ale kan seba gbanƙa la. ¹⁵ Dila ale soa ate m pii nyin a yaali ayen m sak nama me baai ale bo Aroom tɛnka po la Naawen wamaɗsaɗa.

¹⁶ Mi a kan chali chivie ale Naawen wamaɗsaɗa. Naawen pa wa pagrimu a nyo n̄a po kama. Dila ale soa ate Naawen baga a vari baai meena ale ta siaka ale n̄a la a basi me ba tuimbaata po. Varibasika de a lin a cheɗ ka baai ale ka Juuba la jigi ale ge a cheɗ baai me ale kan daa Juuba la jigi. ¹⁷ Dii nyin la, Naawen wamaɗsaɗa a dagi a sak ti kama siuk kuui ate Naawen a nyɛ ate ti a chim wayɔrisima nyam wa nin la. Wann de abe ka siaka nyiini a ta nyini di piilimka po a ta ga paari di kpeglimka. Ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen, "Nuru waai abe ale ta siaka a chim wayɔrisima nyɔno Naawen nin la, wala a nya nyuvuri kama."

¹⁸ Nuruba ale boro a ta gaasa nna yegayega a kan siak ayen wensien̄a a nyini peelim. Naawen abe a sak ti kama ayen wa sui ale a puuri ale baai ale kan a va wa siuku la ale ba gaasa tuimaɗa. ¹⁹ Nanta ba gela boro kama a sak nuruba ate ba baga a seba Naawen wie. Nuruma de abe seba nantaɗa de kama. Dii nyin la, ka Naawen dek abe ale nyɛ ate nantaɗa de a nyini peelim ate ti ba a nya ba. Dila nyin ale soa ate Naawen ale namsi ba. ²⁰ A ta nyini diipo ate Naawen nyɛ wenzuk ale tɛn la, a ta jam paari jinla, nanta baai meena ate wa nyɛ basi wenzuk ale tɛnzuk de la a maa chaab a sak nurubiik kama Naawen ale ka dii la. Ba seba ayen wa pagrimu a kasim boro ka dila taam wuu. Wa be sum ka Naawen. Nuru abe an baga a nya wa pagrimu de ale wa ale sum ka Naawen dii la, alege nuruba baga a seba

wienja de meena kama. Dila nyin la, bala chaab a ka siuk ale biisi a vari ba dek a basi ale ba ale nye dii la. ²¹ Ba jam seba Naawen kama, alege ba an jam a siak ayen ba a nye wa jiam yaase ba a te wa zula. Ba popolaŋa ka betta popola, ŋa daa popola yuarisima. ²² Ba a poli ayen ba ka yam nyam, alege ba chim ka betta, ²³ a yaa zuli ŋanta baai ale a neensi nuruba ale nuinsa ale duŋsa ale ŋanta baai meena ale a cheŋ ba loga nyinŋa la, alege kan zuli Naawen waai ale kasim boro taam wuu la.

²⁴ Ba ale a nye dila la ale soa ate Naawen yaa pa ba basi ayen ba va ba dek sue po ale mariŋ dii la ate ba yaa pa ba dek nyinŋaŋa a tom danŋa tuim ŋaai ale kan magsi ba pa ba nyinŋaŋa a tom la ale chaab. ²⁵ Naawen pa ba basi kama dii nyin la, ba zeri wa wensienja kama ale ge tuesi venta a yaa a kaab ŋanta baai ate wa nye la ale ge basi Naawen dek, waai ale magsi ayen nuruba kasim a te wa pimpauk taam wuu la. Ku be nye dila.

²⁶ Boan nyinŋa, Naawen pa ba basi kama ayen ba va ba dek sue po ale mariŋ dii le di basi ate ba nya chivie la. Ba nipooma me dek a kan yaali ayen ba a goa ale nidɔaba. Ba a yaali ayen ka ba a bobi nipooba ba chaab a goa. ²⁷ Nidɔama me kan yaali ayen ba a goa ale nipooba. Ba kasim a yaali kama ale ba yam meena ayen ba a bobi nidɔaba ba chaab a goa. Nidɔama de ale a nye nna la a magsi ka chivie yik ba alege ba kan chali chivie. Nyaku de abe basi kama ate waali kaai ale magsi ba nya la a jam ba jigi.

²⁸ Ba jam a poli kama ayen ku an magsi ate ba ta wensie popola maŋsa a magsi chaab ale Naawen ya. Naawen yaa pa ba basi ate ba ta popola kaasima ate ba a tom tuim ŋaai ale kan magsi ba a tom la. ²⁹ Ba suniimaŋa kasim sueri ale ka gaasa meena wuu, ate ba a yaali chaab ŋanta ale a kisi chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ko nuruba ale a nye kpalinŋa ale chaab ale a paasi chaab ale a poli kaasun nyiini a te nuruba ale a zu chaab ŋaŋ ³⁰ ale a kaasi chaab yue ale kisi Naawen me. Ba ka nuru leerisa me ale kanjanta nyam ale a yaali yue a te ba dek ale a

gisi ayen ba nya su paalita ate ba a tom tuimbaata. Ba kan wom ba koba ale ba maba noa. ³¹ Ba be ka betta me. Ba dan puulim ayen ba nye wari, ba kan nye. Ba poom ka yaalika ba suniima po. Ba ka jirim ale waaiya. ³² Ba be seba ayen Naawen weeni kama ayen ku magsi ka nuru baai meena ale a tom nna la, kpi, alege ba diem a tom ka dila ale poom a weeni me ayen baai ale a tom tuim ŋala chaab la, a tom ka tuimmaŋsa.

2

¹ Dila nyin la, ni wanyi ka siuk ate fi suok a dan nye wari a kaasi, fi bo wa buusa. Fi dan nye dila, fi ta ka kaasun a jam fi dek jigi dii nyin la, wie ŋaai ate fi ayen wa nye a kaasi la, fi dek a tom ka ŋala degadega. ² Tama abe seba kama ayen ku sum magsi ka Naawen ta kaasun a jam baai meena ale a tom dila la jigi. ³ Alege fi dan bo baai ale a nye nyaŋa de la buusa alege fi dek a tom ŋa, fi a poli ayen fi le baga chali be ate Naawen kan nya fu a bo buusa? ⁴ Yaa fi zeri Naawen nyemaŋ kaai ale sudun dii ale wa ale ŋman ta chichiiba ale fi dii la kama, fi a poli kama ayen wa a le kasim a nye ka dila a ta a cheŋ. Fi ze ayen Naawen nyemaŋka fi jigi a sak fu kama ayen fi basi fi tuimbaataŋa tomka?

⁵ Ni tue kan wom. Ni sue be kan kaasi ale ni tuimbaataŋa. Ni a tom tuimbaata kama alege jaabjaab kan daani ni, alege Naawen supuurimu ale wa wensie buusaŋa danni a dan paari ate wa ayen wa bo wensie buusa ale ni, wa sui le puuri ka nna yegayega ale ni ate wa te ni waalika. ⁶ Da dila danni, Naawen le tuni waai meena a magsi chaab ale ka ti wanyiwanyi ale tom dii la. ⁷ Baai meena ale ta chichiiba a tom tuimmaŋsa a gisi zula ale nalim ale nyuvuri Naawen jigi la, wa le te ba ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁸ Alege baai ale a yaali ba dek nyaka nwulinwuli ale a zeri wensie siuku vaka ale kasim a tom tuimbaata daa meena la, Naawen le basi kama ate wa supuurimu a jam ba zuk. ⁹ Ninam ale kumsa nna yegayega le jam baai meena ale a tom tuimbaata la jigi. Juuma le

ba liŋ nya ninammu de ale kumsaŋa de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la a nya ninammu de ale kumsaŋa de dila degadega. ¹⁰ Baai meena ale a tom tuimmaŋsa la le nya zula ale nalim a boro ale suyogini. Baai ale ka Juuba la le ba liŋ nya zulaŋa de ale nalimu de ale suyogini de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la, me a nya. ¹¹ Boan nyinŋa, Naawen ta ka nyeyen Juuma ale baai me ale kan daa Juuba la jigi.

¹² Baai ale kan daa Juuba la, a jam ka Moosis Sinsaŋa ate ba jam a tom tuimbaata. Ba an jam ta Moosis Sinsaŋa. Ba be le kpi kama alege Naawen a kan pa wa Sinsaŋa a bo ba buusa. Alege Juuma a jam ta Moosis Sinsaŋa alege ba jam a tom ka tuimbaata. Ba me be le kpi kama ate Naawen pa wa Sinsaŋa a bo ba buusa. ¹³ Nuruba dan wom ka wa Sinsaŋa nyiini ale kan va ŋa, ba kaasunŋku a diem bo ale ba kama, alege baai ale wom ŋa a yaa va ŋa la, wa kan ŋman nya ba kaasunŋku. ¹⁴ Baai ale kan daa Juuba la, bala an nya Moosis Sinsaŋa alege ba suniimaŋa a dan basi ate ba a tom Sinsaŋa ale a weeni dii ayen ba va la, ba deŋ suniima ale a te ba Sinsaŋa. ¹⁵ Ba nyeka a sak kama ayen Naawen ŋmarisi wa Sinsaŋa a nyo ka ba suniima po. Ba popolaŋa me ale a bo ba buusa a weeni a sak ba ase ba kaasi yaa ba an kaasiya. ¹⁶ Da di dannu ate Naawen le bo ba buusa la, le nye ka dila. Wa le pa nuru meena wasusunŋa a ta ŋa nyini peelim niŋ ate Yeezu Kiriŋita bo ba buusa. Naawen wamaŋsaŋa ate mi a sak nuruba ale a sak ti dii la ale la.

¹⁷ Nama baai ate mi a biisi ale ni la, a wi ni deŋ ayen ka Juuba. Ni kasim a poli kama a weeni ni deŋ ayen, "Tama ta Moosis Sinsaŋa kama. Dila nyinŋ la, Naawen a vari ti a basi kama." Ni a nak ka kuusa ale ni ale ka dii ale Naawen la. ¹⁸ Nama deŋ abe seba Naawen ale a yaali ayen ni a tom tuimmaŋsa dii la kama, dii nyinŋ la ni zamsi Sinsaŋa po ayen fi lueri dii ale nala la a tom. ¹⁹ Fi seba chak kama ayen, fi baga a chim nuru waai ale chen be Naawen siuku po la kpagi ya. Fi a nye ase ka bolim la a te baai ale bo legini po

la? ²⁰ Fi a weeni ayen fi baga nuru baai ale ka betta ale bipaaluk a sak kama? Fi be seba fi puuk po a chak ayen, fi ale ta Naawen Sinsaŋa la, fi ta yam meena ale wensie meena kama? ²¹ Nyaŋa de meena abe dan ka wensie ale fi waai ale a sak nuruba la, ka boa ate fi kan sak fi deŋa? Ti a sak nuruba a weeni ayen, "Kan zu", alege fi deŋ a zu? ²² Fi a sak nuruba a weeni ayen, "Kan nye kabonŋsa". Alege me le bek fu ayen fi deŋ a nye yaa fi kan nye? Fi kisi bogta kama alege mi a le begi fu ayen, "Fi deŋ a zu ŋanta a ta nyini welensa jigi a nyini yaa fi kan zu a ta a nyini? ²³ Fi ta zupagruk kama ale Naawen Sinsaŋa, alege a kaasi ŋa. Kaasika de a basi ate Naawen a nya chivie a yaa wa kan nya." ²⁴ Ba be ŋmarisi Naawen gbanŋka po kama ayen "Baai ale kan daa Juuba la, a kaasi Naawen yoi kama nama Juuma nyinŋ."

²⁵ Nama Juuma dan gebi ni yoaŋa ale a va Moosis Sinsaŋa, ni yoaŋa gebika ta kiri kama. Alege ni dan a kaasi wa Sinsaŋa ni a nye ase ni an gebi ni yoaŋa kama la. ²⁶ Nuruba abe dan kan gebi ba yoa ale ge a va dii ate Moosis Sinsaŋa a weeni ayen nuruba a nye la, Naawen le nya ba ase ba gebi ba yoaŋa kama la. ²⁷ Nama ta Moosis Sinsaŋa kama ate ŋa ŋmarisi dua. Ni be a gebi ni yoaŋa me kama. Alege Sinsaŋa ate ni ta la ale ni ale a gebi ni yoaŋa la, ni kan diem a va Moosis Sinsaŋa ale a weeni dii la. Alege baai ale kan gebi ba yoaŋa la, bala gela a va Moosis Sinsaŋa ale a weeni dii la kama alege ba ka ŋa. Ba be ale a nye nna la a basi kama ate ba biisi a gaam nama Juuma. ²⁸ Basi ate m bek ni beŋŋa de ayen, ka wana deŋ ale potim ka Juu? Ka waai ale gebi wa yoari la ale Juu? Nuru peelim nyeka nyiini a kan sak kama ayen nuru wala a sum ale Juu. Ku be daa fi nin gebi fi yoari ale a sak ayen fi sum ka Juu. ²⁹ Alege waai ale sum ka Juu la ale waai ale va Sinsaŋa a ta nyini wa sunum po la. Ku kiri me ale fi an gebi ka fi yoanni nyiini ayen ku sak ayen fi sum ka Juu alege ku kiri ale, fi pa ka fi sunummu a te Naawen. Gebika abe ka gebi kaai ate

Naawen Chiika a gebi fi sunummu la, daa fi nyinƙa wariya. Nuruwa de choa abe kan nya pimpauk nuruba jigi, alege ka Naawen pimpauk nyiini ate wa a nya.

3

¹ Ku nyuenta abe ale boa ase fi nin ka Juu? Fi gaam waai ale kan daa Juu la kama? Ka boan nyuenta ate ba a nya ku po ale ba ale gebi ba yoanƙa la? ² Juuma ta nyuenta kama wie yegayega po a gaam baai ale kan daa Juuba la. Ni basi ate m liƙ weeni a sak ni ayen Naawen jam pa wa wienƙa ka a nyo ka Juuma nisima po. ³ Alege ni basi ate m bek ni ayen ase Juuma gela a daam dan kan ta wensie ale Naawen, nyaku de a sak kama ayen Naawen me a kan ta wensie? ⁴ Aaya, waai meena abe dan poom ka velinwendik, Naawen kasim ka wensie nyonƙo. Ase ba ale nyamarisi wa gbanƙa po ayen,

“Ba le weeni kama ayen wa wienƙa ka wensie.

Ba dan jam bo wa buusa, ba le bo te wa kama.”

⁵ Ase ti tuimbaata a dan basi ate nuruba a nya Naawen welensaƙa, ku be ka wabiok wa ase Naawen a nin te ti waalika ti tuimbaataƙa nyinƙa? Mi a biisi kama ase nuru ale a biisi dii la. ⁶ Aaya, Naawen a dan kan daa wensie Naawen ya, wa le nyɛ ka se a bo tenƙa demma buusa?

⁷ Nuru abe nyaman baga a weeni kama ayen, “Mi ale kan ta wensie la a basi kama ate nuruba a nya Naawen wensienƙa a yaa a te wa zula dila nyinƙa? Ku be dan ka dila, Naawen nyɛ ka se a baga a bo buusa a mini mi tuimbaata nyonƙowa?” ⁸ Ku be dan ka dila me, ka boa ale soa ate ni kan kasim a tom tuimbaata ate wamanƙsa nyini nƙa po a nyini? Nuruba gela a toarinƙ mi kama a weeni ayen ka mi ale a weeni wannu de choawa. Toarinƙa de abe ka leeta a te mu. Naawen abe dan bo buusa, ku magsi ka wa bo mini ba.

⁹ Dila nyinƙ la, tama baai ale ka Juuba la, tama chim ka nuru welensa a gaam baai ale kan daa Juuba la? Aaya. M poom weeni a sak ni kama ayen biem ale soa baai ale ka Juuba la, ale baai ale kan daa

Juuba la meena. ¹⁰ Ba nyamarisi Naawen gbanƙa po ayen,
“Nuru yey bola karo a chim wayorisisima nyonƙo,

¹¹ Nuru karo me a ta yammɔa.

Nuru karo a yaali ayen wa zuli Naawen ya.

¹² Waai meena chey wensie siuku po a be kama
ale chim nuru kayaata me.

Nuru yey bola karo a tom tuimmanƙsa.

¹³ Ba noanƙa a biisi ka wa kaasima wie nyiini.

Nya sueri ale ka venta nyiini.

Ba biika ka leeta nna ase ka waapiisa domka la.

¹⁴ Ba biik po ka kikaasa nyiini nna yegayega.

¹⁵ Ba kan bola a beni ale ge a ko nuru.

¹⁶ Juijui meena ate ba a chey la, ba a basi ka kaasunƙ ale ninam ku jigini.

¹⁷ Ba ze siuk kuui ate suyogini a boro la.

¹⁸ Ba be kan te Naawen zula me.”

¹⁹ Ti seba ayen Juuma pe kama ayen ba le va Moosis Sinsanƙa ale a weeni dii meena la. Dila nyinƙ la, Sinsanƙa ale a weeni dii meena la a chey ka bala jigi. Naawen nyɛ ku ka dila ayen waai meena a nya wa dek kaasunƙu. Nuru be kan ta wari a weeni wannu de po. ²⁰ Dila nyinƙ la, nuru dan va Naawen Sinsanƙa ale a weeni dii la, dila kan basi ate wa a chim wayorisisima nyonƙo Naawen jigiyaa. Alege Naawen Sinsanƙa weeni a sak ti kama biem ale ka dii la.

²¹ Alege yogyogla de Naawen a pa sak wa le wa nyɛ dii ate nuruba a chim wayorisisima nyam la kama. Moosis Sinsanƙa ale Naawen biisiteeroma a biisi dila wari kama, alege ku ka wari a nyɛ ale Moosis Sinsanƙa. ²² Alege ka waai meena ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ate wa a nyɛ ate nuru wala choa a chim wayorisisima nyonƙo wa Naawen jigi. Boan nyinƙa, lukka karo ale Juu ale waai ale kan daa Juu la. ²³ Nurubiik meena abe tom kaasi kama, a yaa yalima ale Naawen zulaƙa. ²⁴ Alege Naawen tiirim niaka nyinƙ ate ti chim wayorisisima nyam Yeezu Kirisita nyinƙ. ²⁵⁻²⁶ Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaataƙa nyinƙ

ayen ti dan ta siaka ale wa, ti le nya vonjeka. Naawen nye nna kama ayen ku sak nuruba ayen wa, Naawen, ka wayorisima nyɔɔ. Diipo ate Yeezu an diem jam kpi la, Naawen jam ta chichiiba kama a yik wa dek an namsi nuruba ba wabaata nyiɔɔ. Alege yogyogla de, Yeezu kummu nyiɔɔ ate Naawen yaa nya nurubiik wabaataɔa zuk ayen ku sak ayen Naawen ka wayorisima nyɔɔ. Ku be a sak kama ayen wa ka wayorisima nyɔɔ ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, wa basi kama ate ba chim wayorisima nyam.

²⁷ Be ka boan nyiɔɔ ate ni a nak kuusa? Kuusa nakka karo. Be ka boan ale soa ate kuusa nakka karo? Ku ka Moosis Sinsaɔɔa ale a weeni ti ayen ti nye dii la nyiɔɔa? Aaya. Ku ka siaka ale Yeezu nyiɔɔ. ²⁸ Boan nyiɔɔa, ti yaa бага a weeni kama ale seba chak me ayen ku daa Moosis Sinsaɔɔa vaka nyiɔɔ ale soa ate nuru a chim wayorisima nyɔɔ, alege ka wa siaka nyiini ale Naawen ale бага a nye ate kula nyɔɔwa a chim wayorisima nyɔɔ. ²⁹ Ti бага a weeni ayen Naawen ka Juuma nyiini Naawen ya? Aaya. Wa ka baai ale kan daa Juuba la me Naawen. ³⁰ Dii nyiɔɔ la, Naawen ka Naawen yer dekki. Naawen va ka boan nyiɔɔ a nye ate Juu a chim wayorisima nyɔɔ? Ka wa siaka nyiɔɔ. Wa be va ka boan nyiɔɔ me a nye ate waai ale kan daa Juu la a chim wayorisima nyɔɔ? Ka wa me siaka nyiɔɔ. ³¹ Nyaku de be a sak kama ayen tama siaka a nye kama ate Moosis Sinsaɔɔa ka kiriya? Aaya. Ku a sak kama ayen wensie bo ɔa po kama.

4

¹ Ku be dan ka dila, ti ta ka boan wari ayen ti weeni a magsi chaab ale ti kokpienka Abraham? ² Naawen daam a dan nya ka Abraham tuimmanɔa nyiini a yaa weeni ayen wa ka wayorisima nyɔɔ, ɔala nyiɔɔ, Abraham daam ate te wa dek ka pimpauk. Alege wa an jam бага a zaani Naawen niɔɔ a pak wa dega. ³ Boan nyiɔɔa, ba ɔmarisi wa wie kama Naawen gbanɔa po ayen, “Abraham jam ta siaka kama ale Naawen. Dila ale

soa ate Naawen jam nye ate wa chim wayorisima nyɔɔ.” Nyaku de ka tiirim, ku daa wari ate wa nye. ⁴ Nuru dan pa nuru ayen wa tom a te wa ale ge ate wa tuni wa, nuruwa a tuni wa kama tutuna ɔaai ate wa a tuni wa la. Tutunaɔa de daa tiirimɔa. ⁵ Siuk kula po, waai a dan pa wa tuimmanɔa a ta jam Naawen jigi ayen ɔala nyiɔɔ Naawen nye ate wa chim wayorisima nyɔɔ, Naawen kan nye dila ase tutuna la a te wa. Ku ka tiirim. Siuk kuui nyiini ate Naawen a nye ate nuru a chim wayorisima nyɔɔ la ale siaka nyiini ale wa. Dii nyiɔɔ la, wa ka waai ale a nye ate wabaata nyam a chim wayorisima nyam ba siaka ale wa nyiɔɔ la. ⁶ Ti kokpienka Deevide ale jam weeni dii la kiri ale la me ayen nuru waai ate Naawen a kan nya wa tuima alege a nye ate wa a chim wayorisima nyɔɔ la, kula nyɔɔwa sui abe le peenti ka nna yegayega. ⁷ Wa ale weeni dii Naawen gbanɔa po la ale nna ayen,

“Nuru baai ate Naawen a vonj ba wabaataɔa a te ba la, ba sue le peenti kama.

Wa a dushi ba wabaataɔa a basi kama.

⁸ Nuru waai ate Naawen a kan ta wa wabaataɔa la, a ta supeentik kama.”

⁹ Be ka baai ale a gebi ba yoana la nyiini ale ta supeentiga? Yaa baai me ale kan a gebi la ta supeentik kama? Aaya. Ba meena ta supeentik kama. M poom liɔɔ weeni sak ni kama a ta nyini Naawen gbanɔa po a magsi chaab ale Abraham ale ta siaka dii ale Naawen la. Ka siaka de nyiɔɔ ale soa ate Naawen nye ate wa chim wayorisima nyɔɔ. ¹⁰ Ka dimpo ate Naawen wi Abraham ayen wa yaa ka wayorisima nyɔɔ? Ka diipo ate wa gebi wa yoanni la yaa ka diipo ate wa an diem gebi la? Naawen jam nye ate wa chim wayorisima nyɔɔ ale ge jigi ate wa gebi wa yoanni. ¹¹ Gebika de abe jam a sak kama ayen ka wa siaka ale Naawen nyiɔɔ ale soa ate wa wi wa ayen wayorisima nyɔɔ ale ge ate wa yaa gebi wa yoanni. Dila abe ale soa ate baai meena ale ta siaka ale Naawen alege an gebi ba yoana, ate Naawen nye ate ba chim wayorisima

nyam la, a baga a wi Abraham ayen ba ko. ¹² Baai me ale gebi ba yoana la a wi Abraham ayen ba ko ase ba a nin ta siaka ale Naawen ase Abraham la, alege ate wa yaa gebi wa yoanni la.

¹³ Naawen jam puulim kama ayen Abraham ale wa naanbisana le jam soa ka tenka meena. Ku be jam daa Abraham ale jam va Moosis Sinsanña la nyinña. Ku jam ka Abraham ale ta siaka ale Naawen ate wa nye ate wa chim wayorisima nyonon la nyin ale soa ate wa jam puulim dila. ¹⁴ Ku be dan ka nuru baai ale a va Moosis Sinsanña la le ba soa tenka, nurubiik siaka ale Naawen ka kiri ya ate Naawen puulim ka a chim kinla nyin. ¹⁵ Naawen ta supuurim kama ale baai ale kan a va wa sinsanña la. Wa be le te ba ka waalika. Sinsanña abe dan kan karo, nuruba ate an baga le zeri na.

¹⁶ Ka boan ale soa ate Naawen le nye ate ti chim wayorisima nyam ti siaka nyinña? Dii nyin ale soa ate wa le nye dila la ale wa ale puulim ayen wa le niak ti wa niaka nyin la. Dii abe le pa a san la ale, pumpuulimana de le sum chim ka wensie a te Abraham naanbisana meena baai ale ta siaka ase Abraham dek la. Baai ale va Sinsanña ale baai ale kan va na la. Dii nyin la, Abraham ka tama meena ko ¹⁷ ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen, “Ka mi ale nye ate fi chim nuru boari ko.” Dila nyin la, Naawen jigi, wa ka tama ko. Abraham dek abe jam ta siaka kama ale Naawenni de waai ale a nak kpilima a yiri kum po a te ba vum la. Wa be ka waai ale a basi ate jaab buui ale kan boro la a boro. ¹⁸ Ase Naawen ale weeni Abraham ayen wa le basi ate wa biak biik a yaa ta naanbisa yegayega la, Abraham jam ta siaka ale yiila Naawen jigi kama alege ku an poom jam magsi ayen wa ta siaka ale yiila dila po. Alege ku sum jam chim ka wensie ate Abraham chim nuru boari ko ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen wa bisana le piisi ase ka chinmarisana la. ¹⁹ Dila powa, Abraham jam boro a moata ka bena kook, alege wa powa Saara an diem jam biaya. Abraham jam

poli wa dek jigi kama a yaa weeni wa dek ayen, “Mi poom moata ka kum. M powa me a kan biagi”, alege Abraham siaka ale Naawen an diem jam balinnya. ²⁰ Wa jam ka chichama ale Naawen ya. Wa siaka jam te wa ka pagrim ate wa a te Naawen zula. ²¹ Wa jam seba chak kama ayen Naawen baga a nye wa ale puulim ayen wa nye dii la kama. ²² Wa siaka nyin ale soa ate Naawen nye ate wa chim wayorisima nyonon. ²³ Ba ale nmarisi dii Naawen gbanƙa po ayen m nye ate Abraham chim wayorisima nyonon la, ba an nmarisi kama a te wa dek wa nyiini alege, ²⁴⁻²⁵ ka tama me nyin ate ba nmarisi dila. Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaatana nyin. Wa be nak wa kama a yiti kum po ate ti yaa chim wayorisima nyam. Dila nyin la, ti be dan ta siaka ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la, Naawen le nye ate tama me chim ka wayorisima nyam.

5

¹ Dila nyin la, ku ka ti siaka nyin ale soa ate Naawen baga nye ate ti chim wayorisima nyam. Dila abe le soa ate tama va Yeezu Kirisita nyin ate tama ale Naawen a yaa ta noayen ale masim ale chaab. ² Ti siaka ale Yeezu Kirisita nyin me abe le soa ate ti baga a nya Naawen niaka nyeka ate wa ta ale ti la. Wa te ti ka yiila ale supeentik ayen da yen po Naawen ale tama le jam maa chaab a ta Naawen zula. ³ Daa ti ale maa chaab ale wa a ta wa zula la ale basi ate ti sue peenti, alege nuruba dan poom basi ate ti a nam, ti sue le peenti kama. Dii nyin la, tama seba ayen ninammu de a basi kama ate ti a ta chichiiba ninammu po. ⁴ Ti sudunmana a basi kama ate ti a chim wensie nyam. Nyaku de abe a te ti ka yiila naai ate m poom weeni la. Yiilana de abe daa kinla nyinña. ⁵ Naawen pa wa Chiika nyo ka ti suniima po nalimnyiini. Chiika abe ale Naawen tiirim ate wa pa te tama. Wa be va ka Chiika de nyin a pa wa yaalika a sueri ti suniimana. Dila ale soa ate yiila naai ate ti ta la daa kinla nyinña. ⁶ Dila po, dila po, ti an jam ta pagrim a maari ti dega. Alege ka da dii dai ate

Naawen lueri la ate Yeezu yaa zaani tama tuimbaata nyamma nanjkula po a kpi te ti. ⁷ Nuru dan chim nuru man, da dii dai nuru wa choa a baga a siak kama ayen wa zaani wa nanjkula po a kpi te kula nyɔɔwa. Alege ku pagra kama ate nuru nye dila. ⁸ Alege tama baai me ale ka wabaata nyam la, Yeezu Kirisita zaani ka tama nanjkula po a kpi te ti. Nyaku de abe a sak ka Naawen ale ta yaalika nalimnyiini ale ti dii la. ⁹ Wa kummu nyin abe ale soa ate Naawen baga a nye ate ti a chim wayɔrisima nyam. Ase Naawen dan baga a nye ate tama a chim wayɔrisima nyam Yeezu kumu nyin, be ka boa le ku kasi ate wa kan vari ti waali kaai ate wa le te ti la po a basi Yeezu nyinɔa? ¹⁰ Ti jam ka Naawen dachaasa, alege yɔgyɔgla de, wa va ka wa biika kummu nyin a nye ate ti nman chim wa dɔaba. Wa biika abe dan baga a nye nyaku de, ka boa le ku kasi ate yɔgyɔgla de wa ale vua la wa an baga a te varibasika? ¹¹ Daa ku meena abe ale dila. Wa dii ale nman gum du la ale, Naawen basi kama ate ti sue peenti nna yegayega ale wa ale va ti nyɔɔwa Yeezu Kirisita nyin a nye dii a te ti la. Yɔgyɔgla de be ka Yeezu Kirisita ale nye ate tama chim Naawen dɔaba.

¹² Nuru yen ale jam bo tenzuk de dila po dila po. Wa yoi jam ale Adam. Biem va ka nuru yenka de jigi a jam tenzuk de meena. Biemu de abe ale soa ate kum jam nurubiik meena jigi. Dila be ale soa ate baai meena ale va wa njan la a kpi. Boan nyinɔa, ti meena tom ka biem. ¹³ Biem lin jam boro kama ale ge ku njan nyin ate Naawen yaa pa wa Sinsanɔa a te ba. Wa sinsanɔa ale kan diem jam boro diipo la, wa an jam a chiini wabaata. ¹⁴ Alege a ta nyini diipo ate Adam boro la, a ta jam paari diipo ate Naawen jam pa wa sinsanɔa a te Moosis la, nuruba jam a kpi kama. Baai me ale jam poom kan zeri Naawen noai ase Adam ale nye dii la, ba me jam a kpi kama.

Alege Naawen jam poli kama ayen Adam nyeka a sak ti wari a magsi chaab ale waai le ayen wa jam la. ¹⁵ Naawen tiirimu ale Adam ale zeri wa noai dii la a daa bunyi. Ase se la? Nuru yen ale

zeri Naawen noai la nyin ale soa ate nuru boari kpi. Alege Naawen niaka a gaam ka nna yegayega. Wa tiirim buui ate wa pa te nuru boari la, wa va ka nuru yenka Yeezu Kirisita niaka nyin a te wa tiirimu nuru boanni. ¹⁶ Adam ale jam tom biemu la, ka boan ale nye ya? Be ka boan jaab ale nye ase Naawen ale va wa niaka nyin a te ti wa tiirimu la? Be nya, Adam zeri Naawen noai kama ate Naawen a bo ba buusa. Naawen be ale va wa niaka nyin a te ti wa tiirimu la, wa yaa weeni ayen nurubiik yaa a chim wayɔrisima nyɔɔ Yeezu nyin. ¹⁷ Nuru yenka ale zeri Naawen la nyin ale soa ate kum a jam. Alege nuru yenka Yeezu Kirisita ale nye dii a te nurubiik la a zuak gaam taam kama. Baai meena abe ale a tuesi wa niaka yegayega ka de ale wa ale nye ate nuruba a chim wayɔrisima nyam la, ka wa tiirim ale la ate wa pa te ba. Bala abe le va ka Yeezu Kirisita nyin a ta nyuvuri. Ba le chim ka nalima me.

¹⁸ Siuk kula po, nuru yenka ale zeri Naawen noai ate dila basi ate Naawen a bo ba buusa, siuk kula po degadega ate nuru yen waai ale siak a te Naawen noanni la a basi ate waai meena a baga a chim wayɔrisima nyam a nya varibasika ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁹ Nuru yen ale jam zeri Naawen noai vaka la, dila basi kama ate nuru boari chim tuimbaata nyam wala nyin. Nuru yen me ale jam va Naawen noai la dila basi kama ate Naawen nye ate nuru boari chim wayɔrisima nyam.

²⁰ Naawen te wa sinsanɔa Juuma kama ayen ba seba ayen ba ale kasim jam a nye wie njaai la ba a zeri ka wa noai. Alege nurubiik biemu ale nmasi chim a gum du la, Naawen niaka me a nmasi chim a gum du kama. ²¹ Dila nyin la, biem ale va ka kum nyin a soa nurubiik la, Naawen niaka me a va ka wayɔrisima nyin a soa nurubiik dii nyin la, ka wa niaka nyin ale soa ate ti chim wayɔrisima nyam. Dila abe basi kama ate ti yaa va Yeezu Kirisita ti Nyɔɔwa nyin a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

6

¹ Ku be dan ka dila, ti le weeni ka boa?

Ku magsi ayen ti kasim a tom tuimbaata taam wuu ate Naawen kasim ta wa niaka ale ti a gum du? ² Aawo. Dii nyin la, biem jigi, ti kpi kama. Dila nyin la, ku an magsi ayen ti nman a nye ase biem jigi ti vua kama la. ³ Mi a yaali kama ayen ni seba ayen ba ale te ti soka ayen tama ale Yeezu Kirisita chim bunyi la, ku a nye ase tama ale wa maa chaab a kpi kama la. ⁴ Ba ale te ti soka la, ku a nye ase ba gu tama ale wa a gum ka chaab la. Alege Naawen ti kowa a nak Yeezu a yiri kum po kama ale pagrim. Tama me abe yiri kum po kama ayen tama me ta nyuvuri paali. Ti nman ka ti nye kpakka.

⁵ Ti be dan siak ayen tama ale wa maa chaab kpi kama, ti бага a siak kama me ayen Naawen le nak ti kama a yiri kum po ase wa ale nak wa a yiri kum po dii la. ⁶ Tama be seba kama ayen ti nye kpakka a maa chaab a kpi kama ale Yeezu wa jabarimu nyin ayen pagrim buui ale soa ate ti nye kpakka de a tom biem tuima la a yaa kaasi ate ti kan nman chim biem yomma. ⁷ Tama dek abe seba ayen nuru yomo dan kpi, wa nyonowa an nman бага a fe wa. Siuk kula po, tama nye kpakka abe kpi kama. Biem an nman бага a fe ti. ⁸ Tama ale Yeezu abe ale maa chaab kpi la, ti ta siaka kama ayen wa ale vua la, tama me vua kama. ⁹ Naawen ale nak Yeezu yiri kum po. Tama me abe seba kama ayen Yeezu abe kan nman kpi. Kum be nman ka pagrim wa zuwa. ¹⁰ Wa kpi ka bunyi dekki. Wa be kpi kama ayen biem kan nman ta pagrim. Yogyogla de, wa vua kama ate Naawen soa wa. ¹¹ Siuk kula po, ni ta ku ni zuima po ayen biem jigi, ni kpi kama. Naawen jigi me, ni vua kama Yeezu Kirisita nyin.

¹² Ni kan basi ate biem soa ni, bu le nye kama ate ni a nye ni nyinsaṅa ale a yaali waba tii la. ¹³ Ni be kan pa ni nyinsaṅa juijuiya a te biem wa ate bu nye ate nyinka kabta a tom tuimbaata. Alege, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a te Naawen ase nuru baai ale nyini kum po a nyini vum po dii la, a yaa pa ni dek a te Naawen ate wa pa ni a tom wayorisima tuima. ¹⁴ Boan nyinṅa, biem a kan nman chim ni nyonṅ a soa ni dii nyin la, ni an

boro ka Moosis Sinsaṅa ale a weeni ni ayen ni a nye dii la nyinṅa, alege, ni boro ka Naawen ale va wa niaka nyin a nye jaab buui a te ni la nyin.

¹⁵ Ku be dan ka wensie ayen ti an boro ka Moosis Sinsaṅa ale a weeni ti ayen ti nye dii la, ku be nala kama ate ti kasim a tom tuimbaata ale ge a poli ayen ti boro ka Naawen niaka nyinṅa? Aaya. ¹⁶ Nama ze ayen fi dan pa fi dek a te nuru ayen fi a siak wa noai, fi a chim ka kula nyonowa yomo? Nama be dan pa ni dek a te biem tuima ni a chim ka biem yom. Dila be a basi ate ni a kpi kama. Alege ni dan pa ni dek a te Naawen a va wa noai, ni a chim ka wa yom ate dila basi ate ni chim wayorisima nyam. ¹⁷ Ni jam ka biem yom, alege yogyogla de, mi a nye Naawen jiam nalimnyiini boan nyinṅa, ni siak kama ale ni suniima meena a te wensie sinsak ṅaai ate ni nya la. ¹⁸ Naawen vari ni kama biem nisa po a basi ale ge ate ni yaa chim yom a tom wa maṅsa. ¹⁹ Ku pagra kama ate ni miṅ wienṅa de kiri a chak. Dila ale soa ate m pa yomowa ale wa nyonowa a magsi a sak ni la. Ni nya de, dila po dila po, ni jam pa ka ni dek meena ase yom la a te tuimbaata ale gaasa tuima. Siuk kula po degadega, ku a fe kama yogyogla de ayen ni pa ni dek meena ase yom la a te wayorisima tuima ate ni sum chim Naawen wensie nuruba.

²⁰ Ni ale jam ka biem yom la, wayorisima an jam soa ni. ²¹ Ku be ale jam ka dii ni jigi la, be ka boan jaab nyuenta ate ni jam nya? Ni jam nya ka chivie nyiini. Wienṅa de ṅaai abe ale basi ate ni yaa ta chivie la, wa ṅala abe le ṅa basi ate ni kpi ase ni nin diem a tom ṅa. ²² Alege yogyogla de, Naawen vari ni a ta nyini biem po a nyini kama. Ni ka wala yom yogla. Ni nyuentaṅa abe ale boa? Nyuentaṅa ale, ni yaa sum chim ka wa yom baai ale welema la. Ni be le nya ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ²³ Boan nyinṅa, biem tutuna ale kum a te nuruba. Alege Naawen tiirimu ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka ate wa pa di a va Yeezu Kirisita ti Nyonowa nyin a te nuruba la.

7

¹ M suaata, nama baai ale seba sinsanṅa la, ni basi ate m bek ni wannu de ayen, nuru waai ale kpi la sinsanṅa a diem soa wa kama? Aaya. Na an ḡman soa wa. ² Sinsanṅa a weeni kama ayen nipok dan yali chora, ku a fe kama ayen wa ale wa chorowa a boro ale chaab. Alege wa chorowa dan kpi wa yaa ta siuk kama a yali chora wa choa. ³ Wa chorowa dan boro ale ge ate wa ḡman goa ale nidɔa wa choa, nuruba le wi wa ayen wa ka kabon nyeerik. Wa chorowa be dan kpi, sinsanṅa ḡman ka pagrim wa jigiya. Wa dan yali chora wa choa, wa daa kabon nyeeriga. ⁴ M suaata, ase nipowa chorowa ale kpi ate wa ta siuk a yali nidɔa wa choa la, dila degadega me Sinsanṅa jigi, ni yaa kpi kama ate ni yaa gum chaab ale ka Yeezu. Sinsanṅa an ḡman soa ni. Yogyɔgla de, Yeezu Kirisita waai ate Naawen nak wa yiri kum po la, ale soa ti. Naawen nye dila kama ayen ti a tom tuimmanṅa a te wa. ⁵ Diipo ate ti jam boro a va ti dek siuku la, Sinsanṅa kasim jam basi kama ate ti nyinṅa kabta togatogaka ale a yaali dii la a jam bo ti nyinṅa po ayen ti a tom tuim ḡnai le ḡna basi ate ti kpi la. ⁶ Alege yogyɔgla de, Moosis Sinsanṅa ḡnai ale jam yik ti a tara nna kenken la, an ḡman soa ti. Dii nyin la, Sinsanṅa jigi tama kpi kama. Na an ḡman soa ti. Dila nyin la, yogyɔgla de, ti kan ḡman a va Sinsanṅa su kpakka ale a weeni ti dii la a tom a te Naawen ya, alege ti a va ka Naawen Chiika su paaluku ale a weeni dii la a tom a te Naawen. ⁷ Ku be dan ka dila ti be le weeni ka boa? Ti baga a weeni ayen Moosis Sinsanṅa an nala? Aaya. Alege Moosis Sinsanṅa a daam dan kan jam ya, m daam ate an baga a min ayen m jam a tom ka wabaata. Basi ate m pa m dek a magsi ayen, Sinsanṅa a daam dan kan sak mu ayen m kan a yaali m vaanchoa jaabɔa, m te an baga a min dila. ⁸ Biem a yaa be va ka sinsak ḡnai nyin ate m weeni la a nya siuk a basi ate ḡnan yaalik popola meena togatoga a yaa jam mi jigi. Boan nyinṅa, sinsanṅa a daam dan kan karo biem a nye ase ka jakpiuk la. ⁹ Diipo ate mi jam ze

sinsanṅa wensienṅa chak la, dila powa m vua kama. Alege sinsanṅa ale jam jam la ate biem yaa yiri vua, ¹⁰ ate mi yaa kpi. Sinsanṅa degadega ḡnai ale ayen ḡna le te mu vum la ḡnala degadega abe ale ta kum a jam mi jigi. ¹¹ Boan nyinṅa, biem va ka sinsak ḡnala nyin a nya siuk a paasi mi a yaa ko.

¹² Dila nyin la, Sinsanṅa meena welema kama. Na dinyi dinyi a welema kama ale chim wayorisima ale ḡman chim waman me a te nuruba. ¹³ Nyaku de abe a sak kama ayen wa dii ale chim waman la ta ka kum a jam mi jigi ya? Aaya. Ku ka biem nyiini ale nye dila. Bu pa ka jaab manka a nye ate kum jam mi jigi ayen ku sak ayen biem a sum ka biem. Siuk kula po, biem abe va ka sinsanṅa po gela ayen ḡna sak ayen biem a sum ka biem nalimnyiini.

¹⁴ Ti seba ayen Sinsanṅa va kama ale Naawen Chiika ale a yaali dii la, alege mi kasim va ka m dek nyinṅa ale a yaali dii la. Mi ka biem yomo. ¹⁵ Mi ze mi dek ale a tom dii la. Boan nyinṅa, mi an baga a nye wa dii ate mi a yaali ayen m nye la, alege m goanti a nye ka wa dii ate mi kisa a kan yaali di nyeka la. ¹⁶ Dila nyin la, yogyɔgla de, m be dan a nye dii ate m kan yaali ayen m nye la, m siak kama ayen Sinsanṅa ka wamanṅa. ¹⁷ Dila nyin la, ku a sak ase daa mi ale nye wa dila la, alege ka biem buui ale bo m po la ale a nye dila. ¹⁸ Boan nyinṅa, mi seba kama ayen waman ka mi nyinṅa po. Boan nyinṅa, m kasim a yaali kama ayen mi a tom wamanṅa alege mi an baga a nye. ¹⁹ Mi kan nye waman kaai ate mi a yaali ayen m nye la, m goanti a nye ka wabiok kuui ate mi kan yaali ayen m nye la. ²⁰ M be dan a tom dii ate m kan yaali ayen m tom la, ku a sak ase daa mi ale a tom dila la, alege ka biem buui ale bo m nyinṅa po la ale a tom dila.

²¹ Dila nyin la, ku a nye ase nyeka de a yaa ale a tom tuima mi nyinṅa po la. Mi dan a yaali ayen m nye waman, wabiok nyiini ate mi a nye. ²² Mi popola po, ku a te mu ka popeentik ayen mi a tom sinsanṅa ale a weeni dii la. ²³ Alege m nya ale ka nye ka choa ale boro a tom m

nyinƙa po. Nyeka de ka biem nye kaai ale a nye kpaliƙ ale nye kaai ate mi popolaƙa a yaali la, a yaa basi ate m chim ƙa yomo. ²⁴ Oo, ka boan jaab chivie ale a de mu nna! Ka wana ale wa vari mu a ta nyini nyinƙa de ale basi ate mi a kpi la po? ²⁵ M va Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa nyin a nye Naawen jiam.

Ku abe ale ka dii la ale la. Mi dek jigi, m popola po, mi a tom sinsaƙƙa ale a weeni dii la kama, alege mi nyinƙa a tom ka biem sinsaƙƙa ale a weeni dii la.

8

¹ Yɔgyɔgla de, baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, Naawen a kan te ba waalika, ² boan nyinƙa, biem ale kum nyeka a daam yik ti a lik kama. Alege yɔgyɔgla de, Naawen Chiika nyeka vari ti basi kama. Naawen Chiika de va ka Yeezu Kirisita nyin a te mu vum. ³ Naawen nye dii ate Sinsaƙƙa an jam baga a nye la kama. Ɗa an jam baga a nye dila dii nyin la, tama dek nyinƙa ale a yaali dii la a basi kama ate ka wobsa. Naawen tom ka wa dek biika ate wa sin jam tenzuk de a neensi nurubiik a yaa nye ate biem ƙman ka pagrimɔa. ⁴ Naawen nye dila kama ayen tama baai ale a va Naawen Chiika ale a yaali dii la, a kan a va tama nurubiik nyeka ale a yaali dii la, alege ka ti a va wayɔrisima wienja ate Sinsaƙƙa a weeni ayen ti nye la. ⁵ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la, a pa ba popola meena a te ka popola ƙala chaab. Baai me ale a va Naawen Chiika nyeka la, pa ba popola meena a te ka Naawen Chiika wie. ⁶ Waai abe dan basi ate nurubiik nyeka yaalika a soa wa popola meena, dila ku ta wa a cheƙ ka kum po. Waai me abe dan basi ate Naawen Chiika a soa wa popolaƙa meena, dila a ta ka vum ale masim a jam wa jigi. ⁷ Boan nyinƙa, waai abe dan basi ate wa dek nurubiik nyeka yaalika a soa wa, wala choa ka Naawen dachiak. Wa kan va sinsaƙƙa ale a weeni dii la. Wa be an poom baga me le va ƙa ale a weeni wa dii la. ⁸ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka yaalika ale a weeni ba dii la, an baga a nye ate Naawen sui a peenti.

⁹ Alege nama kan va daa nurubiik nyeka yaalika ale a weeni dii la. Nama va ka Naawen Chiika ale a weeni ni dii la, ase ku dan sum ka wensie ayen wa bo ni suniima po. Waai ale kan ta Kirisitawa Chiika la, Kirisitawa an soa wa. ¹⁰ Alege Kirisitawa a dan bo fi sunum po, nyinƙa kpi kama biem nyin, alege fi chiika vua kama wayɔrisima nyin. ¹¹ Ase Naawen waai ale nak Yeezu a yiri kum po la, Naawen Chiika a dan bo ni suniima po, Naawen me le va ka wa Chiika waai ale bo ti suniima po la nyin a te ni tenzuk de nyinsaƙƙa vum.

¹² Dila nyin la, m suaata, nyaku de a sak kama ayen ku ka fifiok, alege ku daa ayen ti va ti dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la. ¹³ Dii nyin la, ni dan a va dila, ni le kpi kama. Alege ni dan pa Naawen Chiika pagrimu a ko ni dek nurubiik nyeka yaalika, ni le vuuk kama. ¹⁴ Baai ate Naawen Chiika de ba nin a sak ba la, ka Naawen bisa. ¹⁵ Boan nyinƙa, Naawen Chiika waai ate ni jam tuesi la, jam daa waai ale a basi ate ni ƙman a chim yom ate yɔgsum a yik ni la, alege wa jam ka waai ale a nye ate ni a chim Naawen bisa ate Naawen Chiika pagrim nyin ate ti baga a kaari a wi Naawen, ayen ti ko. ¹⁶ Diipo meena, ate ti a wi Naawen ayen ti ko la, ku ka Naawen Chiika ale a weeni ti ti suniima po ayen ti ka wa bisa. ¹⁷ Ti be dan ka wa bisa, da yeƙ po, ti be le jam soa ƙanta baai meena ate wa puulim ayen wa le pa te ti la kama. Tama ale Yeezu Kirisita abe le jam maa ka chaab a soa ƙanta baai ate wa puulim ayen wa le pa te wa la. Yɔgyɔgla de, tama abe dan maara a nam Yeezu Kirisita ninammu, da yeƙ po, tama ale wa le maa chaab a nya wa zulaƙa.

¹⁸ Mi a poli ayen nam kaai ate tama a nam yɔgyɔgla de la, ti an baga pa ka a magsi chaab ale Naawen zula ƙaai le ƙa nyini peelim da yeƙ ate ti nya ƙa la. ¹⁹ Ɗanta meena ate Naawen nye la, a kasim pii ka nyin a limsi ayen Naawen pa wa bisaƙa a ta nyini peelim a sak ba. ²⁰ Dii nyin la, Naawen jam basi kama ayen ƙanta meena ate wa nye la boka kan ta kiriya. Be daa ƙantaƙa dek potim nyeka

a yaase ba dek yaalika ate ku nye dila, alege ka Naawen yaalika ate wa basi ayen ba chim dila. Alege yiilana de a jam diem jam boro kama ²¹ ayen, nantana dek da yen po le soa ka ba dek nna fasiyaa ate nanta baai ale a basi ate nanta a poak la a kan nman soa ba. Ba le soa ka ba dek a yaa nya zula naai ate Naawen le pa te wa bisa na la. Soa m dekka de ate Naawen bisa na le nya. ²² Boan nyin na, ti seba kama ayen a zaani dila po dila po a ta jam paari jinla, nanta meena ate Naawen nye la a nusi kama ase nipok a nyiem ale boro a biak a nusi dii la. ²³ Daa bala nyiini ale a nusi dila, tama dek baai ale ta Naawen Chiika kaai ale ka Naawen tiirintana bunyi a lin jam tama jigi ayen ku sak ayen tiirin ti chaab a bo naan a cheena la, tama me a nusi kama ti puusa po ase ti ale a limsi ayen Naawen pa ti a chim wa bisa a yaa vari ti ti wanyi wanyi nyinka a basi ate ti soa ti dek nna fasiyaa la. ²⁴ Boan nyin na, ti ale jam nya varibasika la ate ti yaa ta yiilana de. Alege ni basi ate m weeni ayen ti be dan a yiili ale jaab buui ate ti ta ti nisima po la, yiila nala chaab abe sum daa yiila. Dii nyin la, ka wana ale a yiili ayen wa le nya jaab ate wa dan ga nya jaamu wa nisima po abe wa nman a yiili? ²⁵ Alege tama a dan ta yiila ayen ti le nya jaab buui ate ti ka la, ti a limsi kama ale chichiiba ayen ti le nya.

²⁶ Naawen Chiika me a maari ti kama ale ti wobsumu meena. Boan nyin na, ti ze ti le ti puusi Naawen ka dii ate ku magsi la. Naawen Chiika dek ale tagri tama zuk a nusi a biisi a saalim dii ale Naawen la, nuru karo a baga a lak noai a weeni. ²⁷ Naawen waai abe ale seba nurubiik sunum po ale ka dii la, ale seba Naawen Chiika popola ale ka dii la. Dii nyin la, Naawen Chiika ale tagri Naawen nuruma zuk a saalim wa a magsi chaab ale wa dek, Naawen ale a yaali dii la a te wa nuruma.

²⁸ Tama be seba kama ayen baai ale ta yaalika ale Naawen ate wa wi ba a magsi chaab ale wa dek popolana ale ka dii la, wie meena ale a nye ba jigi la wa a basi kama ate na a ta waman sa a jam. ²⁹ Dii

nyin la, Naawen poom lin jam seba ba kama a ta nyini ku piilimka po baai ale baai ate wa lueri ayen ba ta nye kaai choa ate wa biika ta la. Wa nye dila la kama ayen biika ta suaata nna yegayega a yaa chim ba so kpagi. ³⁰ Baai meena ate wa lueri la, wa wi ba kama me. Baai meena me ate wa wi la wa nye kama ate ba chim wayorisima nyam. Baai me ate wa nye ate ba chim wayorisima nyam la, ka zula ate wa te ba.

³¹ Ti be le weeni ka boan wari a magsi chaab ale nyaku de? Naawen abe dan za tama naan, ka wana le baga a nye ti wariya? ³² Naawen abe ale kan zeri wa dek biika nyin alege wa lak ka poi a pa wa a te tama meena la, ku a fe kama me ayen ti be seba chak ayen wa be dan baga a nye wannu de, wa kan mini ti jaab buui meena ate wa ta la. ³³ Nuru boro le tarin nuru baai ate Naawen lueri la ayen ba kaasi wariya? Aaya. Ka Naawen ale weeni ayen ba ka wayorisima nyam. ³⁴ Nuru be boro a baga a ta biisigaamka ale ba? Aaya. Yeezu Kirisita waai ale kpi a yiri kum po a yaa kala zula jigini Naawen ten la, tagri ka tama zuk a saalim wa a te ti. ³⁵ Ka boa ale baga a nye ate Yeezu Kirisita yaalika a basi tama? Ka daani ka yaa ninammoo, ya nuruba a nin basi ate ti nya ninam ti siaka nyin na yaa kummoo yaa jansa yaa nyigsika yaase kummoo? ³⁶ Ase ba ale nmarisi Naawen gban ka po ayen,

“Fi nyin ate tama kasim bo kum nisima po daa meena yok ale kantuen.

Ba ta tama a nye ase ka piisa ate ba ayen ba ko na la.”

³⁷ Alege nana de meena ale a nye ti jigi la, Yeezu Kirisita waai ale ta yaalika ale ti la, maari ti kama ate ti nak kpalinka a de nna chaalima. ³⁸ Dii nyin la, mi seba chak kama ayen kum yaase vum yaase sabiiloba yaase ten zuk de nalima yaase jinla wie yaase chum wie ³⁹ yaase jaab wenmazuk a yaase kpilun ten yaase jaab ka Naawen ale nye nanta baai meena la po a baga a nye ate yaali kaai ate Naawen va ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyin a tara ale tama la a basi ti.

9

¹ Yeezu Kirisita ale soa mu. Dila nyin la m kan velimu. M popolana njaai ate Naawen Chiika soa la me a weeni mu kama ayen m le a biisi dii la ka wensie ase, ² m nin weeni ayen m sui kaasi ka nna yegayega ate ku a nye nna ase nyindomma ate m tara ate na kan basi mu la. ³ Dii nyin ale soa ate m sunni kaasi la ale m dek nuruma baai ale ka m dek mabisa la nyin. Bala nyin ate mi a poli ayen ase Naawen daam ate ka te ka mi a poori mi ale Yeezu Kirisita a zaani togatoga. ⁴ Ba ka Izirali dem baai ate Naawen yeri te wa dek la. Poli nya Naawen ale nye dii a te Izirali demma la. Wa te ba ka siuk ayen ba chim wa bisa, wa pa wa dek a sak ba, wa ale ba a maa chaab puulim nye ka noayen, wa pa wa Sinsanja te ba, wa sak ba wensie siuku ate ba le va a puusi wa la, ba nya Naawen ale puulim ayen wa nye dii a te ba la kama. ⁵ Bala ale soa ti kokpiensana. Nurubiik biam jigi ka bala ale biak Yeezu Kirisita. Naawen waai ale soa nanta meena la a kasim a nya pimpauk taam wuu. Ku be nye dila.

⁶ M be kan weeni kama ayen Naawen ale pe ayen wa le nye dii la wa an nyeya. Wa nye kama. Dii nyin la, ba meena ka Izirali dem alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. ⁷ Ba meena ka Abraham njanbisa alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. Boan nyinja, Naawen weeni Abraham kama ayen, "Ka Aizik njanbisa le ba chim fi bisa." ⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen daa nidoa ale nipok ale biak be sii la ale basi ate ku a sak waai ale waai ale ka Naawen bisa la. Alege ka be sii ate Naawen puulim ale Abraham ate ba biak ba la ale sum chim wensie bisa. ⁹ Boan nyinja, Naawen ale puulim ale Abraham weeni dii la ale nna ayen, "Ben dii ale cheena nna po de, m le pilim nman jam ate Saara yaa biak nidoabili."

¹⁰ Be daa ku meena ale nna. Dii nyin la, Aribeka nidoabilisana bayewa a jam ka ti kokpienka Aizik bisa. ¹¹⁻¹² Alege diipo ate Aribeka an diem jam biak yibisana de la, ale diipo ate bisana an diem jam

tom waman a yaase wabiok la, Naawen jam weeni kama ayen, "Bikpagini le tom a te baanaka." Nyaku de a sak kama ayen Naawen kasim a a nye ka dii ate wa poom poli dila po dila po ayen wa le nye la a chen. Ku jam daa wari ate bisana nye, ku jam ka Naawen ale jam a yaali dii la ate wa lueri nye ¹³ ase wa ale weeni wa gbanaka po dii ayen, "Mi ta yaalika ale Jakob kama alege kisi Iiso."

¹⁴ Ti be le weeni ayen ka boa? Ti baga a weeni ayen Naawen a kan nye wamanja? Aawo. ¹⁵ Dii nyin la wa weeni Moosis ayen, "Mi le ta jirim ale ka waai ate mi a yaali ayen m ta jirim ale wa la. Mi ale tom wamanja a te baai ate mi a yaali ayen m tom a te ba la." ¹⁶ Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen dan lueri nuru, ku daa nuruwa dek yaalika yaase wa nyeka alege ku meena a magsi chaab ale ka Naawen ale ta jirim dii la.

¹⁷ Ba nmarisi Naawen gbanaka po ayen Naawen weeni Ejipiti Naawa ayen, "Mi ale basi ate fi chim naab ayen m potim nye wie fi jigi ate ku a sak m pagrimu ale soa dii la abe m nye ate waai meena tenzuk de wom m yonni." ¹⁸ Dila nyin la, m baga a weeni kama ayen Naawen dan a yaali ayen wa ta jirim ale nuru waai, wa a ta kama, wa be dan a yaali ayen wa nye ate nuru ta tukpari a kan maari a wom sinsaga wa a nye kama ate nuru a chim dila.

¹⁹ Ni le bek mu ayen, "Ku be dan ka dila, Naawen be nye ka se baga a nya kaasunuru jigiya? Be ka wana me ale baga a zeri Naawen ale a yaali ayen dii nye la?"

²⁰ Mi me abe le bek ni ayen, ka boan siuk ate fi nurubiik me a tara ate fi le baga bek Naawen dila? Samonin ka siuk a bek ka meero ayen, "Ka boa ate fi me mu nna?"

²¹ Nama dek abe seba chak kama ayen samonin meero a baga kama pa yakka a me wa ale a yaali jaab buui la. Wa baga kama a pa yak yen kala a me samonsa siye a pa kanyi a tom tigi kpeema tuima, ale pa kanyiwa a tom daa meena tuima.

²² Naawen abe ale ka dii la ale la. Wa jam a yaali kama ayen wa sak nuruba wa supuurimu ale wa pagrimu ale ka dii la. Alege wa yik ka wa dek ale chichiiba

nalimnyiini ale baai ate wa sunni a puuri a magsi wa te kaasi ba. ²³ Wa ta chichiiba ale ba kama ayen ku sak zula nya ale zuak nna yegayega dii ate wa le pa te baai ate wa le ta jirim ale ba la. Wa goms ba kama dila po dila po a magsi ayen ba nya zula nala.

²⁴ Nuru baai ate mi a weeni ayen wa goms ba a magsi la ale nama ale mi baai ate wa wi la. Wa an wi ti a ta nyini ka Juuma nyiini po alege wa wi ka baai me ale kan daa Juuba la. ²⁵ Dii nyin la wa weeni ta nyini Ayoze ya gban ka po ayen, “Nuru baai ale jam kan daa mi nuruba la, mi le wi ba ayen, ‘m nuruba.’

Tej kaai ate mi jam ka yaalika ale ka la, mi ale ayen, ‘mi a yaali ka.’

²⁶ Juijui dek ate nuruba weeni ba ayen, ‘Ba daa mi nuruba la’, dula jigini dek ate nuruba le wi ba ayen ba ka Naawen waai ale vua la bisa.”

²⁷ Azaya me weeni ka dila degadega a magsi chaab ale Izirali ayen, “Izirali demma a dan poom piisi ase beli kpeeni noai tambusun la, ka ba magla le ba nya varibasika ²⁸ boan nyin na, Nyonowa Naawen le bo tejzuk de meena ka buusa pagrisa nna nwulinwuli.” ²⁹ Ku a nye ase ka Azaya ale poom lin weeni dii me la ayen, “Ase Nyonowa Naawen kpeeni a dan kan basi njanbisa a te ti, wa daam ate kaasi te kama a basi ase wa ale nye Sodom ale Gomora tejsana dii la.”

³⁰ Ti be le weeni ayen ka boa? Ti baga a weeni kama ayen baai ale kan daa Juuba la, an jam pii nyin ba dek ayen ba chim wayorisima nyam, alege ka ba siaka nyin ate ba chim wayorisima nyam. ³¹ Alege Izirali demma pii nyin kama ayen ba nye sinsan na ale a weeni dii la ate ba chim wayorisima nyam, alege ba an baga a va sinsan na ale a weeni dii la ate ba chim wayorisima nyamma. ³² Be ka boan nyin ale soa ate ba an baga a va na? Dii nyin la, ba jam pii ka nyin ba dek a nye alege ka siaka. Ba goanti jam va ka tuimansa tomka nyiini nyin alege daa siaka. Ba a garin ka tintain dii ate Naawen pa dueni

siuku nin la. ³³ Tain dii ate Naawen gban ka a biisi di wari ayen, “Ni wom de, mi pa ka tintain a dueni Zayon tejka demma po ayen nuruba nak ba nansa a lo.

Alege waai a dan ta siaka ale nuru waai ate ba a wi ayen Tanni la, m kan maa basi ate ku nyonowa nya chivie dii po dii po.”

10

¹ M suaata, mi dek ale a yaali dii nalimnyiini ate ku chim m puusa a ta nyini m sunum po meena ate mi a puusi Naawen la ale, Izirali demma ate nya varibasika. ² M baga a weeni a chak kama ayen, ba kasim a yaali Naawen vaka kama ale ninmuna alege ba an diem min ku kiri a chak ba le ba nye dii a va wa la. ³ Ba an diem min siuk kuui ale a nye ate nuruba a chim wayorisima nyam m jigi la. Dila nyin la, ba yaa pii nyin ba dek ayen ba nye ate ba chim wayorisima nyam. Dila abe basi kama ate ba yaa zeri Naawen siuk kuui le ku basi ate ba chim wayorisima nyam la. ⁴ Alege yogyogla de, Yeezu Kirisita nye kama ate Moosis Sinsan na kpeglim ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la, a chim ka wayorisima nyon o.

⁵ Moosis ale nmarisi dii a magsi chaab ale waai ale a va Sinsan na ayen wa chim wayorisima nyon o la ale nna ayen, “Nuru dan a va Naawen Sinsan na ale a weeni dii la, Sinsan na a basi kama ate wa a nya vum.” ⁶ Naawen gban ka ale a weeni dii ayen nuru siaka ale Naawen ale a basi ate wa a chim wayorisima nyon o la ale nna ayen, “Kan bek fi dek ayen ka wana le wa jueli wennmazuk ta Yeezu Kirisita sin? ⁷ Yaase kan bek fi dek ayen ka wana le wa sin kpilun ta Yeezu Kirisita a jueli jamu?” ⁸ Ku ale a weeni dii la ale nna ayen, “Naawen tuntomika kaai ate tama weeni sak ni la a moata ni ka nna farafara, a bo ni noa po ale ni suniima po.” Ka siaka de sinsan na ate tama mooli a sak ayen, ⁹ fi dan lak fi noai a weeni ayen, “Yeezu ka Nyon o”, a ta siaka fi sunum po ayen Naawen nak wa a yiri kum po fi le nya varibasika kama. ¹⁰ Dii

nyin la, ku ka nuru a nin ta siaka wa sunum po ate Naawen a nye ate wa a chim wayorisima nyɔɔ. Nuru abe nin lak wa noai a weeni wa kaasun ate wa nya varibasika. ¹¹ Ba nmarisi Naawen gbanƙa po me ayen, “Waai ale ta siaka ale Yeezu la, wa kan basi ate nuru wala nya chivie.” ¹² Ka waai meena, fi ka Juu yoo fi daa Juu yoo, Nyɔɔwa Yeezu ka waai meena Nyɔɔ. Waai abe ale a wi wa ayen wa vari wa basi la, wa a nye kama ale pa wa niaka a gum du nalimnyiini. ¹³ Boan nyinɗa, ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Waai ale a wi Nyɔɔwa ayen wa vari wa basi la, le nya varibasika kama.”

¹⁴ Nuruba abe le nye ka se a baga wi wa ayen wa vari ba basi ase ba nin kan ta siaka ale wa? Ba be le nye ka se ta siaka ale waai ate ba an wom wa wie la? Ba be le nye ka se me wom ase nuru a nin kan karo ayen wa mooli a sak ba? ¹⁵ Nuruba be le nye ka se a baga mooli sak nuruba ase ba nin kan tom ba ayen ba mooli sagi? Ase Azaya ale nmarisi dii Naawen gbanƙa po ayen, “Ku nala ka nna yegayega ale baai ale ta wamaɗsaɗa cheena ayen ba weeni sak ti la.” ¹⁶ Alege daa waai meena ale siak a te Naawen wamaɗsaɗa. Ase Azaya ale nman weeni dii ayen, “M Nyɔɔ, Juuma an piisi siak a te fi wienɗa ate fi pa nyo ti nisima po ayen ti sak ba la.” ¹⁷ Dila nyin la, ka nuruba a nin ta Naawen wamaɗsaɗa a jam mooli sak nuruba ale nuruba wom nja a yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita.

¹⁸ Ni basi ate m bek ni wari ayen, ku sum ka wensie ayen Juuma an wom Naawen ale weeni dii la? Aaya. Ba wom wa ale weeni dii la kama, boan nyinɗa, ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen,

“Tuimtomɗoma tuntomika tagli ka jigi meena. Tenka meena a wom ba luelutaɗa kama.”

¹⁹ Ni be basi ate m nman bek ni ayen Juuma an min wienɗa de chagiya? Ni wom Moosis ale weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen,

“M le nye ate ni a de nyuri ale nuru baai ate m lueri ba a ta nyini tenɗa togatoga la.

Mi le basi ate ni sue a puuri ale nuru baai ate nama a wi ba ayen betta la.”

²⁰ Ni wom Azaya ale jam ta zupagruk me a weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen, “Nuru baai ale kan jam a gisi mi Naawen la, ba nya mu kama, ba an begi mi bega, mi pa m dek a sak ba kama.”

²¹ Alege mi wom Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale Izirali demma la ayen, “M teeri ka m nisima a ta nyini saliuƙ a jam paari junɗai a wi ba ayen ba jam m jigi.

Alege ba zeri, dii nyin la ba tuenɗa a kpari kama.”

11

¹ M be yaa m bek ni kama ayen, Naawen abe zeri wa dek nuruma kama? Aawo, mi dek ka Izirali deno. M ka ti kokpienka Abraham njanbiik. M be ka Benjamin me dokdemma po wanyi. ² Naawen an zeri wa dek nuruma baai ate wa poom seba ba a ta nyini ku piilimka po la. Nama ze ba ale nmarisi dii Naawen gbanƙa po a magsi chaab ale Naawen biisiteerɗa Elaja la? Ba nmarisi ayen wa jam a fobli kama ale Naawen a weeni ayen, ³ “M Nyɔɔ, Izirali demma ko fi biisiteerɗa kama ale ge yik juijui meena ate tama a kaab a te fu la a kaasi. Ka mi nyiini ale tali ate ba a yaali ayen ba ko mu.” ⁴ Wa ale jam a fobli dila ale Naawen la, wa jam tulisi wa kama ayen, “Mi tali ka nuruba tusa nɗayopoi a ta m dek. Nuruma de kan kaab venta bogluku ate ba a wi ayen Baal la.” ⁵ Jinla danni ku be ka dila degadega. Nuruba maga be tali kama. Naawen be va ka wa niaka nyin a lueri ba. ⁶ Ku be dan ka wa niaka nyin ate wa lueri ba, ku be da ba tuimansa nyin ku be sak kama ayen wa niaka nman daa wensie niaka.

⁷ Ku be ka se yogyogla nna? Jaab buui ate Izirali demma jam a gisi la, ba an nyaya. Ka nuru baai ate Naawen jam lueri ate ba an soa dii la, ale nya jaab wala. Naawen nye kama ate mbala chim tukpara nyam ate ba an baga a wom wa ale a weeni ba dii la. ⁸ Ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dii la, ka wensie ayen, “Naawen nye kama ate ba an baga a

poli a ta minchakka wie po. A ta nyini dila powa a jam paari jinla, Naawen basi kama ate ba an baga a nya wa ale a nye dii la, ba be an baga a wom dii ate wa a weeni la.”⁹ Ba nmarisi me ayen ti kokpienka Deevide me weeni Naawen ayen,

“Basi ate ba nandiinta tinna a tagri chim baruk a yaase nmiak a yik ba, abe fi basi me ate na chim nanta ate ba gariŋ a lo, abe fi basi me ate na chim waalika a te ba.

¹⁰ Abe fi basi ate ba ninana yi ate ba kan baga a nya, abe fi basi ate ba kasim a nam taam wuu.”

¹¹ Ni be basi ate m nman bek ni ayen, ba be ale a gariŋ la, ba lo paari ka ten bugibugi ate ba an nman baga a yiri nmaiya? Aawo. Ba gariŋka a goanti basi kama ate varibasika jam baai ale kan daa Izirali dem la jigi ayen ku nye ate Izirali demma a de nyuri ale ba.¹² Izirali demma gariŋka abe basi kama ate niaka nalimnyiini a jam baai meena ale kan daa Izirali dem la jigi. Ku be dan ka dila, niaka a yaa be le soa ka se ase Izirali demma a nin va nalimnyiini Naawen popolana ale ka dii la?

¹³ Yogyogla de mi a biisi ale ka nama baai ale kan daa Izirali dem la. Mi nyini ka peelim ta kanjanta ale Naawen ale lueri mu ayen m chim wa tuimtomdo a sak ni la,¹⁴ ate m dek nuruma, chum da dii dai le de nyuri ale ni ate Naawen yaa baga vari ba gela ba tuimbaatana po a basi.¹⁵ Dii nyin la, Naawen ale jam pa ba zaani nakpiak la, wa ale baai ale kan daa Izirali dem la a yaa niak ka chaab. Nama dek a yaa be poli nya ase wa nin tuesi Izirali demma, ku le nye ka se? Ku le nye ase ka kpilima ale yiri kum po a jo vum po la.

¹⁶ Ni basi ate m weeni sak ni ayen waai dan pa jaab meena pu fiifiik ga a te Naawen, jaab wala meena abe welema kama. Tiib me ten nansaŋa a dan welema, tiimu meena welema kama.

¹⁷ Ti buui ate ba a wi ayen olivi la, Naawen we bu nmazuku nansaŋa si gela a lonsi ka kama. Olivi yiok nansaŋa ate

wa le pa man du. Nama baai ale kan daa Izirali dem la abe a nye ase ka olivi yioku la a yaa maari a de masim buui ale nyini Izirali demma jigi la ase olivi yioku ale a de olivi mbula masimu la.¹⁸ Dila nyin la ni kan a nak kuusa ase nama gaam Izirali demma kama la. Ku a fe kama ate ni teeri ayen daa tiimu nansaŋa ale ji tiimu kinni a ta za alege ka bu kinni ale ji bu nansaŋa a za.

¹⁹ Alege ni baga a weeni kama ayen, “Naawen we nansaŋa kama ale ge siuk ayen wa tom mi dula.”²⁰ Ni be dan weeni dila, ku sum ka wensie. Izirali demma ni jam kan ta siaka la ale soa ate wa nye dila. Nama ale ta siaka la ale soa ate mi nya jigi nanŋa nyin ate ni an we olivi manŋa nyin a loya. Dila nyin la, ni kan basi ate nyaku de a basi ate ni deri ta kanjanta popola. Ni basi ate ni kpaziim a nak.²¹ Boan nyinŋa, Naawen daam abe dan kan zeri ayen wa kan we Izirali demma baai ale ka nmazuk nan sii a poom lin boro la, nama a poli ayen wa le basi nama me weka?²² Nyaku de abe a sak ti kama ayen ti a nya Naawen ale ta zula ale ninpagra dii la. Wa ta ninpagra ale ka baai ale lo la alege ta zula ale nama ase ni nyeka a nin kasim va a magsi chaab ale wa zulaŋa ate wa ta ale ni la. Alege ni dan kan a nye dila, Naawen le che nama me a basi kama.²³ Mbala me abe dan kan piilim ta siaka ale Naawen ya, wa le nman pilim pa ba a tom man tiimu kama boan nyinŋa, Naawen ta pagrim a nye dila kama.

²⁴ Nama be a nye ase ka nan kaai ate Naawen che olivi yiok nyin a yaa pa ka tomu man olivi tiimu buui ate ba potim bori la nyin. Nanŋa be an nyini daa tiimu nyinŋa ku be an bola tua ate Naawen pa nansaŋa de sii ate wa we la a nman tom man ti buui nyin ate si nyini la.

²⁵ Wasusugi ale boro, m suaata ate mi a yaali ayen nama me seba. Ku be le basi kama ate ni kan poli ayen ni ta yammaa. Wasusugi dii ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna: Naawen ale nye ate Izirali demma ba gela a ta tukpara. Ku be le kasim ka dila ate ku ga paari diipo ate nuru baai ale kan daa Izirali dem la a nin paari nuruba dii ale magsi la a jam

Naawen jigi. ²⁶ Izirali demma meena abe le ba va dii nyin nya varibasika la ale la ase Naawen gbanƙa ale weeni dii ayen, “Varibasidɔwa le nyini ka Zayon tenƙa.

M dan jam, m le nye ate Jakob njanbisaɗa gaasaɗa meena be.

²⁷ Mi ale ba le maa ka chaab a nye noayen ase m nin dushi ba wabaataɗa a basi.”

²⁸ Naawen wamaɗsaɗa jigi, Izirali demma ka Naawen dachaasa ayen nama nya nyuenta dila nyin. Naawen luerika jigi, ba ka wa doaba wa ale jam puulim dii ale ba kokpiensaɗa la nyin. ²⁹ Dii nyin la, Naawen kan maari a tagri wa popolaɗa dii po, dii po ale wa ale lueri waai la a yaase wa ale a niak waai la. ³⁰ Nama zeri Naawen noai kama a ta nyini dila po dila po. Alege yogyogla de, Izirali demma ale zeri Naawen noai la nyin ale soa ate wa ta jirim ale ni.

³¹ Siuk kula po, yogyogla de Izirali demma me zeri Naawen noai kama ayen jirim buui ate wa ta ale ni la a basi ate ba me nya jirim wa jigi. ³² Boan nyinɗa, Naawen weeni kama ale ninmuna ayen Nurubiik meena, Izirali dem ale baai ale kan daa Izirali dem la zeri wa noai kama ate wa lik ba a basi ba biemu po. Wa nye dila kama ayen wa baga ta jirim ale nurubiik meena.

³³ Naawen jigsi ka nna yegayega ale yam ale sebika. Ka wana le baga a min wa popolaɗa ale ka dii la? Ka wana le baga a min dii nyin ale soa ate wa a nye dii meena ate wa a poli ayen wa nye la?

³⁴ Ase Naawen gbanƙa ale weeni dii ayen, “Ka wana ale seba Nyɔɔwa popola?

Ka wana le baga a sak wa?

³⁵ Ka wana ale diem baga a weeni ayen Nyɔɔwa ta wa pamiya?”

³⁶ Boan nyinɗa, ka wa Naawen ale nye nanta meena tenzuk de. Nanta meena abe kasim boro ka wa pagrimu nyin. Ba boro kama ayen ba a te wa masim. Ku a fe kama ayen ti a te Naawen pimpauk diipo meena wuu. Ku be a nye dila.

12

¹ Dila nyin la, m suaata, Naawen ale ta jirim ale ti la nyin ate mi a saalim

ni ayen, ni pa ni dek meena ni ale diem vua la nye kaabka ase ni kpi kama la a te Naawen. Ni vummu a yaa bo ka Naawen nisima po ayen ni a tom tuima ale ni popo meena a te wa. Kaabka de a te Naawen ka supeentik. Wensie zulaɗa de choawa ate ku a fe ayen ni a te wa la. ² Ni kan basi ate tenzuk de wienɗa fe ni ate ni va nja ale a weeni dii la. Ni basi ate Naawen te ni popola paala ate ni tagri nalimnyiini. Dila dan nye, ni le baga a seba Naawen ale a yaali dii la. Wa dek yaalika de ka yaali kaai ale nala a te wa supeentik la. Ka ka yaali kaai me ale magsi nalimnyiini la.

³ Naawen ale te mi tiirim buui la nyin ale soa ate mi a weeni ni meena ayen ni kan nya ni dek ase nama gaam ni ale ka dii la. Alege ku a fe kama ayen ni a poli ale yam abe ni wanyiwanyi a bo ni dek buusa a magsi chaab ale Naawen ale te ni siaka ate ka soa dii la. ⁴ Nurubiik nyin ta ka kabta togotoga nna yegayega. Kabtaɗa meena kunyi kunyi a tom ka tuima togotoga. ⁵ Siuk kula po, tama me piisi kama alege ti meena a nye ase ka nyin yen ale Kirisita la. Ti ka wanyiwanyi alege ti meena soa ka chaab. ⁶ Dila nyin la, tama abe pa ti tiirinta togotogaka ate Naawen va wa niaka nyin a te ti la a tom tuima. Ti tiirimu dan ka ti chim Naawen biisiteeroba a weeni wa tuntomika, ti a weeni a magsi chaab ale ti siaka ale soa dii la. ⁷ Be dan ka ti chim tomteeroba, ti tom a te. Be dan ka ti chim sagraoba, ti a sak. ⁸ Be dan ka ti a te nuruba nyinbiiri ba tuima po ale ba nyeboka po, ti a nye dila, be dan ka wa te wa vaanchoa jaab, ku a fe kama ate wa nye dila ale wa sunum meena, be dan ka wa chim nindeero, ku a fe kama ayen wa a tom wa tuimaɗa nalimnyiini, be dan ka wa ta jirim ale nuruba, wa a nye dila ale supeentik.

⁹ Ku a fe kama ate ni ta wensie yaalika ale nuruba. Kisi wa dii ale kan daa waman la, abe ni nmasi yik wa dii ale ka waman la. ¹⁰ Ni ta yaalika ale chaab, yaali kaai choa ale magsi ayen Kirisita suaata ta ale chaab la, abe ni kan a limsi ayen ni vaanchoa a lin te ni zula, ni de nin a te wa zula. ¹¹ Ni kan ta nyinworuk ale Nyɔɔwa vaka. Tom a te wa ale ninmuna

nalimnyiini. ¹² Yiila ŋaai ate ni ta la ni, basi ate ŋa kasim a te ni supeentik. Nyenyaka dan jam ni jigi ni ta chichiiba. Ni kasim a puusi Naawen daa meena. ¹³ Ni suaataŋa Kirisita bisaŋa wanyi a dan a yaali jaab ate nama tara, ni maa maari wa. Nuru waai a dan nyeem jam ni yeeŋa, ni tuesi wa nalimnyiini.

¹⁴ Ni be niak baai ale a namsi ni la, ni ale ka Kirisita bisa la nyiŋ. Ni kan ka te ba. ¹⁵ Baai sue dan peenti ni basi ate nama me sui peenti ale ba. Baai me sue ale kaasi la ni basi ate nama me sui kaasi ale ba. ¹⁶ Ni ta noayerŋ ale chaab wie meena po. Ni kan ta kanjanta ale nuruba. Ni siak ate ni pa ni dek a gum chaab ale nuru baai ate nuruba a poli ayen ba daa nuruba la. Ni kan poli a te ni dek ayen nama ka yanta nyamma.

¹⁷ Nuru dan nye ni kaasi, nama me kan pa kaasun a tuni wa. Alege ni pii nyiŋ ate ni a tom wie ŋaai nyiini ate nuruba seba ayen ŋa ka wamaŋsa la. ¹⁸ Ni be pii nyiŋ meena ate ni boro ale masim ale waai meena. ¹⁹ M dek doaba, ni kan weeni ni dek ayen, nuruwa de ale nye ate tama a nam dii nna la tama me le nye wari a tuni wa. Ni pa ku meena basi ate Naawen pa wa supuurimu nye wari tuni kula nyonowa, ase Naawen ale weeni dii wa gbanƙa po ayen, “Ku ka mi wari ate m nye wari tuni baai ale a tom biem tuima la.” ²⁰ Kom a dan ta fi dachiak te wa ŋandiinta, nyanyuila a dan ta wa, te wa nyiam. Dii nyiŋ la, fi dan nye nyaŋa de a te wa, fi pa wa nyo ka chivie po. ²¹ Ni kan basi ate wabaata nya siuk a nak ni yiagi, ni basi ate wamaŋsa nak wabaata yak basi.

13

¹ Ku a fe kama ayen waai meena siak baai ale ka teŋka kpaga la noa, dii nyiŋ la, Naawen dan kan te siuwa, nuru karo a бага a chim kpagiya. Dila nyiŋ la, kpagi ŋaai ale boro yogyogla de nna la, ka Naawen ale pa ba basi du. ² Waai abe dan zeri kpaŋŋa de noa, kula nyonowa a zeri ka bala baai ate Naawen lueri zaan du la noa. Ku be a fe kama ayen nuru wala choa nya waalika. ³ Dii nyiŋ la, nuru

baai ale kan daa tuim kaasima nyam la a kan chali yogsum ale kpaga. Ka baai ale ka tuim kaasima nyam la ale a chali yogsum ale kpaga. Siuk kula po, ni a yaali ayen ni kan a chali baai ale ka kpaga a ta pagrim la? Ni be dan a yaali ayen ni kan a chali ba ni be a tom tuimmaŋsa ate ba te ni pimpauk. ⁴ Dii nyiŋ la, ba ka Naawen tomteeroba a tom ayen nalim jam ni jigi. Alege ni dan nye wari kaasi, ni basi ate yogsum yik ni boan nyiŋŋa, ku daa kinla nyiŋŋa ate ba ta ba pagrimu. Ba ka Naawen tomteeroba a tagri Naawen zuk a te baai ale a tom tuim kaasima la waalika dii nyiŋ la, kaasunƙu a te Naawen ka supuurim. ⁵ Dila nyiŋ la, ku a fe kama ayen ni a zuli kpaŋŋa noa. Ku daa Naawen supuurim waalika nyiini nyiŋŋa, alege ku ka wa dii ate nama dek popola a weeni ni me la.

⁶ Dila nyiŋ ale soa ate ni a tuni lampoo, dii nyiŋ la, kpaŋŋa ka Naawen tomteeroba a tom ba tuimmaŋa. ⁷ Dila nyiŋ la, ni dan ta waai pami ni tuni wa. Ni dan ta ka lampoo pami ni tuni. Te nuru baai ale magsi ni te ba zula la.

⁸ Kan ta waai pamiya. Pami dii nyiini ate ku a fe ayen ni ta la ale, ni ta yaalika ale chaab. Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a va Moosis Sinsaŋŋa ale a weeni dii la kama nalimnyiini. ⁹ Ni teeri Moosis Sinsaŋŋa ale a weeni dii la ayen, “Kan nye kabonƙa, kan ko nuru, kan zu, kan yaali fi vaanchoa jaaboa”, alege sinsaŋŋa de ale ŋa chaama meena a gum chaab a bo ka wa yeŋ po. Wannu de ale, “Fi yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi dek dii la.” ¹⁰ Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a kan nye wa a kaasi. Dila nyiŋ la, waai a dan ta yaalika wa va Sinsaŋŋa meena kama.

¹¹ Ni a nye wienƙa de meena dii nyiŋ la, nama dek seba ku ale ka dii yogyogla de la kama. Vanni veenti kama ate ku a fe ayen ni yiri ni goomu po yogyogla de a zaani ŋmai. Dii nyiŋ la, diipo ate ti le nya varibasika la a poom moata kama a gaam diipo ate ti liŋ jam ta siaka la. ¹² Ku a nye ase yokku a boro a taam kama ale ge ayen vari veenti la. Ni basi ate ti basi legi po tuimaŋa tomka abe ti gomsu ti

dek ale tuimmaṅsa tomka ate ti nak legi po tuimaṅa a yiaḱ basi. ¹³ Ni basi ate ti boka a magsi ate ku a sak nuruba ayen ti ka daa legi po. Ti kan a nyu daata bugi a yibi, ti kan chim nipok yaalisa, yaase danṅa tuim, ti kan a nye kpaliṅsa, abe ti kan a de nyuri ale nuruba. ¹⁴ Ni basi ate Nyɔɔwa Yeezu Kirisita nyeboka choawa a soa ni nalimnyiini abe ni kan nye wa dii le di basi ate ni dek suniima yaalika nya masim la.

14

¹ Nama po wanyi siaka a dan kan pagra yegayega, ni kan a nak nampaga ale wa dii ale nala ale dii ale kan nala a magsi nyeka la. Ni basi ate nuru wala choa a maa gum ni po. ² Waai boro kama a baga a weeni ayen wa ta siaka a baga a de jaab meena. Alege waai me siaka ale kan pagra la, a de ka jenvaata nyiini. Wa kan ḡobi lam. ³ Nuru waai abe ale baga a de jaab meena la, ku an magsi ayen wa nya wala choa nueri. Waai me abe ale a de jenvaata nyiini alege kan de jaab meena la, ku an magsi ayen wa me biisi nwala jigi ase wa a bo wa ka buusa la. Boan nyiṅṅa, Naawen tuesi kula nyɔɔwa kama. ⁴ Siuk karo ate ni baga a bo nuru tomteerɔ buusa. Ku ka tomteerɔwa nyɔɔwa ale ta siuk a weeni ayen wa tomteerɔwa ale tom dii la ku nala a yaase ku an nala. Wa be le baga a tom nueri kama nalimnyiini, dii nyiṅ la, Nyɔɔwa Yeezu baga a nye kama ate wa a tom a nueri nalimnyiini.

⁵ Nuru le weeni ayen danni de a yaase danni de a chim da maṅ a gaam daaṅa meena kama. Wa choa me le weeni ayen daaṅa meena ka bunyi. Ku a fe kama ayen waai meena a seba chak wa popola po ayen wa dii ate wa a nye la ka wamaṅ. ⁶ Waai abe dan pa da yey a chim da kpeeni, wa tanla wa danni ate ku te Nyɔɔwa zula. Waai me abe ale a de jaab meena la, wa a nye dila me ate ku a ta zula a jam Nyɔɔwa jigi, dii nyiṅ la, wa dan yaa wa de wa nyiem a te Naawen jiam jaab buui ate wa a de la. Waai me abe ale a zeri ayen wa kan de ḡandiin tintila a yaase ntila la, wa zeri a ta ka

zula a jam Naawen jigi. Wa be a a pak Nyɔɔwa kama. ⁷ Ti wanyi me la an boro ka ti dek nyiṅṅa. Ti wanyi me la abe kan kpi ka ti dek nyiṅṅa. ⁸ Ti dan vua, ti vua kama a zuli Nyɔɔwa, ti be dan kpi me ka Nyɔɔwa ate ti a zuli. Dii nyiṅ la, ti vua yoo ti an vua yoo, ka wala ale soa ti. ⁹ Dila nyiṅ ale soa ate Yeezu Kirisita kpi a ḡman yiri kum po a vua la ayen wa chim ḡanvuuta ale kpilima Nyɔɔ. ¹⁰ Be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jenvaata nyiini la a bo ni suaataṅa baai ale a de jaab meena la buusa? Yaase be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jaab meena la a nya ni suaataṅa baai ale a de jenvaata nyiini la, a yeri? Ti meena le zaani ka Naawen niṅ ate wa bo ti buusa. ¹¹ Ase ba ale ḡmarisi Naawen ḡbaṅka po ayen, “Nyɔɔwa weeni ayen, ase mi ale ka Naawen dii ale vua la.

Ni basi ate m weeni sak ni ayen, da yey waai meena le kpi ka duna teṅ a weeni ate waai meena wom ayen mi ka Naawen.”

¹² Dila nyiṅ la, ti meena ti wanyi wanyi le zaani ka Naawen niṅ a weeni sak wa wie ḡaai meena ate ti nye la ale dii nyiṅ ale soa ate ti nye ḡa la.

¹³ Dila nyiṅ la, ku a fe kama ayen ti basi chaab buusa boka. Alege ku ale magsi ayen ti ta popola ḡaai chaama la, ale nna: Ti kan nye wa dii le di basi ate ti Kirisita biik choa a tom tuimbaata la. ¹⁴ Mi popolaṅa ale Yeezu ale ka bunyi dii la a basi kama ate m seba chak nalimnyiini ayen jadiim meena wa dek a chim ka jaab welenṅ. Alege waai dan poli ayen ba an welema, ba an sum welema a te wa. ¹⁵ Ni dan a de jaab ate ku a te ni Kirisita biik choa daanika, ni ale a nye dii la kan sak ayen ni ta yaalika ale wa. Kan basi ate ḡandiin tii ate fi a de la, a kaasi nuru waai ate Kirisita kpi te la siaka. ¹⁶ Kan basi ate jaab buui ate ni a poli ayen wa nala la a nya yue kaasunṅa. ¹⁷ Boan nyiṅṅa, ku daa ni ale a de jaab buui la, yaase ni ale a nyu jaab buui la ale Naawen Naamu wie. Alege bu ka wayorisima nyeka, masim boka ale supeantik. Nyana de meena abe a nyini ka Naawen Chiika jigi. ¹⁸ Waai abe ale va siuku de po a tom a te Yeezu

Kirisita la, ku a basi kama ate Naawen ale nuruba sue a peenti ale wa. ¹⁹ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti nyiem kasim ta ku ti popola po ate ti a nye wie njaai le na ta masim a jam la, abe ti a te chaab nyinbiiri wie po. ²⁰ Ni kan va nandiinta nyinja a kaasi Naawen ale a nye dii la. Ti baga a de nandiinta meena kama alege ku an magsi ayen nuru de jaab buui le wa basi ate wa Kirisita biik choa tom wabiok la. ²¹ Ku a magsi kama ayen ti kan a njobi lanta yaase ti a nyu daam wa, yaase ti nye wa dii le di basi ate nuru waai me ale ta siaka la a tom wabiowa. ²² Siak kaai ate fi ta magsi chaab ale wienja de la, basi ate ka bo ka fi dek ale Naawen sunsun po. Supeantik bo ka waai ale weeni wa dek ayen wa an nya kaasunja ale wa dii ate wa poli ayen di nala a magsi wa nye di la. ²³ Alege waai dan ta chichama a magsi chaab ale jaab buui ate wa a de la, Naawen le weeni wa kama ayen wa kaasi ya, dii nyin la, ku daa wa siaka ale te wa siuk ayen wa nye dila. Boan nyinja, wa dii meena ate nuru a nye alege ku kan nyini wa siaka jigi la, wa dila abe ka wabiok ate wa a nye.

15

¹ Tama baai siaka ale pagra la, ku magsi ka ti va baai siaka ale kan pagra la maglamagla abe ti kan a nye wie njaai le basi ate tama dek sue a peenti la. ² Ku magsi ka ti wanyiwanyi a nye ate ti Kirisita bisa chaama sui a peenti ate ku ta maarika jam ba jigi a zak ba a zaani. ³ Boan nyinja, Yeezu Kirisita an jam a yaali ayen wa te wa dek supeentiga ase ba ale nmarisi Naawen gbanja po ate ku magsi chaab ale Yeezu Kirisita dii la ayen, "Le tii ate nuruba a le fu la, a jam jam ka mi jigi." ⁴ Boan nyinja, ba ale nmarisi wie njaai meena Naawen gbanja po dila po dila po la, ba nmarisi kama ayen na sak ti ayen ti ta yiila. Be ka chichiiba ale Naawen gbanja wienja ale a te ti nyinbiiri ate ti baga a ta yiilana de. ⁵ Naawen waai ale a te nuruba chichiiba ale a te ba nyinbiiri me wie po la, le basi ate nama baai ale a va Yeezu Kirisita la a boro ale noayen ale chaab a tomsi a nye wa nyeka ⁶ ate ni meena pa noayen a

te Naawen waai ale ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita Naawen ale wa ko la pimpauk.

⁷ Dila nyin la, ase Yeezu Kirisita ale tuesi nama me dii la, nama me ni wanyi wanyi a tuesi chaab ate ku ta pimpauk a jam Naawen jigi. ⁸ Boan nyinja, ni basi ate m weeni sak ni ayen Yeezu Kirisita a chim ka Juuma tomteero ayen ku sak ba ayen Naawen wensienja ale wa ale jam puulim dii dila po dila po wa ale ba kokpiensaja la, a sum jam chim ka wensie, ⁹ abe ku basi me ate baai ale kan daa Juuba la a te Naawen pimpauk wa jirimu nyin ase ti ale karim Naawen gbanja po dii ayen, "M le maa bo ka nuru baai ale kan daa Juuba la po a te fi jiam, a yi yiila a pak fi yonni."

¹⁰ Ti nman pilim karim ka po ayen, "Nama baai ale kan daa Juuba la, ni gum chaab ale nuru baai ate Naawen lueri la ate ni meena maa chaab ta supeantik."

¹¹ Ti nman pilim karim ka po ayen, "Nama baai ale kan daa Juuba la ni pak Nyonowa. Waai meena tenzuk de, ni te wa pimpauk."

¹² Naawen biisiteerowa Azaya me nmarisi Naawen gbanja po ayen, "Jese njaanbiik le jam.

Naawen le zak wa zaani ate wa soa nuru baai ale kan daa Juuba la.

Bala me abe le ta yiila wa jigi kama."

¹³ Naawen waai nyin ate ni ta yiila la, le va ni siaka ale wa nyin a basi ate ni boro ale supeantik nalimnyiini ale masim ate yiila njaai ate ni ta wa jigi la, le va Naawen Chiika pagrimu nyin a chim a nyoro.

¹⁴ Mi dek abe seba chak kama, m suaata, ayen nama dek ka tuimmanja tomka nyiini. Ni be ta sebika nalimnyiini kama a baga a te chaab sinsaga. ¹⁵ Alege gbanja de m nyini ka peelim a weeni ni wie na gela nna ase mi a teeri ni na wie kama nmani la. Dii nyin la, ka Naawen ale te mu zula njaai ate mi an magsi ayen wa te mu ¹⁶ ate m chim Yeezu Kirisita tomteero a tom a te nuru baai ale kan daa Juuba la. Ku a nye ase m ka Naawen Puusika Yenni kpanja la a yaa a sak nuru baai ale kan daa Juuba la Naawen

wamaɲsaɲa ate Naawen Chiika nye ate ba welema ate m yaa pa ba ase kaab ka la a te Naawen ate wa yaa siak a tuesi ba. ¹⁷ Be ka Yeezu Kirisita ale mi ale chim bunyiwa la nyiɲ ate mi ta kanjanta ale m le tom dii te Naawen la. ¹⁸ M be nyini ka peelim a biisi wa ɲaai nyiini ate Yeezu Kirisita pa mi tom la. Wa pa ka mi nye ate baai ale kan daa Juuba la yegayega yaa siak va Naawen noai. Wa pa ka biik ale wie nyeka a te mi ate dila nye. ¹⁹ Wa basi kama me ate m nye wakperikaliik pagrisa ayen ku sak ayen m pagrimu nyini ka wala jigi. Be ka Naawen Chiika pagrimu nyiɲ ate nyaɲa de meena nye. Dila nyiɲ la, zaani Jerusalem a nyiem a jam paari Ilirikum tenka, mi sak Naawen wamaɲsaɲa meena a magsi chaab ale Yeezu Kirisita ate ɲa tagli ka jigi meena. ²⁰ Mi kasim pii ka nyiɲ a poli ayen m sak Naawen wamaɲsaɲa juijui ate nuru an diem wom Yeezu Kirisita wie la. Boan nyiɲɲa, mi kan yaali ayen m deri zaani juijui ate nuru wa choa liɲ tom la a yaa deri piilim tom a cheɲ. ²¹ Ase ba ale ɲmarisi Naawen gbaɲka po ayen, “Baai ate nuruba an weeni wa wari a sak ba la,

ba le nya wa abe ba miɲ wa chak.”

²² Mi ale boro a tom tuini de la nyiɲ ale soa ate mi an бага a jam ni jigi ya. ²³ M poom kasim pii ka nyiɲ ayen m jam alege nye kpeeri. Alege yogyogla de ate jigi a ɲman ka jigini de po ate mi a tom la, ale m ale kasim a yaali nna yegayega ate ku paari bena dii choa ayen m jam nya ni la, ²⁴ mi a poli ayen m le jam yogyogla de. Mi a yaali kama ayen m dan a cheɲ Supeeni tenka m mobi a nya ni abe mi a taam. M dan goa ale ni maga dega ate ku masa, ni maa maari mu ate m бага cheɲ dula. ²⁵ Yogyogla de m bo siuku po a cheɲ ka Jerusalem ayen m te Kirisita Tigini Demma ale bo dula la tiirim. ²⁶ Boan nyiɲɲa, Kirisita Tigini Demma baai ale bo Masidoniya ale Akaaya la a poli kama nya ale ku nala ate ba yaa maa chaab a cheesi tiirim ayen m ta ga te Kirisita Tigini Demma baai ale ka niwoba a bo Jerusalem la. ²⁷ Ka ba dek ale poli ayen ba nye dila. Alege ku dan

ka ku wensienɲa jigini, ku be a nye ase ka pami ate ku a fe ayen ba tuni ba la. Nuru baai abe ale kan daa Juuba la, a nin maa nya Naawen Chiika boka po wienɲa ate Naawen a te Juuma la, ku a fe kama me ayen baai ale kan daa Juuba a maari baai ale ka Juuba. ²⁸ Tuini de ate mi tara ayen m te ba ligraɲa la, m dan te ba a ga nueri, m le mobi nya ni diipo ate mi a taam Supeeni la. ²⁹ M dan jam ni jigi, m seba chak kama ayen m le jam ale ka niaka nna yegayega a nyini Yeezu Kirisita jigi.

³⁰ Mi a saalim ni m suaata ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita nyiɲ ale yaali kaai ate Naawen Chiika a te la nyiɲ ayen, ni maa je m jiaka a te mu ale wenpuusika. ³¹ Ni a puusi ayen baai ale bo Judia tenka ate ba ka siaka ale Yeezu la ayen ba kan nye wabiok m jigiya. Ni maa a puusi me ayen tuin dii ate m le tom te Jerusalem tenka Kirisita bisaɲa la, ba le tuesi di nalmnyiini ale supeentik. ³² Ate Naawen dan maari abe m jam ni jigi ale supeentik nalmnyiini a goa ale ni a nya masim. ³³ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyogini la le boro ale ni meena. Ku be a nye dila.

16

¹ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni ka Fiibi ale ka waai la. Wa ka ti toa Yeezu yonni nyiɲ. Wa ka Kenkeriya Kirisita Tigini Demma maaro. ² Ni ɲmasi yik wa a ta nalmnyiini ale ka Nyɔɔwa ale soa wa. Ku ale magsi ayen Kirisita Tigini Demma a nye dii la ale nna. Ni a te wa maari kaai meena wuu ate wa a yaali ni jigi la. Boan nyiɲɲa, wa me dek maa maari nuruba ka nna yegayega. Wa maa maari mi me kama.

³ Mi a puusi Pirisila ale Akiila. Bala ale mi ale jam maa chaab a tom a te Yeezu Kirisita. ⁴ Ba poom kasim jam gomsika ba dek a magsi ayen ba tagri mi zuk a kpi. Mi a nye ba jiam. Daa mi nyiini ale a nye ba jiamɔa. Kirisita bisaɲa baai meena ale kan daa Juuba la me a nye ba jiam. ⁵ Puusi Kirisita Tigini Demma baai ale a nye tuka ba yenni po la.

Puusi m dek doa maŋka Epanetus. Ka wala ale de niŋ a ta siaka ale Yeezu Kirisita Asia po. ⁶ Puusi Mæeri, waai ale jam a tom nna yegayega a te ni la. ⁷ Puusi m Juu chaama Andironikus ale Juniya baai ale jam maa bo likka dɔkku po ale mu la. Tuimtomdoma seba ba kama nalimnyiini. Ba de niŋ a chim Kirisita bisa kama ale ge mi.

⁸ Puusi Ampiliyatus waai ate m ta yaa-lika ale wa la, dii nyiŋ la wa ka Kirisita biik. ⁹ Puusi Yurubanus waai ate ti jam a tom Kirisita tuimaŋa ale chaab la. Mi a puusi m dek doa maŋka Sitakus. ¹⁰ Puusi Apeles waai ale sum va Yeezu Kirisita la. Puusi Arisitobulus dɔkdemma a te mu. ¹¹ Puusi Ayerodiyam m Juu choawa. Mi a puusi baai ale chim Kirisita bisa a bo Naasisus yenni po la.

¹² Puusi nipooma de, Turufina ale Turufosa baai ale a tom nna yegayega a te Nyɔnɔwa la. Mi a puusi ti dek tɔawa Perisis waai me ale jam a tom tuima nna yegayega a te Nyɔnɔwa la. ¹³ Puusi Arufusi waai ale kan ta choa ale wa ale a tom dii a te Nyɔnɔwa la. Puusi wa mawa waai ale a nyɛ mi jigi ase m ka wa dek biik la. ¹⁴ Puusi Asinkiritus ale Filegon ale Yemes ale Paturobasi ale Yemas ale Kirisita bisaŋa ale boro ale ba la. ¹⁵ Puusi Filologus ale Juliya ale Neriya ale wa tɔawa ale Olimpasi ale Kirisita be sii meena ale boro ale ba la.

¹⁶ Ni puusi chaab nalimnyiini. Kirisita Tinŋa meena demma dela jigini a puusi ni.

¹⁷ Mi a yaali ayen m weeni ni m suaata ayen, ni kpesi ni dek a ŋmasi a nya ate ni nya nuru baai ale a nyɛ ate nuru bɔari a poori chaab tɔgatɔga ale a basi ba siaka la. Nuru bala chaab me a sak ka sinsak ŋaai ale kan a va sinsak ŋaai ate nama poom zamsi la. Ni kan pa ni dek a gum ba po. ¹⁸ Dii nyiŋ la, nuru bala chaab a kan tom a te ka Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa, alege ba a tom ka tuim ŋaai ate ba le nya deka ku po la. Ba pa ka noakpaam a biisi a paasi nuru baai ale poom kan maa seba wie noai po la. ¹⁹ Waai meena seba kama ayen ni siak a te ka Naawen wamaŋsaŋa ale a biisi dii la. Nyaku de abe basi kama

ate m sui peenti ale ni. Mi a yaali kama me ayen ni ta yam ale wie ŋaai ale nala la, alege ni kan poom maa seba wie ŋaai ale ka wabaata la, noai po. ²⁰ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyɔgini la, le kaasi Sitaana pagrimu yɔgyɔgla de ate ni va wa zuk a taam.

Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

²¹ Timoti, waai ale mi ale a tom ale chaab la, a puusi ni. Lusiyas ale Jeasin ale Sosipeeta m Juu chaama a puusi ni.

²² Mi Tetiyas waai me ale ka Kirisita biik ate Pɔol yik ŋmarisi gbaŋka de la a puusi ni.

²³ Gayus, a puusi ni. Mi Pɔol a goa ka wala yenni. Kirisita Tigini Demma abe a nyɛ tuka ka wala yenni. Erasitus waai ale a nya tɛŋka ligraŋa zuk la a puusi ni. Ti suoku Kuwaritos me a puusi ni. ²⁴ Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni meena. Ku be nyɛ dila.

²⁵⁻²⁶ Ku a fe kama ayen ti te Naawen pimpauk boan nyiŋŋa, wa a te ni ka pagrim, ase mi ale nuruba ba chaab sinsaŋa po ate ti nyiem a sak nuruba Yeezu Kirisita wie ayen wa te ti pagrim dii la. Sinsaŋa de a liŋ jam suk kama. Alege yɔgyɔgla de, ŋa nyini ka peelim. Naawen ale jam basi ate ŋa suk beni nna yegayega. Alege yɔgyɔgla de wa, waai ale boro taam wuu la, weeni ka nuruba ayen ba tɔk lagri wa biisiteeroma ale ŋmarisi dii la kiri. Wa basi kama ayen tɛnzuk de meena a seba ŋa ate ba ta siaka ale Yeezu abe ba va wa noai.

²⁷ Naawen waai nyiini ale ka yam nyɔnɔ wie meena po la, ku a fe kama ayen a ta va Yeezu Kirisita nyiŋ, ti a te wa pimpauk daa meena wuu. Ku be nyɛ dila.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A Liŋ A N̄marisi A Te KORINTI DEMMA La

¹ Gban̄ka de a nyini ka mi Pɔɔl waai ate Naawen a wi mu ale wa dek yaalika ayen m chim Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale m Kirisita biik choawa Sositenisi jigi.

² M n̄marisi a te ka nama baai ale ta siaka ale Naawen a bo Korinti ten̄ka la, ate Naawen a gaari ni ayen ni chim wa nuru welensa la, ale baai ale a tu chaab jigi meena a puusi a wi Yeezu Kirisita waai ale ka nama ale tama meena nyɔno la yonni la.

³ Mi a puusi a te Naawen kama ayen wa niak ni a be wa te ni suyɔgini.

⁴ M be kasim a te Naawen waai ate mi va la jiam kama a te ni, dii nyin̄ la, wa le va Yeezu Kirisita nyin̄ a niak ni la. ⁵ Nama ale Yeezu ale ka bunyi la, Naawen basi kama ate ni jigsi ale n̄anta meena, a gum chaab ale biik ale sebika. ⁶ Yeezu Kirisita wien̄a ate ba sak ni la, ni ta siaka ale n̄a kama nna pagri pagriga, ⁷ dila nyin̄ ni an jok niaka ale magdek me, ase ni ale a limsi da dii dai ate Nyɔnowa Yeezu Kirisita ale sak wa pagrimu ale ka dii la.

⁸ Wa be le basi ate ni siaka a pagra a ta ga paari kpeglimka, ate wa kan bo a mini ni dai dii dai ate wa le bu ten̄ka demma meena buusa la. ⁹ Ti seba chak kama ayen Naawen ale nye dii meena ate wa weeni ayen wa ale nye la. Wala abe le wu ti ayen ti chim bunyi ale wa Biika Yeezu Kirisita waai ale ka ti nyɔno la.

¹⁰ Mi a yaali ayen m weeni m Kirisita be chaama, Yeezu yonni nyin̄, ayen ni ta noai yen̄ ate ni ka poori chaaba. Ni gum chaab ale popola yena, ¹¹ dii la Kolo yenni dem ale lagri weeni sak mu, ayen ni kasim ta ka nampaga ale chaab. ¹² M be ale a weeni dii la ale nna, ni kasim a biisi ka fi noai, fi noai. Ba gela ayen ba va ka Pɔɔl, ba gela ayen ba va ka Apolos, ba gela ayen ba va ka Piita, ba gela me ayen ba va ka Kirisita. ¹³ Ku be a dan ka dila, daa Kirisita nyiini n̄man ni nama nyɔno ate

mi va. Ni a nye nna ase Kirisita ma a piisi kama daa wanyi la. Ba an kpi daa mi Pɔɔl jabarimu zuk ni wabaatana nyin̄a. Ba be an te ni soka ase ka mi n̄aan̄viiriba la.

¹⁴ Mi a nye Naawen jiam kama m le kan te ni waai soka la, alege ka Kirisipus ale Gayus ate mi a te ba soka. ¹⁵ Dila nyin̄ ni waai a kan baga a weeni ayen ba te ni soka ase ka mi n̄aan̄viiriba la. ¹⁶ M le ban̄ji, m te Setefanas ale wa dokdemma soka me, alege mi an baga a teeri waai ate m te wa soka. ¹⁷ Yeezu Kirisita an tom mu ayen mi a te ka nuruba soka. Wa tom mu kama ayen m mooli wa waman̄sana a te nuruba, abe m kan mooli n̄a a va nurubiik yammɔa ate Yeezu Kummu jabarimu zuk a chim kinla.

¹⁸ Baai meena abe ale be Naawen siuku la, a poli kama ayen Kirisita kummu jabarimu zuk wien̄a ka kinla, alege tama baai ale nya varibasika la, n̄a ka Naawen pagrim ti jigi. ¹⁹ Ba jam n̄marisi Naawen gban̄ka po weeni ayen,

“Naawen ale basi ate baai ale a weeni ayen ba ka yam nyam la, yammu a chim kinla, abe wa sak me ayen nurubiik yammu ale min̄ka meena ka kiriya.”

²⁰ Dila nyin̄ la, ten̄ka de yam nyamma, ale gban̄j sebirima, ale nampaga nagrisa a ka wamaŋa a weeni a magsi chaab ale Naawen pagrimu ale wa yammu. Naawen abe a sak kama ayen ten̄ka de demma yammu ka betta yam.

²¹ Naawen abe ka yam nyɔno, ate wa yaa basi ayen nuruba a kan baga a pa ba dek yam a seba wa. Wa nye dila kama ayen wie n̄aai ate tama a mooli ate nuruba a weeni ayen betta wie la, wa va n̄ala a vari baai ale ta siaka la a basi. ²² Juuma abe a yaali ka wakperikaliisa nya ka. Baai ale kan daa Juuba la a yaali yam. ²³ Alege tama a mooli ka Kirisita kummu jabarimu zuk wie. Wien̄a de chim ka leeta Juuma jigi alege chim kinla baai ale kan daa Juuba la jigi. ²⁴ Baai ate Naawen a wi ayen ba chim wa nuruba la, a mooli ka Kirisita wie, dii la wa ka waai ale a sak Naawen pagrimu ale wa yammu ale ka dii la ²⁵ Wari dii ate nuruba a poli ayen di ka betta Naawen jigi la, di gaam

nurubiik yam kama. Di me ate nuruba a poli ayen di ka wobsum Naawen jigi la, di pagra a gaam nurubiik pagrim kama.

²⁶ M suaata, ni teeri ni le jam ka nuru baai chaab alege ate Naawen a wi ni la. Nurubiik popola po ka ni maga ale jam ti yam yaase pagrim a yaase ba ta wie ya. ²⁷ Naawen a potim lueri ka baai ate tenka demma a pa a chim betta la ayen wa sak yam nyamma ayen ba sum ka yamma. Wa be nman lueri ka baai ate tenka demma a nya ba ase niwoba la ayen wa sak pagroma ayen ba sum ka pagrima. ²⁸ Baai me ate tenka demma an pa ba a chim nuruba dek la, Naawen a lueri ka bala, ayen wa sak baai ate tenka demma a poli ayen ba ka nuruba dek la ayen ba sum daa nuruba dek. ²⁹ Ate dila nyin nuru kan baga a nak sunum Naawen jigi ya. ³⁰ Naawen a basi kama ate ti chim bunyi ale Yeezu Kirisita. Kirisita nyin ate Naawen a basi ate ti ta yam, ale yuarisi a magsi ale wa dek, ale basi ate ti chim wa nuruba, ale vari ti ti wabaata po a basi. ³¹ Ba be jam nmarisi Naawen gbanka po kama ayen, "Waai a dan a yaali sunum nakka, wa a nak wa ale nyonowa ale ka dii ale chaab la nyin."

2

¹ M suaata, mi ale jam ni jigi ayen m mooli Naawen wensie wie naai ate yogyogla de ti yaa seba la, mi an biisi wie naai ale pagra ale ni min ka. ² M be ale jam bo ale ni la, mi a poli kama ayen m kan sak wayon a gaam Yeezu Kirisita wie ale wa kummu jabarimu zuk wa. ³ M nyinka kasim jam a gok nna ase m yogsa ale wobsa kama a. ⁴ Naawen wienja ate m sak ale mooli la, mi an pa nurubiik yam ayen m paasi yik ni, alege m biika a sak ka Naawen Chiika pagrimu ale ka dii la. ⁵ Dila nyin la, daa nurubiik yam ale basi ate ni ta siaka ale Yeezu, alege ka Naawen pagrim nyin.

⁶ Ti be a mooli ka yam wie a te baai ale a min Chiika wensie wienja la. Alege daa tenzuk de yamma yaase baai ale ta kpanja tenzuk de la. Ba za ba jam a jok ba pagrimu kama. ⁷ Yammu de ate ti a

sak la, ka Naawen yam susugi dii ate wa pa suk ale nurubiik la, alege Naawen poli ayen wa ale pa sak ti alege a nye tenka meena. ⁸ Tenzuk de kpanja waai a ze yammu de. Ba dan seba kama, ba a ti an kpi Yeezu waai ale ta Naawen zula ja la jabarimu nyin ja. ⁹ Ba jam nmarisi Naawen gbanka po kama dila po dila po ayen,

"Dii ate nuruba an nya la, ba abe an wom la,
ba abe an poli ayen di ale baga a nye la,
dila dek ate Naawen a gomsa a magsi baai ale a yaali wa la."

¹⁰ Naawen yaa abe va ka wa Chiika jigi a pa wa susugini de a sak ti. Dii la Chiika a seba wari meena kama ale Naawen popola po meena. ¹¹ Nuru waai an baga a seba wa choa popola, alege ka nuru wala dek Chiika ale seba. Ku be ka dila ate waai an baga seba Naawen popola, ka Naawen Chiika nyini ale seba wa popola. ¹² Ti abe a min tiirim tii ale nyini Naawen jigi la kama, dii nyin la, wa an te ti Velinvendika chiiga, alege wa te ti ka wa dek chiika.

¹³ Dila nyin la wie naai ate tama a biisi la, daa nurubiik yam wie, alege ka wie naai ate Chiika a sak ti la, ate ti a weeni ja kiri a te baai ate Chiika a bo ale ba la.

¹⁴ Nuru waai ate Chiika an bo ale wa la an baga a tuesi tiirim tii ale a nyini Naawen Chiika jigi la. Nuru wala choa an baga a min ja, dii la ja ka betta wa jigi. Be ka Chiika nyin ate waai baga a min ja kie.

¹⁵ Waai me ate Naawen Chiika a bo ale wa la, a baga a min wari meena kiri kama, alege nuru waai an baga a bo wa buusa.

¹⁶ Ase ba ale nmarisi Naawen gbanka po dila po, dila po la ayen,

"Ka wana ale seba Naawen popola?

Ka wana abe le wa baga a sak wa?"
Be ka tama ale baga a min Kirisita ale a poli dii la.

3

¹ M suaata, mi jigi togni, m kan baga a sak ni ase baai ate Naawen Chiika a bo ale ba la. Alege m le sak ni ase ka baai ale ta tenka de wie popola la. Ni a nye nna ase ni ka baai ale diem piilim a bo wein siuku po la. ² M jam a te ni ka biisim

ayen ni a nyu, dii la, ni an jam baga a de nãndiinta, ni be an poom diem baga a dek. ³ Nama ale a de nyuri ale chaab ale a nak nam paga ale chaab la a sak kama ayen ni nyeka a nyɛ ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la. ⁴ Ni ba gela ayen ni a va ka Pool, ba gela ayen ba a va ka Apolos. Ni nyeka a nyɛ nna ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la.

⁵ Dila la mi ale Apolos ka bana? Tama ka Naawen tomteerɔba, baai nyin ate nama a ta siaka ale Yeezu. Nyɔnɔwa ale te tama wanyi, wanyi tuim ñaai la ate ti a tom. ⁶ Mi tuimaña ate mi a tom dula la a nyɛ ase m bori ka ñanta la, ate Apolos tuimaña a nyɛ ase wa a zañti ka ñantaña la, alege ka Naawen ale basi ate ba a chim. ⁷ Be daa waai ale bori la yaase waai ale zañti la ale wariya, alege ka Naawen, dii nyin la wa ale basi ate ñantaña a chim. ⁸ Waai ale bori la ale waai ale zañti la ka bunyi, alege Naawen ale tuni ba a magsi chaab ale ka ba ale tom dii la. ⁹ Tama meena ka baai ale gum chaab a tom a te Naawen, ni abe a nyɛ ase ka kaduk la, ate Naawen a tom du, ale a nyɛ me ase yeri la ate Naawen a se.

¹⁰ Yam buui ate Naawen a te mi la, ate mi baga a tom ase seero man la, a se nyubini ate nuru yon a yaa se nyubini zuk. Alege waai meena a kpesi wa ale a se dii la. ¹¹ Dila nyin Naawen abe poom a te ti Yeezu Kirisita kama ase nyubi la, ate nuru kan ñma se nyubi di choa. ¹² Nyubini de zuk nuru baai tuima a za ña a nyɛ ase ka ligmonin ale kpana ale tintana ñaai ale a nyagsi ate bolim a kan baga a de la, ba gela tuima a za ña a nyɛ ase daata, ale wuuta ale kinka ate bolim a baga a de la. ¹³ Ba ale nya waai meena tuima nalim ka dai dii dai ate Yeezu a za wa lak a sak la. Dai dila dannii wa le basi ate ka bolim a chamsi waai meena tuima, a sak ña nalim ale ka dii la. ¹⁴ Naawen ale tuni waai ate wa tuimaña bolimu an baga a de kaasi la. ¹⁵ Alege waai tuima ate bolimu a de a kaasi la a kan nya tutuna, alege bolimu a kan de wa dega ate ku a nyɛ nna ase ba vari wa bolimu po a basi la.

¹⁶ Ni a nyɛ ase ka dok ate Naawen a soa

la, ate wa chiika a boro la. ¹⁷ Dila nyin waai abe dan kaasi dok kuui ate Naawen a soa la, Naawen ale kaasi wa. Naawen nyiini ale soa wa dokku, nama abe le wa dokku.

¹⁸ Waai abe kan paasi wa dega, nuru a dan bo ni po a poli ayen wa ta yam ten ka de zuk, wa be chim beruk ate wa baga a ta yam. ¹⁹ Dii ate tenzuk demma a pa a chim yam la ka betta Naawen jigi, ase ba ale ñmarisi Naawen gbanka po ayen, "Naawen a pa ka yam nyam nyeka a yik ba". ²⁰ Ba ñman pilim ñmarisi Naawen gbanka po ayen, "Nyɔnɔ wa a seba ayen yam nyamma popolaña ka kiriya." ²¹ Dila nyin waai a kan a kuulimu, nuruba ale a tom dii ya. Ku meena a te ka nama nyuenta. ²²⁻²³ Pool ale a Apolos a le a Piita a tom a te ka nama. Tenzuk de yaase nyuvunni de yaase kum yaase yogyogla de yaase chum po, ni an magsi ayen ni chim ña de yomma, ka nama ale soa ña de meena ate Yeezu me a soa nama ate Naawen me a soa Yeezu.

4

¹ Ni meena abe a nya tama ase Yeezu tomteerɔba la, ate ta siuk a mooli Naawen wensie ñaai ale kan jam nyini peelim la. ² Dii ale magsi ayen tomteerɔ a ta la ale wa ta siaka ale wa nyɔnɔwa tuima jigi. ³ Alege mi jigi, mi nin ka ale ni nin a bo mi buusa yaase waai a nin bo m buusa. Mi dek an poom a bo m dek buusa. ⁴ Mi dek a ze wa kaasun kuui ate m tom, alege kula a kan sak ayen m sum ze. Nyɔnɔwa ale waai ale wa a bo m buusa. ⁵ Dila nyin ni be kan bo waai buusa alege ate ku dannii a paari. Nyɔnɔwa a dan jam wa ale wa bo buusaña, abe wa lak wa susugi ñaai meena ale bo nuruba popola po ale ba suniima po la a sak ate waai meena a yaa nya pimpauk kuui ale magsi ayen wa nya la.

⁶ M suaata, nama nyin ate m pa mi dek ale Apolos a magsi ayen ni baga a min dii ate ba ñmarisi Naawen gbanka po la. Ni be kan pa zula a te nuru m wa ale kan pa m wa a chim jaabɔa. ⁷ Ka wana ale basi ate fi gaam fi chaaba? Daa Naawen ale te fi jaab buuri meena ate fi ta la? Dila la,

fi ale nye ka se a kuulim ase fi ale ta jaab buui meena la daa Naawen ale te fu la?

⁸ Ni be poom a deri jigsu kama a ta yegayega a de? Ni poom a deri chim ka nalima alege tama? Mi a yaali ayen ni dan chim ka nalima nna ate ti de naamu ale ni. ⁹ Mi abe a poli kama ayen Naawen a te ti ka tomteeroba tuini ase nuru baai ate ba bo buusa a mini ba ayen ba ko ba la, ate nurubiik meena tenka po ale sabiiloma a nya ti. ¹⁰ Kirisita abe le soa ti la nyin tama a nye ase ka betta la, alege nama a chim yam nyam Kirisita nyin. Tama wobsa kama alege nama a pagra. Ba a zuli ni kama alege kan zuli tama. ¹¹ Yogyogla de nna, kom ale nyanyuila ale kasim ta ti, ti gataja a cheeri, te ka yeri a goa, nuruba a nak ti me, ¹² ti abe a tom ka nna yegayega ayen ti baga a nya a de. Nuruba a dan ka te ti, tama a niak ba kama. Ba dan a namsi ti ti a chiibi kama. ¹³ ba a dan biisi ti a kaasi, ti a tulisi ba ale ka wamansa. Ti yaa nye ka nna se yaata la a ta jam paai yogyogla de.

¹⁴ M kan nmarisi gbanja de ayen m pa ni nyo ka chivie po, alege ka m basi ate ni min ase m dek bisa a te mu a yaali la. ¹⁵ Ni be a dan poom a ta sinsak sagroba tusidi, ni ka da ko bori ya. Mi chim ka ni ko Yeezu Kirisita nyin m le mooli Naawen wannu ate ni a ti ni nya varibasika la. ¹⁶ Mi a saalim ni, ni a nya mi nyeka a va. ¹⁷ Ku de nyin ate mi a tom Timoti waai ale a nye ase m biik la ni jigi. Wa ka waai ate m marij wa. Wa ale teeri sak ni mi nyeka ale Yeezu ale ka dii la. Dila a te ma a sak Kirisita bisa ale tigsu bo jigi meena la.

¹⁸ Ni ba gela a ta ka kanjanta dii nyin la, ni a poli kama ayen m kan jam ni jigi ya. ¹⁹ Dan ka Nyonowa yaalika m ni jam ni jigi ate baga a seba ase ka kanjanta nyamma de pagrim nyin yaase ka noai po biik. ²⁰ Ba a nya Naawen Naamu ka nuruba nyeka po da ba biik po. ²¹ M dan cheena ni jigi, m jam ale fin ya m jam a sak jirim ale yaalika?

5

¹ Yogyogla de m wom kama ayen nipok yaalik tuima ale bo le sunsun a bie nna yegayega ate baai ale kan daa Kirisita

bisa la a kan nye. Ba weeni mu kama ayen nuru ale a goa ale wa ma njanchoa.

² Dila nyin la ni ni nye ka se a ta kanjanta, ni magsi ni a kum wannu de nyin kama, abe ni yeeri nuru waai ale nye wannu de choa la ni sunsun. ³⁻⁴ M yalima ale ni kama alege m popola po ku a nye ase m bo ale ni kama la, ku be le a nye ase m bo ale ni la, Nyonowa Yeezu Kirisita yoi nyin mi poom a bo waai ale tom wa bioku de la buusa kama. Ni abe le a tu chaab ate m popola po ku a nye ase mu a tu ale ni la ate ti Nyonowa Yeezu pagrim a bo ale ti la, ⁵ ni basi wa a te Sitaana a kaasi wa nyinka ate Nyonowa a dan pilim jam abe wa vari wa chiika a basi.

⁶ Ni kunkuulimaja an nala. Ni seba ayen dabinta magdega ale a basi ate boroboruk a fuusi. ⁷ Dila la ni be yeeri ni wabaataja ale a nye ase dabin kpagsa la a basi ate ni chim nuru welensa. Ate ni yaa be a nye ase boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni abe ale ka dii la ale la, dii nyin la Yeezu ti Gaambasika pabiika a kpi kama a te ti. ⁸ Ni be basi ate ti de Gaambasika Tigini ale welensa ale wensie, ku la a nye ase ka boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni kan te ti ta wabaata ale gaasa, ku la a nye ase ka boroboruk ate ba pa dabinta a nyoro la.

⁹ Gbanj kaai ate m nmarisi a te ni la, m weeni ayen ni kan pai ni dek a gum nidja yaalisa ale nipok yaalisa po. ¹⁰ M kan weeni ka baai ale kan daa Kirisita bisa a chim nidja yaalisa ale nipok yaalisa la, yaase wa a yaali nuruba nanta la, yaase zueba la, yaase ba a kaab bogta la. Ni dan kan pai ni dek a gum ba po, se ni yeeri ni dek tenka zuk. ¹¹ Mi a weeni kama ayen ni kan pai ni dek a gum waai ale a wi wa dek ayen Kirisita biik alege chim nidja yaalik yaase nipok yaalik, yaase wa a yaali nuruba nanta, yaase wa a kaab bogta, yaase wa a velim a te nuruba, yaase wa chim da bugrik, yaase zue. Ni kan poom kali a de nandiinta ale nuru wala choa.

¹²⁻¹³ Ku da mi tuini ayen m bo baai ale kan daa Kirisita bisa la buusa. Naawen ale wa bo ba buusa. Alege nama a kan bo ni ale baai ale gum chaab la buusa? Ase

ba ale n̄marisi Naawen gban̄ka po dii la, “Ni yeeri nuru bioku ni sunsun̄”.

6

¹ Ase ni waai a dan ta biik ale wa Kirisita biik choa, ku a magsi ayen ni ta cheñ boteer̄o baai ale kan da Kirisita bisa la jigi, alege kan basi ate Naawen nuru welensa a biisi biika a niak chaaba? ² Ni seba kama ayen Kirisita bisa ale ba bo t̄n̄ka demma meena buusa. Ni be dan a bo t̄n̄ka demma meena buusa, ni baga a biisi wa fiisa a niak chaab kama. ³ Ni n̄man seba kama ayen tama Kirisita bisa ale ti bo sabiiloma buusa. Dila nyin̄ la ti baga a biisi wa fiisa a niak chaab kama. ⁴ Nuruba ni po a dan ta biika de choa ale chaab, ni a yaali ayen ni basi ate ka nuru baai ate Kirisita bisañ a kan zuli ba la a biisi biika ate ba niak chaaba? ⁵ Ku magsi chivie ale ta ni kama, yam nyon̄o a ka ni sunsun̄ ate Kirisita bisa a dan ta wari ale chaab abe wa yik ba a niak chaaba? ⁶ Kirisita biik a kan ta wa choa a cheñ boteer̄o baai ale kan da Kirisita bisa la jigi ate ba a bo ba buusa.

⁷ Ni be ale ta chaab a cheñ boteer̄o baai ale kan da Kirisita bisa jigi la a sak kama ayen ni kan nȳ ase Kirisita bisa la. Ku ale zunchoñ ase ni a nin basi ate nuru yonta a nȳ ni a kaasi. Ku ale zunchoñ ni a nin basi ate nuru yonta a vari ni n̄anta. ⁸ Alege ni goanti nȳ ka chaab a kaasi ale a vari chaab n̄anta. ⁹⁻¹⁰ Ni be seba ayen gaasa nyam a kan maari de Naawen naamu. Ni be seba ku de chak, ayen nid̄a yaalisa ale nip̄ok yaalisa yaase baai ale a kaab bogta, yaase kabon̄ nyeerisa, yaase nid̄a baai ale a goa ale chaab, yaase zueba, yaase butuem nyam, yaase dabugirisa yaase baai ale velim a te nuruba, yaase baai ale a vari nuruba n̄anta, ba de waai a kan maari a de Naawen naamu. ¹¹ Ni ba gela a be jam a nȳ ka wien̄a de. Alege Naawen a sugri ni wabaat̄a ate ni yaa chim nuru welensa, ale chim waȳrisima nyam Nyon̄o Yeezu Kirisita nyin̄ ale Naawen Chiika nyin̄.

¹² Nuru waai a baga a weeni kama, ayen, “Wa baga a nȳ wari meena ate wa yaali la kama.” Alege daa wari meena ale

a maari. Nuru baga a weeni kama ayen mi baga a nȳ wari meena ate mi a yaali la kama, alege mi a kan siak ate jaab buui a basi ate mi a chim wa yomma. ¹³ Nuru waai me ale weeni ayen, n̄andiinta ale soa poi, ate poi me a soa n̄andiinta. Alege Naawen ale jam kaasi ba la meena. Ku an magsi ayen waai a pa wa nyin̄ka a tom nid̄a yaalik ale nip̄ok yaalik tuima alege ka wa pai a tom a te Nyon̄owa dii la Nyon̄owa ale soa nyin̄ka. ¹⁴ Naawen ale basi ate Nyon̄owa Yeezu a yiti kum po, wa be le basi ate tama me yiti kum po ale wa pagrimu.

¹⁵ Nama ze ayen ni nyin̄sañ a ale Kirisita nyin̄ka ka bunyi? Mi a kan basi ate mi nyin̄ ka ate Yeezu soa la ale nid̄a yaalik nyin̄ a chim bunyi. Kula a kan baga a nȳ. ¹⁶ Ni be sum seba ayen waai ale a goa ale nid̄a yaalik la, ka bunyi ale wa. Ase ba ale n̄marisi dii Naawen gban̄ka po la, “Bala ba yeri wa yaa chim ka bunyi.” ¹⁷ Nuru waai ale Nyon̄owa ale a chim bunyi la, ka bunyi ale Chiika.

¹⁸ Ni basi wa nid̄a yaalik ale nip̄ok yaalik tuima. Wabiok meena ate nuru a tom la a ka wari a nȳ ale wa nyin̄ka, alege nid̄a yaalik ale nip̄ok yaalik tuimañ, fi a tom a kaasi ka fi dek nyin̄ka. ¹⁹ Ni abe seba me ayen ni nyin̄sañ a nȳ ase ka d̄ok a te Naawen Chiika la, waai ate Naawen a te ate wa bo ale ni. Nama abe m soa ni dega ka Naawen ale soa ni. ²⁰ Naawen a da ni kama a tuni. Ni abe pai ni nyin̄sañ a tom a te Naawen pimpauk.

7

¹ Yogyogla de mi a yaali ayen m biisi ka wie n̄aai ate ni n̄marisi a te mu la wie.

Ku nala kama ase nuru a nin kan ta wari a nȳ ale nipooba. ² Alege nid̄a yaalik ale nip̄ok yaalik tuimañ yegayega ale boro la nyin̄ nuru meena a ta wa dek p̄ok, abe nip̄ok meena a ta wa dek chora. ³ Nid̄a meena abe nȳ wa ale magsi ayen wa nȳ dii ase chora la, abe nip̄ok meena me a nȳ wa ale magsi ayen wa nȳ dii ase nip̄ok la ate ku niak ba meena. ⁴ Nipowa an soa wa nyin̄ka alege ka wa chorowa, chorowa me an soa wa nyin̄ka alege ka wa powa. ⁵ Ni abe kan gaari chaaba, nin

ka ni a nin nye noai yeŋ ayen ni gaari chaab a puusi a te Naawen, alege kula ŋaŋ nyiŋ ni ŋman gum chaab ate Sitaana a kan ta nye nyaka a jam ni jigi ya, ase ni a nin kan baga a chiibi ale chaab goomɔa.

⁶ Mi a kan fe ni kama alege ka sinsaga ate mi a sak ni. ⁷ Dan ka mi nyiini mi a ta weeni ayen ni meena a nye ase ka mi la, alege Naawen a te waai meena ka tiirim, m wa wa tiirim, m wa me wa tiirim.

⁸ Yɔgyɔgla de mi a yaali ayen weeni baai ale kan ŋman ta pooba ale baai ale kan ŋman ta choroba la ayen ku nala kama ale ba ale deri boro dila ase mi la. ⁹ Alege waai a dan kan baga a chiibi, wa abe faari nipɔk yaase wa yali chora, kula ale zunchoŋ a gaam koarisa ale a de fu.

¹⁰ M ta ka sinsaga, ŋa abe daa mi dek sinsaga ayen m te baai ale ta pooba ale choroba la, ayen nipɔk a kan basi wa chora, ¹¹ alege wa abe dan basi wa chorowa, wa abe kan yali, yaase wa ŋmani wa chorowa jigi, abe nuru waai a kan yiaƙ wa powa.

¹² M ta ka sinsaga me, ŋa da Nyɔɔwa sinsaga ayen m te ni, ayen Kirisita biik kaai pɔk a dan kan daa Kirisita biiga alege ate nipowa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan yiaƙ wa. ¹³ Nipɔk waai me a dan ta chora ate wa daa Kirisita biiga alege ate nidoawa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan basi wa. ¹⁴ Dii la chorowa waai ale kan daa Kirisita biik la a mɔata Naawen kama wa ale bo ale wa powa la nyiŋ, powa me waai ale kan daa Kirisita biik la a mɔata Naawen kama wa ale bo ale wa chorowa la nyiŋ. Dan ka daa di bisaŋa a kan chim be welensa, alege ku ale ka dii la ba ka be welensa. ¹⁵ Alege ba waai dek ale kan daa Kirisita biik la a daa yaali ayen wa basi m wala, wa baga a basi kama. Ku de po chorowa yaase powa baga a lueri kama, Naawen a wi ni kama ayen ni boro ale suyɔgini. ¹⁶ Nama ze ayen powa nyiŋ wa chorowa ale baga a nya varibasika, yaase chorowa nyiŋ wa powa ale baga a nya varibasika.

¹⁷ Nuru meena abe boro a magsi chaab ale Naawen ale te wa tiirim buui la, ale wa ale jam ka dii alege ate Naawen a wi wa la. Juijui meena ate Kirisita bisa a tu

la mi ale a sak ba dii la ale la. ¹⁸ Nuru waai a dan gebi wa yoari alege a chim Kirisita biik wa kan weeni ayen wa duisi a basi, waai abe dan kan gebi ya wa kan weeni ayen wa gebi. ¹⁹ Nuru a gebi wa yoari yaase wa an gebi ya ku daa wari ya, dii ale nye wari yegayega la ale fi a zuli Naawen sinsaŋa. ²⁰ Waai meena abe ale jam ka dii alege ate Naawen a wi fu la, be kan tagri. ²¹ Fi jam ka yomma alege ate Naawen a wi fu la? Kan te ate ku a daani fu. Fi abe dan baga a nya siuk a kan ŋma chim yomma be pai siuk kula a tom. ²² Waai ale ka yomma ate Nyɔɔwa a wi wa la a ŋman daa yomma, siuk kula po waai me ale kan daa yomma ate Nyɔɔwa a wi wa la a yaa chim ka Nyɔɔwa yomma. ²³ Naawen a da ni kama a tuni, dila nyiŋ la ni ŋman daa nurubisa yomma. ²⁴ M suaata, waai meena a be va Naawen ase wa le jam ka dii alege ate wa wi wa la.

²⁵ M ka sinsaga a nyini Nyɔɔwa jigi a magsi chaab ale gbaŋ kaai ate ni ŋmarisi a te mu baai ale kan ta nipooba la wari ya, alege mi a yaali ayen m weeni ni ale m dek popola. M be ka waai ate Nyɔɔwa a ta jiirim ale mu ale mariŋ mu.

²⁶ Ti dan nya ku ya le kasim tua dii nna yegayega la, mi a poli ayen nuru a dan deri boro dila ku le zunchoŋa. ²⁷ Fi ta nipowa? Be kan yiaƙ wa. Yaa fi ka nipowa? Be kan ŋman faari. ²⁸ Alege fi dan faari nipɔk, fi an nye wabiowa, nipɔk waai me ale kan yali la a dan yali wa an nye wabiowa. Alege baai ale ta nipooba yaa choroba la a ta ka daani ka nna yegayega. Mi abe a yaali ayen m kasi ni ka daani ka de po.

²⁹ M suaata, mi a weeni ni ku de kama dii nyiŋ la ti yaa le bo da ŋaai po la an soa dii ya. A ta nyini yɔgyɔgla de a cheŋ baai ale ta nipooba abe boro nna se ba an poom faari nipooba la. ³⁰ Baai ale a kum la abe a nye nna se niniga a ka ba la. Baai ale a la la abe a nye nna se ba sue an peenti la. Baai ale a da ŋanta la abe a nye nna se ŋantaŋa daa ba ale sum soa la. ³¹ Baai me abe le ta teŋka de zuk ŋanta la abe a nye nna se ba ka jaab la.

Ale tenka de ase ka, ale ka dii yogyogla de nna, a za ka taam kama.

³² M kan yaali ayen ku de a daani ni. Nuru waai ale kan ta nipok la nin a bo ka Nyonowa tuimaṅa jigi, dii nyin la wa a yaali ayen wa a nye ate ka Nyonowa sui a peenti. ³³ Alege nuru waai ale ta nipok la nin a bo ka tenka de zuk wie jigi, dii nyin la wa a yaali ayen wa a nye ate ka wa powa sui a peenti, ³⁴ ale ta popola buye. Nipok waai yaase nipokbili dii ale kan yali la nin a bo ka Nyonowa tuimaṅa jigi, dii nyin la wa a pai wa dek meena a te Naawen kama, alege nipok waai ale yali la nin bo ka tenka de zuk wie jigi, dii nyin wa a yaali ayen wa a nye ate ka wa chorowa sui a peenti.

³⁵ Mi a yaali ayen m maari ni kama, dila ale soa ate mi a weeni wienṅa de. Mi a kan yaali ayen m fe ni kama ale wienṅa de, alege mi a yaali ayen ni va ka Nyonowa nalimnyiini abe ni pa ni dek meena a te wa.

³⁶ Baai ale ta nonṅa a gomsii ayen ba yali chaab ale ṅman poli ayen ba basi chaab la, ka nidawa a daa nye wa ase wa koarisa pagra la ate wa ṅma a poli ayen wa faari wa wa abe faari. Wabiok a ka ku de po. ³⁷ Alege nuru waai ate ba kan fe wa alege ate ka wa dek popola po a weeni ayen wa kan faari wa la, wa abe kan faari nipok binni. ³⁸ Dila la waai ale faari la a nyeka wa maṅ alege waai ale kan faari la a nye gaam.

³⁹ Nipok waai ale yali la a ka siuk a ṅma yali ase wa chora ale tolim boro la, alege wa chorowa a dan kpi wa ta siuk kama a yali ase nidawa a nin ka Kirisita biik.

⁴⁰ Mi jigi wa ta supeentik kama ase wa a nin kan yali ya. Mi ale a ta popola ṅaai la ale la, mi abe a poli ayen ka Naawen Chiika ale a sak mu.

8

¹ Ni ale ṅmarisi gbaṅ kaai a te mu la ni biisi ṅandiin tii ate ba pai a kaab bogta la wie. Ku be ka wensie ase ni ale a weeni ayen ti meena a ta yam kama la, yam bula choa a basi kama ate nuru a ta kanjanta alege, ka ti ale a yaali chaab dii la ale a basi ate ti a chim ale chiika pagrimu.

² Nuru waai abe ale a poli ayen wa seba wie la a ze jaaboa ase wa dek ale a poli dii la. ³ Alege Naawen a seba ka nuru waai ale a yaali wa la.

⁴ Dila la ni ale bek ase ṅandiin tii ate ba pai a kaab bogta la, ni baga a de ya la, ti meena seba ayen bogluk dek da jaab waai ale vua alege tama seba ayen ka Naawen yen dekki ale boro. ⁵ Bogta abe dan poom bo wenyamazuk yaase tenzuk de ate “bogta” ale “tanbana” a piisi a boro, ⁶ alege ka Naawen yen dekki ale boro, wala abe le tama ko. Wala abe ale jaab meena nyeero, wala nyin abe le tama boro. Yeezu Kirisita nyiini abe ale tama Nyonow ate wa lala nyin ate Naawen a nye jaab meena. Wa lala nyin abe le tama boro.

⁷ Alege daa waai meena ale seba wensienṅa de. Nuruba gela a malim bogta ka nna yegayega, a ta jam pari jinla ba dan de ṅandiin tila chaab, ba a poli ayen bogluku ale soa ṅandiintaṅa. Ate ba popolaṅa a yaa daani ba. Ba nyiem ya poli ayen ba ka nuru dantisa. ⁸ ṅandiinta deka a kan basi ate ti a chim nuruba dek Naawen jigiya, ti abe dan kan de ya ti kan chim nuru kayaata.

⁹ Ni be kpesi ni dek ate baai siaka ale pagra la nyeka a kan basi ate baai siaka ale kan pagra la a tom wabaata. ¹⁰ Ase nuru waai popola ale a daani wa ale wienṅa de chaab la, a dan nya fi waai popola ale ka a daani fu ale bogta ṅanta deka la ale fi boro a de bogta ṅandiinta ku kan te wa nyinbiiri ate wa maari a de?

¹¹ Dila fi sebika de nyin a baga a kaasi fi suoku waai siaka ale kan pagra la kama. Alege Yeezu Kirisita a kpi ka wa la la nyin me. ¹² Waai abe dan nye kaasi wa Kirisita biik choa, a kaasi wa popola me, wa nye kaasi ka Yeezu Kirisita dila. ¹³ Dila la mi a dan de bogta ṅandiinta ate m suok a va dila nyin a nye a kaasi Nyonowa, mi kan ṅma a de bogta ṅandiinta, dii nyin la mi a kan yaali ayen wa a nye wabiok wa.

9

¹ Mi a nya varibasika kama, mi a ṅman daa wabaata yomma. Mi ka Yeezu tuimtomdo. Ni abe seba ayen Nyonowa

Yeezu a pai wa deka a sak mi kama. Mi abele mooli Naawen wienja a sak ni ate ni nya varibasika. ² Nuruba a dan poom a weeni ayen mi a daa Yeezu tuimtomdo alege nama ale siak ayen mi ka wa tuimtomdo, ni ale ka Kirisita bisa la nyinj.

³ Mi ale ta dii a weeni baai ale a weeni ayen mi daa Yeezu tuimtomdo la ale nna. ⁴ Ku ta siuk kama ate ba a te mu ndandiinta m tuimaŋa ase Yeezu tuimtomdo la nyinj. ⁵ Mi me a ta siuk a yaali nipok a ta wa nyeem ase Yeezu tuimtomdoba mbala, ale ti Nyɔnɔwa Yeezu suaataŋa ale Piita ale ta ba pooma a nyeem dii la. ⁶ Daa mi ale Banabas ale magsi ayen ti tom ti deka a de. ⁷ Soji waai karo a tuni wa deka. Nuru waai me abele a kpa la a de ka wa kpanni ŋanta. Naapeerik kaai ale a kasi niiga la a ta siuk a de ŋa biisim kama.

⁸ Ku an magsi mi a va nurubiik popola, dii nyinj la ba ŋmarisi ku Naawen gbanƙa po kama. ⁹ Ku be ŋmarisi a bo Moosis Sinsanŋa po kama ayen, “Ni dan yik niiga a boro a fobi za ni kan bobo ŋa noaŋa.” Naawen ninj abele bo ale ka niiga? ¹⁰ Daa tama nyinj ate wa weeni dila? Wa abele ŋmarisi a te ka tama. Nuru waai abele a kpa ale waai ale a che la a ta yiila kama ayen ba ale nya ba kpanni ŋanta. ¹¹ Ti abele bori ka ŋan maŋsa ni suniimaŋa po. Tama abele dan weeni ayen ni a te ti ŋanta ale ka tama me nyuenta ale la, ku gaam ni te ka kama. ¹² Nuruba ba chaab dan ta siuk a yiili ŋanta ni jigi, tama a ta siuk a gaam dila kama.

Tama a ta siuk kama a yiili ŋanta ni jigi alege tama an nye di, ti chiibi wie meena kama ayen ti kan nye wari ate di kaasi nuruba ate ba kan baga a mooli Naawen wienja. ¹³ Ni seba ayen baai ale a tom Naawen yenni po la a nya ba ndandiintaŋa ka dula. Baai me ale nye kaabka a te Naawen la a nya ba charuku ka dula. ¹⁴ Siuk kula po, Nyɔnɔwa a sak kama ayen baai ale a mooli Naawen wienja la ba a tuni ba ba tuimaŋa nyinj.

¹⁵ Alege mi an pai siuk ku de a yiili ŋanta ni jigi yaase mi a ŋmarisi gbanƙa de a pai siuk ku de a te mi dega. M dan kpi a zunchoŋ m le a nye kude. Mi a kan

te nuru pai ku de nyinj a valim mi. ¹⁶ M ka siuk a nak sunum mi ale a mooli Naawen wienja la nyinj ŋa. Ka Naawen ale weeni ayen mu a tom. Ku abele bie m jigi ka nna yegayega ase m nin kan mooli wa wienja. ¹⁷ Ase dan kan mi deka ale lueri tuini a tom m ta siuk kama ayen ba a tuni mu. Alege ku ka fifiok ayen m tom dii nyinj la Naawen ale te mu tuini de. ¹⁸ Boan tutuna abele mi a nya? M tutunaŋa meena ale m baga a mooli Naawen wienja abele m kan weeni ayen ba tuni mu m tuimaŋa nyinj ŋa. M daa nye ku de m kan pai siuk kuui meena ate mi deri ta la ayen m ka waai ale a mooli Naawen wienja la.

¹⁹ Mi a daa nuru waai yomma alege mi a pai m deka kama a chim waai meena yomma ayen m baga a mooli Naawen wienja ate nuruba yegayega a nya varibasika. ²⁰ Mi a dan boro a mooli Naawen wienja a te Juuma, mi a nye m deka ase ka Juu la, ate ba baga a nya varibasika. Ku daa fifiowa ayen m va Moosis Sinsanŋa, alege m dan boro a mooli a te baai ale a va Moosis Sinsanŋa la, mi a nye m deka ase m ka waai ale a va Moosis Sinsanŋa la, ate ba baga a nya varibasika. ²¹ M dan boro a mooli a te baai ale kan daa Juuba la, mi a nye m deka ka nna ase m da Juu la ate ba baga a nya varibasika. Ku de a kan sak kama ayen m kan va Naawen sinsanŋa, mi a va Yeezu sinsanŋa kama. ²² Mi dan boro me a mooli Naawen wienja a te baai siaka ale kan pagra ale Yeezu la, mi a nye m deka ka dila ate ba baga a nya varibasika. Baai meena ate mi a mooli Naawen wienja a te ba la nyeka ale ka dii la, mi a nye ka dila ate nuruba a baga a nya varibasika.

²³ Wienja de meena mi a nye ka Naawen wienja nyinj ayen m baga a nya niaun ku po. ²⁴ Nuru baai ale a chali la meena a chali kama alege wanyi ale a tuesi deerowa jamu. Ni abele basi ate ni wensiuku po boka a nala ase chalaŋa ale ka dii la ate nama me a tuesi jaab dila nyinj. ²⁵ Nuru waai ale a yaali ayen wa maa chali chala la a siak sinsak pagra kama ayen wa baga a chali de a tuesi jaab buui ate ba pa a te deerowa la, jabula abele kan benni ale kaasika, alege tama ale ti

tuesi jaab buui la ka kaasi ka. ²⁶ Dila ale soa ate mi a kasim a chali yorr ayen m nueri la. Dila me ale soa ate mi a kan chubi a basiro la. ²⁷ Mi a nak m nyin̄ka kama ayen ka girigi ate m бага a yik ka ḡmapi, ate m dan mooli Naawen wien̄a a te nuruba abe ku ḡnaan̄ nyin̄ Naawen kan zeri mi dega.

10

¹ M suaata, ni teeri dii ale jam a nye ti kokpiensana ale jam va Moosis la. Chin̄mari ale jam a lik ba ate ba meena a lo beli kpeeni a jueli nalimnyiini. ² Ti abe dan ḡman ti weeni me ba ale jam a lo benni a jueli ale Moosis la a nye ase ba jam a tuesi ka soka ale Moosis la. ³⁻⁴ Ba meena a jam de ka wenzuk ḡandiinta ale nyu nyiam puḡ kuui ate Naawen a jam te ba la po. Puḡ kula abe jam ka Yeezu dek. ⁵ Alege dila meena Naawen sui an jam peenti ale ba. Ba meena a jam kpi wari ka goanni po.

⁶ Ku de meena abe le ku kaam ti ate ti ka yaali ḡnan baai ale kan daa ḡnan maḡsa, ⁷ yaase ti a kaab bogta ase ba ale jam a nye dii la. Ase ba ale ḡmarisi Naawen gban̄ka po dii la, “Nuruma a jam kali ale ka chaab a de ale a nyu daata ale yiti a boro a gok.” ⁸ Ti be kan ti ta nipok yaalik tuima ase ba ale jam ka dii la ate da yeḡ po Naawen a ko nuruba tusa pisiye ale ḡa ta dii la. ⁹ Ti be kan nye Nyon̄owa a nya ase ba gela ale jam a nye dii ate Nyon̄owa a jam basi ate wiin̄a a dom ba a ko la. ¹⁰ Ti be kan a fobli ase ba ale jam a fobli dii ate Naawen a basi ate sabiilowa a ko ba la.

¹¹ Wien̄a de meena abe nye kama ayen ḡa sak ti, nuruba abe ḡmarisi kama me ayen ḡa a kaam ti. Yogyogla de ate ti boro la teḡka a yaa moata ka kpeglimka.

¹² Nuru waai abe le a poli ayen wa siaka a pagra la, a kpesi wa dek ate wa kan lo. ¹³ Nyenya kaai meena ate ni a tu la, me dek a jam nuruba jigi kama. Alege a maḡsi chaab ale Naawen ale puulim la, wa kan basi ate nyenya kaai ate ni kan бага a pik la a jam ni jigiya. Diipo ate ni a tu nyenyaka la, wa ale te ni pagrim ate ni бага a pik, abe wa te siuk ate ni nyini nyenyaka po a nyini.

¹⁴ Dila nyin̄, m doaba, ni kan ta wari a nye ale bogta kaab ka. ¹⁵ Mi a seba ayen ni ka baai ale ta yam a miḡ wie la ale soa ate mi a biisi a te ni. Daa mi abe le a weeni la nyin̄a alege nama dek poli ku po a nya. ¹⁶ Nyon̄owa ḡandiintana ate ti nyiem a pai beerik ka a te Naawen jiam la, ti dan nyu ku a nye ase ti maari ka chaab a nyu wa ziimu la. Boroboruku ate ti yik a ḡmari la ti dan ḡjobi, ku a nye ase ti maari ka chaab a ḡjobi wa nyin̄ka la. ¹⁷ Dii nyin̄ la boroboruku ka kunyi, ta meena abe dan poom piisi dii dii ya ti ka bunyi ase nyin̄ yeḡ la, dii la ti meena a ḡjobi ka boroboruk yeḡ.

¹⁸ Ni abe nya Izirali demma ate baai a jam maari chaab a de ḡnan baai ate ba pa kaab te Naawen la ka bunyi. ¹⁹ Mi abe a weeni kama ayen bogluk yaase ḡandiin̄ tii ate ba pa kaab bogluk la daa ḡnanta dega? ²⁰ Aaya, mi a weeni kama ayen ḡnan baai ate ba pa a kaab bogta la, ba kaab a te ka chichirisa daa Naawen. Mi abe kan yaali ayen nama ale chichirisa a ta wari a nye ale chaaba. ²¹ Ku an maḡsi ni a nyu Nyon̄owa beerik po ale ḡman nyu chichirisa beerik po, ni an maḡsi ni kali a de Nyon̄owa ḡandiinta ale ḡman kali a de chichirisa ḡandiinta. ²² Yaa ti a yaali ayen ti basi ate Nyon̄owa a ta ka nyuri ya? Ti abe seba kama ayen ti an pagra a gaam wa.

²³ Nuruba a weeni kama, ayen ti бага a nye dii meena kama. Ku ka wensie, alege daa wien̄a meena ale nala. Ti бага a nye dii meena kama, alege daa wien̄a meena ale a maari ti. ²⁴ Nuru waai abe ka a nye dii ale di niak wa dek wa nyiini la, alege dii ale di niak wa chaab la.

²⁵ Ni бага a da ḡandiin̄ tii meena ale bo yaba la kama a de ale kan begi. ḡandiin̄ tila chaab deka an maḡsi ku a daani ni popola. ²⁶ Ase ba ale ḡmarisi Naawen gban̄ka po dii ayen, “Teḡka ale jaab buuri meena ale bo ka po la ka Nyon̄owa ale soa”.

²⁷ Ase baai ale kan daa Kirisita bisa la a dan wi fu ayen fi jam de ḡandiinta ale ba, ḡandiin̄ tii ba pa a zaani fi nin̄ la kan begi, popola daani ka nyin̄. ²⁸ Alege waai a dan weeni fu ayen ḡandiintana de ba pa

kaab ka bogta, kan de n̄andiin ti la nuru waai ale weeni fu la ale wa popola daani ka nyiñ, ²⁹ daa fi deka popola alege nwala popola nyiñ.

Ase nuru waai ale bek ayen ka boa ale soa ate mi ale ta siuk a nye dii la waai siaka ale kan pagra la a baga a kasi mi ate mi a kan nye. ³⁰ Nuru waai abe ka siuk a bo a mini mi n̄andiin tii ate mi a te Naawen jiam ti nyiñ la.

³¹ Dila la, wa dii meena ate fi a nye, fi a de yaase fi a nyu, be a nye ate ku te Naawen zula. ³² Ni kan basi ate ni nyeka a basi ate Juuba yaase baai ale kan daa Juuba la yaase Kirisita bisañ a tom wabiok wa. ³³ Ni abe a nye ase mi ale a nye dii la. Mi a nye kama ayen waai meena sui a peenti, m be kan poli ka dii ale aniak mi la, alege dii ale a niak nuruba ba chaab la, ate ba baga a nya varibasika.

11

¹ Ni abe a tomsi mi ale a nye dii la, ase mi ale a tomsi Yeezu Kirisita dii la.

² Mi a pak ni kama, dii nyiñ la ni ale kasim a teeri m wie la ale a va sinsak n̄aai ate m sak ni la. ³ Alege mi a yaali kama ayen ni miñ ayen Yeezu Kirisita a ta pagrim kama nuru meena zuk, ate chora a ta pagrim wa po zuk, ate Naawen a ta pagrim Yeezu Kirisita zuk. ⁴ Dila nid̄a waai a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te nuru bori sunsuñ ale vuk zutok, ku a te Yeezu Kirisita ka chivie. ⁵ Nip̄ok waai me a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, nuru b̄ari sunsuñ alege an bobi bobik ku a te wa chorowa ka chivie, wa ale nip̄ok waai ale chiiri wa zuk la ka bunyi. ⁶ Nip̄owa abe dan kan bobi zuk bobiga, wa baga a che wa zuisañ kama. Ku abe ale ka chivie ate nip̄ok a che wa zuisa yaase wa chiiri si la, wa kasim pa bobik a bobi wa zukku. ⁷ Nid̄a an magsi wa bobi wa zuwa dii nyiñ la Naawen a nye wa ase ka wa dek la ate wa a sak Naawen zulañ. Alege nip̄ok a sak ka nid̄a zulañ, ⁸ Daa nip̄ok nyipik kobi ate Naawen a pa nye nid̄a, alege ka nid̄a nyipik kobi ate Naawen a

pa nye nip̄ok. ⁹ Yaase Naawen a nye nid̄a ka nip̄ok nyiñña, alege wa nye nip̄ok ka nid̄a nyiñ. ¹⁰ Dila ale soa ate nip̄ok a magsi ayen wa pa bobik a bobi wa zukku ate ku sak ayen wa ta siuk a puusi ale a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, ate sabiiloma a nya ayen wa ta siuk.

¹¹ Ase ti ale ka Kirisita bisa la nip̄ok a ta tuilim kama nid̄a jigi ate nid̄a me a ta tuilim nip̄ok jigi. ¹² Naawen abe le pa nid̄a nyipik kobi a nye nip̄ok la, ku ka dila ate nip̄ok a yaa biak nid̄a. Naawen abe le nye jaab buuri meena a basi tenka zuk.

¹³ Nama deka a poli nya ase ku magsi ayen nip̄ok a puusi a te Naawen nuru b̄ari sunsuñ ate jaab an lik wa zukku. ¹⁴ Naawen nyeka de a sak kama ayen nid̄a a dan ta zuwoñsa ku ta ka chivie, ¹⁵ alege nip̄ok jigi ku ka nalim. Naawen a te wa zuwoñsañ kama ayen si a lik wa zukku. ¹⁶ Alege waai a dan ka a siak mi ale weeni dii la, mi ale ta dii ayen m weeni la ale tama yaase Naawen nuruma tigsiku a n̄man ka kisuk ku choa a magsi chaab ale Naawen puusika.

¹⁷ Yogyogla de ate mi a yaali ayen m weeni dii la, m kan n̄man pak ni, dii nyiñ la ni ale a tu chaab la a kan niak ni alege a kaasi ni kama. ¹⁸ Nuruba abe weeni mu kama ayen ni a poori ka chaab a tu. Mi abe seba ayen wensie a bo ku po kama. ¹⁹ Ku abe daa chichama, poori ka a bo ni sunsuñ kama ayen ku basi ate ba seba baai ale sum a ta siaka la. ²⁰ Ni a dan tu chaab n̄andiin tii ate ni a de la daa Nyon̄owa n̄andiinta. ²¹ Ni a dan boro a yaali ayen ni de, m ba ale deri a kpabi a de ate nyu ale kan limsi m ba, ate baai a chak alege baai kom a ta ba. ²² Ni abe ta ni deka yeri kama a de ale a nyu. Ni kisi Naawen nuruma kama? Baai ale kan ta jaab la, ni a yaali ayen ni basi ate ka chivie a yik ba? M le weeni ni ayen ka boa? M kan pak ni.

²³ Sinsak n̄aai ate mi a sak ni nna ka Nyon̄owa sinsaga, ayen yok kuui ate Judas a bobri a pa Yeezu da la, yok kula deka ate Yeezu Kirisita a yaa pa boroboruk, ²⁴ a te Naawen jiam alege yik ku n̄mari a yaa weeni, "Mi nyiñka ale nna ate mi

a pa kaab a te ni. Ni be kasim a nye nna wa a teeri m wari.”²⁵ Ba ale nueri junɔai ɲandiinta la, Yeezu Kirisita a yaa pa beerik, a yaa weeni ayen, beerik ka de a sak ka Naawen ale nye noayen paalika ale ni la. Ku la abe nye ka mi ziimu nyin. Diipo meena ni dan boro a nyu, ni be a teeri m wari.

²⁶ Ku de kiri abe le diipo meena ni dan boro a ɲobi boroboruku de ale a nyu beerika de po, ni kasim a moli Nyɔɔwa kumu wie ate wa taam ga jam. ²⁷ Ku be ale ka dii la nuru waai a dan ɲobi Nyɔɔwa boroboruku ale nyu wa beerika po ale biem ku kan te Nyɔɔwa zula. Dila wa be nye ka wabiok a kaasi Nyɔɔwa nyinƙa ale wa ziimu. ²⁸ Dila nyin la waai meena nyiem be kpesi nya wa dek a magsi abe wa ge ɲobi boroboruku abe wa nyu beerika po. ²⁹ Ate waai a dan kan min Nyɔɔwa nyinƙa kiriya ale ɲobi boroboruku, a nyu beerika po wa ta ka buusa boka a jam wa dek jigi. ³⁰ Dila nyin abe le ni ba yega a wiak ale wobsa ate yega me va dila nyin a kpi. ³¹ Ti nyiem abe dan de nin a kpesi ti dek a magsi Naawen a kan bo ti buusa. ³² Alege Nyɔɔwa a bo ti buusa kama ale a namsi ti ate kula kan basi ate wa kaasi tenƙa meena a maa gum ti du.

³³ Dila la, m suaata, ni nyiem a dan tu chaab ayen ni de Nyɔɔwa ɲandiintana, ni be limsi chaab. ³⁴ Kom abe dan ta waai wa de yeri abe wa ge jam. Ate ni ale tu chaab a nye dii la, Naawen kan bo ni buusa. M dan jam ni jigi, wa yoanaɲa buuni m ni nye ɲa a magsi.

12

¹ M suaata, yɔgyɔgla de mi a yaali ayen m weeni tiirin tii ale a nyini Naawen Chiika jigi la wie. M be a yaali kama ayen ni seba wensienja meena a magsi chaab ale tiirintana de. ² Nama abe ze ayen ni ale jam kan ta siaka ale Naawen la, ni jam be siuku kama ale ni ale a kaab bogta ate ti ka nyuvuri la. ³ Mi a yaali ayen ni seba ayen nuru waai ate Naawen Chiika a bo ale wa la an baga a ka te Yeezu. Nuru waai abe m baga a weeni ayen Yeezu ka

Nyɔɔ, ka Naawen Chiika a nin te wa siuk.

⁴ Chiika tiirintana ka nna toƣatoƣa, alege ka chiik yenƙa ale a te. ⁵ Suita toƣatoƣa ate nuruba a tom ba tuimana alege ka Nyɔɔ yenƙa la ate ba tom a te wa. ⁶ Seba ka ka toƣatoƣa ate nuruba a tom a te Nyɔɔwa alege ka Nyɔɔwa ale a te seba kala waai meena ate ba a tom a te wa. ⁷ Naawen abe basi kama ate wari a bo nuru meena wanyiwanyi jigi a sak ayen Chiika a bo ale kula nyɔɔ kama ayen wa a maari Kirisita bisana meena. ⁸ Naawen Chiika a te waai yam kama ate wa dan biisi biik abe yam bo ka po. Chiik yenƙa me a te waai sebika ate wa dan biisi biik abe ka chim sebika biik. ⁹ Chiik yenƙa me ale te waai siaka nna yegayega ale a te waai me pagrim ate wa baga a puusi ate yɔgyeensa a nya nyinyɔgsa. ¹⁰ Chiika a te waai me pagrim ate wa dan puusi wakperikaliisa a nye, a basi ate waai a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, a basi ate waai me a biisi a gaari tiirin tii ale nyini Naawen jigi ale tii ale kan nyini wa jigi la. A basi ate waai me a baga a biisi bichan, a basi ate waai me a baga a biisi dii ate ba weeni la kiri. ¹¹ Alege ka chiik yenƙa kala dek ale a tom dila meena, ka ale a yaali dii la. Ka a te waai meena tiirimu ka toƣatoƣa.

¹² Yeezu Kirisita a nye ase ka nurubiik nyin ale ka dii la alege ta kabta toƣatoƣa. Ka ta ka kabta toƣatoƣa alege be ka nyin yenƙa la. ¹³ Ku be ka dila tama jigi, ti ka Juuba yoo, ti daa Juuba yoo, yom yaase daa yom yoo ti maa chaab tuesi ka so yen ale chiik yenƙa. Naawen abe basi ate ka chiik kala a bo ti suniimana po.

¹⁴ Dii la nyinƙa dek daa kauk yeonɲa alege ka kabta yegayega. ¹⁵ Ase nantuoku dan weeni ayen ku ale kan daa nisa la nyin, ku maa daa nyinƙa po, kula a kan basi ate ku kan maara chim nyinƙa po. ¹⁶ Ase tunni a dan weeni, ayen, di ale kan daa num la, di maa daa nyinƙa po, kula a kan basi ate di kan maara chim nyinƙa po. ¹⁷ Ase nyinƙa meena daam dan ka num, bu le nye ka se a womu? Ka daam abe dan ka tui, di nye ka se a wom nyummɔa? ¹⁸ Ku abe le ka dii

la, Naawen a nye nyiŋka kama ate ka ta kabta toġatoga ase wa deġ ale a yaali dii la. ¹⁹ Dila la, nyiŋ abe ti karo ase ka a nin ka kauk yeoŋ nyiini. ²⁰ Ku abe le ka dii la, kabtaŋa a piisi kama aleġe ka nyiŋ yeŋka la.

²¹ Dila la nyiŋ la, nummu a kan baġa a weeni nisaŋa, ayen bu kan yaali si. Yaase zuku a baġa a weeni naŋsaŋa ayen ku kan yaali si. ²² Nyiŋka kab tii ate tama a poli ayen kab tila a wobsa la a dan kan karo ti kan baġa a nye wari ya. ²³ Kab tii me ate ti a poli ayen kab tila a ka tuilim la, ti a ŋmasi a nya kab tila kama nalimnyiini, ale kab tii me ale kan nala nina po, ti kpesi a nya kab tila kama nalimnyiini. ²⁴ Kab tila me, kab tii ale nala la a kan yaali. Naawen deġ abe le nye nyiŋka dii la, wa nye kama ayen tama ale a poli ayen kab tii ka tuilim la a nya zula. ²⁵ Naawen abe nye ku de kama ayen nyiŋka kabta toġatoga a kan poori chaaba aleġe nye magsi a boro. ²⁶ Ase nyiŋ kauk kunyi a daa nam, kaab yontaŋa me a maara nam kama. Kauk kunyi a dan nya zula kaab yontaŋa me maara nya ka masim.

²⁷ Ni meena abe a nye ase ka Yeezu nyiŋka la, ni meena wanyiwanyi abe ka wa nyiŋka kabta. ²⁸ Kirisita bisaŋa po Naawen a te waai meena wa tomka jigi kama. Wa piilim ale ka tuimtomdoġa, a pa saŋ baai ale a mooli Naawen wannu la, butawa baai ale a sak Naawen wannu la. A yaa pa saŋ baai ale a tom wakperikaliisa la, a pa saŋ baai ale ta pagrim a puusi ate yoŋnyeensa a nya nyiŋyoŋsa, yaase ba a maari nuruba, yaase ba a sak tuima ale ŋa tom dii la, yaase ba a biisi bichaŋ. ²⁹ Ba meena abe daa tomteeroba yaase baai ale a mooli Naawen wie la yaase sagroba. Daa waai meena ale ta pagrim a baġa a tom wakperikaliisa. ³⁰ yaase ba a puusi ate yoŋnyeensa a nya nyiŋyoŋsa yaase ba a biisi be chaŋsa yaase ba biisi dii ate ba weeni la kiriya. ³¹ Ni be a pii nyiŋ ate ni nya tiirim tii ale ta tuilim la.

M be le sak ni sumanġa deġ ni ale ni nye dii la.

13

¹ Mi a dan poom baġa a biisi tenzuk de ale wenny mazuk biisaŋa meena ale kan yaali nuruba ku a nye ase m biisi a nuem kama nna ase loŋi la yaase guŋgoŋ la. ² M be dan poom baġa me a mooli Naawen wannu nalimnyiini, ale seba, a baġa a miŋ Naawen wa wasusunŋa meena, ale ta siaka yegayega a baġa a weeni guuta ayen ti voori a yiri ga duak jigi yoŋ, aleġe ka yaalika ale nuruba m ka kiriya. ³ M dan pai m ŋanta meena a chari nuruba ale basi ate ba ju mu ale bolim aleġe ka yaalika ale nuruba ku kan maari mu.

⁴ Ase fi dan a yaali nuruba fi a yik fi sui kama ale ba, ale a ta jirim ale ba, fi dan a yaali nuruba fi kan ta nyuri nyeka, yaase fi a kuulimu yaase fi ta kanjanta, ⁵ fi dan a yaali nuruba fi kan ta tukpariya yaase butuemwa yaase supuurimoġa, fi dan a yaali nuruba fi kan kasim a teeri ba ale nye fu kaasi dii ya. ⁶ Nuru baai ale ta yaalika la a kan ta supeentik ase nuruba a nin tom kaasi aleġe ba a ta supeentik ale ka nuruba nye masika. ⁷ Yaalika a basi ate ti a chiibi wari meena kama a basi me ate wie a dan poom a daani ti ti diem ta siaka, a basi a te ti yiila a bo ale Naawen ale a duŋ ti sue wari meena po.

⁸ Ku be le ka dii la, yaalika a kan kpegli. Ba dan poom a mooli Naawen wannu di kan benni, a biisi be chaŋsa ku le kpeglim, ba ale seba nna yegayega aleġe seba kala ale taam. ⁹⁻¹⁰ Ti diem a ze wari meena. Ti ale a mooli Naawen wannu la an diem nueri ya. Aleġe dii ale chim waman la da dii dai ale jam, ate dii ale kan daa waman la a murin be.

¹¹ Diipo ate mi a jam ka biik la, mi jam ta ka binbain biik ale binbain popola aleġe yoŋyoŋla de ate mi a pak la, mi yaa basi binbain nyeka kama. ¹² Dii ate ti a nya yoŋyoŋla de nna a nye ase ka nyaasun po ate ti a nya la. Ti be kan nya a chagi. Aleġe ku le jam diipo ate ti seba Naawen chak abe ti miŋ wie meena.

¹³ Ku abe le ka dii nna, wie ŋata ale tali. Wa ŋala abe le siaka, ale yiila, ale yaalika aleġe wie ŋa de ŋata wa dii ale taam la ale yaalika.

14

¹ Yaalika ka tiirim kpiem, alege mi an nma a biisi bu la wie. Alege ku nala a magsi kama ayen ni ta Chiika tiirintana. Tiirintana de po buui ale nye wari nna yegayega ale buui ate fi baga a mooli Naawen biika la. ² Nuru waai ale a biisi bichan la, a kan biisi a te nuruba, wa biisi a te ka Naawen, dii nyin la waai kan min ka kiriya. Ka wensie wa susuga ate wa va Naawen Chiika pagrim nyin a biisi. ³ Alege waai ale a mooli Naawen biika la a biisi a te ka nuruba ale a maari ba, ale a te ba nyinbiiri ale a te ba suyogini. ⁴ Nuru waai ale a biisi bichan ka la a maari ka wa dek, alege waai ale a mooli Naawen biik a te nuruma la a maari ka Kirisita bisana meena.

⁵ Mi a yaali ayen ni meena ate a biisi ka be chanasa ale m nman goanti a yaali ayen ni ta ka tiirim buui ate ni baga a mooli Naawen biika la. Dii la waai ale a mooli Naawen biika la a gaam waai ale a biisi be chanasa la kama. Be nin ka waai a nin weeni dii ate wa biisi la kiri ate ku maari Kirisita bisana meena. ⁶ M suaata, mi abe dan jam ni jigi a biisi bichan a te ni, ni kan nya nyuenta ku po. Ka Naawen a nin pa wari a sak mu ayen m weeni ni yaase wa pa sebika a te mu ayen m pa sak ni yaase biik a nyini wa jigi ayen m biisi a te ni yaase sinsaga ate m sak ni.

⁷ Ase paampuun yaase kpanun nna, nuruba dan ka a peeri yaase ba a nak nalimnyiini, baai ale a wom la ale nye ka se a seba ba ale a keru yi dii la. ⁸ Nuru waai abe le a peeri damuni a wi nuruba ate ba a chek kpalin po la a dan kan peeri a wi nalimnyiini ka wana ale wa gomsa a magsi kpalin ka? ⁹ Ku abe ka dila degadega, nuruba a kan min fi ale a biisi dii la kiriya ase fi ale a biisi bichan na. Dila fi a biisi a basi ka vioku po. ¹⁰ Biisa togatoga ale piisi a bo tenzuk de alege si meena a ta kiri kama. ¹¹ Alege nuru a daa biisi be kaai ate mi kan womu, nuru wa ka nichaano mi jigi, mi me a chim nichaano wa jigi. ¹² Nama dek abe le kasim a yaali Naawen Chiika tiirintana la, ni abe nye nyinbiiri meena ate pa tiirin ti ale ti maari Kirisita bisana la a tom.

¹³ Nuru waai ale a biisi bichan la abe a puusi a te Naawen ate wa te wa tiirim buui ate wa ale baga a biisi wa ale weeni dii la kiri. ¹⁴ Ase m dan a puusi a biisi bichan m chiika me a puusi kama alege ku kan maari m popolana. ¹⁵ Ku abe dan ka dila, mi m nye ka se? Mi ale kasim a puusi ale ka m chiika ale m popolana, abe mu a yi yiila me ale m chiika ale m popolana. ¹⁶ Ase waai a dan boro a puusi a te Naawen jiam ale chiika nyiini nuru waai a dan maa bo tuka po wa ale nye ka se a weeni ayen, "Ku be nye dila"? Siuk karo a te wa baga a min wa ale a weeni dii la. ¹⁷ Naawen jiamu te ka a dan poom magsi, nuru m wala a kan bola a nya maarika.

¹⁸ Mi a nye Naawen jiam kama dii la mi a biisi be chanaka a gaam ni meena kama. ¹⁹ Alege Kirisita bisa tigsun ku po mi a dan biisi wie nanu a sak nuruba ate ba min a zuncho m le biisi be chanaka wie tusidi.

²⁰ M suaata ni kan ta binbain popola, ni a poli ase baai ale pak la. Alege biem jigi ni a nye ase biluaata la ate ba ze biem deema la. ²¹ Ba nmarisi Naawen gbanaka po ayen, Naawen a weeni ayen,

"M le basi ate nuru baai ale a biisi be chanasa la
ate ba biisi a te m nuruma.
M le basi ate nicham pa ba noa a biisi a te ba,
alege m nuruma a kan womu."

²² Dila la tiirim buui ate fi baga a biisi bichan ka la a sak ka pagrim waai ale kan daa Kirisita biik la jigi, alege tiirim buui ate fi baga a chogsi a biisi Naawen biik a te la a sak ka pagrim Kirisita bisana jigi.

²³ Kirisita bisana abe dan tu ate waai meena a biisi bichan ate Kirisita be sii ate ba an diem a sak ba la yaase baai ale kan daa Kirisita bisa la a jam jo, ba kan weeni ayen ni meena ka yesinsa? ²⁴ Alege waai meena a dan chogsi a biisi Naawen biika a te ate waai ale kan daa Kirisita biik la yaase Kirisita biik kaai ate ba an diem sak wa la a jam jo a wom ba ale a biisi dii la wa le siak wa tom kaasika. Wie naai ate wa a wom la ale bo wa buusa, ²⁵ wa susuga popolana meena ale lak a sak, ate wa koori ten zuli Naawen a siak wa

kaasun ku abe wa weeni ayen, “Wensie Naawen a bo ni sunsun delo kama.”

²⁶ M suaata mi ale a weeni dii la kiri ale nna, ase ni dan tu chaab ayen ni puusi Naawen, nuru ale ta yiili a yi ate wa choa a sak ate wa choa a biisi Naawen ale lak dii a sak wa la ate wa choa a biisi bichan ate wa choa a biisi bichan ka kiri a sak nuruma. Ni abe a nye wari meena ate ku a maari Kirisita bisaŋa ate ba siaka a pagra. ²⁷ Ase nuru waai a dan poom ayen wa biisi bichan, ba chim nuruba baye yaase bata, ba kan gaam dila, ate m wa a dan biisi nueri abe nwala me a nman biisi ate nuru wa choa a biisi dii ate ba weeni la kiri. ²⁸ Alege waai a dan kan boro a biisi ku kiri ya, nuru waai ale a biisi bichan ka la abe goori abe wa a biisi wa popo a te wa dek ale Naawen. ²⁹ Naawen a dan te nuruba baye yaase bata biik, ba abe biisi ate mbala kpesi be kaai ate ba a biisi la a nya. ³⁰ Alege nuru waai a dan kali tuka po ate Naawen a te wa biik, waai ale lin boro a biisi la abe basi ate nwala a biisi. ³¹ Ni meena a tuesi biik Naawen jigi a biisi wanyi wanyi ate waai meena a baga a zamsi a nya nyinbiiri. ³² Nuru waai ale baga a tuesi biik Naawen jigi a biisi la abe kpesi yik wa tiirimu nalimnyiini. ³³ Dii nyin la Naawen a kan yaali butinka tuima alege wa yaali ka noayen ale suyoŋini.

Wie ŋaai abe le a nye Naawen nuruma tuka po la ale la. ³⁴ Nipooma a nyiem abe a nye dikki. Ba an magsi ba a biisi a magsi chaab ale Juuma Sinsanŋa ale weeni dii la, ayen nipooma kan chim nin deeroba. ³⁵ Ba a dan a yaali ayen ba bek a min wari kiri, ba bek ba choroma ba yeeŋa Kirisita bisa a dan tu ate nipok a biisi wa a te ka wa dek chivie.

³⁶ Yaa Naawen wanni a nyini ka nama jigiya? Yaa di jam ka nama nyiini jigiya? ³⁷ Nuru waai abe daa poli ayen wa ka Naawen tomteero yaase wa ta Chiika tiirimu, wa abe min seba ayen mi ale nmarisi dii a te ni la a nyini ka Nyonowa jigi. ³⁸ Nuru waai ale a yaali ayen wa zeri ku de la abe zeri ate wa nam ku nyin.

³⁹ Dila la, m suaata, ni basi ate ni suniima a bo Naawen biika tuesi biik

alege ni kan zeri be chanŋa biiga ⁴⁰ Ni be nye wari meena a va abe le nye a magsi.

15

¹ M suaata, mi a yaali ayen m teeri ni wa paali manŋa ŋaai ate mi a mooli a te ni ate ni siak la a nye ase ka nyubi ate ni za di zuk ale siaka la. ² Naawen wanni ale la ate mi a mooli a te ni. Ni dan kasim ta siaka ale di, di ale vari ni a basi alege ni dan kan sum ta siaka ni kan nya varibasika.

³ Ba a sak mi ka wa dii ale chim wari dek a gaam wie meena la ate mi me a pa sak ni. Wa dila ale Yeezu Kirisita a kpi kama ti wabaatanŋa nyin, ase ba ale jam nmarisi Naawen gbanŋa po dii la. ⁴ Wa abe le kpi la, ba gu wa kama ate ku daanŋa ta dannŋi wa yiti kum po ase ba ale jam nmarisi Naawen gbanŋa po dii la. ⁵ Wa abe le yiti kum po la wa pa wa dek kama a sak Piita a nman pa wa dek a sak wa ŋaanviirima pi ale bayewa. ⁶ Wa a nman pilim pa wa dek a sak wa ŋaanviirima ba chaab kobsinu. Ba gela a diem boro kama alege ba gela a kpi. ⁷ Wa nman pilim pa wa dek me a sak Jeemsi, ku ŋaan nyin a nman pa a sak tuimtomdoma meena

⁸ Ku kpeglimka meena wa yaa pa wa dek a sak mi. Alege mi abe ka waai ate ba biak mu diipo ale kan magsi ba biak mu la. ⁹ Dii la mi ka wa tuimtomdoma po ŋaan deno. Mi an poom magsi ayen ba a wi mu ayen tuimtomdo, dii nyin la m namsi Naawen nuruma ka yegayega. ¹⁰ Alege jinla mi ale ka nuru waai choa nna, ka Naawen niaka nyin. Naawen ale te mu tiirim buui la mi an yik kaasi ya. Mi abe tom kama a gaam Yeezu tuimtomdo mbala, alege daa mi dek nyinŋa ka Naawen niaka nyin ate m baga a tom. ¹¹ Dila la dan ka mi ale mooli yaase tuimtomdo mbala ale mooli, wa dii ate ti meena a mooli la ale la, dila abe le ni ta siaka ale di.

¹² Yogyogla de ate nuruba a mooli ayen Yeezu Kirisita a yiti kum po la, ni ba gela a weeni kama ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po. ¹³ Ku la abe dan ka wensie, ku a sak kama ayen Yeezu Kirisita an yiti kum po. ¹⁴ Yeezu Kirisita abe dan kan yiti kum

po, wa dii ate tama a mooli la ale nama siaka ale Yeezu ate ka kiri ya. ¹⁵ Tama ale weeni dii ti mooli ka po la a sak kama ayen ku ka ku toga ale Naawen ale tom dii la, dii nyin la tama weeni ayen wa basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, alege ku be dan kan wensie ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po, Naawen abe m basi ate Yeezu yiti kum po. ¹⁶ Dii la baai ale kpi la dan ka a yiti kum po dan ka di Yeezu Kirisita abe m yiti kum po. ¹⁷ Naawen a dan kan basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, ni siaka ale wa ka kinla, ate ku a sak ase ni bo ka ni wabaatana po la. ¹⁸ Ku abe nma a sak me ayen baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la meena a bo ka ninam po. ¹⁹ Tama ale ta yiili naai ale Yeezu Kirisita la dan ka wa te ti tenka de zuk nyuvunni nyiini, ti ka niniga nyam a gaam waai meena tenka zuk.

²⁰ Alege ku ka wensie ayen Naawen a basi ate Yeezu a yiti kum po kama ate ku a sak ayen baai ale ta siaka ale wa alege kpi la, wa le basi ate ba yiti kum po. ²¹ Nuru yen nyin abe le soa ate nuruba a kpi la, wanyi me nyin ale soa ate nuruba a yiti kum po. ²² Baai meena ale Adam ale ka bunyi la a kpi kama, dila nyin me ate baai meena ale a chim bunyi ale Yeezu la wa basi ate ba yiti kum po. ²³ Alege Naawen ale basi ate waai meena a yiti kum po a magsi chaab ale wa ale yaali ku dii la. Naawen a basi ate ka Yeezu a de nin a yiti. Yeezu yaa dan nman jam, baai ale jam ta siaka ale wa la yaa yiti. ²⁴ Ku naan nyin ate tenka yaa kpeglim. Yeezu yaa le nak a nya pagrim chichiri sii ale ta pagrim la zuk ate wa yaa pa naamu a te wa kowa Naawen. ²⁵ Yeezu ale kasim a de wa naamu kama ate Naawen a ga nak yiaak wa dachaasa meena ate Yeezu tabi ba zuk. ²⁶ Dachiaak kaai ate Naawen za wa nak yiaak a kpeglim la ale kum. ²⁷ Naawen gbanjka po ku weeni ayen, "Naawen a basi kama ate Yeezu a nya pagrim nanta meena zuk ale tabi zuk." Ku be weeni a lagri kama, da ayen Naawen dek a maa gum du kama. Naawen dek ka waai ale wa basi ate Yeezu tabi nanta meena zuk. ²⁸ Alege Naawen a dan pa jaab buuri meena ate Yeezu a nya, Yeezu, Naawen

biika yaa le pa wa dek a te Naawen waai ale pa jaab buuri meena a te wa la, ate Naawen a yaa a nya jaab buuri meena zuk.

²⁹ Ni be te ti poli nya baai ate ba yik ba ate ba zaani baai ale kpi la nanjula po a te ba soka la. Ku abe dan ka wensie ase nuruba ale a weeni ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po la, ka boa abe le soa ate ba a te nuru bala soka a magsi kpeema? ³⁰ Ka boan jaab ale soa ate tama a chali a jo biem po, ³¹ a tu kum daana meena? Kanjan tii ate mi ta ni nyin la ale basi ate mi a weeni ku de. Be ka Yeezu Kirisita me nyin ate m ta kanjantana. ³² Ase baai ale kpi la a dan ka a yiti kum po, mi ale tu chaab ale goai dunsana Efisos tenka po la, ka boan jaab nyuenta ate m nya ku po. Be dan ka dila ase ba ale weeni dii la ayen, "Ti a de abe ti a nyu ale ti бага a kpi chum kama."

³³ Ni abe kan te nuruba a paasi ni. Ni dan pa ni dek a man nuru kaasanta ba ale kaasi ni. ³⁴ Ni te ate ni popola a nman jam abe ni basi wabaata nye ka. Ku magsi chivie ta ni kama ni ale kan seba Naawen la nyin.

³⁵ Nuru waai ale bek ayen, baai ale kpi la ale nye ka se a yiti kum po. Ba dan yiti ka boan nyinsa chaab ate ba le tara? ³⁶ Betta bega ale la. Ase fi dan bori biri ten, di kan deri a nyini viowa, se di poak abe di yaa nyini. ³⁷ Jaab buui ate fi a bori la ka biri, da dii dai "wiiti" biri yaase jaab yon biri, ku da ayen ka kinni ale vioku meena. ³⁸ Naawen ale a te be dii ate ba bori la kiri dii choa ate wa a yaali la, wa a te kama a magsi chaab ale ka be dii choa la.

³⁹ Nanvuuta ale bo tenzuk de la nyinsana a daa nyin yensa, nurubisa nyinsana ka si toga, dunsana nyinsana si toga, nuinsa nyinsana si toga ate juma me nyinsana si toga.

⁴⁰ Wenmazuk ale tenzuk nanta meena a ta nyinsa ka ma. Wenmazuk nantana nyinsana nalimu ka bu toga ale tenzuk nantana nyinsa nalimu. ⁴¹ Wenbinni a ta di me dek nalim kama, Chiika a ta ka dek nalim, chinmarisana me a ta si dek nalim. Chinmarisana nalimu a poom diem ka togatoga.

⁴² Ku ale ku nye dii baai ale kpi ale ge ate Naawen a basi ate ba yiri kum po la jigi ale nna. Ase biri ate ba a bori a ti di a poak alege a nyini la, Kirisita biika nyin̄ ka me ba a dan gu ka, ka a poak kama alege yitika a dan paari ka yaa chim ka paalik, wa an n̄ma kpi ate ka a poagi. ⁴³ Ase ba dan gu wa, nyin̄ka a nye ase ka jaab ale l̄rima le wobsa dii la. Wa abe dan yiti kum po ka nala ale pagra kama. ⁴⁴ Yogyogla de ate ti ta nyin̄ sii la a za si jam tagri a chim chiika po nyin̄sa. Dila la nyin̄ lam a boro ate Chiika po me nyin̄ a boro. ⁴⁵ Naawen ale jam lin̄ nye nuru waai ate ba a wi ayen Adam la. Wa jam te wa ka nyuvuri alege Adam waai ale kpeglim la dek ale a te nuruba nyuvuri. ⁴⁶ Nuru waai ale jam ale nyin̄lammu la ale de nin̄ ate waai ale jam ale chiika la a tagri. ⁴⁷ Adam waai abe le de nin̄ la, Naawen nye wa ka ten̄zuk de alege Adam waai ale pa san̄ la a nyini ka wennyimazuk. ⁴⁸ Ten̄ka zuk demma a nye ase ka nuru waai ate Naawen a nye wa ten̄zuk de la, baai me ale ba bo wennyimazuk la a nye ase ka waai ale nyini wennyimazuk la. ⁴⁹ Yogyogla de ti a nye ase ka nuru waai ate Naawen a nye wa ten̄zuk de la alege ta cheena ti le nye ase ka nuru waai ale nyiini wennyimazuk la.

⁵⁰ M suaata, mi ale a yaali ayen ni seba dii la ale tama ale ti nyin̄sa de a kan baga a nya Naawen Naamu. Ti ta ka nyin̄ sii ate dan kpi si poak la.

⁵¹⁻⁵² M le weeni wa dii alekan nyini peelim la ate ni wom. Ti meena a kan deri kpi alege ti dan wom damunin̄ ale ka peeri wennyimazuk ti nyin̄saŋa ale deri tagri ka nna yilibi. Ba dan peeri damunin̄ ka Kirisita be sii ale kpi la ale yiti kum po. Ba abe dan yiti ba kan n̄man kpi. Tama baai ale diem bo ten̄zuk de la nyin̄saŋa ale deri tagri. ⁵³ Dila la jaab buui ale a poak la ale tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, ate jaab buui ale a kpi la ale tagri a chim jaab buui ale ka a kpi la. ⁵⁴ Dila la ku de a dan nye, ate jaab buui ale a poak la a tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, dii ate ba a n̄marisi Naawen gban̄ka po la ale chim wensie. Ba n̄marisi Naawen

gban̄ka po a weeni ayen, “Kum pagrim a yaa taam kama.”

⁵⁵ “Bu pagrimu a bo ka be?

Bu pagrimu a bo ka be a koani nuruba?”

⁵⁶ Kum a nya bu pagrimu a nyini ka wabaata jigi ate wabaata a nya ti pagrimu Juuma Sinsan̄ŋa jigi. ⁵⁷ Alege ti a nye Naawen jiam Yeezu Kirisita nyin̄ ate wa a te ti pagrim la.

⁵⁸ Dila nyin̄ m suaata, ni chiib a zaani nalimnyiini. Ni kasim a tom Nyon̄owa tuimaŋa ale nin̄muna, ni ale toalim seba ayen dii meena ate ni tom a te Nyon̄owa la daa kinla nyin̄ la.

16

¹ Yogyogla de mi a yaali ayen m weeni ka ni ale n̄marisi gban̄ka a weeni ligran̄a ate ni a cheesi la wari. M le weeni Galatia Kirisita bisan̄a ayen ba nye dii la nama me a nye dila degadega. ² Laasidi dai meena waai meena a gaari ligra a magsi wa pagrim ale ka dii la a dueni ate m dan jam abe ni kan n̄man weeni ayen ni cheesi ligra. ³ M be dan jam m le n̄marisi gban̄ a te nuru baai ate nama a mariŋ ba a lueri la ate ba ta ni tiirimu a cheŋ Jerusalem ten̄ka. ⁴ M be dan n̄man nya ale ku magsi ayen dek cheŋ abe ba va mu a cheŋ.

⁵ Mi a poli ayen m va ka Masidoniya. M dan va, dula abe m deri jam ni jigi. ⁶ M dan jam ni jigi m le goa a beni maga. M le bo ale ni n̄oota wein meena ate ni baga a maari mu ate m n̄man baga a cheŋ juijui meena ate mi a yaali ayen m cheŋ la. ⁷ M kan yaali ayen m nya ni ale ka m nimbie abe mu a taam mu. Mi a yaali kama ayen m goa ale ni a beni maga ase Nyon̄o a nin̄ te siuk.

⁸ Mi a yaali ayen m bo Efisos ten̄ka a ga paari ka Da Pisinu Tigini. ⁹ Naawen a lak ka siuk a te m boro a tom tuima dek dela jigi alege nuruba a kisi mu a kan siagi.

¹⁰ Timoti a dan jam ni jigi ni tuesi wa nalimnyiini ate ku nye wa masim ale wa a tom a te ka Nyon̄owa ase mi la. ¹¹ Ni waai a kan pa wa a chim jaab valin̄a, ni maari wa ate wa jam m jigi nalimnyiini. Mi a limsi wa kama ale m tomteero chaama.

¹² Mi a kasim a te ti suoku Apolos nyinbiiri kama ayen wa jam ni jigi alege wa an yaali ayen wa jam yogyogla de. Wa dan nya siuk wa ale jam.

¹³ Ni kpesi a nya abe le chiib a zaani ale siaka abe le chim nuru baai ale toa abe le ta siak kaai ale pagra. ¹⁴ Ni a tom ni tuimaṅa meena ale yaalika.

¹⁵ Ni seba Setefanas ale wa dokdemma ka baai ale liṅ de niṅ tagri a chim Kirisita bisa Akaaya tenka po. Ba ka baai ale tagri Kirisita bisa zuk a kasim a tom Naawen tuimaṅa. Mi a saalim ni, m suaata. ¹⁶ Ni a zuli nuruma de chaab, ale waai meena ale a tom ale ba la.

¹⁷ Mi sui a peenti ka nna yegayega ale Setefanas ale Fortunatuse ale Akaikus, dii nyin la ba tagri ka nama zuk a cheena ¹⁸ ate ku basi ate m popola a yok. Ni a wom nuruma de noai.

¹⁹ Kirisita bisaṅa meena ale a tu togatoga a bo Asia meena la a puusi ni. Akiila ale Pirisila ale Kirisita be sii ale a tu ba yenni po la a puusi ni nalimnyiini. ²⁰ Ni Kirisita be chaama ale bo dela la a puusi ni.

Ni meena nyiem a dan yiti ni a puusi chaab.

²¹ Mi Pɔɔl, ale a ṅmarisi puusaṅa de ale m dek nisa.

²² Nuru waai ale ka a yaali Naawen la, kikaasa ale bo kula nyɔṅɔwa zuk.

Ti Nyɔṅɔ, be pilim jam.

²³ Nyɔṅɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

²⁴ Mi a yaali baai meena ale va Yeezu Kirisita la ka nna yegayega.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A N̄marisi A Saa Siyewa A Te KORINTI DEMMA La

¹ Mi Pɔɔl, ka waai ate Naawen a lueri ayen m chim wa tuiptomdo la. Ti suoku ate ba a wi ayen Timoti la a puusi ni.

Mi Pɔɔl, ale a n̄marisi gban̄ka de a te nama Kirisita bisaŋa ale a tu chaab teŋ kaai ba a wi ayen Korinti la, ale baai meena ale ka Naawen nuruba ate ba bo nuru baai ate ba a wi ayen Girik la teŋka la.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔ Yeezu Kirisita le wa niak ni abe wa nye ate ni boro ale suyogini.

³ Ni basi ate ti pak Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Ko la. Wa ka jirim Ko waai ate maarika meena a nyini wa jigi. ⁴ Wa kasim a a maari ti kama daanika meena po, ate ti baga a maari ti suaata daani ka meena po. Ti be pai ka maari kaai ate tama dek a nya Naawen jigi la a maari ba. ⁵ Tama abe le maa tuesi Kirisita ninammu a nam la ti be le va wa nyiŋ a nya Naawen maarika yegayega wa kama. ⁶ Tama a dan a nam, ka nama maarika ale ni varibasika nyiŋ. Ti be dan nya maarika nama me a nya maarika kama ale pagrim ate ni baga a chiib ale ninam buui choawa ate tama me a chiibi la. ⁷ Ti seba chak kama ayen ni le n̄masi chiibi ate ni kan lo. Tama me be seba ayen nama ale tama ninammu ka bunyi. Ti maarika me ka bunyi.

⁸ M suaata, mi a yaali kama ayen m teeri ni ate ni seba daani kaai ate ti nya Asia la. Va n̄ala po, tama ninammu a jam gaam kama nna yegayega. Ti jam poom poli ayen ti le kpi kama. ⁹ Ku jam a nye a se ba bo ka tama kum buusa la. Naawen ale basi ate wien̄a de a nye ti jigi, ayen wa sak ti ayen ti ka a poli ayen ti baga ti dek a nya kama. Alege wa a yaali kama ayen ti a nya wa waai ale a nak nuruba a yiti kum po la. ¹⁰ Va n̄ala po Naawen a jam vari ti kum po a basi kama. Ti ta yiila kama ayen wa le n̄man vari ti a basi

kama. ¹¹ Ni be le a puusi nna yegayega a te ti la, Naawen ale tulisi ni puusaŋa abe wa niak ti, ate nama a te wa jiam tama nyiŋ.

¹² Ti ta kanjanta kama dii la tama dek popola po ti seba chak kama ayen ti boka teŋzuk dek, ale tama ale ni ale ka dii la ka Naawen ale maari ti ate ti ta sunum welensa ale popola man̄sa. Ku de be ka Naawen niaka nyiŋ daa nurubiik yammɔa. ¹³ M le a n̄marisi a te ni dii la, mi a poli ayen m le a weeni dii la, an pagra ate ni kan baga miŋ. ¹⁴ Ni diem ze mu a chak ya, alege mi a yaali kama ayen ni seba mu nalimnyiini, ate ni ta kanjanta m nyiŋ ase ti Nyɔnɔwa Yeezu a nin pilim jam.

¹⁵⁻¹⁶ Wien̄a de nyiŋ, ate m jam yaali ayen m gaam ni a taam teŋ kaai ate ba a wi ayen Masidoniya la abe m pilim n̄man jam a nya ni ate ni maari mu ate m baga cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Judia la. M daam dan nye dila, m te jam baga a maari ni ka buye. ¹⁷ M le liŋ jam a yaali ayen m jam ni jigi ale ge ku n̄aan̄nyiŋ an jam yaali jamka la, nna a sak kama ayen m ka nuru waai ale kasim a a tagri m popola la? M ta ka kanjanta ate m weeni ayen m le liŋ jam ni jigi ale ge n̄man weeni ayen m kan jam?

¹⁸ Naawen ale mi seero ayen m daa nuru wala choa. Mi ka nuru waai ale wensie nyɔnɔ la. ¹⁹ Mi ale Timoti ale nuru waai ate ba a wi ayen Silas ate ti jam bo ale ni la, ti jam sak ni ka Yeezu Kirisita waai ale ka Naawen biik la wie. Wa kan puulim ale ka wa noai nyiini ayen wa le te ni n̄anta. Wa a tom wa tuimaŋa meena ale ka popola yena. ²⁰ Naawen a jam tom Yeezu kama ayen wa basi ate puulim kaai ate Naawen a jam puulim ku piilim ka po a te nuruba la a chim wensie. Ti a te Naawen jiam ale a te wa zula me wien̄a de nyiŋ. ²¹ Naawen dek ale lueri tama ale nama meena ale ti seba chak ayen ti ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la ti le Kirisita ale ka bunyi la nyiŋ. ²² A yaa n̄marisi ti nyiŋsa ayen wa dek ale soa ti. Wa me pai wa Chiika a nyo ti suniima po kama ate ku sak ayen wa le nye wien̄a de meena a te ti.

²³ Naawen ale mi seero a seba dii ale bo m sunum po la. Mi an nman pilim jam ayen m nya ni, dii nyin la, m dan poom jam, ni te jam wom ka m biik pagrika. ²⁴ Tama kan yaali ayen ti jam sak ni a gum ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita dii la. Ni poom ta siaka ale wa ka nalimnyiini. Ti a yaali ayen ti maari ni kama ate ni sue peenti.

2

¹ M kan yaali ayen m biisi bipagrik ate ku nye ate ni sue nman kaasi. Dila ale soa ate mi an jam ni jigi ya. ² M daam dan poom jam ni jigi ate ni sue kaasi, ka wana ale wa boro a nye ate mi sui a peenti? Ka nama baai ate mi a nye ate ni suerja a kaasi la. ³ Dila ale soa ate m jam nmarisi gbanaka a te ni. Dila me be ale soa ate mi an nman pilim jam ayen m nya ni, dii nyin la, nama baai ale ni jam nye ate m sui peenti la, ni te jam nye kama ate di kaasi. Mi dek seba m sunum po ayen wie njaai ale bo m sunum po la, ja a nye ate nama me sue a peenti kama. ⁴ M le jam nmarisi gbanaka a te ni dii po la, m sui ale jam kaasi nna yegayega ni nyin. M sunni a jam kaasi ka nna yegayega ate m ninyiam a zi m popo. Ni kan te ni sue kaasi, ku de a sak ka mi yaalika ale ni.

⁵⁻⁶ Ni a teeri nuru waai wie ate m jam nmarisi m gbanaka po la, ale wa le basi ni dii la. Wa basi kama ate ni sue kaasi a se wa le nye ate mi sunni a kaasi dii la. M gbanaka wienja a gum ni supuurimu po kama. Va njala po ni ba gela a jam waali ku nyonowa kama. Ni be nye dila a nueri ya. ⁷ Ni vonj a te wa abe ni a te wa nyinbiiri ate wa supuurimu a kan te ate wa a basi ni. ⁸ Mi a saalim ni kama ayen ni weeni wa ayen ni a yaali wa kama nna yegayega. ⁹ Dila ale soa ate m jam nmarisi gbanaka a te ni. M jam a yaali ayen m seba ase ni a va m noai wie meena po ya. M jam a yaali ayen m nye ni a nya kama. ¹⁰ Ni dan vonj a te nuru, mi me vonj a te wa kama. Mi a nye dila kama dii nyin la, mi a yaali ayen m maari ni kama. Ku a nye se Kirisita a nya m le a nye dii la kama. ¹¹ Ti seba Sitaana ale kasim a a tom dii la.

Dila ale soa ate ku a fe ayen ni va siuku dila ate wa kan baga a nak ni a yiagi.

¹² M le jam paari tenj kaai ate ba a wi ayen Torowas la, ti Nyonowa a jam te mu ka siuk nalimnyiini ayen m sak nuruba Kirisita wamanšana. ¹³ Alege ku jam daani mu yegayega m le jam kan baga a nya suoku Titus la. Dila ale soa ate mi an jam bo ale Torowas demma a beni ya ale ge chen tenj kaai ate ba a wi ayen Masidoniya la.

¹⁴ Ni basi ate ti a te Naawen jam. Wa basi kama ate tama ale Kirisita a chim bunyi. Wa soa ti kama yogyogla. Wa kasim a basi ti kama ate ti a nyeem a sak nuruba ate ba nya siuk a seba Kirisita. ¹⁵ Ti le a sak nuruma dii la a peenti ka Naawen sui nna yegayega. Baai ale a wom wa wamanšana a magsi chaab ale Yeezu la, Naawen a vari ba tuimbaata po kama a basi ate ba a va wa. Baai ale a zeri wa wamanšana womka la, Naawen le nya ba kaasunju ate wa basi ba ate ba kan ta kiri ya. ¹⁶ Jigi meena ate ti ga a paari la, ti a nyun ka nna biokbiokwa baai ate Naawen le basi ate ba kan ta kiri la nyue po. Alege ti a nyun ka nna masimasiga baai ale nya varibasika la nyue po. Ka wana dek ale pagrō ate wa tom tuimana de a te Naawen ya? ¹⁷ Nuruba yegayega ale a sak nuruba Naawen wamanšana wie ale ba noa po nyiini, ayen ba nya nyuenta a te ba dek. Tama kan nye se nuru bala la chaaba. Naawen a tom ti kama ayen ti a sak nuruba wa wie ale popola yena. Ku a nye se Naawen a nya ti kama la.

3

¹ Tama nman a sak ti dek nama ninja? Ti a yaali ka gban nama jigi ayen ti seba ni wamanša yaase nama a yaali gban tama jigi ayen ni seba tama wamanša. ² Nama dek a nye se ka gbanša a nmarisi ti suniimana nyin ate waai meena a karim la. ³ Naawen waai ale vua la, a pai wa chiika a nyo ka mi sunum po. Dila ale soa ate ni a nye se Kirisita gban kaai ate ti nmarisi la. Naawen ale nye dii la a basi kama ate ni gaam wa le jam nmarisi wa sinsanja a dueni tintain paglagsa zuk la.

⁴ Ka Yeezu Kirisita nyiŋ ate ti ta siaka ale Naawen. Dila ale soa ate ti a weeni nna a sak ni. ⁵ Tama an baga pai ti dek pagrim a tom a te Naawen ya. Wa a pai ka wa pagrimu a te ti ayen ti a tom tuima a te wa. ⁶ Wa a maari ti kama ate ti a weeni a sak nuruba wa ale ba ale nman nye noai yeŋ ale chaab dii ate wa a yaali ayen wa Chiika a jam bo ba suniima po la. Naawen ale a nye dii la a zuak ka yegayega a gaam wa le pai wa sinsaŋŋa ŋaai ate wa jam pai a te Moosis dila po, dila po la. Va ŋala po ate nuruba an jam va wa sinsaŋŋa a ga paari ku kpeglimka la, ba jam kpi kama. Naawen Chiika a dan bo ba suniima po, ba le ta ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

⁷ Naawen a le jam pai wa Sinsaŋŋa a te Moosis dila po, dila po la, Naawen a jam nmarisi ŋa a dueni ka tintain paglagsa nyiŋ. Moosis ale jam nya Naawen zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka la, Moosis nimbidiaka me a yaa jam a nyagsi ka nna yegayega. Moosis ale pilim nman cheŋ Izirali demma jigi la, wa ninana ale jam nyagsi dii la a jam boro a basi kama, alege an diem basi meena ate nuruma an jam baga a nya ŋa. Naawen a jam pai wa zulaŋa ale wa nalimu yegayega a vi ka wa sinsaŋŋa zuk, ŋaai ale a nye ate nuruba a kpi, ⁸ alege Naawen a pai wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka a nyo wa Chiika po waai ale a basi ate nuruba a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁹ Wa sinsaŋŋa ŋaai ale a nye ate Naawen a nya nuruba kaasun la a te Naawen zula kama. Alege wa Chiika waai ale a basi ate nuruba a chim wayorisima nyam Naawen jigi la, ale soa Naawen zulaŋa ale wa nalimu gaam wa sinsaŋŋa ale soa dii la. ¹⁰ Zula ŋaai ale wa nalim buui ate Naawen a pai te wa Chiika la ale basi ate zula ŋaai ale nalim buui ate wa jam pai te wa sinsaŋŋa dila po, dila po la a taam. ¹¹ Naawen sinsaŋŋa ŋaai ale soa wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka an jam beni ya. Wa Chiika a boro kama taam wuu. Dila ale soa ate wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka a gaam Naawen sinsaŋŋa zula ale ŋa nalimu yegayegaka.

¹² Wienja de nyiŋ ale soa ate tama ta

suniima pagrisa a sak nuruba Naawen ale nye dii a te ti la. ¹³ Tama kan nye a se Moosis waai ale jam pai garuk a lik wa nimbidiaka ayen Izirali demma a kan baga a nya Naawen nalimu ale bu le a a basi wa nimbidiaka dii la. ¹⁴ Dila la ba popolaŋa a jam lik kama. A ta jam paari jinla ba popolaŋa a nye se ka garuk ale lik ŋa la ase ba nin boro a karim sinsaŋŋa. Alege waai ale a siak Kirisita la garuku a zagri kama. ¹⁵ Alege jinla ba dan a karim Moosis Sinsaŋŋa garuku a diem a lik ba popolaŋa kama. ¹⁶ Alege garuku a baga a zagri kama ase Naawen gbanja ale weeni Moosis wie dii la, ayen, "Wa le jam pilim a nmariri Nyɔnɔwa jigi la wa garuku a jam zagri kama." ¹⁷ Yogyogla de nyɔnɔwa dela abe le Chiika, Chiika abe le a bo juijui meena la varibasika a boro kama. ¹⁸ Tama meena abe a nyagsi kama a sak Nyɔnɔwa jigi, wala abe le Chiika a tagri ti ate ti a neensi wa ale a sak wa zulaŋa ale zuak dii la.

4

¹ Naawen waai ale ta jirim ale ti la, a lueri ti kama ayen ti a sak nuruba wienja de. Ti kan pai ŋaŋ a te tuim ŋaai ate wa pai a te ti la. ² Tama kan sugi a tom tuimbaata ate ti nya chivie. Ti kan a paasi nuruba, ale a pai ti dek sinsaga a gum chaab ale Naawen ale sak ti dii la. Ti kasim a sak nuruba peelim niŋ wa wensienja ayen waai meena a siak ba suniima po ayen ti ka Naawen ŋaŋviiriba. ³ Nuru boari a kan wom Naawen wamaŋsana ŋaai ate tama pai a sak ba la. Naawen le jam nya ba kaasunku kama abe wa basi ate ba kan ta kiri ya. ⁴ Ba an baga a ta siaka ale wa wamaŋsana. Ku a nye se ka kantuenj ale nak nuruba suniima po la, alege Sitaana waai ale soa tenzuk nuruma la, ale kaasi ba popola. Yeezu Kirisita ale Naawen wamaŋsana. Wa sunummu a nye se ka Naawen sunum la. Naawen a chari wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka ale wa. ⁵ Tama kan sak nuruba ka ti dek wie. Ti a sak ba ka Yeezu Kirisita wie, waai ale ka ti Nyɔnɔ la. Wala nyiŋ ate ti chim ni tomteeroba. ⁶ Naawen ale jam nye tenja

dila po, dila po la, wa jam weeni kama ayen, “Basi ate legini a chim kantuenj.” Wa biika Yeezu Kirisita a pai Naawen zulaŋa ale wa nalimu a sak ti kama. Nna a nye se ka dannu kantuenjka a nya ti suniimaŋa po.

⁷ Alege Naawen nye tama baai ale ta kantuenjka de yegayega la, ate ti a nye se ka yak samonsa la. Wa nye ti dila kama ayen wa baga a sak nuruba ayen wa pagrimu yegayegaka de an nyini ka tama jigi. Bu nyini ka wa dek jigi. ⁸ Ti a nam ka yegayega daa meena, alege ti baga a siak ate ti ninammu kama. Ti ze siuk kuui ate ti a va la, alege dila kan daani ti. ⁹ Dachaasa ale gisi ti, alege Naawen a kan yaali ayen ti lo ba nisima po. Nuruba dek me a nak ti kama a lonsi, alege ba kan ko ti. ¹⁰ Yeezu a jam nam ka tama nyinj. Dila ale soa ate ti gomsi ti dek daa meena a kpi wa nyinj. Wa ale a nya ti zuk dii la a sak nuruba kama ayen wa bo ka ti suniima po. ¹¹ Daa meena ti kasim bo ka kum nisima po Yeezu nyinj, ayen ku sak nuruba ate ba seba ayen wa vuusumu buui ale bo ti suniima po la ale a nya ti zuk. ¹² Ti le bo kum nisima po nna daa meena la, nama me be bo Naawen Chiika bui ale kan ta kpeglimka ate bu bo ni suniima po la nyinj.

¹³ Ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen, “M jam biisi ale Naawen kama, dii nyinj la, m jam ta siaka ale wa kama.” Wa Naawen Chiika ale basi ate ti ta siaka ale wa, ayen ti a sak nuruba wa wie. ¹⁴ Tama seba ayen Naawen waai ale nak ti Nyonowa Yeezu kum po a yiti la, a le nak tama me a yiti kum po a se Yeezu la, abe wa basi ate tama ale nama a tigi chaab a zaani wa ninj. ¹⁵ Ti a nam nna ka Yeezu njanviirima nyinj. Naawen niaka abe le a paari nuruba yegayega ba puusi a te wa zula ale jiam.

¹⁶ Wienja de nyinj ale soa ate ti kan jok nyinjbiiri. Ti nyinŋaŋa a boro a kpani kama, alege daa meena Naawen a gum wa nyuvuri dii ate wa pai a te ti la kama. ¹⁷ Ninam buui ate ti a nam yogyogla la, bu kan beni. Bu dan ga nueri, Naawen le pai wa nalim kpionku buui ale kan ta kpeglimka la a te ti. Wa nalim kpionku

de a gaam ka ti le a nam yegayega dii yogyogla la. ¹⁸ Ti ninj ka ale tenjuk de nanta baai le kan a beni la. Ti ninj bo ka nanta baai ate Naawen le pai te ti dai yenj la. Nantaŋa de a le kasim boro kama taam wuu.

5

¹ Ti nyinŋaŋa a nye se ka viita ate nuruba a ti zaani la. Ti dan jam kaasi, Naawen le pai ti kama a ta chenj wa wenjmazuk a ga te ti nyinpaalisa sii ate wa dek a nye la. Ti le ta nyinŋaŋa de kama taam wuu. ² Yogyogla de tama a kum ale a yaali ka nna yegayega ayen Naawen pai ti a ta chenj wenjmazuk a ga te ti nyinpaalisa dula. ³ Wa dan nye dila, ti chiisaŋa a kan jogi nyinŋa. ⁴ Yogyogla de nyinj sii ale a nye se viita la, ale basi ate ti a nya ninammu. Ti kan yaali ayen ti basi ti yogyogla de nyinŋaŋa nwuli, alege ti kasim a yaali kama ayen Naawen le pai nyinpaalisaŋa a te ti ate ti zaani si nanjula po. Wa dan nye dila, yogyogla de nyinŋaŋa le si jam kpi la, ale si chim wa nyinpaalisaŋa la. Si ta ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁵ Naawen ale nye ti ayen ti tuesi wa nyinpaalisaŋa. Wa pai wa Chiika a te ti kama ayen Chiika a linj chim wa tutuna njaai ate wa le tuni ti la, ate ku sak ayen wa le sum tuni ti kama.

⁶ Dila ale soa ate ti sue kasim peenti la. Tama seba ayen ti le diem vua yogyogla la, ti an diem baga a zaani ti Nyonowa ninja. ⁷ Ti kan nya ale ti dek nina Naawen le wa tom dii la, ale ge ti ta siaka kama ale wa a le weeni dii la, ayen ku le sum chim wensie. ⁸ Ti sue peenti kama nalimnyini. Tama kan chali yogsum ale kum. Ti dan poom kpi, ti le moata ti Nyonowa kama. ⁹ Ti dan bo dula a yaa se ti moata wa wenjmazuk, ku a fe kama ayen ti nina muni ate ti a nye ate Naawen sui a peenti. ¹⁰ Ti dan kpi, ti meena le chenj ga zaani ka Yeezu Kirisita ninj ate wa bo ti buusa. Ti le tom tuimmaŋsa a yaa se tuimbaata ale ti yogyogla de nyinŋaŋa la, wa le tuni ti kama nja nyinj.

¹¹ Ti le a chali ti Nyonowa la nyinj, ale soa ate mi a yaali ayen m sak ni ayen ti a tom Naawen tuimaŋa ale ka wensie. Wa

dek seba ayen ti a tom wa tuimaṅa ale ka wensie. M seba ayen nama me le nye ka dila. ¹² Ti an ḡman a yaali ka yue a te ti dega. Ti a te ni ka siuk ayen ni ta kanjanta tama nyiṅ, ate ni baga a biisi sak baai ale a nya nuruba peelim tuima alege kan nya ba suniima po la. ¹³ Ti daa biisi nna, ni ba gela a poli ayen ti a yesiṅ kama yaa? Ti daa yesiṅ kama, ti a yaali ayen ti a te zuli ka Naawen di nyiṅ. Ni ba gela a poli ayen ti ta nyiṅyogsa? Ti dan ta nyiṅyogsa, ku ka nama nyiṅ. ¹⁴ Yeezu Kirisita mariṅ ti ka nna yegayega. Tama seba ayen wa zaani ka nuru meena nanḡkula po a kpi ba nyiṅ. Wa le mariṅ ti dila la nyiṅ, ale soa ate ti nina muni ale wa tuimaṅa tomka. ¹⁵ Wa kpi ka dila, ayen baai ale ta wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan ḡman va ba dek yaalika, alege ba le va ka waai ale kpi ale ge yiti kum po bala nyiṅ la.

¹⁶ Dila ale soa ate tama an ḡman a bo nuruba buusa a se tenjuk nuruma la. Ti jam a bo Yeezu Kirisita buusa ka dila, alege yogyogla de, ti an ḡman a bo wa buusa. ¹⁷ Nuruba a dan tagri ba popola a va Yeezu Kirisita, Naawen a tagri ba popolaṅa kama ale ge a nye ba ate ba chim nuru paalisa. Ba popola kpagsaṅa a ḡman karo dii po, dii po. ¹⁸ Naawen nye wienḡa de meena a te ka tama. Yeezu Kirisita kumu nyiṅ ale soa ate Naawen a ḡman a yaali ayen wa nye noai yeṅ ale tama. Naawen ḡman a yaali kama ayen ti a weeni wa wie a sak nuruba, ate wa ale bala me a ḡman nye noai yeṅ. ¹⁹ Yeezu Kirisita kumu nyiṅ ale soa ate Naawen a nya siuk a basi ayen wa ale nuru meena a ḡman nye noai yeṅ, ate wa kan ḡman a teeri ba tuimbaataṅa. Wa wamaṅsaṅa de ate wa pai a nyo tama nisima po ayen ti a sak nuruba.

²⁰ Yeezu Kirisita ale tom tama ni jigi, ayen Naawen baga a biisi wie a sak ni. Ti a saalim ni kama Yeezu Kirisita nyiṅ, ayen nama ale Naawen a nye noai yeṅ a nueri.

²¹ Yeezu Kirisita ale jam bo tenjuk la, wa an jam tom tuimbaata ale fiifiik me, alege tama tuimbaata nyiṅ ate tama ale wa a chim bunyi ayen ti baga a nya Naawen welensaṅa.

6

¹ Tama ale maari chaab a tom Naawen tuimaṅa ale a saalim ni ayen ni pai Naawen ale maari ni dii la a tom tuima a te wa. ² Ba ḡmarisi wa gbanḡka po dila po, dila po ayen,

“Dii po ale magsi ayen mi a wom ni a sak jirim ale ni la,
mi wom ni kama.

Ku dannii ale paari ayen m vari ni a basi la,

m maari ni kama.”

Ni be wom, dii po ale magsi ni siak Naawen la ale nna, jinla ale da dii dai ate ku magsi ayen ni nya varibasika.

³ Ti kan yaali ayen waai a nya ti tuimaṅa ate ti a kpesi ti dek ayen ti kan nye wari wari ate ku kaasi nuruba suita.

⁴ Ti tuimaṅa meena a kasim a sak nuruba kama ayen ti ka Naawen tomteeroba. Ba a nye kama ate ti a nam nna yegayega, alege ti siaka a te ti ninam kama ale chichiiba. ⁵ Daa meena ba kasim a a nak ti kama ale ge a yik ti a lik diina po. Nuruba me a jam nyini satensa togatoga a tu chaab a nye noai yeṅ a yaa a tom tuim kaasima tama nyiṅ. Daa meena ti kasim a tom kama ate ti ga jiaḡ, an poom ḡman a yaali ḡnandiinta a yaa se ti duak a goa. ⁶ Ti ka welensa nyam, ti be seba Naawen nalimnyiini ale ta chichiiba me ale nuruba, ale ge seba ti dek yikka, ti be ta Naawen Chiika ti suniima po kama, ti be ta yaalika nalimnyiini ale ti vaanchaab, ⁷ ale maari sak nuruba ale Naawen pagrimu wa wensie wienḡa. Wienḡa de meena a sak nuruba kama ayen ti ka wa tomteeroba. Ti ta ka welensa ase kpaliṅ jaab la ayen ti baga a kpalim vari ti dek a basi. ⁸ Nuruba a te ti zula ale a basi ate ti a nya chivie. Ba a pak ti kama ale ge a le ti me. Ti a biisi ka wensie ale ge ba a weeni ayen ti ka velinvendisaa.

⁹ Ti daa nuru kpeenta alege waai meena seba ti noai po kama. Ti a nye se ka kpeeba la, alege ti ta nyuvuri kama. Ba a nye kama ate ti a nya ninam, alege ba an diem ko ti. ¹⁰ Ti sue kasim kaasi kama, ale ge ḡa peenti kama yegayega. Tama ka ḡanjagsa ale ge ti a maari nuruba ate ba a jigi. Nuruba a poli kama ayen tama ka

jaabjaaboa, alege, tama dek seba ayen ti soa ka nanta meena.

¹¹ Nama Korinti demma, wariwari an tali ya ate nman weeni sak ni gbanƙa de po. Ti lak ti suniima meena a te ni. ¹² Daa tama ale kan lak ti suniima a te nama alege ka nama ale kan lak ni suniima a te tama. ¹³ Yogyogla de ti a yaali ayen ti biisi ale ni kama a se ni ka bimbaansa la. Ni sak ase ni a yaali ti kama me a se tama ale a yaali ni dii la. Nama me lak ni suniima a te tama me.

¹⁴ Nama ale baai ale kan ta siaka ale Naawen la, ni kan a tigi chaab a tom tuima ale ba. Tuimbaata ale tuimmanƙa kan gum chaaba. Legi ale kantuen me a kan gum chaaba. ¹⁵ Yeezu ale Sitaana a baga a nye noai yeƙa? Nuru baai ale ta siaka ale Naawen la, ale nuru baai ale kan ta siaka ale wa la, a baga a nye noai yeƙa?

¹⁶ Tama ka Naawen waai ale boro la yeri. Ti be dan ka dila, tama ale bogluta ale nye ka se boro ale chaaba? Ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen Naawen weeni ayen,

“Mi ale m nuruma ale boro ka dila a ta a cheɗ,

ale ge ate m chim ba Naawen ate ba me a chim m nuruba.”

¹⁷ Naawen be nman weeni ayen,

“Ni poori ni dek a ta nyini baai ale a kaab bogluta la po, ate ni kan maa tiri ba nanta.

Ni daa nye dila, mi dek ale tuesi ni.

¹⁸ M le chim ni ko,

ale ge ate nama me chim m bisa.

Mi, Naawen, waai ale soa nanta meena pagrim la, ale a weeni nna.”

7

¹ M dek doaba, wienja de ka Naawen pumpuulima ate wa jam puulim ale ti. Ni basi ate ti yeeri ti dek wa nƙaai ale a basi ate ti a chim nuru dantisa la, abe ti chim nuru welensa a te Naawen zula.

² Ni lak ni suniima a te ti. Ti an jam tom tuimbaata a te nuru waai ya. Ti be an jam yaali degaamka a yaa se ti jam paasi nuru waai ya. ³ Ti kan weeni nna a sak ni ayen ka ti nya ni kaasunƙa. Ti poom weeni a sak ni ti ni a yaali ni nna yegayega la. Ti dan poom kpi a yaa se ti

vua, ti le diem ta ni ka ti suniima po. ⁴ Ti ta siaka ale ni ka nna yegayega dii nyin la ti ta kanjanta kama ni nyin. Ni a densi ka ti kpa ti ninammu po, ate ti sue a peenti daa meena.

⁵ Ti le jam paari Masidoniya tenka la, ti an jam nya vuusum. Jigi meena ate ti jam cheɗ la, ti kasim jam a nya ka daanika ale kpaliƙsa ale kpazinagsuk. ⁶ Alege Naawen waai ale a te nyinbiiri baai ale a nam la, ale jam tom Titus la ayen wa jam densi ti kpa. ⁷ Ti sue a jam peenti kama ale ti le jam nya wa ale wom wa wapaaliƙa ale ni le jam densi wa kpai dii la. Wa weeni ti ayen ni a yaali ayen ni nya ti ka nna yegayega. Wa weeni sak ti me ayen ni sue a kaasi kama, ale ku le jam daani ni dii la. Wa weeni sak ti me ni nin ale bo le ti dii la. Ku de basi kama ate m sui a nmasi peenti nna yegayega.

⁸ M le lin jam nmarisi gbanƙa kaai a te ni la, ni sui a jam kaasi ka nna yegayega, alege m le jam wom ayen ni sue a jam kaasi beni la, dila a nman jam peenti m sui kama. ⁹ Alege yogyogla de mi sui ale peenti la, daa m le nye ate ni sue kaasi la nyin nja alege ka ni suenja kaasika ale basi ate ni tagri ni nyeka la. Naawen dek abe le pai ni suenja kaasika a tagri ni. Dila la mi an kaasi wariya. ¹⁰ Ni suenja ale kaasi dii la a nye kama ate ni basi ni tuimbaata tuimaƙa ale tagri ni nyeka. Ti dan nye dila, dai yeɗ wa le baga vari ti nalimnyini ti tuimbaata po a basi. Dila daa wari dii ate tama le yaali ayen ti zeri la. Nuru waai ale kan a yaali ayen Naawen kaasi wa sui la, dai yeɗ, Naawen le jam nya nuru wala choa kaasunƙu abe wa basi wa ate wa kan ta kiri ya. ¹¹ Ni le basi ate Naawen a kaasi ni sue la nyin ale soa ate ni a yaali ayen ni sak ayen dii meena ate ni a nye la ka wamaƙsa. Ni sue abe kasim a puuri kama alege ate ku cha ni nna yegayega ate ni kasim a yaali ayen wie a nye a magsi. Ni chiib a sak kama ayen wannu de ni nye magsi kama.

¹² Ti an jam nmarisi gbanƙa ayen ti le ka waai ale tom wabioku la, yaase waai ate wa nye wa kaasi la. Ti jam nmarisi kama me ayen Naawen sak ni le diem ta yaalika ale tama dii la. ¹³ Ni te ti nyinbiiri ka nna

yegayega ale weeni ti ni le te wa nyinbiiri dii la, ti sue a jam peenti kama a gaam ɗa le poom liɗ peenti dii la. ¹⁴ Titus ale jam basi dula ayen wa cheena nama jigi la, ti jam weeni kama ayen ti ta ka kanjanta ni nyinɗ. Nin jam basi ate ti nya chivie. Ti kasim jam a biisi ka wensie wie ale ni. Ti le jam weeni Titus dii me la, a jam ka wensie. ¹⁵ Wa a teeri ka ni le jam tuesi wa dii ale jam pai ni deka te wa ale ge gomsini deka ayen ni va wa noai la. Yogyogla de wa a yaali ni kama dila nyinɗ a gumdu. ¹⁶ M sui peenti ka nalimnyiini ate m ta siaka ale ni nna.

8

¹ M suaata, ti a yaali ayen ka ni seba Naawen ale a niak baai ale bo Masidoniya tenka po a va Yeezu la. ² Ba jam nya ninam yegayega, alege ninammu de po, ba sue diem peenti kama nalimnyiini. Ba ka ɗanjagsa nalimnyiini alege ba pai ka ba ɗanfiisaɗa ba gela a te nuruba. ³ Mi ka ba seero. Ba jam pai ba ɗantaɗa a te ka ba vaanchaab a poom gaam ku le magsi dii te ka la. Ba jam te ale ka ba deka yaalika. ⁴ Ba jam saalim ti kama ayen ti tuesi ba tiirintaɗa ate ti bage maari Naawen nuruma baai ale bo ninɗinɗ la. ⁵ Ba tiirintaɗa a jam zuak gaam tama le jam a poli dii la kama. Ba liɗ jam pai ka ba deka te ti Nyɔnɔwa ale ge pai ba deka te tama me a va Naawen ale a yaali dii la. ⁶ Dila ale soa ate ti a saalim Titus waai ale poom deri piilim a tuesi ni tiirintaɗa la, ayen wa maa maari ni ate ni cheesi tiirintaɗa meena a te wa. M seba ayen ni le nye nna kama, dii nyinɗ la, ni a yaali ayen ni maari ni vaanchaab ka yegayega. ⁷ Ni be jigsika kama ale ɗanta baai meena ate ni ta la. Bala le ni siaka ale ni ale seba biik la, ale ni ale ta yam la, ale ni ale a maari nuruba la, ale ni ale a yaali tama dii la. Ti a yaali kama ayen ni a te yegayega.

⁸ M kan yaali ayen m weeni sak ni ku le magsi ni le nye dii la, alege m poom weeni sak ni ayen baai ale bo Masidoniya tenka po la, nina a jam muni kama ale ba vaanchaab maarika nna yegayega. Ma yaali ayen m nye ni a nya kama a se ni ta yaalika ale ni vaanchaab a se bala ale

a yaali nama dii la ya. ⁹ Nama seba ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale jam niak ti dii ale jam a maari ti nna yegayega la. Wa jam chim ka jajak tama nyinɗ ayen ti tuesi wa ɗantaɗa.

¹⁰ M deka popola ale m yaalika ate maa weeni wienɗa de a sak ni. Diimwa, ni nina a jam muni kama ate ni jam piilim ni ɗantaɗa Titus pai te ka. Yogyogla de, ni tom dii ate ni piilim la a nueri. Nama le liɗ jam piilim poli dila nyeka. ¹¹ Ni tom dii ate ni piilim ayen ni tom la a nueri. Ni jam piilim di ale ka nin muni. Ni be diem basi ate ni nina muni ate ni tom ni le bage dii a tom la a nueri. ¹² Ni dan kasim a yaali nna yegayega ayen ni pai ni ɗantaɗa a te nuruba, Naawen le tuesi ni tiirimu. Wa nin karo ale ɗanta baai ate nin bage a te la. Wa nin boro ale ka ni le bage ɗanta baai a te la.

¹³ M kan yaali ayen m nye ate ku toa, a yaa se m nye me ate ku chim moli a te baai ate ni a maari la. ¹⁴ Yogyogla de, ni ta ka ɗan bori. Dila ale soa ate ku nala ayen ni pai ni ɗantaɗa ba gela a maari baai ale a yaali ba la. Ba dan ta ɗanta piisi ate nama me a yaali, ba le maari ni kama. Ku dan nye nna, ni ni ta soa ase chaab la. ¹⁵ Ba ɗmarisi Naawen gbanɗa po dila po dila po a weeni Naawen ale jam nye dii a pai ɗandiinta a te wa nuruma dii po ate ba jam bo sagini po la, nuru waai ale nya yegayega la a ɗmasi nya gaam taam ya, nuru waai me ale nya magi deka la an posim wa.

¹⁶ Ti a pak Naawen ayen Titus a jam pii ka nyinɗ ayen wa maari ni a se tama ale jam pii nyinɗ dii ayen ti maari ni la. ¹⁷ Mi le weeni Titus ayen wa ɗman pilim jam puusi ni la, wa sui a jam peenti kama. Wa jam a yaali ka nna yegayega ayen wa ɗman pilim jam ni jigi. Wa an jam poom a yaali ayen m weeni dila ale wa. ¹⁸ Ti a tom ka ti suoku wanyi ayen wa va wa a jam ni jigi. Yeezu ɗaanviirima meena a te ti suoku dila ka zula yegayega, dii nyinɗ la, wa sak nuruba yegayega Naawen wamaɗsaɗa. ¹⁹ Ba lueri wa kama ayen wa ale tama a pai ni tiirintaɗa a ta cheɗga te Yeezu ɗaanviirima baai ale bo tenka kaai ate ba a wi ayen Judia la. Nna le te ti

Nyonowa ka zula, ate ku sak nuruba ayen ti a yaali ayen ti maari ba kama.

²⁰ Ti kan yaali ayen ti nye wari ate waai a fobli ayen tama an pai tiirimu a nye wamaɗa. ²¹ Ti a yaali ayen ti nye ka wari dii ale magsi ti Nyonowa ale nuruba nin la.

²² Ti a tom ka nuru wa choa, waai ale saa baye la, ate ba jam ni jigi. Wa va ale Titus ale ti suok kunjula a cheɗ. Ti nye wa nya kama dii choa ate ti yaa seba ayen wa pii ka nyin a yaali ayen wa maa maari ti ale ti tuimaɗa. Wa seba ayen m seba ni chak kama nalimnyiini. Dila ale soa ate wa pii nyin a yaali ayen wa gum chaab ale mbala a jam maa maari ni nalimnyiini.

²³ Titus ka waai ale a tom ale mi ate mi ale wa a maari nama meena. Kirisita bisaɗa ale a tu chaab jiga togatoga la ale tom mbala bayewa. Ba be a te Kirisita ka zula.

²⁴ Ba dan jam ni jigi, ni tuesi ba abe ni basi ate ba seba ayen ni a yaali ba kama. Ni dan nye dila, Kirisita bisaɗa ale a tu chaab la ale tom ba la, ale siak ayen ni sum ka ba nuru baai ate ba ta kanjanta ba nyin la.

9

¹ Kuna magsi m nman nmarisi gban a te ni a weeni ni le ni a maari Naawen nuruma dii la. ² M seba ni ale a yaali ayen ni maari ba dii la. M weeni Yeezu njanviirima baai ale bo Masi-doniya tenka po la, ayen ba suaataɗa nama baai ale bo ten kaai ate ba a wi ayen Akaaya po la, a piilim ba cheesika ka diimwa. Ba le jam wom ale ni pii nyin a yaali nna nyeka la, ba gela me a maa chaab a cheesi. ³ Yogyogla de, maa tom ti suaataɗa de ni jigi kama ayen ti kunkuulimaɗa a kan chim kinla. Alege ba ale ba jamka ale ni gomsa ayen ni maari.

⁴ Mi ale Masidoniya demma ba gela a dan jam nya ale nin nye wariwari ya, ti le ta siaka ale ni dii la ale tagri chim ka chivie. Nama me le nya ka chivie nna yegayega.

⁵ Mi abe poli kama ayen ku magsi ka ti suaataɗa de mi nin a jam ni jigi a tuesi tiirim buui ate ni puulim la. M dan ga jam ale ni gomsa magsi a te ku sak ayen ba an fe ni kama alege ka ni dek yaalika.

⁶ Nama meena seba ayen kpaaro a dan bori magla, wa a che ka magla, alege wa dan bori yegayega wa a che ka yegayega.

⁷ Waai meena a te a magsi chaab ale wa dek popola. Wa kan te wa tiirimu a se ku ka fifiok ayen wa te la. Wa be kan te abe wa nman pilim a nma wa dega. Naawen a yaali ka baai ale a te ale supeentik la. ⁸ Ni dan a nye dila, Naawen le nman te ni kama a gum du ate ku zuak gaam ate ni kasim ta yegayega ni dek a be ni a te nuruba me. ⁹ Ba nmarisi Naawen gban ka po dila po, di la po a weeni ayen,

“Naawen a te njanjansaɗa nanta ale ka wa dek yaalika.

Wa tuim mansaɗa tuimaɗa ale kasim boro kama taam wuu.”

¹⁰ Naawen ale a pai njanbeenja a te kpaaroma ayen ba bori nja ate ba nya nandiinta. Dila degadega ate wa le pai wa nantaɗa a te ni a gum du ate ni baga a maari ni vaanchaab. ¹¹ Wa kasim a yaali kama ayen ni pai ni njanboanni po baai ate wa te ni la a maari ni vaanchaab. Tama a dan pai ni tiirintaɗa a te baai ale a yaali ni la, ba le pak Naawen kama nama nyin. ¹² Ni a maari ba kama ba ninam yegayegaka po ale ge ate ba me, a te Naawen pimpauk yegayega. ¹³ Ni dan a maari nna yegayega, ni a sak nuruba ayen nama a va ka Naawen wamaɗansaɗa njaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie nalimnyiini la. Ba le te Naawen zula yegayega, dii nyin la, ni a maari ba kama ale nuru meena yegayega. ¹⁴ Ba le ta yaalika ale ni abe ba puusi te Naawen nama nyin, dii nyin la wa niaka yegayega ate wa pai sak ni la. ¹⁵ Naawen a pai wa biika a te ti kama. Wensie, nya ku de a gaam ka nanta meena. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni basi ate ti a te wa jiam.

10

¹ Ni ba gela a weeni chaab kama ayen mi dan bo ale ni m seba m dek yik kama, alege m dan yalima ale ni, mi a nmarisi ka wa pagrisa a te ni. Yeezu Kirisita a yaali kama ayen m seba m dek yik ale ni. Dila ale soa ate mi, Pool, a saalim ni yogyogla ayen, ² M dan jam ni jigi, ni kan ni fe mu ayen mi a biisi ka wa pagrisa

a sak ni. M dan jam tu chaab ale baai ale a weeni ayen ti a va ka ti deƙ ƚan yaalik la, m le biisi ka wa pagrisa a sak ba. ³ Ku ka wensie ayen ti bo ka tenzuk, alege ti kan va ti deƙ ƚan yaalik a se tenzuk nuruma ale a va ba deƙ ƚan yaalik dii la. ⁴⁻⁵ Nanta baai ate tama a pai a nye ti kpaliƚka la daa tenzuk nanta alege ka Naawen ale a te nanta bala, bala abe le wa pagrimu ate ti pai a kaasi ƚan pagrisa meena. Ti pai kama a kaasi nampaga ale kanjanta nyeka meena ale a kasi nuruba ate ba kan seba Naawen la. Alege a yik ba popolaƚa ate ba a zuli Yeezu Kirisita. ⁶ Ti a poli kama ayen ti dan jam ni jigi, nama meena le kasim a va ka Yeezu Kirisita nalimnyiini. Ti dan jam nya ale ba gela a kan va wa nalimnyiini, ti le waali ba kama.

⁷ Ni ba gela a nya ka ti nimbidaasa po nyiini, alege kan nya ti suniima po. Ni ba gela a poli ayen ka Yeezu Kirisita ale soa ni? Ni be maari poli ayen wa soa tama me a se ka wa le soa nama me dii la. ⁸ Ti Nyɔnɔwa ale pai wa pagrimu a te ti ayen ti a maari ni abe ti kan a te ni waalika. Ti dan poom ta kanjanta ku de nyiƚ chivie a kan yik ti. ⁹ Ti kan yaali ayen ku nye ase ti a nyigsi ni kama ale ti gbaƚsaƚa la. ¹⁰ Nuru waai ale weeni ayen m dan yalima ale ni m gbaƚsaƚa a sueri ale ka wa pagrisa alege m dan bo ale ni m ka wariya m abe kan biisi wa pagrisa. ¹¹ Nuru baai ale a weeni nna la, mi a yaali kama ayen ba seba ayen m dan jam ni jigi, m le pai ka m gbaƚsaƚa po wa pagrisaƚa a biisi sak ni.

¹² Tama kan pai ti deƙ a magsi chaab ale baai ale a poli ayen ba ka nuru kpeenta la. Nuruma de ka betta. Ba dueni ka ba deƙ sinsaga a yaa pai ba deƙ a magsi chaab ale ba sinsaƚƚa alege pai ƚa a bo ba deƙ buusa. ¹³ Tama kunkuulimaƚa a kan ƚmasi gaam a taamu. Ti a kuulim ka Naawen ale te ti tuim ƚaai ayen ti tom la nyiƚ. Ku de be maa gum ka nama ale nya varibasika ti tuimaƚa nyiƚ la. ¹⁴ Ti be kan kuulim gaam a taam dula ti poom biisi Yeezu Kirisita wie a sak ni kama. ¹⁵ Tama kan kuulim nuruba tuima nyiƚƚa ase ka tama ale tom la. Alege tama yiilaƚa ale,

ni le ta siaka ale wa ate nama ale tama tuimaƚa a piisi a gum du. ¹⁶ Nama meena dan a va dila, tama ale nama le бага a tu chaab a mooli sak saten sii ale moata nama la Naawen wamaƚsaƚa. Ti dan nye dila, waai a kan бага weeni ayen ti a yaali kama ayen ti nya nyuenta nuruba tuima nyiƚ.

¹⁷ Ba ƚmarisi Naawen gbaƚka po dila po, dila po ayen, “Ni kan a yaali yue a te ni deƙ ni tuima nyiƚa. Ni a yaali yue ale ti Nyɔnɔwa ale nye dii la.” ¹⁸ Ni dan poom weeni ayen nama ka nuru maƚsa ku ka kiri ya, ka Nyɔnɔwa a nin weeni ayen ni ka nuru maƚsa.

11

¹ Yɔgyɔgla de, mi a yaali ayen m ƚmarisi ka m deƙ wie gbaƚka de po. Ni ba gela a poli kama ayen m biika ka kiri ya. Ni be ta chichiiba nna magla ale mu. ² Mi a yaali ni ka nna yegayega a se Naawen ale a yaali ni dii la. Ni a nye se ka nipɔkbili ale kan diem nidoa la ate m puulim ayen m pai wa a te nuru yen nyiini, wala abe le Yeezu Kirisita. ³ Alege yɔgyɔgla de mi a chali ka yɔgsum Sitaana ale paasi yik ni popola ase wa le jam paasi liv dii la, a chali yɔgsum me ni ale tagri ni popolaƚa a basi Yeezu Kirisita va ka. ⁴ Tama a biisi ka Yeezu wie a sak ni ate ni ta siaka ale ti biika ale tuesi Naawen Chiika. Alege ni basi kama ate nuruba gela a biisi biik a te ni. Ni be gomsɔ ni deƙ kama a siak ba biika ale tuesi chiik yonƚ.

⁵ Ni a poli kama ayen sagroma de a gaam mi kama. Mi be kan siak a te ni.

⁶ Ku ka wensie ayen mi an бага a biisi nalimnyiini nuruba niƚa, alege m kan kpeeri yam. Daa meena mi a nye kama ate ku sak ni ayen nyaku de ka wensie.

⁷ M le liƚ jam bo ale ni ate m jam sak ni Naawen wamaƚsaƚa la, mi an jam yaali tutuna ku nyiƚa. Mi yik m deƙ kama nama nyiƚ ayen ni chim nuru kpeenta. Dila an jam magsi ya? ⁸ Ni basi ate m weeni a sak ni ku ale jam ka dii la. Mi ale jam bo ale ni la, nuru baai ale jam bo niƚniƚ la, ba gela a jam pai tiirinta a te mi, ate ku a nye nna se mi a zu ba kama

a tom a te nama la. ⁹ Dai yey po ate mi ligra a yaa nueri, alege mi an jam begi ni ayen ni maari mu. M suaataŋa baai ale bo Masidoniya teŋka po la, a jam pai ŋanta baai meena ate mi jam a yaali la, a ta jam te mu. M jam kpesi ka m dek ayen m kan jam a yaali ayen ni a nya m zuwa. Ku le chim ka nna chum dii po me. ¹⁰ Mi a weeni ni ka wensie, dii nyiŋ la Yeezu Kirisita a bo ka m sunum po. Baai meena ale bo Akaaya la, le wom ayen daa nama ale a nya mi zuwa. ¹¹ Nama a poli ayen m kan yaali ni kama ale soa ate m yaa m nye nna ya? Naawen seba ayen mi a yaali ni ka nna yegayega.

¹² M kan tagri m ni a nye dii nna la, ate sagra ma de a nya siuk a weeni ayen ba tuimaŋa ale tama tuimaŋa ka bunyi. ¹³ Ba daa Naawen wensie tuimtomdoba. Ba ka velinwendisa, dii nyiŋ la ba a paasi ni kama ayen ba sinsaŋa ale tama sinsaŋa ka bunyi. Ba tagri ka ba dek ayen ni poli ayen Yeezu Kirisita ale tom ba ni jigi. ¹⁴ Sitaana me a baga a tagri wa dek kama, ate nuruba poli ayen wa ka Naawen sabiiloma baai ale a nyagsi la wanyi. ¹⁵ Sitaana a be dan baga a nye dila, kuna toa ate wa tomteeroma a tagri ba dek, ate ni a poli ayen ba ka Naawen tomteeroba. Naawen a dan jam ayen wa bo ba buusa, wa le nya ba kaasunku kama abe wa basi ate ba kan ta kiri ya.

¹⁶ M poom ŋmarisi a weeni ayen ni ba gela a poli kama ayen yam ka m biika po. M be ŋman diem a saalim ni kama ayen ni ta chichiiba ale mu. Yogyogla de, ni basi ate mi me a yaali yue magla a te m dek. ¹⁷ Ti Nyonowa an jam sak ti ayen ti a yaali yue a te ti dega. Ka betta nyiini ale a nye dila. ¹⁸ Sagra ma de a va ka ba dek ŋan yaalik ale a yaali yue me a te ba dek. Dila ale soa ate mi me a yaali yue a te m dek. ¹⁹ Ni a poli kama ayen ni ta ka yam nna yegayega, alege ni kan beni ale a wom betta sinsaŋa de. ²⁰ Ni basi kama ate nuruma de a nye ni se yom la, ale a nye a de ale a zu ni ale a fobi ni. ²¹ Mi a chali chivie kama ale m le weeni ayen ti wobsa ale dila nyeka.

Ba daa kuulim mi me baga a kuulim

kama alege ku la ka betta. ²² Ba ka Juuba? Mi me ka Juu. Ba ka Izirali demma? Mi me ka Izirali deno. Ba ka nuru waai ate ba a wi ayen Abraham la, ŋaanbisa? Mi me ka ba wanyi po. ²³ Ba a weeni nama kama ayen ba ka Yeezu Kirisita Tomteeroba? Ni le poli kama ayen mi a yesim kama, alege mi a yaali ayen m weeni ni kama ayen mi ka wa tomteerō nalinnyiini a gaam ba meena. Mi tom tuima ka nna yegayega a te wa. Nuruba a jam yik mi a lik ate ku paari ka dii choa, ale pai fiŋsa a miiri mu. M be jam tali ka maga ate m kpi. M gaam ba kama yegayega ale wienja de meena. ²⁴ Juuma a jam pai fiŋsa a miiri mi ka pisita ale neok. Ba nye nna a paari ka ku noai bunu. ²⁵ Nuruba me a jam pai doa a nak mu ka buta. Nuruba me a jam pai tintana a yuk mu. Ba jam nye nna ka bunyi. M be jam jo ŋaarunta po me ate viok kpionj jam fuk a yaa chiak ti a ta jueli pina zuima ate ŋaaruntaŋa a yaa kaasi. Nya ku de a saa ka buta. Dan di dai, ate mi jam wari nyakpeemu po yok ale kantuej meena. ²⁶ Mi le kasim jam chen jiga togatoga la, m jam chen jigi baata ka nna yegayega. Mi jam lo bela a jueli kama. Bela ŋaai nyaata ale jam sueri ŋa a waan teŋka meena. Nuruba a jam daani mu nalinnyiini ayen ba zu m ŋantaŋa ale pagrim. Juuma ale baai ale kan daa Juuma la, a basi kama ate mi nya ninam nna yegayega. Baai dek me ate mi jam poli ayen ba ka m doaba la, a jam basi mi kama. Mi chen saten sii ale jigi ŋaai ale nya tii ate yogsum yegayega a boro la kama. ²⁷ M jam tom ka nna yegayega a ga gaam taam, ale ge jam basi m goom me ate ku paari dii choa. Nyanyuila ale kom a jam yik mu me. M be jam ka gatta me a piisi ya. Daa meena m jam ka vuusum jigiya m be ka ŋandiinta me. ²⁸ Wie ŋa chaab a boro kama ate mi an weeni a sak ni. Mi le kasim jam a yaali dii yegayega la ale, Yeezu ŋaanviirima le wa wa nalinnyiini. ²⁹ Waai a dan ka a va wa nalinnyiini, ku a daani mu kama. Waai a daa tom tuimbaata, m sui ale kasim a kaasi ale nuru bala chaab.

³⁰ Mi dan poom a kuulim, mi a kuulim wa ŋaai ale a sak ayen mi wobsa la

nyinj. ³¹ Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu ko la, a seba kama ayen m daa velinvendika. Ni basi ate ti a te wa pimpauk taam wuu. ³² Mi le jam bo satɛɛn kaai ate ba a wi ayen Damasikus la, demma gominawa ate wa jam tom a te Aretas la, a jam tom wa sojima kama a weeni ba ayen ba zaani juijui meena ate nuruba a va a jo ale a nyini tɛnka po a nyini la, ate ba baga nya mu a yik mu. ³³ Alege m doama a jam maari mu. Ba jam pai mu kama a nyo busik po a yaa pai miik a bobi busika a yaa basi ate m kali ka po ate ba zagri ka a ta va siaka ate ba se gilim tɛnka la ate m sinj tɛɛn. Mi le ga sinj tɛɛn nueri la, m jam chali be kama, ate gominawa an nman jam nya mu a yik ya.

12

¹ Ku magsi ka m le kuulim alege kunku- ulimana ka maarika. Alege m le weeni Nyɔnɔwa ale pai wie n̄aai meena a sak mu la. ² Bena pi ale n̄anaansi ale ga taam la, Naawen a jam lueri nuru wanyi a ta jueli ga jo wɛn̄mazuk ku po. M ze a se dila sum nyɛ kama yaase ku jam a nyɛ se ka Naawen ale pai a sak wa la. Naawen nyiini ale jam seba dila. ³ Ni basi ate m nman weeni ni ayen Naawen ale jam lueri wa a yaa pai wa a ta jueli a ga jo wa jigi nalun̄ku po. Wala nyiini ale seba a se ku sum jam nyɛ kama yaa, ku jam nyɛ se ka Naawen ale pai a sak wa la. ⁴ Wa ale jam ga jo dula la, wa jam wom ka wie, n̄aai ale chim wakperikaliisa ate wa an baga a weeni. ⁵ Ku magsi ka m ti a kuulim nuruwa de nyinj, alege daa m dek nyinj̄a. M din bula a yaali kama ayen m weeni m wobsa dii la. ⁶ M dan weeni ni le ka dii la, ni kan ni a weeni ayen yam ka m ni a biisi dii la po. Mi a weeni ni ka wensie. M kan yaali ayen nuruba seba ayen m ka nuru kpion̄ a gaam ba, dii nyinj̄ la Naawen ale nyɛ dii a te mu la. Mi a yaali kama ayen ba bo mi buusa m tuimana ale wien̄a nyinj̄.

⁷ Naawen an jam a yaali ayen m ta kan- janta wa le basi ate m wom bikperikaliika la nyinj̄a. Dila ale soa ate wa yaa pai tuem a te mu ate m nyinj̄ka a kasim a dom daa

meena. Ku a nyɛ ka Sitaana ale a nak mu la. ⁸ Mi jam salim ti Nyɔnɔwa ka buta wann̄i de nyinj̄ ayen wa nyɛ ate tuemu basi mu. ⁹ Alege wa weeni mu ayen, “Mi niaka ale a magsi fu. Dii po ate fi wobsa la, mi pagrimu zuak kama nna yegayega a bo fi jigi.” Dila la mi sui peenti kama ale m nin ta kanjanta m wobsamu nyinj̄. Dila nyinj̄ m seba kama ayen Yeezu Kirisita pagrimu a lik mu kama. ¹⁰ Nuruba a dan basi ate mi a nya ninam, ale ge a daani mu nna yegayega, Yeezu Kirisita nyinj̄, alege m ka m dek pagrim la, m sui peenti kama.

¹¹ Ni daani mu kama dila ale soa ate mi a n̄marisi nna ase m ka beruk la a te ni. Ka boan nyinj̄ ate ni ba gela a kan te mu zula? M dek pagrimu ka pagrim kayiok, alege m kan va sagroma de baai ale a velim ate ni a poli ayen ba ka tuimtomdooba a gaam mi la. ¹² M le jam bo dula ale ni la, ni jam ka chichama a se mi ka Naawen wensie tuimtomdo. Wa jam a maari mu kama ate mi a tom tuim kperikaliisa nna yegayega ale chichiiba a te ni. ¹³ Mi nyɛ ni kaasi kama alege an nyɛ Kirisita bisana ale a tu chaab a bo jigi n̄a chaab la, kaasi ya. M dan poom nyɛ wari ka m le kan weeni ayen ni maari mu la. Ku be dan kan dila ni von̄ a te mu.

¹⁴ M dan jam ni jigi ku yaa nyɛ ka m nantuok noai buta. M dan jam tu ni, m kan yaali ayen ni pai jaab a te mu. Mi a yaali ka ni dek daa ni ligra. Ni a nyɛ se ka m bisa la. Bimbaansa kan nya ba nyam zuwa, alege ka ba nyamma ale a nya ba zuk. ¹⁵ M goms̄i kama ale supeantik ayen m kaasi jaab buui meena ale m ta la ale dek me meena ate m baga a maari ni. Mi a yaali nama kama, alege nama a kan yaali mi.

¹⁶ Nama dek seba chak kama ayen dii po ate m jam bo ale ni la, mi an nya nama ayen ni Maari mu. Nuru waai ale ayen mi a velim kama ale a paasi ni. ¹⁷ M vari ka ni n̄anta ale ni tom baai ni jigi la. ¹⁸ M jam saalim Titus kama ayen wa jam ni jigi. Wa le jam siak la, m jam tom ka wala ale ti suoku wanyi ni jigi. Titus jam vari ni n̄anta kama? Nama ze ayen Titus ale mi suniimana ale a poli dii la ka bunyi?

¹⁹ Nama a poli kama ayen tama a yaali ka yue gbanƙa de po? Dila daa wensie Naawen ale soa ti ate ti nmarisi wie njaai ate Yeezu Kirisita a jam pai a te ti la. M deƙ doaba, ti tuimaƙa meena le maari ni kama. ²⁰ Mi a poli kama ayen m dan jam ni jigi, ni kan ni a nye dii ate mi a yaali ayen ni a nye la. Nama me a kan yaali mi ale a nye dii la. Mi a poli kama ayen ni ale kasim a nak ka nampaga ale chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ta sue ale chaab, ale a ta butuem, ale a le chaab, ale a bobri, ale a ta kanjanta ale a zeri ni kpanja noa. ²¹ Mi a poli kama ayen m dan jam ni jigi, Naawen le basi ate m yik m deƙ ni niƙ. M sui le kaasi kama, dii nyiƙ la ni yegayega a kan yaali ayen ni basi ni kabonja tuimaƙa ale ni nipokyaalik ale nidoyaalik tuimaƙa, ale ni tuim dantisaƙa yegayega ka abe ba.

13

¹ M yaa cheena ni jigi nna a nyeka buta. Ni a teeri dii ate ba nmarisi Naawen Gbanƙa po dila po, dila po ayen, “Fi dan a yaali ayen fi biisi gaam nuru waai, ku a fe kama ayen fi ta nuruba baye a yaa se nuruba bata ate ba chim fi seeroba.” ² Dii po ate m jam ni jigi a nye buyewa la, m jam kaam nama baai ale a tom tuimbaata la kama. Alege yogyogla de ate m yalima ale ni la, m diem a kaam ni kama ale waai meena me. M boro a gomsii kama ayen m jam te ni waalika yegayega. ³ M dan jam ni jigi ni le seba nalimnyiini ayen Yeezu Kirisita a va mi nyiƙ biisi a te ni. Dila la m dan jam te ni waalika ni ale seba ayen mi an wobsa alege ka Yeezu Kirisita ale a sak wa pagrimu ni sunsuƙ. ⁴ Ba le jam yik wa a kpi jabarimu nyiƙ ayen wa kpi la, wa jam ka pagrim. Alege yogyogla de wa nman vua kama, dii nyiƙ la Naawen pagrimu nyiƙ ate wa nak wa a yiti kum po. Tama ale wa ale ka bunyi la nyiƙ ate ti wobsa, alege tama ale nama ale ka bunyi la ti le maa chaab a nya pagrim buui ale basi ate wa vua la.

⁵ Ni a nye ni deƙ a nya a se ni ta siaka ale Yeezu Kirisita nalimnyiini ya. Nama seba ayen wa bo ka ni suniimaƙa po, ni be dan kan ta wa suniima po ni be an tagri

ya. ⁶ Mi seba kama, ayen nama me deƙ seba kama ayen wa bo ti suniimaƙa po. ⁷ Ti a puusi a te ka Naawen ayen ni ka a tom dii ale kan nala la, daa ti sak ayen ti baga wamaƙsa kasim a nye alege ni a tom a magsi ase tama a nin poom nye wie a kpeeri. ⁸ Ti kan baga a nye wari a kaasi Naawen wensieƙa alege ti a nye a magsi chaab ale ka wa wensieƙa. ⁹ Nama a dan poom pagra alege tama a wobsa, ti sue peenti kama dila nyiƙ. Ti be a puusi kama ayen ni chiib za ale pagrim. ¹⁰ M ni kan bo ale ni la ale soa ale m nmarisi gbanƙa de a te ni ayen ni tagri, ate m dan jam abe m kan te ni waalika ale Nyonowa pagrimu ate wa a te mu la. Wa pai pagrimu de a te mu kama ayen m maari ni daa ayen m kaasi ni.

¹¹ Ti suaata, yogyogla de, ti a yaali ayen ti nmarisi ti gbanƙa a kpeglimka dela. M weeni ni kama ayen ni gomsii wie njaai ale kan yuarisi la a magsi. Ni ta noai yen ale chaab, abe ni boro ale suyogini. Naawen waai ale a yaali ni la ale a basi ate ni a boro ale suyogini la, le maari ni ate ni nys wienƙa de.

¹² Ni a puusi chaab nalimnyiini a te ti.

¹³ Naawen nuruma meena a puusi ni.

¹⁴ Naawen waai ale yaali ni la, ale ti Nyonowa Yeezu Kirisita waai ale a niak la, ale Naawen Chiika waai ale a nye ate ni a ta noai yen ale chaab la, a bo ale ni meena.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te GALATIA DEMMA La

¹ Mi Pool ka tuimtomdo a nmarisi gbanƙa de a te ni. Daa nuruba ale lueri mi ayen m chim tuimtomdo alege ka Yeezu Kirisita ale ti Kowa Naawen waai ale nak wa kum po a yiti la, ale maa chaab a lueri mu. ² Mi ale m Kirisita bisa suaata tii meena ale bo dela la a maa chaab a puusi Kirisita bisaƙa ale a tu chaab toƙatoƙa a bo Galatia.

³ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyoƙini.

⁴ Yeezu Kirisita a jam va ka ti Kowa Naawen yaalika a yaa kpi tama nyin ayen wa vari ti tenka biemu po a basi.

⁵ Ni basi ate ti a te Naawen waai ale ta zula yegayega taam wuu la, pimpauk dila nyin. Ku be nye dila.

⁶ Ni basi ate ku cha mu ka nna yegayega dii nyin la, ku an bula beniya alege ate ni zeri Naawen ya, waai ale va Yeezu Kirisita niaunƙu nyin a wi ni ayen ni jam va wa la. Ni nye dila kama alege yaa deri tagri ni popolaƙa a yaa nman va sisaga na chaab. ⁷ Nuruba ba gela tagri Naawen wamaƙsana naai ale a biisi Yeezu Kirisita wie la kama ale ge a kasim a daani ni. Ni basi ate m sum weeni a sak ni ayen Naawen sinsaƙa ka bunyi nyiini, wamaƙsana de chaab a nman ka jigiya. ⁸ Ku daam dan poom ka Naawen sabiiloma ale nyini wenɓmazuk a sin, a yaase tama dek daam dan poom jam sak ni tuntominƙa kaai ale kan a nye ase Naawen wamaƙsana ate tama a lin jam sak ni la, waai a dan nye dila, Naawen le waali kula nyɔnɔwa kama. ⁹ M poom lin weeni ni nyaku de kama. Yogyogla de m le weeni ni ayen waai a dan sak ni wie naai ale kan a nye ase Naawen wamaƙsana ate nama a jam wom ale siak ayen ka wensie la, Naawen le waali kula nyɔnɔwa kama.

¹⁰ Nama a poli ayen mi a yaali ayen m nye ate ka nuruba te mu pimpauwa? Aaya, mi a yaali ayen m peenti ka Naawen

nyiini sui. M daam dan a yaali ayen m peenti ka nuruba sue, m te kan baga chim Yeezu Kirisita tomteero.

¹¹ M suaata, mi a yaali ayen m weeni sak ni kama ayen Naawen wamaƙsana ate m lin jam sak ni la, na an nyini daa nurubiik jigi ya. ¹² M be an tuesi na daa nuru jigi, ka Yeezu Kirisita dek ale jam a pa na a sak mu.

¹³ Nama dek seba ayen dii po, ate mi jam va Juuma siuku la, m jam te Yeezu naanviirima waalika ka nna yegayega. M jam ka jirim ale ba. M jam a yaali kama ayen m kaasi ba meena. ¹⁴ Mi jam va Juuma siuku nalimnyiini kama a poom gaam m vaanchaama. Mi nina jam muna ka nna yegayega me ayen m va ti kokpiensaƙa siuku.

¹⁵ Alege Naawen jam va ka niaun nyin lueri mi ayen m chim wa tomteero. Wa lueri mi kama ale ba an diem poom biak mu. Dii po ate wa sui yaa jam peenti la, ¹⁶ wa yaa basi ayen m seba wa biika Yeezu, ate mi a sak baai ale kan daa Juuba la wa wamaƙsana. Mi an jam bek daa waai ya ayen kula nyɔnɔwa sak mu m le m nye dii la, ¹⁷ m be an jam cheƙ Jerusalem tenka me ayen m ga baai ale lin chim tuimtomdo ba ale ge mi la. Alege mi deri jam cheƙ ka Arabia tenka ale ge yaa pilim nmani Damasikus tenka. ¹⁸ Bena nata ale taam la, ate m yaa jam cheƙ Jerusalem ayen m nya Piita. M jam goa ale wa ka da pi ale nanu. ¹⁹ Mi an jam nya tuimtomdoma waaiya, ku jam ka Jeemsi nyiini ate m nya. Jeemsi ale Nyɔnɔ Yeezu jam ka suaata.

²⁰ Wie naai meena ate mi nmarisi nyo gbanƙa de po la, ka wensie. Naawen seba m kan velim.

²¹ Mi ale jam basi Jerusalem la, m jam nyeem gilim Siriya ale Silisiya tensaƙa ka meena. ²² Dila powa, Judia Kirisita bisaƙa ale a tu chaab la a diem jam ze mi. ²³ Ba jam wom ka nuruba ale ti an jam a biisi mi wie. Ba jam weeni kama ayen, ka mi ale jam a te ba waalika la alege, mi dek yogyogla ale la a yaa nman a sak nuruba ayen ba ta siaka ale Yeezu Kirisita. Sinsaƙa de abe ale wa jam piilim a nye ayen wa kaasi na la. ²⁴ Ba ale jam wom

dila la, ba yaa jam a te Naawen pimpauk mi nyin.

2

¹ Mi ale jam lin cheŋ Jerusalem bena pi ale nanaansi ale taam la, mi jam pilim nman cheŋ Jerusalem kama. M jam va ka Banabas ale Titus a cheŋ. ² Naawen dek ale jam weeni sak mu ayen m cheŋ dula. Tama ale Yeezu naanviirima ale jam bo dula la, kpanŋa nyiini ale jam tu chaab ate mi weeni sak ba m le sak baai ale kan daa Juuba la Naawen wamaŋsaŋa. M jam kan yaali ayen ba poli ayen tuim ŋaai ate m jam a tom a te Naawen la ka tuim kayaata. ³ Titus waai ale jam maa va mi la, a jam ka Girik deno, alege ba an fe wa ayen wa gebi wa yoani ate ku sak ayen wa sum ka Juu. ⁴ Nuruba ba gela baai ale jam a weeni ayen ba ka Yeezu naanviiriba la, a jam a yaali kama ayen wa gebi wa yoani, alege ba jam a velim kama ayen ba ka Yeezu naanviiriba. Ba jam suk kama a maa jo tama po ayen ba nya ti le ti nye dii a ta noai yeŋ ale Yeezu ate ti chim bunyi la. Ba jam a yaali kama ayen ba nye ate tama chim ase yom la. ⁵ Alege tama ale jam a yaali ayen ti nye ate Naawen wamaŋsaŋa wensienŋa a boro a te ni la, ti an jam bula siak a te ba ale fiifiik me la.

⁶ Alege baai ale jam a poli ayen ba ka kpage la, ba an jam nya wari dii dek chekki ale ka venta a bo Naawen wamaŋsaŋa ate mi jam sak la po. Ba an weeni wari dii ale ka di toga a chim wapaali la a sak mi. Ba ka kpage yaa ba daa kpage mi an nya wari dii ale ka di toga wanni de po la. Dii nyin la, Naawen an va daa nuru peelim nyeka a bo wa buusa. ⁷ Alege kpanŋa de nya kama ale Naawen pa tuini de a te mi ayen mi a sak nuru baai ale kan daa Juuba la wa wamaŋsaŋa, ase wa ale basi ate Piita a sak Juuma wamaŋsaŋa de la. ⁸ Dii nyin la, Naawen jam pa wa pagrimu a te mi kama ayen m chim wa tuimtomdo a sak nuru baai ale kan daa Juuba la ase wa ale basi ate Piita me a sak baai ale ka Juuba la. ⁹ Jeemsi ale Piita ale Joon baai ate mi jam a poli ayen bala ale kpanŋa la,

a jam minj kama ayen ka Naawen ale pa tuini de a te mi. Dila nyin, ba yaa jam diak Banabas ale mi nisima ayen ku sak ayen ti meena a tom ka tuin yenka. Ti meena yaa jam siak ayen Banabas ale mi a maa chaab boro ale nuru baai ale kan daa Juuba la a tom ti tuimaŋa abe ba me bo ale Juuma a tom ale ba me. ¹⁰ Jeemsi ale Piita ale Joon ale jam weeni wari dii ate mi potim a yaali ayen m nye la ale, ayen ti a teeri nanjagsaŋa ale maa boro ale ba Jerusalem tenka la.

¹¹ Daa maga ale taam la, ate Piita yaa jam Antiok. Dula jigini, mi jam toarinj wa kama wa Kirisita bisa chaama ninj dii nyin la, wa sum jam kaasi kama. Wa jam nye ka dii ale kan nala la nuruma ninj. ¹² Piita deri poom jam de nandiintaŋa kama ale baai ale kan daa Juuba la alege ate nuru baai ale jam bo ale Jeemsi la, a yaa jam a paari. Nuruma ale jam a paari la, Piita yaa deri basi deka ale nuruma dii nyin la, wa jam a chali ka yogsum ale baai ale jam maa siak ayen baai ale kan daa Juuba la a gebi ba yuaŋa la. ¹³ Kirisita bisaŋa baai ale jam ka Juuba la, bala me yaa deri maa pa ba dek a gum chaab ale Piita a nye ase Piita. Yogsum ale jam ta ba ale soa ate ba jam a nye dila. Banabas, waai ale ka wa dek la, a jam maa va ba yogsum nyeka kama a yaa pa wa dek a gum ba po. ¹⁴ Mi ale nya ale ba kan va Naawen wamaŋsaŋa ale a sak ti wensie ŋaai la, mi yaa weeni Piita ba meena ninj ayen, “Fi Piita, ka Juu alege fi boka ale fi nyeka a nye ase ka baai ale kan daa Juuba la. Ka boa ale soa ate fi a yaali ayen fi fe nuru baai ale kan daa Juuba la? Ka boa me abe ale soa ate fi pii nyin a nye ayen fi fe baai ale kan daa Juuba la ayen ba basi ate ba nyeka a nye ase baai ale ka Juuba la nyeka?”

¹⁵ Wensie, tama dek potim ka Juuba. Ti daa baai ale kan daa Juuba ate ba a wi ba ayen wabanyeerisa la. ¹⁶ Alege tama seba kama ayen ka siaka nyiini ale Yeezu Kirisita ale basi ate nuru a chim wayorisima nyonon Naawen jigi. Ku daa ayen ka fi ale a nye tama Juuma Sinsaŋa ale a weeni dii la nyiini. Tama me abe sum siak kama a te Yeezu Kirisita ayen

ku basi ate ti chim wayorisima nyam Naawen jigi ti siaka nyin. Ku daa ayen ti a nye a va ka Sinsan̄a ale a weeni dii la, dii nyin la, waai karo a chim wayorisima nyɔɔ Naawen jigi Sinsan̄a vaka nyiini nyina. ¹⁷ Ku be dan ka wensie ayen tama baai ale a gisi siuk kuui ale ku basi ate ti chim wayorisima nyam Naawen jigi ase tama ale Yeezu Kirisita a nin ka bunyi la, ti diem a nya ti dek ase ka wabanyeerisa ase baai ale kan daa Juuba ale ka dii la. Nyaku de be a sak kama ayen ka Yeezu ale soa ate tama a tom wabaata? Aaya, siuk karo ate Yeezu nye dila. ¹⁸ Ase mi a dan weeni ayen sinsan̄a a kan basi ate ti a chim wayorisima nyamma, ka boa ale soa ate mi n̄man a va Sinsan̄a. Mi a dan nye dila mi a nye a kaasi ka Sinsan̄a. ¹⁹ Sinsak n̄ala degadega abe ale n̄man basi ate mi seba ayen mi kpi kama dii nyin la, m le kan va n̄a ale a weeni dii la nyin. Dila nyin abe ale soa ate mi n̄man ka siaka ale n̄a. Dila abe basi kama ate m boro a te Naawen. Dii po ate nuruba yik Yeezu Kirisita kpi jabarim nyin la, ku a nye a ase ba jam maa kpi mi me kama ate ti yaa maa chaab kpi la. ²⁰ Dila abe ale soa ate mi dek an n̄man vua m dek nyin la. Nyuvuri dii ate mi ta tenzuk de yogyogla la, ka Yeezu Kirisita vummu ale bo m po. M vua kama dii nyin la, m ta siaka ale Naawen Biika waai ale ta yaalika ale mi a yaa jogi wa nyuvunni mi nyin la kama. ²¹ M zeri kama ayen mi kan n̄man a weeni ayen mi kan yaali Naawen niaun̄ku. Alege waai a dan poli ayen ka sinsan̄a nyin ale soa ate wa chim wayorisima nyɔɔ, dila a sak kama ayen Yeezu Kirisita kpi ka kinla nyin.

3

¹ Nama Galatia demma ka betta. Ka wana ale pa wa pagrim a te nama ayen ni basi Naawen wensiuku vaka? Tama an nyini peelim a sak ni Yeezu ale kpi wa jabarimu nyin dii la? Nama be an jam siak kama ayen ti wien̄a ka wensie? ² Mi a yaali ayen m bek ni ka wayen dekki. Naawen ale jam pa wa Chiika a te ni la, ni jam бага va Moosis Sinsan̄a a nueri nalimnyiini, yaase ni jam wom wa

waman̄san̄a ale ge ta siaka ale n̄a? ³ Ni ka betta yegayega. Ni lin̄ va ka Naawen Chiika pagrimu, alege yogyogla ni a yaali kama ayen ni pa ni dek pagrim a ga nueri. ⁴ Wakperikaliik tanjan̄a nna yegayega ale nye ni jigi. Nama dek abe a poli ayen n̄a nye ka kayiok nyina? Ni kan basi ate n̄a chim wakayaata a te ni. ⁵ Naawen ale jam pa wa Chiika tom wakperikaliisa a te ni la, wa jam nye dila ayen ka ku sak ayen ka ni ale a va Moosis Sinsan̄a nalimnyiini la nyina? Aaya, ku ka ni ale wom wa waman̄san̄a ale ta siaka ale n̄a la nyin.

⁶ Ba n̄marisi Naawen gban̄ka a magsi chaab ale Juuma kokpien̄ka waai ate ba jam a wi ayen Abraham la. Ba n̄marisi weeni ayen, “Wa jam ta siaka ale Naawen kama. Dila ale soa ate Naawen an n̄man jam nya wa kaasun̄ku.” ⁷ Dila nyin, ku a fe kama ayen ni min̄ chak baai ale ta siaka ale Naawen la, bala ale sum ka Abraham n̄aan̄bisa. ⁸ Ba jam n̄marisi Naawen Gban̄ka po ayen chum dii po ku le jam chim ka nuruba siaka ale wa nyin ale ku basi ate Naawen nya baai ale kan daa Juuba la ayen ba ka wayorisima nyam. Gban̄ka de po ba n̄man pilim n̄marisi ayen Naawen jam weeni Abraham ayen, “Ka fi nyin ate m le nye waman̄sa nalimnyiini a te nurubiik meena ale bo tenzuk de la.” ⁹ Dila nyin la, ase Abraham ale jam ta siaka dii a nya niaka la, siuk kula po me, Naawen a niak waai meena ale ta siaka ale wa la kama ase Abraham la.

¹⁰ Alege nuru baai meena ale a va Moosis Sinsan̄a nyiini ate wa pa te Juuma la ale ge a poli ayen n̄a le n̄a basi ate ba chim wayorisima nyam Naawen nin̄ la, Naawen buusan̄a a cheena ba zuk kama. Dii nyin la, ba a n̄marisi Naawen Gban̄ka po ayen, “Waai meena ale kan a nye sinsan̄a ale a weeni dii meena la, Naawen buusan̄a a cheena bala zuk kama.” ¹¹ Alege yogyogla de ti yaa seba kama ayen nuru karo a kasim va sinsan̄a a chim wayorisima nyɔɔ Naawen jigi dii nyin la, ba n̄marisi wa Gban̄ka po ayen, “Nuru waai ale ta siaka ale Naawen nyiini la, wala choa a le wa ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.” ¹² Alege wann̄i ale ka dii la, sinsan̄a ka

wari a nyɛ ale waai a nin ta siaka ale Naawen ya. Alege ku goanti a nyɛ ase ka ba ale n̄marisi Naawen Gban̄ka po dii ayen, “Waai ale a nyɛ sinsan̄ɗa ale weeni dii la, ale a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹³ Moosis sinsan̄ɗa a weeni kama ayen, “Waai ate ba yik wa a kpi man̄ tiib nyin̄ la, Naawen ale waali kula nyɔnɔwa kama.” Alege Yeezu Kirisita a tuesi waalika de a nam te ti ale vari ti basi waalika de ate Moosis Sinsan̄ɗa ta a jam ti jigi la.

¹⁴ Yeezu Kirisita be nyɛ dila kama ayen baai ale kan daa Juuba la a maa nya niak kaai ate Naawen puulim ayen wa le nyɛ te Abraham la ayen ti siaka nyin̄ ti le nya Naawen Chiika ate Naawen puulim ayen wa le te la.

¹⁵ M suaata ni basi ate m pa tɛnzuk de wari a magsi nyaku ate ni min̄ ku kiri chak. Ase nuruba baye a nin nyɛ noayen̄ a magsi chaab ale wari, nuru karo ale baga kaasi ba noayen̄ka de nyeka a yaase wa pa wari di choa a gum noa yen̄ka de nyeka po. Dii nyin̄ la, ba ale maa chaab a nyɛ dii la ba nyɛ nueri kama. ¹⁶ Siuk kula po, ku be ka dila ale Naawen ale jam nyɛ noayen̄ kaai ale Abraham la. Dila po, dila po Naawen jam nyɛ pumpuulima ale Abraham ale wa n̄aan̄bisan̄ɗa. Naawen Gban̄ka be kan weeni a sak ti kama ayen Naawen nyɛ puulimka de a magsi chaab ale ka n̄aan̄biik b̄ariya. Ku ka n̄aan̄biyen̄. Biyen̄ka de abe ale Yeezu Kirisita. ¹⁷ Mi ale a weeni dii la kiri ale nna ayen, dila po dila po ate Naawen jam nyɛ noayen̄ka de ale ka Abraham. Bena kobsinaansi ale pisita ale jam taam ale ge ate Naawen yaa te Juuma wa sinsan̄ɗa. Sinsan̄ɗa de abe n̄man ka pagrim a baga a kaasi noayen̄ka de ate Naawen nyɛ ale Abraham la. ¹⁸ Boan nyin̄ɗa, ku daam dan ka Sinsan̄ɗa nyin̄ ale soa ate Naawen te Abraham tiirim bula, ku yaa be te sak kama ayen n̄man daa wa ale puulim la nyin̄ ale soa ate wa nyɛ dila a te wa. Alege ku ale ka dii la tama seba chak kama ayen, ku ka Naawen pumpuulima ate wa jam puulim ale Abraham la nyin̄ ale soa ate Naawen lagi poi te wa tiirimu dila.

¹⁹ Ku be dan ka dila, Sinsan̄ɗa kiri abe

le boa? Sinsan̄ɗa a gum du kama ayen n̄a sak wakaasima ale ka dii la, abe n̄a boro a ta ga paari diipo ate Abraham n̄aan̄biika ale jam la. Be ka n̄aan̄biik kala ate Naawen nyɛ pumpuulima ate te la. Naawen jam pa sinsan̄ɗa a nyo ka wa sabiiloma nisima po ayen nuru a yaa be chim Naawen ale nurubiik sanyigm̄ɔa. ²⁰ Alege ku an poom magsi ayen sanyigm̄ɔa bo ti sunsun̄ɗa dii nyin̄ la, yigma a bo ka nuruba baye sunsun̄ɗa alege ka nuru yen̄ ale boro, Naawen ka wanyi dekki.

²¹ Nyaku de abe a sak kama ayen Moosis Sinsan̄ɗa an va ale Naawen ale puulim dii ale Abraham la? Aaya, ku daa di. Ase sinsan̄ɗa a daam dan boro a baga a te nurubiik nyuvuri, n̄a te baga a nyɛ kama me ate nurubiik a chim wayɔrisima nyɔnɔ Naawen jigi ase ba ale a zuli sinsan̄ɗa. Alege sinsan̄ɗa n̄ala chaab karo. ²² Alege Naawen Gban̄ka weeni sak ti kama ayen waai meena tɛnzuk de a kasim a yaali ka biem tuima tomka. Nyaku de yaa be a sak kama ayen, ku ka siaka ale a basi ate ti a nya tiirim buui ate Naawen pa a te ti la, baai me abe ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ale ta bu.

²³ Dii po ate siuku an diem jam lagi ayen nuruba ta siaka ale Yeezu la, ku jam a nyɛ ase Moosis Sinsan̄ɗa a lin̄ jam yik ti kama a lik ase ligr̄ɔba la ate ku n̄aan̄nyin̄ Naawen yaa jam lagi siuku ate ti yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita. ²⁴ Dila nyin̄ la, Sinsan̄ɗa ale jam soa ti a ga paari dii po ate Yeezu jam la, ayen siaka ale wa ale ku basi ate tama yaa chim wayɔrisima nyam Naawen jigi. ²⁵ Yɔgyɔgla ate ti ta siaka ale Yeezu Kirisita la, sinsan̄ɗa an n̄man soa ti.

²⁶ Ku a fe ayen ni teeri ayen, nama meena baai ale chim bunyi ale Yeezu Kirisita la, ni ka Naawen bisa ni ale ta siaka la nyin̄. ²⁷ Yɔgyɔgla de ate nama tuesi soka la, nama ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Dila nyin̄, ni yaa be a nyɛ ase Yeezu Kirisita ale ka dii la. ²⁸ Dila nyin̄ la, fi ka Juu yoo, fi daa Juu yoo, ni daa tɔgatɔga. Fi ka yomo yoo fi daa yomo yoo, ni daa tɔgatɔga. Fi ka nidɔa yoo, fi ka nipok yoo, ni meena ka bunyi. Dii nyin̄ la, nama meena ka bunyi ale Yeezu Kirisita.

29 Yeezu Kirisita abe dan soa ni, ni be ka Abraham njaan bisa. Ni be le nya Naawen ale puulim ayen wa te Abraham jaab buui la kama.

4

1 Ni basi ate m nman tɔgi wannu de a sak ni. Ku a nye se ka biik ale ka soa ka ko nanta ase ka kowa a nin kpi la. Biika ale ka biik dii po la, nuruba a nye wa ase wa ka yomo la. Alege, ka wala dek le wa jam soa wa kowa nantaŋa meena. 2 Dii po ate biika diem ka biik la, wa kowa ale a nya ka zuk, a tom wa wie a te wa, ate ku ga paari dii po ate wa kowa a yaali la. 3 Ku be ka dila tama me jigi. Ti jam ka chichiri pagri sii ale soa tenka a nya la yom, alege ate ti jam pagra ale Yeezu Kirisita. 4 Alege da dii dannu ate Naawen dek dak ate di jam la, wa yaa tom wa biyenka ayen wa jam tenzuk de. Nipok ale jam biak wa. Wa be va Sinsak njaai meena ate Naawen jam pa te Juuma la kama nalimnyiini. 5 Wa jam a nye dila kama dii nyin la, wa jam a yaali kama ayen wa vari baai meena ate Sinsanŋa soa la a basi. Wa dan nye dila, ti meena yaa le chim Naawen bisa.

6 Dii ale a sak ayen ni ka wa bisa la ale, Naawen basi kama ate wa Biika Chiika jo ti suniima po. Chiika de abe ale basi ate ti wanyiwanyi kaari a wi Naawen ayen, "M dek koa." 7 Dila nyin la, ni nman daa yom, ni ka Naawen bisa. Ni be ale ka wa bisa la, Naawen le pa jaab buuri meena ate wa tara ayen wa pa te wa bisaŋa la a te ni kama.

8 Dii po ate ni diem jam ze Naawen la, ni jam ka bogluk tii ale kan ta pagrim ase Naawen la yom. 9 Alege yogyogla de ate ni seba Naawen la, a yaase ni basi ate m weeni ku nna ayen, Naawen ale tolin weeni ayen wa seba ayen ni ka wa bisa la, be ka boa ale nman soa ate nama nman a va chichiri sii ale soa tenka a nya la? Si be ka pagrim. Ni dan nman nye dila, ni le nman chim ka si yom. 10 Be ka boa ale soa me ate ni potim a zuli da na gela, a yaa se chiisa si gela, a yaase wenkarisa ale yoi a yaase bena na gela? 11 Nyanŋa de ate ni a nye la, basi kama ate yogsom ta mu ale

ni. Nyaku de a sak kama ayen wie njaai meena ate mi a nye ayen ku maari ni la ka kinla nyin yaa boa?

12 M suaata, mi a saalim ni kama ayen, ni a nye ase mi la, ase mi ale a nye ase nama dii la. Ni an nye mu wari a kaasi ya. 13 Ni baga a teeri dii po ate m lin jam sak ni Naawen wienŋa la? Dii nyin ate m jam a goa ale ni la ale, dila powa m jam ka nyinyogsa. 14 Alege m baga a weeni kama ayen, m nyintuilanŋa jam daani ni kama alege, ni jam tagri mi zuk kama a nya ninam m tuemu nyin. Ni an jam zeri mu a yaase ni pa mu chim nuru kayiowa. Alege ni tuesi mu kama nalimnyiini ase ni tuesi ka Naawen sabiilo la. Wensie, ni tuesi mi nna ase ni tuesi ka Yeezu Kirisita dek la. 15 Ni sue jam peenti ka nna yegayega mi nyin. Alege ka boa ale nman nye? Mi dek a baga a weeni kama ayen ku dan poom siak a nye kama ni ti yeeri ni ninanŋa a te mu kama. 16 Mi ale weeni ni wensienŋa la, ku basi kama ate mi yaa chim ni dachiaga?

17 Nuru bala chaab ale a sagi ni la a nye ni jigi ase ba a yaali ni kama la, alege popola njaai ate ba ta magsi chaab ale ni la, ka popola baata. Dii meena ate ba a yaali ayen ba nye la ale, ba poori mi ale nama togatoga, ate ku basi ate mi ta ba popola nalimnyiini ase ba ale ta nama popola nalimnyiini dii la. 18 Ku nala kama ate nuruba ta chaab popola nalimnyiini ase ba popolanŋa a nin ka popola manŋa. Nyaku de ate mi a weeni nna abe sum ka wensie dii po meena wuu. Mi dek poom a yaali kama ale nin muna ni ale ta mi popola dii po meena la, ase m boro ale ni yaa m karo ale ni. 19 M dek bisa, ku a nye mi jigi ase ka nipok ale boro a biak dii la. Mi kasim a nam ka dila te ku paari dii po ate m nya ale ni ta nye kaai choa ate Yeezu ta la. 20 M dan baga kama ate m boro ale ni ate m seba m le nye ni dii la. M bula ze m le m weeni ni ka dii la.

21 Nama baai ale a weeni ayen Sinsanŋa ale soa nama la, ni basi ate m bek ni ayen, nama an diem wom Sinsak nala ale a weeni ni dii la? Ni goori wom na ale a weeni dii la ayen, 22 Ba nmarisi Naawen Gbanŋa po ayen, Abraham jam

ta ka nidɔabilisa baye. Wa jam biak wanyiwa ale ka wa powa Saara yomo wa. A biak wanyi wa me ale Saara. Wala jam daa yomo. Nipɔk yomowa yue jam ale Aga. ²³ Aga jam biak wa biika kama alege ku an jam va daa Naawen ale puulim ale Abraham dii la. Saara jam biak wa biika a ta va ka Naawen ale jam puulim dii ale Abraham la.

²⁴ Wannɩ de abe a sak ti ka wakpeeni dii ale ka wensie. Di kiri ale, nipooma de Aga ale Saara a ta ka noa buye ate Naawen jam nyɛ. Nipɔk yomowa Aga tagri ka noayen kaai ate Naawen jam nyɛ ale Moosis guuk kuui zuk ate ba a wi ayen Sinaai guuk kpionku la zuk. Ni teeri ayen nipowa de bisaɲa meena ka yom. ²⁵ Ase Aga ale tagri noayenka de ate Naawen nyɛ Sinaai Guuku zuk ate ku bo Arabia tenka la, jinla dannɩ wa yaa be nman tagri ka Jerusalem tenka ale bo tenzuk de la. Dii nyin la, tenzuk de Jerusalemɔa ale ka bisaɲa chim ka yom. ²⁶ Alege Jerusalem waai ale bo wennmazuk la, a daa yomo. Wa ka ti ma. ²⁷ Dii nyin la, ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen,

“Nipowa, fi waai ale kan maa biak la, basi ate fi popeentik.

Fi waai ale kan maa biak biik nam nya la, kaari ale popeentik ate ku jueli wein,

dii nyin la, nipɔk waai ate wa chorowa jam zeri la,

wala le nya bisa nna yegayega a gaam nipɔk waai ale boro ale wa chorowa la.”

²⁸ Yɔgyɔgla de, m suaata, ku ka Naawen ale sum puulim dii dila po dila powa ale Abraham la ale basi ate nama sum chim Naawen bisa. Pumpuulimaɲa de me abe ale basi ate Saara biak Aizik te Abraham. ²⁹ Dila powa, Aga ale jam biak wa biika alege ka jam daa Naawen pumpuulima biik la, biika jam a namsi be kinkala waai ate ka mawa va Naawena Chiika pagrimu nyin biak ka la kama. Ku be din diem ka dila ale jinla me. ³⁰ Ase ba ale nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, “Yiak nipɔk yomowa de ale wa biika ate ba nyini. Dii nyin la, nipɔk yomowa biika a kan nya ka kowa jaabjaabɔa. Ka nipɔk waai ale

kan daa yomo la biika le ka nya nanta”. ³¹ Dila nyin, m suaata, nyaku de a sak kama ayen, ti daa nipɔk yomowa bisa. Ti ka nipɔk waai ale kan daa yomo la bisa.

5

¹ Ni soa ka ni dek yɔgla. Dii nyin la, Yeezu Kirisita yeeri ti kama a ta nyini yomma po a nyini. Dila nyin ni be nmasi yik ni dek ate ni kan nman chim yom.

² Ni lagi tue a wom m biika. Mi, Pɔɔl ale a weeni ni ayen ni dan basi ate ba gebi ni yuaɲa, ku a sak se Yeezu Kirisita ale nyɛ dii a te ni la ka ka kiriya. ³ M nman pilim a kaam ni kama ayen waai a dan basi ate ba gebi wa yuari, ku a sak ase Juuma wensiuku sinsanɲa soa wa kama nalimnyiini la. ⁴ Nama baai ale a poli ayen Naawen pa ni chim wayɔrisima nyam ni ale a va sinsak nɲaai ate wa pa te Juuma la, ni seba ayen, ni a zeri ka Yeezu Kirisita dila. Waman kaai ate Yeezu Kirisita nyɛ te ni la, abe nman daa waman a te ni. ⁵ Alege tama baai ale poom kan pa yua gebika chim wari la, tama ta yiila kama ayen Naawen Chiika pagrim nyin ti le chim ka wayɔrisima nyam Naawen jigi. Dii nyin la, ti ta siaka ale Yeezu Kirisita kama. ⁶ Ase waai ale Yeezu Kirisita a dan chim bunyi, kula nyɔnɔwa gebi yuari yaa wa an gebiya, ba daa togotoga ale chaaba. Ba ka bunyi. Wari dii nyiini ale ka waman la ale, ti ta siaka ale Yeezu Kirisita kama ale ta yaalika ale chaab me ate ku sum a sak ayen ti ta yaalika ale Yeezu kama.

⁷ Ku piilimka po ni jam a va Naawen siuku ka nalimnyiini. Alege yɔgyɔgla de ni basi kama ate sagrama de baai ale a velim la a jam nyɛ ate ni basi wa wensie siuku vaka. ⁸ Ku daa Naawen waai ale wi ni ayen ni chim wa nuruba la ale nyɛ dila. ⁹ Nuru le magsi kama ayen, fi dan pa dabinta a nyo boroboruk zom po, ku a fe ayen ku fuusi kama. ¹⁰ Alege tama ale ti Nyɔnɔwa ale ka bunyi la, m ta siaka kama nalimnyiini ayen ni popolaɲa ale mi popolaɲa ka bunyi. M be seba chak kama me ayen baai ale a daani ni la, Naawen le te ba waalika kama.

¹¹ M suaata, mi seba kama ayen nuruba diem a weeni kama ayen mi a sak nuruba

ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ku a fe kama ayen kula nyɔɔwa gebi wa yoani. M dan jam a sak nuruba ka dila nna, ba ate kan nman jam a namsi mu ase ba ale a nyɛ dii nna la. M dan a weeni nuruba ayen ku a fe kama ayen waai meena gebi wa yuari, ku la a sak kama ayen wie n̄aai meena ate mi a sak a magsi chaab ale Yeezu ale kpi jabarimu nyiŋ la wie, dila ate basi kama ate waai si kan puuri ale mu. ¹² Alege baai ale a daani ni ale dila la, ni basi ate ba dan poom a yaali ba yeeri ba dek ni po.

¹³ M suaata, Naawen wi ni kama ayen ni kan nman chim Moosis Sinsan̄a yomma. Ni be ale nman kan daa yom la, ku a fe ayen ni kan poli ayen ni nyɛ wari dii meena ate ni a yaali la. Ni basi ate yaalika bo ni sunsuŋ ate ni a tom a te chaab.

¹⁴ Boan nyiŋa, sinsan̄a meena a gum chaab ka Sinsak yeŋ. Sinsak yeŋka de ale, "Yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi dek dii la." ¹⁵ Alege ni daa nyɛ chaab ase ni ka goaduŋsa la, a kpalim chaab a te chaab tueta, ni kpesi ate ni kan kaasi chaab meena meena.

¹⁶ Dila nyiŋ la ni lagi tue wom m le a weeni ni dii ayen ni basi ate Naawen Chiika de ni niŋ wie meena po ate ku kan nyɛ ase ni a tom ka ni dek n̄anyaalik tuima la. ¹⁷ Nurubiik nyiŋka ale a yaali dii la a kan va chaab ale Naawen Chiika ale a yaali wie n̄aai la. Naawen Chiika ale a yaali wie n̄aai la a kan va chaab ale nurubiik n̄anyaalika siuku. Nantana de bayewa yaalika ka dachaasa ale chaab. Dila nyiŋ la waai ka siuk a nyɛ dii ate wa dek a yaali la. ¹⁸ Naawen Chiika abe dan de ni niŋ wie meena po, ku a sak se sinsan̄a nman karo a soa ni la.

¹⁹ Nama dek seba nurubiik dek popola a ta nyini wa sunum po ale ka dii la kama. Na an bula sugiya. Wie n̄aai ate nurubiik popola a basi ate wa a nyɛ la ale, nipokyaalik ale nidɔayaalik, dan̄ta tuima, kabɔŋsa tuima, ²⁰ bogluta kaabka, sakpan̄ni tuima, kisi chaab tuima, kpalin̄sa, nyuri deka, supuurim, degaamka, poori chaab. ²¹ nyanueriŋ, daam bukka, kanjanta ale wien̄a de chaab meena. Mi a yaali ayen m nman kaam ni kama ase

m le poom liŋ kaam ni dii la, ayen, baai meena ale a tom nyan̄a de chaab la a kan maa nya Naawen Naamu.

²² Alege Naawen Chiika ale a nyɛ ate nuruba a ta wie n̄aai la ale yaalika, popeantik, suyɔgini, chichiiba, zula teka, wamaŋsa tuima, wensie, ²³ zaab m dek, ale yik m dek. Sinsan̄a karo a weeni ayen nuru kan nyɛ wien̄a de. ²⁴ Nuru baai ale ka Kirisita bisa la a basi wie n̄aai meena ale ka wabaata ate ba jam a nyɛ la kama. Ku a nyɛ se ba pa wien̄a de meena a nak kpi ka Yeezu Kirisita jabarimu nyiŋ la. ²⁵ Be ka Naawen Chiika ale te ti nyuvuri. Ni be basi ate wa soa ti ale wie meena wuu ate ti a nyɛ la. ²⁶ Ni kan basi ate ti ta kanjanta, abe ti a nyɛ ate chaab sue a puuri yaase ti a yaali chaab n̄anta.

6

¹ M suaata, ni wanyi a dan nya nuru ale wa boro a tom wabiok, nama baai ale ta Naawen Chiika ni suniima po la, ku a fe kama ayen ni maari wa ate wa pilim nmani siuk nalun̄ku po. Fi dan a yaali ayen fi nyɛ dila, be zaab fi dek wa niŋ, abe fi kpesi fi dek ate jaab kan paasi fu ate fi me tom wabiowa. ² Wie n̄aai ale a daani ni wanyi wanyi la, ni maa chaab nya n̄a zuk. ³ Nuru waai a dan poli ayen wa ka nuru kpion̄ alege wa daa jaabjaaboa, kula nyɔɔwa a paasi ka wa dek. ⁴ Ni basi ate ni wanyiwanyi a magsi wa dek tuima a nya. Na dan nala wa basi ate sui peenti ale wa dek ale a nyɛ dii la. Alege ku kan sak kama ayen wa tom gaam ka wa choa. ⁵ Basi ate waai meena ji wa dek jib.

⁶ Basi ate waai ale a zamsi Naawen wien̄a la, a pa n̄anman̄ sii meena ate wa ta la a chari chaab ale waai ale a sak wa wien̄a de meena la.

⁷ Ni kan a paasi ni dega dii nyiŋ la, nuru karo a baga a nyɛ Naawen a la. Boan nyiŋa, nuru ale a bori jaab buui la wa a che ka wala. ⁸ Waai abe ale nyɛ wari wa dek nyiŋka po masim nyiini nyiŋ la, dila tutun̄a ale kum. Alege waai ale a nyɛ wari Naawen Chiika nyiŋ la, wa le nya ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglika ate Naawen Chiika a te la. ⁹ Dila nyiŋ la ni

kan basi ate jianta yik ni ale wamaṅsa tomka. Boan nyiṅṅa, ti dan kan jiaya, a ta cheena ku kpeglimka po ti le nya dii le di nyɛ la. ¹⁰ Dila nyiṅ ate mi a weeni ni ayen dii po meena wuu ti dan ga nya siuk ni basi ate ti a nyɛ maṅ waai meena jigi ale baai deka ate tama ale ba maa chaab a ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

¹¹ Ni nya mi deka ṅmarisika ale soa dii nna kpeenta kpeenta ate m ṅmarisi ale m deka nisa la. ¹² Nuru baai ale kasim a fe ayen ni gebi ni yuaṅa la, ale nuru baai ale a yaali ayen ba a nak kuusa ba peelim tuima nyiṅ la. Ba a nyɛ dila kama ayen nuruba kan nya siuk a te ba waalika ba ale a sak nuruba ayen Yeezu Kirisita kpi jabarimu nyiṅ la. ¹³ Ku be ka nuru bala deka deka ale a gebi yua alege ba deka kan va Juuma wensiuku sinsaṅṅa ale a weeni dii la. Ba bula a yaali kama ayen ba gebi ni yuaṅa ate ku te ba kanjanta, ni ale siak ayen ni nyɛ dila la nyiṅ. ¹⁴ Alege mi, togni ka wari ate m le nak kuusidi di nyiṅ, alege ka kum buui ate ti Nyɔṅɔwa Yeezu Kirisita kpi jabarimu nyiṅ la nyiini ate mi le nak kuusidi. Wa kummu de me nyiṅ ate tenzuk de ṅantaṅa a ṅman ka kiri te mi. Ku a nyɛ ase ba maa pa ba kpi ka jabarimu nyiṅ ale Yeezu Kirisita la. Mi me deka jigi ku a nyɛ se mi maa kpi ka jabarimu nyiṅ ale tenzuk de ṅantaṅa la. ¹⁵ Nuru gebi wa yuari yoo, wa an gebi yoo. Ku daa wariya. Wamaṅka meena ale, Naawen ale nyɛ ate ti chim nuru paalisa la. ¹⁶ Baai meena ale va nyuvuri paalika de wienṅa la, bala baai me ale ka Naawen wensie nuruba la Naawen ta jiiirim ale ba abe ba boro ale suyɔgini.

¹⁷ Dii ate mi a yaali ayen m weeni kpeglim la ale, m kan yaali ayen waai a ṅman daani mu, dii nyiṅ la, laṅ tii ale doa m nyiṅka la a sak kama ayen mi ka Yeezu Kirisita tomteerɔ.

¹⁸ M suaata, mi a saalim kama ayen ti Nyɔṅɔwa Yeezu Kirisita le niak ni meena. Ku be nyɛ dila.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te EFISOS DEMMA La

¹ Mi Pool waai ate Naawen va wa dek yaalika a lueri mu ayen m chim Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale a nmarisi gbanƙa de a te nama baai ale ka Naawen nuruba a bo tenj kaai ate ba a wi ayen Efisos po la. Nama me a va Yeezu Kirisita ka nalimnyiini.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyɔgini.

³ Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ko la, a pa wa tiirimu meena buui ate wa ta wenjmazuk po la a te ti kama, dii nyinj la, tama ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Ni be basi ate ti te wa jiam nna yegayega wa le nye dii a te ti la. ⁴ Wa lij lueri ti a te wa dek kama, tama ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, yaa ale ge nye tenjuk meena, ayen ti chim nuru welensa baai ale kan nman ta kaasuj Naawen nimbie po la. ⁵ Naawen le jam a yaali ti dii la, ale soa ate wa pa wa dek yaalika va nala po a basi ate ti chim wa bisa Yeezu Kirisita yonni nyinj. Nyaku de abe jam ka wa dek yaalika ale wa popola ate wa nye dila. ⁶ Ni basi ate ti a te wa pimpauk, wa ale niak ti nna yegayega la nyinj, ale pa wa dek be yenka a te ti tiirim la nyinj. ⁷ Yeezu Kirisita a kpi te ti kama ayen wa baga a vari ti a basi abe wa vonj ti wabaatana a te ti. Nya Naawen ale maari ti dii nna yegayega, ⁸ a gaam jaab buuri meena la. Wa poli kama dila po dila po ale wa dek yam, ⁹ ayen wa le pa ka Yeezu Kirisita a tom wa tuimana a nueri. Naawen jam va ka wa yaalika a sak ti wa wienja de njaai ale jam a sugi la.

¹⁰ Wa le jam a poli dii la meena a dan jam nueri, wa le cheesi nanta baai meena ate wa nye ate ba bo wenjmazuk ale tenjuk de la, nyo jigi yen, ate Yeezu Kirisita yaa chim ba meena naab, ¹¹ Naawen nyeem a va ka wa yaalika a tom wie meena. Wa be lij lueri ka tama a te wa dek a yaa le ge nye tenjuk meena

ayen tama ale Yeezu Kirisita a jam chim bunyi. ¹² Ni basi ate tama baai ale lij ta yiila Yeezu Kirisita jigi la, a pagi Naawen waai ale ta zula la nna yegayega. ¹³ A se nuruba ale jam boro a sak ni Naawen wamanjana njaai ale ta wensie la, wienja, ni wom ba sinsanja kama ate Naawen yaa vari ni ni wabaatana po a basi ate ni yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita. Ka dila nyinj ale soa ate Naawen a pa wa Chiika ate wa puulim ayen wa te ni la a te ni ate ku sak ayen wa soa ni kama. ¹⁴ Ti be ale ta Naawen Chiika la nyinj ale soa ate ti seba chak ayen ti nya Naawen ale jam lij puulim ayen wa le nye dii te ti la, wa le sum nye kama. Ti nman seba me kama ayen Naawen le basi kama ate ti soa ti dek meena meena. Ni be basi ate ti te wa pimpauk.

¹⁵ Dila nyinj la, M a wom nama ale ta siaka ale ti Nyɔnɔwa Yeezu ale ni ale ta yaalika ale Naawen nuruma meena dii la kama. ¹⁶⁻¹⁷ Mi kasim a a te ka Naawen jiam ale a puusi a te ni, ayen wa waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ko a ta zula nna yegayega la, a pa wa Chiika a te ni ate wa te ni yam abe wa pa Naawen a sak ni, ate ni baga a seba wa nalimnyiini. ¹⁸ M be nman a puusi a te wa kama ayen wa basi ate ni popola a lagri ate ni nya wa bolimu ate ni nya wa ale wi ni ayen ni ta yiili njaai la abe ni seba ayen nanta baai ate wa puulim ayen wa pa te wa nuruma la a zuak kama nna yegayega. ¹⁹ M be nman a puusi a te wa kama ayen ni seba wa pagrimu yegayegaka ate wa pa te tama baai ale ta siaka ale wa la. Pagrimu de ale pagrim kpionku, ²⁰ ate wa pa nak Yeezu Kirisita kum po a yiti ale basi wa ate wa jueli a kali wa juga nisa genj wenjmazuk po la. ²¹ Yeezu Kirisita bo ka dula jigini yogyogla de a nya wenjmazuk chichiri pagrisana ale jaab buuri meena ale ta pagrim ale bo wenjmazuk po ale tenjuk de meena ale tenj kaai meena ale bo njanj cheena la zuk. ²² Naawen pa jaab buuri meena nyo ka Kirisitawa nisima po. Wa nman pa me a te ka Kirisita bisana ale a tu chaab la meena ayen wa chim ba wie meena nindeero kpionj. ²³ Kirisita bisana ale a tu chaab la meena a nye se ka wa

nyinƙa la, wa be kasim sueri nyaka de po kama ase wa ale kasim sueri tenzok de meena dii la.

2

¹ Dila po dila po ni kan jam a zuli Naawen ya. Ni jam a nye se ka kpeeƙa la, ni wabaatanja ale ni ale kan jam zuli Naawen nueri la nyin. ² Dila powa, ni kasim jam va ka tenzok de meena demma wabaatanja siuku ale chichiribaatanja naawa. Wala ale soa tenzok de demma baai ale kan a zuli Naawen la meena zuk a nya ba. ³ Wensie, ti meena a jam a va ka siuk kula, dii nyin la, popola baata tii ale jam bo ti zuimanja po la ale ti deksa nan yaalika ale jam basi ate ti nyeem a tom tuimbaata. Naawen sui ale jam a puuri ale ti ate wa jam yaali ayen wa te ti waalika a se wa ale ayen wa te tenzok de demma baai ale kan a zuli wa waalika dii la.

⁴ Alege Naawen a yaali ti ka nna yegayega ale ta jirim me ale ti a gaam taam, ⁵ sak si Naawen jam nya ti ka nna se kpeeƙa la ti ale kan a zuli Naawen la nyin. Alege wa jam vari ti ti wabaatanja po a basi kama ale nak ti kum po a yiti ase wa le jam nak Yeezu Kirisita yiti kum po la. Nyaku de be ka Naawen niaka nyin ate ti nya varibasika. ⁶ Wa nak Yeezu Kirisita a yiti kum po kama ayen wa nman pilim jueli wenmazuku po. Ku a nye se tama ale wa a poom a deri kala ale chaab kama dula jigini la, dii nyin la tama ale wa ka bunyi. ⁷ Naawen a nye wienja de meena a te ti kama ayen ku sak baai meena ale bo wenmazuku po ale baai ale bo tenzok de la, ayen wa ta yaalika ale ti kama nna yegayega a gaam taam a yaa le tom wa biika Yeezu Kirisita ayen wa jam maari ti. Wa le sak ba dii la a le boro kama a ta a chej dii po meena wuu. ⁸⁻⁹ Naawen niaunƙu nyin ale soa ate ni nya varibasika ni siaka nyin. Nama an jam baga a nye nyaku de ni dega, alege dii ate wa nye a te ni la a jam ka wa dek tiirim. Ka dila ale soa ate ni ka siuk a baga a ta kanjanta ku nyin la. ¹⁰ Naawen abe ale nye ate ti chim ti ale ka dii yogyogla de la. Tama ale Yeezu Kirisita abe ale

ka bunyi la, wa nye kama ayen ti a tom tuimansa a te wa. Wa be poom gomsi tuimansa de a magsi kama a te ti.

¹¹ Nuruba a biak ni ka baai ale kan daa Juuba la ate Juuma a wi ni ayen ni ka nuru baai ale kan gebi ni yuana la po, alege a wi ba dek ayen ba ka baai ale gebi la po. Ni be poli ni ale jam ka dii dila po dila po la a nya. ¹² Dila powa, ni jam ze Yeezu Kirisita wie. Ni jam ka nicham, dii nyin la, ni jam maa daa nuru baai ate Naawen lueri te wa dek la po. Ba an jam a maara a chiini nama a nyo baai ale Naawen ale nye noai yenka ale chaab la po. A se nama ale jam boro dii la, ni jam ze Naawen ya. Ni be jam ka yiila wa jigi me. ¹³ Alege yogyogla de, nama baai ale jam kan moata wa la, yaa moata wa kama Yeezu Kirisita kumu nyin. ¹⁴ Juuma ale baai ale jam kan daa Juuba la a jam ka wari a nye ale chaaba. Ku jam a nye a se ka siak ale kasi ba a poori ba a basi ate ba chim dachaasa ale chaab la. Yeezu Kirisita ale kpi a te ti la, a nye se ka wala ale nak siaka a lonsi ate Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a yaa ta noai yen ale chaab. ¹⁵ Wa yaa nman yik Sinsak n̄aai ate Naawen a te ba la me a tagri, ayen wa baga nye ate Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a chim bunyi a te wa dek. Wa dan nye dila, ba kan nman ta dachaani ale chaaba, ba le boro ale ka suyogini. ¹⁶ Yeezu Kirisita ale jam kpi jabarimu nyin la, wa jam tigi ba kama; a ta jam jigi yen a basi ate ba ale Naawen a yaa ta noai yen ale chaab. Dila basi kama me ate ba dachaani ale chaab a nman karo. ¹⁷ Yeezu Kirisita ale jam tenzok de la, wa jam sak nuruba kama Naawen wamansa n̄aai ale basi ate ba a boro ale suyogini ale chaab la. Wa jam sak baai ale kan daa Juuba a ze Naawen la, ale baai ale ka Juuba a seba Naawen la. ¹⁸ Ku be ka Yeezu Kirisita ale kpi a te ti la nyin ate Naawen pa wa chiik yenka dekiwa a te tama meena, Juuba ale baai ale kan daa Juuba la. Nyaku de abe te ti ka siuk ayen ti baga a jam ti Kowa Naawen jigi.

¹⁹ Dila nyin la, nama baai ale kan Juuba la, ni nman daa nicham, dii nyin la nama ale Naawen nuruma a yaa tigi ka chaab

a chim bunyi Naawen jigi. ²⁰ Naawen nuruma a nye se ka wa yeri ate wa boro a se la. Wa tomteeroma ale wa biisiteeroma baai ale lij jam sak ni la, bala a nye ase wa diinana nyubiya la. Yeezu Kirisita me a ba a nye se ka tintain ate Naawen pa dueni wa yenni gugoruku po la. Naawen a yaa be pa ka nama a se wa yenni siaka. ²¹ Be ka Yeezu Kirisita ale yik yenni meena a tara nna kenken a yaa nye a te di a chim Naawen puusika yeri welen a te Nyɔɔwa Naawen. ²² Naawen Chiika ale basi ate nama a gum baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la po ayen ni meena a chim yeri dii ate Naawen ayen wa boro la.

3

¹ Wienya de nyin ale soa ate mi a puusi Naawen a te ni. Nuruba yik mi a lik kama, dii nyin la mi ale jam a sak nama baai ale kan daa Juuba la ayen ni a va Yeezu Kirisita la nyin. ² Ni seba kama ayen ka Naawen jirim nyin ale soa ate wa pa tuini de a nyo mi nisima po ayen di maari ni. Ku a fe ate ni seba. ³ Naawen a lij pa ka wa le jam a poli dii la a suk, ale ge yaa nman pa di a sak mi. Mi be poom a lij nmarisi nyaku de kama a te ni. ⁴ Nama be dan nman karim gban kaai ate mi nmarisi a te ni la, ni le baga a min dii ale soa ate mi seba Yeezu Kirisita wie naai ale suk la, kiri kama. ⁵ A ta nyini dila po dila po a ga paari daana de po, Naawen an sak nuru waai wasusunna de kiri ya, alege yogyogla de wa basi ate wa Chiika sak wa biisiteeroma ale wa tuimtomdoma baai ate wa lueri a te wa dek la. ⁶ Ni basi ate m sak ni na kiri. Baai ale kan daa Juuba la a dan ta siaka ale Naawen wamaɔsana, bala ale Juuma a le maa chaab chari tiirim buui ate Naawen a pe ayen wa le te Juuma la. Baai ale kan daa Juuba la ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Dila nyin la, ba le nya nanta baai meena ate Naawen pe ayen wa le te baai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

⁷ Naawen pa wa pagrimu te mi kama ayen m chim wa tuimtomdo abe maa sak nuruba wa wamaɔsana wie. Wa kasim a maari mu ka nna yegayega. Wa le nye dii la ka wa tiirimu ale la ate wa potim

pa te mu. ⁸ Mi jigi ku a nye se mi ka wa nuruma meena po baan la, alege wa lueri mi kama ayen m ga sak baai ale kan daa Juuba la wa wamaɔsana wie. Naawen wamaɔsana a sak ti ka Yeezu Kirisita wamaɔsana yegayegaka naai ale kan ta kpeglimka la wie. ⁹⁻¹⁰ Naawen be nman lueri mi kama ayen mi a sak nuru meena wa wasusugini siuku ale a va dii la. Wa le jam piilim nye jaab buuri meena la, wa lij jam pa na suk kama dila powa meena. Dii nyin ale soa ate wa nye dila a yaa le ge nman pilim ta na nyini peelim yogyogla de la ale, ayen ku sak Kirisita bisana ale a tu chaab la ale chichiri pagrisana ale nanta baai meena ale ta pagrim a bo wenna mazuk po la a min wa yammu ale ka togatoga dii la, ¹¹ Naawen nye nyaku de a ta va ka wa ale poli dii la. Be ka ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita nyin ale soa ate wa nya wa popolana de kiri. ¹² Dila nyin la, ti ta siaka ale Yeezu kama, tama ale wa ale ka bunyi la, ti ta popo pagrim kama a baga chen ga a zaani Naawen nin. ¹³ Mi bo dela jigini a namu ka nama nyin, alege m kan yaali ayen ni suniima kaasi dila nyina. Mi ninammu de le basi ate ni nya ku nyuenta.

¹⁴ Dila nyin la, mi a kpi duna ten a puusi Naawen ti Kowa a te ni kama. ¹⁵ Nanta meena ale bo wenna mazuk ale ten zuk de la ka wala ale a te ba yue. ¹⁶ Naawen a ta zula ale nalim ka nna yegayega. Ka dila ale soa ate maa saalim wa ayen wa basi ate wa Chiika a lueri wa pagrimu a nyo ni suniima po, ¹⁷ Ate Kirisita jam bo na po dii nyin la ni ta siaka ale wa kama. Wa pagrimu a dan bo ni suniimana po nalimnyiini, nama le ta yaalika ale wa abe ni ta yaalika me ale chaab a gum du, ¹⁸ ate nama ale Naawen nuruma baga seba Yeezu Kirisita ale a yaali ti dii nna yegayega la. ¹⁹ Maa yaali kama ayen ni sum seba Yeezu Kirisita ale a yaali ti dii la. Ti an baga a min wa yaalika kiri a nueri meena meena, alege maa yaali kama ayen wa yaalika a sueri ni meena, ate ni jam chim nuru mansa ase Naawen dek ale ka dii la.

²⁰ Naawen pagrim buui ale bo ti suni-

imaṅa po la a baga kama a nye ate ti a tom tuima a te wa a gaam tama ale a poli ayen ti bek wa ate wa maari ti dii la. ²¹ Kirisita bisaṅa ale a tu chaab la ale Yeezu Kirisita waai ale ka ba nindeero la, le kasim a te Naawen zula dii po meena wuu. Ku be le nye dila.

4

¹ Mi waai ate ba yik mu a lik ti Nyɔɔowa ṅaṅ vaka nyiṅ la, ale a saalim ni ayen ni a va wa a magsi dii ale magsi ayen ni a va wa la. Naawen ale wi ni ayen ni a va wa dila. ² Ni kasim a zaab ni dek nuruba niṅ, abe ni seba ni dek taka, abe ni ta chichiiba dii po meena. Ni a maari chaab, ate nuruba seba ayen ni ta yaalika ale chaab kama. ³ Naawen Chiika ale basi ate ni ta noai yeṅ ale chaab, ale ṅman basi ate ni boro ale suyɔgini ale chaab me. Ni nyeem be kasim pii nyiṅ ate ni a nye dila ale chaab. ⁴ Naawen Chiika ka kanyi dekki. Baai meena me ale ta siaka ale Yeezu la ka nuru yeṅ. Naawen be lueri ni kama me ayen ni ta yiila wa jigi, yiila ṅaai ale chim yiili yena la. ⁵ Ti Nyɔɔowa ka wanyi dekki, ale tama ale ta siaka ale wa dii la me ka bunyi. Ba le pa nyiam a te ni soka dii la me ka bunyi. ⁶ Naawen, waai ale ka wanyi dekki la, ka nurubiik meena ko. Wa be ka waai meena Nyɔɔo. Wa bo ale waai meena kama a pa ba meena a tom tuima.

⁷ Ti wanyiwanyi potim tuesi tiirim kama a magsi chaab ale Kirisitawa ale te dii la. ⁸ Ba ṅmarisi Naawen gbaṅka po ayen,

“Wa ale jam a jueli wenna mazuk la,
wa a de ka baai ate ba jam yik ba
ale wa lik la niṅ a ta ba yiti jueli
wenna mazuk niṅniṅa.

Wa ṅman te nurubiik meena ka tiir-
inta.”

⁹ Nama a poli ba le ṅmarisi ayen, “Yeezu yiti jueli wenna mazuk niṅniṅ”, la kiri ale boa? Ku kiri ale wa liṅ nyini ka dula jigini a siṅ jam tenzuk de a yaa kpi ate ba gu wa. ¹⁰ Dila nyiṅ, waai abe ale siṅ tenzuk de la, ka wala degadega abe ale ṅman jueli wenna mazuk niṅniṅka, a gaam taam dula jigini ayen wa sueri

tenzuk de meena. ¹¹ Be ka wala ale pa tiirimu a te nuru biik meena a yaa basi ate ba gela tuimtomdoba, ba gela Naawen biisiteeroba, ba gela baai ale a mooli Naawen wamaṅsaṅa wie la, ba gela Kirisita bisaṅa ale a tu chaab la kpaṅṅa, ba gela me sagroba. ¹² Wa nye nyaku de kama ayen wa goms baai meena ate Naawen soa la a magsi ate ba a tom Kirisita bisa tuima. Ate ku basi ate Kirisita bisaṅa baai ale bo jigi yeṅ ase wa nyiṅka la ta pagrim nalimnyiini. ¹³ Ase ti dan ta siaka ale Naawen biika a gum du yegayega a jam seba wa nalimnyiini, ti meena le ta noai yeṅ ale chaab kama. Ase ti dan a va dila, ti le chim Kirisita bisii ale pagi magsi ale ta yam yegayega la abe ti ṅman chim ase Yeezu Kirisita ale kasim ka nuru maṅ meena meena dii la. ¹⁴ Dila abe dan nye, ti kan ṅman a nye ase bisa la ale ti siaka ale wa. Nuru bala a nye se ka ṅaarunta ale bo nyiam po ate vioku chiak ti a ta a ga niṅ ale ṅaṅ la. Sagroba baai ale kan seba Naawen la, a nyeem kasim a paasi ba kama ale a yaali me ayen ba nye ate ba nyini Naawen wensie siuku po a nyini. Sagroma de nina a nyeem ale kasim muni ale tuimbaata meena tomka ale a paasi nuruba ba chaab ate ba a gum ba po a tom ṅa. ¹⁵ Alege, ku a fe ate ti chim nuru pagrisa, ate sagroma de a kan ṅman baga a daani ti. Yeezu Kirisita ale ti nindeero. Ni basi ate ti nyeem a biisi wensie abe ti a yaali chaab, ate ti chim ase wa dek la. ¹⁶ Ti a nye se ka wa nyiṅka la. Wala ale waai ale yik ti a tom chaab ase kunaṅa ale yik nyiṅka a tom chaab dii la. Nyiṅka kabtaṅa meena abe dan a tom dii ale magsi la ale yaalika, ka a chim kama a ta pagrim.

¹⁷ Ti Nyɔɔowa yonni nyiṅ, ate m pa a kaam ni ayen, ku a fe ayen ni kan ate ni boka nye ase baai ale kan seba Naawen la boka. Ba ale a poli dii la ka kiri ya, ¹⁸ ba ka popola maṅsa me. Ba tue kpari ka nna yegayega ate ba an baga a miṅ Naawen ya. Dila nyiṅ ale soa ate wa an baga a pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. ¹⁹ Ba kasim a tom ka danṅa tuima alege kan chali chivie ale ṅa. Ba kasim a tom ka wabaata tuima. Ba kasim

a yaali ayen ba a tom ka njala chaab dii po meena.

²⁰ Baai ale sak ni ayen ni a va Yeezu Kirisita la, an sak ni ayen ni a tom ka njala. ²¹ Ba le sak ni wa wie la, ba weeni ni wa wensienja wie kama, ate nama wom ale ta siaka ale njala a va wa. ²² Yogyogla de ni pa ni nye kpak ka a basi, dii nyin la kala ale a basi ate ni a va ni dek pimpaasima yaalika ale pa ni a zaani siuk kuui po ale ta ni a chej kaasun jigi la. ²³ Ku a fe ate ni basi ate Naawen tagri ni popola meena abe wa nye ate njala chim popola paala. ²⁴ Ni nye paalik kaai ate Naawen pa te ni la, le basi ate ni chim ase wa dek la. Naawen ka wensie de welensa nyonɔ.

²⁵ Ku a nye se ni meena a chim ka Yeezu Kirisita nyin la. Dila nyin la, ni kan njman a velim a te chaaba, alege ku a fe ate ni kasim a biisi wensie ale ni vaanchaab. ²⁶ Ni sue dan a puuri ale waai, ni kan basi ate supuurim bula kasim bo ni suniima po ate wein ga sin. ²⁷ Ni kan te Velinwendika siuwa ayen wa a nye ate ni a tom tuimbaata. ²⁸ Ni dan ka zueba, ni be basi ni zumbu, abe ni a de ni dek nyin wulum njanta. Ni dan a nye dila, ni le bage pa njanta bala a maara a maari niwomma. ²⁹ Ni kan a biisi biem wie a te chaaba, alege ni basi ate dii meena ate nama a biisi la a ta maarika ale nyinbiiri, ate ku maari baai ale a wom ni la. ³⁰ Ni kan daani Naawen Chiika. Boan nyinja, Naawen Chiika ate Naawen te ni la, ku a sak kama ayen wa soa ni kama a ta ga paari dii po ate Naawen ayen wa jam tuesi ni a basi la. ³¹ Ni be pa ni supuurimu ale ni popo soblomu a basi. Ni basi nuemka ale nuruba leeta. Ni kan kisi chaaba. ³² Ni dan basi njala, ni be chim nuru baai ale seba ba dek taka la abe ni ta jirim ale chaab. Yeezu Kirisita kumu nyin, ale soa ate Naawen a vonj ni wabaatana a te ni. Dila nyin la, nama me be kasim vonja a te chaab.

5

¹ Yogyogla de nama ka Naawen dek bisa baai ate wa yaali nna yegayega la. Dila nyin la ni be pii nyin nna yegayega ate ni a tomsi wa. ² Yeezu Kirisita ale kpi te ti dii la a nye se ka Juuma ale jam a pa njan

masisa ale dunsa a kaabi a te Naawen la. Yeezu Kirisita nye ate ka Naawen sui yaa peenti a sak ti ayen wa a yaali ti kama. Ni basi ate ni yaalika a chim ni ninj wari ase Kirisitawa yaalika ale tama ale de ninj dii la.

³ Yogyogla de ni ka Naawen nuruba. Kula a be kan njman a magsi ayen ni a biisi nipok yaalik ale danta tuima ale butuem wie ale chaaba. ⁴ Ku be kan njman a magsi me ayen ni a biisi noai biem a yaase betta biik a diini, alege ku magsi ka ni nyeem kasim a a te Naawen jiam. ⁵ Ni seba nalimnyiini kama ayen baai meena ale ka nipok yaalisa ale tuim dantisa nyam ale butueta nyam la a kan bage a jo Naawen ale wa biika Yeezu Kirisita namu po. Butueta nyam a nye se ka nuru baai ale a kaabi bogluta a la ase ba nin yaali ba njantana a gaam Naawen.

⁶ Ni kan a wom betta nyam wie njaa ale njala paasi ni la. Naawen sui ale puuri ale bala chaab. Wa le jam te ba ka waalika dai yen po, dii nyin la, ba kan zuli wa. ⁷ Dila nyin la, ni kan te ni ninj bo ale baai ale a biisi be sila chaama la po. ⁸ Ase nama ale jam kan seba Naawen dii po la, ni bo ka legi po, alege yogyogla de nama ka Nyonowa nuruba, ni yaa bo ka danni kantuenka po. Ka dila ale soa ate ku a fe ayen ni bo danni kantuenka po la. ⁹ Boan nyinja, nuru bala chaab a kasim a tom ka tuimmanja a te Naawen. Ba be chim ka nuru manja me. Ba chim ka nuru baai me ale a biisi wensie la. ¹⁰ Ni be pii nyin ate ni a tom tuim njaa ale a nye ate ti nyonowa sui a peenti la. ¹¹⁻¹² Ni kan ta wari a nye ale wie njaa ale ka kiri ate nuruba a tom la. Dii nyin la, ka nuru baai ale bo legini po la ale a tom njala. Alege, ni ta bala chaab nyini legini po a nyini danni kantuenka po. Ku ka chivie ate nuru weeni ba ale sugi a nye njaa la. ¹³ Ni dan nye ba dila, ku a nye a se ba tuimana a yaa nyini ka kantuenka po ate waai meena bage a nya njala. ¹⁴ Boan nyinja wenbinni a dan ga pusi legini a kan njman a boro. Dila ale soa ate nuru wanyi weeni ayen,

“Nama baai ale doa a goa la,

ni yiti kum po,
ate Kirisita a nyagsi ni zuk.”

¹⁵ Dila nyin, ni be kpesi ni dek ale ni boka po ale ka dii ale nuruba la. Ni kan boro ase betta la, alege ni ti an boro ase yam nyam la. ¹⁶ Vaana de po nuruba yegayega ale a tom tuimbaata. Alege nama, ni a gisi siuk tii po ate ni ayen ni kasim a a tom tuimansa la. ¹⁷ Ni kan a nye se ni ka betta la, alege ni a gisi dii ate Naawen a yaali ayen ni a tomu a te wa la.

¹⁸ Ni kan pa ni dek a te daama ate bu kaasi ni, alege ni pa ni dek meena a te Naawen Chiika. ¹⁹ Ni kasim a yi yi naai ate Naawen Chiika a te ni ayen ni a yi la abe ni a te Naawen pimpauk ni suniima po. ²⁰ Ti kowa Naawen a tom tuima ka nna yegayega a te ti. Dila nyin la, ni kasim a te ti Kowa Naawen jiam ti Nyonowa Yeezu Kirisita yonni nyin.

²¹ Ni basi ate ni popolana meena a chim popola yena, ate ni baga a te Yeezu Kirisita zula.

²² Nama baai ale ka pooba la, ni siak a te ni choroba ase ni ale a siak a te Naawen dii la. ²³ Boan nyina, chorowa ta pagrim kama wa powa zuk ase Yeezu Kirisita ale ta pagrim Kirisita bisana ale a tu chaab la meena zuk dii la. Bala a nye se ka wa nyinka la ate wa yaa vari ba ba tuimanta po a basi. ²⁴ Dila nyin la, ku a fe kama ayen Kirisita bisana ale a tu chaab la a siak a te Yeezu Kirisita. Siuk kula po me, pooba me a siak meena a te ba choroba.

²⁵ Nama baai ale ka choroba la, ku a fe kama ate ni ta yaalika ale ni pooma ase Yeezu Kirisita ale a yaali baai meena ale a va wa la. Wa kpi kama a te ba ate ku sak ba wa yaalika ale soa dii ba jigi la. ²⁶ Yeezu Kirisita nye nyaku de ayen ku sak ayen wa pa Kirisita bisana ale a tu chaab la a te ka Naawen, wa be pa ka Naawen wannu a biisi yaa pa ba te Naawen la. Wa be lin pa ka nyiam a sugri ba ale ge nye dila. ²⁷ Yeezu Kirisita a nye wina de kama, ayen wa baga Kirisita bisana ale a tu chaab la meena ale ba nalimu ale ba welensa ale ba ale chim nuru mansa la a te wa dek, ate wa kan nman nya ba kaasunku. ²⁸ Ku a fe kama ate choroba ta

yaalika ale ba pooba ase ba nidaama ale a yaali ba dek dii la. Wa dan ta yaalika ale wa powa, ku a nye se wa a yaali wa dek me kama la. ²⁹ Waai an kisi wa dek nyina, wa a nya ka zuk ale a te ka nandiinta kama. Yeezu Kirisita me abe a nya Kirisita bisana ale a tu chaab la zuk ka dila. ³⁰ Wa a ta yaalika ale ba ka nna yegayega, dii nyin la ti a nye se ka wa nyinka la. ³¹ Ase ba ale nmarisi Naawen gban ka po dila po dila po dii ayen, “Dila nyin la, ku a fe kama ate nidaa basi wa ko ale wa ma abe wa ge ate wa ale wa powa a chim nuru yen.” ³² Wa susugi ale bo nmarisika de po. Mi be ale seba ku kiri ale dii la ale, Nipok ale wa chora ale ba chim bunyi dii la, a sak ti kama ayen Yeezu Kirisita ale Kirisita bisana ale a tu chaab la meena me ka bunyi. ³³ Ku be ka dila nama me jigi ayen, ku a fe kama ate choroba a yaali ba pooba a se ba ale a yaali ba dek dii la abe, pooba me a te ba choroma zula.

6

¹ Nama baai ale ka bisa la, ku a fe kama ate ni a zuli ni koba ale ni maba du la ku ka wa man a magsi ayen ni a nye. ² Naawen a jam pa wa sinsan pa pi wa a te Moosis kama dila po dila po. Sinsan pa dinyi a weeni ayen, “Nama a te ni koba ale ni maba zula.” Sinsan de a jam le dii ate Naawen a lin pa peka a maa gum du la. ³ Wa peka a jam weeni kama ayen, “Ni daa te ni nyamma zula, ni le nya nyinyogsa abe ni boro ate ku beni tenka zuk.”

⁴ Nama baai ale ka koba ale maba la, ni kan pa nyeka tuema a nya ni bisana zuk, dii nyin la ni dan a nye dila, ba sue le na puuri ale ni. Alege, ni a nya ba zuk abe ni a sak ba, abe ni a kaam ba ase Nyonowa ale sak ti dii la.

⁵ Nama baai ale ka yom la, ku a fe ate ni a te baai ale soa ni la zula nna yegayega abe ni a va ba noa ale ni popo meena ase ni a va ka Yeezu Kirisita la. ⁶ Yom ba gela a kasim a tom ka nna yegayega ba nyamma nimbie po, alege ba dan ga basi ba ale chen, ba kan nman a tomu. Ku a fe kama ayen ba kan a nye dila. Ni be seba ayen ka Yeezu Kirisita ale soa ni yogyogla

de. Dila nyin la ni kasim pii nyin a tom dii ate wa a yaali la a te wa. ⁷ Ni a tom ni tuimaɗa ale supeentik, dii nyin la ni kan tom a te daa nurubisa nyiini, alege ka Nyɔɔwa maara. ⁸ Ni be seba ayen ni dan poom ka yom yaase ni daa yomma alege ni a tom tuimmaɗa a te wa, wa le tuni ni ni tuimaɗa nyin.

⁹ Nama baai me ale ka yom nyam la, ni a poli ayen nama ale ni yomma meena a ta ka nyɔɔ wanyi waai ale bo wenɗmazuk la. Dila nyin la, ku a fe ate ni a nya ba zuk nalimnyiini abe ni kan a nyigsi ba. Buusa boka jigi, Naawen daa waai ale a yaali nuruba ba gela ale a basi ba gela la.

¹⁰ Dii nyin la nama ale ti Nyɔɔwa ale ka bunyi la, ni baga kama a tuesi wa pagrimu yegayegaka gela. ¹¹ Ni dan kasim a a nya pagrim buui ate Naawen pa a te ni la jigi, Velinwendika a kan baga a paasi ni dii po dii po. ¹² Boan nyin, ti kan yaali Naawen pagrimu ayen ti a kpalim ale ka nuruba, alege ti a yaali ayen ti a kpalim ale ka chichiri pagrisaɗa ale pagritaɗa toɗatoɗa ale a tom tuim kasim a a bo wenɗmazuk la. ¹³ Dila nyin, ni kpesi yik Naawen pagrimu a tanla nalimnyiini, ate dabioku a dan jam abe ni baga a nak de dachiaka meena meena.

¹⁴ Dila nyin, ni gomsɗi ni deƙ ƙeƙeɗ ale wensie ase chiakgbain ale bobi ni chaasa la, abe ni basi ate welensa lik ni kuusa, ¹⁵ abe ni kasim gomsɗi magsi ate ni pa Naawen wannɗi ase nuensa la ate a sak nuruba Naawen wamaɗsaɗa wie. Ni dan sak ba ate ba wom ɗa, Naawen a le te ba suyɔgini. ¹⁶ Diipo meena wuu, ni basi ate ni siaka a chim ase naab gbain la ate ni pa lik ni deƙ ate Sitaana dan toɗ wa pieɗa abe ɗa kan nyɛ ni wariya. ¹⁷ Abe ni pa ni varibasika ate ni nya la, a chim zuchiak, abe Naawen wannɗi me a chim gebi kpieɗ ƙaai ate Naawen Chiika a te ni la. ɗala a le basi ate ni nak a de ni dachaasaɗa. ¹⁸ Ni kasim a puusi a te Naawen wienɗa de nyin, ate wa baga a maari ni. Ni basi ate wa Chiika a sak ni dii ate ni ayen ni puusi a te wa la. Ni kpesi ni deƙ nalimnyiini abe ni ta suduɗni nna yegayega, abe ni a puusi a te wa ate

wa maari wa nuruma meena. ¹⁹ Ni be ɗman a puusi Naawen a te mi me, ate wa te mu popo pagrim ate maa sak nuruba yegayega wa wamaɗsaɗa wie. Naawen jam pa wa wamaɗsaɗa a suk kama a ta jam paari jinla, ate wa yaa yeeri ɗa a ta nyini peelim yɔgla. ²⁰ Nuruba ale yik mi a lik Naawen wamaɗsaɗa de nyin alege m za ka Yeezu nanƙula po. Ku be magsi kama ayen maa sak baai meena ale bo dela jigini la Naawen wamaɗsaɗa wie meena abe m kan peri dinyi me la yaase m chali yɔgsum.

²¹ M seba nama ale a yaali ayen ni wom mi ale a tom dii la kama. Ka dila nyin ale soa ate mi a tom Tikikus ni jigi. Wa ka ti vaanɗaama po wanyi waai ate ti ta yaalika ale wa ate wa a tom ti nyɔɔwa tuimaɗa me nalimnyiini la. Ka wala le wa weeni sak ni mi me ale a tom ate ku a cheɗ dii la. ²² Ka dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni ni tama ale a tom dii la ate ku te ni nyinbiiri ate nama me a tom ni tuimaɗa a cheɗ.

²³ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita le basi ate ni meena ale ni vaanɗaama meena ate ni ta siaka ale ba nalimnyiini, a boro ale suyɔgini abe ni ta yaalika ale siaka ale chaab nna yegayega. ²⁴ Naawen niaunƙu le boro ale baai meena ale ta yaalika ale ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita la, yaali ƙaai ale kan ta kpeglimka la.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te FILIPAI DEMMA La

¹ Mi Pool, ale a nmarisi gbanƙa de a te ni. Mi ale nuru waai ate ba a wi ayen Timoti la ate ti chim Yeezu Kirisita tom-teeroba la a puusi nama ale ni kpanja ale ni maarima baai meena ale ka Naawen nuruba a bo Filipai tenka la.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyɔgini.

³ Mi kasim a poli ni wie kama ale a puusi Naawen a te ni. ⁴ Mi dan boro a puusi a te ni, mi sui a nyeem a kasim a peenti ka nna yegayega. ⁵ Dii nyin la, a ta nyini dii po ate nama a wom Naawen wamaɗsaɗa wie la, ni nyeem a kasim jam a maari mu kama ate maa weeni nuruba wa wie. ⁶ M seba ayen Yeezu Kirisita a dan pilim jam, Naawen a yaa le nueri tuim ɗaai ate wa poom a lin boro a tom ni jigi la. ⁷ Ku nala kama ate mi kasim ta ni wie m sunum po nnala, dii nyin la mi ta yaalika kama ale ni nalimnyiini. Ba dan yik mu a ta ga lik a yaase mi ale za Naawen wamaɗsaɗa ɗaɗa a sak nuruba ayen ɗa ka wensie la, Naawen a kasim a maari mi ale nama me kama. ⁸ Naawen ka mi seero ayen mi a biisi ka wensie, ase m nin weeni ayen yaali kaai ate m ta ale ni la a nyini ka Yeezu Kirisita sunum po.

⁹ Dila nyin la a zaani dii po ate tama wom ni la, ti kasim a puusi Naawen a te ni kama ayen yaali kaai ate ni ta ale chaab la, le kasim zuak yegayega. Daa dila nyiini abe ni seba ka me a nmasi zuek wie meena po, ¹⁰ ate ni nyeem a baga a lueri wa wensie siuku abe ni a va ku. Ni daa nye dila ate Kirisitawa a nman pilim jam, ni le baga a tu wa ale welensa ale kan ta kaasunɔa wa jigi ya. ¹¹ Yeezu Kirisita a le maari ni ate ni chim nuru maɗsa nna yegayega. Nuruba a le nya nama tuima ale ka dii la a yaali ayen ba a pak abe ba a te Naawen zula.

¹² M suaata, maa yaali kama ayen m weeni a sak ni ayen ba le yik mi a lik dii la a basi kama ate Naawen wamaɗsaɗa a

tagli nuruba yegayega jigi. ¹³ Siiza sojima ale a limsi mi la ale baai meena ale bo dela la a seba kama ayen ba yik mi a lik ka mi ale a va Yeezu Kirisita la nyin. ¹⁴ Nyaku de nyin, Yeezu njanviirima ba yega a jam ta sunum pagrik ayen ba a sak nuruba Naawen wamaɗsaɗa wie.

¹⁵ Nuruba ba gela baai ale ta nyuri ale mi la, a sak nuruba kama Yeezu Kirisita wie, alege baai me ale kan ta nyuri ale mi la a sak nuruba wa wie a maari mi. ¹⁶ Baai ale a maari mu la a yaali mu kama ale seba ayen ka Naawen ale pa mi a zaani dela jigini ayen m za wa wamaɗsaɗa wienja njan. ¹⁷ Baai me ale ta nyuri ale mi la, a sak nuruma Yeezu Kirisita wie ale ka ba noa po wie nyiini. Ba ka butueta nyam ale a yaali ayen ba nye ate m nmasi a nam yegayega a gum m ninammu de po likka dokku de po.

¹⁸ Alege dila a kan kaasi. Ba gela a sak nuruba Yeezu Kirisita wie kama ale ba popo meena, alege ba gela me a sak ba wa wie ale ba noa po wie nyiini. Ku peenti mi sui kama, dii nyin la nuruma de meena buyewa a basi kama ate nuruba wom Yeezu Kirisita wie. ¹⁹ Ku be nman peenti m sui dii nyin la, mi seba kama ayen ba le jam a yeeri mi likka dokku de po a basi boan nyinɗa nama puusaɗa ale Yeezu Kirisita Naawen Chiika maarika le basi kama ate ba yeeri mu. ²⁰ M le potim a yaali dii ale m sunum meena ale ta yiila ale di la ale m kan tom m tuima a kpeeri dii po dii po. Mi a yaali kama dii po meena wuu ayen ale yogyogla de, m kasim ta nyinbiiri nna yegayega a tom ate ku ta zula a jam Kirisita jigi dii meena wuu m kpi yoo mi an kpi yoo. ²¹ Boan nyinɗa, m boka kiri ale boa? M boka kiri ale m kasim a va Yeezu Kirisita nalimnyiini, dii nyin la m dan kpi m le bo ale wa. Kula a zunchoɗa kama. ²² Alege mi ze kuui dek ate mi yaa m lueri la, ase m nin diem ta nyuvuri, a baga a tom tuimmaɗsa yegayega a te wa a gum du yaa, m nin kpi. ²³ Wienja de nɗyewa a daani mu kama nna yegayega m sunum po. M kasim a a yaali kama ayen m kpi a ga bo ale Yeezu Kirisita. Kula a zunchoɗa m tenzuk de boka kama, ²⁴ alege ku ka

waman̄ nalimnyiini ate m boro ale ni a zunchoŋa gaam m nin kpi. ²⁵ M seba ayen ku a magsi kama ate m bo ale ni ate m baga a maari ni ate ni ta siaka nalimnyiini ale Yeezu abe ni sue a peenti nna yegayega. ²⁶ M be dan jam ayen m ŋman bo ale ni, nama a le zak m zuk a zaani abe ni a te Yeezu Kirisita pimpauk mi nyiŋ.

²⁷ Yogyogla de, wamaŋka ale, ni basi ate ni boka a va ale Kirisitawa sinsaŋa ale a weeni dii la ate m dan poom a jam ni jigi nwuli a yaa se m beni ale ni wie womka, m le seba ayen ni ta noai yeŋ kama ale chaab ale kpesi za magsi me. M le ŋman seba me ayen ni nina a muni ka nna yegayega ayen ni a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa ŋaai ale basi ate ba a ta siaka ale wa la. ²⁸ Ni kan pooma a chali ni dachaasaŋa yogsum ale maga dek me la. Nyaku de a le sak ba ayen Naawen dek a le jam dai yeŋ po a nya ba kaasun̄ku abe wa nye ate ba kan ta kiri ya. Ku le sak nama me ayen wa le jam a vari ni ni tuimbaataŋa po a kasim basi kama meena meena. ²⁹ Boan nyiŋa, Naawen an basi kama ate ni ta siaka nyiini ale Yeezu Kirisita alege wa basi kama me ate ni a nam wa nyiŋ. ³⁰ Yogyogla de ni gum mi po ate ti nye kpaliŋka, kpaliŋ kaai ate nama a wom ale mi a kpalim la. Be ka kala ale la ate me diem a kpalim.

2

¹ Yeezu Kirisita waai ate nama a va la a le basi ate ni pagra ale wa yaalika ale nama le ka dii la a le te ni suduŋni. Naawen Chiika ale basi ate ni ta noai yeŋ ale chaab, wa le maari ni ate ni a yaali chaab abe ni ta jiiŋim me ale chaab. ² Maa saalim ni kama ayen ni basi ate ni popola meena a chim bunyi abe ni kasim a a yaali chaab nna yegayega. Ni dan a nye nyaku de, ni a basi kama ate mi sui a kasim a a peenti nna meena meena. ³ Ni kan chim bu tueta nyamma abe ni kan a nak kuusa a poli ayen nama zuak gaam ni chaaba, alege nama dek a ti an seba ni dek yik ka. ⁴ Ni kan a poli ni dek ŋanta nyiini wie, alege ni a poli ni vaanchaab ale ba ŋanta

jigi wie. ⁵ Ku a fe ate ni ta popola ŋaai chaab ate Yeezu Kirisita jam ta la:

⁶ Wa jam ka Naawen alege wa kan jam a yaali ayen wa ta pagrim a soa ase wa le jam ka dii la ate ba chim bunyi.

⁷ Wa jam pa wa le ka dii la kama a basi ŋaŋ ale ge a chim tomteero ase nuru biik la. ⁸ Wa jam ka nuru waai ale seba wa dek yikka la ale a zuli Naawen noai a kpi jabarimu nyiŋ.

⁹ Dila nyiŋ ale soa ate Naawen a zak wa a zaani niŋ ale te wa yue dii ale zuak a gaam yue meena la, ¹⁰ ate baai meena ate Naawen a nye ate ba bo wenŋmazuk ale teŋzuk meena la ayen ba meena jam kpi dunduna teŋ wa niŋ a te wa zula. ¹¹ Ba meena a le nyini peelim weeni ayen, Yeezu Kirisita ale ba Nyɔɔɔ. Ba dan nye dila, ku le te wa Kowa Naawen zula.

¹² Dila nyiŋ la, m dek doaba, ase mi ale jam bo ale ni la, ni a zuli mi noai, alege yogyogla de ate mi ŋman karo ale ni la, ku magsi ka ni deema a zuli mi noai nalimnyiini. Ni pii nyiŋ nalimnyiini a tom wa tuimaŋa ale kpazinagsuk ate wa vari ni ni tuimbaataŋa po a basi. ¹³ Naawen abe ale kasim bo ni suniimaŋa po a tom la, wa a yaali kama ayen ni a tom wienja de ŋaai ale a te wa supeentik la. Wa be a te ni pagrimu me kama ate ni tom dii ate wa a yaali ayen ni tom la.

¹⁴ Ni a tom wa tuimaŋa abe ni ka a ŋuuni ale ni vaanchaaba a yaa se ni ta nampaga ale chaaba. ¹⁵ Dila ale basi kama ate ni welema ni suniima po abe ni kan ta kaasun̄ Naawen nimbie po, dii nyiŋ la ni ka wa bisa. Baai ale ka tuim kaasima nyam a kasim a tom tuimbaata nna yegayega la, a boro a gilim ni kama. Ni basi ate ni tuimmaŋsaŋa a nyagsi ba sunsuŋ a se chinmarisaŋa ale a nyagsi dii la. ¹⁶ A sak ba ayen Naawen a yaali kama ayen wa pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Ni daa nye dila ate Yeezu Kirisita a ŋman jam, ni le zak mi zuk a zaani. Dii nyiŋ la, tuim ŋaai meena ate mi a tom a te ni la, a kan chim kayiowa.

¹⁷ Mi a dan poom kpi nama siaka nyiŋ,

ku a nyɛ ka nna ase m pa m dek a kaab te ka Naawen la. Ku be dan ka dila mi ale nama meena ta ka supeentik. ¹⁸ Siuk kula po ku a fe kama ate nama jam gum mi po ate ti maa chaab a ta supeentik.

¹⁹ Ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita dan te siuk, ku kan beni ale ge ate m tom Timoti ni jigi ate wa dan nman pilim jam mi jigi, abe wa ta ni wie a jam paali a sak mu, ate ku te mu nyinbiiri. ²⁰ Wala nyiini ale bo ale mi dela ate wa nin a maa bo ale ni a gum mi po. ²¹ Baai ale tali bo dela ale mi la, nin a bo ale ka ba dek wie po, alege ba nin ka ale Yeezu Kirisita wienja. ²² Alege ni meena seba Timoti ale ka nuru man la kama. Ni be nman seba me mi ale wa ale a maa chaab a tom dii nna ase biik ale ka ko la a sak nuruba Naawen wamaɲsaɲa wie. ²³ Dila nyin la, m dan ga seba wie a le na nyɛ dii ni jigi la, m kan beni ale ge tom wa ni jigi ya. ²⁴ M ta siaka ale Nyɔɔwa kama ayen ku kan beni alege ate mi dek a бага jam ni jigi ya.

²⁵ Maa poli ayen ku magsi kama ate m tom ti vaanchoawa wanyiwa ate ba a wi wa ayen Epaforodaitus la, ate wa jam ni jigi. Wala ate nama jam lin tom wa ayen wa jam a maari mu la. Wa le jam la, wa kasim a pii ka nyin nna yegayega ate mi ale wa a boro a tom nalimnyiini ale chaab dela jigini. ²⁶ Wa kasim a yaali kama nna yegayega ayen wa nman jam ni jigi a nya ni. Ku jam kasim a daani wa kama wa popola po nama ale wom ayen wa jam ka nyinyogsa la. ²⁷ Ku ka wensie ayen wa ale jam kan ka nyinyogsa la, ku jam tali ka maga dega ate wa kpi, alege Naawen jam ta jirim ale wa kama ate wa nman nya nyinyogsa. Naawen a jam ta jirim ale mi me kama, dii nyin la wa dan jam kpi kama mi sui te kaasi ka nna yegayega, wie naai ale gilim mu a daani mu la po. ²⁸ Ka dila nyin ale soa te maa yaali ayen m tom wa ate wa jam ni jigi yogyogla de la. Wa dan jam ate ni nya wa ni sue a le peenti abe mi me dek sukaasunku a be. ²⁹ Wa be dan jam ni jigi ate ni nya wa, ni tuesi wa nalimnyiini ale masim, dii nyin la ti Nyɔɔwa nyin. Ni a te nuru baai meena ale a nyɛ a se wala la zula, ³⁰ dii

nyin la wa, pa ka wa nyuvuri da a tali maga ate wa kpi Yeezu Kirisita tuimaɲa nyin ayen ku te mu maari kaai ate nama dek an бага a te mi la.

3

¹ M suaata, ni basi ate ni sue a peenti ti Nyɔɔwa nyin. Mi lin nmarisi weeni ni ka wari alege maa yaali ayen m nman nmarisi ka dila degadega, ku be kan daani mi, dii nyin la, ku le maari ni kama ate ni kan lo. ² Ni kpesi ni dek ale baai ale gebi ba yuaɲa ale a tom tuimbaata ale ge ba a yaali ayen ba gebi nama me yuaɲa la. ³ Ba ale a gebi ba yuaɲa dii la a kan va ku siuku ale ka dii la. Naawen a kan yaali ayen tama a gebi ti dek dila, dii nyin la wa pa ka wa Chiika a nyo ti suniimaɲa po, ate ti бага a zuli wa ale wensie. Yogyogla de ka Yeezu Kirisita ale soa ti. Dila nyin la ti nman ka wari ale nuruba ale a tom ba tuima dii ale ba dek zupuuta la. ⁴ Ase ku dan ka wensie ayen, nyaɲa de nyeka ka wamaɲsa nalimnyiini, mi dek ate ta siaka ale na kama a gaam waai meena. ⁵ Mi nyini ka Izirali buuni po, Benjamin dokku biik, dila la m kowa ka Juu. A se ba le jam a biak mi ate mi a nya daa naayopoi la, ale ba gebi mi yoani. Mi yaa le jam a chim la, ate mi yaa a chim nuru baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la po wanyi. Nuru bala a jam ka baai ale jam a va Juuma kisuktana nalimnyiini la. ⁶ Nuru waai an diem a jam бага a weeni ayen mi diem a jam nyɛ Juuma wari dinyi me la a kaasi ya. Dila nyin la, mi jam chim ka wayorisima nyɔɔ wienja de po. Mi nina jam kasim muni kama ate mi daani baai ale a va Yeezu la. ⁷ Dila powa mi jam a poli kama ayen mi le nya nyuenta wienja de meena po kama alege yogyogla de ate mi a yaali ayen m seba Yeezu Kirisita la, m seba ayen nala meena a chim ka wakayaata mi jigi. ⁸⁻⁹ La wensie ate mi a weeni ayen jaab buuri meena ate mi ta la, mi an pa ba chim nanta dii nyin la, m dan seba ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita, kula a gaam nantaɲa de meena kama nna yegayega. Ka Yeezu sebika nyin ale soa ate maa yaali ayen m va wa nyin a jogi jaab meena la. Dila

nyin la, mi nya wari meena ase ka kinla la alege a yaali ayen mi ale wa a kasim a chim bunyi. Mi yaa ka wayorisima nyon Naawen nin m le ta siaka ale Yeezu Kirisita la nyin. Ku be daa wari ate m nye nyina yaase Juuma kisuktana vaka nyina. Yogyogla alege ta siaka ale Yeezu Kirisita la nyin ate Naawen weeni ayen mi ka wayorisima nyon. ¹⁰⁻¹¹ M be nman a yaali kama ayen m seba Yeezu Kirisita dek nyiini nalimnyiini abe m ta pagrim buui ate Naawen a pa nak wa a yiti kum po la. M be nman a yaali me ayen m namu a kpi a se Yeezu la, ate Naawen a nak mi me a yiti kumu po ate m ga bo ale wa.

¹² Mi kan weeni kama ayen mi poom deri nya wienja de meena ate mi a poli ayen m nya la kama. M be kan weeni kama ayen deri ka nuru welen alege, m chali a de ka nin ayen nya ntanta de, dii nyin la ka dila nyin ate Yeezu Kirisita dek a yik mu a nyo wa nisima po. ¹³ M suaata, mi an deema a poli ayen m soa ntanta de, alege m pa m sunum meena a basi ka jaab wanyi jigi. Mi pa njan nyin wienja a basi ka njan, alege a pa m nina ale m popola meena a basi ka wa dii ale bo nin la po. ¹⁴ Mi popola a bo ka nin ayen m nya wanni de, be ka Naawen wiik Yeezu nyin ayen m nya nyuvuri dii ale bo wenzmazuk la.

¹⁵ Tama baai ale paari Naawen siuku po la a magsi ayen ti ta ka popolana de chaab. Alege baai a dan ta popola yoana Naawen ale basi ate ni min. ¹⁶ Wakpeeni meena ale, ni basi ate ti meena a va Yeezu a se ti a ale poom a va wa dii a ta jam paari jinla la.

¹⁷ M suaata, ku a fe ate ni a tomsi mi ale a va Yeezu Kirisita njan dii la. Ti le jam bo ale chaab la, ti jam sak ni wa wie kama nalimnyiini. Ka dila ale soa ayen ni a tomsi mi dila. ¹⁸ Mi poom weeni nama wienja de a paari ka ku noa di choa ayen nuruba yegayega a zeri Yeezu Kirisita jabarimu wie sinsanja kama. Yogyogla de, m be nman a weeni nyaku de a sak ni kama ale sukaasun. ¹⁹ Naawen a za ayen wa kaasi bala chaama kama, dii nyin la ba nyinka koarisanja a chim ka ba bogluta. Ba ale magsi ayen ba a chali chivie ale

wie njaai la ba ta ka kanjanta ale na. Ba a poli ka tenzuk de wie nyiini. ²⁰ Tama ale ba a daa bunyi, dii nyin la tama ka Naawen dek wenzmazuk po nuruba. Ti a limsi ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita waai ale vari ti ti tuimbatana po a basi la ale nyinbiiri ayen wa basi dula jigini abe wa nman pilim jam ti jigi ate ti tu wa. ²¹ Wa dan jam, wa le tagri ti nyinsanja sii ale kan ta pagrim la a nye si ate si a nye a se wa dek nyinka kaai ale ta pagrim ale nalim yegayega la. Wa pagrimu de me a le basi ate wa tigi jaab buuri meena a ta jam wa jigi a soa ba.

4

¹ M suaata, mi kasim ta yaalika ale ni ka nna yegayega. Nama ka nuru baai ale a zak mi zuk a zaani la. Ni a nye ate m sui a peenti me. M dek suaata, mi a yaali kama ayen m weeni a sak ni dii ate nama ayen ni a va ti nyonowa abe ni kpesi yik wa a ta nalimnyiini la.

² Mi a saalim ti toama Yuodia ale Sintiki ale a va Nyonowa la ayen ba ta noai yen ale chaab. ³ Mi ale fi abe ale maa chaab a tom ale chaab la, mi a saalim ayen fi a maari nipooma de, dii nyin la, mi ale bala ale maa chaab me a naam ase ti ale sak nuruba Naawen wienja la. Kelement me ale baai meena ale va tama njan la, a nye ka dila degadega. Naawen be nmarisi ba yuenja a nyo njanvuuta yue gbanja po kama.

⁴ Nama baai ate ti Nyonowa soa ni la, ni basi ate ni suniimaja a kasim peenti nna yegayega ti nyonowa nyin. M be nman a weeni ni kama ayen ni basi ate na peenti nna yegayega.

⁵ Ku kan beni ate Nyonowa nman pilim jam. Dila nyin ku a fe ate ni seba ni dek taka ale nuruba. ⁶ Ni kan basi ate wie a daani ni, alege ni puusanja meena po ni a te Naawen jiam ate wa pa nanta baai meena ate nama a yaali la a te ni. ⁷ Ni dan a nye dila, Naawen le basi ate suyogini dii ate nuru biik an бага min bu kiri a chak la a jam ni suniima po. Nama baai ate Yeezu Kirisita soa la, a dan ta suyogini de, wabiok an бага a jam ni jigi ya.

⁸ M suaata, ni basi ate m pa dii meena ate mi a nmarisi la a gum chaab a weeni a sak ni. Ni pa ni popola kasim basi wie n̄aai ale ka wensie ale ta zula ale a magsi ale welema ale nala n̄aai me ale a peenti nuruba puusa ate ba a weeni ayen n̄a nala la. Ku be a fe kama me ayen ni kasim a poli wie n̄aai ate fi dan tom n̄a abe n̄a ta pimpauk jam ayen n̄a ka wamaŋsa la. ⁹ A se mi ale jam bo ale ni dii po la, ni wom mi sinsaŋŋa kama ale nya m tuimaŋa me ale jam ka dii la. Ni ba a poli mi sinsaŋŋa wie abe ni a tom ni tuimaŋa a se dila la. Ni be a tom dila, ate Naawen waai ale a te suyoŋgini la, le boro ale ni.

¹⁰ Ti Nyɔŋɔwa waai ale bo ale mu la, a basi kama ate m supeantik nna yegayega, dii nyiŋ la ni n̄man sak mu kama ayen ni popola a diem bo ale mu kama. Ni jam a liŋ maari mu kama ate ku beni, alege ate yoŋyoŋgla de ni yaa n̄man nya siuk ayen ni maari mu. ¹¹ Mi kan weeni nama kama ayen ka n̄anta ale posim mu. Ku dan poom ka dii mi jigi, mi a poli kama ayen n̄anta baai ate mi a diem ta la a zuak kama a te mu. ¹² M seba m dek yikka kama ase nyeboka a nin baasa. M be seba m dek yikka kama ase nyeboka a nin pagra me. Juijui meena ate mi boro la m seba kom taka kama ale chakta me taka. ¹³ Yeezu Kirisita a pa ka wa pagrimu a te mu, ate m бага a tu wien̄a de meena.

¹⁴ Alege ku nala ka nna yegayega ale ni ale maari mu daani kaai po ate m boro la. ¹⁵ Nama Filipai demma, ni seba nalimnyiini kama ayen dii po ate mi liŋ sak nuru baai le jam bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Masidoniya po la, Naawen wamaŋsaŋa wie alege basi dula la nama nyiini ale maari mu siuku po. Nama me ale nya maarika mi jigi. ¹⁶ Mi ale jam bo Tesalonika po la, ni tom tiirim n̄anta a te mi kama a paari dii choa. ¹⁷ Mi kan potim a a yaali ka ni tiirimu alege maa yaali ka Naawen le wa te ni nyuen tii a magsi chaab ale ni tiirimu ate ni te mi la. ¹⁸ Ni tiirim buui ate ni pa te Epaforodaitus ate wa ta jam a te mi la, a deri gaam mi ale a yaali dii la kama. Nama ale nye dii la a basi kama ate Naawen sui a kasim a peenti nna yegayega. Kula a

nye se ka Juuma ale yik duŋsaŋa a kaabi a te Naawen la. ¹⁹ Nama dek seba ayen Naawen ta n̄anta ka nna yegayega gaam taam. A se ni daa yaali jaab, wa le lueri ba po a ta va Yeezu Kirisita yonni nyiŋ a pa maari ni. ²⁰ Naawen waai ale ka ti ko la, a ta zuli kama yegayega a ta a chen̄ dii po meena wuu. Ku be nye dila.

²¹ Maa puusi Naawen nuruma baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la. Ti suaataŋa baai ale bo ale mi dela jigini la, me a puusi ni. ²² Naawen nuruma baai me ale bo teŋka de po la, a puusi ni ale baai meena ale a tom nakpion̄ku Siiza yenni po la, me a puusi ni. ²³ M be n̄man a saalim ayen ti Nyɔŋɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te KOLOSE DEMMA La

1-2 Mi Pool waai ate Naawen a lueri mu ayen m chim wa tuimtomdo la ale Timoti te meena suoku ale maa chaab a nmarisi gbanƙa de a te nama baai ale ka Naawen nuruba bo Kolose tenƙa po la. Nama baai ale chim bunyi ale Kirisitawa la ka tama suaata.

Mi a saalim kama ayen Naawen te Kowa le niak ni abe wa basi ate ni boro ale suyogini.

3 Daa meena ate ti nyiem a puusi Naawen la ti a nye ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Kowa Naawen jiam kama. Ti nyiem dan boro a puusi Naawen, ti maari a puusi a te nama me kama. 4 Boan nyinɗa, ti wom ni siaka ale Yeezu Kirisita ale soa dii la kama ale ni yaalika ale Naawen nuruma ale soa dii me la kama. 5 Naawen tuntominɗ manƙa ale liɗ jam jam ni jigi diipo la ni jam wom yiila nɗaai ate nɗa jam pa te ni la kama. Dila nyin la ka ni siaka nyin ale soa ate ni a limsi jaab buui ate ni le nya la. Jabula abe bo ka wennyamazuk. Jaabjaab abe kan kaasi wa. 6 Ase diipo ate ni liɗ wom Naawen niaka wie ate ni sum seba ayen ku sum ka wensie la, a zaani dila powa a jam paari jinla, Naawen tuntominɗ manƙa a kasim ta ka wamanɗa nyiini a jam tenzuk de meena ase tuntominɗ manƙa ale kasim a nye dii a te nama a ta nyini da dii dannu ate ni liɗ wom ka la. 7 Ni be wom Naawen niaunƙu wie kama ti tomteero choawa jigi. Wa ka waai abe ale sum ka Kirisitawa tomteero man a yaa tagri tama zuk a tom la. 8 Wa be weeni a sak ti me Naawen Chiika ale basi ate ni ta yaalika ale chaab dii la.

9 Dila nyin la, a ta nyini diipo ate tama wom ni wie la, tama kasim a puusi Naawen a te ni ka dila. Ti a juisi Naawen kama ayen wa le basi ate ni sum ta minchakka ale wa dek yaalika ale ka dii la. Abe wa sueri ni ale yam buui ale minchak kaai ate Naawen Chiika a te

ni la. 10 Dila abe dan nye, ni le baga a boro a kasim a nye dii meena ate Nyɔnɔwa a yaali ate ku a te wa popeentik la. Ni nyeboka po, ni le kasim a nye ka wamanɗa nna yegayega toƙatoƙa ate ni a chim abe ni seba ayen ni sum seba Naawen kama. 11-12 Ti a saalim wa kama ayen wa le pa wa pagrim kpeemu a te ni ate ni baga zaani wie meena po ale chichiiba nalimnyiini. Abe ni kasim a te Naawen ti Kowa jiam ale popeentik dii nyin la, ka wala ale basi ayen ni nya siuk a maa nya nanta baai ate Naawen nuruma le nya la. Nuruma de abe bo ka Naawen naamu po juijui ate legi karo la. 13 Naawen vari ti kama a ta nyini legini po a ta ti nalimnyiini a ga jo wa naam buui ate wa dek biika a soa la. 14 Biika de nyin abe le soa ate wa vari ti basi, ale vonj ti wabaatana a te ti.

15 Yeezu Kirisita waai ate ti a nya ale ti nina la alege an baga a nya Naawen ale ti nina la, a neensi ka Naawen degadega waai ate ti an baga a nya wa la. Ka wala ate Naawen a te wa kpanɗa jaab buuri meena po, ate wa zuak gaam ba meena. 16 Dii nyin la, Naawen va ka wala nyin a nye jaab meena tenzuk de ale wennyamazuk, nɗan baai ate ti baga a nya ale nɗan baai ate ti an baga nya. Nyaba de meena gum chaab ale ka chichirisa pagrisaɗa ale pagrata toƙatoƙa. Naawen va ka Yeezu Kirisita a nye wienɗa de meena. Wa be nye ba te ka wala. 17 Kirisitawa de a liɗ boro kama alege ate Naawen nye jaab meena. Jaab meena abe nye ka noayen ale wa a yaa boro ba toƙa ba toƙa. 18 Kirisita bisaɗa ale a tu chaab la be ale Yeezu Kirisita nyin ka ate wa dek yaa chim ba kpagi a yaa ta ba vummu. Wala ale a nye ase Naawen bikpagi la ate wa nak wa a yiti kum po la. Wa nye dila kama ayen wa de jaab buuri meena nin. 19 Ku be jam ka Naawen dek popola ayen wa biika a yaa be ta wa dek Naawen nyeka ale ka dii meena la.

20 Biika de nyin abe ale soa ate Naawen yaa poli me a ta tenƙa meena wa dek. Naawen va ka biika de

kummu nyiṅ jabarimu zuk la, a basi ate nyemagsika ale nuru biik a yaa boro. Wa va ka wa kummu me nyiṅ a ḡman pilim soa jaab buuri meena tenzuk ale wenyamazuk.

²¹ Dila po dila po, ni an jam moata Naawen ya ate dila jam basi ate ni chim Naawen dachaasa dii nyiṅ la, ni jam a tom ka wabaata ale ta popola baata me. ²² Alege yogyogla de, wa biika kummu nyiṅ ate Naawen yaa de doata ale ni ayen ku basi ate ni chim nuru welensa wa niṅ. ²³ Ni dan nye dila, ku a fe kama ayen, ni ḡmasi yik ni siaka nalimnyiini a ḡmasi zaani nalimnyiini abe ni ta yiila ḡaai ate ni tara a ta nyini diipo ate ni wom Naawen tuntomika la. Ku be ka Naawen tuntomiṅ maṅka de nyiṅ ale soa ate mi Pool yaa chim tomteero. Tenka meena abe ale doa a ga saari la, a wom tuntomiṅ maṅka de kama.

²⁴ Yogyogla de, mi poi be peenti ka nna yegayega ale ninam buui ate mi a nam a te ni la. Dii nyiṅ la, ka mi ninammu nyiṅ a le bu basi ate ni бага nueri Yeezu Kirisita ninam buui ate wa nam te Kirisita bisana ale a tu chaab. ²⁵ Be ka Naawen abe ale basi ate mi chim Kirisita bisana ale a tu chaab la tomteero ayen mi tom tuini de ate di ta wamaṅsa jam te ni. Tuini de ate mi ayen m tom la abe ale m mooli meena a sak nuruba Naawen tuntomika ale ka dii la. ²⁶ Tuntomiṅ maṅka de abe jam chim ka wasusugi dila po, dila po ate wa nye nurubiik jigi. Alege yogyogla de, wa yaa be basi kama ate di nyini peelim a sak wa nuruma. ²⁷ Wasusugi masika de ate Naawen a yaali ayen wa pa sak wa nuruma meena la ale la ate wa yaa poli ayen wa pa te ba. Wasusugini de abe ale ayen ni seba ayen Kirisitawa bo ale ni kama. Dila abe a sak kama ayen ni le maa nya Naawen zulaṅa kama. ²⁸ Dila nyiṅ ti be a sak waai meena ka Kirisitawa wie. Yam buui meena wuu ate tama ta la, ti pa ka bula a kaam ale a sak ba ayen ti dan бага abe ti ta ba wanyiwanyi ate ba chim baai siaka ale pagra ate ba chim bunyi ale Kirisitawa la a jam Naawen jigi. ²⁹ M le nye dii ate m бага nye nyaku de la ale, m kasim a tom kama ale a nam a

pa pagrim kpiem buui ate Kirisitawa a te mu la a tom.

2

¹ Ni basi ate m weeni sak ni mi ale tom nna yegayega a te nama ale nuru baai me ale bo Laodisia la ale baai meena ale kan seba mi dek la. ² Mi a weeni nyaku de a sak ni kama ayen ku denṣi ba kpa ate ba jam jigi yen ale yaalika. Dila dan nye, wensie miṅchakka le basi ate ni sum seba nyaku de chak nalimnyiini. Nyaku de abe dan nye, ba le seba Naawen wasusugini ale ka dii la. Wasusugini de abe ale Kirisitawa dek. ³ Wala ale saafiik kaai ale бага a lagi Naawen Yammu ale wa seba chakka ale sugi juijui la ate ti a nya.

⁴ M be a weeni ni kama yogla ayen, ni kan basi ate waai a бага pa wie ḡaai ale kan daa wensie la a paasi ni. Na dan poom a nye ase wamaṅsa la, ni kan siagi.

⁵ Alege boan nyiṅṅa, m karo ale ni, alege m boro ale ni kama Naawen Chiika nyiṅ. M sui be peenti ka nna yegayega ate m nya ni kasim chiib zaani nalimnyiini dii ale ni siaka ale Kirisitawa la.

⁶ Ase ni ale siak a te Yeezu Kirisita ayen wa ka ni Nyono la, ni be kasim chim bunyi ale wa. ⁷ Ni basi ate ni nina muni ale wa, ni pa ni nyeboka meena a te wa, abe ni basi ate ni siaka ale wa a pagra ase ba ale jam sak ni dii la. Ni abe kasim a te wa jiam me.

⁸ Ni be kpesi ni dek ate waai a kan pa nuru biik pimpaasima yammu buui ale nyini nuruba jigi ale tenzuk ale wenyamazuk chichirisa jigi la ate ni chim yom. Ni pa yam buui nyiini ale nyini Kirisitawa jigi la. ⁹ Wie ḡaai meena ale ta wari a nye ale Naawen la, a bo ka Kirisitawa ale wa ale ka nurubiik la jigi. ¹⁰ Ni be ta nyuvuri kama nalimnyiini ni le chim bunyiwa ale wa la nyiṅ. Wa ta pagrim ka nna yegayega a gaam chichirisa meena ale pagra la.

¹¹ Nama ale Kirisitawa ale ka bunyi la, ku a nye ase nama gebi ni yuaṅa kama la. Daa ayen ka nuru bisa ale a gebi ba yuaṅa dii la, alege ka Kirisitawa dek ale gebi ni yuaṅa. Gebika de a sak kama ayen Kirisitawa vari ni a ta nyini beemu

de buui ale ka tama dek biem la po a basi. ¹² Boan nyinḡa, diipo ate ni tuesi soka la, ku a nye ase ba maa gu nama me ale Yeezu Kirisita kama la. Ku be ḡman a nye ase ni ḡman maa yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita la. Be ka ni siaka ale Naawen pagrimu ale soa dii la ate wa nak wa yiti kum po la. ¹³ Dila po dila po, ni ale jam kan ta siak la, ku jam a nye ase ni kpi kama la ni wabaatḡa nyinḡ ale ni ale jam kan daa Juuba a ta Moosis Sinsanḡa la nyinḡ. Alege yogyogla de, Naawen yaa ta ni jam ka Kirisita jigi a te ni vum. Naawen vonḡ ti meena wabaatḡa a te ti kama. ¹⁴ Ti waba tii meena ale ḡmarisi doa ale ḡa sinsanḡa meena la, Kirisitawa ko ḡa meena a basi kama a pa ḡa kpi maḡ Kirisitawa kummu jabarimu nyinḡ. ¹⁵ Jabarimu de zuk ale Kirisitawa basi ate chichirisa pagrim ale kpage pagrimu a chim koa yaase kinla nyinḡ, a yaa basi ate waai meena nya ba chivie a sak ase wa ale ta pagrim.

¹⁶ Dila nyinḡ, ni kan basi ate nuru a te sinsanḡa a magsi chaab ale jaab buui ate ni le de yaase ni nyu, yaase da ḡaai ale welema ale ḡaai ale kan welema yaase chipaalika Tigini yaase wari a magsi chaaba ale Vuusum Danni. ¹⁷ Nyanḡa de meena ka chum da dii dai wie yisinta. Wensie wienḡa bo ka Kirisitawa jigi. ¹⁸ Ni kan basi ate nuru waai nya ni nueri a weeni ayen wa ta pagrim a baga a nya wie ase goadaasima la alege nama kan nya ḡa. Ni kan basi me ate waai ale a velim ayen wa a zaab wa dek kama la, ale waai me ale a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloma la, ni kan basi ate nuru wala choa a nya ni nueri ale wienḡa de chaaba. Boan nyinḡa, nuru wala choa a kasim sueri ale ka kanjanta ale wa dek popola. ¹⁹ Wala choa abe pa Kirisitawa waai ale soa nyinḡa meena a nya la a basi kama. Kirisitawa ale soa Kirisita bisanḡa ale a nye ase wa nyinḡa la meena a nya ate ka a chim nalimnyiini ale ka kunanḡa ale kobanḡa ate ḡa a chim ase Naawen ale a yaali ayen nyinḡa a chim dii la.

²⁰ Nama ale Kirisitawa a maa chaab kpi kama. Dila nyinḡ la, chichiri sii meena ale soa tenḡuk de ale wenḡmazuk de meena

an ḡman soa ni. Be ka boan ale ḡman soa ate ni boka a nye ase baai ate Kirisitawa an soa tenḡka de zuk la? Ka boa le soa ate ni diem siak a te sinsak ḡaai chaab ale a weeni ayen, ²¹ “Kan ta jaamu de” yaase “Kan lam jaamu de a nya” yaase “Kan tiri jaamu de yaase nwala”? ²² Sinsanḡa de chaab a biisi a magsi chaab ale ka jaab buuri meena wuu ate fi dan ga pa wa tom tuini, wa ḡman ka kiri dii la. Nala meena ka nuru biik dek ale dueni wa sinsanḡa a sak ḡa. ²³ Sinsanḡa ḡala chaab a nye ase ka ba yam buui ate ba tara a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloba abe ba a paasi ba dek ayen ba a zaab ka ba dek. Sinsanḡa ḡala maari a basi kama ate nuruba a namsi ba nyinḡa nalimnyiini. Nḡ an baga a nye ate fi a fe fi nyinḡa ate fi kan tom wabiowa.

3

¹ Ni yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita. Dila nyinḡ la, ni basi ate ni popola bo ale ḡanta baai nyiini ale bo wenḡmazuk la. Dula jigini ale Kirisitawa kala Naawen jigi juga genḡ. ² Dila nyinḡ ku a fe kama ayen ni pa ni popola meena a basi dula jigini, ni kan pa ḡa a basi tenḡuk de. ³ Dii nyinḡ la, nama ale Kirisitawa a maa ka chaab a kpi ate ni nyuvoonḡa a yaa bo wa jigi Naawen jigi. ⁴ Ni vummu dek abe ale Kirisitawa. Wa be dan pilim ḡman jam, nama me le pilim ḡman jam kama ale wa a maa nya zula ḡaai ate wa me le nya la.

⁵ Yogyogla de, ku be a fe kama ayen ni basi ate tenḡuk de wie ḡaai ale bo ni nyinḡanḡa po a soa ni la, a kpi. Wie ḡala chaama ate mi a weeni la ale, nipok yonta bobigoom, danḡa tuima, nipok yaalik, wabaata yaalika nyeka wie ale butuom. Butuom nyam a nye ase ka bogluta kaabka la ase ba nin yaali ba ḡantanḡa a gaam Naawen. ⁶ Wienḡa de chaab nyinḡ ate Naawen le ta supuurim ale baai meena ale kan a zuli wa noai la. ⁷ Dila po dila powa, nama dek kasim jam va ka nyanḡa de chaab a ate ḡa jam soa ni.

⁸ Alege yogyogla de, ku a fe kama ayen ni pa nyanḡa de meena a basi. Wie ḡala chaab ase, supuurim, chaab kisika venta biisa, ale bibuloarisa meena wuu a kan

nyini ni noa po a nyini. ⁹ Ni kan a velim a te chaaba dii nyin la, ni yuk ni nyekpakka a basi kama ¹⁰ ale ge yaa pa nyepaalik a tara. Nyin paalika de ate Naawen nye la, ale wa kasim ta a nye daa meena ate ka kan kpanjimu. Wa a nye dila kama ate ka a neensi wa dek ayen wa basi ate ni seba wa nalimnyiini a chak. ¹¹ Dila nyin la, waai ale kan daa Juu ale waai me ale ka Juu, ku daa togatoga, waai ale gebi wa yuari ale waai ale kan gebiya, ba ka bunyi, nicham ale baai ale bo goai po ale yom, ale baai ale kan daa yom, bala meena Kirisitawa soa kama. Wa be bo ale ba meena kama.

¹² Ni ka Naawen nuruba. Wa ta yaalika ale ni kama a yaa lueri ni a te wa dek. Dila nyin, ku a fe kama ayen ni pa jirim ale zula ale zaab m dek ale nmamnmam nyeka ale chichiiba ase gatta la a jo. ¹³ Ni ta jirim ale sudunni ale vonteka ale chaab diipo meena wuu ase ni wanyi a nin nye wari a kaasi wa choa. Ku a fe kama ayen ni a von a te chaab ase Nyonowa ale von a te ni dii la. ¹⁴ Nyaṅa de meena zuk, ni pa yaalika a vi du. Dii nyin la, yaalika ale a yik wie meena a niak chaab. ¹⁵ Suyogini dii ate Kirisitawa a te ni la, dila ale di maari ni ale wie ṅaai meena ate ni ta a poli ayen ni nye la. Boan nyinṅa, ka suyogini de choawa ate Naawen wi ni a pa nyo jigi yen ayen ni a nye ase ni ka nyin yen la. Abe ni a nye Wein jiam. ¹⁶ Ku a fe kama ayen Kirisitawa tuntomika ale ka masimu meena a bo ni suniima. Ni pa yam a sak chaab abe ni a kaam chaab. Ni pai Naawen wanni a yi yiila, ni a yi yi ṅaai ale a pak Yeezu la ale yi ṅaai ate Naawen Chiika a te ni ale ni suniima a nye Naawen jiam. ¹⁷ Wie meena ate ni a nye yaase ni a biisi, ni pa Nyonowa Yeezu yonni a nye ase ni ale pa wa yonni a nye Naawen ti Kowa jiam dii la.

¹⁸ Pooba, ku a fe kama ayen, ase Kirisita bisa la, ni a te ni choroma zula nalimnyiini.

¹⁹ Choroba, nama me ku a fe kama ayen ni a yaali ni pooma abe ni kan biisi ba a kaasi.

²⁰ Bisa, ku ka Kirisita bisa tuini ate ni kasim a zuli ni nyamma, dii nyin la, dila a te Naawen ka popeantik.

²¹ Nyamma, ni kan a nye ate ni bisanja sue a puuri. Ni dan a nye dila ba a jok ka nyinbiiri wie nyeka po.

²² Yomma, nama me a te baai ale soa ni la zula wie meena po. Ku daa ka ba ale a nya ni ase ni nin boro a tom tuini ayen ba ale a nya ni la abe ni tom ate ba yaali ni, alege ni a tom ale ni suniima meena dii nyin la, ni ale a te Nyonowa zula la nyin. ²³ Dii meena ate ni a tom la, ni a tom ale ni suniima meena ase ni a tom a te ka Nyonowa la alege daa nuruba. ²⁴ Ni a teeri Nyonowa a le wa pa tutuna ṅaai a te wa nuruma la, ṅala degadega ate wa le pa te nama me. Dii nyin la, Kirisitawa sum ale ni Nyonowa ate ni tom a te. ²⁵ Wakaasima nyeero meena, le nya wa tutuna kama a magsi chaab ale wie ṅaai meena ate wa nye la. Dii nyin la, Naawen pa ka buusa yena a bo waai meena.

4

¹ Yomma nyamma, ku a fe kama ayen ni ta nyemagsika ale wensie dii meena ate ni a nye ni yomma jigi la. Nama me abe a teeri ayen ni ta Nyonow me kama wenyamazuk.

² M ṅman diem weeni a sak ni kama ayen, ni kan basi Naawen puusika, abe ni kpesi ni dek ale ni puusaṅa, a nye Naawen jiam. ³ Ni maa puusi a te tama me ayen Naawen le te ti siuk nalun ate ti baga a sak nuruba we tuntomika kaai ale a biisi a magsi chaab ale Kirisitawa waai me ale chim wasusugi a te nuruba la. Boan nyinṅa, ka sinsanṅa de nyin abe ale soa ate mi bo likka dok nna la. ⁴ Ni maa puusi a te mu ayen Naawen maari ate m mooli wa wanni ate ku ṅmasi lagri a sak ba. Dii nyin la, ku magsi ka m nye dila.

⁵ Dii meena wuu ate ni a nye ale baai ale kan daa Kirisita bisa jigi la, ni a nye ale yam. Ni dan ga nya siuk diipo meena, ni nyiem a kpabi nwulinwuli ate ni nye wari dii ate ni a yaali ayen ni nye la. ⁶ Ni

basi ate ni biik masa, abe ni seba ni nyiem ale ni a tulisi nuruba dii la.

⁷ Ti deƙ suoku Tikikus, waai, ale ta wensie tuima meena po a maa tom a te Nyɔɔwa la, wala le weeni ni dii meena ale boro la magsi chaab ale mi ⁸ ka dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni a sak ni tama me ale bo dela a nye dii la ate ku te ni popeentik. ⁹ Ti deƙ suok maŋka Onesimos waai ale ka nama po wanyi a ta siaka nna yegayega la a maa va Tikikus cheena kama. Bala ale maa chaab a weeni ni dii meena ale a nye dela la.

¹⁰ Arisitaakus waai ale bo likka dɔk ale mi la, a puusi ni. Banabas suoku Maak me a puusi ni. (Mi a poli ayen m poom liŋ weeni ni ayen dai dii dai Maak a dan jam ni jigi, ni tuesi wa nalimnyiini.) ¹¹ Josua waai yoi di choawa ale Jasitus la, a puusi ni. Nuruma de batawa, Arisitaakus, Maak, ale Josua nyiini ale Juuba a va Kirisitawa siuku a maari a tom Naawen naamu tuimaŋa. Ba be kasim a maari mu ka nna yegayega.

¹² Nuru wanyi ale ŋman chim ni po wanyi wa yoi ale Epafiras. Wa ka Yeezu Kirisita tomteero po wanyi. Wa kasim a puusi Naawen daa meena a te ni kama, ayen wa maari ni ate ni ŋmasi zaani nalimnyiini ale ni siaka a chim Kirisita bisa baai ale pak ale ba siaka a sum chim Kirisita bisa a tom Naawen ale a yaali dii la. ¹³ Mi deƙ pa nina maa nya wa tuimaŋa ate wa tom nalimnyiini dii Laodisia ale Erapolis teŋsaŋa po la kama.

¹⁴ Ti dɔgtawa Luuk ale Diimas ma chaab a puusi ni.

¹⁵ Puusi ti suaataŋa ale bo Laodisia la, nalimnyiini a te mu. Mi a puusi Nimfa ale Kirisita bisaŋa ale a nye tuka wa yenni po la nalimnyiini. ¹⁶ Ni dan karim gbaŋka nueri, ni pii nyiŋ ate ni basi ate Kirisita bisaŋa ale bo Laodisia la maa wom ka wienja. Fi dan nye dila me, tuesi gbaŋ kaai ate Laodisia demma me le te fu la a karim. ¹⁷ Abe fi weeni Akipus me ayen mi weeni wa ayen, “Seba chak ate fi nueri tuin dii ate Nyɔɔwa te fu ayen fi tom la a nueri.”

¹⁸ Ni a teeri choarimaŋa ate ba pa bobi mu la wie. Mi Pool deƙ ale pa m nisima a ŋmarisi wienja de ayen, Pool a puusi ni.

M be ŋman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni.

Gbaŋ Kaai Ate Pɔɔl A Liŋ A Nmarisi A Te TESALONIKA DEMMA La

¹ Mi, Pɔɔl, ale Silas ale Timoti ale a nmarisi gbaŋka de a puusi nama baai ale a va Yeezu ŋaan Tesalonika teŋka po la. Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale ti Kowa Naawen ale soa ni.

Bala ale ba a niak ni abe ba basi ate ni boro ale suyɔgini.

² Ti a te ti Kowa Naawen jiam ale a puusi a te wa kama daa meena nama nyiŋ, ³ ale a weeni a sak wa ni ale a tom wa tuimaŋa ale nin muna dii la, dii nyiŋ la, ni ta ka siaka ale yaalika ale wa nna yegayega. Ni ta yiila kama me ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale a va wa. Yiilaŋa de abe basi kama ate ni va wa ale chichiiba. ⁴ Ti suaata, ti seba ayen Naawen a yaali ni kama, ate wa lueri ni a te wa dek dii nyiŋ la, ⁵ ti ale liŋ a sak ni Naawen wamaŋsaŋa la, ku jam daa tama dek noa po wie nyiini ate ti weeni sak ni. Naawen Chiika ale pa pagrim a nyo ŋa po. Dila ale soa ate ni wanyi me la a jam ka chichama ale ŋa. Ni jam nya ti ale boro ale ni dii la kama nama nyiŋ, ⁶ ate ni tomsi tama ale ti Nyɔnɔwa. Nuruba jam basi kama ate ni jam a nam nna yegayega dii nyiŋ la, ni ale jam siak a te Naawen wamaŋsaŋa la. Alege Naawen Chiika a jam basi ate ni sue a peenti ka yegayega. ⁷ Dila abe ale soa ayen nama ale a va Yeezu dii la, ku magsi ka baai ale jam bo teŋ sii ate ba a wi ayen Masidoniya ale Akaaya ate ba ta siaka ale Yeezu la, a va nama ale a va wa dii la. ⁸ Ni ale jam ta Yeezu wamaŋsaŋa a cheŋ ga weeni sak ba wa wie la, baai meena ale jam bo dula jigini ale jigi meena la, a wom ni wie kama ni ale jam siak a te Naawen dii la. Ti be kan ŋman a yaali ayen ti weeni ni wari a sak nuruba ⁹ dii nyiŋ la, ba dek a weeni sak ti kama ayen ti ale jam ni jigi la, ni jam tuesi ti kama ale wom ti wienja ale basi bogta kaabka ale a va Naawen waai ale ka wensie nyɔnɔ ale kasim boro taam wuu

la, ¹⁰ ale a tom wa tuimaŋa ale a limsi wa biika Yeezu waai le wa basi wennyamazuk abe wa ŋman pilim jam teŋzuk la. Ka Naawen ale jam nye ate wa yiri kum po. Wa ka waai ale a vari ti a basi Naawen le za wa te nuruba waalika la po.

2

¹⁻² Ti suaata nama dek seba ayen dii po ate ti jam cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Filipai la, teŋka de nuruma a jam a nye ti ka biem ale ge jam a le ti me. Ti ale jam Tesalonika teŋka po la, ni nuruma me a jam nye ti ka dila degadega alege Naawen jam denŋi ka ti kpa ate ti jam бага a sak ni wa wamaŋsaŋa. Nama dek abe seba kama ayen ti an jam sak ni ka kinla nyiŋŋa. ³ Wamaŋsaŋa ŋaai ate tama a jam saalim ni ayen ni wom ŋa la, ŋa meena a jam ka wensie. Ti popolaŋa me a jam ka popola maŋsa. Ti be kan jam a yaali ayen ti paasi ni kama. ⁴ Alege ti jam a biisi ka wie ŋaai ate Naawen a jam a yaali ayen ti biisi la, dii nyiŋ la, wa dek seba ti chak kama ate wa yaa te ti siuk ayen ti a sak nuruba wa wamaŋsaŋa. Dila nyiŋ la ti kan yaali ayen ti biisi ate nuruba supeentik alege ti a yaali ayen ka Naawen supeentik. Wala dek ale seba ti popola ale ka dii la. ⁵ Nama dek seba ti ale jam sak ni dii la kama. Ti an jam a biisi ka ti noa po nyiini a paasi ni ayen ni yaali ti. Tama kan paasi nuruba ayen ti nya ŋanta. Naawen ale ti seero wienja de po. ⁶ Ti an jam a yaali pimpauk ni jigi ya, yaase nuruba ba chaab jigiya. ⁷ Ti dan jam a yaali ayen ti nye pagrim ni jigi a nya ŋanta, ti te jam бага a nye dila kama, dii nyiŋ la, ti ka Kirisita tuimtomdoba. Alege ti ale jam bo ale ni la, ti jam a nya ka ti dek zuk ale jaab buuri meena ale ge jam ta ni ale jirim ase nipok ale a nya wa bisa zuk ale jirim dii la. ⁸ Dii nyiŋ la, ti jam mariŋ ni ka nna yegayega. Ku jam daa Naawen wamaŋsaŋa nyiini ate ti jam a yaali ayen ti pa sak ni. Ti jam poom a yaali me ayen ka ti pa ti dek nyuvoorŋa a te ni. Ni jam bo ti suniima po ka nna yegayega. ⁹ Ti suaata, ni бага a teeri ti ale jam a tom yok ale kantueŋ dii ate ti ga jiak la, ti jam a nye dila ayen ka ti jam бага a sak ni

Naawen wamaɗsaɗa ate ti kan jam daani ni ale ɗandiinta yaase jaabjaabɔa.

¹⁰ Nama ale Naawen ale tama seeroba ayen, ti ale jam boro ale ni la, ti an jam nyɛ ni wari wariya ayen ni baga nya ti kaasunɔa. ¹¹ Ti jam a nya ni zuk kama wanyiwanyi ase bimbaansa koba ale a nya ba bisa zuk dii la. ¹² Ti jam te ni ka nyinbiiri ale denɗi ni kpa ale maa weeni ayen ni a tom tuim ɗaai le ɗa peenti Naawen sui la. Wa wi ni kama ayen ni jam jo wa naamu ale wa nyagsika yegayegaka po.

¹³ Daa meena tama me a nyɛ ka Naawen jiam dii nyin la, ti ale jam ni jigi a weeni Naawen wamaɗsaɗa a sak ni la, ni jam wom ɗa kama ale siak ayen ɗa daa nuruba wie, ɗa ka Naawen dek wie. Ku be sum chim ka wensie ayen ɗa ka Naawen dek wie. Wa be pa wa wienɗa a te ka nama baai ale ta siaka ale wa la ayen ɗa a tom ni nyeboka meena po. ¹⁴⁻¹⁵ Ti suaata, wie ɗaai ale nyɛ Naawen ale Yeezu Kirisita ɗaanviirima jigi baai ale bo ten kaai ate ba a wi ayen Judia la, ɗala degadega ale nyɛ nama me jigi dula. Nama dek nuruba ale jam daani ni nna yegayega ase Juuma ale jam daani Yeezu ɗaanviirima Judia tenka po la. Juuma lin jam ko ka Naawen biisiteerɔma ale ge yaa ko ti Nyɔnɔwa Yeezu. Ba gela jam basi kama ate ti nya ninam nna yegayega ale vi ti a yiaɗ ti a basi. Nuruma de an peenti Naawen suiya. Ba ka nuru meena dachaasa ¹⁶ dii nyin la, tama jam a yaali kama ayen ti sak baai ale kan daa Juuma la Naawen wamaɗsaɗa ate Naawen vari ba ba tuimbaataɗa po a basi, alege Juuma a jam pii ka nyin a kasim a daani ti ayen ti basi ti sinsanɗa. Ba ale a zeri nna la, ba ɗmasi a tom ka tuimbaata yegayega a gum ba ale lin tom tuim ba tii la po. Alege yogyɔgla, Naawen me sui ale a puuri ale ba.

¹⁷ Ku ale jam a fe ayen ti basi chaab togatoga la, ti sue a jam kaasi ka nna yegayega. Ku be beni maga kama alege ti an diem baga a ɗman nya chaaba. Alege ti diem a poli ni wie kama. Ni kasim bo ka ti suniima po, ate ti yaa pii nyin yegayega ayen ti ɗman jam a nya ni. ¹⁸ Ku jam daa

bunyi ate mi Pool, a jam pii nyin ayen m ɗman jam nya ni, ku jam paari ka dii choa alege, ka Sitaana ale jam lik siuk ate ti an jam baga a jamya. ¹⁹⁻²⁰ Ku meena wuu ka nama nyin, daa nuru yonta nyinɗa ate ti a yaali ayen ti jamu. Ti ta yiila kama ayen ti Nyɔnɔwa dan ɗman pilim jam ti le ta ka kanjanta, ale supeentik abe ti a kuulim ayen ti ka nak deeroba ti Nyɔnɔwa Yeezu nin nama nyin.

3

¹ Dila powa ti jam limsi kama a jiaɗ alege ti an jam wom ni wariya. Dila nyin la, ti dek jam poom gomsɗi kama ayen ti wari ten kaai ate ba a wi ayen Atens la, ² ale ge yaa tom ti suoku Timoti ayen wa jam ni jigi. Mi ale wa maa chaab a tom ka Naawen tuimaɗa ale a weeni a sak nuruba Naawen wamaɗsaɗa ɗaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie la. Ti tom Timoti ayen ka wa jam denɗi ni kpa abe wa a maari ni ate ni ta siaka nalimnyiini ale Yeezu, abe ³ ni kan pa ni ɗaan a te Naawen siuku vaka nuruba ale a daani ni la nyinɗa. Nama dek seba ayen ku a fe kama ayen baai ale a va Naawen siuku la a nam. ⁴ Tama ale jam bo ale ni la, ti lin jam weeni ni kama ayen Naawen le te nuruba siuk ate ba basi ate ni nya ninam. Dila sum nyɛ kama ase ti ale poom jam a weeni ni dii la. ⁵ Ku ale jam a daani mi nna yegayega nama nyin la, m jam tom ka Timoti ayen wa jam nya ase ni ka se, ase ni diem ta siaka ale Yeezu yaase ni ka. M jam ze ku ale ka dii la, ase da dii dai Velinvendika a nyɛ ni a nya ate ni va wa noai ale ge basi ate ti tuimaɗa de meena kaasi ale ka kiriya.

⁶ Timoti be jam ni jigi kama ale ɗman pilim jam tama jigi. Wa ale ta wapaali ɗaai a jam weeni sak ti la, ɗa masa te ti kama. Wa jam weeni sak ti ni ale ta siaka ale Yeezu dii ale a yaali nuruba me la. Wa weeni sak ti ni ale diem a teeri ti wie dii ale a yaali me ayen ni nya ti ase tama ale a yaali ayen ti nya nama me dii la. ⁷ Ti suaata, ti diem bo ka daanika ale ninam po, alege ni ale ta siaka dii la a te ti ka nyinbiiri ate tama me a tom. ⁸ Ni ale ɗmasi zaani ale ni

siaka ale ti Nyɔnɔwa nalimnyiini dii la te ti ka nyinɔpagra ale nyuvuri. ⁹ Yɔgyɔgla de ti ze ti le ti nye Naawen jiam dii la, dii nyin la ti dan biisi ni wari ale wa, ti sue a kasim a peenti kama daa meena. ¹⁰ Yok ale kantuen meena ti a puusi a te ka Naawen ale ti suniima meena ayen wa maari ate ti nman jam nya ni, ate ti nman sak ni a gum du ase ti ale lin jam sak ni Yeezu vaka dii la.

¹¹ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu a dan te ti siuk ti le jam ni jigi. ¹² Ti Nyɔnɔwa le maari ni ate ni ta yaalika a zuak nna yegayega ale chaab ale nuru meena ase tama ale a yaali nama dii la. ¹³ Ni dan a yaali chaab dila, ti Nyɔnɔwa Yeezu le maari ni ate wa ale wa sabiiloma meena a dan jam, ni le бага a zaani ti Kowa Naawen nin ale sunum welensa, ate wa kan nya kaasun ni jigiya.

4

¹ Ti suaata, tama jam sak ni ni le ni nye dii a va Naawen ate wa sui peenti la kama. Ni be kasim va ka dila. Alege ti a saalim ni ti Nyɔnɔwa Yeezu yoi nyin ayen ni kasim nman a va wa dila nalimnyiini a gum du. ²⁻³ Nama бага teeri ti ale jam pa ti Nyɔnɔwa Yeezu pagrimu a sak ni dii la? Nama dek seba Naawen ale a yaali dii la kama. Wa a yaali kama ayen ni pa ni dek meena nalimnyiini a te wa abe ni basi nipooba yaalika ale nidɔaba yaalika. ⁴ Ku a fe kama ayen nama nidɔama a seba nye magsi kaai ate ni le nye a ta nipok ate ni nyeka a peenti Naawen sui abe ka peenti nuruba sue me la. ⁵ Ni kan a yaali nipooba kinla nyin ase baai ale kan seba Naawen la. ⁶ M le a weeni dii a magsi chaab ale nidɔa ale wa a nye nipok jigi dii la, waai kan nye wari a kaasi Kirisita biik choa suiya, a yaase wa nya wa nueri. Dii nyin la, ase ti ale poom a lin weeni ni dii la, ayen waai dan kan a nye nipok a magsi a yaase wa a nye wie a kaasi wa Kirisita biik choa sui, Naawen le jam te bala chaab ka waalika. ⁷ Naawen an lueri ti ayen ka ti a tom tuimbaatan de chaaba, ale ge wa lueri ti kama ayen ti chim nuru welensa. ⁸ Dila nyin la, waai ale a zeri ti sinsan de la, wa kan zeri ka nuruba ale a sak dii

la, alege wa a zeri ka Naawen waai ale pa wa Chiika a te ni la.

⁹ Ku an magsi ayen m nman nmarisi te ni a weeni ni le ni nye dii a ta yaalika ale chaab la, dii nyin la, Naawen a lin jam sak ni nna kama. ¹⁰ Ti seba ayen ni a yaali Yeezu njanviirima baai meena ale bo Masidoniya tenka po la, alege ti a saalim ni kama ayen ni a nye dila nalimnyiini a gum du, ¹¹ abe ni nye ni popola ate ni boro nna chim. Ni kan pa ni dek a nyo ni vaanchaab wie po. Ni a de ni dek nyin wulum nandiinta me ase ti ale lin jam sak ni dii la. ¹² Ni dan a va nyeka de, baai ale kan ta siaka ale Yeezu la, le te ni zula, ate ni kan nman a nya nuruba ayen ba te ni nanta.

¹³ Ti suaata, ti a yaali ayen ka ni seba ku wensien a magsi chaab ale baai ale kpi la, ate ni popola a kan kaasi ase baai ale kan ta yiila Yeezu jigi la. ¹⁴ Tama abe ta yiila kama boan nyin, ti ale ta siaka ayen Yeezu kpi kama ale nman yiri kum po la. Dila degadega ate Naawen le nye ate baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la, a yiri kum po ate ba maa chaab a boro ale Yeezu.

¹⁵ Ti a sak ni ka ti Nyɔnɔwa ale sak ti dii la. Da yen po, ti Nyɔnɔwa le nman pilim jam. Wa dan jam, tama baai, ale vua la, ku a fe kama ayen ti kan de baai ale kpi la nin. ¹⁶ Da dila dann, nuruba le wom ti Nyɔnɔwa lueluku ale Naawen sabiiloma kpagini lueluku ale Naawen damunika peerika ate ti Nyɔnɔwa dek nyini wennmazuk a sin cheena ate baai ale jam ta siaka ale wa alege kpi la, a yiri kum po. ¹⁷ Wa yaa le deri tigi tama baai ale tali a vua la, ate tama yaa yiri a jueli chinmaan po a tu ti Nyɔnɔwa dula. Ti le kasim bo ka wa jigi taam wuu. ¹⁸ Ni a weeni waman san de a sak chaab ate ku te ni nyinbiiri.

5

¹ Ti suaata, ku an magsi ayen ti nmarisi a weeni ni diipo ate wien de meena le nye la, ² dii nyin la, nama dek seba chak kama ayen dai dii ate ti Nyɔnɔwa le nman pilim jam la, ku le nye ase ka zue ale a jam yok dii la. ³ Da dila dann nuruba le weeni

ayen nyinjogsa ale jaab buuri meena a magsi kama, ate ba kan chali yogsum ale jaabjaaboa alege, kaasun le deri jam cha ba kama nna yegayega. Danni le deri jam kama ase nipok puuk nyonon ale kan seba diipo ate puuka le dom la. Ba wanyi me la a kan nyini kaasunku de po a nyini. ⁴ Alege nama ti suaataja a seba Yeezu a le wa nman pilim jam la kama, dila ale soa ate ku kan cha ni ase zue jamka ale a cha ni dii la. ⁵⁻⁶ Dii nyinj la, tama meena ka daa legi po, ti bo ka kantuen po. Dila nyinj la, ku an magsi ayen ti dua a goa ase baai ale kan seba Yeezu ate ba dua a goa dii la. Ni basi ate ti yiri wenzuk a zaani abe ti kan a diini. ⁷ Dii nyinj la, tama meena ka legi po, ti bo ka kantuen po. Nuru baai ale a goa la, a goa ka yok, baai me ale a nyu daam a buk la, a nyu a buk ka yok. ⁸ Alege tama ka nuru baai ale a tom ti tuimaaja kantuen la. Dila nyinj la, ni basi ate ti yik ti dek. Ase soji ale a gomsu wa dek a chej kpalin po dii la, ku a fe kama ayen ti gomsu ti dek ale siaka nalimnyiini ale yaalika, abe ti ta yiila ayen Naawen le vari ti a basi. ⁹ Naawen an lueri ti ayen ka wa bu buusa a mini ti, alege wa lueri ti kama ayen wa vari ti nalimnyiini ti tuimbaata po a basi. Wa va ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyinj ayen wa nye dila a te ti. ¹⁰ Yeezu kpi ka tama nyinj, ayen wa dan nman pilim jam, tama meena baai ale diem vua la, yaase baai ale kpi la, tama ale bala meena le ta ka nyuvuri a bo ale wa. ¹¹ Nnala nyinj ni be a te chaab nyinbiiri abe ni a maari chaab ate ni siaka a pagra ase ni ale a nye dii pooma la.

¹² Ti suaata, ti a saalim ni ayen ni a zuli nuru baai ate ti Nyonowa a lueri ayen ba chim ni kpaga a tom nalimnyiini a te ni abe ba a kaam ni la. ¹³ Ni a te ba zula yegayega abe ni a yaali ba tuimaaja ate ba a tom la nyinj. Ni ta noayen ale chaab me.

¹⁴ Ti suaata, ti a weeni ni kama ayen ni kaam nyinjworuk nyamma, abe ni a te baai ale a chali yogsum la nyinbiiri, abe ni a maari baai siaka ale kan soa dii la, abe ni ta chichiiba ale nuru meena. ¹⁵ Ni wanyi me la kan tom tuimbaata a tuni tuimbaata. Ni pii nyinj ate ni kasim a

tom tuimmaaja nyiini a te chaab ale nuru meena.

¹⁶ Ni ta supeentik daa meena, ¹⁷ abe ni a puusi a te Naawen daa meena, ¹⁸ abe ni a te Naawen jiam wari buuri meena ale a nye ni la. Dii nyinj la Naawen a pa nama ale Yeezu a gum ka chaab, dila abe ale soa ate Naawen a yaali ayen ni a nye dila.

¹⁹ Ni kan a kasi Naawen Chiika tuimaaja. ²⁰ Ase da dii a boro kama ate Naawen le pa nuru wanyi a biisi ale ni. Dila abe dan nye, ni kan deri a zeri nuruwa ale biisi dii la. ²¹ Ni poli na nya ase na sum nyini ka Naawen jigi ya. Ni nmasi va naai ale ka wensie la, ²² abe ni zeri naai ale a basi ate ni a tom tuimbaata meena wuu la.

²³ Mi a puusi a te ka Naawen waai ale a basi ate ti a boro ale suyogini la, ayen wa le basi ate ni chim nuru welensa nalimnyiini wie meena po, abe wa nya ni chiisaaja ale ni nyinsaaja zuk ate ni kan ta kaasunja diipo ate ti Nyonowa Yeezu Kirisita a nman pilim cheena la. ²⁴ Naawen waai ale wi ni ayen ni jam wa jigi la, le nye dii ate mi a juisi wa la a te ni dii nyinj la, wa ka wensie nyonon.

²⁵ Ti suaata, ni a puusi Naawen a te ti meena,

²⁶ abe ni puusi ti suaataja meena nalimnyiini.

²⁷ Mi, Pool ta ka ti Nyonowa pagrimu ate mi a weeni ni ayen ni karim gbanjka de a sak Yeezu naanjviirima meena baai ale bo dula la.

²⁸ Ti Nyonowa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A N̄marisi A Saa Siyewa A Te TESALONIKA DEMMA La

¹ Mi, Pɔɔl ale Silas ale Timoti ale a n̄marisi gban̄ka de a puusi nama baai ale a va Yeezu Tesalonika ten̄ka po la. Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale soa ni. ² Bala ale ba a niak ni abe ba basi ate ni boro ale suyɔgini.

³ Ti suaata, daa meena ku a fe kama ayen ti a te Naawen jiam ni nyin̄. Ku be magsi kama ayen ti a nye dila, dii nyin̄ la ni siaka a kasim a zuak ka nna yegayega ate ni yaalika ale chaab me a zuak nna yegayega. ⁴ Dila ale soa ate ti a weeni Yeezu n̄aan̄viirima jigi meena ate ti a cheŋ la ayen ti ta kanjanta ale ni kama. Dii nyin̄ la nuruba nye kama ate ni a nya ninam nna yegayega alege ni diem yik ni dek kama a ta siaka nalimnyiini ale Naawen.

⁵ Wien̄a de meena a sak kama ayen Naawen buusaŋa ka wensie buusa. Ni be ale yik ni dek nalimnyiini ni ninammu po dii la, Naawen le weeni kama ayen ni yaa magsi wa naam buui nyin̄ ate nuruba basi ate ni a nam la po joka kama. ⁶⁻⁷ Naawen wensie buusaŋa ale nna. Ti Nyɔnɔwa Yeezu le nyini wen̄mazuk Naawen jigi a siŋ a pa wa dek a sak nuruba. Dila po wa Naawen yaa le basi ate ni namka ale tama namka a nueri ate ti nya vuusum. Wa le pa waalika a te nuru baai ale jam soa ate ni a namu la. Wa ale wa sabiilo pagroma ale maa chaab ⁸ a jam ale bolim̄jiak. Nyaku de a dan nye Naawen yaa le basi ate baai ale a zeri Naawen ale kan va wa wamaŋsaŋa n̄aai ale a biisi ti Nyɔnɔwa Yeezu wie la, a nya waalika. ⁹ Naawen le yeeri ba wa boka jigini ale wa zuli pagrika jigini ate ba nya ninam buui ale kan ta kpeglimka la. ¹⁰ Wien̄a de le nye ka da dii danni ate ti Nyɔnɔwa ayen wa n̄man pilim jam la. Baai meena ate wa lueri ate ba ta siaka ale wa la, le te wa ka zula nna yegayega abe ba nya wa ase nuru kperikaliik la. Nama me le jam bo ka ba

po a te wa zula dii nyin̄ la, ni ta siaka ale Naawen wamaŋsa n̄aai ate ti jam sak ni la kama.

¹¹ Dila ale soa ate daa meena ti a puusi Naawen ayen wa gomsɔ ni a magsi nye bo kaai choa ate wa wi ni ayen ni boro la. Ti a puusi me a te wa kama ayen wa le pa wa pagrimu a nye ate ni popola n̄aai ate ni a poli ayen ni chim nuru maŋsa la, ale ni siaka kaai ale a basi ate ni a tom tuimmaŋsa la meena a n̄masi chim wensie nalimnyiini. ¹² Siuk kula po ti Nyɔnɔwa Yeezu yoi le nya zula nama nyin̄ ate nama me a nya zula wa nyin̄. Nyaku de a le nye kama dii nyin̄ la, ti Naawenni ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a ta jiiirim ale ni kama.

2

¹ Mi a yaali ayen m n̄man weeni yɔgyɔgla a sak ni ka diipo ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le n̄man pilim jam ate tama ale wa a tu chaab la wie. Ti suaata, ti a saalim ni, ² ayen nuruba a dan weeni ayen ti Nyɔnɔwa pilim jamka danni a paari kama ni kan basi ate ku deri daani ni ni popola po yaase ni sue. Nuru bala chaab a dan weeni ni ayen ka Naawen ale weeni ba ayen ba weeni ni dila, a yaase ba sak ni dila a yaase ba karim ka gban̄ ate ka weeni ayen ka tama ale n̄marisi ka ayen Nyɔnɔwa pilim jamka danni a paari kama, ni kan wom ba biiga. ³ Nuruba a dan poom a nye diidiiya ni kan basi ate ba бага paasi ni. Ku wensien̄a jigini ale, da dila danni a kan de niŋ a jamu. Ka nuruba yegayega a le ba liŋ zeri Naawen vaka ate Gaasa Nyɔnɔwa me waai ate ku a fe ayen wa cheŋ bolim buui ale kan maari a kpimsi po la, a nyini peelim. ⁴ Gaasa Nyɔnɔwa de a le jam weeni kama ayen n̄anta baai meena ate nuru a puusi a te la, ka n̄an kayaata, abe wa weeni me ayen wa ka waai ale gaam ba meena la. Wa le poom a maa jo Naawen Puusika Yenni po a kali a weeni ayen wa ka Naawen.

⁵ Ni бага a teeri diipo ate m jam boro ale ni la? M jam weeni ni wien̄a de meena kama. ⁶ Alege jaab ale boro a nye ate wien̄a de an diem nyeya. Nama dek seba jaamu de kama. Da dii ate Naawen a

lueri la a dan paari, wa le pa wa dek a sak. ⁷ Nuruba a deri poom boro a tom ka tuimbaata, alege nuruba yegayega a ze ku kiri ya. Dii ale chien ayen di nye la, a kan nye yegayega yogyogla ase ka jaab buui ale a kasi di nyeka yegayega la a nin cheŋ ⁸ ale ge ate Gaasa Nyɔɔɔwa a yaa nya siuk a nyini. Alege ti Nyɔɔɔwa Yeezu a dan nman pilim jam, wa le ko wa ale wa nɔanni po vuusumu. Wa nyagsika ale kaasi wa me. ⁹ Gaasa Nyɔɔɔwa a le liŋ pa ka Sitaana pagrimu a tom pimpaasima wakperikaliisa nna yegayega, ¹⁰ abe wa pa pimpaasima meena a paasi baai ate Naawen seba ayen ba le kpi la, dii nyiŋ la ba ale ba va wensie siuku ate ba nya varibasika la ba zeri kama. ¹¹ Dila ale soa ate Naawen le basi ate ba popolaŋa a tagri ate ba ta siaka ale venta wie. Wa le nye dila kama ate ¹² baai meena ale zeri wensienja ale ge ate ba sue a peenti ale tuimbaata tom ka la, wa le bo mini ba ate ba kpi.

¹³ Ti suaata, ku a magsi ti a nye Naawen jiam kama daa meena Nyɔɔɔwa ale a yaali ni la nyiŋ. Naawen de niŋ a lueri ka nama a yaa basi ate wa chiika pagrimu a vari ni basi ale basi ate ni chim nuru welensa ni siaka ale wensie nyiŋ. ¹⁴ Ti ale jam sak ni Naawen wamaŋsaŋa la, wa jam wi ni kama ayen ni nya varibasika de ate da yeŋ ni ta ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita zulaŋa. ¹⁵ Ti suaata, dila nyiŋ la, ni nmasi za giŋgiŋ abe ni va wensie sinsak njaai ate ti jam bo ale ni a sak ni ale noa a yaase ku njaanŋyiŋ ate ti nmarisi gbaŋ a sak ni la.

¹⁶⁻¹⁷ Ti Kowa Naawen a yaali ti kama ale kasim a te ti nyiŋbiiri taam wuu ale basi me ate ti ta yiila nalimnyiini wa niaka nyiŋ. Ti a saalim kama ayen wa ale ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita le denŋi ni kpa abe ba te ni pagrim ate ni kasim a tom abe ni a biisi wamaŋsa nyiini.

3

¹ Wie njaai ate mi a biisi a kpeglim la ale nna. Ti suaata ti a saalim kama ayen ni a puusi Naawen a te ti ate ti бага a nye ate ti Nyɔɔɔwa wamaŋsaŋa a tagli jigi meena, ate nuruba a ta siaka ale nja abe ba te nja

zula me ase nama ale a nye dii la. ² Ni a puusi Naawen me ayen wa vari ti a ta nyini nuru baai ale a tom tuimbaata la nisa po, dii nyiŋ la, nuruba yegayega a ka siaka ale wamaŋsaŋa.

³ Alege ti Nyɔɔɔwa ka wensie nyɔɔɔ. Wa le pa wa pagrimu a te ni abe wa vari ni Velinvendika jigi a basi. ⁴ Nyɔɔɔwa abe basi kama ate tama seba chak ayen ni a tomka dii ate ti weeni ni la, ni abe le kasim a tom ka dila.

⁵ Nyɔɔɔwa ale basi ate ni miŋ wa yaalika ale chichiibaŋa ate wa te ni la nalimnyiini.

⁶ Ti suaata, ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita yonni nyiŋ ate ti a weeni ni wienja de meena. Ni kan pa ni dek a gum chaab ale baai ale ta nyiŋworuk, ale kan va sinsak njaai ate ti sak ni la. ⁷ Nama dek seba kama nalimnyiini ayen ku magsi ka ni a tom dii ate ti jam bo ale ni a tom la. Ti jam ka nyiŋworuwa. ⁸ Ti jam a tom ka nna yegayega yok ale kantuenja meena, ayen ti de ti dek nyiŋ wulumnanta. Ti an jam a yaali ayen ni a nam tama nyiŋja. Dila ale soa ate ti nyiem tuni nandiin tii meena ate ni jam a te ti la. ⁹ Ku jam magsi kama ayen ni soa ti noai nandiinta, alege ti an jam nye dila, ti jam a de ka ti dek wulum nanta ate ku sak ni le ni nye dii a tomsi tama la. ¹⁰ Ti ale jam boro ale ni la ti jam weeni ni kama me ayen waai a dan kan a yaali tuima tomka, wa kan a de nandiinta.

¹¹ Boa nyiŋja, ti wom ayen ni ba gela ka nyiŋworuk nyam a pa ni dek a nyo nuruba wie po. ¹² Ti a weeni ba kama ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita yoi nyiŋ ayen ba basi ate ba nina muni ate ba a de ba dek wulum nanta abe ba a tom ba tuimaja chim.

¹³ Ti suaata, ni kan jia ale tuimmaŋsa tomka. ¹⁴ Nuru a dan bo ni po ate wa kan yaali ayen wa va dii ate ti nmarisi gbaŋka de po la, ni nmasi nya wa chak. Ni kan basi ate wa maa gum ni po, dila le basi ate wa nya chivie. ¹⁵ Ni kan nye wa jigi ase wa ka ni dachiak la, alege ni pii nyiŋ ate ni tagri wa popola ate wa va ni siuku ase wa ka ni suok la.

¹⁶ Ti a saalim ti Nyɔnɔwa waai ale ka suyɔgini nyɔnɔ la, ayen wa le bo ale ni meena ate ni kasim boro ale masim wie meena po.

¹⁷ Mi, Pɔɔl a puusi ni. Mi dek ale a ηmarisi wienɔ de ale m yonni a kpeglim. M gbanɔsaɔa meena mi a nyε ka dila.

¹⁸ M be ηman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A Liŋ A Nmarisi A Te TIMOTI La

¹ Mi, Pɔɔl ale a nmarisi gban̄ka de. Baai ale lueri mu ayen m chim tuimtomdo la, ale, Naawen waai ale ka ti varibasido la ale Yeezu Kirisita waai ate ti ta yiila wa jigi la. Bala ale maa chaab a lueri mu.

² Mi a nmarisi gban̄ka de a te ka fi, Timoti m biika waai ate mi a sak fu ate fi ta siaka ale Yeezu Kirisita la. Naawen ti Kowa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale niak fu abe ba ta jirim ale fu abe ba basi ate fi boro ale suyogini.

³ Mi a yaali ayen ka fi wari Efisos tenka juijui ate fi boro yogyogla de la. M daam poom weeni fu ka dila dii po ate m jam a chen Masidoniya tenka la. Dii nyin la, fi dek seba ayen nuruba ba gela ale bo dula jigini a sak venta wie. Weeni ba ayen ba basi dii ate ba a sak la. ⁴ Weeni ba ayen ba pa sunselimaŋa ale ba daa meena kokpiensa wie sinsan̄a a basi, dii nyin la, ba sinsan̄a a nye ate ka nuruba a nak nampaga ale chaab daa meena. Ba ale a nye dii la, a kan basi ate nuruba a tom ale siaka Naawen ale te ba dii ayen ba tom la.

⁵ Mi a weeni fu nna kama ayen nuruba ta sunum welensa ale popola mansa ale Naawen abe ba ta wensie siaka ale wa. Dii nyin la, nyaku de meena a basi ate ba a ta ka yaalika. ⁶ Nuruba ba gela a basi nyaku de meena kama alege daa meena a kasim a nak nampaga kayaata. ⁷ Bala chaab a yaali kama ayen nuruba a jam ba jigi a bek ba Naawen sinsan̄a wie ate ba yaa sak ba. Alege, ba dek ze wie n̄aai ate ba a biisi ale seba chakka la kiriya.

⁸ Ti seba ayen Juuma Sinsan̄a nala kama, ase nuruba a nin pa n̄a a tom n̄a ale a weeni dii la. ⁹ Naawen an pa wa sinsan̄a a te ka baai ate wa nye ate ba chim wayorisima nyam la. Wa pa n̄a a te ka nuru baai ale kan a va n̄a ale a zeri Naawen noai la baai ale kan a yaali Naawen wie womka la, ale baai ale kan daa welensa nyam la ale baai ale a ko

nuruba ale maara a ko ba dek koba ale ba maba, ¹⁰ ba a bobi nipooba a goa ale a yaali nidoaba bobi goom, a yik nuruba a ta chen ga a da a nyeem a biisi venta wie, ale a pe a velim ale a tom tuim n̄aai meena ale kan a va wensie siuku sinsan̄a la.

¹¹ Wensie sinsan̄a a bo ka Naawen wamaŋana po, ate Naawen a pa te mi ayen m mooli Naawen dii ale a ta zula ale a niak nuruba la wie.

¹² Mi a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita jiam, dii nyin la, wa jam seba mu a chak kama ate wa yaa lueri mu ayen m chim wa tomteero. Wa pa wa pagrimu me a te mu ayen mi a tom wa tuimaŋa. ¹³ Dila po mi jam a kaasi ka wa yue, ale a le wa ale a daani wa yegayega. M jam ka siaka ale wa. Dila ale soa ate m jam ze m ale jam a nye dii la. Alege Naawen a jam ta jirim ale mu, ¹⁴ ale a maari mu yegayega wa niaka nyin ayen m siak a te wa ate ku nye ate m ta yaalika ale nuruba. Siaka de ale yaalika de abe nyini ka Yeezu Kirisita jigi, dii nyin la, tama ale wa a yaa ka bunyi.

¹⁵ Ka wensie ale magsi me ayen nuruba siak a te nyaku de ayen Yeezu Kirisita a jam tenzuk de meena ayen wa vari ka nuruba ba tuimbaata po a basi ate ba va Naawen. Mi dek jam a tom ka tuimbaata a gaam nuru meena ¹⁶ alege, yogyogla de Naawen a yaa ta jirim ale mu kama. Ka boan nyin ate wa nye dila mi tuimbaata naaboa jigi ya? Wa nye kama ayen Yeezu Kirisita ale ta chichiiba nalimnyiini ale mi dii la, ku le sak ka baai a le ba jam ta siaka ale wa la ayen wa le nye ka dila degadega ba jigi ate ba me nya wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁷ Basi ate ti a pak Naawen daa meena abe ti a te wa zula. Wa ka ti Naab waai ale kasim boro dii po meena wuu la. Wa ka wanyi dekki. Nuru an baga a nya wa. Ku be nye dila.

¹⁸ M biik Timoti, m nman a weeni fu kama dii ate m liŋ weeni fu ayen fi nye la, m be pa a nyo ka fi nisima po. Fi baga teeri dii po ate Naawen biisiteeroma a biisi fi wie la? M be a weeni fu kama ayen fi pa ba wien̄a ate ba biisi magsi chaab ale fu la ate n̄a te fu pagrim ate fi a tom tuimaŋa nalimnyiini a te Naawen.

¹⁹ Abe fi siak te wa nalimnyiini a va wa ale popola maṅsa. Nuruba ba gela an va wa ale popola maṅsa ate ba pa ṅaṅ a te ṅa ate ba siaka a deri kaasi. ²⁰ Nuruba bayewa Yimeniyus ale Alezanda a jam maa ka ba po. Mi ale pa ba a nyo Sitaana nisima po ayen ba zamsi yam ate ba kan a le Naawen ya.

2

¹⁻² Yogyogla de mi a yaali kama ayen ni a nye Naawen jiam abe ni a salim wa a puusi a te waai meena ale nalima ale baai meena ale a nya ti zuk la. Puusi Naawen ayen wa maari ba ate ti meena a boro ale suyogini abe ti a va Naawen nalimnyiini abe ti a zuli wa. ³ Ti dan nye nna meena ku a peenti Naawen ti Varibasidowa sui kama. ⁴ Wa a yaali ayen ka waai meena ate nya varibasika ba tuimbaata po ate ba jam va wa a seba wa wensienja. ⁵ Dii nyin la Naawen ka dinyi. Nuru yen abe a le baga ta Naawen ale nuru biik a jam jigi yen ate ba a niak chaab. Nuru yenka de abe ka Yeezu Kirisita. ⁶ Wa zaani ka nuruba meena nanjula po a kpi a te ba ayen wa vari ba ba tuimbaata meena po a basi. Da dii dannu ate Naawen le weeni varibasika de wie a sak nuruba la a paari kama ate wa yaa weeni a sak ba. ⁷ Dila ale soa ate wa lueri mi ayen m chim wa tuimtomdo a ga sak nuru baai ale kan daa Juuba la. Ayen m ga a sak ba ate ba ta siaka ale wa abe ba seba wa wensienja. Wie ṅaai ate mi a biisi la ka wensie. Mi daa velinwendika.

⁸ Dila nyin ate mi a yaali ayen jigi meena nidoama ale va Naawen nalimnyiini la, a puusi Naawen. Ba kan ta supuurim ale nampaga nakka ale chaaba. ⁹ Mi a yaali me ayen nipooma a kan a jo gatta ase nidoayaalisa la, alege ba a jo ba gataṅa ale yam. Ba kan pa ligra yegayega a da ṅanta a bobi ba zuk zuisaṅa, abe ba kan a su ni felima ṅaai diak ale pagra la, abe ba kan a jo garuk tii diak ale pagra la. ¹⁰ Alege ku nala kama ate ba basi ate tuimmaṅsa a tagri ba nalimu yaalika koalimaṅa. Dii nyin la, ba a va ka Naawen. ¹¹ Ku a fe kama ate nipooaba a seba ba dek yikka nalimnyiini abe ba

nye nna chim a wom sinsaṅa. ¹² Mi kan siak ayen nipooaba a sak nidoaba yaase, ba ta pagrim nidoaba zuwa. Ba a nye chim. ¹³ Dii nyin la Naawen a lin nye ka Adam ale ge ku ṅaṅnyin a ṅman nye iiv. ¹⁴ Sitaana an jam paasi Adam, ka nipowa ate wa jam paasi ate wa kaasi Naawen sinsaṅa. ¹⁵ Alege nipok a dan boro a biak bisa, Naawen a nya wa zuk kama ase wa nin kasim ta siaka ale wa ale ta yaalika ale sunum welen ale seba nyemagsika.

3

¹ Ka wensie ate nuruba weeni ayen nuru a dan poli wa sunum po ayen wa a tom Kirisita bisaṅa ale a tu chaab la kpagi tuima, ku be ka wa nalun ate wa a yaali. ² Ku a fe ate wa chim nuru maṅ waai ate nuruba kan nya wa wakaasun la, abe wa ta nipok yen nyiini, abe wa a nye chim chim abe wa a yik wa dek, wa chim yam nyonon, abe wa siak ate nichaanoba a jam wa yeri, abe wa baga a sak nuruba me. ³ Ku a fe ayen wa kan chim danyuirik ale kpalin nyeero, abe wa kan a yaali ligra ale wa popola meena ku a fe ayen wa seba wa dek yikka daa meena, abe wa chim suyogini nyonon. ⁴ Abe wa baga a nya wa dokdemma zuk nalimnyiini ate wa bisaṅa a siak wa noai abe ba a zuli wa. ⁵ Nuru a dan kan baga a nya wa dokdemma zuwa, wa le nye ka se a nya baai ale a va Yeezu Kirisita la? ⁶ Waai me ale chim Kirisita biik ate kuna diem beni la, kan chim Kirisita bisa kpagiya. Wa dan deri chim kpagi nwuli, wa a ta ka kanjanta ate Naawen a bo mini wa ase Velinwendika la. ⁷ Ku a fe kama me ayen ni lueri nuru waai ale a nya zula nuru baai ale kan a va Yeezu Kirisita la jigiya. Kan daa di, chum dii po wa le nya chivie ate wa pa wa dek a nyo Velinwendika baruku po.

⁸ Siuk kula po, ku a fe me ate Kirisita bisaṅa ale a tu chaab la maaroma a tom ba tuimaṅa ale ninmuna. Ba kan chim noa buye buye nyamma. Ku a fe kama me ayen ba kan chim danyuirisa, abe ba kan va venta suita a nya nyuenta. ⁹ Alege ku a fe ayen ba a ta popola yena ale wensie ṅaai ale jam suk ate Naawen a yaa nye ate

na nyini peelim la. ¹⁰ Kirisita bisaɗa a liɗ zamsi ba a nya, ate ba dan kan ta wariya ba yaa chim ba maaroba. ¹¹ Siuk kula po ku a fe kama me ayen ba pooma nyeka a nala, ba kan chim bumbobriba, ba yik ba dek nalimnyiini abe ba ta wensie wie meena po. ¹² Ku a fe ate maaro a ta nipok yey nyiini abe ba a nya ba dokdemma zuk nalimnyiini. ¹³ Baai ale a tom a te nalimnyiini la, le nya zula ate ba kan a chali yɔgsum ale nuruba biisi te ka, ba siaka ale Yeezu Kirisita ale ka dii la.

¹⁴⁻¹⁵ Mi a poli ayen ku kan beni ate m jam fi jigiya. Alege m dan beni, gbanɗa de a le sak fu Kirisita bisaɗa ale a tu chaab la ale ba nye dii a boro ale chaab la. Naawen waai ale boro la, ale soa ba. Bala ale yik Naawen wensienɗa a tara. ¹⁶ Wensie ɗaai ale jam suk ate Naawen a yaa nye ate ɗa nyini peelim la, tama abe siaka kama ayen wensienɗa de ka wa kpeni:

Yeezu Kirisita a jam chim ka nuru biik ate Naawen Chiika a sak nuruba ayen Yeezu ka wensie nyɔɔ. Wa pa wa de a sak Naawen sabiiloma ate ba nya wa ate Naawen yaa a nye ate wa yiti kum po a jueli wenɗmazuk Naawen jigi. Wa ɗaaniirima a biisi wa wamaɗsaɗa ate ɗa tagli tenka meena ate nuruba a ta siaka ale wa.

4

¹ Naawen Chiika a nyini ka peelim a weeni ayen chum dii po, nuruba ale basi ba siaka, abe ba wom chichirisa venta wie abe ba va chichiribaata sinsaɗɗa. ² Sinsaɗɗa de chaab pimpaasima nyam ale velim ate ɗa tagli jigi meena. Ba popolaɗa a kpi kama, nna ase ba a pa kutuk tuiluk a ji ba zuimaɗa la. ³ Ba le sak nuruba ayen ku an nala ate ba a faari nipooba, yaase nipooba a yali nidɔaba a yaase ku a kisi kama ate nuru a de ɗandiin ti gela. Alege ba ze ka Naawen ale nye ɗandiin tila a magsi deka ase baai ale ta siaka ale Yeezu a yaa seba ku wensienɗa jigini la, a nin nye Naawen jiam abe ba ge a de. ⁴ Nanta meena ate Naawen a nye la, a nala kama. Dila nyin la, fi dan nya jaab ate fi yaa nye Naawen jiam jaamu nyin, kan chali yɔgsum, tanla.

⁵ Ti dan nye dila, Naawen wannu ale tama puusaɗa le basi kama ate jaab wala chim jawelen a te ti.

⁶ Fi dan pa wensie sinsaɗɗa de a sak fi suaataɗa Kirisita bisaɗa fi le chim ka Yeezu Kirisita tomteero man. Wie ɗaai ate fi va ɗa ale siak a te wensienɗa sinsaɗɗa me la, ɗala meena le basi kama ate fi siaka a chim a gum du. ⁷ Kan gum chaab ale baai ale a sak sunsuelim ɗaai ale kan magsi chaab ale Naawen ate ba pa a sak nuruba la. Ba sunsuelimaɗa ka sunsuelim kayaata. Pii nyin fi dek a zamsi Naawen wensie sinsaɗɗa ate ɗa bo fi sunum po ate fi boka a nye ase Naawen la. ⁸ Fi dan pa fi nyinka a tom tuima ayen ka pagra, dila ale nala, alege Naawen wannu a dan bo fi sunum po dila a gaam taam ka yegayega, dii nyin la, fi le nya nyuenta yɔgyɔgla ale chum dii po. ⁹ Ka wensie ate nuruba weeni nyaku de, ku be magsi ka nuruba siak nalimnyiini ayen ku ka wensie. ¹⁰ Ti a tom ti tuimaɗa yegayega a te ka Naawen waai ale sum boro la. Dii nyin la, ti ta yiila wa jigi kama. Wa ka waai meena varibasido alege wa potim a a vari ka baai ale ta siaka ale wa la a basi.

¹¹ A weeni abe fi a sak nuruba wienɗa de. ¹² Basi ate fi boka po ale fi biik po, ale fi tuim nalinsa po, ale fi yaalika ale fi siaka, ale fi welensa, a sak Yeezu ɗaaniirima ba le ba nye dii a va Naawen la. Fi diem ka bipaaluk alege fi daa nye dila nuru kan nya siuk a pa fi chim biiga. ¹³ Basi ate fi nina muni ate fi a karim Naawen gbanɗa ate waai meena a wom. Saalim ba ate ba va Naawen siuku. Pa ka me a sak nuruma Naawen wie ate m jam. ¹⁴ Kan ban tiirim buui ate Naawen a pa a te fu dii po ate Naawen biisiteerooma a biisi Naawen pagrim nyin ate Kirisita bisa kpaɗɗa a yaa pa ba nisaɗa a vi fu zuk la. ¹⁵ Basi ate tuimaɗa de a bo fi sunum po ate fi va ɗa, ate nuruba meena a nya fi ale a tom tuimaɗa dii a gum du la. ¹⁶ Kpesi fi dek fi boka jigi ale fi ale a sak nuruma dii la. Fi dan va wienɗa de nalimnyiini, da yey Naawen le jam vari fi dek ale baai ale wom fi noai la tuimbaata po a basi.

5

¹ Kan biisi jakpak a kaasi, alege biisi ale wa ase wa ka fi ko la. A biisi ale nidɔabilisaŋa ase ba ka fi suaata la, ² ale nipɔk kpagsaŋa ase ba ka fi maba la, ale nipɔkbilisaŋa ase ba ka fi tɔaba la, ale welensa.

³ A te zula pukogi ŋaai ale kan ta nuru ate wa a nya ba zuk la. ⁴ Pukogi dii ale ta bisa a yaase wa bisa bisa la, ba a nya wa zuk ate ku tuni ba nyamma ale nye dii a te ba la. Ba dan nye dila, ku le peenti Naawen sui. ⁵ Pukogi dii ale sum ka pukogi ale ka nuru ate wa a nya wa zuk la, ta yiila Naawen jigi kama a yaa a puusi wa yok ale kantuenj a nya wa maarika. ⁶ Alege pukogi dii ale kasim va wa dek sunum yaalika suita la, a poom kpi kama ale vua. ⁷ Pa sinsaŋa de a sak fi nuruma ate waai kan pa yue kaasunj a te ba. ⁸ Nuru waai a dan kan a nya wa nuruba zuwa, baai ale ŋmasi ka wa dɔkdem la, ku a sak ase wa basi wa siaka kama la. Wa poom chim nuru biok a gaam waai ale kan seba Naawen la kama.

⁹⁻¹⁰ Kan pa pukogi dii ale kan pai bena pisiyuebi a maa gum pukonŋa po, ka waai ale paari bena pisiyuebi. Dii ale gum du la, waai ale yali bunyi dekki, abe wa chim nipɔk waai ate waai meena a seba wa tuimmaŋsa noai po la, abe wa chim waai ale jam a nya wa bisa zuk nalimnyiini la, abe wa siak ate nichaanoba a jam wa yenni la, wa tom a te wa Kirisita bisa vaanchaab abe wa kan ta kanjanta wa chim waai ale a maari baai ale a nam la, wa chim waai ale a poli tuimmaŋsa nyiini wa sunum po la. Kirisita bisaŋa a nya pukogi wala choa zuk.

¹¹ Pukogi dii a dan kan paari bena pisiyuebi, kan ŋmarisi wa yonni a nyo gbanjka po dii nyin la, da dii dai wa a yaali kama ayen wa yali chora paalik. Wa kan ŋman ta ku wa sunum po ayen wa a tom ka Yeezu tuima. ¹² Wa dan nye dila wa le kaasi wa pumpuulim ŋaai ate wa puulim ayen wa a tom Yeezu tuima nyiini la. Dila le basi kama ate Naawen jam weeni wa ayen wa nye kaasi. ¹³ Wala choa me a zamsi ka nyinworuk ale a togli nuruba yie a pa wa dek a nyo ba wie po ale a

bobri, ale a biisi wa ŋaai ale kan magsi wa a biisi ŋa wie la. ¹⁴ Mi a yaali ayen pukogi ŋaai ale diem ka nipɔk paalisa la, a yali choroba a biak bisa a nya ba dɔkdemma zuk ate ti dachaasaŋa kan nya siuk a biisi gaam ti. ¹⁵ Boan nyiŋa, pukogi paalisaŋa ba gela a deri basi Naawen siuku kama ale a va Sitaana. ¹⁶ Nipɔk waai a dan ka Yeezu ŋaanviiro ate wa ta pukoga wa dɔkdemma po ku a fe ayen wa a nya ba zuk. Wa kan basi ate Kirisita bisaŋa a ji jimmu de. Ka pukogi ŋaai ale kan ta nuruba la, ate Kirisita bisaŋa a nya ba zuk.

¹⁷ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpanŋa ŋaai ale a nya ba nuruma zuk nalimnyiini la, ale baai dek ale a sak Naawen wienj nalimnyiini la, ku a fe ate bala a nya tutuna nna yegayega. ¹⁸ Boan nyiŋa ba ŋmarisi Naawen gbanjka po ayen, "Kan bobi ni a buui ate fi yik ayen bu fobi wiiti la noai ya." Ba ŋman pilim ŋmarisi ayen, "Ku a fe kama ayen tomteerɔ a tuesi wa tutunaŋa." ¹⁹ Nuru waai a dan a yaali ayen wa tɔariŋ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpagini, basi ate wa pa nuru wanyi a yaase baye baai dek nina ale maa nya kpagini kaasunjku la ate fi wom ba le ba weeni dii la. ²⁰ Baai ale a tom tuimbaata la, pii nyinj ate fi biisi ba a kaasi nuruma ninj ate yɔgsum yik waai meena.

²¹ Naawen ale Yeezu Kirisita ale Naawen sabiiloma baai ate wa lueri la meena ale mi seeroba ate m za a weeni fu ayen fi va mi sinsaŋa de, ate fi kan a yaali nuruba gela abe fi a zeri ba gela. ²² Kan kpabi pa fi nisa a vi nuruba zuk ayen ba chim ti Nyɔnɔwa tomteerɔba dii nyin la, ti dan nye dila ate ku ŋaanjnyinj ate ba a tom tuimbaata, fi me maa bo ba tuimbaataŋa po kama. Dila nyinj yik fi dek daa meena ale sunum welenj.

²³ Kan fi a nyu nyiam nyiini, a nyu daam magla fi ponni ale kasim a daani fu la nyinj. Fi dan nye dila, ku le maari fu.

²⁴⁻²⁵ Nuruba gela a kan sugi a tom ba tuimbaataŋa. Ate Naawen ale bo ba buusa. Ba gela me a sugi a tom ba tuimbaataŋa kama ate ti ze ŋa noai po. Alege ku ŋaanjnyinj ŋa le nyini peelim. Ba

gela me tuimmaṅsaṅa a sugi kama, alege ku ṅaṅnyin ṅa le nyini peelim.

6

¹ Ku a fe ayen baai ale ka yom la, a te ba nyamma zula nalimnyiini ate nuru kan baga a kaasi Naawen yue a weeni ayen ti sinsaṅa ka sinsak kayaata. ² Ba nyamma a dan ka Yeezu ṅaṅviiriba, ku a fe ayen ba kan weeni ayen ba nyamma ale ka Kirisita bisa la nyiṅa ba kan te ba zula. Alege ba a tom a te ba nalimnyiini yegayega dii nyin la, baai ale a nya nyuenta ba tuimaṅa po la ka ba Kirisita bisa chaab baai ate ba ta yaalika ale ba la.

A sak fi nuruma wienṅa de, abe fi a saalim ba ate ba va ṅa. ³ Baai meena ale a zeri ayen ba siak a te ti Nyɔṅowa Yeezu Kirisita wensie wienṅa ṅaai ate ti a va nalimnyiini alege a pa ba dek sinsaṅa a sak nuruba la, ⁴ ba ta ka kanjanta alege ba ze jaaboa. Daa meena ba a yaali ka nampaga yegayega nakka, a yaali ayen ba a nye kpaliṅsa wie zuk, ate bala dek ale baai ale a wom ba wienṅa la yaa a de nyuri ale a waan chaab ale a kaasi chaab yue. Ba me ta ka chichama baata ale chaab. ⁵ Bala meena popolaṅa a kan ṅman a tom. Wensienṅa abe ṅman ka ba jigiya. Daa meena ba a kpaliṅ ka chaab ale a poli ayen ba dan va Naawen siuku ba le chim ka ligra nyam.

⁶ Ku ka wensie ayen fi dan va Naawen siuku ate fi sui peenti ale ṅanta baai ate fi ta la, fi jigsi kama. ⁷ Dii nyin la, ba ale biak ti la, ti an jam ta jaab a jam tenzuk de. Ti be dan kpi, ti an diem baga le pa jaab a ta cheṅ. ⁸ Dila nyin la, ti dan ta ṅandiinta a de ale gatta a jo dila magsi ti kama. ⁹ Alege baai ale a yaali ayen ba chim jigsiroba la, Sitaana le jam a paasi ba abe wa bari ba ba betta tuimaṅa po ale ba tuimbaata yaalika ate ba jam kaasi nna yegayega. ¹⁰ Dii nyin la, tuimbaata meena toḡatoga piilimka a nyini ka ligra yaalika yegayega jigi a jam. Nuruba gela a ta ku ba suniima po ka nna yegayega ayen ba ti nya ligra. Dila ale soa ate ba a basi Naawen siuku ate ba suniima a kaasi nna yegayega la.

¹¹ Alege fi Timoti, waai ale va Naawen la, kan a tom tuimbaataṅa de ate m poom weeni fu la. Basi ate fi nina muni ale tuimmaṅsa tomka abe fi a va Naawen nalimnyiini. Ta siaka ale wa abe fi ta yaalika ale nuru meena, yik fi dek. A nam fi ninammu. ¹² Dii po ate fi jam nyini peelim a zaani seeroba yegayega nin a pa fi dek a te Naawen la, wa pa ka wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te fu. ṅmasi yik ka nalimnyiini dii nyin la, ka dila nyin ate wa wi fu. Be basi ate fi nina muni ale fi siaka ale wa ase nuru nina ale muni tigurik po dii la. ¹³ M za ka Naawen nin waai ale te ṅanta meena nyuvuri la, ale Yeezu Kirisita waai ale nyini peelim a biisi wensienṅa ale Gominawa Pontios Paalot la nin, ¹⁴ a weeni fu ayen, fi va dii ate m sak fu la. Ta sunum welen, ate waai kan baga a kaasi fi yue ale ge ate ti Nyɔṅowa Yeezu Kirisita a ṅman pilim jam. ¹⁵ Naawen ka Naawen kpien waai ale soa ṅanta meena ale chim nalima meena Naab la, wa le tom ate wa ṅman pilim jam dii po meena wuu ate Naawen dek a yaali la. ¹⁶ Naawen nyiini ale boro dii po meena wuu ale bo wa jigini juijui ale a nyagsi a gaam wenbinni la. Nuru an baga jo ku jigini. Nuru an diem nya Naawen ya, yaase wa baga a nya wa. Wa pagrimu ale wa zulaṅa a boro ka dii po meena wuu. Ku be nye dila.

¹⁷ A sak nuru baai ale ta ṅanta yegayega la ayen ba kan a yaali yue ba ṅantaṅa nyiṅa. Ba kan ta yiila ba ṅantaṅa nyiṅa, a poli ayen ba a le kasim a nya ka masim ba nyiṅa. Da dii dai ba le jam a kaasi kama. Alege weeni ba ayen ba ta yiila Naawen jigi waai ale a te ṅanta meena ate ti sue a peenti la. ¹⁸ ṅanta yegayega nyamma de weeni ba ayen, ba jigsi me ale tuimmaṅsa tom ka abe ba a yaali ayen ba pa ba ṅantaṅa a chari nuruba ba chaab. ¹⁹ Ba dan a nye dila, chum dii po Naawen le te ba tiirinta a magsi chaab ale ba ale nye dii la ate ba ṅmasi yik nya wa nyuvuri man kaai ate wa le pa a te ba la.

²⁰ Timoti, a nya wie ṅaai meena ate m pa a nyo fi nisima po la zuk. Kan pa fi dek a gum chaab ale nuru baai ale a

weeni ayen ba a sak ka nuruba ba le ba nyɛ dii a seba Naawen la. Ba sinsaŋŋa ka sinsak kayaata. Daa meena ba a nak ka ba deƙ betta nampaga kayaata ale a biisi wa bulorisa. ²¹ Dii nyiŋ la, nuruba gela a jam va ba kama ale ge basi Naawen wensie siuku vaka.

Naawen niaka le bo ale ni meena.

Gban Kaai Ate Pɔɔl A Nmarisi A Saa Siyewa A Te TIMOTI La

¹ Mi Pɔɔl, ale a nmarisi gbanƙa de. Naawen ale lueri mu ayen mi chim Yeezu Kirisita tuimtomɔ. Yeezu tom mi kama ayen m cheɲ a ga weeni nuruba Naawen ale puulim ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la ase ba a nin ta siaka. Nyuvunni de ate tama ta la ka bunyi ale Yeezu Kirisita.

² Mi a nmarisi gbanƙa de a te ka fi Timoti m dek biika Yeezu Kirisita yue nyiɲ. Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita le niak fu abe ba ta jiiirim ale fu abe ba basi ate fi boro ale suyɔgini.

³ Mi a te Naawen waai ate mi a tom a te ale popola maɲsa ase ti kokpiensaɲa ale jam a tom dii la jiam daa meena fi nyiɲ. Yok ale kantueɲ m dan boro a puusi a te fu mi a nye Naawen ka jiam fi nyiɲ. ⁴ Mi a teeri dii po ate fi jam a kum la kama. M be nman pilim a yaali ka nna yegayega ayen m nya fu, ate m supeentik yegayega. ⁵ M seba ayen fi makpienka Loyis ale fi mawa Yunis ta siaka yegayega kama ale Yeezu. Mi a teeri ayen fi me ta wensie siaka kama ale wa ase bala la. ⁶ Dila ale soa ate mi a yaali ayen fi teeri dii po ate m jam pa m nisaɲa a vi fi zuk la, Naawen ale jam pa wa tiirimu a te fu. Yɔgyɔgla m be nman a weeni fu kama ayen fi pa fi tiirimu a tom tuima. ⁷ Dii nyiɲ la, chiik kaai ate Naawen a jam pa a te ti la, a kan basi ate ti a chali yɔgsum ale sunum baasinsa, alege wa a basi kama ate ti a ta pagrim, ate ti a yaali nuruba abe ti a yik ti dek. ⁸ Kan chali yɔgsum ayen fi weeni a sak nuruba ti Nyɔɔɔwa Kirisita wie. Kan chali chivie me ale mi nuruba jigiyaa, dii nyiɲ la, ba le jam yik mi a lik dɔk po Kirisita nyiɲ la. Ku nala kama ate fi me maara a nam Naawen wamaɲsaɲa nyiɲ ate Naawen a yaa pa wa pagrimu a te fu fi ninammu po. ⁹ Naawen wi ti kama ayen ti chim wa nuru welensa ate wa vari ti ti tuimbaata po a basi ate

ti va wa. Daa tama dek tuima nyiɲ ate wa nye dila. Alege, ku jam ka wa dek yaalika a ta nyini dii po ate wa an diem nye nanta meena tenzuk dela ayen wa va Yeezu Kirisita nyiɲ a niak ti. ¹⁰ Yɔgyɔgla de, niaka de ate wa a niak ti la, wa yaa basi kama ate ka va ti Varibasidɔwa Yeezu Kirisita nyiɲ ate ka nyini peelim ate ti nya ka. Kirisita a jam nya pagrim kama kum zuk. Bu nman ka pagrimɔa. Wa pa Naawen wamaɲsaɲa a sak ti ka wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

¹¹ Naawen ale lueri mi ayen m chim wa tuimtomɔ a cheɲ ga sak nuruba wa wamaɲsaɲa. ¹² Tuimaɲa de nyiɲ abe ale soa ate mi a nam la. Alege m sunummu a diem pagra kama ate mi a sak, dii nyiɲ la, m seba waai ate m ta siaka ale wa la kama. M be seba ayen wa baga nya dii ate m pa nyo wa nisa po la zuk kama a ta ga paari dai dii dai ate wa le nman pilim a jam la. ¹³ Mi ale jam bo ale fu la, m jam sak fu Naawen wensieɲa wienɲa ayen fu va nɔ. Yɔgyɔgla de nmasi yik m wensie sinsaɲa de nalimnyiini, ale siaka, ale yaalika, nyaɲa de nɔyewa ate Yeezu Kirisita a te ti la. ¹⁴ Naawen Chiika waai ale bo ti suniima po la ale pa wensie sinsaɲa a nyo ti nisima po. Be nmasi yik nɔ nalimnyiini.

¹⁵ Fi dek seba ayen baai meena ale bo Asia tenka po ale mi la a basi mi kama. Nuruba bayewa me dek ate ba a wi ayen Figelus ale Yemogenes la a maa bo ka ba po. ¹⁶ Onesiforus ale denji mi kpai a paari dii choa. Dila nyiɲ la, ti Nyɔɔɔwa le ta jiiirim ale wa ale wa dɔkdemma. Wa an jam chali chivie ale mi ba le jam yik mi a lik dɔk po la nyiɲa. ¹⁷ Wa le jam a paari Aroom tenka la, wa jam deri nyeema a gisi ka kauk kuui ate m boro la, ate wa yaa jam a nya mu. ¹⁸ Fi me seba chak wa le jam maari mi yegayega dii Efisos tenka la. Nyɔɔɔwa le ta jiiirim ale wa dai dii dannu ate wa le nman pilim a jam la.

2

¹ M biiga, ku ka Naawen niaka nyiɲ ate tama ale Yeezu Kirisita a chim bunyi. Dila nyiɲ la, be ta pagrim. ² Sinsak nɔai ate mi a pa sak fu nuru boari sunsuɲ la ba wom

kama. Fi me pa sinsak nala degadega a sak nuru baai ale ka wensie nyam ate ba me бага a pa nа a sak ba vaanchaab ate ku tagli a chen.

³ Tuesi fi ninammu ase soji waai ale a tom wa tuimaᅇa nalimnyiini la, dii nyiᅇ la, fi ka Yeezu Kirisita soji. ⁴ Soji a dan boro a tom wa sojiba tuimaᅇa, wa kan tom ka tuim ᅇaai ate nuru waai ale kan daa soji a tom la. Wa nyeem a yaali kama ayen wa tuimaᅇa a te wa soji kpagini supeentik. ⁵ Yaase nuru ale nuruba ba chaab a dan a chali chala ate wa a yaali ayen wa chali de, ku a fe kama ayen wa va chalaᅇa sinsaᅇa. ⁶ Yaase kpaaro waai ale a tom nalimnyiini wa talim po la, wala ale soa bie ᅇaai ale liᅇ a abe la ale ge ate cheka a yaa paari. ⁷ A poli m le a weeni fu nna la. M seba chak kama ayen nyᅇᅇwa le wa a maari fu ate fu miᅇ m wienᅇa a chak.

⁸ A teeri Yeezu Kirisita waai ale jam ka Deevид ᅇaanᅇiik la wie ayen wa yiri kum po kama. Wamaᅇsaᅇa de ate mi kasim a weeni a sak nuruba dii po meena ate mi a sak nuruba la. ⁹ Naawen wamaᅇsaᅇa nyiᅇ ate ba yik mi a pa choroma a bobi mu ayen m nam ase tuim kaasima nyᅇᅇ la. Alege ba an бага a bobi wa wanni. ¹⁰ Dila ale soa ate m ta sunum pagrik ale m ninammu, ayen nuru baai ate Naawen a lueri la a nya varibasika. Varibasika de a basi kama ate bala ale tama meena ale Yeezu Kirisita a chim bunyi ate ti yaa a nya zula ᅇaai ale kan ta kpeglimka la.

¹¹ Ba weeni ka wensie ayen, “Ku dan ka wensie ayen tama kpi kama ale wa, ku be sum ka wensie me, ti be a le yiti kum po ale wa kama me a yaa vua ale wa.

¹² Ti dan siak a te ti ninammu ale ti suniima meena, dai yeᅇ tama ale wa le chim nalima.

Ti be dan pagsi ayen ti ze wa, wa me le pagsi ayen wa ze ti.

¹³ Tama dan kan daa wensie nyamma, wa kasim ka wensie nyᅇᅇ dii po meena. Wa kan maari a chim noa buye buye nyᅇᅇ.”

¹⁴ Teeri fi nuruma wienᅇa de meena abe fi kaam ba ale nin muna Naawen niᅇ

ayen ba kan a nak nampaga kayaata ale wamaᅇ a kan nyini nampaga kayaataᅇa de chaab po a nyini, ᅇa goanti a kaasi ka nuru baai ale a wom la popola. ¹⁵ Pii nyiᅇ a tom Naawen tuimaᅇa nalimnyiini, ate wa pak fu ate fi kan chim tomteero waai le wa nya chivie la, alege waai ale a sak wensie wamaᅇsaᅇa ate ku a magsi la. ¹⁶ Ase mi ale poom weeni fu dii la, kan pa fi dek a gum chaab ale baai ale a biisi betta biisa ale chaab la, dii nyiᅇ la baai ale a biisi dila la, a yiak ka nuruba ate ba kan va Naawen ya. ¹⁷ Ba ale kasim a biisi dii la, ku a nye ase ka naworuk ale bo nuru nyiᅇ a de wa la. Yimeniyus ale Filitus a maa ka ba po. ¹⁸ Nuruba bayewa de a basi Naawen wensie siuku kama ate nuruba ba gela me baai ale ta siaka ale Kirisita va ka la a basi wa va ka, dii nyiᅇ la ba a sak kama ayen dii po ate nuruba le yiri kum po la, taam kama. ¹⁹ Alege nyubi dii ate Naawen a nyubi la, di pagra ka nna yegayega, a kan choa. Wa ᅇmarisi dueni di nyiᅇ ayen, “Nyᅇᅇwa seba baai ate wa soa la, kama.” Wa ᅇmarisi dueni di nyiᅇ me kama ayen, “Baai meena ale a weeni ayen Nyᅇᅇwa a soa ba la, ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaata tuimaᅇa abe ba va wa.”

²⁰ Taasa ale ᅇanta toᅇatoᅇa yegayega ale bo yeri po la, ba pa ka ᅇanta baai ale a nyagsi a nye, ᅇa gela ba pa ligmᅇniᅇ a nye, gela ba pa daata a nye, gela ba pa yak a me. Ba gela ba pa zaani magsi ka nicham ᅇanta nye teka, ba gela ba dek daa meena pa tomka. ²¹ Waai a dan kan ta danᅇa ale tuimbaataᅇa de meena ate m liᅇ weeni la, ase taasaᅇa nyᅇᅇwa ale pa taasi maᅇsaᅇa a nye nicham ᅇanta la, Naawen me abe le pa nuru wala choa me a tom ka tuimmaᅇsa meena.

²² Dila nyiᅇ la, kan va fi dek ale a yaali ᅇanta baai ase bimbaansa ale a yaali ᅇanta baai la, alege ta ku fi sunum po ate fi a tom tuimmaᅇsa yegayega a te wa, abe fi ta siaka ale yaalika, abe fi boro ale suyᅇgini ale baai ale a wi Nyᅇᅇwa ale sunum welensa a yaali maarika la. ²³ Ka a tu chaab ale nuru betta baai ale kasim a nak nampaga ale ᅇanta baai ate ba kan miᅇ a chak la. Fi seba ayen ba nampaᅇaᅇa

nakka a ta ba chiem ka kpaliŋ jigi. ²⁴ Ku a fe ayen ti Nyɔnɔwa tomteero kan a nye kpaliŋa. Ku a fe ate wa a te nuruba zula, abe wa chim sagra maŋ waai ale ta suduŋni la. ²⁵ Nuruba a dan a zeri wa sinsaŋa alege wa a yaali ayen wa sak ba, ku a fe ayen wa yik wa dek. Da dii dai, Naawen le te ba siuk ate ba tulim a va wa abe ba seba wa wensieŋa. ²⁶ Ba dan nye dila, ba le baga a pilim a jam nya yam ate ba baga chali be Velinvendika jigi waai ale jam bari yik ba a tara la ate ba yaa va Naawen noai.

3

¹ A teeri fi dek ayen teŋka a dan moata kpeglimka, ku le tua kama nuruba jigi. ² Nuruba le jam chim butuom nyam, ligi yaalisa, a yaali yoi nna yegayega, kanjanta nyam, abe ba a le nuruba, abe ba a zeri ba koba ale ba maba noa, nuru a dan nye wari a te ba ba sue kan peenti, ba kan yaali Naawen wie womka, ³ ba ze ba dek nuru me, ba kan ta jirimɔa ba le chim ka nuru baai ale a kaasi nuruba yue la, ba an baga ba dek a yik ale maga dek me la wie po, ba ale chim ka gbenma wie yegayega po, ba kisi wamaŋsa tuima kama, ⁴ ba ale pa ba vaanchaab a da wie po, ba ale kasim a nye wie a basi du alege kan poli buye, ba a poli kama me ayen ba ka nuru kpeenta, ba ale yaali ba dek masim wie a gaam Naawen wie. ⁵ Ba ale puusi Naawen ale ka ba noa nyiini alege a zeri wa wensie pagrimu. Yeeri fi dek nuru bala chaab po.

⁶ Ba gela a sugi kama a jo yie po a paasi nipooba, baai ale ta sunum baasinsa ate ba dek tuimbaata a daani ba la, ate ba dek ŋan yaalik me a dari ba a ta a cheŋ jigi meena la. ⁷ Nipooma de chaab a nyeem kasim yaali sinsaga womka alege ba an baga wensieŋa a miŋ a chagi. ⁸ Dila po, dila powa, Janes ale Jamberes a jam zeri ti kokpienka Moosis ale jam nye dii la kama. Sagra de baai ale ka venta nyam ate mi a biisi ba wari la, a nye ase ka nuruma de bayewa la. Sagra de abe a zeri wensieŋa kama dii nyiŋ la, ba popolaŋa chim ka popola baata. Ba siaka me a daa wensie siaka. ⁹ Waai meena a nya Janes

ale Jamberes ale ka betta dii la kama. Ase waai meena ale nya ba bettaŋa dii la ku kan beni ale ge ate dila degadega a nye nidɔa baai ate m poom liŋ a biisi ba wie la jigi ya.

¹⁰ Alege fi seba chak kama mi ale jam a sak nuruba la, ale mi ale jam boro dii la, ale mi ale a poli a yaali ayen m nye dii la. Fi me seba mi, ale kasim ta siaka dii ale Naawen ale mi ale ta suduŋni dii la, ale m ale ta yaalika me dii la, mi ale siak a te m ninammu dii la, ¹¹ nuruba ale nye ate mi nam dii me la, ale m dek ninammu me la. Fi me seba m dachaasaŋa ale jam daani mu yegayega dii Antiok ale Ikoonium ale Lisitira teŋsaŋa po la. Alege Nyɔnɔwa ŋman pilim jam a yeeri mu m ninammu de meena po a ta nyini. ¹² Nuru baai ale a yaali ayen ba pa ba dek a te Yeezu Kirisita a yaa va Naawen la, nuruba basi ate ba nya ka ninam. ¹³ Alege pimpaasiroba baai ale a tom tuimbaata la, le jam tom tuimbaata a gum du. Ba a paasi ka ba dek ale nuruba. ¹⁴ Alege fi Timoti a va Naawen wensie siuku kama. Fi seba baai ale jam ka fi sagra ba la kama kasim ta siaka yegayega. ¹⁵ Fi me seba welensa wienŋa Gbaŋsaŋa kama a ta nyini fi be fiik po, sii ale a sak ayen nuru waai a dan ta siaka ale Yeezu Kirisita ku la nyɔnɔwa le nya varibasika kama la. ¹⁶ Naawen dek ale pa wa yam a te nuruba ale sak ba ate ba ŋmarisi welensa wienŋa Gbaŋsaŋa de. Si abe nala kama a magsi wensie sinsaga, ale a kaam nuruba, ale a sak nuruba ba wie kaasima po, ale a sak ba ba le ba nye dii a ta nye bo kaai ale nala la. ¹⁷ Nyaku de meena a basi kama ate Naawen tomteero a gomsu wa dek a magsi tuimmaŋsa meena tomka.

4

¹⁻² Yeezu Kirisita le bo ŋanvuuta ale kpilima buusa. Wa abe le jam kama a chim Naab. Wala ale Naawen ale mi seeroba ate mi a kaam fu ale nin muna ayen fi a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa ale nin muna dii po meena wuu. Ku dan poom masa a yaase ku tua, basi ate ba seba chak ase dii po meena ba nin kaasi wari, abe fi a kaam ba ale nin muna, abe

fi a denji ba kpa wie po, abe fi a sak ba ale sudunni nalimnyiini. ³ Dii nyin la, di dann a cheena kama ate nuruba a kan lagi tue a wom Naawen wensie sinsanja, ba le jam va ka ba dek yaalika, abe ba a tu chaab ale sagra baai ale ba jam a sak ba dii ate ba poom gomsa a kala a yaali ayen ba wom la. ⁴ Ba le jam basi Naawen wensie sinsanja kama abe ba a yaali ayen ba a wom sunsuelima. ⁵ Alege fi, kpesi fi dek wie meena po. A nam fi ninammu abe fi a sak nuruba Naawen wamanja, abe fi a teeri ayen fi ka Naawen wienja moolido ate fi a tom fi tuimaja meena nalimnyiini a te Naawen?

⁶ Alege mi dii po ate nuruba le ko mu Naawen wamanja nyin la a moata kama. ⁷ M be je jiaka a nueri kama. M be chali chala a nueri kama me. Alege a diem ta siaka ale Naawen. ⁸ Ti Nyonowa a dan nman pilim jam ayen wa bo wensie buusa a te ti, wa le pa ka chali de ka tiirimu a te mu, daa mi nyiini alege baai meena ale a yaali wa ale a limsi ayen wa nman pilim jam la.

⁹ Pii nyin fi dek a jam nwuli. ¹⁰ Dii nyin la, Diimas waai ale a yaali tenzuk de nanta nna yegayega la a basi mi kama alege chej Tesalonika tenka. Keresens me chej ka Galatia tenka. Titus me chej ka Damatiya tenka ¹¹⁻¹² Mi me tom ka Tikikus ate wa chej Efisos tenka. Ka Luuk nyiini ale bo dela ale mu. Fi dan cheena, fi ta Maak a jam dii nyin la, wa baga maari mu ale m tuimaja kama. ¹³ Fi dan cheena fi pa m garuk juenku ate m jam pa basi Torowas tenka po Kaapus jigi la a ta jam te mu. Tuesi, ku ale m gbanja me ale gbanja dek ate ba nmarisi si la a ta jam te mu.

¹⁴ Chiok kuridowa Alezanda a jam daani mu nalimnyiini. Ti Nyonowa ale tuni wa a magsi chaab ale wa ale nye dii la. ¹⁵ Kpesi fi dek ale wa dii nyin la, tama ale jam bo dula la wa kasim jam a zeri ti sinsanja kama ale pagrim. ¹⁶ Dii po ate mi jam lin bo biisaja dokku po a biisi ayen m vari m dek a basi la, nuru nuru an jam zaani mi naja. Waai meena jam chali be kama ale basi mi dek m nyiini.

Mi a saalim Naawen ayen wa kan teeri ba ale nye mu dii la. ¹⁷ Alege ka Nyonowa ale jam zaani m naja a pa wa pagrimu a te mu, ate m jam baga a biisi Naawen wamanja a sak baai ale kan daa Juuma la. Ti Nyonowa me a jam maa yeeri mu a ta nyini ate ba an baga a ko mu. ¹⁸ Ti Nyonowa me le yeeri mu a ta nyini tuim ba tii ate nuruba a poli ayen ba nye mu la, ate m jo wa naamu po buui ale bo wenmazuk la. Wa le nya zula naja ale kan ta kpeglimka la. Ku be nye dila.

¹⁹ Mi a puusi Pisisila ale Akiila. M maara puusi Onesiforus dok demma. ²⁰ Erasitus a wari ka Korinti tenka. Alege m basi Torofimus ka Militus tenka po. Dii nyin la, wa jam ka nyinyogsa.

²¹ Pii nyin ate fi dek jam alege ate noota wein paari. Yubulus, Pudens, Linus, Kilodiya, ale Kisisita bisaja meena ale bo dela la a puusi fu.

²² Ti Nyonowa a bo ale fu. Naawen niaka le bo ale ni meena.

Pɔɔl Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te TITUS La

¹ Mi Pɔɔl, waai ale ka Naawen tomteero ale Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale a nmarisi gbanƙa de.

Naawen ale lueri mu ale ge tom mu me ayen m denƙi baai ate wa lueri ba ayen ba va wa nalimnyiini la kpa, abe m sak ba ate ba seba wensie n̄aai le n̄a basi ate ba va Naawen la. ² Wensie sinsan̄a de nyin̄ ba ta yiila kama ayen wa le jam pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Naawen waai ale kan a velim la a lin̄ jam puulim kama dila po dila po ayen wa le pa wa nyuvuri paalika a te ba. ³ Di danni ale jam paari la, wa va ka wa waman̄san̄a nyin̄ ate di nyini peelim ate nuruba min̄ di, ate wa yaa weeni nuruba ayen, ba pa wa waman̄san̄a a sak. Mi Pɔɔl abe maa ka nuru bala po wanyi a yaa va Naawen ti Varibasid̄owa noai a pa wie n̄aai ate wa pa nyo mi nisima po la a mooli a sak nuruba.

⁴ Mi ale a nmarisi gbanƙa de a te fi m biika Titus waai ale ta siaka nalimnyiini ale Naawen ase mi ale ta dii la.

Kowa Naawen ale Yeezu Kirisita ti Varibasid̄owa le niak fu, abe wa basi ate fi boro ale suyogini.

⁵ Mi ale jam basi fu Kariti ten̄ka po la, fi jam wari dula kama ayen fi nye dii ale magsi fi nye la abe fi lueri kpage Kirisita bisan̄a ale a tu chaab la ten̄san̄a meena a te ba. A teeri m le jam weeni dii a sak fu. ⁶ Ku a fe kama ayen nuru waai ate ni a lueri ayen wa chim kpage la a kan ta kaasun̄ɔa nuruba jigiya, abe wa ta nipok yey nyiini, abe wa bisan̄a me a ta siaka ale Naawen ale nye kaai le ka basi ate nuruba a kan nya siuk a weeni ayen ba ka nanbolta a yaase tukpari nyam la. ⁷ Ku a fe ayen Kirisita bisa kpage a kan ta kaasun̄ nuruba jigiya dii nyin̄ la, wa a nya ka Naawen tuima zuk. Ku a fe kama me ayen wa kan chim kanjanta nyon̄ɔ a yase wa sui a kpabi a puuri ale nuruba, abe wa kan chim danyuiriga, abe wa kan a nye

kpaliɔsa a nak nuruba, abe wa kan kasim a yaali ayen wa chim ligra nyon̄ɔ. ⁸ Alege, ku a fe me ayen wa siak ate nuruba a jam wa yenni abe wa a yaali tuimman̄sa tomka nalimnyiini. Ku a fe kama me ayen wa chim yam nyon̄ɔ, abe wa chim nuru man̄ nalimnyiini wie meena po, abe wa chim welensa nyon̄ɔ, abe wa seba wa dek yikka. ⁹ Ku a fe kama ayen wa n̄masi yik Naawen wensie waman̄san̄a n̄aai ate wa sagroma a lin̄ sak wa la. Wa dan yik n̄a nalimnyiini, wa le baga a pa wensie sinsan̄a de a den̄si nuruba ba gela kpa, abe baai me ale a zeri n̄a la wa dak ba kaasun̄ku a sak ba.

¹⁰ Nuruma yegayega a kan siak a te Kirisita bisa kpage noa. Ba pa ka ba wakayaatan̄a a paasi ba suaata. Nuru baai dek ale a sak ayen ku a fe kama ate Kirisita bisan̄a a va Juuma sinsan̄a la, ¹¹ basi ate ba goori ba wann̄i dii nyin̄ la, ba a sak ka sinsak n̄aai ate ku a fe ayen ba kan sak la. Sinsan̄a de abe a nye kama ate daanika a jam nuruba dokdem meena jigi. Ba a sak kama me ayen ba nya ligra ba sinsan̄a nyin̄ alege ba kan chali chivie ale siuku de choawa ate ba va a nya ba ligran̄a la. ¹²⁻¹³ Ba dek sampoporisan̄a po wanyi dila po dila po ale jam bo Kariti ten̄ka po la, a weeni ayen, “Kariti demma a kasim ka velinvendis̄a, gaasa nyam, goadun̄sa, puusa nyam ale nyin̄wotta nyam.” Wa wien̄a de abe ka wensie. Ku a fe kama ayen fi toarin̄ ba ale nin̄ muna ate ba yik Naawen wensien̄a nalimnyiini. ¹⁴ Ku a fe ate ba kan a wom Juuma sunsueliman̄a, yaase sinsak n̄aai ate nuru baai ale a zeri wensien̄a la a sak la. ¹⁵ Naawen ale sugri baai suniiman̄a la, ka kisita wie. Alege baai ale kan ta siaka ale wa ate wa an sugri ba suniiman̄a la, bala jigi, kisita boro kama dii nyin̄ la, ba popolan̄a ale ba suniiman̄a a dan̄ kama. ¹⁶ Nuru bala chaab a weeni kama ayen ba seba Naawen, alege ba tuiman̄a a kan sak ayen ba seba wa. Ba a zeri wa noai kama. Ba ale a tom dii me la, Naawen kan yaali. Ba an baga a tom tuimman̄sa.

2

¹ Alege fi Titus ku a fe kama ayen fi pa Naawen wensie sinsan̄a a sak nuruba. ² A sak nisomma ayen ba a nye nna chim chim. Ku a fe kama ayen ba chim yam nyam, abe ba seba ba dek yikka. A sak ba ate ba ta siaka nalimnyiini ale Yeezu, abe ba ta yaalika ale nuruba, abe ba a siak a te ba ninammu. ³ Siuk kula po, sak nipok kpagsan̄a ayen ku a fe ate ba chim nipok welensa ba tuima meena po. Ku a fe ayen ba kan a biisi wie ŋaai ale a kaasi nuru yoi la, ba kan pa ba dek a te daam nyuka. Ba a sak sinsak maŋsa, ⁴ abe ba a sak nipok kalaasan̄a ate ba ta yaalika ale ba choroma ale ba bisan̄a. ⁵ A sak ba me ate ba seba ba dek yikka ale welensa, abe ba chim nipok baai ale seba dok po tuima nalimnyiini ale ge a wom ba choroba noa la, ate ku kan basi ate waai nya siuk a pa yokaasun̄ a te Naawen waman̄san̄a.

⁶ Siuk kula po me, ku a fe ayen fi a sak bipaaluku ate ba seba ba dek yikka. ⁷ Wie meena po, ku a fe kama ayen fi dek a tom tuimman̄sa ate nuruba a yaa tomsi fu. A sak ba ale nin muna ale wensie sinsan̄a. ⁸ Sak ba sinsak ŋaai le ŋa basi ate nuru kan baga a nya siuk a biisi a gaam fu la. Fi dan a biisi wien̄a de, ale wensie, chivie le yik ti dachaasan̄a kama ate ba kan nya siuk a biisi tama wari ya.

⁹ Ku a fe kama ayen fi sak tomteeroma ate ba a zuli ba nyamma noa wie meena po ate ku te ba nyamma supeentik ale jaab buuri meena ate ba a nye la. Ku a fe kama me ayen ba kan a tulisi ba nyamma noa po filim filim, ¹⁰ Yaase ba a zu ba ŋanta. Ku a fe kama ayen ba lagi ba suniima meena ale ba popola meena wie meena po daa meena a tom a te ba nyamma, ate Naawen ti Varibasidowa sinsan̄a a nya yoman̄.

¹¹ Dii nyin̄ la, Naawen a nye ka wari a te ti wa niaka nyin̄ ayen nurubiik meena a nya varibasika. Yogyogla de, wa be nyini ka peelim a pa wann̄i de a sak ti. ¹² Wa dii ate wa nye te ti wa niaka nyin̄ la, wa dila a yaa be ale a sak ti ayen ku a fe kama ayen ti kan pa ti suniima ale ti popola meena a basi ten̄zuk de ŋanyaalik jigiya.

Kan a nye wie ŋaai ale kan a va siuku la. Di maari a sak ti kama ayen ti seba ti dek yikka, abe ti chim nuru welensa ale wensie nyam, abe ti a tom tuim ŋaai le ŋa peenti Naawen sui ten̄zuk de meena la. ¹³ Ku a fe kama ayen ti a nye dila abe ti ta yiila ale supeentik a limsi da dii ate Yeezu Kirisita le ŋman pilim jam ten̄zuk de ale wa zulan̄a ale wa pagrimu yegayegaka la. Wa ka ti Naawen kpeeni ale ti Varibasido. ¹⁴ Wa jam kpi kama ayen wa vari ti ti tuimbaatan̄a po a basi abe wa sugri ti suniiman̄a, abe wa soa ti ate ti chim wa dek nuruba, abe ti nina muni ale tuimman̄sa tomka.

¹⁵ A sak nuruba wien̄a de. Pa Naawen pagrim buui ate wa te fu la a den̄si baai ale a wom fi sinsan̄a la kpa, abe fi pii nyin̄ a kaam baai ale a tom tuima a kaasi la ate ba tagri. Pa Naawen pagrimu nyin̄ a weeni ba ate nuru waai kan baga a nya fu nueri.

3

¹ Teeri fi nuruma ayen ba pa ba suniima a te ba ten̄ka naliman̄a, ale ba ten̄ka kpan̄a abe ba a va ba noa, abe ba goms̄i ba dek a tom tuimman̄sa. ² Weeni ba ayen ku a fe kama ate ba kan a kaasi nuruba yue, ba kan a nye kpaliŋsa, ba ta noamasim ale nuru meena, abe ba seba ba dek yikka me.

³ Diipo ate ti jam ze Naawen la, ti jam ka betta. Ti an jam a va wa noaya. Ti jam a paasi ka ti dek. Daa meena ti kasim jam pa ka ti dek a te ŋan yaalik ayen ti sue peenti. Ti kasim jam a tom ka tuimbaata ti suaata jigi ale maari a de nyuri ale ba. Nuruba yegayega a jam kisi ti kama. Tama me abe jam kisi ba kama. ⁴ Alege Naawen ti Varibasidowa a pa wa jirimu ale wa yaalika a sak ti kama ⁵ a yaa vari ti ti tuimbaatan̄a po a basi. Wa an jam nye dila ka tama dek tuimman̄sa nyin̄a, alege ka wa jirimu nyin̄ ate wa nye dila. Ka Naawen Chiika ale sugri ti suniiman̄a a yaa te ti biam paalik ale nyuvuri paalik. ⁶ Naawen va ka Yeezu Kirisita ti Varibasidowa nyin̄ a sueri ti suniiman̄a ale Naawen Chiika nna yegayega. ⁷ Naawen niaka nyin̄ ate

Naawen Chiika a nyɛ ate ti chim welensa nyam Naawen jigi, a yaa basi ate ti ta yiila ayen ti le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁸ Nyaku de ate m weeni la abe ka wensie ate nuruba weeni.

Mi a yaali kama ayen daa meena fi a sak nuruma wienɔ de nalimnyiini ate bala baai ale ta siaka ale Naawen la, nina muni ate ba a tom tuimmanɔa ɔaai ale nala a te nuruba la. ⁹ Alege kan a nak betta nampaga, abe fi kan a wom baai ale a sak ba kokpiensa yue wie la. Kan a nyɛ kpaliɔsa ale nuruba Juuma Sinsanɔa nyinɔa, dii nyin la, nyaɔa de meena kan niak nuru ale maga de me la, ɔa ka wakayaata. ¹⁰ Nuru dan a yaali ayen wa poori baai ale a va Yeezu la, kaam nuru wala choa ase buye la. Wa dan kan wom fi kaamka, fi ale wala choa kan ta wari a nyɛ ale chaaba. ¹¹ Fi de seba ayen nuru wala choa ka popola baata nyɔnɔ. Wa tuimbaataɔa abe a sak waai meena wa ale ka nuru waai choa la kama.

¹² M le tom Atemas yaase Tikikus fi jigi. Ba wanyi a dan jam fi jigi fi me pii nyin ate fi jam m jigi Nikopolis tenka po. Mi a yaali ayen m goa ka dula ate ɔoota wein ga taam. ¹³ Fi de pii nyin a maari Zenas waai ale a biisi kooti biisaɔa la, abe fi maa maari Apolos ate ba noai bayewa a бага gomsɔ ba chelimu. Pa jaab buuri meena ate ba a yaali la a te ba. ¹⁴ Sak ti nuruma ayen ba basi ate ba nina muni ale tuimmanɔa tomka, ate ba бага a maari baai ale sum a yaali maarika la. Ba kan chim nuru kayaata.

¹⁵ Baai meena ale bo ale mi la, a puusi fu. Puusi baai ale a va Yeezu ale ta yaalika ale tama me la, a te ti.

Naawen niaka le bo ale ni meena.

Ɔool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te FAILEMON La

¹ Mi Ɔool, waai ate ba yik lik Yeezu Kirisita nyin la ale ti suoku Timoti ale maa chaab a nmarisi gbanƙa de a te ti doawa ale ti tomteero choawa, Failemon, ² ale Kirisita bisaɗa ale a tu chaab fi yenni po la, ale ti toawa Afia ale ti soji choawa Akipus.

³ Naawen ti Kowa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le te ni niaka ate ni boro ale suyogini.

⁴ M dek suok Failemon, diipo meena m nyiem dan boro a puusi Naawen, mi a teeri fi wari kama ale a te m Naawen jiam.

⁵ Dii nyin la, m wom fi ale ta yaalika soa dii ale Naawen nuruma meena la kama. M wom fi siaka ale Nyɔnɔwa Yeezu ale soa dii me la kama. ⁶ Mi a puusi Naawen kama ayen fi pii nyin ate fi nye ate nuruba me a maa ta siaka ase fi la. Nyaku de a dan nye, ku le basi ate fi sum min chak waman sii meena wuu ale a nye ti jigi Yeezu Kirisita ale tama ale ka bunyi nyin la. ⁷ Fi yaalika ate fi ta la, m dek suowa, a ta ka masim nna yegayega ale nyinbiiri a jam m jigi. Fi nye kama ate Naawen nuruma meena sue peenti.

⁸ Dila nyin la, m бага nyini peelim kama a fe fu ase fi suok Kirisitawa nyin la ayen fi nye wari dii ale magsi fi nye la.

⁹ Alege m le ta yaalika ale fu la nyin m kan yaali ayen m fe fu, mi a yaali kama ayen m saalim fu. Mi ka Ɔool, m be ka nisomɔ alege yogyogla de ba yik mu a lik kama Yeezu Kirisita nyin ¹⁰ M be tagri ka Onesimos waai ale ka m biik Yeezu Kirisita yonni nyin la. Mi ale diem bo likka dok nna la m chim ka wa ko Yeezu yonni nyin. ¹¹ Dila po, dila po, wa jam ka tuintuini a te fu, alege yogyogla de, wa ta tuilim kama mi ale fi jigi.

¹² M basi wa kama ale m sunum meena ayen wa pilim jam fi jigi. ¹³ Mi a yaali kama ayen m le diem bo likka dok la, wa diem maa boro ale mu Naawen wamanɗa tomka nyin ate wa tagri fi zuk

a maari mu. ¹⁴ Alege, m kan fe fu kama ayen fi nye wannu de, alege mi a yaali kama ayen fi siak ale fi dek yaalika ate m kan nye wari ase ka fi a nin siak ayen m nye.

¹⁵ Ku бага a nye kama ate Onesimos ale kan bo fi jigi ate ku beni maga dek la, ate fi a yaali ayen wa pilim jam fi jigi a boro taam wuu. ¹⁶ Alege, mi a yaali ayen m weeni a sak fu kama ayen fi nya wa nman daa yomo wala choawa, wa yaa gaam yomo kama. Wa yaa ka sunum po suok Yeezu Kirisita yonni nyin. Wa potim bo ka mi sunum po, alege mi a poli ayen yogyogla de wa le poom bo fi sunum po kama a gaam wa ale bo mi sunum po dii ase yomo ale m suok Nyɔnɔwa yonni nyin la.

¹⁷ Dila nyin la, fi dan pa mi chim ka fi Kirisita biik choa be basi ate wa nman pilim jam fi jigi ase mi a nin jam fi yenni ate fi basi ate mi a jo dii la. ¹⁸ Wa dan kaasi ka fi wari yaase wa ta ka fi pami, basi ate mi tuni dila. ¹⁹ Jigini de gbanƙa po, mi dek ale pa m nisima a nmarisi a weeni ayen, mi Ɔool le tuni fu. (Ku an poom magsi ayen m nman teeri fu nyaku de ayen, fi dek ale kali la, fi ta ka mi pamiya.) ²⁰ Dila nyin, m suowa, mi a saalim kama ayen ti Nyɔnɔwa nyin fi nye wannu de a te mu. Ase m Kirisita biik choa la, basi ate m po peenti.

²¹ M sebi chak kama ayen m le nmarisi gbanƙa de a weeni fu dii la, fi le nye ka dila te mu m poom a poli ayen fi le nye gaam dila a te mu kama. ²² M be le nman a yaali ayen fi nye dii a te mu la ale, fi yaali dok te mu, dii nyin la, mi a poli ayen Naawen le tulisi ni meena puusaɗa kama ate m nman pilim jam ni jigi.

²³ Epafiras, waai ate ba maa yik wa a lik Yeezu Kirisita nyin la, a puusi ni. ²⁴ M tomdo chaama me Maak, Arisitaakus, Diimas ale Luuk a puusi fu.

²⁵ M be nman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

YIBURU DEMMA Gbanƙa

¹ Dila po dila po Naawen jam pa ka wa biisiteerɔma a va suita nna toƙatɔga a jam a biisi ale tama Juuma kokpiensanƙa. Wa jam a biisi ale ba ka nna yegayega ate ku ga paari diichoa. ² Alege jinla danni, wa yaa pa ka wa Biika a biisi ale ti. Biika de dek ate Naawen lueri ayen wa soa jaab buuri meena ale bo wennmazuk ale tenzuk de la. Wa ka waai me ate Naawen basi ate wa nye wennmazuk ale tenzuk la. ³ Wa ta ka Naawen nyagsi kaai ale a nyagsi nna kpelimkpelim la. Wa a neensi ka Naawen me nna yegayega. Ti dan nya wa, ti seba Naawen me ale ka dii la kama. Biika dan biisi, wa Biika ta pagrim ka nna yegayega. Be ka wa Biika nyiini ale soa ate jaab buuri meena wennmazuk ale tenzuk de a boro. Wa ale kpi a dui si ti wabaatanƙa a basi ate ti chim wayɔrisima nyam la, wa yaa jue li kali ka Naawen, waai ale ta pagrim a gaam jaab buuri meena la juga geƙ. Juga geƙka de ka zula jigi. Naawen Biika ka nuru kpion.

⁴ Nyaku de abe a sak kama ayen Biika ale chim nuru kpion a gaam sabiiloma a soa dii la, a soa ase ka Naawen ale te wa yonni ate di zuak gaam ba yuenƙa dii la. ⁵ Dii abe ale a sak ayen nyaku de a sum ka wensie la ale, Naawen an diem weeni wa sabiiloma waaiya ayen,

“Fi ka m Biiga,
jinla mi ka fi Ko.”

Wa ale weeni nna la ba nmarisi nyo Naawen Gbanƙa po kama. Naawen nman pilim weeni wa Biika wie ayen,

“Mi le chim wa Ko,
wa me be le chim m Biik.”

Naawen an jam weeni nyaku de a magsi chaab ale wa sabiiloma wanyi me la.

⁶ Ba nmarisi Naawen gbanƙa po me ayen, Naawen ale liƙ biak wa niɔabinni a basi tenzuk de la, wa weeni ayen,

“Ku a fe kama ayen Naawen sabiiloma meena a te Biika zula.”

⁷ Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale sabiiloma la ale nna ayen,

“Wa nye wa sabiiloma kama ate ba a nye ase viok ale bolimɲiak la.”

⁸ Alege wa ale nman biisi wa Biika wari dii la ale nna ayen,

“Naawen, fi le soa fi naamu ka dila taam wuu.

Fi a nya fi nuruma zuk kama ale wensie.

⁹ Fi a yaali ka wari dii ale ka wensie la. Fi kisi wadii ale ka wa kaasunƙa kama.

Dila ale soa ate Naawen, fi Naawenni lueri fu a te fu zula,

a yaa te fu supeentik nna yegayega a gaam fi chaama.”

¹⁰ Naawen weeni wa Biika me nyaku de ayen Naawen weeni wa ayen,

“Ka fi, Nyɔnɔ, ale nye tenƙa a ta nyini ku piilimka po.

Be ka fi dek nisima ate fi pa nye wennmazuk ale jaab buuri meena ale bo ku po la.

¹¹ Bala meena ale tenzuk de meena le murin be kama. Alege fi kasim boro kama taam wuu.

Ba le kaasi kama ase garuk la.

¹² Ase nuru ale a yeeri wa garuk kpak a yuk a basi ale ge a pa garuk paaluk a jo la.

Siuk kula po, nanta bala meena le tagri ka dila.

Alege fi kasim boro ka dila kan maari a tagri.

Fi le kasim boro ka dila taam wuu.”

¹³ Ka dimpo ate Naawen diem weeni wa sabiiloma wanyi ayen,

“Kali mi juga geƙ ate ku ga paari diipo ate m le basi ate fi dachaasanƙa chim fi yomma.”

¹⁴ Naawen sabiiloma ka wa tomteerɔba. Waai an baka a nya ba ale nina. Naawen tom ba kama ayen ba jam maari baai le ba nya varibasika la.

2

¹ Nyanƙa de meena ate m biisi nƙa wie la nyin ale soa ate ku a fe ayen ti nmasi lagi tue a wom nƙaai meena ate ti wom la, ate ti kan basi nƙa vaka abe ti cheƙ be.

² Naawen ale jam tom wa sabiiloma ayen ba weeni nuruba ate ba nye dii la, nuruma siak kama ayen ka Naawen dek ale sum weeni. Diipo meena ba nyiem

dan kan va ŋa ale a weeni dii la, wa nyiem te ba ka waali kaai ale magsi la. ³ Ku be dan ka dila, ate Naawen a te ti varibasika a soa nna yegayega, ti le nye ka se ate ti kan nya waalika ase ti nin zeri ka? Be ka Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita dek, daa sabiiloba, ale liŋ weeni nyaku de ate nuruba wom; baai abe ale wom ŋa wa jigi la, ku ŋaan nyiŋ ate bala weeni sak tama. ⁴ Naawen me abe nye ka wie a gum ba sinsaŋa po ayen ku sak ayen ku ka wensie. Wa maa nye ka wakperikaliisa nna yegayega, ale wakinkagla toɔgatoɔga. Wa maa pa ka Naawen Chiika tiirintaŋa a chari a magsi chaab ale wa dek ale a yaali dii la. Waai ale a dak varibasika siuku a sak ti la.

⁵ Teŋ kaai ale bo ŋaan chiem chum diipo ate ti a biisi ka wari nna la, Naawen an jam pa ka a te ka sabiiloba ayen ba a nya ka zuwa. Wa pa ka te ka wa Biika. ⁶ Ase ba ale ŋmarisi Naawen Gbanƙa kauk kunyi po ayen,

“Naawen, mi an бага a poli, a magsi chaab ale nurubiik yeŋ la,
dii ale fe fu ate fi ta wa popola fi zuk po la, yaase fi nya wa zuk la.

⁷ Ka fi ale nye nurubiik ate wa ŋman posima maga dega a gaam sabiiloma. Posimka de abe an beni gaam taamya. Ka fi ale basi ate wa a nye ase naab la, ate nuruba a te wa pimpauk ale zula.

⁸ Ka fi ale pa jaab buuri meena a nyo wa nisima po ayen wa soa a nya.”
Yogyogla de wa be ale nye dila la, wa an weeni ayen ŋanta ba gela a kan zuli wa nɔaya. Ku be ale ka dii yogyogla de la, ti an бага a nya waaiya ale wa soa ŋanta meena zuk a nya la. ⁹ Alege ti nya ka Yeezu nyiini ale soa ŋanta meena a nya. Naawen nye kama ate wa posima maga dega a gaam sabiiloma alege ku an beni gaam taamya. Dila powa, nuruba le jam basi ate wa nam a kpi ayen Naawen niaun nyiŋ wa tagri waai meena zuk a kpi te ba. Yogyogla de ti be a nya wa ase wa ka naab la, ate nuruba yaa te wa pimpauk ale zula. ¹⁰ Be ka boan nyiŋ ate wa namu? Naawen ale nye ŋanta meena.

Wala me abe ale basi ate jaab buuri a boro. Naawen va ka varibasika de nyiŋ a nye ate nuruba yegayega a chim wa bisa a maa nya wa zulaŋa. Wa be ale nye nna la nyiŋ ale soa ate ku jam ayen Yeezu kpi. Dila nyiŋ la, ku jam magsi ayen ka Yeezu nam dii nyiŋ la, ka wala ale a dak varibasika siuku a sak nuruba. Wa ninammu abe gomsi wa magsi kama ayen wa chim tama varibasido.

¹¹ Be ka wala ale a poori nuruba ale biem toɔgatoɔga. Bala ale wa abe ka ko yeŋ. Dila abe ale soa ate yogsum a yaase chivie ka Yeezu ate wa wi ba ayen wa suaata. ¹² Ase ba ale ŋmarisi Naawen Gbanƙa po ayen Yeezu weeni ayen,

“Mi le weeni m suaataŋa fi ale nye dii la.
Mi le te fu pimpauk ba tuka po.”

¹³ Yeezu weeni me ayen, “Mi le ta siaka ale Naawen.” Wa maa weeni me ayen, “Mi bo ka dela ale bisii ate Naawen pa te mu la.”

¹⁴ Bisaŋa de ale ka nurubisa la nyiŋ ale soa ate Yeezu dek me a chim nurubiik ase bala la a maari a tom nurubiik ale a tom dii la. Wa nye dila kama ayen wa бага kpi ate wa yaa nye ate Velinvendika pagrimu nueri dii nyiŋ la, Velinvendika ta ka pagrim a nye ate nuruba a kpi. ¹⁵ Yeezu be dan nye ate Velinvendika ŋman ka pagrimoa, wa yaa le бага vari nuruba yogsum po a basi. Ba nyuvuri meena po, ba kasim jam chim ka yom ale kasim jam a chali yogsum ale ba le ba kpi ate dii nye ba jigi la. ¹⁶ Waai meena abe бага a nya kama ayen ka nurubiik ate wa a maari, daa Naawen sabiiloba. Maarika de potim a cheŋ ka Abraham ŋaanbisana jigi. ¹⁷ Ku be ale nye dii ate wa jam бага nye dila la, ale, ku jam a fe kama ayen wa a nye wari meena ase wa suaataŋa la ate wa бага yaa tom a te Naawen ase Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la. Kpagi dii ale ta jirim ale wa suaataŋa la, abe wa ta wensie ale Naawen a ta va wa ale weeni wa ayen wa nye dii la. Wa tuini ate wa chim kpagi kpeeni ayen wa tom la ale, wa tom a te Naawen ate wa dui si nuruma wabaataŋa a basi. Wabaataŋa de ale soa ate nuruma yalima ale Naawen. ¹⁸ Yogyogla de, wa yaa be

baga a maari ba kama diipo meena ate Sitaana a ta nyenyaka a jam ba jigi la. Boan nyinṅa, wa dek jam nya nyenyaka kama ale ninam.

3

¹ M be ale weeni ni dii meena a magsi chaab ale Yeezu la, m suaata, Naawen be maa wi nama me kama ayen ni chim wa tomteeroba. Ni be poli Yeezu wari ale ninmuna. Wa ka waai ate Naawen tom ayen wa jam chim siak kaai ate tama ta la ale sinsak ṅaai ate ti a sak nuruba la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni. ² Naawen ale jam lueri wa ayen wa a tom wa tuimaṅa a te wa. Wa jam ta wensie ale Naawen ka nna yegayega ase Moosis ale jam ta wensie ale wa tuimaṅa ale Naawen yenni demma dii la. ³ Nuru waai abe ale se yeri la, a nya zula kama a gaam yenni dek. Siuk kula po, nyaku de a sak kama ayen, seerowa abe ale a nya zula a gaam yenni dek la, Yeezu me ale a nya zula a soa dii la a gaam Moosis zulaṅa nyaka ale soa dii la kama. ⁴ Nama dek seba ayen yeri meena ale boro la, ka nuru ale se di. Alege ka Naawen ale nye jaab buuri meena. ⁵ Moosis abe ale jam ka tomteero Naawen yenni po la, wa jam ta ka wensie ale wa tuimaṅa. Wa jam biisi kama a kaam nuruma ayen ba wom wie ṅaai ate Naawen le nyini peelim a weeni ṅa chum diipo la. ⁶ Ase Moosis ale jam ka tomteero waai ale ta wensie la, Yeezu Kirisita me abe ka Naawen Biik a ta wensie a yaa soa Naawen yenni a nya di zuk. Ti be dan kasim a biisi ale ninmuna ale kan chali yogsum me a magsi chaab ale ti siaka, ale maa ta yiila me ale supeentik, tama Kirisita bisaṅa be chim ka Naawen yeri. Naawen gomsu ka vuusum jigi te wa bisaṅa.

⁷ Ku be magsi kama ale a fe ayen ti ta chichiiba ale ti siaka ase Naawen Chiika ale weeni dii ate ba ṅmarisi nyo Naawen Gbanṅa po ayen,

“Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,

⁸ Ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpiensana ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la.

Da dii dannu ate ba jam bo sagini po la, ba jam ka dila a yaa nye wa nya ⁹ ase Naawen dek ale weeni dii ayen, ba nya mi ale nye dii te ba bena pisinaansiwa meena po la kama alege, dula jigini, ba diem a nye mi a nya.

¹⁰ Dila nyin ate m sui yaa jam puuri ale bala ate m yaa weeni ayen, ba kasim a yaali ka bogluta a gum mi po,

ba be kan min mi ale nye dii la kiriya.

¹¹ M sui ale jam a puuri ate m yaa pe ale ninmuna ayen, Diipo diipo, m kan basi ate ba jo vuusum jigini ate m gomsu magsi la.”

¹² Dila nyin la, m suaata, ni kpesi ni dek po ate ni wanyi me la kan ta sunum buui ale sueri ale biem la, ate dila basi ate wa kan ta siaka alege goanti a nye ate wa virin ṅaaj a te Naawen waai ale vua la.

¹³ Ni ale diem ta siuk yogyogla de la, ni a densi chaab kpa ate ni wanyi me la a kan basi ate biem nya siuk a paasi wa, ate wa ta tukpari nyeka. ¹⁴ Boan nyinṅa, tama ale nuruba ba chaab a maa chaab ta ti deka jigini kama ale Yeezu ale nye dii la ase ti nin kasim ta siaka dila a ga paari diipo ate ti le kpi la. Ku kiri ale, ti ṅmasi yik ti siaka nalimnyiini a seba chak nalimnyiini me ase diipo ate ti lin jam ta siaka la.

¹⁵ M be ṅman a weeni ka ba ale ṅmarisi Naawen Gbanṅa po dii la, ayen,

“Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,

ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpiensana

ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la.”

¹⁶ Ka tama kokpiensana bana dek ale wom Naawen ale a biisi dii la alege zeri wa? Ku jam ka baai meena ate Moosis de ba nin a ta ba nyini Ejipiti tenka po a nyini la. ¹⁷ Be ka bana dek ale te Naawen supuurim bena pisinaansiwa po meena la? Ku jam ka baai ale tom wabaata a yaa kpi sagini po la. ¹⁸ Wa be ale jam pe ale ninmuna ayen diipo diipo wa kan basi ate ba jo vuusum jigini ate wa gomsu magsi la, ku be jam ka bana ate wa jam

a biisi ba wie la? Ka baai nyiini ale jam zeri wa noanni la. ¹⁹ Ti be nya kama yɔgla ayen, ka ba ale kan jam pa Naawen ale weeni dii la chim wensie la ale soa ate ba an baga a jo vuusum jigini ate wa gomsu magsi la.

4

¹ Yɔgyɔgla de, Naawen be pe kama ayen ti baga jo vuusum jigini ate wa gomsu magsi la kama. Alege ku a fe kama, ayen ni kpesi ni deƙ nalimnyiini ate Naawen dan nya ni, wa kan nya ate ni wanyi me la, a nye dula jigini joka a kpeeri. ² Boan nyinɲa, tama me maa wom Naawen wamaɲsaɲa kama ase ti kokpiensaɲa ale jam wom ɲa wie dii la. Alege, ba ale kan jam tuesi ɲa ale siaka la nyin ale soa ate ba an jam nya nyuenta ku po. ³ Tama baai abe ale ta siaka la a jo vuusum jigini de ate Naawen pe ayen wa le te la kama, ase wa ale weeni dii ayen, “M sui ale jam a puuri ate m yaa pe ale ninmuna ayen, m kan basi ate ba jo vuusum jigini ate m gomsu magsi la.”

Wa jam nye ka tenƙa ale wennmazuk ale ɲanta meena ale bo ba po la ku piilimka po a nueri ale ge yaa biisi dila. ⁴ Boan nyinɲa, Naawen Gbanƙa po kauƙ kunyi, ku a weeni ti kama a magsi chaab ale dai dii ale a saa daa ɲayopoiwa la ayen,

“Naawen ale ga tom ate ku paari daa ɲayuebi la, da dii ale a saa daa ɲayopoiwa la, wa jam basi wa tuimaɲa tomka kama ale ge vuusi.”

⁵ Ni be ɲman poli nya Naawen ale jam pe ale ninmuna dii la. Wa pe kama ayen,

“Diipo diipo m kan basi ate nuruma de jo vuusum jigini ate m gomsu magsi la.”

⁶ Alege baai ale lin jam wom Naawen wamaɲsaɲa la, a jam zeri ɲa kama. Dila abe jam basi kama ate ba an jam baga jo bu po. ⁷ Naawen weeni sak nuruba kama ayen da dii dannu deƙ ate ku a fe ayen nuruba ta siaka ale wa la ale “Jinla”. Ti kokpiensaɲa ale jam zeri wa ate bena yegayega taam la, ɲala ɲaɲnyin ate Naawen va ti kokpienƙa Deevu dii,

weeni wie ɲaai meena ate m poom lin weeni ni ayen wa weeni ayen, “Jinla, ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la, ni kan ta tukpari nyeka.”

⁸ Ti kokpiensaɲa nindeerowa Josua, a jam de ka ba nin a ta ba chen ten ƙaai ate Naawen pe ayen wa le te ba la. Alege, Josua an jam baga te ba vuusum dula jigini. Wa daam dan baga te ba vuusum, Naawen ti an jam biisi ku ɲaɲnyin a magsi chaab ale vuusum wari ayen ba le nya bu da yon. ⁹ Nyaku de a sak kama ayen Naawen ale jam pe dii la a diem ta pagrim kama a boro ate Naawen nuruma baga a nya vuusum ase Naawen ale jam vuusi dii daa ɲayopoiwa dannu la. ¹⁰ Dila nyin la, waai abe dan nya vuusum buui ate Naawen jam pe la, kula nyonowa abe a basi wa deƙ tuimaɲa tomka kama ase Naawen me ale jam basi wa tuimaɲa tomka dii la ale ge a vuusi. ¹¹ Ni be basi ate ti pii nyin ate ti nya vuusum bula ate ti wanyi me la kan zeri Naawen noai ase ti kokpiensaɲa ale jam zeri wa noai dii a yaa kpi la.

¹² Boan nyinɲa, dii meena ate Naawen a biisi ale ti la a boro kama ale ta pagrim nna yegayega, a ta noai nna yegayega a gaam gebi ƙaai ale ta noai a baga gebi a sin a paari kobi la. Ase gebi ƙaai ale ta noai a baga gebi a sin a paari kobi la, Naawen me abe dan biisi wari, wa baga a min ti popolaɲa ale ti yaalika ale ka dii ti popo la kama, popola ɲaai ate ti ta la, ale ti suniimaɲa ale sum a yaali dii la. ¹³ Jaabjaab ka tenƙa de a baga a suk Naawen jigiya. Jaab meena ate wa nye la, wa a nya ba kama. Ba an sugiya. Be ka wala jigi ate ku a fe ayen da yen waai meena weeni sak wa dii ale dii meena ate wa tom tenƙa de la.

¹⁴ Ku be dan ka dila, ni be basi ate ti ɲmasi yik nalimnyiini ti ale a weeni ayen ti ta siaka ale dii la. Ti baga a nye dila kama dii nyin la, ti ta ka Juuma Puusika Yenni kpaɲi kpeeni. Wa bo ka wennmazuk Naawen jigi. Kpaɲi kpeeni de ka Naawen Biika Yeezu. ¹⁵ Ti kpaɲi kpeeni de abe daa waai ale kan ta jirim ale ti wobsumu la. Wa ka waai deƙ abe

ale nya nyenyaka wie meena po ase tama me ale a nya nyenyaka dii la, alege wa an nye wabiowa. ¹⁶ Dila nyin la, ni basi ate ti forisi paari Naawen dek abe ti seba chak ayen wa niaunku nyin wa le tuesi ti, ate wa ta jirim ale ti a maari ti wa niaunku nyin diipo meena wuu ate ti a yaali maarika la.

5

¹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ka nurubiik me ase tama la. Alege ka Naawen ale lueri wa ayen wa tagri nuruma zuk a tom dii ate ku a fe ayen ba tom ate ku ta supeentik a jam Naawen jigi la. Kpagini tuimaŋa ale, wa pa tiirinta a te Naawen abe wa a nye kaabka nuruma wabaata nyin. ² Kpagini dek abe ale ta kaasun la, wa baga a ta jirim kama ale baai ale kan seba wie noai po ate ba nye ŋa a kaasi la. ³ Wa be ale ta kaasun wa dek me la, ale soa ate ku a fe me ayen wa nye kaabka me a te wa dek wabaataŋa ase wa ale a nye a te nuruba dii la. ⁴ Nuru waai abe ale chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la a nya zula kama. Nuru abe karo a baga a lueri wa dek a chim kpagi kpeeni ayen wa nya zula. Ka Naawen ale jam lueri Aaron ayen wala de nin a chim kpagi kpeeni. Baai me abe ale pa san a tagri wa zuk la, ka Naawen me ale te ba siuk ate ba nye dila.

⁵ Dila abe ale soa ate Yeezu Kirisita me an jam pa wa dek a chim kpagi kpeeni ayen wa nya zula. Ku jam ka Naawen ale te wa siuk ase ba ale ŋmarisi Naawen Gbanƙa po dii ayen Naawen weeni wa ayen,

“Fi ka m Biik.

Jinla, mi ka fi Ko.”

⁶ Naawen ŋman weeni jigi di choa wa Gbanƙa po ayen,

“Fi kasim ka kpagi kpeeni,

ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.”

⁷ Va ŋaai po ate Yeezu jam bo tenzuk de la, wa jam puusi kama a saalim Naawen waai nyiini ale baga vari wa kum po a basi la. Wa jam a puusi ale a saalim ate ku a nyini ka peelim nna yegayega. Naawen be jam wom wa puusaŋa kama,

dii nyin la, wa jam a yaali ayen wa nye ale ka supeentik dii ate Naawen a yaali la. ⁸ Wa jam ka Naawen Biik, alege wa va ka wa ninammu nyin a zamsi Naawen noai zulika. ⁹ Wa ale ga gomsa wa dek a magsi nuruba varibasika la, wa yaa deri chim baai meena ale a zuli wa noai la varibasido a vari ba a basi taam wuu. ¹⁰ Naawen yaa weeni wa ayen wa ka kaabdoma kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka kpagi kpeeni dii la taam wuu.

¹¹ Wie yegayega ale boro a magsi ti biisi a magsi chaab ale wannu de alege, ku pagra ka nna yegayega ate ti togi di kiri, dii nyin la, nama chim ka nuru baai ale kan baga wie min a chak nwulinwuli la. ¹² M ale a weeni dii la ale, yogyogla de, ku magsi ka ni te chim sagroba a sak nuruba, ba chaab alege, ni goanti a yaali ayen ka nuru yon te ŋman diem a sak ni wachaalinsaŋa a magsi chaab ale Naawen wamaŋsaŋa. Nama diem a nye ase ni ka bisa la baai ale pak magsi ba a de ŋandiinta alege ba basi dila ale ŋman diem a yaali ayen ba ŋoosi ba maba la. ¹³ Nuru baai abe ale a nye ase dila la, a diem a nye ase ba a ŋoosi kama la, bala chaab a nye ase ba ka biluata la. Ba ze wa dii ale nala ale dii ale kan nala la a gaari. ¹⁴ Nankpagsa a de ka ŋandiinta. Ba kan ŋoosi ba maba. Ba a de ka ŋandiinta, dii nyin la, ba dek nye wie nya kama a yaa zamsi dii ale nala ale dii ale kan nala la.

6

¹⁻² Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti kan diem chim bisa a kasim a zamsi wie ŋaai ale a de ninƙa a magsi chaab ale Yeezu la magamaga. A yaase ti kan a nye ase seero waai ale kasim a se nyubi yenka magamaga la. Sak ase boan la? Sak ase wa kasim ta ka sinsak yenaŋa ate wa a sak ayen nuruba basi ba tuimbaataŋa. A yaase ba a sak nuruba ayen ba ta siaka ale Naawen ate wa vari ba a basi. A yaase ba a sak kama a magsi chaab ale soka ale piisi soa dii meena wuu la, a yaase nisima nuruba zuima pa vika a te ba niaka, ale kum po yirika wie ale Naawen le wa bo nuruba buusa taam wuu dii la.

Ku magsi ka ti basi nyaṅa de meena sakka ale womka abe ti siak chim a nyoro ate ti zamsi wie ṅa chaab a gum du. ³ Ti be le nye ka dila ase Naawen nin te siuk.

⁴ Ku an bola siak a nye ase baai ale ta siaka ale Yeezu ale ninmuna la a nin zeri Yeezu meena meena ate ba ṅman baga basi tuimbaata tomka, ale ge ayen ba ṅman pilim va Yeezu. Mi a biisi ka baai ale miṅ Naawen wensie sinsanṅa la, a nya varibasi kaai ate Naawen a te nuruba la, a nya nyuvuri paali dii ate Naawen Chiika a te nuruba la, ⁵ ale maa nya me Naawen wanni ale chim waman dii la, ale wakperikaliik sii ate Naawen sak ti la. ⁶ Ba be dan nya nyaṅa de meena alege potim nyini peelim zeri Yeezu Kirisita, ba le nye ka se a ṅman baga pilim ṅman va wa? Ba ale a nye dii la, a nye ase ba ṅman a ko ka Naawen Biika jabarimu nyin la. Nyaku de abe a lagi wa a sak ka nuruba ate ba nya wa a nye wa a la.

⁷ Nuru ale kpa wa talim la ṅmoruk dan ni wa a bori kama. Nantaṅa dan gomsu magsi Naawen a niak talim bula kama. ⁸ Alege dan ka munsa ale wuuta, ate talimu nye bu ka kiriya. Naawen be gomsu magsi kama ayen wa ka te teṅ kala choawa. Nuru baai abe ale a nye ase teṅ kala choa la, ku magsi ka ba ju bala chaab ale bolim.

⁹ Alege, m dek doaba, ti dan poom a biisi nyaku de, ti seba chak kama ayen nama kan basi ni siaka. Nama sum a nye ase ka teṅ kaai ale kan daa munsa ale wuuta teṅ la. Ni be le nya varibasika kama. ¹⁰ Ni jam a tom ale diem a tom kama me a te Kirisita bisa ba chaab. Naawen nyin, ni jam sak ni yaalika ale ba kama. Naawen a yaali wensie ka nna yegayega. Dila nyin la, wa kan pa ṅaṅ te tuimaṅa ate ni tom la. ¹¹ Ase ni ale tom ale ninmuna a te ni Kirisita bisa chaama la, dila nyin ti a yaali kama ayen ni wanyiwanyi abe seba chak nalimnyiini ayen ni le nya wie ṅaai meena ate wa sak ni ate ni ta yiila ayen ṅa le nye la kama, ni be kasim ta yiila ayen ṅa le sum nye kama a ta ga paari kpeglimka. ¹² Ti kan yaali ayen ni chim nyinworuk nyamma. Ti a yaali kama ayen ni a nye ase baai ale ta siaka

ale chichiiba a yaa nya jaab buuri ate Naawen pe ayen ba le nya la.

¹³ Naawen dan pe ayen wa le nye wari, ta siaka ayen wa le nye kama. Boan nyinṅa, Naawen ale jam pe dii ale ti kokpienka Abraham la, wa jam ka gum du kama ayen peka pagra ate wa nye wa ale pe ayen wa nye dii la. Nama dek abe seba kama ayen fi dan pe ku a fe kama ayen fi wi jaab waai a yaase nuru waai ale gaam fu la yoi a pe. Jaab abe ale kan boro a ṅman gaam Naawen la, wa wi ka wa dek yoi a ka. ¹⁴ Dii ate wa jam pe ale Abraham la ale, “Abraham, m seba chak kama ayen mi le te fu niaka ale ṅaṅbisa nna yegayega.” ¹⁵ Abraham yaa jam ta ka chichiiba a limsi ate wa ga nya dii ate Naawen pe ale wa la. ¹⁶ Nuru a wi ka jaab waai a yaase nuru waai ale gaam wa la yoi a ka ate ku sak nuruba ayen wa a biisi ka wensie ate nampaga kan ṅman boro. ¹⁷ Dila nyin la, Naawen ale jam pe dii ale Abraham la, Naawen jam wi ka wa dek yoi a ka gum peka po. Dii nyin la, wa jam a yaali ayen wa sak ka baai le ba tuesi ṅaṅ nyin wa ale pe ayen wa nye dii la. Wa be kan tagri wa ale poli ayen wa nye dii la. ¹⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen dila powa, Naawen nye ka wie ṅaye ṅaai ate wa kan tagri ṅa la. Tama be seba chak kama ayen Naawen daa velinvento. Tama be chali cheṅ Naawen jigi kama ayen wa vari ti basi. Yogyogla de, ti yaa be baga a teeri wie ṅayewa ate wa nye te ti la kama ate dila basi ate ti a densi chaab kpa abe ti ta yiila nalimnyiini ale Naawen ale pe dii ale ti la. ¹⁹ Naawen abe te ti yiilana de kama, ayen ti pa ti popola meena a nyo ṅa po, ate ṅa a maari ti wie po. Yiilana de abe a basi kama ate tama me a jo dok kuui dek ale bo yenni po ate Naawen boro la Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem jam jo ka dula. ²⁰ Tama kpagi kpeeni Yeezu tagri ka tama zuk a lin jo dula jigini. Wa be kasim chim ka kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.

7

¹ Melekizedekwa de jam ka Salem naab ale ṅman chim Naawen kpeeni kaabdo.

Abraham ale jam nye tugurika a nak nalima nanaansiwa a de ale ge yaa nyini dula a cheena yeri la, Melekizedek yaa jam tu wa siuku ninj a te wa niaka. ²⁻³ Abraham ale jam nak tugurika de la, wa jam tuesi ka ntanta nalimanajigi. Wa jam tigi ntanta de meena a nyo ka jigi yenj a yaa poori ba pi pi ba benj ba benj. A yaa lueri benka kanyi wa bensa piika meena po a te Melekizedek. Nyaku de abe a sak kama ayen wa gaam Abraham kama? Mm, wa gaam Abraham kama. Melekizedek kiri ale Wayorisima Nyonon Naab. Wa yoi di choawa ale Salem naab. Ku kiri me ale, waai ale a nye ate nuruba a boro ale masim la. Buyewa po, dii nyinj ale soa ate wa gaam Abraham la ale, ti dan nya Naawen Gbanka po, ka kan weeni a sak ti Melekizedek kowa a yaase wa mawa ale ka waai la. Ka be kan weeni a sak ti ase wa ta kokpiensa yaa wa ka. Ka be kan weeni a sak ti ba ale biak wa diipo a yaase wa ale kpi diipo la. Alege wa ale a nye ase Naawen Biika la, wa ka Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu.

⁴ Nama yaa be nya wa ale jam ka nuru kpionj dii la. Ti kokpienka Abraham waai me ale jam ka nuru kpionj la, a jam lueri wa bensa kanyi kama a te Melekizedek.

⁵ Juuma Sinsanja a weeni tama Izirali demma baai ale ka Abraham njanbisa la kama ayen ku a fe kama ayen ti ntanta baai meena ate ti ta la, ti poori ba pipi ba benj ba benj. Ti dan nye dila ti yaa lueri jayenjajenj a ta nyini ntanta pipiwa po a te ti kobisa baai ale ka Livai dokdem a chim Juuma Puusika Yenni tomteeroma la. Bala maa ka Abraham njanbisa.

⁶ Melekizedek dek abe jam maa daa Livai njanbiiga alege Abraham jam maa pa wa ntanta kama a te Melekizedek. Wa yaa te Abraham waai ate Naawen jam pe ale wa la niaka. ⁷ Waai meena be seba kama ayen dan ka niaka teka, ka kpagi ale a te waai ale kan daa kpagi la niaka daa waai ale kan daa kpagi la ale a te kpagi niaka. ⁸ Juuma Puusika Yenni tomteeroma baai ale jam a tuesi piika po bunyiwa la ka nuru baai ale a kpi. Alege Melekizedek me jam a tuesi wa ntanta kama ase tomteero la. Alege Naawen

Gbanka weeni ti kama ayen wa diem boro kama. ⁹⁻¹⁰ Ti kokpienka Abraham ale jam tuni wa ntanta a te Melekizedek la, ku jam a nye ase Livai a jam bo Abraham, nyinka po kama la. Dila abe a sak kama ayen Abraham ale tuni Melekizedek la, Livai ale wa njanbisa me tuni kama alege ku njan nyinj, ka bala ale jam tuesi ntanta wanyi wanyiwa pi piika po Juuma jigi.

¹¹ Ku nyini ka Livai buuni po ate Naawen Sinsanja paari Izirali demma. Alege, ase tomteeroma baai ale nyini Livai ale wa njanbiika Aaron po la, a daam dan baga a nye ate nuruma a welema, ba daam ate nye kama. Alege ba ale jam kan baga a nye dila la, ate ku yaa jam a fe ayen, tomteero wa choa ase Melekizedek la a jam. ¹² Boan nyinja tomteero wa choa dan jam ku a fe kama ayen sinsanja me tagri. ¹³ Mi a biisi nna a magsi chaab ale ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita. Wa jam nyini ka kobirin yonj po. Wa nuruma an maa poom chim kaabdoma a nyaya. ¹⁴ Boan nyinja, ti seba chak kama ayen ti Nyonowa jam ka Juda kobirinni po deno. Moosis abe ale jam biisi Puusika Yenni tomteeroma wie la, wa an jam biisi Juda wariya.

¹⁵ Ni basi, ate m nmasi tigi ate ku lagri ayen, Yeezu Kirisita jam ayen wa chim ka Puusika Yenni tomteero choa ase Melekizedek la. Wala be ale tagri ka tomteero kpagsanja meena zuk. ¹⁶ Tomteero kpagsanja de abe jam a va ka sinsanja ale a weeni ba ayen ba nye dii ale dii la a yaa a tom a te nuruma. Sinsanja dan weeni ayen ba nye nna ba a nye ka dila. Alege Yeezu chim ka tomteero waai ale a tom a te nuruma ale pagrim a nyini wa nyuvunni dii ale kan maari a kpeglim diipo diipo la. ¹⁷ Ba njarisi wa wie Naawen gbanka po ayen, "Fi kasim ka kaabdoma kpagi kpien choa ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu."

¹⁸ Dila nyinj, ti baga a weeni kama ayen, wari dii ate Naawen jam weeni nuruba dila po dila po ayen ba nye la, dila yaa taam ka nakpiak yogyogla de, dii nyinj la, di an njan baga a maari nuruba. Di be

ɲman ka kiriya. ¹⁹ Moosis Sinsaɲɲa abe an diem nye ate waai welema. Dii ale a saa buyewa la ale, Naawen basi ate ti ta ka yiili paala ɲaai ale gaam wakpakka la, a yaa tagri wakpakka de zuk ayen ku basi ate ti forisi paari wa.

²⁰ Dii ale ɲman gum du la ale, Naawen kikaasaɲa. ²¹ Diipo ate mbala wanyi-wanyi jam a piilim chim Puusika Yenni tomteerɔma kpagi la, kikaasaɲa jam karo. Alege diipo ate Naawen jam boro a biisi ale Yeezu la, wa jam ka kama a weeni ayen,

“Nyɔɔwa Naawen ka kama ayen,

‘Fi ka kaabdo taam wuu.’

Wa be ale weeni dii la,

wa kan ɲman tagri wa popolaɲa.”

²² Kikaasaɲa nyiɲ abe ale soa ate Yeezu dek a sum chim wa dii ale sak ti ayen Naawen ale pe dii ale tama la, a gaam wa ale jam pe dii ale ti kokpiensana la kama.

²³ Wari dii me abe le ɲman boro la ale: Puusika Yenni tomteerɔma ale jam a tagri chaab la, jam piisi kama. Dii nyiɲ la, ba wanyi a dan jam kpi, wa ɲman karo ayen wa tom wa tuimaɲa. ²⁴ Alege Yeezu kasim boro ka dila taam wuu a chim Puusika Yenni tomteerɔ. Nuru be karo diipo diipo ayen wa tagri wa zuwa. ²⁵ Yeezu kasim vua kama taam wuu. Dila nyiɲ la, a zaani jinla a ta a cheɲ diipo meena wuu, wa baga kama a vari waai ale waai ale a va wa nyiɲ a jam Naawen jigi la a basi.

²⁶ Nyana de meena nyiɲ ale soa ate Yeezu chim Puusika Yenni kpagi kpeeni dii ale magsi la. Dii nyiɲ la, wa baga a maari ti kama. Wa welema kama. Wari karo ate Naawen baga a nya wa jigi a weeni ayen wa ta kaasunɔa, a yaase wabiowa. Wa ka wari a nye ale biem buui ate wabaata nyamma a tom la. Yɔgyɔgla de, Naawen be zak wa kama a ta jueli kali wa dek teɲ. ²⁷ Wa daa kaabdoma kpagi kpeeni ase mbala la. Dii nyiɲ la, ku an magsi ayen wa a nye kaabka daa meena a de niɲ a te wa dek wabaata nyiɲɲa, ale nuruba ba chaab me wabaata nyiɲɲa ase Puusika Yenni kpagi kpeema mbala ale jam a nye dii la. Yeezu nye wa kaabka ka bunyi dekki, ka an ɲman baga diipo diipo a tulim buye. Wa ale

nye dii a nye dila la ale, wa ale pa wa dek a nyo nuruba nisima po ayen ba ko wa ate ku chim kaabka la. ²⁸ Naawen ale te Moosis Sinsaɲɲa la a sak kama ayen nuru waai dek ate Naawen a lueri ayen wa chim Puusika Yenni kpagi kpeeni la ka kaasunɔ nyɔɔ. Alege, ɲa ale sak nna la, dila ɲaaniɲɲiɲ ate Naawen yaa ka weeni wa Biika ayen wala chim Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu. Biik kala a yaa be ale magsi nalimnyiini ate wa tom tuin dila.

8

¹ Wari dii dek chekki ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna. Ti sum ta ka Puusika Yenni kpagi kpeeni, waai ale sum ta nye kaai meena ate mi a weeni la. Wa nueri wa tuimaɲa kama ale ge yɔgyɔgla de a yaa kala Naawen, waai ale ta pagrim gaam jaab buuri meena wuu la juga geɲ juijui ale ka zula jigi la. ² Wa bo ka Naawen boka viuku po kuui po ate ba a wi ayen Welensa Jigi la. Ku sum ka viuk dek, dii nyiɲ la, ka Naawen dek ale ti ku, daa nuruba.

³ Ku potim ka Puusika Yenni kpagi kpeeni tuini meena ayen wa pa tiirinta a te Naawen. Wa maa pa dunsa a nye kaabka a te wa. Dila nyiɲ la, ku a fe kama ayen Puusika Yenni kpagi kpeeni de me ate liɲ biisi wa wari la, a pa jaab a nye kaabka a te Naawen. ⁴ Yɔgyɔgla de, ni be nya, wa daam dan bo ka tenzok de, wa ti an nya siuk chim tomteerɔma kpagiya dii nyiɲ la, tomteerɔma boro kama a nye Juuma Sinsaɲɲa ale a weeni dii la a pa tiirinta a nye kaabka. Puusika Yenni tomteerɔma de abe maa daa bala po wanyi me la. ⁵ Ba a tom ka Naawen Yeri dii ale bo tenzok de la po. Ti be a nya yenni de kama ase di sum ka yemaɲ ate ti baga a nya di ale nina la. Ni be basi ate m weeni ku wensienɲa a sak ni ayen yenni de ka yeri dii ale bo wenɲmazuk la yisuɲ. Ti seba nyaku de kama dii nyiɲ la, ba ɲmarisi Naawen Gbanɲa po ayen, diipo ate Moosis jam boro a gomsɲi ayen wa ti Naawen viuku la, Naawen jam weeni wa kama ayen, “Moosis, be kpesi fi dek nalimnyiini ate fi ti viuku ate ku a nye ase

vi kuui choa ate m sak fu diipo ate fi jam bo guuk kpionku zuk la.”⁶ Alege wannu ale ka dii yogyogla nna, la, Yeezu tuesi ka kaabdo tuima n̄aai ale chim tuimmaṅsa a gaam bala tuimaṅa la. Ku gaam ase ka wa ale nye ate Naawen ale wa nuruma a ta noayen ale chaab a gaam ku ale poom lin ka dii la.

⁷ Dila nyin la, noayenka ate ba de nin nye la a dan kan ta kaasun di po, ku ti an poom n̄man magsi ayen ba n̄man nye noayen saa buye. ⁸ Alege Naawen nya kaasun wa nuruma jigi kama ate wa yaa weeni ayen,

“Dai cheena kama ate m le pilim nye noayen ale Izirali ale Juda demma. Nyaku de abe n̄man ka nye paalik.

⁹ Nyaku de abe kan nye ase noayen kaai ate m jam nye ale ba kokpiensana diipo ate mi jam yik ba nisima a ta ba nyini Ejipiti tenka po a nyini la. Ba jam ka wensie ale noayen kaai ate m jam nye ale ba la.

Dila abe ale jam soa ate mi an poom lagi tue wom la.

¹⁰ Noayen kaai ate mi le nye ale ba da n̄aai le cheena la ale, mi le pa m sinsan̄a a nyo ka ba zuima po,

abe m n̄marisi n̄a nyo ba suniima po, ate m chim ba Naawen, abe ba me chim mi nuruba.

¹¹ Ba wanyi me la a kan poom weeni wa tenka deno yaase wa weeni wa suowa ayen, basi ate m sak fu, Nyon̄owa Naawen ale ka waai la, dii nyin la, waai meena a zaani bifiiik a ta ga paari jakpak le seba mi ale ka waai la kama.

¹² Dii nyin la, m le von ba wakaasimaṅa te ba kama.

M be kan n̄man teeri ba wabaatana.”

¹³ Naawen abe ale a biisi noayen paalika ate wa nye la, ku a sak ase wa a nya ase nkala yaa ka noayen kpak la. Jaab waai abe ale chim jaab kpak a yaa cheeri la, ba pa wa yuk a basi kama.

9

¹ Naawen ale wa nuruma abe ale jam nye noayenka la, wa jam dueni ka sinsaga

ayen ba va n̄ala ale a weeni dii la a te wa zula a puusi wa. Boan nyin̄a, ba jam ti ka viuk tenzuk de a te wa zula a puusi wa. ² Ba jam pa ka gatiak won a labi viuku ponni po buye. Dok kuui ale de ninka la, yoi jam ale “Welensa Jigini.” Jaab buui ate ba toati bolim a zaani wa zuk la, ale teebuluk ale jaab buui ate ba pa boroboruk a zaani ku zuk pa a te Naawen la, ale jam za dok kula po. ³ Dok kuui ale jam pa san la yoi ale “Welensa Yegayegaka Jigini.” ⁴ Dokku de po ka daata dakari, dii ate ba pa ligmonin a magi ku nyin taam tu la ale boro. Ba a pa ka n̄anta ate ba nyum masa nna yegayega a dueni di zuk a ju. Jaab waai me ale jam maa bo dokku po la ale Daka dii ate ba a wi ayen Noayenka Dakanni la. Ba jam pa ka ligmonin a man ku nyinka meena taam tu. Dakanni po, ba jam pa ka len, kaai ate ba pa ligmonin a nye ka la a zaani du. N̄andiin tii ate ba a wi ayen “maana” la ale jam bo ka po. Jaab waai me ale maa bo Dakanni po la ale Aaron tacheeka. Vaata ale jam pusi ka zuk. Tintain paglagsa n̄aai n̄ayewa ate Moosis sinsan̄a a jam n̄marisi dua n̄a nyin la ale jam maa bo di po. ⁵ N̄anta ale jam ta kin̄kan̄a a yaa koa dakanni zuk. N̄antaṅa de a jam a teeri nuruma kama ayen Naawen bo ka dula. N̄antaṅa kin̄kan̄a jam lagri lik ka juijui ate Naawen jam ta jirim ale nuruma la. Alege, yogyogla de ku an diem a magsi ayen m togi wie meena kie a lagri.

⁶ Ba ale gomsu nyaṅa de meena a magsi ayen dii ale dii nye la ale nna. Daa meena, Juuma Puusika Yenni tomteeroma a jo ka Welensa Jigini a tom ba tuimaṅa. ⁷ Ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni nyiini ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini bunyi dekki bein po a nye kaabka. Wa tagri ka nuruma zuk a yaa pa ziim a nye kaabka a te Naawen, wa dek wakaasimaṅa nyin ale wie n̄aai ate nuruma nye kaasi alege ze la. ⁸ Nyana de meena po Naawen Chiika a sak kama ayen siuk kuui ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini la an diem lagiya. Boan nyin̄a Welensa Jigini a diem za kama. ⁹ Nyaku de abe a sak ti ka wari jinla dannu. Ku kiri ale, tiirin tii ale dun sii meena ate

nuruba pa a nye kaabka a te Naawen la, nanta bala an бага a basi ate waai ale a te Naawen jaamu la a ta sunum welenja, ¹⁰ dii nyin la, ku meena ka nandiinta ale soka wie. Na ka nyinka po nyiini sinsaga. Na be boro ka dila a ta ga a paari diipo nyiini ate Naawen a basi ate na a tagri la.

¹¹ Alege Yeezu ale jam chim Puusika Yenni kpagi kpeeni a soa nanman sii meena ale poom bo dela la. Wa yaa be va ka viuku po a taam paari Welensa Yegayegaka Jigini. Viuk kula abe welema kama gaam Moosis ale ti viuk kuui la. Daa nurubiik ale ti viuk kula ase Moosis viuku la. Ku be poom ka tenzuk de me. ¹² Wa be ale vari ti basi kama. Varibasika de abe boro ka dila taam wuu. Wa jo Welensa Yegayegaka Jigini ka bunyi dekki, wa be an va daa bua ale niiga ziita nyin jo dula. Alege wa va ka wa dek ziimu nyin jo du. ¹³ Ba nyiem pa ka bua ale niiga ziita ale naasari dii ate ba ko a ju ate bu de chim buntuem la a nye misi nuru waai ale tanjim wa dek la nyinka ayen wa nman welema. ¹⁴ Ku be dan ka dila, nama dek abe poli nya ase Yeezu ziimu le nye ate nuru welema a soa ase ka se la? Yeezu waai abe ale kan ta kaasun la, be va Naawen Chiika, waai ale boro taam wuu la pagrim nyin, a pa wa dek a nye kaab welenj te Naawen. Dila a te ni ka siuk ate ni a tom a te Naawen waai ale vua la.

¹⁵ Dila nyin la, Yeezu Kirisita ka waai ale ka tama ale Naawen yigma la. Wala ale nye ate tama ale Naawen a nman nye noayen paalik, ate baai ate Naawen wi ba la a yaa nya wa ale pe ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Nyaku de abe sum ka wensie dii nyin la, kum ale ko a yaa vari nuruba ba wakaasima po a basi, wie naai ate ba jam nye kaasi diipo ate ba lin jam ta noayenka ale Naawen la.

¹⁶ Nuru abe dan weeni wa ale a yaali ayen ba pa wa nanta a nye dii ale dii ase wa nin kpi la, ku a fe kama ayen ba be seba chak ayen wa kpi kama abe ba yaa pa wa nanta a nye wa ale weeni dii la. ¹⁷ Boan nyinja, wa ale weeni dii la, wa dan kan kpiya, wa ale biisi dii la ka pagrimoa, ase ka wa nin kpi.

¹⁸ Dila abe a sak kama dii nyin ale soa ate ninka noayenka nyeka a jam a fe ate ba a ko dunsa ayen noayenka nyeka ta pagrim la. ¹⁹ Boan nyinja, Moosis ale jam mooli Naawen Sinsanja meena a sak nuruma la, dila nannyin ate wa yaa jam pa niiga ale bua ziita ale nyiam a gum chaab, a yaa pa pakobta tii ate ba muni la, ale tiib buui ate ba a wi ayen "hiisop" la nmazuk nan, a yaa pa bala bayewa a lusi ziimu ale nyiamu po a pa a misi Sinsanja Gbanja ale nuruma ale ge a weeni ayen, ²⁰ "Ziim buui ale a te noayen kaai ate Naawen weeni ti ayen ti siak di noai la pagrimu ale nna."

²¹ Moosis ale nye dila nueri la, wa yaa nman pa ziimu ale nyiamu ale nanta a misi viuku ale nanta baai meena ate ba pa a nye puusana la nyin. ²² Wensie, Juuma Sinsanja abe ale a weeni dii la ale nna ayen, ka ziim ale a lo tenj ate jaab meena a chim jawelenj. Ziim abe dan kan lo tenka, wabaata wonteka karo.

²³ Viuku ale nanta baai ate Moosis pa ziimu a misi ba nyin la, ka nanta baai ale bo wenzmazuk la, yisinta. M be weeni ni kama ayen ka dunsa ziita ale a lo tenj ate ba a welema. Alege, nanta baai ale bo wenzmazuk la, ku a fe kama ayen kaab kaai ale gaam ziim tila la a nye ate ba welema. ²⁴ Boan nyinja, Yeezu Kirisita an jo daa Welensa Yegayegaka Jigi dii ate nurubiik dek se la. Welensa Yegayegaka Jigi dila ka jigi dii ate ti an бага a nya la, yisun. Wa jo ka wenzmazuk dek juijui yogyogla de ate wa yaa tagri tama zuk a pa wa dek a sak Naawen la. ²⁵ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem ta ka dunsa ziim a jo Welensa Yegayegaka Jigini bena meena. Alege Yeezu Kirisita an nye dila magamaga. ²⁶ Wa dan jam pa wa dek te ate ku paari ka diichoa nnapode, wa daam te nam a paari ka diichoa a zaani diipo ate Naawen nye tenka la. Alege, ku ale ka dii yogyogla nna, ate wie meena tuak kpeglimka la, ale wa yaa pa wa dek a sak bunyi dekki ayen wa pa wa dek a nye kaabka ate biem kan nman boro. ²⁷ Ku a fe kama ayen nurubiik a kpi bunyi dekki. Wa kan kpi buye. Wa dan ga kpi, Naawen

le bo wa buusa kama. ²⁸ Nurubiik abe ale a kpi ka bunyi dekki la, Yeezu Kirisita me abe kpi ka bunyi dekki a nye kaabka ayen wa dushi nuru boari wabaata basi. Wa be le nman pilim jam kama. Wa dan pilim jam, wa kan nman dushi ka nuruba wabaata a basi, alege wa le vari ka baai ale a limsi wa jamka la a basi.

10

¹ Juuma Sinsanña abe ka wie n̄aai le sum n̄a nye la, yisinta, daa n̄a dega. Sinsanña de a sak kama ayen ku a fe kama ayen nuruba a jam Naawen jigi daa meena, ale bena meena a nye kaabka. Alege kaabka de meena ale kan baga a nye ate nuruba a welema la, Sinsanña, n̄aai ale va ka kaabka de meena a tom la, an baga a nye dila me. ² Na dan baga a nye ka dila nna, nuruma ate ale a nye kaab kaai la, ba te basi kama. Dila nyin la, nuruma a dan kaab dila a yaa deri welema, ba te kan nman baga ale seba ayen wabaata boro. ³ Ku be ale ka dii la, bena meena kaabka de a teeri nuruma ka ba wabaatana wie. ⁴ Boan nyinña, niiga ale bua ziita an baga dushi wabaata a basi.

⁵ Dila nyin ale, soa ate Yeezu Kirisita ale jam jam tenzuk de la, wa weeni Naawen ayen,

“Fi kan yaali ayen ba a ko n̄anta a te fu a yaase ba pa tiirinta a te fu.

Alege fi gomsa ka nyin a te mu.

⁶ Ku kan te fu supeentiga ale ba ale a ko d̄unsa a ju si kun̄kun̄ tii zuk ate ba a kaab fu la.

Ku kan te fu supeentik me ale kaab kaai ate ba a nye ayen ka dushi ba wabaatana a basi la.

⁷ Be nya mi ale nna, ‘Naawen, ayen m tom fi ale a yaali dii la,

ase ba ale poom n̄marisi mi wie Sinsanña Gban̄ka po dii la.’ ”

⁸ Wa lin̄ weeni kama ayen, “Ku kan te Naawen supeentik ale ba kaabka ale ba tiirintana ale ba ale a ko n̄anta baai ju a te wa la, ale kaab kaai ate ba a nye ayen ka dushi ba wabaatana a basi la.” Nyan̄a de meena ba be va ka Juuma Sinsanña ale a weeni dii la a nye. ⁹ Wa yaa nman weeni ayen, “Be nya mi ale nna, Naawen ayen

m tom fi ale a yaali dii la.” Dila nyin la, Naawen yuk kaab kpagsan̄a a basi kama alege pa Yeezu Kirisita kaabka zaani kaab sila nan̄kula po. ¹⁰ Yeezu Kirisita ale jam tom Naawen ale a yaali dii la, ale soa ate tama meena a yaa va wa ale pa wa dek nyin̄ka a nye kaabka bunyi dekki la nyin a yaa welema.

¹¹ Juuma Puusika Yenni tomteeroma meena a tom kaabka tuimana ka daa meena. Ba be a nye kaab kala degadega a paari ka diichoa. Alege Kaabka de kan dushi wabaata a basi. ¹² Yeezu Kirisita be nye kaabka ka bunyi dekki wabaata nyin. Kaabka de abe kasim ta pagrim a boro ka dila taam wuu. Wa ale ga nye dila nueri la, wa yaa kali Naawen juga gen̄, zula jigini. ¹³ Dula jigini, wa yaa limsi ka da dii dai ate wa dachaasana le chim wa yom la. ¹⁴ Wa ale nye kaabka bunyi dekki dila la, a basi kama ate nuru baai ate Naawen soa la, a kan maa ta kaasun̄ diipo taam wuu.

¹⁵ Naawen Chiika dek abe siak kama ayen nyaku de a sum ka wensie ale Naawen ale weeni dii ayen,

¹⁶ “Noayen̄ kaai ate mi le nye ale ba da n̄aai le cheena la,

ale mi le pa m sinsanña a nyo ka ba suniima po,

abe m n̄marisi n̄a ba zuima po.”

¹⁷ Wa nman weeni gum du ayen, “M abe kan nman teeri ba wabaatana ale ba wakaasimana diipo diipo.” ¹⁸ Dila nyin la, ba wabaatana a dan nya vonteka, ku an poom nman magsi ayen ba nye kaabka a dushi ba wabaatana a basi.

¹⁹ Dila nyin la, m suaata Yeezu ziimu ale lo ten̄ ate wa kpi la nyin abe ale soa ate ti baga a jo “Welensa Yegayegaka Jigini” ale ge kan chali yogsum. ²⁰ Gatta kp̄ien̄ kaai ate ba jam pa lik d̄okku n̄anni la a yaa lagi kama ate ti va ka siuk kuui ale vua la a jo dula. Yeezu abe pa ka wa dek nyin̄ka tagri jigi dila a te tama. ²¹ Ti be ta ka Puusika Yenni kpagi kpeeni nna yegayega ate wa a nya Naawen Yenni zuk. ²² Ni be basi ate ti forisi paari Naawen ale sunum yuarisima ale siak kaai ate ti seba chak ayen ti ale ta siaka ale jaab waai la sum ka wensie. Ti forisi paari wa ale suniima n̄aai ate Yeezu sugri ate popola kan nman

a daani ti la. Ti forisi paari wa ale nyin sii ate ba pa nya buui ale kan ta danɗa a so si la. ²³ Ni basi ate ti nmasi yik nalimnyiini ti yiila n̄aai ate ti ta la, dii nyin la, ti baga a ta siaka kama ayen Naawen ale pe ayen wa nyɛ dii la wa le nyɛ kama. ²⁴ Ni basi ate ti ta chaab wie, a maari chaab ate ku basi ate ti ta yaalika ale nuruba a tom tuimman̄sa. ²⁵ Ni kan basi ate ti basi chaab tuka ase nuruba ba gela ale kasim a nyɛ dii la. Alege ni basi ate ti a den̄si chaab kpa nalimnyiini a gum du, ase ni ale nya ale da dii dann̄i ate ti Nyɔnɔwa le jam la a moata kama la.

²⁶ Dii nyin la, kaab ka choa a n̄man karo ayen ka dui si ti wabaatan̄a a basi ase ti nin potim seba alege kasim a tom wabaata a cheɗ alege seba ayen ti wom wensien̄a kama. ²⁷ Alege baai ale kan siak Naawen noai la, bala be a limsi ale yɔgsum, buusa n̄aai ale n̄a jam la, ale bolim̄jiak kaai le bu de ba la. ²⁸ Nuru waai abe ale a zeri Moosis Sinsan̄a ale a weeni dii la, ba dan bo wa buusa ale seeroba baye a yaase seero boari ate wa lo, ba deri a ko wa kama. Ba bola kan ta jiirim ale maga dek me la ale wa. ²⁹ Dila nyin la, waai abe ale potim a zeri Naawen noai la, ku a sak ase wa an pa ka Naawen Biika chim ka nuru la, wa pa Biika ziimu buui ale dui si nuru wala wabaatan̄a a basi la chim ka wakayiok, wa a le ka Naawen Chiika waai ale va niaun̄ nyin a nyɛ waman̄sa a te nuruba la. Nama be poli nya nuru wala choa waalika le ka soa dii a maḡsi wa nya la. ³⁰ Tama dek be seba ayen Naawen ale weeni nna. Ti be seba wa ale ka dii la kama, wa weeni ayen, “Ku ka mi wari ate m nyɛ wari tuni baai ale a tom biem tuima la. M be le nyɛ kama.” Ti be seba waai me abe ale weeni ayen, “Nyɔnɔwa le bo wa nuruma buusa la” kama. ³¹ Ku le pagra ka nna yegayega ase Naawen waai ale vua la a nin weeni ayen wa le te fu waalika.

³² Ni teeri ku ale jam ka dii ni jigi la. Va n̄jala po ate ni tagri va Naawen la, ni nam ka wie nna yegayega po alege, ni an jam te ninammu siuk ate bu baga ni. ³³ Da dii dai nuru nyiem ale yik ni a ta nyini peelim a le ni, a nyɛ ate ni a nam. Da dii dai me ni

nyiem goms̄i ka ni dek ayen ni pa ni dek a gum baai ate nuruba a nyɛ ba dila la po.

³⁴ Ni maa jam ta jiirim ale nuru baai ate ba yik lik la kama. Nuruba be ale tuesi ni jaab buuri meena la, ni diem ta supeentik kama a duɗ ni sue. Dii nyin la, ni jam seba kama ayen ni ta n̄anta kama ate ba gaam bala nalimnyiini. Ba be kasim boro ka dila taam wuu. ³⁵ Dila nyin la, ni be yik ni dek nalimnyiini wien̄a de po dii nyin la, ku ta ka tiirim kpiem cheena. ³⁶ Ku a fe kama ayen ni ta chichiiba ate ni baga tom Naawen ale a yaali dii la ate ni nya wa ale pe ayen wa le nyɛ dii a te ni la. ³⁷ Boan nyin̄a, Naawen Gban̄ka weeni ayen,

“Ku kan beni gaam taam,

ale ge ate waai le wa jam la a jamu,
wa kan beni.

³⁸ Mi wayɔrisima nyamma le ta siaka kama ate ba vuuk.

Alege, ba wanyi a dan nyini mi n̄aan
a n̄mani,
m sui kan peenti ale wa.”

³⁹ Alege tama daa baai ale a n̄mani wa n̄aan a yaa cheɗ a be siuku po la. Ti ka baai ale ta siaka ale wa a yaa nya varibasika la.

11

¹ Siaka ka wari dii ate nuru ta yiila ale seba chak me ayen di sum ka wensie a yaase di le sum nyɛ alege, wa an baga a nya wann̄i deema la. ² Ku jam ka ba siaka nyin ate Naawen jam basi ate dila po dila po demma seba ayen wa sui peenti ale ba kama.

³ Ka siaka ale soa ate ti seba ayen ka Naawen ale biisi a yaa nyɛ wen̄n̄mazuk ale tɛn̄ ale n̄anta baai meena wuu ale bo ba po la. Dila nyin ate ti baga a nya n̄anta baai ale boro nna la. Ti be an baga a nya n̄anta baai ate wa pa nyɛ n̄antaɗa de meena la.

⁴ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Abil jam te Naawen kaab man̄ a gaam Keen ale jam pa jaab buui me a nyɛ kaabka la. Be ka Abil siaka de nyin abe ale soa ate Naawen sui peenti ale wa ayen wa ka wayɔrisima nyɔnɔ. Ti seba nyaku de kama dii nyin la, Naawen dek sui jam peenti ka nalimnyiini ale wa tiirimu. Be

ka wa siaka de nyin ale soa me ate ti a wi wa yonni jinla ase wa diem vua kama la.

⁵ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Enok an kpi la. Naawen jam goanti nye kama ate wa yiri jueli wenna mazuk ayen wa kan kpi. Nuru abe an jam baga a nya wa. Naawen Gbanjka abe weeni sak ti kama ayen wa nye ate ka Naawen sui peenti ale wa ale ge ate wa yaa pa wa a ta jueli la.

⁶ Nuru waai karo a baga a nye ate Naawen sui a peenti ale wa alege kula nyonowa a ka siaka ale wa. Dii nyin la, waai ale pa wa dek a te Naawen la, ku a fe kama ayen wa ta siaka ayen wa boro kama. Wa be a te baai ale a gisi wa la ka tiirim.

⁷ Ku be jam ka siaka me nyin ale soa ate Nowa baga wom Naawen ale jam kaam wa a magsi chaab ale wie naai le na nye chum diipo la. Wa siaka nyin ale soa ate wa jam lagi tue wom, a yaa nye naaru ayen wa vari wa ale wa dokdemma meena a basi. Wa siaka de nyin abe ale soa ate nurubiik tenzok de a jam nya chivie, ale ge ate Naawen wi wa ayen wayorisima nyono.

⁸ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Abraham zuli Naawen noai a nyini chey ten kaai ate Naawen jam pe ayen wa le pa te wa la. Abraham yaa basi wa tenka a yaa nyini a chey alege poom ze juijui dek chekki ate wa jam a chey la. ⁹ Siaka de nyin ate wa jam bo ten kaai ate Naawen pe ayen wa le pa te wa la. Wa jam bo ka po ase ka nichaano la. Wa ale wa dokdemma jam a goa ka viita po ase Aizik ale Jakob ate Naawen jam pe ale ba ate ba me jam bo viita po dii la. ¹⁰ Dii nyin la, Abraham jam a limsi ayen wa jo ka wenna mazuk yeri naai ate Naawen se te wa la. Yeeja de kan maari a lo.

¹¹⁻¹² Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Abraham, waai ale jam kpan nna yegayega a moata kum la, a te wa powa Saara, waai me ale jam kpan nna yegayega a gaam biam taam la puuk. Dii nyin la, Abraham jam ta siaka kama ayen Naawen ale jam pe ayen wa le nye dii a te wa la, wa le nye kama. Abraham be jam sum nya ka naanbisa a piisi nna yegayega ase chinmarisana la, ale piisi

me nna ase beli tambusu tintanfila la. Nuru an poom baga a chiini ba.

¹³ Nyaba de meena ate m biisi ba wie la kpi kama ale ba siaka alege ba an tuesi nanta baai ate Naawen pe ayen wa le te ba la. Alege siaka nyin ba nya kama ayen nanta dua ka jigi nna ninina ate ba jam a nye ase ba jam paari ku jigini kama la. Ba be jam siak kama ayen ba ka nicham tenzok de. Ba yenni dek abe bo ka jigi yon. ¹⁴ Nuru baai abe ale a poli ase nna la, bala chaab a sak kama ayen ba kasim a gisi ka ba dek ten ayen ba kali. ¹⁵ Ba be dan kasim a poli ka ten kaai ate ba pa basi naan la wie, ba ta siuk kama a pilim a nmani? ¹⁶ Aawo, wannu ale, ba kasim a yaali ale ka ninmuna ten kaai ale gaam ba tenka la. Daa jigi yonnoa, tenzok de, ka wenna mazuk ale la. Dila nyin la, chivie ka Naawen ale ba ale wi wa ayen ba Naawenya. Dii nyin la, Naawen se ka yeri te ba.

¹⁷⁻¹⁸ Aizik nyiini jam ale Abraham biik. Naawen yaa jam weeni Abraham ayen, "Fi le va ka Aizik nyin a nya naanbisa ate fi yonni kasim boro taam wuu, ase m le poom pe dii ale fu la." Alege, ku naan nyin ate Naawen yaa weeni Abraham ayen, wa ko wa biika de a nye kaabka a te wa, Naawen. Alege, Naawen ale jam pe dii ale Abraham ayen wa le nya biik la, ku sum chim wensie. Wa me yaa siak ayen wa ko biika de a te wa. Naawen jam weeni nna, kama ayen wa nye Abraham siaka ale wa a nya. ¹⁹ Abraham be jam ta siaka kama ayen Naawen baga a nak nuruba kama a yiri kum po. Dila nyin la, daam dan ka ku wensienja jigini, ti baga a weeni kama ayen Abraham nman tuesi Aizik ka kum nisima po.

²⁰ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Aizik weeni ayen chum da dii dai, Jakob ale Iiso le nya niaka kama.

²¹ Ku jam ka siaka ale basi ate Jakob te Josefi nidabilisana wanyiwanyi niaka ale ge kpi. Wa jam pa ka wa tacheikka a chogsi wa dek a yiri kali wa gaduoku zuk a yaa puusi Naawen a te ba niaka.

²² Ku jam ka siaka nyin ale soa ate diipo ate Josefi a jam moata kum la wa biisi

magsi chaab ale diipo ate Izirali demma ale jam basi Ejipiti tenka abe ba kuli la. Wa jam maa weeni ba le ba nye wa dii ase wa nin kpi ate Izirali demma basi Ejipiti a kuli la.

²³ Ku jam ka siaka ale basi ate Moosis kowa ale wa mawa ale biak wa la, a pa wa suk ate ku paari chiisa sita. Ba ale jam nya ale biika ka bimaŋ la, yogsom jam ka ba ate ba zeri Ejipiti Naawa sinsaŋa.

²⁴ Ku be jam ka siaka ale soa ate biika Moosis ale ga chim nueri la, wa zeri ayen wa daa Ejipiti Naawa le biiga. ²⁵ Wa jam a yaali ayen ka wa dan maa nam ale Naawen nuruma a zunchoŋ gaam wa nin de masim ale biem alege ku kan beni. ²⁶ Wa jam poli kama ayen fi dan nya chivie Kirisitawa, waai ate Naawen le tom ate wa jam la nyiŋ, a zunchoŋ ka nna yegayega a gaam Ejipiti jigsika meena. Wa jam a poli dila kama dii nyiŋ la, wa nina jam muni ale ka tiirim buui ate wa le nya la.

²⁷ Ku jam ka siaka ale soa ate Moosis basi Ejipiti tenka alege yogsom an jam yik wa ale naawa supuurimu. Wa kasim jam ta popola ale siaka kama ale Naawen, waai ate nurubiik an baga nya wa la.

²⁸ Ku jam ka siaka ale soa ate wa weeni nuruma ayen ba nye Gaambasika Tigini ŋandiintaŋa abe ba pa ziimu a misimisi diinaŋa noaŋa ate sabiilo, waai ale a ko nuruba la a dan jam, wa kan ko nidɔabili sii ate Izirali demma liŋ biak la.

²⁹ Ku jam ka siaka ale soa ate Izirali demma a baga va beli dii ate ba a wi ayen Nyamonuŋ la a cheŋ taam jueli nna ase ba jam a tabi ka ten kosik zuk alege daa nyiam po la. Ejipiti demma ale jam tomsi ayen ba maa va taam la, nyiamu yaa deri chali jam lim ba a basi du.

³⁰ Ku jam ka siaka ale soa ate Jeriko tenka siaka ate ba se gilim ka la a lo. Izirali demma jam cheŋ gilim ka, ka daa ŋayopoi ale ge ate ka lo. ³¹ Ku jam ka siaka nyiŋ ale soa ate Arayab, waai ale jam ka nidɔa yaalido nna yegayega la, an jam maa kpi ale baai ale jam kan siak a te Naawen noai la. Dii nyiŋ la, wala ale jam vari nuru baai ate Izirali demma jam

tom ayen ba ga nak nya ba dachaasaŋa, Jeriko demma la, a basi.

³² M be le ŋman biisi ka wana ale wana wariya? M te baga a biisi nuruba ba chaab wie kama, ase mbala meena ate m biisi la, alege niŋ ŋman karo ate m le nye dila. Alege ba chaab boro kama ase Gidiyon ale Barak ale Samson ale Jepeta ale Deavid ale Samuel ale Naawen biisiteeroma la. ³³ Be ka siaka nyiŋ ate nyaba de meena a nye kpaliŋsa ale tenŋa a nak de, a fe ate wensie boro, a nya Naawen ale pe ale ba ayen ba le nya dii la, a nye ate gbenma a baga ligi ŋa noa, ³⁴ a kpimsi bolim kpeenta, a chali liisi gebi woŋ sii ate ba jam ayen ba pa ko ba la. Ba jam wobsa kama alege tulim nya pagrim. Ba jam ta pagrim ka nna yegayega tugurisa po a yaa nak satenŋa sojiba de. ³⁵ Nipooba gela baai ale ta siaka la nyiŋ ale soa ate ba mabisa ba gela baai ale kpi la a yaa yiri kum po.

Ba gela me a jam zeri kama ayen nuruba kan basi ba namsika alege siak ayen ba namsi ba a ko, ayen ku basi ate ba yiri kum po a ta nyuvuri maŋ. ³⁶ Nuruba jam nye ba gela me a la, a miiri ba, a pa choarima bobi ba a ta ba ga lik. ³⁷ Ba gela me, ba yuk ba ale tana, a pa gebisa a gebi ba buye, a pa gebi woŋsa a ko ba gela me. Ba gela me a jam a jo ka piisa ale bua gbaŋsa, ba gela me a jam chim ka ŋanjagsa nna yegayega, nuruba namsi ba gela a te ba tuom. ³⁸ Ku an poom ŋman magsi ayen tenzuk de demma a ŋman ta nuruma de chaab ba sunsuŋa. Ba kasim jam bo ka sagini po a nyiem cheŋ a basi du, nna ase nicham la. Ba jam maa bo ka guuta zuima, ale pina vie po, ale maari a goa vie po me.

³⁹ Nyaba de meena siaka nyiŋ abe ale soa ate Naawen jam weeni ayen wa sui peenti ale ba kama alege, ba an jam nya Naawen ale jam pe ayen ba le nya jaab buui la. ⁴⁰ Dii nyiŋ la, Naawen daam poom poli ayen wa nye ka wamaŋ ate di gaam dila a te ti. Wa be poli kama ayen wa kan nye ate nuru bala kan ta kaasunɔa, ase ka wa nin pa tama me a gum chaab ale bala, ale wa yaa nye dila.

12

¹ Dila nyin la ti baga a weeni kama ayen, nyaba de meena a sak ti kama ayen baai ale ta siaka la, ku a te Naawen ka supeentik. Dila nyin la, ni basi ate ti chim nuru baai ale a chali chala la. Dila a sak kama ayen ku a fe kama ayen wie n̄aai meena, ase biem dek ale bobi ti tara nna kenken la, ale basi ate ti kan baga a chali nwulinwuli la, ti yuk n̄ala basi abe ti a chali chala n̄aai ate Naawen ayen ti a chali la ale chichiiba, ² a kasim a nya Yeezu waai nyin ate ti siaka kasim boro a ta nyini ku piilimka po a ta a cher taam wuu la. Masim buui ate wa jam a limsi ayen wa nya la ale jam soa ate wa nam jabarimu zuk. Wa an jam poom pa chivie n̄aai ate wa le nya jabarimu zuk la a chim wariya. Yogyogla de wa be kala ka Naawen juga gen, zula nyaka jigini.

³ Nama dek abe poli nya dii meena ale nye wa jigi la. Wabaata nyam jam kisi wa ka nna yegayega, a nye gaasa me wa jigi. Alege wa jam ta chichiiba kama nalimnyiini. Ni be poli nyaku de nya ate ku basi ate nama me ta chichiiba ate yogsum kan nye ate nyinworuk yik ni. ⁴ Boan nyin̄a, ni ale diem boro a nye kpalin̄ka ale biem la, ni an diem kpalim paari juijui ate ni le kpi la. ⁵ Nama ban Naawen ale biisi dii ayen ku den̄si ni kpa ni ale ka wa bisa nyin la? Wa weeni ayen, “M biiga, kan pa ku chim gbeera ase fi nin nye wari kaasi ate Nyon̄owa sak fu yam maga dega.

Yaase fi basi ate fi su kaasi ase wa ale a toarin fu.

⁶ Dii nyin la, Nyon̄owa Naawen a sak waai ate wa ta yaalika ale wa la kama, ale a te wa waalika me waai ate wa a wi wa ayen wa biik la.”

⁷ Ninam dan jam ni jigi, ni yik ni dek a nam ale bu a sak ni ka yam. Ni ninammu a sak kama ayen Naawen a nye ni ase ka wa bisa la. Biik boro ate wa ko kan te wa waalika? ⁸ Ni be dan kan a nya waalika ase wa bisa n̄a meena la, ku a sak ase ni sum daa wa bisa la. Ku a sak ase ni poom ze waai dek ale ka ni ko la. ⁹ Ase ti ale ta ti koma nna, ba a te ti waalika kama alege ti a zuli ba kama. Ti be dan pa ti dek a te

ba dila, ti be le pa ti dek a te ti kowa waai ale bo wen̄mazuk la ate ku soa ka se ate ti boro? ¹⁰ Tama koma be ka nurubisa. Ba be a te waalika kama a magsi chaab ale ba dek ale poli dii ayen ku magsi ti kaasun̄ku la. Waalika de a nyiem be kan beni. Alege Naawen a te ti waalika kama ayen ku ta nalim jam ti jigi ate ti maa ta welensa ase wa ale ka dii la. ¹¹ Diipo ate ti nyiem nya waalika la, dila powa ti sue a kaasi kama, n̄a kan peenti. Alege ti dan siak a te wa, ku a nye ase ka tiib ale a yoani yoana la. Ase tiimu ale a yoani yoana la, waalika me a te ti ka yoana. Yoana n̄a de abe ale masim boka ale wayorisima tuima.

¹² Dila nyin la, mi a weeni ni kama ayen, ni be zak ni nisima n̄a sii ale jiaak la wein, abe ni basi ate ni dunan̄a n̄aai ale gbarin̄ la, a ta pagrim. ¹³ Ni yuarisi suitan̄a ate nan̄ kaai ale a dugsi la a kan deri kpi alege ka nya nyinyogsa.

¹⁴ Ni pii nyin ate ni ta nye masak ale waai meena, abe ni welema dii nyin la, waai ale kan welema la, an baga a boro ale Naawenya. ¹⁵ Ni kpesi ni dek ate ni wanyi me la a kan jogi Naawen niaun̄ku abe ni wanyi me la a kan chim tituak a pa bu yaamu chogsi tiib sinsila, ¹⁶ abe ni wanyi me a kan ta nye kaai ale kan nala ase Iiso nyeka choawa la. Wala jam ale wa kowa bikpagi. Iiso yaa pa kpan̄tan̄a deka a da n̄andiinta de bunyi dekki ate ku yaa sak ayen wa n̄man daa bikpagiya. Nyeka de choa abe jam ta ka kaasun̄ a jam ba kisitan̄a wien̄a po. ¹⁷ Alege nama seba kama ayen ku n̄aan̄nyin̄, wa yaa n̄man jam a yaali ayen wa tuesi ka niak kaai ate wa kowa ayen wa te la, alege wa kowa jam yiaak wa ayen wa ga nakpiak. Iiso a kum kama a pii nyin a nye ayen wa tagri wa ale nye dii la, alege wa an n̄man jam baga a nye dila.

¹⁸ Mi a weeni nyan̄a de meena kama boan nyin̄a, nama an jam ase Izirali demma ale jam jam dii la. Ni an jam daa jaab waai ate nuru baga a tiri wa ase Sinaai Guuku ale ku bolim̄niaka ale a de la, ale legini nna kpito la, ale vapagrika, ¹⁹ ale damun̄in̄ ale kasim a kum nna yegayega ale lueluku ale a kaari

la. Nuruma ale ga wom lueluku la, ba yaa saalim ayen ba kan nman a yaali ayen ba wom wari di choa, ²⁰ dii nyin la weeni kaai ale jam weeni ayen, "Dun a dan poom tiri guuku, ku a fe kama ayen ba pa tana a yuk ka ko." Weenika de jam pagra kama te ba. ²¹ Moosis ale jam nya nya de meena la, ku jam pagra ka nna yegayega ate wa weeni ayen, "Yogsum ale ta mu ate m nyin a gok."

²² Alege nama ate mi a weeni ayen ni nya, ni goanti jam ka Zayon Guuku ale Naawen waai ale vua la tenka wenmazuk Jerusalem a ase tenzuk de Jerusalem la, ale sabiilo baai ale piisi nna yegayega la, ²³ ale Naawen bisii ate wa lin biak la tigsika po kaai ale ka supeentik tigsika la jigi. Bisa de yue ale nmarisi bo wenmazuk. Ni jam ka Naawen waai ale a bo nurubiik meena buusa la jigi. Ni chiisa jam gum jaab ale ka nuru baai ale kan ta kaasun la, chiisa. ²⁴ Ni jam ka Yeezu jigi. Ka wala ale zaani tama ale Naawen ale nye noayen paalika la sunsun. Ni be jam ka ziim buui ale a sugri ni biemu a basi la jigi. Ziimu de abe a sak ti ka wama nsa yegayega a gaam Abil dunka ziimu, ale a sak ti wie naai la.

²⁵ Ni be kpesi ni deka ate ni kan zeri Naawen ale a biisi dii la womka. Tama be ale nye ka se a baga chali be waai ale a biisi ate ku nyini wenmazuk la jigi ase ti nin zeri wa? ²⁶ Dila powa wa ale biisi la, ku jam choa tenka meena kama. Alege yogyogla de, wa pe kama ayen, "M le choa ka tenka a nman gum du. Be daa tenka nyiini ate m le choa, m le choa ka tenka ale wenmazuk meena a maa gum du". ²⁷ Wa ale weeni dii ayen, "M le nman la", a nyini ka peelim a sak ayen choaka de a sak kama ayen jaab buuri meena ate Naawen nye la le choa kama a voori, ate nanta baai meena ale a choa alege kan voori la, a zaani.

²⁸ Ni be basi ate ti te Naawen jiam dii nyin la, wa te ti ka tenka kaai ate ti le chim nalima la. Tenka de abe kan maa choa a voori. Dila nyin la, ni be basi ate ti nye wa jiam abe ti a te wa zula naai le na basi ate wa sui peenti la, abe ti a chali yogsum ale wa, ²⁹ dii nyin la, ti Naawenni a nye

ase ka bolim la, ate bu dan de jaab bu de kaasi dii la.

13

¹ Ni kasim ta yaalika ale chaab ase Kirisita bisa la. ² Ni a teeri ate ni siak a tuesi nicham ni yienja. Nuruba gela jam nye dila kama a yaa maa tuesi Naawen sabiiloba alege ze ayen ba ka Naawen sabiiloba. ³ Ni a teeri baai me ale bo likka diina po la wie, ase nama me maa bo ka likka diinana po ale ba la. Ni a teeri baai me ale a nam la ase nama me maari a nam kama la.

⁴ Ku a fe kama ayen waai a dan yali chora, wa te wa yalika zula. Nid a me a dan faari nipok, wa te faarika zula. Ku a fe kama ayen choroba ale pooba ta siaka ale chaab wie po. Naawen le wa bo baai meena nyeboka ale kaasi ate ba a nye kabon sa la kama.

⁵ Ni kan basi ate ni nyeboka ale ni popola meena a kasim bo ligra yaalika po, alege, ku a fe kama ayen ni basi ate ni sue peenti ale ni ale ta nanta baai la. Boan nyin Naawen weeni ayen, "Mi kan basi ni diipo diipo, M be kan zeri ni diipo diipo."

⁶ Dila nyin la, ni be basi ate ti nyini peelim a weeni ale supeentik ayen, "Nyonowa ka mi maaro, dila nyin m kan chali yogsum a. Be ka wana le baga mu wari a nye?"

⁷ Ni teeri ni kpanja baai ale biisi Naawen wanni a sak ni la. Ni poli nya ba nyeboka ale jam ta dii a jam alege ate ba yaa kpi la, ate ni tomsi ba siaka ale jam ka dii la. ⁸ Yeezu Kirisita ka dila a ta nyini diem ale jinla a ta a chen diipo meena wuu. Wa kan maari a tagri diipo diipo. ⁹ Ni kan basi ate sinsak kperikaliisa meena togatoga a nye ate ni basi sumanka vaka. Ku nala kama ate ti tuesi Naawen tiirim buui le bu basi ate ti suniimana pagra la. Daa ti nin a va nandiinta kisita ale ti suniimana ta pagrim a. Baai ale a va sinsanja de chaama la, an diem nya maarika na po.

¹⁰⁻¹³ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem pa ka dunsa ziim a ta jo Welensa Yegayegaka jigini ayen wa nye kaabka

a te wa dek wabaatana ale nuruma wabaatana. Naawen ale te Juuma Sinsanjan la kan jam a siak ate nuru a nobi duj sila lantana. Juuma Puusika Yenni tomteeroma a nyiem goanti pa sila a ta nyini ka nuruma boka jigini nakpiaka a ju si. Siuk kula po, nuruba abe ale jam yik Yeezu namsi ko la, wa kummu jam ka kaabka nuruba wabaata nyin. Dila yaa be basi kama ate Naawen yaa soa ba. Yeezu nye dila ka nakpiak. Tama be ta siaka ale kaabka de kama. Dila nyin la, ni basi ate ti nyini nuruma boka jigini nakpiaka ase wa ale nye dii la a maa nya chivie wa nyin. ¹⁴ Dii nyin la, tenjuk de daa ten kaai ate ti le boro taam wuu la, ti ta yiila a limsi ka ten kaai ate ti le nya chum diipo la. ¹⁵ Dila nyin la, ni basi ate ti kasim pa pimpauk ase tama me kaabka la a ta va Yeezu jigi a te Naawen. Pimpauku de, ti pa ka ti noa a weeni ate ku a nyini peelim ayen wa ka ti Nyonow. ¹⁶ Ni kan ban ate ni a tom wamaŋsa a te nuruba abe ni pa nanta baai ate ni ta la a chari chaab, dii nyin la, wienja de a nye ase ka kaabka la a te Naawen ate wa sui a peenti.

¹⁷ Ni a zuli ni kpanja noa ale di meena wuu ate ba a weeni ni la. Ba kasim a nya ni zuk kama daa meena, dii nyin la, Naawen le bek ba kama ase ba ale a nya ni zuk ate dii ale dii nye la. Ni be dan a te ba zula, ba ba a tom ba tuimana ale ka supeentik. Kan daa di, ba ba a tom ale ka sukaasima. Dila be kan maari ni.

¹⁸ Ni kasim a puusi Naawen a te ti. Tama dek seba chak kama ti popola po ayen ti an nye wari kaasiya, dii nyin la, ti a yaali kama ayen ti kasim a tom a va ku siuku diipo meena wuu. ¹⁹ M be a saalim ni ale ka ninmuna ayen, ni puusi Naawen ate wa basi ate m pilim nman jam ni jigi yogyogla.

²⁰⁻²¹ Ti Nyonowa Yeezu waai ale ka Naapeenkpagini la kpi kama, a pa wa dek ziimu a nye ate tama ale Naawen ta noayen ale chaab. Noayenka de abe kasim boro kama taam wuu ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la. Nyanja de meena nyin, ate Naawen a nye ate nuruba a boro ale masim. M be a puusi a te wa kama ayen wa le va Yeezu Kirisita nyin a

te ni jaab buui meena ate ni a yaali ale ninmuna la ate ni baga a tom wa ale a yaali dii la. Mi a puusi kama ayen wa nye ate ti meena chim nuru baai chaab ale a nye ate wa sui a peenti la. Dii nyin la, nyaku de a basi kama ate Yeezu Kirisita a nya zula taam wuu. Ku be nye dila.

²² M suaata, mi a saalim kama ayen ni lagi tue nalimnyiini ale chichiiba a wom tuntomika de ate m weeni a denji ni kpa la, dii nyin la, gbanja de ate m nmarisi a te ni la, an wonja gaam taamya. ²³ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen ba lagi ti suoku Timoti likka dok po a basi kama. Wa dan jam nwuli, ate m cheena, m le ta wa maa jam kama.

²⁴ Puusi ni kpanja meena ale Naawen nuruma meena te ti. Ti suaatana baai ale nyini Italiya tenka a maa bo ale ti la, a puusi ni.

²⁵ M be nman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni meena.

JEEMSI Gban̄ka

¹ Mi, Jeemsi, waai ale ka Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita tomteero la, a puusi nama baai ale ka Yeezu ɲaɲviiriba a waɲ bo teɲka meena po la.

² M suaata, ni dan jam nya nyenyaka, ni basi ate ni sue a peenti yegayega. ³ Ni seba ayen ni siaka ale Yeezu a dan baga a zaani nyenyaka de po, ni le baga zaani nyenyaka kama. ⁴ Ni dan baga zaani nyenyaka de po, ku a fe kama ayen ni zaanaɲa de a basi ate ni kan lo. Nyaku de a basi kama ate ni nyeboka a chim nye welen, a kan ɲma silim jaabjaabɔa. ⁵ Naawen ta niaka yegayega. Wa kasim pa ka ɲanta nna yegayega a te baai ale a juisi wa la. Dila nyiɲ la, yam a dan posim ni ba gela jigi, ni puusi a te Naawen ale wa le pa yam a te ni. ⁶ Ni dan puusi te wa, ku a fe ate ni ta siaka ale wa abe ni kan ta chichama. Chichama nyɔnɔ a nye ase ka viok ale a fobi beli kpeeni nyiam ate bu a cheɲ niɲ ale ɲaɲ dii la. ⁷⁻⁸ Ba an baga a lueri wayeɲ wabɔari po ba tuima jigi ya. Bala chaab kan a poli ayen ba le nya jaab Naawen jigi ya.

⁹ Nama baai ale ka ɲanjagsa la, ku a fe kama ate ni supeentik, dii nyiɲ la, Naawen pa ni zaani ka niɲ. ¹⁰ Nama baai me ale ka jigsiroba la, ku a fe kama ayen ni basi ate ni supeentik ale Naawen ale pa ni zaani ɲaɲ la. Ku a fe kama ate ni supeentik dii nyiɲ la, ni a nye ase ka puuta ale kan a beni ale a kpi dii la. ¹¹ Wenbinni a dan jueli ate wentueɲka a moagi yegayega, puutaɲa a jak kama a yuiri ate ti nalimu me a be. Siuku la po jigsiroba a dan bo ba tuimaɲa po a tom, ba me a kpi kama.

¹² Supeentik bo ka waai ale baga a zaani nyenyaka la jigi. Naawen be puulim kama ayen wa le te nuru wala choa tiirim. Tiirimu de ale wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la ate wa le pa te baai ale a yaali wa la. ¹³ Ti dan jam nya nyenyaka, ku an magsi ayen ti a weeni ayen ka

Naawen ale nye ti a nya. Naawen dek kan nye nuruba a nya. Wabaata me an baga nye wa a nya. ¹⁴ Alege ka ti dek suniimaɲa yaalika ale a dari ti ate ti a tom tuimbaata. ¹⁵ Ti dan siak a te ti suniimaɲa yaalika, ti a tom ka wabaata tuima. Ti wabaata tuimaɲa abe ale a basi ate ti a kpi. ¹⁶ M dek suaata, ni kan a a paasi chaaba. ¹⁷ Jaab buuri meena ate ti ta ate ba nala la, a nyini ka Naawen jigi. Wa nye chinmarisaɲa meena a pa si a nyo wenɲmazuk ayen si a nyagsi. Wa kan tagri diipo diipo ase yisintaɲa ale a tagri dii la. ¹⁸ Ku ka Naawen dek yaalika ate wa nye ti ayen ti chim wa bisa, ate wa yaa pa ti a zaani jaab buuri meena ate wa nye la niɲ. Wa a ale nye dii ayen ti chim wa bisa la ale ti ale va wa wensie wienɲa la nyiɲ.

¹⁹ M dek suaata, ni a poli wienɲa de. Ni basi ate ni tueɲa a lagri nalimnyiini ate ni a wom, abe ni kan basi ate ni noa a valima abe ni kan basi ate ni sue a kpabi a puuri ale nuruba me, ²⁰ dii nyiɲ la, ti dan ta supuurim ale nuruba, ti kan va Naawen ale a yaali dii la. Wa a yaali kama ayen ti a tom tuimmaɲsa a te wa. ²¹ Dila nyiɲ ku a fe ate ni pa ni tuimbaataɲa meena a basi abe ni pa ni dek meena a te Naawen abe ni tuesi wa wamaɲsaɲa ɲaai ale ɲa baga vari ni a basi la. Wa poom pa wa wamaɲsaɲa a nyo ni suniima po kama. Dila nyiɲ ku a fe kama ayen ni a va ɲa.

²² Ni dan a wom ɲa ale kan va ɲa, ni a paasi ka ni dek. ²³ Nuru dan a wom Naawen wienɲa ale kan va ɲa, wa a nye ase ka nuru waai a nyiem ale a nya wa dek nyaasuɲ po dii la. ²⁴ Wa dan nya wa dek nyaasuɲku po a nueri, ale basi dula, wa deri a baɲ wa le poom a neensi dii la kama. ²⁵ Nuru wala choa a nye se ka waai ale wom Naawen Sinsak maɲsaɲa ale deri baɲ la. Ku be a fe kama ayen ni kan a nye dila, dii nyiɲ la, Naawen Sinsak maɲsaɲa a vari ka nuruba a basi. Dila nyiɲ ku a fe kama ayen ni ɲmasi wom ɲa nalimnyiini abe ni a va ɲa. Ni dan a nye dila Naawen le te ni niaka.

²⁶ Nuru waai a dan a poli ayen wa va ka Naawen ale kan yik wa dek wa biik po, wa a paasi ka wa dek. Wa Naawenni vaka

ka kinla. ²⁷ Ti Kowa Naawen a yaali kama ayen ti a va wa ale wensie. Dila nyin la ku a magsi ka ti a maari kpin sii ale pukoga n̄aai ale a nam la, abe ti kan basi ate ten̄ka demma tuimbaatan̄a a chogsi ti.

2

¹ M suaata, nama baai ale ta siaka ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita waai ale ka zula meena nyɔnɔ la, ni kan luk a yaali nuruba ba gela abe ni a basi ba gela. ² Ni dan tigsu chaab ayen ni puusi a te Naawen ate nuruba baye a jam jo ni tigsika jigini, ate ba wanyi a jo jigsiro gatta ale su ligra nifelima ate n̄a a nyagsi, alege nwala me jo garuk tii ale kan nala, ³ ni dan te jigsirowa zula nna yegayega a weeni wa ayen, “Nya kali man̄ jigi ale nna.” alege weeni jajakka ayen wa, “Chen̄ ga zaani denna”, a yaase “Kali ten̄”, ⁴ nyaku de a sak kama ayen ni a bo ka nuruba buusa dii nyin la, ni popolan̄a ka popola baata, ku an nala ate ni a luk chaaba.

⁵ M dek suaata, ni wom de. Naawen lueri ka baai ate ten̄zuk de nuruma a poli ayen ba ka n̄anjagsa la ayen ba jigsu ale ba siaka ale Naawen, abe ba de Naawen naam buui ate wa puulim ayen wa pa a te baai ale a yaali wa la. ⁶ Nama a nye n̄anjagsa ase ba daa nuruba la alege a zuli jigsiroba baai ale a basi ate ni a nya ninam ale a dari ni a ta a chen̄ boteeroba nin̄ la. ⁷ Bala ale biisi a kaasi yoi man̄ kaai ate Naawen a te ni la.

⁸ Ni dan a va Naawen Naamu sinsak n̄aai ate ba n̄marisi Naawen Gban̄ka po la nalimnyiini ayen ni a yaali chaab ase ni dek la, dila ale nala. ⁹ Ni dan luk a yaali nuruba ba gela ale kan yaali ba gela, dila an nala. Kula nyɔnɔwa a tom ka wa biok. Naawen Sinsan̄n̄a abe le bek wa kama ¹⁰ dii nyin la, waai a dan va wa sinsan̄n̄a meena alege jam kaasi dinyi wa kaasi ka n̄a meena. ¹¹ Naawen a weeni sak ni kama ayen ni kan a nye kabon̄sa. Ni dan kan nye kabon̄sa alege a ko nuru, ni diem nye Naawen Sinsan̄n̄a kaasi kama. ¹²⁻¹³ Ku a fe kama ayen ti boro abe ti a poli ayen ti ka nuru baai ate Naawen le pa wa sinsak n̄aai ale a vari nuruba a basi la, a bo ti buusa. Tama be dan kan basi

ate ti boka a nye se dila la, Naawen kan ta jiirim ale ti dii nyin la, ti an jam ta jiirim ale ti vaanchaaba. Jiirim nyɔnɔ kan chali yɔgsum ale Naawen buusa boka.

¹⁴ M suaata, nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimman̄sa wa siaka nyiini an baga vari wa a basi, ¹⁵⁻¹⁷ ase ni wanyi nin kan ta garuk a jo yaase n̄andiinta a de, ate ni wanyi yaa nya wa a weeni wa ayen, “Naawen ale te fu garuk ale n̄andiinta,” alege kan poom a poli nuruwa ale a yaali fi maarika dii la, fi siaka ale Yeezu nyuenta ale boa? Dii nyin la waai a dan ta siaka ale Yeezu ale kan tom tuimman̄sa ku a sak se siak kala choa kpi kama la. Ka, ka kiriya.

¹⁸ Alege waai ale weeni ayen, “Nuru wanyi ale a ta siaka, ale wa choa a tom tuimman̄sa.” Mi ale weeni wa ayen, “Sagi mu nuru waai ale ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimman̄sa la. Mi ale tom tuimman̄sa a sak nuruba ayen mi ta siaka ale Yeezu kama.” ¹⁹ Fi ta siaka ayen Naawen ka dinyi dekki a boro? Kula ka wensie. Chichiribaatan̄a me a ta siaka kama ayen Naawen ka dinyi dekki a boro. Si a chali wa yɔgsum me kama. ²⁰ Ni basi ate m weeni sak ni ayen ni ka betta, boan nyin̄n̄a, waai a dan ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimman̄sa, wa siaka kiri ale boa? ²¹ Ni basi ate ti teeri ti kokpien̄ka waai ale jam boro ate ba a wi ayen Abraham la wie. Naawen jam wi wa kama ayen wayɔrisima nyɔnɔ. Wa yaa jam weeni wa ayen wa yik wa biika Aizik a ta chen̄ juijui ate ba a kaab la a ko te wa. Wa ale weeni wa dila la, kuna beni ya alege ate Abraham siak ayen wa ko wa te wa. ²² Abraham siaka ale wa tuiman̄a a jam ka bunyi dekki. Wa ale nye dii la a sak ti kama ayen wa sum ta siaka ale Naawen kama. ²³ Wie n̄aai ate ba n̄marisi gban̄ka po la, ka wensie. Ba n̄marisi weeni ayen Abraham ta siaka kama ale Naawen. Ka dila nyin̄ ale soa ate Naawen a wi wa ayen wayɔrisima nyɔnɔ ale wa doa la. ²⁴ Yɔgyɔgla de ni be basi ate m weeni sak ni ayen ku a fe kama ayen waai ale ta siaka ale Naawen la a tom ka tuimman̄sa. Be daa wa siaka nyiini ale

basi ate wa a chim wayorisima nyɔɔ, ka wa nyeka.

²⁵ Nipok ale jam boro ate ba a wi wa ayen Arayab. Wa jam ka nidɔa yaalik nna yegayega. Nuruba yaa jam nyini Izirali tenka po a chen ayen ba mak nya ba dachaasana Jeriko demma. Ba ale jam la, Arayab yaa jam maari ba ate ba nya siuk a chali be. Wa nye manka de ale basi ate Naawen basi ate wa nya varibasika ase Abraham nye manka ale basi ate wa nya varibasika dii la.

²⁶ Ni basi ate m nman weeni sak ni ayen, ase nuru chiik a dan kan bo wa jigi ya, wa daa jaab vuuwa. Waai abe dan ta siaka ale Naawen alege kan tom tuimansa, wa siaka daa siak vuuwa, ka kpi kama.

3

¹ M suaata, ni seba ayen Naawen le jam a bo tama baai ale ka sagroba la buusa a gaam ti sua tintila. Ka dila ale soa ate ku a fe ayen ni kan piisi a chim sagroba.

² Ti meena a kasim a nye wie a kaasi kama. Nuru a dan kan nye wie a kaasi wa biik po, wa ka nuru man nna yegayega ale baga wa dek me a yik nalimnyiini.

³ Nuruba nyiem a pa ka wusuma nobansa a su na noa po ate na baga siak ba noa a va ba a chen juijui meena ate ba a yaali la. ⁴ Ni a poli naarun kpion kuui ale bo nyiam po ate vioku a fobi ku ate ku a chali nyiam zuk nna yegayega la. Naarunku damdoma a baga a pa do fiik kama a nye ate naarunku a chen juijui meena ate ba a yaali ayen ku chen la. ⁵ Ku ka dila ale nuru biik gingelun kuui ale kan soa dii alege a biisi kanjanta wie la.

Ni be nman poli nya ase bolim magdega ale baga de sagi kpeeni dii la. ⁶ Nuru gingelun a nye se ka bolim la. Ku ka bolim buui ale nyini Sitaana jigi a baga ju tenka meena la. Gingelunku de abe le baga kaasi ti nyuvunni ti nyeka meena po ale bolim buui ale a nyini bolim buui ale kan maara kpimsi la jigini. ⁷ Nuruba a baga bali dunsa ale nuinsa ale wiiga ale nyiam po nanta alege ⁸ waai karo a diem baga a bali wa gingelunɔa. Ti gingelunɔa ka nan baata nna yegayega

ate ti an baga a yik ti. Ti a nye se ka chor pagrik la. ⁹ Ti ta ti a biisi a pak Naawen ale a le ti vaanchaab baai ate Naawen a nye ate ba a neensi wa dek la. ¹⁰ Ti pa ka noa dila a pak Naawen ale nman pa noa dila degadega a le nuruba. M suaata, dii ate ti a nye la an nala. ¹¹ Ni seba ayen vili yey nyiam an baga a masa ale a tua. ¹² M suaata, nama diem nya kinkan ale ka yoani chaama yaase gaab ale bu yoani kinama yaase nya buui ale ta yesa la a baga a chim nya nyuimɔa?

¹³ Nuru wanyi a bo ni po a ta yammɔa? Wa basi ate wa boka ale wa tuimansa a sak nuruba ayen wa ka yam nyɔɔ, alege ka kanjanta me. ¹⁴ Alege ni dan ta nyuri ale popo soblum ale chim butuom nyam, ni kan a nak kuusa a velim ayen ni ka wensie yammɔa. ¹⁵ Yammu de choa an nyini Naawen jigi ya, bu nyini ka nuru biik ale chichiribaata jigi. ¹⁶ Juijui meena ate nuruba a dan boro ate ba ta nyuri ale butuom ba nyiem kasim ta ka chaab ale a tom wabaata tuima meena nna togatoga. ¹⁷ Nuru waai ate Naawen a pa wa yam welenka a te wa la, kan nye kpalinsa, wa a yik ka wa dek, wa kan zeri nuruba noa, wa ka jirim nyɔɔ, wa a tom ka tuimansa, ale kan lugi, ale chim nuru peeluk nalimnyiini. ¹⁸ Nuru waai ale a nye ate nuruba a boro ale suyogini ale chaab la, ku a nye ase nuru wala choa a bori ka suyogini ale ge a che wayorisima yaase wamansa la.

4

¹ Ka boa ale soa ate nama kasim a kpalim chaab ale ta daanika ale chaaba? Ni a kpalim chaab ka ni dek ale a yaali dii la nyin. ² Ni a yaali nanta, alege ni kan nya ba. Ka dila ale soa ate ni a ko nuruba. Ni kasim a yaali ka ni vaanchaab nanta, alege ni an baga a nya ba. Ka dila ale soa ate ni kasim a kpalim chaab la. Ni le kan puusi a bek Naawen ayen wa pa te ni la nyin ale soa ate ni kan nya ba. ³ Ni ka popola yuarisima ale nanta baai ate ni puusi a bek ayen wa pa te ni la. Ka ni dek popola baatana yaalika nyin ate ni a bek Naawen. Ka dila ale soa ate wa kan pa a te ni. ⁴ Nama baai ale kan

a va wensienja la, ni ze ayen nuru waai a dan va tenzuk masimu siutaŋa, wa ka Naawen dachiaga? Dila nyin la nuru waai a dan va tenzuk masimu siutaŋa, ku a sak wa ale ka nuru waai choa la kama. ⁵ Ni kan a poli ayen ba le nmarisi dii Naawen Gbanƙa po la, ka kinla. Ba nmarisi weeni ayen, “Chiik kaai ate Naawen a pa nyo ti nyinŋa po la, kasim a yaali ka nanta.” ⁶ Alege niak kaai ate Naawen pa te ti la, a pagra gaam chiik kaai ate wa pa nyo ti po la kama. Ba nman nmarisi Naawen Gbanƙa po a weeni ayen, “Wa a niak baai ale kan ta kanjanta la kama alege kasim ta chaab ale baai ale a nak ba kuusa la.”

⁷ Dila nyin la ni pa ni deƙ meena a te Naawen abe ni zeri Velinvendika ate wa nyini ni jigi a chali be. ⁸ Ni forisi paari Naawen ate wa me forisi paari ni. Nama baai ale ka tuimbaata nyam la, ni nari ni nisima ale waba tii ate ni a nye la po. Nama baai ale ka popola buye nyam la, ni sugri ni popola toƙatoga n̄aai ale bo ni suniima po la a basi. ⁹ Ni basi ate ni sue kaasi abe ni a kumu. Ni basi ate ni laataŋa me a tagri chim kumsa, abe ni popeentik a chim sukaasuŋ. ¹⁰ Ni yik ni deƙ a zuli Naawen ate wa pa ni chim nin deeroba.

¹¹ M suaata, ni kan a biisi wabaata wie a te chaaba. Baai ale a biisi wabaata wie a te chaab ale a bo chaab buusa la, bala chaab a biisi ka wabaata wie a te Naawen Sinsanŋa ale a bu n̄a buusa. Nama dan a bu Naawen Sinsanŋa buusa, ku a sak se ni kan va n̄a kama la. ¹² Naawen nyiini ale a te sinsanŋa ale a bu nuruba buusa me. Wala nyiini le baga vari ti a basi, wala nyiini abe le baga a te ti waalika. Ni dan a bu ni suaata buusa, nama a poli ayen ni ka bana?

¹³ Ni ba gela kasim a weeni chaab kama ayen, “Jinla a yaase chum, ti le nyiem a cheŋ ten ka choa a ga bo dula ate ku paari ase ben la a gerim ate ti nya ligra.” ¹⁴ Ni be basi ate m weeni sak ni ayen ni ze chum ale ta dii chiem la. Ni a nye se ka pik la, ka dan boro saliuku, ku kan beni ale ge ate ka nman a be. ¹⁵ Ku magsi ka ni a weeni ayen, “Ku dan ka Naawen yaalika, ti le baga a tom ti tuimaŋa.” ¹⁶ Yogyogla

de ni ta ka kanjanta ale a nak kuusa. Ni ale a weeni dii la an nala.

¹⁷ Nuru waai ale seba tuimmaŋsa tomka, alege a zeri n̄a tomka la, wa a nye ka wabiok.

5

¹ Jigsiroma, ni wom mi. Ni le jam a namu ka nna yegayega. Dila nyin ku a fe kama ayen ni a yiili abe ni a kum. ² Ni nantaŋa yegayega ate ni ta la, a kaasi kama ate ni gattaŋa miari me a boro de ti. ³ Ni ligmoninƙa me a muni kaasi kama. Munika de a sak kama ayen ni nye kaasi kama ate Naawen yaa nya a te ni waalika. Tenƙa meena kpeglimka a kan beni ale ge jamu, alege nama kasim kpelisi ni nantaŋa yegayega meena a dueni. ⁴ Ni an tuni nuru baai ale a tom ni tattaŋa po la. Ni be wom ba funfoblaŋa. Baai ale a che ni nantaŋa ni tattaŋa po la kumsaŋa a paari Nyonowa Naawen waai ale ta pagrim meena la kama. ⁵ Ni ta nanta meena kama a de masim ale naam. Niiga ale a de a biigi ate ba yik n̄a ko dii la, nama me a de kama a biigi a gomsu ni deƙ a magsi Naawen buusaŋa. ⁶ Nama a bu ka baai ale kan seba wariwari la buusa ale a ko ba me, alege ba an baga zeri.

⁷ M suaata, ni ta chichiiba a limsi ate ti Nyonowa a nman pilim jamu. Kpaaro a ta ka chichiiba a limsi borika n̄moruku ale n̄moruk kuui ale nman pa a saŋ la ate wa yaa nye wa nantaŋa a ta jo dɔk. ⁸ Nama me abe ta chichiiba. Ni basi ate ni popola bo jigi yen, dii nyin la da dii ate ti nyonowa ayen wa nman pilim jam la, a moata kama.

⁹ M suaata, ni kan ta funfobla ale chaaba ate Naawen a jam a bu ni buusa. Ku kan beni ale ge ate wa jam bu ni buusa. ¹⁰ M suaata, ni teeri Naawen biisiteeroma baai ale jam boro dila po a biisi Naawen wienja la. Ni teeri ba le jam ta chichiiba ba ninammu po dii la. Nama me a be ta chichiiba ase bala la. ¹¹ Ba ta supeentik kama yogyogla, dii nyin la ba nya ba ninammu kama ale chichiiba. Ni teeri nuru wanyi ate ba jam a wi ayen Job, wa me jam nya wa ninammu ale ka chichiiba. Ni be nya Naawen ale jam basi ate wa nya masim ku kpeglimka po dii la. Nyaku de

a be a sak kama ayen ti nya Naawen ale ta jiiirim ale nuruba ninammu po dii la.

¹² M suaata, dii ale gaamu wie meena la ale nna, ku an nala ate ni a pe wennyamazuk nyinnya a yaase tenzuk meena yaase jaab meena. Waai a dan nye wari ate nuru begi wa, ku magsi ka wa weeni ale wensie ayen, "Mm," yaase wa weeni ale wensie ayen, "Aaya." Waai kan a pe ate Naawen a bu mini fu.

¹³ Nuru a bo ni po a nya daanika? Kula nyonowa puusi a te Naawen. Nuru a nman bo ni po me ate wa sui a peenti? Nuru wala me a yi yiila a pagi Naawen.

¹⁴ Nuru a bo ni po a yuagi? Kula Nyonowa a wi Kirisita bisana ale a tu chaab la kpanya ate ba nye kpaam a kpiiri wa zuk ti nyonowa Yeezu yonni nyin, abe ba a puusi Naawen a te wa. ¹⁵ Ba dan puusi a te Naawen ale siaka ayen Naawen le nye ate yuarowa nya nyinyogsa, wa le sum basi ate wa nya nyinyogsa kama. Tuim ba tii ate wa tomu la, Naawen le von a te wa.

¹⁶ Nyana de nyin ni a weeni a sak chaab ni waba tii ate ni nye la abe ni a puusi Naawen a te chaab, ate tuom a dan yik ni abe Naawen tebi ni. Wayorisima nyono a dan a puusi te Naawen, wa puusana a pagra ka nna yegayega. ¹⁷ Dila po dila po Naawen biisiteerowa Elaja a jam ka nurubiik ase tama me la. Wa jam puusi kama ale nin muna a te Naawen ayen nmoruk kan ni. Dila nyin la, ku jam paari ka bena nata ale geli, nmoruk an jam a niya. ¹⁸ Bena nata ale geli, ale jam a taam la, wa yaa a nman puusi a te Naawen ayen wa basi ate nmoruku ni. Nmoruku yaa jam ni nna yegayega ate jaab buuri meena a nman a chim.

¹⁹ M suaata, nama wanyi a dan a be wensie siuku po ate ni wanyi a nman a yik wa a ta nyini wa biem siuku po a nman jamu, ²⁰ kula nyonowa a vari ka tuimbaata nyonowa a ta nyini kum po a nyini. Wa be nman nye kama ate Naawen le von tuimbaata nyonowa tuimbatana yegayegaka a te wa.

Gbanj Kaai Ate PIITA A LIŊ A ŊMARISI La

¹ Mi Piita, ka waai ale ka Yeezu Kirisita tuimtomdo la. Mi ale a ŋmarisi gbanjka de a te nama baai ale bo Pontus ale Galatia, ale Kapadosia, ale Asia, ale Bitiniya la. Ni ka nicham a waan bo tenŋa de po, Naawen abe lueri ni a te ka wa dek. ² Ku jam ka ti Kowa Naawen dek yaalika dila po, dila po ate wa lueri ni. Naawen Chiika ale jam poori ni ayen ni chim wa nuru welensa a va Yeezu Kirisita noai. Wa ziimu ale sugri ni tuimbaatana a basi. Naawen a le wa maari abe wa te ate ni boro ale suyogini nna yegayega.

³ Ni basi ate ti te Naawen waai ale ka ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita Kowa la jiam. Dii nyin la, wa ta jirim ka nna yegayega ale ti, dila nyin a yaa nak Yeezu Kirisita yiti kum po a yaa te ti nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka. Dila nyin ate ti ta yiila, kama ayen ti ale nya nyuvunni de. ⁴ Ayen dai yen ti le nya nan man sii ate wa pai zaani wenmazuk la. Ba kan kaasi dula dii po, dii po. ⁵ Naawen pa wa pagrimu a nya ka nama baai ale ta siaka ale wa la zuk ayen wa vari ni nalimnyiini ni tuimbaata po a basi. Tenka ale za ka kpeglim dii po la a dan paari, wa ale pa wa varibasika a sak ti.

⁶ Ni basi ate ni supeentik wienja de nyin. Alege yogyogla de, ni sue ale kaasi du nyin la ni ale tu nye nyaka togatoga wie po. ⁷ Nyenyaka de a sak kama ayen ni ta ka siak man ale wa. Ba nyiem pa ligmonin kama a nyo bolim po a nye ate na a nala, alege na abe baga a kaasi. Nama siaka abe le gaam ligmonin la, ni ale tu ka nyenyaka ate ni baga ta chichiiba, ate Yeezu Kirisita dan nman pilim jam abe ni nya pimpauk, ale nalim, ale zula. ⁸ Nama waai an diem nya Yeezu, alege ni ta yaalika ale wa. Yogyogla de ni ta siaka ale wa alege ni an diem nya wa. Dila ale soa ate wa basi ate ni sue peenti nna yegayega, nuru an poom baga magsi supeentik kala ale ka dii la. ⁹ Ni le ta siaka

ale wa la nyin, ate wa vari ni nalimnyiini ni tuimbaata po a basi.

¹⁰ Be ka varibasika de nyin ate dila po Naawen biisiteeroma a jam pii nyin a gisi nya a yaa weeni ayen Naawen le wa te ni tiirimu de la. ¹¹ Ba pii ka nyin a limsi ayen ba min dii po ate wa le nye la, ale waai ale wa nye dila la. Kirisita Chiika ale jam bo ba suniima po a basi ate ba a nye dii la ale la, a weeni ninam buui ate Kirisitawa le nam la ale zula naai ate wa le nya me la. ¹² Naawen Chiika me a jam sak wa biisiteeroma a weeni ba ayen ba an jam a tom a te ka ba dega, alege ba jam a tom a te ka nama. Naawen jam tom wa Chiika ate wa nyini wenmazuku po a jam ayen wa pai ka wa pagrimu a te baai ale jam a sak ni Naawen wamanjana la. Wa biisiteeroma a jam seba wa wamanjana wie kama ale jam a yaali ayen nama me seba na. Naawen sabiiloma dek me a jam a yaali ayen ba seba wamanjana de kiri kama.

¹³ Dila nyin, ni gomsni ni dek ale ni popola meena a magsi tuima tomka, abe ni kpesi ni dek a ta yiila ale Naawen le a yaali ayen wa maari ni dii la. Wa biika Yeezu Kirisita a dan nman pilim jam, Naawen le te ni ka niaka. ¹⁴ Ni le lin jam kan seba Naawen la, ni jam va ka ni dek yaalika. Ni be kan nman a nye dila, ni a zuli wa nalimnyiini. ¹⁵ Wa ka welensa nyɔɔ. Dila ale soa ate wa lueri ni ayen ni ta sunum welensa ale ni tuim naai meena ate ni a tom a te wa la po. ¹⁶ Ba ŋmarisi Naawen gbanjka po dila po, dila po a weeni ayen, "Naawen ka welensa nyɔɔ." Dila nyin la nama me a chim nuru welensa.

¹⁷ Ni nyiem dan a puusi Naawen, ni a wi wa ayen ka ni ko. Wala ale a bo waai meena buusa alege kan lugi la. Wa a bu waai meena buusa a ta va ka wa dii meena ate fi nye la. Dila nyin la, ni pa ni nyeboka meena tenzuk de a te wa zula nalimnyiini. ¹⁸⁻¹⁹ Ni baga a teeri dii po ate ni jam a va ni kokpienjana siuk kayioku la kama. Mi be nman seba Naawen ale nye dii a vari ni siuk kula po a basi la kama. Jaab waai ate wa be pa vari ni a basi la an baga a kaasi ase kuta ta a yaase

ligmonij la. Jaab buui ate wa be pa nye kaabka a vari ti siuk kayaataŋa de po a basi la ale Yeezu Kirisita ziimu, ate nuru an бага a da la. Wa jam ka pabiik kaai ale welema nalimnyiini la. ²⁰ Naawen a lij jam lueri Kirisita kama ale ge nye tenjuk ale wennyamazuk ale jaab buuri meena, ale ge ku nyaŋnyij a yaa basi ate waai meena tenjuk de a nya wa. Wa be nye dila ka nama nyij. ²¹ Naawen a jam nak Kirisita yiri kum po kama a yaa pa wa zulaŋa ale nalimu yegayega a te wa. Kirisita nyij me ate ni ta siaka ale yiila Naawen jigi. Ni be va ka wala nyij a ta siaka ale Naawen.

²² Yogyogla de ate ni wom Naawen wensie wamaŋsaŋa la, ni sugri ni tuimbaataŋa kama ni suniima po a basi alege va wa. Dila nyij ate ni yaa ta yaalika nalimnyiini ale ni Kirisita be chaama. Dila nyij la, ni be nyasi a yaali chaab dila ale ni suniima meena. ²³ Naawen wanni a kasim boro kama taam wuu. Na kan maa kaasi dii po, dii po. Wanni de nyij abe ale soa ate ba pilim biak ni. Biamu de abe da nurubisa biamoa ayen ni nyman kpi alege ka Naawen. ²⁴ Ba nymanisi Naawen gbaŋka po dila po, dila po ayen,

“Nuru biik meena a nye se ka wuuta la.

Ba be nala ase ka wuutaŋa puutaŋa la.

Wuutaŋa a jak kpi kama. Puutaŋa me a siiri a lo ka ten alege ate wuutaŋa me dek a yaa a ko,

²⁵ Alege Naawen wanni a kasim boro ka dila taam wuu.”

Wanni de ka wa wamaŋsaŋa nyaai ate ba jam sak ni la.

2

¹ Wienja de nyij ate mi a weeni ayen ni pa ni tuimbaata meena a basi. Ni kan a velim a te chaaba, abe ni kan a de nyuri ale chaaba, abe ni kan a le chaaba. ² Ni a nye ase biluaata la, a kasim a yaali ni maba biisim. Naawen wanni abe a nye ase ka biisim la, ate ni dan tuesi di ase biluaata la, a nyu ni le chim a pak a nya varibasika. ³ Ase Naawen Gbaŋka ale a weeni dii ayen, “Nama dek abe nya Nyonowa jirimu ale soa dii la kama.”

⁴ Ni forisi paari ti Nyonowa Yeezu wa a nye se ka tintain dii ale a te nyuvuri la ate Naawen lueri di ayen di chim tintain maŋ wa puusika yenni po la, alege yenni seeroma a yaa zeri di la. ⁵ Nama abe a nye se ka tintana nyaai ate Naawen a lueri ayen wa se wa yenni la. Yenni de po, ni a nye se ka baai ale jam ka Naawen yenni kaabdoma la, a pa ni suniimaŋa ale ni popolaŋa Yeezu Kirisita yonni nyij a nye kaabka a te Naawen. ⁶ Dii nyij la, ba nymanisi Naawen gbaŋka po ayen,

“M lueri ka tintain maŋ,

dii ate m pa dueni yenni nyubini gugoruku po a zaani Zayon guukuzuk. Kirisitawa abe ale tanni de.

Waai abe ale ta siaka ale wa la, wa kan basi ate fi a nya chivie.”

⁷ Wa ka tintain maŋ nna yegayega a te baai ale ta siaka ale wa la. Alege baai ale kan ta siaka ale wa la,

“Tintain dii ate seeroma zeri di ayen di ka tintain kayiok la,

a tagri chim ka tintain maŋ a gaam nya meena.”

⁸ Ba nyman pilim nymanisi ayen, “Nuruba ale pa ba naŋsa a nak tintanni de a lo.” Ba le nak a lo kama dii nyij la, ba zeri Naawen wamaŋsaŋa womka kama. Ku yaa be ka Naawen dek yaalika ayen ba nak ba naŋsaŋa a lo.

⁹ Alege Naawen lueri ni kama a ta ni nyini legi po a nyini, a yaa pa ni nyo juijui ale peenti a ale a nyagsi nna yegayega la. Ni a nye se ni ka wa nalima ale wa kaabteeroba la. Wa lueri ni a te ka wa dek ayen ni a weeni wakperikaliisa tuimaŋa a sak nuruba. ¹⁰ Dila po dila po ni jam daa wa nuruba, alege yogyogla ni ka wa nuruba. Dila po dila po ni jam ze Naawen jirimu ale ka dii la, alege yogyogla de ni yaa nya jirimu de ale ka dii la kama.

¹¹ M dek doaba, ni a nye ase ka nicham tenka de zuk la, dila nyij ate mi a saalim ni ayen, ni pai ni dek nyan yaalika a basi. Ti dek nyan yaalika ale Naawen ale a yaali ayen ti a va wa dii la an moata chaaba.

¹² Ku a fe ate ni ta yue maŋ ale baai ale kan seba Naawen la jigi, ate ku sak ba ate ba kan бага a biisi a gaam ni ayen ni a tom ka tuimbaata. Ni basi ate ba a nya

ni tuimmaṅsaṅa nyiini ate Naawen dan jam ayen wa bo tenzuk nuruma buusa, wa nya pimpauk nama nyiṅ.

¹³⁻¹⁴ Ti Nyɔnɔwa yonni nyiṅ, ku a fe kama ayen ni a va baai meena ale chim kpaga a nya nuruba zuk la noa. Bala ase kpagi kpeemaṅa la ale baai meena ale pa saṅ ba ṅaṅ la. Naawen ale bobi ba naamu ayen ba a te nuru baai ale a tom tuimbaata la waalika, abe ba a pak nuru baai ale a tom tuimmaṅsa la. ¹⁵ Dii nyiṅ la, Naawen dek a yaali kama ayen ni basi ate ni tuimmaṅsaṅa a kpimsi bettaṅa ale a biisi ba betta biisaṅa la. ¹⁶ Nuru an soa ni, alege ni teeri ayen ni ka Naawen yom. Ni be kan a poli ayen nuru ale kan soa ni la abe ni pa kula a yaa a tom ni yaalika, alege ni pa ni boka meena a te Naawen. ¹⁷ Ni a te waai meena zula. Ni ta yaalika ale ni Kirisita be chaama. Ni a chali Naawen abe ni a zuli ni Nakpionku.

¹⁸ Nama tomteerɔma, ni a zuli ni nyamma abe ni a va ba noa nalimnyiini. Daa baai nyiini ale ta jirim ale popola maṅsa la ale magsi ni va ba noa, baai me ale poom ka gaasa nyamma la, ni a zuli ba abe ni a va ba noa. ¹⁹ Ba dan a namsi ni kinla nyiṅ alege ni kan weeni wariya ni ale seba Naawen yaalika la nyiṅ, wa le te ni niaka dila nyiṅ. ²⁰ Alege, fi dan kaasi wari ate ba a nak fu dila nyiṅ, ka boan nyuenta ale bo ku po? Alege fi dan chiibi a nam fi wamaṅsa nyiṅ Naawen ale niak fu. ²¹ Ku be jam ka ninammu de nyiṅ ate Naawen wi ni, dii nyiṅ la, Yeezu Kirisita dek a nam ka dila a te ni ayen ku sak ni ate ni tomsi wa dek ale nye dii la. ²² Wa an jam tom tuimbiowa. Nuruba be an jam wom venta wa noa po. ²³ Ba ale jam le wa la, wa an jam le ba me a tuni ya. Ba le jam basi ate wa nam la, wa an jam nyigsi ba ayen wa me le basi ate ba nam. Alege wa jam pai ka wa dek a nyo Naawen waai ale wensie boteero la nisa po. ²⁴ Kirisita ale jam kpi jabarimu nyiṅ la, wa pa ka tama tuimbaataṅa a ji wa dek zuk ayen ti kan ṅman a tom tuimbaata abe te boro ale welensa. Wa niraṅa ale basi ate ti nya nyiṅyɔgsa. ²⁵ Ni jam a nye ase ka piisa ale cheṅ be la. Alege yɔgyɔgla de, ni ṅman jam ka Kirisita jigi. Wa a nye se wa ka ni

naapeerik la. Wa le wa a nya ni chiisaṅa zuk.

3

¹ Pooba, ku a fe kama ate nama me a va ni choroma noa, ate ba gela a dan kan ta siaka ale Naawen wamaṅsaṅa, ba le tagri ba popola a va ṅa, ni ale a tom dii la nyiṅ. Ni daa nye dila, ku an poom ṅman magsi ayen ni lagi noa a weeni ba wariya, ² dii nyiṅ la, ba le nya ni nyeka ale welema ale nala dii la. ³ Ni kan kasim a a yaali ni zuima bobika, abe ni a su nifelima ṅaai ale a nyagsi ate ṅa diak a pagra la abe ni a jo garuk nalinta ayen ni nala. ⁴ Alege, ku a fe kama ayen ni suniimaṅa a nala gaam ṅantaṅa de, abe ni ta noa yeṅ. Suniima po nalimu de a ka kpeglimka ale chim nalim maṅ Naawen jigi. ⁵ Boan nyiṅa, dila po, dila po nipok baai ale jam a va Naawen siuku ale ta yiila wa jigi la, bala nalimu jam ale, ba ale siak ba choroma noa nalimnyiini la. ⁶ Bala po wanyi jam ale Abraham powa Saara. Wa jam a va wa chorowa noai ka nalimnyiini a yaa a wi wa ayen wa nyɔnɔ. Dila nyiṅ la, nama me abe ka nipowa de leeba ase ni ale a tom wamaṅsa a kan chali yɔgsum ale jaabjaabɔa.

⁷ Siuk kula po me, choroba, ku a fe kama ayen nama me ale ni pooma a boro ale chaab ale yam. Ni ta pagrim a gaam ba kama. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni a te ba zula. Nama ale ba a poom tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama. Ni dan kan a nye dila, ni puusaṅa a kan paari Naawen jigi ya.

⁸ Basi ate m pai wienṅa de meena a sak ni. Ni basi ate ni nyeka a chim bunyi, abe ni ta popola yena. Ni ta yaalika ale chaab ase suaata la. Ni a zuli chaab abe ni ta jirim ale chaab. ⁹ Nuruba a daa nye ni biem, ni kan pai biem a tuni ba. Ba dan ka te ni, nama me kan ka te ba. Alege, ni weeni ba ayen Naawen le maari ba. Dii nyiṅ la, Naawen ale jam lueri ni la, wa jam puulim kama ayen wa le te ni niaka. ¹⁰ Ba ṅmarisi Naawen gbaṅka po dila po, dila po ayen,

“Waai a dan a yaali ayen wa nya supeen-
tik,

ku a fe kama ayen wa kaa biisi
wabulorisa abe wa a velim wie.

¹¹ Abe wa basi wa tuimbaataŋa tomka abe
wa a tom tuimmaŋsa,
abe wa pa wa yaalika ale wa
sunum meena ayen nuruba boro
ale suyogini.

¹² Dii nyiŋ la, Naawen a nya baai meena
ale a tom tuimmaŋsa la zuk kama
ale a wom ba puusa.

Alege pai ŋaan a te baai ale a tom
tuimbaata la.”

¹³ Ni dan kasim a yaali ayen ni a tom
tuimmaŋsa, ka wana dek ale wa nye ni
biemoa? ¹⁴ Alege, nuruba dan poom basi
ate ni a nam ni tuimmaŋsaŋa nyiŋ, ni
basi ate ni sue peenti yegayega. Ni kan
basi ate yogsum yik ni ale waai ya. Ni be
kan basi me ate wie a daani ni ate ni a
yiili. ¹⁵ Alege ni ta Kirisitawa ni suniima
po, abe ni a zuli wa ase Nyono la. Ni
gomsni ni dek ate nuruba a dan bek ni, ni
ale ta yiila wa jigi dii la, abe ni weeni a
sak ba. ¹⁶ Alege ni kpesi ni dek ate ni
tulisika po, ni te ba zula abe ni seba ni dek
yikka. Ni ta popola yena ale Naawen, ate
nuruba a dan le ni, ni ale chim Kirisitawa
ŋaanviiriba a tom tuimmaŋ sii a te wa la,
abe chivie yik nuru bala chaab. ¹⁷ Boan
nyina, ku zunchoŋ kama ate nuru nya
ninam tuimmaŋsaŋa nyiŋ, ase ku nin
ka Naawen yaaka a gaam nuru ale nam
tuimbaata nyiŋ. ¹⁸ Kirisita dek a jam kpi
ka bunyi ni tuimbaata nyiŋ, ayen wa pai
ni a ta cheŋ Naawen jigi. Kirisita jam
ka waai ale ka tuimmaŋsa nyono la. Wa
jam zaani ka tama baai ale ka tuimbaata
nyam la zaana jigi. Ba yaa jam ko wa
kama, alege Naawen Chiika a jam nak wa
yiti kum po. ¹⁹ A yaa basi wa ate wa cheŋ
ga biisi a sak baai chiisaŋa ate ba yik lik
la. ²⁰ Chiisaŋa de an jam va Naawen noai
ya. Si jam boro ka dii po ate Nowa ate wa
jam boro a nye wa ŋaarunku dila po, dila
po la. Va ŋala po, nuruba naaniŋ nyiini
ate Naawen a vari ba basi. ²¹ Nyiamu de a
sak ase ka nya buui ate nuruba pa a te ni
soka a vari ni a basi la. Ba kan sugri ka ni
nyiŋsaŋa danŋa a basi, alege ku ka ni ale a

nye pumpuulima ale ni popola meena a te
Naawen la. Yeezu Kirisita ale yiti kum po
la nyiŋ ale soa ate nyiamu a бага vari ni
tuimbaata po a basi. ²² Kirisitawa de waai
ale yiti kum po a yaa jueli wenyamazuk la
a kali ka wa juga geŋ a yaa nya Naawen
sabiiloma meena ale pagro baai meena
ale bo wenyamazuk la.

4

¹ Yeezu ale jam bo tenzuk la, wa nam
ka yegayega. Dila ale soa ate ku a fe
ayen ni gomsni ni dek ni popola po ayen
ni le nam kama. Dii nyiŋ la, waai ale a
nam ale wa nyinlammu la, a kan ŋman
a bo biem tuima po. ² A ta nyini jinla a
cheŋ, ni a va Naawen ale a yaali dii la,
alege daa nama dek nyiŋsaŋa ale a yaali
dii la. ³ Dila po wa, nama ale baai ale
jam kan pa ba dek a te Naawen la, ni
meena jam boro a nye ka wie ale chaab.
Ni jam a tom tuima ale chaab ate ku beni
ka nna yegayega. Ni jam a tom ka danŋa
tuima, nipokyaalik tuima, a bugi daata, a
nye ŋandiin kpeenta tiga, a nye daata tiga
ale a kaab bogluta. ⁴ Alege, yogyogla de,
baai ale kan pa ba dek a te Naawen la
ku cha ba kama dii nyiŋ la, yogyogla de,
nama ale bala a kan ŋman a tigiŋ chaab
a tom ba tuimbaata tuimaŋa. Dila abe
ale soa ate ba a le ni. ⁵ Alege Naawen a
dan jam ayen wa bo ŋanvuuta ale kpilima
buusa, wa le bek ba kama ba ale tom dii
ale dii la. ⁶ Dila ale soa ate kpilima jam
maa wom Naawen wamaŋsaŋa sinsaŋa
la, bala baai ate Naawen bo ba buusa ale
ge ate ba kpi la ale baai me ale poom
kan diem kpi la. Ba jam wom di kama
ayen bala baai ale kpi la, ba chiisaŋa a ta
nyuvuri a se Naawen ale vua dii la.

⁷ Tenka kpeglimka a moata kama. Ku a
fe ayen ni seba ni dek yikka be ni gomsni
ni dek a puusi Naawen. ⁸ Ku ka wamaŋ
ayen ni basi ate ni nina muni ale chaab
yaalika yegayega, dii nyiŋ la yaalika ale
chaab a basi kama ate biem wie kan piisi.
⁹ Ni basi ate nuruba a jam ni yienŋa abe ni
kan a fobli. ¹⁰ Naawen a pai wa tiirinta
togatogaka a te ka baai ale va wa la. Ni
nya tiirim buui ate wa pai a te ni la abe
ni pai bu a maari ni vaanchaab. Ni meena

a daa nye dila, Naawen le maari ni ka nna yegayega. ¹¹ Waai ale ta Naawen tiirimu ayen wa a mooli Naawen wie la, ni basi ate wa a mooli wa wienja ale nin muna. Waai me ale ta Naawen tiirimu ayen wa a tom tuima a te wa vaanchaab la, ni basi ate wa pai Naawen pagrimu a tom nalimnyiini a te ba. Ti daa nye dila, Naawen le nya pimpauk ti tuimaña meena po Yeezu Kirisita waai ale ta zula ale pagrim taam wuu la nyin. Ku be nye dila.

¹² M dek suaata, ni kan basi ate ku cha ni ale nye nya kaai ale a jam ate ni a nam nna yegayega la. Ni kan basi ate ku nye ni jigi nna ase wadiirini la. ¹³ Alege ni pa ku ase ka Kirisita le nam dii la ate ni a nam, ate ku te ni masim dii po ate wa a nya wa zulaña ale wa nalimu la. ¹⁴ Nuruba a daa le ni, ni ale a va Kirisita la nyin, ni basi ate ni supeantik. Dila a sak kama ayen Naawen pai wa Chiika waai ale ta wa zulaña yegayega la a nyo ka ni suniimaña po. ¹⁵ Ni wanyi abe daa nam, ku a fe kama ayen ku kan chim nuru ko ka wari yaase zum, yaase fi pa ka fi dek a nyo nuruba wie po. ¹⁶ Alege ni dan a nam ni ale ka Kirisita bisa la nyin, ni kan basi ate chivie yik ni dila nyin, alege, ni te Naawen jiam ale ni ale ta Kirisitawa yonni la.

¹⁷ Yogyogla Naawen a gomsu kama ayen wa bo tenzuk nuru meena buusa. Wa dan jam wa le lin bo ka baai ate wa soa la buusa abe wa bo baai ale kan ta siaka ale wa wamañsaña la. Wa be dan piilim ale tama, ku le chim ka se bala jigi ya? ¹⁸ Ase ba ale nmarisi Naawen wamañsaña gbanja po ayen,

“Ku dan pagra ate Naawen vari nuru mañsa a basi,

ku le chim ka se tuimbaata nyamma jigi ya, baai ale kan seba wa la?”

¹⁹ Dila nyin la, ku ale ka, Naawen yaalika ayen ba a nam la, ba a tom tuimmañsa abe ba pa ba dek a nyo Naawen waai ale nye nanta meena la nisa po. Wa ka wensie nyon.

5

¹ Mi a yaali ayen m saalim nama baai

ale ka Yeezu njaanviirima kpanja la ayen, mi me ka kpagi. M be ka Kirisita ninnammu seero. Wa dan nman pilim jam, mi ale maa nya wa zulaña ale wa nalimu yegayegaka kama. ² M be a saalim ni kama ayen, baai ale a va Naawen la a nye se ka wa piisa la, ate wa basi ate nama a chim nja naapeerisa la. Ni a nya ba zuk nalimnyiini. Ni kan a gisi ayen ni nya nyuenta ni tuimaña po, alege ni ta ku ni suniima po ayen ni a tom ka tuima a te ba. ³ Nuruma de ate Naawen pa nyo ni nisa po la, ni kan a nye ba ase ni ta pagrim a gaam ba kama la, alege nama dek a tom wa tuimaña ate ku sak ba, ba le ba nye dii la. ⁴ Ate Kirisitawa waai dek ale ka naapeerisaña kpagi kpien la a dan nman pilim jam, wa le pa wa zula njaai ale kan a kaasi la a te ni.

⁵ Siuk kula po, ku a fe kama me ayen, nama bipaaluku a va nankpagsaña noa. Abe ni seba ni dek yikka. Ku a fe kama me ayen ni a tom a maari chaab. Boan nyin, ba nmarisi Naawen gbanja po dila po, dila po ayen, “Naawen a zeri kanjanta nyon kama alege ta jirim ale waai ale a yik wa dek la.” ⁶ Dila nyin, ni a yik ni dek abe ni pa ni dek a nyo Naawen nisa po ate wa dek ale a yaali dii po la abe wa zak ni a zaani. ⁷ Wie njaai meena ale a daani ate ni ta yiila la, ni pa nja meena a te wa, dii nyin la, wa a nya ni zuk kama.

⁸ Ni dachiaka Sitaana a nye se ka gbenli dii ale a kaari a nyeem la. Di a gisi ka nuru ayen di yik a njobi. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni gomsu abe ni kpesi ni dek a limsi di. ⁹ Ni zeri Sitaana. Ni ta siaka yegayega ale Naawen abe ni zaani ale sunum pagrisa. Dii nyin la, nama seba ayen ni vaanchaama ale bo jigi meena ate ba ta siaka ale Naawen la, a nam a se ka nama me la. ¹⁰ Ni dan ga nam magla a nueri, Naawen waai ale a maari ni wie meena po la, le te ni pagrim yegayega a gum du. Wa jam wi ni kama ayen nama ale Kirisitawa ale ka bunyi la a maa chaab a nya wa, Naawen zulaña njaai ale kan ta kpeglimka la, Naawen dek le te ni welensa, ale nyin pagra, abe wa basi ate ni zaani jigi pagrik. ¹¹ Wa pagrimu ale kasim boro kama taam wuu. Ku be le nye

dila.

¹² Nuru waai ate ba a wi ayen Silvanus la sum ka mi suok. Wala ale maa maari mu ate m ηmarisi gban fiika de a te ni. Gbanƙa de po, maa yaali kama ayen m sak ni abe m te ni nyinbiiri Naawen ale a maari ni dii la, ku ka wensie. Ni ηmasi yik nalimnyiini wa ale a maari ni dii la.

¹³ Yeezu ηaanviirima baai ate wa lueri a te wa deƙ ate ba bo teƙ kaai ate ba a wi ayen Babilon la, a maa chaab a puusi ni. M suoku ate ba a wi ayen Maak la, a puusi ni me. ¹⁴ Ni a puusi chaab nalimnyiini.

Naawen le basi ate nama baai ate Kirisitawa soa la ni meena boro ale suyogini.

Gban̄ Kaai Ate PIITA A N̄MARISI A SAA SIYEWA La

¹ Mi Simon Piita, waai ale ka Yeezu Kirisita tomteerɔ ale tuimtomdo la ale a n̄marisi gban̄ka de a te baai ate ti Naawenni ale ti varibasidɔwa Yeezu Kirisita ayen ba dek welensa nyin̄ ate ba te ba siak kaai ale chim siak man̄ ase tama la.

² Naawen ale te ni niaka ale suyɔgini ni ale seba wa ale Yeezu Kirisita la nyin̄.

³ Ti seba waai ale wi ti ayen ti maa nya wa zulaŋa ale wa nalim yegayegaka la kama. Dila abe ale soa ate wa pa wa pagrimu a te ti ayen ti baga chali be ale ten̄zuk de tuimbaataŋa abe ti a tom tuimman̄sa a te wa. ⁴ Naawen abe ale puulim ayen wa le te ti tiirim tii la, wa sum te ti ka tiirim man̄sa nalimnyiini. Wa be te tiirintaŋa kama ayen ti baga liisi tuim kaasima ŋaai ale bo ten̄zuk de la a basi abe ti a neensi wa ale ka dii la. ⁵ Dila nyin̄, ni pii nyin̄ ate ni a tom waman̄sa a gum ni siaka po, abe ni ta yam a gum ni tuimman̄saŋa po, ⁶ abe ni pa ni dek yikka a gum ni yammu po. Ni be dan seba ni dek yikka, ni pa chichiiba a gum du, abe ni pa Naawen vaka a gum chichiiba po, ⁷ abe ni pa jiiirim a gum Wein vaka po, abe ni pa yaalika a gum jiiirimu po. ⁸ Ni nina abe dan muni ayen ni ta wien̄a de meena nalimnyiini, ni le baga va ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita kama nalimnyiini ⁹ Waai nina abe ale kan muni ayen wa nya wien̄a de meena la, kula nyɔnɔwa a nyɛ ase wa ka yio la, ate wa kan nya a yaa ban̄i Naawen ale von̄ wa wabaataŋa a te wa la.

¹⁰ M suaata, Naawen a lueri ni kama ayen ni va wa. Ni be pii nyin̄ ate ni nina muni ate lueri ka de boro ale ni taam wuu. Ni dan baga nyɛ dila, ni kan baga basi ni siaka ale wa. ¹¹ Ni dan nyɛ dila, wa ale te ni siuk ate ni jo ti Nyɔnɔwa ale ti Varibasidɔwa Yeezu Kirisita Naam buui ale kasim boro taam wuu la.

¹² Mi kasim a teeri ni kama wien̄a de alege m poom seba kama ayen ni poom seba ŋa kama. Ate ni kasim pii nyin̄ a yik wensie ŋaai ate ni jam wom ale tuesi la.

¹³ Alege mi a poli kama ayen m le diem vua la, ku magsi ka m n̄marisi gban̄ka de a te ni, ate ni n̄man teeri ŋa wie. ¹⁴ M seba ayen ku ka beni ale ge ate m kpi a se ti Nyɔnɔwa Yeezu ale jam weeni mu dii la. ¹⁵ M dan kpi, m gban̄ka de ale te ni siuk ate ni a teeri wien̄a de meena.

¹⁶ Ti le jam sak ni dii ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le n̄man pilim jam kama ale wa pagrimu la, ti an jam weeni ka sunsuelim a sak ni. Ti jam weeni sak ni ka dii ate tama a jam nya ale ti dek nina la. Ti jam nya ka wa pagrimu yegayegaka.

¹⁷ Tama ale wa ale jam bo guuk kpion̄ku zuk la, ti Kowa Naawen a jam te wa ka zula ale nalim nna yegayega. Wa yaa basi ate lueluk a jam nyini wa boka jigini ale a nyagsi nna yegayega la a yaa siŋ a weeni ayen, “Ka m biika waai ate m mariŋ la ale nna. Wa a nyɛ ate m sui a peenti nna yegayega.” ¹⁸ Tama ale jam bo dula ale wa la, ti jam wom lueluku ale nyini wen̄n̄mazuk a siŋ la kama.

¹⁹ Dila nyin̄ la, wie ŋaai ate Naawen biisiteerɔma a jam biisi dila po, dila po la ka wensie wie. Ku magsi ka ni a wom ŋa nalimnyiini. Dii nyin̄ la, ba wien̄a a nyɛ se ka bolim ate ba toati zaani legi po la, ku a nyɛ ka dila a ta cheena dii po ate Yeezu Kirisita le n̄man pilim jam ate wa bolimu a yaa nya nna wentalin̄ ni suniimaŋa po. ²⁰ Wien̄a de meena po wakpeeni ale, ni teeri ayen biisiteerɔ karo a baga togi a lagri wa ale weeni dii Naawen Gban̄ka po la. ²¹ Dii nyin̄ la, Naawen biisiteerɔma wien̄a an jam nyini ka nuruba dek noa po. Alege ka Naawen Chiika ale jam pai wa wien̄a a te ba ayen ba ŋɔa a sak nuruba.

2

¹ Dila po, dila po Venta biisiteerɔba ale jam kan seba Naawen ya, a bo ale Naawen nuruma a paasi ba. Venta sagrɔba ale ba jam bo ale nama me. Sagrɔba baai me ale jam kan seba Naawen la, le suk a gum ni po. Ba le ta

venta sinsaga a jam sak ni abe ba nyini ba Nyɔnɔwa waai ale vari ba a basi la, ɲaɲ a nyini. Dila ale soa ate Naawen le ta kaasun jam ba jigi nna nwuli. ² Alege, nuruba yegayega ale diem va ba kama a tom kabonɲa tuima. Ba be le ba a nyɛ dii la le ku basi ate nuruba nya siuk a kaasi Naawen wensie siuku yue. ³ Sagrɔma de baai ale ta butuem la, le sak ni ka ba deksunsuelima ate ba nya nyuenta ni jigi. Alege ku kan beni ate Naawen jam bo ba buusa ate wa nya ba kaasunku ate wa yaa basi ba ate ba kan ta kiri ya.

⁴ Naawen sabiilo baai ale tom wabaata la. Naawen an pa ba basi ya, wa yuk ba basi ka ninam jigi, juijui ate wa basi ate ba pa choroma a bo ba a zaani legi po ayen ba bo dula ate ku ga paari dii po ate Naawen le jam bo ba buusa la. ⁵ Tenzuk nuruma baai ale jam boro dila po, dila po a jam a tom tuimbaata yegayega la, wa jam basi ate ka nyiam a sueri tenzuk meena ayen ba kpi. Baai nyiini ate wa jam vari basi la ale nuru wanyi ate ba jam a wi ayen Nowa ale nuruba bachaab bayopoi. Nowa jam a sak ka wensie sinsaga a magsi chaab ale Naawen. ⁶ Naawen abe jam basi ate ka bolim me a de tenj sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la nuruma. Wa jam nyɛ dila kama ayen ku sak wa le wa jam nyɛ baai ale a tom tuimbaata dii la. ⁷ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Loti. Nuruba kabonɲa tuima ale jam a daani wa nna yegayega, dii nyin la, wa jam ka nuru man. Dila ale soa ate Naawen a jam vari wa bala chaab po a basi. ⁸ Daa meena wa kasim jam a nya ale a wom nuruma de tuimbaatana ɲaai ale jam basi ate wa sui jam a puuri nna yegayega la. ⁹ Dila nyin la, Naawen seba wa le wa nyɛ dii a vari baai ale a va wa nalimnyiini la ninam po a basi. Wa seba me wa le wa nyɛ dii ate gaasa nyam a kasim bo ninam po ate ku ga paari dii po ate wa le jam bo nuruma buusa la kama. ¹⁰ Baai dek ale a tom tuimbaata tii ate ba nyinɲa a yaali ale ge an pa Naawen pagrimu a chim jaab la.

Venta sagrɔma de kan chali yɔgsum, ba ka kanjanta nyam, ba be kan zuli Naawen

sabiiloma. Ba goanti a le ba kama. ¹¹ Naawen sabiiloma baai ale poom ta pagrim yegayega a gaam sagrɔma pagrimu la, ba kan ɲma ba ayen ba kaasiya yaase ba a le ba Nyɔnɔwa niɲa. ¹² Alege nuruma de a nyɛ se ka goadun kpien sii ale boro ate nuruba a yik si a ko la. Ba kan poli ase ba ka nuru bisa la. Wie ɲaai ate ba ze ɲa kiri la, ba a le ɲa kama. Dila ale soa ate Naawen me a weeni ayen wa le ko ba ase ba ka goadunɲa la. ¹³ Ba ale nyɛ ate nuruba nam dii la, ba me le nya ninam ate ku tuni ba ba ale nyɛ dila la nyin. Ba supeentik kama ate ba a zaani nuruba nin kantuen a tom tuimbaata tii ate ba nyinɲa a yaali la. Nama ale bala a dan tigi chaab ayen ni de ɲandiinta, ba nyeem kasim a nyɛ ka dila ate chivie a yik ni, ale ge bala a nya masim ba pimpaasima siutana po. ¹⁴ Daa meena ba kan yaali ayen ba nya wayon a gum chaab ale nipok baai ale a tom kabonɲa tuima la po. Ba kan maari a chagi ale tuimbaata tomka. Ba kasim a nyɛ kama ate baai siaka ale kan zuak la, a tom tuimbaata. Ba suniimaɲa a kasim sueri ale ka butuem. Dila ale soa ate Naawen yaa ka te ba la. ¹⁵ Ba zeri Naawen siuku vaka kama ale ge ze juijui ate ba a cheɲ la. Ba a nyɛ se ka nuru wanyi ate ba a wi ayen Balaam la. (Balaam kowa yue jam ale Biio.) Balaam jam boro ka dila po, dila po a jam a tom tuimbaata a nya ligra ɲa nyin. ¹⁶ Alege dai yen ate bonin a yaa jam biisi ale wa ate wa tagri a yaa basi tuimbaata tomka.

¹⁷ Sagrɔma de a nyɛ se ka beli dii nyiam ale kpeeri la, ale chinma ɲaai ale kan ta ɲmoruk la. Naawen tali jigi legini po a te ba kama. ¹⁸ Ba a biisi ka kanjanta ale betta biisa. Ba pa ba nyinɲa a tom ka wa ɲaai ale a dari nuru baai ale a piilim ba nyini tuimbaata po a nyini la. ¹⁹ Sagrɔma de a sak ka nuruba ayen ba dan wom ba sinsanɲa ale va ba, ba le vari ba a basi, alege ba dek ze ayen ba ka tuimbaata tii ale a kaasi ba la yom. Boan nyinɲa, wari dii ale baga nuru la, wa dila dek a basi kama ate nuruwa a chim wannu yomo. ²⁰ Nuruba abe dan seba ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ate wa vari ba a basi ate ba kan ɲman a va tenzuk de

wakaasimaɗa, ale ge ku ɗaaniɗi ba dan ɗman tagri ba popola a maa bo wie ɗala chaab po, ku le pagra ka nna yegayega a te bala chaab a gaam ba ale poom liɗ ka dii la. ²¹ Dila abe dan nye nuru jigi, ku te zunchoɗ kama ate wala choa daam kan poom maa seba welensa siuku a gaam wa nin seba alege ku ɗaaniɗi ate wa ɗman zeri welensaɗa sinsaɗa ate ba sak wa la. ²² Ba ale nye dii la a sak kama ayen wamagsimaɗa ate ba magsi la ka wensie. Ba magsi ayen, “Biak a dan chiiri, ka ɗman pilim a ɗmani kama a ga a de ka deka chichiitaɗa.” “Ba dan yik deri a sugri di, di nyeem ɗman pilim cheɗ ga a bilim ka fifataɗa po.”

3

¹ M deka doaba, mi ɗmarisi gbanɗa de a saa ka siye a te ni. Gbanɗa siyewa de po, mi a teeri ni kama ayen ni a poli wa welensa wie. ² Mi a yaali kama ayen ni a teeri wie ɗaai ate Naawen biisiteeroma a jam biisi dila po, dila po la. Ni maara teeri ti Nyɔɔwa ale ti Varibasidowa ale pa tuimtomdoma a sak ti wie ɗaai la. ³ Dii abe le de niɗ la ale, ku a fe kama ayen yogyogla de, ni seba ayen tenka a moata ka kpeglimka. Nuru baai nyeboka ale ka kasim va ba deka nyiɗ yaalik nyeka la, le jam kama. Ba dan jam, ba le nye ni a la kama, ⁴ abe ba bek ni ayen, “Ti Nyɔɔwa an jam puulim kama ayen wa le ɗman pilim jamu? Wa bo ka be? Naawen ale nye tenka ale jaab meena la, ti nyamma a kpi kama, alege wariwari an diem tagriya.” ⁵ Ba kan yaali ayen ba seba ayen dila po, dila powa Naawen a jam biisi ka wie a nye wennmazuk ale tenɗ. Wa jam nye kama ate tenka a nyini nyiam po a nyini, ⁶ be ɗman ka nyiam ate wa pa kaasi dila po, dila po tenka. ⁷ Alege yogyogla de, be ka sinsak ɗala degadega ate Naawen diem pa biisi ate wennmazuk ale tenzuk a diem boro. Alege wa dan bo buusaɗa a ga nueri, wa yaa le pai ka bolim ate bu de wennmazuk ale ten meena. Wennmazuk ale ten be diem boro a limsi ka da dii dani ate Naawen le bo baai ale kan a va wa la buusa abe wa kaasi ba la.

⁸ Alege m doaba, ni kan banɗi ayen Naawen a nya dai yen ale bena tusidi ase ɗa ka bunyi la. Nyɔɔwa wa jigi ɗa meena ka bunyi. ⁹ Nuru ba gela a poli kama ayen ti Nyɔɔwa a dan puulim ayen wa le nye wari, wa a beni ka nna yegayega ale ge a nye wannu. Aaya, wa kan benni. Wa ti an goanti ta ka chichiiba ale wa ale yaa wa nye wari dii a te fu la. Dii nyiɗ la, wa kan yaali ayen wa kaasi wa ya alege wa a yaali kama ayen ni basi ni tuimbaataɗa tomka.

¹⁰ Alege da dii dani ate Nyɔɔwa le bo nuruba buusa la, le jam ase ka zue ale jam nuru yeri dii la. Dai dila a dan paari, wennmazuk ale ten le nye ka waai nna yegayega ate wennmazuk ale ɗanta baai meena ale bo du la a be ale ge ate bolim de tenka me. Ate jaab buuri meena ale bo tenzuk la a deri muriɗ be. ¹¹ Wennmazuk ale ten ale ka kaasi ka dila la, ku a fe ayen nama chim ka boan nuruba? Ku a fe kama ayen ni chim nuru welensa a va Naawen nalimnyiini. ¹² Abe ni a limsi ate ni nya Naawen jamka ale tenzuk buusaɗa boka, abe ni a yaali ayen ɗa jam nwuli. Dai dila dani bolim le bu de wennmazuku ate bolimu tuilimu a nye ate jaab buuri meena a nyalim be. ¹³ Alege Naawen a puulim kama ayen wa le nye wennmazuk paalik ale ten paalik ate wa welensa nyiini a kasim bo jigi meena. Tama abe kasim a limsi ka dila.

¹⁴ Dila nyiɗ la, m deka doaba, ase ni ale a limsi da dila dani la, ni pii nyiɗ ate ni chim nuru welensa, abe ni kan ta wariwari Naawen jigi ya ate ni boro ale wa ale suyogini. ¹⁵ Ni a teeri ti Nyɔɔwa ale te nuruba siuk yogyogla dii ayen ba basi ba tuimbaataɗa abe ba va wa la. Naawen deka ale jam pai wa yammu a te nuru waai ate ba wi ayen Pool la ayen wa ɗmarisi dila a te ni. ¹⁶ Pool gbanɗa meena po ate wa ɗmarisi magsi chaab ale Nyɔɔwa chichiibaɗa ale ka dii ate mi a weeni ni nna la, wa me a weeni ka dila degadega. Ku pagra kama ate nuruba a miɗ Pool sinsaɗa a chak. Dila ale soa ate baai ale kan seba Naawen ale ge ta popola buye la, ba gela a pai Pool sinsaɗa kama ale Naawen Gbanɗa wie ɗa chaama a

tagri ate ŋa ŋman ka wensie, ate ba yaa pai ŋa a sak nuruba. Bala chaab abe a wi ka kaasun a te ba dek.

¹⁷ Alege m dek doaba, nama poom seba wienja de kama. Ni kpesi ni dek abe ni kan siak ate sagro baai ale a kaasi Naawen wamanŋa la a jam paasi ni a tagri ni popola ate ni basi Naawen wensie siuku vaka ate ni lo. ¹⁸ Alege, ni basi ate ti Nyonowa ale ti varibasido wa Yeezu Kirisita a maari ni ate ni seba wa niaka ale wa yammu. Wa zulaŋa ale kasim boro ka dila taam wuu. Ku be le nye dila.

Gbaŋ Kaai Ate JŌŌN A LIŊ A ŊMARISI La

¹ Mi, Joon, a ale a ŋmarisi gbaŋka de ayen m sak ni Nyuvuri Wanni wie. Wa boro kama a nyini ku piilimka po ale chim nyuvuri meena nyɔɔ. Tama wom wa lueluku ale nya wa ale ti nimbie me ale pa ti nisima a tiri wa. ² Naawen ale tom nyuvuri meena nyɔɔwa de ate wa sin jam tenzuk de. Tama a nya wa kama ale chim wa seeroba ayen ti a weeni nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la wie a sak ni. Di kasim a bo ale Naawen kama ate nyuvuri meena nyɔɔwa a yaa pa di a sak ti. ³ Tama a yaali kama ayen ti sak ni wie ŋaai meena ate wa nye la. Dii nyin la tama dek a nya kama ale wom ŋa. Tama ale Naawen ale wa Biika Yeezu Kirisita a ta ka noai yen ale chaab ate tama me a yaali ayen nama a jam gum ti po. ⁴ Tama a yaali kama ayen ni sue a peenti nna yegayega. Ka dila ale soa ate tama ŋmarisi wienja de a te ni la.

⁵ Dii ate Yeezu a sak tama wa dek wie ate tama a pa a sak ni la ale nna. Naawen a nye se ka dannii kantuenka la. Legi maga dek me an бага a moata wa. ⁶ Tama abe dan weeni ayen wa ale tama ta ka noai yen ale chaab ale ge bo legini po, tama ka velinvendisa ti biik po ale ti nyeka po. ⁷ Alege tama dan ka wayɔrisima nyam ase wa ale ka wayɔrisima nyɔɔ dii la, dila a sak kama ayen tama ale te vaanchaab a ta noai yen ale chaab kama ate Naawen Biika Yeezu ziimu a vari ti a basi wabaata meena po.

⁸ Tama a dan weeni ayen ti ka wabiowa, ti a paasi ka ti dek. Wensie ka ti jigi ya. ⁹ Alege ti dan siak ayen ti ta wabaata, Naawen le von a te ti abe wa vari ti a basi wabaata meena po. Ti seba ayen wa le nye dila a te ti, kama dii nyin la, wa ka wensie nyɔɔ. Wa tuimaŋa meena po, ka wayɔrisima. ¹⁰ Ti dan weeni ayen tama an diem tom wabiowa, ti a weeni ayen

Naawen ka velinvendik. Ti be pa ŋaan a te wa wienja.

2

¹ M bisa, mi a ŋmarisi gbaŋka de a te ka nama ayen ni ka a tom wabaata tuima. Alege waai a dan tom wabiok, ti ta ka nuru wanyi waai ale wa saalim ti kowa Naawen a te ti la. Wala ale, Yeezu Kirisita waai ale ka welensa nyɔɔ la. ² Wala a kpi ka ti wabaataŋa nyin ayen Naawen бага vari ti ti wabaataŋa po a basi. Be daa tama wabaataŋa nyiini nyinja, alege wa kpi ka tenka meena demma wabaataŋa nyin.

³ A se ti daa va Naawen sinsanŋa meena, ti le sum a seba ayen ti seba wa kama. ⁴ A se nuru waai a dan weeni ayen wa seba Naawen alege a kan va wa sinsanŋa meena, wa velim kama. Wensie a ka wa jigi ya. ⁵ Nuru waai a be daa va wa sinsanŋa, wa sum a yaali wa kama nalimnyiini. Ti daa a va dila, ti le seba ayen tama ale wa a sum ka bunyi. ⁶ A se nuru a dan weeni ayen wa bo ale ka Naawen, ku a fe ate wa va wa ase wa biika Yeezu ale va wa dii la.

⁷ M dek doaba, ku daa sinsak paala ate maa ŋmarisi a te ni. Di diem ka sinsak kpagsanŋa ate nama a wom a ta nyini ku piilimka po la. ⁸ Alege ŋa diem ka wapaala yogyogla, dii nyin la, sinsak paani de a nye ase ka yok ale a tagri dannii kantuen la. Be ka Yeezu ale jam va di ale ge ate nama me a yaa maa va di.

⁹ Nuru waai abe dan weeni ayen wa bo ka dannii kantuenka po ale ge kisi wa choa. Ku a nye ase wa diem bo ka legi po la. ¹⁰ Waai a dan ta yaalika ale wa choa, wala a nye ase wa bo ka dannii kantuenka po la. Wari a ka wa jigi a бага a nye ate wa a tom tuimbiowa. ¹¹ Nuru waai a dan kisi wa choa, ku a nye ase wa diem a bo ka legini po ale ze juijui ate wa a chen la. Legini a lik ka wa ninanŋa ate wa nye ase yio la.

¹² M bisa, mi a ŋmarisi gbaŋka de a te ka nama, dii nyin la Naawen a va ka Yeezu nyin a von nama wabaataŋa a te ni. ¹³ Nisomma me, mi a ŋmarisi gbaŋka de a te ka nama, dii nyin la nama a poom

seba waai ale boro a nyini ku piilimka po la kama. Nama bipaaluku mi a nmarisi gbanƙa de a te ka nama, dii nyiŋ la, nama nagi de Velinvendika kama.

¹⁴ M bisa, mi a nmarisi a te ka nama dii nyiŋ la, nama poom seba waai ale boro a nyini ku piilimka po la kama. Nisomma me nmani, mi a nmarisi gbanƙa de a te ka nama, dii nyiŋ la nama seba Naawen kama waai ale boro a ta nyini ku piilimka po la. Nama bipaaluku me ta pagrim kama ale a diem ta Naawen wienja ni suniimaŋa po. Ka dila ale soa ate ni бага nagi de Velinvendika la.

¹⁵ Ni kan a yaali ayen ni a va tenka meena demma ale a va dii la. Nama a daa yaali tenka meena demma nantaŋa, ku a sak kama ayen ti kowa Naawen yaalika a ka ni jigi ya. ¹⁶ Nanta baai ate nuruba nyiŋsa a yaali la ale nanta baai ate ba ninanja a yaali ayen ba a nya la abe ba yik ba a nyo ba nisa po a ta kanjanta ale ba la, nantaŋa de meena an nyini daa ti Kowa Naawen jigi ya. Bala meena ka tenzuk de nanta. ¹⁷ Tenka meena ale nanta baai meena ate tenzuk de demma a yaali la, a kan beni, alege waai ale a va Naawen yaalika la, le jam tuesi ka nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la.

¹⁸ M bisa, tenka meena kpeglimka danni a moata kama. Ni wom ayen da njala po Yeezu Kirisita dachiaka a le jam. Ti seba ayen tenka meena kpeglimka danni a moata kama, dii nyiŋ la wa dachaasaŋa po ba yega poom boro kama. ¹⁹ Nuruma de ba gela a poom jam bo ale te kama, alege ba daa tama po. Ase ba dan jam ka tama po, ba te diem bo ale ti kama, alege ba le basi tama dii la a sak kama ayen ba daa tama po.

²⁰ Alege Yeezu potim lueri ni kama a basi ate Naawen Chiika a bo le ni ayen ni meena seba ku wensie ale ka dii la. ²¹ Mi a kan nmarisi gbanƙa de a te nama ayen ka nama ale kan seba wensienja la, alege ka ni ale seba wensienja la nyiŋ ale soa ate mi a nmarisi a te ni. M be nman seba kama ayen venta kan nyini wensie jigi ya.

²² Be ka wana ale venta nyonɔ? Ka waai ale a weeni ayen daa Yeezu ale waai ate Naawen a tom la. Wala choa ka Kirisita

dachiak. Wala a zeri ka Kowa ale wa Biika. ²³ Nuru waai abe ale kan ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, wala me a zeri ka Naawen dila. Nuru waai ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, wala me a seba wa Kowa Naawen kama.

²⁴ Nama a be kan bagimu ba le a liŋ sak ni dii la. Ni dan kasim a ta ku dila ale a teeri ku me, nama ale ti Kowa Naawen ale wa Biika Yeezu le jam a gum chaab. ²⁵ Yeezu Kirisita abe puulim kama ayen wa le te ti nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

²⁶ Mi a nmarisi gbanƙa de a kaam ni ayen ni seba baai ale a paasi ni la. ²⁷ Alege nama, Yeezu Kirisita a pa wa Chiika a nyo ka ni suniimaŋa po. Wa Chiika abe le bo ale ni la, ni kan nma yaali waai ayen wa sak ni. Wa Chiika ale sak ni wari meena. Wa a sak ka wensie daa venta. Ni be va sinsanja de ate ni le Kirisita chim bunyi.

²⁸ M bisa, ni basi ate ti a va Naawen Chiika, ate Yeezu a dan nman pilim jam abe ti ta nyinbiiri ti kan chali yɔgsumɔa ate chivie a yik ti ate ti suk ti dega. ²⁹ Nama seba ayen Yeezu jigi wie meena a yuarisi kama. Kula be a sak ti kama ayen ku a fe kama ayen baai meena ale tom wayɔrisima tuima la, ka Naawen bisa.

3

¹ Nama a poli ti kowa Naawen ale a yaali ti nna yegayega dii la. Wa yaalika ale ti a zuak ka nna yegayega ate wa yaa a wi ti ayen wa bisa. Ti be sum ka wa bisa. Baai abe ale a va tenzuk de demma siuku la a ze tama, dii nyiŋ la ba ze Naawen dega. ² M dek doaba, yɔgyɔgla de tama a yaa ka Naawen bisa. Alege, Naawen an diem a sak ti ti le ti chim nuru baai chaab la. Alege ti seba ayen Yeezu a dan nman pilim jam, ti za te a nye ase ka wa dek la. Ti be le nya wa dek ale sum ka dii la ale ti nimbie dai yerj po. ³ Baai meena abe ale ta nyaku de yiila la, bala le chim nuru welensa ase Yeezu ale ka dii la.

⁴ Baai meena ale a tom tuimbaata la, kan va Naawen sinsanja. Nyaku de abe nye a kaasi ka sinsanja. ⁵ Ni seba ayen Yeezu a siŋ jam tenzuk de ayen wa vari ka nuruba ba tuimbaata po a basi. Wabiok abe jam ka wa dek jigi ya. ⁶ Baai meena

ale ka bunyi ale Kirisitawa la, bala a kan nman a tom tuimbaata. Alege, baai meena ale kasim a tom tuimbaata la, a nye dila kama, dii nyin la ba ze wa.

⁷ M doaba, ni kan basi ate nuru waai a paasi ni. Baai meena ale a tom tuimmanja la, bala ka nuru welensa ase Yeezu la. ⁸ Baai meena ale a tom tuimbaata la, bala ka Velinvendika bisa. A nyini ku piilimka po a ta jam paari jinla, Velinvendika a kasim a tom ka tuimbaata. Ka dila ale soa ate Naawen a tom wa biika ate wa sin jam tenzuk de meena ayen wa yik Velinvendika tuimaja a kaasi.

⁹ Baai meena ale ka Naawen bisa la, a kan tom wabaata dii nyin la, Naawen ale ka dii la a bo ale kula nyono wa kama. Naawen abe ale ka wa ko la nyin ale soa ate ku a fe ayen kula nyonowa a kan a tom tuimbaata. ¹⁰ Siuku de po ni le baga a min baai ale ka Naawen bisa la ale baai me ale ka Velinvendika bisa la. Baai ale kan a tom tuimmanja la ale baai me ale kan a yaali ba chaab la, bala meena a daa Naawen bisa.

¹¹ Naawen sinsanja ate nama a lin a wom la ale, ti a yaali ti chaab. ¹² Ku a fe kama ayen ni kan a nye ase Keen la. Wala a jam ka Sitaana biik, dii nyin la wa jam ko ka wa suoku Abil. Nama a seba jaab buui nyin ale soa ate Keen a ko wa la? Wa ko wa kama, dii nyin la wa dek a jam a tom ka tuimbaata alege wa suoku a jam a tom tuimmanja.

¹³ M suaata, ase baai ale a va tenzuk meena demma siuku la a dan kisi ni, ni wamanja nyin, ni kan basi ate kula cha ni. ¹⁴ Tama seba kama ayen tama basi kum kama ale nya nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la. Tama seba kama dii nyin la, tama ta yaalika ale ti chaab kama. Nuru waai abe ale kan ta yaalika la, a diem bo ka kum po. ¹⁵ Baai ale kisi ba chaab la, a nye ase ka nuru koorisa la. Nama seba ayen nuru bala chaab a ka nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la. ¹⁶ Tama ale seba yaalika ale ka dii la ale nna. Ku kiri ale, Yeezu ale kpi a te ti dii la, a sak ti kama wensie yaalika ale ka dii la. Ku nala kama ayen tama me pa ti nyuvoorja a te ti chaab me ase ku dan poom ka kum wari. ¹⁷ A

se nama a dan poom ka njanta nyam ale ge ate ni nya ni choa ale wa a nam alege ni kan maari wa. Kula a sak kama ayen Naawen yaalika a ka ni jigi ya. ¹⁸ M bisa, ni kan basi ate ti a yaali ti chaab ale ti noa po wie nyiini, alege ni basi ate ti sum a yaali ba abe ti a tom tuimmanja a te ba.

¹⁹ Kude ale ku basi ate ti seba ayen ti va wensienja kama. Ale a basi ate ti seba a chak ayen Naawen a bo le ti. ²⁰ Tama popola abe dan kaasi ate ti jok nyinbiiri ti seba ayen Naawen a gaam wie meena kama ale seba wie meena. ²¹ Dila nyin la, m dek doaba tama popola abe dan kan kaasi ya, ti ta nyinbiiri kama ayen Naawen a bo ale ti. ²² Ti dan juisi jaab wa jigi, wa le te ti, dii nyin la tama ale a va wa noai ale a tom tuim njaai ale a peenti wa poi la. ²³ Siuk kula po, Naawen ale a weeni ti ayen ti nye dii la ale, ti ta siaka ale wa biika Yeezu Kirisita abe ti a yaali chaab ase wa ale poom a weeni ti dii la. ²⁴ Baai meena ale a va Naawen noai la a bo ale wa kama ate wa me a bo ale ba. Ti seba ayen nyaku de ka wensie, dii nyin la wa pa ka wa Chiika a nyo ti sunimaja po.

4

¹ M dek doaba, nuruba ba gela a dan weeni ayen ba ta Naawen Chiika ni kan deri kpabi siak a te ba. Ni kpesi ni dek ale ba, dii nyin la ba gela ka velinvendisa a piisi nna yegayega a tagli jigi meena. ² Ku le ku nye dii ate ni baga min ase bala chaama a sum ta Naawen Chiika yaase ba ka la ale, waai ale ta siaka ayen Yeezu Kirisita a sin jam tenzuk de meena ase ka nurubiik la kula nyono ale ta Naawen Chiika. ³ Waai abe ale kan ta siaka ale Yeezu la, Naawen Chiika a ka kula nyono jigi ya. Kula nyonowa abe ka Kirisitawa dachiak me. Ni be wom ayen Kirisitawa dachiaka ale jam tenzuk de meena. Wa be sum jam kama.

⁴ M bisa, Naawen ale soa ni ate wa pa wa Chiika a te ni. Ni be nak de ba kama. Pagrim buui ale bo ni po la a pagra kama a gaam Kirisita dachaasaja pagrim buui ale bo ba po la. ⁵ Biisiteeroma de, baai ale ka velinvendisa la ale tenka meena

demma ka bunyi. Ka dila ale soa ate ba a wom ba wienja la. ⁶ Alege ka Naawen ale soa tama. Dila nyinj baai meena ale seba wa la a wom tama ale a weeni ba dii la kama. Baai me ate Naawen an soa la, bala kan wom tama sinsanja. Dila ale soa ate ti baga a minj baai ale ta wensie ale baai ale a velim la.

⁷ M dek doaba, ni basi ate ti a yaali chaab, dii nyinj la, yaalika a nyini ka Naawen jigi. Waai ale a yaali wa choa la, wala ka Naawen biik ale seba wa me. ⁸ Waai abe ale kan ta yaalika la, a ze Naawen ya dii nyinj la, Naawen ka yaalika nyono. ⁹ Naawen ale tom wa be yenka ate wa sinj jam tenzuk de meena, ayen tama a baga a nya nyuvuri. Kula a sak ti ka Naawen ale a yaali ti a soa dii la. ¹⁰ Tama an lij yaali Naawen ya, alege ka Naawen dek ale lij yaali tama a yaa tom wa biika ayen wa sinj jam tenzuk de a kpi a vari ti ti wabaata po a basi. Wa le nye dii la a sak ti kama ayen wa sum ta yaalika ale ti kama.

¹¹ M dek doaba, a se Naawen a daa yaali ti nna la, ku be a magsi kama ayen tama me a yaali chaab. ¹² Nuru waai an diem a nya Naawen ya, alege te dan a yaali chaab, wa le bo ale ti abe wa a maari ti, ate tama a yaali wa yegayega.

¹³ Ti seba ayen wa bo ale ti kama ate tama me a bo ale wa, dii nyinj la wa Chiika ate wa pa te ti la a bo ti suniima po kama. ¹⁴ Tama abe nya kama a weeni sak nuruba Naawen ale tom wa Biika ayen wa jam chim tenka meena demma Varibasido la. ¹⁵ Baai meena ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, Naawen a bo ale ba kama ate ba me a bo ale wa. ¹⁶ Tama dek abe seba nalimnyiini ayen wa a yaali ti kama ale ta siaka ayen wala ale yaalika nyonowa. Baai meena ale a yaali ba chaab la a bo ale Naawen kama ate wa me dek a bo ale ba.

¹⁷ Siuk kuui ate Naawen Yaalika ale sum chim yaali manj a te ti la ale dai dii danni ate Naawen le jam bo ti buusa ate ku basi ate yogsom ka yik ti la. Dii nyinj la, ti boka tenzuk de a nye ase ka Yeezu Kirisita boka ale jam ka dii tenzuk de la. ¹⁸ Yaalika ale yogsom kan va chaaba. Yaali manj a yiaik yogsom kama a basi. Dila nyinj waai

ale yogsom la a kan baga a ta yaali manja. Yogsom ale namsika ale a va chaab.

¹⁹ Tama a yaali Naawen, dii nyinj la wa lij a sak ti kama ayen wa a yaali ti. ²⁰ Nuru waai a dan weeni ayen wa a yaali Naawen ale kisi wa choa, kula nyono ka velinvendik. A se wa dan kan ta yaalika ale wa choawa waai ate wa a nya wa la, kula nyono a be wa nye ka se a ta yaalika ale Naawen waai ate wa kan nya wa la? ²¹ Kirisitawa a sak ti nyaku de kama ayen ase waai a daa yaali Naawen, ku a fe kama ate wa a yaali wa choa me.

5

¹ Nuru waai ale ta siaka ayen Yeezu ka waai ate Naawen tom ayen wa vari nuruba basi la, kula nyonowa ka Naawen Biik. Ase nama a dan ta yaalika ale nuru waai, ni a yaali ka wa bisa me dila. ² Dila nyinj, tama daa yaali Naawen ale a va wa sinsanja, ti seba kama ayen ti a yaali wa bisa me. ³ Waai ale a yaali Naawen la a va ka wa noai. Wa ale a yaali ayen tama a va wa dii la an tua. ⁴ Dii nyinj la, baai meena ale ka Naawen bisa ale ta siaka ale wa nalimnyiini la, a baga nak Yeezu dachaasaja a de kama. ⁵ Waai abe ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la nyiini ale ba baga nye dila.

⁶ Yeezu Kirisita ale sinj a jam tenzuk de la, ba an jam a te wa soka ale nyiam nyiini. Ba ale jam ko wa la, wa ziimu a yaa jam nyini gum du kama. Naawen Chiika dek waai ale ka wensie nyono la, a jam ale wa soka de ale wa kumu meena seero. ⁷⁻⁸ Yogyogla de, nama be nya kama ayen Naawen Chiika ale Yeezu soka wannu ale wa ziimu ale nyini la, nya de butawa meena abe a sak kama ayen wienja de a sum nye kama. ⁹ Ti poom a lij wom nuruba ale a biisi Yeezu wie dii la kama, alege Naawen ale a biisi wa Biika wie dii la a gaam mbala kama nna yegayega. ¹⁰ Waai abe ale ta siaka ale Naawen Biika la, a ta dii ate Naawen a biisi wa wie la kama wa sunum po, ate kula nyono a baga a seba wa Biika nalimnyiini. Waai me abe ale kan ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, kula nyonowa a weeni kama ayen Naawen ka

velinvendik, dii nyin la wa ka siaka ale dii ate Naawen a biisi wa Biika wie la. ¹¹ Ni wom Naawen ale biisi wa biika wie dii la ale nna. Wa pa ka wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a nyo wa Biika nisima po ate wa Biika me a pa di a te tama. ¹² Waai ale Naawen Biika abe ale boro ale chaab la, wala a ta nyuvunni de kama. Waai ale Naawen Biika abe ale kan daa bunyi la, wala a maa ka nyuvunni de.

¹³ Mi a nmarisi gban̄ka de a te ka nama ayen nama baai ale ta siaka ale Naawen Biika la ayen ni seba ayen ni ta nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama. ¹⁴ Yogyogla de ti yaa ta popo pagrim kama ale seba chak me Naawen nimbie po ayen te dan juisi wa n̄anta baai ale a basi ate wa sui a peenti la, wa le wom ti. ¹⁵ Ti seba chak kama ayen wa le te ti n̄anta baai ate tama a juisi wa jigi la kama, dii nyin la wa nyiem a wom ti juisimu kama ale a te ti n̄anta baai ate ti a juisi wa la.

¹⁶ Ni dan nya ni chaab ale ba boro a tom tuimbaata tii ate Naawen a kan te ba waalika ayen ba kpi la, nama a puusi a te wa ate ba pa ba tuimbaataŋa a basi ate wa бага a pa wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a te ba. Nuruma de chaama nyin ale soa ate nama magsi ni a puusi a te Naawen la. Alege, nuruba a dan boro a tom tuimbaata tii ate Naawen ayen wa te ba waalika ate ba kpi la mi a poli ayen ni kan puusi te ba. ¹⁷ Wie n̄aai meena ate nuru a tom ate n̄a daa wayorisima la, n̄a ka wabaata Naawen jigi. Alege wabaataŋa de gela boro a kan ta kum a jam.

¹⁸ Ti seba ayen baai ale ka Naawen bisa la a kan kasim a tom tuimbaata, dii nyin la, Naawen biika ale a nya wa zuk ate Velinvendika an бага wa wariwari a nyɛ.

¹⁹ Tama seba ayen ti ka Naawen bisa. Baai meena ale kan daa Naawen bisa la, a bo ka Velinvendika nisima po.

²⁰ Ti be n̄man seba ayen Naawen Biika Yeezu a sin̄ jam ten̄zuk de ayen wa lagri ka ti nin̄aŋa, ate ti бага a seba Naawen waai ale ka wensie nyonowa la. Tama ale wa biika Yeezu Kirisita boro ka bunyi. Wala me ale Naawen man̄ka dek waai ale

pa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a te ti.

²¹ M bisa, ni yeeri ni dek bogluta po.

Gbaŋ Kaai Ate JŌŌN A ņMARISI A SAA SIYEWA La

¹ Mi nisomawa nna ale a ņmarisi gbaŋka de a te nipok waai ate Naawen a lueri la ale wa bisaŋa baai ate m ta yaalika nna yegayega ale ba la. Daa mi nyiini ale ta yaalika ale ni, alege ka baai meena ale seba Naawen wensie wienja la me ale a yaali ni, ² dii nyin la, wensie njala a bo ti meena suniima po kama a ta a cheŋ dii po meena wuu.

³ Mi a saalim kama ayen ti Kowa Naawen ale wa Biika Yeezu Kirisita le niak ti meena abe ba ta jirim ale ti a te ti suyogini, ate ti baga a va wensie njala nalimnyiini abe ti a yaali chaab.

⁴ Mi sui a peenti ka nna yegayega, dii nyin la, mi nya fi bisaŋa ba gela kama ale ba a va wensienja njaa ate ti Kowa Naawen a weeni ti ayen ti a va la. ⁵ Dila nyin la, mi a saalim fu kama m dek tua ayen, fi a va Naawen sinsak njaa ate ti wom a ta nyini ku piilimka po la. Na po dinyi a weeni ti kama ayen ku nala kama ate ti a yaali chaab. ⁶ Yaalika de ate mi a ņmarisi la a sak kama ayen ti a zuli Naawen sinsanja. Sinsak njaa ate ni meena a wom a ta nyini piilimka po la ale ni meena a boro ale yaalika.

⁷ Daanja de po pimpaasima nna yegayega ale boro. Ba kan siagi ayen Yeezu Kirisita a sin jam tenzuk de kama ase nurubiik la. Nuru baai ale kan a siagi dila la ka pimpaasima ale chim wa dachaasa. ⁸ Dila nyin la, ni kpesi ni dek nalimnyiini ate ni kan njman a basi tama ale sak ni dii la. Ate ni kan jogi tama ale tom dii la ate ni tuesi ni tutunanja meena.

⁹ Waai abe ale kan a va dii ate Kirisitawa sak ti la, alege pa wa dek wie a gum du la, nuru wala choa daa Naawen nuru. Alege waai ale va sinsanja dila la, a ta Naawen Kowa ale wa Biika Yeezu kama. ¹⁰ Dila nyin la, nuru waai a dan jam ni jigi a yaali ayen wa pa wa le ta dii la a gum dii ate tama a sak ni la po,

ni kan te wa tia, alege ni yiak wa ate wa cheŋ. Ni kan poom a ta wa a ga basi siuwa. ¹¹ Baai ale a zuli wa la, bala me a tom ka tuimbaata a se wala dek la.

¹² M ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni, alege m kan njman a yaali ayen m ņmarisi yogyogla de. Mi a yaali kama ayen m dek jam ni jigi ate ti baga biisi nj wie ale chaab. Ti dan nye dila ti meena suniima le peenti nna yegayega.

¹³ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la, a puusi ni.

Gbanj Kaai Ate JŌŌN A N̄MARISI A SAA SITAWA La

¹ Mi, nisomawa nna, ale a n̄marisi gbanjka de a te m deka d̄awa Gayus ate m sum a yaali wa nna yegayega la.

² M deka doa, mi a saalim kama ayen Naawen a te fu nyinyogsa, ate fi a tom fi tuimaṅa nalimnyiini. M seba ayen fi a va Naawen ka nalimnyiini. ³ Yeezu n̄aanviirima ba gela ale jam a weeni mi ayen fi sum a va Naawen wensie siuku kama ale fi sunum meena. Mi le ga wom dila la, ku yaa deri peenti m sui nna yegayega. ⁴ Mi nyiem ale wom ayen m bisaṅa a va Naawen wensie siuku kama la, m sunum a nyiem a kasim a yok ka nna yegayega a gaam jaab buui meena.

⁵ M deka doa, ku nala kama ale fi ale a tuesi Yeezu n̄aanviirima ale maari ba dii la. Ba ka nicham ate fi ze ba alege, fi deema a tuesi ba. Fi ale a nye dii la, a sak kama ayen fi sum a va Naawen siuku kama nalimnyiini. ⁶ Ba biisi fi wie kama ale Kirisita bisaṅa ale a tu chaab a bo dela la, ale pak fu fi ale a yaali ba dii la. Mi a saalim fu kama ayen ba nyiem a dan boro a gomsu ayen ba basi fu abe ba nyiem, te ba maari kaai ale ka peenti Naawen sui la ate ba nyiem. ⁷ Dii nyin la, ba a sak ka nuruba Yeezu wie. Ba be kan tuesi baai ale kan daa Kirisita bisa la jaaboa. ⁸ Dila nyin la, ku nala kama ayen tama Kirisita bisaṅa a maari bala chaab ate ti maa chaab a tom ate ti va wensienja.

⁹ Mi n̄marisi ka gbanj a te Kirisita bisaṅa ale a tu chaab a bo fi tenka po la, alege Diyotifiz ale a yaali ayen wa chim ba kpagi la, a zeri dii ate mi a n̄marisi m gbanjka po la vaka kama. ¹⁰ Dila nyin la, m dan jam ni jigi, ti le kali tenj a biisi ale chaab ate nuruba wom wie n̄gai meena ate wa nye la, ale wa ale kasim a velim a te mi dii la. Wa dii deka ale n̄masi gaam taam ate wa a nye la ale, wa kan tuesi Yeezu n̄aanviirima baai ale nyiem a jam wa yenni la. Wa be kan basi me ate wa

d̄ama a tuesi ba a ta a jo ba yienja po. A se ba dan tuesi ba ayen ba ta jo, wa nyiem a yaali kama ayen wa yiaḱ ba ate ba nyini Yeezu n̄aanviirima po a nyini.

¹¹ M deka doa, kan tomsi maara nye wie n̄gai ale kan nala la, alege tomsi a tom wie n̄gai ale nala la. Waai abe ale tom wamaṅsa la, Naawen soa ka wala. Waai me abe ale a tom wakaasima a yaase wabaata la, Naawen an soa wala choawa.

¹² Waai meena a pak Dimetirus kama. Wa wensienja me deka a sak wa nye magsika kama. Tama deka a weeni a gum du ate nama me seba ayen ti ale a weeni dii la ka wensie.

¹³ M ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak fu alege m kan yaali ayen m n̄marisi n̄a dueni ¹⁴ Mi a poli ayen ku kan beni alege ate m nya fu. Ti dan tu chaab, ti le biisi wienja de meena ale chaab.

Naawen le te fu suyogini.

Fi d̄ama baai meena ale bo dela la, a puusi fu. Be puusi ti d̄ama baai ale bo ale fu la, a te ti.

JUUD Gbanƙa

¹ Mi Juud, ka waai ale ka Yeezu Kirisita tomteero ale Jeemsi suok la.

Mi ale a nmarisi gbanƙa de a te ni. Ti Kowa Naawen ale lueri ni ale a yaali ni, ate Yeezu Kirisita a nya ni zuk.

² Naawen le ta jirim ale ni abe wa ta yaalika ale ni, abe wa basi ate ni boro ale suyogini nna yegayega.

³ M deƙ doaba, m daam poom a yaali ayen m nmarisi a weeni sak ni ka Naawen ale vari nama ale tama ti tuimbaata po a basi dii ale ayen ti a va wa la. Yogyogla ku a fe kama ayen m nmarisi ni a te ni nyinbiiri ayen ni kpalim a ta siaka nalimnyiini ale wamaɗsaɗa ate Naawen a pa ɗa te ni bunyi deƙki la. ⁴ Ni ta siaka nalimnyiini ale ɗa dii nyin la, nuruba gela baai ale kan a va Naawen la, a suk kama a jam gum ti po. Ba tagri Naawen wamaɗsaɗa de ɗaai ale a sak ti Naawen wie ale a maari ti me dii la kama. Ba be zeri Yeezu Kirisita waai nyiini ale ka ti Nyɔnɔ la kama me. Ba a nye nna ayen ka ba baga a tom kabɔɗsa tuima. Naawen wienɗa a poom weeni sak ti kama dila po, dila po ayen Naawen a jam bo ba buusa kama a nya ba kaasunƙu.

⁵ Ni poom seba wienɗa de ka nalimnyiini. Alege mi a yaali ayen m teeri ni ka diipo ate Naawen jam yeeri Izirali demma a ta nyini Ejipiti tenƙa po la. Wa le ga nye dila a nueri la, ku ɗaanɗin, ate wa yaa ko baai ale jam kan ta siaka ale wa la.

⁶ Ni be nman a teeri Naawen sabiiloma ale jam pa ba pagrimu a chim paanueka a zeri ba boka jigini la. Naawen a yik ba kama ale wa pagrimu a bobi ba a zaani legi jigi ayen ba za dula ate da kpien dii ate wa le bo ba buusa la a jam paari ate wa bo mini ba. ⁷ Ni a teeri Sodom ale Gomora tenɗaɗa la ale ten sii me ale jam kali moata si la, ten sila meena a jam nye ase ka Naawen sabiiloma ale jam nye dii la. Si nuruma jam a tom ka kabɔɗsa tuima. Nidoaba deƙ me a jam a yaali

ayen ba goa ale ba nidoa chaab. Naawen yaa jam pa ba a nyo bolim buui ale kan ta kpeglimka la po ate bu waali ba nna yegayega. Nna a sak ti kama ayen ku a fe kama ayen ti kan a tom ba le jam a tom dii la.

⁸ Nuruma de me a jam a nya ka wie nna ase goadaasima la. Wienɗa de abe jam basi kama ate ba pa ba nyinɗaɗa a tom tuimbaata. Ba a nye Naawen pagrimu a la kama ale a le Naawen sabiiloma ale bo wenɗmazuk la. ⁹ Naawen sabiiloma kpagi kpeeni Maakil deƙ an nye dila. Wa ale Sitaana ale jam nak nampaɗa ale chaab ayen ba ze ba waai le wa soa Moosis nyinƙa la, Maakil an le Sitaana, wa goanti weeni wa kama ayen, "Naawen le te fu waalika." ¹⁰ Alege wie ɗaai ate nuruma de ze ɗa kie la, ba a le ɗa kama. Wie ɗaai ate ba seba ayen ɗa le kaasi ba la, duɗsa seba gaam dila kama, wa ɗala chaab degadega le jam kaasi ba kama.

¹¹ Ku le jam toa ka nna yegayega te ba. Ba tom ase ka ti kokpienƙa Keen la. Lagra nyin ate ba pa ba deƙ a te wakaasima ɗaai ate Balaam jam a tom la. Nuru ale jam boro ate ba a wi wa ayen Kooru. Ba a nye ase ka wa ale jam nye dii la. Ba be ale jam tomsi wa la, Naawen jam ko ba kama.

¹² Nuruma de ka nuru baata a bo nuruma sunsun ase ba a nin boro a de ɗandiinta. Ba goanti a nya ka ba deƙ zuk nyiini. Ba a nye ase ka nmoruk viok chinma la, ɗa ka nyiam. Buye po ba a nye se ka tiib sii ale kan a ta yoana la. Ba a nye ase ka tiib sii ate nuruma tu gebi si ten nansaɗa ale ge ate si kpi la. ¹³ Ba a nye ase ka nya kpiem nyamiisa la. Ase nyamiisaɗa puuku ale kan sugi la, ba tuimbaataɗa me a nyini ka peelim ase nya puutaɗa la. Ba a nye ase ka chinmarisaɗa ate Naawen pa si nyo legi po ate si kasim bo dula taam wuu la.

¹⁴ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Enok. Wa jam ka Adam ɗaanɗisaɗa po wanyi. Wala ale jam saa Adam ɗaanɗisaɗa po buyopoi. Wa jam biisi nuruma de wie dila po, dila po a weeni ayen, "Nyɔnɔwa ale wa sabiilo boanni a dan jam, ¹⁵ wa le bo ka nuru meena buusa. Baai meena ale a tom tuimbaata ale biisi Naawen a kaasi la, wa

le waali ba kama wienja de nyinj.”

¹⁶ Nuruma de a kasim a nuuni ale a fobli kama ale a toarinj ba vaanchaab wie nyinj. Ba kasim a va ka ba dek wabaata yaalika tuima nyiini ale nak kuusa ba dek nyinj, ale a pak nuruba ale ba noa nyiini ayen ba va ba abe ba a te ba ligra.

¹⁷ Alege m dek doaba, ni teeri dii ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita tomteeroma a linj jam sak ni dila po, dila powa la, ¹⁸ ayen dii po ate tenka a moata kpeglimka la, dan paari, baai ale a va ba dek tuim kaasima yaalika la, le jam a la ni kama, ni ale a va Naawen siuku la nyinj. ¹⁹ Nuruma de chaab a nye kama ate nuruba a waan chaab. Bala chaab a va ka ba dek nanyaalik wie nyiini. Ba be ka Naawen Chiika ba suniima po. ²⁰ Alege, m dek doaba, ni va Naawen nalimnyiini, ate ni siaka a pagra. Ni basi ate wa chiika a maari ni ate ni a puusi a te Naawen. ²¹ Abe ni basi ate Naawen yaalika lik ase ni ale a limsi ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a va wa jiiirimu nyinj a te ni nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

²² Ni ta jiiirim ale baai ale ta chichama la, ²³ abe ni vari baai ale bo bolimu po la a basi. Ni ta jiiirim abe ni a chali yɔgsum ale ba gela me, alege, baai me kabonja tuimaŋa ale basi ate ba gattaŋa danj la, ni kan tiri gattaŋa.

²⁴ Naawen waai ale baga a yik ni ate ni kan tagri ni popola a pai naan a te wa la, ale baga me a nye ate ni a zaani wa zula Nyɔnɔwa ninj ale ge ka kaasunj alege ta popeentik nyiini la, ²⁵ Naawen waai ale ka wa dek wa nyiini, a chim ti Varibasido Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa yonni nyinj la, ta ka zula ale pagrim yegayega a gaam jaab buuri meena a ta nyini ku piilimka po a jam paari jinla ale ta dila taam wuu. Ku be nye dila.

Yeezu Wienja Ate Naawen A PA SAK Joon La

¹ Mi Joon ale a nmarisi gbanƙa de po wie n̄aai ate Yeezu a pai sak mu la. Naawen ale pai wienja de meena a te wa ayen wa pai sak wa tomteeroma dii ale za ku nye la. Ku kan beni. Yeezu Kirisita abe tom ka sabiilo ayen wa weeni wienja de a sak mu ate m seba. ² Mi be a weeni ka dii meena ate mi a nya la. Be kaai ale nyini Naawen jigi ale wensie n̄aai ate wa pai sak la ale nna ate mi a weeni. ³ Nuru baai ale ba karim gbanƙa de abe ba weeni a sak ba suaata la, ale nuru baai me ale a wom dii le di nye ate ba va m wienja la, ba sue ale peenti ka yegayega. Dii po ate wienja de le nye la a moata kama.

⁴ Mi, Joon, ale a nmarisi gbanƙa de a te Kirisita bisanja ale a tu chaab toƙatoga buyopoi a bo Asia tenƙa po la.

Naawen boro, ale diem boro, wa le boro kama taam wuu. Wa ale chiisa siyopoiwa ale bo wa niƙ wenm̄mazuk la, ⁵ ale Yeezu Kirisita waai ale sak ti Naawen wensienja ale liƙ nak wa yiti kum po tama meena niƙ la, ba meena ale ba a maari ni abe ba te ni boro ale suyogini. Yeezu ka Naab waai ale gaam tenƙazuk meena nalima la.

Wa jam ta yaali ka ale ti kama ale pai wa ziimu a sugri ti tuimbaatanja ti suniima po a basi, ⁶ ale ge a bobi ti nalima ale lueri ti ayen ti chim Naawen yenni tomteeroma ate ti a tom tuima a te wa Kowa Naawen. Yeezu a ta zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu. Ku be nye dila.

⁷ Ni nmasi a nya. Wa le nyini ka chinmaanja sunsunja a nyini ate baai ale jam chubi wa gaunƙu la, ale nuru meena a nya wa. Wa dan nman pilim jam, nuru meena toƙatoga ale bo tenƙazuk la, le kum kama a te wa. Ku be nye dila.

⁸ Naawen boro ale diem boro, wa le boro kama taam wuu. Wa ka waai ale ta nanta meena pagrim a weeni ayen, “M ka piilimka, m be ka kpeglimka.”

⁹ Mi, Joon, ka ni suok. Mi ale nama a namu kama Yeezu nyin, alege wa a maari ti ate ti a siak a te ti ninammu ayen dai yey ti le jo wa naamu po. Ba pai mi a basi ka Patmos ate nyiam doa gilim ka la po. Ba ale nye nna dii nyin la, m jam mooli ka Naawen wamanƙanja alege a weeni nuruba Yeezu ale jam sak ti wensie n̄aai la. ¹⁰ Nyonowa danni ate Naawen Chiika a jam nye ate mi nya nanta nna a se m jam goa a daasim kama la. M jam wom ka lueluk kpionja a se damunin la, ¹¹ a weeni mu ayen, “Nmarisi jaab buui ate fi nya la a nyo fi gbanƙa po a pa te Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo satenja siyopoiwa a bo Asia po ate ba a wi ayen Efisos, Sumana, Peganum, Tayatira, Sardis, Filadelfia ale Laodisia la.”

¹² Mi yaa virim ayen m nya si ka wana ale a biisi, ate mi yaa nya ale ka kanaasa siyopoi a za, ba pai ka ligm̄onin a nye si. ¹³ Mi nman nya ale jaab a neensi saalobiik a za kanaasanja sunsunja. Wa jam jo ka garuk wonja ale pa garuk kuui ale a nyagsi nna a se ligm̄onin la a bobi gilim wa kuusidi. ¹⁴ Wa zukku zuisanja a jam peenti ka nna tektek, ale ge ate wa ninaja a muni ase bolim ale a de la. ¹⁵ Wa nantaatanja a jam muni a se ka kuta ate ba pai se bolim po la, ale ge a nyagsi nna yegayega. Wa lueluku a jam a kum ase ka nyiam ale a wuuri dii la. ¹⁶ Wa ta ka chinmarisa siyopoi wa juga po ale gebik kaai noanja meena ale a de la ate ka nyini wa noai po a nyini. Wa ninaja a nyagsi ase wenbiri ale jueli wenzuk sunsunja a nyagsi dii la.

¹⁷ Mi le nya wa la, mi ya lo tenja a se m kpi la. Wa yaa tiri mi ale wa juga nisanja alege weeni mi ayen, “Kan chali yogsum. M ka piilimka, m be ka kpeglimka me. ¹⁸ Mi ka waai ale vua la. M jam kpi kama, alege yogyogla m boro ka taam wuu. Mi le soa kum ale juijui ate nuruba kpi a chej la.

¹⁹ “Nmarisi wie n̄aai ate fi nya la a dueni. Na gela ka jinla wie. Na gela ale jam nye chum dii po. ²⁰ Chinmarisa siyopoiwa ale bo m junja po la, ale kanaasa siyopoiwa ale nye nna se ba pai ligm̄onin a nye si la, kiri a jam suk kama.

Ƴogyɔgla, ɲa be nyini ka peelim, m le pai ɲa kiri a sak ni. Chinmarisa siyopoiwa ka Naawen sabiiloba bayopoi baai ale a nya Kirisita bisaɲa ale a tu chaab buyopoi a bo Asia po la. Kanaasa siyopoiwa ale za la, ka Kirisita bisaɲa ale a tu chaab buyopoi dula la.

2

¹ “Nmarisi wienɲa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaɲa ale a tu chaab Efisos la zuk la.

“Mi ka nuru waai ale ta chinmarisa siyopoiwa m junɲa po la. Mi ale chen a gilim kanaasa siyopoiwa ale a nye ase ba pai ligmoninɲ a nye si la, be goori wom m le m weeni fu dii la.

² M seba ni suniima po ale ka dii la kama ale ni ale a yaali ayen ni tom mi tuimaɲa ale chichiiba alege kan jiagi la. M seba ayen ni ka wari ale nuru baai ale a tom tuimbaata la, alege a nye nuru baai ale weeni ayen ba ka Naawen tuimtomdɔba alege ba daa wa tuimtomdɔba la a nya. Ni be nya kama ayen ba ka velinvendisaa. ³ Ni siak a te ni ninammu ale chichiiba ka mi nyin, alege kan yaali ayen ni basi mi va ka.

⁴ “Alege ni diem tali ka wari dinyi. Ni kan yaali mu ase ni ale linɲ a yaali mu dii la. ⁵ Ni teeri ni ale linɲ jam ka dii la, abe ni pilim jam mi jigi. Ni dan kan pilim jam mi jigiya, m le nman pilim jam ni jigi ka nwuli a pa ni kaniaka ka zaanaɲa jigini. ⁶ Ni kisi tuimbaata tii ate Nikolaitan demma a nye la kama, a se mi ale kisi ba dii la.

⁷ “Ni lagi ni tuenɲa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni a sak Yeezu Kirisita bisaɲa ale a tu chaab a bo Asia la.

“Baai meena ale kaa basi mi va ka la, m le te ba siuk ate ba de Naawen tiib buui ale a te nyuvuri la yoanni.

⁸ “Nmarisi wienɲa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaɲa ale a tu chaab Sumana la zuk la.

“Mi ka piilimka m be ka kpeglimka. Mi jam kpi kama, alege yogyɔgla m boro kama taam wuu. ⁹ M seba ni ale a tu daani kaai meena la kama. M seba ni ale ka njanjagsa la kama, alege ni jigs

kama. M be seba baai me ale a wi ba dek ayen Juuba ate ba biisi a kaasi ni yue la kama. Ba ka nuru baai ate Sitaana a soa ba. ¹⁰ Ni kan chali yogsum ale wari dii ale a te ni ninam la. Sitaana le basi ate ba yik ni ba gela a lik dok po ate wa nye ni nya ate ni ninammu a paari da pi. Ba dan poom ayen ba ko ni, ni nmasi ta siaka ale mi ate m te ni nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la.

¹¹ “Ni lagi ni tuenɲa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni a te Kirisita bisaɲa ale a tu chaab a bo Asia la.

“Nuru baai ale nmasi yik ba siaka ate ku a paari ku kpeglimka po la, Naawen a kan pa ba a gum chaab ale nuru baai ate wa le te ba waalika la.

¹² “Nmarisi wienɲa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaɲa ale a tu chaab Pegantum la zuk la.

“Mi ka waai ale ta gebik kaai noaɲa meena ale a de la, wom m le ta dii ayen m weeni fu la. ¹³ M seba ayen ni ale bo juijui la, Sitaana ale ta m nuruma. Ni ta wensie kama ale kan basi ni siaka me ale mu. Ba ko Antipas waai ale jam ta siaka ale mu a sak m wienɲa la alege ni an basi mu.

¹⁴ “Alege wienɲa chaab ate ni tali. Nuruba gela ale bo ni po a va Balaam sinsaɲa. Wa jam sak ka Belak ayen wa sak Juuma ba le ba nye dii a de bogluta nandiinta a be ba a nye kabonɲa la.

¹⁵ Nuruba ba gela a bo ni po a va Nikolaitan demma sinsaɲa. ¹⁶ Ni basi ni wabaataɲa. Ni dan kan basi ya, m le pilim nman jam ni jigi nwuli a pai gebik kaai ale nyini m noanni po a nyini la a tu ba a nye kpalinɲ.

¹⁷ “Ni lak ni tuenɲa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaɲa ale a tu chaab a bo Asia la.

“Nuru baai ale nmasi yik ba siaka ate ku a paari kpeglimka la, m le pai nandiin tii ate ba a wi ayen ‘maana’ la ate ti suk la a te ba. M le nmarisi yue paali a dueni tintain peeluk nyinɲ a te waai meena. Waai a kan seba yonni, ka waai dek ale a tuesi la nyiini.

¹⁸ “Nmarisi wienɲa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaɲa

ale a tu chaab Tayatira la zuk la.

“Mi ka waai ale ka Naawen Biika ate m ninaŋa a muni a se bolim ale a de la, ate m nantaataŋa a nye se kutuk ate ba pai se bolim po ate ku a nyagsi la, ni wom dii ate m ta ayen m weeni ni la. ¹⁹ M seba ni suniima ale ni ale a yaali Naawen ale ni le ta siaka nalimnyiini ale wa dii la. M seba me ayen tuim ŋaai ate ni a tom ale chichiiba la gaam tuim ŋaai ate ni liŋ a tom la kama.

²⁰ “Alege wari dinyi ate ni diem tali. Ni siak kama ate Jezebel nipok waai ale a weeni ayen wa ka Naawen biisiteero la, a sak ayen ni a nye kabonŋsa abe ni a de bogluta ŋandiinta. ²¹ Mi te wa siuk kama ayen wa basi wa kabonŋsa nyeka alege wa kan yaali ayen wa basi. ²² Ni wom mi. Wa ale baai ale tigs chaab a nye ba kabonŋsa ale kan yaali ŋa basika la, m le basi ate tuem a yik ba ate ba duak teŋ a nam yegayega. ²³ M le basi ate wa bisaŋa a kpi, ate Kirisita bisaŋa meena a seba ayen mi ka waai ale seba nuruba suniima po ale ka dii la. M le tuni ni meena ni le tom dii la.

²⁴⁻²⁵ “Nama baai ale bo Tayatira teŋka po ale kan va Sitaana wa susugi ŋaai ate nipowa a sak nuruba la, maa yaali ayen ka ni nyini a ŋmasi yik ni wensie sinsaŋa ate m ŋman pilim jam. M kan weeni ayen ka ni ŋman nye wariwari ya.

²⁶ “Ni dan ŋmasi yik nalimnyiini ate ku peenti m sui ale ge ate ku paari ku kpeglim ka, m le bobi ni m nalima ate ni soa teŋ ka meena nuruma. ²⁷ M Kowa ale pai wa pagrimu a te mu ayen m soa ba ale pagrim. Ni seba samonin meeroa a nyeem ale pai wa kukku duoku a nak samonin sii ale kan nala a mobi la. Nama me ale soa ba ka dila. ²⁸ M zuli ŋaai ale m nalim buui ate m le pai a te ni la, de kasim a nyagsi a se ka vari chinmarika la.

²⁹ “Ni lak ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

3

¹ “Nmarisi wienŋa de a te Naawen sabi-

ilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Sardis la zuk la.

“Mi ka waai ale ta chiisa siyopoiwa ale chinmarisa siyopoiwa la. Ni wom m le a yaali ayen weeni ni dii la. M seba ni ale a tom dii ate nuruba a weeni ayen ni a va mu nalimnyiini alege ni kan va mu nalimnyiini la kama. ² Ni yiti zaani ale ninmuna a va mu nalimnyiini, mi nya ayen tuim ŋaai ate ni tom la an diem magsi Naawen nina po. ³ Ni teeri ba ale sak ni dii ale ni ale wom dii la ate ni basi ni wabaataŋa abe ni a zuli wa. Ni dan kan yiti a zaani ya m le jam diiri ni ase zue la, ni kan seba diipo ate m le jam la.

⁴ “Ni ba gela ale bo Sardis la an diem tom tuimbaata ŋaai le ŋa nye ate ni suniima a danŋi la. M le te ni garuk peelita ate ni jo a be m basi ate nama ale mi a cheŋ ale chaab dii la ni magsi ka dila.

⁵ “M le basi ate nuru baai ale ŋmasi yik nalimnyiini ate ku ga a paari ku kpeglim ka la a jo garuk peelita m be kan yeeri ba yueŋa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la gbanŋka po. M le weeni a lagri m kowa nin ayen m soa ba kama.

⁶ “Ni lagi ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

⁷ “Nmarisi wienŋa de a te Naawen sabi-ilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Filadelfia la zuk la.

“Mi ka waai ale ka nuru welen ale wensie nyonon ale ge ta Naaboa Deevide saafiika la. M dan pai ka a lagi tuok nuru karo a бага a ligi ku. M be dan pai ka a kpari, nuru karo a бага a lagri. ⁸ M seba ni ale a tom dii la kama. M be seba ni ale ta pagrim magdek la kama. Ni va m sinsaŋa kama ale ta siaka ale mu. Mi be lak tuoku kama ni nin geŋ. Nuru kan lik ku. ⁹ Ni a wom. Baai ale a velim ayen ba ka Juuba la, Sitaana ale soa ba. M le basi ate ba jam a kpi duna ni nin a zuli ni, ate ba seba ayen mi a yaali ni kama. ¹⁰ Ni ale va mi sinsaŋa ale chichiiba la nyin, mi me ale lik nama me a tara ate ninam buui ale cheena teŋzuk ayen ku choa nuruma a nya la a kan paari ni.

¹¹ “M cheena kama, ku kan beni. Ni be chiib ta ni nak dega tiirimu ate waai a kan vari ni jigiya.

¹² “Baai ale baga a yik ku a ta paari ku kpeglim ka la, m le basi ate ba a nye a se ka zanja la Naawen Puusika Yenni po taam wuu. M le nmarisi Naawen yonni ale wa ten ka yonni a dueni ba nyin. Wa tenka ka Jerusalem paalik kaai ate Naawen ayen wa basi ate ka jam tenzuk meena chum dii po la. Mi me le nmarisi m yue paani a dueni ba nyin.

¹³ “Ni lak ni tuenja a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo Asia la.

¹⁴ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisanja ale a tu chaab Laodisia la zuk la.

“Mi ka waai ale basi ate wie a nye la, ale a sak nuruba Naawen wensienja la. Mi ale nya nanta meena a ta nyini ku piilim ka po ate Naawen a nye ba la.

¹⁵ M seba ni ale a tom dii la kama. M seba kama ayen ni an yogsa, ni be an tuila. Mi a yaali ka ni yogsa yaase ni tuila. ¹⁶ Alege ni abe le bo sunsunsanja po nna, ni an tuila, ni abe an yogsa la, m le chiiri ni kama m noanni po a basi.

¹⁷ Ni a weeni ni dek kama ayen, ‘Tama ka jigsiroba, ti kan yaali jaabjaaboa.’ Alege ni ze ayen ni ka niniga nyamma. Ni ka nanjagsa a chen chabola ale chim yeoba. ¹⁸ Ni da ligmonin mi jigi, naai ale chim ligmonin dek la ate ni chim jigsiroba. Ni da garuk peelita me mi jigi a lik ni chivienja. Ni be da nina kpaam me m jigi a nyo ni ninanja po ate ni a nya.

¹⁹ “Mi a toarin baai meena ate m ta yaalika ale ba la kama, ale nman a yaali ayen m dak ni tuimbaatanja a sak ni. Ni basi dii ate ni a tom la a be ni va mu nalimnyiini. ²⁰ Ni be wom, mi kasim za ka dokku noai a nak ale ge a wi. Baai ale a wom m lueluku ale ge a lagi tuoku la, m le jo, ate ba ale mi a maari chaab a de ndandiinta.

²¹ “Baai ale nmasi yik di nalimnyiini ate di a paari kpeglimka la, m le te ba siuk ate ba kali m ten m naamu jigini. Mi daam nmasi yik kama a ta di a paari

di kpeglimka. Dila ale soa ate m kowa basi ate mi kali dula.

²² “Ni lagi ni tuenja a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo Asia la.”

4

¹ Ku naanynin ate mi nman pilim wom ale nya jaab a se m goa daasim kama la. Wennmazuk mi yaa nya tuok ale ku lagi, ate lueluk kuui ate m lin wom nna a se damunin la weeni mu ayen, “Jueli jam dela ate m weeni fu dii ale ku jam a nye la.” ² Naawen Chiika a deri de mi nin ate mi jueli ga a jo. Mi yaa nya Wennmazuk naam zukpaglik ale ka za ate nuru a kali ka zuk. ³ Wa ninanja a jam a nyagsi a se ka tintain naai ale muni ale ge a nyagsi la, ate nagotom a nye a se gonungoona la a gilim wa. ⁴ Kalisa jiga pisiye ale sinaansi ale jam gilim wa. Nisom pisiye ale banaansi ale jam kali si zuk. Ba meena a jam jo ka garuk peelita ale vuk ligmonin zutogsa. ⁵ Wenzuku a jam a nyagsi kama ale a na Wennmazuk naamu zukpaglika jigini. Kanaasa siyopoi ale jam toati a za wa nin. Si jam ka Naawen chiisa siyopoiwa. ⁶ Mogi fiik ale jam a nyagsi a se nyaasun la ale jam maa za wennmazuk zukpaglika nin.

Dunsa sinaansi ale jam maa za gilim a gum du. Si ninanja a jam piisi kama a kali nin ale naan. ⁷ Dunsanja kanyi a jam a nye a se ka gbenli la, kanyi a jam a nye a se ka lalik la, kanyi zuk a jam a nye a se nuru zuk la, kanyi me zuk a jam a nye nna a se jiruk ale lagi ku kinkanja a basi la. ⁸ Si meena a jam ta ka kinkanja nayuebi ale ge ate si ninanja a sueri si nyinsanja meena. Si meena a kasim jam a yi ka yiila yok ale kantuen alege kan vuusi. Si jam yi a weeni ayen,

“Ti Nyono Naawen waai ale welema ale ge soa nanta meena pagrim, fi ka piilimka, fi boro kama taam wuu.”

⁹ Dunsanja sinaansiwa a jam yi si yiilaja a pak ka waai ale jam kali wennmazuk naamu zukpaglika zuk la, dii nyin la wa jam ta ka zula ale nalim ale ge boro taam wuu. ¹⁰ Si le jam

a yi si yiilaŋa la, nisomma pisiye ale banaansiwa meena a kasim jam a duak ka teŋ ale a yiti wenzuk ale a puusi waai ale jam kali wenŋmazuk naamu zukpaglika zuk ale ge boro ta a wuu la. Ba meena a kasim jam a lagi ba zutogsan̄a a dueni ka wa niŋ ale ge a weeni ayen,

¹¹ “Ti Nyɔnɔ ale ti Naawen,
fi ale nyɛ ŋanta meena.

Ka fi dek yaalika ate fi basi ate ba boro. Dila ale soa ate ku magsi ayen ti a puusi fu,
dii nyiŋ la fi ta ka zula ale nalim ale pagrim.”

5

¹ Mi ale nya waai ale wa kali wenŋmazuk naamu zukpaglika zuk la, wa jam ta ka gban̄ wa juga po. Ba jam ŋmarisi ka wie a dueni ka niŋ ale ka ŋaŋ ale ge pai ŋanta a bobi buyopoi a ligi gban̄ka. ² Ate mi yaa nya Sabiilo wanyi ate wa yaa mooli ale lueluk kpion̄ ayen, “Ka wana ale baga a foli bobika buyopoiwa ale ge a lagi gban̄ka nna.” ³ Alege nuru jam ka wenŋmazuk wa yaase teŋzuk wa yaase kpilima bo ka jigiya ate wa baga a lagi gban̄ka a nya ka po.

⁴ Mi ale nya ale nuru karo a baga a lagi gban̄ka a nya ka po la, mi ninyiam yaa deri a nyini. ⁵ Naawen nisomma wanyi a yaa weeni mi ayen, “Kan basi ate fi ninyaata a nyini. Gben̄li dii ale nyini Juda demma po la, wa ka Naabɔa Deev̄id ŋaŋbiik. Wala ale nak deero. Wa le foli bobika buyopoiwa a lak gban̄ka.”

⁶ Mi yaa nya ale ka pabiik ale za du. Ka jam za moata ka wenŋmazuk naamu zukpaglika ate duŋsan̄a sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansiwa a za gilim ka. Ka jam a nyɛ ase ba ko ka kama la. Pabiika a jam ta ka nyiila ŋayopoi ale nina ŋayopoi. Ka nina ŋayopoiwa ale ka nyiila ŋayopoiwa ka Naawen chiisa siyopoiwa sii ate Naawen a tom a basi teŋka meena po la. ⁷ Pabiika yaa cheŋ ga tuesi gban̄ka waai ale kali wenŋmazuk naamu zukpaglika zuk la juga nisana po. ⁸ Pabiika ale tuesi gban̄ka la, duŋsa

sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansi wa a yaa yiti a duak teŋ wa niŋ. Nisomma meena jam ta ka ŋanta ate ba a neensi kpanta ale maa ta china, ate ŋa a nyagsi ase ligmon̄iŋ la. Nyum masik ale bo ŋa po. Nyum de ka Naawen nuruma puusan̄a. ⁹ Ba yaa jam yi yi paali ayen, “Fi ka nuru waai ale magsi gban̄ka pai ka abe fi foli bobika buyopoiwa.

Ba le ko fu la, fi jam pai ka fi ziimu a tuesi nuru bori a basi Naawen jigi.

Fi ale lueri ba a ta nyini satɛnsa meena ale nuruba meena po a nyini ate ba meena a biisi biisa togatoga.

¹⁰ Fi ale bobi ba nalima a lueri ba ayen ba chim Naawen yenni tomteeroma abe ba a tom tuima a te ti Naawenni.

Ba ale soa teŋka meena nuruma.”

¹¹ Mi yaa ŋman pilim nya ale Naawen sabiiloma a bo dula. Ba jam piisi kama nna yegayega a gaam chiinika a yaa za gilim duŋsa sinaansiwa ale nisomma.

¹² Ate ba yaa a yi yiila nna yegayega a weeni ayen,

“Pabiik kaai ate ba ko la ku magsi ka ti a zuli fu dii nyiŋ la fi soa ka ŋanta meena ale ta yam ale pagrim ale zula ale nalim ale pimpauk.”

¹³ Ate mi yaa wom ŋanta baai buuni meena ale bo wenŋmazuk ale teŋzuk meena ale kpilun̄ ale nyiam po meena ate ba jam a yi yiila a weeni ayen,

“Ni basi ate ti pak waai ale kali Wenŋmazuk naamu zukpaglika zuk la ale pabiika,
dii nyiŋ la ba ta ka zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu.”

¹⁴ Ba le yi yiini a nueri la, duŋsan̄a sinaansiwa a yaa weeni ayen, “Ku be nyɛ dila,” ate nisomma yaa yiti a duak teŋ a puusi ba.

6

¹ Pabiika ale tuesi gban̄ka la, wa yaa foli bobika bunyi ate duŋsan̄a sinaansiwa kanyi yaa weeni mi ale lueluk kpion̄ nna se wein kumsa la ayen, “Jam nya.” ² Mi yaa ga nya ale wusum peeluk a za dula. Nuru waai ale jam kali bu zuk la, a jam

ta ka tom ale peema ale vuk zutok. Wa yaa nyini tigurik po ayen wa nak yiaƙ wa dachaasana.

³ Ate Pabiika yaa foli bobi kaai ale saa buyewa la. Duƙ kaai ale saa siyewa la yaa weeni mi ayen, “Nya.” ⁴ Mi yaa nya ale ka wusum monuƙ ale za du. Ba jam pai ka gebik kpierƙ a te nuru waai ale jam kali bu zuk la. Ba jam pai pagrim a te wa ayen wa cheƙ teƙka meena nuruma jigi a ga tigi si ba a nyo jigi yeƙ ate ba nye tigurik a ko chaab.

⁵ Ate Pabiika yaa nman foli bobi kaai ale saa butawa la. Duƙ kaai ale saa sitawa la yaa weeni mi ayen, “Nya.” Mi yaa nya ale ka wusum sobluk ale za. Ba jam pai ka nmanmagsinta a nyo wa nisa po. ⁶ Mi yaa wom lueluk ale ku nyini duƙsana sinaansiwa sunsuƙ a weeni mi ayen, “Cheƙ a ga tuni nuru baai ale tom dai yeƙ la ale ‘wiiti’ chin yeƙ yaase ‘baali’ china nata, alege yik fi dek abe fi kan kaasi kpaamu yaase daamu.”

⁷ Ate Pabiika yaa nman foli bobi kaai ale saa bunaansiwa. Duƙ kaai ale saa sinaansiwa la a yaa weeni mi ayen, “Nya.” ⁸ Mi yaa nya ale ka wusum piak ale za du. Nuru waai ale jam kali bu zuk la yue jam ale “Kum”. Wanyi me yue jam ale “Kpilunƙerƙ”. Wa jam a vi ka “Kum” nman. Ba yaa poori teƙka bunaansi a yaa lueri kauku kunyi ayen ba ko waai meena ale jam bo dula la. Ba noa bayewa yaa cheƙ a ga nye ate kom ale nyintuila a jam dula. Ba jam pai ka gebik wonƙa ale goaduƙsa a ko ba.

⁹ Ate Pabiika yaa nman foli bobi kaai ale saa bunuwa la. Mi yaa nya ale ka jaab ale a nye se kunƙuƙ la ale za du. Baai meena ate ba jam ko ba ayen ba jam a sak Naawen wamaƙsana la nyin la a jam za ka jaab buui ale a neensi kunƙuƙu la teƙ. ¹⁰ Ba yaa nuem ale lueli pagrisa ayen, “Ti Nyɔɔ, fi ka welensa ale wensie nyɔɔ ale ge ta nanta meena pagrim. Ku le beni a soa ka se ale ge ate fi bo buusa a te teƙka meena nuruma abe fi te ba waalika ba ale jam ko tama dii la?” ¹¹ Ba yaa te ba garuk won peeli ta ale weeni ba ayen ba vuusi magla ate teƙka meena nuruma a ko ba

suaatana a nueri a se ba le jam ko ba dii la a gum du.

¹² Ate mi yaa nya ale Pabiika nman foli bobi kaai ale a saa buyuebiwa la. Teƙka meena a yaa deri choa nna yegayega ate wenbinni me a sobri a se garuk la. Chiika me a muni a se ziim la, ¹³ ate chinmarisana a lo teƙka zuk a se viok ale a fuk ate kinƙama a lo dii la. ¹⁴ Wenmazuƙ a yaa kpamsi a se gban la a be, ate guuk kpionƙana ale teƙsana meena ate nyiamu a doa gilim si la, a basi ba zaanaƙa jigaƙa. ¹⁵ Teƙka meena nalimana, nuru kpionƙa, nanta nyamma, sojiba kpaga, yomma, ale baai ale soa ba dek fasi yaa la, ba meena jam chali kama a jo pina vie ale guuta sunsuƙ. ¹⁶ Ba yaa saalim ayen guutana ale pinaƙa a lo ba zuk, ate waai ale kali wenmazuƙ naamu zukpaglika zuk la a kan nya ba, abe Pabiika kan nya ba ale ka supuurimu. ¹⁷ Ba yaa weeni chaab ayen, “Naawen supuurimu danna a paari kama. Ka wana ale baga a tu wa?”

7

¹ Ku nmannyin, ate mi yaa nya Naawen sabiiloba banaansi a poori za toƙatoƙa teƙka gugotta tinaansiwa po. Sabiiloma yaa a yik teƙka vaata tinaansiwa a tara ate vaatana an jam baga a fuk teƙka zuwa yaase nyakpeemu zuwa yaase ku fuk tiisana ate si choa. ² Naawen ale jam te wa sabiiloma pagrim ayen ba kaasi teƙka ale nyakpeemu. Ate mi yaa nya Naawen sabiilo wa choa ale wa nyini korinummu po a nyini, a ta jaab wa nisa po. Wa yaa kaari ale lueluk kpionƙ a wi sabiiloba banaansiwa a weeni ba ayen, ³ “Basi ate mi lin a nmarisi Naawen tomteerɔma die nyin, abe fi yaa kaasi teƙka ale nyakpeemu ale tiisana.” ⁴ Nuru ale jam weeni mi ayen baai deena nyin ate ba nmarisi la ka nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansi (144,000). Ba jam ka Izirali buuri pi ale buyewa po. ⁵⁻⁸ Tusa pi ale naye ale jam nyini Juda, tusa pi ale naye nyini Aruben, tusa pi ale naye nyini Gad, tusa pi ale naye nyini Ase, tusa pi ale naye nyini Nafitali, tusa pi ale naye nyini Manasa, tusa pi ale naye nyini Simeyon,

tusa pi ale naye nyini Livai, tusa pi ale naye nyini Isaka, tusa pi ale naye nyini Zebulun, tusa pi ale naye nyini Josefi, tusa pi ale naye nyini Benjamin.

⁹ Ku n̄aan̄nyin̄ ate mi yaa nya ale nuru boari a za dula. Nuru an jam бага ба а chiini. Ba jam nyini ka t̄n̄ka meena sat̄ns̄ān̄a ale diinān̄a, ba jam a biisika biisa t̄gat̄ga. Ba jam jo ka garuk peeluk won̄ta ale ta kpinkparuk vaata ba nisima po, jam za w̄n̄m̄azuk naamu zukpaglika ale Pabiika nin̄. ¹⁰ Ba yaa jam kaari yegayega a weeni ayen, “Varibasika a nyini tama Naawenni ale kali naamu zukpaglika zuk la ale Pabiika jigi.” ¹¹ Dun̄sa sinaansiwa ale nisomma ale Naawen sabiiloma a maa chaab a duak t̄n̄ w̄n̄m̄azuk naamu zukpaglika nin̄ a puusi wa, ¹² ale a weeni ayen, “Ku be nȳ dila. Ti a pak fu ale a puusi fu dii nyin̄ la, fi ta yam ale zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu. Ku be nȳ dila.”

¹³ Nisomma wanyi a yaa virim a bek mi ayen, “Baai ale jo garuk peeluk won̄tān̄a la, ka be demma? Ba nyini ka be?”

¹⁴ Mi yaa weeni wa ayen, “Mi ze ba, weeni a sak mu.”

Wa yaa weeni mi ayen, “Ba nyini ka ninam yegayega po a nyini a pai Pabiika ziimu a sugri ba gatān̄a ate ti peenti. ¹⁵ Dila ale soa ate ba za w̄n̄m̄azuk naamu zukpaglika nin̄ ale a tom wa tuimān̄a yok ale kantuen̄. Naawen dek le wa a nya ba zuk. ¹⁶ Kom ale nyanyuila a kan n̄man yik ba. Wentuen̄ ale tuiluk me kan n̄man nak ba. ¹⁷ Pabiik kaai ale moata w̄n̄m̄azuk naamu zukpaglika la ale wa chim ba naapeerik abe wa de ba nin̄ a gisi buli sii ale ta nyuvuri nyiam la ate ba a nyu. Naawen dek ale duisi ba ninyaatān̄a ba nina po a basi.”

8

¹ Ate Pabiika yaa foli bobi kaai ale saa buyopoiwa la. W̄n̄m̄azuk chiok an choa ya a ta dila a ga paari “miita” pisita. ² Dila ale ga taam la, ba yaa pai damunsa siyopoiwa a te Naawen sabiiloba bayopoiwa. Ba jam kasim za ka Naawen nin̄.

³ Sabiilo wa choa ale jam ta chin ate di a nyagsi ase ligm̄on̄in̄ la a yaa jam za kun̄kun̄ku t̄n̄. N̄anta ale jam bo chinni po ate ba nyummu masa ate ba yaa pa te wa ayen wa pa gum Naawen nuruma puusān̄a po a ju kun̄kun̄ku ale dua naamu zukpaglika nin̄ la zuk. ⁴ Jamasika nyuisān̄a ale Naawen nuruma puusān̄a a jam nyini ka sabiilowa ale za juijui la a juei. ⁵ Wa le jam ju jaab buui ale jam a nyun̄ nna masakmasik a nueri la, wa yaa jam pai bolim a nyo chin dii ale a nyagsi ase ligm̄on̄in̄ la po a yuk ba meena a basi t̄n̄zuk. T̄n̄ka ya choa nna yegayega ate wenzuk a nyagsi ale a na nna yegayega.

⁶ Ate sabiiloba bayopoiwa a yaa gomsi ayen ba peeri ba damunsān̄a.

⁷ Sabiiloma wanyi a yaa lin̄ peeri wa damunika. N̄moruk tana ale bolim a gum chaab ale ziim a yaa deri lo t̄n̄ka zuk. Wa yaa poori t̄n̄ka a soa se chaab la buta, ate kauku kunyi a ju ale bolim ate tiisān̄a ale wuutān̄a meena ale jam bo ku po la a de.

⁸ Sabiilo waai ale jam pai san̄ la a peeri wa damunika. Ba yaa jam pai jaab a se guuk kpion̄ la ate bolim jam a de ku la a yuk a basi nya kpeemu po. Nyiamu a yaa poori a soa se chaab la buta kauku kunyi a tagri chim ziim, ⁹ ate n̄antān̄a ale bo nyiamu po la a kpi ate n̄aarun̄ kpeentān̄a meena ale jam bo nyiamu po la kaasi.

¹⁰ Sabiilo waai ale jam saa batawa la me a yaa peeri wa damunika. Chin̄marik kpien kaai ale jam a nyagsi nna yegayega la a yaa nyini w̄n̄m̄azuk a lo t̄n̄ka zuk. Sabiilowa yaa poori belan̄a meena ale bulisān̄a meena a soa se chaab la buta ate kauku kunyi chin̄marika a kaasi. ¹¹ Chin̄marika yue jam ale “At̄oa”. Bulisān̄a meena nyiamu a jam t̄oa kama ate nuruba yegayega a jam nyu bu a kpi.

¹² Sabiilo waai ale jam saa banaansiwa la, a yaa peeri wa damunika. Ba yaa poori wenbinni ale chiika ale chin̄marisān̄a a soa se chaab la buta a yaa lueri kauk kuui ale a nyagsi la a basi. Ba jam poori yokku ale kantuen̄ka, a yaa basi ate ku kan nya.

¹³ Mi yaa nya ale jiruk a jam bo dula nin̄nin̄ w̄n̄m̄azuk a fuk a yiti. Ku yaa weeni ale lueluk kpion̄ ayen, “Sabiiloba

batawa baai ale tali an peeri ba damunsaŋa la, ba dan jam peeri si, nuru baai ale bo tenzuk la le nye ka se?"

9

¹ Sabiilo waai ale a saa banuwa la, a yaa peeri wa damunika. Ate mi yaa nya chinmarik ale ka nyini wenɲmazuk a jam lo tenzuk. Chinmarika jam ta ka vorub buui ale kan ta kpeglimka la saafiika.

² Ka yaa lagi vorumu nɔanni ate nyuisa yegayega a yaa jam nyini bu po a nyini a se bolim kpiem nyuisa la. Nyuisaŋa a yaa nye ate wenbinni ale vayogsimu a sobri nna birim. ³ Ate tintue yaa nyini nyuisaŋa po a nyini. Tintueŋa jam ta pagrim a se ka tenzuk de nuenta ale ta pagrim dii la. ⁴ Ba jam weeni ŋa kama ayen ŋa kan de vaata yaa ase wuuta alege ŋa a dom ka baai ate sabiilowa an jam ŋmarisi ba deenja nyin la. ⁵ Tintueŋa jam ka siuk a ko ba, alege ŋa le basi kama ate ba nam chiisa sinu. Ba le ba nam dii la a nye se ka nuon ale dom fu ate fi a nam dii la. ⁶ Chiisa sinuwa de po nuruma le gisi yaali kum, alege ba kan бага a nya bu. Ba ba a yaali ayen ba kpi alege kum le chali be kama ba jigi.

⁷ Tintueŋa jam a nye se ka wusuma ate ba gomsu magsi ayen ba ta ŋa cheŋ tugurik po la. Ŋa jam vuk ka zuyua tii ale a nye ase ligmonin ba pai nye la. Ŋa ninaŋa jam a neensi ka nurubiik nina. ⁸ Ŋa zuisaŋa me jam a neensi ka nipooba zuisa, ŋa nyinaŋa me a neensi gbenli nyina. ⁹ Ŋa kuusaŋa jam lik ale ka ŋanta nna ase kuta paglagsa la. Ŋa kinŋanŋa ale jam a fuk dii la a nye ase ka wusum bori ale a dari toroko a cheŋ kpalin la. ¹⁰ Ŋa juitaŋa a jam a neensi ka nuenta juita. Ŋa le jam pai ŋa juitaŋa a dom nuruma dii la ale jam chim ŋa pagrimu a yaa basi ayen ba nam a paari chiisa sinu. ¹¹ Sabiiloma wanyi ale jam bo dula la, ba jam a wi wa ale Juuma biika ayen ka Abadon. Ba jam a wi wa me ale Giriki demma biika ayen ka Apolion. Di kiri ale waai ale ka "tuimkaasima nyonɔ". Wa jam ka nuentaŋa naab ale maara nya vorub buui ale kan ta kpeglimka jigi la.

¹² Ba yaa weeni mi ayen ninam buui le bu lin jam nurubiik jigi la, bula taam

kama. Bula dan taam ga nueri, ninam buye le pilim jam gum du.

¹³ Sabiilo waai ale jam saa bayuebiwa la a yaa peeri wa damunika ate mi yaa wom lueluk ale ku nyini kunjunku ale a nye nna ase dubuulim la jam dua Naawen nin la gugotta tinaansiwa po. ¹⁴ Lueluku yaa weeni sabiilowa waai ale saa bayuebiwa la ayen, "Cheŋ ga foli sabiiloba banaansiwa ate ba yik bobi Yufiretis benni po la a basi." ¹⁵ Wa yaa ga foli ba ate ba nyini benni po a nyini sabiiloma de jam gomsu ba dek magsi ka diipo ale da dii ale chiik kaai po ale bein dii po, ate Naawen lueri ba. Ba jam yik sabiiloma kama a zaani ayen Naawen weeni dai dii dannu ate ba le tom ba tuimaŋa la. ¹⁶ Soji baai ale jam do wusumaŋa a cheŋ tigurika tuka jigini la, a jam a vi ka sabiiloba banaansiwa ŋaŋ. Ba jam weeni mi ayen ba piisi ka nna yegayega a gaam taam ate nuru an jam бага a chiini ba. ¹⁷ Mi jam nya ba ka a se m goa daasim kama la. Ba jam pai ka kuta paglagsa a ligi ba kuusa. Kuta paglagsaŋa jam muni kama ase bolim la, ale a nye nna me se dubuulim la. Wusumaŋa zuimaŋa a jam a neensi ka gbenja zuima, nyuisa ale jam a nye se dubuulim ale bolim la nyini ba noaŋa po a nyini. ¹⁸ Nyui sii ale jam neensi dubuulim ale bolim la, jam nyini wusumaŋa noaŋa po a nyini la, a jam ko ka tenka meena gela butawa po bunyi nuruma ate sabiiloma a jam poori a soa se chaab butawa la. ¹⁹ Wusumaŋa juitaŋa a jam ta ka wiiga zuima. Wusumaŋa a jam pai ka ŋa wiiga zuima juitaŋa a nye ate nuruba a nam a gum chaab ale ŋa noaŋa ale jam ko ba dii la.

²⁰ Tenka nuru baai ate sabiiloma an diem lueri ayen ba ko ba la, an jam basi ba tuimbaataŋa ale va Naawen ya. Ba jam a kaab ka chichiribaata ale pai kuta togatoga ale tintana ale daata a nye bogluta tii ale kan бага a nya, yaa se ti a wom wie, yaa se ti a cheŋ, ba jam a kaab ti meena kama. ²¹ Ba nyeem kasim jam a ko ka nuruba ale a tom tuimkperikaliisa tuima ale a yaali nipooba bobi goom ale a zu. Tuimbaataŋa de meena ate ba jam

a tom la, ba an jam basi ņa ale tagri ba popola ayen ba va Naawen ya.

10

¹ Ate mi yaa ņman nya ale sabiilo kpion wa choa a yaa nyini wenņmazuk a sinj a jam za dula. Chinmari ale jam gilim wa. Nagotom me ale jam gilim wa zukku. Wa nimbidiaka a jam a nyagsi a se wenbiri la, wa naņsaņa a nye ase bolim ale a de la.

² Wa jam lagri ka gbanj fiik a ta wa nisa po. Wa yaa jam pai wa juga nantuoku a tabi nyakpeemu po ale ge pai wa gala nantuoku a tabi kunƆņjini. ³ Wa yaa jam kaari a se gbenma la, ate nanpansa siyopoiwa, a yaa na a tulisi wa. ⁴ ņa ale na a nueri la, mi jam a yaali ayen m ņmarisi dii ale nye la kama, alege lueluk a jam nyini wenņmazuk a sinj jam weeni mi ayen, "Kan ņmarisi dii ate nanpansa siyopoiwa a weeni la a dueni. M kan yaali ayen m weeni dii ate si weeni la a sagi nuru."

⁵ Sabiilo waai juga nantuoku ale jam tabi nya kpeemu po alege ate wa gala nantuoku tabi kunƆņjini la, wala ale zage wa juga nisaņa wenzuk. ⁶ A yaa pe ale Naawen waai ale kasim boro taam wuu la. Wa ka waai ale nye wenzuk ale teņ ale nya kpeemu ale jaab buuri meena ale bo ba po la. Sabiilowa yaa ņman kaari a weeni ayen, "Beni ka wari a ņman karo. ⁷ Sabiilo waai ale jam saa bayopoiwa la a dan peeri wa damunika, Naawen waai ale linj pai dii ate wa jam sugi la, ale ge ņman pilim pai di a sak wa biisiteeroma baai ale jam ka wa tomteeroba la, wa le nye ka dii ate wa jam a yaali ayen wa nye dila po, dila po la."

⁸ Ate lueluku ale jam poom nyini wenņmazuk a biisi ale mi la, a yaa ņman pilim a weeni mi ayen, "Chenj ga pai gbanj fiik kaai ale lagi a bo sabiilo waai nantaataņa ale bo nyiamu po ale bu noai la jigi."

⁹ Mi yaa chenj ga a weeni sabiilowa ayen wa te mu gbanj fiika. Wa yaa weeni mi ayen, "ņoa ņobi. Ku le masa a se ka siita fi noai po, alege ku dan ga sinj fi poi po ku le toa kama."

¹⁰ Mi yaa tuesi gbanjka wa nisa po a ņobi. Wa le weeni dii la a sum nye kama. Ku jam masa mi noai po a se ka siita la, alege ku le jam sinj m ponni po la, ku jam toa kama. ¹¹ M le jam ņobi ka a nueri la, wa ņman weeni mi ayen, "Maa yaali ayen ka fi chenj ga a sak nuruba dii ate Naawen a weeni a magsi chaab ale teņsa yegayega ale ba nalima ale a biisi biisa togatoga la."

11

¹ Ate ba yaa pai tachek kaai ate ba nyiem kasim pa a magsi ņanta la, a te mi ale ge weeni ayen, "Yiti ga magsi Naawen Puusika Yenni ale kunƆņku ate ba a kaab ate ku bo Puusika Yenni po la. Fi dan jo fi chiini baai ale boro a puusi wa dula la. ² Kan fi magsi Naawen Puusika Yenni dabiaka, dii nyinj la baai ale kan seba Naawen la le jo ka dula a kaasi teņ welenj kaai ate Naawen lueri a te wa dek la. Nuru bala le pai ka chiisa pisinaansi ale siye a kaasi ka. ³ Dila danni a dan paari, m le basi ate ka m seeroba baye a jo garuk tii ale a zak nyinj, abe ba a sak nuruba Naawen wienja ate ku ga paari daa tusi ale kobsiye ale pisiyuebi."

⁴ M seeroba bayewa de ka tiib si siyewa ate ba a wi ayen "olivi" la ale kanaasa siyewa maa chaab za ka Naawen waai ale soa teņka meena la ninj. ⁵ Baai meena ale a yaali ayen ba kaasi ba la, bolim a le nyini ba noaņa po a de ba a ko. Ba ale kasim a nye ka nna a ko ba dachaasaņa. ⁶ Ba ale a sak Naawen wienja la, ba ta pagrim me kama a nye ate ņmoruk kan ni, ale baga a nye me ate bulisaņa nyiamu a nye se ziim la. Ba be ta pagrim kama a nye ate yuem a jam a yik nuruba a se ba ale a yaali dii la.

⁷ Ba dan sak Naawen wienja a nueri, duņ chichimi ale ta pagrim nna yegayega la, le nyini vorub buui ale kan ta kpeglimka la po a nyini a nye kpalinj ale ba. Wa le yik banjai bayewa a ko ba. ⁸ A pai ba nyiņsaņa a dueni teņkpienka po, juijui ate ba yik ba Nyonowa a kpi jabarimu nyinj la. Ba maara wi teņ kala ayen ka Sodom yaa se Ejipiti. ⁹ Baai ale jam nyini teņsa meena ale buura togatoga

a biisi biisa to gatoga la, a jam nya ba nyiŋsaŋa ale jam doa dula la ale ge ba an jam basi ate nuru pai ba a gu. Ba le nye ka dila ate ku ga paari daa ŋata ale geli. ¹⁰ Duŋ chichimini a dan jam ko nuru bala bayewa, teŋka meena nuruma sue a le peenti kama, ba le basi ate ba nye gogta abe ba te chaab tiirinta, dii nyiŋ la, nuru bala banɔai bayewa ale jam basi ate ba nya ninam nna yegayega. ¹¹ Daa ŋata ale geli ale taam la, Naawen yaa tom wa chiika ayen wa jam nak ate ba yiti kum po. Nuruba ale nya ale ba ŋman yiti za kama la, yogsum yaa yik ba yegayega. ¹² Ate nuruba bayewa yaa wom ale lueluk pagrik a nyini wenna mazuk siŋ a weeni ba ayen, “Ni jueli jam de la.” Ba yaa jueli dula ate chinmari yaa lik ba ate ba dachaasaŋa me a yaa za a nya ba. ¹³ Teŋka yaa deri choa nna yegayega a ko nuruba tusa ŋayopoi ale ge poori teŋka soa se chaab la pi a yaa lueri kauku kunyi a yik kaasi. Yogsum yegayega yaa jam yik baai ale jam tali la ate ba yaa a te zula yegayega Naawen waai ale kasim bo wenna mazuku po la.

¹⁴ Ninam buui ale a saa buyewa la, a nueri kama, alege ko kan beni ate ninam buui ale pa a saŋ butawa la, le jam yogyogla.

¹⁵ Ate Sabiilo waai ale gum du a saa bayopoiwa la a yaa peeri wa damunika. Mi yaa wom ale lueluk kpeenta a nyini wenna mazuk a weeni ayen, “Ti Nyonɔwa ale wa ale tom waai la a ta pagrim kama a soa teŋzuk meena. Wa le soa ka kama taam wuu.” ¹⁶ Nisomba pisiye ale banaansiwa baai ale jam kali a moata Naawen la a yaa a duak teŋ ale a yiti wenzuk a puusi Naawen ale a weeni ayen, ¹⁷ “Ti Nyonɔ Naawen waai ale soa ŋanta meena pagrim la,
fi ka piilimka jigiya, fi be kasim boro kama wuu.
Ti a te fi jiam fi le pai fi pagrim kpeemu a nya teŋzuk meena nuruma a soa ka la.

¹⁸ Dii po ate fi sunni ayen di puuri ate fi ayen fi bo buusi a te baai ale kpi la a paari kama.

Dila ale soa ate baai ale kan seba fu la,
a ta supuurim ale fu.

Dii po me ate fi ayen fi tuni fi biisiteeroma baai ale ka fi tomteeroba la,
ale fi nuru baai ale ka pagroba ale niwoba ale a te fu zula la a paari kama.

Di danni a paari kama ayen fi kaasi nuru baai ale kaasi teŋzuk ŋanta la.”

¹⁹ Nisomma ale biisi nueri la, ba yaa lagi Naawen Puusika Yenni dokku noanni, yenni de ale bo wa dek wenna mazuk la. Wa yaa lagi ate ba nya daka dii ale a sak Naawen ale nurubiik noayenka la. Chinmari yaa nyagsi ale na ate teŋka choa nna yegayega ate ŋmoruk tana a jam a la.

12

¹ Ate wakperikaliik nna yegayega yaa jam nye wenna mazuk. Nipok ale jam bo ku jigini. Wa jam jo ka gatta ate ti a nyagsi a se wenbinni la. Wa jam pai wa nantaatana a tabi ka chiika zuk. Wa jam vuk ka zutok ate ka jam ta chinmarisa pi ale siye ka nyiŋ. ² Wa jam boro a yaali ayen wa biak kama, ate wa yaa jam a kaari.

³ Wakperikaliik ka choa a yaa ŋman nye wenna mazuk a gum du. Jaab kpion ale jam a neensi waab jam bo du. Jaamu jam ta ka zuima ŋayopoi ale nyiila pi. Wa jam vuk ka nalima zutogsa siyopoiwa zuimaŋa meena zuk. ⁴ Jaamu de jam labi chinmarisaŋa a soa se ka chaab la buta, a yaa lueri kauku kunyi a yaa pai wa juiku a dari chinmarisaŋa meena a lonsi teŋ. Wa yaa nye dila ale ge za nipok waai ale a yaa wa biak la niŋ, ayen wa dan biak nueri abe wa ŋobi biika. ⁵ Nipowa yaa jam biak nidoabili waai le wa chim a soa teŋka meena nuruma ale pagrim la. Jaab yaa jam chiak biika wa jigi a pa te Naawen waai ale jam kali wenna mazuk wa naamu zukpaglika zuk la. ⁶ Nipowa yaa chali ga jo sagi po. Naawen ale jam gomsigi jigi magsi te wa. Wa ale bo ka dula ate Naawen a nya wa nalimnyiini ate ku ga paari daa tusidi ale kobsiye ale pisiyuebi. ⁷ Ate Naawen sabiiloma ale ba kpagini Maakil, a yaa tigi chaab ayen ba nye

kpaliŋ ale jaab kpionku ale a neensi waamu la ale wa sabiiloma wenŋmazuku po. ⁸ Naawen sabiiloma yaa jam nak jaamu ale wa nuruma yiaŋ, ale zeri ayen ba kan ŋman bo dula. ⁹ Naawen sabiiloma yaa yiaŋ ba ayen ba siŋ tenzuk a bo dula. Jaab kpionku de ale a neensi waamu la ale Sitaana ka yue yeŋ. Wa ka waai ate ba a wi ayen waamu la yaase Velinwendika, wa boro kama a nyini dila po, dila po. Wa ka chichiribaataŋa naab. Wala ale jam paasi tenzuk de nuru meena la.

¹⁰ Ate mi yaa wom lueluk kpion ale ku nyini wenŋmazuk a weeni ayen, “Yogyogla de Naawen varibasika a jam kama. Yogyogla de Naawen a sak pagrim kama ase naab la. Yogyogla de waai ate wa jam tom la a sak wa pagrimu kama. Dii la waai ale jam zaani Naawen niŋ a toariŋ ti suaataŋa yok ale kantueŋ la, ba yiaŋ wa a basi kama. ¹¹ Kirisita ka Naawen biika waai ale kpi la. Ka wala ate ti suaataŋa a jam sak nuruba wa wie alege a jam gomsa ba dek me ayen ba kpi wa nyiŋ la. Wienja de meena ale jam soa ate ba nak yiaŋ Sitaana. ¹² Nama baai meena ale bo wenŋmazuk la basi ate ni sue a peenti. Alege ku le toa kama tenzuk demma meena jigi, dii la Velinwendika a siŋ jam ka nama jigi. Wa abe ta ka supuurim dii nyiŋ la wa daaŋa an soa dii ya.”

¹³ Dun kpeenka ale nya ale ba yiaŋ wa a basi tenzuk la, wa yaa daani nipok waai ale jam biak nidobinni la nna yegayega. ¹⁴ Ba yaa pai jiruk kinŋaŋi kpeema ŋaye a te nipowa ayen wa yiri cheŋ sagini po, ale ba le nya wa zuk a ga paari bena ŋata ale chiisa siyuebi ate dun kpeenka a kan nye wa wariwariya. ¹⁵ Dun kpeenka yaa basi ate nyiam nna yegayega a nyini ka noanni po a nyini a se beli la, ayen nyiamu ji nipowa a ta cheŋ be. ¹⁶ Alege tenka a jam nyu nyiamu meena ate bu an paari nipowa. ¹⁷ Alege dun kpeenka ale jam nya dii ale nye la, ate ka sui yaa ŋman kaasi nna yegayega ale nipowa. Ka yaa ŋman pilim cheŋ ayen ka tu chaab a nye kpaliŋ ale baai meena ale a siak a

te Naawen sinsaŋa ale a weeni nuruba ayen Yeezu ale soa ba la. Bala chaama ka nipowa bisa.

13

¹ Dila powa, dun kpeenka a jam za ka nya kpeemu.

Ate mi yaa ŋman nya dun kperikaliik ka choa ale ka nyini nya kpeemu po a nyini. Kala a jam ta ka zuima ŋayopoi ale nyiila pi. Ka jam vuk ka nalima zutogsa ka nyiilaŋa meena zuk. Ka zuimaŋa meena nyiŋ yue ale jam doa ŋa nyiŋ a le Naawen. ² Dun ka de jam a neensi ka goabiak. Ka nansaŋa me jam neensi ka piuk nansa. Ka noanni me a neensi gbenli noai. Jaab kpion kuui ale a neensi waab la jam pa ka pagrimu ale ka naamu a te ka dun kperikaliika. ³ Mi yaa ŋman ga a nya la ale, dun kperikaliika ale nyini nyiamu po a nyini la, ale ka zukku kunyi zuk laun ale jam boro. Tenzuk meena nuruma ale ga nya launku de la, ku jam chim ka wakperikaliik ba jigi ate ba yaa deri va ka. ⁴ Waai meena yaa jam a te jaab kpion kuui ale a neensi waamu la zula nna yegayega dii nyiŋ la, wa jam pa ka pagrimu a te dun kperikaliik kaai ale nyini nyiamu po a nyini la. Ba yaa a weeni chaab ayen, “Ka wana ale a nye ase dun kperikaliika de a ta pagrim ayen wa nye kpaliŋ ale ka?”

⁵ Ba yaa te dun kperikaliik kaai ale nyini nya kpeemu po a nyini la siuk ate ka biisi wie ŋaai ale ka leeta nna yegayega a te Naawen la. Ba jam te ka ka pagrim ayen ka soa tenzuk meena nuruma ate ku ga paari chiisa pisinaansi ale siye. ⁶ Ka yaa jam a ka a te Naawen ale wa yonni, ale juijui ate wa boro la ale baai meena ale jam bo wenŋmazuku po la. ⁷ Ba yaa ŋman te ka siuk ayen ka tu chaab ale Naawen nuruma a nye kpaliŋ a nak yiaŋ ba. Ba te ka me pagrim ayen ka soa tenja meena ale buura meena ale a biisi biisa togotoga la. ⁸ Naawen liŋ ŋmarisi baai meena ale ba tuesi wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama a nyo wa gbanŋa po ale ge yaa nye tenka. Wa Pabiik kaai, ate ba ko la ale soa gbanŋa. Baai meena yue ale jam kan bo gbanŋa de po la, le puusi a

te duɲ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la.

⁹ Ni lagi ni tuɲa a wom dii ate mi a weeni la nalimnyiini. ¹⁰ Ku ka Naawen dek yaalika ayen ba le jam yik ni ba gela a lik dok po a pai gebi wonɲa a ko ni gela. Nama baai ale ka Naawen nuruba la, ku a fe ayen ni nam ale chichiiba a nmasi yik di ate ku ga paari ku kpeglimka. Wienɲa de ale sum nyɛ kama.

¹¹ Ate mi yaa nman nya duɲ kperikaliik ka choa ale nyini tenka a jueli. Ka jam ta ka nyiila naye ase padiaɲ nyiila la, alege a biisi ase duɲ kaai ale a neensi waamu la. ¹² Ka jam pa ka duɲ kperikaliika pagrim a tom ka dek nimbie po. Ka jam fe tenka nuruma kama ayen ba a puusi duɲ kperikaliika ale ta launku la. ¹³ Duɲ kaai ale ta nyiila naye la de a tom ka wakperikaliisa nna yegayega. Ka jam nyɛ kama ate bolim a nyiini wɛnɲmazuk a siɲ tenzukuru meena niɲ. ¹⁴ Ate ka paasi tenzukuru nuruma meena ale wakperikaliik sii ate ka tom duɲ kperikaliika niɲ la. Ka weeni ayen ba me duɲ kperikaliik kaai ate ba koani ka ale gebi wonku alege ate ka diem vua la ate ba a zuli ka. ¹⁵ Ba yaa te ka siuk ayen ka vuusi a basi duɲ kperikaliika ate ba me la nyiɲ ate jaab meemu ta nyuvuri ate wa baga a biisi abe wa a ko baai meena ale kan puusi a te wa la. ¹⁶ Duɲ ka de a yaa fe nuruma meena, baai ale chim nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta, baai ale ka jigsiroba ale baai ale kan daa jigsiroba, baai ale ka yom ale baai ale kan daa yomma ate ba nmarisi ba juga nisima nyiɲ yaase ba de nyiɲ. ¹⁷ Nuru waai an baga jaab a da ka wa nin ta nmarisi ka de. Nmarisi ka de ale wa yonni yaase dii ale a sak wa yonni la.

¹⁸ Kude abe a sak ka nyam. Nuru waai a dan ta nyam wa ale seba dii ale a sak wa yonni la kiri. Dii abe ale a sak wa yonni la ka kobsiyuebi ale pisiyuebi ale bayuebi (666).

14

¹ Ate mi yaa nya ale Pabiik ale nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansi (144,000) a za guuk kpionku Zayon zuk.

Ba jam nmarisi ka pabiika ale ka kowa yue a dueni nuruma de nyiɲ. ² M jam wom ka lueluk kpion me a se nyiam ale nyini pina zuk a wuuri a siɲ la, yaa a se nmoruk ale a na la. Lueluk kpionku de jam nyini ka wɛnɲmazuk. Lueluk me jam a nyɛ a se nuru boari ale jam a nagi kpanta la. ³ Pabiika ale nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansiwa (144,000) ale duɲsa sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansiwa a yaa maa chaab a yi yi paali wɛnɲmazuk naamu zukpaglika niɲ. ⁴ Ba jam ka nipooba yaa a se ba jam a yaali nipooba bobi goomɔa. Ba jam ka nuru wɛlensa nyiini Pabiika ale jam lueri ba a ta nyini tenzuk meena nuruma po, ayen ba kan nman gaari chaaba. Bala ate pabiika a liɲ jam lueri a te Naawen. ⁵ Nuru an jam baga a weeni ayen ba velim venta. Ba jam ka kaasun ale kunyi me la.

⁶ Ate mi yaa nman nya sabiilo ale wa bo wɛnɲmazuk niɲniɲa a yaa yiri a cheɲ. Wa ta ka Naawen wamanɲa ayen wa ta cheɲ ga a te ten sii ale buuri nɲai meena ale jam a biisi biisa toɲatoɲa a bo tenka po la. ⁷ Wa yaa weeni ba ale lueluk kpion, ayen, “Ni a te Naawen zula abe ni a pak wa, dii nyiɲ la, wa ka pagrim nyonɔ. Diipo ate wa ayen wa bo nuru meena buusa la a paari kama. Wa nyɛ wɛnɲmazuk ale tenka ale nya kpeemu ale bulisa meena. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni a puusi a te wa.”

⁸ Sabiilo wa choa me yaa yiri a vi niɲ sabiilowa nɲan ale a weeni ayen, “Tenkpienka Babilon, a lo kama. Kabonɲa tuima nɲai ate ka nuruma a jam a tom la, a nyɛ se ka dapagrik ate ka fe ba ate ba nyu la.”

⁹ Sabiilo wa choa a yaa nman yiri a vi nwala nɲan ale a weeni ale lueluk kpion ayen, “Baai meena ale a puusi a te duɲ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la, yaa a se baai meena ale basi ate ka bogluku a nmarisi ba nisa ale ba de nyiɲ la. ¹⁰ Naawen ta ka supuurim ale ba ate wa ayen wa le te ba waalika. Wa supuurimu a nyɛ a se ka da pagrik la. Wa supuurimu a nyɛ a se ka da bula ate wa yaa fe ba ayen ba nyu la. Wa

le basi ate ba pai ba a nyo ka bolim po ate ba nam nna yegayega Pabiika ale ka sabiiloma baai ate ka lueri a te ka dek la ninj. ¹¹ Bolim buui ate ba le nam bu po la nyuisaṅa a kasim a jueli ka wenṅmazuk taam wuu. Baai ale jam puusi a te duṅ kperikaliika ale ka bogluku ale ṅman basi ate ku pai ku yonni a ṅmarisi ba nyinj la, bala dek ale ba kasim a nam ale ge kan nya vuusum.”

¹² Dila ale soa ate Naawen nuruma baai ale a siak a te Naawen sinsaṅṅa ale ge kan zeri Yeezu vaka la, ku a fe ayen ba va yogyogla ale chichiiba.

¹³ Ate mi yaa ṅman wom lueluk ale ku nyini wenṅmazuk sinj jam a yaa weeni ayen, “ṅmarisi dii ate m le weeni la a dueni. Baai ale a tom tuima a te ti Nyonowa ale ge a kpi yogyogla la, ba suniima le peenti kama.”

Naawen Chiika me a maa weeni gum du ayen, “Fi biisi ka wensie. Naawen le tuni ba abe wa basi ate ba vuusi ale ba tuim pagrisa yegayegaka abe wa basi ate ba suniima peenti.”

¹⁴ Mi ṅman gaa nya la ale waai ale a nye ase nurubiik la, ale wa kali chinma peeluk zuk. Wa jam vuk ka zutok kaai ale a nye ase ligmoninj ba pa nye la. Wa jam ta ka gotuk kuui ale ta noai la wa nisa po. ¹⁵ Sabiilo a yaa nyini Naawen Puusika Yenni po a nyini a biisi ale lueluk kpionj a yaa weeni ayen, “Ku paari tenka ṅantaṅa ṅarika kama. Pai fi gotuku a nyini.” ¹⁶ Ate waai ale jam kali chinmanni zuk la a yaa misi wa gotuku a ṅari tenka ṅantaṅa.

¹⁷ Sabiilo wa choa me yaa jam nyini Naawen Puusika Yenni dii ale bo wenṅmazuku la. Wa me jam ta ka gotuk kuui ale ta noai la.

¹⁸ Sabiilo waai ale a nya bolimu zuk la, yaa nyini kunṅkunṅku jigini a weeni sabiilo waai ale ta gotuku la ayen pai fi gotuku a ṅari tiisaṅa dii la yoanaṅa a muni kama.

¹⁹ Sabiilowa yaa misi wa gotuku a ṅari tiisaṅa yoanaṅa a lonsi tenj a yaa tigiṅa ṅa a dueni juijui ate ba a ṅmiak ṅa nyiamu la. Dula jigini ale Naawen supuurimu ka bunyi. ²⁰ ṅa nyiamu ṅmiaka jigini a jam bo ka tenka ṅaṅnyinj. Ba yaa le ga ṅmiak yoana ṅaai ate sabiilowa a tigiṅa dueni la,

ziim nna yegayega ale jam nyini ṅa po a nyini. Ziimu meena ale jam nyini la, bu jam chali tenka kama a woṅa a se meela kobsiye la a yaa doa jueli a lim nuru zuk.

15

¹ Ate mi ṅman nya jakperikaliik tanjaṅini wenṅmazuk ate ku cha mi nna yegayega. Sabiiloba bayopoi ale jam ta ninam toṅatoga buyopoi a jam bo dula. Ba le jam basi ate ninammu a yik ka tenzuk nuruma a kpeglim. Dii nyinj la, Naawen sui ale jam a puuri ale nuruba dii la ate wa ayen wa te ba waalika la a nueri kama yogla.

² Mi yaa nya Naawen nuru baai ale jam kan puusi a te duṅ kperikaliika yaa a se ka bogluku, yaa a se ka pai ka yonni ale kobsiyuebi ale pisiyuebi ale bayuebi a ṅmarisi ba nyinj. Mi jam, nya ba ale za moata ka nyakpeemu buui ale jam doa nna jalajala ale a nyagsi nna a se nyaasunj la. Bolim ale jam bo nyiamu po. Nuruma a jam ta ka ṅanta nna a se kpanta la ate Naawen a jam pai a te ba. ³ Ba yaa jam yi Moosis waai ale jam ka Naawen tomteero la ale Pabiika yiili. Ba jam yi yiini ayen, “Ti Nyonṅ Naawen, fi ka waai ale soa ṅanta meena pagrim la, ku a chim ka wakperikaliik ti jigi, fi tuimaṅa nyinj.

Fi ka waai ale ka tenzuk meena nuruma Naab la.

Tuim ṅaai meena ate fi a tom la, ṅa ka wensie. ṅa daa wasusuga.

⁴ Ti Nyonṅ, fi nyiini ale nuru welenj.

Dila ale soa ate ku a magsi ayen nuru meena a te fu zula abe ba a weeni a sak ba suaata fi le ka Wein kpeeni dii la.

Tenzuk nuruma meena le jam za fi ninj a puusi a te fu,

dii nyinj la ba seba ayen fi tuimaṅa meena a daa tuim susuga.”

⁵ Ba le jam yi yiini a nueri la, mi yaa nya ale Naawen Puusika Yenni noanni a lagi ate pumpuulima viuku a boro.

⁶ Sabiiloba bayopoiwa ale jam ta ninam toṅatoga buyopoiwa la a yaa nyini dula a nyini. Ba jam jo ka garuk peelita ate ti nala nna yegayega. Ba jam maa ta

ka garupali fiik sii ale a nyagsi a neensi ligmonin la yaa bobi gilim ba kuusa. ⁷ Ba yaa cheŋ ga za duŋsa sinaansiwa kanyi nin. Duŋsaŋa a jam za gilim ka Naawen naamu zukpaglika. Duŋ kaai nin ate ba jam za la, a jam pai Naawen waai ale kasim boro taam wuu la supuurimu ale wa le wa te tenzuk nuruma waalika la, a yaa jam pai Naawen supuurimu a nyo china ŋayopoi po a te sabiiloma wanyi, wanyi. ⁸ Naawen zulaŋa ale wa nalimu ale wa pagrimu yegayegaka a jam a nye a se ka nyuisa la a yaa sueri wa Puusika Yenni. A se ka sabiiloma a nin basi ate ninam togatoga buyopoiwa a yik tenzuk nuruma a nueri, nuru an jam бага a jo Naawen Puusika Yenni po.

16

¹ Ate mi yaa wom ale lueluk kpion a nyini Naawen Puusika Yenni a yaa weeni sabiiloba bayopoiwa ayen, “Ni pai Naawen supuurim yegayegaka ale bo chinaŋa po la a cheŋ ga kpiiri basi tenka zuk.”

² Sabiiloma wanyi a yaa de nin nyini ga kpiiri supuurimu wa chinni po a basi tenka zuk, ate niri kperikaliisa a yaa yik nuru baai ate duŋ kperikaliika a ŋmarisi ba nyinŋa ate ba jam a kaab ka bogluku la ate ba jam a nam nna yegayega.

³ Sabiilo waai ale jam saa bayewa la jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi nya kpeemu po. Nyiamu a yaa jam muni nna a se kpio ziim la ate jaab buuri ale jam bo bu po la a yaa kpi.

⁴ Sabiilo waai ale jam saa batawa la me yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi belana ale bulisaŋa po ate nyaatana a chim ziim. ⁵ Mi yaa wom ale sabiilowa a weeni ayen, “Fi ka waai ale ka welensa nyonŋo la. Fi be ka piilimka jigi, fi boro kama taam wuu. Fi buusaŋa ate fi bo la ka wensie. ⁶ Ba jam ko fi nuruma ale biisiteeroma ate ba ziimu a yaa nyini ten. Ku magsi kama ale fi ale pa ziimu ayen ba nyu yogyogla la.” ⁷ Ate mi yaa wom ale lueluk a nyini kunƙunƙu jigini a yaa weeni ayen, “Ti Nyonŋo Naawen fi ka waai ale soa ŋanta meena pagrim, ku magsi

kama ale ŋman chim wensie me fi ale a bo nuruba buusa dii la.”

⁸ Sabiilo waai ale jam saa banaansiwa la yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi wenbinni zuk ate di kantuenka a yaa nya siuk a de nuruma. ⁹ Kantuenka ale jam de ba la, ba yaa ka a te Naawen, dii nyin la, we le basi ate ninammu a yik ba la. Alege ba an jam basi ba tuimbaatana tomka ale ge tagri ba popola a te Naawen zula.

¹⁰ Sabiilo waai ale jam saa banuwa la a yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi duŋ kperikaliika naamu jigini. Wa jigini ate wa jam boro la a yaa jam sobri ate wa ŋaŋviirima sue a jam a puuri ate ba jam a dom ba gingelunƙa. ¹¹ Ba yaa jam ka a te Naawen waai ale bo wa wenŋmazuku la ba niraŋa ale ninammu nyin, alege ba an jam basi ba tuimbaatana tomka.

¹² Sabiilo waai ale jam saa bayuebiwa la yaa jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi beli kpeeni Yufiretis po. Nyiamu a yaa jam kpeeri alege ate nalima ŋaai ale nyini korinummu po a cheena la a nya siuk a taam jam. ¹³ Ate mi yaa nya chichiribaata tita ale ti a neensi buntua. Chichiribaatana de a jam nyini ka jaab waai ale a neensi waamu a jam yiaƙ nipowa ale duŋ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la ale venta biisiteerŋo wa noana po a nyini. ¹⁴ Chichiribaatana a jam ta ka pagrim a tom wakperikaliisa yegayega. Ba jam nyeem kama a yaa tigi tenzuk nuruma meena nalimaŋa ale ba nuruma a nyo jigi yen ayen dai kpeeni dannii ate wa le jam a bo buusa la a dan paari, ba le tu chaab ale wa a nye kpalin.

¹⁵ Ni wom ti Nyonŋowa ale a weeni dii la. Wa a weeni ayen, “M le pilim ŋman jam nna a se ka zue la. Ni kan seba m jamka noa po. Naawen ale kan ŋman a nya ni kaasunƙu dii la a nye se ka ni gataŋa la. Ni nye nyinbiiri ate ni a jo ti daa meena, ate m dan jam, abe ni kan a gilim ale chabola ate ni nya chivie nuruba nin.”

¹⁶ Ate chichiribaatana a de nalimaŋa nin, a ta ba jam jigi ate ba a wi dula ale Juuma biika ayen Amagedon.

¹⁷ Ate sabiilo waai ale saa bayopoiwa la a jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi wenna mazuk. Mi yaa wom ale lueluku kpiion nyini wenna mazuk naamu zukpaglika jigini Puusika Yenni po a sin a weeni ayen, “M le ayen m bo tenzuk nuruma buusa la a moata ka nueri ka.”
¹⁸ Chimaana a yaa nyagsi ale na ate tenka a choa nna yegayega. Dii po ate Naawen a nye nuruba ate ku ta dila a jam paari jinla, la, tenka an diem choa nna la. ¹⁹ Tenkpienka a jam poori ka buta ate tenzuk tenkpiensa a kaasi meena. Naawen yaa teeri Babilon wari a yaa basi ate ka nuruma a nyu wa supuurimu wa beerika po ase daam la. ²⁰ Guuk kpeenta meena a yaa muri be ate tensa meena ale nya tii ale jam doa gilim ten sii meena la me a muri be. ²¹ Nmorutana a yaa jam nyini wenna mazuk a lo nuruma zuima. Nmorutana dinyi a jam dobra a se ka cholembena boorik la. Nuruma yaa jam ka a te Naawen dii nyin la, wa le jam basi ate nmorutana a dobra la.

17

¹ Ate sabiiloba bayopoi wanyiwa waai ale jam ta china nayopoi la a yaa jam weeni mi ayen, “Jam ate m sak fu nidoa yaalika ale wa nya ninam dii la. Wala abe le tenkpienka ale moata beli boanni la. ² Tenka nuruma ale ba nalimana ale wala a maa chaab a tom ka nidoa yaalik tuima. Nuruma ale wala ale jam nye dii la a nye se ka daam ate ba dan nyu ba bugi la.”

³ Naawen Chiika ale basi ate sabiilowa a pai mi a ta chen sagini po la. Dun kpien monun ale jam ta zuima nayopoi ale nyiila pi a jam za du. Ba jam nmarisi ka wie nna yegayega naai ale jam a le Naawen la a dueni ka nyin ate nidoa yaalika a yaa jam kali ka zuk. ⁴ Wa jam jo ka garuk sobluk ale garuk monun ale maa su ka ligmonin ale tintana naai ale a nyagsi la nanta. Wa jam ta ka ligmonin beerik ate nan dantisa a sueri ka, ku de a sak ka wa nidoa yaalik tuimana. ⁵ Ba jam nmarisi ka yue a dueni wa diri nyin. Yonni kiri a jam sugi kama. Basi ate m pai di kiri a ta nyini peelim a weeni sak fu. Yonni kiri ale,

Mi ka Babilon, ten kaai ale ka tenkpien ale nidoa yaalisa ma waai ale maa chaab ale ba a jam a tom danta tuima.

⁶ Mi yaa jam nya ale nipowa a jam nyu ka Naawen nuruma ale nuru baai ale jam kan basi Yeezu vaka la ziimu.

Mi le jam nya wa la, ku jam ka wakperikaliik yegayega mi jigi. ⁷ Sabiilowa yaa weeni mi ayen, “Kan boan nyin ate ku chim wakperikaliik fi jigiya? Nipowa ale dun kpien kaai ale ta zuima nayopoiwa ale nyiila piwa ate wa jam do ka la, wala ale dunka a jam ta kiri kama ate di sugi. M le weeni di kiri ale ka dii la a sak fu. ⁸ Dun kala a jam boro kama alege a nman karo. Ka abe za ka nyini ka vorub buui ale kan ka kpeglimka la po a nyini ate ba a kaasi ka. Nuru baai wie ale kan nmarisi dua nanvuuta gbanka po a nyini diipo ate ba an diem nye tenka la, ku le cha ba ase ba nin nya ka. Ka jam boro kama alege yogyogla de ka nman karo, alege ka le pilim vuri nyini.

⁹ “Be ka yam ale minka ate waai a min wiena de. Zuima nayopoiwa ka guuta tiyopoi ate nipowa a kali ti zuk. Na be ka nalima nayopoi: ¹⁰ nalima nanu ale jok ba naamu alege wanyi a de wa naamu deema alege wanyi an diem jam ya, wa dan jam wa ale de wa naamu ka maga. ¹¹ Dun kaai ale jam boro alege a nman karo la a yaa saa ka nalima naanin. Wa abe ka nayopoiwa po wanyi a za wa nyini ate ba kaasi wa.

¹² “Nyiila piwa ate fi nya la, ka nalima pi baai ale kan diem piilim ba naamu de ka, alege ba ale nya ka pagrim a de ba naamu ase miita pisiyuebi la ale dunka.

¹³ Nalima piwa de meena a ta ka popola yena. Ba abe pai ba pagrimu a te ka dunka. ¹⁴ Ba ale nye kpalin ale Pabiika alege Pabiika ale baai ate ka lueri ate ba va ka ale siaka la ale nak de ba meena dii nyin la ka ka nyonoma meena Nyono ale nalima meena Naab.”

¹⁵ Sabiilowa yaa weeni mi ayen, “Nyaatana ate fi nya ate nidoa yaalika a kali du la, ka saten kpiensa ale si nuruba, buura togatoga a biisi biisa togatoga. ¹⁶ Nyiila piwa ate fi nya la ale dunka ale kisi nidoa yaalika kama ate ba yaa yik

jaab buuri meena ate wa ta la a tuesi alege basi wa chabola. Ba ale njobi wa nyin lammu abe ba kaasi wa ale bolim.
 17 Naawen dek ale te ba siuk ayen ba a tom ale chaab ate wa ale poli ayen dii a nye la, abe di nye. Abe ba pai ba pagrimu a te dunja ate ka soa naamu a nya ate Naawen wienja a chim wensie.

18 “Nipowa ate fi nya la ale tenkpien kaai ale soa tenzuk nalimaja a nya la.”

18

1 Ku njaninyin mi yaa nya sabiilo wa choa ale wa nyini wengmazuk a sin ten. Wa ta ka pagrim nna yegayega ale a nyagsi a nya tenka meena. 2 Wa yaa kaari weeni ale lueluk kpion ayen, “Wa lo ka kama, tenkpienka Babilon a lo kama. Chichiribaata ale bo ka po ale nuim baata ale sii ale kisi nuruba ale sueri ka po. 3 Ka kabonja tuimaja a nye ase ka daam la, ate tensa meena a nyu. Tenka zuk nalimaja a zamsi kabonja tuima ka kala jigi. Tenka zuk gerindoma a va ka ka koarisa tuimaja nyin a jigsi.”

4 Mi yaa njan wom lueluk ku choa wengmazuk a weeni ayen,

“Mi nuruma ni nyini ka po a nyini.

Ni kan maara a tom ka tuimbaataja, ni kan maa nam ninam buui ate ba a nam la.

5 Ka tuimbaataja a piisi ka nna yegayega, Naawen abe teeri wa nyeka tuemu wie kam.

6 Ni nye ka ase ka me ale a nye nama dii la,

ka ale nye ni dii meena la, ni nye dila ku noai buye a tuni ka.

Ka ale sueri beerika ale daamu a te nama la.

Nama me a sueri ku noai buye a te ka.

7 Ni te ka ninam yegayega ase ka ale pai nalim ale masim a te ka dek dii la.

Dii la wa kasim a weeni wa dek kama ayen,

‘Mi nipok naawa kali ka dela.

Mi daa pukogi ya.

Mi kan maa seba jaab buui ate ba a weeni ayen ninam la.’

8 Wienja de nyin, da yen ninam togatoga ase yuem ale supuurim ale kom la ale yik wa.

Ate bolim a de wa dii nyin la Nyonowa Naawen waai ale a bo wa buusa la a zuak kama yegayega.”

9 Tenzuk de nalimaja baai ale maa tom ka kabonja ale ka koarisa tuimaja la ale kum te ka ase ba nin nya bolimu ale a de ka ate nyuisaja a yiti la. 10 Ba za ka nna nininja a nya dii nyin la ba a chali ka yogsum ale ba ale maa nam. Ba za kama a weeni ayen nya ku ale bie dii nna yegayega. Tenkpienka de ate “miita” pisiyuebi po ka deri nya ninam.

11 Tenka gerindoma meena a kum a te ka dii la waai a kan da ba nantaja.

12 Waai a kan njan a da ti ligmoninika ale kpanaja ale tintana njaai ale a nyagsi la, ale njan baai ale a nyagsi la, ale ti garuk peelitaja, ale ti garuk sobtaja, ale garuk saalisaja, ale ti garuk montaja, ale ti daataja togatoga ka ale nanta baai meena ate ba pai yauk nyina a nye ba la, ale da tii ligra ale pagra la, ale ti kutaja, ale nanta baai ate ba pai nye diina puusa po la, 13 ale nanta baai nyum ale masa la, ale ti daamu, ale ti kpaamu, ale zuetaja ale “wiiti” wa, ale ti niiga, ale ti piisaja, ale ti wusumaja ale nja torokoma, ale ti yomma ale nurubisa chiisaja. 14 Ate gerindoma yaa weeni wa ayen fi jok njan mansaja meena kama a jok fi nalimu me. Fi be kan njan nya ba. 15 Gerindo baai meena ale gerim ten kala po a jigsi la ale za ka nna nininja, dii nyin la ba a chali ka yogsum ale ba ale maa nam ale wa. Ba ale kasim kaari kama, 16 a weeni ayen, “Ku bie ka nna yegayega tenkpienka de jigi. Ni nyiem kasim a jo ka garuk peeta ale garuk sobta ale garuk monta ale a su nanta baai ate ba pai ligmonin, ale tintain nalinsa ale nanta baai ale a nyagsi a nye ba la. 17 Ate ba deri jok ba nantaja meena ‘miita’ pisiyuebi po.”

Njaaruntaja kpanja ale baai ale baai ale va njaaruntaja a nyiem ale baai ale a damu njaaruntaja ale baai meena ale a tom nya kpeemu po a de la a yaa za nininja.

18 A kaari dii nyin la ba ale nya bolimu ale a de ba ate nyuisanja a yiti dii la. Ten a jam karo a magsi chaab ale tenka de. 19 Ba jam kasim nari ka tanta a basi ba zuimaja po, ale a kaari a weeni ayen dii ale a nye tenka de po la a bie ka yega. Ka ka ten kaai ate nuruba a jam ka ale njaarunta a gerim, a va ka nantaja nyin a jigsi. Ate ka deri yiri dai yen a jok jaab meena.

20 Baai meena ale bo wemmazuk la, ni basi ate ni sue peenti Naawen ale kaasi ka la nyin. Naawen nuruma ale Yeezu tuimtomdoma ale Naawen biisiteeroma, ni basi ate ni sue peenti. Naawen kaasi ka kama ba ale nye ni dii la nyin.

21 Ate sabiilo kpion a yaa pai tintain ate di soa ase niri la a yuk basi nya kpeemu po, ale weeni ayen, Naawen a za wa yuk tenkpienka Babilon ale pagrim a basi ka dila degadega ate waai a kan nman nya ka. 22 Nuruba a kan nman wom nuruba luelita, yaase kpanta nakka, yaase paampuunta peerika, yaase damunsa peerika. Nuru kan nman tom tuini ten kala po, waai abe kan wom niri num ka. 23 Waai a kan nya zeun toati ka ten kala po yaase nipok faarik wari du. Ten kala gerindoma ale jam pagra tenka meena zuk ate ka nuruma a tom kperisa tuima a paasi tenka zuk nuruma meena.

24 Babilon a nya ninam yegayega dii nyin la ba ale ko Naawen biisiteeroma ale Naawen nuruma ale nuruba yegayega ate ba ziimu a nyini tenka po la.

19

1 Kude naanyin mi yaa wom nuemka nna ase nuru boari la wemmazuk a weeni ayen,

“Pak Naawen, varibasika, ale zula, ale pagrim, ka tama Naawen ale soa.

2 Wa ka wensie nyono ale a bo wensie buusa. Naawen a bo mini nidoo yaalika wa ale kaasi tenka ale wa kabonja tuimaja la kama. Naawen a namsi wa kama dii nyin la wa ale ko wa tomteeroba la.”

3 Ba yaa nman pilim kaari a weeni ayen, “Pak Naawen, bolimu ale a de tenkpienka

la nyuisanja a kasim a juei ka wein taam wuu.”

4 Nisomba pisiye ale banaansiwa ale dunsa sinaansiwa ale jam za gilim wemmazuk zukpaglika la, a jam a duak ka ten ale a yiti wenzuk a puusi Naawen ale a weeni ayen, “Ku be nye dila. Ni basi ate ti a pak wa.”

5 Ate mi yaa wom ale lueluk a nman nyini wemmazuk zukpaglika jigini a yaa a weeni ayen, “Ku magsi ka nuru baai ale ka nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta ale ge ba chim wa tomteeroba ale a chali wa la, a te wa pimpauk.” 6 Mi yaa nman wom nuru boari luelita ate ti jam a nye waai nna yegayega a se nyiam ale a chali la. Luelutaja me a jam a na a se ka nanpansa ale a na la. Luelutaja a jam a weeni ayen,

“Ni basi ate ti a pak Naawen. Wala ale soa nanta meena pagrim.

Wa ka ti Nyono.

7 Wa zuak a gaam nanta meena kama.

Dila ale soa ate ku a fe ayen ti a pak wa ale supeantik.

Di danni a paari kama ayen Pabiika a faari nipok waai ale gomsu wa dek a limsi wa la.

8 Ba te wa powa ka siuk ayen wa a jo garuk tii ale nala ale nyagsi la.”

(Garuk nalintaja de a ka tuim nalin tii ate Naawen nuruma a jam nye la.)

9 Sabiilo wanyi a yaa jam weeni mi ayen, “Nmarisi dii ate mi a weeni la a dueni. Baai ate ba le wi ba ayen ba jam maa de nandiinta Pabiika nipowa faarika la, ba sue ale peenti.” Wa le ga weeni nna a nueri la, wa nman pilim weeni magla a gum du ayen “Wienja de ka Naawen wensie wie.”

10 Mi yaa kpi duna wa nin ayen m puusi wa, alege wa jam weeni mi ayen, “Kan nye dila, dii nyin la mi ale fi ale fi suataja baai ale a weeni nuruba ayen Yeezu ale soa ba la, tama meena ka wa tomteeroba. A puusi a te Naawen nyiini.”

Wensienja ate Yeezu a pa sak la ale a basi ate biisiteeroma a biisi.

11 Ate mi yaa nya ale wemmazuk lagi ate wusum peeluk a yaa jam za du. Ba jam a wi waai ale jam do bu la ayen ka,

“Wensie nyɔnɔ.” Wa yue me jam ale, “Waai ale ta siaka la.” Daa meena wa kasim jam a cheɲ ka kpaliɲ po, ale a bo wa dachaasaɲa buusa ɲaai ale jam magsi wa boka la. ¹² Wa ninana a jam muni a se ka bolim la. Wa me jam vuk ka zutok boari. Ba jam ɲmarisi ka yue dii ate nuru a jam ze di kiri la a dueni wa nyiɲ. Wa dek wa nyiini ale jam seba yonni kiri. ¹³ Wa jam jo ka kasaauk ate ziim a jam muni ku meena. Wa yue jam ale “Naawen Wannii.” ¹⁴ Sojiba yegayega baai ale jam bo wenna mazuk la a jam jo ka garuk nalinta ale do wusum peeta a yaa jam a vi wa ɲaaj. ¹⁵ Waai ale do wusum peeluku la a jam ta ka gebik ate ka ta noa ɲaye a yaa jam nyini wa noai po a nyini. Wa jam weeni ayen wa le pai kama a nye kpaliɲ ale tenzuk nuruma a nak ba de. Wa le soa ba ale pagrim nalimnyiini abe wa ɲmiak yoana ɲa daamu. Dula jigini ale a sak Naawen supuurimu. ¹⁶ Ba jam ɲmarisi ka yue a dueni sojima kpagini kasaauku ale wa naɲsaɲa kanyi nyiɲ. Yonni jam ale,

*MI KA NALIMA MEENA NAAB,
ALE NYONOMA MEENA NYONON.*

¹⁷ Mi yaa nya sabiilo ale wa za wenbinnizuk. Wa yaa jam kaari ale lueluk pagrik yegayega a weeni nuin sii meena ale jam bo wenna mazuk a yiri la ayen, “Ni tigsi chaab a jam de ɲandiin tii ate Naawen le te ni yegayega la. ¹⁸ Wa le pai nalima ale sojiba ale ba kpage, ale wusuma ale baai ale do ɲa la, ale baai ale ka nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta, baai ale ka yom, ale baai ale kan daa yom, bala meena ate Naawen ale pai a te ate ni de.”

¹⁹ Ate mi yaa nya duɲ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la ale tenzuk nalimaɲa ale ba sojima ale ba maa chaab a cheɲ ayen ba ga nye kpaliɲ ale nuru waai ale jam do wusum peeluku la ale wa sojima. ²⁰ Wenna mazuk sojima a yaa jam nak yiaɲ tenzuk nuruma sojima ale ge yaa yik duɲ kperikaliika ale venta biisiteerowa. Biisiteerowa de a kasim jam a nye ka wakperikaliisa duɲ kperikaliika niɲ ayen ka paasi nuru baai ate duɲ kperikaliika a jam ɲmarisi ba nyiɲ ayen ba jam a kaab ka bogluku la. Wenna mazuk

sojima a yaa yik duɲ kperikaliika ale biisiteerowa a ta cheɲ ga yuk basi mogi kpeeni po, juijui ate bolimu a kasim a de la. ²¹ Wenna mazuk sojima kpagini waai ale jam do wusum peeluku la, a yaa yeeri gebik woɲ kuui ale jam ta noa ɲayewa la wa noanni po a yaa ko tenzuk sojima baai ale jam tali la. Nuinsaɲa a yaa basi wenna mazuk ale siɲ a de ba chak ale tali.

20

¹ Ate mi yaa nya sabiilo wanyi ale wa basi wenna mazuk ale ge siɲ tenzuk. Wa jam ta ka choarini doɲdi wa nisa po. Wa jam maa ta ka vorub buui ale kan ka kpeglimka la noanni saafiika wa nisa po. ² Sabiilowa a yaa jam yik jaab waai ale a neensi waamu a jam yiaɲ nipowa la, a yaa bobi wa ale choarini doɲni ayen ku paari bena tusidi. Jaamu de ka Sitaana yaase velinwendika ate wa boro a ta nyini dila po dila po la. ³ Sabiilowa yaa yik wa a yuk basi vorub buui ale kan ka kpeglimka la po, a yaa pai wa saafiika a kpari vorumu noanni. Wa nye dila ayen ka wa kan ɲman бага a paasi tenzuk nuruma. Wa le bo ka vorumu po ate bena tusidiwa a ga nueri. Di danni a dan ga paari, ba le lagi vorumu ate wa nyini boro magla.

⁴ Ate mi yaa ɲman nya ale zukpaglik si chaab a za dula. Ba yaa jam pai pagrim a te baai ale jam kali si zuk la ayen ba bo buusa. Mi yaa jam nya baai ate tenzuk nuruma a jam ko ba ayen dii nyiɲ la ba jam a sak Wensaɲa ate Yeezu a pa sak la ale Naawen wannii. Ba an jam puusi a te duɲ kperikaliika yaa se ba kaabi ka bogluku. Ba an jam basi me ate ka ɲmarisi ka yonni a dueni ba die ale ba nisa nyiɲsa. Yeezu Kirisita a jam yeeri ba kama a ta nyini kum po a nyini ayen ba ale wa a maa chaab a chim nalima a soa tenka ate ku ga paari bena tusidiwa. ⁵ Bala ate wa liɲ jam nak yiti kum po. Bena tusidiwa a jam nueri kama ale ge ate wa yeeri baai ale jam liɲ kpi la kum po a ta nyini. ⁶ Baai ate Kirisita a liɲ lueri a nye ate ba yiti kum po la, ba sue ale peenti kama. Ba le chim ka Naawen ale Kirisita yenni kaabteeroba. Baai ale wa ale ba soa tenka ate ku ga paari bena tusidiwa la.

Kum buui ale a saa buyewa la a kan nya pagrim ba zuk wa.

⁷ Bena tusidiwa a dan ga nueri, ba le basi ate Sitaana nyini vorumu po a nyini. ⁸ Wa le nyeema cheŋ kama a paasi teŋzuk nuruma, abe wa a tigsu ba a gum chaab ale Gog ale Megog ate ba maa chaab a tu Naawen nuruma a nye kpaliŋ. Sitaana ale wa nuruma de ale piisi kama nna yegayega ase beli tintambusuŋ la ate nuru an бага a le chiini ba. ⁹ Ba le nyini ka jigi meena a jam gilim Naawen nuruma baai ale jam bo dula la. Wa mariŋ ba boka jigi ka yegayega. Naawen ale basi ate bolim nyini wennmazuk a siŋ jam de baai meena ale za gilim di la. ¹⁰ Ba yaa le yik Velinvendika waai ale jam a nyeem a paasi nuruma la a yuk wa a gum duŋ kperikaliik ka ale venta biisiteerowa po ate bolim buui ale kasim jam a de mogini po la a de ba meena. Dula, wala ale duŋ kperikaliika ale venta biisiteerowa ale kasim a nam ka nna yegayega taam wuu.

¹¹ Ate mi yaa ŋman nya zukpaglika wennmazuk. Ka jam ka zukpaglik kpien peeluk ate nuru a jam kali ka zuk. Teŋka ale wennmazuk a jam ka wa niŋa, jigi me abe jam karo ayen ba sugi. ¹² Mi yaa nya teŋzuk nuruma baai ale jam ka nuru kpeenta ale baai ale jam kan daa nuru kpeenta ate Naawen yaa nak ba yiti kum po. Ba jam za ka wa zulaŋa zukpaglika niŋ. Ba yaa jam lagi nyuvuri gbaŋka ale gbaŋsa si chaab. Wa jam bo ba buusa a magsi chaab ale ka dii ate ba nye la ale dii ale jam ŋmarisi a nyo gbaŋsaŋa po la. ¹³ Baai ale jam kpi ate ba gu ba teŋka ale nya kpeentaŋa po la, ale baai ale jam bo kpilun teŋ la, nuruma de meena a jam za ka dula. Naawen a jam bo ba buusa a magsi chaab ale ka tuim ŋaai ate ba jam tom la. ¹⁴ Ba jam pai ka kum ale kpilun teŋ a yuk basi mogini po ate bolimu a kasim jam a de la ayen bu de ba a kaasi. Kude ka kum buui ale a saa buye la. ¹⁵ Baai ate ba an ŋmarisi ba yueŋa a nyo nyuvuri gbaŋka po la, ba jam maa pai ba a yuk basi ka dula.

21

¹ Ate me yaa ŋman nya ale wennmazuk ale teŋzuk ale nya kpeemu a deri be mi nina po. Naawen yaa ŋman nye wennmazuk paalik ale teŋzuk teŋ paalik. ² Mi yaa nya Naawen teŋ kpien kaai ate wa jam lueri a te wa dek la a yaa basi wennmazuk siŋ teŋzuk. Teŋ kpien kala ale Jerusalem paalika. Ku jam a nye se ka nipok ale kasim jam a gomsu wa dek ayen wa yali wa chora la. ³ Mi yaa wom ale lueluk kpien a nyini wennmazuk zukpaglika jigini a yaa a weeni ayen, "Wom mi. Yogyogla, Naawen ale nuruba ale boro ale ka chaab. Nuruma ale chim ka wa nuruba, ate Naawen me a chim ba Naawen. ⁴ Wa le duiŋ ba ninyaata a basi. Kum ale ninam ale nyin-domma a kan ŋman boro. Ku le liŋ jam ka dii la, ku kan ŋman nye dila dii po dii po."

⁵ Waai ale jam kali Naawen zulaŋa zukpaglika zuk la a yaa weeni ayen, "M nye ŋanta meena ka ŋanpaala." Wa ŋman pilim weeni mi ayen, "Ŋmarisi dii ate m le weeni fu a dueni, dii nyiŋ la m wienja ka wensie wie ale magsi me. ⁶ M tuimaŋa a nueri kama. M ka piilimka, m be kasim boro kama taam wuu. M nyuvuri paalika kaai ate m pai a te nuruba la, a nye se ka nyiam la. Nyanyuila ale ta waai meena la, m le basi ate ba nyu bu ka tiirim. ⁷ Waai ale ta pagrim wie meena zuk la ale wa tuesi ŋantaŋa de meena, mi ale chim wa Naawen ate wa me ale chim m biik. ⁸ Alege baai ale yogsa la, bumbobroma, ale baai ale dan ba dek ale wabaata la, ale nuru koorisa, ale kabon nyeerisa, ale baai ale a tom kperisa tuima, ale baai ale a kaab bogluta, ale velinvendiŋa, a za ba jo ka mogi diipo ate bolim a de taam wuu. Ku la a nye ase ba a kpi a saa ka buye la."

⁹ Sabiilo baai bayopoiwa ale jam ta china ŋayopoiwa ate ninammu a bo ŋa po la, wanyi a yaa weeni mi ayen, jam de ate m dak Pabiika powa a sak fu.

¹⁰ Naawen Chiika a yaa sak mi ate mi nya ale sabiilo a ji mi a ta jueli guuk zuk. Wa yaa sak mi Jerusalem, teŋ welenka ale ka nyini wennmazuk Naawen jigi a cheena ale ¹¹ a nyagsi ale

Naawen zulaŋa. Tenka a kasim a nyagsi kama ase tintana ŋaai ale a nyagsi la, a nya nna cheri. ¹² Ka jam ta ka parik kpien nna wonwonɔa ale nansuɔnta pi ale ti yeri, ate sabiiloba pi ale baye a limsi nansuɔntaŋa. Nansuɔntaŋa noa ba ŋmarisi ka Izirali bisaŋa pi ale bayewa wie a dueni du. ¹³ Nansuɔnta tita ale jam bo kauk kunyi meena. Tita ale jam bo kori geŋ, tita bo yiseoku geŋ, tita bo wiiluku geŋ, tita me bo yeri niŋ geŋ. ¹⁴ Ba pai ka tintana pi ale ŋaye a dueni nyubini a se parika ale ŋmarisi Pabiika tuimtomdoma pi ale bayewa wie a dueni ŋa nyiŋ. ¹⁵ Sabiilo waai ale biisi ale mi la, a jam ta ka tacheke ate ba pai ligmonin a nyeka ayen wa magsi tenka, ale nansuɔntaŋa ale parisana. ¹⁶ Tenka labsimu ale ka woglimu a jam soa ase ka chaab la. Sabiilowa a jam pai ka wa tachekeka a magsi. Ka woglimu jam ka “meela” tusidi ale kobsinu. Ka labsimu ale ka juelika a jam soa ase ka dila la. ¹⁷ Sabiilo me yaa ŋman magsi pagrika ase wa ale poom a magsi dii la ate ka jueli a wonŋa nna yegayega. ¹⁸ Tenka parika ba jam pai ka tintain peela ŋaai ale a nyagsi a nye ka alege tenka po dek ligmonin a nye nna ase nyaasun la. ¹⁹ Ba pai ka tintain nalinsa togatoga a ŋmirisi nyubini. Ba ale liŋ pai tintana ŋaai a dueni la a boro a nye ase ka sobluk la, ŋaai ale nye buyewa la me a boro a nye ase ka sobluk la, ŋaai ale nye butawa la a nye ase ka gonungoona la, ŋaai ale nye bunaansiwa la a nye ase ka gonungoona la ale peela, ²⁰ ŋaai ale nye bunuwa la a nye ase ka monun ale peeluk a gum chaab la, ŋaai ale nye buyuebiwa la a nye ase ka monun la, ŋaai ale nye buyopoiwa la a nye ase ka dubuulim la, ŋaai ale nye naaninka la a nye ase sobluk ale a nyagsi la, ŋaai ale nye neoku la a nye ase dubuulim ale gonungoona ale gum chaab la, ŋaai ale nye piwa la a nye ase gonungoona la ale peela, ŋaai ale nye pi ale bunyiwa la a nye ase monun la, ŋaai ale nye pi ale buyewa la a nye ase ka sobluk la. ²¹ Ba yaa jam pai ka ŋanta pi ale baye ate ba a nyagsi ase tintana la, a nye parika nansuɔnta pi

ale tiyewa meena. Ba jam maa pai ka ligmonin me a se nyaasun la a piisi siuk kpienku.

²² Mi an jam nya Naawen Puusika Yenni tenka po dii nyin la Puusika Yenni ale Nyonowa Naawen kpeeni dek ale wa Pabiika. ²³ Baai ale jam bo dula la, an jam a yaali wenbiri yaase chiika. Naawen ale wa nalimu ale a nyagsi ate ba a nya. Pabiika me ale ba bolim ate ba nya. ²⁴ Tenzuk nuruma le ba nya bolimu de a chen. Ba nalimaŋa me le pai ba zulaŋa a jam gum du. ²⁵ Ba kan ligi siaka noaŋa. Ŋa le kasim a lagi kama daa meena. Dii nyin la yok a kan bo du. ²⁶ Tenzuk nuruma me le ba zula yegayegaka a jam gum tenka po. ²⁷ Tuimbaata nyamma ale baai ale a nye kabonŋa ale maara velim la, ba kan бага a maa jo dula. Baai ate ba ŋmarisi ba yueŋa a nyo Pabiika nyuvuri paalika gbanka po la, bala nyiini ale ba jo du.

22

¹ Sabiilowa yaa daga Naawen nyuvuri paalika benni dii ale jam a nyagsi nna ase nyaasun la. Di jam nyini ka Naawen ale Pabiika jigi wenna mazuk. ² Benni a jam chali va ka tenka siuk kpienku sunsun. Naawen nyuvuri paalika tiimu a jam za ka benni kabtaŋa meena a yoana yoana. Bu jam a yoani ka pi ale buye ben yen po. Si vaatana ale jam a basi ate tenzuk nuruma a nya nyinyogsa. ³ Ŋanta baai ate Naawen a ka te ba la, a kan maa bo tenka po.

Naawen ale Pabiika zulaŋa zukpaglika a bo ka dula ate wa tomteeroma puusi a te ba. ⁴ Ba le nya Naawen nimbidiaka ate wa ŋmarisi wa yonni a dueni ba die nyin. ⁵ Abe wa basi ate ba chim nalima taam wuu. Yok a kan bo dula, dii nyin la ba Nyonowa Naawen a le wa a te ba wentuen. Ba kan ba a yaali wentuen yaa se kanaasa ayen ba a nya.

⁶ Ate sabiilowa a yaa weeni mi ayen, “M le a yaali ayen m weeni fu dii la a magsi kama ale ŋman chim wensie me. Ti Nyonowa Naawen waai ale pai wa Chiika a nyo wa biisiteeroma suniima po la, a tom ka mi wa sabiilowa ayen wa jam sak

wa tomteerɔma dii ale di nye yɔgyɔgla la.”

⁷ Yeezu a weeni ayen, “Wom m wienja de. Ku kan beni ale ge ate m pilim nman jam. Baai meena ale a zuli dii ate m nmarisi nyo gbanƙa de po la, ba sue ale peenti kama.”

⁸ Mi, Jɔɔn, a nya kama ale wom wienja de meena. Mi le ga nya ale wom wienja de meena a nueri la, m jam kpi ka duna ten ayen m puusi sabiilowa waai ale dagi wienja de meena a sak mu la. ⁹ Alege wa weeni mi ayen, “Kan nye dila, dii nyin la mi ale fi ale fi suaataja baai ale ka Naawen biisiteerɔba ale a va gbanƙa de wienja la, tama meena ka Naawen tomteerɔba. Puusi a te wala nyiini.” ¹⁰ Wa nman pilim weeni mi ayen, “Kan fi pai wie njaai ale bo gbanƙa de po la a sugi, dii nyin la, ku kan beni ale ge ate na chim wensie. ¹¹ Di danni a dan ga boro a paari, baai ale a tom tuimbaata ale tuim dantisa la, ba le nmasi a tom na a gum du kama. Baai ale a tom tuimmanja la, ba me le nmasi a tom na gum du kama. Baai me ale ka welensa nyam la, sue ale nmasi chim nuru welensa a gum du kama.”

¹² Yeezu a weeni ayen, “Ni wom mi ale a weeni dii la. Ku kan beni ale ge ate m tuni ni dii ate ni nye la. ¹³ Mi ka piilim ka jigi, m be kasim boro kama taam wuu.”

¹⁴ Baai ale a sugri ba gataja ayen danta a kan tiri ba ate ba nya siuk a jo tenka po a de Naawen nyuvuri paalika tiimu yoani la, ba sue le peenti. ¹⁵ Alege baai ale a tom tuimbaata ale a nye wakperikaliisa, ale a

nye kabonja, ale a ko nuruba, ale a kaab bogluta, ale a velim venta ba biik po ale ba tuima po, bala meena le wari ka tenka peelimu po. Ba kan nya siuk a jo ka po.

¹⁶ “Mi, Yeezu, ale tom m sabiilowa ayen wa jam mooli wienja de ate baai meena ale a va mi la wom na. Mi ka Naabɔa Devid dokdemma po wanyi. Mi a nyagsi ka nna yegayega a se vari chinmarika la.”

¹⁷ Naawen Chiika ale Pabiika powa a maa chaab a weeni ni ayen, “Ni jam”.

Baai meena ale a wom ba wienja la, ale maa weeni kama me ayen, “Ni jam”.

Nama meena baai ate nyanyuila a ta ni la, ni jam nyu Naawen nyuvuri paalika nyiamu tiirim.

¹⁸ Mi, Jɔɔn, a kaam baai meena ale wom gbanƙa de wienja la kama. Waai a dan pai wari de choa a gum mi wienja de po, Naawen le pai ninam ate sabiiloba bayopoiwa a jam ta la a gum ku nyɔɔɔ waali kaai ate wa le waali wa la po. ¹⁹ Waai me a be dan yeeri wari gbanƙa de po a basi, Naawen a kan basi ate ku nyɔɔɔ a jo wa tenka po a maa de wa nyuvuri paalika tiimu yoanaja, njaai ate m poom weeni na wari gbanƙa de po la.

²⁰ Nuru waai ale za m wienja njaan la a weeni ayen, “Wensie, ku kan beni ale ge ate m pilim nman jam.”

Basi ate fi le weeni dii la a sum nye. Ti Nyɔɔɔ, pilim nman jam.

²¹ M be nman a saalim ayen ti Nyɔɔɔwa Yeezu niaka a bo ale ni meena. Ku be nye dila.